

בטוב ירושלם

ליקוטי ביאורים
על סידור כוונות הרש"ש

חלק א

כוונות העמידה עד באהבה

ספר
בטוב ירושלים

ליקוטי ביאורים
על סידור כוונות הרש"ש

חלק א

כוונות העמידה

עד באהבה

פנימיות דפנימיות

פעיה"ק ירושלים תובכ"א

שנת תשע"ו

ארי' יצחק סאמעט

עיה"ק ירושלים תובב"א

טל' 19 - 90 - 10 - 0527

מחור"ל 19 - 90 - 10 - 527 - 972

aryeh.samet@gmail.com

כל הזכויות שמורות למחבר

לזכרון נצה

לעילוי נשמת
מורינו ורבינו מרן ראש הישיבה
מרא דכולא תלמודא
נהיר ובהיר בכל מכמני התורה
שר התורה, חכם הרזים

הגאון האדיר

רבינו **דב שוורצמן** זצוקלה"ה

ראש ישיבת בית התלמוד

פעיה"ק ירושלים תוכב"א

שהרכיץ תורה והעמיד תלמידים לאלפים למעלה מיובל שנים
היה להם לאב רחום ומסור בכל לבו ונפשו
ונשאם על לבו כאשר ישא האומן את היונק.

איש ענק,
עילוי אמיתי וגאון נפלא,
בעל עין חדה והבנה עמוקה, שקדן שאין כדוגמתו,
צנוע עד למאד, מידת הענוה היתה נר לרגלו באופן מופלא,
אדם ישר.

ספר זה
יוצא לאור לזכות ולעילוי נשמתו,
ימצא מנוחה נכונה בישיבה של מעלה על כנפי השכינה,
שם תהא מנת ומחיצת נפשו רוחו ונשמתו
במעלות הקדושים והטהורים

ת.נ.צ.ב.ה.

בניהו יששכר שמואלי

ישיבת המקובלים "נהר שלום"

רח' שילה 6

פעיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד

[זך] סיון התשע"ה

מכתב ברכה

ראיתי גליונות חשובות פירוש הולך וסובב על תפלת שמונה עשרה מהרש"ש זיע"א על כל מילה ומילה ומעוטר בכל המפרשים שיש על זה מכבוד הרב החסיד כה"ר אריה יצחק סאמעט שליט"א אשריו ואשרי חלקו שעושה מזה שנים פירושים ומגדיל את תורת הסוד ועכשיו עשה דבר גדול לקבץ את כל דברי מהרח"ו זיע"א על הסידור במקום אחד ויתר שאר המפרשים שכל הקורא ולומד בסידור זה ובפירוש הזה נהנה ושמח ומבין הדברים אשריו ואשרי חלקו

כל אשר יפנה ישכיל ויצליח ויזכה להוציא הספרים לאור אמן

החותם לכבוד התורה

בניהו יששכר שמואלי

שמואל אויערבך

ראש ישיבת מעלת התורה

רח' אבן שפרוט 3

פעיה"ק ירושלים תובכ"א

בס"ד

ירושלים עיה"ק ד' תמוז תשע"ה

מכתב ברכה

הנני מצטרף לדברי הרבנים הגאונים שמרכיבים בשבח ספריו של הרב הגאון המופלג ר' אריה יצחק סאמעט שליט"א תלמיד הגאון הגדול רבי דב שוורצמן זצ"ל שבשליחותו חיבר חיבור עצום של סדרת ספרים "בטוב ירושלים" שהם ליקוטים נפלאים ביסודות האמונה והעבודה ויש בהם חידושים נפלאים שאסף מכתבי האר"י הקדוש ומתורתם של חכמי הקבלה הגר"א ותלמידיו ושאר סופרים וספרים וכל זה כדי למצאו דרך לעלות בעבודת ה' ובהשגת המידות.

ועתה בא בשנית וליקט את כל דברי מהרח"ו זיע"א והרש"ש ושאר מפרשים על סידור הרש"ש ומתוך דבריהם חיבר ביאור ערוך ומסודר להפליא שיועיל בסיעתא דשמיא לאותם החפצים להיות מעובדי ד' בכוונה.

והנני בברכה אשר יזכה המחבר הנ"ל לעבודת ד' יתברך בשמחה ובטהרה וברוממות מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת וכן יזכהו להוסיף כהנה וכהנה עוד ספרים ערוכים בחכמה ומלאכת שמים ויזכה להוציאם לאור.

ובאתי בזה לבקש עבור הנ"ל שחי בדוחקות גדולה מאד ואין לו כדי לפרנס בני ביתו בדברים מינימלים לכן כל מי שיתמוך בו בעין יפה וביד רחבה יבורך בכל הברכות.

המבקש והממליץ בכל לב על כל הנ"ל בכל חותמי ברכה ביודה לכל העוזרים הם וכל אשר להם בכל מכל כל בזה ובבא.

שמואל אויערבך

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

קפו העלת המלכויות דנוק' דאח' דאח' דאח' קפו
 קפו סילוק המוחין מז"א קפו
 קפו רמזים נוספים קפו

ליקוטי ביאורים

קפו בעניין אופן הזקיפות קפו
 קפו בעניין הכתובת הכללית – פר' הג' בינה דז"א קפו
 קפו הכריעות באה"ה והזקיפות בהוי"ה קפו
 קפח בעניין אופן המשכת הו"ק דמוחין לז"א קפח
 קפח בעניין חיבור האותיות קפח
 קפט בעניין עליות הנוק' ולשון כריעות וזקיפות קפט
 עמידת פר' רחל לאה ועניין התרפים
 קפט – בעניין מקום כתר דרחל מאחורי ת"ת דז"א קפט
 קצב בעניין אופן וסדר העלת חלקי המל' דכתר דנוק' קצב
 קצג עוד בעניין העלת חלקי המל' דכתר דנוק' קצג
 קצד עוד בעניין סדר העלת המלכות דכתר דנוק' קצד

אלהינו

קצה הקדמה
 קצה מקורות שער הכוונות
 קצט פרי עץ חיים
 רא סידורים
 רא מפרשים
 ביאור סדר הכוונות
 רב רמז לאימא
 רב רמזים נוספים
 ליקוטי ביאורים

רג פשט הכוונות – אלקינו רג
 רג שמות ס"ג וע"ב הינם רק רמזים לאו"א ולא כוונות רג
 רג שם ייא"י רג
 רד יציאת אורות וזווגים רד

ואלהי

רה הקדמה
 רה מקורות שער הכוונות
 רז פרי עץ חיים
 רח סידורים
 רח מפרשים
 ביאור סדר הכוונות
 רט הארות הרומזות לאבא ודעת רט

בטוב

תוכן עניינים מפורט

ירושלם

רמז לתיבת אלהי רט
 רמזים נוספים רט
 העלת לאה רי
 הארה דאבא לבחי' לאה רי

ליקוטי ביאורים

בעניין כוונת ו' פעמים ו' וכו' ריא
 ד' בחינות לאה – הקדמה קצרה ריא
 ד' בחינות לאה בכתבי מהרח"ו ריב
 בעניין כוונת העלת לאה – מה בחינתה רטו
 בעניין המשכת הארה דאבא ללאה
 – דברי בעמ"ס צדק ושלום רטו
 בעניין בחי' המוחין הנמשכים לד' בחי' לאה
 – דברי הקדמה רטז
 בעניין סדר המשכת המוחין לבחי' לאה
 – דברי בעמ"ס שמן ששון ריז
 בעניין סדר המשכת המוחין לבחי' לאה ולאות
 של ד' מוחין דקט' – דברי בעמ"ס תורת חכם ריח
 עוד בעניין בחי' המוחין הנמשכים לבחי' לאה
 – מוחין דאבא או דאימא ריט
 בעניין יציאת ד' בחי' לאה לפני כניסת המוחין דאבא רכ
 בעניין בנין בחי' לאה במשך התפלה רכא
 עוד בעניין העלת לאה מאחורי הדעת דו"א רכא

אבותינו

הקדמה רכג
 מקורות שער הכוונות רכג
 פרי עץ חיים רכג
 סידורים רכד
 מפרשים רכד
 ביאור סדר הכוונות

הזמנה לסדר הכוונות – המשכת המוחין רכד
 הזמנה לסדר הכוונות – מסירות על קידוש ה' רכה
 הזמנה לסדר הכוונות – זווג או"א רכה
 הזמנה לסדר הכוונות – הארה במוחין דאבא רכה
 מסירת על קידוש ה' רכו
 יחוד או"א רכו
 רמזים נוספים רכו

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

ליקוטי ביאורים

למסור עצמו על קידוש ה' – ד' מיתות בית דין

- מקורות רכז
- מדברי המפרשים רלא
- עניין בחי' כוונה זו רלא
- עניינה רלב
- עניינו של זווג או"א רלב
- מוחין ומקיפים רלד

אלהי אברהם

הקדמה כללית לתיבות אלהי אברהם וכו'

- בעניין המשכות המוחין רלז
- בעניין צורת המוחין רלז
- בעניין עלית הפרקין רלח
- בעניין ההמשכות לבחי' לאה רלח
- סדר הכוונות של תיבת אלהי אברהם בקצרה רלט
- מקורות שער הכוונות רלט
- פרי עץ חיים רמד
- סידורים רמה
- מפרשים רמה

ביאור סדר הכוונות

- המשכת המוחין דאימא לחכמה דז"א רמו
- עלית הפרקין דמצד אימא רמו
- המשכת המוחין דאבא לחכמה דז"א רמז
- עלית הפרקין דמצד אבא רמז
- המשכת הארה דאבא לבחי' לאה רמח
- רמזים נוספים רמח

ליקוטי ביאורים

- בעניין סדר הכוונה – צד אימא ואח"כ צד אבא רמט
- בעניין שמות המוחין רנ
- ב' שמועות בעניין הגדלת ז"א – דברי מהרח"ו
- שמועה ראשונה רנא
- שמועה שניה רנה
- שמועות בעניין הגדלת ז"א ובחי' פנימיות וחיצוניות
- דפנימיות ופנימיות דחיצוניות רנז
- בעניין עלית הפרקין
- מדברי השד"ה רנט
- מדברי המפרשים רסא

בטוב תוכן עניינים מפורט **ירושלם**

רסב דברי בעמ"ס תורת חכם
רסד בעניין המשכה לבחי' לאה

רסה הקדמה
רסה מקורות
רסה סידורים
רסה מפרשים
ביאור סדר הכוונות

אלהי יצחק

רסה המשכת המוחין דאימא לבינה דז"א
רסו עלית הפרקין דמצד אימא
רסו המשכת המוחין דאבא לבינה דז"א
רסז עלית הפרקין דמצד אבא
רסז המשכת הארה דאבא לבחי' לאה
רסח רמזים נוספים

רסט הקדמה
רסט מקורות
רסט סידורים
רסט מפרשים
ביאור סדר הכוונות

ואלהי יעקב

רסט המשכת המוחין דאימא לדעת דז"א
ער עלית הפרקין דמצד אימא
ער המשכת המוחין דאבא לדעת דז"א
רעא עלית הפרקין דמצד אבא
רעא המשכת הארה דדעת דאבא לבחי' לאה
ערב רמזים נוספים

ליקוטי ביאורים

רעג דעת עליון דז"א
עדר סיכום לתיבות אלהי אברהם וכו'

ערה הקדמה
רעו מקורות שער הכוונות
רעט פרי עץ חיים
רפב שער ההקדמות
רפט שער הפסוקים
רצב עץ חיים
רצז ספר הליקוטים

האל

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

נהר שלום רצו
סידורים שא
מפרשים שא

ביאור סדר הכוונות

עשית י"ג תיקוני דיקנא דז"א שב
עלית לאה כנגד העורף דז"א דש
תיקון הדעת של לאה דש
דחית המוחין דקטנות לגרון שה
הארה מתיקון א"ל למוחין דקטנות שו
דחית המוחין דחג"ת דרך הגרון שז
הארת המוחין דגדלות במוחין דקטנות שח
דחית המוחין דקטנות לחג"ת שט

ליקוטי ביאורים

בעניין מיקום היסוד דאימא שי
התפשטות הארת התיקון העליון לעולמות בי"ע שי
בעניין י"ג תיקוני דיקנא וט' תיקוני דיקנא שי
בעניין עלית לאה שיג
בעניין בניין לאה שיד
בעניין המוחין דקטנות – דברי הקדמה שטו
בעניין דחית המוחין דקטנות
צירופי שם אלהים שטז
הוראת שעה שטז
כפולים דאו"א שיט
פר' אמצעי וחיצון שכ
הארתם או עצמותם שכא
סוגי מוחין דקטנות שכא
כל דבר עליון כאשר יורד כולו וכו' שכב
אין לך דבר שאינו כלול מקט' וגדלות שכג
בעניין מיתוק השמות אלהים דקטנות שבגרון שכד
בעניין המעבר יב"ק שכו
בעניין חילוף המוחין שכז

הקדמה שכט
שער הכוונות של
פרי עץ חיים שלא
עץ חיים שלב
נהר שלום שלג

הגדול

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

שדורים שלד

מפרשים שלד

ביאור סדר הכוונות

דחית המוחין דקט' של הקו הימין שלה

דחית המוחין דגדלות דאימא לחסד דז"א שלו

עלית הפרקין דחסד דז"א שלו

דחית המוחין דאימא דגדלות לנצח דז"א שלו

עלית הפרקין דנצח דז"א שלז

תיקון הקו הימין דלאה שלז

המשכת החסד דחסדים דאימא בו"ק דז"א שלח

רמזים נוספים שלח

ליקוטי ביאורים

בעניין עלית הפרקין שלט

בעניין בניין לאה

מדברי המפרשים שלט

שאלת חכמי תונס שמ

בעניין התפשטות החסדים

ענפים שרשים וההארות שלהם שמ

פר' אמצעי או פנימי שמב

הגבור

הקדמה שמג

מקורות שמג

סידורים שמג

מפרשים שמג

ביאור סדר הכוונות

דחית המוחין דקט' של הקו השמאל שדמ

דחית המוחין דגדלות דאימא לגבורה דז"א שדמ

עלית הפרקין דגבורה דז"א שמה

דחית המוחין דגדלות דאימא לנצח דז"א שמה

עלית הפרקין דהוד דז"א שמה

תיקון הקו השמאל דלאה שמו

המשכת הגבורה דחסדים מיסוד דאימא לז"א שמו

רמזים נוספים שמז

והנורא

הקדמה שמט

מקורות שמט

פרי עץ חיים שנ

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

שנ	סידורים
שנ	מפרשים
ביאור סדר הכוונות		
שנ	דחית המוחין דקט' של הקו האמצעי
שנא	דחית המוחין דגדלות דאימא לת"ת דז"א
שנב	עלית הפרקין דת"ת דז"א
שנב	דחית המוחין דגדלות דאימא ליסוד דז"א
שנב	עלית הפרקין דיסוד דז"א
שנג	תיקון הקו האמצעי דלאה
שנג	המשכת הת"ת דחסדים מיסוד דאימא לז"א
שנד	הארית יסוד דאבא
שנד	רמזים נוספים

ליקוטי ביאורים

שנה	בעניין עלית הפרקין של היסוד דז"א
שנה	בעניין תיקון היסוד דלאה [והנורא – ויעבור]
שנו	בעניין תיקון היסוד דלאה – אור חוזר או אור ישר
שנו	בעניין השלמת בניין פר' לאה

אל עליון

שנט	הקדמה
שנט	מקורות שער הכוונות
שס	פרי עץ חיים
שסא	עץ חיים
שסב	שער ההקדמות
שסב	סידורים
שסב	מפרשים

ביאור סדר הכוונות

שסג	הארה לת"ת דז"א
שסד	עשית הכתר דיעקב
שסה	עשית הכתר דרחל
שסו	רמזים נוספים

ליקוטי ביאורים

בעניין ההארה לת"ת דז"א

שסז	מדברי תלמידי הרש"ש
שסח	כוונות נפרדות
שסט	יו"ד פעמים ה"א – פי' כ' פעמים ה"א
שסט	הכאת נה"י דאו"א או הכאת חו"ב דז"א
שע	ישנם סידורים שבהם לא מסודר כלי דת"ת דז"א

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

שע	הארה ללאה
	בעניין עשית הכתר דיעקב
שע	הארת יסוד דאבא
שעא	אין פי' כתר ממש
שעא	בעניין בחי' יעקב ורחל
	הקדמה בעניין הכתר דנוק'
שעב	– דברי בעמ"ס פתח עינים החדש
	בעניין עשית הכתר דנוק' – איזו בחי' נוק'
שעד	– דברי בעמ"ס פתח עינים
שעח	עוד בעניין בחי' הנוק' – בחי' א' בלבד
שעט	בעניין עשית ושיעור הכתר דנוק'
שעט	בעניין עשית הכתר דרחל – ע"י א"א
שפ	בעניין יעקב ורחל, בחינתם וכליהם
שפב	בעניין הכתרים דיעקב ורחל – כתרים דפר' חג"ת
	אמירות נוספות בעניין תיבת אל עליון
שפב	מבעמ"ס תורת חכם
שפג	מראה מקום נוסף בעניין עשית הכתר דרחל

שפה	הקדמה
שפה	מקורות שער הכוונות
שפו	פרי עץ חיים
שפו	סידורים
שפו	מפרשים
	ביאור סדר הכוונות

שפו	המשכת המוחין דגדלות דחג"ת דמצד אבא לחב"ד דז"א
שפז	דחית המוחין דגדלות דנה"י דמצד אבא לחג"ת דז"א
שפח	דחית המוחין דקטנות
שפח	רמזים נוספים

ליקוטי ביאורים

שפט	ירידת המוחין דנה"י דמצד אימא
	בעניין המשכת הפרקין האמצעים דנה"י דאבא
שפט	ללא עלית הפרקין
שפט	דברי בעמ"ס תורת חכם
	בעניין דחית המוחין דקט'
שצ	מקורות
שצ	מדברי המפרשים
שצא	דברי בעמ"ס תורת חכם

גומל

בטוב תוכן עניינים מפורט **ירושלם**

חסדים

הקדמה שצג

מקורות שער הכוונות שצג

פרי עץ חיים שצד

סידורים שצד

מפרשים שצד

ביאור סדר הכוונות

המשכת החסדים דנו"ה לו"א שצד

רמזים נוספים שצה

ליקוטי ביאורים

בעניין המשכת החסדים דנו"ה – ע"י אימא בכח אבא שצה

עוד בעניין המשכת החסדים דנו"ה שצו

טובים

הקדמה שצז

מקורות שער הכוונות שצח

פרי עץ חיים שצט

עץ חיים תא

שער ההקדמות תג

סידורים תו

מפרשים תו

ביאור סדר הכוונות

תיקון חו"ב דיעקב תו

תיקון חו"ב דרחל תז

ליקוטי ביאורים

בעניין צורת המוחין במשך בנית רחל ע"י א"ב דאטב"ח ... תי

בעניין הג' נקודות בסדר כוונת ג"ז דאטב"ח

– הערה על סידור המודפס תיא

קונה הכל (א)

הקדמה תיג

מקורות שער הפסוקים תיד

ליקוטי תורה תיח

נהר שלום תכא

סידורים תכא

מפרשים תכב

ביאור סדר הכוונות

עלית הגבורות למ"ן לאו"א תכג

זווג דתרין מזלין דא"א תכד

זווג דאו"א תכד

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

תכה המשכת גבורות חדשות
 תכו המתקת הגבורות הישנות
 תכו רמזים נוספים
 תכו ליקוטי ביאורים

קונה הכל (ב)

תכט הקדמה
 תכט שער הכוונות
 תל פרי עץ חיים
 תלא עץ חיים
 תלג שער מאמרי רשב"י
 תלד עולת תמיד
 תלה נהר שלום
 תלה סידורים
 תלה מפרשים
 ביאור סדר הכוונות

תלו תיקון נה"י דז"א
 תלז המשכת המוחין דגדלות דג"ר דאבא לז"א
 תלח דחית המוחין דגדלות דחג"ת
 תלט עלית הפרקין דחג"ת דז"א
 תמ דחית המוחין דקטנות
 תמא דחית המוחין דגדלות דנה"י
 תמב עלית הפרקין דנה"י דז"א
 תמב רמזים נוספים
 תמג סיכום – תמונת מצב
 ליקוטי ביאורים

תמג בעניין הזווג דתריין מזליין – ג' תועלות
 בעניין סדר הכוונות
 תמג המשכת המוחין דאבא ועשית הנה"י דז"א
 תמד בעניין אצילות נה"י דז"א מחדש
 תמד הגדלה ולא הוספה
 תמה דברי ר' שריה דבליצקי
 תמו ע"י זיווג דב' מזליין דא"א, שלא ע"י או"א
 בעניין המשכת המוחין דג"ר דאבא
 תמו ע"י זיווג דב' מזליין דא"א, שלא ע"י או"א
 תמו ברגע א' ובנסיעה א'
 בעניין דחית המוחין דקט'
 תמו בעניין הארת הרס"א

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

בעניין מקומה בסדר הכוונות תמח

סדר הכוונה בקצרה	קונה הכל (ג)
מקורות שער הכוונות	תג
פרי עץ חיים	תג
עץ חיים	תג
שער ההקדמות	תנו
שער הפסוקים	תס
שער המצות	תסא
נהר שלום	תסב
סידורים	תסג
מפרשים	תסג

ביאור סדר הכוונות

המשכת כללות החסדים מדעת התחתון ליסוד דז"א	תסג
הכפלת החסדים דנו"ה וב"ש ת"ת	
והמשכתם ליסוד דז"א	תסד
המשכת הגבורות ליסוד דז"א	תסה
המתקת הגבורות דחו"ג וב"ש תחתונים דת"ת	תסו
המתקת הגבורות דנו"ה ושליש עליון דת"ת	תסז
עלית החסדים דנו"ה וב"ש דת"ת ליסוד דאימא	
– בקיעת היסוד דאימא והכפלת החסדים דחו"ג	
ושליש ת"ת	תסט
רמזים נוספים	תע

ליקוטי ביאורים

בעניין התפשטות כללות החסדים ליסוד דז"א	
זה המשך התפשטות החסדים	תעא
חסד פרטי של היסוד	תעא
בעניין הכפלת הארת החסדים ביציאתם מיסוד דאימא	תעב
בעניין המשכת החסדים ליסוד דז"א – הארות או עצמות	תעג
בעניין מהות החסדים הנמשכים ליסוד דז"א	
– דאימא או דאבא	תעד
בעניין ירידת החסדים והגבורות ליסוד דז"א	תעד
עוד בעניין ירידת החסדים והגבורות	תעה
בעניין אופן ירידת החסדים ליסוד דז"א	תעה
בעניין סדר ירידת החסדים והגבורות ליסוד דז"א	תעו
בעניין סדר ירידת הגבורות ליסוד דז"א	תעז
בעניין צורך ב' המתקת הגבורות ע"י או"א וע"י ז"א	תעח

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

בעניין עלית החסדים באור חוזר – אור חוזר וכפל תעט
 בעניין בקיעת היסוד דאימא
 מקורות תעט
 עטרת היסוד תפא
 בסידור הקצר ובסידור הארוך תפב
 אז נגדלה לאה תפב

קונה הכל (ד) הקדמה תפג
מקורות שער הכוונות תפג
 פרי עץ חיים תפה
 עץ חיים תפו
 שער ההקדמות תצה
 שער מאמרי רז"ל תקג
 שער המצות תקג
 ליקוטי תורה תקד
 נהר שלום תקד
 תורת חכם תקה
סידורים תקה
מפרשים תקה

ביאור סדר הכוונות

חילוק המקור וכפל של חסדים דחור"ג ועליתם
 לחו"ב וחור"ג דדעת דז"א – הזמנת הכוונה תקו
 עלית שלישי חסד דת"ת לכתר דזו"ן – הזמנת הכוונה תקז
 חילוק המקור וכפל של חסדים דחור"ג ועליתם
 לחו"ב וחור"ג דדעת דז"א – סדר הכוונה למעשה תקח
 עלית ב' שלישי חסד דת"ת לכתר דז"א
 – סדר הכוונה למעשה תקט
 הכתרת ז"א תקי
 תיקון הכתר דנוק' תקיב
 השלמת הצל"ם דז"א ע"י המשכת ב' מקיפים ל"מ דצל"ם תקיב
 המשכת וחילוק החסדים דנו"ה לזו"ן תקיד
 תיקון הדעת דייעקב תקטז
 תיקון י"ג תיקוני דיקנא דייעקב תקיז
 תיקון הדעת דרחל תקיז
 רמזים נוספים תקיח

ליקוטי ביאורים

בעניין ב' בחי' אור החוזר – מקור וכפל – של החסדים תקיט

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

תקט	בעניין עלית כפל החסדים דחו"ג לחב"ד דו"א
תקב	בעניין עלית ב' שלישי חסד דת"ת לכתר דז"א
	עוד בעניין השליש התחתון דחסד דת"ת הניתן	
תקכד	לכתרים דזו"ן
	בעניין הכרתת ז"א	
תקכז	ג' בחי' בכלי כתר
תקכה	כתר פרטי דאח' ופנים דאח'
תקכו	פרטי סדר המשכת הכתרים
תקכז	שמות שרשי המוחין
תקכח	נה"י החדשים דאימא
תקכח	בעניין כוונה נוספת מסידור הארוך
תקכט	בעניין חילוק שלישי או"ח דחסד דת"ת לכתר דנוק'
תקכט	בעניין הכרתת הנוק' והמשכת הגבורות
תקכט	בעניין מהות המקיפים – צ' דל' וצ' דמ'
תקל	בעניין המשכת המקיפים – מתי לכוין אותה כוונה
תקלב	עוד בעניין המשכת המקיפים
תקלב	בעניין חילוק או"ח דחסדים דנו"ה לנוק'
	בעניין דרך המשכות מז"א לנוק'	
תקלג	– בחי' נקב שבחזה דז"א
	בעניין אור חוזר דחסדים דנצח והוד	
תקלה	– בעניין מה שמסודר בין חצאי לבנה בסידור המודפס
תקלו	בעניין המשכת ה' חסדים מיסוד דאבא לדעת דיעקב
תקלז	בעניין המשכת ה' גבורות לדעת דנוק' – ע"י יסוד דאבא
תקלז	עוד בעניין המשכת ה' גבורות לדעת דנוק'

וזוכר חסדי אבות

תקלט	הקדמה
תקלט	שער הכוונות
תקמ	פרי עץ חיים
תקמ	עץ חיים
תקמב	שער ההקדמות
תקמד	נהר שלום
תקמד	סידורים
תקמד	מפרשים
	ביאור סדר הכוונות	
תקמה	רמז לתיבת זוכר
תקמה	תיקון חג"ת דיעקב

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

תיקון חג"ת דרחל – הזמנה לסדר הכוונה תקמו
תיקון חג"ת דרחל תקמו
המשך בנין הכתר דרחל – המשכת הרביעי הב'
של שלישי חסד דת"ת דז"א תקמט
רמזים נוספים תקמט

ליקוטי ביאורים

בעניין תיקון חג"ת דיעקב ורחל תקנ
בעניין המשכת הארת ג' גבורות לחג"ת דנוק' תקנ
בעניין סדר שלבי תיקון חג"ת דנוק' תקנ
דברי בעמ"ס תורת חכם תקנא

ומביא גואל לבני בניהם

הקדמה תקנג
מקורות שער הכוונות תקנג
פרי עץ חיים תקנד
עץ חיים תקנה
שער ההקדמות תקנז
נהר שלום תקס
סידורים תקס
מפרשים תקס

ביאור סדר הכוונות

תיקון נה"י דיעקב תקסא
תיקון נה"י דרחל – הזמנת סדר הכוונה תקסא
תיקון נה"י דרחל תקסג
המשך בנין כתר דרחל – המשכת הרביעי הג'
של שלישי חסד דת"ת דז"א תקסה
רמזים נוספים תקסו

ליקוטי ביאורים

בעניין תיקון נה"י דיעקב ורחל תקסו
בעניין תיקון נו"ה דיעקב תקסז
בעניין תיקון היסוד דיעקב תקסז
– מקום סיום יסודות דאבא וז"א תקסז
בעניין כתובת הזמנת סדר כוונת תיקון נה"י דנוק' תקסח
בעניין תיקון נה"י דרחל תקסח
ע"י הארת הגבורות ולא עצמותן תקסט
המשכת הגבורות דנו"ה דנוק' תקסט
בעניין סדר ציור פרטי כוונת תיקון נצח דרחל תקע

בטוב תוכן עניינים מפורט ירושלים

בעניין תיקון נצח דרחל

תקע אור מכלים דנצח ולא אור דנצח
 תקע בעניין ב' שמועות
 תקעא בעניין תיקון הוד דרחל – זהות פרטי הכוונה

למען שמו

תקעג הקדמה
 תקעג מקורות שער הכוונות
 תקעז פרי עץ חיים
 תקעז עץ חיים
 תקפט שער ההקדמות
 תקצז מבוא שערים
 תקצז שער המצות
 תקרא ליקוטי תורה
 תרג ספר הליקוטים
 תרד נהר שלום
 תרד סידורים
 תרד מפרשים

ביאור סדר הכוונות

תרה תיקון מלכות דיעקב
 תרה תיקון מלכות דרחל
 תרו סיום תיקון הכתר דנוק' – סוד הדלקת המנורה
 תריא הכתרת זו"ן ע"י נה"י החדשים דאימא
 תריב עשיית החותם הא' שבנוק'
 תריד רמזים נוספים

ליקוטי ביאורים

תריד בעניין המשכת ב' גבורות דנו"ה דנוק' ליסודה
 בעניין המשכת ב' גבורות דנו"ה דנוק' ליסודה
 תרטו – עצמות או הארתן, סדר התפשטותן
 תריז בעניין בחי' אהרן
 תריז בעניין תיקון הכתר דנוק'
 תריז בעניין המשכת הכתרת זו"ן – הנה"י החדשים דישסו"ת

רשימת הספרים

תריט המוזכרים בספר בסדר א-ב

סידור כוונות הרש"ש

כוונות העמידה

עד באהבה

סידור תפלה להרשי"ש

אדני יכוין להמשיך ה' אלפין הרמוזים בה' תחאה דהויה מה' אהיה שבחי
שהם ה"ג מנלפ"ך להמתיק ה"פ די"ן שבנוק' ולעשותם ה"פ אדני גי' שכ"ה

אָהִיָּה אָהִיָּה אָהִיָּה אָהִיָּה אָהִיָּה
אֲדֹנָי אֲדֹנָי אֲדֹנָי אֲדֹנָי אֲדֹנָי

יהוה להמשיך הארת ה' תחאה להמתיק פר' דינין **מנצפך** כמספר ארנ"י
שהאל"ף בליור רי"ו ודי"ן גי' פר' **אדני** ויעשו **פּרה**.

א י"ו שיניים עליונים **א אר אלה אלהי אלהים** גי' ר' חניך
עליון הכי רי"ו.

א י"ו שיניים תחתונים **א אר אלה אלהי אלהים** גי' ר' חניך
תחתון הכי רי"ו.

דין להמתיק ב' הרי"ו בל"ב שיניים הנ"ל ע"י עחינתם את ב' הריבועים הנ"ל.

שפתי בומה אותיות השפתיים גי' ב"פ דין שהם ב' רי"ו הנז"ל וכנגד
ש"ך ופ"ה להמתיקם במילוי עסמ"ב גי' בומק הנז'.

ו ד י י י ו ד י א ו ד א א ו ד ה ו ה
א א א א אלה אלהי אלהים דין דין דין דין דין

א א א א אלה אלהי אלהים **מנצפך**

תפתח יוד הי ויו הי ת' דתפתח כמספר ד' יודין דע"ב שבחכמה
שנקודתה פתח דתפתח ותכוין לזווג אור"א שבחיד וגרון שהם אותיו'

אחה"ע גיכ"ק חיבור אותיות חיד וגרון גי' רי"ן להמתיקו בא' **א**
היותה על רי"ו.

ופי יכוין להמשיך ד' יודין דע"ב דאבא וג' יודין דס"ג. ולהעבירם דרך פיו
דז"א ולהמתיקם ע"י עחינת י"ו שיניים עליונים ותחתונים הרמוזים

באלף דאדנ"י ויחבר עמהם ב' היודין דאל"ף הנז' עם הז' יודין הנז' ונעשו
הכל גי' מ"ן שהם ב' גבורות מ"ן דמנלפ"ך העולים פ"י.

א יוד הי ויו הי ויו הי וואו הי מאו"א מ"נ גי' **פי ין** שלופי **א** שבזרת א"ף
עוד ימתיק מ"ן הנ"ל בס"ג ובכ"ב אותיות וס' מולאות גי' פ"י **מ"נ**.

יוד הי וואו הי

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

אחה"ע גיכ"ק דמלנת זמשרץ בומק

יגיד ימשיך האור העליון הנז' מהפה להמתיק כ"ז אותיות. **א ב ג ד ה**
ו ז ח ט י כ כך למם נן ס ע פ צ ין ק ר ש ת גי' יגיד.

יכוין שאות נו"ן דדין דאדני תהיה כפופה מן דין יעשה ני"ד ויחבר אות יוד ראשונה
דאלף תחת הנז' ויהיה גימל ועס היו"ד הב' תהיה יגיד ואז הדין נמתק והיה

יגיד המשכת שפע ורחמים. **ח**

א דיין ניד יגיד א יוד הי ויו הי יוד הי וואו הי
 ז' יודי'ן דע'ס גי' גי'ד וימתיקס צב' יודין דחלק ויהיו גי' יגיד'.
תהלתך להמשיך השפע מאל' לבריאה ופי יגיד תהלתך ר"ת תי"ז להמתיק
 כ"ב אותיות **א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע**
פ צ ק ר ש ת ופי יגיד תהלתך ס"ת יד'ך כמספר שס בוכו להמשיך
 שס זה מהבינה מיד ימינה להמתיק את ה"ג **מנצפך** שהס אלצעות יד ימין
 דנוק' וע"י שס בוכ'ו מתמלאת המל' בד"ל אותיות **ארה למד פא**
דלת למד תו נון ואו נון יוד ואו דלת שגי' יד'ך.

עוד יכוין להמתיק ה"ג מנלפ"ך בד"ל אותיות ובשס בוכו.
ארה למד פא. דלת למד תו. נון ואו נון. יוד ואו דלת
בוכו ב"ן דב"ן יד שמאל דבינה מנצפך יד שמאל דנוק'.
 וזו הכוונה בקיבור

אדני שהיא מל' דאל' העומדה בהק"ק דבריאה. **שפתי** שהס נו"ה.
תפתח ע"י ה"ת. ופי שהיא המל' הגו'. **יגיד** וימשיך השפע היורד
 מהאל' לבריאה שהוא **תהלתך** ויחזור ההיכל הוא כאל' עלמו.

מנחת עש"ק
וקודם שיתחיל אדני שפתי תפתח * יכוין להעלו' **יוד ההוּוּהה**
 ה' פרלופי עשייה ע"י שס ב"ן ולכלול נפשו
 עם גרנח"י דעשיה ולהעלותם עם חלקי האלהות דגרנח"י
 דעשייה אל היצירה.

אח"כ
 (* עיין צס' תו"ח דק"ל ע"צ וז"ל ומ"ש שהכוונת של העלויות של קודם
 התחלת העמידה והעלויות של העמידה הם עליות העולמות הכונה היא שקודם
 העמידה אנו מעלים פנימיות דחילו' הנק' בחי' נשמות ודעמידה חילו' דפנימיות.
 הנק' בחי' עולמות ובשים שלום פני' דפני' הנק' נשמות עכ"ל ומה שיל' כי
 למה העלויות אלו של קודם התחלת העמידה וכן העלויות דשים שלום כולם יחד
 עולים בלתי שום הארה ולא כן העלויות של העמידה הם עולים ע"י הארה אשר
 נמשך להם ממאיל העליון צ"ה ולפי"ז ניחא דבעלויות של העמידה לריכין אנו להמשיך
 להם הארות מן המאיל העליון צ"ה אחרי שהס בחי' חילו' דפני' הנק' בחי' עולמות
 עולמות ועי"כ עולים אשר לא כן העלויות של קודם העמידה וכן העלויות דשים
 שלום שהס בחי' פנימיו' הנק' בחי' נשמות אין אנו לריכין להמשיך להם הארות
 רק עולין ע"י העסמ"צ דוקא אמנם ל"ל כי למה העלויות אלו של קודם התחלת
 העמידה וכן העלויות דשים שלום כולם יחד עולים ממטה למעלה ולא כן העלויות
 של העמידה הם עולים מעילא לתתא וע"ש גלע"ד י"ל כי העלויות אלו של קודם
 העמידה ודשים שלום אשר עולין ממטה למעלה גם בזאת ניחא יען כי כן הוא
 סדר כל העלויות אצל לא כן העלויות אשר עולין בעמידה לזה אנו לריכין לתת
 טעם שעולין מעילא לתתא והטעם הוא זה כי כיון שהעלויות אלו של העמידה

סידור תפלה להרש"ש

יוד הא ואו הא
יוד הה וו הה

אח"כ יכוין להעלות ה"פ הילירה עם ה"פ העשיה ע"י מ"ה וב"ן ולכלול רוחו ונפשו עם נרנח"י דיצירה ועשיה ולהעלותם עם חלקי האלהות דנרנח"י דיצירה ועשייה אל הצריאה.

יוד הי ואו הי
יוד הא ואו הא
יוד הה וו הה

אח"כ יכוין להעלות ה"פ הצריאה עם ה"פ יצירה ועשייה ע"י סמ"ב ולכלול נר"ן שלו עם הנרנח"י דבי"ע ולהעלותם עם חלקי האלהות דנרנח"י דבי"ע אל האלי'.

יוד הי ויו הי
יוד הי ואו הי
יוד הא ואו הא
יוד הה וו הה

אח"כ יכוין להעלות ה"פ האלי' עם ה"פ בי"ע ע"י עסמ"ב ולכלול נרנח"י שלו עם נרנח"י דאבי"ע ולהעלותם עם חלקי האלהות דנרנח"י דאבי"ע אל שורשם העליון שבאבי"ע ונרנח"י דא"ק.

יכוין לכלול ולקשר ולחבר פנימיות וחי'ו' בי"ע דאלי' פנימי' ומקיפים הוה דהויה הכוללת וסמ"ב משולבים ואל אדני ואל הויה ואל שרי משולבים עם י דהויה הנז' ושם ע"ב ולכלול ולחבר נרנח"י שלו עם נרנח"י דאבי"ע ולהמשיך נרנח"י ומוחין פנימים ומקיפים לפנימיות דחופ דאלי'.

הוהי יוד יוד יוד יוד הה הא הי היוו ואו ואו ויו. הה

הא הי הי . אא. ל. ל. א. י. ש. ד. ה. ד. נ. ו. י. ה
ויכוין להעלות ע"י העמידה פנימיו' חב"ד דאלי' שהוא חילו' החב"ד עלמס להסתבר ולהלביש פנימיו' החב"ד עלמס המלביש עתה לחילו' נה"י דעקודים. ופנימיות דחג"ה דאלי' שהוא חילו' החג"ה עלמס להסתבר ולהלביש חילו' חב"ד שהוא פנימיות החג"ה עלמס. ופנימיות נה"י שהוא חילו' הנה"י עלמס להסתבר ולהלביש חילו' החג"ה שהוא פני' הנה"י עלמס. וחופ"ה חב"ד דצריאה במקום חופ"ה נה"י דאלי'. והרי הם י"ג מדות בעולם האלי'.

מתחלת העמידה ע"ס החפלה יכוין **מנורה ע"י יצחק.**
יחוד התפלה

יכוין לחקן פגם ביטול התפלה. יכוין בצות י' דהויה שהוא ז"א להעלותו לק ראשונה דהויה שהיא חימא. ויכוין להעלות שתיסן לאות י' דהויה שהוא אבא. אח"כ יכוין להעלות ה' אחרונה דהויה שהיא הנוק' כדי לחברה עם אותיות **והי הנז"ל דהויה באופן זה. והוהי הוהי גי' ח"ן כנגד אות ה' אחרונה דהויה ה'**

יכוין
אנו מעלין אותן בזקיפות של העמידה והכריעות והזקיפות אלו של העמידה הם חופ"ה חו"ג של כתר והמו' אשר נמשך ג"כ בכריעות וזקיפות ההם הם בבחי' ז' שמות וסדרן הוא מעילא לתתא וא"כ מטעם זה אנו מעלין כל העליות הנז' של העמידה מעילא לתתא ובסדר המשכת המו' דז' שמות הנז' והארה אשר ממשיכים להם מהמאזיל העליון ב"ה גמשה ג"כ ע"י הו' שמות המו' הנז' אשר הם מעילא לתתא. וא"ש את"מ.

יא"ה

סידור תפלה להרש"ש

נד

יכין לעשות עלמו מרכבה וכסא לאדם דלילות דקדושה.

<p>מוח שמאל בינה יהוה</p>	<p>גלגלחא כתר יהוה</p>	<p>מוח ימין חכמה יהוה</p>
<p>אזן שמאל יוד הי ואו הה כמס' אל יהוה פ"ה</p>	<p>דעת עליון יוד הי ואו הי, יוד הי ואו הי יוד הי ואו הי, יוד הי ואו הי יוד הי ואו הי, יוד הי ואו הי</p>	<p>אזן ימין יוד הי ואו הה כמס' אל יהוה פ"ה</p>
<p>עין שמאל דלילות</p>	<p>דעת מתתון יהוה יהוה</p>	<p>עין ימין דלילות</p>
<p>יוד הי ויו הי יוד הי ויו הי יוד הי ויו הי יוד הי ויו הי יוד הי ויו הי</p>	<p>חוטם נקב ימין פ פ נקב שמאל פ פ פ פ פ פ</p>	<p>יוד הי ויו הי יוד הי ויו הי יוד הי ויו הי יוד הי ויו הי יוד הי ויו הי</p>

איהיה איהיה מילוי

איהיה יהוה איהיה חוטם עס ד' אותיות וסכו' גי' מייס. פה

גי' ס"ג וכ"ב אותיות דה' מולאות הפה יוד הי ואו הי אחה"ע גיכ"ק דמלג"ת זמשר"ץ בומ"ף

יוד הי ואו הי איהיה פנימיות הפה

יוד יוד הא יוד הא ואו גי' פ"ה חילוניות

קול יהוה. גי' יופיאל ע"ה דבור אדני א כתר

קול דבור יאהדונהי

דבור גי' כ"ז מ"ה ק"ל ועשר אותיות והכולל. חב"ד

יהוה, יוד הא ואו הא מספר ואותיות. ס"ה פ"ה י יסוד.

יוד, יוד הא, יוד הא ואו, יוד הא ואו הא ק"ל זרוע שמאל גבורה

זרוע ימין חסד גופא ת"ת **יהוה** **יהוה**

שוק ימין נצח זריקת יסוד **יהוה**

שוק שמאל הוד יו היווהו **יהוה**

רגל ימין גי' עטרת היסוד **יהוה**

רגל שמאל גי' מל' **יהוה**

יוד אלה, הי הי ויו יוד, הי הי יוד אלה, הי הי ויו יוד, הי הי ברוך

סידור תפלה להרש"ש

ברוך יא להוריד י' דהויה ולהעלות א דאדני.

יכוין להמשיך ו"ק דאחור דאחור דחכמה דכתר דזיכּה (בחזרה דחכמה) דנה"י
דחכמה עם ו"ק דללמי המו' יו"ד ה"י דקס"א עם הנרנח"י לו"ק דאחור דאחור
דחכמה דכתר דזיכּה (בחזרה דחכמה) דנה"י דבינה דו"א. והס' אות ן דהויה.

ן

אהיה	אהיה אהיה	(ה) אהיה
יהוה	יהוה יהוה	יהוה
אהיה	איהויהויהו	אהיה
יהוה	יהויהויהו	יהוה

(ב) יין | | ן דקס"א

לג' כלי חסד דז"א | לג' כלי ס"ס דז"א | לג' כלי גבורה דז"א

א	א א א	א א א	א א א
א	א א א	א א א	א א א
א	א א א	א א א	א א א
א	א א א	א א א	א א א

אהיה	איהויהויהו	אהיה
יהוה	יהויהויהו	יהוה

לג' כלי נח דז"א	לג' כליס דיסוד	לג' כלי הוד דז"א
צ	צ צ צ	צ צ צ
צ	צ צ צ	צ צ צ
צ	צ צ צ	צ צ צ

ומשם

(ה) א"ה בסידור הארוך הנרנח"י אלו וגם כל הנרנח"י שהם צבחי' פני'
דפני' כתובים שם הנרנח"י ההם בליור חו"ב וחו"ג ולקמן בעוה"ת יחבאר
הטעם ועיין בפתח עינים דכ"א סוע"ד מ"ש פ"ו ע"ש :
(ב) א"ה בקלת סידורים המו' אלו וכן כל המו' דז' שמות דעסמ"ב ודקס"א
קמ"ג וקנ"א דו' כריעות ודו' זקיפות כולם כתובים המו' ההם על הנרנח"י ול"ע :

סידור תפלה להרש"ש

נה

ומשם לחצ"ד חג"ס דחכמה דכפר דבינה או דחכמה דבינה דרחל דאחור דאחור
 אות ה' אחרונה דהויה שורש הב' של הנק' העומדת באחורי היסוד דז"א (ה)

אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ
יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה
אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ
יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה

י"כ דמוחין טס ו"ה טפס סו"מ
 ג' מ"ז
 להמשיך מילוי דע"ב זה מאבא
 ומחכמה דז"א לנוקבא

ג' כלי חכמה דז"א
 יוד הי ואו הא
 י יהו יהו יהוה
 יוד הא ואו הא

וע"י הארה זו יכוין להמשיך

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל
 מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

הארת כ"ב אהון מיסוד דאימא
 שבחצ"ד דז"א.

להמשיך אות' לנק'

מנצפך
 יְהוָה יְהוָה
 יְהוָה יְהוָה
 יְהוָה יְהוָה
 יְהוָה גי' כ"ו

להמשיך הארת ה"ג מהארת יסוד דאימא
 שבחצ"ד דז"א ליסוד דז"א.
 ושם נעשים הויה א'. (ב)

ג' כלי יסוד דז"א
 י א ה ד ו נ ה י
 שין דלת, שין דלת יוד
 שין דלת יוד

ומיסוד

(ה) עיין בש' הכוונות בדרושי ר"ה ד"ו דל"ג ע"ד : (ב) עיין ד"ו דר"ה :

סידור תפלה להרש"ש

ומיסוד דז"א לדעת דנוק' ושם מתחלקים
לה' היות גי' ק"ל דעת דנוק'

יהוה ה"ג יהוה
יהוה יהוה
יהוה יהוה
יהוה יהוה

ע"ב לחג"ת דנוק' (ח)

יכוין להמשיך הארת יסוד ראב"א המלוכש ביסוד דאימ"א ליסוד דז"א ולהמשיך
הארות צ' היסודות עם הארת החו"ג ליעקב ורחל להעלותם לאחורי היסוד
הכלולים עמהם כל צ"ע שהיו בצריאה.

יכוין להמשיך כל הארות אלו דרך פנים דמלכות דכתר דז"א ופנים דמלכות
דחכמה ואחוריה וע"י אורות הנו'. יכוין להעלות נוק' רחל וכל היכלי צ"ע והם
היו"ד מל' דאח' דאח' דחכמה דכתר דבינה או דחכמה לאלי' ולחבר מלכיות דדת"י
דפרל"ו חכמה דכתר דבינה או דחכמה דבינה דנוק' לאחורי שורשי פרלופה כנגד
אחורי יסוד דבינה או דחכמה דנה"י דבינה דז"א דאלי'.

פנים דמל' דכתר
פנים דמל' דחכמה
אחוריים דמל' דחכמה

יהוה יוד הא ואו הא
יוד יוד הא יוד הא ואו יוד הא ואו הא
כמספר ברוך.

במנחת עש"ק להמשיך לזו"ן דאלי' שפע מהמאזיל ע"י יוד הי
דקס"א כדי לכלול לזו"ן דצריאה.

אתה יא להוריר י' דהויה ולהעלות א דאהיה.
יכוין להמשיך הארת הג"ר דחכמה דכתר דבינה (או דחכמה) דנה"י דתבונה
דאחור דאחור עם ג"ר דללמי המו' שהם אל"ף ה"י דקס"א עם הגרנח"י לג"ר
דאחור דאחור דחכמה דכתר דבינה (או דחכמה) דנה"י דבינה דז"א. ובתחילה ימשיכם
לחכמה דניקו' הנו' שהיא אות י' ומשם לבינה אות ה' ומשם לך' ת"ת דניקו' הנו'.
לחכמה אות י'

אהיה אהיה אהיה
יהוה יהוה יהוה

אלף ו

גי' כלי חכמה
יוד הי ואו הא
י יה יהו יהוה
יוד הא ואו הא

סידור תפלה לדרש"ש

ומשם להמשיכם לבינה שהיא אות ה'

אֱתֵיָהּ
יְהוָה

אֱתֵיָהּ
יְהוָה יְהוָה

אֱתֵיָהּ
יְהוָה

אלרף | ו

אלרף . אלרף הא , אלרף הא יוד , אלרף הא יוד הא

לג' כלי בינה
אלרף הא יוד הא
א ה י ה

ומבינה לג' כלי ת"ת שהוא ן
יוד הא ואו הא
י יה יהו יהוה
י ה ו ה

ומת"ת לג"כ דמלכ שהיא ה אחרונ'

ולדחות החג"ת בחג"ת דנוק'

אֱתֵיָהּ
יְהוָה

אֱתֵיָהּ
יְהוָה יְהוָה

אֱתֵיָהּ
יְהוָה

יין | ו | וי דקס"א

לחג"ת דנוק'

והנה"י בנה"י דנוק'

אֱתֵיָהּ
יְהוָה

אֱתֵיָהּ
יְהוָה יְהוָה

אֱתֵיָהּ
יְהוָה

יין | ו | וי דקס"א

לנה"י דנוק'

אלרף ה י ה
ה י ה

חיצור ח"ה דמוזין עם י"ה חו"ב
ג' ק"מ

סידור תפלה להרש"ש

להמשיך מילוי דקס"א מאימא ומצינה
דז"א. לנק' לרף יוד י

ג' כלי צינה דז"א

ארף ארף הא ארף הא יוד ארף הא יוד הא
ארף הא יוד הא
א ה י ה לנק':

א בגד הוזה שיכל
מנסעפצקרת
מנצפך

וע"י הארה זו יכין להמשיך
לנוקבא כ"צ אהון עלמס
מג"ר דמוחין הנז' הרמוזים בא"ח
של אהה.

יהוה ה"ג יהוה
יהוה יהוה
יהוה ה"ח יהוה
יהוה יהוה

וה"ג עלמס הרמוזים בה' של אהה

והארט ה"ח

וד י י י לרף יוד י
יהוה יהוה
יהוה יהוה

מ"ו דכריעה א' וק"ס דכריעה צ'
ג"י מקו"ס.

להמשיך לנוקבא הויה בהכאה
ג"י מקו"ס.

להעלות ולחבר המלכיות דחח"ן בג"ה שלה בחח"ן בג"ה דשורשי פרלופה כנגד
אחורי כו"ה דפרלוק חכמה דבחר דז"א דאלי' דניקוד הנז'.

במעש"ק להמשיך לכחצ"ד דאלי' שפע מהמאליל ע"י ארף הי דקס"א
כדי לכלול לכחצ"ד דבריאה.

סידור תפלה להרש"ש

נז

יהוה יהוה יאהרונה אל להעלות א דאדני לחברה עם י דהויה.

יכוין להמשיך ו"ק דפנים דאחור דחכמה דכתר דבינה [או דחכמה] דנה"י דישי"ם עם ו"ק דללמוי המו' שהס וי"ו ה"י דע"ב עם הכרנח"י לו"ק דפנים דאחור דחכמה דכתר דבינה [או דחכמה] דבינה דז"א וסא אוח י.

אהיה	אהיה אהיה	אהיה
יהוה	יהוה יהוה	יהוה
אהיה	אהיה יהוה	אהיה
יהוה	יהוה יהוה	יהוה

ויו | י דע"ב

תחלה ימשיכם לחב"ד חג"ת דפנים ואח', ואח"ך יכוין לדחותם לחג"ת נה"י, דצלם דישי"ם לא נכנס בז"א ועומד ע"ג רישא דז"א.
 לג' כלי חסד דז"א | לג' כלי ס"ת דז"א | לג' כלי גבורה דז"א

א	אלו	אלוה	יוד	הא	ואו	הא
א	ל	ו	ה	י	יה	יהוה
א	ל	ר	מ	ד	ו	ה

אהיה	אהיה יהוה	אהיה
יהוה	יהוה יהוה	יהוה

ויו די	ויו	ויו די
לג' כלי סוד דז"א	לג' כלים דיסוד	לג' כלי נלח דז"א
א ד נ י	יהוה	יהוה
א צבאן צבאות	ישין דלת ישין דלת יוד	א צבא
א ו ת	ישין דלת יוד	א צבא

סידור תפלה להרש"ש

(ח) ומשם לחז"ד חג"ת דפנים דאחור דחכמה דכתר דבינה או דחכמה דבינה דרחל
נוק' דז"א אות ה' אחרונה.

אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ
יְהוָה	יְהוָה יְהוָה	יְהוָה
אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ
יְהוָה	יְהוָה יְהוָה	יְהוָה

ויון | _____ | י דע"ב
| _____ |

יכוין להעלות המלכויות די"ס דפנים דאחור' דרחל לאל"י. ולחבר המלכויות דת"י דפנים דאחור דחכמה דכתר דרחל כנגד אחורי היסוד דפנים דאחור דניקוד הגז' דז"א דאל"י. גם להעלות ולחבר המלכויות דז"ק דכתר דאחור דאחור דרחל בז"ק דכתר דשורשי פרלופה כנגד ז"ש ת"ת דת"ת דז"א דאל"י דניקוד הגז'. לחבר ו"ה דע"ב דזקיפה א' עם י"ה דקס"א דכריעה א'. יו"ד הי ויון הי.

מעש"ק לזקוף ולעלות זו"ן דאלילות ע"י ויון הי דע"ב הגז'.

זקיפה ב' אי להעלות א דאהיה ולחבר עס י דהו"ה.
יכוין להמשיך ג"ר דפנים דאחור דחכמה דכתר דבינה (או דחכמה דנה"י דיס"ס עם ג"ר דלממי המו' שהס יו"ד ה"י דע"ב עם הנרנח"י לג"ר דפנים דאחור דחכמה דכתר דבינה או דחכמה דבינה דז"א ובתחילה ימשיכם ליו"ד חכמה דניקוד הגז'. ומשם לבינה ה' ומשם לת"ת אות ה'.

ג"ר דיס"ס לחכמה אות י'

אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ אֱהִיָּהּ	אֱהִיָּהּ
יְהוָה	יְהוָה יְהוָה	יְהוָה

ויון | _____ | י דע"ב

ג' כלי חכמה

יוד הי ואו הא
י יה יהו יהוה
יוד הא ואו הא

ומשם

(ח) א"ה בסידור הארוך הנרנח"י אלו הנמשכים לזקוף וכן כל הנרנח"י הנמשכים לזקוף בד' כריעות ובד' זקיפות שהס בחו"ב וחז"ג דרעה דכתר אין כתובים שם הנרנח"י בפרטות לזקוף רק כתוב ומשם לחז"ד חג"ת דנוק' וכו' :

סידור תפלה להרש"ש

נח

אֵלֶּיךָ, אֵלֶּיךָ הָאֵל, אֵלֶּיךָ הָאֵל יוֹד, אֵלֶּיךָ הָאֵל יוֹד הָאֵל

ומשם לג' כלי זינה אות ה
אֵלֶּיךָ הָאֵל יוֹד הָאֵל
אֵלֶּיךָ הָאֵל יוֹד הָאֵל

ומזינה לג' כלי ט"ס שהוא נ
י ית יהו יהוה יהוה
י הוה

ומשם לג"ר דרחל לפניס דאחור.

אֵתְּיָהּ
יְהוָה

אֵתְּיָהּ אֵתְּיָהּ
יְהוָה יְהוָה

אֵתְּיָהּ
יְהוָה

יִוְד | _____ | יוֹד
(ה) ולדחות החג"ס בחג"ס דנוק'

אֵתְּיָהּ
יְהוָה

אֵתְּיָהּ אֵתְּיָהּ
יְהוָה יְהוָה

אֵתְּיָהּ
יְהוָה

יִוְד | _____ | יוֹד
דע"ב

והנה"י זכה"י דנוק'

אֵתְּיָהּ
יְהוָה

אֵתְּיָהּ אֵתְּיָהּ
יְהוָה יְהוָה

אֵתְּיָהּ
יְהוָה

יִוְד | _____ | יוֹד
לנה"י דנוק'

להעלות ולחבר המל' דחמ"ן זג"ה לפניס דאחור דחכמה דכח"ר דזינה דרחל בחמ"ן
זג"ה דשירשי פרלופה כנגד אחורי הגו"ה דז"א דניקוד הגו'.

ולהעלות כל י"ס מל' דכח"ר לפניס דאחור דרחל ולהחבר זי"ס דכח"ר דשורשי
פרלופה שהם כנגד ז' שלישי ט"ס דז"א דניקוד הגו'. להעלות

(ה) א"ה זסידור הארוך לא כחוב שס ולדחות החג"ס בחג"ס דנוק'

והנה"י זכה"י דנוק' וגם מ"ש בזקיפה ז' ולדחות החג"ס בחג"ס דנוק' והנה"י
זכה"י דנוק' וכן בכל שאר הכריעות והזקי' אין כחוב שס דחיות זנוק' כלל

סידור תפלה להרש"ש

להעלות ולחבר המל' דכחז"ד דכתר דאחור דאחור דרחל בחז"ד דכתר דשורש' פרלופה נגד שליש עליון ת"ת דת"ת דז"א דנקוד הנו'.

מעש"ה לזקוף ולעלות כחז"ד דאז"י עם כל האז"י להלביש את נה"י דא"ק ע"י **יוד** ה"י דע"ב הנו'. גם להמשיך שפע והארה משם ע"ב שהוא אבא דאז"י **יוד** ה"י **יין** ה"י לטולס האז"י כדי שיכין מקום לצריאה כשיעלה ולהאיר ע"י שם ע"ב מאז"י לצריאה.

לחבר י"ה דזקיפה ב' עם א"ה דכריעה ב' **אלף** ה"י **יוד** ה"י אה"כ חוזרין ומסתלקים מהז"א המוחין דיש"ס וג"פ ע"י דתבו' ונשאר הכ"ה דק"ש בחז"ד חג"ת שלו.

אלהינו

<p style="text-align: center;">פנימיות דחילוניות</p> <p style="text-align: center;">יוד ה"י ואו ה"י אימא</p> <p style="text-align: center;">א ל י י א י אל שבאלהינו</p> <p style="text-align: center;">גי' ייאי דס"ג</p>	<p style="text-align: center;">פנימיות דפנימיות</p> <p style="text-align: center;">יוד ה"י ואו ה"י אימא</p> <p style="text-align: center;">א ל י י א י אל שבאלהינו</p> <p style="text-align: center;">גי' ייאי דס"ג</p>
--	---

וד ה **ו** ה **ו** ה גי' ל"ב לאו"מ דל"ב (ה) נת"ח דז"א שהם ח"ס בחג"ת נה"ס וכלולים בחכמה וכ"א כלולה מחו"ב חו"ג.

וד י **או** י מילוי דס"ג או"מ דז"א. **י** ה **ו** ה הויה פשוטה או"פ דז"א שם מ"ה. ושניהם גי' הינ"ו דאלהינו **יוד** ה"י **ואו** ה"י כמספר ע"א סנהדרי גדולה שבאימא. אותיות נ"ו דאלהינו הם המקיף דעיטרא דגבורה דדעת דז"א הנמשך מכחף שמאלית דא"א.

גם נ"ו דאלהינו הוא מקיף עליון דמלך אימא שהוא מקיף על ד' מקיפי התפי'. **ואלהי** פנימיות דפנימיות

<p style="text-align: center;">יוד ה"י ואו ה"י דעת</p> <p style="text-align: center;">וד י ין י אלה"י גי' מ"ג</p> <p style="text-align: center;">ו' דואלהי ופ"ו גי' אלה דאלהי ועם</p> <p style="text-align: center;">י' דאלהי גי' מ"ה ע"ה והוא הדעת</p> <p style="text-align: center;">המזווג לאו"א.</p>	<p style="text-align: center;">יוד ה"י ויו ה"י אבא</p> <p style="text-align: center;">יוד ה"י ואו ה"י דעת</p> <p style="text-align: center;">וד י ין י מ"ו גי' אלה"י.</p>
--	--

להמשיך מילוי דע"ב זה **יוד** י **יין** י ללא היואלת מהארת עטרת יסוד דא"י באחורי ז"א באחורי העורף מוח (3) גבורות דאבא. אבותינו

רק הדחיות דז"א דוקא וגם בסידור הקלר לא כתוב הדחיות בנוק' רק בצרכה א' דכריעה ב' ודוקי' ב' דוקא ונ"ל כי כל זה מאהבת הקילור אמנם הכונה לא תשחנה כלל יען כי כמו שיש דחיות בכל הכריעות שניות והזקי' שניות דז"א כן מוכרח לכיין כ"ו בנוק' ובסידור הקלר כתבו בצרכה א' ומינה לשאר ואף בזאת אני לא השיגה ידי לכתוב בסידור הזה הדחיות בנוק' בכל שאר הכריעו' והזקי' רק סידרתים למטה לעורר את המעיין והבוחר יבחר וא"ש את"מ. **יא"ה** (א) עיין דרושי הללס דרוש א' בסופו : (3) עיין מאמרי רז"ל ד"ו ע"א והכ"מ ד"ד ע"ג ד"ה כל המהלך ד' אמות וחסין :

אבותינו

חילוניות דפנימיות

לחסור עלמו עק"ה ולעלות נר"ן שלו
עם נר"ן דז"ן לפרלוק אמלעי דנח"י דר"ח
ולזווג הפרלוק האמלעי ההוא ולהמשי'
ללס דמוחין עם נרנח"י דר"מ.
(א) זיווג דר"ח דכלים אמלעיים.

איההייתה

(ב) להמשיך כלי דמקיף דכתר דז"ח
מחלי תחתון דכלי אמלעי דת"ס
דאימא ולהמשיך אור נשמת המקיף
דכתר דז"ח מחלי תחתון דכלי
אמלעי דת"ס דאבא.

פנימיות דפנימיות

כללות ד' מוחין הנמשכים באלהי אברהם
וכו' ויכוין למסור עלמו עתה עק"ה
ולעלות נשמתו עם נשמת ז"ן למ"ן
לר"ח ולזווג ר"ח דפנימיות להאיר
במוחין דאבא ובג"פ עילאין דמוחין דאימא.

ימסור עלמו עק"ה

יאא סקילה יוד הי ויו הי
הדה שריפה יוד הי ואו הי
ונני הרג יוד הא ואו הא
היה חנק יוד הה וו הה

זיווג דפנימיות דר"ח

איההייתה

פנימיות דחילוניות

כללות ד' מוחין מקיפים. מקיף דעטרא דחסדים דדעת דז"ח הנמשך מכתף
ימין דר"ח הגרמו בנו דאבותינו והתחברות ב' מקיפים דב' עטרין הס
הויה אלהים

יאהרוהים גי' יב"ק.

גם כ"ו דאבותינו מקיף עליון דמלך אבא המקיף ע"ג המקיף דאימא שהוא
מקיף על ד' מקיפים דתפלין. למסור עלמו עק"ה ולהעלות נרנח"י שלו עם
הז"ן למ"ן דר"ח (ג) ולזווגם בבחי' המקיפים שלהם ולהמשיך המקיף דחו"ב
ותרין עטרין דדעת עליון וגם מקיף קולא דשערי דר"ח עד אחורי העורף
דז"ח ומקיפי חו"ג דדעת תחתון דז"ח הנמשכים מכתף שמאל וימין דר"ח
הגרמזים בכ"ו דאלהינו ובכ"ו דאבותינו.

זיווג

(א) א"ה עיין בס' עלי נהר דט"ו ע"ד אות כ' שכתב וז"ל ולריך שדע אעפ"י
שנסידור הקלר כתוב כל הכונה במקום שרומזת באלו ג' תיבות אלהינו ואלהי
אבותינו [שהכלי שהוא מלך אימא נרמו באלהינו שהוא אימא וגשמתו נרמו בו'
דואלהי שהוא הי"ח הנק' ו'] מ"מ אין לכוונם להמשי' בחי' אלו עד שיעשה הזווג
במלת אבותינו עי"ב ולפיכך סידרתים כאן להקל על המכוון וא"ש אה"מ. יאה"ה
(ב) עיין בכ"ו ש' מוחין דללס פ"ו.

(ג) א"ה עיין בנה"ש דכ"ה ע"א וז"ל ואלו יולאים מזיווג ר"ח דר"ח ואינם
הל"מ דללס אמנם שני ללמי המו' דר"ח דר"ח רחב"ד דר"ח כולם נמשכים בק"ש
ושני ללמי המו' דר"ח הנמשך מחג"ת דר"ח נמשכים בברכת אבות עכ"ל.

סידור תפלה להרש"ש

זיווג מקיפי או"א

א י ה ה י ו ה ה

יוד הי וואו הי
אימא

יוד הי ויו הי
אבא

יוד הא וואו הא
דפת

להמשיך

ג' מקיפים שהם ג' מילויי ס"ג הגמשים מזיווג דמקיפי או"א הנו"ל מחג"ת דאימא (ובר"ה יכוין דאו"א)

יוד י או י

יוד י או י

יוד י או י

להמשיך

מקיף א' מאימא ע"ג ד' מקיפים הנו" ומקיף מאבא ע"ג מקיף דאימא. מקיף דקולא דשערי דא"א אחורי העורף דז"א.

חילוניות דפנימיות

אלהי אברהם

פנימיות דפנימיות

מקיפים דאו"א דחז"ן

אֱהִיָּה אֱהִיָּה

יְהוָה יְהוָה

אֱהִיָּה אֱהִיָּה

יְהוָה יְהוָה

אֱהִיָּה אֱהִיָּה

יְהוָה יְהוָה

אֱהִיָּה

פ"ת דנלח דאבא (ה) ב

יְהוָה

יוד י יו י

אֱהִיָּה

זה קודם תכוין. פ"ע דנלח דאימא (ב) א

יְהוָה

ג' כלי חכמה

יוד הי וואו הא

י יה יה יהו יהוה

יוד הא וואו הא

להמשיך מ"ו ללאה היולאת מהארטטסרה יסוד

דאבא שביסודו ממוח חכמה דאבא. יוד י יו י פנימיו'

(א) א"ה בס"ה כ"כ יכוין להעלות ב"פ דחסד דז"א ולחברם עם פ"ת דנלח דאבא ועי"כ נעשה חכמה דמ"ה דז"א מג"פ: (ב) א"ה בס"ה כ"כ יכוין להעלות ב"פ דחסד דז"א ולחברם עם פ"ע דנלח דא"י ועי"כ נעשה חכמה דז"א דב"ן מג"פ.

סידור תפלה להרש"ש

ס

פנימיות דחילונית

מקיפין דתפלין דחח"ן דחכמה

וד י או י דמקיפי חג"ה
 וד י או י דמקיפוס שבת"ה
 ה מחב"ד הפנימיים
 י מקולא דשערי דא"ח

וד י או י אל מקיף דחסד דא"י מחוץ למלח דז"א מקיף לחכמה דז"א.
 ן דעת עליון וג' יודין שקבל מחב"ד דמקיפוס שבת"ה לחח"ן דפר' החילון דז"א.
 י חכמה ה לחח"ן בג"ה דח"י דז"א פסיעה למל' מנקב ימין דחוטם
 י חסד
 י נלח א לחרין ספוחין וחוטמא דנוק'.

חילונית דפנימיות

אלהי יצחק

פנימיות דפנימיות

מקיפוס דאז"ח דבג"ה

אהיה אהיה

אהיה

פ"ח דהוד דאבא (ח) ב

יהוה יהוה

יהוה

אהיה אהיה

וד י יו י

יהוה יהוה

אהיה

פ"ע דהוד דאימא (ב) א

אהיה אהיה

יהוה

ג' כלי בינה

יהוה יהוה

אלף אלף הא אלף הא

יוד אלף הא יוד הא

אלף הא יוד הא

א ה י ה

לכג"ה דפר' אמלעי דחכמה
 דכשר דבינה דחילונית
 דפנימיות דמ"ה וב"ן דז"א.

לכמסך מ"ו ללאה היולאת מהארס ספרסוסוד

דאימא שביסודה ממוח בינה דאבא. וד י יו י

פנימיות דחילונית מקיפי דתפלין דבג"ה דבינה

וד י או י דמקיפי חג"ה

וד י או י דמקיפוי' שבת"ה

ה מחב"ד הפנימיים

י מקולא דשערי דא"ח

וד י או י אל מקיף דגבו' דא"י מחוץ למלח דז"א מקיף לבינה דז"א.
 ן לדעת עליון וג' יודין שקבל מחב"ד דמקיפוי' שבת"ה לכג"ה דפר' החילון דז"א.
 י בינה ה לחח"ן בג"ה דח"י דנוק' פסיעה למל' דמל'. מנקב שמאל דחוטם
 י גבורה

לשפה התחתונה הוד דפה דז"א

י הוד א לחג"ה דנוק'

ואלפי

(ח) א"ה בס"ה כ"כ יכוין להעלות ב"פ דגבו' דז"א ולחברס עם ס"ח דהוד

דאבא וע"כ נעשה בינה דז"א מג"פ: (ב) א"ה בס"ה כ"כ יכוין להעלות ב"פ דגבו'

דז"א ולחברס פס פ"ע דהוד דאימא וע"כ נעשה בינה דז"א מג"פ:

סידור תפלה להרש"ש

חילוניות דפנימיות
מקיפי דת"י דל"א

ואלהי יעקב

פנימיות דפנימיות
ב

אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ פ"ט דיסוד אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ
יְהוָהּ יְהוָהּ אבא (ה) יְהוָהּ יְהוָהּ
יְי י י י

אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ פ"ע דיסוד אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ
יְהוָהּ יְהוָהּ דאימא (ב) יְהוָהּ יְהוָהּ

אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ
יְהוָהּ יְהוָהּ יְהוָהּ יְהוָהּ

ג' כלי דעס

יוד הי ויו הי
יוד הי ואו הי
יוד הה וו הה

לדת"י דפר' אלמעי דחכמה דכסר
דביכה דחילוניות דפנימיות דמ"ה וז"ן דז"א

(ג) להמשיך מ"ו ללאה היולאח מעטרת
יסוד דאבא הדבוקה ביסוד דאימא ממות

חסדים דאבא. יוד י י י

פנימיות דחילוניות מקיפי' דת"י דדעת

יוד י או י דמקיפי חג"ת
יוד י או י דמקיפי' שבת"ת
ה מחז"ד הסנימיים
י מקולא דשערי
ן דואלהי היא הדעת עלמה גם הוא
כנגד ו' בחי' דמוחין שהם חו"ב ודעת
העליון וז' עטרין ודעת התחתון
שניניהם.

יוד י או י אל מקיף דת"ת דאימא מחוץ למלח דז"א מקיף לדעת דז"א.

ן דעת תחתון וג' יודין שקבל מחז"ד דמקיף שבת"ת דאימ' לדת"י דפר' חילון דז"א.
י דעת ה' לחח"ן בג"ה דת"י דדעת המחבר זו"ן פסיעה למל' שבו.

י ת"ת מבין ב' נוקבין
י יסוד א לכה"י דנוק'

לשון יסוד דפה דז"א

האל

(ה) א"ה צס"ה כ"כ יכוין להעלות צ"פ דת"ת דז"א ולחברס עם פ"ת
דיסוד דאבא ועי"כ נעשה דעת דז"א מג"פ : (ב) א"ה צס"ה כ"כ יכוין להעלות
צ"פ דת"ת דז"א ולחברס עם פ"ע דיסוד דאימא ועי"כ נעשה דעת דז"א מג"פ.
(ג) עיין צס' המלות דמ"ח ע"ב :

סידור תפלה להרש"ש

סא

האר

פנימיות דפנימיות

לעשות י"ג ת"ד מהארת הכז"ד
המאירים דרך פי היסוד דאימא
ומאירים צתי' אל'.

אל שדי אל הב' כלול צו. דעת
חכמה

אל יהוה אל יהוה
צינה

אל אדני אל אדני
רחום וחנון ארך אפים ורב
חסד ואמת נוצר חסד לארפים
נושא עון ופשע וחטאה ונקמה

יכון להעלות לאה לכנגד שורשה אחורי
שלה גם יכוין לדחות מוחין דקטנות ק"ך לגרון דפרלוקף אמלעי.

אלה למד הי יוד מם
דעת דחסדים

אלה למד הא יוד מם
לסאיר מ"ה אל ל"ה אלהים דקטנות
דפיצור ויניקה.

אל שדי דעת
חכמה

אל יהוה אל יהוה
צינה

אל אדני אל אדני

אלהים אלהים אלהים
אלהים אלהים

ומאירים הג' היות דגדלות צג'
מוחין דקטנות ונעשים ג' יב"ק.
יאהלוהים יאהלוהים
יאהלוהים

חילוניות דפנימיות

להמשיך אור מאו"פ דאימא לט' ת"ד
דז"א שהס ט' היות.
ל"ו אותיות ג' הא"ל.

יהוה יהוה יהוה

ארך אפים ורב חסד
יהוה יהוה יהוה

נושא עון ופשע ונקמה
יהוה יהוה יהוה

פוקד על שרשים ועל רבעים

הדעת ולהאיר לה מג"ר דגדלות לתקן דעת

אלה למד הה יוד מם
דעת דגנו' אלה למד הא יוד מם

לדחות פרקין אמלעיים דאי' לגרון דפנימיו
אהיה אהיה

יהוה יהוה

חכמה צינה
יוד הי ויו אלה הי יוד
יוד הי ואו אלה הי יוד
יוד הא ואו אלה הא יוד
יוד הה וו אלה הה יוד

אהיה אהיה

יהוה יהוה

חכמים גבורות

אלף הי וו הי אלף הי וו

אלף הה וו הה אלף הה וו

אלף הא וו הא אלף הא וו
אלף הה וו הה אלף הה וו

סידור תפילה להרש"ש

הגדול

פנימיות דפנימיות

כ' לירופים

לדחות קו ימין דמוחין דקטנות לחסד.

ג' כלי חסד (3)
 אלו אלו אלו
 אלו אלו אלו
 אלו אלו אלו
 אלו אלו אלו
 אלו אלו אלו
 אלו אלו אלו

(6) אלהיה
 יהוה
 אלהיה
 יהוה

אלה למד הי יוד ממ
 לג' כלי חסד
 אלו אלו אלו
 אלו אלו אלו
 אלו אלו אלו

לדחות החסד דמוחין דאי לחסד דז"א.
 ונלח נלח דז"א.

ג' כלי נלח (ג)
 אלו אלו אלו
 אלו אלו אלו
 אלו אלו אלו

אלהיה
 יהוה

לחזור ולהוליא אור החזור דפרק עליון
 ופרק אמלעי דחסד דז"א. (ד) ולהעלותו
 כנגד פרק א' והגרונ דז"א. לבנות
 ולתקן חסד ונלח דלחה.

יוד הי ויו
 יוד הי ואלו
 יוד הא ואלו
 יוד הה וו

חילוניות

(א) ח"ה ובקלח סידורים אין כחובים הנרנח"י אלו במו' דקט' כלל ובסידור
 הקלר כחובים שס בג' מקומות שהס במלות הגדול הגבור והגורא כמס"ל
 שנמשכין בג' מלות אלו לחג"ת אבל בירידתן לבש"ת ולנה"י אין כתוב שס
 הנרנח"י ההס וחולי סמכו על המש"יין כן נלע"ד :

(ב) ח"ה בס"ה כ"כ יכוין להעלות פ"ע דנלח עם פ"ת דחסד דז"א
 לחברו עם פ"א דנלח דאימא ועי"ז נעשה ספירת חסד דז"א כלולה מג"פ :

(ג) ח"ה בס"ה כ"כ יכוין להעלות ב' פרקין תח"ין דנלח דז"א לחברו
 עם פ"ת דנלח דאימא ועי"ז נעשה ספירת נלח דז"א כלולה מג"פ.

(ד) ח"ה ר"ל פ' אמלעי להעלותו לפ"ע ופ"ע להעלותו לגרון דז"א. עיין
 בע"ח ס' יעקב ולחה פ"ה :

סידור תפלה להרשיש

חילוניות דפנימיות

(ה) להמשיך חסד דאו"פ דאו"א לחסד דפר' הפנימי דחילו' דפני' דז"א.

אֱהִיָּה אֱהִיָּה
יְהוָה יְהוָה

פנימיות דפנימיות

להמשיך דרך מחילות יסוד דאימא. חסד ראשון לחסד דז"א.

יְהוָה
ג' כלי חסד דז"א
אֵל אֵל אֵל
ל ל ל
ר ר ר
מ מ מ

הגבור

פנימיות דפנימיות

כ' לירופים

לרחות קו שמאל דמוחין דקט' לגבו'. לרחות הגבו' דמו' דאי' לגבו' דז"א וסוד להוד דז"א.

אֱהִיָּה
יְהוָה
אֱהִיָּה
יְהוָה

אֱהִיָּה
יְהוָה

אֵלף הִי יוֹד
אֵלף הִי יוֹד
אֵלף הֵא יוֹד
אֵלף הֵה יוֹד

אֵלף לַמֶּד הֵה יוֹד מֵם

לג' כלי גבורה (ג)

לג' כלי גבורה

אֵלף אֵלף אֵלף אֵלף אֵלף אֵלף
לַמֶּד הִי יוֹד. אֵלף לַמֶּד הִי יוֹד מֵם
אֵלף

אֵלף אֵלף לַמֶּד אֵלף לַמֶּד הִי אֵלף
לַמֶּד הִי יוֹד. אֵלף לַמֶּד הִי יוֹד מֵם
אֵלף

(ה) א"ה הב' ללמי המו' אלו דאו"פ דגד' דאו"א דחילו' דפני' אלו דע כי בק"ס נכנסו כולם בחצ"ד דז"א ועתה בהגדול הגבור והנורא נדחין המו' דחג"ת לחג"ת דז"א ונלע"ד כי לריך לכיין גם לרחות עם החג"ת הגו' גם הנה"י שהם בחצ"ד כזו' ולא שיסאיר הנה"י שם בחצ"ד עד מלת טובים רק בטובים נדחין הנו"ה לנו"ה ר"ל הנו"ה שהם בחו"ג דז"א ולא בחו"ב וכנ"כ היסוד שנתקן בקונה הכל ר"ל שהאור שלו עומד צת"ת ועד שנתקן היסוד אז יורד האור הגו' ליסוד וכזו' פשוט רק לעורר את המעיין דוקא
(ב) א"ה בם"ה כ"כ להעלות פ"ע דהוד עם פ"ת דגבורה דז"א לחברו עם פ"א דהוד דאי' ועי"ז נעשה ספי' גבורה דז"א כלולה מג"פ:

סידור תפלה להרש"ש

חילוניות דפנימיות
להמשיך גבורה דאו"פ דאו"א לגבורה
דפרלוק הפנימי דחילוניות דפנימיו' דז"א

אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי

יְהוָה יְהוָה

פנימיות דפנימיות
להמשיך דרך מחילות יסוד דאימא
גבורה דחסד לגבורה דז"א

יְהוָה

ג' כלי גבורה

אלה אלה למד אלה למד הי אלה
למד הי יוד אלה למד הי יוד ממ

אֱלֹהֵי

יְהוָה

(ה) אלה הי יוד

אלה הי יוד

אלה הא יוד

אלה הה יוד

לג' כלי הוד (ג')

אֱלֹהֵי צְבָאוֹת

לחזור ולהוליא או"ח דמוח דפ"ע ופ"א
דגבו' דז"א להעלות כנגד פ"א דגבו'
והגרין דז"א. לבנות ולתקן גבו' והוד דלאה

והנורא

פנימיות דפנימיות

לשליש עליון כלי דת"ת דז"א (ג).

יֹד הָאֵל וְאֵל הָאֵל

כ' לירופים

לרחות קו אמלעי דמוחין דקטני' לת"ס

אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי

יְהוָה יְהוָה

אברהייהו אברהייהו

ינהוריהו ינהוריהו

אלה למד הא יוד ממ

אלה למד הא יוד ממ

לרחות

(א) א"ה בסידור הארוך אין כתוב שם המו' אלו ולא מו' אחרים וזולת המו' דז'
שמות דעסמ"ב ודקס"א קמ"ג והנ"א בד' כריעות וזקי' אין עוד מו' כלל וכלל
ועיין בס' עלי כהר דט"ז ע"א אות ל' :

(ב) א"ה בס"ה כ"כ להעלות ב"פ תמאין דהוד דז"א לחברו עם פ"ת
דהוד דאימא ועי"ז נעשה ספי' הוד דז"א כלולה מג"פ :

(ג) א"ה לריך לכיון להמשי' לשע"ת דז"א דוקא שהוא בכלי הפני' דז"א והוא שם מ"ה

לדמות פ"ת דמו' דא' לת"ת דז"א וביסוד
ליסוד דז"א :

אהיה אהיה

יהוה יהוה

אלף	הי	וו	הי	אלף	הי	וו
אלף	חה	וו	חה	אלף	חה	וו
אלף	הא	וו	הא	אלף	הא	וו
אלף	חה	וואו	חה	אלף	חה	וואו

לג' כלי ת"ת דז"א (ה)
יוד הא וואו הא
י יהו יהו יהוה
י ה ו ה

אהיה יהוה אהיה יהוה
יהוה יהוה יהוה יהוה

אלף	הי	וו	הי	אלף	הי	וו
אלף	חה	וו	חה	אלף	חה	וו
אלף	הא	וו	הא	אלף	הא	וו
אלף	חה	וואו	חה	אלף	חה	וואו

לג' כלי יסוד דז"א (ג)

יאהדוניהי

שין שין דלת דלת שין דלת יוד

שין דלת יוד

למזור ולהוליא אר"ם דמוסין דפ"ע
ופ"א דת"ת דז"א להעלותו כנגד פ"א
דת"ת והגרונ דז"א לבנות ולסקן
ת"ת ויסוד דלחה.

מילונים דפנימיות

ב להמשיך ת"ת ויסוד דאוו"פ דאוו"א לת"ת
דפרלוק פנימי דחילו' דפנימיות דז"א.

אהיה אהיה אהיה אהיה

יהוה יהוה יהוה יהוה

פנימיות דפנימיות

להמשיך דרך מחילות יסוד דאימא
ת"ת דחסדים לת"ת דז"א.

יהוה

ג' כלי ת"ת

יוד הא וואו הא
י יהו יהו יהוה
י ה ו ה

גם יכוין צו' דוהמורא להמשיך אור גדול מיסוד דאצח הארוך בת"ת דז"א כדי
לבנות פרלוק דיוק'.

(ה) א"ה צס"ה כ"כ יכוין להעלות פ"ע דיסוד דז"א עם פ"ת דת"ת דז"א
לחברו עם פ"א דיסוד דאימא ועי"ז געשה ת"ת דז"א כלולה מג"פ :
(ג) א"ה צס"ה כ"כ יכוין להעלות ב"פ תתחין דיסוד דז"א לחברו עם
פ"ת דיסוד דאימא ועי"ז געשה יסוד דז"א כלול מג"פ.

סידור תפלה להרש"ש

אל עריון

להמשיך הארה לת"ת דז"א מיסוד דאימא יו"ד פ' ה"א ה"א פ' וא"ו גי'
אל עליון. שם הכ"ל

הא הא הא הא הא הא הא הא הא הא
הא הא הא הא הא הא הא הא הא הא
ואו ואו ואו ואו ואו ואו

לג' כלי ת"ת

יוד הא ואו הא
י יה יהו יהוה
י ה ה ה

וכנגדו מאחור כתר דרחל להמשיך
לה אחוריים דס"ג מיסוד דאימא גי'
עליון ע"י א"א. (ה)

יוד יוד הי יוד הי ואו
יוד הי ואו הי
גי'
עריון

כתר דרחל

יוד הא ואו הה
יוד יוד הא יוד
הא ואו יוד הא
ואו הה
י יה יהו יהוה

להאיר מפנים דיסוד דאימא ייא
דס"ג ליסוד דאבא ויולאים הארת
יסוד דאבא עם הארת יסוד אימא
מהמה דז"א לתקן כתר דיעקב.

יוד הי ואו הי
גי'
אל

כתר דיעקב

יוד הא ואו הה
יוד יוד הא יוד
הא ואו יוד הא
ואו הה
י יה יהו יהוה

חילוניות דפנימיות

להמשיך מקיף לכתר דפרלוף דיעקב ורחל דחילוניות דפנימיות מחלי הסתחון דת"ת.
גומל

(ה) עיין שם כ"ו פ"ג :

פנימיות דפנימיות

גומל

להמשיך פרקין אמלעיים דאבא לכחכ"ד דז"א ולדחות הפ"ס לחג"ס דז"א.

אֱהִיָּה
יְהוָה
יְהוָה

אֱהִיָּה אֱהִיָּה
יְהוָה יְהוָה
יְהוָה

אֱהִיָּה
יְהוָה
יְהוָה

לג' כלי בינה

לג' כלי דעת

לג' כלי חכמה

אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ
אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ
אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ
אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ

יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה
יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה
יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה
יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה

יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה
יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה
יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה
יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה

אֱהִיָּה
יְהוָה
וְד י יו י

אֱהִיָּה יְהוָה
יְהוָה יְהוָה
וְד י יו י

אֱהִיָּה
יְהוָה
וְד י יו י

לג' כלי גבורה דז"א

לג' כלי ת"ס

לג' כלי חסד דז"א

אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ
אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ
אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ
אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ

יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה
יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה
יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה
יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה

אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ
אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ
אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ
אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ

יכוין לדחות מותין דקטנות לב"ש הסתומים דת"ס דז"א.
חכמה בינה

אֵלֶּךָ לְמַד הִי יוֹד מִם אֵלֶּךָ לְמַד הִי יוֹד מִם

גבורות

חסדים

אֵלֶּךָ לְמַד הִי יוֹד מִם אֵלֶּךָ לְמַד הִי יוֹד מִם

ב"ש ת"ס דז"א

חסדים

יְהוָה יְהוָה יְהוָה
יְהוָה

סידור תפלה להרש"ש

חסדים פנימיות דפנימיות

להמשיך צ' חסדים דנו"ה דאי' לנו"ה דז"א

יהוה

לג' כלי הוד דז"א

צ צבא צבאות

צ צבא צבאות

צ ו ת

יהוה

לג' כלי נלח דז"א

יהוה

צ צבא צבא

צבא

טובים

לעשות חו"ב דיעקב מהארת נו"ה דמוחין דאבא שבחג"ה דז"א לפני פ"ע דנ"ה דז"א.

אהיה

אהיה

יהוה

יהוה

וד י י י

וד י י י ג' כלי חכמה דיעקב

יוד הא וו הה

יוד יוד הא וו הה

יוד הא וו הה

י יהו יהו יהוה

ג' כלי בינה דיעקב
אלף הה וו הה
צ צבא צבאות

דאימא

להמשיך הארת דנו"ה דמוחין דאבא לפ"ע דפ"ה דמוחין שבפ"ע דנו"ה דז"א לתת בהם כח לתקן חו"ב דרחל. להמשיך ממוח חכמה דאימא שבפ"ה דנלח דז"א שהוא הויה בחיריק ולסקן חכמה דרחל וע"י הארת החסד דנלח דז"א שהוא הויה בחיריק להגדילה ויהיה י"ס. וגם להמשיך הארת מהוד דאימא שהיא הויה בקבוצ. וגם ממוח הבינה שבחוכו שהיא הויה בקבוצ לתקן בינה דרחל וע"י הארת החסד דהוד שהיא הויה בקבוצ להגדילה ויהיה י"ס (א)

נו"ה דמוחין דאבא

אהיה

אהיה

יהוה

יהוה

וד י י י

וד י י י

אחיה

אהיה
יהוה

ממוח בינה דאימא
שפ"א דהוד דז"א

אלף הי יוד
אלף הי יוד
אלף הא יוד
אלף הה יוד

יהוה יהוה יהוה

ג' כלי בינה דרחל

אלף הה יוד הה
ה י ה
אה אהי אהיה

אהיה
יהוה

ממוח חכמה דאימא
שפ"ק א' דגלח דז"א

יוד הי ויו
יוד הי ואו
יוד הא ואו
יוד הה וו

יהוה יהוה

בח ג' כלי חכמה דרחל

יוד הא וו הה
יוד יוד הא
יוד הא וו
יוד הא וו הה
יה יהו יהוה

חילוניות דפנימיות

יכוין להמשיך כו"ה דאו"פ דאו"א לפר' הפנימי דחילוניות דפנימיות דנו"ס דז"א
ומפ"ע שבהם להמשיך או"מ לחו"ב דיעקב ורחל.

אהיה אהיה
יהוה יהוה

לבוד דפרלוק הפנימי
דחילו' דפנימיות דז"א

אהיה אהיה
יהוה יהוה

לגלח דפרלוק הפנימי
דחילו' דפנימיות דז"א

או"מ לחו"ב דיעקב ורחל

ג' כלי בינה דיעקב ורחל
אלף הה יוד הה
ה י ה
אה אהי אהיה

ג' כלי חכמה דיעקב ורחל
יוד הא וו הה
יוד יוד הא
יוד הא וו
יוד הא וו הה
יה יהו יהוה

סידור תפלה רהרש"ש

קונה הכל

פנימיות דפנימיות

(ה) יכוין להעלות שרשי הה"ג וכללותם וכללות כללותם מב' פרקין עילאין דיסודות דישסו"ת שבדעת דו"א דב"ן דמ"ה ודב"ן דב"ן דמ"ה ולב"ן דב"ן דאוי"א.

יְהוָה	ה"ג דא"ב	יְהוָה	יְהוָה	ה"ג דא"מ	יְהוָה
יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה

ולזוג ב' מזלין נולד ונקה

אלף יוד הי הי ויו הי הי

ולהמשיך אור גדול ממזל ונקה לדעת דאוי"א ולזוגם

יאההויהה	אלף הי יוד הי
----------	---------------

ולהמשיך מזווגם ה"ג חדשות וכללותם וכללות כללותם דב"ן דמ"ה ודב"ן דב"ן.

יְהוָה	ה"ג דא"ב	יְהוָה	יְהוָה	ה"ג דא"מ	יְהוָה
יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה

ולהמתיק את הה"ג הישנות דה"ג החדשות ולהמשיך כל העשרים גבורות הנז' לב' פרקין עילאין דיסודות דפר' חו"ב וחו"ג דפר' חכמות דבינות (ובחזרה דחכמות) דיסו"ת לחברם עם הרשימו שלהם והם יוד גבורות אחרות והרי הם שלשים גבורות ממוטקות ולהמשיך כולם לדת"י דדעו"ב דחו"ב וחו"ג דחכמה דכתר דנה"י דבינה דב"ן דמ"ה ודב"ן דב"ן דז"א.

לזוג

(ה) כוונה זאת יש ס' שהיא כתובה ויש סידורים שאינה כתובה וכחז' מו"ר הרש"ם ז"ל בספרו הקדוש נה"ש דכ"ב ע"א וז"ל וענין עליית מ"ן דגבוי דאוי"א בקונה הכל שנתבארו בדרוש עמון ומואב כבר אמרתי כי זה כמה שנים אני מכיין על פה מה שחנני ה' ית' עד שאכתוב העמידה כראוי ע"ש ולפיכך סידרתי כאן ועל שאינה כתובה בכל הסידורים לא חששתי מזה לומר שאינה לריכה מטעם האמור והמעין יבחר.

יא"ה

סידור תפלה להרש"ש

סו

פנימיות דפנימיות

לזווג תדין מזלות נולד ונקס דדיקנא דא"א.

אלף יהי יהי וין יהי יהי

ולהמשיך אור גדול למוח וכלי חכמה דז"א ומשם לכל י"ם דז"א להאיר אור גדול בנז"ה (ה) ויסוד דז"א להאירו ולגלותו.

אהיה

יהוה

ג' כלי חכמה דז"א

**יהוה יהוה וואו הא
יהוה יהוה יהוה יהוה
יהוה יהוה וואו הא**

**אהיה
יהוה**

**אהיהיהוה אהיהיהוה
יהוהיהוה יהוהיהוה**

**אהיה
יהוה**

ג' כלי סוד

**אדני
אצבאצבאות
א**

ג' כלי יסוד דז"א

**יאהדונהי
שין דלת שין דלת יוד
שין דלת יוד**

ג' כלי נלח דז"א

**הוה
צבצבא
צב**

חילוניות דפנימיות

לזווג ב' מזלות נולד ונקס דדיקנא דא"א

יהוה יהוה וין יהוה יהוה

ולהמשיך אור גדול לדעש דבין אר"א וממנו ימשיך אר"פ למקן ולעשות יסוד דז"א החדש.

**אהיהיהוה אהיהיהוה
יהוהיהוה יהוהיהוה**

יאהדונהי

**שין שין דלת שין דלת יוד
שין דלת יוד**

להמשיך

(ה) עיין שכ"ט פ"ח :

סידור תפלה להרש"ש

אהיה	אהיה	אהיה
יהיה	יהיה	יהיה
יהיה	יהיה	יהיה
יהיה	יהיה	יהיה

לג' כלי בינה אלה אקף הא אקף הא יוד אקף הא יוד הא אקף הא אקף הא יוד הא אקף הא אקף הא יוד הא אקף הא	לג' כלי דעת אלה אקף הא אקף הא יוד אקף הא יוד הא אקף הא אקף הא יוד הא אקף הא אקף הא יוד הא אקף הא	לג' כלי חכמה אלה אקף הא אקף הא יוד אקף הא יוד הא אקף הא אקף הא יוד הא אקף הא אקף הא יוד הא אקף הא
אהיה	אהיה	אהיה
יהיה	יהיה	יהיה
יהיה	יהיה	יהיה

לג' כלי גבורה דז"א אלה אקף רמד אקף למד הי אקף למד הי יוד אקף למד הי יוד ממ אקף רמד הי אקף	לג' כלי ס"ס (ה) אלה אקף רמד אקף למד הי אקף למד הי יוד אקף למד הי יוד ממ אקף רמד הי אקף	לג' כלי חסד דז"א אלה אקף רמד אקף למד הי אקף למד הי יוד אקף למד הי יוד ממ אקף רמד הי אקף
אהיה	אהיה	אהיה
יהיה	יהיה	יהיה
יהיה	יהיה	יהיה

יכוין לדחיס אליו המו' דקט' לנה"י דז"א האמלעי ולכלול אחסו ביסוד.

בינה אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ	חכמה אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ	אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ אקף רמד הי יוד ממ
אהיה	אהיה	אהיה
יהיה	יהיה	יהיה
יהיה	יהיה	יהיה

(ה) ח"ה בס"ה כ"כ יכוין להעלות ג"פ עילאין דנה"י עם ג"פ תתאין דחג"ס דז"א ולהלביש ג"פ אמלעיים דנה"י ויש"ס ועי' כנעשים ג"ס חג"ס כל אחד כלולה מח"ס :

סידור תפלה להרש"ש

(א) להעלות אור החוזר דחסדים הגו' מיסוד דז"א לחסדים העליונים דחג"ת שכתוב (ב) יסוד דאימא שכתוב דז"א (ג) (או"פ שלהם לחיך היסוד ואו"מ שלהם ע"ג היסוד דאימא ועי"כ נבקע היסוד דאימא) ועי"כ מתרבים החסדים הגו' דחג"ת ונכפלים ולהעלות הכפל דב"ש העליונים דחסד לחכמה ושליש תחסון לחסדים דדעת וב"ש העליונים דגבו' לבינה ושליש תחסון לגבורה דדעת וב"ש העליונים דאו"מ דת"ת לכתר דז"א שבת"ת דיסוד"ת ושליש או"מ דחסד הגו' דת"ת להעלות ע"ג כתר דנוק' דרך החזה.

להעלות או"מ דב"ש חסד דחסד לחכמ' דז"א	יהוה	להעלות או"מ דש"ת דגבו' דחסד לגבו' דדעת	יהוה	להעלות או"מ דש"ת דחסד לחסדים דדעת	יהוה	להעלות או"מ דב"ש חסד דחסד לחכמ' דז"א	יהוה
יהוה	יהוה	יהוה	יהוה	יהוה	יהוה	יהוה	יהוה

יהוה

או"מ דב"ש עליונים דת"ת דחסד עולה לב"ש ת"ת דיסוד"ת

יהוה

אלהם	אלהם	אלהם	אלהם	אלהם	אלהם	אלהם	אלהם
אלף	אלף	אלף	אלף	אלף	אלף	אלף	אלף
אלף	אלף	אלף	אלף	אלף	אלף	אלף	אלף
אלף	אלף	אלף	אלף	אלף	אלף	אלף	אלף

ג' כלי כתר דז"א

אלף הי יוד הי
יוד הי ויו הא

יוד יוד הי יוד הי ויו הא

(ד) לחלק את השליש דאו"מ דחסד הגו' דת"ת שע"ג הכתר דנוק' לד ת ולהמשיך עתה חלק א' מד"ת לכתר דנוק'.

רביע א' יהוה ג' כלי כתר דנוק'

יוד הא ואו הא

יוד יוד הא יוד הא ואו הא

להמשיך

יה יהו יהוה

(ה) עיין צט" כ"ה צד"ג ובדרוש ו': (ב) א"ה יש סו' שכתוב יסוד דאי' ויש סידורים שכתוב יסוד דיסוד"ת והמעין יבחר :
 (ג) א"ה כ"כ בקלת סידורים לכן מסודר כאן בין שני חלאי לבנה ועיין צט" עלי נהר דט"ז ע"א ב"אום כ"א מ"ש ע"ז וע"ש : (ד) עיין במבוא"ש סו' ח"א דרוש ו':

סידור תפלה להרש"ש

להמשיך ל"מ דיססו"ס מקיפ"ס ע"ג רישא דז"א
 מ דיס"ס

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ אֱהִיָּהּ

יְהוָה יְהוָה

אֱהִיָּהּ אֱהִיָּהּ

יְהוָה יְהוָה

אֱהִיָּהּ אֱהִיָּהּ

יְהוָה יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

ל דיס"ס

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ אֱהִיָּהּ

יְהוָה יְהוָה

אֱהִיָּהּ אֱהִיָּהּ

יְהוָה יְהוָה

אֱהִיָּהּ אֱהִיָּהּ

יְהוָה יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

אֱהִיָּהּ

יְהוָה

סידור תפלה להר"ש"ש

מ דפכונס

אֱתִיבָה

יְהוָה

אֱתִיבָה

יְהוָה

אֱתִיבָה

יְהוָה

אֱתִיבָה אֱתִיבָה

יְהוָה יְהוָה

אֱתִיבָה אֱתִיבָה

יְהוָה יְהוָה

אֱתִיבָה וְיִתְחַנֵּן

יְהוָה וְיִתְחַנֵּן

אֱתִיבָה

יְהוָה

אֱתִיבָה

יְהוָה

אֱתִיבָה

יְהוָה

מ דפכונס

אֱתִיבָה

יְהוָה

אֱתִיבָה

יְהוָה

אֱתִיבָה

יְהוָה

אֱתִיבָה אֱתִיבָה

יְהוָה יְהוָה

אֱתִיבָה אֱתִיבָה

יְהוָה יְהוָה

אֱתִיבָה וְיִתְחַנֵּן

יְהוָה וְיִתְחַנֵּן

אֱתִיבָה

יְהוָה

אֱתִיבָה

יְהוָה

אֱתִיבָה

יְהוָה

סידור תפלה להרשיש

סט

לחזור ולהסיר הכפל שהוא אלו"ם דחסדים (ח) דגה' הגו' שעלו ליסודות דישסו"ת להורידם לנה' דז"ח

יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה
י ה ו ה	י ו ד ה א ו א ו ה א	י ה ו ה
צ צ ב צ ב א	י י ה י ה ו י ה ו ה	צ צ ב צ ב א
צ ב א	י ה ו ה	צ ב א

להמשיך ג"ש דלו"ם דחסד דגלח לחכמה דנוק' וג"ש דלו"ם דחסד דהוד דבינה דנוק' ומשם להמשיך הארץ הבש"ת שבהם לח"ן וג"ש דנוק'. (ב)

יְהוָה

ג' כלי בינה דנוק'	ג' כלי חכמה דנוק'
אֵלֶּף הֵּה יוֹד הֵּה	י ו ד ה א ו ו ה ה
א ה י ה	י ו ד ה א ו י ו ד ה א ו ו ה
א א ה א ה י א ה י א	י ו ד ה א ו ו ה ה
	י י ה י ה ו י ה ו ה

לחקן דעת דיעקב לפני פ"ע דיסוד דז"ח ולהמשיך חשבון הכל משם ע"כ דיסוד דאבא ולהמשיך ג"כ ה"ס מיסוד הגו' לדעת דיעקב.

דו	יְהוָה	יְהוָה
ה"ג	יְהוָה	יְהוָה
יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה
יְהוָה	יְהוָה	יְהוָה

ג' כלי דעת דיעקב ורחל
 י ו ד ה א ו ו ה ה
 י ו ד י ו ד ה א ו ו ה ה ו ו י ו ד ה א ו ו ה א
 י ו ד י ו ד ה א ו ו ה א ו ו י ו ד ה א ו ו ה א
 לחקן י"ג ה"ד דיעקב כי קונה הכל גי' א"ל פשוט ומלא והוא סיקון הראשון ואחריו לחקן כל הי"ג

אֵל אֵלֶּף לְכוּד רַחוּם וְחַנוּן אֲרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חַסֵּד
 וְאַמֵּת נּוֹצֵר חַסֵּד לְאַלְפִים נוֹשֵׂא עוֹן וּפְשָׁע

וּחֲטָאָה וְנִקְבָּה

וזוכר

(א) א"ה כ"ל כי ז"ל נו"ה דוקא. ומ"ש כאלן נה"י הוא ט"ם וכגי"כ מ"ש כאלן כלי"ת דז"ח וגם הויה בניקוד חולם ג"ו ט"ם וכן מלאתי בקלת סידורים שהעבירו עליהם הקולמוס לכן סידרתיים כאלן בין שני חלאי לבנה וא"ש את"מ: (ב) שליה פ"ה: (יח)

סידור תפלה להרש"ש

זוהר חסדי אבות

חילוניות דפנימיות
 או"פ ממוחין דאבא שביסוד
 ז"א לעשות חג"ת דיעקב
 ורחל

פנימיות דפנימיות
 וזוכ"ר גי' ע"ב וקס"א דאו"א
 יוד הו ויו הו
 אלה הו יוד הו

לתקן חג"ת דפנימיות דפנימיות דיעקב ממוחין דאבא שהוא ע"ב לפני חג"ת
 דכה"י דז"א

יוד | י ויו | י

גבורה דיעקב יהוה אלהים אכדטם	ח"ת דיעקב אלף למד הו יוד טם	לתקן חסד דיעקב אלה למד אלה אלה למד אל
	ה ש ת פ א	

להמשיך הארת ג' גבו' עליונות בלבושי יסוד דאי' וז"א לחג"ת שלה
 להמשיך ממוחין דקס"א דאי' שבחג"ת דנה"י דז"א להוליא ולתקן חג"ת דרחל

(ה) להמשיך גבו' דחסד | להמשיך ג' גבו' דחנ"ה | להמשיך גבורה גבורה דגבורה
 ולבנות ולתקן ספי' החסד | ולבנות ולתקן ח"ת דרחל | והארת הוד דאימא שבפ"א
 דרחל כלול מי"ם | כלול מי"ם | דהוד דז"א ולתקן גבו'
 דרחל כלול מי"ם

אלף | י ו יוד | י

כפ גבורה דגבורה יהוה הארת לבוש הוד דאימא אלף הא יוד הא גבורה דרחל יהוה אלהים אכדטם להמשיך	לע ג' גבורות דחנ"ה יהוה יהוה יהוה ח"ת דרחל אלף למד הו יוד טם	יז גבורה דחסד יהוה חסד דרחל אלה למד אלה אלה למד אל
	ה ש ת פ א	

(ה) עיין ש' ל"ה ש' הירח כלול וחסד בדרוש חט"ח ובמזו"ש שער ו'
 ח"א דרוש ז':

סידור תפילה להרש"ש

להמשיך חלק רביע הב' שליש או"ח דחסד דת"ת העומד ע"ג כתר דרחל לפוך
כתר שלה.

ג' כלי כתר דרחל

רביע ב' יהוה

יוד הא ואו הה
יוד יוד הא יוד הא ואו הה
י יה יהו יהוה

ומביא גואל

פנימיות חילוניות

פנימיות דפנימיות

להמשיך או"פ ממוחין דאימא
שביסוד ז"א לעשות נה"י דיעקב
ורחל.

לחקן נו"ה דיעקב לפני נו"ה
דנה"י דז"א ויסודו מאור יסוד
דאבא היולא מיסוד דנה"י דז"א.

הוד דיעקב

יסוד דיעקב

נלח דיעקב

אלהים
אל אלה אלהי אלהים
במוכן

יוד דלת יוד
שדי שד ש

שין שש ש
אל אאל
בם

רבני בניהם

קץ

רפ

מס

להמשיך נצורה דהוד והארס
הוד דז"א ודא"י שבתוכו
ולהכיתס זצ"ו ולבנות ולהקן
עשר ספי' דהוד דרחל.

להמשיך כללות ה"ג
ינקודס הס"ת דניקבא
לבנות ולהקן יסוד דרחל
כלול מ"ס.

להמשיך צ"ג דנו"ה ופ'
אחרון דנלח דז"א ונלח
דאימא ולבנות ולהקן ספי'
הנלח דרחל כלולה מ"ס.

הוד יהוה

הוד יהוה

הוד יהוה

לבוש דפ"ס דהוד דז"א
לבוש הוד דאימא
אלף הא יוד הא

יהוה יהוה
נקודס הס"ס

יהוה
לבוש מפ"ה דנלח דז"א
אל ב צ
לבוש נלח דאימא

הוד דרחל
אלהים
א אל אלה אלהי אלהים
במוכן

יהוה יהוה
יסוד דרחל
שין דלת יוד
שדי שד ש

נלח דרחל
אל אאל
בם

להמשיך

סידור תפלה להרש"ש

להמשיך חלק הרביעי. השלישי דשליש אלו"ס דחסד דת"ת דז"א העומד ע"ג הכתר דרחל לתוך הכתר שלה.

רביע ג' יהוה

יוד הא ואו הה
יוד יוד הא יוד הא ואו הה
י יה יהו יהוה

למען שמו

לעשות ולחקן מל' דיעקב היו"א מאחורי ע"ב. דאבא ופניס דקס"א דחי' ג' שמו
יוד יוד הי יוד הי ויו יוד הי ויו הי
אלף הי יוד הי

מל' דיעקב

אלף דלת נון יוד

א א ד נ א
א א ד א ד נ א ד נ א ד נ א

להמשיך כללות דכללות ה"ג למל' דרחל ולהמשיך הארת ג' שמות דתנ"ה בלבושי כה"י דחי' למל' דרחל ולבטוח ולתקנה כלולה מי"ס.

ותנ"ה

אלף הי יוד הי

אלף הא יוד הא

אלף הה יוד הה

תם

כללות דכללות ה"ג

יהוה ה"ג יהוה

יהוה

יהוה

יהוה

שן

מל' דרחל

אלף דלת נון יוד

א א ד נ א
א א ד א ד נ א ד נ א ד נ א

ויכוין להמשיך ה' גבורות מנ"ה דרחל ליסודה ולהמשיך להם הארה מיסוד דאבא שביסוד דז"א.

יהוה יהוה

יסוד דרחל

שין דלת יוד

ש ש ד ש
ש ש ד ש ד ש ד ש

סידור תפלה להרש"ש

עא

ולהמשיך עוד ט"ס עם הנקודה שבה נשאל כתר שלה ליים מאחורי צ"ש דת"ת דז"א.
 (ח) להמשיך חלק הד' דחסר דת"ת לכתר שלה (צ) ולהמשיך סיוס הנה"י חדשים
 דיססו"ת לסוך כתר שלה ולהמשיך הארת המוסין דאימא שבכתר דז"א.

אמ אָהִיָּה

יְהוָה

אָהִיָּה
יְהוָה

אֶהְיֶיהוּ אֶהְיֶיהוּ

יְהוָהוּהוּ יְהוָהוּהוּ

אָהִיָּה
יְהוָה

רביע הרביעי. יְהוָה

כתר דרחל

יִוְד הָא וְאוּ הָה
 יִוְד יוֹד הָא יִוְד הָא וְאוּ הָה
 יִהּ יְהוּ יְהוּה
 וּמִסָּ לְכַתֵּר דְרַחֵל
 יְהוּה יְהוּה

לעת דרחל

יִוְד הָה וּוּ הָה
 יִוְד יוֹד הָה יוֹד הָה וּוּ הָה
 יִוְד יוֹד הָה יוֹד הָה וְאוּ הָה
 וּמִסָּ לְדַעַת

יְהוּה יְהוּה

ת"ת דרחל

אַלְף לְמִדּ הַיּוֹד מִם
 צְבָאוֹת
 הַשְּׁתַּפָּא

וּמִסָּ לְיִסוּד דְז"א שְׁבַת"ס שְׁלֵה

יְהוּה יְהוּה

יסוד דרחל

שִׁין דַּלֵּת יּוֹד
 שׁ שׂ ש׃
 שְׂד שְׂרִי

ולהמשיך מאחור ופנים דיסוד דאזא שב'סוד דז"א שהוא ריבוע ופשוט דסס ע"צ
 ליסוד דרחל שמכת הארה זו הוא מקבץ את הב' גבו' להעלותם עד הכתר דנוק'.

יִוְד יוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד
 יוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד

סוד הדלקת המנורה. יוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד הַיּוֹד

להעלות הב' גבו' מיסודה ולהעלותם מחוזרים יחד דרך קו אמלעי לת"ת שלה.

(ח) ח"ה המשכה זו של חלק הד' הוא אחר עליית הב' גבו' של נו"ה מן היסוד עד הת"ת
 שלה עד הדעת עד הכתר שלה כמבוא' בשל"ד פ"ו וז"ל כוונת דף זה הוא מלמטה למעלה
 וזה פשוט : (צ) נה"י חדשים עיין צס' כ"ג פ"ד וס' כ"ה פ"ה :

סידור תפלה להרש"ש

(א) ולקחת הנוק' כ"ב אחוץ מו"א ובהם נעשין רמ"ח אבריה ומכללותם נעשה כלי יסודה. וג"כ לוקחת ה"ג מללפך והם המוחין שבה. וכללותם שביסוד הם המ"ן שבה ועמה נעשה החותם הא' שבה הנק' ירושליכ.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
ך ליר ודלת שביסודה גי' כ"ב **מנצפך** מ"ן שביסודה
באהבה

יכוין למסור עצמו עק"ה ולהעלות נשמתו למ"ן להיכל אהבה דהק"ק (בשמרים דז"א) (ובערבית דנוק') דבריאה ולברר מהק"ק הנז' מאנ"ך דרפ"ח דאו"פ דפנים דפרלוק צינה דזו"ן ולהעלותם עם נשמתו לזו"ן דאלילות

יא	סקילה יוד	הי ויו	הי
יד	שריפה יוד	הי ואו	הי
ו ג	כרג יוד	הא ואו	הא
היה	מנק יוד	הה וו	הה

רפ"ח
 יוד הי ויו הי
 יוד הי ואו הי
 יוד הי ואו הי
יהוה
 יוד הא ואו הא
 ייה יהו יהוה

לבעלות ב' נלמי המוחין דאחור ופנים דאחור די"ס דחכמה דכתר דצינה דז"א עם הנז' עם נשמת יסוד דא"א ע"ג רישא דז"א.
 נלס דיש"ס ע"ג רישא דז"א

אהיה
יהוה

אהיה	אהיה אהיה	אהיה
יהוה	יהוה יהוה	יהוה
יוד הי ויו הי	יוד הי ויו הי	יוד הי ויו הי
אהיה	אהיה אהיה	אהיה
יהוה	יהוה יהוה	יהוה
יהוה	יהוה	יהוה
אהיה	אהיה יהוה	אהיה
יהוה	יהוה יהוה	יהוה
ודי יו י	ודי יו י	ודי יו י

(ה) עיין בש"ל פ"ג ובש"כ"ה דרוש ב' כלל ד' ובש' הקדמות מדף ס"ח ואילך עיש"ב :

ספר

בטוב ירושלים

ליקוטי ביאורים

על סידור כוונות הרש"ש

חלק א

כוונות העמידה

עד באהבה

פנימיות דפנימיות

דברי פתיחה

מחצדי חקלא זעירין אינון

בהקדמה לספר עץ חיים (עוד הקדמה למוהרח"ו זלה"ה) כותב מהרח"ו – כמוה"ר ר' חיים ויטאל זי"ע, תלמידו הנאמן של האר"י הקדוש – כמוה"ר ר' יצחק לוריא אשכנזי זי"ע, "עיקר מגמתו [של אדם] בידיעה הזוה [של חכמת הקבלה] יהי' לבער קוצים מן הכרם, כי לכן נקראים העוסקים בחכמה הזאת מחצדי חקלא".

מאמר עמוק מאוד איתא בספר הזוהר הקדוש (חלק ב, דף נב ע"ב; ועיין עוד שם, דף קיט ע"ב, ריט ע"ב) 'איילתא אית בארעא', שבגודל העלמו הפליג הרשב"י מאוד ואמר "בהאי מלה לא תשאל ולא תנסה את ה'", וכד בעיא להולידא קודשא בריך הוא חיים עלה וזמין לקבלה נח"ש, כמ"ש (בראשית ד, ז) לפתח חטאת רבין, ונשיך בערייתא דילה ופתח לה וקרע לה ההוא אתר, ואולידת מיד, כי קורע רחמה בשם קר"ע שט"ן [שט"ן גימ' נח"ש ע"ה].

זה סוד שביעי של פסח שבו נקרע ים סוף, וזה סוד המשיח [גם גימ' נח"ש], כי דבר א' הם. על סוד זה אמר מהרח"ו בספר שער הכוונות (דרושי הפסח, דרוש יב) "ראוי לכל בעל נפש הרואה הדברים האלו להסתירם בתכלית ההסתר, ולכן צריך להעלימו".

וצריכים תפלת הצדיקים שתבוא הגאולה בסוד לידה ולא יצטרכו אל נשיכת הנח"ש, ואלו הם החכמים היודעים סדר כוונות התפלות על בוריין, והם נקראים 'מחצדי חקלא' – קוצרים השדה העליונה (שער הכוונות, דרושי הפסח, דרוש יב; שער מאמרי רשב"י, פירוש האדרא רבא קדישא, דף לט ע"א; ספר הליקוטין, פר' בהר, פרק כה; שם, ישעי', פרק לח; שער המצות, פר' בהר, דף כז ע"א; ליקוטי תורה, טעמי המצות, פר' בהר; מחברת הקודש, שער השבת, ד"ה סוד איסור חרישה; לימודי אצילות, סוד הצמצום חלק שני, דף לא ע"ד; עמק המלך, שער יא, פרק א; שם, שער טז, פרק לו; גלא עמיקתא, עמ' רצו; תורת נתן לרנ"ש, פר' בשלח, דף יח ע"ב; אפיקי ים, שבת, דף קד ע"א; שם, סנהדרין, דף צח ע"א).

ובספר שער מאמרי רשב"י (פירוש האדרא רבא קדישא, דף טל ע"א) כותב מהרח"ו בעניין אותם צדיקים הנקראים 'מחצדי חקלא' בספר הזוהר, וז"ל בקצרה: סוד הלידה הזאת [של הנשמות] היא סוד קצירת השדה העליון ולקטית פירותיו מאשר נזרעו בו בתחילה, והצדיקים הגורמים קצירה זו בתפילתם נקראים מחצדי חקלא קדישא, כי הם יודעים לכוון בתפילותם כוונות הראויות לכך, וכמו שמצינו ששיבחו רשב"י ע"ה בפ' בראשית דמ"ה ע"ב וז"ל, מאן דזכי לאתדבקא במאריה בהאי גוונא ירית עלמין כולהו רחימא לעילא רחימא לתתא כו' עליה כתי' ותגזר אומר ויקם לך כו'.

ובלי ספק כי אין יכולת בפעולות האלו [קצירת השדה העליון ולידת הנשמות ללא נשיכת הנחש] אם לא בצדיקים קדישי עליונין שתפלתם בכוונה ובידיעה גמורה בחדרי רקיעים, שידעו

לזרוע ולקצור השדה העליון, וללקוט פירותיו בטהרה, שהם הנשמות הנז', ואלו החכמים היודעים סדר כוונת התפילות על בוריין נקראי' מחצדי חקלא – קוצרים השדה העליונה, כנזכר בהיכלות ר"פ בראשית דמ"ה ע"ב וז"ל, ומאן דידע לקשרא יחודא דא זכאה חולקיה רחים לעילא כו', עכ"ל.

ומעין זה מוזכר בספר מחברת הקודש (שער השבת), בספר ליקוטי תורה (טעמי המצות, פר' בהו) ובספר הליקוטים (פר' בהו, פרק כה), ושם כתוב "סוד קצירת שדה העליון, והכל ע"י מעשיהם ותפלתם, ולכן נקראו חכמים היודעים סוד התפלה – מחצדי חקלא, קוצרים שדה העליון ולוקטים פירותיו".

צוואת מהרח"ו

בהקדמה לספר עץ חיים (ד"ה עוד הקדמה למוהרח"ו זלה"ה) מובאים דברי מהרח"ו, וז"ל: אני הכותב משביע בשמו הגדול ית' לכל מי שיפלו הקונטרסים אלו לידו שיקרא הקדמה זאת, ואם אותה נפשו לבוא בחדרת החכמה זאת, יקבל עליו לגמור ולקיים כל מה שאכתוב, ויעיד עליו יוצר בראשית שלא יבוא אליו היזק בגופו ונפשו ובכל אשר לו ולא לאחרים תחת רודפו טוב, עכ"ל. ושם מונה מהרח"ו בין התנאים "סור מרע ועשה טוב" (עשה טוב ז, ט) – "לכוין בתפלה הכוונות כמ"ש בע"ה ... שיכוין בכל הברכות בפרט בברכת הנהנין".

וב"המשך ספר תולדות אהרן ומשה" המובא בסוף ספר בגדי קודש אשר לאהרן (סימן ס, עמ' רמא) כותב ר' אהרן אליהו רפאל חיים משה פירירה על השבעת מהרח"ו, וז"ל: עוד אני מבין מתוך דברי מוהרח"ו זיע"א בהקדמה [דף ה' ע"ג] שכתב וז"ל, עוד אני משביע בשמו הגדול למי שאיתנה נפשו לבא בחדרי החכמה זו יקבל על עצמו סור מרע ועשה טוב וכו', כמה דברים ובכלל שיכוין הכוונות כמו שאכתוב בה"י בספר הכוונות. והיינו ר"ל שאם אינו רוצה לכוין שלא ילמוד ולא יכנס כלל בחכמה זו, והיינו בפירוש שצריך שיקבל על עצמו לכוין, ואם לאו שלא יעבור על השבועה הנזכרת ללמוד ולא לכוין, כי אם כפי אשר זיכהו ה"י צריך שיכוין, וכל אחד אינו חייב אלא כשיעורו, זה נראה לי האמת – דברי אמת ושלוש, עכ"ל.

ובריש ספר מעיל קודש ובגדי ישע (דף א ע"א, ד"ה זה יצא) כותב הוא ז"ל בענין מ"ש מהרח"ו אחרי אותה השבעה, וז"ל: זה יצא א' בהק' מוהרח"ו ע"פ סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו, סי' ז' לכוין הכוונות וכו'. נ"ב היינו שיקבל כשיתחיל ללמוד שהוא ע"מ לכוין הכוונות כשיתלמד, ואם אין בדעתו זה באמיתות לא יכנס ללמוד החכמה הזאת ולא יעבור כתי' על השבוע' הנז' שהשביע מוהרח"ו לעיל תחי' ההקדמה, וכל אדם אינו חייב אלא כפי שיעורו והשגתו, עכ"ל.

ובספר נפש אליהו (מאמר בפתחי שערים, עמ' י, בנד"מ עמ' ז – ט) מבאר ר' ישראל אליהו ויינטרויב עניין אותה השבעת מהרח"ו, וזה תמצית לשונו בקצרה: דברי מהרח"ו במה

שהשביע הנכנס בפרדס חכמת האריז"ל [דיוקא] שיהיה מטרתו ענין עשית המצות והתפלות לפי הכוונה שלהם כשיעמוד על החכמה, כי בהיות שבתורת האריז"ל נתגלו שרשי החכמה א"כ מעתה יוכל לכיין כל הכוונות לעומק אמיתתם וכו'. נמצא דכוונות המצות וכו', הוא חיבור עץ החיים עם עץ הדעת, פי' עם מה שנתברר מעץ הדעת, וזהו עיקר התיקון, דע"י ואכל וחי לעולם (בראשית ג, כב), עכ"ל ועיי"ש באורך.

ושם בהמשך (עמ' טז, בנד"מ עמ' ט) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: באו דברי קדשו של הרח"ו ז"ל לחייב את הלומד להגיע לידי מעשה זה של עשית המצות והתפלות עפ"י עומק ידיעת המשל, והוא חיבור עץ החיים עם עץ הדעת אשר כל צדיק ההולך תמים בדרכיו ית"ש בלי סטיה כל דהוא לימין ושמאל, ראוי הוא להיכנס להיכל המלך פנימה לטעום מעבודת עץ החיים וחי בה לעולם, עכ"ל ועיי"ש באורך.

בעניין מדה טובה הדרושה מלומדי חכמת הנסתר

בהקדמה לספר עץ חיים (ד"ה העתק ממהרח"ו זלה"ה) מוסר לנו מהרח"ו יסוד גדול בנוגע לתכונה טובה הדרושה מהמבקש להתעסק בחכמת הנסתר, וז"ל: לבל יפול לב האדם בהתעסקו בחכמה זאת, כמ"ש כל מאן דעייל ולא נפיק טב ליה דלא אברי, פשטי הדברים שהנכנס בחכמה זאת צריך שידע לכנוס ולצאת. אמנם מי שרוצה לכנוס ולא ידע לצאת, וכמעשה דד' שנכנסו לפרדס, שר' עקיבא א' מהם שידע ליכנס וידע לצאת, כי הכיר והשיג הדבר על בוריו, אמנם אחרים נכנסו ולא השיגו ולא ידעו לצאת מתוך החקירה הזאת בשלום, ולזה כפר אלישע אחר, והנה בסבא פ' משפטים אמר בר יוחאי לעייל וליפוק וכו'. לכן אסור לעסוק בחכמה הזאת אם לא שכבר נכנס בחקירות ויצא בשלום ולא נשאר בתוכו מבוכות וספקות. ונלע"ד שאין הכוונה כפשוטו, שא"כ לא ימצא בדור הזה כמו רשב"י שיבאר לו ספיקותיו.

לכן לעד"נ, שגם אם האדם מובטח שאעפ"י שיראה לו כמה ספיקות ודברים תמוהים, יאמר בלבו רק מחסרון שכלי אני לא משיג, ולא שח"ו בדבר עצמו יש פקפוק – לזה האיש מצוה ללמוד עמו, שמתוך כך מתוך שלא לשמה בא לשמה, ואין אסור אלא למי שאין לו כח לעמוד בהיכל המלך ויבא לידי כפירה ח"ו, וזה בחשבו כי הוא חכם גדול ואין העדר מצדו, עכ"ל.

וכידוע כבר כתב הרש"ש – ר' שלום מזרחי דידיע שרעבי זי"ע, בהגהותיו לעץ חיים שלא הכל ניתן להבנה בשכלנו ואפשר להסביר. שם (שער יד, פרק ג) כותב הוא ז"ל – "וה' יכפר כעדי כי דברים אלו אינם כפשוטן, ולזה נופל כמה קושיות, ואם היה אפשר להבין אמיתות כל העניינים לא היה מקום להקשות".

ושם (שער לו, פרק ב) כותב עוד הרש"ש, וז"ל: וה' יכפר בעדי כי דברים אלו אינם כפשוטן, אלא שדברתי כלשון שנשתמש בו הרב, אבל אמיתות עניינים אלו ידעתי דלית מחשבה תפיסה ביה כלל, ואם היה אפשר להבין האמיתות לא היה מקום להקשות, עכ"ל.

מספר שער הכוונות לסידור הרש"ש

מטרת ספר זה לעזור ללומדי תורת האריז"ל מתוך דברי מהרח"ו זי"ע להכנס ללימוד סידור כוונות הרש"ש.

ידיעת והבנת סידור הרש"ש, לשונותיו ותבניותיו, היא ידיעה חשובה, אפילו שאין אדם יוצא על ידן גרידא ידי חובת צוואת מהרח"ו המובאת הנ"ל, בפרט כי לא נתייחס כאן כי אם ל"חיצוניות" סידור כוונות הרש"ש, ולא לעניין אופן הכוונה וכדומה.

בפירושו כרם שלמה על ספר עץ חיים (כ"א, א, על שער א, סוף ענף ה, עמ' קס – קסא) כותב ר' סלמאן אליהו בעניין סדר ודרך לימוד תורת האריז"ל, וז"ל: למוד בתחילה שער ההקדמות כפי יכולת טורחך להבינו, והדבר שלא תבינהו תניחהו ותעזבהו לפי שעה, ותחזור עליו על כל פרק ופרק ב' וג' פעמים ותבין ממנו מה שתוכל להבין, ואח"כ תוכל ללמוד עץ החיים על הסדר ותטרח בכל יכולתך להבינו כפי יכולת שכלך, ודבר שלא תבינהו תניחהו לפי שעה, ואח"כ יובן ממילא ע"י משך זמן למודך, כי כל פרק ופרק תלוי בפרקין של אחריו. ואחר שתסיים אותו תחזור עליו מראשו ועד סופו. ואח"כ תלמוד את השמונה שערים על הסדר, ואחר שמסיים אותם תחזור על עץ החיים, ותראה נפלאות מתורתו יתברך. ותראה שלא הבנת כלום בתחלה, כי אם עכשיו אתה מבין קצת פשוט. ואחר שתסיים אותו, תלמוד ההקדמות של רחובות הנהר, ואח"כ שער הכוונות, ואח"כ נהר שלום, כי הוא שייך לשער הכוונות.

ואח"כ [למוד] הסדור של הרש"ש ז"ל, ואז תראה שלא הבנת כלום מימך מדברי הרב ז"ל, ותבין יותר. ואח"כ תלמוד הרב תורת חכם, ותראה נפלאות מתורתו ז"ל והרבה חידושים. ומ"ש בדברי הרב ז"ל ובדברי הרש"ש ז"ל אינם כפשוטם, וכל אלו לא די בגרסא בעלמא ובזמן מועט, כי אם צריך יגיעה הרבה ביום ובלילה ולא תשליך אותם אחר גויך ותאמר באורך הזמן אוכל ללמוד אותם מפני שהם מעט, שהם ט' ספרים לבד, לא כן אחי כי הלכות גדולות תלויות בהם ותוכל לפרש ע"י כמה מאמרים של הזוהר ושל תלמוד שלנו הגדול אם הייתה בקי בקיאות גדולה בהם, וצריך לחזור עליהם כמה פעמים, אם יש לך זכות יהיה לך פנאי בלימודך, ודי בזה לחכמים והכל תלוי ברצון, כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו (מכות, דף י"ב), עכ"ל.

בספר פתח עיניים החדש (חלק ה, הקדמה) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל בקצרה: לימוד ספרי האריז"ל וגם לימוד ספר נהר שלום, עדיין לא יתן ללומד את ההבנה בסידור הרש"ש. ולכן רבים הם המנסים לאחר שלמדו את שער הכוונות ופרי עץ חיים, לגשת לסידור הרש"ש, אך לא מצליחים להבין כמעט מאומה, כי סגר עליהם המדבר וכו'. הספר הזה כאמור נשאר כספר חתום לגבם, עכ"ל ועי"ש באורך.

ושם (חלק ט, הקדמה, עמ' א – ב) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: והנה נמצאים כמה וכמה ספרים אשר מטרתם לבאר כל סתום וחתום בסידורי הרש"ש ובפרט הספר פתח עיניים

מבעל המחבר ספרי שמן ששון על כתבי האריז"ל, שמטרתו לבאר ולהראות מקור כל כוונה וכוונה בסידור הרש"ש. אך אחרי כל הספרים עדיין צריך הלומד להתייגע מעצמו בכדי להשכיל ולהבין בכל דבר ודבר עד מקום שיד שכלו מגעת, עכ"ל.

ואזכיר כאן כי חלק מספר 'בטוב ירושלם' מוקדש להקדמות בעניין כוונות האריז"ל וסידור הרש"ש זי"ע, כולל מ"ש בספה"ק בעניין הכוונות, מעלות המכוונים, אופן הכוונה, מהלכות כוונות, הנהגות ועוד.

כוונות בעל פה

בספר עוד יוסף חי (פר' וארא, אות כ) כותב הבן איש חי – ר' יוסף חיים ב"ר אליהו מבגדאד זי"ע, וז"ל: והנה נודע כי רבינו הגדול האר"י ז"ל היה תנא אלהי שהיה לו לב פתוח כפתחו של אולם שיוכל לכוין כל הכוונות השייכים לכל תיבה ותיבה, ומכוין אותם בעת שבוטא ומוציא התיבה מפיו, שלא יצטרך להאריך בה יותר מדאי באופן שתתקלקל המשמעות ח"ו, יען כי היה בקי ורגיל בסוד הכוונה עד כי לא היה צריך לראות הכוונות של השמות בסידור, כי ידוע שבאמת היה הוא מתפלל תפלת י"ח בע"פ, ופסוק שמע ישראל ובשכמל"ו בע"פ, וכאשר העיד עליו מהרח"ו ז"ל, עכ"ל.

ושם בהמשך מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: ובודאי גם רבינו מהרח"ו ז"ל תלמידו לא היה נצרך לראות הכוונות בסידור לפניו, כי היה לו זכירה נפלאה אחר שהשקה אותו רבינו האר"י ז"ל מן בארה של מרים. וגם רבינו הרש"ש ז"ל ודאי זכה להיות לו רגילות ובקיאיות בכוונות של שמע ישראל ושל תפלת י"ח שיוכל לכוין אותם בע"פ במהירות ולא היה נצרך לראות בסידור הפתוח לפניו שעשאו למזכרת דוקא, עכ"ל.

בספר נהר שלום (דף כח ע"א) מעיד הרש"ש זי"ע על עצמו, "כי זה כמה שנים אני מכוין על פה מה שחנני ה' ית' עד שאכתוב העמידה כראוי עם כל פרטיה בע"ה".

ובספר שו"ת רב פעלים (סוד ישרים, חלק ג, ריש שאלה יג) ממליץ הבן איש חי להרוצה להתפלל ולכוין כוונות הרש"ש, וז"ל: וכל אדם צריך לבדוק עצמו ויכיר ערכו וינסה עצמו בכוונות ארוכות, שנמצא על כל מלה עמוד אחד מלא, אם יוכל לסדר בעינים סגורות רביע של העמוד או חציו, ואם יראה עצמו שאפילו שני שיטות לא יוכל להשלים מלבו בעינים סגורות אלא אם כן יראנה בעיניו סדורה בספר שבידו, איך ידחוק עצמו וילבש טלית זו שאינו נאה לה, עכ"ל.

ועיין עוד מה שהבאנו בפרק על כוונות שבספר 'בטוב ירושלם' בעניין לכוין כוונות בעל פה (חלק אופן הכוונה).

לכוין כוונה שלמה

בספר נהר שלום (דף לג ע"ג) כותב הרש"ש בעניין הכוונה השלמה שצריכים לכוין, וז"ל: ואיני כמזהיר אלא כמזכיר להשתדל מאד לכוין בכל פרטי כוונת שמות הספ"י ומקיפיהם המבוארים בשער השמות, ושמות הנרנח"י שהם ההיו"ת המנוקדות ומקיפיהם, להמשיכם מלובשים תוך שמות המוחין שהם שמות בלתי ניקוד, והם מלובשים תוך הצלם, ולהמשיך הצלם לתוך אותם השמות די"ס דאותו הפרצוף המתייחס לאותם המוחין והנרנח"י, וזאת היא הכוונה השלימה, ובלתי כוונת השמות המנוקדות שהם הנרנח"י כי אין אור א"ס מתפשט אלא תוך התפשטות אור החכמה שהם הנקודות, ובלעדם הם כל אותם הכוונות כגוף בלא נשמה ויש עליהם פחד כי ימותו ולא בחכמה, עכ"ל.

ובחלק של ספר שמן ששון על שער הפסוקים (פר' כי תשא, דף פב ע"א, ד"ה שם ובאדרא, דף מ ע"א (בדפוס צילום: דף כג ע"ד)) מגלה ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם ובאדרא קראו רשב"י פרסא וכו'. עיין בזוהר ח"ג באדרא דף קמ"א ע"ב, ועיין מ"ש בקונטרסי שמן ששון ח"ד על הקדמת רחובות הנהר בסופו בענין שם הוי"ה איך הוא מבחינת אור הא"ס ב"ה יע"ש, וזה עיקר הכוונה הצריך לכוין כמ"ש הרב ש"ש זלה"ה שם, ודע דרבינו כאן רמז סוד גדול דאין ראוי לגלותו רק לצנועים סוד ה' ליראיו – והוא דרוש המלבוש, עכ"ל.

ובספר שמן ששון (עץ חיים, שער א, ענף ד, אות א) כותב הוא ז"ל על אותו דרוש המלבוש, וז"ל: מרוב היות מקום עליון לא גילה רבינו כאן ואין דרוש הנז' מצוי אלא ביד יחידי סגולה ורצוני היה לכותבו כאן, אבל יראה ורעד יבא בראו' סודות נעלמים כאלו, וע"כ לא שלחתי ידי להעתיק הדברים כאן, ואם יהיה אלהים עימך בהיותך תמים לו אז תזכה כו' ולא ימנע טוב להולכים בתמים, עכ"ל, ונציין כי "דרוש המלבוש והצמצום" יצא לאור ע"י ר' מתתיהו סאפרין בירושלים בשנת תשס"א (ועיין מ"ש בספר 'בטוב ירושלם', בפרק על מהר"י סרוג).

עיין עוד מה שהבאנו בפרק על כוונות שבספר 'בטוב ירושלם' בעניין לכוין כוונה שלמה (בריש חלק אופן הכוונה).

ואין לשכוח לכוין פשט המילים לפני כל כוונה אחרת, כי מצות תפלה צריכה כוונה כמ"ש הרמב"ם במשנה תורה (הלכות תפלה, פרק ד, הלכות א, ה, טו; שם, פרק י, הלכה א) וכמ"ש בשלחן ערוך (או"ח, סימן צח), ועוד לכוין כוונת שם השם כמבואר בשלחן ערוך (או"ח, סימן ה).

ממעלות עובדי ה' בכוונה

בספר שער הכוונות (דרושי לילה, דרוש ד) כותב מהרח"ו, וז"ל: הכלל העולה מכל זה הוא כי נתבאר לך איך כמה גדולה ונפלאה מעלת האדם העושה כסדר שאמרנו, שיכוין אל הזווגים הנעשים בכל יום מתחלת תפלת ערבית עד סוף תפלת המנחה, ואין ספק שהיודע לכוין כל זה על אמיתותיו גורם שהזווגים הנז' נעשים על ידו ממש, ואין קץ ותכלית לשכרו ואין למעלה ממנו, ויהיה מכלל אותם הצדיקים הגוזרים למטה ודבריהן מתקיימים למעלה, עכ"ל, ועל זה עיין מ"ש הבן איש חי בספר תורה לשמה (שאלה תפז, עמ' שמד).

ובספר שו"ת רב פעלים (סוד ישרים, חלק ג, שאלה ב) כותב הבן איש חי, וז"ל בקצרה: כל התיקונים ועליות שתהינה בפרצוף הימים ופרצוף הזמנים שבמחצב הנשמות יהיו מאליהן דבר יום ביומו, כפי השיעור שגזרה חכמת המאציל העליון, אפילו אם לא היה ח"ו שום אדם בעולם מתפלל ומקיים תורה ומצות כי הכל נעשה מאליו, אך רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, שיהיה לנשמתם חלק בעליות ותיקון העולמות כאן וכאן, הרבה להם תורה ומצות שהם מכוונים לאותם העליות והתיקונים שלמעלה, כדי שעל ידי קיומם למטה יהיה להם חלק בהנעשה למעלה כאלו נעשה על ידם ויקבלו שכר טוב על זה, וגם נשמתם תשתלם ותתוקן בכך, כי נשמתם היא ממחצב הנשמות בסוד מאמר ברוך אלהינו שבראנו לכבודו כנודע, אך כל אחד יש לו חלק שכר כפי הגעת שרשו למעלה למעלה וכל ששרשו למעלה יותר יגיע לו ריוח יותר וכו'.

זה הכלל, כל התיקונים והעליות שנעשים למעלה בעולמות ופרצופים אשר במחצב הנשמות דבר יום ביומו הן בפרצוף הימים הן בפרצוף הזמנים, הכל נעשה מאליו מן אדם הראשון עד גמר התיקון דששת אלפי עלמא, אפילו אין אדם בתחתונים עושה מצוה ותפילה למטה ורק זה חסדו יתברך עם ישראל עמו, אם יעשו מצות ותפילות השייכים לפרצוף הימים, נחשב להם כאלו דבר הנעשה בפרצוף הימים נעשה על ידם, וכשהם עוסקים במצות ותפילות השייכים לפרצוף הזמנים, נחשב להם כאלו דבר הנעשה בפרצוף הזמנים נעשה על ידם ומקבלים עליו שכר גדול, והצדיקים שיודעים בסוד ה' ומקיימים סדר המצות שבליילה וביום כתקנם באין מחסור, זוכים שנחשב להם שהזווגים העליונים ותיקונים העליונים נעשים על ידם ממש ואינו בסוג כאלו בכף הדמיון, וכמו שכתב רבינו האר"י ז"ל בשער הכוונות בדרושי הלילה דף נ"ד עמוד ד וזה לשונו, כי נתבאר לך איך כמה גדולה ונפלאה מעלת אדם העושה כסדר שאמרנו שיכוין אל הזווגים הנעשים בכל יום מתחלת תפילת ערבית עד סוף תפילת המנחה, ואין ספק שהיודע לכוין כל זה על אמיתותו גורם שהזווגים הנזכרים נעשים על ידו ממש, ואין קץ ותכלית לשכרו ואין למעלה ממנו ויהיה מכלל הצדיקים הגוזרים למטה ודבריהם מתקיימים למעלה, עד כאן לשונו, עיין שם, וה' יתברך יאיר עינינו באור תורתו, אמן כן יהי רצון, עכ"ל.

ועיינן עוד מה שהבאנו בפרק על כוונות שבספר 'בטוב ירושלם' בעניין מעלות המכוונים.

חובה לכוין למי שיכול

בספר תורת מנחם (התוועדיות, כ"ו, ל, שנת תשכ"א, חלק ב, יום א כ"ו שבט ה'תשכ"א, עמ' 326 – 327) מובאת שיחה שהיתה בין אדמו"ר ר' מנחם מענדל שניאורסאהן מליובאוויטש לאדמו"ר ר' אברהם יצחק קאהן מתולדות אהרן זי"ע, ושם מובא וז"ל:

— [כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א:] כ"ק מו"ח אדמו"ר [מוהריי"ן מליובאוויטש] סיפר פעם סיפור ארוך אודות הרב המגיד [ר' דב בער ממזריטש]:

קודם שנעשה תלמיד של הבעש"ט, הי' הרב המגיד גאון גם בנסתר דתורה והי' מתפלל עם כוונות האריז"ל, והי' לו חבר שגם הוא עסק בעניינים אלו. ולאחרי שהרב המגיד נעשה תלמיד הבעש"ט אירע שנפגשו יחד, וכשעמדו להתפלל סיים חבירו תפלתו משך זמן לפני הרב המגיד, ושאל אצלו חבירו לפשר הדבר, באמרו: הרי פעם היינו מתפללים ביחד ומסיימים באותו זמן, ומה נשתנה עתה?

חבירו של הרב המגיד הי' נוהג לעסוק בלימוד התורה במשך רוב השנה, וזוגתו ניהלה את העסק, ורק פעם בשנה הי' מתבטל מלימודו במשך כמה שבועות ונוסע ללייפציג אל ה"יריד" כדי לקנות סחורה, ואח"כ הי' חוזר לביתו וממשיך לעסוק בתורה. ושאלו הרב המגיד: למה עליך לבטל זמן ולנסוע ללייפציג – הרי מוטב שתבונן בהנסיעה, ותחשוב שהיום הנך פה, ומחר הנך שם, עד שתחשוב שהנך בלייפציג, ואח"כ תתבונן ותחשוב במהלך הנסיעה בחזרתך לביתך, וכך תערוך את הנסיעה במשך זמן קצר ביותר.

כאשר החבר שמע זאת, הביט עליו בתימהון, ואמר: ר' בער, לא ידעתי שאתה בטלן גדול כל כך! מה תועיל מחשבתי – הרי עלי להיות בלייפציג בכדי להביא משם את הסחורה בפועל ממש!

וענה לו הרב המגיד: כן הוא בנוגע לעניין הכוונות בתפלה: לא מספיק רק לחשוב ולכוין כעת הנני בעשי' או ביצירה וכו', אלא צריכים להיות שם בפועל, כדי להביא את ה"סחורה"... ובשביל זה דרוש זמן ארוך יותר.

וכיון שצריכים להיות שם – הרי האפשרות לזה היא רק כאשר לומדים ויודעים, מה זה אצילות בריאה יצירה ועשי' (וכאמור, לא רק לידע שיש מציאות כזו, מבלי לידע מאומה מהו ענינו של העולם, ומהו הפירוש "להיות שם").

— האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א: מי הוא זה שיכול להגיע למדריגות כאלו השייכות לכוונות האריז"ל! ?

— כ"ק אדמו"ר [מליובאוויטש] שליט"א: אם כן — עבור מי נדפס סידור השל"ה וסידור הרש"ש?! בודאי לא בשביל אותם יחידי סגולה שהי' להם ה"כתב"; הציווי להדפיס הי' בשביל "כולי עלמא".

צריך לידע איפוא ש"לא בשמים היא", ולכל אחד ואחד שייך הלימוד בעניינים אלו, ובפרט לאחרי שנתבארו הדברים ע"י הבעש"ט ותלמידיו באריכות הביאורים, ע"י משלים ודוגמאות וכו', וכבר נדפסו בספרים, וצריך רק ללמוד ולעיין בהם, עכ"ל.

ושם (שם, עמ' 324) מובא, וז"ל:

— אחד הנוכחים אמר, שאיתא בספרים, שכאשר מתפללים סתם, אזי פועלים את כל העניינים שהתפלה צריכה לפעול.

— ואמר כ"ק אדמו"ר [מליובאוויטש] שליט"א: במה דברים אמורים — במי שאינו יכול ללמוד ולכוין כו', או כאשר אין לו זמן לכוין כו', שאז מתפלל בכוונה סתם, ופועל כל העניינים; אבל מי שיכול ללמוד ולכוין כו', אינו יוצא ידי חובתו בלאה"כ, וכנ"ל מדברי הגמרא (כתובות, דף נו סע"א) אודות נקדימון בן גוריון, שאף שנתן צדקה יותר ממה שנתנו אחרים, מ"מ, "כדבעי לי' למיעבד לא עבד".

וכאמור לעיל, שאין דורשים יותר מכפי כחם; מי שאינו יכול להבין יותר — לא דורשים ממנו אלא רק פירוש המילות הפשוט, אבל מי שביכולתו להבין יותר — וכנ"ל שההוכחה לכך היא מאופן לימוד הנגלה — דורשים ותובעים ממנו גם הבנה והשגה זו, עכ"ל.

כוונות הרש"ש הם פתח

בספר באר משה (פר' קדושים, דף ק ע"א) כותב ר' משה האפשטיין בנו של המגיד ר' ישראל מקאזניץ, וז"ל: שמעתי מפי אדמו"ר זצ"ל שהסידור של האר"י זלה"ה, כל הכוונות של התפלה הנמצאים בו, היה רק מתפלה אחת של האר"י הקדוש זצלה"ה, ובכל יום היה מתפלל בכוונה אחרת בבחי' מחודשת ומשונה בטעם וריח לשבח, עכ"ל.

ובספר בארות המים (בנד"מ פר' יתרו, עמ' מ) מובאים על ר' צבי הירש הכהן מרימינאב תלמיד הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימינאב, וז"ל: קבלה בידו מרבו הרהצה"ק מופת הדור מוהר"מ מענדיל זצוק"ל זי"ע, בפירוש הפסוק ולקטו "דבר" יום ביומו, כי כל יום ויום יש לו מאמר מיוחד, ואם כן צריך להתפלל בכל יום בכוונת המאמר המיוחד לו. אף גם זאת אמר, כי סידור האריז"ל עם הכוונות לא סידר רק על יום אחד, כי ביום שני יש לסדר כוונות אחרות, עכ"ל.

בספר מגן וצינה (פרק ט, ד"ה ומה שהביא, דף כ ע"א, בנדר"מ עמ' מג) כותב ר' יצחק אייזיק חבר, וז"ל בקצרה: וכן קבלנו מרבינו הגדול רשכבה"ג היותר גדול בחכמה זו מכמה דורות שלפניו הגר"א מוילנא ז"ל וכו', ואין תפילה דומה לחברתה רק משתנה בכל עת לפי סדרי צירופי שמו הגדול ית', עכ"ל.

בספר שו"ת רב פעלים (סוד ישרים, חלק ג, שאלה יג) כותב הבן איש חי, וז"ל: הוי יודיע דרבינו האר"י זלה"ה לא גילה טפח הכוונות שצריך לכוין בברכות התפילה כמצטרך אלא גילה וכיסה ארבעה טפחים, כי יש פרטות ופרטי פרטות בזה, עכ"ל.

בספר שערי זוהר (שער ט, פרק ח, עמ' תסד) כותב ר' דניאל פריש "ודבר פשוט הוא, שגם האריז"ל והרש"ש כיונו הרבה הרבה יותר ממה שנדפס בכוונות סידורי האריז"ל והרש"ש".

ובספר שפע חיים (כר' כא, עמ' צט – ק) מובאים דברי אדמו"ר ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזענבורג, וז"ל: והנה בכל יום ובכל שעה ישנם צירופים אחרים הידועים לצדיקים, וכמו ששמעתי מאדמו"ר זי"ע ששמע מזקה"ק מצאנז זי"ע שאמר דמה שכתב האריז"ל נוסח התפילה לתפילת שמו"ע, זהו רק על התפילה הראשונה שאדם מתפלל, שעפ"ז ידע בכל התפילות שמתפלל אח"כ איך ומה לומר ולכוין, כי בכל תפילה ישנם כוונות אחרות, עכ"ל ועיי"ש באורך.

במקום אזהרה

בספר פתח עינים (סדר כוונת פסח, דף פ ע"ד) מעיד ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו על עצמו, וז"ל: אחר זמן ראה ראיתי דצריך לכוין נוקב' סתם ואין לשנות וראשונים כמלאכים, וכך מנהגינו פה ק"ק בית אל יכב"ץ לכוין נוקבא סתם, ומעשה נורא אירע לי בענין זה דרציתי לשנות שלא לכוין ולזה חזרתי ודקדקתי דצריך לכוין נוקבא סתם, עכ"ל.

בספר שו"ת דע"ה והשכל (חלק ז, סימן טז, אות יד, דף צו ע"ג) מגלה ר' עבדי' הדאיה מה הוא אותו מעשה נורא שאירע לבעמ"ס שמן ששון, וז"ל: והנה ענין המעשה שאירע לו, לפי מיטב ידיעותי, מיודעי דבר, שיצא לו כמין גידול בעורף, שהוא מקום עמידת לאה שהיא תמיד בעורף, ומזה הבין שהוא על דבר שרצה לבטל ענין הכוונה של נוק' סתם, ולכן חזר ודקדק שצריך לכוין, ולפי מה שאומרים שהמחלה שממנה לא קם היא מצד הגידול הזה שיצא לו בעורף, עכ"ל.

שם בהמשך (שם, אות טו) רושם עוד ר' עבדי' הדאיה חלום שחלם על בעמ"ס שמן ששון זצ"ל איך שלא נתרפא ששים שנה לאחר פטירתו, ומוסיף וז"ל בקצרה: כ"ז כוינו להראות לי שלא לזוז מהמנהג שנהגו ראשונים לחסר איזה דבר מהתפלה וכו', שלא יקרה כמו המעשה שקרה להש"ש ז"ל, וזה מה שבאו להזהירני שלא להגרר אחרי אלה שבשאט ונפש רוצים לבטל דברי הראשונים כמלאכים, ובכך דא תהא למקים דאין לזוז מדברי רבינו הרש"ש זיע"א יתד בל תמוט, והוא רחום יכפר עון אלה הרוצים לבטל דברי

הרש"ש זיע"א, והמנהג רא' כמלאכים וצוי"מ [אולי ר"ל: וציי"מ – וצור ישראל יצילנו משגיאות], עכ"ל.

תוכן הספר

בראש הכרכים מובא צילום כוונות העמידה מתוך הסידור "המודפס" – "סידור תפלה להרש"ש" (סידור כוונות הרש"ש הראשון שהובא לדפוס).

הפרקים שבספר זה הולכים לפי סדר ברכות העמידה (ובברכה הראשונה לפי סדר תיבות הברכה).

כל פרק פותח בהקדמה כללית הכוללת סדר הכוונות בקצרה. לאחר ההקדמה מובאים "מקורות" – פי' מקורות מכתבי מהרח"ו כלשונם, בדרך כלל מספר שער הכוונות וספר פרי עץ חיים, ועוד מדברי מהרח"ו בספר עץ חיים ושאר שמונה שערים שעליהם ביסס הרש"ש את סדר הכוונות, ומדברי הרש"ש בספר נהר שלום.

במראה מקום מסידורי כוונות הרש"ש רשמנו מקום סדר הכוונה שעליו מתייחס אותו פרק בסידור תפלה להרש"ש הנקרא בפי כולם "סידור המודפס" (ומובא צילום ממנו בראש הכרך), ומקומם בעוד ב' סידורי היר"א כתב יד שהופיעו בדפוס צילום: סידור "נהר שלום" וסידור "כוונות הרש"ש". עוד רשמנו מראה מקום מספרי המפרשים על סדר הכוונה שאליו מתייחסים אותו פרק.

אז מגישים "ביאור סדר הכוונות" – פירוש רהוט המבוסס על דברי מהרח"ו הרש"ש ומפרשיהם משולב לנוסח הכתובות של סדר הכוונות של אותו פרק, כולל תיאור של ציור הכוונות.

בכל פרק, לאחר ביאור סדר הכוונות, מובאים "ליקוטי ביאורים" – מעט מזעיר מדברי המפרשים זי"ע כלשונם על סדר הכוונות שאליו מתייחס אותו פרק. באותם ליקוטי ביאורים נתייחס ב"ה למספר נקודות נבחרות כהזמנה ללמוד סידור הרש"ש בעיון, והנושאים מובאים כפי סדר הופעתם בסדר הכוונות שאליו מתייחסים אותו פרק. חלק מדברי המפרשים מובא בדילוג לשון – זה מ"ש בראשם "וז"ל בקצרה". אותם ליקוטי ביאורים הינם סקירה קצרה וחלקית של דברי המפרשים זי"ע על מספר מצומצם של נקודות הנוגעות לאותו סדר הכוונות שאליו מתייחס אותו פרק, ולא שמובא בהם כל המפרשים או כל הנושאים שיש לעיין בהם.

הלימוד ברשימות אלו אינו במקום אלא הזמנה ללימוד דברי מהרח"ו, הרש"ש ומפרשיהם בעיון, לכן לאורך הספר רשמנו מראה מקום מפורט כהזמנה לעיין בדבריהם ודברי המפרשים.

המתחיל (שכבר למד את ספר עץ חיים) ילמד את ההקדמה לכוונות העמידה שבראש הספר, ואח"כ יפנה לשאר פרקי הספר וילמד את ההקדמה שבראש כל פרק והכוונות שבסידור הרש"ש עם "ביאור סדר הכוונות". אחר שכבר יידע מ"ש בסידור ישתדל לדעת מקור

הכוונות בדברי מהרח"ו והרש"ש וילמד מה שמובא בחלק "מקורות". אח"כ יכנס ללימוד בעיון וילמד מה שמובא בחלק "ליקוטי ביאורים". אח"כ ילמד את דברי המפרשים על דברי מהרח"ו המובאים בחלק "מקורות" וגם יפנה ל"רשימות מראה מקום" (כי בחלק "ליקוטי ביאורים" לא הבאנו את כל דבריהם) ועוד יעמוד על שינוי גרסאות של הכוונות שבסידורים הקיימים. מי שכחו גדול ילמד את הספר כסדרו.

התנצלות

ישאלו מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו לבאר את סידור כוונות הרש"ש זי"ע, אלא ידעתי את מיעוט ערכי וח"ו לי לעמוד במקום גדולים, כבר הארכתי בדברי התנצלות בחלק הראשון של ספר 'בטוב ירושלם', ולא אחזור עליהם כאן.

לפני כחמש עשרה שנה, אז במשך לימודי, רשמתי לעצמי לזכרון לפי קט שכלי כמה הערות ועוד מדברי המפרשים הדנים בכוונות התפלה שסידר הרש"ש זי"ע – כוונות הקדושות שגילה האריז"ל למהרח"ו זי"ע והוא זי"ע העלה אותן על הכתב בספר שער הכוונות. והידידים ששמעו על קיומן של אותן רשימות אמרו לי – "למה שיהיו דברים אלה גנוזים אצלך, כשיכול להיות בהם תועלת לרבים".

הגר"ח מוולאזין זי"ע היה אומר תמיד (נפש החיים, הקדמת בן המחבר) "האדם לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחריו ככל אשר ימצא בכחו לעשות", ב"ה ימצאו הלומדים בספר זה תועלת, ומחשבתי בפרט למבקשים להכנס או להכניס תלמידים ללימוד סידור הרש"ש זי"ע.

ואכתוב בפירושו – אין כאן חידוש כלל, אלא הזמנה להכנס להיכל המלך פנימה ולשרתו שם בקודש, לזכות להיות מאותם עוסקים בחכמה זו שעליהם נאמר – מחצדי חקלא ועיריין איננו (ספר הזוהר, חלק ג, דף קצו ע"ב), הנקראים כך כי כנ"ל "עיקר מגמתו [של אדם] בדיעה הזו יהי' לבער קוצים מן הכרם, כי לכן נקראים העוסקים בחכמה הזאת מחצדי חקלא" (עץ חיים, הקדמה), והם אותם עובדי ה' בכוונה כמ"ש מהרח"ו בספר שער מאמרי רשב"י (פירוש האדרא רבא קדישא, דף טל ע"א), וז"ל בקצרה: הצדיקים הגורמים קצירה זו בתפילתם נקראים מחצדי חקלא קדישא, כי הם יודעים לכוון בתפילותם כוונות הראויות לכך וכו', צדיקים קדישי עליונין שתפלתם בכוונה ובידיעה גמורה בחדרי רקיעים, שידעו לזרוע ולקצור השדה העליון, וללקוט פירותיו בטהרה וכו', ואלו החכמים היודעים סדר כוונת התפילות על בוריין נקראים מחצדי חקלא – קוצרים השדה העליונה, עכ"ל.

עוד דבר

ספר זה יוצא לאור לעילוי נשמת מו"ר הגאון הגדול כמוה"ר ר' דב שוורצמן זי"ע – ראש ישיבת בית התלמוד בירושלים עיה"ק תובב"א. כפי שכתבתי בריש החלק הראשון של

ספר בטוב ירושלם (חלק א, דברי הקדמה), הוא זצ"ל שלח אותי למים עמוקים – לימוד ח"ן, למד איתי, חיפש עבורי מקומות לימוד, התעניין בתוכן ואופן לימודי, כיוון אותי – ספר זה קיים בזכותו.

לא אסתיר, אמנם לא אגלה אפילו טפח ואכסה אלפיים אמה – שנות הכנת חלקי ספר בטוב ירושלם (י' חלקים בענייני השגה וב' כרכים הנוכחים על סידור הרש"ש) היו ימי נסיונות דקדוקי עניות ולחם צר, כשחסרים תנאי חיים הנחשבים לחיוניים. התרחקו מאתנו ה"חברים", אין תומך אין עוזר ואין סומך – חכמת המסכן בזויה. מאינשי דלא מעלי סבלנו יסורים, בושות, הלבנות פנים, בזיונות, שפיכות דמים. וכך עברו עלינו ימים רבים של דוחק ובדידות, ובכל זאת שרדנו וראינו את רחמיו ית' עין בעין. ובס"ד הצטיירה הצורה, יתרקם האריג ונעשה מהחזון ספר. אמנם עוד הצטרנו לחכות עד שיעברו ימי צער הלידה. רצוני לבקש מאשתי ביתי תליט"א סליחה ומחילה על אותם ימים הקשים והארוכים – חלקה בספר גדול מחלקי. אך אמונתנו חזקה ואיתנה שיביא הבורא ברוך הוא עלינו בקרוב ימים טובים, ימי שמחה – ימי תורה ועבודת ה'.

ומה אוכל עני כמוני להודות לו ית', לא ידעתי בי שום מעלה כי אם שזכיתי ברחמי שמים לישיב בעיה"ק ירושלים תובב"א, לכן אעלה את ירושלים על ראש שמחתי, והודה בזה להי"ת ששם את חלקי בתורתו הקדושה פה בעיה"ק, ואסיים בתפלה של תשב"ר בשם כל ישראל – תורה תהא אומנותי וא"ל שד"י בעזרתי – ובס"ד כי היא הנותנת, אזכה להמשיך לישיב באהלה של תורה בעיה"ק תובב"א, ונזכה כלנו לראות ב'טוב ירושלים' ולביאת משיח צדקנו בב"א.

כוונות העמידה

הקדמות

עניין תפלת העמידה בקצרה

בספר שער הכוונות (עניין כוונות ק"ש, דרוש ו, דף כב ע"ג) מבאר מהרח"ו, וז"ל בקצרה: והנה כבר ידעת כי כוונת התפלות הם לחבר ולזווג זו"ן, ובזמן שהיה בית המקדש קיים היו המוחין שלהם תדירין ולא היו מסתלקין, אבל אחר החורבן המוחין באים לפרקי' וחוזרין ומסתלקין מהם, וזהי הטעם שנקרא זו"ן נופלים ואובדים, וזהו סוד תפלתנו כדי להחזיר בהם המוחין שנסתלקו מהם.

והענין הוא כי הנה כוונתנו היא כדי לזווגם, שיולידו שפע ונשמות בעולם, והנה הורדת השפע הוא מן המוחין, ואם אין להם מוחין איך יולידו, כי כן מצינו כי ביאת הקטן אינה [נקראת] ביאה עד שיגדל. והטעם הוא לפי שאין המוחין באים בו עד היותו בן י"ג שנה, ולכן צריכין אנו לתת מוחין לזו"ן וכו', כדי שגם אלו יזדווגו אח"כ בעת תפילת י"ח. ונמצא כי ענין ק"ש היא זווג או"א והורדת המוחין אל זו"ן, אח"כ ענין העמידה הוא זווג זו"ן, עכ"ל.

מהלך כוונות העמידה בקצרה

במשך העמידה עבודתנו בשרשי המוחין, ונזכיר כאן ב"ה מה הוא סדר כוונות העמידה בקיצור נמרץ: בתחילת העמידה עומד פרי' ז"א עם מוחין דו"ק דאימא שקיבל בזמן אמירת ק"ש. במשך העמידה ממשיכים לז"א ע"י כריעות וזקיפות שאר מוחין דגדלות דאו"א, ועי"ז משלימים שיעור קומתו (בבחי' חו"ב חו"ג דכתר הנדרשות כפי שיבאר בהמשך).

בלילה ירדה נוק' דז"א לבריאה, במשך העמידה מכוונים להעלותה משם לאצילות, ובכל שלב מעבירים לנוק' בחי' המוחין שמקבל ז"א מאו"א, וכך נשלם גם שיעור קומתה כשהיא עומדת אח' באח' עם ז"א.

בנוסף למוחין הנמשכים ע"י כריעות וזקיפות, עוד ממשיכים לזו"ן ג' סוגי הארות נוספות במשך הברכות האמצעיות, והן בחי' חיבוקים, בחי' נשיקין מספי' דז"א לספי' דנוק' (עד מלך אוהב צדקה ומשפט), והארות מפרקי' נה"י דז"א לג' קוי חח"ן בג"ה דת"י דנוק' (בג' ברכות משען ומבטח לצדיקים, בונה ירושלים ומצמיח קרן ישועה), ועוד ממשיכים הארות מאימא לג' ספי' נה"י דז"א ומהן לג' קוי חח"ן בג"ה דת"י דנוק' (בג' ברכות המחזיר שכינתו לציון, הטוב שמך ולך נאה להודות ושים שלום).

עוד עושים בעמידה בחי' כתר לז"א וממשיכים ע"ג ראשו בחי' ל"מ דיסוסו"ת (בברכת שובר אויבים ומכניע זדים), ועוד עושים כתר לנוק' (בברכות שובר אויבים ומכניע זדים ושומע תפלה).

וכך נבנים כמשך העמידה ב' פר' זו"ן בבחי' אח' באח', ובתיבת באהבה חוזרים זו"ן פנים בפנים, ואח"כ בסוף העמידה בברכת שים שלום מתייחדים זו"ן.

בעניין בחי' המוחין הנתקנים בעמידה

בעניין המוחין דז"א – בחי' צלם

(עץ חיים, שער יד, פרק ח, חלק א, דף עד ע"א)

ד' בחי' נשים באמא עלאה, בחי' חב"ד שלה נקרא אמא עלאה, וחג"ת שלה נקרא תבונה ראשונה, ונה"י שלה תבונה שניה, ומלכות שלה נקרא תבונה שלישית והיא רביעית בערך בינה, ובי"ס של תבונה זו הג' מתלבשת כל צלם דז"א.

(עץ חיים, שער כז, פרק ד, חלק ב, דף יח ע"א)

ד' נשים בכינה, אמא עלאה שבחי' חב"ד שלה נקרא אמא בינה עלאה, וחג"ת שלה נקרא תבונה ראשונה, ונה"י שלה נקרא תבונה שניה, ומלכות שלה נקרא תבונה ג' והיא רביעית בערך הכינה, ובזו התבונה הג' בכל י"ס שלה מתלבש כל הצלם כולו דז"א.

(עץ חיים, שער כה, דרוש א, חלק ב, דף ב ע"א)

כבר נתבאר לעיל כי המוחין דעיבור דז"א היה מזווג או"א בכלים החיצונים, והמוחין שלו אז נמשכו מהאורות הנקרא נפש אשר להם ומוחין דיניקה הם מכלים האמצעים ומהאורות הנקרא רוח.

ועתה בגדלות חוזרין או"א להזדווג בבחי' כלים פנימים שלהם, עם האורות אשר שם הנקרא נשמה, ומולידין מוחין דגדלות דז"א, והם נשמה אליו ג"כ ונקרא צלם נשמת ז"א, ואלו הם המוחין האמיתים הנמשכין מפנימית או"א אחר שנתבאר כל פרטי בחי' צלם (עניינה וענין כל בחי' הצלם) דז"א דעיבור יניקה ומוחין.

עוד צריך לפרש ענין מוחין דז"א, וזה הדרוש הוא עיקר להבין ענין דתבונה מה ענינה, וענין כל בחי' הצלם דז"א, וזה שורש לכל הדרושים.

הנה מוחין אלו הם נמשכים מבחי' טפה שנותן אבא באמא בעת זווגם זה בזה, ומבשרי אחזה אלוה כי כמו שמטיפת זכר נוצר ולד שלם בכל איבריו, כן טפה זו אע"פ שאנו קורין אותה מוחין דז"א, עכ"ז הם פרצוף א' שלם, שם במקומם שהוא בראש ז"א. גם יש בחי' ב' כי הם ג"כ מתפשטים אח"כ בכל איברי הגוף דזו"ן, כי הרי טפה זו כלולה מזווג זכר ונקבה הוא כמ"ש, לכן היא כלולה משניהן ומתפשטין בז"א ונוקבא כמ"ש.

והנה מוחין אלו יש להם ג' בחי' כמ"ש, וכללותן נקרא צלם, והוא הצלם ההולך עם האדם תמיד כנז' בזוהר כמה פעמים. והנה נתבאר כי ג' בחי' הם באמא וכנגדן באבא, ונבאר אותן דאמא ומשם יתבאר של אבא, כי הנה הם בתחלה בינה העליונה והוא עד החזה [שלה], ותבונה היא מהחזה ולמטה, ואלו השנים נקרא מ"ס, ואח"כ הוא התבונה גם היא נחלקת לב', והם תבונה ראשונה עד החזה שלה (בבחי' בינה ותבונה ראשונה) ותבונה ב' מהחזה של התבונה הזו למטה, ונקרא תבונה ב' אשר נקרא שלישיית בערך בינה ראשונה, והם ג' בינה ותבונה ותבונה דתבונה. וזה התבונה השנייה שהיא השלישיית כנ"ל, היא הנעשית צלם ומוחין אל ז"א כמ"ש.

כתובת הכללית – במקום הקדמה

(פתח עינים, כוונות סדר העמידה, דף ל ע"א)

גם דע דבתפלת החול אין כוונתינו רק לתקן מוח בינה דז"א נשמה ע"י ישסו"ת, ועיין ע"ח ש"ך ספ"ט. ואפי' בזה הבינה אינה אלא בבחינת חו"ב חו"ג דכתר שבה, כנז' בע"ח שכ"ה פ"ה ושכ"ג פ"א, ושער הכוונות דרוש ו' דעמי', נהר שלום סוף הקדמת רחובות הנהר. ואפילו כתר זה אינו אלא דבחינת נה"י שבה, דבחינת הל' ומ' הכולל שבה היא נמשכת בליל שבת [ויום שבת], כנז' בשער הכו' דרוש קב"ש ובפרט בדרוש א' ודרוש ב' דף ס"ד וס"ז ע"ג. ולא עוד אלא דהחו"ב חו"ג דכתר שאמרנו, אינו בכללות אלא בפרטו' דחכמה לבדה הכולל חו"ב חו"ג. וכן עד"ז מוח בינה חו"ב חו"ג הנתקן בברכת מגן אברהם, וכן עד"ז חו"ג הכוללים הנתקנים בהודאה תחילה וסוף, אלא שכל עיקר התיקון הוא לבחינת חו"ב חו"ג דמוח החכמה תחילה שהוא השורש, ואח"כ ממילא נתקנים הענפים, וכמבואר כל זה בסוף הק' רחובות הנהר דקיי"א [ד"ו] יע"ש היטב ותבין.

ונמצא דכל סדר הכוונת שתיקן לנו הרב זלה"ה עד ברכת מגן אברהם, הכל הוא לתקן מוח החכמה, ובכריעה דמגן אברהם נתקנים ג"כ מוח הבינה, ובכריעות וזקיפות דברכת

מודים תחילה וסוף נתקנים חו"ג, ועיין בע"ח שער כ"ג פ"א ושכ"ה פ"ה, ובשער הכוונות דרוש ו' דעמידה בברכת שים שלום ד"ה ענין ד' זקיפות וכו'.

ובהקדמות אלו תבין כל הנז"ל במלת ברוך אתה ה', ושהוא בחו"ב חו"ג דאחור ופנים דאחור דפרצוף חכמה דפר' כתר [וט"ס נפל ולא כתוב כתר וצ"ל דכתר ופשוט ועיין לקמן] דנה"י דתבונה בב' כריעות דברוך ובב' זקיפות שבהויה דנה"י דישסו"ת, ועיין בשער הכוונות דרוש ב' דעמידה, כל שאר פרטי הכוונות שבשתי הכריעות וזקיפות אלו דברוך אתה ה', ועיין עוד שם דרוש ו' דר"ה, ודי בזה.

ודע והבן דעד"ז ממש הוא בכל תפלות בשבתות וי"ט, אלא שהוא בבחי' אותו פרצוף השייך לאותה תפלה דאותו היום. המשל בזה שחרית דחול הוא בירור ותיקון חו"ב חו"ג [דחכמה] דכתר דבינה דתבונה, חזרה חו"ב חו"ג דכתר דחכמה דתבונה, כנז"ל באות ד' יעיין שם ועיין בע"ח ש"ך פ"ט, דתפלת לחש הוא תיקון בינות וחזרה הוא תיקון חכמות יע"ש. ובשבת חו"ב חו"ג דכתר דנה"י דפרצוף חכמה, חזרה חו"ב חו"ג דכתר דפרצופי חג"ת, לחש דמוסף חו"ב חו"ג דכתר דחב"ד, חזרה חו"ב חו"ג דכתר שבכתר דפרצוף חכמה, ותפלת מנחה לחש וחזרה חו"ב חו"ג דכתר דנה"י וחג"ת דמ"ס.

וכל אלו הבחינות יש בהם מ"ה וב"ן, מ"ה אור החדש וב"ן מברורי המלכים, ועיין ע"ח ש"ך פ"י, יע"ש ספר תו"ח דקיי"ט ע"ב.

ביאור דברי בעמ"ס פתח עינים

כ"ה נשתדל לבאר קצת את דברי בעמ"ס שמן ששון שהבאנו בפסקה הקודמת (ונדלג על מראה מקום).

גם דע דכתפלת החול, לעומת תפלות שבתות וימים טובים כפי שיבואר בהמשך, **אין כוונתו**, פי' כל סדרי כוונות העמידה אינו אלא, **רק לתקן מוח בינה דו"א**, כי בחי' ו"ק מתוקן ע"י המאציל, ובחי' בינה היא הדרגה הפחותה והראשונה של בחי' מוחין לעומת בחי' חכמה וכתר של אותה בחי' כללית או עוד לעומת בחי' מוחין גבוהים יותר דאו"א עילאה או דאריך, **נשמה**, לעומת בחי' חיה ויחדיה – מוחין דאו"א עילאין ודאריך, ועוד לעומת בחי' נ"ר שנתקנים ע"י המאציל כנ"ל, ובחי' נשמה זו היא **ע"י ישסו"ת וכו'**, כי בעמידה של ימי חול מדובר על מוחין דישסו"ת, ולא דאו"א עילאין או דאריך כנ"ל,

ואפילו בזה הבינה אינה אלא בבחינת חו"ב חו"ג דכתר שבה וכו', כי בחי' בינה מתחלקת לכתר חב"ד ו"ק, וכוונות העמידה אינן אלא להמשיך מוחין דכתר דבינה בלבד, ואותה בחי' כתר מתחלקת לחו"ב חו"ג כפי שיבואר בהמשך, ומה שכותב חו"ב חו"ג דכתר, אין כוונתו לומר שלא נכוין להמשיך בעמידה את כל הבחי' השייכות לאותה בחי' כתר,

ואפילו **כתר זה אינו אלא דבחינת נה"י שבה**, פי' נה"י דנה"י דתבונה, שהיא בחי' צ' דצל"ם והנק' נה"י השלישיים, ומיד מוסיף להזכיר מתי ממשיכים ב' בחי' נוספות שהן ל' ומ' דצל"ם,

דבחינת הל' ומ' הכולל שבה היא נמשכת כליל שבת [ויום שבת] וכו', כי אינם נמשכים בימי חול אלא ביום שבת,

ולא עוד אלא דהחור"ב חו"ג דכתר שאמרנו, מוחין דבחי' נה"י דתבונה שמתקנים בעמידה,

אינו בכללות אלא בפרטו – **דחכמה לבדה הכולל חו"ב חו"ג**, פי' בתחילת העמידה, בברכה הראשונה,

וכן עד"ז מוח בינה חו"ב חו"ג הנתקן בברכת מגן אברהם, בתיבות ברוך אתה ה' שבסוף ברכת מגן אברהם,

וכן עד"ז חו"ג הכוללים הנתקנים בהודאה תחילה וסוף, כמ"ש לעיל מתקנים המוחין דחו"ב חו"ג דכתר דבינה, וכבר פירט מתי מתקנים ב' בחי' חו"ב, ומה שכתב תחילה וסוף, הכוונה המוחין דחו"ג דכתר שמתקנים ע"י הכריעות והזקיפות דמודים ועוד ע"י הכריעות והזקיפות שבסוף אותה ברכה,

אלא שכל עיקר התיקון הוא לבחינת חו"ב חו"ג דמוח החכמה תחילה, בתיבת ברוך אתה ה' הראשונות של העמידה כנ"ל,

שהוא השורש, של כל המוחין, וכמ"ש (תהלים קד, כד) כולם בחכמה עשית, **ואח"כ ממילא נתקנים הענפים וכו'**, שאר בחי' שהן בינה וחו"ג דכתר (וב"ה נחזור על זה בליקוטי ביאורים על תיבת ברוך הראשונה של העמידה), וחזור ומסכם,

ונמצא דכל סדר הכוונה שתיקן לנו הרב זלה"ה עד ברכת מגן אברהם, הכל הוא לתקן מוח חכמה, ובכריעה דמגן אברהם נתקנים ג"כ מוח הבינה, ובכריעות וזקיפות דברכת מודים תחילה וסוף נתקנים חו"ג וכו'.

ובהקדמות אלו תבין כל הנזכ"ל במלת ברוך אתה ה', עכשיו מזכיר כי ישנה עוד פרטות נוספת לכל מה שהזכיר עד כאן,

שהוא בחו"ב חו"ג דאחור ופנים דאחור דפרצוף חכמה דפר' כתר דנה"י דתבונה, כי כל בחי' ובחי' מתחלקת עוד לאחור"פ דאחור"פ כשבכללות צד אימא ותבונה נקר' אחור בערך צד אבא ויש"ס הנקר' פנים, ומ"ש דאח' או דפנים פי' כשעומדים זו"ן אח' באח' או פנים בפנים,

כב' כריעות דברוך, כי ממשיכים בחי' אחור דאחור בתיבות ברוך אתה הראשונות של העמידה, ומה שכתב ב' כריעות כוונתו לכריעות דו"ק וג"ר (גוף וראש),

ובב' זקיפות שבהוי"ה, כי ממשיכים בחי' פנים דאחור בתיבת הוי"ה הראשונה של העמידה, ושוב מה שכתב ב' זקיפות כוונתו לזקיפות דו"ק וג"ר,

דנה"י דישור"ת וכו', כנ"ל, וכעת עובר לעניין שאר בחי' מוחין שמתקנים בשבתות וימים טובים.

ודע והבן דעד"ז ממש הוא בכל תפלות שבשבתות וי"ט, פי' אותה כתובת כללית חוץ מפרט אחד שהוא איזו בחי' מוחין ממשיכים באותה עמידה דשבת או יו"ט, כשבועמדה דיום חול היא בחי' בינה בלחש דעמידה – חו"ב חו"ג דחכמה דכתר דבינה דנה"י דתבונה,

אלא שהוא בבחי' אותו פרצוף השייך לאותה תפלה דאותו היום, לעיל ביאר לנו הבחי' השייכת ללחש דעמידה,

המשל בזה שחרית דחול, למעשה לאו דווקא שחרית, אלא סתם עמידה דחול, הוא בירור ותיקון חו"ב חו"ג [דחכמה] דכתר דבינה [דנה"י] דתבונה, בחי' בינה בלחש,

חזרה חו"ב חו"ג [דחכמה] דכתר דחכמה [דנה"י] דתבונה וכו', והוספנו כאן ב' פרטים שעליהם דילג, זאת אומרת אותה בחי' כמו בלחש רק שהיא דחכמה, ומסכם בקצרה ב' בחי' דעמידה דחול,

דתפלת לחש הוא תיקון בינות, וחזרה הוא תיקון חכמות, וממשיך לפרט בחי' נוספות, **ובשבת חו"ב חו"ג דכתר דנה"י דפרצוף חכמה**, בתפלת לחש דשחרית, למעשה נה"י דאו"א עילאין (כמ"ש הוא ז"ל שם ה' שפתי תפתח, אות ו, דף כט ע"ג), ובי"ה נחזור על פרטים אלה בפרק על שבת וי"ט),

חזרה חו"ב חו"ג דכתר דפרצופי חג"ת, למעשה חג"ת דאו"א עילאין, **לחש דמוסף חו"ב חו"ג דכתר דחב"ד**, למעשה חב"ד דאו"א עילאין, **חזרה חו"ב חו"ג דכתר שבכתר דפרצוף חכמה**, למעשה חב"ד דכתר דאו"א עילאין, **ותפלת מנחה, לחש וחזרה, חו"ב חו"ג דכתר דנה"י וחג"ת דמ"ס**, למעשה נה"י וחג"ת דדיקנא דא"א, ובא להזכיר עוד פרטות נוספת, **וכל אלו בחינות יש בהם מ"ה וב"ן**, ומפרט מה הן אותן ב' בחי', **מ"ה אור חדש וב"ן מכירווי המלכים**.

ביאור הכתובת הכללית

הפרט הראשון שיש לדעת בנוגע לסדר הכוונות של תפלה כלשהי, הוא מה היא ה"כתובת הכללית" של אותה תפלה שעומדים לכיין, זאת אומרת לדוגמה הכוונות של העמידה דימי חול, איזה בחי' זו"ן באים לתקן, ובפרטות איזה בחי' מוחין ממשיכים להם.

בימי חול מכוונים להמשיך בחי' מוחין דישסו"ת השלישים או נה"י השלישים, ופירושו הוא כי או"א מתחלקים בגובה לאו"א עילאין וישסו"ת, לכן החילוק הראשון הוא

או"א עילאין
ישסו"ת

אותו פרי' ישסו"ת, שהם חצי התחתון של פרצופי או"א הכוללים כנ"ל, מתחלקים בפרטות לכח"ב חג"ת נה"י, כשהי' ספי' דבחי' נה"י שלהם מתחלקים לג' בחי' צ' ל' ומ' דצל"ם

מ' דצל"ם	כח"ב
ל' דצל"ם	חג"ת
צ' דצל"ם	נה"י

אותה בחי' נה"י דישסו"ת נקראת עוד נה"י השניים, ובחי' נה"י שלהם, למעשה נה"י דנה"י דנה"י דאו"א הכוללים, שהם בחי' אות צ' דצל"ם, נקראת נה"י השלישים, ועליהם מדובר בעמידה והם הם הבחי' מוחין דאו"א שממשיכים לפר' זו"ן.

אותן ג' בחי' נה"י או בחי' צ' דצל"ם מתחלקים לי' ספירות – כח"ב וו"ק כשבחי' ו"ק כבר מתוקן ע"י המאציל, לכן לא מתייחסים כי אם לבחי' כח"ב (וזה מ"ש כי מתקנים בחי' בינה בלחש וחכמה בחזרה), והן עצמן מתחלקות לכתר חב"ד ו"ק, ובחי' כתר מתחלקת עוד לחו"ב חו"ג (ד' שרשי המוחין שבכתר), כך שבחי' נה"י דפר' ישסו"ת מתחלקים באופן זה

	כח"ב מ' דצל"ם					
	חג"ת ל' דצל"ם					
	נה"י צ' דצל"ם			כתר		
→ כתר	ו"ק ↓	חב"ד ↓	↓			
→ חכמה						
→ בינה			גבו'	חסד'	בינה	חכמה

וזה מה שכתוב בראש העמידה, שממשיכים מוחין דחכמה דכתר דבינה דנה"י דתבונה (ופי' תבונה ב' שהיא ג' – נה"י השלישים כנ"ל), וכל א' מבחי' חו"ב חו"ג דכתר מתחלקת עוד לד' בחי' נוספות, והן:

אחור דאחור פנים דאחור פנים דפנים פנים דפנים

לכן ישנן סך הכל ט"ו בחי' באותה בחי' כתר (אחור"פ דאחור"פ, דחור"ב וחור"ג), כשבכללות בחי' מוחין דאחור פי' דאימא או תבונה בערך למוחין דאבא או יש"ס הנק' פנים, ומ"ש דאחור ודפנים פי' מוחין הנמשכים לזו"ן כשעומדים אח' באח' וכשעומדים פנים בפנים, ובתיבת ברוך שבריש העמידה מתחילים עם בחי' אחור דאחור, פי' המשכת מוחין דתבונה לזו"ן העומדים אח' באח', וזה מה שכתוב שם:

יכוין להמשיך ו"ק דאחור דאחור דחכמה דכתר דבינה דנה"י דתבונה

ובתיבת אתה שאחרי זה ממשיכים בחי' ג"ר של אותה בחי', ובהמשך הברכה ממשיכים הבחי' פנים דאחור, ופנים ואחור דפנים של אותה בחינת מוחין דחכמה, ועוד המוחין דבינה וחור"ג דדעת.

ובשבתות ממשיכים מוחין יותר גבוהים: חג"ת דישסו"ת (לחש דערבית), ואח"כ ביום ממשיכים מוחין דאו"א עילאין (נה"י בלחש דשחרית, חג"ת בחזרה דשחרית, חב"ד בלחש דמוסף, חב"ד דכתר בחזרה דמוסף), ואח"כ ממשיכים מוחין דדיקנא דא"א (נה"י בלחש דמנחה, וחג"ת בחזרה דמנחה), וב"ה נחזור על זה בהמשך בפרק נפרד.

מקורות

על כוונות העמידה

שער הכוונות ענין כוונת העמידה, דף כח ט"ד,
 ענין ר"ה, דרוש ו, דף צג ט"ב [גם מקור כוונות העמידה].
 פרי עין חיים שער העמידה, מדף נ ט"ד [מקור הכוונות עם שינוי לשון ממ"ש בשעה"כ].

סידורי כוונות הרש"ש

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס" חלק ב, דף נב ע"ב – קיא ע"ב.
 סידור היר"א כתב יד "נהר שלום" חלק א, עמ' 584 – 720.
 סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" חלק א, עמ' 302 – 449.

ונציין עוד את קיומם של סידורי כוונות הרש"ש שהוציא לאור ר' שמואל דרזי זצ"ל, סדרת סידורי "רחובות הנהר" שיצאו לאור ע"י ישיבת נהר שלום, ועוד סידור "עין תדהר" שחרית יום חול שהוציא לאור ר' אילון תדהר.

מפרשי כוונות העמידה

רשימה כללית

	עמ' כג – כה [על שער הכוונות, דרושי העמידה],	אמת מאר"ץ
	עמ' צג – קז [הערות וביאורים על סידור הרש"ש].	
	דף כג ע"ד – כד ע"ב [בסוף ספר תולדות אהרן ומשה].	אפר יצחק
	חלק א, עמ' ע – קו.	באתי לגני
	עיין: מעיל קדש ובגדי ישע.	בגדי ישע
		ברכת אליהו – מעיל אליהו
ביאורים על הסידור ושער הכוונות, כוונות העמידה, קיט – קלד,	חלק א (ברכת אליהו)	
פירוש על הסידור, דרוש העמידה, עמ' קג – קכט.	חלק ב (מעיל אליהו)	
פירוש לסידור הרש"ש, סימן ח, כוונות המרכבה, עמ' רלו – רלח,		גלי הים
סימן כה, קונטרס כ"ל צמ"א, עמ' רפח – רצג.		
	שאלות י – יב, דף ב ע"ב – ג.	דברי שלום
	חלק ב סימן יג [כוונות באהבה],	דע"ה והשכל
	חלק ד סימן כא,	
	חלק ו סימנים יא – יג, טו – טז,	
	חלק ז סימן יא.	
	סימן יא, בעניין כ"ל צמ"א, עמ' קמא – קס,	הבן בחכמה
	סימן כג, בעניין ד' כריעות וד' זקיפות, עמ' שמ – שנד.	
	הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
	דף כ ע"ג – כז ע"א, בנד"מ עמ' קז – קמד [על שער הכוונות].	הוראת שעה
	עמ' קיז – קיח.	וערך הכהן
	אות א [בעניין בחי' מוחין הנמשכים בלחש חזרה, ר"ח ושבת קודש],	זמרת הארץ
	אות ב [אל עליון],	
	אות ג [ה' שפתי תפתח],	
	אות יא [מנחה וערבית דחול],	
	הלכות תפלה, עמ' ה – כ,	טוב שם
	הגהות על הסידור, עמ' מה – סד.	
	על שער הכוונות, עניין כוונות העמידה, דף ז ע"ב – י ע"ג.	יפה שעה
	ביאור על הסידור, עמ' קיז – קנה.	מעיל אליהו השלם
	חידושי על שער הכוונות "תורת אמת ושלום", כוונות העמידה, דף סו ע"ב – סט ע"ג, בנד"מ עמ' לט – מה.	מעיל קדש ובגדי ישע
	אותיות מח – נב, עמ' מד – נד.	עלי נהר

כד	בטוב	הקדמות	ירושלם
פאת השד"ה	חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' רצו – דש, הגהות וציונים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' שמג – שמת. דף כח ט"ג – מח ט"ג.		
פתח עינים	פתח עינים החדש, חלק ה [על כוונות העמידה, מסודר לפי דפי סידור כוונות הרש"ש "המודפס"].		
צדק ושלום	אותיות ז – ט, עמ' יב – יד [עמידה],		
	אותיות י – יא, עמ' יד – יח [קדושה, ברכת כהנים].		
קנין פירות	אותיות א – יג, עמ' א – יג;		
	אות יא, עמ' קסו [ה' שפתי תפתח];		
	אות כא, עמ' קסח [ה' שפתי תפתח].		
שלום וצדק	סימן לה [בסוף ספר דע"ה והשכל].		
שמחת כהן	סימן עג [קונה הכל],		
	סימן עד [שמוע תפלה],		
	סימן עה [קדושה].		
שמן ששון	[על שער הכוונות]		
	דף לז ט"ד – נ ט"ב [דרושי עמידה],		
	דף נ ט"ב – נה ט"א [על דרושי חזרת עמידה],		
	דף קכג ט"ד – קכח ט"ב [על עניין ראש השנה, דרוש ו].		
שערי רחמים	חלק א דף כד ע"א – לב ע"א, אותיות קג – קמה,		
	חלק ב דף כז ע"א – לח ע"ב, אותיות קז – קסא,		
	דף לח ע"ב – מ ע"א, אותיות קסב – קסח [קדושה],		
	דף מ ע"א – מא ע"א, אותיות קסט – עקב [חזרת העמידה],		
	דף מא ע"א – מב ע"א, אותיות קעג – קעה [ברכת כהנים].		
שפת אמת	הגהות על סידור הרש"ש, עמ' רפד – רפה.		
תורת חכם	ענין שם במפתח עניינים, חלק עמידה.		

ה'

שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

הקדמה

סדר הכוונות של פסוק אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך (תהלים נא, יז) הוא הכנה לעמידה, להכין הנוק' להזדווג עם ז"א, כי בתחילה היא היתה נער ולא היתה ראויה לזווג, ועתה נעשית נערה בה"א, בסוד ובזה הנערה באה אל המלך (אסתר ב, ג). למעשה סדר הכוונות של פסוק זה הוא סדרת מיתוקים בפרט של ב' בחי' פ"ר וש"ך דינים שבנוק', לתקנה ולעשותה נערה בפסוק זה, כדי שהיא תהיה ראויה לזווג כנ"ל שהוא בעולם האצילות בסוד העמידה.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, ריש דרוש א, דף כח ט"ד)

ונבאר ענין אדני שפתי תפתח כו', שתקנו לומר בתחילת העמידה. ולכאורה היה נראה שהוא הפסק גדול בין גאולה לתפלה, והנה רו"ל במס' ברכות (דף ד ע"ב) הרגישו בקושיא זו ותירצו דכתפלה אריכתא דמיא.

וביאור הענין הוא במה שכתבתי לעיל, כי בתהלות לאל עליון גואלם אז התחילו יעקב ולאה ורחל לעלות אל היכל קה"ק שבבריאה מן היכל הרצון, ושם חזרו פכ"פ. והנה פסוק זה של אדני שפתי תפתח (תהלים נא, יז), הוא כנגד היכל קה"ק שבבריאה ממש, כי הנה סוד שם אדני הוא כאן בבריאה, כמ"ש אצלינו בשער שמות הספירות וכו' בהקדמת ס' התיקונים, כי שם אדני הוא בבריאה משום דתמן לאו איהו וכינויה חד כו'. והנה מוכרח הוא שבתחילה יעלו אל היכל קה"ק דבריאה, כדי שאח"כ משם יעלו אל האצילות, ולכן תקנו פסוק זה כאן.

אמנם ביאור דברי רו"ל שאמרו דכתפלה אריכתא דמיא יובן עם מה שנבאר במלת ברוך דברכת אבות, ששם יתבאר כי הוא סוד היכל ק"ק דבריאה, דכען הוא ברוך ברבויא דברכאן. וביאורו הוא במ"ש במקום אחר, כי ע"י עליית העולמות והתכלותם זב"ז, חוזרין ג"ר דעשיה ונעשין ממש בחינת יצירה, וכן ג"ר דיצירה נעשים בריאה ממש. וכן עתה הג"ר שבהיכל ק"ק דבריאה הם נכללים עם המל' דאצילות הנקרא' תפלה, ונעשית חיבור א' ועולים יחד אל עולם האצילות.

ונמצא כי היכל קה"ק דבריא, שהוא בחי' פסוק ה' שפתי תפתח כנ"ל, הנה כתפלת אריכתא דמיא שהוא המל' דאצילות הנקרא תפלה, וכאלו נתארכה ונגדלה יותר ע"י התחברות היכל קה"ק דבריא עמה ונעשו הכל בחי' אצילות, וזהו אומרם ז"ל כתפלה אריכתא דמיא. ואמנם תכוין שעדיין בפ' זה אנו בעולם הבריאה כנ"ל.

[כוונה קצרה]

(דרושי העמידה, סוף דרוש א, דף כח ט"ד)

והנה אדני היא המל', ושפתי הם הנצח והוד, הנפתחים ע"י הת"ת הנרמז במלת תפתח. וע"י פתיחת השפתים אלו משפיעים בעולם הבריאה, ואז ופי שהיא המל' הנקרא פה תגיד ותמשיך תהלתך מן האצילות לבריאה, ועי"ז תוכל הבריאה לעלות אל עולם האצילות.

[כוונה ארוכה]

(דרושי העמידה, דרוש ה, דף לה ט"א – ט"ג)

בכונת ברכת אבות מלוקט מכמה דרושים קטנים אדני שפתי תפתח כו', תכוין כי שני בחי' מיני דינים יורדים מלמעלה.

הא' היא כי יורדים לז"א ש"ך ניצוצין של דינים, ושרשם הם מן ל"ב נתיבות חכמ' כ"א כלול מ"י הם ש"ך, ואח"כ הם יורדים מז"א אל נוק' הנקר' אדני, ולכך ש"ך הם בגי' ה"פ דין שהם בחמש שמות של אדני. והענין הוא כי אלו הם בחי' ל"ב אלהים שיש באימא שבאו לה מל"ב נתיבות חכמה, והנה שם אלהים יש בו ה' אותיות ושם זה הוא בבינה אשר היא סוד ה' ראשונה דהויה. ולכל אלו הסיבות נתחלקו ש"ך ניצוצין אלו לחילוק ה"פ דין כנוז', ואמנם מה שצריך לכוין עתה הוא להמתיק אלו הש"ך דינים אשר בנוק' דז"א הנק' אדני ולמתק אלו הה"פ דין אשר בה. והענין הוא שעד עתה נוק' דז"א עומדת בבחי' נער חסר ה' שהם הש"ך ניצוצין הנז' ואינה ראויה לזווג, ועתה בעמידה צריכה להזדווג עמו, ולכן עתה שכבר אנו בעולם האצילות' בפסו' זה קודם העמידה אנו מקדימין לתקנ' ולעשותה נערה בה"א כדי שתהא ראויה אל הזווג בסוד ובזה הנערה באה אל המלך (אסתר ב, יג) הנז' בכוז' פ' פקודי (חלק ב, דף רנח ע"ב, רסא ע"א), ואופן תיקונה הוא שנמתיק אלו הה"פ דין אשר בה ע"י שרשה שהיא הבינה, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו כנודע. וזה ע"י שנמשיך ה' אלפין מן ה' שמות אהיה שבבינה ונמשכי' אל ה"פ דין שבנוק' דז"א ויעשו ה"פ אדני ממותקים. גם דע כי אלו הה' היתירים על מספר ש"ך אשר ע"י נמתקים ה"ס החמשה גבורות מנצפ"ך כי הם שרשים אל הש"ך דיני' וע"י נמתקי'. גם עד"ז תכוין למעלה כשתמתיק הש"ך דיני' הנ"ל ע"י הה' אלפין שהוספת עליהם כנ"ל, תכוין כי אותם הה' אלפין ה"ס הא תתאה של הויה הנז', וע"י נעשים שכ"ה ונמתקים ונעשית נערה בתוספת הא, וזה תכוין בתיבת אדני.

גם יש בחי' ב' של דינים כנ"ל, וה"ס ה"ג של מנצפ"ך הנ"ל אשר בתחלה יורדים אל הגבו' ומשם יורדים אל נוק' דו"א, והם בגי' פ"ר כמנין מנצפ"ך וגם פ"ר ניצוצין אלו גם הם צריכין להמתק ע"י שרשם שהם ה' גבורו' עליונים למעלה, ואז נעשין פרה כענין ש"ך ושכ"ה פ"ר ופר"ה ואז נמתקי'. וכוונת מיתוקם הוא בתיבת אדני והוא כשתציר ציור א' בציור יו"ר שהוא רי"ו ותחברנו עם ג' אותיות האחרות שהם דין יעלו פ"ר שהם פ"ר ניצוצין והרי נרמזו הפ"ר דינין. ואמנם אופן כונת מיתוק' הוא כך, כי תכוין אל מה שנודע שהנוקב' בהיותה בפני עצמה נק' אדני, ובהיותה נכללת עם י"ס האצילות הנכללים בשם יהוה כנודע תהיה הנקבה נרמזת באות ה' אחרונה של ההויה הנז', ונמצא כי זהו מה שתכוין שתמשוך הארת ה' אחרונה הנז' אל שם אדני המורה בציורו הנ"ל אל פ"ר דינין הנז', ואז יהיה פר"ה והרי נתמתקו ב' בחי' הדינים הנז'.

עוד ראיתי לאדם א' כונה אחרת במלת אדני', ובזה הכוונה מצאתי בה גם כן חילוק ושינוי לאדם א' ואכתוב שתייהן.

הא' היא כי בתיבת אדני צריך שתכוין להמתיק הש"ך דיני' בסוד השיניים, ואח"כ להמתיקם עוד שנית בתיבת שפתי בהיותם יוצאים יותר לחוץ שהם בחי' השפתים, וכך הוא ביאור הענין. הנה ל"ב שיניים ה"ס ל"ב נתיבות החכמה שהם ש"ך דינין הנז', והם י"ו שיניים למעלה וי"ו שיניים למטה ונרמזים בא' של אדני בהיותך מחלק הואו של בינתים לב' ויין כזה א', כי חצייה לאורכה תחברנה עם מים העליונים יוד עילאה ופנים תחתונים של רקיע שהוא חצי הואו לארכה עם מים תתאין יוד תתאה, ונמצא י"ו לעילא י"ו לתתא הרי ל"ב שיניים. ואלו הל"ב שיניים הם נשרשים בלחי העליון ולחי התחתון והשיניים תקועים תוך שני החניכים שבהם והם חיק העליון ותחתון, והם שמות אלהים כי חיק העליון הוא אחוריים פשוטים של אלהים שעולה ר', וכן גם חיק תחתון אחוריים דאלהים העולה ר', ואלו האחוריים שהם החניכים הם דינים גמורים אשר בהם נשרשים ותקועים הל"ב שיניים. ונמצא כי י"ו שיניים העליוני' עם ר' של חיק העליון הם רי"ו שעולים בגי' גבור', וכן י"ו שיניים התחתונים עם ר' של חיק תחתון הרי רי"ו ב', וב"פ רי"ו גי' תבל וה"ס כל הגבורות וכל הדינין. ואמנם ע"י טחינת השינים הם מפררין ומדקקין הדינין וממתיקין אותם כמבואר אצלינו באורך בענין אכילה ושתיה דיוה"ך וע"ש. והרי נתבאר איך הל"ב שיניים נרמזים בציור אות א' מן אדני ונשאר ממנו אותיות דין להורות כי כאן שני שרשי הדינים שבשני החניכים כנז' ומתמתקים ע"י השיניים כנז', ואח"ך יוצאים יותר לחוץ אל השפתים במלת שפתי ונמתקים יותר.

ותכוין במלת שפתי כי השפתים הם אותיות בומ"ף כנודע והם בגי' ב"פ דין שהם ב' שרשי הדינין שבשתי החניכים הנז' שהם נרמזים באותיות דין של אדני כנזכר, ועתה הם מתמתקים ע"י השפתים שהם אותיו' בומ"ף העולים ג"כ בגי' דין דין, האמנם מיתוקם הוא בבחי' גי' אחרת והוא ע"י ד' מלויים של ד' היות עסמ"ב שהם בגי' בומ"ף.

וכאן ראיתי שינוי לאדם אחר וזהו, כי הנה כוונת מיתוק השיניים בציור אלף של אדני לא כתב אותם, אמנם בתיבת שפתי שם כתב באופן זה שנכתוב, והוא כי הנה שפתי הם אותיות בומ"ף שהם גי' ב"פ דין כנגד שני בחי' הנז"ל של כל הדינים שהם ש"ך ופ"ר ושרשי ב' דינין אלו הם נשרשים בב"פ רי"ו שיש בשתי החניכים ול"ב השיניים הנז"ל שהם ב"פ גבורה כנגד שני בחי' דין של ש"ך ופ"ר, ושני בחי' דינין אלו ושאר הדינין של החניכים כנו' הכל תמתיקם ע"י ד' מלווי עסמ"ב העולים בגי' בומ"ף ע"כ הוא השינוי.

תפתח, תכוין בסוד הנקודה הנקר' פתח שהוא בחכמה והיא הויה דע"ב דיודין שיש בה ארבע יודין כל א' כלול מעשר הרי ת' של תפתח, והכוונה היא לכוין לזווג או"א בבחינת זיוג העליון הנעלם בסוד הפה שהם החיך והגרון שהם או"א, והם אותיו' גיכ"ק ואחה"ע והם בגי' רי"ו ואחד יותר, והכוונה היא כי רי"ו הם הדינים והם בגי' גבורה והם נמתקים ע"י האחד היתר הכולל להן וה"ס אלף הממתקם כנ"ל.

ופי, תכוין להמתיק שני גבורות מן החמשה של מנצפך והם מ"ן שהם בגי' פי הנרמז בתיבת ופי, ומתוקם הוא ע"י ארבעה יודין שבהו"ה דע"ב וג' יודין שבהויה דס"ג הרי ז' יודין, ובאות אלף של אדני יש ב' יודין ואות ו' באמצע. הב' יודין כנו"ל תחבר שני יודין עם הז' יהיו הכל בגימט' פי. והענין הוא כי שני יודין אלו עם הוא"ו שבאמצע הנחלקת לשתי ויין כנ"ל, הם הי"ו שיניים העליונים וי"ו שיניים התחתונים, וכאשר השפע והדינין יורדין מן או"א הנק' ע"ב וס"ג שבהן ז' יודין יורדין לז"א הם נטחנין תחילה ע"י השיניים הנז' שבפה העליון שה"ס השחקי' הטוחני' את המן, וכאשר הז' יודין נטחנין תוך הב' יודין שבשיניים מתמתקין שם ונעשה הכל מן, וזמ"ש חז"ל למה נק' שמם שחקים ששוחקים מן לצדיקים. ואות ו' של ופי ה"ס ו' שבאות אלף הנז'.

גם תכוין כי פי הוא הויה דס"ג ועם כ"ב אותיות היוצאות ממנה הרי פ"ה, ועם חמש מוצאות של הפה שמהם יוצאות הכ"ב אתוון הרי צ' כמנין פ"י. וכונה זו היא להמתיק ע"י בחי' זו אל כל הדינים של שתי אותיות מ"ן דמנצפ"ך.

יגיד תהלתך, ר"ל ימשיך ע"י כוונה הנז' את תהלתך שהוא האור העליון אחרי צאתו מהפה ולחוץ ימשיכהו למטה, ויגיד לשון המשכה בלשון תרגום. ותהלתך הוא הארתך מלשון בהילו נרו עלי ראשי (איוב כט, ג). אמנם הכונה זו היא שתכוין במלת יגיד להמתיק הכ"ב אתוון וה' אותיות מנצפ"ך שהם כ"ז כמנין יגיד. ופי יגיד תהלתך תכוין שישפיע וימשיך השפע עד הבריאה הנק' תהלתך, כי הבינה נק' תהלה והיא מקננת בכורסיא. וכבר נתבאר אצלינו לעיל כי פסוק זה הוא בבחי' היכל קה"ק דבריאה, וכונתנו להמשיך בו שפע מן האצילות כדי שיוכל לעלות אח"כ באצילות ולהכליל שם בתיבת ברוך שהוא ריבוי' דברכא כנזכר אצלינו וע"ש.

גם במלת יגיד תכוין כי הנה כבר רמזנו אות א' של אדני בתיבת ופי כנו"ל ונשארו אותיות דין מן אדני, ולכן תכוין כי זו הן' פשוטה שהיא דין של אדני תעשה כפופה ותחזור להיות ני"ד, ואז תקח היו"ד ראשונה שע"ג האלף דאדני ותושיבנ' למטה כמושב

תחתית הנון כפופה ותהיה גימל ויהיה. גיד וגם היוד האחרונה של האלף תחברנה לאותיות גיד ויהיה יגיד, ועי"כ מה שהיה בתחיל' דין של אדני נתמתק ע"י שני היודין של האלף ונעשה יגיד שהוא המשכת שפע ורחמים.

גם תכוין במלת יגיד אל ז' יודין שבהויו' ע"ב וס"ג שהם הדינים וה"ס גר של יגיד, ותחבר עמהם ב' יודין של האלף הנז' כדי למתק הז' יודין ויהיה הכל יגיד, כי יו"ד א' מיתקא ג' יודין דס"ג ויו"ד אחרת מיתקא הד' יודין דע"ב וזהו יגיד י"ג י"ד.

גם תכוין בר"ת של ופ"י יגי"ד תהלת"ך שהם תי"ו, ותכוין להמתיק כל הכ"ב אותיות מאלף עד תיו שנרמזה בפה העליונה בתיבת ופי כנ"ל, ולכן נרמזה תיו בהפוך וי"ת לרמוז שהיא מחוברת ופונה פניה לאחור כלפי כל הכ"ב אותיות הקודמות אליה. וס"ת הנז' ידך, והוא סוד הה"ג דמנצפ"ך אשר שרשם בה' אצבעות היד כנודע. ותכוין למתקם ע"י שם בוכ"ו שהוא תמורת שם אהיה כנודע והוא בגי' ידך אשר הוא יורד מן הבינה אל המלכו', ועי"ז מתמלאת המלכות בל"ד אותיות דמילוי המילוי של אדני שהם בגי' ידך, כי בכח השם הנז' מתמלא' היא כך ושמור כלל זה. גם תכוין למתק את מנצפ"ך הנז' בתיב' ידך הנז' עם ד"ל אותיות מילוי אדני והרי הם שני מתוקים.

[עניין האכילה]

(דרושי יום הכפורים, דרוש ג, דף קא ט"ג – ד)

דע כי אלף דאהיה היא בחי' הפה והשיניים של אימא. והענין הוא כי כדוגמת אות י' של ההוי"ה דאבא היא ממש אות א של אהי"ה שבבינה, ולכן הא' צורתה יו"ד כזה א'. והנה נודע כי מן ב' אותיות וד שבמילוי אות יוד דאבא נעשית אימא, שהי' ה' – ד' על ו', ומה שהיה תחילה ו"ד נעשה ד"ו. ונמצא כי בציוור יוד זו נכללו אלו האותיות יוד וד שהם בגי' ל', ואמנם צריכין שיהיו בציוור א' של אהי"ה ג"כ באופן זה יו למעלה וד"ד למטה, כי ב' הווי"ן יחד באמצע וב' הדלתי"ן מחוברות יחד למטה, והרי איך כולם נכללים בציוור אות אלף זו כזו הצורה א'.

ואלו הם סוד ל' שיניים אשר בתוך פה דאימא, ולפי שאלו המזונות נמשכו באימ' מן החסד דאבא כנ"ל ולא מלמעלה ממנו, לכן אין בה רק ל' שיניים כי משפטם היה ראוי בה להיות ל"ב שיניים, וב' השיניים שחסרו ממנה הם כנגד חו"ב דאבא שחסרו ממנה, אבל עכ"ז אלו הב' שיניים נעשים ע"י כללות הכל. והוא כי הנה נתבאר כי זה האלף של אהי"ה וצורתה יוד וד, והנה ג' אותיות יו"ד הם ציוור א' וב' אותיות וד' הם ציוור ה', הרי ב' אותיות אה נעשים מציוור הנז' באות א' דאהי"ה, ואלו הם תשלום ב' שיניים החסרים כנז'. גם אלו הם ב' אותיות ראשונות דאהי"ה, גם אלו הם ב' אותיות אה מן שארה.

והנה נתבאר לעיל כי ב' הדלתי"ן כלולות בצורת ד' שבאלף דאהי"ה, אבל אות ו' שבציוור אות א' דאהי"ה נחלקת לב' ווי"ן – א' למעלה בשינים העליונים וא' למטה בשיניים התחתונים. והנה אם תצרף ד' זו הנוספת עם ג' אותיות יוד של ציוור א' דאהיה שהם ציוור

אלף א', יהיו ב' אותיות א"ד מן אדנ"י. גם ב' וויין שיש בציור אות א' דאהי"ה כנז', הנה הראשונה היא עולה למנין ס' לפי שהיא מחוברת וסמוכה לאות י' עילאה דציור אות א', וי' פעמים ו' הם ס'. אבל ו' השניה היא בחשבון ו', והוא סוד ששים ושש, ו' עילאה ו' תתאה כנודע, והרי הוא בגי' אדנ"י עם הכולל, גם הוא בגי' אכילה.

גם הב' דלתיך הנז' אם תחברו' ותצייר בציור מ סתום כזה, הנה היא מ' דמנצפ"ך, ואם תשים הב' וויין הנ"ל זו על גבי זו יהיה ציור נ' פשוטה דמנצפ"ך, והרי הוא סוד המ"ן הנ"ל שהוא ענין האכילה עצמה כנ"ל. ונמצא כי ציור אות א' דאהיה בציור יוד וד כנ"ל, עם הציור של ב' אותיות אה הנעשה מהם כנ"ל, הנה כל זה היא בחי' ל"ב השינים שבפה דאימא, כי אותיות י"ו הם י"ו שינים העליונים, ואותיות ודד הם בגי' י"ד ועם ב' אותיות א"ה שהם ב' הם י"ו שינים התחתונים.

וכבר נתבאר כי ציור יו"ד דו של אות אלף דאהי"ה, הם ציור ב' אותיו' אה מן שארה, והם בשיניים של פה דאימא, נשארו ב' אותיות ש"ר מן שאר"ה שהם בב' החניכיים שבהם נתלי' שרשי השינים כנ"ל בדרוש השופר.

והנה שם ביארנו כי ב' החניכיים הם ב' שמות אלהים אלהים. והנה בזה יתבאר מאמר ספר הזוהר בפ' שמות דף מ' ע"א וז"ל, ממעונות אריות דא אינון שיניי', מהררי נמרים דא אינון שפון. והענין הוא כי החניכיים העליונים הם שם אלהים בריבועו העולה בגי' ר', ועם י"ו שינים העליונים התקועים בהם, הם רי"ו כמנין ארי"ה. וכן למטה החניכיים התחתונים הם שם אלהים בריבועו העולה ר', ועם י"ו שינים התחתונים התקועים שם הרי רי"ו ב' כמנין ארי"ה. והרי כי בחי' השינים והחניכיים הם בחי' ב' אריות. וזהו ממעונות אריות דא אינון שיני'.

ואמנם להבין איך ב' אותיות ש"ר מן שארה הם ב' החניכיים צריך שנבאר באופן אחר, והוא כי החניכיים העליונים הם שם אלהים במילוי יודי"ן העולה בגי' ש' של שאר, והחניכיים התחתונים הם שם אלהים בריבועו העולה כמנין ר' של שארה. וכדי ליישב ב' דרושי' אלו צריכין אנו לבאר ענינם יותר, והוא כי למע' יש בחי' ש' באופן זה כי הרי"ו שבה' מקומם בחניכיים העליונים, וכנגד' רי"ו ב' בחניכיים התחתונים מריבוע אלהים עם י"ו שיניים, והרי יצדק מאמר הזו' על ממעונות אריות.

ואמנם הפ"ד חסרים על הרי"ו שבחניכיים העליונים לתשלום ש' הם בחי' אותיות אחע"ה שבגרון, לפי שמן החניכיים שהם קצה וסוף החיך שהוא חכמה נמשכים אחע"ה אלו אל הגרון שהוא בינה. ונמצא כי נשארו רי"ו לכד בחניכיים העליונים כמספר הרי"ו שבחניכיים התחתונים.

והנה עדיין לא נשלם החשבון היטב, כי הנה החניכיים התחתונים הם ר' עם י"ו שיניים הם רי"ו, אבל בחניכיים העליונים יש רי"ו מלבד י"ו שינים העליונים, ועמהם הם רל"ב. אבל הענין הוא, כי כל הל"ב שינים הם כנגד ל"ב נתיבות חכמה, ולכן יש שם שם אלהים

בריבועו העולה ר', ועוד יש שם כללות ושרש כל ל"ב שינים, ואח"כ נחלקים וחצים שהם י"ו נשארם למעלה בחכמה, וחצים י"ו התחתון יורדים למטה בכינה.

עוד טעם אחר כי הנה חניכיים העליונים הם בחכמה, לפי שהם בסיום החיך העליון שהוא חכמה כנ"ל, ולכן יש שם בחי' רל"ב כנגד ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן העולים רל"ב, כי שורש ארבעתם הם בחכמה, אבל בחניכיים התחתונים שהוא בחיך התחתון שהוא בינה, והם סמוכים אל הגרון, לכן הם בכינה ואין שם רק חציים שהם י"ו שיניים התחתונים.

והרי נתבאר בחי' האכילה הנקרא שארה ונתבאר מאמר הסבא בענין שארה.

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק א, דף נ ט"ד – נא ט"א)

סוד אדני שפתי תפתח. תכוין כי עדיין הוא בבריאה, ואדני – הוא נגד המלכות, ושפתי – נצח הוד, ותפתח – על ידי התפארת, ובזה שיפתחו אותם ותשפיע בבריאה, אז ופי שהוא מלכות, יכול להגיד להמשיך תהלתך, מן אצילות לבריאה, ובזה תוכל הבריאה לעלות אל האצילות.

(אדני – זה מלכות, שפתי תפתח – ג"ה, ופי יגיד תהלתך – מצד הבינה הנקרא תהלה. ופי – רומז למלכות, יגיד – פי' ימשיך. תהלתך – היא הבינה שמושכת השפע מלמעלה. אדני, ג' אותיות הם דין, והם ה"פ דין הרומזים לה"ג מנצפ"ך, ואות א' להמתיקם, מפני ש-א' ציורו רי"ו, ושם ג' אבות כ"א משם ע"ב, שעולין רי"ו, א"כ זו א' הוא להמתיק גבורות).

אדני. תכוין כי ב' מיני דינים הם יורדין מלמעלה, א' לז"א יורדין אליו ש"ך ניצוצין ושרשם מל"ב נתיבות חכמה, כל א' כלול מי', הרי ש"ך. והם יורדין מן ז"א לנוקבא הנקרא אדני, ולכך ש"ך הם ה"פ דין שיש בה' שמות אדני.

והענין כי אלו הם סוד ל"ב אלהים שיש בכינה, שבאו אליה מן ל"ב נתיבות חכמה, ושם אלהים יש בו ה' אותיות ושם זה הוא בכינה, שהוא ג"כ אות ה' ראשונה שבשם, ובחי' אלו כולם נקראים ש"ך ניצוצין נחלקים לה"פ דין כנ"ל, לכן תכוין עתה להמתיק ה' דין אלו ע"י שרשם שהוא הבינה. לכן תכוין להוריד ה' אלפין מן ה' שמות אהי"ה שבכינה, ונמשכין אל ה"פ דין הנ"ל ונעשה ה"פ אדני בנוקבא דז"א ממותקין. ולכן הכוונה הוא, כי תחלה היתה הנוקבא נער בסוד ש"ך ניצוצין שלא היתה ראוי' לזיווג, ועתה נעשית נערה גי' שכ"ה הראוי לזיווג, לכן קודם הזיווג שהוא עתה באצילות בסוד העמידה, אנו מקדימין לתקנה ולעשותה נערה עתה בפסוק זה. וזה סוד ובזה הנערה באה אל המלך (אסתר ב, יג) הנזכר בזוהר פרשת פקודי (חלק ב, דף רנח ע"ב, רסא ע"א).

גם סוד ה' זו של שכ"ה, אשר בה נמתקים ש"ך דינין ש"ך ניצוצין, הם סוד ה' גבורות שהם מתוק הש"ך דין בשרשם. גם יש דינין בבחינה ב' והם ה' גבורות מנצפ"ך הנ"ל, והם יורדין אל הגבורה ומשם יורדין למלכות. (ונלע"ד כי גבורה הנ"ל, פי' גבורה שבדעת זעיר אנפין, אך ש"ך הם בחו"ב שבו כנוזר), והוא גי' פ"ר ניצוצין כמנין מנצפ"ך, וגם הם צריכין מתוק ע"י שרשם שהם ה"ג למעלה ואז נעשין פרה כנודע, ואז נמתקו. וכוונת מיתוקם הוא ג"כ בשם אדנ"י, כי כשתקח א' של אדנ"י ונעשה צורת יו"ד, כי רגל תחתון של א' בסוד ציור ר' הרי רי"ו, וג' אותיות דין הנשאר מן אדנ"י יהיה הכל גי' פ"ר שהם הדינין. ומתוקם הוא כך שתכוין למה שנודע כי המלכות בפ"ע נקרא' אדנ"י, וכשאנו רומזים אותם בשם הוי"ה – נשמת כל י"ס דאצילות, היא נרמזה בה' תתאה של הוי"ה, לכן תכוין להאיר אל שם אדנ"י הנ"ל המורה על ציורו ועל פ"ר דינין, ותאיר בו ה' תתאה של הוי"ה, ואז נעשית פרה ונמתקין דינים.

גם כשממתקין ש"ך דינין הנ"ל שנעשה שכ"ה, תכוין ג"כ כי ה' אלפי"ן של אדנ"י הממתקין לש"ך דינין שהם סוד ה' תתאה דהוי"ה הנ"ל, ועל ידה נמתקין ונעשה שכ"ה ניצוצין, שהם מורים על המיתוק בסוד נערה כנ"ל, וזהו למהר"ם מינ"ץ.

עוד יש כוונה אחרת נלענ"ד, וכן מצאתי להר"ר גדליה הלוי יצ"ו, והוא כי במלת אדנ"י תכוין להמתיק השכ"ה דינין הנ"ל בסוד השיניים, ואח"כ יוצאין לחוץ והוא בשפתים ושם נמתקין יותר, וזהו שפת"י. ופי' הענין כך, כי השיניים הם ל"ב שהם סוד ל"ב נתיבות חכמה שהם הש"ך דינין הנ"ל, והם י"ו למעלה י"ו למטה, והם רמוזים באות א' של אדני כי כשתחלק ו' אמצעי של א' לב' חצאים באורך, חציו עם מים עליונים י' עלאה, ופני רקיע התחתון של ו' הם המים תחתונים י' תתאה, זה והם י"ו למעלה וי"ו לתתא שהם הסוד ל"ב שיניים, ושורש אלו השיניים נאחזין בלחיים, לחי עליון ולחי תחתון, והם תקועים בחניכים שבהם, והם חיק עליון וחיק תחתון והם שמות אלהים, כי חיק הוא אלהים באחוריים העולה בגי' ר', וכן חיק התחתון הוא אלהים גי' ר', ואלו הם דינים גמורים ובהם תקועים השיניים, והם י"ו שיניים עליונים עם חיק עליון שהוא ר' של אלהים ברבוע, הם רי"ו גי' גבורה. וכן י"ו שיניים התחתונים עם חיק תחתון ר' של אלהים, גימטריא רי"ו גימטריא גבורה. הרי ב' פעמים רי"ו, וב' פעמים רי"ו גי' תב"ל, והם סוד כל הגבורות והדינין. אמנם ע"י טחינות השיניים מתפררין הדינין ונמתקין כמבואר באכילה ושתיה דיוה"כ ע"ש. הרי איך השיניים באות א' מן אדני על ידי ציור הנ"ל ונשאר מהם אותיות דין, כי כאן שורש הדינים, ונמתקים על ידי השיניים הנ"ל.

אחר כך יוצאין לחוץ יותר אל השפתיים ונמתקו יותר, וזהו שפתי. ותכוין שהוא אותיות בומ"ף שהם משפתיים כנודע, והם גי' ב"פ דין דין, שהם סוד הדינין שבב' החניכיים הנ"ל שהם רמוזים בדין של אותיות אדנ"י, והם נמתקים עתה על ידי השפתיים – בומ"ף, שגם הם גימטריא ב' פעמים דין. אמנם מתוקם הם באופן זה, שתכוין לתקנם בד' מיליון של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהם גימטריא גם כן בומ"ף.

אחר כך במלת תפתח, תכוין בסוד נקודת פתח שהוא בחכמה והוא שם ע"ב דיו"דין, שיש בו ד' יודי"ן שהם ת' של תפתח. והכוונה לעשות זיוג עליון של או"א הנעלם בסוד הפה שהם ח"ך וגרון – או"א, והם אותיות גיכ"ק ואחה"ע, והם גי' רי"ו וא' יותר, וכוונה כי רי"ו גי' גבורה דינין, והם נמתקים ע"י א' המיותר והכולל להם, והוא סוד א הממתיקם כנ"ל.

והנה מצאתי חילוק להר"ם נגאר"ה יצ"ו שכתב אופן אחר, כי כוונת מיתוק השניים בצורת א של אדני לא כתבה, אמנם במלת שפתי שם ביאר באופן הזה שנכתוב, והוא כי הם אותיות בומף גי' ב"פ דין נגד ב' בחי' דינין הנ"ל – ש"ך ופ"ר, ושורש ב' הדינין אלו הם בב' רי"ו שיש בב' החניכים עם ל"ב השניים שהם ב"פ רי"ו כנ"ל, שהם גי' גבורה שהם סוד ב' דינין הנ"ל – ש"ך ופ"ר. וכולם תמתיק בד' מילויין ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם בגי' בומף. וזה ההפרש שראיתי בינו לביני.

(שער העמידה, פרק ב, דף נא ט"א-ב)

ונחזור לענין, אח"כ ופי – תכוין להמתיק ב' גבורות מן הה"ג של מנצפ"ך והם מ"ן, שהם גימטריא צ' כמנין פי. ומתוקם ע"י פי, שהם ד' יודין דע"ב וג' יודין דס"ג, הרי ז' יודין. ובאות א' של אדני הם ב' יודין, ותצרפם ב' אלו עם הז' יודין אחרות הם גי' פי. וכוונת ענין זה כי ב' יודין אלו, עם ו' שבאמצע הנחלקת לב', הם י"ו שיניים לעילא י"ו שיניים לתתא, וכשהשפע והדינין יורדין מאו"א שהם ז' יודין דע"ב ס"ג הנ"ל, ויורדין לז"א, הם נטחנים תחלה בפה עליון ע"י שיניים הנ"ל ונמתקים. והשיניים הם סוד השחקים. והז' יודין כשהם מצטרפים עם ב' יודין שבשיניים נטחנים שם, ואז ממתיקים ונעשה הכל מ"ן, וז"ש רז"ל כי השחקים שוחקים מ"ן לצדיקים. וכנגדו ו' שבאות א' הנ"ל, הוא של ופי.

וכשאומר תפתח – יכוין בסוד הפתח, שהוא ב' נקודת זו בצד זו בקצוות וקו המייחדם. וזהו דעת שגורם הזווג של חו"ב הרמוזים בחיך וגרון באותיות אחה"ע גיכ"ק וכו' כנ"ל.

ופי – פי' יכוין שעולה צ' וכו' כנ"ל. ו' של ופי", יכוין שהוא ו' שבאמצע א של אהיה, ויש בא' ב' יודין, נשים יוד א' למטה בנ' של דין דאדני (נ"א של מ"ן דמנצפ"ך), ותעשה ג'. ותשים יוד אחרת קודם הנ' שעשינו ג', הרי י"ג. אח"כ תדרוש מ' של מ"ן שהוא עשרה פעמים ד', הרי י"ד. וכשנצרך שלשה עשר עם י"ד, הרי יגיד. גם תכוין כי פה, הוא סוד שם ס"ג, ועם כ"ב אתוון היוצאין ממנה, הרי גי' פ"ה. והם מוצאות הפה שמשם יוצאין הכ"ב אתוון, הרי הכל צ' כמנין פי בגי'. וכוונה זו להמתיק ע"י בחי' זו לכל הדינין של מ"ן דמנצפ"ך.

גם תכוין יגיד תהלתך – ר"ל ימשיך אחר כך תהלתך, שהוא האור העליון למטה, אחר צאתו מהפה. ויגיד – תרגום לשון המשכה. ותהלתך – כמו בהלו נרו עלי ראשי (איוב כט, א), לשון הארה. אמנם הכוונה הוא, כי כבר בארנו ורמזנו א' של אדני במלת פי, נשאר דין

מאדני, ותעשה יוד א' מא' של אדני, תחת הן' זו שהיא פשוטה בסוד דין, תעשה אותה כפופה ותהיה נ כזה ויהיה הכל גיד. וגם יוד אחרת של א' דאדני, תניחיה קודם ג' אותיות גיד הנ"ל, וכזה יהיה יגיד. וכזה מה שהיתה דין מאדני, נמתק ע"י ב' יודין של א' ונעשה יגיד, מלשון המשכת שפע ורחמים. גם תכוין אל ד' יודין דע"ב ס"ג שהם הדין, והם גי' גד מן יגיד, תצרף עמהם ב' יודין מן א' ויהיה הכל צ' ונמתקו. וי' ראשונה של א' עם הג' דס"ג הוא י"ג, ויוד הב' של א' עם הד' דע"ב, הרי י"ד. הרי הכל יגיד.

ופי יגיד תהלתך – ר"ת תי"ו למפרע, תכוין להמתיק כל הכ"ב אתוון מן א' עד ת' שבפה, הרמוזים במלת ופי כנ"ל, לכן תי"ו למפרע בר"ת, להורות שהיא מתחברת ונכללת עם כל השאר הכ"ב אתוון הקודם אליה, לכן הופכת פניה למפרע למעלה אליהם. וס"ת ידך. והם סוד ה"ג דמנצפ"ך, שהם שרשם בה' אצבעות היד שמאלי כנודע אצלינו, ותמתיקם על ידי שם בוכ"ו, חילוף שם אהיה היורד מן בינה אל המלכות, והוא גימטריא ידך, ואז נעשית המלכות בסוד מילוי אדני, ובסוד מלוי המילוי שהם ד"ל אותיות כמנין בוכ"ו, כי ממנו ובכחו נעשית היא במלוי זה.

גם תכוין להמתיק סוד מנצפ"ך שהוא ידך הנ"ל, עם ד"ל אותיות דמילוי המילוי דאדני הנ"ל, והם ג' מתוקים. גם במלת יגיד, תכוין להמתיק כ"ז אותיות שהם כ"ב ומנצפ"ך – כ"ז כמנין יגיד. גם תכוין כי יגיד תהלתך ר"ל ישפיע וימשיך השפע עד הבריאה הנקראת תהלתך, כי הבינה נקראת תהלה ומקנא בכורסייא, וכבר ידעת כי עתה בפסוק זה אנו בהיכל קדשי קדשים דבריאה, וכוננתינו להמשיך לו שפע מן האצילות, ולהעלותו ולכללו באצילות במלת ברוך, רבויא דברכאן שבברכת אבות, כנזכר במקומו לקמן ע"ש.

סידורים

חלק ב, דף נב ע"ב – נג ע"א ;	סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"
חלק ח, דף טו ע"א – טז ע"א.	
חלק א, עמ' 583 – 585 [כוונה ארוכה] ;	סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"
עמ' 587 [כוונה קצרה] ;	
חלק ב, עמ' 164 [כוונה קצרה].	
חלק א, עמ' 295 – 296 ;	סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"
חלק ב, עמ' 158 – 159 ,	
עמ' 505 – 506 ;	
חלק ד, עמ' 98 – 100 .	

מפרשים

שפת אמת, שאלה יב, דף קג ע"א. עמ' כג [על שער הכוונות], עמ' צג [על סידור הרש"ש].	אמת ליעקב אמת מאר"ץ
חלק א, עמ' סט – ע [ענין בקצרה]. שאלות כט – ל, בנד"מ עמ' נא – נד [בענין שאלת חכמי מערב]. חלק ד, סימן כו, דף טו ט"ג [דף סח ט"ד]. אות ג [ולשונו מובא בהמשך].	באתי לגני בגדי קודש אשר לאהרן דע"ה והשכל זמרת האר"ץ מעיל אליהו
ביאור על הסידור, בנד"מ עמ' קיז – קכו [פירוש ארוך, בפרט רושם שינויים בסדרי הכוונות וגרסאות שמצא בסידורים שונים]; ביאור על שער הכוונות, בנד"מ עמ' שמה, שנה – שנו. [ביאור על כוונות האר"י והרש"ש בפסוק ה' שפתי תפתח] נתיב שלישי, עמ' ס – קה [ביאור הכוונה הארוכה], נתיב רביעי, עמ' קן – קט [ביאור הכוונה הקצרה].	ניבי שלום – שפתי תפתח
חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' רצו – רצז, הגהות וציונים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' שמג. כוונות סדר העמידה, דף כח ט"ג – כט ט"א. חלק ה, עמ' קנה – קנו. שאלה ז, עמ' יב. עמ' ה, אות י; עמ' קסו, אות יא; עמ' קסח, אות כא.	סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' כז – כח. פאת השד"ה פתח עינים פתח עינים החדש צדק ושלום קנין פירות
שער הכוונות דכ"א, דף ט ע"ג – י ע"א. דרושי העמידה, דרוש א, דף לו ט"ד – לז ט"ב. דרוש ה, דף מז ע"א. חלק א, סימן קג, דף כד ע"א; חלק ב, סימנים קט – קיג, דף כז ע"ב – כח ע"א. דף כג ט"א, ד"ה עיין למטה; דף לג ט"ב, סימן כא [בענין מתי לכוין איזה סדר, ולשונו מובא בהמשך].	שלום וצדק שמן ששון שערי רחמים תולדות אהרן ומשה

ביאור הכוונה הארוכה

ה'

בסדר הכוונות של תיבת ה' באים למתק ב' בחי' דינים שבנוק' והם פ"ר וש"ך דינים, לעשותם שכ"ה ופר"ה ע"י ב' המשכות משרשם של אותם דינים, ועוד להמתיק בחי' רי"ו.

ונזכיר בקצרה כי החילוק שיש בין שכ"ה ובין ה' גבורות מנצפ"ך הוא כי שכ"ה ניצוצין הם בחי' גבורות הנקבה עצמה והם במל' שבה, וה' גבורות מנצפ"ך העולות בגי' פ"ר הם בחי' גבורות הזכר עצמו שאח"כ ניתנים אל הנוק' ומתקבצים ביסוד שבה (עיי' בעניין זה מה שנביא ב"ה בעניין נער ונער"ה בהמשך).

המתקת ש"ך דינים

המיתוק הראשון שמכוונים בתיבת אדנ"י הוא זה של בחי' ש"ך דינים ששרשם סוד ל"ב נתיבות חכמה כשכל א' כלול מ' (הרי ש"ך), דינים שירדו לז"א ואח"כ לנוק' הנקראת אדנ"י, ושם נעשו ה' פעמים דין שבה' שמות אדנ"י. ובאים כאן למתק אותם ש"ך דינים אשר בנוק' ע"י שרשה (ה' גבורות מנצפ"ך) שהיא הבינה שבה שם אהי"ה – מה' פעמים דין (גי' ש"ך) נעשה ה' פעמים אדנ"י (גי' שכ"ה) ע"י המשכת ה' אלפי"ן של ה' שמות אהי"ה שבאימא, שהם עוד כנגד ה' תתאה של שם הוי"ה שבה נרמזת הנוק'. עיי' נמתקים הש"ך דינים שבנוק' – הנוק' שהיתה בבחי' נער חסר ה' שהם הש"ך דינים הנ"ל (נער גי' ש"ך), נעשית נער"ה בתוספת ה' (גי' שכ"ה) וראויה לזווג, וב"ה נעבור לסדר הכוונה עצמו.

כנ"ל באים למתק ש"ך דינים שבנוק' ע"י הארה משרשם, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו, והוא באימא, לכן

יכוין להמשיך ה' אלפי"ן, ה' אלפי"ן שבה' שמות אהי"ה שבאימא כפי שיבואר בהמשך, כאן רואים ה' גבורות כנפרדות כיון שממשיכים אותן למתק ה' פעמים דין – ש"ך דינים – שבנוק' הנקראת אדנ"י בהיותה בפני עצמה,

הרמזים בה' תתאה דהוי"ה, אותם ה' אלפי"ן ביחד הם סוד אות ה' אחרונה של שם הוי"ה שבה נרמזת הנוק' בהיותה נכללת עם י' ספי' האצילות,

מחמשה אהי"ה שבאימא, שם אהי"ה הוא באימא, והה' אלפי"ן הם כנגד הה' גבורות, **שהם ה"ג מנצפ"ך**, והם שרשם של אותם ש"ך דינים שבנוק', ובאים ע"י אותן ה' גבורות

להמתיק ה"פ דין שבנוק', ה' פעמים דין עולה ש"ך, והם רומזים אל אותה בחי' ש"ך דינים שבנוק',

ולעשותם חמשה פעמים אדנ"י, ממותקים ע"י הוספת ה' תתאה המתחלקת לחמשה אלפי"ן שמוסיפים לה' פעמים דין, וביחד הם

ג' שכ"ה, פי' עושים מש"ך דינים שכ"ה ע"י הוספת ה' מה' אלפי"ן הנ"ל, וזהו מיתוקם, והנוק' שהיתה עומדת עד עתה בבחי' נער (ג' ש"ך), נעשית עיי"ז נערה בתוספת ה' (נערה ג' שכ"ה) וראויה אל הזווג עם ז"א, בסוד ובזה הנערה באה אל המלך (אסתר ב, יג).

למעשה מצוירות בסידור כוונות ד' שורות עבור כוונה זו:

- א' ה' אותיות מנצפ"ך, שהן ה' גבורות שרשם של ש"ך דינים שבנוק', והן סוד אלו הה' היתירים על מספר ש"ך,
- ב' ה' אלפי"ן של ה' שמות אהי"ה באימא, ואותם ה' אלפי"ן הם סוד ה' תתאה של שם הוי"ה,
- ג' ה' פעמים דין עולים בגי' ש"ך והם ש"ך דינין שהנוק' קיבלה מז"א,
- ד' ה' פעמים שם אדני העולה בגי' שכ"ה.

ובספר פתח עינים החדש (חלק ה, במקומו: על סידור הרש"ש, חלק ב, דף נב ע"ב; בנר"מ עמ' קנה) כותב ר' שריה דבליצקי על מ"ש יכוין להמשיך ה' אלפי"ן וכו', וז"ל: נראה דאין זה אלא כעין הכנה למה שיהיה אח"כ במלך עוזר וכו', דהרי עד שם [הנוק'] היא בבחי' אח' באח'. והענין דמבואר בשעה"כ שם, כי מקודם ממשיכים לה מז"א בחי' ש"ך שהוא ה' פעמים דין, ואח"כ ע"י אמירת תיבת אדני ממתיקים ה' פעמים דין אלה ע"י שממשיכים לה ה' אלפי"ן מה' אהיה שמקודם באמא, כי מיתוק הדין הוא בשורשו וה' אהיה אלה הם ה"ג מנצפ"ך, ואז נעשית שכ"ה ע"י ה' אלפי"ן, עכ"ל.

המתקת פ"ר דינים

לאחר מיתוק בחי' ש"ך דינים שבנוק', ממשיכים עם מיתוקה של בחי' השניה של דינים שבנוק' – בחי' פ"ר דינים – סוד ה' גבורות מנצפ"ך העולות בגי' פ"ר. למעשה מיתוקם הוא ע"י תיבת אדני" שאות אל"ף שבה מצוירת בצורת רי"ו, ויחד עם שאר ג' אותיות דין הם עולים בגי' פ"ר ובהם נרמזים הפ"ר דינים שבנוק', ומיתוקם ע"י אות ה' אחרונה של שם הוי"ה – באופן שמפ"ר נעשה פר"ה, וזהו מיתוקם כעניין ש"ך ושכ"ה הנ"ל בכוונה הקודמת.

כוונה זו מתחלקת לג' כוונות פרטיות, ומתחילים עם "כוונת אופן מיתוקם" (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ה), והיא שיש לכוין שם

הוי"ה, והוא שם הוי"ה הכולל י' ספיה האצילות,

להמשיך הארת ה' תתאה, אות ה' אחרונה של שם הוי"ה הנ"ל, שבה נרמזת הנוק' בהיותה נכללת עם י' ספיה האצילות, ויש לכוין להמשיך הארת אות ה' הנ"ל אל שם אדני" – הנוק' בהיותה בפני עצמה נקראת אדני" – המורה בציוורו על בחי' פ"ר דינים כפי שיבואר בהמשך,

להמתק פ"ר דינין, כי אז נעשים פר"ה, וזהו מיתוקם כעניין ש"ך ושכ"ה הנ"ל.

וכעת עוברים ל"כוונת מיתוקם" של פ"ר דינים בתיבת אדנ"י (שער הכוונות, שם), ויש לכוין כי ה' גבורות הנרמזות ע"י ה' אותיות **מנצפ"ך גי' פ"ר** (סידור היר"א), הפעם מתייחסים לה' גבורות כחתיבה א', עלות **כמספר אדנ"י**, ומבאר עתה באיזה אופן **שהאל"ף בציור רי"ו**, ונצרך אותו מספר רי"ו עם מספר שאר ג' אותיות של שם אדנ"י, **ודין גי' פ"ר**, רי"ו וג' אותיות דין עולים יחד בגי' פ"ר, והרי נרמזו פ"ר דינים שבנוק' ע"י שם אדנ"י.

ומסיימים סדר הכוונה עם כוונה נוספת, והיא

[להמתיק (סידור היר"א) אדנ"י], לעיל ראינו כי שם אדנ"י מורה אל בחי' פ"ר דינים ע"י שהאות א' שבו מצוירת בצורת רי"ו, כך שעם שאר ג' אותיות דין של שם אדנ"י עולים בגי' פ"ר, וכנ"ל הנוק' בהיותה בפני עצמה נקראת אדנ"י, **[בהארת ה' אחרונה דהוי"ה (סידור היר"א)]**, שבה נרמזת הנוק' בהיותה נכללת עם י' ספ"י האצילות, והכוונה למעשה היא להוסיף מספר ה' לפ"ר, **ויעשו פ"רה**, וזהו מיתוקם של פ"ר דינים שבנוק', כענין ש"ך ושכ"ה הנ"ל.

בספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ"ק קך) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: הגהת רבי נסים עיני ז"ל וז"ל, ואפשר שהוא שתי כוונות, שכוונה ראשונה להמתיק הפ"ר, והשניה היא להמשיך שם אדנ"י, עכ"ל.

ושמעתי הערה על כוונה זו בדרך אפשר: ה' תתאה היא כנגד מל' דאצילות, ושם אדנ"י אותה מל' כשהיא בבריאה.

המתקת בחי' רי"ו

כעת עוברים להמתקת בחי' ש"ך דינים שבנוק' בסוד השיניים – סוד ל"ב נתיבות חכמה (כל א' מהם כלול מ' הרי ש"ך) המשתלשלים באימא בבחי' ל"ב שמות אלהים שיש בה, וממנה לז"א וממנו לנוק' ובה מתחלקים לש"ך דינים – ה' פעמים דין כנגד ה' אותיות שבשם אלהים ואת ה' הראשונה שבשם הוי"ה הרומזת לאימא, ואח"כ יוצאים יותר לחוץ אל השפתים בתיבת שפתי ונמתקים יותר כפי שנראה בהמשך ב"ה.

הל"ב שיניים, י"ו שיניים למעלה וי"ו שיניים למטה, נרמזות ע"י אות א' של שם אדנ"י המצוירת בציור יו"י כשאות ו' מחולקת לב' ווי"ן. אותם ל"ב שיניים נאחזות ונשרשות בכ' חניכיים, חניך העליון וחניך התחתון, הרמזים באחוריים של שם אלהי"ם העולים ר' והם דינים גמורים, וביחד עם השיניים הם ב' פעמים רי"ו העולים כל אחד בגי' גבורה – וביחד עולים גי' תב"ל סוד כל הגבורות וכל הדינים, ומיתוקם הוא ע"י טחינת השיניים המפררים ומדקקים אותם דינים הנרמזים ע"י שאר אותיות דין שבשם אדנ"י. הרי נתבאר איך הל"ב שיניים נרמזים בציור אות א' מן שם אדנ"י, ונשאר ממנו אותיות דין להורות

כי כאן שני שרשי הדינים שבשני החניכים כנו' ומתמתקים ע"י השיניים כנו', וב"ה נעבור לסדר הכוונה עצמו.

א, חצי הראשון של אות א' מתיבת אדנ"י בצורת י"ו שהם כנגד **י"ו שיניים עליונים**, הנשרשות בחניך העליון הרמוז באחוריים של שם אלהים כזה **א א"ל אלה אלה"י אלה"ים, גי' ר' – חניך עליון**, דינים גמורים העולים ר', **[עם י"ו שיניים (סידור היר"א)] הרי רי"ו**, י"ו שיניים העליונות עם החניך העליון שהוא בחי' ר', הרי רי"ו ראשון.

א, חצי השני מאות א' מתיבת אדנ"י בצורת ו"י שהם כנגד **י"ו שיניים תחתונים**, הנשרשות בחניך התחתון הרמוז באחוריים של שם אלהים כזה **א א"ל אלה אלה"י אלה"ים, גי' ר' – חניך תחתון**, דינים גמורים העולים ר', **[עם י"ו שיניים (סידור היר"א)] הרי רי"ו**, י"ו שיניים התחתונות עם החניך התחתון שהוא בחי' ר', הרי רי"ו שני, והב' רי"ו עולים יחד גי' תב"ל – סוד כל הגבורות וכל הדינים.

לאחר שנתבאר איך הל"ב שיניים נרמזים בציור אות א' מן שם אדנ"י, עוברים לשאר אותיות שבשם אדנ"י והם ג' אותיות **דין**, הרומזות לדינים הנ"ל, וכעת באים לכוין **להמתיק ב' הרי"ו**, הנרמזים ע"י השיניים והחניכיים כנ"ל, **כל"ב שינים הנ"ל**, הנרמזות בציור אות א' מן שם אדנ"י, י"ו שיניים העליונות וי"ו שיניים התחתונות, ומפרט איך נמתקים אותם דינים ע"י השיניים והוא **ע"י טחינתם את ב' הריבועים הנ"ל**, ב' ריבועים של שם אלהים שבהם רמזים ב' החניכיים כנ"ל, העולים יחד עם הל"ב שיניים ב' פעמים גי' רי"ו וגי' גבורה, ביחיד גי' תב"ל – סוד כל הגבורות וכל הדינים כנ"ל, וכך מתמתקים ב' שרשי הדינים שבחניכיים ע"י השיניים המפררים ומדקקים אותם.

שפתי

מיתוק רי"ו דינים ע"י אותיות השפתיים

אח"כ יוצאים הדינים יותר לחוץ ומתמתקים ע"י השפתיים, פי' ע"י אותיות השפתיים – אותיות בומ"ף, העולות גי' ב' פעמים דין (הנרמזים באותיות דין של שם אדנ"י) כנגד ב' שרש הדינים שבב' חניכיים – ש"ך ופ"ר דינים הנרמזים בה' פעמים דין וה' אותיות מנצפ"ך כנ"ל, והשיניים וב' החניכיים רמזים באות אלף משם אדנ"י המצוירת בצורת יו"וי וב' אחוריים של שמות אלהים כנ"ל. אמנם למעשה מיתוקן של אותן ב' בחי' ש"ך ופ"ר דינים הוא ע"י ד' מילרים של ד' שמות הוי"ה בגי' עסמ"ב העולים יחד בגי' בומ"ף – אותיות השפתיים.

בומ"ף – אותיות השפתיים, כמו שאותיות אחה"ע וגיכ"ק הם אותיות החיך והגרונ,

ג' ב' פעמים דין, כפשוטו, רק שהמיתוק לא יהיה על ידי אותיות השפתיים, ומפרט על אותם ב' פעמים דין
שהם ב' רי"ו [שבשני חניכיים (סידור היר"א)] הנו"ל, שבשני חניכיים ול"ב שיניים כפי שראינו בכוונה הקודמת, ועוד מפרט
וכנגד ש"ך ופ"ד, ב' בחי' ש"ך ופ"ד דינים שבנוק', והם נשרשים בב' רי"ו הנ"ל העולים ב' פעמים גבורה כנגד אותן ב' בחי' דינים, ויש לכוין
להמתיק במילוי עסמ"ב, פי' להמתיק ב' בחי' דינים הנ"ל, ושאר הדינים של החניכיים (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ה), ע"י המילויים של ד' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, העולים יחד
גי' בומ"ף הנו', שהן אותיות השפתיים, וזה מיתוק הדינים נוסף למה שכוונו בתיבת אדנ"י לעיל.

למעשה מצוירים המילויים של ד' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' עסמ"ב, וצריך לכוין להמתיק ע"י אותם מילויים העולים בגי' עסמ"ב שהם עוד עולים יחד בגי' בומ"ף שהם אותיות השפתיים ועוד ב' פעמים דין, אותה אות אל"ף בצורת ב' פעמים י"ו שהם כנגד הל"ב שיניים, וב' אחוריים של שם אלהים שהם כנגד הב' חניכיים, ועוד ה' פעמים דין וה' אותיות מנצפ"ך שהם כנגד ב' בחי' ש"ך ופ"ד דינים שבנוק'.

הערה

למעשה ישנם כמה סדרים אפשריים לכוין לכוונה זו, כפי שעולה מצוירי הכוונה הנמצאים בסידורי כוונות הרש"ש: עיין סדר אחד בסידור היר"א (סידור היר"א כתב יד "נהר שלום", חלק א, עמ' 584; סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש": חלק א, עמ' 295; חלק ב, עמ' 505; חלק ד, עמ' 99), ועיין סדר אחר בסידור תפלה להרש"ש "המודפס" (חלק ב, דף נב ע"ב). ועל זה עיין מ"ש ר' אליהו סלימאן מאני בספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' קכא – קכג).

תפתח

מיתוק רי"ו דינים ע"י אותיות דחיק וגרון

תפתח – אותיות ת' פתח, בחי' חכמה – סוד ניקוד פתח, ועוד סוד שם הוי"ה במילוי יודין העולה בגי' ע"ב, ובו ד' יודין, כל א' כלול מי', הרי ת' של תפתח. וכעת מכוונים לזווג אר"א בסוד הפה שהם סוד חיק וגרון – אותיות גיכ"ק ואחה"ע העולות יחד בגי' רי"ו ע"ה, וממתקים רי"ו דינים גי' גבורה, ע"י האחד היתר הכולל.

ינ"ד הי"י וי"ן הי"י, שם הוי"ה מלא במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב, וכאן יש לכוין הד' יודי"ן שהם כנגד אות ראשונה
ת' דתפתח, הכוונה כי אותם ד' יודי"ן הם רומזים אל אות ת' של תיבת תפתח ומפרש,

כמספר ד' יודיין דע"ב, כיון שכל יו"ד שהוא בגי' י' כלול מי', לכן ביחד עולים אותם ד' יודיין של שם הוי"ה דע"ב הנ"ל בגי' ת',

שבחכמה, כי שם הוי"ה במילוי יודיין העולה בגי' ע"ב הוא בחכמה, כמו ששם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג הוא בכינה ושם הוי"ה במילוי אלפיין העולה בגי' מ"ה הוא בדעת,

שנקודתה פתח דתפתח, אחר שפירש האות ת' של תיבת תפתח עובר לפירוש שאר אותיות פת"ח, ומזכיר שפתח הוא הניקוד של ספי' חכמה, ששמה הוא שם הוי"ה במילוי יודיין העולה בגי' ע"ב, וראינו שבו ד' יודיין העולים כל א' י' ולכן עולים ביחד גי' ת', לכן ביחד הם תפתח – ת' פתח, וניקוד פתח הוא ב' נקודות זו בצד זו בקצוות וקו מייחדם, והוא בחי' דעת הגורם הזווג של או"א,

ותכוין לזווג או"א, בסוד הפה, ומפרש

שבחיך וגרון, ומפרש

שהם אותיות אחה"ע גיכ"ק, ומפרט

חיבור אותיות חיך וגרון, זהו זווג או"א הנ"ל, ויחד עלות האותיות הנ"ל

גי' רי"ז, פי' גי' של אותן אותיות חיך וגרון אחה"ע גיכ"ק עם הכולל,

להמתיקן בא' היותר על רי"ז, פי' האותיות אחה"ע גיכ"ק הם בגי' רי"ז כנ"ל, לכן רי"ז ועוד א', ויש לכיין להמתיק רי"ז דינים באותו א' המיותר (ועיין עוד מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים).

ופי

המתקת ב' אותיות מ"ן דמנצפ"ך

באים כעת למתק ב' גבורות מ"ן מן החמשה גבורות מנצפ"ך, והן עלות יחד בגי' פי הנרמז בתיבת ופי, ומיתוקם נעשה ע"י הז' יודיין שבב' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב וס"ג שבאו"א, עם עוד הב' יודיין שבאות אלף שבשם אדנ"י המצוירת בצורת יו"י כנ"ל, כשביחד הם ט' יודיין בגי' צ, כמנין מ"ן – פי.

כנ"ל אותה אות אלף משם אדנ"י בצורת יו"י היא כנגד הל"ב השיניים הטוחנות את הדינים, ובירידתם מאו"א – הנקראים שמות ע"ב וס"ג שבהם הז' יודיין, לז"א, נטחנים הדינים ע"י השיניים שבפה העליון בסוד השחקים הטוחנים את המן – נטחנים ז' יודיין בתוך ב' יודיין שבאות אלף בצורת יו"י, מתמתקים שם ונעשה הכל מן, וזהו מיתוקם של ב' גבורות מ"ן מה' גבורות מנצפ"ך.

ואות ו' הנשארת מאותה אות אלף הנ"ל משם אדנ"י בצורת יו"י, היא אות ו' של תיבת ופי.

יכוין להמשיך ד' יודיין דע"ב דאבא וג' יודיין דס"ג [דאימא (סידור היר"א)], כי אר"א נקראים ב' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב וס"ג, ובהם יחד ישנם ז' יודיין, **ולהעבירם דרך פיו דז"א,** שדרכו יורדים הדינים והשפע מאר"א, ושם ל"ב שיניים, **ולהמתיקם ע"י טחינת י"ו שיניים עליונים ונ"ו שיניים (סידור היר"א) תחתונים,** שהם סוד השחקים הטוחנים את המן לצדיקים, **הרמוזים באל"ף דאדנ"י,** אות אלף שצורתה ב' פעמים י"ו כנ"ל, ולכן יש בהם ב' יודיין, ומפרט עניין מיתוק אותם ז' יודיין הנ"ל, **ויחבר עמהם ב' היודיין דאל"ף הנז',** שבה נרמזות הל"ב שיניים, **עם הז' יודיין הנז',** שבב' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב וס"ג, **ונעשו הכל גי' מ"ן,** כנגד ט' יודיין יחד יהיה גי' צ – מ"ן, **שהם ב' גבורות מ"ן דמנצפ"ך העולה פ"י,** של תיבת ופי.

למעשה מצוירת אותה אות אלף ויש לכוין שהיא בציור ב' י"ו כנגד הל"ב שיניים, ב' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב וס"ג שהם כנגד אר"א, ובהם ז' יודיין בגי' מ"ן וג"כ גי' פ"י, ועוד אות ו' של ופי כנגד אות ו"ו שבצורת אל"ף הנ"ל. וצריך לכוין למתק הז' יודיין שבב' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב וס"ג ע"י הל"ב שיניים – לחבר הב' יודיין שבאות אלף הנ"ל עם הז' יודיין שבשמות ע"ב וס"ג, ויחד יעלו בגי' מ"ן וגי' פ"י.

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ה) מוסיף מהרח"ו "ואות ו' של ופי ה"ס ו' שבאות אלף הנז", ואכן מסדר הרש"ש בסידור כוונות:
ו' של ופי – ו' שבצורת א', פ"י אות אלף בצורת יו"י הנ"ל, שממנה כבר לקחנו הב' יודיין לצרפם לז' יודיין שבב' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב וס"ג – ביחד ט' יודיין בגי' פ"י, ונשאר לנו אות ו"ו שבאות א' הנ"ל, ו' ועוד פי – הרי ופי.

המשך המתקת ב' אותיות מ"ן דמנצפ"ך

באים כעת לכוין מיתוק נוסף של ב' גבורות מ"ן מה' גבורות מנצפ"ך הנ"ל, והוא נעשה ע"י שם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג וכ"ב אותיות – העולים ביחד בגי' פה, ועם חמשה מוצאות הפה הרי הם כמנין פי.

עוד ימתיק מ"ן הנ"ל, ב' גבורות מ"ן מה' גבורות מנצפ"ך, **כס"ג,** פ"י ע"י שם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג, שאין הדין נמתק אלא בשרשו, **ובנמספר (סידור היר"א) כ"ב אותיות,** של אלפ"א בית"א, **וה' מוצאות,** שהם אותיות הגרון – אחה"ע, אותיות החיך – גיכ"ק, אותיות הלשון – דלטנ"ת, אותות השיניים – זסשר"ץ, ואותיות השפתיים – בומ"ף, **גי' פ"י – מ"ן,** פ"י ס"ג כ"ב וה' הנ"ל הרי הם יחד עולים גי' פ"י, ועוד גי' מ"ן כנגד ב' אותיות מ"ן של מנצפ"ך.

למעשה מצוירות הבחינות הנזכרות: שם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג, כ"ב אתוון, שמותיהן של ה' מוצאות עם אותיותיהן, ובסידורים מסוימים ציירו עוד תחתיהן האותיות "מ"ן דמצפ"ך" שמבקשים למתק ע"י ג' בחי' הנ"ל.

יגיד

מיתוק כ"ז אותיות

בתיבת יגיד באים להמתיק כ"ב אותיות וה' אותיות סופיות ממצפ"ך ע"י המשכת אור עליון שהוא תהלתך, וביחד הן כ"ז אותיות העולות כמנין יגיד.

ימשיך האור העליון הנו', פי' תהלתך שהוא האור העליון אחרי צאתו מהפה ולחוך, כשפירוש תיבת יגיד הוא לשון המשכה בלשון תרגום, ותיבת תהלתך הוא לשון הארתך מלשון בהילו נרו עלי ראשי (איוב כט, ג),

מהפה, פה העליון דו"א כנ"ל בכוונה הקודמת,

להמתיק כ"ז אותיות, פי' כ"ב אתוון יחד עם ה' אותיות סופיות ממצפ"ך, הרי מספרן כ"ז כמנין יגיד.

למעשה מצוירות אותן כ"ז אותיות – כ"ב אתוון עם ה' אותיות סופיות ממצפ"ך, ועוד כי כ"ז גי' יגיד, וצריך לכוי'ן למתקן ע"י האור העליון הנ"ל.

מיתוק נוסף

בתיבת ופי רמזנו באות אלף של שם אדנ"י, וכעת נשארו ג' אותיות דין מן אדנ"י, שעם ב' יודי"ן של אות א' בצורת יו"י נעשות תיבת יגיד כפי שנראה בסדר הכוונה – וזהו מיתוק נוסף של אותה בחי' דין הנרמז בג' אותיות דין של שם אדנ"י, שמהן נעשה יגיד שעניינו המשכת שפע ורחמים.

יכוין שאות נו"ן דדי"ן דאדנ"י תהיה כפופה, לעשות מאות נו"ן סופית אות נו"ן רגילה, **מן די"ן יעשה ני"ד**, פי' שעוד מהפכים סדר אותיות של תיבת די"ן לעשותה ני"ד,

ויחבר אות יו"ד ראשונה דאל"ף, שמציירים אות אלף של שם אדנ"י כחיבור ג' אותיות יו"י, ופי' לוקחים אות י' שעל גבי האות א' הנ"ל ומושיבים אותה

תחת הנו"ן, למטה במושב תחתית הנו"ן, בצד ימין,

ויהיה גימ"ל, פי' שנעשה מאות נו"ן אות גימ"ל, וכך נעשה מאותיות ני"ד הנ"ל אותיות גי"ד ע"י צירוף אות י' הראשונה שבאות א' בצירור יו"י תחת אות נ' כנ"ל,

ועם היו"ד הב', אות י' שתחת האות אלף הנ"ל המצוירת בצורת יו"י,

תהיה יגיד, פי' שנעשה מאותיות גי"ד הנ"ל אותיות יגיד ע"י צירוף אות י' השניה שבאות אלף בצירור יו"י, ואח"כ חוזר לצייר מהלך הכוונה,

א' דיין נייד יגיד, זה סדר הכוונה למעשה, לראות את שם אדנ"י כאות אלף ועוד ג' אותיות דיין, להפוך דיין לנייד, לחבר ב' יודיין של אות אלף בצורת יו"י עם אותיות נייד ולעשותם יגיד, [מכאן חסר בסידור היר"א],

ואז הדין נמתק, בחי' דין הנרמזת בג' אותיות אחרונות דני של שם אדנ"י, וזה תכלית של סדר כוונה זה, ועניינה למתק הדינים

והיה יגיד, שהוא

המשכת שפע ורחמים, כי פירוש יגיד הוא לשון המשכה בלשון תרגום כנ"ל בכוונה הקודמת.

מיתוק היודיין שבשמות ע"ב ס"ג

מסודרת כאן המתקה נוספת והיא מיתוק הז' יודיין שבב' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב וס"ג שהם דינים, והם סוד ב' אותיות ג"ד שבתוכן יגיד, ומיתוקם נעשה ע"י ב' יודיין של אות אלף מן שם אדנ"י המצוירת בצויר יו"י, כשאות יו"ד אחת ממתקת ג' יודיין שבשם הוי"ה העולה בגי' ס"ג, ואות יו"ד אחרת ממתקת ד' יודיין שבשם הוי"ה דיודיין העולה בגי' ע"ב.

מצוירים אות אלף של שם אדנ"י וב' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב וס"ג, שבהם ישנם

ז' יודיין דע"ב ס"ג, הם

גי' ג"ד, פי' גי' ז' כנגד מספר ז' אותיות יוד הנ"ל, והם דינים שמבקשים למתק, **וימתקם בב' יודיין דאל"ף**, פי' ב' יודיין שבאות אלף של שם אדנ"י המצוירת בצויר יו"י, ופי' למעשה להוסיף ב' יודיין לאותיות ג"ד הנ"ל, **ויהיה גי' יגיד**, שהוא המשכת שפע ורחמים כנ"ל בכוונה הקודמת.

תהלתך

מיתוק כ"ב אותיות

לאחר סדרת מיתוקים שבתוכן הקודמות, באים בתיבת תהלתך להמשיך שפע מאצילות לבריאה, כי תהלתך הוא הארתך מלשון בהילו נרו עלי ראשי (איוב כט, ג), והוא האור העליון אחרי צאתו מהפה ולחוץ שצריכים להמשיך למטה עד הבריאה, וזוהו פירושו של יגיד תהלתך – יגיד תרגום לשון המשכה, ותהלתך לשון הארה (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ה; פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק ב).

להמשיך השפע מאצי' לבריאה, פי' להשפיע ולהמשיך השפע עד הבריאה הנקראת תהלתך, כי הבינה נקראת תהלה ומקננת בכורסיא (שער הכוונות, שם; וזה כאן פירוש נוסף של

תיבת תהלתך), והכוונה להמשיך לעולם הבריאה שפע מעולם האצילות כדי שיוכל לעלות אח"כ באצילות ולהכליל שם בתיבת ברוך שבריש העמידה, **ו"פ"י יג"ד ת"הלתך – ר"ת תי"ו**, למפרע, פי' כ"ב אותיות מאלף עד תיו שנרמזו בפה העליון בתיבת ופי כנ"ל. למעשה הם ר"ת וי"ת שהיא הפוך אותיות תי"ו, לרמזו שאותה אות ת' מחוברת ופונה פניה לאחור כלפי כל הכ"ב אותיות הקודמות אליה, ויש לכוין **להמתיק כ"ב אותיות**, שאליהם רומזת אות תי"ו, ומצוירות כ"ב אתוון דאלפ"א בית"א שצריך למתק, וכנ"ל הן כ"ב אותיות שנרמזו בפה העליון בתיבת ופי.

בספר שערי רחמים (חלק א, סימן קג, דף כד ע"א) כותב ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, כי כאן ממתיקים כ"ב אותיות דבריאה, ומ"ש כ"ב אותיות וה' מוצאות הפה" בתיבת ופי הם כ"ב אותיות דאצילות שהם ממתקים לאחרים.

מיתוק ה' גבורות שהן אצבעות דב' ידיים דנוק'

עוד באים בתיבת תהלתך להמתיק הגבורות אשר שבאצבעות הידיים דנוק'.

ו"פ"י יג"ד תהלתך – ס"ת יד"ך, סוד הה' גבורות מנצפ"ך אשר בה' אצבעות היד, **כמספר שם בוכ"ו**, שהוא תמורת שם אהי"ה בחילוף אבג"ד – פי' בחילוף אותיות שלאחר אותיותיו, ובאים להמתיק הה' גבורות הנ"ל ע"י שם זה העולה בגי' יד"ך, **להמשיך שם זה מהבינה**, וכידוע אימא נקראת אהי"ה, ושם בוכ"ו יורד מאימא אל הנוק', ומפרט **מיד ימינה**, של אימא,

להמתיק את ה"ג מנצפ"ך [דב"ן דמ"ה (סידור היר"א)], ומתבאר מהמשך סדר הכוונה כי הן בחי' דב"ן דמ"ה כמ"ש בסידור היר"א, לעומת בחי' ב"ן דב"ן של יד שמאל המוזכרת במפורש בהמשך,

שהם אצבעות יד ימין דנוק', כי הגבורות מתפשטות דרך הזרוע אל סיום האצבעות, ולכן יש ה' אצבעות ביד ימין כנגד ה' אותיות מנצפ"ך שהם ה' גבורות הנ"ל אשר סיום התפשטותם הוא באצבעות (שער הכוונות, דרושי ברכות השחר, ברכת על נטילת ידיים; עץ חיים, שער כט, סוף פרק ב; ועוד),

וע"י שם בוכ"ו מתמלאת המל' בד"ל אותיות, פי' מתמלא שם אדנ"י שבמל' בכח שם בוכ"ו, ומצויר מילוי דמילוי של שם אדנ"י, שבו ישנן ד"ל אותיות, ומתחתיו מצוירת תיבת יד"ך וגם היא בגי' ד"ל כמספר אותיות אותו מילוי, ויש עוד לכוין שהוא ג"כ גי' של שם בוכ"ו, וע"י צריך לכוין למתק ה' אותיות מנצפ"ך, שהן כנגד ה' גבורות שיש ביד ימין דנוק'.

עוד יכוין להמתיק ה"ג מנצפ"ך, כאן מדובר על בחי' ב"ן דב"ן, פי' אחרי מיתוק ה' גבורות שהם אצבעות של יד ימין, באים למתק ה' גבורות שהם האצבעות של יד שמאל, וכך הבין הרש"ש זיע"א, אמנם אין זה מוזכר בשער הכוונות,

כד"ל אותיות וכשם בוכ"ו – ב"ן דב"ן, כאן כתב מפורש מה היא בחינתן,

[סידור היר"א: **הנמשך מ'יד שמאלית דבינה**, ואותן ה' גבורות הן

מנצפ"ך, כאן בחי' ב"ן דב"ן, והן ה' אצבעות של

יד שמאל דנוק', היות ואותיות מנצפ"ך שהן ה' גבורות הן אותיות כפולות, לכן הן ה' גבורות ביד ימין ועוד ה' גבורות אחרות ביד שמאל בה' אצבעותיו (שער הכוונות, שם), ומצויר שוב אותו מילוי דמילוי של שם אדנ"י שבו ד"ל אותיות, וד"ל גי' שם בוכ"ו, כנגד ב"ן דב"ן, יד שמאלית דבינה, וע"י צריך למתק ה' אותיות מנצפ"ך, שהן כנגד ה' גבורות שיש ביד שמאל דנוק'.

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, על דף נג ע"א, בנד"מ עמ' קנה) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: בשעה"כ לא כתב כאן שזה ליד שמואל, אבל נראה מדכתב שם, והרי הם שני מיתוקים, שהרש"ש ז"ל הבין שאחד הוא ליד ימין והשני הוא ליד שמאל. ומשום זה כתב בסידור כאן בכוונה הקודמת, שהם אצבעות יד ימין, ואם כן כוין שבכוונת יד שמאל כתב ב"ן דב"ן, היה צריך לכתוב בכוונת יד ימין ב"ן דמ"ה, עכ"ל.

ביאור הכוונה הקצרה

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש א) מבאר מהרח"ו עוד כוונה קצרה לפסוק ה' שפתי תפתח וגו' (תהלים נא, יז).

אדנ"י – שהיא מל' דאצ"י, הנקראת תפלה, ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דרוש העמידה, דרוש א, אות ה, דף לו ע"א) מפרש ב' פירושים, פירוש אחד הוא כי "אדני הוא מלכות פי' מל' שבמל' הנקראת אדנ"י, ושם בהמשך מפרש אחרת וכותב שהיא כללות המלכות דאצילות, וכן מפרש בספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' קיח), וכן פשט דברי מהרח"ו והרש"ש, **העומדת**, עדיין בעולם הבריאה,

כהיכל ק"ק דבריאה, כי בתהלות לאל עליון גואלם אז התחילה לעלות אל היכל קה"ק שבבריאה מן היכל הרצון, ופסוק זה של אדני שפתי תפתח הוא כנגד היכל קה"ק שבבריאה ממש,

שפתי – שהם נצח והוד, בספר שמן ששון על שער הכוונות (שם) מפרש שוב ב' פירושים – פירוש אחד שהם נו"ה דמלכות, או שהם נו"ה דכללות האצילות, וכן מפרש בספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' קיח), ומבקשים לפתוח אותן שפתיים בתפלה, וזה מ"ש

תפתח – ע"י התפארת, כי השפתיים נפתחים ע"י התפארת הנרמזת בתיבת תפתח (ועיין מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים). בספר שמן ששון על שער הכוונות (שם) מפרש ע"י ז"א הנקרא ת"ת, והוא שנפתחים על ידו לצורך הזווג הנעשה בברכת שים שלום, ואח"כ נמשך השפע לכל העולמות, וזהו שאמר מהרח"ו בשער הכוונות (דרוש העמידה, דרוש א) כי ע"י פתיחת השפתיים משפיעים בעולם הבריאה. ושם בהמשך מפרש בעמ"ס שמן ששון אחרת בדרך אפשר שפי' מ"ש תפארת הוא ע"י הלשון הנקרא תפארת. בספר מעיל

אליהו (בגד"מ עמ' קיח) מבאר איך אותיות תפתח רומזת על אותיות תפארת. ונחזור לעניין הכוונה והוא כי השפתיים נפתחים ע"י התפארת הנרמזת בתיבת תפתח וע"י פתיחת השפתיים משפיעים בעולם הבריאה, ואז

ופי – שהיא מל' הנו', יוכל להגיד ולהמשיך תהלתך (ומ"ש "הנוכרת" כיוון לשלול שלא תאמר מלכות דז"א שהיא עטרת היסוד שבו (מעיל אליהו, בגד"מ עמ' קיט)), וזהו

יגיד – וימשיך השפע היורד מאצו לבריאה, כי כנ"ל יגיד הוא לשון המשכה בלשון תרגום, ומפרט מה הוא אותו שפע

שהוא תהלתך, כי כנ"ל תהלתך הוא לשון הארתך מלשון בהילו נרו עלי ראשי (איוב כט, ג), ועי"ז תוכל הבריאה לעלות אל עולם האצילות,

ויחזור ההיכל ההוא, היכל ק"ק דבריאה,

כאצילות עצמו.

ליקוטי ביאורים

במשך הספר, לאחר ביאור נוסח סדר הכוונות, נביא ב"ה מעט מזעיר מדברי המפרשים זי"ע, ונזכיר כי לפני ביאור סדר הכוונות רשמנו מראה מקום מספרי המפרשים על סדר הכוונה שעליו מתייחסים בחלק זה.

ב"ה נתייחס למספר נקודות נבחרות כהזמנה ללמוד סידור הרש"ש בעיון, והנושאים מובאים כפי סדר הופעתם בסדר הכוונות שעליו מתייחסים בחלק זה.

בעניין המיתוקים של סדר כוונת ה' שפתי תפתח

בספר באתי לגני (ח"א, עמ' סט – ע) כותב ר' ששון מזרחי בעניין המיתוקים של ב' בחי' ש"ך ופ"ר דינים שבנוק', וז"ל: ובכן אפ' להבין קצת, לפ"ז, ב' התיקונים שבכאן. הא' ממה שהיו בבחי' ש"ך ה"פ דין הקיבלה מאהו', ולעשותם שכ"ה ה"פ אדני, והוא מה שמתחילה לקבל בהתחלת מלאכת הנסירה. ב' להמתיק גם מנצפ"ך גי' פ"ר שעתידה לקבל בביאה דרוחא דשדי. ונראה שזה רק הכנה, שאינה מקבלתו עד אחר הנסירה באהבה, עי' השמ"ש זיע"א בהגהות ע"ח ש"כ פ"ט סוף אות ה', ועי' פח"ע דל"ז ע"ב ד"ה עוד וכו'. ושאר כוונות המיתוקים לא זכיתי עדיין להבין פשטותם עד שיחוננו השי"ת חב"ד ברחמיו הרבים אכ"ר, עכ"ל.

ה' אלפי"ן הרמוזים בה' תתאה דהוי"ה – מה היא בחינתם

בספר נהר שלום (דף ל ע"א, שאלה ל) מובאת שאלת חכם תוניס, וז"ל: מה הם ה' אלפי"ן דאהי"ה מכוונים נגד ה' פעמים די"ן של אדני" הנזכר בכל מקום, שהם מה' שמות אהי"ה שבבינה, ואם יראה להגיה במקום ה' צ"ל ג' שמות אהי"ה כו' שבהם ה' אלפי"ן כנו' בשער רוח הקדש יחוד כ"ח אחרון, עכ"ל.

ובספר צדק ושלום (שאלה ז, עמ' יב) כותב ר' אליהו משען, וז"ל: שאלה. צ"ל מ"ש הרה"ק ז"ל בספר הכוונות בדרושי ברכת אבות דרוש ה' בכוונת אדנ"י שפתי וכו' להמשיך ה' אלפי"ן הרמוזים בה' תתאה דהוי"ה מה' אהי"ה שבאימא שהם ה"ג מנצפ"ך להמתיק ה"פ דין שבנוק' ולעשותם ה"פ אדנ"י עי"ש. וצ"ל מהו בחינת הה' תתאה הזו, ומה הם הה' אלפי"ן שבה' אהי"ה שבאימא. והיא עצמה הקושיא שהקשו רבני המערב, הובאה בספר נהר שלום דף כ"ו אות ל' עי"ש.

תשובה. נלע"ד להבין במ"ש הרז"ל בדרוש הדעת, הובא בספר נהר שלום דף ק"כ ע"א, דאית התם שהחור"ג מצד אימא הם עשר אהי"ה עי"ש. וכן איתא בסדור כוונת ברכת העומר בהזכרת ההוי"ה דברכה עי"ש, וכן הוא בכ"מ מכתבי הרז"ל. וכבר נודע שה' פרצופי האצילות הם רמוזים בד' אותיות ההוי"ה, גם ידעת שחור"ב חו"ג דכל פרצוף הם נקראים או"א וזו"ן. ואם כן עיטרא דגבורה היא הנוק' היא בחינת הה' תתאה דהוי"ה דכללות הה' [הד'] מוחין דמצד אימא. וכבר ידעת שעיטרא דגבורות הם רומזים לה' תתאה, והם עצמם ה' אהי"ה והם הם המנצפ"ך. אח"כ מצאתי בספר מבוא שערים שער ה' חלק א' פרק ג' שכתב וז"ל, והנה ע"י ה' גבורות דאימא הנמשכים אל הנוק' דז"א כנזכר נמתקים אלו הדינים, ונודע כי אימא נקראת אהי"ה, ואם כן ה"ג שבה יהיו בסוד אהי"ה, ואלו נמשכין בסוד ה' אלפי"ן של ה' אהי"ה עד מלכות הנוק' עי"ש, והוא הדבר אשר דברתי כנלע"ד, עכ"ל.

ועל זה עיין את דברי מהרח"ו בספר עץ חיים (שער יח, פרק ה) בעניין נער ונערה שנביא בהמשך ב"ה.

בעניין הזווג דאו"א

[תיבת תפתח]

בספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' שנו) מביא ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ד"ה תפתח תכוין בסוד הנקודה הנקראת פתח וכו'. ראיתי בסידור הר' חיים כהן תלמיד הרב זלה"ה שכתב: "פירוש כי או"א מקבלין מגרון וחיך דא"א, וכשרוצין להזדווג הם עולים עד גרון וחיך, כי אימא מקבלת מבינה דא"א שהיא בגרון, ואבא מקבל מחיך שהוא יסוד דחכמה סתימאה דא"א, או ששניהם מקבלים מגרון וחיך ביחד שהם בגימ' רי"ו כמנין גבורה, ואחד יותר הוא סוד המיתוק, פירוש אחה"ע גיכ"ק גימ' רי"ו ואחד יותר. אבל לא ידעתי היכן נרמזו או"א במלת שפתי, בשלמא אבא רמוז בתיבת דתפתח שהם ארבע יודין דשם ע"ב, אבל אימא היכן נרמזה, ואפשר דאימא נכללת באבא בסוד הבן בחכמה", ע"כ. ורבינו הרש"ש זיע"א לא גלה לנו מזה, ואדרבה מלשון שכתב בסידור וז"ל: "ותכוין לזווג או"א שבחיך וגרון" וכו' משמע שהכוונה למה שכתב רבינו ז"ל שער מ"ד ומ"ן פרק ט', ור"ל חיך וגרון דז"א או למה שכתב שער הנז' פרק י"ד ור"ל חיך וגרון דא"א דף פ"ט עמוד א' ואכמ"ל, עכ"ל.

בעניין הא' היתר הממתקם

[תיבת תפתח]

בספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' שנו) מבאר ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ד"ה והם נמתקים ע"י הא' היתר וכו'. לא ידעתי מהו כוונת הא' שהוא ממתקם, וכעין קושיא זו הקשה דברי שלום דף ס"ז עמוד ד' ד"ה ובאולי להיות וכו', מה שנמצא ישוב שם מכתב ידי קדשו ז"ל וז"ל: "ואפשר דלאו משום הא' דוקא אלא דאם הוא חסר אות א' היא דל, ואם אנחנו מוסיפין אות א' העשירה שהיא גימ' ל"ה שהם יו"ד ה"י שהם מוחזין דנוק' על כרחך לא שייך הכא, הדא ששם נמצא רמז במספר משאין הכא, ועוד שהרי רבינו ז"ל סיים בהדיא וז"ל: "והוא סוד א' הממתקם וכו'" יעו"ש, וכן הוא בכלל הסידורים של הרש"ש זיע"א מצוייר אוה א' והיעב"ת אמן. ואולי שהוא ד"ה אחה"ע וכו' שהוא ראש האותיות והמוצאות כולל כולם ויש לנו כה למתקן, עכ"ל.

בעניין מיתוק רי"ו ואותיות אחה"ע וגיכ"ק

[תיבת תפתח]

בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קי, דף כו ע"ד) כותב ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל בקצרה: ועתה כונתינו למתק הגבורות הבאים מאו"א הנרמזים באחה"ע וגיכ"ק, והמתוק הוא ע"י האחד היותר מהרי"ו, אבל אין הכונה למתק אחה"ע וגיכ"ק אלא ממתקים הגבורות הבאים מצדם, שאחה"ע וגיכ"ק עולים רי"ו שהוא רמז לגבורות ואחד היותר ממתקים בו הגבורות [...] מהרה"ג שד"ה יצ"ו, עכ"ל.

בעניין מיתוק אותיות מ"ן דמנצפ"ך

[תיבת ופי']

בסידור כתוב לכויץ להעביר ז' יודין שבב' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב וס"ג, ולהמתיקם ע"י טחינת השיניים.

ובספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קיא, דף כו ע"ד) כותב ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: ממתקים המ"ן דמנצפ"ך, אבל אין הכוונה שהאלף ממתק ד' יודין דע"ב וג' יודין דס"ג, מהרה"ג שד"ה יצ"ו, עכ"ל.

עוד בעניין מיתוק אותיות מ"ן דמנצפ"ך

[תיבת ופי']

בתיבת ופי ממתקים אותיות מ"ן דמנצפ"ך, ואח"כ בתיבת יגיד באים להמתיק את כל האותיות מנצפ"ך, ויש מקום לשאול למה ב' אותיות מ"ן מקבלות ב' מיתוקים, ועוד מתי נמתקות שאר ג' גבורות צפ"ך דמנצפ"ך פעם נוספת.

וב"ה נביא מדברי מהרח"ו המבאר כי אותן ב' אותיות מ"ן דמנצפ"ך הן היותר חזקות וקשות מה' גבורות מנצפ"ך, ועוד כי בראש השנה יש לכוין כי תיבת אתה שבריש העמידה עולה כמנין רי"ו צפ"ך, ואז יש להמתיק את אותיות מנצפ"ך שבמל' ע"י הורדת מנצפ"ך הרמוז בה' של תיבת אתה, ושם מבאר הוא ז"ל כי ב' גבורות מ"ן דמנצפ"ך שבמל' כבר נתמתקו בתיבת ופי בתפלת שחרית דחול, ולכן א"צ בראש השנה להמתיק ולבסס אלא ג' גבורות צפ"ך.

בספר מבוא שערים (דרוש ברכת הלבנה, דף ס סע"ב) מבאר מהרח"ו, וז"ל: ברא שחקים הוא הנה"י דידה שנתפשטו בעולמות, עד ברא שחקים שהם היכלות גדולה גבורה דבריאה שנקראו שחקים ע"ש ששוחקים מ"ן לצדיקים, השוחקים מ"ן, הם אותם דסבלי יסורין בשביל קבה"ו, וזו מידה כנגד מידה, והם זבחו את יצרם וסבלו עול יסורים לש"ש, אין עומד לנגדם, ותכף אחר מותם עולים לב' היכלות, ושם הם שוחקין מ"ן שהם ב' אותיות מה"ג מנצפ"ך הצריכות מיתוק גדול לפי שהם היותר חזקות, עכ"ל.

בספר פרי עץ חיים (שער פורים, פרק ו, דף קי ע"ד) מובא על שמו של המן הרשע, וז"ל: מהחברים, ברכת המגילה. דע כי שורש המן היה מן הקליפות שכנגד ז"א דבריאה, ואות ה' מורה כח ה"ג דמנצפ"ך, ואותיות מ"ן מורה על ב' הראשונים היותר קשות, עכ"ל.

ובספר עץ חיים (שער כה, דרוש ב מ"ק) מבאר מהרח"ו, וז"ל: וסוד הדבר כי ב' גבורות דמנצפ"ך הראשונים שהם מ"ן נתמתקו בסוד המ"ן שטוחנין ושוחקים, והם מתמתקים ע"י הטחינה כמבואר אצלינו, אלו הם ב' ערות אחרות אחרונות שהוא יד ורגל שלא הזכירו בעלי התלמוד, לפי שאלו הם ב' גבורות הנמתקות שהם נ"ה כנודע, כי החסדים נמתקו ב' חסדים וב"ש, אך הגבורות אינן נמתקות אלא ב' אחרונות לבד נ"ה, לכן לא הזכירם אמנם יתיר אינון מן הראשונים, והטעם כי אלו הם עיקר הגבורות שמהם נוצר תיקון פרצוף נוקבא, ובפרט שהם יותר תחתונים והם דינין קשים כי רגלים יותר קשים כנודע, עכ"ל וכן מובא בספר הליקוטים (פר' וזאת הברכה).

בספר שער הכוונות (דרושי ראש השנה, דרוש ו, ד"ה אתה עתה) מבאר מהרח"ו, וז"ל: אתה עתה צריך לכוין כי אחר שכבר נמשך בה בחי' דעת ק"ל בהיותו עדיין בסוד נקוד', אנו צריכין לתת בה כח לעשות פר' שלם אח"כ, והנה אין הפר' נעשה אלא ע"י האותיות כנודע, ולכן תכוין בכריעת הראש אשר במלת אתה להוריד לה כ"ז אותיות שהם כ"ב דא"ב וה' היתירות של מנצפ"ך מן היסוד דז"א כנודע, כי כל האותיות הם ביסוד הנק' ברוך, בסוד נגילה ונשמחה בך (שה"ש א, ד), וזהו ענין מלת אתה – א"ת ה', כי א"ת הם כ"ב אתוון שיש מן א' עד תי"ו בא"ב, ואות ה' הם ה' אותיות מנצפ"ך היתירים. וענין הרי"ו שיש עתה הם ג"פ רי"ו כמ"ש, הא' הוא כי תכוין כי אתה הוא בגי' ת"ו כמנין רי"ו צפ"ך, והענין הוא כי כוונתנו הוא להמתיק את המנצפ"ך של המל' ע"י הורדת זה המנצפ"ך הרמוז בה' של אתה כנו', ואמנם ב' הגבורות הנרמזות בב' אותיות מ"ן שבמנצפ"ך דמל'

כבר נתמתקו במלת ופי יגיד תהלתך כנ"ל בתפלת שחרית דחול, כי פי הוא בגי' מ"ן, ולכן א"צ עתה להמתיק ולבסס אלא ג' גבו' צפ"ך, עכ"ל.

ובספר פרי עץ חיים (שער תפילות ראש השנה, פרק ג) מבואר, וז"ל: והנה צריך שתכוין אתה גי' ת"ו, והם גי' רי"ו צפ"ך. והענין כי הנה המנצפ"ך של המלכות אנו צריכים להמתיק על ידי הורדת המנצפ"ך זה של ה' של אתה, אמנם הב' גבורות מהם כבר המתקנו אותו כשאמרנו ופי יגיד תהילתך, כי פי גי' מ"ן של מנצפ"ך, ואין להאריך בזה, לכן אין נשאר לנו עתה להמתיק רק ג' גבורות צפ"ך. והנה אתה גי' רי"ו צפ"ך, והענין רי"ו הוא בסוד כ"ב אתוון הרמוזין בא"ת דאתה, וצפ"ך הוא אות ה' דאתה, עכ"ל.

בעניין כ"ב אותיות

[תיבות ופי יגיד]

בסדר הכוונות של ה' שפתי וכו' רואים ב' פעמים כ"ב אותיות, פעם ממתקים אחרים על ידן (בתיבת ופי), ופעם צריכות הכ"ב אותיות עצמן מיתוק (בתיבות יגיד תהלתך). ועוד ניתן לשאול מה ענין כ"ב אותיות באמצע סדר הכוונות של מיתוק של דינים וגבורות.

בספר שערי רחמים (חלק א, סימן קג, דף כד ע"א) כותב ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: תשובה, מה שכתב להמתיק כ"ב אותיות, אלו כ"ב אותיות שבבריאה צריכים מתוק, ובפרט האותיות בחינת שם ב"ן, וצריך מתוק כשמעריכים טנת"א כמו עסמ"ב ובא האותיות כנגד שם ב"ן. ומה שכתב במילת ופי ימתיק מ"ן בס"ג ובכ"ב אותיות וה' מוצאות הפה, אלו הכ"ב אותיות דאצילות שהם ממתקים לאחרים, מר' שאול דוויך הי"ו, עכ"ל.

ושם (חלק ב, סימן יב"ק, דף כז ע"ב) מוסיף בשם השד"ה, וז"ל בקצרה: א"ה נראה שהם ב' מיני כ"ב אתוון וכו', דכ"ב אתוון הממתקים הם בחינת השורש היוצאת מס"ג, אבל כ"ב אתוון דבחינת הפה הם בחינת האותיות עצמם שהם סוד הכלים, ואלו צריכים מיתוק, וכמ"ש מו"ה שד"ה יחשל"א, עכ"ל.

בעניין כוונת תיבת תפתח בסדר הכוונה הקצר

בסדר הכוונה הקצר כתוב לכוין "שפתי" – שהם נצח והוד, תפתח – ע"י התפארת", ובספר מעיל אליהו (בנדר"מ עמ' שמה) כותב ר' אליהו סלימאן מאני – "לא זכיתי להבין מהו הכוונה".

ובספר שמן ששון (שער הכוונות, דרושי עמידה, דרוש א, אות ת, דף לח ע"ב) מפרש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: עוד אפשר לפרש אדנ"י היא המל' (פי' כללוי המל'), שפתי הם נו"ה הנפתחי' ע"י הת"ת (פי' ע"י הלשון הנקרא ת"ת כנו' בע"ח שכ"ה פ"ב בענין ה' מצאות הפה יע"ש), עכ"ל, וב"ה נביא יותר מלשונו בהמשך.

בעניין שם בוכ"ו

עיינן מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים על תיבה מלך שבסוף הברכה הראשונה.

שאלות

תיבות שפתי ותפתח. ה' מוצאות הפה. בתיבת שפתי ממתקים בחי' רי"ו הרמוזה ע"י אותיות השפתיים – אותיות בומ"ף (שפתים כנגד מל'), ובהמשך בתיבת תפתח ממתקים בחי' רי"ו נוספת הרמוזה ע"י אותיות דחיך וגרון – אותיות גיכ"ק אחע"ה (חיך וגרון כנגד או"א), מה עם שאר אותיות זסר"ץ דלטנ"ת.

תיבת יגיד. לוקחים הב' יודי"ן של אות א' המצוירת בציור ב' פעמים י"ו לעשות מג"ד יגי"ד, מה נעשה מאות ו"ו הנשאר.

הנהגות

מתי מכוונים הכוונות הארוכה והקצרה

נרשום כאן ב"ה מדברי המפרשים הנוגעים למנהגים השונים שראו או שמעו בעניין מתי לכוין סדרי הכוונות הארוך והקצר של פסוק ה' שפתי תפתח וכו'.

בספר זמרת הארץ (אות ג) כותב ר' אביגדור עזריאל, תלמיד הרש"ש זי"ע, וז"ל: פסוק אדני" שפתי, אם יש לכוין הכוונות הארוכות. נער הייתי גם זקנתי, וכל ימי היינו מכוונים כל הכוונות הכתובות בספר הכוונות, קטן וגדול, וזה פשוט ואין צריך לפנים. ואל תשגיח בזה הספר הכוונות שבדפוס, שכתב לי ואני לא חזיתיו. אמנם הדברים האלה שכתב כת"ר, (שכותב) שלא יכוין כי אם בראש השנה, זה היפך דברי הרב בספר הכוונות שלנו, ואין לסמוך עליו. ותכוין כל הכוונות שסידר מורי ז"ל בהאי פסוקא, ויותר מהמה בלי ספק, עכ"ל.

בספר אמת ליעקב (שפת אמת, שאלה יב, דף קג ע"א) כותב ר' יעקב שלתיאל ניניו, וז"ל: שאלה בענין כוונות פ' אדני שפתי וכו' הארוכות אי צריך לכוונם בכל יום או דווקא בר"ה. תשובה, צריך לכוונם בכל יום, עכ"ל.

בספר קנין פירות (אות י, עמ' ה) כותב היר"א – ר' ידידי' רפאל אבואלעאפיא, וז"ל: ענין מיתוק הש"ך ופ"ר דפסוק אדני שפתי תפתח, המנהג לכוין אותה הכוונה דרך ארוכה בכל עמידות דלחש דכל יום, שחרית מנחה ערבית, אבל לא בחזרה. אך בר"ה ויוה"כ מנהגינו לכוין בכל התפילות בין בלחש בין בחזרה, חוץ מחזרה דנעילה. ובשבת אין אנו מכוונים אותה רק בערבית ושחרית בלחש דוקא, אולם חזרה, וגם לחש וחזרה דמוסף ומנחה, אין המנהג לכונו. וכפי מ"ש הרב בכונת השכיבנו בערבית, נלע"ד שצריך הכוונה פרטית הקצרה באדני שפתי תפתח דערבית ודו"ק, עכ"ל.

בסידור היר"א כתב יד "נהר שלום" (חלק א, עמ' 764, אות י) כותב, וז"ל: אדני שפתי תפתח, המנהג לכיין אותה כוונה דרך ארוכה בכל העמידות לחש בכל יום, שחרית מנחה וערבית אבל לא בחזרה וכו', נלע"ד שצריך הכוונה הפרטית הקצרה באדני שפתי תפתח דערבית ודו"ק, עכ"ל, וכן כותב בסידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" (חלק א, עמ' 301 – 302, אות יו"ד).

בספר תולדות אהרן ומשה (דף לג ע"א) כותב ר' אהרן אליהו רפאל חיים משה פירירה, וז"ל: כ"א שאלה. אם יש לכיין כונת אדני" שפתי תפתח מיתוקי הרי"ו כידוע בכל ג' תפילות שבכל יום או דוקא בתפילת שחרית דחול דכל יום, או נאמר' כונה זו דוקא לר"ה, כי שם הוא מיתוק הדינין והגבו' כולל לכל השנה, והגם שהביאה הרח"ו זיע"א ברוש ה דעמידה אפי"ה לר"ה נאמרה כי הדרוש לא נאמר על הסדר שהם עתה אלא שהרש"ו סידר אותם והיע"א.

תשובה. נראה שצריך לכוונם בכל יום ובכל ג' תפילות כי הגם שר"ה הוא מיתוק הדינין והגבו' לכללות השנה, אבל לפרטות צריך בכל יום לכוונם, ובזה לא שנא ר"ה משאר ימי החול כלל, וכמו שמצינו בר"ה שאנחנו מכוונים אותם בכל ס' התפילות כן בחול לא שנא, כי כן כתב הרח"ו זיע"א בררו' ר"ה דרוש ו' ד' קל"ז ע"א, כי אין שינוי וחילוק בין כונת ברכת אבות שבימי החול לימי ר"ה אלא בענין כונת הרי"ו, היינו דברוך אתה ה' שאנחנו מוסיפים בר"ה כמובא שם, ובודאי ניתן את האמור של זה בזה וכמו שאנחנו מכוונים בר"ה בכל התפילות כונת ה' שפתי תפתח כן בחול לא שנא, ועיין תו"ח ד' קס"ב ע"ב וד' קמ"ה ע"ב, שיש ב' מיני זיווגים בר"ה דכללות השנה והפרטות דכ"ד שעות אפי' דר"ה עצמו, ובזה הוא שלא שנא מימי החול, אבל הרי"ו המובא לברכת אבות ועלייתה עד הכתר בזקיפות ולא בכריעות, זה שנא ר"ה שהוא בכונת זו"ן הכוללים דכל השנה, אבל בכל שאר הכוונות שוים הם יעו"ש.

וכשנדקדק היטב שייך יותר למנחה וערבית, כיון שהם בכלים חיצו' ואמצעיים, יש בהם יותר דינים מבחי' כלים הפנימיים שהם יותר רחמים בודאי, והר' זמרת הארץ הביא בכ"י שאלה ותשובה קטנה בזה הביאו בס' אל"י [אמת ליעקב] דק"ג ע"א שאלה י"ב וז"ל, שאלה אם יש לכיין ה' שפתי תפתח וכו' הארוכות, אם צריך לכוונם בכל יום או דוקא בר"ה. תשובה, צריך לכוונם ככל יום עכ"ל, והיינו בכל התפילות ואפי' בר"ח בתפילת מוסף לא שנא מר"ה שהוא ר"ח ויו"ט, כ"ש במנחה וערבית של חול, זה נ"ל פשוט כונת הר' זמרת הארץ והרח"ו שהביאו דבריהם בסתם וכתבו בכל יום ולא פירשו והבוחר יבחר, עכ"ל [ספר תולדות אהרן ומשה] לענייננו.

בספר שמן ששון (שער הכוונות, דרושי עמידה, ריש דרוש ה, דף מו ט"א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: דרוש ה' כל דרוש זה בפע"ח עמידה פ"א ופ"ב ש' מאמרי רשב"י פ' בא ובמילת אתה גיבור פע"ח שם פ"ה. הנה בדרוש זה כתוב שהוא מזולתו עד א"ש והם להרב גדליה הלוי זלה"ה ולהרב מוהר"מ מינץ זלה"ה ולהרב נגא"ר זלה"ה בפע"ח

דרושי עמידה פ"א, ודע דרבינו הביאו ונראה דהסכים לכוין כל אלו פרטי הכונות שכן כתב בדרוש ר"ה לק' דרוש ו' בענין לכוון כונת הרי"ו למתקם בכריעות וזקיפות במילת אתה כתב, ואמנם ב' גבורות הנרמזות בב' אותיות מ"ן דמנצפ"ך דמל' כבר נמתקו במילת ופי יגיד תהלתך כנ"ל ע"כ.

אך צריך להבין אם יש לכוין בכל תפלות דשאר ימות השנה או דוקא בר"ה, עיין לחכמי המערב בשאלה כ"ט בנהר שלום ד' כ"ג דנסתפקו בזה, וכן נסתפק בס' אמת ליעקב ד' ק"ג ע"א, ושם כתב דצריך לכוין בכל יום. ועיין בסדור להרב ש"ש זלה"ה דסדר בסדור החול לכוונה בכל יום, אך צ"ל דיש ב' כונות בפסוק ה' שפתי תפתח, אחת קצרה הנז' לעיל בדרוש א', ואחת ארוכה הנז' בדרוש זה. וצ"ל זמן כ"א, ואחד עיין מ"ש בס' פתח ענים בכונת ה' שפתי וכו', דיש לכוין בכל תפלות כוונה ארוכה הנז"ל באורך בתפלת לחש דוקא, ובחזרה הקצרה. וכן במנחה עש"ק הקצרה, בין בלחש ובין בחזרה.

אחר זמן מצאתי כתוב אצלי הטעם דצריך לכוין כונה זו הגדולה בכל ג' תפלות, יען בתחי' דרוש זה נתן טעם רבינו, וז"ל קודם העמידה אנו מקדימים לתקנה ולעשותה נערה בה"א כדי שתהיה ראויה אל הזיווג בסוד ובזה הנערה באה אל המלך וכו', נמצא דצריך תחי' בחי' המיתוק, וזה בכל תפילות לחש, אך לא בחזרה יען שכבר עלו יעקו"ר באצילות, והחזרה הוא להעלותם לחג"ת, ועיין לקמן דרוש א' דחזרת העמידה וזה נראה לפי פשט דברי רבינו, עכ"ל.

ובספר פתח עינים (כוונת העמידה, דף כח ט"ב – כט ט"א) מבאר עוד ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בענין סדר כוונותינו ומוסיף, וז"ל: אמנם צ"ל מתי זמן כונה אם הוא בכל התפלה דלחש וחזרה, או בחזרה דוקא, או בשתיים, או בערב שבת בתפלת המנחה ואפשר דצ"ל בכל התפלות יען דכ"א היא בחינת אבי"ע שבאותה תפלה, והוא דנודע מ"ש הרב ש"ש זלה"ה בספרו הטהור נה"ש דף ל"ז והחדש ד"י ז"ל, והנה החילוק וההפרש שבין ג' תפלות שחרית מנחה ערבית הוא זה כי תפלת שחרית היא באבי"ע הפנימי ותפלת מנחה היא באבי"ע האמצעי ותפלת ערבית היא באבי"ע החיצון יע"ש, א"כ שייך בכ"א בי"ע התחתונים ובי"ע דאצילות.

גם צריך להבין איך יבא סדר הכונה לכוין ב' בשחרית שהם אותה הכונה הנז"ל דבחי' (מתוך) [מתוך] הרי"ו הנז' בדרוש ה' דעמידה עם זה הכונה הקצרה, וא"ת לכוין ב' יחד לא כך סידרם לכוין, לא בשער הכונות ולא הרש"ש ז"ל בסדור. ולע"ד אפשר דאין הכונה הנז' הקצרה שייך לכוין אותה אלא דוקא במנחת ערב שבת וכן בחזרה בכל התפלות דחול.

אך אותה כונה הגדולה דבחינת מיתוק הרי"ו, נראה דשייך לכוונה בכל ג' תפלות. והאומר דאינה אלא דוקא בתפלת שחרית טועה [עיין בספר פע"ח ספ"א דתפלת ר"ה דאין זה אלא בר"ה יעייין שם. ועיין בשאלות לחכמי המערב המובא בספר נ"ש שאלה כ"ט, ועיין בס' אמת ליעקב דק"ג שאלה י"ב].

ועוד יש להסתפק בתפלת יום שבת ואין כאן מקומו, ובס"ד שם נבאר ועיין מ"ש לעיל בכונת ק"ש בפ' בשכמל"ו במלת ועד יע"ש [ועיין בקונטרסי ש"ש ח"ג בדרוש ד' דעמידה מ"ש] דמשם נראה בהדיא דצ"ל בכל התפלות לחש דחול יע"ש דבזה באה הנערה אל המלך יע"ש.

[אחר זמן מצאתי בסדור של הרב דב"ש דתפלת יה"כ שכתב וז"ל, פסוק אדני שפתי תפתח אנו מכוונים כמו תפלת שחרית דחול בלחש בכל תפלות, חוץ מתפלת הנעילה, דאין אנו מכוונים כ"א דוקא הקטנה, בין בלחש ובין בחזרה, עכ"ל. מכאן יש ללמוד מדנקט כמו בתפלת שחרית דחול בלחש, נראה מדבריו דבחול היו נוהגים לכוין בלחש דוקא כונה הארוכה, אבל בחזרה הכונה הקצרה, וכן במנחה וערבית הכונה הקצרה מדלא נקט סתם כמו תפלת החול ונקט תפלת שחרית דחול נראה בדוקא קתני, ולפי זה לעד"ן דבשבת בלילה אין לכוין אלא דוקא הקצרה, וביום דוקא לחש דשחרית הכונת הארוכה דמיתוק הרי"ו כמו בחול, ושאר כל העמידות הכונה הקצרה] אחר חיפוש ידעתי דאין זה מהרב דב"ש אלא מאחד חכם שבזמנינו, עכ"ל.

ושם (עמידה ליל שבת ויום שבת, דף סז ט"א) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: אדני שפתי תפתח וכו', כונת פסוק אדני שפתי וכו'. בליל שב"ק היא הנז' בשער הכונות דרוש א' דעמידה הקצרה הנז' בסדורים, ולא הכונה הארוכה של המיתוק הנז' בשער הכונות דרוש ה' דעמידה דחול יע"ש. אך ביום בתפלת לחש [דשחרית] יכוין אותה הכונה הארוכה, ובשאר העמידות [בחזרה] כולם הקצרה, עכ"ל.

בספר מעיל אליהו (עמ' קג; בנד"מ עמ' קיח) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ד"ה אדני שפתי וכו'. יש סידורים שמסודרים הב' כוונות ביחד, דרך משל: אדני מתחיל שהיא מלכות דאצילות וכו', שהיא הכוונה הקצרה, ואח"כ מתחיל הכוונה הארוכה, שפתי הם הנו"ה, ואח"כ מסודרת הקצרה בפ"ע.

ושמעתי שהטעם שמסודרת ביחד לפי שמי שרוצה לכוין על כרחו צריך לכוין בכל תפילה [בנד"מ: תיבה] השתי כוונות ביחד, שאם יכוין כל כוונה בפ"ע כבר אמר פסוק אדני שפתי תפתח וכו', והיאך יכוין כוונה הב'. ומה שמסודר אח"כ כוונת הקצרה בפ"ע לפי שיש זמן שאין המנהג לכוין הארוכה. ורוב הספרים [בנד"מ: הסידורים] מסודרת כל כוונה בפ"ע, ולכאורה הכל אחד, אבל הגירסה הראשונה היא נקל למכוין, ודו"ק.

אבל שמעתי מפי הרב המופלא הרב יר"א יצ"ו דאין לכוין השתי כוונות בתפילה אחת ביחד דכן קבל, דהארוכה יש לכוין אותה בלחש והקצרה בחזרה, ולא שניהם בתפילה אחת, וא"כ גירסת רוב הספרים היא האמת.

אכן מלשון [ובנד"מ מוסיף] הרב זמרת הארץ משמע שיש לכוין שניהם בבת אחת, מכל מקום כיון [עד כאן הוספה] שהרב המופלא יר"א יצ"ו כן העיד שכן מנהג בית-אל יכב"ץ, שב ואל תעשה עדיף דו"ק.

[ובכנ"מ מוסיף] בסידור הרש"ש ז"ל אחר כוונה דארוכה של ה' שפתי תפתח כתוב כוונה קצרה, ומקורה בשה"כ דרושי העמידה דרוש א' בסופו, והוא דף כ"ח עמוד ד'. ומנהג הרבנים המכוונים הי"ו לכוין בחול בשחרית בלחש הארוכה ובחזרה הקצרה, ובמנחה בלחש וחזרה הקצרה, ובערבית גם כן הקצרה, ובשבת מכוונים בכל התפילות הקצרה, עכ"ל.

שם (עמ' קכו) כתב עוד ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ענין מתוק הש"ך ופ"ר דפסוק אדני שפתי וכו', ומנהג לכוין אותה הכונה דרך ארוכה בכל עמידות דלחש דכל יום שחרית מנחה ערבית, אבל לא בחזרה – אך בר"ה וביוה"כ מנהגינו דכל התפלות, בין דלחש בין דחזרה חוץ מחזרה דנעילה, ובשבת אין אנו מכוונים אותה רק בערבית ושחרית בלחש דוקא – אולם חזרה וגם לחש וחזרה דמוסף ומנחה, אין המנהג לכונו ובפי מה שכתב הרב בכונת השכיבינו בערבית, נלע"ד שצריך הכונה הפרטית הקצרה באדני שפתי בערבית דו"ק הירא, עכ"ל.

בספר פתח עינים החדש (על סידור המודפס, דף נג ע"א, ד"ה אדוני שהיא) מסכם ר' שריה דבליצקי, וז"ל: כתב שם הפתח עינים בדף ס"ז רע"א, שבלחש דשחרית (בין בחול בין בשבת) יכוין הכוונה הארוכה, והחזרה, וכן בכל שאר העמידות לחש וחזרה (כן נראה מדבריו) יכוין בקצרה, וכן כתב בדף כ"ט ע"א אחר שהאריך שם בשם סידור הרב דב"ש, עיי"ש. אמנם במעיל אליהו דף ק"ג ע"ב כתב דשמע מפי היר"א ז"ל דהארוכה יש לכוין בלחש והקצרה בחזרה, ומשמע דבכל לחש יש לכוין הארוכה, וכ"ה להדיא בסידור נהר שלום היר"א הנדמ"ח ח"א דף 764, ובשמן ששון ח"ג דף מ"ו ע"א התחלת דרוש ה' כתב ג"כ דיש לכוין בכל לחש כוונה ארוכה ובחזרה קצרה, חוץ ממנחת ער"ש דגם בלחש יש לכוין הקצרה, עיי"ש וזה לא כדבריו ממש בפת"ע הנ"ל, וע"ע תולדות אהרן ומשה ס' כ"א, עכ"ל.

ובסידור רחובות הנהר שיצא לאור ע"י ישיבת נהר שלום (חלק מנחה ערבית חול תשנ"ט, עמ' כח, הגהה) כתוב, וז"ל: עיין ש"ש דף מ"ו פ"ה שכתב שיש לכוין בארוכה בכל השלשה התפלות בלחש, ובחזרה רק בקצרה. אמנם היר"א ח"א דף 764 כתב שיש לכוין בארוכה בשתי התפלות לחש דשחרית ומנחה. ומנהג ישיבתינו הקדושה לכוין רק בלחש דשחרית בארוכה, עכ"ל.

ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

פירושים כלליים

בספר פרי עץ חיים (שער הלולב, פרק ג, דף קמט רט"ב) מובא, וז"ל: [ב' ערבות] בסוד ניכי בוקי דאטמא, ולזה רומזים לשפתיים שמחתכין ומגבילין הדיבור, שמכים זה בזה, לזה אנו מתפללין אדני שפתי תפתח, ויתמתקו, כי הדינין סוגרין, עכ"ל.

בספר הליקוטאים (פר' אמור, פרק כג, דף מט ט"ד) מובא, וז"ל: כשמאירים בנ"ה של זעיר באור פנימי, הוא בדקות גדול כדפי' לעיל, בסוד בוקא דאטמא. ולזה רומזים לשפתים שמחתיים ומגבילים הדיבור, שמכים זה בזה. ולזה אנו מתפללים אדנ"י שפתי תפתח, שאנו מתפללים שיפתחו ויתמתקו, שהדינים סוגרים אותם, עכ"ל.

בספר מעיל אליהו (בנדר"מ עמ' קכו) מפרש ר' אליהו שלימאן מאני, וז"ל: יש לפרש לפענ"ד שאדנ"י שהיא מלכות העומדת בבריאה, מתפללת להשי"ת ואומרת שפתי – שהם נצח והוד דז"א, תפתח וכו'. או יש לומר הפירוש שאנחנו בני ישראל בניה של מלכות הנ"ל, מתפללים בעד אדנ"י העומדת בבריאה ואומרים שפתי שהם נצח והוד – תפתח וכו', עכ"ל.

בספר שמן ששון (שער הכונות, דרושי עמידה, דרוש א, אות ח, דף לה ע"א) מפרש ר' ששון בכ"ד משה פרסיאדו, וז"ל: שם אדני שפתי וכו'. נראה דברי רבינו צריכים פירוש, ולע"ד נראה לפרש ברשות קבה"ו, אדני הוא מלכות, פי' מל' שבמל' הנקראת אדני כנז' בע"ח שמ"ד ש' השמות פ"ד (וכן נראה לק' רפ"ב). שפתי הם נו"ה, פירוש נו"ה דמל' ומבואר בכ"מ דנו"ה הם שפתים כנז' באדר"ז (ע"ח שי"ג פ"ו) הנפתחים ע"י הת"ת הנרמז במילת תפתח, פירוש ע"י ז"א הנק' ת"ת, והוא שנפתחים על ידו לצורך הזווג הנעשה בכרכת שים שלום כנז"ל, ואח"כ נמשך השפע לכל העולמות, וזהו שאמר וע"י פתיחת השפתים אלו משפיעים בעולם הברי'. ומ"ש ואז ופי שהיא המלכות הנקרא פה, פי' כנז' בפתיחת אליהו מלכות פה. ומ"ש תגיד ותמשיך תהלתך מן האצי' לבריאה, ועי"ז תוכל הברי' לעלות אל עולם האצי' ע"כ, פי' קודם אשרי יושבי ביתך ע"י הקדיש, וזה תבין ממ"ש רבינו לעיל דרושי הקדיש ז"ל קדיש ג' של אחר העמידה קודם אשרי, הכונה לפי שבתח"י העלינו כל העולמות למעלה כדי שכל העולמות יוכללו בעולם האצי', לעשות שם זווג עליון ת"ת ומל' לבדם, ושאר כל העולמות הם נעשים להם כדמיון כנפים החופפים ומכסים עליהם בסוד אגן הסהר וכו', ואחר הזווג אנו צריכים לחזור להעלות העולמות שיקבלו השפע הנשפע מחמת הזווג שנעשה אז, ולכן אומרים עתה זה הקדיש כדי לכלול פעם אחרת הבריאה באצי' לקבל שפע הזווג ההוא יע"ש.

ובס' עו"ת די"ב, ע"ב, וכל זה הפסוק הוא תפלה והוא רמז על כל מה שעתיד להיות ע"י תפילת העמידה זה נלע"ד כונת דברי רבינו.

עוד אפשר לפרש אדנ"י היא המל' (פי' כללו' המל'), שפתי הם נו"ה הנפתחי' ע"י הת"ת (פי' ע"י הלשון הנקרא ת"ת כנז' בע"ח שכ"ה פ"ב בענין ה' מצאות הפה יע"ש), וע"י פתיחת השפתים אלו משפיעי' בעולם הברי' וכו', ועי"ז תוכל הברי' לעלות אל עולם האצי' ע"כ, והוא ע"י העמידה בכריעות וזקיפות שעולה היא וכל היכלי בי"ע כנז' בסדור. ועי"ן בס' יפה שעה דקט"א מה שדחק עצמו לפרש דברי רבינו יע"ש, ומה שכתבתי לע"ד נראה יותר פשוט, עכ"ל.

ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

פירושים נוספים

בספר עץ הדעת טוב (פר' תולדות, דף י ע"ב) מבאר מהרח"ו, וז"ל: וז"ש לה' ויען העיקר התפלה היא לשם הויה, אמנם צריך לפתוח הפתח והשער שהוא שם אדני כנודע, כי לכן תקנו בתחילה אדני שפתי תפתח, כי כיון שהיא בחינת השער והפתח העליון, גם שפתי תפתח שהם פתח גוף האדם, ואח"כ אנו נכנסין עד שם הויה ומתפללין ברוך אתה ה' וכו'. והנה שם אדני במילואו אלף דלת וכו' עולה תרע"א הוא תרגום של שער, וזהו סוד ג' אותיות עתר שבועית, ונודע כי שם אדני היא בחינת הההי"ן של הויה, נמצא שנשארין ב' אותיות י"ו, וזה ויעתר, צירוף ההו"ה ואדנות. ונמצא כי תחלה נכנס בפתח אדני עד שם ההויה, ושם תקע מחשבתו בג' צירופיו הנק' נכ"ח כנו', וז"א ויעתר יצחק לה' לנכח, אז ויעתר לו ה' ולא שם אדני כנו', וזהו סוד ז"ה שמי לעולם, כי כמנין זה צרופים יש בשמי שם הויה, וכשנוסיף עוד וזה זכרי יהיו ב' פעמים זה הם כ"ד צירופים שבשם אדני הנק' זכרי כנודע, לכן הושם בו ו', וזה להוסיף על זה הראשון לשיהיו כ"ד צירופים כנו', עכ"ל.

שם (פר' ואתחנן, דף רה ע"א) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: כבר נודע כי אינה נקרא תפלה סתם אלא תפלות שמונה עשרה בלבד. והנה קודם הכל צריך שנכנס לפני שם הויה"ה ע"י ב' שמות הנ"ל, והם סוד אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, שהוא שם אלקים בגי' פה עם הכולל כנודע, כי ע"י שני שמות אלו נפתחים שערי תפלה, וז"ש אדני אלקים, ואחר שנפתחו אז מתפלל אל שם הויה"ה לבדו הנז' בכל י"ח ברכות התפלה, ולא אל שני השמות הנ"ל, עכ"ל.

בספר עמק המלך (שער ו, פרק סד) כותב ר' נפתלי הירץ בכרך, וז"ל: ואדני שפתי תפתח הוא סוד הפרסה והמסך שבין בריאה לאצילות, ואחריו סוד אצילות ממש, עכ"ל.

ושם (שער יד, פרק צה) מבאר הוא ז"ל פירוש נוסף, וז"ל: וכל אלו השמות והאותיות צריכין אנו להעלות בתפילתינו, להזדווג למעלה באצילות, וכלן בערך האצילות אין לנו אלא נקודה לבד, ואף על פי שתעלה, אי אפשר להזדווג, לכן אנו צריכין להגדיל בחינותיה שבעולם העשייה, ולהעלותה ביצירה. וברוך שאמר' הוא להגדיל בחינתה שבעולם הבריאה, לפי סדור הספרדים, ולפי סדור שלנו הוא 'ישתבח', ולהעלותם לאצילות, ואחר כך מזדווגים ב'שים שלום'.

ולזה היא נקראת דלי"ת שהיא כלילת אלו הארבע עולמות אבי"ע, וזו היא הדלי"ת של יהודה, לפי שהשלש אותיות של יה"ו הם סוד אבא ואמא, וזעיר הוא הוא"ו, ובשליש שלו נעשית הדל"ת שהיא מלכות. ויש לה ג' בחינות תחילתה י', והוא הקוץ שבאמצע היו"ד, דהיינו הגיו שבאמצע, ואחר כך מתפשטות לכאן ולכאן ונעשית ד' ואחר כך נעשית דלי"ת מליאה. והנה י' בתחלתה היא נקודה אחת כדארמן, וכשהיא מתגלית בזעיר, יוצאת בחזה מאחוריו, והיסוד של אמא משתלם בזעיר, בחזה שלו, ונמצא

שיצאה מלכות במקום מלכות של אמא, שהיא הדלי"ת, ולזה נקרא ד'. ומשתלמת בנה"י, ואז יש לה למ"ד, שמתפשטת באלו השלשה, כל אחד כלול מעשר והם למ"ד של מילוי דלת, והתי"ו של מילוי דל"ת הוא מה שאחזה מהת"ת שני שלישים, ואז היא דל"ת מליאה.

ואז ראויה לביאה, שיש לה שלש שנים, שהיא מתפשטת בנה"י, וספירה גימטריא שנה, וג' ספירות הם שלש שנים, ויום אחד כנגד מה שלוקחת מהת"ת, ואז היא דל"ת, שהיא לשון שער, לפי שסותמת פתח הת"ת שממנו יוצאה.

ולזה אנו אומרים 'אדני שפתי תפתח', שתפתח אותו השער שהיא סוגרת אותו, ואז יש לה ב' דלתות, ה-ד' שמתפשטת בהם, וה-ד' של אמא, ואלו הם ב' צירים בסוד השני יודין, שתחלת כל דל"ת היא יו"ד, כאשר כתבתי. וגם ב' דלתו"ת, וכשמתדבקים שני דלתו"ת יחד נעשו מ"ם סתומה כזה ם (יש בספר ציור 'ם' בצורת ב' דלתינן). היא המ"ם של למרבה המשרה, וזהו החותם שלה, ולהיות שהיא כדמות דלת ושער הסותמת הפתח, והפתח עצמה הוא סוד הנקב של הטבור, עכ"ל.

בעניין נער ונער"ה

בספר הליקוטים (פר' תצא, סימן כב, דף סה ט"ד – סו ט"א) מבואר, וז"ל: כי תחלה מקבלת [הנוק] מן זעיר מנצפ"ך א' וד' א', ואח"כ בשעת הנסירה, מקבלת ד' שנית ומנצפ"ך שני ע"י הבינה. בתחילה כשמקבלת ע"י זעיר נקראת נער חסר ה', סוד הדינין העולים ש"ך כמנין נער. וכשלוקחת מנצפ"ך שני ע"י הבינה, ניתוסף בה ה' ונקראת נער"ה, ה' אותיות מנצפ"ך שניות, וזה ההפרש בין נער ונערה. וזמן הנערות הם ששה חדשים בלבד והם ה' אותיות מנצפ"ך, וד' אחת שקיבלה מן הבינה. גם יכול לומר כי היא נגדלת עתה מאחור נגד דעת הבינה, שיש לה ו"ק שלו. וכשחוזרת פב"פ אז נקראת בוגר"ת, עולה בגימטריא תור"ה, שז"א נקרא תורה, הבא לה פב"פ, תורה שבכתב ותורה שבע"פ מחוברים יחד, וז"ס נער ונערה, עכ"ל.

בריש ספר עץ חיים (שער הכללים, פרק יג) מבאר מהרח"ו, וז"ל: הלא ש"ך דינין הם, והם סוד ל"ב נתיבות חכמה כ"א כלול מ'י גימטריא ש"ך, ועוד ה' הם שכ"ה דינין, כי מן ה' אלו משם באו כל [נ"א מיתוק לכל] אלו הדינין, וכוונת ה' זו הם ה' אלפי"ן של אדני וז"ס נער נערה ש"ך שכ"ה, עכ"ל.

שם (שער יח, פרק ה) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: ולהבין ענין השכ"ה וענין הרפ"ח צריך לבאר המאמרים הנ"ל וגם המאמר בפ' בא דף ל"א ע"ב וז"ל, כי יהיה נערה בתולה נער כתיב מ"ט שכל זמן דלא קבילת דכר אתקריאת נער כו', כי הנה שם אדני"י מורה על הדין כנודע, וכן ג' אותיות האחרונות הם די"ן, ונשאר אות ראשונה שהוא אל"ף והוא בחי' הרחמים המשותפים עם הדין שבה, ואות א' זה מורה ע"ש אהי"ה שהוא רחמים, וזה הטעם שנקרא מלכות בספר הזוהר דינא רפיא לפי שמתחברת (דין) עם אל"ף שהוא

רחמים כנ"ל, ואז הוא דינא רפיא. וכבר ידעת כי שורש כל הדינין הם הה"ג, וכל גבורה מהם נקרא דין שהם ג' אותיות אחרונים שבשם אדנ"י, וה"פ דין יהיה גי' ש"ך. נמצא כי הה"ג הם ה' דין מתפשטין עד ש"ך ניצוצין הנכללין בה"ג אלו, וז"ש בפרשת פקודי כנ"ל בטש בוצינא דקרדינותא וזריק לש"ך עיבר, פי' כי בוצינא דקרדינותא הוא סוד בחינת שורש כל הגבורות והדינין דמעיקרא, והנה היא עומדת בגו אמא כי לסבה זו אמרו בזהר דדינין מתערין מינה, וז"ש באדר"ז דהאי בוצינא דקרדינותא גנוז גו מעוי דאמא כנזכר שם דרצ"ב, ולכן הבוצינא הזאת היא נותנת קצבה ומדה ומדר משחתא לכל ספי', כנזכר במאמר קו המדה בכת"י ובריש תיקון ה' שבתיקונים ובמקומות רבים, עכ"ל.

שם בהמשך (שם) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: והנה בהתחבר עמהן אלו ה"ג קדישין אחרנין נעשה כמספר שכ"ה הנזכר פ' תזריע דמ"ה, תנא מן בוצינא דקרדינותא נפקי שכ"ה ניצוצין. גם ז"ש פ' בלק, שכ"ה זגין לסטר חד כו', ואלו הם סוד פעמונים זהב של גבורה אשר הם מתפשטין בכל ז' קצוות בינה אמא עילאה. וז"ש באדרא, א"ר חזקיה מסתכל הוינא כו' נחית וסליק לשכ"ה עיבר כו', כי מתחילה היה ש"ך בלבד שהם ה"פ דין משם אדנ"י שהם ש"ך ניצוצין, וכאשר נתחברו עמהם הה' אלפין עם הה' דינין שהם בחי' ה' שמות אה"ה שהם רחמים גמורים יותר מהם, נמתקו ונתבסמו הה"פ דין ונעשה ה"פ אדנ"י שהם גי' שכ"ה ניצוצין, ואז נקרא המל' דינא רפיא כנ"ל, כי שם אדנ"י א' שבו הוא מורה רחמים ושאר אותיות דיי"ן ולכן הוא דין מזוג ורפיא, באופן כי שם אדנ"י נקרא דינא רפיא ואז הם שכ"ה גבורות, ובהיותם שכ"ה הם ממותקים. ונמצא כי אז הש"ך מנהירן מצד אות א' המתחברת עמהם, וז"ס ונהיר וסליק לשכ"ה עיבר כו', כי אז הם מאירין ואינם חשיכין.

ובזה תבין מ"ש פ' תזריע ענין נער ונערה, כי נער גי' ש"ך ניצוצין עד לא אתבסמו איקרי נער, ונערה גי' שכ"ה, כאשר נתבסמה ע"י שם אה"ה שהוא בה' עילאה בינה המורה על אות א' ששבשם אדנ"י, ונתבסמו ע"י ה' אלפין שיש בה"פ דין כנ"ל נגד ה' ראשונה שהוא בינה הכוללת ה' אלפין, ה"פ אור הנזכר בתקונים תיקון ה', ואז נקרא נערה יתיר ה' כי אז היא בבחי' שכ"ה דינין מבוסמים וממותקים, ואז יכולה להיות מקבלת עמה זוג הזכר המזווג בה, משא"כ בתחלה עד שלא נתבסמו. ואמנם ענין הה' יתירה הממתקת ומבסמת את הש"ך ניצוצין הם ה"ג הנקרא ה' אותיות מנצפ"ך הנזכר אצלינו בתקונים ובמקומות רבים. והנה מנצפ"ך גי' פ"ר, והחילוק שיש בין שכ"ה ובין ה"ג מנצפ"ך הוא, כי אלו שכ"ה ניצוצין הם גבורות הנקבה עצמה, והם בחי' ספי' המל' שלה כמבואר אצלינו לעיל, כי כל ג' בחי' הכלים של ספי' זו הם ג' שמות אדנ"י, וכבר נת"ל כי שכ"ה הם ה' שמות אדנ"י. אמנם ה"ג מנצפ"ך הם בחי' הגבורות הזכר עצמו שאח"כ ניתנין אליה, והם מתקבצין בספי' היסוד שבה הנקרא נקודת ציון כנ"ל. הרי נת' אצלינו ענין שכ"ה ניצוצין או פ"ר ניצוצין הנזכר בכ"מ בזהר, שהם בחי' ניצוצין שהיו בז' מלכים שיש בהם ג' בחי' כלים וניצוצין ואורות, ונתקנו ע"י פ"ר ניצוצין דמנצפ"ך שגם הם

בחינת ניצוצין, וכולם הם דין וגבורות אלא שאלו של המנצפ"ך הם ממותקות יותר משכ"ה ניצוצין. וזכור הקדמה זו של שכ"ה ניצוצין או פ"ר ניצוצין של מנצפ"ך מה ענינה בכ"מ, ועיין לעיל ענין ד' אורות טעמים ונקודות תגין אותיות שהם ניצוצות, ותבין משם כי אלו ניצוצין הם דמיון אלו הרפ"ח ניצוצין שבכאן שהוא בחי' הד'. או אפשר שהוא בחי' ב' שהם בחי' הנקודות שבנקודות היוצאין מן העין שהם דינין ואור חוזר, ואור האחוריים המאירין בכלים אחר היותן נשברים שנתעלו מהם ונסתלקו האורות הנק' אור ישר וצ"ע, עכ"ל.

בספר שער מאמרי רשב"י (פר' בא, דף יז ע"ג) מבאר מהרח"ו, וז"ל: שם בדל"ח ע"ב שו' ה' וז"ל אלא הכי תנינן כתיב כי יהיה נערה בתולה נער כתיב מ"ט (ע"ח שח"י פ"ה) משו' דכל זמן דלא קבילת דכר אתקריאת נער מדקבילת דכר אתקרי' נערה.

דע כי שם אדנ"י הוא מורה על הדין כי לכן נקראת דינא רפיא, וכן אדנ"י בהיפוך אתוון הוא דינ"א. ואמנם סוד האלף שבזה השם מורה על שתוף הרחמים אשר בו, כי שלשה אותיו' האחרונות הם דין, ואות אלף הראשונה הם רחמים והיא סוד שם אהיה שהוא רחמים, ובוה תבין למה זה השם נקרא דינא רפיא. והטעם הוא לפי שיש בו שתוף הרחמים שהיא אות האלף המורה על שם אהיה שהוא רחמים הממתק ומרפא את שלשה אותיות די"ן אשר בו. וכבר ידעת כי שורש כל הדינין הם החמש גבורות הנודעות, ואם כן כל גבורה מאלו החמשה נקראת די"ן. ואם תמנה חמשה פעמים די"ן הם בגמטריא ש"ך. והענין הוא כי החמשה גבורות הנז' הם מתפשטות עד היותם ש"ך ניצוצות גבורה, וזהו סוד מ"ש בפ' פקודי בדרצ"ד סוף ע"ב, ניצוצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה כו', כי אלו החמשה גבורות מתנוצצות עד סך ש"ך ניצוצי גבור'. ואמנם התבסמות ש"ך ניצוצות אלו הם ע"י אות האלף של שם אדני המורה על שם אהי"ה שהוא רחמים כנז'. ונמצא עתה כי הה' גבורות שהם חמשה פעמים דין חזרו להיות חמשה פעמים אדנ"י, ואינון דינא רפיא. והנה ה' פעמים אדנ"י הם שכ"ה, וזהו הסוד הנרמז באדרא רבא בדף קל"ב ע"ב, שאמר ר' חזקיה מסתכל הוינא כו' נהיר וסליק לתלת מאה ועשרין וחמש עיבר, כי עתה בהתנוצץ בהם אות האלף אז אתנהירו והיו לחשבון שכ"ה עיבר וכולהו נהירין ונציצין מצד האלף שנגלה בה.

(א"ש. נ"ל כי אם תמנה גם כן החמשה אהי"ה הממתקים אותם פשוטים יהיו בגמ' ק"ה ותוסיפם על הש"ך דינין הנז' ויהיה מספר כולם תכ"ה כנז' לקמן ברכ"ז ע"א שו' י"ח וז"ל, ארבע מאה ועשרים וחמש בוצינין למלכא כו', וע"ש מ"ש הרב ז"ל שהוא שם כה"ת).

והנה נע"ר הם סוד ש"ך דינין הנז' עד לא אתבסמו, וכד אתבסמו על ידי שם אהי"ה שהיא ה"א עלאה המורה על האלף שבשם אדנ"י, ואתבסמו על ידי חמשה אלפין שבחמשה פעמים דין כנז' כנגד ה"א ראשונה של בינה הכוללת החמשה אלפין החמשה פעמים אור, ואז נקראת נערה יתיר ה"א, כי אז אתבסמו ונמתקו ואז היא בבחינת שכ"ה

דינין ממותקים, ואז קבילת עלה דכורא ואזדווגת ביה. ולהבין הדבר הזה יותר בביאו' צריך להקדים לך, כי הנה נודע כי בוצינא דקרדינותא היא סוד שורש הדינין והגבורות מתחילתם, ולכך שורש זאת הבוצינא אגניז גו מיעוי דאימא כנז' בפ' האזינו בדף רצ"ב ע"ב, ולכן הוא הנותן משחתא וקצבה אל הספירות כי כל מדידה היא מצד הגבורה, לפי שהחסד מורה התפשטות בכל הדברים, אבל הגבורה והדין אינה מנחת האור העליון להתפשט למטה להאיר אלא בקצבה ומדה בשיעור הצריך להתפשט ולא יותר. ולכן זו הבוצינא מדד ועביד משיחן בכל הי"ס כולן, ושורש זו הבוצינא היא בבינה לפי שמשם דינין מתערין כנודע. ואמנם כבר ידעת כי פסולת אלו הוא מבחינת אותם המלכים שמלכו בארץ אדום ואצטריפו ואתלבנו, ומן המותר ממה שהוברר מהם נשאר אלו הסיגים והפסולת הזה כנז' בפ' פקודי בדף רנ"ד ע"ב כנ"ל, וחושבנא דילהון הוא ש"ך עיבר, וכל אלו הם הניצוצו' דזריק האי בוצינא ואיקרון עלמין קדמאי דאתחריכו, כנז' בפ' פקודי ופרשת האזינו בדף רצ"ב ע"ב, ניצוצא אפיק זיקין בזיקין לתלת מאה ועשרין עיבר כו'. ואמנם אח"כ על ידי אותם החמשה גבורות דינין קדישין הנז' בפ' נשא בדף קמ"ב ע"א ובדף קל"ז ע"ב, בהם נתבסמו אותם מלכין קדמאין כמ"ש בפ' נשא בדף קל"ה, והם סוד הש"ך דינין, ובהתחבר עמהן חמשה גבורות הנז' נעשו שכ"ה כמנין נערה, ונתבסמו על ידי חמשה הגבורות האלו שהם חמש אותיות מנצפ"ך. וגם בזה תבין מ"ש בפ' תזריע בדף מ"ח ע"ב וז"ל, תאנא מן בוצינא דקרדינותא נפקי שכ"ה ניצוצי כו', וסוד זה נרמז בפ' בלק בדף ר"ט ע"א, תלת מאה ועשרין כו' זגין לסטרא דא כו', והם סוד פעמוני דגבורה שהיא נקראת זהב והם בכל ארבע קצוות הבינה.

ודע כי יש הפרש בין אלו השכ"ה לאותה פ"ר של מנצפ"ך (עיין לעיל בדמ"א), כי אותם הפ"ר של מנצפ"ך הם גבורות הזכר עצמו שאח"ך נתחברו בתוך נקוד' ציון שבה שהוא בחינת היסוד שבה, אבל השכ"ה ניצוצות האלו הם סוד גבורות הנקבה עצמה והם בסוד המלכות שבה, כי שם כל בחינות לבושיה, והכלים של הספירה הזו שלה הם שם אדני כמבואר אצלי במקומו. וכבר ידעת כי חמשה פעמים אדני"י הם שכ"ה כנ"ל, ובשער המצות בפ' משפטים וע"ש האמ' ושם כת' רצ"ע (בדף נ"ו ע"א) במצות ולא ירבה לו נשים נתבאר באופן אחר יותר נאות, כי השכ"ה דינין הם במלכות דאבא והם דינין דכורין והגבורות דמנצפ"ך הם במלכות דאימא והם נוקבין, ועיין בשער הכונות דף ס"ו בתיקון המועיל שלא יתגרה יצה"ר באדם בסוד נוצר חסד לאלפים, וע"ש היטב (ונתב' בשער הכונות בד' ס"ו ע"א), עכ"ל.

ובספר מבוא שערים (שער ה, חלק א, פרק ג, דף לו ט"ד – לו ט"א (דף צד ע"א)) מבאר מהרח"ו, וז"ל: והנה המלכות שבנוקבא דז"א, כל שלשה בחינותיה הם שמות אדני"י כנז' שם, ושם במלכות זו הם השכ"ה ניצוצין אשר שם באופן אחר נרמזים בשם אדני"י, שעל ידם מתחממת היא ומזדווגת עם ז"א. והענין כי שם אדני"י, אם תסיר אות א' ישאר דין, והנה חמשה גבורות הם שרש כל הדינין, ולכן כשנחלק הש"ך ניצוצין לה' בחינות יהיו ה"פ דין, לרמוז כי הם דינים ממש. והנה ע"י חמשה גמרות דאימא הנמשכין אל הנוק' דז"א

במלכות שבה כנז', נמתקין אלו הדינין. ונודע כי אימא נקרא אהי"ה, וא"כ חמשה גבורות שבה יהיו בסוד אהיה, ואלו נמשכין בסוד המשה אלפין של ה' אהיה עד מלכות הנוק', ומצטרפין עם ע"פ דין אשר בה, ונעשים חמשה שמות אדנ"י, ומתבסמין חמשה הדינין עם ה' אלפין אלו שהם ה"פ או"ר הנו' במעשה בראשית שהם באימא כנודע בתיקונין דף ז' ע"ב. וכשנתבסמו נק' נערה, שהיא בגימטריא שכ"ה כמנין ה"פ אדנ"י שהם הדינים ממותקים, ואז בהיותה נערה קבילת עלה דכורא וראויה אל הזיווג כנז' בפ' בא דף ל"ח ע"ב, כי יהיה נערה בתולה נער כתיב ע"ש. וזהו שתו ושכרו דודים, כי דודים בגי' דין, ובסוד הש"ך אלו שהם בחי' ה"פ דין, הוא זיווג זו"ן הנקרא דודים ע"ש דין כנז'. וגם דודים עם הכולל הוא אדנ"י שהוא הנוק', לרמוז על זיווג ת"ת במלכות. ונמצא כי א' של אדני הוא רחמים, כי הוא אל"ף דאהיה שבאימא, ועתה נקרא המלכות דינא רפיא. והטעם כי תחלה בהיותה ש"ך ונער היתה דין קשה, ועתה ע"י אות א' דאהיה שהוא רחמים נמתקה ונעשית דינא רפיא, כי הדין נעשה רפה ע"י אות א' הניתוסף בו. וז"ש באדרת נשא דף קל"ב ע"ב, א"ר חזקיה מסתכל הוינא כו' נהיר וסליק לשכ"ה עיבר כו', כי עתה בהתחבר עמהם ה' אלפין נהירו וקבלו אור מצד ה' אלפין שהם ה"פ אור כנז', ואז סליקו לחושבן שכ"ה עיבר.

והנה כל אלו השכ"ה שהם הש"ך והה' אלפין, חמשה גבורות דאימא, הם בחי' הגבורות שבמלכות הנוק' דז"א מפאת הגבורות המתפשטות בעצמה לצורך בנין גופא כנודע בש"ו.

אמנם הה' גבורות של מנצפ"ך הם סוד הגבורות שבזכר עצמו, אשר אח"כ ניתנים בה בנוק' ביסוד שבה ולא במלכות. וזהו ההפרש שיש בין גבורות מנצפ"ך לשכ"ה ניצוצין, כי אלו הם ביסוד ונמשכין לה מן הזכר, ואלו הם במלכות שבה והם מפאת עצמה כנז'.

ופעם אחרת שמעתי בדרוש הי"ח נשים של המלך דוד ע"ה, כי הדינים של שכ"ה הם דכורין והם במלכות של אבא, כי לכן אמרו בפרשת פקודי דף רנ"ד ע"ב, דש"ך ניצוצין אתברירו במחשבה שהוא אבא, יען הם דינין דכורין. וגם לכן ביארנו במקום אחר כי הל"ב נתיבות חכמה, כל אחד כליל מי', הם הש"ך ניצוצין. אמנם פ"ר דמנצפ"ך הם גבורות נוק' ממלכות דאימא, ולכן הם חמשה גבורות כמנין אות ה' שהיא בינה כנודע. ועיין בדרוש העומר, כי שם נתבאר היטב ענין ש"ך ניצוצין אלו, איך הם בסוד ל"ב נתיבות חכמה, וגם בסוד חמשים שערי בינה אחר שניתנים בה וע"ש היטב, עכ"ל.

ועניין נער ונער"ה מוזכר עוד בקצרה בספר עץ חיים (שער לה, סוף פרק ג; שער לה, סוף הפרקים ד-ה). ועיין מ"ש ר' שמעון אגסי בספר שם משמעון (מעמ' קסג על בחי' ש"ך ורפ"ח וכו').

בעניין עליה להיכל ק"ק דבריאה

בספר שער הכוונות (דרושי תפלת השחר, דרוש א, דף יב ט"א; עניין תפלת השחר, דף יח סט"ד; דרושי תפילת ערבית, דרוש א, דף נב ט"ג) מרבה מהרח"ו להזכיר כי ה' שפתי תפתח הוא בהיכל ק"ק דבריאה.

שם (דרושי כוונות קריאת שמע, דרוש ח, דף כח ט"ב) מבאר מהרח"ו, וז"ל בקצרה: עתה ב"תהלות לא"ל עליון גואלם" אז הוא התחלת עליית יעקב עם לאה ורחל בהיכל ק"ק דבריאה, ועתה מתחילין לעלות שם וחוזרים פב"פ וכו', ואח"כ באדני שפתי תפתח אז הוא גמר כניסתם בהיכל קה"ק, עכ"ל.

שם (דרושי העמידה, דרוש א, דף כח ט"ד) מבאר מהרח"ו, וז"ל: ונבאר ענין אדני שפתי תפתח כו' שתקנו לומר בתחילת העמידה, ולכאורה היה נראה שהוא הפסק גדול בין גאולה לתפלה, והנה רז"ל במס' ברכות הרגישו בקושיא זו ותירצו דכתפלה אריכתא דמיא. וביאור הענין הוא במה שכתבתי לעיל, כי בתהלות לאל עליון גואלם אז התחילו יעקב ולאה ורחל לעלות אל היכל קה"ק שבבריאה מן היכל הרצון, ושם חזרו פב"פ. והנה פסוק זה של אדני שפתי תפתח הוא כנגד היכל קה"ק שבבריאה ממש, כי הנה סוד שם אדני הוא כאן בבריאה כמ"ש אצלינו בשער שמות הספירות, וכנז' בהקדמת ס' התיקונים, כי שם אדני הוא בבריאה משום דתמן לאו איהו וכינויה חד כו'. והנה מוכרח הוא שבתחילי יעלו אל היכל קה"ק דבריאה, כדי שאח"כ משם יעלו אל האצילות, ולכן תקנו פסוק זה כאן. אמנם ביאור דברי רז"ל שאמרו דכתפלה אריכתא דמיא יוכן עם מה שנבאר במלת ברוך דברכת אבות, ששם יתבאר כי הוא סוד היכל ק"ק דבריאה דכען הוא ברוך ברביא דברכאן, וביאורו הוא במ"ש במקום אחר כי ע"י עליי העולמות והתכללותם זב"ז חוזרין ג"ר דעשי' ונעשין ממש בחינת יצירה, וכן ג"ר דיצירה נעשים בריאה ממש. וכן עתה הג"ר שבהיכל ק"ק דבריאה הם נכללים עם המל' דאצילות הנקרא תפלה, ונעשית חיבור א' ועולים יחד אל עולם האצילות. ונמצא כי היכל קה"ק דבריאה שהוא בחי' פסוק ה' שפתי תפתח כנ"ל, הנה כתפל' אריכת' דמיא שהוא המל' דאצילות הנקרא תפלה, וכאלו נתארכה ונגדלה יותר ע"י התחברות היכל קה"ק דבריאה עמה ונעשו הכל בחי' אצילות, וזהו אומרם ז"ל כתפלה אריכתא דמיא. ואמנם תכוין שעדיין בפ' זה אנו בעולם הבריאה כנ"ל, עכ"ל.

מעין זה מובא בספר פרי עץ חיים (שער הקריאת שמע, פרק כט, דף נ ט"א), וז"ל: באמרוך תהלות לאל עליון גואלם, צריך לומר מעומד כנ"ל. והענין, כי צ"ל תהלות כמנהג האשכנזים, ולא תהלה כמנהג הספרדיים. והענין, כי באמרו תהלות לאל עליון גואלם, אז התחלת עליות יעקב עם לאה ורחל, בהיכל ק"ק דבריאה. ואז מתחילין לעלות שם, ואז הם חוזרים פב"פ, ואז הוי נשיקין דא בדא כנזכר בזוהר. ואח"כ אדני שפתי תפתח, הוא גמר כניסתם בהיכל ק"ק, עכ"ל.

שם (שער התפלה, פרק ו, דף ז ט"ב) מובא, וז"ל: ואחר אומרך אדני שפתי תפתח, שהוא היכל ק"ק דבריאה כמבואר במקומו, וכאשר תתחיל בברכת אבות עצמו, אז תכוין בשם הוי"ה הנ"ל, עכ"ל.

עוד שם (שער מנחה ומעריב, פרק ו, דף עה ט"ב-ג) מובא, וז"ל: אדני שפתי תפתח. היכל ק"ק דדכורא המתחבר עם היכל ק"ק דנוקבא, לכן אומרים קדיש בין זה לזה, כי זה דכורא וזה נוקבא. והנה אין כוונת ברכת אבות דערבית כמו בשל שחרית, כי בשחרית, נכנסו יותר בחי' של המוחין, ממה שנכנסו עתה, עכ"ל.

ועיין מ"ש ר' רחמים דוד שרים בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קט, דף כז ע"ג).

כתפלה אריכתא דמיא

בספר פרי עץ חיים (שער הקריאת שמע, פרק כט, דף נ ט"ג) מובא, וז"ל: ועתה אנו צריכין לבאר אדני שפתי תפתח, כי הוא הפסק גדול בכאן. וזהו מה שהרגישו רז"ל שהיה ראוי לחבר ולעלות התפלה עם הגאולה בסוד ברוך וכו', ותירצו כי היא כתפלה אריכתא דמיא. ופי' הדבר, כי הלא בתהלות לאל עליון אז התחילו לעלות מהיכל הרצון אל היכל ק"ק וחזרו פב"פ, ועתה באדני שפתי תפתח הוא בהיכל ק"ק עצמו, כי כאן הוא שם אדני, כמ"ש בשער השמות ע"ש. וכנזכר בהקדמת תיקונים, כי אדני הוא בבריאה, דתמן לאו איהו וכינויו חד ע"ש.

הגהה מהחברים. וכשמתחיל אדני שפתי תפתח, אזי נכנס בהיכל ק"ק הראוי לכחב"ד של בריאה שלשתן יחד, כי נחשבים כאחד. וצריך שיעלה במחשבתו ממדרגה למדרגה עד בינה שלמעלה, כי זה ההיכל הוא ז', והבינה למעלה היא ז', ממלכות עד בינה. ומשם יכלל ז' בז', ויעלה עד א"ס במחשבתו, וחוזר חלילה ברצוא ושוב כברק למקומו, ע"כ.

והנה אנחנו צריכין בהכרח לעלות משם, כדי לעלות אח"כ משם לאצילות. אך ארז"ל כתפילה אריכתא דמיא, זה יובן עם מ"ש בסוד ברוך, כי סוד היכל ק"ק דבריאה בריבויא דברכאן וכו'. הענין, כי כבר הודעתך כי בהכלל העולמות זה בזה, אז חוזרים ג"ר דעשיה והם נעשין יצירה ממש. וכן ג"ר דיצירה נעשין בריאה ממש. ועד"ז ג"ר דהיכל ק"ק דבריאה, הם נכללין עם מלכות דאצילות, ונעשין ביחד עצמות א' ממש, ועולין יחד אל אצילות. נמצא, כי היכל ק"ק דבריאה שהוא פסוק אדני שפתי תפתח, הוא כתפלה אריכתא דמיא, כי המלכות דאצילות הנקרא תפלה, נתארכה ונתגדלה יותר, במה שנתחבר עם היכל ק"ק דבריאה, ונעשה הכל בחי' אצילות, וזהו כתפלה אריכתא דמיא, עכ"ל.

שם (שער מנחה ומעריב, פרק ד, דף עה ט"א) מובא עוד, וז"ל: הנה כבר בארנו בתפלת שחרית, כי אדני שפתי תפתח, הוא היכל דדכורא בבריאה, ואמרנו כי הוא מתדבק עם האצילות ונתהוו יחד, וזשארז"ל כתפלה אריכתא דמיא, וע"ש. ושם בארנו, כי לכן אנו אומרים

אותו מעומד, אמנם השכיבנו הוא היכל ק"ק דנוקבא, לכן אין עמידה בנוקבא אלא בישבה, ונלע"ד כי לכך אנו אומרים אדני שפתי וכו', הוא כדי לחבר עמו היכל ז' דדכורא, כדי שתוכל האצילות לירד שם ולהתקשר שם. ונלע"ד כי לכך אנו אומרים אח"כ קדיש בין השכיבנו לאדני שפתי, כי זה דכורא וזה נוקבא, לכן ג"כ זה מיושב וזה מעומד. והנה כוונת ק"ש של עתה, הוא ממש ע"ד ק"ש של שחרית. וכבר בארנו 'ג' חלוקים שיש ביניהן לבד. אמנם הוא סוד רמ"ח איברי ז"א דאצילות, שיורדין ומצטיירין בהיכל אהבה דנוקבא דוגמא דשחרית, רק שאותן הם בהיכל אהבה דדכורא דבריאה. והנה בברכת אבות של עמידה דערבית תכוין, כי הלא בק"ש של ערבית נכנסו הו"ק דגדלות אמא, ועתה בעמידה נכנסו הו"ק דגדלות אבא, אך הג"ר של או"א אינם נכנסין כלל בערבית, ואע"פ שאנו בארנו שאין מוחין דאבא נכנסין כלל, רק עד שנגמרים לכנוס כל ג"ר דאמא, כמ"ש בברכת אבות דשחרית, עכ"ז שם הוא, לפי שעדיין צריכין לכנוס הג"ר של אמא, אבל כאן שאינן נכנסין ג"ר דאמא כלל, לכן נכנסין הו"ק דאבא בברכת אבות, ולכן יש כוונה אחרת בברכת אבות של ערבית, עכ"ל.

מנהג היהודים הדרים בארץ ישמעאל

(פרי עץ חיים, שער הקריאת שמע, פרק כט, דף נ ט"ג-ד)

מן אדני שפתי תפתח מתחלת תיקון של הנוקבא דז"א, לבא בפנים דז"א, וזהו נלע"ד שלכן נהגו כל היהודים הדרים בארץ ישמעאל, כשעומדים להתפלל העמידה מהפכים פניהם לאחוריהם, ועושין תנועה בידיהם לאנשים העומדים באחוריהם, שיבאו בפניהם מפני הכבוד. אבל מנהג ישראל תורה היא, כי חסידים הראשונים היו נוהגין לעשות כן, לשכינה העומדת באחורי הז"א, להביאה עם ז"א פב"פ. ומנהג אבותיהם בידיהם, ואינם יודעים הטעם הנכון הנז' לעיל, והאמת יורה דרכו.

יחוד התפלה

הקדמה

עניינה של כוונה זו – יחוד התפלה, הוא לתקן פגם ביטול התפלה.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי ציצית, דרוש ז, דף ז ט"ג)

בכוונת האדם בעת שמתעטף בציצית, ובו יתבאר ד' כוונות שיש בד' מצות הרמוזות בד' אותיו של הויה, ואלו הם: תפילה וציצית ותפילין וק"ש. דע כי ד' כוונות יש בד' מצות הרמוזות בד' אותיות הויה, וטוב הוא לכוין בהם תמיד באופן שנבאר.

הנה לפעמים האדם מבטל א' מד' מצות הנז' בשוגג או אפי' במזיד, וארבעתן הם מ"ע מן התורה, וכאשר האדם איזה פעם מתבטל מלהתפלל ביטל מ"ע שנאמר (שמות כג, כה) ועבדתם את ה' אלהיכם – זו תפלה, והעובר על מצוה זו פוגם בה' אחרונה של הויה. והמבטל מצות ציצית פוגם באות ו' של הויה והמבטל מצות תפילין פוגם בה' ראשונה של הויה, והמבטל ק"ש פוגם באות י' של ההויה, הרי ארבעתן כסדרן מלמטה למעלה. וכדי לתקן הפגמי' הנז' צריך האדם לייחד ד' יחודים אלו שנוכיר כל יחוד כפי הפגם שכנגדו, וזה סדרן מלמעלה למטה. [...]

וכנגד פגם ה' אחרוני' בביטול מצות התפלה תיחד זה היחוד, ותכוין בתחי' להעלות אות ו' עם ה' ראשו' ואח"כ עוליו' יחד אות ה' ראשונה ואות ו' אל אות י' ומתחברין שלשתן ואח"כ נקשרת אות ה' אחרוני' עם שלשה אותיות הנז' ותכוין כי חיבור זה עולה גי' ח"ן בזה האופן ו"ה וה"י ה"י.

והנה מקום כוונות אלו היחודים תכוין בהם כל יחוד במקומו. כיצד, כשתאמר ק"ש דשחרית או דערבית, כי אלו הם בלבד מ"ע קודם שיתחיל ק"ש יכוין ביחוד שלו וכנ"ל, וכשיניח תפילין יכוין ביחוד שלו, וכשיתעטף בציצית יכוין ביחוד שלו. וכשיתפלל תפילת י"ח שהיא ג"כ מ"ע ערב ובקר וצהריים, יכוין ביחוד שלו אחר שיאמר פסוק ה' שפתי תפתח (תהלים נא, יז), קודם שיתחיל ברכת אבות.

פרי עץ חיים

(שער הציצית, פרק ו, דף יז ע"ד)

ודע, כי ארבעה יחודים יש בארבע אותיות הוי"ה, וטוב הוא לכוין בהם תמיד, אפילו באמצע היום, והם תיקון למה שחטא אדם בשוגג, או אפילו במזיד: שלא התפלל, או לא קרא ק"ש, או לא הניח תפילין או ציצית. והעובר על מצות תפלה פגם בה' תתאה, הנקראת תפלה. והעובר על מצות תפילין, באיזה יום שיהיה, פגם בה' עלאה, כי אמא היא תפילין על ברא כנודע. והעובר על מצות ציצית באיזה יום שיהיה, פגם באות ו'. והנמנע באיזה יום שיהיה מן יחוד ק"ש, פגם באות יו"ד. וכדי לתקן אלו הד' פגימות, צריך ליחד אלו הד' יחודים, כל יחוד על פגם שלו. והנה אלו הם הד' יחודים, בד' אותיות הו"ה. [...]

יחוד הד' כנגד התפלה באות ה' אחרונה, כזה – יכוין להעלות ו' אל ה' עלאה, ואחר כך ו"ה אל יו"ד, ומתחברים יחד. ואח"כ נקשרת ה' תתאה, עם אותיות וה"י, כזה – ו"ה, וה"י, הוה"י. והוא בגימטריא ח"ן, הרי נתבאר כל הד' יחודים.

וטוב ליחד ולכוין אלו הד' יחודים, כל יחוד בזמן המצוה ההיא. ועכ"ז אם יחדם בכל שאר שעות היום, מה טוב מאוד.

(שער קריאת שמע שעל המיטה, פרק י, דף עח ע"ד)

ארבע כוונות יש בד' אותיות הוי"ה, וטוב לכוין בהם תמיד. כיצד – הנה אדם לפעמים מפסיק מלהתפלל, כגון ע"י שוגג וכיוצא או אפילו מזיד, ומבטל מצות עשה ועבדתם את ה' אלהיכם – ועבודה זו תפלה. והנה, העובר מצוה זו פוגם בה' תתאה, והמונע איזה פעם מלהניח תפילין פוגם בה' ראשונה, והמונע מציצית פוגם בו', והמונע מן יחוד ק"ש פוגם ביו". נמצא כסדרן הוא – יחוד ק"ש י', תפילין ה', ציצית ו', תפלה ה'. אמנם לתקן פגמים אלו צריך לייחד ד' יחודים, כל יחוד של פגם שלו. [...]

יחוד ד', ה' תתאה – תפלה, תכוין להעלות בסוד התפלה ו' לגבי ה' עלאה, ועי"כ עולים יחד ו' עם ה' עלאה לגבי י', ומתחברים יחד. אח"כ נקשרת ה' תתאה עם ג' אותיות, והוא גימטריא חן. כיצד – ו"ה וה"י הוה"י, גי' חן.

הרי נתבארו ד' יחודים אלה. אמנם תכוין ביחד כולם כשתשכב בעת שתאמר הוידוי, בארנו שם שיאמר אם חטאתי לפניך באות י' שבשם כו', ואז תכוין לעון דק"ש ולתקן יחודו, וכן בשאר אותיות. אמנם גם כשתאמר ק"ש, יכוין קודם ק"ש שחרית או ערבית שהוא מ"ע, אז היחוד של אות י' לבד. וכשתניח תפילין, תכוין ביחוד ה' עלאה. וכשתשים ציצית, תכוין אותו ביחוד שלו. וכשתאמר תפלה קודם עמידה, יכוין אחר אדני שפתי (תהלים נא, יז), ביחוד ה' תתאה.

עולת תמיד

(שער הציצית, דף כד ע"א)

ודע כי ד' יחודים יש בד' אותיות ההוי"ה, וטוב הוא לכוין בהם תמיד, אפילו באמצע היום, והם תיקון מה שחטא האדם בשוגג או אפילו במזיד, ולא התפלל או לא קרא ק"ש או לא הניח תפלין או ציצית. והעובר על מצות התפלה פוגם בה"א תתאה הנקראת תפלה. והעובר על מצות תפלין באיזה יום שיהיה פוגם בה"א עילאה, כי אימא היא תפלין על ברא כנודע. והעובר על ציצית באיזה יום שיהיה פוגם באות ו'. והנמנע מן ייחוד ק"ש באיזה יום שיהיה פוגם באות יו"ד. וכדי לתקן אלו ד' פגמים צריך לייחד ד' ייחודים כל יחוד על פגם שלו. והנה הם ד' ייחודים בד' אותיות ההוי"ה. [...]

וייחוד ד' כנגד תפלה באות ה' אחרונה. וטוב לייחד ולכוין אלו הד' ייחודים כל יחוד בזמן קיום המצוה ההיא, ועכ"ז אם ייחדם בכל שאר שעות היום הוא טוב מאד. [...]

וקודם שתתחיל העמידה של ברוך וכו', אחר פסוק אדני שפתי תפתח וכו' (תהלים נא, יז), שאז הוא עיקר מצות התפלה, תכוין לייחוד הד' של התפלה כמו שית' במקומם.

ספר הכוונות [הישן]

(עמ' קנב – קנג)

ארבעה כוונות יש בד' אותיות הוי"ה, וטוב לכוין בהם תמיד. כיצר, הנה האדם לפעמים מפסיד להתפלל כגון ע"י שוגג וכיוצא, או אפילו במזיד. והנה מבטל מצות עשה של ועבדתם את י"י אלהיכם (שמות כג, כה) – זו תפילה. והנה העובר מצוה זו פוגם באות ה' אחרונה, והנמנע איזה פעם מלהניח תפלין פוגם באות ה' ראשונה, והנמנע מציצית פוגם באות ו"ו, ומי שנמנע מייחוד ק"ש פוגם באות י'. נמצא כי סדרן הוא כך ייחוד י', תפלין ה', ציצית ו', תפילה ה'.

ואמנם לתקן פגמים אלו צריך לייחד ארבעה ייחודים, כל ייחוד על פגם שלו. [...]

ייחוד הרביעי – ה' תתאה, תחילה תפילה תכוין להעלות בסוד תפילה ו' אל ה' עילאה, וע"י כן עולים יחד ו' עם ה' עילאה אל י' ומתחברים יחד, ואח"כ נקשרת ה' תתאה עם ג' אותיות והם בגי' ח"ן, כיצד ו"ה וה"י הוה"י, הרי בגי' ח"ן.

הרי נתבארו ד' ייחודים אלו אמנם תכוונם ביחד כולם כשתשכב כשתאמר וידוי שביארנו במקומו שתאמר אם חמאתי לפניך באות י' שבשם, ואז תכוין לעון הק"ש ולתקן ייחודו, וכמו כן בשאר האותיות. ואמנם גם כשתאמר ק"ש דערבית או דשחרית שהיא מצות עשה, אז תכוין הייחוד של אות י' לבד, וכשתניח התפלין תכוין בייחוד ה' עילאה, וכשתשים ציצית תכוין באות ו' בייחוד שלו, וכשתאמר תפילה קודם העמידה אחר אדני שפתי תפתח תכוין ביחוד ה' תתאה.

סידורים

חלק ב, דף נג ע"ב;	סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"
חלק ד, דף סג ע"א;	
חלק ח, דף טז ע"א.	
חלק א, עמ' 583, 588;	סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"
חלק ב, עמ' 164;	
חלק ג, עמ' 259, 494.	
חלק א, עמ' 295;	סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"
חלק ב, עמ' 156;	
חלק ד, עמ' 99.	

מפרשים

עמ' קו, בנד"מ עמ' קכה – קכו [לשונו מובא בהמשך].	מעיל אליהו
כוונות סדר העמידה, דף כט ע"א, אות ה.	פתח עינים
חלק ה, עמ' קנז.	פתח עינים החדש
דף פח ע"ב, קלג ע"ב [לשונו מובא בהמשך].	תורת חכם

ביאור סדר הכוונות

ע"י יחוד הבא – יחוד התפלה, בא המכוין לתקן מה שחטא בשוגג או אפילו במזיד ולא התפלל, כי ביטול התפלה פוגם באות ה' אחרונה של שם הוי"ה.

יכוין לתקן פגם ביטול התפלה [כאופן זה, והוא תיקון פגם ה' אחרונה של הוי"ה (סידור היר"א)], כי המבטל מצות עשה של ועבדתם את ה' אלהיכם (שמות כג, כה) – ועבודה זו תפלה, פוגם באות ה' אחרונה של שם הוי"ה הנקראת תפלה, ומפרידה משאר אותיות של שם הוי"ה, ולתקן פגם הנ"ל יש לחבר אותה אות ה' אחרונה של שם הוי"ה חזרה לשאר אותיותיו ולייחדם כפי סדר זה:

יכוין באות ו' דהוי"ה שהוא הו"א, אות ו' של שם הוי"ה הכולל פרצופי עולם האצילות, והיא רומזת לפר' ז"א, **להעלותו**, בסוד תפילה (ספר הכוונות הישן),

לה' ראשונה דהוי"ה שהיא אימא, אות ה' הראשונה של שם הוי"ה הכולל פרצופי האצילות, והיא רומזת לאימא,

יכוין להעלות שתיהן, פי' ב' אותיות ה"ו הנ"ל, **לאות י' דהוי"ה שהוא אבא**, אות י' של שם הוי"ה הכולל פרצופי האצילות, והיא רומזת לאבא, ואז מתחברות שלשה אותיות יה"ו הנ"ל יחד,

אח"כ יכוין להעלות ה' אחרונה דהוי"ה שהיא הנוק', אות ה' אחרונה של שם הוי"ה הכולל פרצופי האצילות, והיא רומזת לנוק' הנקראת תפלה, ובה הפגם של ביטול תפלה כנ"ל,

כדי, המילה כדי חסרה בסידור היר"א,

לחברה עם אותיות וה"י הנו"ל דהוי"ה, אז נקשרת אות ה' אחרונה של שם הוי"ה עם ג' אותיות הראשונות יה"ו שכבר מחוברות יחד, וכנ"ל זוהי מטרת כוונה זו ועי"ז מתקן המכוין פגם ביטול התפלה,

כאופן זה, וחוזר על סדר החיבורים הנ"ל בקצרה

ו"ה וה"י הוה"י, ובזה תוקן פגם ביטול התפלה, ועוד יש לכוין כי חיבור כל אותיות אלו עולה

גי' ח"ן, כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות (דרושי ציצית, דרוש ז), ועוד

[גי' יו"ד ה"י וא"ו ה"ה (סידור היר"א)], רמז זה אינו מופיע בסידור המודפס והוא מובא

בסידור היר"א (סידור היר"א "נהר שלום": ח"א, עמ' 583; ח"ג, עמ' 494. אמנם אינו מוזכר שם: ח"ב, עמ'

164; ח"ג, עמ' 259. והוא מוזכר בסידור היר"א "כוונות הרש"ש": ח"א, עמ' 295. אמנם אינו מוזכר שם: ח"ב,

עמ' 156; ח"ד, עמ' 99), ועיין מה שנביא ב"ה בעניין שם זה בהמשך בליקוטי ביאורים. וכנ"ל

תיקון פגם ביטול התפלה הוא

כנגד אות ה' אחרונה דהוי"ה – ה', שבה פגם ביטול התפלה. בסידור רחובות הנהר שיצא לאור ע"י ישיבת נהר שלום סידרו המילים אלו בראש יחוד התפלה, עוד לפני המילים "יכוין לתקן פגם ביטול התפלה", ובסידור היר"א מוזכר עניין זה בריש סדר הכוונה כנ"ל ולא כאן בסוף סדר הכוונה.

ליקוטי ביאורים

ה' שפתי וכו' – יחוד התפלה

סדר כוונתם

בספר מעיל אליהו (עמ' קו; בנד"מ עמ' קכו) כותב ר' אליהו שלימאן מאני, ז"ל: ד"ה יכוין לתקן פגם ביטול התפילה באופן זה וכו'. משמע שצריך לכוין בייחוד התפילה אחר קריאת פסוק אדני וכו', וכן כתוב במקצת סידורים בהדיא, והיא כנוצר בשעה"כ דרוש ז' דציצית דף ז' ע"ג. אך בסידורים דסדר שבת כתוב בהדיא שצריך לכוין יחוד זה קודם קריאת פסוק אדני וכו', ולא זיכיתי להבין איה מקומו בדברי רבינו ז"ל, וגם מאי שנא, והיעב"א, עכ"ל.

בעניין שם הוי"ה מלא העולה בגי' ח"ן

שם הוי"ה במילוי כזה – יו"ד ה"י וא"ו ה"ה, העולה כמנין ח"ן או אז"ן, מוזכר מספר פעמים בכתבי מהרח"ו בנוגע לעניינים שונים: סוד התפשטות שם ס"ג (עץ חיים, שער ד, פרק

ג, דף יט ע"ב; שער ההקדמות, דף יג רע"ב, לז ע"א-ב-ג; מבוא שערים, שער ד, ח"ב, פרק יא, דף לג סע"ג; שער רוח הקודש, דף נ ע"ד), סוד הבת עין (שער ההקדמות, דף סז ע"א; נהר שלום, דף מג ע"ב), סוד האזן ככוונות המרכבה (הוא השם שמכוונים בפנימיות האזן, עיין פרק הבא), ועוד (שער רוח הקודש, דף כז ע"ג).

בספר לימודי אצילות (סוד הצמצום, חלק שני, דף לג ע"ד) כותב מהר"י סרוג כי שם הוי"ה מלא הנ"ל בגי' ח"ן הוא ביסוד דז"א.

בפירוש הרמ"ז על ספר הזוהר (ויקרא, דף לג ע"א, ריש עמ' צז) כותב ר' משה זכותא על שם הוי"ה המלא הנ"ל "שסודו י"ה מס"ג וא"ו ממ"ה ה"ה מב"ן".

בספר מקדש מלך (פר' פקודי, דף רכד, בנד"מ ח"ב, עמ' רנה) כותב שהוא שם שכלול מד' שמות עסמ"ב.

בספר בניהו בן יהודע (ביצה, דף טז ע"א) כותב הבן איש חי – ר' יוסף חיים ב"ר אליהו מבגדאד, "כבוד ה' עולה מספר חן שהוא מספר שם הוי"ה במלוי כזה יו"ד ה"י וא"ו ה"ה שעולה ח"ן, ומלוי זה הוא סוד כללות אצילות בריאה יצירה ועשייה".

ההזכרה היחידה הנוגעת לעניין יחוד התפלה באופן מפורש שמצאתי, היא דברי ר' אברהם אזולאי בספר כנף רננים (הכנף החמישי, עמ' נב), ושם מביא הוא ז"ל את יחוד התפלה דידן, ובסופו מוסיף – "ותשלב שם ב"ן ושם מ"ה ושם ע"ב יחד, ותמיד תכוין בשם ע"ב", ולעת עתה לא ידעתי מה מקורו.

וכן על דרך זה עד כתר דא"ק

בספר תורת חכם (דף פח ע"ב) כותב ר' חיים דילה רוזה כדרכו בקודש, וז"ל: ביחוד של העמידה, שאנו מכוונים לעלות הוי"ו שהוא הז"א לגבי אימא שהוא ה' ראשונה, ר"ל ז"א דמלכות דעשיה שהוא וי"ו לגבי ה' שהיא אימא, ואח"כ שניהם לגבי יו"ד אבא דמלכות דעשיה, ואח"כ ה' אחרונה לחברה עם כולם, ואח"כ אבא דמלכות הוא נקרא וי"ו וז"א בערך העליון ממנו שנקרא ה' ראשונה בערכו, וצריך לחבר עמו וכן על דרך זה עד כתר דא"ק, מפני שאין לך דבר שאין בו א"ק ואבי"ע, וצריך ליחד כלם ולהמשיך מוחין לכולם, עכ"ל.

ושם (דף קלג ע"ב) כותב הוא ז"ל "אפשר שהיחוד של קודם העמידה הוא בחינת עליית מ"ן".

עוד בעניין יחוד התפלה

מדברי הבן איש חי בעניין יחוד התפלה

בספר בן יהוידע (ברכות, דף לד ע"ב) מבאר הבן איש חי – ר' יוסף חיים ב"ר אליהו מבגדאד, וז"ל: והנה ידוע מה שכתב רבינו האר"י ז"ל, שיחוד התפילה הוא ו"ה וה"י הוה"י שעולה מספר חן, וכתב הרמ"ז ז"ל לכן התפילה נקראת חן, דכתיב (דברים ג, כג) ואתחנן אל ה', והיינו כי ה' גבורות של ה' שמות אלהים שעולים ת"ל המתעוררים בתפלה, יתמתקו על ידי יחוד התפילה שהוא מספר חן. ובזה פרשתי בס"ד רמז הכתוב (קהלת י, יב) דברי פי חכם חן, שמשפר חן שהוא יחוד התפילה ה' גבורות שהם ת"ל ששרשם בפה, ובזה פרשתי בס"ד (בראשית ו, ט) את האלהים התהלך נח, פירוש את ה' אלהים רצונו לומר חמשה שמות אלהים, התהלך נח הוא יחוד התפילה.

ובזה פרשתי בס"ד רמז הכתוב בתהלים ט"ז – חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי, וקשא הוה ליה למימר אף נחלה שהוא שם דבר, ונחלת מלה דבוקה באחרת אין כאן כן, ובזה מובן היטב דידוע שדוד המלך ע"ה אחוז במלכות הכוללת לאה ורחל, שהיה לו אחיזה בשתיהן, ולכך תיקן את שניהם רחל בחברון ולאה בירושלם, וכנזכר בשער הפסוקים, והם עיקר בניינם על ידי ה' גבורות שהם ת"ל, ולכך הוא ראוי לעשות תיקון זה של ה' גבורות שהם ת"ל על ידו יותר מצדיקים אחרים, וזה שאמר חבלים נפלו לי בנעימים – הם לאה ורחל, שגורלי נפל שם כי אחיזתי היא בהם, ולכן אף נחלת אותיות נ"ח ת"ל, דהיינו יחוד של נח הנזכר, שממתק את הת"ל, שפרה עלי נאה ויאה עלי, דשייך הוא לי יותר מזולתי, נמצא יחוד התפילה שממתקת הת"ל הוא מספר חן, לכך יתפלל בבית הכנסת שיש בו חלון שהוא אותיות ל"ו ח"ן, וכן חלונות אותיות ח"ן ות"ל, ולפי פירוש רש"י ז"ל בטעם החלון כדי שיסתכל ויהיה לו מורא והכנעה, נראה לי חלון גימטריא דחילו לו, כי דחילו גימטריא נח, והאדם צריך לעמוד שם בדחילו, עכ"ל.

שם (מגילה, דף טו ע"ב) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: שם שני אמות היה והעמידו על שתיים עשרה. נראה לי לפי זה הנס נעשה בעשרה אמות, לרמז זכות עשרת הדברות הגינה. ומאן דאמר על שש עשרה, הנס נעשה בארבע עשרה אמות, רמז זכות דוד המלך ע"ה הגינה, כי הוא היה סיבה לביאת מרדכי שלא הרג את שמעי, וכמו שאמרו חז"ל.

ומאן דאמר עשרים ושמונה הנס היה בעשרים ושש אמות, כמנין שם הוי"ה שפועל בנסים למעלה מן הטבע. ומאן דאמר עשרים וארבע הנס היה בעשרים ושתיים אמות, על ידי זכות עשרים ושתיים אותיות התורה. ומ"ד ששים הנס היה בחמשים ושמונה אמות, כנגד יחוד התפלה שהוא מספר ח"ן, וכנגד מספר און ששמע הקב"ה תפלתם, ונתן לה חן, וגם הוא מספר כבוד ה' שנגלה כבוד ה' בדבר זה. ומאן דאמר מאתים הנס היה במאה תשעים ושמונה, כמנין שתי פעמים סגו"ל שהוא סוד החסד שזכו לחסד באתגלייא וחסד באתכסייא, עכ"ל.

ועוד שם (סוטה, דף מא ע"ב) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: שם כל אדם שיש בו חנופה נופל בגיהנם. נ"ל בא ללמד אפילו הוא תלמיד חכם, דאין גיהנם שולט בו, קל וחומר מסלמנדרא כדאיתא בחגיגה [דף כ"ז ע"א], עכ"ז לא תגין עליו תורה בזה אלא יהיה נופל בגיהנם, ורמז לדבר חנופה עולה מספר לגיהנם, ולזה אמר כל אדם רוצה לומר אפילו תלמיד חכם. אי נמי לומר אפילו עני הוא, והוצרך להחניף בשביל פרנסתו.

ומה שאמר אין תפלתו נשמעת, נ"ל בס"ד מדה כנגד מדה, הפה הוא שערי תפלה, וכיון דחטא בפה בחנופה נסתמו לו שערי תפלה. ועוד נ"ל בס"ד על פי מה שאמר הרב משה זכות ז"ל, יחוד התפלה הוא מספר חן כזה – ו"ה וה"י והה"י, וכתב לכן התפלה נקראת בשם חן, כמה דאיתא (דברים ג, כג) ואתחנן אל ה' ע"ש, נמצא התפלה היא סוד חן בפה, ולכן עון חנופה גורם דאין תפלתו וכו', עכ"ל.

מדברי הבן איש חי

בעניין שילוב ד' שמות עסמ"ב

בספר בן יהוידע (ביצה, דף טז ע"א) מבאר הבן איש חי – ר' יוסף חיים ב"ר אליהו מבגדאד, וז"ל: ועוד נראה לי בס"ד מה שאמרו בענין הבטחון הזה כל מעשיו לשם שמים, והוא כי ידוע מ"ש המקובלים ז"ל כבוד ה' עולה מספר חן שהוא מספר שם הוי"ה במילוי כזה – יו"ד ה"י וא"ו ה"ה, שעולה ח"ן, ומילוי זה הוא סוד כללות אצילות בריאה יצירה ועשיה, דהיינו יו"ד אצילות וה"י ביודי"ן בריאה ואות וא"ו באלפי"ן יצירה ואות ה"ה בההי"ן עשיה, ובכללות אצילות בריאה יצירה ועשיה יהיה כבוד ה' עד כאן דבריו, וידוע כי בבטחון ניכר כבוד ה', ואמרת בס"ד לכן נקרא בטחון שהוא אותיות טוב חן, כלומר טוב הנקרא כבוד ה' שהוא מספר ח"ן שבו יהיה קישור לכללות עולמות אצילות בריאה יצירה ועשיה שרמוזים בשם הוי"ה שעולה במילואו מספר ח"ן.

וידוע מ"ש המקובלים ז"ל דזכות הבטחון עולה עד אצילות שהוא סוד חכמה יו"ד דשם קדישא, ולכן כתיב (תהלים לב, י) והבוטח בה' חסד יסובבנו, חסד מספר שם הוי"ה דיודי"ן גימטריא חסד שהוא סוד אצילות וסוד חכמה, ואמרת בזה רמז הכתוב (ישעי' כו, ד) בטחו בה' עדי עד, והיינו ע"ד ראשי תיבות ד' עולמות שבבטחון יתקשרו ד' עולמות אצילות בריאה יצירה ועשיה, שכללותם רמוז במספר שם הוי"ה שעולה חן, עכ"ל.

מדברי ר' חיים פלאג'י

בספר כף החיים (סימן טו, אות פה) מבאר ר' חיים פלאג'י, וז"ל: איתא בכתבי האר"י, קודם שתתחיל תפילת שמונה עשרה תעשה יחוד התפילה, דהיינו שתעלה ו' לגבי ה' עילאה, ואחר כך תכוין ששניהם יחד ו"ה עולים לגבי י' ונעשה וה"י, אחר כך נקשרת ה' תתאה עם שלש אותיות ונעשה הוה"י, עולה סך המנין ו"ה וה"י הוה"י [גין] ח"ן, ויעלה במחשבתו כאלו הוא עומד למעלה ברקיע בין המלאכים, ולא יעלה במחשבתו שום דבר מעולם הזה, עכ"ל.

מרכבה

וכסא לאדם דאצילות

הקדמה

הכוונה הבאה היא יחוד מספר שער רוח הקודש, ועניינה לכוין האדם לפני כל עליה ועליה שבסדר התפלה, להעריך את עצמו כאילו הוא מדור וכסא אל הקדושה העליונה – כאן לפני העמידה אל בחי' אצילות, וע"י כך יענוהו מן השמים תעלה תקובל ותענה תפלתו, לפי שיוכל ע"י כוונה זו לקשר כל העולמות ע"י שתשרה ותחול עליו קדושה עליונה.

ומוסיף מהרח"ו כי יחוד זה הוא סוד בכל דרכיך דעהו (משלי ג, ו), ואין ספק כי אם יתמיד האדם לנהוג עצמו בכוונות אלו, שיהיה כאחד מן המלאכים המשרתים ברקיע, וישיג לדעת כל אשר ירצה, ובפרט אם לא יפסיק ויחשוב בכל רגע ורגע ולא יפריד המחשבה, והכל תלוי כפי עוצם כוונתו והתדבקותו למעלה.

מקורות

שער רוח הקודש

(דף נ ט"ג – נא ט"א, יחוד כא)

יחוד כ"א, והוא כלול מג' יחודים טובים, ונמשך עמהם ששה כונות טובות מאד. אמר הכותב, היחודים אשר יכוין בהם האדם תמיד אלו הם: טוב לאדם שיצייר אותיות שם יהוה תמיד בציורם לנגד עיניו, ודבר זה גורם להביא בלב האדם יראתו ית' וגם לזכך הנפש, וז"ש דוד המלך ע"ה (תהלים טז, ח) שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט.

יכוין האדם תמיד איך הוא נברא ונעשה בצלם אלהי"ם. והענין הוא, כי הנה יש באדם התחתון פנימיות וחיצוניות, וכדוגמתו באדם העליון. והנה הפנימיות הם המוחין, החיצוניות הוא בשר האדם. והנה בבחי' המוחין המתפשטים בכל הגוף כנודע, הוא רמוז צלם ההוי"ה. כיצד, שתי אותיות י"ה הם שני מוחין חו"ב שבראש האדם, ואות ו' היא גוף האדם, והתפשטות המוחין בו, ואות ה' אחרונה היא העטרה שביסוד, והיא בת זוונו של האדם.

ואמנם החיצוניות, בו רמוז צלם שם אלהי"ם, ושכחתי עניינו איך הוא. ונלע"ד שהוא כך, א' בכתר האדם שהוא גלגלתא שבו. ול"ם הם תרין חללי גלגלתא שהם המקומות של המוחין, אבל הנלע"ד יותר אמיתי בודאי הוא זה, כי הא' הוא גלגלתא שהוא הכתר, ול'

שהוא מקום ג' המוחין חב"ד, וה' הם ה' קצוות שבו מחסד עד הוד, וי' הוא יו"ד דיסוד, ומ"ם סתומה היא המלכות שבו והיא העטרה שביסוד, או הנקבה בת זוונו. וז"ס ויברא ה' אלהי"ם את האדם בצלמו בצלם אלהי"ם וכו' (בראשית א, כז), הרי הם ב' צלמים, אחד צלם דהוי"ה וזהו בצלמו בצלם ו' שהוא הוי"ה דז"א, והב' בצלם אלהי"ם.

ראוי לאדם תמיד לכוין ולהעריך את עצמו כאלו הוא מדור וכסא אל האצ"י הקדוש, כי הנה כתיב (שם) ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו, וכתיב (בראשית ט, ו) כי בצלם אלהי"ם עשה את האדם, ובפרט בזמן שהאדם מתפלל הוא יותר ראוי ומוכרח שיכוין בכך, וע"י כך יוכל לשיענוהו מן השמים ותקובל תפלתו, לפי שיוכל ע"י כוונה זו לקשר כל העולמות ע"י שתשרה ותחול עליו קדושה עליונה.

וזהו מה שיכוין, יחשוב האדם להכין ראשו שיהיה כסא אל שם ההוי"ה בנקוד קמ"ץ כלה, ומוח חכמה שבו בשם הוי"ה בנקוד פת"ת, ומוח בינה שבו בהוי"ה בנקוד ציר"י, וזרועו הימין בהוי"ה בנקוד סגול, וזרועו השמאלי בהוי"ה בנקוד שב"א, וגופו בהוי"ה בנקוד חול"ם, וירך ימין בהוי"ה בנקוד חירי"ק, וירך שמאל בהוי"ה בנקוד קבו"ץ, ויסוד שלו בהוי"ה בנקוד שורק בוא"ו, והעטרה שבו בהוי"ה בלתי נקוד יהוה כנו' בתקון ע'.

ויכוין כי אזן שלו הוא הוי"ו דס"ג חוץ מן ה' אחרונה כזה יו"ד ה"י וא"ו ה"ה, כמבואר הטעם אצלינו שה' אחרונה ירדה עד החוטם, והוי"ה זו היא בגי' און. וע"י כונה זו אולי יזכה לשמוע איזו קדושה מלמעלה בתפלתו.

ויכוין בחוטם שלו אל הוי"ה דס"ג, כי כך עולה בגי', וכמבואר אצלינו פירושו, ואולי יזכה להריח ריח קדוש.

ובפה שלו יכוין להוי"ה דס"ג ולכ"ב אותיות היוצאות מן חמש מוצאות הפה, אשר כל זה בגי' פ"ה, ואולי יזכה למ"ש דוד המלך ע"ה (שמואל ב כג, ב) רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני, בעת תפלתו.

ובבחי' העינים שלו, אם הוא בעולם העשיה שהוא בזמן שמסדר הקרבנות, אז יכוין לחמשה הוי"ו"ת אשר בהיותם פשוטות חשבונו בגי' עי"ן. אמנם יכוין בהם שהם במלוי ההי"ן. ואם הוא ביצירה שהוא כשמסדר סדר הזמירות בברוך שאמר, אז יכוין בה' הוי"ו"ת שהם בגי' עי"ן, ויכוין שהם במלוי אלפי"ן דמ"ה. וביוצר יכוין בה' הוי"ו"ת דס"ג. ובעמידה בה' הוי"ו"ת דע"ב דיודי"ן.

וכן אם מהלך בשוק, יכוין ששתי רגליו הם נצח והוד. וכשמסתכל בעיניו באיזה ענין, יכוין כי שתי עיניו הם חו"ב, וכן עד"ז יכוין בכל פרטיו.

ויכוין עצמו כאלו הוא כסא אל הקדושה העליונה, וז"ס בכל דרכיך דעהו (משלי ג, ו), ואין ספק כי אם יתמיד האדם לנהוג עצמו בכוונות אלו, שיהיה כאחד מן המלאכים המשרתים ברקיע, וישיג לדעת כל אשר ירצה, ובפרט אם לא יפסיק ויחשוב בכל רגע

ורגע ולא יפריד המחשבה, והכל תלוי כפי עוצם כוונתו והתדבקותו למעלה. ואל יליז זה מנגד עיניך.

שער היחודים

(פרק יא, יחודים ג – ד, דף טו ט"ג)

יחוד ג. ראוי אדם לכוין ולהעריך כאילו הוא מדור וכסא להאצילות הקדוש, כי הוא בצלם אלהים עשה את האדם, לכן בפרט בזמן התורה והתפלה הוא יותר מוכרח, ובוזה תקובל ותעלה תפלתו ותורתו, כי עי"ז יוכל לקשר העולמות על שתחול קדושה העליונה בו.

כיצד, יחשוב האדם להכין ראשו כסא אל שם הוי"ה בקמץ, וב' מוחין דיילי' חו"ב לב' הוי"ת פתח וצירי, וב' זרועותיו סגול שבא, וגופו חולם, וב' ירכותיו חיריק וקובוץ, ויסודו שורוק, ועטרה הוי"ה בלי ניקוד כנז' בתיקונים (תיקון ע).

ויכוין כי שם ס"ג גי' און חוץ מה' אחרונה, ואולי עם זה ישיג לשמוע איזה קדושה מלמעלה בתפלתו.

גם חוטם גי' שם ס"ג, אולי יריח איזה קדושה.

גם פה שלו גי' ס"ג וכ"ב אותיות, ה' מוצאות הפה, ואולי ישיג (שמואל א כג, ב) לרוח ה' דיבר בו ומלתו על לשונו בעת תפלתו, והכל תלוי כפי עצם כוונתו והתדבקותו.

ובסוד הענים, אם הוא בעשיה יכוין לה' הוי"ת שגי' עין, ויכוין שהם במילוי ההי"ן. ואם ביצירה שהוא מב"ש ואילך ה' הוי"ת דמ"ה, וביוצר שהוא בבריאה יכוין ה' הוי"ת דס"ג, ובעמידה ה' הוי"ת דע"ב.

וכן אם הולך בשוק יכוין לב' רגליו שהן נ"ה, וכשמסתכל באיזה ענין יכוין כי עיניו הם חו"ב, וכן כיוצא בזה בכל פרטיו, ויכוין כאילו הוא כסא לקדושה עליונה, ואין ספק אם כך יתנהג האדם כמה זמנים שישגיג לדעת כל מה שירצה ויהי' כאחד המלאכים המשרתים ברקיע, והיא סוד בכל דרכיך דעהו (משלי ג, ו), ובפרט אם בכל רגע יחשוב ולא יעבור המחשבה וזכור ואל תשכח.

יחוד ד. יכוין האדם תמיד איך הוא עשוי בצלם אלהים.

והענין כי יש באדם פנימיות וחיצוניות, וכן הוא באדם העליון, ואמנם הפנימיות הם המוחין והחיצונים הם בשר האדם. והנה בסוד מוחין המתפשטים באדם בכל גופו, התפשטות המוחין בו, הנה הם י"ה, והתפשטות בגוף זה הוא מ"ש בעזה"י כי א' בכתר, [והל' הוא] ג' מוחין חב"ד, ה' קצוות חג"ת נ"ה, ויוד היא יסוד, והמ' היא מל' כנודע שהיא מ' סתומה והיא הנקבה או עטרה דיסוד.

ופי' זה הוא אמיתי, וזהו ויברא ד' אלהים את האדם (בראשית א, כז), כי מב' שמות האלו יצר האדם, וזהו ויברא אלקים את האדם בצלמו, ב' צלם – א' מהוי"ה וא' מאלהים, וזהו בצלמו – בצלם ו', שהיא שם הוי"ה דבז"א.

פרי עין חיים

(שער הנהגת הלימוד, דף פג ט"ד, ד"ה כוונה בעת וכו')

ראוי לאדם לכוין תמיד, ובפרט קודם הלימוד וקודם התפלה, ולהעריך כאלו הוא מדור וכסא אל האצילות הקדוש, כי הלא בצלם אלהים עשה את האדם, ובזה תענה ותקבל תפלתו ותורתו, כי עי"ז יוכל לקשר כל העולמות ע"י שתחול הקדושה עליונה בו.

כיצד, יכוין האדם להכין ראשו כסא אל שם הוי"ה בניקוד קמץ, וב' מוחין דיליה חו"ב ג"כ הויות פתח וצירי, וב' זרועותיו – סגול ושבא, וגופו – חולם, (וב' כפיו – קבוץ וחירק) [וב' ירכותיו – חירק וקיבוץ], ויסוד בניקוד שורק ו', ועטרה – הוי"ה בלי ניקוד, כנזכר בתיקונים (תיקון ע).

ויכווין ג"כ כי אדם הוא שם ס"ג כנזכר אצלנו. ויכווין כי אוזן הוא שם ס"ג חוץ ה' אחרונה, ואולי עם זה ישיג לשמוע איזה קדושה עליונה בתפלה ובעת לימודו. גם חוטם שלו בשם ס"ג כי הוא גי' כך, ואולי יריח איזה רוח קדושה. וגם בפה שלו שם ס"ג וכ"ב אותיות מה' מוצאות הפה, אולי ישיג לרוח ה' ידבר בו ומלתו על לשונו בעת לימודו ותפילתו, והכל תלוי כפי עוצם כוונתו והתדבקותו. ובסוד העינים, אם הוא בעולם העשיה, יכווין לה' הויות שחשבונם עי"ן, ה"פ כ"ו, ויכוין השם במלוי ההיץ. וביצירה שהוא מב"ש עד ישתבח, יכווין הויות דאלפין. וביוצר שהוא עולם הבריאה, יכווין לה' הויות דס"ג. ובעמידה שהוא באצילות, יכוין לה' הויות דע"ב.

וכן אם הולך בשוק יכוין שב' רגליו הם נ"ה, וכשמסתכל יכוין כי ב' עיניו הם חו"ב, וכן כיוצא בזה בכל פרטים, יכוין שהוא כסא לקדושה עליונה. ואין ספק אם כך יתנהג כמה זמן שישגי לדעת את אשר ירצה, ויהיה כאחד מן המלאכים המשרתים ברקיע, וז"ס בכל דרכיך דעהו (משלי ג, ו), ובפרט אם בכל רגע יחשוב ולא יעבור המחשבה, וזכור זה בלבך.

עין חיים

(שער מא, סוף פרק ג, ח"ב, דף פח ע"ד)

האדם עליון יש בו פנימיות וחצוניות, והמוחין הם פנימיות והחיצוניות הם צלם אלקים. והנה המוחין מתפשטים בכל הגוף בבחי' הוי"ה כזה – י"ה הם המוחין שבראש חו"ב, ו' גוף האדם, והתפשטות המוחין בו ה' אחרונה העטרה והוא בת זוגו של אדם.

וחיצונותו הוא אלקים כזה – א' שהוא כתר הוא גלגלת האדם לה ב' כלים של מוחין. ונלע"ד ששמעתי באופן אחר, והוא יותר אמיתי כפי הנלע"ד, א' הוא כתר, ל' ג' מוחין, ה' ה"ק מחסד עד הוד, י' יסוד – י' זעירא כנודע, ס' מל' והוא העטרה או בת זוגו, וז"ס

וַיִּצַר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם (בראשית ב, ז), כִּי הֵם ב' יצירות – א' מהו"ה וא' מאלקים, וזהו (שם א, כז) וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ – צלם ו', שהוא ז"א הנק' הוי"ה, בצלם אלקים – כנגד שם אלקים הנ"ל.

שער ההקדמות

(דף צא ע"ד – צב ע"א)

[ועיין עוד: עץ חיים, שער מב, פרק ב, ח"ב, דף צד ע"ב; שער מד, פרק א]

[שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ו, דף לו ע"ב, ד"ה אתה חונן]

דרוש י"א קטן, יודיע כי יש פנימיות וחיצוניות בכל ארבע עולמות אבי"ע.

דע כי בכל ד' עולמות אבי"ע, יש בכל א' מהם ב' בחי', ונקראים פנימיות וחיצוניות, ונתחיל ממטה למעלה. הנה הפנימיות שבעולם העשיה, הם הנפשות של בני אדם, והחיצוניות הם האופנים. והפנימיות שבעולם היצירה הם הרוחות של ב"א, והחיצוניות הם המלאכים. והפנימיות שבעולם הבריאה הם הנשמות של ב"א, והחיצוניות הם סוד כסא הכבוד, אשר בו הרוחין קדישין. והפנימיות שבעולם האצילות שהוא אור הפנימי של העצמות דא"ס אשר בתוך האצילות, הוא בחי' פנימית אל תוך הנשמות והרוחות והנפשות שמן ג' עולמות בי"ע כנזכר, ומהחיצוניות הוא סוד בחי' פנימיות וחיות אל הכסא והמלאכים והאופנים שבג' עולמות בי"ע כנז"ל.

עוד דע כי כל א' מן הי"ס דאצילות יש בה בחי' פנימיות והיא הוי"ה א' בנקודות ידועות, הוזכרו בספר התקונין תיקון ע', והם: יהו"ה בקמ"ץ בכתר, יהו"ה בפת"ח בחכמה, יהו"ה בציר"י בכינה, יהו"ה בסגו"ל בחסד, יהו"ה בשב"א בגבורה, יהו"ה בחולם בת"ת, יהו"ה בחירי"ק בנצ"ח, יהו"ה בקיבו"ץ בהוד, יהו"ה בשורו"ק ביסוד, יהו"ה בלתי ניקוד במלכות, ואלו הי' ההויות נקרא פנימיות הי"ס.

עוד יש להם בחי' חיצוניות, ואלו הם: אהי"ה בכתר, י"ה בחכמה, יהו"ה בניקוד אלהי"ם בכינה, א"ל בחסד, אלהי"ם בגבורה, יהו"ה בת"ת, יהו"ה צבאות בנצח, אלהי"ם צבאות בהוד, שד"י ביסוד, אדנ"י במלכות.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"

חלק א	דף סב ע"ב	[אדם דעשיה].
חלק ב	דף ה ע"ב	[אדם דיצירה],
	דף כג ע"ב	[אדם דבריאה],
	דף נד ע"א	[אדם דאצילות].
חלק ד	דף ג ע"א	[אדם דעשיה],
	דף כז ע"א-ב	[אדם דיצירה],

בטוב

כוונות המרכבה

ירושלם

דף מג ע"א	[אדם דבריאה],
דף סג ע"ב	[אדם דאצילות].
חלק ז דף טו ע"ב – טז ע"א	[אדם דאצילות].
חלק ח דף טז ע"ב – יז ע"א	[אדם דאצילות].

סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"

חלק א עמ' 228	[הקדמה],
עמ' 294 – 295	[אדם דעשיה],
עמ' 358 – 359	[אדם דיצירה],
עמ' 384 – 385	[אדם דבריאה],
עמ' 586	[אדם דאצילות].
חלק ב עמ' 115	[אדם דבריאה],
עמ' 165	[אדם דאצילות].

סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"

חלק א עמ' 76 – 77	[אדם דעשיה],
עמ' 191 – 192	[אדם דיצירה],
עמ' 226 – 227	[אדם דבריאה],
עמ' 293 – 294	[אדם דאצילות].
חלק ב עמ' 108	[אדם דבריאה],
עמ' 157	[אדם דאצילות].

מפרשים

עמ' תא – תב [כמו יד אליהו].	אדרת אליהו
עמ' רפד – רפז בנד"מ.	אהבת שלום
כר' א, עמ' לד [ולשונו מובא בהמשך].	באתי לגני
המשך ספר תולדות אהרן ומשה, אות פו, עמ' שלט [ניקוד בחי' מלכות].	בגדי קודש אשר לאהרן
שנה א, פר' מקץ, סימן יג [ולשונו מובא בהמשך]. ועיין עוד מה שהעריך ר' יוסף חיים ב"ר אליהו מבגדאד בספר עוד יוסף חי – הלכות (פר' וישב, קונטרס חוט המשולש, ד"ה וארחיב לך הדבור יותר בזה, והמשך).	בן איש חי – הלכות
פירוש לסידור מרן הרש"ש זיע"א, סימן ח, עמ' רלו – רלח.	גלי הים

פא	ירושלם	כוונות המרכבה	בטוב	
		סימן טו"ב, דף יב ע"א – טו ע"ב	חלק א	דע"ה והשכל
		[תשובה ארוכה המתייחסת לפרטים רבים];		
		סימן ב, דף עא ע"ב [בעניין מקום הדעת תחתון];	חלק ה	
		סימן ט, דף קו ע"ב-ד;	חלק ח	
		חידושים וביאורים בכוונות הסידור, סימן ד, דף טו ע"א.	שלום וצדק	
		עמ' שעד – שעה [כמו אדרת אליהו].		יד אליהו
		בנד"מ עמ' כג – כז,		מעיל אליהו
		בנד"מ עמ' נט [כוונות היוצר].		
		כר' א, עמ' טו;		פאת השד"ה
		כר' ב, עמ' רפד [על ד' שמות ס"ג שבדעת עליון].		
		סדר תפלת שחרית בכל יום, אות ד, דף ו ט"ב,		פתח עינים
		כוונות סדר העמידה, דף כט ט"א, אות ב.		
		סוד ישרים, חלק ג, שאלה ז [ולשונו מובא בהמשך].		רב פעלים
		חידושים וביאורים בכוונות הסידור, סימן ד, דף טו ע"א.		שלום וצדק
		[מודפס בסוף ספר דע"ה והשכל].		
		חלק ב, עמ' רב [בעניין מיקום העיניים והאזניים].		שרשי הים

כוונת המרכבה – ביאורים כללים

עניין כוונות המרכבה – דברי ר' ששון מזרחי

(באתי לגני, כר' א, עמ' לד)

(סב, א) ויכוון עצמו להתפלל וכו' וכדי שתחול עליו קדושה עליונה ותתן לו כח. נלקו"ד שלכן סידר כונת המרכבה לפני כל חלק מד' הלקי התפי' בחלק עשי' להיות מרכבה לעשי' וביצי' ליצי' וכו', והיינו לקבל עי"ז מהעולם ההוא כח לעזור לו בת' העולם ההוא. וקצת זה דומה לקבלת הפר' מו' דיני' מפר' העליון מהם כדי שאפ' אח"כ לעלות אליו בסוד מ"ן עם הבירורים. ולכן צריך לכוון ד"פ לקבל מכל עולם כח לתקן העולם ההוא. וגם א"א לכוון כל הד"פ בפעם אחת לפני התחלת התפי', כי א"א לקבל מהיצי' טרם שגמר העשי' וכן השאר, כעין משרז"ל בשה"ג שא"א לאדם לקבל רוח קודם שיגמור ת' הנפש וק"ל, עכ"ל.

ביאור ר' אליהו דוד סלאטקי

(יד אליהו, עמ' שעד – שעה; אדרת אליהו, עמ' תא – תב)

א"ה, הנה לזכות את רבים אציג פה כוונת הנקראת מרכבה, וטוב לכל איש ישראלי לכוין בזה ואפילו אדם פשוט, ודבר זה הוא צורך גדול מאד, והוא ענין גדול ונורא שאין כמוהו וכאשר גילה רבינו הקדוש האר"י זיע"א וכנז' בשער רה"ק דנ"ז.

יחוד כ"א.

והענין הוא, דע כי גם באדם התחתון יש פנימיות וחיצוניות, והנה הפנימיות הם המוחין המתפשטים בכל הגוף, והחיצוניות הוא בשר האדם. וראוי לכל אדם תמיד לכוון ולהעריך את עצמו כאלו הוא מדור וכסא אל האצילות הקדוש, ובזה תחול ותשרה עליו קדושה עליונה, ויוכל אז ע"י כוונה זו לקשר כל העולמות.

והוא שיחשוב ויכוין בדעתו הנני מכין גולגלתא דרישא דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בנקוד קמ"ץ, כאשר מצוייר לפניך. ואח"כ יחשוב הנני מכין מוח חכמה דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בנקוד פת"ח. ואח"כ יחשוב הנני מכין מוח בינה דפנימיות להיות כסא אל שם יהו"ה בניקוד ציר"י. יחשוב הנני מכין דעת עליון דפנימיות שלי כסא אל שבעה מילואים של שם יהו"ה במילוי העולה ס"ג. ואח"כ יכוין הנני מכין חסדים דדעת תחתון דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בניקוד מוצא של אותיות השם. ואח"כ יכוין הנני מכין גבורות דדעת תחתון דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בניקוד מוצא של אותיות השם. ואח"כ יכוין הנני מכין עין ימין דפנימיות שלי להיות כסא אל חמשה שמות יהו"ה שעולים גי' עי"ן. ואח"כ יכוין הנני מכין עין שמאל דפנימיות שלי להיות כסא אל חמשה שמות יהו"ה שעולים גי' עי"ן. ואח"כ יכוין הנני מכין אוזן ימין דפנימיות שלי להיות כסא אל יוד הי ואו הה שעולה גי' אז"ן. ואה"כ יכוין הנני מכין אוזן שמאל דפנימיות שלי להיות כסא אל יוד הי ואו הה שעולה גי' אז"ן.

ואח"כ יכוין הנני מכין חוטם דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יוד הי ואו הי שעולה גי' חוטם. ועוד יכפול כוונה זו פעם שנית יען כי בחוטם יש ב' נקבים והבן. ואח"כ יכוין הנני מכין פה דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יוד הי ואו הי אחה"ע גיכ"ק דטלנ"ת זסר"ץ בומ"ף שעולים גי' פ"ה. ואח"כ יכוין הנני מכין זרוע ימין דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בניקוד סגו"ל. ואח"כ יכוין הנני מכין זרוע שמאל דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בניקוד שב"א. ואח"כ יכוין הנני מכין גוף דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בניקוד חול"ם. ואח"כ יכוין הנני מכין ירך ימין דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בניקוד חיר"ק. ואח"כ יכוין הנני מכין ירך שמאל דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בניקוד קוברץ. ואח"כ יכוין הנני מכין יסוד דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בניקוד שור"ק, היינו מלאפום. ואח"כ יכוין הנני מכין עטרת היסוד דפנימיות שלי להיות כסא אל שם יהו"ה בניקוד צבאות.

ודע כי הכוונה דדעת עליון ודעת תחתון, וגם הכפל של העין ואוזן והחוטם לא נזכרה בדברי רבינו זיע"א בשער רוה"ק, אך נזכרו בסידור רבינו שלום שרעבי זלה"ה שהמציאם הוא ז"ל מדברי רבינו זיע"א במקום אחר. ועוד נמצא פרטים בסדור הרש"ש זלה"ה בזה ולא הבאתים פה כדי להקל על אנשים הפשוטים והבן, ואחד המרכבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים, כי רחמנא לבא בעי.

וגם דע כי הגם שתמצא כתוב בדברי רבינו זיע"א שכוונת העטרה הוא בהוי"ה בלתי נקוד, אל תתמה על זה כי כבר ביאר רבינו הרש"ש זלה"ה כוונת רבינו זיע"א בזה, והוא זלה"ה המציא כוונת זו של ניקוד צבאות מדברי רבינו זיע"א במ"א כנודע.

גם דע שכתב רבינו זיע"א שאם האדם רוצה לעשות כוונת הנז"ל בעת התפלה, הנה אם הוא בזמן שמסדר הקרבנות, או כאשר יכוין בעינים שלו לחמשה הוי"ת, הנה יכוין לחמשה הוי"ת אשר בהיותם פשוטות חשובנם גי' עי"ן, ויכוין בהם שהם במלוי ההין ב"ן. ואם הוא מסדר סדר הזמירות בברוך שאמר, יכוין בחמשה הוי"ת שהם בגי' עי"ן, ויכוין שהם במלוי אלפין דמ"ה. וביוצר יכוין בחמשה הוי"ת דס"ג, ובעמידה בחמשה הוי"ת דע"ב דיודין והבן.

גם כתב רבינו זיע"א וז"ל, אם מהלך בשוק יכוין ששתי רגליו הם נצח והוד, וכשמסתכל בעיניו באיזה ענין יכוין ששתי עיניו הם חו"ב, וכן עדי"ן יכוין בכל פרטיו, ויכוין עצמו כאלו הוא כסא אל הקדושה העליונה, וזה סוד בכל דרכיך דעהו (משלי ג, ו), ואין ספק שאם יתמיד האדם לנהוג עצמו בכוונות אלו שיהיה כאחד מן המלאכים המשרתים ברקיע וישיג לדעת כל אשר ירצה, ובפרש אם לא יפסיק ויחשוב בכל רגע ורגע ולא יפריד המחשבה, והכל תלוי כפי עוצם כוונתו והתדבקותו למעלה, ואל יליז זה מנגד עיניך, עכ"ל זלה"ה זיע"א (ועי' בע"ח ש"מ"א סוף פ"ג) (סדר היום, דף נא).

ביאור ר' יעקב משה הלל

(גלי הים, פירוש לסידור מרן הרש"ש זיע"א, סימן ת, עמ' רלו – רלח)

(א"ה עיין מ"ש הרמ"ק ז"ל בריש ספרו תומר דבורה).

מקור יחוד זה הוא בשער רוח הקודש (דף ט' ע"ב, יהוד כ"א) עי"ש. ומה שסידר אותו מוהרש"ש זיע"א כסדר התפלה הוא עפ"י הכתוב שם לחיי"ם זלה"ה וז"ל: ראוי לאדם תמיד לכוין ולהעריך עצמו כאלו הוא מדור וכסא אל האצילות הקדוש וכו', ובפרט בזמן שהאדם מתפלל הוא יותר ראוי ומוכרח שיכוין בכך, וע"י כך יוכל לשיענוהו מן השמים ותקובל תפלתו, לפי שיוכל ע"י כוונה זו לקשור כל העולמות ע"י שתשרה ותחול עליו קדושה עליונה וכו'.

וכן למד מוהרש"ש זיע"א שצריך לחזור ולכוין את סוד המרכבה לפני כל עלייה שבתפלה, מעשיה ליצירה, ומיצירה לבריאה, ומבריאה לאצילות, ממ"ש שם במפורש

וז"ל: ובבחינת העיניים שלו אם הוא בעולם העשיה שהוא בזמן שמסדר הקרבנות אז יכוין וכו', ואם הוא ביצירה שהוא כשמסדר סדר הזמירות בברוך שאמר אז יכוין וכו', וכו' עי"ש וכ"ז פשוט.

אמנם נלע"ד שסוד עניין זה יובן במ"ש רבינו ז"ל בכמה מקומות (שער הגלגלים, הקדמה כ"ב; עולת תמיד, דף ל"ד ע"ב) כי בכל עליה ועליה שמעלים נשמת הצדיק אחרי פטירתו, חוזרים ומדקדקים במעשיו ומענישים אותו אף על דקדוקי מצוות שהם כחוט השערה, בסוד וסביביו נשערה מאד (תהלים ג, א), ואז יעלוהו במחיצתו האמתית הראויה אליו עכ"ל, ועי"ש באורך. וודאי שעניין זה יוצדק גם בהיות האדם בחיים חיותו בהיותו מתפלל ומקיים מצוות, שכל כחו להעלות את פעולת תיקון התפלה או המצוות לשורשם העליון ולתקן ולפעול בעולמות העליונים התיקון הראוי לבוא ע"י התפלה או המצוה ההיא, הוא ע"י שמעלה נשמתו ממדריגה למדריגה, ועם נשמתו בחינת מה מהבירורים המתתיחסים לעניין ההוא שעוסק בו, וזה דבר ידוע מכ"מ. וכמ"ש רבינו ז"ל בדרוש א' דתפה"ש (דף י"א ע"ד, ד"ה והנה בהיותו וכו') וז"ל: יכוין להעלות כל הנפשות אשר שם אל עולם היצירה וכו' וכו', וצריך שישתף גם את עצמו בכל חלקיו, דהיינו להעלות נפשו עם הנפשות דעשיה וכו' וכו', עי"ש ודו"ק. וא"כ מהראוי הוא שגם עתה בהיותו בחיים יצטרך בכל עליה ועליה לחזור ולדקדק ולפשפש במעשיו, לידע אם ראוי שתעלה נשמתו למקום יותר עליון ולפעול שם התיקון הצריך במקום ההוא.

ולענ"ד זהו סוד המרכבה שאנו מכוונים לפני כל עליה שבסדר התפלה, וכן לפני העסק בתורה כנודע, שהוא הדקדוק והפשפוש שמדקדק ומפשפש האדם בעצמו במעשיו ובמדותיו להבחין אם ראוי שיעלה למקום יותר עליון ולתקן התיקון הנצרך במקום העליון ההוא כנודע שהאדם הוא סוד סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה (בראשית כח, ב), אבל בכדי שיעלו וירדו סוד מ"ד ומ"ן למעלה על הסולם, צריך שהסולם שהוא האדם וכל מקומות אחיזתו למעלה יהיה חזק מספיק להעלות עליו, והחוזק הזה הוא היות האיש ההוא בלי פגם וחסא שאז גם מקומות אחיזתו למעלה הם מתוקנים וראויים לפעול כמעבר הקדושה בעולמות העליונים, וודאי שכל מה שעולה יותר צריך לדקדק בזה שיהיה הסולם ראוי שע"י יעשה כל התיקונים בעולמות העליונים.

וכל זה דקדקתי ממ"ש רבינו ז"ל בשער רוח הקודש (דף ד' ע"ג וד') בסוד הכרת הפרצוף וז"ל: גם סימן להכיר את האדם חטאו יצייר במחשבתו צורת ד' אותיות ההוי"ה וכו', ובשעה שמציירו בפניו, אם חטא באיזה חטא הפוגם באיזה אות מד' [אותיות הוי"ה], אז אותה האות לא תוכל להצטייר בין עיניו, וע"י כן ידע כי יש שם פגם. וכן אם האות הוא מצטייר בין עיניו בדיו שחורה, ידע שעדיין הוא בעשיה, ואם אדום הוא ביצירה, ואם לבן בכריאה, ואם לבן ומאיר ומתנוצץ הארתו הנה הוא באצילות. ועי"ז יכיר האדם באיזה עולם הוא נדבק. וכעד"ז יצייר ההוי"ה בכל אבר שבו [א"ה היינו כמו ככוונת המרכבה ממש] או בפניו, או בידיו, ואם שם תראה החסרון יכיר כי באותו אבר חטא. ואני חיים

שמעתי ממורי ז"ל שעיקר עיון ההוי"ה באמיתותה הוא בהיותה כמראה שלהבת אש, ואם יוכל לציירה בדרך זה האיש הזה בלתי פגום ושלם עכ"ל.

ועוד לו שם (בעמוד ד') וז"ל: אמר לי מורי ז"ל כי כל מי שאין לו השגה להכיר באותיות המצח וכו', כאשר יחשוב ויצייר במחשבתו ד' אותיות הוי"ה לא יצטרפו לפניו במחשבתו, ולא יוכלו להצטייר לפניו כהוגן כלל כאשר כתבתי למעלה וכו'. וכפי האותיות שלא יוכל לצייר, כך בהם יכיר וידע היכן חטא ופגם כפי מה שהיא האות ההיא וכו' וכו', גם יש מציאות אחר והוא כי מי שלא יצייר נגדו אלא כתיבה שחורה וכו', גם אם תצייר שם הנז' בכל אבר ואבר מאברך, וכפי האבר אשר לא תוכל לצייר בו אותיות ההוי"ה במחשבתך תדע כי באותו אבר יש פגם וחטא, ועניין זה הוא מ"ש דוד המלך ע"ה (תהלים טז, ח) שויתי ה' לנגדי תמיד כנז"ל, עכ"ל זלה"ה.

[א"ה ודו"ק דכן כתב ג"כ על יחוד כ"א (לקמן דף נ"א) שהוא סוד מ"ש דוד המלך ע"ה שויתי וכו' וק"ל. ובאופן אחר עיין מ"ש מוהרש"ש זיע"א בתשובה לחכמי המערב בנה"ש דף ל"ד].

הרי מפורש כדכתיבנא שכוונת המרכבה היא ממש דקדוק ופשפוש במעשה האדם. יוצא לנו מזה שצריך החי ליתן אל לבו בהיותו מכוין כוונת המרכבה ומצייר שמות ההוי"ה בכל אבר ואבר, גם כן להכיר ולידע היכן אחוז למעלה ע"י מראה וצבע האותיות, והיכן פגם באיזה אבר ובאיזה בחינה, כפי שירגיש בעצמו שאין בו יכולת לכווין ההוי"ה באותו אבר כדבעי, וע"ז יחזור בתשובה ויוכל לעלות למדריגה יותר עליונה ולהעלות עמו בחינת הבריורים הנתקנים בעת ההוא עד רום המעלות. וז"ש הרב כאן וז"ל: ועל ידי כך יוכל לשיענוהו מן השמים ותקובל תפלתו, לפי שיוכל ע"י כוונה זו לקשר כל העולמות ע"י שתשרה ותחול עליו קדושה עליונה וכו', ודו"ק וא"ש את"מ והיעבת"א.

ליקוטי ביאורים

כוונות המרכבה ועולמות אבי"ע

כוונת המרכבה נמצאת בסידור הרש"ש בד' מקומות במשך התפילה:

לפני פרשת העקידה	אדם דעשיה
לפני ברוך שאמר	אדם דיצירה
לפני ברכו דיוצר	אדם דבריאה
לפני העמידה	אדם דאצילות

ושם משתנה המילויים של השמות הוי"ה שמכוונים בבחי' עיניים – ד' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' עסמ"ב כנגד ד' עולמות אבי"ע.

עינים ואזנים

בעניין מיקום עמדתם בעולמות אבי"ע

נציין שינוי שמוצאים בסידורים, והוא כי משתנה מיקום בחי' העיניים היותם למטה מהאזנים או שמקדימים עיניים למעלה מהאזנים, ועיין לדוגמה סידור כתב יד היר"א "כוונות הרש"ש" שכך סידר במרכבה

— אזנים למעלה מהעינים (חלק א, עמ' 76, 191, 226, 293),

— עינים למעלה מהאזנים (חלק ב, עמ' 108, 157).

ידועה שאלת חכמי תוניס להרש"ש בעניין מי גבוה יותר – העינים או האזנים, והיא מובאת בספר נהר שלום (דף כט ע"ב, אות ד), וז"ל: בסדר אח"פ דא"ק נראה להדיא שהעין שלו גרוע מהם שהם טעמים דס"ג והיא נקודה דס"ג, ושם נאמר שהעינים בחכמה עיני העדה, ובמ"א בענין ד' יסודות ראייה שמיעה כו' נאמר שהראייה בחינת נשמה לנשמה – יו"ד שבשם, ולמטה ממנה אח"פ בחינת נר"ן, עכ"ל.

ובספר ברכת אליהו (עמ' עב) ובספר מעיל אליהו (בנדר"מ עמ' כו) כותב ר' אלהיו סלימאן מאני בעניין מיקום העינים והאזנים בסדר כוונות המרכבה, וז"ל: אכן ראיתי שינוי בסידורים במרכבה דעמידה שהיא של אצילות שיש מקדימין העין לאזן. ואולי לפי שהשורש של עין הוא בחי' חיה כנז' בע"ח ש' אח"פ פ"א, ולכן בעמידה שהיא באצילות שהיא בחי' חיה מקדימין העין לאזן שהיא בחי' בינה כנז' שם, ועדיין לא נתיישב לי, עכ"ל.

ובספר שו"ת רב פעלים (סוד ישרים, חלק ג, שאלה ז) כותב הבן איש חי – ר' יוסף חיים ב"ר אליהו מבגדאד, וז"ל בקצרה: שאלה. נשאלתי מאת החכם השלם והכולל חכם בן ציון מרדכי חזן נר"ו מעיר הקודש ירושלים תבנה ותיכונן במהרה בימינו. יודיעני בהאי מלתא די אנא בגללה נבוך טובא, והוא כי מרן הרש"ש זלה"ה סידר בסדר המדרגות של המרכבה אזנים ואחר כך עינים, אמנם מעלת כבוד תורתו נר"ו סידר בספר בן איש חי בפרשת מקץ עין רואה ואזן שומעת, וכמעט חפשתי בכל הסידורים בכתיבת יד שבעיר הקודש, וראיתי כי כולם כאחד מסדרים האזנים למעלה מן העינים, וכן נראה בעץ חיים שער א"א פרק ו שכתוב חסד ובינה ב' אזנים חסד וגבורה ב' עינים, וכן בספר מבוא שערים דף ס"ה וס"ו, וכן בשער הכוונות דרוש א' מדרושי ר"ה בחדשי הקיץ והחורף מסדר האזנים קודם, ובשער מאמרי רשב"י פרשת תרומה דף י עמוד ב מדבר במעלת האוזן וכו', והגם כי מצאנו ראינו בעץ חיים שער אח"פ שמסדר יו"ד ראייה ה' שמיעה וכו', אשר יש סמך גדול למעלת כבוד תורתו נר"ו, על כל פנים למה הרש"ש לא בחר בזה הסדר, ומה ראה מעלת כבוד תורתו לשנות מסדר הרש"ש ז"ל שהוא מוסכם כמעט לכל דרושי הרב ז"ל. אשר על כן יודיענו מעלת כבוד תורתו בארוכה ושכרו כפול מן השמים וכו'.

תשובה. מה שכתבת שמצאת בספרי הקטן בן איש חי במקץ הלכות שנה ראשונה אות י"ג בסדר המרכבה שמסדר עינים קודם אזנים, ובסדר רבינו הרש"ש ז"ל מצאת שמסדר אזנים קודם עינים, הנה תחלת וראש מדברים שכתבתי שם אין מקום לדייק בהכי, יען ששם לא עשיתי ציור סדר המרכבה מראש ועד סוף זה על גבי זה כאשר מסודרים בסידור הרש"ש ז"ל, כי אם רק שם הבאתי דברי רבינו ז"ל בשער רוח הקודש אשר דבר בחיוב האדם שחייבו לכוין בכונות המרכבה, ושם מעיקרא זכר אזנים חוטם ופה אחר שזכר כל כונות המרכבה עד הרגלים.

והנה אי אזלינן בתר שרשים של האברים שיש למעלה איכא צד לומר דאזנים קודמים, ואיכא צד לומר דעינים קודמין, דהא מצינו ראייה יו"ד שמיעה ה"א, אך ודאי אין טעם לתלות הסדר שיסדרם האדם בשרשים, ואם נבוא ללכת אחר סדר האברים שבגוף אדם התחתון הן אמת שיש סברה לסדר האזנים קודם, דמצינו דהקדים אותם הכתוב באומרו במשלי כ' אוזן שומעת ועין רואה ה' עשה גם שניהם, וכן בתהלים הנוטע אוזן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט, וכתוב נמי בישעיה סימן ו' אזניו הכבד ועיניו השע, ואיתא נמי בתיקונים דף י"ג עמוד ב' ושבעה נרותיה עליה אינון תרין אודנין ותרין עיינין ותרין נוקביה דחוטמא ופומא, עיין שם, עם כל זה הסברה מחייבת אין סדר זה מעכב, ואם הקדים העינים לאזנים לית לן בה.

מיהו על כל פנים כיון דחזינן דרבינו הרש"ש ז"ל סידר אותם אזנים קודם עינים ודאי צריך לנהוג כוותיה כאשר סידר, אך באמת רבינו הרש"ש ז"ל לא סידר כן אלא רק בתפילת העשיה ובתפילת היצירה ובתפילת הבריאה, אבל בתפילת האצילות דהיינו קודם העמידה סידר העינים קודם האזנים, וכאשר תמצא מפורש בכל העתקות האמתיים של סידורי הרש"ש ז"ל זה ברור וידוע, והטעם ששינה רבינו הרש"ש ז"ל לסדר קודם העמידה עינים קודם אזנים, שמעתי טעם בשם הרב החסיד המקובל האלהי מורנו הרב רבי אליהו מני זלה"ה, לפי שהשורש של עין הוא בחינת חיה כנזכר בעץ חיים בשער אח"ף פרק א, לכן בעמידה שהיא באצילות שהיא בחינת חיה מקדימים עין לאוזן שהיא בחינת בינה כנזכר שם, עד כאן דברו, וגם אנא עבדא אפשר לי לומר טעם אחר בזה בעזרת ה' יתברך ואין רצוני לפרשו.

והנה לדעתי ודאי בתפילות קרבנות וזמירות ויוצר ראוי לסדר אזנים קודם עינים, אבל בעמידה ראוי לסדר עינים קודם אזנים, וכאשר מפורש בסידור רבינו הרש"ש ז"ל, אך קודם עסק התורה ביום או בלילה יש לסדר עינים קודם אזנים, וכאשר סידר רבינו הרש"ש ז"ל קודם תפילת העמידה, וטעמא רבא איכא בזה והמשכיל יבין מדעתו ועל פי זה אנחנו רואין ישוב נכון למה שנמצא באדא רבא ובאדרא זוטא שנאמרו שם דרושי סודות העינים של מעלה קודם דרושי סודות האזנים, יען כי זה היה בעסק התורה, וידוע שבעסק התורה ובפרט בסודות הנזכרים העליונים שם, היה כל אחד עושה כונה כסדר המרכבה להכין איבריו בכונות השייכים להם כדי שיתקדשו כל איבריו וישרה עליהם רוח קדושה עליון מלמעלה משרשם, ואז יכוין על האמת וישגי דבר לאמיתו בסודות

השייכים לכל אחד ואחד, ועל כן אמרו הדרושים על פי סדר המרכבה שעשו באותה שעה באברים שלהם, ולכך ראוי לאדם קודם עסקו בתורה שיעשה סדר המרכבה עין קודם אוזן. ועל כן מה שכתבתי בספרי הקטן בן איש חי הנזכר לעיל, אפילו אם תבא לחשוב שבכונה עשיתי הסדר כך לסדר עינים קודם אזנים, כתבתי זה על מרכבה שיעשה האדם קודם עסקו בתורה, שזה דומה לתפילת העמידה שצריך להקדים בה עין לאוזן, עכ"ל לענייננו.

בספר דע"ה והשכל (חלק א, סימן יז, אותיות א – ב, דף יב ע"א) מזכיר ר' עבדיה הדאיה את דברי הבן איש חי זי"ע בקצרה ומוסיף, וז"ל: בעיקר המנהג בין המקובלים פעה"ק, הנה אנן בדין המנהג פשוט בינינו לכיון כס' המסודר בהסידורים הנד"מ שהועתקו מסי' רבני אר"ץ זצוק"ל, וגם הסידורים שעודם בכת"י המסודרים עפ"י הרה"ח המקובל האלק"י היר"א זצוק"ל שקיבל מפי רבו הדב"ש זיע"א כידוע עין רואה דס' א' להם בכל ד' חלקי התפלה, וגם אצלי נמצא סידור א' שהיה ביד הרא"מ ז"ל הנ"ל (שחתום שמו על הס') שמסודר עפ"י ס' הרד"ם ז"ל וראיתי שגם הוא מסודר עפ"י ס' הנ"ל.

ולפעק"ד בטעם מסדרי הסידורים הנ"ל שלא חשו לטע"ז שכ' הרא"מ ז"ל שהוא משום טע"ז אין בו כדי סיפוק לשית בחלקות בין העולמות, דהרי גם עולמות בי"ע יש להם יחס מבחי' חיה חכמה דכבר נודע דכולם בחכמה עשית, וכל הבירורים שבכל מין מצוה וברכה אינם נתקנים עד שיעלו לאציל' העליון שהיא בחי' חכמה, עכ"ל ועיי"ש באורך.

ובהמשך (שם, אותיות ג – ד, דף יב ע"ג) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל בקצרה: וזאת ועוד דכד דייקנין שפיר חזינא דאין בזה מקום קפידא ואין מוקדם ומאוחר בזה, דהנה העיקר בעשיית גופו מרכבה אל האדם דקדושה, הוא רק כדי שתחול עליו הקדושה העליונה ושיענוהו מן השמים שתקובל תפלתו כמפ'ו בשרוה"ק שם, וא"כ מה לי אם יקדים העיינין או האודנין סו"ס אין נגרע דבר מא' מאיבריו שלא עשאם מרכבה אל הקדושה וכו' באופן דלפענ"ד דמסיבת כל הטעמים הנ"ל לא חשו רבנן קדישי לזה, ואפשר דגם הרא"ם ז"ל לא כ' טע"ז רק לדעת אותם המסדרים ששתו בחלקות למו וליה לא ס"ל.

ואחרי ז"ר זיכני ה' וראיתי בכתבי הקו' של הרא"ם ז"ל עצמו (הכמוסיה תח"י) שהאריך בס' המרכבה הנ"ל (ובעה"י"ת בסוס"י זה נעתיק דבריו לזכות את הרבים ולהיות שפתותיו דובכות זיע"א) ובתוך דבריו כ' וז"ל, אכן ראיתי שינוי בסידורים במרכבה דעמידה שהיא של אצ"י שיש מקדימין העין לאזן, ואולי לפי שהשורש של עין הוא בחי' חיה כנז' בע"ח ש' אח"פ פ"א, ולכן בעמידה שהיא באצ"י שהיא בחי' חיה מקדימין העין לאזן שהיא בחי' בינה כנז' שם. ועדין לא נתיישב לי, עכ"ל. הרי להדיא דגם הוא ז"ל אין ולא ורפיא בידיה טע"ז, ובודאי שהוא מהטעמים אשר כתבנו. גם ממ"ש בדבריו בזה"ל שיש מקדימים וכו' מבו' דבסידורי איזה מקובלים הוא שראה כן, ושהם סידרו כן מצ"ע ולא שכן ראו בהעתקות האמיתיים של סידורי הרש"ש זיע"א כאשר כ' בסוד ישרים ז"ל, באופן דלמעשה נר' דאין קפידא בזה ומהיות טוב דשב ואל תעשה עדיף שלא לשנות

בס' עולמות ב"ע דשם אליבא דכ"ע דאודנין קודם, ומאחר דאין אתנו יודע עד מה טעם ברור בזה בתפלת העמידה מהיות טוב שלא לשנות, וגם בעסק התורה אין מקום לשנות מס' שאר עו' ב"ע וכאמור, עכ"ל.

בספר שער רוח הקודש הנד"מ עם פירוש שערי חיים (חלק ב, עמ' רג, הגהת המסדר "שערי חיים") כותב ר' חיים אשוש, וז"ל: עמדת האזנים מעל העניים כתב הרב פעלים בסוד ישרים ח"ג ס"ז שהוא מצב שסידר הרש"ש בעולמות ב"ע, אבל לפני העמידה ועסק התורה סידר הרב העניים מעל האזנים, והדעה והשכל ח"א סי' ז' חולק ואומר שאין טעם מספיק כדי לשנות, עכ"ל.

ובספר שרשי הים (חלק ב, עמ' רב - רג) מבאר ר' יעקב משה הלל, וז"ל: הנה יש להאיר שכאן בפירקין סידר רבינו ז"ל דאות י' דראיה, ואות ה' דשמיעה, אם כן הסדר הוא בתחילה ראה, ואחר כך שמיעה. אך בשער א"א (פרק ו) כתב דחו"ב הם שני אזנים, וח"ו"ג הם שני עינים, הרי דבחינת האזנים הם יותר גבוהים מהעינים. וכך היא השמועה ברוב המקומות שמסדר רבינו בחינת האזנים קודם. ואולי יש לחלק דבחינת הארת ההסתכלות היא גבוה מן הבל האזן, אבל לעולם בחינת אבר האזן עצמה היא גבוה מאבר העין, וצ"י. אולם רבינו הרש"ש ז"ל בסידורו בכוונת המרכבה דעולמות ב"ע, הסדורה לפני פרשת העקידה, ולפני ברוך שאמר, ולפני ברכו דיוצר הקדים בחינת אזנים לבחינת עינים. אך במרכבה דאצילות, הסדורה לפני העמידה, הקדים בחינת עינים לאזנים, ושם לא שייך חילוק הנ"ל. ומרן הרי"ח טוב ז"ל בשו"ת רב פעלים, חלק סוד ישרים (חלק ג, סימן ז) הביא טעם לזה בשם הרה"ג כמוהר"ר אליהו מני ז"ל, דכיון דשורש העין בחינת חיה כמ"ש בפירקין, על כן באצילות שהיא שורש חיה, סידר קודם בחינת עין, עיש"ב ולענ"ד חילוק זה צריכים אנו להבין מה היא סברתו. וצ"י.

ונלענ"ד ליישב לפי מ"ש הרב ז"ל לקמן בשער א"א (שער יג, פרק ו) בענין התלבשות שורשי הז"ת דעתיק בשבעה תיקוני גולגלתא דא"א. דיוצא מבואר משם דאזנים אכן הן גבוהות מעינים, דבאזנים דא"א מתלבשין תרין בעין דעתיק שהם נצח והוד העליונים והסתומים, ואילו בעינים דא"א מתלבשים תרין ירכין דעתיק שהם נצח והוד התחתונים והנגלים, ע"ש. אולם ביאר שם דאזנים דנקט התם הוא לאו דוקא, אלא הכוונה לשערות פאות דראש א"א הנקראים עמר נקה, ומפני רוב העלם הבחינה כינה אותה באזנים. אם כן יש לנו ללמוד מזה שלעולם עיקר בחינת העינים הם גבוהים מן האזנים, ומה שלפעמים מחשיב האזנים למעלה מהעינים, היינו שמכנה לשערות דפאות הראש אזנים מחמת ההעלם שלהם, ובבחינה זו האזנים הן למעלה. ועדיין צריך עיון בכוונת המרכבה לדעת טעמו ונימוקו של מרן הרש"ש ז"ל בסדר הכוונה שסידר בסידור. ועוד חזון למועד, עכ"ל.

ובספר תורת חכם (דף קמט ע"א) מבאר ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: עוד הקשו החכמים הנז' (בסי' ד') וז"ל, בסדר אח"פ דא"ק נראה שהעין הוא למטה מאח"פ שהם בחינת טעמים

דס"ג והעין הוא בחינת נקודות דס"ג, ובשער אח"פ ובמקום אחר נראה שהראיה היא למעלה מאח"פ עכ"ל. ונראה ששורש הזה כן, שבחינת המלכים דב"ן כתב בשער ט' שער השבירה [פ"ז ח'] שיצאו ממלכות דא"ק והי"ס דמ"ה יצאו מז"א דא"ק, אלא שהמל' דא"ק יש בה א"ק ואבי"ע כנודע, והזווג היא להוציא המלכים בע"ב דע"ב וע"ב דס"ג של א"ק דמלכות דא"ק שהם בחינת חכמה דע"ב וחכמה דס"ג, שהם בחינת או"א עילאין הנקראים שניהם אבא כמ"ש מורי הרב ז"ל, והם בחינת ראיה משם יצאו המלכים, ובחינת ראיה זו היא למטה מאח"פ, שאח"פ היא בחינת חג"ת דא"ק שהוא למעלה מז"א דא"ק, שז"א דא"ק הוא בחינת נה"י דא"ק שהוא מלביש לנה"י דא"א דא"ק.

והאמת הוא כי אח"פ הוא בינה דא"ק, כמ"ש בשער ט' שער השבירה פ"ה וז"ל, וס"ג דא"ק מאזן דיליה עד טיבורא היא כנגד בינה דאצילות ומ"ה וב"ן דיליה מטיבורא ולתתא כנגד זו"ן דאצילות והע"ב דא"ק הוא במוחין דיליה כנגד א"א ואבא דאצילות עכ"ל. א"כ הע"ב הכולל דא"ק, שהוא אבא הכולל דא"ק, הוא בחינת הראיה שהיא למעלה מאח"פ, ועיין בפ"א דשער טנת"א שכתב שבחינת אח"פ שהוא טעמים דס"ג הם הוציאו בחינותיו לחוץ יען אינם (טעמים) [טמונים] תוך המ"ה והב"ן דא"ק. ומ"ש שקרא לנקודים בשם נקודים דס"ג, ע"ש שהמ"ה והב"ן מלבישים לס"ג מנקודים שלו ולמטה, וגם יש טעמים אחרים. נמצא שנקודים דס"ג לא יצאו לחוץ, והם בחינה אחרת כמ"ש, עכ"ל.

בספר פאת השד"ה (כ"ר א, עמ' טו) מובא הגהת ר' שאול דוויך הכהן על פירוש איפה שלימה, וז"ל: [ל"ד ע"ב] ד"ה אין כ"כ הבל בעין. [אש"ל אות ב']. [ושם באש"ל אחר שביאר כי עצמות העין הוא גדול מאורות אח"ף, והאורות שיצאו מן העינים הם למטה מאורות אח"ף, כתב: אמנם מ"ש רז"ל בשער א"א פרק ו' שהעינים הם למטה מהאזנים ולמעלה מהחוטם, פה עדיין צ"ע והיעבת"א, ע"כ. ונ"ב בגליון, וז"ל] ונלע"ד דשם לא איירי באורות עינים עצמם ולא באורות היוצאות מן העינים, כי אם על נצח והוד דעתיק המתלבשים באזנים ובעינים, שפנימיות נצח והוד באזנים, שהם למעלה מהמצח ששם מתלבש היסוד דע"י, וחיצוניות נו"ה דע"י, שהם כפ"ת בעינים. וזמ"ש שם במכור"ש דף ב"ה בפרק ז' שנו"ה הם בחינת עינים יעו"ש. וזה מלבד הטעם שכתב הרב שהעינים נקראים נו"ה, לפי שאורות נו"ה דא"ק יצאו מהעינים. ומ"ש [שהדס דומה] לעינים, פי' על עשר ספירות שברישא דא"א, שהחב"ד הם תרי אודנין ומצחא, והחג"ת הם תרי עיינין וחוטמא, והנה"י תרי שפון ולשון. נמצא שב' עיינין הם חסד וגבורה, אבל המתלבש בהם הם חיצוניות נו"ה דעתיק, ולכן העינים נקראים נו"ה ונקראים חו"ג. ומ"ש במרכבה שהאזנים הם למעלה מהעינים הם בחינת חיצוניותם לא בחינת עצמות שבהם, וק"ל שד"ה, עכ"ל.

ובס"ד כי היא הנותנת, אפשר כי שינוי סדרם של שמות העינים והאזנים ביחוד המרכבה שלפני העמידה נובע מזה כי בעמידה לא יושבים אלא עומדים, ועי"ז נמצאים העינים גבוהים מהאזנים.

הערה כללית בעניין התוספות והשינויים שסידר הרש"ש

בספר שער רוח הקודש הנד"מ עם פירוש שערי חיים (חלק ב, עמ' תרג, הגהת המסדר "שערי חיים") כותב ר' חיים אשוש, וז"ל: אפילו שיש בסידור הרש"ש כמה תוספות ושינויים שלא מופיעים כאן בדברי הרב, אלא היות ונימוקו עמו, פשוט שצריך להשאיר הציור במתכונת הסידור, עכ"ל.

חיצוניות ופנימיות באזן עין חוטם פה

בספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' כג) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ד"ה יכוין לעשות עצמו כסא ומרכבה לאדם דעשיה דאצילות דקדושה. סוד המרכבה הכתובה בסידור הרש"ש ז"ל הוא בשער רוח"ק יחוד כ"א. אך שם לא נזכר חיצוניות ופנימיות באזן עין חוטם פה. ומה שאינו נמצא שם כגון: קול, דבור, דעת, רגל, לא ידענו אם הרש"ש ז"ל ליקט אותם מדברי האר"י ז"ל, או מקובלים אחרים כתבו כן, עכ"ל.

צלם אלקים וצלם הוי"ה

כידוע מבאר מהרח"ו בספר עץ חיים (שער מא, פרק א, דף פו ט"ד), כי שמות הוי"ה (בחי גדלות) הנם בפנים משמות אלקים (בחי קטנות).

ובספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' כג) כותב ר' אליהו סלימאן מאני על כוונות המרכבה, וז"ל: כל הכוונות אלו של הוי"ה הם בפנימיותו, אבל בחיצוניותו בצלם אלהים עשה אותו, כי הא' שבו היא גולגלתא סוד הכתר, שבו שלשה מוחין שהם חב"ד סוד הל', ומתפשט בגופו שבו סוד החמשה קצוות שהם מחסד ועד הוד, ומהם לבריתו סוד הי', כי הוא יסוד וממנו לעטרה שלו, המ"ם סתומה של אלקים כי היא מלכות שם. נמצא בעץ חיים שער החשמ"ל סוף פרק ג, בד"ה האדם עד סוף הדיבור, עכ"ל.

שם אלהים בבחי' חיצוניות

בספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' כד) כותב ר' אליהו סלימאן מאני – "ראיתי בסידור ישן שמסדר אלהים בחיצוניות".

ושם בהמשך מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: אמר לי הרב המופלא רבי וידאל יצ"ו שמה שכתבה בהקדמתו לפי שכן הוא האמת שבחיצוניות יש שם אלהים, ומה שלא סידר אותה במרכבה לפי שמרכבה זו היא צורך התפילה, והתפילה היא בפנימיות ולא בחיצוניות, ולכן לא סידר אותה, עכ"ל.

האם לכוין בחי' חיצוניות

המכוונים רק בחי' פנימיות דפנימיות בעמידה נוהגים שלא לכוין בחי' חיצוניות של כוונות המרכבה.

כוונות בחי' כח"ב

בספר שער רוח הקודש שהבאנו לעיל מבאר מהרח"ו את בחי' כח"ב פרטות, וכותב "שתי אותיות י"ה הם שני מוחין חו"ב שבראש האדם".

בהמשך מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: ואמנם החיצוניות, בו רמוז צלם שם אלהי"ם, ושכחתי עניינו איך הוא. ונלע"ד שהוא כך, א' בכתר האדם שהוא גלגלתא שבו. ול"ם הם תריין חללי גלגלתא שהם המקומות של המוחין, אבל הנלע"ד יותר אמיתי בודאי הוא זה, כי הא' הוא גלגלתא שהוא הכתר, ול' שהוא מקום ג' המוחין חב"ד, עכ"ל.

ועוד מוסיף, וז"ל: וזהו מה שיכוין, יחשוב האדם להכין ראשו שיהיה כסא אל שם ההוי"ה בנקוד קמ"ץ כלה, ומוח חכמה שבו בשם הוי"ה בנקוד פת"ח, ומוח בינה שבו בהוי"ה בנקוד ציר"י, עכ"ל.

ובספר שער היחודים (פרק יא, יחודים ג – ד, דף טו ט"ג) מפורט עוד, וז"ל: כיצד יחשוב האדם להכין ראשו כסא אל שם הוי"ה בקמץ, וב' מוחין דילי' חו"ב לב' הוי"ת פתח וצירי, עכ"ל.

ובספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' כד) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: הנה ברוב הסיפורים מסדר כח"ב מרכבה לשלשה הוי"ת מנוקדות בקמץ פתח וצירי. והיא הכוונה הנזכרת בשער היחודים יחוד נ"א, וכך כתב בהקדמת הרש"ש זיע"א שעשה לסדר המרכבה. אכן ראיתי בסידור הרב המופלא היר"א יצ"ו שמסדר שמות הכלים והם: אהי"ה בכתר, י"ה בחכמה והוי"ה בניקוד אלהים בבינה. וגם קוץ היו"ד בכתר, ויו"ד בחכמה וה"א בבינה והיא נזכרת בסידור הרב המופלא חיים הכהן תלמיד מהרח"ו זיע"א, והיא בפנימיות כנזכר שם, ופשוט. וגם סידר אל"ף בכתר, ולמ"ד בבינה, ולא ידעתי מהיכן כוונות אלו, עכ"ל.

בעניין כוונת שמות של בחי' דעת העליון

לכוין ז' שמות ס"ג שלימים או המילויים שלהם בלבד

ישנה מחלוקת בנוגע לשמות הוי"ה בגי' ס"ג שבדעת עליון, האם צריכים שמות אלה להיות עם או בלי הפשוט, פי' האם מכוונים רק את המילוי, והפשוט לא בא כי אם להקל על המכוון לזהות אותם, או שצריכים למכוון את כל השמות כולל פשוט ומילוי.

בספר אהבת ה' (דף נח סע"ב) כותב ר' יוסף סדבון משם הרש"ש שצריך לכוין בז' שמות ס"ג שלמים, וז"ל: שלחו לנו מתם שיעשה האדם עצמו מרכבה קדושה למרכבה

העליונה, שדעתו העליון הוא ז' ס"ג, ועם היות שלכאורה ק' שאינו אלא מילוייהם שהם ז' הב"ל, מ"מ השורש לא יפסיק, עכ"ל ועיי"ש באורך.

בספר ברכת אליהו (עמ' עב) ובספר מעיל אליהו (בנדר"מ עמ' כד – כה) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: גם ברוב הסיפורים כתוב שהדעת עליון מרכבה לז' ס"ג. לכאורה צ"ע, שהרי רבינו ז"ל בע"ח בשער דרושי הצלם פ"ב בכללי חו"ג כלל י"ז, וכן בהקדמת רחוקה"נ דקיי"ז ע"ב [בנדר"מ דף מב ע"ב] כתב רבינו ז"ל שהדעת עליון נמשך לו מז' ס"ג שבפנימיות א"א ז' מילויי ס"ג שהם כמנין ס"ר, ומשמע משם שדוקא המילויים נמשכים, ואם כן היאך מסדר ז' ס"ג. והנה לכאורה היה נראה ליישב שכיון שכתב: "לעולם הבחי' נשארתי שלימה במקומה וכו' וגם למטה יש כל הבחינות עצמם" וכו', ואם כן מילוי ס"ג כשנמשכין בדעת או"א העליון חוזרין להיות ס"ג. אכן לא הונח לי שבהרבה מקומות מזכיר רבינו ז"ל בדעת עליון ז' מילויי ס"ג, ולא אשתמיט במקום אחר לאמר שנעשו ז' ס"ג. אכן ראיתי בסידור של הרב המופלא יר"א יצ"ו שמסדר ז' מילויי דוקא, גם הרב המופלא ר' וידאל יצ"ו אמר אולי שהרב סידר ז' ס"ג הכוונה לכיון בז' המילויים, שכן נמצא בהרבה מקומות שהכוונה במילוי וכותב כל השם אבל עושה שינוי מקצת באותיות הפשוט להיות מעט גדולים ואפשר שהמעתיקים לא השגיחו בשנוי, ונמצא [לדעתו] (להקדמות) שאין לכיון אלא בז' מילויי ס"ג.

ודע שאמר לי הרב המופלא רבי וידאל, שהטעם שכותב בדעת עליון ז' שמות ס"ג שלימים, לפי שהאדם אינו רומז לז"א דוקא אלא על כללות החמשה פרצופים כנזכר בע"ח שער ט"ז פ"ה, ועיין דברי שלום שם, ובאמת ליעקב מערכת הד' אות ח' בע"ח, שהכוונה בהשתלם ז"א בחמשה פרצופים, ובדעת עליון דא"א דז"א יש בו ז' שמות ס"ג כיון שהוא א"א, ולפי אתי שפיר מה שסידר בחוטם ובפה שמות של א"א. אכן עדיין לא הונח לי, לפי שזה הז' שמות של ס"ג בדעת עליון דא"א לא זכיתי לראות בדברי הרב ז"ל, ומה שיישב לי הרב וידאל יצ"ו הנזכר שקאי על בחינת הפנים עדיין לא הונח, עכ"ל.

בספר פתח עינים (סדר תפלת שחרית בכל יום, אות ד, דף ו ט"ב) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ובענין ז' מלוי ס"ג שבדעת, עיין ע"ח שער כ"ה פ"ב כלל י"ז וכן בחי' הויה בניקוד מוצא בדעת התחתון נת' בע"ח שער מ"ד פ"א, עכ"ל.

בספר דע"ה והשכל (חלק א, סימן טו"ב, אות כו, דף טו ע"א) מעתיק ר' עבדיה הדאיה את דברי ר' אליהו סלימאן מאני בספר מעיל אליהו (עמ' כד – כה בנדר"מ), וז"ל: גם ברוב הסיפורים כתוב שהדעת עליון מרכבה לז' ס"ג. לכאורה צ"ע, שהרי רבינו ז"ל בע"ח בש' דרושי הצלם פ"ב בכללי חו"ג כלל י"ז, וכן בהקדמת רחוקה"נ דקיי"ז ע"ב כ' רבינו ז"ל שהדעת העליון נמשך לו מז' ס"ג שבפני' א"א ז' מילויי ס"ג שהם כמנין ס"ר, ומשמע משם שדוקא המי' נמשכים, וא"כ היאך מסדר ז' ס"ג. והנה לכאו' היה נר' ליישב שכיון שכ' [עיי' ש' אח"פ פ"ג] לעולם הבחי' נשארתי שלימה במקומה וכו', וגם למטה יש כל הבחי' עצמם וכו',

וא"כ מילויי ס"ג כשנמשכין בדעת או"א העליון חוזרין להיות ס"ג. אכן לא הונח לי שבהרבה מקומות מזכיר רבינו ז"ל בד' עליון ז' מילויי ס"ג, ולא אשתמיט במ"א לאמר שנעשו ז' ס"ג. אכן ראיתי בסידור של הרב המופ' יא"ל [יר"א] יצ"ו שמסדר ז' מי' דוקא, גם הרב המופ' ר' וידאל יצ"ו אמר אולי שהרב סידר ז' ס"ג, הכונה נכוין בז' המילויים שכן נמצא בהרבה מקומות שהכונה במי' וכותב כל השם אבל עושה שינוי מקצת באותיות הפשוט להיות מעט גדולים ואפשר שהמעתיקים לא השגיחו בשנוי, ונמצא (להקדמות) [לדעתו] שאין לכוין אלא בז' מי' ס"ג [עד כאן דברי המעיל אליהו]. [א"ה הדע"ה בסידור הארוך ח"א הנ"ל מסודר רק ז' מילויי ס"ג יעו"ש. האמנם בשאר כחלקים סידרו ז' ס"ג, ובודאי דהכוונה רק על המילויים] אכן מה שסידר הרב יא"ל בדעת העליון ג' שמות הוי"ה בני' מוצא, לא ידעתי מאין לו [א"ה הדע"ה ג"ז מסודר בסי' הארוך ובשאר הסי' הושמט], עכ"ל.

ושם בהמשך (שם, אות מא, דף טו ע"א) מוסיף ר' עבדיה הדאיה, וז"ל: ודע שאמ"ל הרב המופ' ר' וידאל שהטעם שכתוב בדעת העליון ז' שמות ס"ג שלימים לפי שהאדם אינו רומז לז"א דוקא, אלא על כללות הה"פ כנז' בע"ח שט"ז פ"ה ועי' דב"ש שם, ובאמל"י מע' הד' אות ח' בע"ח, שהכוונה בהשתלם ז"א בה"פ ובדעת עליון דא"א דז"א יש בו ז' שמות ס"ג כיון שהוא א"א, ולפי"ז א"ש מה שסידר בחוטם ובפה שמות של א"א, אכן עדיין לא הונח לי לפי שזה הז' שמות של ס"ג בדעה עליון דא"א ל"ז לראות בדברי הרז"ל, ומה שיישב לי הרב ר' וידאל יצ"ו הנז' שקאי על בחי' הפנים עדיין לא הונח לי. ע"כ הגיעו דברי הרב החסיד הראם ז"ל בזה. וה' יאיר עינינו בתורתו להבין האמת לאמתו כיר"א, עכ"ל.

בספר פאת השד"ה (כר' ב, עמ' רפד) מובאה הערת ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: [ס"ב ע"ב] בכוונת המרכבה בציור ז' שמות ס"ג בדעת עליון. נ"ב, ראיתי בקצת סדורים להרש"ש בענין המרכבה, וכן בסדור חקת עולם שנדפס מחדש, שכתבו דעת עליון ז' מילויי ס"ג, וראיתם מעץ חיים שער כ"ה פ"ב בכללי החו"ג [כלל י"ז]. ולע"ד שצריך לכוין ז' ס"ג שלמים לא המילויים לבד, לפי שהמרכבה היא לכללות עולם האצילות או דבי"ע. וראיה לזה היכן מצינו שפנימיות החוטם דז"א ס"ג, וחיצוניותו ג' אהי"ה, ואוזן ס"ג ומילויי ה"ה אחרונה בהיין, כי אם זה מצינו בא"א. א"כ גם דעת עליון זה [הוא] של א"א שהוא תקון הז' ואמת [שהוא ז' שמות ס"ג כמ"ש שם בכלל י"ז] זה הנלע"ד אם יוכשר בעיני ה' וא"ש את"ם, שד"ה. (משעה"כ השד"ה), עכ"ל.

בספר שער רוח הקודש הנד"מ עם פירוש שערי חיים (חלק ב, עמ' תרג, הגהת המסדר "שערי חיים") מסכם ר' חיים אשוש, וז"ל: לגבי הדעת עליון יש מחלוקת האם צריך לכוין ז' שמות ס"ג שלימים או במילויים בלבד. דעת היר"א והרב פירא בכ"י ובעל דעה והשכל ח"א סימן ט"ו"ב, ובעל מעיל אליהו הנד"מ דף כ"ה, צריך לכוין בז' מילויים. לפי דעת השד"ה בהגהותיו שנדפסו בשם פאת השד"ה ח"ב דף רפ"ד, וגם לפי הרב וידאל קוינקא

והיוס"ד [על שער ויה"ק] בפירקין ואהבת ה' דף ג"ח ע"ב שקיבל מכתב מהרש"ש זיע"א שצריך לכוין בז' ס"ג שלמים.

מקור מחלקותם הוא במיקוד הכוונה: אם נאמר שהמרכבה היא בז"א הפרטי של אותו מצוה או אותו לימוד, כי אנחנו בנים לזו"ן דאבי"ע, אז הדעת הוא ז' מילויי ס"ג, וזאת מדברי הרב זלה"ה בעץ חיים שכ"ה פ"ב כלל י"ז, או נאמר כמ"ש בנה"ש דף ל"ג ע"ד כי אדם הוא מרכבה לאדם העליון שבו מתלבשים כל הבחינות עד כתר דא"ק, ובוודאי שכוונתו על הפרצופים בעובי דזו"ן דאותה בחינה, כנז' בע"ח שט"ז פ"ה והדב"ש שם, ואז הגולגולת היא א"א, וידוע שא"א דכללות הוא א"ק בכל מקום, ומזה נובע כוונת האו"ן כידוע מדרושי אח"פ, ודעת עליון הוא ז"פ ס"ג כידוע מדרושי א"א פי"ד, והבוחר יבחר, עכ"ל.

בעניין בחי' דעת התחתון ומקומה

בספר דע"ה והשכל (חלק ה, סימן ב, דף עא ע"ב) כותב ר' עבדיה הדאיה כי הבחי' דעת התחתון שסידר הרש"ש בציוור המרכבה היא בחי' דעת המכריע שמקומו בין תרין אנפין, ולא בחי' דעת תחתון שמקומו בין תרין כתפין, ועיי"ש באורך. ושם מזכיר עוד בסוף תשובתו כי נזכר שכן כתב אביו ז"ל בשם ר' אהרן יצחק פירירה בספר שלום וצדק (חידושים וביאורים בכוונות הסידור, סימן ד, דף טו ע"א) ופירט כי דעת כלול מחו"ג זכר ונקבה, כשהזכר נקרא עליון והנוק' נקראת תחתון.

בספר שער רוח הקודש הנד"מ עם פירוש שערי חיים (חלק ב, עמ' תרג, הגהת המסדר "שערי חיים") כותב ר' חיים אשוש, וז"ל: מנלן שדעת תחתון מעל החוטם. הרי היה צריך להיות בין הכתפיים או להתפשט בנשמת הו"ק! הרב שלום וצדק סימן ד', שמוכא בסוף דעה והשכל, תירץ בשם הרב פיררה מתוך כתב יד: או נאמר ששורש דעת זו נמצא מעל החוטם, או שהכתר העלה אותו העלה אותו מבין הכתפיים לשם, או נאמר שדעת כלול מחו"ג: החסדים של אותו דעת תחתון נקרא עליון והוא מעל החוטם, והגבורות שנקראות תחתון, מתפשטות למטה, עכ"ל.

בעניין ניקוד בחי' מלכות

השאלה האם לכוין ניקוד לבחי' עטרת היסוד או לא, היות מלשון מהרח"ו בספר שער רוח הקודש (וכן כתוב בספר פרי עץ חיים) יש לכוין בה שם הוי"ה בלתי ניקוד, אמנם למעשה רואים כי בסידורו סידר הרש"ש ניקוד למל'.

בספר שער המצות (פר' ואתחנן, דף לה ע"ב) מבאר מהרח"ו כוונות שיש לכוין בקריאת כתובים ומפרט כי יש לכוין כנגד בחי' מלכות הוי"ה בניקוד צבאות.

בספר שמן ששון על שער המצות (פר' ואתחנן, דף קעד ט"ב, בנד"מ אות לו) מפרש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: אך נשאר להבין דהוי"ה זו דניקוד צבאות לא כתב רבינו וכן

בסדור לכוין בה בקריאת המשנה רק בכתובים ותלמוד יע"ש וכן ביום ו' לא כתב סדר קריאת לקרות נביאים וכתובים מאיזה (נ"ה) [נ"ך].

והנה בענין הויה זו דניקוד צבאות דנקט רבינו במלכות שבגופו דז"א צ"ל דלא כן כתב בע"ח שמ"ד פ"א ופ"ב ובשער ההקדמות דמ"א דשם כתב דמלכות דז"א אין בו ניקוד וכן בנוק' דז"א הנפרדת הכוללת י"ס כתב שם דאין בה רק הויה א' בכל י"ס שלה בלתי ניקוד יע"ש, וכן כתב ג"כ עוד בשער רוח"ק דב"ן יחוד כ"א שיעשה האדם כסא לקדושה יע"ש. ובסדור להרב ש"ש ז"ל בכ"מ בכונת המרכבה קודם התחלת התפלה ובברוך שאמר וכו' וכן ביוצר קודם התחלת העמידה כתב בציור ההויה דמלכות בניקוד צבאות וכן בכונת המשכת המוחין בק"ש ועמידה במילת אחד בהמשכת המוחין דחיצוניות דפנימיות ופנימיות דחיצוניות הנמשך צלם שלם דמוחין די"ס לז"א כתב מלכות בניקוד צבאות וכן בעמידה בכונת מלת באהבה בהמשכת המוחין דבינות לגבורה דאימא תוך לאה ורחל ובמילת מלך עוזר יע"ש. נראה לע"ד מכאן למד הרב ש"ש ז"ל לכתוב בסדור מלכות הויה בניקוד צבאות, עכ"ל.

ובספר פתח עינים (סדר תפלת שחרית בכל יום, אות ד, דף ו ט"ב) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: עיין בשער המצות פ' ואתחנן. מל' הויה בניקוד צבאות בקריאת כתובי', ומשם נכתב כאן לכוין בסדור יע"ש, עכ"ל.

לעומת זה, בספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' כג) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ובספירת המלכות בשער רוח"ק כתב שיכוין הויה בלי ניקוד, ובסידורים יש שכתבו בניקוד צבאות ויש סידורים בניקוד לעולם, ואנחנו לא נדע מה נעשה, עכ"ל.

ושם בהמשך (עמ' כז) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: גם מה שסידר בבחינת העטרה שהיא בחינת המלכות הויה בניקוד צבאות, אין תימא שבשער היחודים וכן בהקדמתו כתב בלי ניקוד שכבר גילה דעתו רבנו ז"ל שהכוונה לומר בלי ניקוד מיוחד לעצמה כמו ספירות עליונים שכל אחד יש לו ניקוד לעצמו, אבל זה הניקוד שהוא צבאות הוא מוכרח שיהיה כן, עכ"ל.

ובספר שלום וצדק (חידושים וביאורים בכוונות הסידור, סימן ד, דף טו ע"א) כותב ר' שלום הדאיה, וז"ל: מה טעם פעם ינקד המלכות בניקוד צבאות ופעם בניקוד לעולם, תירץ הרב מאי"ן (ר' אהרן יצחק פירירה נ"ט) בכת"י כשהוא בעשיה מנוקד בצבאות, וכשהוא ביצירה ובריאה בניקוד לעולם שהוא זכר ע"כ, עכ"ל.

בעניין שינוי גרסאות נוספים

עיין עוד מ"ש ר' אליהו סלימאן מאני בספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' כד והמשך) ור' עבדיה הדאיה בספר דע"ה והשכל (חלק א, סימן ט"ב), כי שם רושמים שינויים נוספים שראו בסידורים ישנים שונים.

דברי הבן איש חי

בעניין כוונות המרכבה

(בן איש חי – הלכות, שנה ראשונה, פר' מקץ, אות יג)

ענין גדול ונורא, ועצה טובה ויקרה, גילה לנו רבינו האר"י ז"ל, בשער רוח הקודש יחוד כא, והוא ראוי לאדם תמיד לכוין ולהעריך את עצמו כאילו הוא מדור וכסא אל האצילות הקדוש, ובפרט בזמן שהאדם מתפלל הוא יותר ראוי ומוכרח שיכוין בכך, ועל ידי כן תשרה ותחול עליו קדושה עליונה.

וזהו מה שיכוין, תחלה יחשוב שהוא מכין גולגולת ראשו שה"ס כתר להיות כסא אל שם הוי"ה בנקוד קמ"ץ כולה, ועוד מכין מוח חכמה שבו להיות כסא לשם הוי"ה בנקוד פת"ח, ומכין מוח בינה שבו להיות כסא לשם הוי"ה בנקוד צר"י, ומכין עין ימין שבו להיות כסא אל חמשה הוי"ת שהם מספר עי"ן, ומכין עין שמאל שבו להיות כסא לחמשה הוי"ת שהם מספר עי"ן, ויכין אוזן ימין שבו להיות כסא לשם הוי"ה במלואה כזה יו"ד ה"י וא"ו ה"ה, שהוא מספר אז"ן, ויכין אוזן שמאל שבו להיות כסא לשם הוי"ה במלוי זה יו"ד ה"י וא"ו ה"ה שהוא מספר אז"ן, ויכין נחיר ימין דחוטם שבו להיות כסא לשם הוי"ה במלוי זה יו"ד ה"י וא"ו ה"י שעולה מספר חוט"ם, ויכין נחיר שמאל דחוטם שבו להיות כסא לשם הוי"ה, במילוי זה יו"ד ה"י וא"ו ה"י שעולה מספר חוט"ם, ויכין פה שבו להיות כסא לשם הוי"ה במלוי זה יו"ד ה"י וא"ו ה"י, ועשרים ושתים אותיות של חמש מוצאות הפה, שהם אחת"ע גיכ"ק דטלנ"ת זסר"ץ בומ"ף, שעולה סך הכל פה, ויכין זרוע ימין שבו כסא לשם הוי"ה בנקוד סגו"ל, ויכין זרוע שמאל שבו כסא לשם הוי"ה בנקוד שב"א, ויכין גופו כסא לשם הוי"ה בנקוד חול"ם, ויכין ירך ימין שבו, כסא לשם הוי"ה בניקוד חירי"ק, ויכין ירך שמאל שבו, כסא לשם הוי"ה בניקוד קבו"ץ, ויכין הברית שהוא יסוד שבו, כסא לשם הוי"ה בניקוד שור"ק בוא"ו, ויכין העטרה שבו להיות כסא לשם הוי"ה בלתי ניקוד, עד כאן דבריו, ומצאתי כתוב כשיכוין בהוי"ה זו בלתי נקוד, צריך לצייר בתוך אות ה' אחרונה שם אדנ"י, עד כאן דבריו, והוא כפתור ופרח.

ודע כי בסידור רבינו הרש"ש ז"ל הוסיף עוד כוונות בסדר המרכבה הנזכרת, לכוין בדעת עליון ובדעת תחתון, ועוד בהכנת הפה הוסיף לכוין בשם אהי"ה, ואני לא זכרתי פה אלא מה שמפורש להדיא בדברי רבינו האר"י ז"ל בשער רוח הקודש, וזה שכתבנו כל אדם יכול לכוון בזה, ותחלה ירשום השמות עם נקודיהם בספר, ואחר שירגיל בהם, אז יוכל לכוין הכל בעל פה ולא יצטרך לראות את הרשום בכתב, ועל כן טוב שירגיל לעשות כוונות הנזכרות כל לילה על מטתו.

(בניהו בן יהוידע, שבת, דף קיח ע"ב)

שם. שלא הכניס ידו תחת אבנטו. צריך להבין מה הוא עוצם המעלה שיש בחסידות זו, ונראה לי בס"ד דידוע שהאדם כל גופו מכוון כנגד פרצוף הספירות למעלה נזכר בפתיחת אליהו זכור לטוב, חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא, תפארת גופא, נצח והוד תרין שוקין, ויסוד אות ברית קודש. נמצא ידיו של אדם הם כנגד חסד וגבורה שהם אמצעיות, ואם ישפילם ויכניסם תחת אבנטו נמצא מוריד אותם כנגד נצח והוד שהם אחרונות, ורבינו הקדוש היה תמיד חושב כל אברי גופו מרכבה לספירות הקודש ושמות הקודש אשר בהם, ולכן היה נזהר להעמיד אותם בגופו כפי מדריגתם, ולכן היה נזהר שלא יכניס ידו תחת אבנטו, דידיו שהם חו"ג לא יורידם כנגד נה"י שהם מתחילים מתחת האבנט ולמטה כי אין זה מקומם, והיה נזהר בכך הן בעת שהוא מהלך או יושב, ואפילו בעת שינה שלא יכניס ידו בחלק התחתון של הגוף שהוא תחת האבנט, אלא יניחם זה על גב זה בחלק האמצעי כמו שעושין בעת תפילה, כדי שיהיו מכוונים כנגד חלק האמצעי שהוא חג"ת, והא דלא אמר שלא היה מוריד או משלשל ידיו תחת אבנטו, משום דבאמת היה מוריד ומשלשל אותם לפעמים בשביל איזה צורך, לחכך ברגלו או ללבוש מנעליו וכיוצא, ועל רגע זה שהוא בשביל צורך איזה עסק לא היה מקפיד, ורק להכניסם שלא לצורך שיהיו מונחים ועומדים תחת האבנט על זה קפיד שלא לעשות, ולכן נקיט לשון זה שלא הכניס, וכל זה המנהג שהיה נזהר בו הוא מחמת שהיה תמיד מציייר ומחשב לעשות אבריו מרכבה לספירות הקודש ושמות הקודש שבהם, וכמו ענין כונת המרכבה שביאר רבינו האר"י ז"ל בשער רוח הקודש, שכתוב שם שראוי לאדם תמיד לכוין ולהעריך את עצמו כאלו הוא מדור וכסא אל האצילות הקדוש, שיעשה עצמו כסא לקדושה, לחשוב גלגולת שלו כסא לכתר והוי"ה בנקוד קמ"ץ, ושני מוחין שבו אל חו"ב והוי"ה נקוד פת"ח והוי"ה נקוד צר"י, והיד ימין שלו לחסד והוי"ה נקוד סגו"ל, ויד שמאל לגבורה והוי"ה נקוד שב"א, וגופו לתפארת והוי"ה נקוד חול"ם, וכן על זה הדרך בשאר אבריו כמפורש שם, ורבינו הקדוש לא היה זו מן מחשבת כונת המרכבה הנז' כל רגע, ומחמת כן נקרא רבינו הקדוש, כמ"ש רבינו האר"י ז"ל שם שהנזהר בכך לכוין ולהעריך עצמו כאלו הוא מדור וכסא אל האצילות הקדוש, בזה תחול ותשרה עליו קדושה עליונה עיין שם, וכל זה להמכוין לפרקים, כ"ש הוא שהיה מכוין בכך תמיד בכל רגע, וזהו ענין עוצם המעלה שהיה לרבינו הקדוש בדבר זה, אך מה שיש לפרש טעם בזה שלא הכניס ידו תחת אבנטו כדי שלא יבא לידי חימום והרהור לא ניחא לי, כלומר לא סבירה לי והבוחר יבחר.

סוד כוונות המרכבה

(אהבת שלום, עמ' רפד – רפז בנד"מ)

[והוא דומה ללשונו בספר גלי הים המובא לעיל, ואין בית מדרש ללא חידוש]

ונלע"ד שסוד ענין זה [כוונות המרכבה] יובן כמ"ש רבינו ז"ל בכמה מקומות (עיין שער הגלגולים, הקדמה כ"ב; עולת תמיד, דף ל"ד ע"ב) כי בכל עליה ועליה שמעלים נשמת הצדיק אחרי פטירתו, חוזרים ומדקדקים במעשיו, ומענישים אותו אף על דקדוקי מצוות שהם כחוט השערה, בסוד וסביביו נשערה מאד (תהלים נ, ג), ואז יעלוהו במחיצתו הראויה אליו וכו' עי"ש באורך. ובודאי שענין זה יוצדק גם בהיות האדם בחיים חיותו, בהיותו מתפלל ולומד ומקיים מצוות, שכל כחו להעלות את התפלה שמתפלל או המצוה שעושה לשורשה העליון, לתקן ולפעול שם התיקון הראוי לבוא על ידה, הוא ענין הנשמה שבו המושרשת בכל העולמות שלמעלה בבחינת סולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה (בראשית כח, יב). והיינו שבקיומו אותה המצוה או העבודה, צריך שיכוין להעלות נשמתו למעלה ממדרגה למדרגה, ועם נשמתו עולים חלקי הברורים המתייחסים לתיקון אותה המצוה או העבודה. וכעין מ"ש רבינו ז"ל בשער הכוונות (דרוש א' דתפלת השחר, דף י"א ע"ד) וז"ל: יכוין להעלות כל הנפשות אשר שם [בעשיה] וכו', וצריך שישתף גם את עצמו ככל חלקיו, דהיינו להעלות נפשו עם הנפשות דעשיה עכ"ל עי"ש. ועיין בנפש החיים למוהר"ח מוואליץ ז"ל (סוף שער ב' בהגהה ד"ה ולכן כלל סדר התפלה).

ואם כן כפי הנזכר לעיל בדברי מהר"ח ז"ל בשער הגלגולים ועולת תמיד, מהראוי הוא שגם עתה בחיים חיותו, צריך האדם העובד את בוראו בכוונה להכין עצמו לקראת כל עליה ועליה שעולה כדי שיוכל לפעול התיקונים הצריכים שעל ידי קיום התורה והמצוות, לחזור ולדקדק ולפשפש במעשיו, לידע אם ראוי שתעלה נשמתו לעורר בשרשיה ממדרגה למדרגה לפעול שם התיקון הצריך במקום ההוא. (ולענ"ד זהו סוד שם בן מ"ב שעל ידו כל עליות העולמות והוא בחינת גבורה, והטעם שכל העליות הם על ידו הוא כי כל עליה היא מכח הדין, שחוזר ומדקדק ומפשפש במעשיו מחדש כדי שיזדכך ויטהר ויתקדש יותר לצורך העליה ההיא ודו"ק).

ולענ"ד זהו סוד כוונות המרכבה המסודרת לכוין בה לפני כל עליה שבסדר התפלה כנזכר לעיל בשם שער רוח הקודש, שעניינו הוא הדקדוק והפשפוש שעושה ומחשב המכוין בעצמו כמעשיו ועניניו, להבחין אם ראוי הוא להעלות ולעורר התיקון מהמקום שעומד בו, למקום עליון יותר, כי נודע שהאדם הוא בבחינת סולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כנ"ל, שלכן ביכולתו לקשר כל העולמות בהתעוררות מעשיו, והמלאכי אלהים העולים ויורדים בו, הם סוד המ"ן והמ"ד העולים ויורדים "בו" דייקא, שהרי הוא הסולם בעצמו, שהוא בחינת האדם המכוין בתפלותיו ובמצוותיו, וכל שרשיו ומקומות אחיזתו למעלה הם הם דרגות ושלבי סולם העליה הזאת, וכמ"ל. אמנם כדי שיוכל לעורר בשורשים למעלה, ולהמשיך שפע התיקון מדרגא לדרגא, לזה צריך שהסולם הנזכר יהיה בו חוזק מספיק לסבול ריבוי השפע הקדוש של העולים ויורדים בו. וענין החוזק הזה

הוא היות האדם המכוין בלא פגם וחטא, שאז שרשיו ומקומות אחיזתו בעולמות העליונים הם שבילים מתוקנים וסלולים ראויים לפעול כמעבר אל הקדושה הנשפעת דרכם. וכן כל מה שעולה יותר צריך לדקדק ולפשפש מחדש יותר ויותר לבחון חוזק הסולם ויכולתו להכיל ולסבול מעייני השפעת העליון היורדים דרכו. באופן שכאשר צריך לעלות ככוונתו עוד מדרגה, צריך להאדם לבדוק ולבחון עצמו אם הוא ראוי לכך, ולכן מקדים לכל עליה חדשה את כוונת המרכבה.

וראיה שכן הוא התכלית המכוון של כוונת המרכבה, היא מ"ש רבינו ז"ל בשער רוח הקודש (דף ד' סוף ע"א) וז"ל: גם סימן להכיר האדם חטאו, יצייר במחשבתו צורת ארבע אותיות ההוי"ה וכו'. ובשעה שמציירו לפניו, אם חטא באיזה חטא הפוגם באיזה אות מד' אותיות ההוי"ה, אותה האות לא תוכל להצטייר בין עיניו, ועל ידי כן דע כי יש שם פגם. וכן אם האות מצוייר בין עיניו בדיו שהורה, ידע שעדיין הוא בעשיה, ואם אדום הוא ביצירה, ואם לבן בכריאה, ואם לבן ומאיר ומתנוצץ הארתו, הנה הוא באצילות, ועל ידי זה יכיר האדם באיזה עולם הוא נדבק. וכן על דרך זה יצייר ההוי"ה בכל אבר שבו (היינו כמסודר בפרטות בכונת המרכבה ממש) או בפניו או בידו, ואם שם יתראה החסרון, יכיר כי באותו אבר חטא וכו', עכ"ל. וכזאת כתב שם (בדף ה' רע"א) עיש"ב, וסיים שם וז"ל: וענין זה הוא מ"ש דוד המלך ע"ה שויתי ה' לנגדי תמיד, עכ"ל. פירוש כדי לבדוק ולבחון עצמו תמיד בכל רגע שמא פגם עצמו באיזה אבר שבו על ידי חטא, וכמ"ש ולרגעים תבחננו. וכמו כן כתב הרב ז"ל על כוונת המרכבה שהוא סוד מ"ש דוד המלך ע"ה שויתי וכו' עיין שם לקמן (בדף נ"ז ע"ב יחוד כ"א) ודוק.

הרי להדיא שענין כוונת המרכבה היא בעצם כוונה מיוחדת לענין הדקדוק והפשפוש במעשיו, לידע היכן הוא עומד, והיכן פגם וממילא מה עליו לתקן. והוא על ידי שיתן המכוין בלבו בהיותו מחשב ככוונת המרכבה ומצייר שמות ההוי"ה בכל אחד מאבריו, להכיר ולהבחין היכן אחוז הוא למעלה על ידי מראה וצבע האותיות, והיכן פגם, באיזה אבר ובאיזו בחינה, כפי שירגיש כאשר מכוין ההוי"ה באותו אבר שאין בו יכולת לצייר ולכוין בה היטב. ואז כאשר יבחין ויבין היכן פגם ובמה פגם, בהתייחס אל האבר במדה כנגד מדה, אזי יהרהר בתשובה, ושוב יוכל לעלות למדרגה יותר עליונה, ולהעלות עמו חלקי הברורים הנתקנים אז על ידו עד רום המעלות, ודוק היטב בס"ד. והשתא לפי כל זה מדוקדק היטב מ"ש רבינו ז"ל על כוונת המרכבה וז"ל: וכפרט בזמן התפלה הוא יותר ראוי ומוכרח שיכוין בכך, ועל ידי כן יוכל שיענוהו וכו', לפי שיוכל על ידי כוונה זו לקשר כל העולמות וכו', עכ"ל. והוא כמין חומר דו"ק ותשכח. ואחר זמן בא לידי ספר סור מרע ועשה טוב, ומצאתי שם שכוונתי בזה לדעת גדולים, כי כתוב שם בהגהת מהרצ"א ז"ל (אות ע"א) וז"ל: ותדעו אחי ורעי שקבלתי מרבתי שבכל עולם ועולם ובכל היכל והיכל, צריך להתעורר מחדש יראה ואהבה, כי בכל עולם שגבוה מחברו ניכר יותר גדולת המאציל ב"ה וב"ש, ואין די בעבודת עולם שלמטה ממנו, עכ"ל. ועיין בספרו דרך פקודיך בהקדמתו לשם מ"ש בענין התשובה מעין זה ודוק היטב. ע"כ רשום אצלי,

קא

ירושלם

כוונות המרכבה

בטוב

והעתקתי אותו כאן לעורר ולהזכיר על גודל ההכנה דרבה בעניני התשובה ותיקון המעשים והמדות הנצרך לכל הבא אל הקודש פנימה בעסק הכוונות.

ברוך

הקדמה

בכללות, כל עבודתנו אינה אלא בבחי' מוחין, פי' בבחי' נח"י דנח"י דכל פרצוף כפי שנראה בהמשך, וב' בחי' נ"ר דכל בחי' שהיא ודכל פרצוף שהוא כבר מתוקנים ע"י המאציל. בהקדמה ראינו מה היא "הכתובת הכללית", זאת אומרת איזה בחי' זו"ן מתקנים, פי' איזו בחי' מוחין ממשיכים בעמידה דימי החול, והם מוחין דכתר דבינה דנה"י דישסו"ת, ובפרטות כמו שבארנו שם, הכוונה היא בבחי' נה"י דנה"י דישסו"ת, ו"שם" כל העמידה כמבואר לקמן. אותה בחי' כתר מתחלקת לד' בחי' שרשי המוחין – חו"ב וחור"ג דכתר, ומתחלים עם בחי' חכמה דכתר, כמ"ש (תהלים קד, כד) מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית, ורוב העבודה תהיה בחי' זו. ועוד מתחלים בפרטות יותר עם הבחי' אח' דאח', כי בכל א' מד' בחי' חו"ב וחור"ג דכתר ישנן ד' בחי' שהן אח' דאח', פנים דאח', אח' דפנים ופנים דפנים, לכן ביחד הן ט"ז בחי' כפי שראינו בהקדמה (התיבה "פנים" או "אחור" המוזכרת בראשונה – פי' הנמשכים מאבא או מאימא, כי אבא (או יש"ס) נקרא פנים בערך אימא (או תבונה) הנקראת אחור, והתיבה השניה "דאחור" או "דפנים" – פי' הנמשכים לזו"ן העומדים אח' באח' או לזו"ן העומדים פנים בפנים).

בקריאת שמע, בפסוק שמע ישראל, ע"י יחוד או"א שבתיבת אחד, נולדו מוחין דגדלות לז"א, ואז נמשך לז"א המוחין דו"ק דמצד אימא [בפרטות יותר מוחין דבחי' אח' דאח' דחכמה דכתר דבינה דנה"י דתבונה], כל הצל"ם דו"ק – חג"ת נה"י, החג"ת נמצאים בחב"ד דז"א והנה"י בחג"ת דז"א, כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, פירוש תיבת ברוך, דף כט ע"א), וז"ל: כי בק"ש לא נכנסו בז"א זולתי המוחין דו"ק בלבד מצד אימא, אבל הג"ר דמוחין דמצד אימא וכל הט' מוחין דמצד אבא, כולם נשארו למעלה בסוד אור מקיף על ראשו [דז"א], עכ"ל, ובמשך העמידה נמשכים לז"א שאר המוחין הנ"ל – ג"ר דמוחין דמצד אימא וכל המוחין דמצד אבא.

בק"ש דשחרית, בתיבת אחד, נכנסים המוחין דכלי פנימי דו"ק דאח' דאח' דאח' דאח' דז"א, ואתם גם הו"ק דמוחין דכלי אמצעי העומדים שם עד לתפלת מנחה, והם נכנסו כולם יחד בעובי. בק"ש דערבית בתיבת אחד נכנסים לז"א המוחין דכלי חיצוני דו"ק דאח' דאח'. ונזכיר עוד שבק"ש אין שיתוף מאימא, ופי' שרק נכנסים מוחין בלי הגדלת שיעור קומת פר' ז"א ע"י עלית הפרקין (שמכוונים בתיבות אלהי אברהם וכו'), אמנם מדובר על המשכת מוחין דגדלות.

לכן מתחילים את העמידה עם פר' ז"א דקטנות, פי' ששיעור קומתו הוא זה של קומת ו"ק בלבד, ובעמידה באים להגדיל שיעור קומתו ע"י שממשיכים לו מוחין דגדלות

ועלית הפרקינן (בתיבת אלהי אברהם והמשך כנ"ל), ודרכו עוד עוברים המוחין השייכים לפר' נוק', כיון שאין לה אלא מה שהיא מקבלת ממנו.

בתיבת ברוך צריך להמשיך עם בנין פר' זו"ן, והכוונה שמתחילים עם מה שכבר מוכן מאז הק"ש (עיינן בעניין זה ספק בעמ"ס תורת חכם (דף קא רע"א)) – למעשה ו"ק דמוחין דאימא [דבחי' אח' דאח' דחכמה דכתר דבינה דתבונה] הנמצא בספי' חב"ד חג"ת דז"א כנ"ל, וצריך להמשיך אותם ו"ק דמוחין שנכנסו בק"ש ועמדו בחב"ד חג"ת ולדחותם לו"ק דז"א, פי' למקומם, ובתיבת אתה נמשיך לז"א בחי' ג"ר דמוחין הנ"ל. בהמשך נגדיל עוד את פר' ז"א לכל שיעור קומתו ע"י עלית הפרקינן כמבואר בספר עץ חיים.

בתיבת ברוך סדר המשכת המוחין קצת שונה משאר המשכות שנראה בסדר כוונות העמידה, היות וכאן ממשיכים רק בחי' הארה בלבד ואין זה כאן המשכת המוחין ממש (פי' עצמותם), כי המוחין באמיתות נמשכים רק מאוחר יותר בברכת אבות, ולכן אין מדקדקים להמשיכם למקומם ע"י כניסת בחי' מוחין דג"ר לג"ר דז"א ודחית מוחין דו"ק למקומם לו"ק דז"א, ועיינן עוד מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים (עיינן שער הכוונות, דף כט ע"ד; פתח עינים החדש; שערי רחמים, ח"א, סימן קד; סידור היר"א נהר שלום, חלק א, דף 762).

עד כאן התייחסנו למה שנוגע לתחילת סדר הכוונות של בנין פר' ז"א, וב"ה נתייחס עוד בקצרה לבניית פר' נוק'. בלילה ירדה הנוק' לבריאה, ונשאר חלק ממנה באצילות מאחורי היסוד דז"א. אותו מקום מאחורי היסוד דז"א נקרא שרש השני של הנוק', ושיעור קומתו הוא זה של נקודה בלבד. למעשה, רוצים בשלב ראשון להגדיל שיעור קומת הנוק' משיעור של נקודה ולבנותה עד שתהיה שיעור קומתה זה של פרצוף שלם. וכמ"ש מהר"ח"ו בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, פירוש תיבת אתה, דף כט רע"ד) בתיבות ברוך אתה השם, וז"ל: צריך להמשיך אור גבוה יותר כדי שעיי"כ תתעלה המל' יותר מבראשונה, וצריך להמשיך הארה זו מן ג' מוחין עלאין שע"ג רישא דז"א אשר לא נכנסו עדיין בתוכו, ולכן צריך לכרוע עתה בחינת הראש להורות שהז"א כורע את ראשו שה"ס י"ה יוד לגבי ה' עלאה שה"ס ג' מוחין עלאין הנכנסין עתה לצורך הארה זו תוך ז"א לפי שעה ותיכף חוזרים להסתלק ואינם נכנסים בקבע עד במלות אלהי אברהם כו', עכ"ל.

לא נלמד כאן עניין הרמזים, היות והם רק תוספות לסדר הכוונות.

סדר הכוונות של תיבת ברוך בקצרה

מאז אמירת ק"ש עומדים המוחין דו"ק דאימא [דאח' דאח' דאח' – דאח' הראשון פי' מצד אימא, דאח' השני פי' לז"א העומד עם הנוק' אח' באח', הם מוחין דחכמה דכתר דתבונה] בחב"ד חג"ת דז"א. סדר הכוונות בתיבת ברוך הוא: להמשיך אותו ו"ק דמוחין דז"א למקומו – לו"ק דז"א, להאיר לנוק' בשרש השני לתת לה בחי' ו"ק דמוחין, ולהוסיף ולהמשיך לה מספר

הארות כדי לבנותה, וע"י זה מעלים מחלקיה שירדו לבריאה בלילה לקרקעית האצילות, ומשם מעלים חלק מהם לשרש השני מאחורי היסוד דז"א.

כלים

פנימיים אמצעיים חיצוניים

לפי שעה יש לכוין על איזה בחי' כלים מדובר במשך כל אותה עמידה

ערבית כלים חיצוניים

שחרית כלים פנימיים

מנחה כלים אמצעיים

ועיין מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים בעניין ג' תפלות וג' בחי' כלים הנ"ל.

תזכורת – לכוין כוונה שלמה

אין לשכוח כי בכל המשכת בחי' מוחין צריך לכוין בחי' נשמת המוחין – שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, וכן יש לכוין "כוונה שלמה" – פי' שעוד מלובש בהם אור הטעמים, ובתוכו אור א"ס ב"ה.

נזכיר את דברי הרש"ש זי"ע בספר נהר שלום (דף לג ע"ג) בעניין זה, וז"ל: ואיני כמזהיר אלא כמזכיר להשתדל מאד לכוין בכל פרטי כוונת שמות הספי' ומקיפיהם המבוארים בשער השמות, ושמות הנרנח"י שהם ההי"ות המנוקדות, ומקיפיהם להמשיכם מלובשים תוך שמות המוחין שהם שמות בלתי ניקוד, והם מלובשים תוך הצלם, ולהמשיך הצלם לתוך אותם השמות די"ס דאותו הפרצוף המתייחס לאותם המוחין והנרנח"י, וזאת היא הכוונה השלימה. ובלתי כוונת השמות המנוקדות שהם הנרנח"י, כי אין אור א"ס מתפשט אלא תוך התפשטות אור החכמה שהם הנקודות, ובלעדם הם כל אותם הכוונות כגוף בלא נשמה ויש עליהם פחד כי ימותו ולא בחכמה, עכ"ל.

ושם (דף ט ע"ג) מבאר הוא ז"ל, וז"ל בקצרה: וכדי שיתפשט שפע אור הא"ס כנו', צריך לכוין בכל המשכת מוחין להמשיך בתוכם העשר הויות המנוקדות שהיה הנרנח"י דאותם המוחין והם חיותם וקיומם והם עיקר הבירור והתיקון כנו' בשער המוחין וכו'. ומבלעדי הויות המנוקדות שהם הנרנח"י שלהם, אין להם קיום והעמדה באצילות כי הם גוף בלא נשמה כמו שהיו מתחילה, עכ"ל.

ועיין מה שהבאנו בעניין כוונה שלמה בפרק על כוונה שבספר טוב ירושלים – ליקוטי הקדמות בעניין שערי השגה.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, פירוש תיבת ברוך, דף כט ע"א – ב)

ברוך. כבר נתבאר בס' התיקונים ענין שני כריעות שצריך לכרוע בכל ברכה ולזקוף שני זקיפות, וזה ביאורם. הנה בכריעות התפלה באבות, תחילה וסוף, יש שני כריעות ושני זקיפות בסוד מ"ש (ברכות, דף יב ע"א) כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם, וסוד שני כריעות יוד לגבי הא ואו לגבי הא, וסוד שני זקיפות הא לגבי הא ואו לגבי יוד, וזה בכל אחד ואחד וכן בסוף ברכת הודאה. אבל בתחלת ברכת הודאה אין בה רק כריעה א' וזקיפה א', כי בכלום גופא גחין לגבי ברכיין סוד ו' לגבי ה', ורישא גחין לגבי גופא יוד לגבי הא, וזקיף ברכיין לגבי גופא סוד הא לגבי ואו, וגופא לגבי רישא סוד הא לגבי יוד. ואמנם בתחלת ברכת הודאה לא יש שם ברו"ך ולא הש"ם. נמצא שבכריעה זו היא בסוד ואו לגבי הא והזקיפה הא לגבי ואו בלבד. ולפיכך צריכים אנו לחזור ולעשות כריעה שנית וזקיפה שניה במודים דרבנן, להוריד יוד לגבי הא ולזקוף הא לגבי יוד.

הנה במלת ברוך צריך אתה לכרוע כריעה א', ואל תכרע עתה רק גופך בלבד, ובמלת אתה תכרע פ"ב ואז תכרע את ראשך, וז"ש בתיקונים דבעי למכרע ואו לגבי הא יוד לגבי הא, פ"י כי ואו הוא גופא ויוד הוא רישא. ובמלת יהוה תזקוף שני זקיפות, בתחלה תזקוף גופך לבד וזהו ענין הא תתא' לגבי ואו, ואח"כ הזקיפה הב' הוא שתזקוף ראשך, וזהו ענין הא עלאה לגבי יוד. והנה נמצא בס' התיקונים שצריך לכרוע בשם אהיה, ר"ל במלוי יודין, ולזקוף בשם ההויה, ר"ל במלוי יודין ג"כ.

ועתה נבאר בפרטות דברים אלו. הנה נת"ל כי בק"ש לא נכנסו בז"א זולתי המוחין דו"ק בלבד מצד אימא, אבל הג"ר דמוחין דמצד אימא וכל הט' מוחין דמצד אבא כולם נשארו למעלה בסוד אור מקיף על ראשו. והנה ע"י זווג או"א הנרמז בג' שמות ה' אלהינו ה' בפ' שמע ישראל נכנסו ו"ק דמוחין, ועתה צריך לעשות זווג אחר אל או"א בברכה זו כדי להכניס בו ג' המוחין הראשונים דמצד אימא ע"י תוספת הארה שתמשך בז"א ע"י זה הזווג הב' דאו"א, ויכנסו ג"כ אח"כ כל הט' מוחין דמצד אבא ע"י תוספת הארה וכמשי"ת בע"ה.

והנה הג"ר דמצד אימא הם למעלה בסוד אור מקיף ברישא דז"א. וכבר ידעת ענין שם הויה אשר כוללת כל עולם האצילות באופן זה: א"א בקוצו של יוד, אבא ביוד, אימא בה' ראשונה, ז"א בואו, נוקבי' בהא אחרונה. וגם מלבד הויה זו, עוד יש הויה אחרת כוללת בחי' ז"א כולו עד"ז, כי הכתר שלו רומז לקוצו של יוד, וח"ו"ב ל"ה, ו' קצוותיו לואו, והמל' נוקבא דידיה באות הא אחרונה. וגם מלבד זה עוד יש הויה אחרת כוללת ספי' הת"ת לבדה של ז"א כמבואר אצלינו בשער שמות הספי', וזכור היטב הקדמות אלו למה שנבאר עתה.

גם צריך שתדע כי בחינת אימא הנכנסת ומתפשטת ומתלבשת תוך ז"א והמוחין דז"א מלובשים בתוכה כנודע, הנה בחי' אימא זו היא נקרא שם אהיה במלוי יודין שהיא בגי' צלם המתפשט תוך ז"א בסוד אך בצלם יתהלך איש (תהלים לט, ז). והנה כמו שביארנו בשם הויה כי ג"ר נרמזו בשני אותיות י"ה, וז"ת נרמזו בב' אותיו' ו"ה, כן הוא ממש בשם אהיה כי ג' מוחין עלאין נרמזו בשני אותיות א"ה, והמוחין דו"ק תתאין רמוזים בשני אותיות י"ה. ונמצא שעדיין לא נכנסו ברישא דז"א אלא ב' אותיות אחרונות י"ה משם אהיה שהם בחינת מוחין דו"ק.

גם צריך שתדע כי ז"א נעשה ע"י כ"ב אותיות האלפא ביתא כנודע. והנה הם מתחלקות בו לג' חלוקות בג' קוין שלו, ז' אותיות הראשונות בקו ימינו, וז' אותיות שניות בקו שמאלו, וח' אותיות הנשארות בקו האמצעי שלו, וכן נזכר בזוהר פ' בראשית די"ו ע"ב וזהו סדרן: אבגדהו"ז בחסד, חטיכלמ"נ בגבורה, סעפ"צ קרש"ת בת"ת, כך פי' מורי ז"ל וז"ס להנחיל אוהבי יש (משלי ה, כא), אשר סודו ביארו בזוהר פ' תרומה דקס"ו ע"ב, כי ש"י עולמות אלו שריין תחות כורסיי תחות עלמא דאתי כו'.

והענין הוא שהתבונה המתלבשת תוך ז"א לתת לו מוחין נקראת עלמא דאתי, מפני שתמיד אתי ונמשך ההוא שפע גו רישא דז"א, ואלו הי"ש עולמות הם הכ"ב אותיות עצמם אשר הם בכינה וכולם מתחלקות בז"א. האמנם עיקרם הם למעלה בג"ר דז"א, אבל הארתם יוצאת ונגלית לחוץ במקום שנגמר ונשלם היסוד דאימא שהוא בחזה דז"א כנודע, ואז משם ואילך הם מתחלקין לג' קוים. ונמצא שעיקר הארתם הם בחג"ת דז"א, וז"ש בזוהר דאינון תחות עלמא דאתי, שהוא במקום סיום היסוד דאימא הנקרא עלמא דאתי שהוא בחזה דז"א. גם פירושו הוא באופן זה, כי מקום אלו הכ"ב אותיות הם למטה ממקום מוח הבינה דז"א עצמו אשר גם היא נקרא עלמא דאתי, האמנם שרשם האמיתי הוא בג' מוחין עלאין, אלא שהארתם מתגלה למטה בחג"ת דז"א, אבל אין ענין זה רק כאשר הט' מוחין כולם נכנסים בז"א, אמנם עתה שעדיין לא נכנסו רק המוחין דו"ק, נמצא כי כל הארה של אותם הכ"ב אותיות שבכינה הנמשכין אל ז"א הם עדיין על רישא דז"א, וההארה שהיתה נמשכת בחג"ת דז"א היא עתה ברישא דז"א, ובג"ר שבו מתחלקות אלו הי"ש עולמות שהם הכ"ב אתון הנז'.

ועוד נשארים מן אלפא ביתא ה' אותיות אחרות הכפולות הנקר' מנצפ"ך. וכבר הודעתוך כי אלו ה"ס הה"ג הנז' בזוהר, ואנו מזכירין אותם פעמים רבות. והיותם אותיות כפולות הוא לפי שיש בדעת דז"א ה' חסדים וה"ג, ובהכנס כל המוחין ברישא דז"א היסוד שלו הוא כולל כל הכ"ב אתון כנזכר בזוהר על פסוק וישכב במקום ההוא (בראשית כח, יא), וי"ש כ"ב – פירושו כי הי"ש עולמות הנז' ה"ס הכ"ב אתון עצמן, וכולם נתונים תוך היסוד דאימא בהיותה מלובשת תוך החזה דז"א, ומשם יוצאים הארותיהם ומתגלים בז"א ונחלקים כל הכ"ב אתון בחג"ת דז"א. וגם הב' עיטרין ניתנים הה"ג עצמן אל הנקבה, והה"ח מתפשטים בו"ק דז"א כנודע, אבל עתה כל החו"ג הם למעלה על רישא דז"א בסוד אור מקיף, כי עדיין לא נכנס היסוד דאימא. והנה מן אותה העת שאמרנו

תהלות לאל עליון גואלם כו' כנ"ל, אשר אז מלכא נפיק לקבלה, ר"ל שאז מתחלת הארת הדעת בהיות' למעלה להאיר דרך קו האמצעי תוך ז"א עד היסוד בו, ומאז ואילך מתחיל לכנס הארת הדעת והארת החו"ג תוך ז"א, אבל שרשם נשאר למעלה.

ואמנם גם בהיות כל המוחין תוך ז"א, היה פה היסוד דאימא מתגלה במקום רחב שהוא בחזה דז"א, והיו האורות מתגלים הרבה מאד ומאירים מאד בנה"י דז"א יותר מן הארה שיש עתה בחג"ת דז"א, לפי שעתה אע"פ שנכנסו כבר ו"ק דמוחין בז"א, ונמצא שההארה שהיתה ראויה לרדת בתוך נה"י דז"א ירדה עתה בחג"ת שלו, עכ"ז עתה ההארה הזו היא יותר גרועה משעה שהיא למטה במקומה בנה"י לסיבה הנז', כי להיות ההארה הזאת בנה"י הנה היסוד דאימא היה אז בחזה דז"א והיה מתגלה במקום רחב גדול, אבל עתה פי היסוד דאימא הוא למעלה בכתר דז"א אשר שם הוא מקום צר ואין מקום לסבול ג' קוים של כח"ב, ולכן ההארה המתפשטת משם אל חג"ת ג' אמצעיות היא מועטת מאד, והרי הצענו לך כמה הצעות אשר בהם תבין כל מה שנבאר בכיבור המלות.

ברוך. בכאן תכרע גופך בלבד ותכוין להוריד ו' לגבי ה', פי' כי הלא המלכות היא ה' תתאה והיא עתה בהיכל קה"ק דבריאה וצריכה לעלות, ולכן אנו מכוונים להוריד ה' לגבי ה"א תתאה להעלותה. והנה זה הואו הוא בחי' ת"ת דז"א שהוא סוד הואו כנ"ל, והוא בחי' גופא דז"א, ולכן גם בענין הכריע' צריך לכרוע הגוף לבד, לא הראש. וצריך להמשיך בתחלה הארה מן המוחין אל הת"ת דז"א כדי שיוכל לרדת ולהעלות את המלכות, ולכן צריך לכוין להוריד שני אותיות י"ה האחרונות שבשם אהיה אל זו הואו, ואח"כ להוריד זו הואו לגבי הא שהיא מלכות אשר בהיכל קה"ק דבריאה, וכבר נת"ל ביאור ענין זה. אבל כאן נבארהו בקצרה, והוא כי הנה המוחין דו"ק הם רמוזים בשני אותיות י"ה האחרונות שבשם אהיה, ואלו שני אותיות י"ה הם עתה בג"ר דז"א, ולכן אנו מורידין הארה מאלו ב' אותיות י"ה שהם המוחין דו"ק העומדים עתה בג"ר דז"א, ואנו מורידין אותם אל ג' אמצעיות דז"א ומשם ולמטה, אשר הם רומזים באות ו' של ההויה הכוללת את כל ז"א כנו', ואז תוכל לרדת ואז זו דז"א עד הה' שהיא המל' ויעלנה למעלה. אמנם צריך לכוין כי ב' אותיות י"ה הנז' הנה הם מלאים ביודין כזה יוד הי, והסיבה הוא לפי שהם בחי' מוחין וכל מוחין הם מלוי יודין כנודע. אבל אותיות וה יהיו פשוטים לפי שהם בחי' גופא שהוא הת"ת דז"א הנקרא ו' והמלכות נקרא ה', וכיון שאינם בחי' מוחין אינם ממולאים במלוי.

גם צריך לכוין כי עתה חיבור אלו הד' אותיות הנז' נעשה מהם שם יהוה, שהם שני אותיות י"ה אחרונות משם אהיה, ושני אותיות ו"ה אחרונות משם הויה, והרי איך בכריעה ראשונה יש בה הויה.

גם תכוין כי שני אותיות י"ה הנז' הנה הם במלוי יודין יו"ד ה"י שהם בגי' ל"ה, ועם שני אותיות ו"ה הפשוטות יהיה הכל גי' מ"ו. ותכוין בזה אל אותיו' המלוי דהויה דע"ב

דיודין, כי נמשך הארה מן אבא ומן חכמה דז"א אשר שניהם הם הויה דיודין, ומשניהם יורד הארה למטה והארה זו הוא זה המלוי שלהם שהוא בגי' מ"ו כנז'.

והנה זו ההארה היא סוד מש"ל כי ה"ס הארות הכ"ב אתוןן שביסוד הבינה הנקרא ברוך, וענין זה תכוין במלת ברוך, אמנם אינם כ"ב אתוןן עצמן לפי שהם עדיין על רישא דז"א בסוד אור מקיף, אמנם הוא הארה היורדת משם בג"ר דז"א, אשר אלו הם הארות יותר מועטות וגרועות מן הארת הכ"ב אתוןן המתפשטות בחג"ת דז"א אחר שנכנסו כל המוחין בתוכו להיותו מקום צר כנ"ל, ואמנם זו ההארה של אלו הכ"ב אתוןן תכוין בשני אותיות ב"ך שבמלת ברוך, ותכוין להורידן מן יסוד דבינה אשר עומד למטה בראש ז"א, ואיננו ממש עצמותו אלא הארתו בלבד כנ"ל, ותכוין להוריד מן הארת יסוד דאימא הנקרא ברוך אלו הכ"ב אתוןן הנרמזות גם כן במלת ברוך.

גם תכוין כנ"ל, והוא להוריד הארת הה"ג דברישא דז"א, כי הגבו' עצמן הם ג"כ למעלה, אמנם הארתם בלבד תוריד עד המלכות ע"י הכריעה הנז'. והנה הארה הזו היא בגי' ברוך ע"ד שביארנו בתפלת ר"ה, שה"ס כ"ו ע"ב ק"ל שהם בגי' ברוך, ושם נתבאר ביאורו.

גם תכוין כי הנה עתה המלכות צריכה לעלות בתחילה באחורי ז"א, וצריך להמשיך כל הארות הנ"ל דרך אחר ז"א. והנה הפנים דז"א הוא בחי' כ"ו שבמלת ברוך שהוא בגי' שם הויה, אלא שהוא במלוי אלפין שעולה מ"ה, ואח"כ עובר דרך אחוריים דז"א שה"ס ע"ב ק"ל שהם רבוע האחוריים דהויה דמ"ה דאלפין כנז', הרי נתבאר מלת ברוך שהיא כ"ו ע"ב ק"ל בב' פירושים.

גם תכוין כי הלא כל זה נמשך אליה ע"י גלוי היסוד העליון דאבא שהתחיל להאיר, כמבואר לעיל בענין תהלות לאל עליון גואלם ברוך הוא ומבורך כו', ותכוין להמשיך מן ברוך שהוא אל היסוד דז"א הנקרא גם הוא ברוך, והוא הקצה היותר תחתון שבכל ו"ק הגוף הנרמז בכריעה הראשונה בסוד ו' לגבי ה', ומן היסוד שהוא סיום זה הו' משם יורד אל ה', ואז גם המלכות נעשה גם היא בחי' ברוך ע"ד הנז', וז"ס סמיכת גאולה לתפלה כנ"ל.

גם תכוין כי על ידי כריעה זו של ו' לגבי ה' עולה הה' שהיא המלכות עד כנגד אחורי היסוד דז"א ממש הנקרא ברוך. והנה עליה זו היא עליה ראשונה של המלכות. גם תכוין כי ע"י עליה זו עלתה ג"כ עמה היכל קה"ק דבריאה וכל שאר העולמות כלולים בו, כי לטעם זה נקרא זה ההיכל של קה"ק דבריאה גם הוא ברוך, בסוד ריבוייא דברכאן שכולל כל העולמות בתוכו כנז' בזוהר פר' פקודי וביארנוהו לעיל. וכבר הודעתך במקומו כי ה' בחי' יש אל המל' בתחי' היא נקודה קטנה, ועוד היא נגדלת כמדת היסוד ממש כמוהו ובשיעור גדלותו. וכמבואר אצלינו בפ' וכל בשליש עפר הארץ (ישעי' מ, יב), שהוא שלישי מדה אחת לבד, וזו ההגדלה הוא שנגדלה עתה במלת ברוך כנז'.

עוד נגדלה גדלות ג', והוא שתהיה מדה א' שלימה ככל המדות הגדולות שהוא שתהיה כשיעור מדת הת"ת שהוא גופא דז"א שהוא מדה אחת גדולה, ולא כמדת היסוד שהוא

מדה קטנה. עוד נגדלת גדלות ד', והוא שנעשית פרצוף גמור אלא שהוא פרצוף קטן כשיעור פרצוף הנקרא יעקב, שהוא כשיעור שיש מן החזה דז"א עד רגליו. עוד נגדלת גדלות ה' והוא שנעשית פרצוף גדול שוה בשוה בכל קומת ז"א. והנה זה הגדלות הגדולה מכולם אינו אלא בזמן תפלת השחר של שבת, כמו שיתבאר בע"ה שם במקומו. אבל עתה במלת ברוך הגדילה גדלות שני הנ"ל, והוא שגדלה כשיעור מדת היסוד דז"א אלא שעומדת עמו אב"א.

(עניין ראש השנה, דרוש ו, דף צג ט"ב)

דרוש ו מדבר בענין כוונת העמידה בקיצור, ואח"כ אחזור לבארם באורך בע"ה וז"ל, ברוך, הנה בתפי' יוצר עד גאל ישראל העלינו את המל' עד היכל ק"ק דבריאה, והנה היא בבחי' נקודה א' כלולה מי', ואינה עדיין בבחי' פר' כי היא בסוד לכי ומעטי את עצמך מבלי היות בה בחי' פר', ועדיין אף בהיותה בסוד נקודה היתה חסרה ממנה בחי' הדעת שלה שהוא סוד ע"ב ק"ל כנודע. ולכן עתה אנו רוצים לתת לה עתה במלת ברוך. וזה כוונתו כי עתה ע"י ריבוי' דברכאן דאית בה בנקודה זו שנכללה בכל היכלותי' כנו' בס"ה בפ' פקודי אשר לסיכה זו נק' ברוך. הנה גם אנו רומזים במלת ברוך אל יסוד דז"א הנקרא ברוך לפי שיורד בריבוי' דברכאן עילאין ונותן לה בחי' הדעת הנז' אשר הוא שם הוי"ה שהוא בגי' כ"ו, ובריכו' הפשוט שהוא בגי' ע"ב, ובריכו' המלא במילוי אלפין כזה יוד יוד הא יוד הא ואו הא העולה בגי' ק"ל, אשר ג' בחי' אלו הם הדעת שבה והם בגימ' כמנין ברוך שהם כ"ו ע"ב ק"ל.

(ענין ראש השנה, דרוש ו, דף צג ט"ג)

ברוך. תכוין בזה כי נודע הוא במשז"ל שבכרכו' יוצר אור עד סוף גאל ישראל העלינו את המל' עד היכל ק"ק דבריאה, הנה היא בבחי' נקודה א' כלולה מי' ואינה עדיין בבחי' פר' כי היא בסוד לכי ומעטי את עצמך (חולין, דף ס ע"ב), וכוונתנו עתה להעלותה עד מקום אצילותה שהוא כנגד החזה דז"א בסוד אב"א, ואח"כ נעשה אותה פר' שלם ונחזירנה פב"פ.

והענין הוא כי ד' בחי' יש אל המל' כנ"ל, בכיאר משנת ד' ראשי שנים הם כו' (משנה ראש השנה א, א). הא' היא בחי' בסוד קשר של תפילין ש"ר תחת ג"ר, שהם חב"ד דז"א ושם הניחה שורש א'. עוד יש לה שורש ב' תחת חג"ת דז"א, ושם הוא מקום החזה. עוד יש לה שורש ג' תחת נה"י דז"א תחת היסוד, ושם הוא נקרא בסוד ה' אחרונה של הוי"ה. עוד יש לה שורש ד' למטה בהיכל ק"ק דבריאה, ושם היא בסוד נקודה א' כלולה מי', אבל אין בה בחי' פר' ואז נקרא שם אדנ"י. ועיין בפ' חיי שרה בענין מערת המכפלה ותבין מה ענין ד' בחי' אלו היטב, והנה כוונתנו עתה היא להעלותה ולהמשיכה אל שרשיה העליונים הד' אלו הנז'.

ונחזור לבאר מלת ברוך. הנה כונתינו להמשיך בה בתחילה בחי' דעת ק"ל בבחי' היותה עדיין נקודה כלולה מי', כי עדיין היתה חסרה מן הדעת ק"ל, והמשכה זו אנו ממשיכין אלי' מן היסוד דז"א הנק' ברוך. ונודע כי הדעת ק"ל שבה היא בחי' עטרא דגבו' מב' עטרין אשר בדעת דז"א, כי עטרא דחסד נחלקת לה' חסדים המתפשטים בה' קצוות דז"א מחסד עד הוד שבו, ועיטרא דגבורה הנחלקת לה' גבו' המתפשטות בה' ק' שבנקבה מחסד עד הוד שבה. ואמנם עתה עדיין הם עומדות ביסוד דז"א, ומשם נמשכת וניתנים בדעת שבה, ולכן צריך שתכוין במלת ברוך כי היא זו הנקודה של המלכות הנק' ברוך בכל הנהו ריבויין דברכאן שהם ההיכלות שלה שנכללו בה'. וגם תכוין אל היסוד דז"א כי גם הוא נק' ברוך, ומשם יורדת ההיא עטרא דגבו' בנקודה הזו הנק' ברוך כנו', ועיי"כ יש בה דעת ק"ל.

וצריך שתכוין כי הנה בתחילה ההיא עטרא דגבו' היא הוי"ה א' פשוטה שהיא בגי' כ"ו, וכשניתנה בדעת של הנקבה מתחלקת לה' הויות שהם ה"ג והם בגי' ק"ל, הרי עתה בחי' כ"ו ק"ל, וחסר ע"ב לתשלום ברו"ך, וזה ענינם. הנה תכוין אח"כ כי המל' בהיותה בסוד נקו' א', אין בה רק ג' קוים והיא ג' כלילין בג', כי חב"ד שלה נכללת בחג"ת שבה, וגם נה"י שבה נכללת בחג"ת שלה, ונמצא שאין בה רק הוראת ג' קוים. ולכן אע"פ שאלו הה"ג שהם ה' הויות אשר בדעת שבה הם עתידות להתפשט בה אחר היותה בחי' פר' בה' קצוותיה שהם מחסד עד הוד שבה, עכ"ז כיון שעתה היא נקודה א' בלבד אשר לכן אין בה רק הוראת גילוי ג' קוים בלבד כנו', לכן אין מתפשטות בה רק ג' ההויות מן הה"ג בחג"ת שלה וב' הויות האחרות אינם מתפשטות עדיין. והנה ענין התפשטות הזו הוא כי מה שהיה עד עתה בדעת שבה בבחי' ד' אותיות הויה הם עתה בדרך התפשטות הזו י' י"ה י"ו יהו"ה, שהוא ענין ריבוע ההויה שהוא בגי' ע"ב, והרי עתה הם ג' בחי' כ"ו ע"ב ק"ל שהם בגי' ברוך.

פרי עץ חיים

(שער העמידה, פרק ז, דף נב ט"ד – נג ט"א)

ועתה נתחיל לבאר ברכת אבות באורך. דע, כי הלא הנוקבא יש בה י"ס, ובלילה, שאז יורדת לבריאה כמבואר אצלינו בסדר הלילה, הנה היא מתמעטת. והנה, מה שעלה עתה אל האצילות, הוא סוד ט"ס דמלכות דאצילות הניתנים בהיכל ק"ק דבריאה, ועוליך יחד למעלה באצילות, וכל שאר העולמות כלולים זה בזה, עד שנמצא כולם כוללים בהיכל דק"ק דבריאה, והוא כלול במלכות דאצילות. ועתה נבאר סוד ברכה זו. ברוך - הנה צריך לכרוע ב' כריעות, א' בברוך, והוא שתכרע גופך לבד כריעה ב', באתה תכרע את הראש וזה שאמרו רז"ל ו' לגבי ה', י' לגבי ה'. כי ו' הוא גופא, וי' הוא רישא. ובזקיפה, שהוא מלת י"י, תכוין לזקוף ב' זקיפות, ראשונה תזקוף גופך לבד, והוא ה' תתאה לגבי ו', ואח"כ תזקוף את ראשך, והוא ה' עלאה לגבי י'. גם תמצא בתיקונים, לכרוע באהי"ה - פירוש באהי"ה של יודין, לזקוף בהוי"ה, פירש, במילוי יודיין העולה ע"ב.

ועתה נבאר הסדר. דע, כי הלא כבר ביארנו כי בק"ש לא ירדו רק מוחין דו"ק מצד אמא, ונשארו למעלה ג"ר מצד אמא, וכל הט' מצד אבא. והנה ע"י זיוג או"א בג' שמות אלו, ה' אלהינו ה' שבק"ש, אז נכנסו ו"ק דמוחין, ועתה צריך לעשות זיוג אחר באו"א, כדי להכניס ג"ר דאמא ע"י תוספת הארה שנמשך לז"א ע"י זיוג זה הב' דאו"א, ויכנסו אח"כ ג"כ כל הט' מוחין מצד אבא וכמ"ש. אמנם, נמצא כי ג"ר דאמא הם עדיין למעלה, דוגמת א"מ ברישא דז"א, והנה כבר ידעת, כי שם הוי"ה כוללת כל האצילות. כיצד, א"א בקוץ של י', ואו"א ביי"ה, וזו"נ בו"ה, ומלבד זה הז"א לבדו כולל כל הוי"ה. כי כתר שבו רמז לקוץ. וחי"ב שבו, י"ה. והת"ת שבו עם ו"ק, רומז לו'. והנוקבא רומז באות ה'.

הגהה. וצריך לכרוע בברוך עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה, שהוא ח"י חולייך, לגבי ח"י העולמים. להוריד השפע ולייחד ג' אותיותיה יה"ו, שנעשה בו ו' צירופים כנודע, נגד ו' הרומז לחוט השדרה, ואותיות של ו' צירופים הם ח"י, נגד ח"י חוליות. ואחר שהמשיך השפע במלת ברוך לח"י העולמים כנ"ל צריך גם כן לזקוף בשם, ב' זקיפות, שכרענו בברוך שתי כריעות, א' י' לגבי ה' וכו'. ועתה ב' זקיפות ה' לגבי וכו', וכן צריך לכוין לזקוף כתר הרומז לקוץ, ולהמשיך השפע עד סוף המעלות שהוא מלכות.

גם יש בכללות אחר, כי בת"ת דז"א לבדו, שם הוא כל הוי"ה בכללותיה, כמבואר אצלנו בשער השמות של הספירות ושמור כללים אלו בידך למה שנבאר.

גם דע, כי סוד הבינה הנכנסת בז"א, ומלבשת בתוכה את המוחין דז"א כנודע, הנה נקרא שם אהי"ה. אמנם אהי"ה זה בכללותיה, הוא במילוי יודין, שהוא גי' צלם, הנכנס תוך הז"א כנודע. אמנם, כי כמו בשם של הוי"ה בארנו, כי ג"ר שבו הם ב' אותיות, י"ה, וז"ת הם ב' אותיות ו"ה, כך הענין בשם אהי"ה. כי ג' מוחין עלאין, הם ב' אותיות א"ה. וו"ק דמוחין תתאין, הם י"ה דאהי"ה. נמצא, כי עדיין לא נכנסו מן אהי"ה דבינה תוך ז"א, רק ב' אותיות אחרונות ברישא דז"א.

והנה ראוי שתדע, כי הלא הז"א נעשה ע"י הכ"ב אתון כנודע, אמנם הם מחולקין בו לג' חלוקות, שהם ג' קוין - ז' אותיות ראשונות בקו ימין וז' אותיות שניות בקו שמאל וחי' האחרונות בקו האמצעי, וכנז' בווהר. והנה הם אב גד הו ז חסד. חס י כל מנ בגבורה. סע פצ קר שת בת"ת. נר אמר מורי זלה"ה.

והנה הם סוד להנחיל אוהבי יש, כי ש"י עולמות הם בכינה, וכולם מתחלקים בז"א. וז"ש בווהר, כי ש"י עולמות אלו, הם שריין תחות כורסייא תחות עלמא דאתי. וכבר הודעתך פירוש עלמא דאתי, שהיא התבונה בהתלבשותה תוך ז"א, שתמיד הוא משם בא השפע ונמשך תוך הז"א. אמנם עיקרית הם בג"ר דז"א, אך הארתן יוצא לחוץ, אחר כלות יסוד בינה אשר בחזה דז"א כנודע, ואז הם מתחילין דרך ג' קוין. ונמצא, כי עיקר הארתן הוא בחג"ת דז"א, וז"ש בווהר שהם תחות עלמא דאתי, שהיא בסיום דיסוד בינה אשר בחזה דז"א.

גם יש פירוש אחר, שגם בינה שבז"א עצמו שהם בחג"ת דז"א נקרא עלמא דאתי, וממנה מתפשטין. אמנם שרשם האמיתי בג' מוחין עלאין, רק שהארטן מתגלין למטה בחג"ת דז"א, אך אין זה, רק כאשר כל הט' מוחין נכנסו בז"א, אמנם עתה שעדיין לא נכנסו רק מוחין דו"ק, נמצא כי כל הארת אותן הכ"ב אתון שבבינה הנמשכין אל הז"א, הם עדיין על רישא דז"א ואותה הארה שהיתה נמשכת בחג"ת דז"א, היא עתה בכתר, והיא הארה מועטת כמ"ש בסמוך, ברישא דיליה ובג"ר שבו מתחלקין אלו ש"י עולמות שהם כ"ב אתון הנ"ל.

עוד יש אותיות כפולות מנצפך. וכבר הודעתך, כי אלו הם ה"ג, ואמנם הם כפולות, כי יש בדעת דז"א ה"ח וה"ג. והנה בהכנס כל המוחין בז"א, הנה היסוד שלו כולל כל הכ"ב אתון, הנזכר בוזהר על פסוק וישכב במקום ההוא, וי"ש כ"ב, פירוש, כי י"ש, שהם י"ש עולמות, וכ"ב הם סוד הכ"ב אתון עצמן, וכולם בסוד אמא בהיותה בחזה דז"א, ומשם יוצאין הארותיהן ומתגלין בז"א, ומתחלקין בחג"ת שלו כל הכ"ב אתון, וגם הב' עיטרין נותנין ה"ג עצמן אל הנוקבא, וה"ח מתפשטין בו"ק של ז"א כנודע.

אך עתה, כל החו"ג הם למעלה על רישא דז"א בסוד א"מ, כי עדיין לא נכנס יסוד אמא, ואמנם מן העת שהתחלנו לומר תהלות לאל עליון, שאז מלכא עלאה הוי נפיק לקבלה, שפירושו שמתחיל הארת הדעת בהיותה למעלה, להאיר דרך קו האמצעי תוך ז"א, ומאז ולהלאה מתחיל הארת הדעת לכנוס תוך ז"א, והארת החו"ג נכנסין בתוכה, ושרשם נשאר למעלה. ואמנם גם בהיותן כל המוחין תוך הז"א, הנה היסוד אמא היה מתגלה במקום רחב מאוד שהוא בחזה דז"א, והיו האורות מתגלין הרבה מאוד בנה"י דז"א, יותר מההארה שיש עתה בחג"ת דז"א, כי עתה אע"פ שנכנסו מוחין דו"ק דז"א, ונמצא כי הארה שהיתה ראויה לירד בנה"י דז"א, הוא עתה בחג"ת דז"א, עכ"ז היא עתה יותר פחותה הארה זו משעה שהיתה למטה בנה"י דז"א, כטעם הנ"ל, כי בהיותה הארה זו בנה"י, אז יסוד הבינה במקום רחב מאוד, אך עתה כי היסוד דיבנה היא למעלה בכתר דז"א, אשר שם הוא מקום צר מאוד, לסבול שם מקום ג' קוי כח"ב, לכן הארה המתפשטות משם אל ג' אמצעים היא מועטת מאוד. ובכל זה שבארנו, תדע מה שנבאר בפירוש המלות.

(שער העמידה, פרקים ז - ח, דף נב ט"א - נג ט"ג)

ברוך. כאן תכרע גופך לבד, ותכוין להוריד ו' לגבי ה'. פי', כי הלא המלכות היא ה' תתאה, והיא עתה בהיכל ק"ק דבריאה, וצריכה לעלות, לכן אנו מכוונין להוריד ו' לגבי ה' להעלותה. והנה ו' זו, סוד הת"ת דז"א, שהוא סוד הו' הנ"ל, והוא גופא דז"א. לכן גם במעשה צריך לכרוע גופא לבד, ולא רישא. אמנם, צריך תחלה לתת הארה מן המוחין אל הת"ת דז"א, שהוא כדי שיוכל לירד ולהעלות את המלכות. לכן צריך לכוין, להוריד ב' אותיות אחרונות י"ה משם אהי"ה, אל ו' זו, ואח"כ להוריד ו' זו אל ה' שהיא מלכות שבהיכל ק"ק דבריאה.

וביאור הענין זה כנ"ל. אך קיצור הענין, כי הלא המוחין דו"ק הם סוד י"ה דאהי"ה כנ"ל, וזה י"ה הוא עתה בג"ר דו"א, לכן אנו מורידין הארה מזה י"ה, שהם עתה המוחין בג"ר דו"א, ולהוריד מהם הארה אל ג' אמצעים דו"א, ומשם ולמטה, אשר הם רמוזין באותו ו' של הוי"ה שבזו"א כנ"ל. ואז יוכל לירד ו' זו דו"א משם ולמטה, עד הה' שהיא המלכות, ויעלה אותה למעלה. אמנם צריך לכוין, כי ב' אותיות י"ה, מלאים ביודי"ן כזה - יו"ד ה"י, מפני שהם בחינת מוחין. אך אותיות ו"ה הם פשוטין, כי הם סוד גופא שהוא הת"ת דו"א שהוא ו', והמלכות שהיא ה', והם פשוטים, כי אינם מוחין כדי שיהיו ממולאים. גם צריך שתכוין, כי הרי עתה חיבור ד' אותיות אלו, נעשה מהם הוי"ה, כדי שיוכל לירד ולהעלות את המלכות, לכן צריך לכוין ב' אותיות י"ה מן אהי"ה, וב' אחרונים ו"ה מן הוי"ה, הוא יהו"ה. הרי בכריעה ראשונה יש הוי"ה.

גם תכוין, כי הלא ב' אותיות י"ה ביודין הם גי' ל"ה. וב' אותיות ו"ה, הרי הכל מ"ו. ותכוין בה למילוי שם ע"ב דיודין, שנמשך מן הארה דאבא, ומן חכמה דו"א ג"כ שהוא ע"ב דיודין. ויורד מהם הארה למטה, שהוא המילוי שלהם שהם גי' מ"ו. אמנם בחינת הארה זו הוא מש"ל, כי הם סוד הארת כ"ב אותיות שביסוד הבינה הנקרא ברוך, וזה תכוין במלת ברוך.

אמנם עתה, אינם הכ"ב אתון עצמן, כי אלו הם עדיין על רישא דו"א בסוד א"מ. אך הוא מן הארה היוורת משם בג"ר דו"א, אשר אלו הם הארה יותר מועטת, מן הארת הכ"ב אתון עצמן המתפשטות בחג"ת דו"א, אחרי הכנס כל המוחין בתוכו כנ"ל, להיות המוחין במקום צר כנ"ל. אמנם הארת הכ"ב אתון אלו, תכוין בכ"ב שבמלת ברוך שהוא אות ראשונה ואות אחרונה שהם ב"ך. ותכוין להוריד הכ"ב אתון מן יסוד דבינה אשר למעלה ברישא דו"א, ואינו אלא רק הארתו ולא עצמותו כנ"ל. ותכוין, להוריד הכ"ב אתון הרמוזים במלת ברוך כנ"ל, ותכוין להוריד מן הארת יסוד הבינה הנקרא ברוך.

גם תכוין כנ"ל, להוריד הארת הה"ג שברישא דו"א, כי הגבורות עצמן הם למעלה ג"כ, רק הארתן לבד תוריד עד המלכות, בסוד הכריעה כנ"ל. ואמנם הארה זו גי' ברוך ג"כ, ע"ד שבארנו בפירוש עמידה של ר"ה, שהם סוד כ"ו ע"ב ק"ל, כי כל זה גי' ברוך ע"ש. גם תכוין, כי הלא המלכות עתה צריכה לעלות תחלה באחורי דו"א, וצריך להמשיך כל הארת הנ"ל דרך אחורי ז"א. והנה פנים של הז"א הוא סוד כ"ו שבמלת ברוך. האמנם, הוא במילוי אלפין גי' מ"ה, ואח"כ עובר דרך האחוריים של הז"א, שהם ע"ב ק"ל, שהם אחוריים של שם כ"ו ומ"ה כנודע. הרי ברוך, כ"ו ע"ב ק"ל, בב' פרושים.

גם תכוין, כי הלא כל זה נמשך אליה, ע"י גילוי יסוד עליון דאבא, שהתחיל להאיר כמבואר לעיל, בתהלות לאל עליון, ברוך הוא ומבורך. ותכוין, להמשיך מברוך הוא, ליסוד דו"א הנקרא ברוך, שהוא הקצה האחרון מן הו"ק הגוף, הנרמזת בכריעה ראשונה, ו' לגבי ה'. ומן היסוד שהוא סיום הו', משם יורד אל הה' ואז נעשית המלכות גם היא ברוך על הדרכים הנ"ל. וז"ס סמיכת גאולה לתפלה כנ"ל.

גם תכוין, כי ע"י כריעה זו ו' לגבי ה', עולה המלכות שהיא ה', עד כנגד אחורי יסוד דז"א ממש הנקרא ברוך, והרי עלייה א' אל המלכות.

גם תכוין, כי עלייה זו, עולה ג"כ עמה היכל ק"ק של הבריאה, עם כל העולמות הנכללין בתוכה. כי לטעם זה נקרא היכל ק"ק דבריאה. גם הוא ברוך, בסוך רבויא דברכאן, שכולל כל העולמות בתוכו, כנזכר בזהר פרשת פקודי.

אמנם כבר הודעתך במ"א, כי המלכות תחלתה סוד נקודה קטנה, ואחר כך נגדלת כמדת יסוד ממש כמותה בגדלותה, כמבואר בסוד וכל בשליש עפר ארץ, שהוא שלישי מדה לבד, וזה מה שעלתה והגדילה עתה בתיבת ברוך, ויש גדלות אחר עליה גדולה מזו, והוא שתהיה אח"כ מדה גמורה בכל המדות, המשל כמו מדת הת"ת שבז"א, וכמבואר וכיוצא שהוא מדה גמורה, ואינו כמו היסוד שהוא מדה קטנה, אח"כ יש מדה אחרת גדולה, והוא שנעשית פרצוף גמור, רק שהוא מן החזה דז"א למטה בכל גובה יעקב. עוד יש לה גדלות אחר, והוא בהיותה שוה בשוה עם כל האורך ז"א, וזה אינו רק בשחרית שבת כמ"ש בעז"ה. אך עתה במלת ברוך, הגדילה הארת יסוד כנגד האחוריים שלו.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף נד ע"ב – נה ע"ב.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 589 – 590.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 303 – 305.

מפרשים

אילת אהבים	סיום תיבת ברוך, חלק ד, עמ' רפו – רפח.
אמת מאר"ץ	עמ' כג – כד [על שער הכוונות], עמ' צג – צד [על סידור הרש"ש].
אפר יצחק	דף כג ע"ד [בסוף ספר תולדות אהרן ומשה].
באתי לגני	חלק א, עמ' ע – עב.
דברי שלום	שאלות יא, דף ב ט"ב.
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
הוראת שעה	דף כא ע"ד – כב ע"ד, בנד"מ עמ' קיג – קיט [על שער הכוונות, על כריעות וזקיפות].
מעיל אליהו	בנד"מ עמ' קכו – קמ.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' כח – כט.	
עלי נהר	אותיות מח – נ, עמ' מד – נ.
פאת השד"ה	חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, חלק ב, עמ' רצז.

קטז	בטוב	ברוך	ירושלם
פתח עינים		דף כט ט"ד – ל ט"ג.	
פתח עינים החדש		חלק ה, עמ' קנז – קסח.	
שמן ששון		[על שער הכוונות] דרושי העמידה, דרוש ב, דף לז ט"ד – לט ט"א.	
שערי רחמים		חלק א, סימן קד, דף כד ע"א, חלק ב, סימנים קיג – קכב, דף כח ע"א – ל ע"א.	

ביאור סדר הכוונות

ירידת הו"ק דמוחין דז"א למקומו

[כריעה ראשונה, והיא כריעת הו"ק בלבד]

כנ"ל בהקדמה, בתחלת העמידה נמצא הו"ק דמוחין דמציא אימא למעלה בחב"ד חג"ת דז"א, והג"ר דמוחין הנ"ל עומד מעל ראשו בבחי' אור מקיף.

יכוין, הרבה פעמים בסידור כוונות הרש"ש מזמינים הכוונה באורך, ואח"כ כשעוברים לעשייתה חוזרים עליה בקצרה, כשהחלק הראשון בא כמין הקדמה ארוכה, ואז בא קיצור הכוונה הנכתבת בעבור המכוין. וצריכים לכוין כל הכוונה הזאת קודם הכריעה (פתח עינים, דף כט ט"ד; מעיל אליהו, עמ' קלה ע"ב; באתי לגני, חלק א, עמ' עב ט"ב),

להמשיך ו"ק, פי' חג"ת נה"י, ובהמשך בתיבת אתה נמשיך בחי' ג"ר, עכשיו יודעים מה להמשיך, פי' איזה מוחין מבקשים להמשיך – בחי' ו"ק דמוחין, אבל כאן הפי' אינו עצמות הו"ק דמוחין אלא הארתם בלבד, ואותם מוחין עצמם אינם נכנסים כעת למקומם בקבע אלא רק דרך עראי כמו שנבאר בהמשך (שמן ששון, דרושי עמידה, דרוש ב, תיבה ברוך, אות ה, דף לז ט"ד; מעיל אליהו, עמ' קכח), ור"ל ו"ק דמוחין דגדלות דאימא שבאו לז"א בתיבת אחד דק"ש, שאז נכנסו אותם מוחין בחב"ד חג"ת דז"א, ורוצים כעת להורידם למקומם, ובא כעת לפרט מה היא הבחי' פרטית של אותם מוחין,

דאחור, ר"ל מצד (אימא או) תבונה הנקראת אחור בערך (אבא או) יש"ס הנקרא פנים, **דאחור**, ר"ל לז"א העומד אח' באח' עם הנוק',

דחכמה, ר"ל שרש חכמה, שבכתר יש ד' שרשים – חו"ב וחו"ג דכתר כמבואר בהקדמה, **דכתר דבינה** [בחזרה: דחכמה] דנה"י דתבונה, כתובת הכללית שביארנו בהקדמה (עץ חיים, שער כ, פרק ט, דף קא ט"א; שער הכוונות, עניין חזרת העמידה, דף לח ט"ב). עכשיו יודעים ממי בדיוק נמשכים המוחין, והנה"י הנזכרים הם בחי' ישסו"ת השלישים והו"ק שלהם הוא ו"ק דגדלות שנכנסו בז"א בחב"ד חג"ת בק"ש בתיבת אחד כנ"ל (מעיל אליהו, ריש עמ' קכח, ועיין גם סוף תיבת באהבה ושם כותב נה"י דפרצוף הנו' [ישסו"ת שניים] והם צ' דצלם, וגם בתיבת אחד דק"ש כותב צ' דצלם והם ישסו"ת השלישים), ובינה דתבונה, תיבה דבינה ר"ל דישסו"ת (מעיל אליהו, עמ' קכח; נהר שלום, דף כ ע"ד, דה"מ וישסו"ת), וכנ"ל ביארנו כתובת מעשית זו בהקדמה,

[מחב"ד חג"ת דז"א (סידור רחובות הנהר)], שם נמצא אותם מוחין דו"ק דמצד אימא מאז אמירת ק"ש, והכוונה מאיפה להמשיך אותו ו"ק דמוחין, עם ו"ק דצלמי המוחין, לאחר שפירט בחינתם בכללות וחוזר לבאר בחינתם הפרטית, ועיין מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים על זה דנקט לשון צלמי המוחין, **יו"ד ה"י דקס"א**, אותו שם י"ה דקס"א הוא, כמו שאר המוחין כאן בחלק הזה של העמידה, שם אהי"ה במילוי דיודי"ן העולה בגי' קס"א, אף שהמוחין האמיתים הם שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' עסמ"ב, היות וכאן מדובר רק על הארות בלבד ולא על המשכת עצם המוחין ממש. מ"ש כאן יו"ד ה"י דקס"א – הוא בחי' אח', חלק השני משם אהי"ה כנגד המוחין דו"ק, ובתיבת אתה יהיה המוח אל"ף ה"י דקס"א כנגד פנים, חלק ראשון של שם אהי"ה שהוא כנגד המוחין דג"ר. למשל שם הוי"ה כולל כל עולם האצילות, א"א רמוז בקוצו של יו"ד, אבא באות יו"ד, אימא באות ה' ראשונה, ז"א באות וא"ו, ונוק' נרמזת באות ה' אחרונה, כך שהג"ר נרמזים בשני אותיות הראשונות – י"ה, וז"ת נרמזים בב' אותיות האחרונות – ו"ה, וכך הוא כאן בשם אהי"ה (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש א, דף כט סע"א),

עם הנרנח"י, פי' זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים – מקיף ופנימי, והן בחי' נשמת המוח, ובהן מלובשים אור הטעמים ואור א"ס ב"ה, קיצר ולא כתב נרנח"י דנרנח"י (מעיל אליהו, עמ' קכז),

לו"ק, פי' למקומם – חג"ת נה"י,

דאח' דאח' דחכמה דכתו דכינה [בחזרה: דחכמה] **דנה"י דכינה דז"א**, זו היא הכתובת הכללית שביארנו בהקדמה כנ"ל, ועכשיו גם יודעים "לאן" להמשיך, ויש לנו ידע מלא על אותה כוונה: מה להמשיך, ממי, מאיפה ולאן, **והם אות ו' דהוי"ה**, זה כאן רמוז.

כנ"ל, בסידורים מסוימים כגון סידור רחובות הנהר שיצא לאור ע"י ישיבת נהר שלום, לאחר הקדמה ארוכה מפורטת המזמינה את הכוונה, ועוד לפני ציורי שמות סדר הכוונה (כלים, מוחין ונשמת המוחין), חוזרים עליה בקצרה כשעוברים לעשייתה:

להמשיך ו"ק דאחור דאחור דחכמה דכתו דכינה [בחזרה: דחכמה] **דנה"י דחבונה, מחג"ת דז"א וכו'.**

אותה המשכת המוחין דו"ק למקומם אינה כאן ע"י דחיה מלמעלה ע"י כניסת ג"ר דמוחין של אותה בחי' למקומו כמו שרואים בשאר מקומות בסידור, ואפשר כי הסיבה היא שמדובר כאן רק על הארה בלבד ולא על המשכת המוחין עצמם.

למעשה מצויר פרצוף ו"ק דמוחין שלם, עם עוד מוח יו"ד ה"י דקס"א הנ"ל שהוא ב' אותיות אחרונות (כנגד ו"ק, לעומת ב' אותיות ראשונות שהן כנגד ג"ר כנ"ל) י"ה של שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א, כולל נשמת המוחין – ו' זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, כל א' עם הניקוד של ספי' א' של ו"ק, והם הם בחי' נרנח"י שבו מלובש אור

הטעמים ובתוכו אור א"ס ב"ה כנ"ל. המוח שהוא שם יו"ד ה"י דקס"א כנ"ל אינו מסודר מתחת לכל ספי' של ו"ק (וכן לא פעם א' מתחת כל קו), אלא הוא מצויר רק פעם א' עבור הו' ספי' מתחת לג' קווים ימין שמאל ואמצע. כל זה, אותו ו"ק עם נשמת המוחין, מצויר מעל ג' כלים חג"ת דו"א, כשכל אחד מהם בנוי מג' שורות שהן כנגד ג' חלקי אותו כלי – פנימי אמצעי וחיצון, כידוע.

תחילה יש לכוין להמשיך בחי' חג"ת דמוחין מחב"ד לחג"ת דו"א, לזה מצוירים רק הג' כלים דחג"ת דו"א תחת הו"ק דמוחין, אז "יוצאים" מחמת זה המוחין דנה"י שהיו שם ועומדים "החוצה", ולכן הם מצוירים פעם נוספת, ואז יש לכוין להמשיכם למקומם – לג' הכלים דנה"י דו"א המצוירים למטה.

אין לשכוח לכוין כוונה שלמה, פי' בחי' הנרנח"י וכו' כנ"ל, שבלי אור א"ס ב"ה שהוא החיות המלוכבש באור הטעמים, לא עשינו כלום (ובעניין שמסודר בדרך כלל רק צלם א' בכללות, עיין מ"ש בספר שערי רחמים, חלק א, סימן סו, דף יז ע"א; עץ חיים, שער ל, דרוש ז, דף לב ע"ב, גוב"י שם, אות יב), ועיין מה שהבאנו בעניין כוונה שלמה בפרק על כוונה שבספר טוב ירושלים – ליקוטי הקדמות בעניין שערי השגה.

עברה לנוק'

לאחר שהמשכנו המוחין לז"א, הוא מאיר אותם לנוק'.

ומשם לחב"ד חג"ת דחכמה דכתו דבינה נאו דחכמה [בחזרה] דבינה דרחל דאחור דאחור, עד כאן הכתובת היתה אח' דאח' וכו' דו"א, ופה תהיה בדיוק אותה כתובת אלא שהיא דנוק' העומדת אחוריו אח' באח'.

יש לנו רק הארות לתת לה, וכאן רק בחי' ו"ק דמוחין – חג"ת נה"י, שנמשך למקום חב"ד חג"ת שלה, ונשלחים אחורנית כנגד היסוד דו"א, ששם בחי' שרש הב' של הנוק'. ובהמשך בתיבת אתה נמשך לז"א המוחין דג"ר, ואז נאיר לנוק' ג"כ בחי' ג"ר דמוחין. כנ"ל הו"ק דמוחין יעמוד בחב"ד חג"ת של שרש השני שלה, אפילו שאצל ז"א הו"ק דמוחין כבר נמשך לחג"ת נה"י שבו – מה שיש לו הוא נותן לה.

אות ה', מה שמצויר אות ה' תחת הפרצוף ו"ק דמוחין, מתחת למוח יו"ד ה"י דקס"א, בא לרמוז על בחי' "כלי" של הנוק',
העומדת באחורי היסוד דו"א, לשרש השני של הנוק' כפי שיבואר.

היות ופרצופה אינו בנוי ממש כעת, לא רואים כאן ציור כלי דנוק' אלא רק בחי' שרש של כלי – אות ה'. לנוק' ישנם ד' שרשים, והם מלמטה למעלה: א' – בכריאה, ב' מאחורי היסוד דו"א, ג' מאחורי הת"ת דו"א, ד' מאחורי הדעת דו"א. נצטרך לבנותה, ועכשיו אין לה אלא עשרה נקודות של ספירות בגב דו"א, ומזה עתיד להבנות פרו' נוק', ומתחילים כנגד היסוד דו"א מאחוריו – השרש השני דנוק' שכנגדו מצויר אות ה' הנ"ל.

בספר מעיל אליהו (עמ' קלז – קלח) כותב ר' אליהו סלימאן מאני שפרטי כוונות הנ"ל – נרנח"י מוחין יו"ד ה"י דקס"א ואות ה', הם מסידור הרד"ם, ובכל סידורי הרש"ש לא מסודר כלום, וב"ה נביא את לשונו בליקוטי ביאורים.

תמונת מצב של הנוק': חג"ת דמוחין בחב"ד, נה"י דמוחין בחג"ת, והנה"י שלה ריקים.

המשכת הארות לנוק'

כדי להעלות חלקיה שירדו בלילה לבריאה, צריכה להמשיך לנוק' תוספת מספר הארות.

יכוין לחבר (סידור היר"א) **י"ה דמוחין** [הנו' (סידור היר"א)] **דקס"א** (סידור רחובות הנהר), אותן ב' אותיות י"ה האחרונות משם אהי"ה שהן כנגד המוחין דו"ק כנ"ל (שער הכוונות, ענין כוונות העמידה, תיבת ברוך, דף כט ע"ג),

עם ו"ה [פשוטים (סידור היר"א)], בלי מילוי, ומפרט

שהם תו"מ [סידור היר"א]: **שהם הו"ק הנו"י**. פי' ז"א ונוק' שהם ת"ת ומל', ונעשה שם הוי"ה מאותם שתי אותיות י"ה אחרונות משם אהי"ה, יחד עם שתי אותיות ו"ה אחרונות משם הוי"ה, ומצויר שם הוי"ה.

זה היה כאן הארה ממוח דאימא (י"ה דקס"א), ואין לה כח ואפשרות לנוח לבדה ללא הארה דאבא, לכן ממשיכים עתה מאבא מילוי של שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' דע"ב.

י"ה דמוחין (סידור היר"א), הפעם פי' חצי השני של שם אהי"ה במילוי דיודי"ן כזה – יו"ד ה"י,

עם ו"ה (סידור היר"א) [פשוטים (סידור רחובות הנהר)], כפשוטו, ומפרט

שהם תו"מ (סידור היר"א), ז"א ונוק' שהם ת"ת ומל' כנ"ל, העולים יחד

גי' מילוי דע"ב (סידור היר"א) **מו**, יו"ד ה"י גי' ל"ה, עם ו"ה גי' י"א, הרי עולים יחד גי' מ"ו, שהיא הגי' של מילוי של שם הוי"ה במילוי יודי"ן.

יכוין (סידור היר"א) **להמשיך מילוי דע"ב זה מאבא ומחכמה דז"א**, בספר שער הכוונות מבאר מהרח"ו כי "נמשך הארה מן אבא ומן חכמה דז"א אשר שניהם הם הויה דיודי"ן, ומשניהם יורד הארה למטה", לכן צריך להמשיך כאן ב' פעמים אותו מילוי העולה בגי' מו' של שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב, פעם א' מאבא ופעם נוספת מחכמה דז"א, ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' עג רט"ב) כותב ר' ששון מזרחי – "משמע שהם ב' הארות", אמנן כיון ששמותיהם שווים אינם מצוירים בסידור רק פעם א', לכן יש לכוין כוונה זו – להמשיך הארת מילוי זה דשם ע"ב בגי' מו' – ב' פעמים.

שוב בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עה ט"א) מבאר ר' ששון מזרחי, כי הארה דו"ק דאימא דתיבת ברוך מועטת, ולכן נמשכת עוד הארה גדולה מאבא ומחכמה דז"א, ובהמשך

בתיבת אתה נמשכת הארת מרובה מג"ר דאימא, לכן שם לא מוסיפים כי אם להמשיך הארה מועטת מאימא ובינה דז"א.

וצרכים לכויין להמשיך אותן ד' הארות הנ"ל לג' כלי חכמה דז"א המצוירים תחתיהן, ואז **לנוק'**, לשרש השני של הנוק' העומדת באחורי היסוד דז"א.

לא מצויר כאן שום דבר כנגד הנוק' מתחת לכלי חכמה דז"א – לא כלי ולא כל דבר הרומז לכלי, ויש שמוסיפים כאן ציור אות ה' מתחת לכלי חכמה דז"א, כנגד בחי' שרש השני דנוק'. לדעת המוסיפים חסר פרט זה בעוד מספר מקומות בסידור, וכנ"ל לא מצוירים כלים לנוק' כל עוד שאינה בנויה.

הערה נוספת כללית. כעקרון אסור להוסיף ולכוין מילים נוספות לכותבות הסידור, כגון כאן נוק' והיא רחל כי לא כתוב רחל אלא סתם נוק', ונזכיר את המעשה הנורה הידוע שירע עם בעמ"ס שמן ששון בפסח כששינה פרט אחד מסדר הכוונות הנמצא בסידור (על אותו מעשה ותוצאותיו, עיין מה שהבאנו בדברי פתיחה).

המשכת הארת כ"ב אתוון לנוק'

כעת באים להמשיך הארת כ"ב אותיות לנוק', שכל פר' נבנה ע"י אותיות.

וע"י הארה זו, המילוי של שם הוי"ה במילוי יודי"ן בגי' ע"ב והוא עולה בגי' מר', **יכוין להמשיך הארת**, ולא עצמותן שעדיין נמצאת על רישא דז"א בסוד או"מ ושנמשיך בהמשך בתיבת אתה, וכעת ממשיכים הארה בלבד, **כ"ב אתוון**, שכל פרצוף נבנה ע"י כ"ב אתוון,

מיסוד דאימא שבחב"ד דז"א, פשט הדברים הוא כי לא צריך לומר לחב"ד דז"א, ואותן כ"ב אתוון נמשכות מיסוד דאימא הנקרא ברוך הנמצא בדעת דז"א. בספר צדק ושלום (שאלה כט, אות ח, עמ' צב) כותב ר' אליהו משען – "לפי שעדיין היסוד דאימא עצמו עומד למעלה מראשו דז"א בין ב' פרקין עילאין דנה"י דאימא שעדיין לא נכנסו [לרישא דז"א]", ואכן עד כאן לא הורדנו כי אם הארה דו"ק דז"א למקומו, ועצמותו נשאר עדיין למעלה בחב"ד חג"ת, כך שכעת היסוד דאימא עדיין נמצא בחב"ד דז"א כמו שהכתובת מזמינה. ומזה לא יהיה קשה עוד שבהמשך ממשיכים אותיות מנצפ"ך מהארת יסוד דאימא שבחב"ד דז"א כפי שנראה בכוונה הבאה. לעומת זה בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עג) כותב ר' ששון מזרחי, כי היסוד דאימא נמצא כעת בכתר דז"א והארתו בחב"ד דז"א, כך שצריך קודם להמשיך הכ"ב אתוון מהכתר ואח"כ לחמכה וכו' (ולשונו מובא בליקוטי ביאורים),

לנוק', דרך אחורי יסוד דז"א לשרש השני, והוא אות ה'.

המשכת הארת ה"ג מנצפ"ך לנוק'

לאחר הארת כ"ב אתוון לנוק', עוד ממשיכים לה הארת ה' אותיות סופיות מנצפ"ך שהן ה' גבורות כידוע.

להמשיך הארת, שוב הארה בלבד ולא עצמותן הנמצאת עדיין על רישא דז"א בסוד או"מ ושנמשיך בהמשך תיבת אתה,

ה"ג, ה' גבורות שהן סוד ה' אותיות מנצפ"ך סופיות היתירות על כ"ב אותיות א"ב, וכנגדן מצוירות ה' הויו"ת בניקוד חג"ת נ"ה, וזה ע"י גילוי יסוד עליון דאבא שהתחיל להאיר כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות (דף כט ט"ג),

מהארת יסוד דאימא שכתב"ד דז"א, זוהי מקורן ומקומן של ה' גבורות הנ"ל, יש לכיון להמשיך הארתן

ליסוד דז"א, ושם נעשים הויו"ה א', העולה בגי' כו',

ומיסוד דז"א לדעת דנוק', העומד כנגד אחורי היסוד דז"א, או במילים אחרות להמשיכם לאחור לשרש השני שלה, והארה זו עוברת לדעת שלה,

ושם מתחלקים להיות ה' הויו"ת בגי' קל, דעת דנוק', ואח"כ

ע"ב לחג"ת דנוק', כך מסיים בסידור תפלה להרש"ש "המודפס" (ח"ב, דף נה ע"ב), ובסידור היר"א מפרט:

ואח"כ מתפשטים בו"ק שלה, ומתהפכים שם להיות

בח"י רבוע נהויו"ה בגי' (סידור רחובות הנהר) ע"ב בו"ק דנוק', פי' אחוריים של שם הויו"ה, ומסכם:

הרי – כ"ו ק"ל ע"ב, גי' ברוך (סידור היר"א).

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דף לח ע"ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו עפ"י מ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות (ענין ראש השנה, דרוש ו, דף צג ט"ג), וז"ל: אלו ה"ג ביסוד דז"א הם הויו"ה א' פשוטה כו', ואח"כ יורד בדעת שלה והם אז ה' הויו"ת בגי' ק"ל, ואח"כ מתפשט בו"ק שלה ונעשים ברבוע והם ע"ב, עכ"ל.

הארת היסוד דאבא לנוק'

בסידור המודפס (חלק ב, דף נה ע"ב) כתוב כאן שיש להמשיך לנוק' הארה נוספת:

יכוין להמשיך הארת יסוד דאבא נהנקא ברוך (סידור רחובות הנהר) המלוכב ביסוד דאימא ליסוד דז"א נהנקא ברוך (סידור רחובות הנהר) ולהמשיך הארת כ' היסודות עם הארת החו"ג ליעקב ורחל, ולהעלותם לאחורי היסוד הכלולים עמהם כל כ"ע שהיו כבריאה.

ובסידור עץ התדהר (שחריית, עמ' שפכ, הארה ה, משם ספר מעיל אליהו) כותב על כוונה זאת שהיא מהרד"מ, ובסידור היר"א לא כתבה.

אמנם בספר שער הכוונות (דף כט ט"ג) כותב מהרח"ו על סדרת הארות הנמשכות לנוק' כי "הלא כל זה נמשך אליה ע"י גלוי היסוד העליון דאבא שהתחיל להאיר".

בספר מעיל אליהו (עמ' קמ טט"ב) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ודע שבסידור הרד"ם ז"ל כתוב גם יכוין להמשיך הארת יסוד דאבא וכו', והיא כנזכר בשער הכוונות דף כט עמ' ג, ובכל סידורים של רבינו הרש"ש זיע"א לא נמצאת, ואפשר שהטעם שסיים רבינו ז"ל וזה סוד סמיכות גאולה לתפלה, וא"כ אין לכוונה מי שיכוין בתהילות לאל עליון וכו', עכ"ל, ועיין עוד מה שהקשו על זה בספר אמת מאר"ץ (עמ' צד).

ועוד נציין כאן כי בספר פתח עינים (סדר כוונות ר"ה, דף צג ט"ב, אות ד) כותב ר' ששון בכ"ד משה פרסיאדו שבר"ה נמשכים המוחין (והרי"ו) דרך שרש הג' שלא כבימי חול, עיי"ש.

המשכת כל הארות לנוק' שבבריאה

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) מבאר מהרח"ו, כי "הנה עתה המלכות צריכה לעלות בתחילה באחורי ז"א, וצריך להמשיך כל הארות הנ"ל דרך אחור ז"א". בהתפשטות דרך ז"א מוצאות אותן הארות שנמשכו לנוק' לעיל ועולות בגי' כ"ו ק"ל ע"ב ג' בחי' בז"א העולות גם הן בגי' כ"ו ע"ב ק"ל, ואותן הארות מתפשטות עד לעולם הבריאה על מנת להעלות מחלקי נוק' שירדו בלילה, והכוונה לבי"ע, ונמצאים כעת בשרש הראשון של הנוק' – היכל ק"ק דבריאה.

יכוין להמשיך כל הארות אלו, אותן הארות הנ"ל העולות בגי' כ"ו ק"ל ע"ב ועולות ביחד בגי' ברוך שנמשכו בכוונות הקודמות,

דרך [מספר כ"ו שהוא (סידור היר"א)] פנים דמלכות דכתו דז"א, ומצויר שם הוי"ה פשוט העולה בגי' כ"ו,

ו[מספר מ"ה שהוא (סידור היר"א)] פנים דמלכות דחכמה [הנו' (סידור היר"א)], ומצויר שם הוי"ה במילוי אלפי"ן העולה בגי' מ"ה, וביחד עם שם הוי"ה פשוט עולה בגי' ע"ב עם הכולל,

ואחוריה [סידור היר"א]: ומשם ימשיכם דרך אחורי המל' דחכמה הנו' שהוא מספר ריבוע מ"ה גי' ק"ל], ומצוירים בחי' אחוריים הנק' ג"כ ריבוע של שם הוי"ה במילוי אלפי"ן העולה בגי' ק"ל.

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' קסה) כותב ר' שריה דבליצקי – "וצריך לשים לב ולהבין שכוונה ראשונה דע"ב ק"ל כ"ו לעיל היא באורות וכוונה זו השניה היא בכלים".

ג' הארות הנ"ל העולות בגי' כ"ו ק"ל ע"ב מתפשטות עד לקרקעית האצילות, הפנים דז"א שהוא בחי' כ"ו עובר דרך אחוריים דז"א שהוא סוד ע"ב ק"ל, ובפרטות יותר

כ"ו פנים דמל' דכתו דז"א, הוי"ה פשוטה העולה בגי' כ"ו,

ע"ב פנים דמל' דחכמה דז"א, שם הוי"ה פשוט העולה בגי' כ"ו עם שם

הוי"ה במילוי אלפי"ן העולה בגי' מ"ה, העולים יחד בגי' ע"ב ע"ה,

ק"ל אחר דמל' דחכמה דז"א, ריבוע של שם הוי"ה במילוי אלפיין העולה בגי' מ"ה, והוא עולה בגי' ק"ל,

וב"ה נבאר עתה תוכן אותה כתובת.

בעניין מה שמסודר מילוי דמ"ה ועוד הוי"ה פשוטה העולים יחד בגי' ע"ב עם הכולל, נציין שיש ג"כ שיטה שיש לכיין כאן ריבוע של הוי"ה פשוטה העולה בגי' ע"ב, עיין מ"ש בספר שער הפסוקים (פר' שמות, דף כו ע"ג), משנת חסידים (מסכת אצילות דערבית, פרק ב, משנה ד), שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דף לח ט"ג, אות יג), פתח עינים (דף ל ט"ב, אות ז), מעיל אליהו (עמ' קלט), עלי נהר (דף טו ע"ג, אות נ [בנדר"מ עמ' ע"ב]), פרי עץ חיים (שער העמידה, פרק ח, דף נג ע"ב), פתח עינים החדש (במקומו).

ובס"ד נחזור לביאור הכתובת. עיין מ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער יד, פרקים ה, ז, י), ושם (שער יח, פרק ב) כותב מהרח"ו כי כ"ו ק"ל ע"ב הם מה שנשאר בקרקעית האצילות מרפ"ח ניצוצות, וב"ה נבאר מה פירושם של הבחי' הנזכרות בכתובת הכוונה לעיל:

פנים	הכוונה שם בבחי' פשוט או במילוי,
אחר	הכוונה ריבוע של שם או מילוי,
מלכות	הכוונה מספר או חשבון של השם, כשבחי' ט' ספי' עליונות פי' השם עצמו,

כתר	הכוונה הוי"ה פשוטה בפנים, וריבוע שלה באחר,
חכמה	הכוונה בחי' מילוי בפנים וריבוע של מילוי באח', וכאן בסדר כוונתנו מדובר על ז"א, לכן המילוי הוא דאלפיין,
בינה	בחי' מילוי דמילוי בפנים, ובאחר יש ב' אפשרויות שונות: ריבוע דמילוי דמילוי לפי מ"ש בשער רפ"ח (פרק ב), או מילוי דריבוע דמילוי לפי מ"ש בשער או"א (פרק ה), והן רק ב' אפשרויות היות וריבוע דמילוי ומילוי דריבוע נותנים אותו דבר.

מכאן מעתיקים מסידור היר"א, ואינו נמצא בסידור המודפס, והרי כ"ו ומ"ה והכולל הם ע"ב, חוזר על הארה השניה הנ"ל, ומסכם וגם כ"ו וע"ב ק"ל – גי' ברוך, ואחר שפירט מהן ההארות כותב מה לעשות אתם וכל הארות הנו' ימשיכם לנוק' רחל, ומפרט שהיא ה' אחרונה דהוי"ה, כידוע נרמזת הנוק' ע"י אות ה' אחרונה של שם הוי"ה המורה על כללות פר' האצילות, וכעת היא העומדת בהיכל ק"ק דבריא, וחוזר עבור הכוונה "עובר לעשייתה" וכותב על אותן ג' הארות הנ"ל שיש להמשיכם לנוק' – ה', ומצוירת אות ה' גדולה כנגד הנוק'.

עלית חלקי הנוק' מבריאה

לאחר שהמשכנו כל אותן הארות לנוק' עוברים לעיקר המטרה, והוא להתחיל להעלות חלקיה מבריאה לאצילות.

וע"י הארות הנו', אותן הארות הנ"ל בכוונה הקודמת ועולות בגי' כ"ו ק"ל ע"ב ועולות ביחד בגי' ברוך,

יכוין להעלות, מבריאה לאצילות, בפרטות מהיכל ק"ק דבריאה שהוא השרש הראשון דנוק' לקרקעית האצילות,

נוק' רחל וכל היכלי בי"ע, כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות – גם תכוין כי ע"י עליה זו עלתה ג"כ עמה היכל קה"ק דבריאה וכל שאר העולמות כלולים בו, וזה מ"ש הרש"ש – "וכל היכלי בי"ע", ומפרט מה יש להעלות למעשה

והם היו"ד מל', ומפרט מה בחינתן

דאח' דאח' דחכמה דכתר דבינה נאו דחכמה (בחזרה), והיא הבחי' שאנו עוסקים בה עד עתה,

לאצילות, לקרקעית האצילות. נוסח סידור היר"א שונה, והוא: י' מל' די"ס דפר' הבינה דבי' דאצילות שלה לאצי' שלה. כעת מעלים אותן י' מלכויות מבריאה לקרקעית האצילות, ומשם רוצים להעלותם עד לשרש השני דנוק' מאחורי היסוד דז"א, חלק אחרי חלק: כאן בהמשך נעלה הקו האמצעי – דת"י, ואח"כ בתיבת אתה נעלה ב' קווי ימין ושמאל – חח"ן בג"ה, והן המלכויות דגופא דנוק' כשבחי' מל' דכתר תישאר לבדה בקרקעית האצילות עד לתיבת ה', ואז נעלה אותה בב' פעמים – ו"ק וג"ר דמל' דכתר (בבחי' פנים נעלה המל' דכתר בפעם א').

בעניין מי היא אותה נוק', עיין מ"ש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר שמן ששון (דף ל ע"ג) ובספר פתח עינים (דף ל טג, אות ח; דף לד ט"ג, ד"ה עוד; דף צג סט"ב, אות ד), ומ"ש ר' חיים דילה רוזה בספר תורת חכם (דף צו ע"ב).

חיבור המלכויות דדת"י דנוק' בשרש השני

לאחר שהעלינו י' מל' דנוק' מבריאה לקרקעית האצילות, מתחילים להעלותם לשרש השני דנוק' מאחורי ז"א.

לחבר מלכויות דדת"י, קו האמצעי בלבד,

דפרצו' חכמה דכתר דבינה נאו דחכמה (בחזרה) דבינה דנוק', כתובת הכללית, ומפרט לאן לחברן

לאחורי שורשי פרצופה [סידור היר"א: בדת"י דשורשי פרצו'], ומפרט מה מקומו,

כנגד אחורי היסוד דפר' בינה נאו דחכמה (בחזרה) דנה"י דבינה דז"א דאצי', לאחר שהעלינו אותן מבריאה לקרקעית האצילות, יש להעלות ולחבר אותן מלכויות דנוק' למקומן – ומתחילים עם העלת וחיבור המל' דדת"י בדת"י של הנקודה השרשית השנייה

שלה, והיא נמצאת מאחורי היסוד דז"א הנקרא ברוך, ועליה זו היא העליה הראשונה של המלכות.

כל סדר כוונות זה יש לכוין בכריעת הגוף, כשכריעת הראש תהיה בהמשך בתיבת אתה.

רמזים נוספים

ברוך הוא היכל קה"ק דבריאה שנתברך מכל אצילות העליון ע"י היסוד העליון הנקרא ברוך כנודע, וגם נתברך ע"י השית היכלין תתאין דבריאה המתחילין ממטה למעלה מן היכל לבנת הספיר ולמעלה, כי גם ההיכל הזה הוא בסוד היסוד הנקרא ברוך, ונמצא כי היכל ק"ק נקרא ברוך ע"י שני יסודות אלו עליון ותחתון וע"י רבויא דכולהו שאר דרגין די בהו (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג).

תמונת מצב

לאחר שכיוונו את סדר הכוונות של תיבת ברוך, יש לנו:

ו"ק דמוחין דז"א דאח' דאח' במקומו בלי הג"ר שצריך להמשיך לו,

ו"ק דמוחין דנוק' בשרש השני מאחורי היסוד דז"א, כשחסר לה בחי' ג"ר,

מלכויות דדת"י דנוק' בשרש השני, ושאר מלכויות שלה, הכוונה דו"ק ועוד דג"ר וכתר, נמצאות בקרקעית האצילות.

ליקוטי ביאורים

בעניין ג' בחינות

פנימיות דפנימיות, חיצונית דפנימיות ופנימיות דחיצונית

נביא כאן ב"ה מדברי הרש"ש ומפרשיו ובעניין קיומן של ג' מיני בחינות של המשכת המוחין דאו"א לזו"ן, והם פנימיות דפנימיות, חיצונית דפנימיות ופנימיות דחיצונית, והמנהגים שונים הנוגעים להן.

בספר נהר שלום (דף יג ע"ב) מבאר הרש"ש, וז"ל: והנה ידוע כי בכל העולמות יש חיצונית ופנימיות כוללים, כי באצ"י יש אבי"ע דחיצונית מלביש לאבי"ע דפנימיות, וכל אחד נחלק לחיצונית ופנימיות, כי בי"ע דאבי"ע דחיצונית דאצילות נקרא חיצונית דחיצונית דאצילות, והם מלבישים לאצילות דאבי"ע הזה דחיצונית, וזה האצילות נקרא פנימיות דחיצונית, וכולו בכללותו נקרא חיצונית לאבי"ע דפנימיות דאצילות העומד לפני ממונו, וכן בי"ע דאבי"ע דפנימיות דאצילות נקרא חיצונית דפנימיות דאצילות (והם מלבישים לאצילות דאבי"ע דפנימיות וזה אצילות נקרא פנימיות דפנימיות דאצילות), עכ"ל.

שם (דף יז ע"א) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: וע"י הק"ש נתקנים ונמשכים מוחין פנימיים ומקיפים לשלשה כלים דפנימיות דפנימיות דעשיה ויצירה, ושלשה כלים דפנימיות דפנימיות ודפנימיו' דחיצוניות דבריאה, ומוחין דו"ק דגדלות דאמא לזו"ן דפנימיות דפנימיות דאצי', ומוחין שלמים פנימיים מזיווג דכלים החיצוניות דאו"א לחב"ד דזו"ן דחיצוניות דפנימיות דאצי', ומוחין שלמים פנימיים מזיווג דכלים פנימיים לכל הפרצוף דזו"ן דפנימיות דחיצוניות דאצילות, עכ"ל.

ושם (דף לב ע"א) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: אמנם ענין זווגי או"א בברכת אבות להוציא המקיפים דז"א, הנה כללות הענין בקיצור גדול לפי הפשט, הוא כי הדרוש השני מסדר תפלת שחרית עם דרוש הששי דדרושי ר"ה הם א', והם בפנימיות דחיצונית דאצילות שהוא באצילות דאבי"ע דחיצוניות דאצילות, כי מצות התפילין שהיא מצות מעשיות שהיא בחיצוניות היא בחיצוניות דחיצוניות דאצילות שהוא בבי"ע דאבי"ע דחיצוניות דאצילות, ואלו המקיפים הנקרא תפילין הנמשכים בברכת אבות שהיא מצוה בדבור הם בפנימיות שהם הנשמות של זה האבי"ע שהוא באצילות דאבי"ע דחיצוניות דאצילות, וכמ"ש הרח"ו ז"ל כי זה בחיצוניות וזה בפנימיות, ואלו יוצאים מזווג אור מקיף דאו"א ואינם הל"מ דצלם, אמנם שני צלמי המוחין דאור פנימי דחב"ד דאו"א כולם נמשכים בק"ש, ושני צלמי המוחין דאור מקיף הנמשך מחג"ת דאו"א נמשכים בברכת אבות.

אמנם דרוש הד' דברכת אבות שבו נאמר שבק"ש נמשכים המוחין דאור פנימי דאו"א (היוצאים מזווג כלי החיצון דאו"א ובברכת אבות נמשכים המוחין דאו"מ דאו"א היוצאים מזווג מכלי סכ"י) האמצעי שלהם, כל זה הדרוש הוא בחיצוניות דפנימיות שהוא בבי"ע דאבי"ע דפנימיות דאצילות, ודרוש הששי מדרושי הק"ש עם דרוש הראשון והשני מדרושי ברכת אבות הם בפנימיות דפנימיות דאצילות, שהוא באצילות דאבי"ע דפנימיות דאצילות.

ובענין ברכות האמצעיות, הנה תחילת דרוש הששי הוא בפנימיות דחיצוניות, ושארית הדרוש הוא בפנימיות דפנימיות, והוא כי צריך לכוין להמשיך מוחין מי"ס דז"א לי"ס דנוקבא, וגם להמשיך לה הארה מט' פרקי הנה"י דז"א לט"ס ספירותיה כנו' שם וכנוכר בדרוש הנסירה דר"ה, והוא מברכת אתה חונן עד ברכת השיבה הם מספירה לספירה וברכת על הצדיקים ותשכון ואת צמח מט' פרקין כו', עכ"ל לענייננו, ועיי' גם שם (דף יט ע"א).

בספר זמרת הארץ (אות יא) כותב ר' אביגדור עזריאל תלמיד הרש"ש, וז"ל בקצרה: עוד שאל כוונות מנחה וערבית של חול. ידיע ליהוי למר, הסדר שאנחנו מכוונים הוא כסדר של שחרית, אלא שהוא בכלים אמצעים דזו"ן. וכן על דרך זה בערבית, אלא שהוא בכלים החיצונים דזו"ן, כמו שכתוב כל זה בדברי האר"י וכו'. איך שיהיה שזה שכתב הרב הקדוש המופלא האר"י שאין נכנסים במנחה אלא ו"ק דמוחין דגדלות מצד אימא, ובערבית ו"ק דמוחין דגדלות דאבא ואימא, כל זה איירי בכלים הפנימיים שנתקנו בשחרית, שעכשיו במנחה וערבית נכנסים בהם הו"ק דאימא במנחה, והו"ק דגדלות

דאבא ואימא בערבית. אבל בכלים האמצעיים במנחה, ובכלים החיצוניים בערבית, כל הכוונות דשחרית שייכי בהו, זולת המקיפים של התפילין באלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, הנמשכים מחג"ת דתבונה, דזה לא שייך כידוע לידועי דבר. ועוד ידו נטויה, צריך לכּוּיִן במנחה וערבית הו"ק דאימא במנחה והו"ק דגדלות בערבית דאבא ואימא. וסדר כוונתם קשה מעט, וכבר רמזה הרב משנת חסידים. ואכתוב לכת"ר מה שמצויין אצלינו בס"ד, עכ"ל ועיין בהמשך מ"ש על דבריו היר"א בספר קנין פירות ובעמ"ס שמן ששון בספר פתח עינים.

וכן כותב ר' יעקב שלתיאל ניניו בספר אמת ליעקב (קונטרס שפת אמת, שאלה טז, דף קג ע"א) שצריך לכּוּיִן במנחה ובערבית כל ג' בחינות כמו בתפלת שחרית, זולת המקיפים של התפילה בתיבות אלקי אברהם יצחק ויעקב.

בספר קנין פירות (עמ' ג, אות ד) מבאר היר"א – ר' ידידי' רפאל אבואלעפייא, וז"ל: בענין פנימיות דחיצוניות וחיצוניות דפנימיות, אין אנו נוהגים לכּוּיִן במנחה וערבית רק כוונת פנימיות דפנימיות. והן אמת כי זה כמה שנים שהמנהג היה לכּוּיִן במנחה בכוונת חיצוניות דפנימיות דוקא, מכח מה שכתב הרב זמרת הארץ שם (בדף קג ע"ב) וז"ל, אבל בכלים האמצעיים במנחה ובכלים החיצוניים בערבית כל הכוונות דשחרית שייכי בהו, זולת המקיפין של התפילין דאלהי אברהם יצחק ויעקב הנמשכים מחג"ת דתבונה, דזה לא שייך כידוע וכו' עכ"ל, דמשמע מזה השלילה, כי כוונת חיצוניות דפנימיות שייך לכוונה במנחה וערבית. עם שלשון זה הוא היפך ממ"ש מוה"ר ז"ל בנה"ש (בדף נו ע"ב) יע"ש, דמשמע מדבריו דכוונת פנימיות דחיצוניות שייכא לתפילת המנחה, עכ"ז לא נהגנו לכוונה.

אולם עתה ראינו כי גם בכוונת חיצוניות דפנימיות שב ואל תעשה עדיף, חדא דלא מציינו שום רמז בדברי מוה"ר ז"ל, רק בכוונת פנימיות דחיצוניות, וכנגד זה העיד הרב זמרת הארץ דלא שייכא, וכוונת חיצוניות דפנימיות, אף גם הרב זמרת הארץ לא כתב בפ"י לכונו.

זאת ועוד, כי לענ"ד לא נאמרו כל הכוונות הללו רק בשחרית, שנתקנים בו כל עולמות אבי"ע דחיצוניות ודפנימיות במעשה ובדבור בד' חלקי התפילה, וכמו שהאריך מוה"ר ז"ל (בדף נו ע"א וע"ב) יע"ש. לא כן מנחה וערבית דנתקנים בהם כלים האמצעיים והחיצוניים דספירות, ואין בהם תיקון העולמות כי כבר נתקנו בשחרית. וכל הכלים הנתקנים במנחה וערבית בין הפנימיים בין האמצעיים והחיצוניים אינם אלא באצילות דאבי"ע דפנימיות, וכמו שרמזו הרב שם בדרוש ראשון דדרושי הלילה וזה לשונו, ובענין העמידה דתפילת המנחה שמעתי ממורי ז"ל שהיא באצילות וכו' יעוין שם.

ובכן הסכמנו עתה והוקבע המנהג שלא לכּוּיִן בכל הכוונות לא דחיצוניות דפנימיות ולא דפנימיות דחיצוניות, לא במנחה ולא בערבית, הגם שיש לצדד ולהשיב על זה. ועל זה נאמר טוב מעט בכוונה וה' יהיה בעזרינו, עכ"ל.

ומכאן נביא ב"ה מדברי ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר שמן ששון ובספר פתח עינים.

בפירוש שמן ששון על שער המצות (פר' שופטים, דף פב ט"א-ב) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: הנה כאן צריך תחילה להקדים לך הקדמה [נדיש ג' מיני בחינות של המשכת המוחין דאו"א והם פנימיות דפנימיות וחיצוניות דפנימיות ופנימיות דחיצוניות, ולכל אלו הבחינות יש להם המשכת המוחין בק"ש ועמידה, והם ג' דרושים הנזכרים בשער הכונות, דרוש ב' דתפלת השחר ודרוש ו' דר"ה מדבר בבחינת פנימיות דחיצוניות, ודרוש ד' דעמידה מדבר בבחינת חיצוניות דפנימיות, ודרוש ו' דק"ש דיוצר ודרוש א' וב' דעמידה מדבר בבחינת פנימיות דפנימיות, כנזכר באורך בספר נה"ש דף ח"ן והחדש דף כ"ד ע"ב (בדפוס דידן דף לב ע"א), וכבר הארכתי בזה בקונטרסי שמן ששון ח"ג בדרוש ב' דתפלת השחר ודרוש ו' דק"ש יע"ש.

ואין סדר המשכת המוחין בקריאת שמע ועמידה שוים, דבפנימיות דחיצוניות הוא המשכת המוחין צלם שלם דאו"א בק"ש והמקיפים בעמידה. ובבחינת חיצוניות דפנימיות נמשך בק"ש צלם שלם דאו"א בג"ר דז"א ודחיתם ומקיפיהם בעמידה כמ"ש בשער הכונות ובסדור להרב ש"ש זלה"ה] דזה מדבר בפנימיות דפנימיות אשר נמשכים המוחין בק"ש ו"ק דגדלות ובעמידה הג"ר שלהם, כנזכר בשער הכונות דרוש ג' וד' וו' דק"ש ודרוש ב' דעמידה, ובע"ח שכ"ג פ"ו וש"מ פ"א, ובספר עולת תמיד ד"ג, ובעפ"ח בהקדמה יע"ש, ועיין בסדור להרב ש"ש זלה"ה, עכ"ל.

בספר פתח עינים (סדר תפלת שחרית בכל יום, סוף אות ו, דף ז ט"ג) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: אך עדין צ"ע שכתב בהקדמה הנז' בנ"ש דף מ"ג ע"א והחדש די"ט, שע"י אמירת הק"ש דשבת הוא ברור ותיקון ד' בחינות הנז"ל שהם פנימיות וחיצו' דפנימיות ופנימיות וחיצוניות דחיצוניות, ולא כן מנהגינו היום בק"ק בית אל יכב"ץ לכוין בכוונת ק"ש כל אלו הבחינות בשבת רק המשכת המוחין דבחינת פנימיות וחיצוניות דפנימי' בק"ש וכן בעמידה, וכל זה ג"כ בתפלת שחרית דוקא, ומנהגינו זה לא מפי סופרים ולא מפי ספרים ולא ידעתי קעת לברר הענין [עיינן לקמן בס"ד בכוונת ק"ש דשבת במילת אחד]. עיין תו"ח דק"ט ע"א וע"ב ודמ"ג ע"א שכתב דבשבת יש לכוין לתקן כל ד' בחינות יע"ש, עכ"ל.

שם (כוונות תיבת אחד, אות יד) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: ואם רצונך להבין בחי' אלו דבחינת פנימיות דפנימיות, וחיצוניות דפני' ופנימיות דחיצוניות, תבין ממ"ש בספר נ"ש דל"ו סע"ב והחדש ד"ט ושער וכונות דרוש ג' דתפלת השחר יע"ש, וכבר כתבתי לך בכ"מ דבלתי ידיעת ההקדמות הנז' בנ"ש אין לך שורש ידיעה בחכמה זאת בסדר הכוונות, ודע דאין לכוין כוונה זאת בק"ש דשבת. וגם בזמן שאין כוונה הפנימיות דחיצו', כמו בי"ט ובתפלת ערבית בכל יום כנז"ל, עכ"ל.

ושם (כוונות תיבת אחד, אות ל) מבאר הוא ז"ל, וז"ל בקצרה: ולע"ד צ"ע בסדר שכתב הרש"ש זלה"ה בסדור לכוין תחילה בחינת פנימיות דפנימיות ואח"כ חיצוניות דפנימיות ואח"כ פנימיות דחיצוניות, והיה צריך להפך – לכוין תחילה פנימיות דחיצוניות ואח"כ חיצוניות דפנימיות ואח"כ פני" דפנימיות, שהרי כן כתב רבינו בשער הכוונות דרוש ג' דתפלת השחר לכוין בבחינת מצות מעשיות ע"י תפילין של ראש לתקן נה"י דחיצוניות דאצילות, ונשאר כחב"ד וחג"ת דחיצו' דאצי' לתקן שהוא בחינת פנימיות דחיצוניות ע"י הדבור שהוא הק"ש, וכן הוא הסדר לתקן תחילה כל חיצו' ואח"כ הפנימיות, יע"ש דרוש ב' ועיין ג"כ בכוונת השופר שלשה תשר"ת שמתחי' בתחי' מבחינת פנימיות דחיצוניות יעו"ש בסדור בהקדמת השופר וכו'.

ובענין לכוין בשבת כוונת המשכת המוחין בפנימיות דחיצוניות, נראה לע"ד דאין שייך כלל לכוין כוונה זאת, שהרי מפורש יוצא בדברי רבינו בכ"מ שער ההקדמות דל"ח דרושי התפילין ושער מאמרי רשב"י באד"ר ובספר עו"ת דף ל"ה שער המצות פרשת ויחי, בענין טעם מי הגורם יציאת התפילין. וכבר כתבתי בזה לעיל בהקדמה של קודם התחלת סדר התפלה בד"ה והנה וכו' יע"ש, ולקמן בכוונת ק"ש דשבת במלת אחד יע"ש.

ובענין לכוין כוונה זאת דבחי' פנימיות דחיצוניות וחיצו' דפנימיות בתפלת מנחה דחול, נראה מס' נהר שלום דף מ"ג ע"א ודף נ"ו רע"ב והחדש דף י"ט [ודי"ג] דצריך לכוין, ודלא כמנהגינו עתה בק"ק בית אל יכב"ץ, שהנהגנו בעל פה לומר דאין צריך, דלא היה לנו זה קבלה גמורה איש מפי איש רק סברה דנפשינו, ומי יבוא אחר המלך אחר היות הדבר מפורש יוצא בדברי הרב ש"ש זלה"ה, ואינו אלא מנהג בטעות ואין צורך להאריך בדברים פשוטים [ועיין בספר אמת ליעקב דק"ג שאלה ט"ז].

אך בערבית יש לי ספק אם יש לכוין חיצו' דפנימיות ופנימיות דחיצו' דלא מצאתי מפורש, ומנהגינו שלא לכוין בערבית בק"ש ועמידה רק המשכת המו' דפנימיות דפנימיות. אח"כ ראיתי בספ"ח ספ"ד דרושי ר"ה, ומשם נראה דאין לכוין דכתב דאין לכוין במקי' דתפילין בערבית יע"ש, ועיין בספר אמת ליעקב דף ק"ג שאלה ט"ז דכתב משם הרש"ש ז"ל דנראה דצריך לכוין גם בערבית כל ג' בחינות כמו בתפלת שחרית, זולת במקיפי דתפילין שלא לכוין במנחה וערבית בעמידה, דאין מקיפים בערבית אבל בק"ש צריך לכוין בחי' מו' הפנימים יע"ש, עכ"ל.

שם (כוונת סדר העמידה, תיבת אבותינו, אות ח) כותב הוא ז"ל, וז"ל: ודע דג' בחינות פרצופים, הם דבחינת פנימיות דפני' וחיצוניות דפנימיות ופנימיות דחיצוניות, והם ג' הכוונות הנזכרים בג' דרושים בס' הכוונות דרוש ב' דעמידה מדבר בבחינת פנימיות דפנימיות, דרוש ד' שם מדבר בבחי' חיצוניות דפנימיות, ודרוש ו' דר"ה מדבר בבחינת פנימיות דחיצוניות. וכתב רבינו שם, דכל הכוונות הנז' שם בדרוש ו' דר"ה שייך ג"כ בתפלה של כל יום בחול יע"ש, ואין הפרש רק בענין הרי"ו דאינו בתפלת החול יע"ש, ועיין בספר נ"ש דף נ"ח ועיין עוד שם דל"ו סע"ב [דף כ"א ע"א וד"י ע"ב], ומשם תבין מה ענין בחינות

אלו יע"ש, ספר תו"ח דקל"ז סע"ב ד"ה בד' בחינות היה צריך לתקן חיצו' דחיצו' יע"ש, עכ"ל.

ועוד שם (כוונת סדר העמידה, תיבת אלהי אברהם, סוף אות ג) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: ובענין לכוין במנחה דחול בכל יום בחינה זאת דפנימיות דחיצוניות בעמידה כבר כתבתי בכונת ק"ש לעיל אות ל' דצריך לכוין ממ"ש בספר נה"ש דמ"ג ונ"ו ע"ב [דף כ"א ודף י"ד] ואין לסמוך על מ"ש הרב זמרת הארץ שכתב לכוין בק"ש דשחרית לצורך מנחה בבחינת חיצוניות דפנימיות ופנימיות דחיצוניות, ושלא לכוין בעמידה דמנחה רק בפנימיות דפנימיות דכלים אמצעים דוקא ולא עוד [עיינן שם מ"ש מספר אל"י דף ק"ג שאלה ט"ז דאין לכוין במקיפים פנימיות דחיצוניות בעמידה דמנחה וערבית דוקא אבל בק"ש דערבית יש לכוין כל ג' בחי' יע"ש.

אך בתפלת ערבית זה פשוט, דאין בו כוונה חיצוניות דפנימיות ופנימיות דחיצוניות, רק פנימיות דפני', ועיינן בספר פע"ח דרושי ר"ה דרוש ד' במלת אלהי אברהם וכו' יע"ש, עכ"ל.

וב"ה נסכם בקצרה המנהגים השונים בנוגע לסדר הכוונות בימי חול:

דעת בעמ"ס זמרת הארץ ובעמ"ס אמת ליעקב. צריך לכוין במנחה ובערבית כל ג' בחינות כמו בתפלת שחרית, זולת המקיפים של התפלה בתיבות אלקי אברהם יצחק ויעקב.

דעת היר"א ובעמ"ס שמן ששון. בשחרית מכוונים ג' בחי', ובתפלות מנחה וערבית נוהגים לכוין רק הכוונות של בחי' פנימיות דפנימיות.

מנהג ישיבת נהר שלום. בשחרית מכוונים ג' בחי'. בתפלת מנחה המנהג לכוין רק פנימיות דפנימיות, ויש נוהגים לכוין בפנימיות דחיצוניות וחיצוניות דפנימיות (סידור רחובות הנהר, מנחה-ערבית לימי חול תשנ"ט, עמ' ג), ובתפלת ערבית נוהגים לכוין רק פנימיות דפנימיות (שם, עמ' קצה).

ובחי' חיצוניות דחיצוניות נעשית ע"י מעשי המצות, כגון נטילת ידיים, ולכן לא רואים אותה בתפלה.

בחי' פנים ואחור בכתובת הכללית

עד תיבת באהבה של העמידה (עץ חיים, שער ל, פרק א), נמשכים רק מוחין דאח' ופנים דאח' (של בחי' חכמה דכתר דבינה דנה"י דישס"ת). בתיבות ברוך אתה השם, נכנסים אורות דאו"א:

כריעה א'	ו"ק דאח' דאח' דאימא (תבונה)	ברוך
כריעה ב'	ג"ר דאח' דאח' דאימא (תבונה)	אתה
זקיפה א'	ו"ק דפנים דאח' דאבא (יש"ס)	השם

זקיפה ב' ג"ר דפנים דאח' דאבא (יש"ס)

וכאן מדובר על הארות בלבד, ובהמשך הברכה ממשיכים עצמותם – המוחין האמתיים. עד תיבת באהבה משלימים להביא המוחין דגדלות של ב' בחי' או"פ דאח' הנ"ל, לדחות המוחין דקטנות ולעשות עליית הפרקין לז"א, וממשיכים אותן בחי' מוחין לנוק' והיא נבנית ע"י בנין אטב"ח, ועוד נבנים פר' יעקב ולאה. ובתיבת באהבה מכוונים הנסירה להביא הנוק' בפנים דז"א ולהמשיך לה זמנית המוחין דפנים, ואז תגדל הנוק' לרגע א', ובסוף הברכת מגן אברהם משלימים וממשיכים לזו"ן המוחין דפנים בקבע.

עוד בעניין הכתובת הכללית

לחש וחזרה – בינה וחכמה

בספר פתח עינים (כוונות העמידה, אות ו, דף כט ט"ד) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: גם דע עוד, שצריך המכוין לתת בדעתו, בעת התחלת העמידה, באיזה בחינה נאמרה אותה התפלה, עכ"ל.

בריש העמידה כותב הרש"ש מה היא הכתובת הכללית של העמידה: לכוין להשמיך מוחין וכו' וכו' דבינה ובחזרה דחכמה, וב"ה נביא כאן ממ"ש בספה"ק בעניין זה.

בספר עץ חיים (שער כ, פרק ט, דף קא ע"א) כותב מהרח"ו, וז"ל: והיה בעמידת לחש דחול הם לוקחים אחר ופנים דאמא דיש"ס ותבונה, ובחזרה הם לוקחים אחר ופנים דחכמה דישו"ת, עכ"ל.

בספר אדם ישר (דרוש ז"א על מתכונתו, דרוש ח, עמ' קכז) כותב הוא ז"ל, וז"ל: והנה בעמידת היחיד בציבור (נ"א: בעמידה בלחש) הם (לוקחים) אחר ופנים דבינה דתבונה וישראל סבא, ובחזרה הם (לוקחים) אחר ופנים דחכמה דיש"ס ותבונה, ולכן עדיין אין זווג אלא ליעקב עם רחל, אלא שהוא במקום גבוה בחג"ת דז"א כנודע, עכ"ל.

בספר עולת תמיד (דף מג ע"ב) כותב הוא ז"ל, וז"ל: בעמידת היחיד (דהיינו בלחש) הם אחר ופנים דבינה ותבונה וישראל סבא, ובחזרה הם אחר ופנים דחכמה דיש"ס ותבונה, עכ"ל.

בספר נהר שלום (דף כ ע"ד, דה"מ וישו"ת) כותב הרש"ש, וז"ל: ישו"ת הם כנגד העוה"ז שהוא החיצוניות דעולמות שיש בו מזון לגוף, והם נק' ו"ק ונק' אחר ונקרא בינה, נשמה, בריאה, עכ"ל.

ובספר מעיל אליהו (עמ' קכח) כותב ר' אליהו סלימאן מאני – תיבה דבינה – רוצה לומר דישו"ת".

בהמשך, בתיבת באהבה, לומדים שהכל נמצא בפרצוף שלישי דא"ק הנקרא בינה דא"ק.

ובספר אמת מאר"ץ (עמ' צג, ד"ה ד"ה ברוך) כתוב, וז"ל: בלחש יכוין להמשיך [נה"י] דפרצוף שלישי דבינה דתבונה ודיש"ס וכו', ובחזרה יכוין להמשיך [נה"י] דפרצוף רביעי חכמה דתבונה ויש"ס וכו', עכ"ל.

עוד בעניין לחש וחזרה

בחי' נה"י וחג"ת

לעומת מה שראינו בפסקה הקודמת, מבאר מהרח"ו בספר שער הכוונות (דרושי חזרת העמידה, ריש דרוש א, דף לה ט"ב) איך חלש הוא בבחי' נה"י וחזרה בחי' חג"ת, וז"ל: בחזרת העמידה של ש"ץ, דע כי כונת חזרת העמידה הוא ממש כדרך אשר נתבאר בעמידה של לחש, ואין הפרש ביניהם כלל זולתי שאז היתה שיעור קומת יעקב ורחל מן החזה ולמטה דז"א, ונודע כי הכתר שלהם לבד הוא במקום הת"ת דז"א, ושאר כל פרצופם הוא כנגד נה"י דז"א בלבד, ועתה הם עולים כנגד חג"ת דז"א כמו שנבאר.

ונמצא כי בתחלה הכל היתה רחל אחור באחור עם ז"א. וטעם הדבר נתבאר במ"א למה היתה בתחילה הנקבה אחור באחור עם ז"א, והטעם הוא לפי שאור ז"א הוא גדול מאד ולהיות הנוק' עדיין בלתי שלימו' תיקון, אין בה יכולת לסבול אורו הגדול ולהתקרב אצלו ע"ד מ"ש רז"ל על הצדיקים שכל א' נכוה מחופתו של חברו הגדולה מחופתו, אבל אחר אשר כבר המשכנו אליה הארה עליונה, אז נתקנ' ועומדת עמו אחור באחור, ואח"כ הוצרכה לקבל הארה יותר מעולה לשתוכל לחזור עמו פב"פ, אבל עכ"ז עדיין איננה שם רק בבחי' נקודה אחת לבד בסוף היסוד דז"א. ואח"כ צריכה עוד הארה יותר מעולה לשתעשה פרצוף גמור, ותעמוד עמו פב"פ ומזדווגת עמו בבחינת היסוד דז"א שבאמצע נ"ה, וכמ"ש כל זה בברכת אבות דתפלת לחש.

ואמנם עתה צריכה לעלות עוד שלשה מדרגות אחרות שהם חג"ת דז"א, ולכן צריך עתה פ"א לחזור ולעשות כל אותם התיקונים הנז' ממש פעם א' ככל הנז', כי בכל עליית מדרגה יותר עליונה צריכ' אל הארות אחרות יתירות, ולכן חזרין העמידה עצמה ממש.

אבל יש הפרש ביניהם, שהראשונה היתה בלחש לפי שהיתה עדיין למטה במקום נה"י דז"א אשר יש שם פחד ואחיזה לחיצונים והקליפות, כמו שמצינו להרשב"י ע"ה בזוהר מגזם מאד בענין המשמיע קולו בתפלתו שהקליפות אוחזות בתפלתו יען הוא במקום תחתון, אבל עתה בעלות' אל חג"ת דז"א אין שם פחד מן הקליפות, ולכן אומרים אותה בקול רם, עכ"ל.

ובספר שמן ששון (דרושי חזרת העמידה, דרוש א, לפני אות א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ועיין בס' תו"ח ד' יו"ד גם עיין איך תפלת לחש הוא בחינת בינות וחזרה חכמות ונקראים ג"כ בחי' נה"י וחג"ת, עכ"ל.

שם בהמשך (שם, אות יג) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: אך דע דרבינו העלים הענין, והוא דצריך שתדע מ"ש רבינו בע"ח בש"ל פ"ה ופ"ג, דבתחי' נתקן בז"א פרצו' הנה"י הם י"ס כל א'

מנה"י, ואח"כ בא לז"א פרצו' החג"ת, ובו כלול כל הי"ס שבו דנה"י וחג"ת, ומביא ג"כ חג"ת לפרצו' הנה"י, ואח"כ בא לו פרצו' הפנימי דחב"ד כלול מ"י"ס ועשר מעשר, ומביא ג"כ חב"ד לפרצו' הנה"י וחב"ד לפרצו' חג"ת, ואז ז"א שלם יעש"ב.

ובזה יבוא לפרש דברי רבינו דתחי', בתפי' לחש, היה בירור ותיקון והמשכת המו' לזו"ן בכחי' הנה"י לבד, ונמצא יעקו"ר דפר' הנה"י הם עומדים בנה"י דז"א, אפי' שכבר אמרנו בו מילת באהבה ואימא זקופה ועומדת אין יכולת ליעקו"ר שבאותו פרצוף לעלות לחג"ת שבו עד שנמשך לו פרצו' החג"ת הכולל שבו בחזרה, ואז בחזרה עולים יעקו"ר דפרצו' הנה"י בחג"ת שבו ע"ד פרצו' החג"ת הכולל דחזרה שעולים יעקו"ר שבו בחג"ת שבו. ועיי'ן שם איך לכל פרצו' דז"א יש בו נוק' רחל השוה אליו בין בפרצו' הנה"י, בין בפרצו' החג"ת, ובין בפרצו' החב"ד יע"ש, זה נראה לע"ד כוונת רבינו דאין שייכות תפלת לחש לתפ' חזרה כלל.

ועיי'ן בע"ח ש"ך ספ"ט ובס' עו"ת דנ"ו רע"א, דתפ' לחש נמשכים לזו"ן מו' דבינו' דישס"ו ובחזרה חכמות שלהם יע"ש, נמצא שאין בחינתם שוים. והבין איך רבינו קרא לנה"י וחג"ת דלחש וחזרה בשם בינות וחכמות, ועיי'ן להרב תו"ח ד' קס"ו ע"א ודק"ט ע"א ד"ה עוד כתב וכו', וזהו מ"ש רבינו לעיל ובסוף דרוש ח' דק"ש דכשעול"י מדריגה אחרת, אז היא צריכה לחזור עמו אב"א פעם אחרת מפני גבהו וכו', הוא ע"ד הנז"ל תוספת פרצו' זה תוך זה, עכ"ל לענייננו.

ועיי'ן מ"ש ר' אליהו סלימאן מאני בספר מעיל אליהו (עמ' קו, ד"ה כל אלו; בנד"מ עמ' קכו).

בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קסט, דף מ ע"א-ב) כותב ר' רחמים דוד שרים, וז"ל: הרה"ג שד"ה נו"ר ס"ל דמ"ש בחזרה עולים יעו"ר שנתקנו בלחש, ר"ל יעו"ר דחכמה דבינה דנה"י דז"א, כי פרצוף נה"י דבינה דז"א כולו נקרא פרצוף אחד, בלחש מתקנים בינה דבינה דנה"י, ובחזרה מתקנים חכמה דבינה דנה"י, א"כ כולם פרצוף אחד, ותיקון בינה דבינה נקרא ו"ק, ותיקון חכמה דבינה נקרא ג"ר בערך הבינה, ובזמן שבאים החב"ד גם הו"ק נגדלים, וגם צריך תיקון אב"א ופב"פ לתקן יעו"ר דפרצוף החג"ת עכד"ק והיע"א, עכ"ל.

ובספר תורת חכם (דף קסו ע"א) מבאר ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: עוד כתב מורי הרב ז"ל שנה"י וחג"ת דלחש וחזרה הם נה"י וחג"ת דחו"ב דבינה דז"א ולא לו קרא בעץ חיים בינות וחכמות דישסו"ת עכ"ל, הרי שקרא לנה"י דחו"ב בינה ולחג"ת דחו"ב חכמה, שכל השמות שייכי בכל מקום כמש"ל, ועיי'ן בפ"ט דשער פנימיות וחיצו' שכתב ומהכתר דז"א נמשך להם מוחין אחרים שהוא כמ"ש ע"ש, עכ"ל, ועיי'ן מ"ש שם (דף כה ע"ב).

זו"ן או יעקב ורחל

ע"י המצות דאורייתא מתקנים בחי' זו"ן, וע"י המצות דרבנן מתקנים בחי' יעקב ורחל כמ"ש הרש"ש בספר נהר שלום (דף יד ע"א, לב ע"א, ועוד). בק"ש שהיא דאורייתא ממשיכים מוחין לבחי' זו"ן, לעומת זה התפלה היא דרבנן ולכן היא ביעו"ר, והשאלה היא איך נבנות כל הבחי' היות פה ושם הן ב' בחי' נפרדות.

יסוד העניין הוא כי כשאנחנו מתקנים בחי' זו"ן ע"י מצות עשה דאורייתא נעשה אותו ענין ביעקב ורחל מאליו, כמ"ש הרש"ש שם (דף מ סע"א), וז"ל: הניענועים ביום א' הם לבד דאורייתא והם לגופא דזו"ן, ומיום שני ואילך הם דרבנן והם ביסוד שהם ליעקב ורחל, ולזו"ן נמשכים ממילא, עכ"ל.

ובספר מעיל אליהו (עמ' קלג) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: והלא הק"ש היא דאורייתא והיא בפרצופי זו"ן, והתפילה היא מדרבנן שהיא ביעקב ורחל, ואם כן מוכרחים לומר שדברי רבינו ז"ל הם לאו דוקא והם בשני פרצופים, ואם כן אפשר לנו לומר שמה שאנחנו מכוונים בהארת הו"ק הם בפרצופים אחרים, אי מהא לא איריא שהרי כתב רבינו בדרוש ה' דלולב והוא בנה"ש דף ע"ה עמ' ב' [בגד"מ דף מ' ע"א] [ועיין תו"ח דף קכ"ב ודף כ"ד סוף עמוד א' וכעת צריך ישוב] שאם אנו במצוות עשה דאורייתא גם בחינות יעקב ורחל נתקנים מאליהם, ואם כן אתי שפיר דברי רבינו ז"ל כפשוטן, דמיירי במוחין דיעקב ורחל שנתקנו בק"ש ממילא, עכ"ל לענייננו.

עוד נביא ב"ה את דברי ר' חיים דילה רוזה בספר תורת חכם (דף כד סע"א), וז"ל: ועל ענין הקידוש אע"פ שקידוש על היין הוא מצות עשה מדרבנן, ואיך אנו מכוונים להמשיך ג' פרקין עילאין דל' דאב"א דחיצו', וג' פרקין עילאין דל' דצלם דאור"א דפנימיות, וכבר נודע שמצות עשה דרבנן מתקן ביעקב ורחל, ואימתי נתקנו שאר הפרקין דצלם, והלא תפילה היא מצות עשה דאורייתא, ואע"פ שכתב הרב ז"ל בדרוש הקריאת שמע שתפילה היא דרבנן, ר"ל שהוא דז"א בנה"י שנקרא רבנן, שהרי כתב הרב ז"ל ביחוד של התפילה שהתפילה היא מצות עשה דאורייתא, התירוץ הוא פשוט כמ"ש מורי הרב ז"ל בענין הלולב, כי כשאנו מתקנים ע"י מצות עשה מן התורה בזו"ן מאליו נעשה אותו ענין ביעקב ורחל, וכן כשאנו מתקנים ע"י מצות עשה דרבנן מאליו נעשה בזו"ן, עכ"ל.

ושם (דף קכב רע"ב) כותב הוא ז"ל, וז"ל: ואלו מלכויות שהם בחינת מלך הז' אבא ואימא שלהם הם זו"ן כמו שכתב מורי הרב ז"ל במקום אחר, ומזו"ן מקבלים בחינת המוחין שלהם בקריאת שמע ובאבות שוה בשוה עם הזו"ן, כמו שכתב במקום אחר וכן בכל ברכה כי הם דוגמת זו"ן בערך או"א.

והנה כשמקיים האדם מצות עשה או לא תעשה דרבנן שיש להם שורש בתורה כמו קידוש על היין, ואז יעקב ורחל דבחינת יסוד דז"א נתקנים ע"י זו"ן, ובחינת יעקב ורחל דבחינת מלכות דז"א נתקנים מאליהם, וכן במצות עשה ולא תעשה דרבנן שאין להם שורש בתורה, אז בחינת יעקב ורחל דמל' דז"א נתקנים על ידינו, ויעקב ורחל דבחינת

יסוד דז"א והזו"ן נתקנים מאליהם, וכן במצות עשה ולא תעשה מן התורה נתקנים הזו"ן על ידינו, ושני בחינות יעקב ורחל הנז' (נתקנו) מאליהם, ואלו היעקב ורחל הנתקנים במצות עשה ולא תעשה דרבנן על ידינו הם בחינת עטרת היסוד דז"א, כי בחינת מל' דמ"ה ומל' דב"ן שהיא המלך הז' הם בחינת פרצופים כוללים שיש בהם בחינת יעקב ורחל דיסוד שלהם ודמל' שלהם הנתקנים ע"י קיום מצות עשה ולא תעשה דרבנן כמו הד"א ממש, עכ"ל.

ובספר מעיל קדש ובגדי ישע (דף סח ט"ב) כותב ר' אהרן אליהו רפאל חיים משה פירירה, וז"ל: נראה בפירוש שאין אלו המוחין דעמידה אותם דק"ש, אלא כמו שאמרנו שבק"ש באים ו"ק דגדלות ברגע, כן כאן אבל לא הם עצמם כמ"ש האומר, והראיה שאינם דומים זל"ז כלל כידוע, ושאינו מביא המוחין דק"ש ו"ק דגדלות וכ"ש שכתב הרש"ש זיע"א בנה"ש דס"ח ע"א שק"ש דאורייתא ותפלה דרבנן יע"ש, ואין לזה על זה אפילו תרעומות, וכמו כן הרח"ו בעצמו לעיל דף צ"ד ע"ד כתב חומר הק"ש מן התפלה, כי זה גורם זיווג אר"א וזה זיווג זו"ן וכו' יע"ש.

ואני אומר אפילו אם יהיה דאורייתא זה מ"ע בפ"ע וזה מ"ע בפ"ע, אלא שרו"ל זיע"א דרכם להעלים ולקשר ולחבר זע"ז כמו שהוא אמת, שהכל אחד מיוחד בתכלית האחדות וזה פשוט ומפשט אצל כל נוגע ספרי הרח"ו והנכנס בשערי קדושה שלו, אפי"ה יודע כל לומד שזה מצוה בפ"ע וזה מצוה בפ"ע, ואם יהיה לו איזה קושיא ביניהם יוכל לתרץ זה ולא לתרץ תירוצך אחר ודוק כי אכמ"ל, עכ"ל.

בעניין סדר המשכת המוחין בעמידה

ח"ב חו"ג שבכתר

בספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, דף ל ע"א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: גם דע דבתפלת החול אין כוונתינו רק לתקן מוח בינה דז"א נשמה ע"י ישסו"ת, ועיין ע"ח ש"ך ספ"ט, ואפי" בזה הבינה אינה אלא בבחינת חו"ב חו"ג דכתר שבה, עכ"ל.

מהכתובת הכללית לומדים כי במשך העמידה ממשיכים לזו"ן מוחין דחו"ב חו"ג דכתר דבינה וכו' ע"י הכריעות והזקיפות:

חכמה ובינה בברכה הראשונה,

חסדים במודים,

גבורות בברכת לך נאה להודות.

כמ"ש בכתובות הנ"ל בריש העמידה נתקן תחילה מוח חכמה, וכפי שנראה בהמשך כותב הרש"ש כי אליו נמשכים שאר בחי' בינה וחו"ג דכתר ואח"כ מתפשטים ממנו.

כותבים המפרשים שצריכים להבין מ"ש הרש"ש היות ולא נראה כן בפועל בסידור אלא מכוונים להשמיק כל בחי' מוחין מפר' אימא עצמה. נקדים ונוכיר כי בעמ"ס שמן ששון

ופתח עינים מפרש כי המשכה זו היא בפרטות אותו פר' – פי' חכמה דפר' חכמה, וכן שאר בחי' נמשך לחכמה דבינה וחו"ג.

בספר עץ חיים (שער כה, דרוש ה, דף יא ע"א) מבאר מהרח"ו על כתר דז"א, וז"ל: ובהכרח הוא שכל מציאת ד' מוחין נשאר רשומם בכתר הזה שהוא שלישי תחתון דת"ת דתבונה כנ"ל, וזה נתבאר בכוונת העמידה בענין הד' כריעות וד' זקיפות ע"ש, עכ"ל.

שם (שער כג, סוף פרק א, דף קו ע"ב) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: ובהכרח הוא שבחינת ד' מוחין שהם חו"ב ודעת הכולל חו"ג, שארבעתן יהיו נמצאים בכתר בודאי כמבואר אצלנו בברכת שים שלום של העמידה, לכן הם ד' כריעות וד' זקיפות ע"ש, עכ"ל.

ושם בהגהותיו איפה שלמה על ספר אוצרות חיים (שער המוחין דצלם, סוף פרק א, דף לו ע"א, אות ו) מבאר השד"ה – ר' שאול דרויך הכהן, וז"ל: חו"ב ודעת הכולל חו"ג שארבעתם יהיו נמצאים בכתר וכו'. מזה יצא לו להרש"ש לסדר כל העמידה בחו"ב חו"ג שהם שורשי המוחין דכתר דז"א, ומבואר יותר בשער הכונות בדרוש שים שלום וכו', עכ"ל לענייננו וב"ה נעתיק דברי מהרח"ו משם.

בספר שער הכוונות (דרוש העמידה, דרוש ו, שים שלום, דף לה רע"א) מבאר מהרח"ו, וז"ל בקצרה: דע כי ז"א מתחלק לג' מדרגות. מדרגה העליונה הוא כתר שבו, והב' היא בחי' ג' מוחין חב"ד שבו, והג' היא גופא דילה שהם ו"ק, וג' בחי' אלו נעשים בתפלת העמידה כמו שנבאר. והענין הוא כי הנה ודאי שהכתר דז"א כולל את ג' מוחין וכללותם הם בו בלי ספק, וא"כ ודאי הוא שבכתר שבו שהוא שורש של המוחין, ששם נמצאין ונשרשים שלש מוחין חב"ד הנחלקין לארבע מוחין מפני שהדעת כלול מחו"ג.

והנה הד' מוחין הם ד' הויות עסמ"ב כנודע, והם מלובשין תוך נה"י דאימא עלאה שגם היא בחי' ארבע שמות אהיה כנודע, ובחי' אלו הארבע מוחין הנמצאים בכתר הנה הם נתקנים ונשלמים בז"א ע"י ארבע כריעות וד' זקיפות שיש בתפלת העמידה כמבואר לעיל, שכולם הם בסוד חיבור יהוה ואהיה, ולכן הם בבחי' כריעות וזקיפות כדי להוריד משרשי הד' מוחין אשר בכתר ממש, ובחי' זו היא חיבור הויה ואהיה לפי ששם אהיה הוא בכתר שלו ושם ההויה הוא כללות ז"א בשאר הט"ס, ונמצא כי בהשתלם לתקן הכתר שבו אז נעשה חיבור יהוה ואהיה, ואחר אשר נעשה תיקון הכתר שבו ע"י ד' כריעות והזקיפות הנגמרות בסוף ברכ' מודים, אז אנו אומרים ברכת שים שלום כו', עכ"ל.

ובהקדמת רחובות הנהר (דף ט ע"ג-ד) מבאר הרש"ש איך נתקן תחילה השרש שהוא מוח חכמה, ואח"כ נתקנים שאר בחי' בינה וחו"ג שהם הענפים, וז"ל: מוח החכמה הנק' אבא דכל פרצוף הוא הנתקן תחילה, ואליו נמשכים כל צלמי המוחין דחו"ב וחו"ג, ואחר שנתקנים דכר ונוק' שבו, אח"כ מתפשטים הארת כל המוחין לדכר ונוק' דמוח הבינה הנקרא אימא ונתקנים, ואחר כך ממוח הבינה מתפשט הארת כל המוחין לדכר ונוק' דמוח החסדים הנק' ז"א ונתקנים, ואח"ך ממוח החסדים מתפשט הארת כל המוחין

לדכר ונוק' דמוח הגבורות הנקרא נוק' דז"א ונתקנים. וכל אלו הד' מוחין הם הד' מוחין שבכתר, והם שורשי הד' מוחין הנז"ל, והם נק' בערך הכתר או"א וזו"ן, אמנם בערך כללות הפרצוף נק' עתיק ונוקביה ואריך ונוק'.

באופן כי עיקר כל הטורח הוא לתקן מוח החכמה, לאט לאט בפרטות, ואחר שנתקנו הדכר ונוק' שבו, אז אח"כ ממנו מתפשטים הארת כל המוחין בכללות לדכר ונוק' דמוח בינה ודחו"ג ונתקנים גם הם, כפי שיעור מה שנתקן בדכר ונוק' דחכמה, והוא כמו סדר תיקון ד' עולמות אבי"ע איך נתקנו ונחתמו זה מזה, כך סדר תיקון אלו הד' מוחין, ואח"כ נשאר בהם חלקי המוחין הראויים להם ושארית המוחין מתפשטים בחב"ד עצמם של הפרצוף ההוא ונתקנים גם הם ע"ד הנז"ל, ואח"כ נשאר בהם חלקי בחי' המוחין הראוי להם ושארית המוחין מתפשטים בז"ת הנק' זו"ן ונתקנים גם הם ע"ד הנז"ל, וכמבואר כ"ז בס' הכוונות בכוונות ד' כריעות וד' זקיפות בסוף דרוש כוונת שים שלום ע"ש, ובסוף פ"א משער מוחין דצלם ע"ש. וזה הסדר הוא בין בעיבור בין ביניקה בין בגדלות, בכל פרט צריך לתקן תחילה השורש ואח"ך ממילא הענפים נתקנים וכמבואר לעיל, עיין עליו היטב בכללות ובפרטות כנז' שם, ועם זה יובן היטב ענין הנז"ל, עכ"ל.

בספר אמת מאר"ן (עמ' צד) כתוב, וז"ל: מ"ש הרש"ש ז"ל בסידור בברוך אתה ג"ר ו"ק דחכמה דכתר דבינה דנה"י דתבונה", אינו רוצה לומר שלא נמשך מן הצלם דבינה דתבונה רק המוחין המתייחסים לחכמה דכתר דווקא, אלא בודאי הגמור שנמשך צלם שלם כולו דבינה דנה"י דתבונה, רק שלא נתפשט אלא בחכמה דכתר דז"א, וכן בבינה דכתר דז"א, וכן בחו"ג דכתר דז"א, עכ"ל.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת מגן אברהם, דף מ ט"ב) מעתיק ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו את דברי הרש"ש שהבאנו לעיל ומוסיף, וז"ל: אך צ"ל דברי הרב ש"ש זלה"ה הנז"ל דמפשט סדר הכוונות ובמ"ש בסדר עמידה אין נראה כן, דשם כתב להמשיך כל ד' מוחין דד' כריעות וזקיפות מאימא עצמה ולא זה מזה, כן שמעתי מקשים.

ולע"ד נראה ליישב דזה דנמשכים מאימא לבינה ודעת חו"ג, הוא בפרטות אותו פרצוף עצמו. המשל בזה, כל המשכת המוחין בק"ש ועמידה עד מגן אברהם הוא בחח"ן בג"ה דת"י דחכמה דפרצוף חכמה, וממנו נמשך לבינה ודעת חו"ג שבו, מזה לזה, וכן עד"ז מוח הבינה הכולל הנמשך במגן אברהם, מה שאנו ממשיכים מאימא הוא חכמה דפרצוף בינה, ובינה ודעת חו"ג נמשך ונתקן ממילא, וכעד"ז בברכת מודים תחי' וסוף, כל סדר המשכת המוחין מאימא הוא בחכמה שבהם, אבל בבינה ודעת חו"ג שבהם נעשים ממילא, וזה מוכרח ממ"ש רבינו בע"ח שי"ד ספ"ט דאין שום המשכת המוחין מספירה לחברתה מזולתה, אלא דוקא מספי' לספי' מכתר לחכמה ומחכמה לבינה ומבינה לחסד יע"ש, ועיין בנה"ש ד"ע ע"א [דלו"ו רע"ב] סוף אות ע"ו יע"ש, עיין עוד מ"ש בקונט' ש"ש ח"ג בדרוש ו' דעמידה בברכת מודים אות ד', עכ"ל.

גם בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ו, על מודים, דף מט ע"א) מעתיק הוא ז"ל את דברי הרש"ש הנ"ל ומוסיף, וז"ל: וא"ת הרי שם בנ"ש כתב שנמשכים זה מזה, ואיך כתב בסודור לכוין בכל ד' כריעו' וזקי' להמשיך המו' לז"א ע"י אי', ועי"ז נמשך אח"כ הארות לנוק' ו' לגבי ה' יוד לגבי ה', ואח"כ בזקיפה ה' לגבי ו' ה' לגבי יו"ד, עד שעולה הנוק' ונבנית ממילא עד שחוזרת פב"פ עד ראש הת"ת דז"א. ויש ליישב דזה בפרטות, דזה שנמשך ממוח החכמה למו' הבינה וכן לדעת חו"ג, היינו במו' החכמה עצמו, ועד"ז בבינה דז"א בבחי' חו"ב חו"ג שבה, ועיקר המשכה הוא לחכמה עצמה דחכמה שבכתר, וממנו נמשך לבינה ודעת חו"ג שבה, וכן עד"ז הוא המשכת המו' מאימא למוח בינה דז"א, ר"ל למוח חכמה דבינה שבכתר דז"א, ועי" הכריעות וזקיפות עולה גם הנוק' וחוזרת פב"פ, וממנו נמשך לבינה דבינה וחו"ג שבה, וכן עד"ז ממש בב' מוחין הכוללים חו"ג דברכת מודים תחי' וסוף, הכולל כ"א חו"ב חו"ג, ודי למבין, עכ"ל.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' ע – עב) מאריך ר' ששון מזרחי בעניין זה, וז"ל בקצרה: ידוע מ"ש הרש"ש זיע"א בסו' הק' רחונ' בקיצור, שמח החכמה נתקן תחי' ואיליו נמשכים כל צלמי המו' דחו"ב וחו"ג, ואח"כ ממנו מתפשטים הארת כל המו' למו' בינה, ואח"כ ממנו מתפשטים הארת כל המו' למו' דחס', וממנו הארת כל המו' למוח גבו'. ואלו הם הד' מו' שבכתר, והם שורשי הד' מו'. ושארית המו' מתפשטים בחב"ד של הגוף, ושאריתם בז"ת ע"כ בקיצור ע"ש.

והנר' מכאן הוא שישנה רק המשכה א' והיא לשו' החכמה וכו'.

אבל ק' לזה שבחי' תחתונות נותנים לבחי' העליונות מהם. ובמקום זה הי' אפ' להמשיך מהם ישר כל מוח לשכנגדו בז"א וצ"ע. לפ"ז יוצא שבק"ש עד מגן אברהם הכל הוא בשו' הח' דכתר, שכך או' שם אחר שנתקנו הדכו"ן שבו (של הח') אז אח"כ ממנו מתפשטים וכו', ולזה ק' ל' הסי' בק"ש שכ' המשכת הו"ק דגד' לחב"ד חג"ת דחו"ב (לו"ח) דפר' חו"ב וחו"ג דכתר, ולא א' חו"ב וחו"ג דח' דכתר. ומשמע שנמשך לכל הד' שרשים. וגם משמע מפשטות הלשון שכל הד' מקבלים הו"ק שלהם מאי' ולא מח' לבי' וכו'. ולעומת זה ק' מ"ש בסי' במגן ומודים להמשיך הו"ק לחב"ד חג"ת דאותו השורש, ומשמע שהוא להמשיך עתה מחדש מאי' וכו'.

והרא"ם [ר' אליהו משען] זיע"א שם כ' שצריך לכוון בכל הכרי' והזקי' כמו בתחי' העמידה, להמשיך הו"ק לחג"ת נה"י, ולא לחב"ד חג"ת וכו'.

ואמנם הרב מע"א [ר' אליהו מנין] דק"ח ע"א, ופת"ע דכ"א ע"ב ודצ"ב ע"ד ד"ה מנחה וענ"ה די"ד באמצע ע"ד (שכ' דהתם כבר הי' וכו') ושם דט"ו סוע"א וט"ד רע"א, ואש"ל דל"ז ע"א ובהגה' שלו הנז', וכן בהגה' שלו על ענ"ה דט"ז הנז', כתבו שבק"ש נמשך רק לשו' החכ' וכו'.

והנה בפת"ע ד"מ ע"ב [וכן בש"ש דמ"ט ע"א] הביא את ההק' הנז"ל, והק' שמהעמידה נר' שכל הד' מו' נמשכים מאי'. וכ' ליישב שמה שנמשך בד' כרי' וזקי' לחו"ב חו"ג דכתר, היינו לחכ' דכ"א מהם. ובי' וחו"ג דכ"א מהם נמשך מזל"ז ונתקן ממילא. ובק"ש עד מגן אברהם הוא בחכמה דחכ' ע"ש וכו'.

אבל דבריו אלו נראים סותרים למ"ש הוא ז"ל בדצ"ב הנז"ל ע"ש וצ"ע וכו'.

כי לא מצאנו חוץ מתיבת אחד להעלות בירורים ולזווג או"א ולהמשיך ו"ק דגד' כמו בק"ש וכו'.

וכ"ז הוא להר' פת"ע ז"ל הנז' בד"מ. אבל להרבנים זיע"א הנז"ל שס"ל ג"כ שבק"ש עד באהבה נמשכים המו' רק לשו' החכ', לא ק' מידי. כי הם סוברים ששם בשו' החכ' שנמשך, כלולים כולם, וממנו נמשך אח"כ במגן ובמודים. וא"כ כשיעלה באהבה עם הבירורים הכל נכלל עמו. ועי' ענ"ה ז"ל דט"ז הנז' סוע"א ופשוט. והדרך הזה של הרבנים הנז' זיע"א נר' לכאו' שהוא היותר מורווח והיעב"א, עכ"ל ועיי"ש באורך.

ושם (חלק ג, עמ' קלז), בחלק על הקדמת רחובות הנהר (דף ט ע"ג) שהבאנו לעיל, מבאר הוא ז"ל, וז"ל: שם וכן מח החכמה וכו' הוא הנתקן תחילה. מה שאמר וכן, נראה דרוצה לומר שכמו שמצינו שהחכמה שהיא המחשבה דבה איתבריר כולא והיא עיקריות הכל, כמו כן בתיקון המוחין הפרטיים של כל פרצוף החכמה היא עיקרית ונתקנת תחילה, ועל ידה יתוקן כל הפרצוף, כי גם בחכמה הפרטית שייך כולם בחכמה עשית, עיין סוף פרק א' דשער כ"ה.

שם, שכל המוחין נמשכין לחכמה ומשם לבינה וכו'. עיין מה שכתבתי בבאתי לגני בהקדמת תפילת העמידה, שיש מי שאומר שמ"ש רבנו כאן מחכמה לבינה וכו', הם בחו"ב חו"ג דכל אחד מחו"ב חו"ג שבכתר, אבל החכמות דחו"ב חו"ג שבכתר מקבל כל אחד ישר מאימא החו"ב חו"ג הפרטי של בחינתו. דהיינו החכמה שבכתר כלולה מחו"ב חו"ג ד' צלמים, והחכמה דחכמה הזו מקבל את כל הד' צלמים הללו ומשאר החכמה ונותן השאר לבינה וכו' כמ"ש רבנו כאן. וכן החכמה דבינה שבכתר מקבל כל הד' צלמים דחו"ב חו"ג של הבינה הזו ומשאר החכמה ונותן השאר לבינה וכו', וכן בחסדים דכתר, וכן בגבורות דכתר. ונמצא שכל אחד מהד' שרשים שבכתר מקבל המוחין ישר מאימא ולא זה מזה עיי"ש. וידוע מכוונת הברכות שהשפע שבא מרום המעלות הולך לעתיק לבדו וממנו לא"א (ועיין בהגהת השמ"ש בסוף פרק א' דשער י') ולא קיבל א"א ממקום שקיבל עתיק, וידוע שחו"ב חו"ג דכתר הם עתיק ונוק' וא"א ונוק'. וצריך לומר לפי הנזכר שמדבר על עתיק וא"א של כל מח ומח. וצריך טעם שלא הוצרך לכוין בפרטים ובפרטי פרטים רק בק"ש ובתפילה, ולא גם בשאר כל הברכות והמצוות, שכך מורים פשטי הדברים שסדר אחד לכל מצווה וברכה ותפילה. ומ"ש עוד רבנו ונתקנים גם הם כפי שיעור מה שניתקן בדכו"ן דחכמה, נלע"ד הכוונה אם הוא המשכת הו"ק דמוחין או הג"ר.

ומ"ש כמו סדר תיקון ד' עולמות אבי"ע, אינו חוזר על נתקנים כפי שיעור וכו' דסמין ליה אלא על מ"ש שמהחכמה מתפשטים המוחין לבינה, וזה הוא מה שדומה לאבי"ע שבתחילה נתקן האצילות והוא החכמה הכללית וממנו התיקון לבריאה שהוא הבינה הכללית וכו', וכמו שאומר כמו סדר וכו' נתקנו ונחתמו זה מזה כך סדר וכו'. ומ"ש נתקנו ונחתמו, עיין ש"ש ז"ל על ע"ח דף ע"ס ע"ג ד"ה עוד עיין וכו'. ומ"ש עוד בחב"ד ובז"ת נתקנים גם הם על דרך הנז"ל, כלומר החכמה תחילה וממנה לבינה וכו' ופשוט, עכ"ל.

ובהגהות איפה שלימה על ספר אוצרות חיים (דף לו ע"א, אות ו) מבאר השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן – "המשכת מוחין דפנים עד באהבה, הכל הוא בחכמה דכתר שהוא דכורא דעתיק דאותה תפילה וממנו לבינה וכו'".

ועיין עוד מ"ש ר' רחמים דוד שרים בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קלג, דף לב ע"ב; שם, סימן קמב, דף לד ע"ב), ומה שהאריך ר' שריה דבליצקי לבאר ולסכם בזה בספר פתח עינים החדש (על דף נד ע"ב).

עיקר כל הטורח הוא בחכמה

לעיל הבאנו את דברי הרש"ש בספר הקדמת רחובות הנהר (דף ט ע"ג) המבאר כי עיקר כל הטורח הוא לתקן מוח חכמה.

ובספר עלי נהר (דף טו ע"ב, אות מח [בנד"מ עמ' מח]) מבאר ר' נסים הררי רפול, וז"ל בקצרה: לפי מ"ש בהקדמת רחובות הנהר שהבאתי לעיל שכל מוחין דשאר השרשים הם באים משורש החכמה, אף שלא נראה כן מהסידור אלא שנמשך כל שורש ושורש משורש שכנגדו בישסו"ת ולא מהחכמה וכו', ואף שבאהבה אין כתוב בסידור רק להעלות מ"ן מהיכל אהבה דהק"ק מרפ"ח דפנים דבינה דזו"ן עד זון", ולהעלותם עם פרצוף האחור דחכמה דכתר דז"א ולהוציאם מתוכו, מ"מ מוכרח הדבר ליאמר ואף שאין אנו מכוונים בו. וי"ל כיון שהעיקר הוא שורש החכמה לא עלו בשם שאר השרשים, עכ"ל.

בעניין אופן עמידת פרצוף ז"א

בספר עלי נהר (דף טו ע"ב-ג, אות מט [בנד"מ עמ' מח – מט]) כותב ר' נסים הררי רפול, וז"ל בקצרה: לפי זה צ"ל שגם פרצוף ז"א גם הם מלבישים זל"ז בעובי וכו', א"כ מכל זה מוכח שה"פ דז"א [שהם] שרשי המוחין הנתקנים בכללות העמידה, או"א וישסו"ת וזו"ן ויעקב ורחל הנתקנים בשים שלום, אינם בעובי שמלבישים זא"ז, אלא באורך הם זה למטה מזה, עכ"ל.

ושם מובא בהערת שוליים מ"ש ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: שד"ה: עיין בנה"ש דף מה ע"ד סימן י"א כתב שגם בעובי יש דחית המוחין מזה לה יעו"ש (מכת"י), עכ"ל.

בעניין מ"ש ו"ק דצלמי המוחין

בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קד, דף כט ע"א) כותב ר' רחמים דוד שרים, וז"ל בקצרה: ומה שכתב בסידור וכו', ופעם קראם צלמים ופעם קראם מוחין, אמת שנקראים מוחין ונקראים צלמים, יען שהם מוחין דאו"א וצלמים לזו"ן, ובענין ק"ש שכתב מוחין דוקא ולא צייר הצלמים ובעמידה סידר צלמים ולא המוחין, עכ"ל לענייננו.

בספר מעיל אליהו (עמ' קכח) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: והרש"ש ז"ל שכתב צלמי המוחין ולא כתב כמו בשאר מקומות הצלמים לבד והמוחין לבד, וכמו שכתב בסידור של הרב רבי אליהו משען ז"ל ובסידורים שנעתקו ממנו, ולהבין צריך להקדים מה שכתב בשה"כ ענין הציצית דרוש ג' דף ה' עמוד ב' וז"ל: וגם דע כי אין אנו מדברים עתה אלא במוחין דו"ק הנכנסים בז"א בעת ק"ש, כי אחר כך בזמן הגדלות יורדים אלו המוחין בחג"ת דז"א ובאים לו מוחין אחרים לחב"ד שלו עכ"ל, ונסתפק הרש"ש ז"ל בלשון הרב ז"ל שכתב ובאים לו מוחין אחרים אם הם מוחין אחרים ממש שאינם יה"ו ואהי"ה, או שמם יה"ו ואהי"ה כמו אותם שבאו בק"ש ושורש אחד הוא כמו הדולק נר מנר, בשביל שנסתפק הרש"ש ז"ל וכתב צלמי המוחין סתם, עכ"ל.

ושם (עמ' קכט) מוסיף, וז"ל: ולא כתב תיבת דגדלות לא בברוך ולא באתה, ולא כתב כמו שכתב בק"ש בו"ק דגדלות, עכ"ל.

בעניין שמות המוחין

בתחילת העמידה לא מצוירים בחי' מוחין שהם שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' עסמ"ב, אלא רואים חלקי שמות אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א, ולעומת זה בהמשך מצוירים שמות וחלקי שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' עסמ"ב ושמות אהי"ה מלאים העולים בגי' קס"א קנ"א קמ"ג (ועוד, במקומות מסוימים, ג' בחי' מלא, פשוט ומילוי של שמות כמוחין של בחי' חב"ד חג"ת נה"י).

בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קד, דף כט ט"ג) כותב ר' רחמים דוד שרים, וז"ל בקצרה: א"ה עיין בסוף ספר עלי נהר בעניין הכריעות והזקיפות למוהר"א משעאן זיע"א שעמד ע"ז וז"ל, צ"ל מפני מה בכריעות העמידה לא סדרו אלו השמות וכו', היה מן הראוי שיניחו יה"ו דע"ב וכו'. נמצא שאף שבמוחין דאח' הנמשכים בתחלת ברכת אבות, י"ל דאין כ"כ עיכוב לציירם כיון שבאו בק"ש, ועתה תשולם התפשטותם וירידתם למטה, אך במוחין דפנים הבאים מבאהבה ואילך בכריעות יש נחיצות לצייר שמות המוחין חסרים ה' אחרונה ע"ד ק"ש ודאבא שלמים, עכ"ל ועיין אותה "הקדמה להבין בעניין הכריעות והזקיפות למוהר"א משעאן" המובאת בספר עלי נהר (בנד"מ עמ' צה).

עיין עוד מ"ש בליקוטי ביאורים שלאחר ביאור סדר הכוונות של תיבות אלהי אברהם, מלך, וברוך אתה ה' דסוף מגן אברהם.

מה הם הכלים המצוירים בסידור

כנ"ל בהקדמה לחלק זה משתנה בחינתם של הכלים המצוירים בסידור לפי התפלות: כלים פנימיים בשחרית, אמצעיים במנחה וחיצוניים בערבית. כל כלי מצויר מג' שורות שהן בפרטות, מלמעלה למטה, בחי' פנימי אמצעי וחיצון של אותו כלי.

בספר נהר שלום (דף יג ע"ב) כותב הרש"ש, וז"ל: הנה החילוק וההפרש שבין ג' תפלות, שחרית מנחה וערבית, הוא זה כי תפלת שחרית היא באבי"ע הפנימי, ותפלת מנחה היא באבי"ע האמצעי, ותפלת ערבית היא באבי"ע החיצון, עכ"ל.

שם (דף יח ע"ב) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: הנה נודע כי תפילת שחרית הוא בכלים הפנימיים דכל פרצופי כל העולמות בבירורם ותיקונם, ותפילת מנחה בכלים האמצעיים ותפילת ערבית בכלים החיצוניים, עכ"ל.

שם בהמשך (שם) כותב עוד, וז"ל: והנה נודע כי תפלת שחרית דחול היא בכלים הפנימיים דכל העולמות, ובה נמשכים ב' צלמי המוחין דבינות דכלים הפנימיים דישסו"ת בלחש, ושני צלמי המוחין דחכמות דכלים הפנימיים דישסו"ת בחזרה, לפרצופי בינות וחכמות דכלים הפנימיים דזו"ן.

וכן תפלת מנחה של אותו היום היא בכלים האמצעיים דכל העולמות, ובה נמשכים ב' צלמי המוחין דבינות דכלים האמצעיים דישסו"ת בלחש, ושני צלמי המוחין דחכמות דכלים האמצעיים דישסו"ת בחזרה, לפרצופי בינות וחכמות דכלים האמצעיים דזו"ן, וזה מלבד הו"ק דמוחין דגדלות דכלים הפנימיים דבינה ודחכמה דתבונה שחוזרים להכנס בלחש ובחזרה דמנחה לפרצופי בינות וחכמות דכלים הפנימיים דזו"ן, עכ"ל.

ושם (דף לו ע"ב) מזכיר שוב "שתפלת ערבית הוא בכלי החיצון ותפלת שחרית בפנימי".

ובספר פתח עינים (כוונות העמידה, אות ו, דף כט סט"ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסידור, וז"ל: והנה בענין לכוין, בשחרית בכלים פנימיים, ומנחה כלים אמצעיים, וערבית כלים חיצוניים, נסתפקתי אם כ"א כלול משלשה, ונמצא כפ"ז דבתפלת שחרית לבד יש לכוין הג' כלים הנז' בסדור בכל ספי' וכולם נקראים פנימיים, והם חיצון ואמצעי ופנימי וכולם פנימיים, וכן עד"ז ג' כלים הנז' בתפלת מנחה והם באמצעיים, וכעד"ז בתפלת ערבית ג' כלים הנז' וכולם חיצוניים.

או אינו אלא דברים כפשטם, לכוין דוקא בתפלת שחרית בכלים פנימיים שבכל ספירה וספירה כנז' בשער השמות שמ"ד פ"ג ופ"ד, ואפילו שנכתבו בסדור כל ג' כלים בכל ספירה וספירה אין זה אלא כדי לצייר לפניך צורת הכלים אשר תכוין בהם, אבל אין סדר הכוונה לכוין כולם יחד באותה תפלה, אלא דוקא בתפלת שחרית בכלים פנימיים, ובתפלת מנחה בכלים אמצעיים, ובתפלת ערבית בכלים חיצוניים, וכן נראה מפשט דברי הרב ש"ש זלה"ה בנ"ש דל"ו [ד"י ע"ב] ודף נ"ו ע"ב [ד"י ע"ג] וצ"ע והיע"א, עכ"ל.

ולענ"ד, יש בעניין זה הסמכתא ממספר פרטי כוונות לפירושו הראשון, ומהן:

תיבת והנורא שם צריך לכוין לדחות מוחין דקט' לשליש עליון דת"ת, ושם מצוירת שורה א' עליונה של הכלי והיא כנגד בחי' פנימיות של אותו כלי.

תיבת גומל צריכים לכוין לדחות המוחין דקט' לב' שלישים תחתונים דת"ת, שם מצוירים ב' שורות תחתונות של הכלי, שהם כנגד ב' בחי' אמצעי וחיצון של הכלי.

וב"ה נציין כאן עוד מספר סדרי כוונות שבהם מופיעים חלקי כלים בלבד.

בסדר הכוונות של תיבות שובר אויבים וכו' ממשיכים הארה ממוחין מדת"י דת"ת דז"א לכתר דנוק', ושם מצוירים ב' שורות דכלים אמצעי וחיצון דת"ת דז"א, היות וכלי כתר דנוק' הוא כנגד שני שלישים תחתונים דת"ת דז"א.

בסדר הכוונות של תיבות שומע תפלה ממשיכים הארה ממוחין דאימא מתרין פרקין תתאין שבת"ת דז"א לכתר דנוק', וגם שם מצוירים ב' שורות דכלים אמצעי וחיצון דת"ת דז"א.

ובג' ברכות משען ומבטח לצדיקים, בונה ירושלים ומצמיח קרן ישועה, ממשיכים הארות מג' פרקין דנה"י דז"א לג' קוי חח"ן בג"ה דת"י דנוק', ושם הכוונות הן למעשה המשכות מחלק א' בלבד מכלי דספי' דז"א לספי' דנוק'.

עוד בעניין הכריעות והזקיפות

עיין ה"הקדמה להבין ענין הכריעות והזקיפות מוהר"א משען" המובאת בספר צדק ושלום (עמ' קא – קכה) ובסוף ספר עלי נהר אשר לר' נסים הררי רפול (עמ' צד נדפוס ישן: דף כח ע"א).

בעניין סדר הכוונה וכריעת הגוף

בספר מעיל אליהו (עמ' קלה ט"ב, ד"ה ויכרע גופו וכו') כותב ר' אליהו סלימאן מאני בעניין לכוין סדר הכוונות לפני הכריעה – "משמע שכל הכוונות הקודמות היא קודם הכריעה".

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' עב) כותב ר' ששון מזרחי "שכוונת המשכת הו"ק דמו' לו"ק דז"א היא לפני הכריעה".

בעניין כניסת המוחין הו"ק דמוחין דז"א במקומו

שאינה ע"י דחיה

בריש העמידה ממשיכים ו"ק דמוחין מחב"ד חג"ת לחג"ת נה"י שלא ע"י כניסת המוחין דג"ר.

בספר שערי רחמים (חלק א, סימן קד, דף כד ע"א-ב) כותב ר' רחמים דוד שרים משם השד"ה, וז"ל בקצרה: שאלה וכו'. וכתב הרב בכמה מקומות כשבאים המוחין לג"ר, דוחין שאר המוחין שהיו בחב"ד חג"ת נדחים לחג"ת נה"י וכו', וכיצד אנו בעמידה בברוך מושכים הר"ק לחג"ת נה"י קודם שיבואו הג"ר וכו'.

תשובה. השיב ח"ר שאול דוך הי"ו, מה שאנו ממשיכים הר"ק לחג"ת נה"י קודם שיבואו הג"ר, כולו הארה בעלמא, הארת הר"ק ממשיכים לחג"ת נה"י, לא המוחין בעצמו, עבור זה אין קפידה המשכת הארת הר"ק לחג"ת נה"י קודם המשכת הארת הג"ר, וכולו עבור הנקבה, ה' יע"א, עכ"ל.

עיין בהמשך עוד כמה קושיות מעין זאת, שבסוף אינם קושיות כיון שבתכות ברוך אתה ה' של ריש העמידה, הכל הוא רק המשכת הארה בעלמא ולא עצמות.

בספר מאיל אליהו (עמ' קמא – קמב) כותב ר' אליהו סלימאן מאני כי אצל ז"א נכנסו מוחין אבל לנוק' לא נמשך כי אם דווקא הארה.

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עד – עה, ד"ה אתה) כותב ר' ששון מזרחי כי הטעם שלא נזכר כאן בסידור דחיה, הוא כי לא יורד מאותה בחי' ו"ק דמוחין כי אם הארה בלבד.

ובספר פתח עינים החדש (על דף נד ע"א) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ומה שאנו ממשיכים בתיבות ברוך אתה ה' אינם מוחין ממש, כי המוחין נמשכים בתיבות של ברכת

אבות כדלקמן, ומה שאנחנו ממשיכים כעת אינם אלא הארות וכשעה"כ כ"ט ע"ד, שערי רחמים ח"א סי' ק"ד, ומפני זה אין אנו מדקדקים גם להמשיך אותם מקודם לכחב"ד חג"ת ולדחותם אח"כ, בבוא הארת הג"ר, לחג"ת נה"י, כמו שאנו עושים לקמן בהמשכת המוחין, אלא אנו ממשיכים אותם ישר לחג"ת נה"י ו"ק ואח"כ לג"ר, עכ"ל.

בעניין בחי' זו"ן

זו"ן התמול שלשום, זו"ן דיום הקודם

בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי ק"ש, דרוש ה, דף לג ס"ב) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ולע"ד נראה לת' והוא דצרי' שתדע דמ"ש רבינו לעיל בריש דרוש ו' שמסתלקין המו' דז"א שהם ג"ר שבו, וכן מל' מתמעטת ויורדת לבריא', זה מדבר בבחי' זו"ן הכוללים דבחי' יום תמול שלשום, ובחי' מלאכת הנסירה הנעשית בק"ש ועמידה במלת באהבה, הוא בזו"ן דיום הקודם, ואין בחינותיהם שוות, עכ"ל ועיי"ש באורך.

וכן כותב הוא ז"ל בספר פתח עינים (כוונות העמידה, תיבת ברוך, אות ה, דף ל ט"ג), ועוד שם (כוונות העמידה, תיבת אל עליון, ד"ה עוד יש, דף לד ט"ב).

בעניין כניסת הו"ק דמוחין לנוק'

שאינו ע"י דחיה, ועוד

בריש העמידה עומדת הנוק' באחורי ז"א ומקבלת בחי' ו"ק דמוחין ממנו, והארה זו אינה באה אליה ע"י דחיה מלמעלה – דרך חב"ד, אלא עוברת ישר בעובי למקומה. כעת הנוק' אינה בנויה בסוד פר' אלא עומדת בשרש השני מאחורי היסוד דז"א, כך שקומתה היא רק זו של נקודה בלבד, והיה אפשר לומר שאין כאן מקום לדחיה היות שיעור קומתה רק זה של נקודה, אמנם בהמשך רואים דחית הו"ק ע"י המשכת המוחין דג"ר.

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עג רט"א) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: ומשם לחב"ד חג"ת וכו' דרחל. ומצוייר הנרנח"י דו"ק. וצ"ל למה לא א' בתחי' לחב"ד, ואח"כ הנרנח"י דנה"י נדחים לחג"ת, ע"ד הו"א כשמקבלם בק"ש וי"ל, עכ"ל.

ובסידור המודפס (חלק ב, דף נח ע"א-ב, הערה א) מובאת הגהה, וז"ל: א"ה, בסידור הארוך לא כתוב שם לדחות החג"ת בחג"ת דנוק' והנה"י בנה"י דנוק', וגם מ"ש בזקיפה ב' לדחות החג"ת בחג"ת דנוק' והנה"י בנה"י דנוק', וכן בכל שאר הכריעות והזקי', אין כתוב שם דחיות בנוק' כלל, רק דחיות דז"א דוקא. וגם בסידור הקצר לא כתוב הדחיות בנוק', רק בברכה א' דכריעה ב' ודזקי' ב' דוקא. ונ"ל כי כל זה מאהבת הקיצור, אמנם הכוונה לא תשתנה כלל יען כי כמו שיש דחיות בכל הכריעות שניות וזקי' שניות דז"א, כן מוכרח לכוין כל זה בנוק', עכ"ל.

בעניין ירידת הנוק' לעולם הבריאה בלילה

בספר שער ההקדמות (דף פו ע"ד) מבאר מהרח"ו על בחי' נוק' דז"א איך שבתחלה, לפני שקטרגה הלבנה, היתה באצילות באחור ז"א מהחזה ולמטה, ואחר הקיטרוג ירדה לעולם הבריאה להיות שם ראש לשועלים, וכותב שלכן עתה בתפלותנו אנו צריכים לתקנה בשני תיקונים – להעלותה ולהחזירה לכמות שהיתה קודם הקיטרוג מאחורי ז"א, ואח"כ להחזירה עוד פנים בפנים עם ז"א.

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, דף כח סע"ד) מבאר הוא ז"ל עניין אותה ירידת חלקי הנוק' דז"א לעולם הבריאה בלילה, וז"ל בקצרה: דע כי המלכות הנקרא נוק' דז"א יש בה י"ס, ובלילה, שאז הוא זמן שליטת החיצונים, היא מתמעטת ויורדת למטה בעולם הבריאה וכו'.

והעניין הוא כי ספי' הכתר אשר בה היא בלבד נשארת למעלה תמיד בעולם האציל' וכו'.

ולעולם ספי' הכתר שבה נשארת באצי' תמיד ואינה יורדת, אמנם הט"ס האחרות, מן חכמה ולמטה אשר בה, הנה הן יורדות בלילה אל עולם הבריאה, ונמצא כי מש"ל שהנקב' עומדת עד עתה בעולם הבריאה בהיכל קה"ק, ועתה עולה אל האצילות אינה

אלא בבחי' אלו הט"ס תחתונות שלה, אשר הם נתונים בלילה בהיכל קה"ק דבריאה, ועתה עולים כל הט' האלו למעלה בעולם האצילות וכו'.

מה שיורד מן המלכות בעולם הבריאה אינו רק נקודה אחת בלבד, וע"ש ענין ד' בחי' ושרשים של מלכות כו', והנלע"ד בזה הוא כי אלו הט"ס לא ירדו רק אחר שנתמעטו הם בעצמם ולא ירד מהם רק בחי' המלכות שבכל ספי' מהם, וט' בחי' מלכיות האלו שירדו בעולם הבריאה הם נעשים נקודה קטנה כלולה מעשר כנודע, ושאר בחי' של ט"ס נשארו דבוקות למעלה אחר באחור עם ז"א מרגליו עד החזה, ובעלות אותה נקודה בברכת אבות אחורי ז"א דאצילות, מתחברת מדרגה אחר מדרגה, עם כל הט"ס ונעשית פרצוף שלם, עכ"ל.

ועל זה עיין עוד מ"ש מהרח"ו בספר עולת תמיד (דף ה ע"א-ב), ומ"ש הרש"ש בספר נהר שלום (הקדמת המעביר, דף כג ע"ד).

בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קיט, דף כט ע"א) כותב ר' רחמים דוד שרים, וז"ל: כשהיתה הנוק' בבריאה יש בה עשר מלכויות דעשר ספירותיה, ובזה היא פרצוף שלם דמלכויות די"ס, אבל כשעולה לאצ"י כולם נקראים ספירת מלכות וכו', עכ"ל.

וידועים דברי ר' חיים דילה רוזה זי"ע בספר תורת חכם (דף נו ע"א), וז"ל: ונבוא להבין המבוכה שיש בענין ירידת המלכות בבי"ע, שבדרוש ד' מדרושי הלילה כתב וז"ל שהנקודה העשירית התחתונה והיא המלכות של רחל היא היורדת לבריאה וזכור זה, ופעם אחת שמעתי שהכתר דרחל היא היורדת לבריאה בחצות לילה, ופעם אחרת שמעתי כי ט' הנקודות הבאות לה בסוד תוספת הם היורדות למטה בבריאה, אבל הנקודה השרשית אי אפשר לה לירד בבריאה בשום אופן יע"ש. ובדרוש ה' של התפילין כתב שהכתר שלה יורדת בחצות הלילה לבריאה, ובאור הבקר עולה לאצילות ובה נמשכים המוחין של התפילין של יד, ואז יורדת הט' לבי"ע ועולות ע"י סדר התפילה. ובדרוש ו' מתיקוני הלילה דרוש המפיל כתב כי זו הנקודה השורשית יכולה לעמוד עם ז"א פב"פ כל עת וזמן וזכור זה. ובדרוש ב' דברכת אבות כתב כי הכתר שלה אי אפשר שירד בבריאה אלא הט' תחתונות שלה, ומ"ש במקום אחר שמה שיורד ממנה הוא נקודה א' דוקא שיורדת בבריאה, היינו מפני שמה שיורדים מן הט' תחתונות שלה הם הט' מלכיות של ט' תחתונות שלה והם נעשים נקודה קטנה כלולה מי'. וזמ"ש במקום אחר שהמלכות שבמלכות הם היורדות בבי"ע.

והנה בדרוש ה' מדרושי התפילין כתב שאותם הט' ספירות שלקחה לאה מרחל יורדת לבריאה באור הבקר להתחבר עם אותה נקודה השורשית של רחל שהוא הכתר שלה שירדה בחצות לילה, והנה באור בקר עלה הכתר שלה באצילות, ואז הט' תחתונות ירדו לבי"ע ע"כ. ונראה שכוונתו ז"ל עמ"ש במקום אחר שהכתר שלה, ר"ל הו"ק דב"ן שלה להיות שבאו בתחילת האצילות נקראים בשם כתר שלה, והט' תחתונות הבאים בסוד תוספת הם בחינת ג"ר שלה, לכך יורדות הג"ר שלה בסוד מוחין של התפילין לנקודה

השורשית, וזה סוד עלייתה לאצילות באור בקר שהג"ר הם בחינת אצילות, ומ"ש שאח"כ יורדות הט' תחתונות שלה בבי"ע, ר"ל שאחר שקבלה הג"ר בסוד התפילין כל זה נקרא עדיין שירדה לבי"ע בערך המוחין שעתידה לקבל בתפילה, שהתפילין הם חיצו' דחיצו', וז"ש בדרוש ד' מדרושי הלילה והנה הנקודה התחתונה היא המתפשטת בבריאה והיא המלכות של רחל ע"כ, בכאן קראה בשם מלכות כי בערך הג"ר נקרא הו"ק שלה שבאו בעת המלכים בשם מלכות כי יעקב ורחל הם בחינת ו"ק בערך ז"א הנקרא ג"ר בערכם, ומ"ש שהכתר אינו יורד בבריאה.

האמת הוא שלא הכתר ולא הט' תחתונות יורדים, אלא שהכוונה היא כמ"ש הרב ז"ל בכמה מקומות שניתוספים בה פרצופים, ומחמת זה נשאר הפרצוף התחתון בבחינת בריאה, וזה סוד ירידתו בבריאה, אבל בכתר שלה יש זו המעלה שאינו נקרא שירוד בבריאה שתמיד הוא בבחינת אצילות מחמת שהמלכות של העליון מתלבש בו, לכך נקרא שהוא תמיד באצילות, ומ"ש שזו הנקודה השרשית יכולה להיות עם ז"א פב"פ בכל עת וזמן, הכוונה שזו הנקודה השרשית היא בחינת ו"ק שלה, והיא בחי' נרנח"י דנפש שזה אינה חסר לעולם, ומן הז"א אינו חסר נרנח"י דנפש ונרנח"י דנפש דרוח כמ"ש מורי הרב ז"ל בפירושי תיבות שמע ישראל, שבתוכה שמע מקבלת המלכות נרנח"י דנפש דרוח, ובתוכה ישראל מקבל ז"א נרנח"י דרוח דרוח ע"ש, עכ"ל.

בעניין הנוק' העומדת בהיכל ק"ק דבריאה

איזה בחינה היא

בספר שערי רחמים (חלק א, סימן קכז, דף כח ע"א) כותב ר' רחמים דוד שרים, וז"ל בקצרה: השאלה היא, מקום אחד אומר הט"ס שירדו בלילה, ירדו כלים פנימיים בכל הבריאה ואמצעיים ביצירה וכו', ומקום אחר אומר בשעת ירידת הט"ס ירדו להיכל ק"ק דבריאה וכו'.

תשובה. כתב הרב, כמה מיני מלכות יורדים לבי"ע וכו', וזה הנקבה שאנו מעלים אותה בא"ל עליון גואלם להיכל ק"ק ומהיכל ק"ק לאצילות, זה מלכות המתמעטת בכל לילה, ויורדים ט"ס מלכות כלים פנימיים בבריאה ואמצעיים ביצירה וחיצוניים בעשיה, ובכל יום ע"י תפלה מעלים אותה מעולם לעולם ומהיכל להיכל לאצילות, וא"ש הי"ב, עכ"ל.

ובספר תורת חכם (דף צו ע"ב – צו ע"א) מבאר ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: והנה בספר הכוונות בתי' ברוך כתב ויכרע כל גופו שהוא תפארת לגבי מלכות העומדת בבריאה, ובדרושי ר"ה כתב לגבי ה' שהיא המלכות שתחת היסוד לתת לה כח שתעלה את המלכות שהיא בבריאה הנק' אדנ"י, הרי שזו ה"ה שאנו מורידין אות ו' לגבה היא שורש השלישי של המלכות אותה הנקראת ה' תתאה, לא אותה דבריאה שהיא שורש הרביעי של המלכות הנקראת אדנ"י, אלא שכאן בדרוש העמידה דחול כוונת הרב ז"ל שבערך המלכות שתחת חג"ת דז"א שהיא השורש השני של המלכות, זו המל' שתחת היסוד נקראת

בערכה שהיא עומדת בבריאה, שסתם מלכות נקראת בערך העליון שהיא עומדת בסיום האצילות, לכך זו המלכות של החג"ת נקראת שהיא עומדת בסיום האצילות.

והנה נודע כי כל בחינה כלול מכולם [הערת המו"ל: ר"ל כי כל אחת מד' שורשים כלולה מד' בחינות], א"כ זו המלכות שתחת היסוד שהיא בחי' ה' היא בחינת מלכות דחכמה דחכמה דז"א, ושם אדנ"י שהיא בבריאה היא השורש הד' של ד' שרשים שיש למלכות אחורי החכמה דחכמה, ומ"ש שהיא עומדת בבריאה, ר"ל בבחינה דז"א שהיא בחינת בריאה בערך החכמה. והראיה שמחיבור זה יוצא מילוי דע"ב הנמשך בחכמה דז"א.

ומ"ש כ"ו ע"ב ק"ל, כ"ו הוי"ה פשוטה, ע"ב הוי"ה פשוטה ושם מ"ה שמבפנים דז"א, כוונתו ז"ל שהוי"ה פשוטה היא עטרא דגבורה דנוק' שנקרא הוי"ה פשוטה כמ"ש בדרושי ר"ה ע"ש, ועוברת דרך פנים דז"א, ומ"ש מורי הרב ז"ל כ"ו ביסוד דז"א, ק"ל ה' הוי"ת בדעת דנוק', ע"ב ריבוע דפשוט בגופא דנוק' ע"כ, בדרושי ר"ה כתב שזו ההתפשטות הוא בנוק' דבריאה הנק' אדנ"י. א"כ איך יבא אח"כ הכוונות של כ"ו ע"ב ק"ל דהוי"ה פשוטה ושם מ"ה שזה הוא בגופא דז"א דאצילות.

ועם האמור מתיישב שזו האדנ"י שהיא בבריאה הוא בבחינה דחכמה דז"א דאצילות הנקרא בריאה בערך החכמה דחכמה דז"א, ואחר שניתנה העטרה לאדנ"י הנז' יורדת מן הבחינה דז"א ולמטה דרך פנים ואחור דז"א עד שיורדת לבריאה. וזהו שכתב מורי הרב ז"ל וז"ל, יהו"ה כל האורות הנז' נמשכים לנוק' להק"ק דבריאה ועולה היא וכל בי"ע לאחורי היסוד דז"א, הכוונה היא שצריך להמשיך כל האורות הנז' של כ"ו ע"ב ק"ל לה' שהיא המלכות שתחת היסוד התחתון ממש דז"א שבסיום גופו, ומשם למלכות שהיא בבריאה ממש התחתונה, ויתעלה היא וכל בי"ע אחורי היסוד דז"א, וכך הוא בכריעה שניה שהיא בחכמה דחכמה דז"א, ואח"כ יורדים כולם לנוק' ועולה עד אחורי נז"ה דז"א, אלא שבכאן לא הוצרך להמשיכם דרך פני ז"א ואחוריים שלו, עכ"ל.

ושם בהמשך (דף צז סע"א) מזכיר שוב, וז"ל: המלכות שתחת היסוד נקרא שהיא עומדת בבריאה בערך שורש המלכות השניה שהיא באחורי החג"ת, עכ"ל.

ועיין עוד מ"ש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי העמידה, תיבת ברוך, אות י, דף לח ע"א).

בעניין ההיכל ק"ק דבריאה

השאלה היא האם אותו היכל ק"ק דבריאה המוזכר בסדר הכוונות של תיבת ברוך הוא היכל ק"ק דבריאה התחתונה או דבריאה דאצילות.

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, תיבת ברוך, דף כט ט"ג) כותב מהרח"ו, וז"ל: גם תכוין כי על ידי כריעה זו של ו' לגבי ה' עולה הה' שהיא המלכות עד כנגד אחורי היסוד דז"א ממש הנקרא ברוך, והנה עליה זו היא עליה ראשונה של המלכות. גם תכוין כי ע"י עליה

זו עלתה ג"כ עמה היכל קה"ק דבריאה וכל שאר העולמות כלולים בו, כי לטעם זה נקרא זה ההיכל של קה"ק דבריאה גם הוא ברוך, בסוד ריבוייא דברכאן שכולל כל העולמות בתוכו כנז' בזהר פר' פקודי וביארנוהו לעיל, עכ"ל.

בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קכא, דף כט ט"ד – ל ט"א) כותב ר' רחמים דוד שרים, וז"ל בקצרה: שאלה וכו'. צ"ל היכל ק"ק העולה עתה של איזה בחינה, אם הוא היכל ק"ק דבריאה התחתונה, או דבריאה דאצי', או נאמר שהוא היכל ק"ק דז"א דבריאה וכו'.

תשובה. נלע"ד אם ירצה לפני ה', כי בימות החול כל עסקנו בהיכלות דז"א דבי"ע דאצי' היורד ומתלבש בז"א דבי"ע התחתונים וכו'. הרי מפורש משהכ"ו ומסידור הרש"ש שעליית ק"ק דבריאה ברוך הוא ק"ק דז"א דבריאה דאצי', וכן ההיכלות כולם הנכללים בו, הכל הוא דבי"ע דז"א דאצי', אבל היכל ק"ק דבריאה התחתונה אינו שייך כאן כי ג"ר שבו עלו באשה ריח ניחח, וחיצוניותו שהוא ו"ק שבו עולים באמירת שמע קולנו ומלבישים על פנימיותו שבנהי"ם דאצי' כמ"ש בסידור, וכ"כ בעלי נהר אות ל"א יע"ש והיע"א, עכ"ל.

בעניין ההיכל ק"ק ועולמות בי"ע

עיין מ"ש ר' רחמים דוד שרים בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קכא, דף כט סע"ג), ור' אליהו משען בספר צדק ושלום (אות ה, עמ' יב).

בעניין סדר עליות הנוק'

בסדר הכוונות של תיבת ברוך מעלים מחלקי הנוק' דז"א שירדו לבריאה לעולם האצילות, ונביא כאן ב"ה מדברי מהרח"ו הנוגעים לסדר עליות הנוק'.

בספר שער הכוונות (עניין ראש השנה, דרוש ו, דף צג ט"ב) כותב מהרח"ו, וז"ל: הנה בתפי' יוצר עד גאל ישראל העלינו את המל' עד היכל ק"ק דבריאה, והנה היא בבחי' נקודה א' כלולה מ', ואינה עדיין בבחי' פר' כי היא בסוד לכי ומעטי את עצמך, מבלי היות בה בחי' פר', עכ"ל.

שם בהמשך (עניין ראש השנה, דרוש ו, דף צג ע"ג) חוזר ומפרט הוא ז"ל, וז"ל: נודע הוא במשז"ל שבברכו' יוצר אור עד סוף גאל ישראל העלינו את המל' עד היכל ק"ק דבריאה, הנה היא בבחי' נקו' א' כלולה מ', ואינה עדיין בבחי' פר' כי היא בסוד לכי ומעטי את עצמך, וכונתנו עתה להעלותה עד מקום אצילותה, שהוא כנגד החזה דז"א בסוד אב"א, ואח"כ נעשה אותה פר' שלם ונחזירנה פב"פ.

והענין הוא כי ד' בחי' יש אל המל' כנ"ל בביאור משנת ד' ראשי שנים הם כו', הא' היא בחי' בסוד קשר של תפילין ש"ר תחת ג"ר שהם חב"ד דז"א, ושם הניחה שורש א'. עוד יש לה שורש ב' תחת חג"ת דז"א, ושם הוא מקום החזה. עוד יש לה שורש ג' תחת נה"י דז"א תחת היסוד, ושם הוא נקרא בסוד ה' אחרונה של הוי"ה. עוד יש לה שורש ד'

למטה בהיכל ק"ק דבריאה, ושם היא בסוד נקודה א' כלולה מ', אבל אין בה בחי' פ' ואז נקרא שם אדנ"י. ועיין בפ' חיי שרה בענין מערת המכפלה, ותבין מה ענין ד' בחי' אלו היטב, והנה כוונתנו עתה היא להעלותה ולהמשיכה אל שרשיה העליונים הד' אלו הנז', עכ"ל.

עוד שם (דרושי העמידה, דרוש ב, פירוש תיבת ברוך, דף כט ע"א – ב) כותב מהרח"ו, וז"ל: גם תכוין כי על ידי כריעה זו של ו' לגבי ה' עולה הה' שהיא המלכות עד כנגד אחורי היסוד דז"א ממש הנקרא ברוך. והנה עליה זו היא עליה ראשונה של המלכות. גם תכוין כי ע"י עליה זו עלתה ג"כ עמה היכל קה"ק דבריאה וכל שאר העולמות כלולים בו, כי לטעם זה נקרא זה ההיכל של קה"ק דבריאה גם הוא ברוך, בסוד ריבוייא דברכאן שכולל כל העולמות בתוכו כנז' בזהוה פ' פקודי וביארנהו לעיל.

וכבר הודעתין במקומו כי ה' בחי' יש אל המל' בתחי' היא נקודה קטנה, ועוד היא נגדלת כמדת היסוד ממש כמוהו ובשיעור גדלותו, וכמבואר אצלנו בפ' וכל בשליש עפר הארץ (ישעי' מ, יב), שהוא שלישי מדה אחת לבד, וזו ההגדלה הוא שנגדלה עתה במלת ברוך כנז'. עוד נגדלה גדלות ג', והוא שתהיה מדה א' שלימה ככל המדות הגדולות שהוא שתהיה כשיעור מדת הת"ת שהוא גופא דז"א שהוא מדה אחת גדולה, ולא כמדת היסוד שהוא מדה קטנה. עוד נגדלת גדלות ד', והוא שנעשית פרצוף גמור אלא שהוא פרצו' קטן כשיעור פרצוף הנקרא יעקב, שהוא כשיעור שיש מן החזה דז"א עד רגליו. עוד נגדלת גדלות ה' והוא שנעשית פרצוף גדול שוה בשוה בכל קומת ז"א. והנה זה הגדלות הגדולה מכולם אינו אלא בזמן תפלת השחר של שבת כמו שיתבאר בע"ה שם במקומו, עכ"ל.

ובספר עולת תמיד (עניין התפילה, דף מב ע"ב) מבאר מהרח"ו, וכן מובא בספר פרי עץ חיים (שער הקרית שמע, פרק כא, דף מו ט"א), וז"ל: ודע כי בהיות הנוקבא דבריאה יש לה פרצוף י"ס, ובעלותה למעלה באצילות אינה עולה רק באחורי היסוד לבד בבחינת נקודה, כי כל פרצוף הי"ס דבריאה אינו רק נקודה ביסוד ואף זה באחור, ואח"כ צריכה להגדיל חצי האחור, ואח"כ נגדלת כל האחור. ואחר זה כל זה אינו רק נקודה אחת פנים בפנים עם היסוד. ואח"כ צריכה להגדיל חצי הפנים עד הת"ת שבו שהוא החזה. ואח"כ צריך שגם ז"א יחזור עלייה אחרת גדולה, ואז צריכה גם היא לחזור נקודה לבד באחור, ואח"כ נגדלת כל האחור, ואח"כ נקודה בפנים, ואח"כ נגדלת ככל חג"ת דז"א פנים בפנים, וזה בחזרת העמידה דחול דשחרית.

ואם תרצה [פ"ח: לעלות] יותר גם ז"א עולה יותר, וצריכה היא לחזור נקודה באחור וכו'. ואח"כ נגדלת פנים בפנים עד חב"ד דז"א, וכל אלו הם זווגים דיעקב ורחל. ואח"כ חוזרת נקודה באחור, כי גדל הז"א וכו', ואח"כ נגדלת פנים בפנים עד כתר דז"א, ואז הזווג הוא ישראל ברחל. וכן עד"ז אם יעלה ז"א עליות אחרות צריכה לחזור באחור וכו', ואח"כ נתקנת בפנים, וזכור כלל זה, עכ"ל.

בטוב ברוך ירושלם קנא

מתוך דברי מהרז"ו מתבאר כי ד' בחי' שרש יש אל המל', והם מלמעלה למטה:

שרש הא' מאחרי ג"ר דז"א בסוד קשר של תפילין של ראש,
 שרש הב' מאחרי חג"ת דז"א, מקום החזה,
 שרש הג' מאחרי נה"י דז"א תחת היסוד, ושם היא נקראת בסוד ה'
 אחרונה של הוי"ה,
 שרש הד' למטה בהיכל קה"ק דבריאה, ושם היא בסוד נקודה א' כלולה
 מי', אבל אין בה בחי' פר', ואז נקראת שם אדנ"י,
 למעשה בסידור נוהגים לקרוא לשרשים בסדר מלמטה למעלה, לכן מה שקוראים שם
 שרש השני – פי' שרש השני מלמטה שהוא מאחורי היסוד דז"א.
 והן סך הכל ה' בחי' גדלות:

- א' נקודה קטנה, והיא אז בבריאה,
- ב' כמדת היסוד ממש כמוהו ובשיעור גדלותו, והיא כבר עלתה לאצילות,
- ג' מדה א' שלימה כשיעור מדת הת"ת שהוא גופא דז"א,
- ד' פרצוף גמור אלא שהוא פרצוף קטן כשיעור פרצוף הנקרא יעקב,
 שהוא כשיעור שיש מן החזה דז"א עד רגליו,
- ה' פרצוף גדול שוה בשוה בכל קומת ז"א.

בעניין סדר עלית חלקי הנוק'

בספר פתח עינים (כוונות העמידה, חיבת ברוך, דף ל ע"ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: כאן שמעתי מקשים, מאי שנא היות עלית הנוק' מדת"י תחילה ולא מחח"ן. עיין להרב יפה שעה דף קצג רע"א, ושם בענין עלית העולמות דקבלת שבת יע"ש אשר הוא ע"ד הנז', עכ"ל.

בעניין ציור נרנח"י דו"ק והמוחין בהמשכה לנוק'

בספר מעיל אליהו (עמ' קלז – קלח) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל בקצרה: והנה הרב הרד"ם סידר בכאן נרנח"י דחג"ת ונה"י ויו"ד ה"י דקס"א ו"ה, שר"ל שצריך לכוין להמשיך נרנח"י מלובשים ביו"ד ה"י דקס"א שהוא הצלם לגבי המלכות שהיא ה"א. בכל הסידורים של רבינו הרש"ש זיע"א לא יש מסודר כלום וכו', מ"מ אין לכוין בה אלא סתם, ולכן לא סדר כלום וכו'. משמע שאין לכוין ביו"ד ה"י דקס"א ולא בנרנח"י שבתוכם, אלא דוקא בכללות להמשיך הארה מהחג"ת ונה"י שנרמזים באות וא"ו לחב"ד חג"ת דנוק', עכ"ל.

ושם בהמשך (עמ' קמא סט"ב) כותב הוא ז"ל על סדר הכוונות של תיבת אתה, וז"ל בקצרה: גם בכל הסידורים של רבינו לא יש מסודר נרנח"י לנוק', ורבינו הרד"ם ז"ל סידר נרנח"י ואל"ף ה"י דקס"א גם לנוק' וכו'. ואולי שטעמו של רבינו שמה שנמשך לנוק' הארה דוקא וכפשיטות דברי רבינו ז"ל, ולכן אין לכוין בנרנח"י, עכ"ל.

בעניין ההמשכות לנוק' העומדת בכריאה

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עג ט"א) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל בקצרה: המשכה זו של ה' לגבי ה' היא למל' העומדת בהיכל ק"ק דברי', ואפ' שרבינו סובר שא"א להמשיך לברי' אם לא שימשך תחי' לשורשה שבאצי' שהיא עתידה לעלות עליו וכו', נראה שגירסתנו היא מהרד"ם ז"ל, עכ"ל.

בעניין ההארות מאבא ומחכמה דז"א

בסידור כתוב "להמשיך מילוי דע"ב זה מאבא ומחכמה דז"א לנוק'", וכנ"ל בביאור לסדר הכוונות, מסודר למעשה רק שם הוי"ה במילוי יודיין העולה בגי' ע"ב א', אמנם כבר הארנו שם שמדברי מהרח"ו בספר שער הכוונות משמע שהנם ב' הארות – ע"ב מאבא וע"ב מחכמה דז"א.

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, דף כט רט"ג) כותב מהרח"ו, וז"ל: ותכוין בזה אל אותיות המילוי דהוי"ה דע"ב דיודין, כי נמשך הארה מן אבא ומן חכמה דז"א, אשר שניהם הם הוי"ה דיודין ומשניהם יורד הארה למטה, עכ"ל.

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עג) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: מי' דע"ב זה מאבא ומחכמה דז"א. מל' רז"ל בשה"כ שכ' מן אבא ומן חכמה דז"א אשר שניהם הם הוי' דיודין ומשניהם יורד הארה, וכן בתיבת אתה כתב, עתה בכריעה זו הב' ירד אור מן אי' וגם מן בינה דז"א למטה, כי כ"א משתיהן נק' וכו' ע"ש, משמע שהם ב' הארות בכל כריעה, א' מאבא או אי', ועוד א' מחכמה או מבינה דז"א. אמנם כיון שאבא וחכמה דז"א שמותיהם שוין ע"ב, וכן אי' ובינה ד"א קס"א, לכן מצוייר בסי' פעם א' מי' ע"ב ופ"א מי' קס"א, והם כפולים כפי שה"כ הנז'. כ"ן לכאור' פשוט וא"ש את"ם, עכ"ל.

ושם (ס) כותב עוד, וז"ל: צ"ל דהיינו ממח החכמה דז"א שהוא עתה למעלה מראשו, שהוא פרק עליון דנצח דאי'. וא"כ לכאור' לא שייך לצייר כאן ג' כלי חכמה, עכ"ל.

ובספר אמת מאר"ץ (עמ' צד) כותב, וז"ל בקצרה: מ"ש הרש"ש מילוי דע"ב מאבא ומחכמה דז"א, ר"ל מאבא שהוא נקרא פנים דאחור שעדיין לא נכנס כלל, ורגליים שלו שהם הנ"ה שהם על גבי רישא דז"א, ונודע כי נה"י דאבא הם מילוי דע"ב, ועתה ימשיך הארתם לז"א. אלא שצ"ע לזה, דמה ענין זה לזה, עכ"ל.

בעניין ההארות מיסוד דאימא שבחב"ד דז"א

בסידור כתוב "להמשיך הארת וכו' מיסוד דאימא שבחב"ד דז"א וכו'", בביאור לסדר הכוונות ראינו שלא צריך לומר לחב"ד דז"א ומשם ליסוד דז"א. אותן הארות יוצאות מדעת דאימא, שבאמת היות והורדנו רק הארה דו"ק דמוחין דז"א, ואותו ו"ק נשאר למעלה בחב"ד חג"ת, כך שיסוד דאימא נמצא עדיין בחב"ד דז"א כמו שהכתובת מזמינה, ומזה לא יהיה קשה שגם אותיות מנצפ"ך יוצאות בהמשך מהארה יסוד דאימא שבחב"ד דז"א.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' עג ט"ב) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: ולפי פשט הבנת הדברים נראה, שעצמות היסוד [דאימא] הוא עתה בכתר, והארתו עם הארת האותיות שבתוכו הם בחב"ד, שנמשכו מדרך הכתר. וכאלו תני והדר מפרש, שהארת האותיות והמנצפ"ך הללו שאמרנו להמשיכם מיסוד דאי' שבחב"ד דז"א, צריך בתחי' לכוון להורידם מהכתר ואח"כ מהחכמה וכו', עכ"ל.

בעניין בנין זו"ן וכ"ב אתוון

בכדי לבנות כל קומת נוק' והיסוד שבה (עיי' גם סדר הכוונות שבסוף תיבת למען שמו), צריכים כ"ב אתוון. בתיבות ברוך אתה כל ההמשכות אינן אלא הארות בלבד, ובתיבת ה' ממשיכים אותן שוב אלא שהפעם תהיה עצמות כ"ב אתוון באמיתות. ובהמשך הנוק' נבנת עוד ע"י אל"ף ביי"ת דאטב"ח עד סוף תיבות למען שמו, וכך לשון הכוונות שם:

ולוקחת הנוק' כ"ב אתוון מז"א, ומהם נעשים רמ"ח אברים, ומכללותם נעשה כלי יסודה. ציר ודלת, שביסודה גי' כ"ב, וג"כ לוקחת ה"ג מנצפ"ך והם המוחין שבה, וכללותם שביסוד הם המ"ן שבה, ועתה נעשה החותם הא' שבה הנק' ירושלים.

בספר מבוא שערים (שער ב חלק ב פרק ז, דף ט ע"ד) מבאר מהרח"ו, וז"ל: ונבאר ענין האותיות שהם הכלים כנ"ל ש"א ח"א פ"א, והם הם החסדים וגבו' שנמשכים בטיפת הזכר להוליד את הולד להיותו נוצר על ידיהם ציור איבריו, והם הם הכ"ב אותיות, ואלו הכ"ב אותיות הם בחי' כלים דאו"א וזו"ן, כי החסדים והגבורות הם הכ"ב אותיות ונכנסים באו"א ומהם מציירים הכלים דאו"א פנים ואחור, ומשארית החסדים שהם שאר האותיות נוצרים הכלים דזו"ן וכו', עכ"ל.

בספר עץ חיים (שער לד, פרק ב, אות כ, ח"ב, דף מז ע"ב) כותב הוא ז"ל, וז"ל: והנה כל האברים נעשו ונצטיירו בכ"ב אתוון כנודע, כי גוף הוא מן האותיות, לכן הארת כ"ב אתוון דכורין שמהם נצטייר עצמותו לצורך גופו עצמו, עכ"ל.

שם (שער לה, פרק ג, ח"ב, דף נב ע"ג) כותב עוד מהרח"ו, וז"ל: אך הענין הוא כי הלא כל האברים כולם השאור שבעיסתן, הם כ"ב אתון שהם סוד האבנים שמהם נבנית הבית, עכ"ל.

ועיין גם מ"ש שם (שער ה, פרק ה, ח"א, דף כג ע"ב-ג), ועל זה מ"ש ר' סלמאן אליהו בספר כרם שלמה (חלק ב, עמ' שכט, אות יז).

ובספר שער הכוונות (דף צג ע"ד) כותב מהרח"ו, וז"ל: והנה אין הפר' נעשה אלא ע"י האותיות כנודע, לכן תכוין בכריעת הראש במלת אתה להוריד לה כ"ז אותיות, שהם כ"ב דא"ב וה' היתירות של מנצפ"ך, עכ"ל.

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עד רט"ב) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: ומה שאני הדל מבין לע"ע מהנ"ל לקו"ד הוא, שכל י"ס דמכל פר' הוא בחי' כ"ב אותיות, והיסוד כולל הוא לבדו כל הכ"ב, עכ"ל.

עוד בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, דף כט ט"ג) כותב מהרח"ו, וז"ל: ואמנם זו ההארה של אלו הכ"ב אתון, תכוין בשני אותיות ב"ך שבמלת ברוך ותכוון להורידן, עכ"ל.

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דף לח ע"א, אות ח) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: בחי' כ"ב אתון ומהם נעשו כל הכלים דאו"א וזו"ן, ואו"א לקחו ט"ו אותיות וזו"ן ז' אותיות, עכ"ל (ועי"ש באורך) והוא כמ"ש בספר עץ חיים (שער טנת"א, פרקים ו-ז).

בעניין ההארות לנוק'

על סדר התפשטות ההארה עיין מה שהאריך ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר שמן ששון על שער הכוונות (חלק ג, דף לח ט"ג, אות יג).

ובספר פתח עינים (סדר תפילות ראש השנה, אות ד, דף צג סט"ב) כותב הוא ז"ל, וז"ל: שם מ"ש בשער הכוונות דרוש ו' דר"ה ובסדור לנקודת שבהק"ק דבריאה הנק' אדני בחינה ד' שבה כנו' בסוד ד' ראשי שנים הם יע"ש, וצ"ל דאין זה סדר החול בתרתי שהרי כאן בתחילה נמשך כל סדר המו' והרי"ו לבחינת הה' התאה שורש המל' שורש ה"ג שלה וממנה לשורש הרביעי שהיא שם אדני שבבריאה, ושם בחול לא מצינו שבא לה המוחין דרך שורש ה"ג ע"ד הנז' בתפ' ר"ה. ועוד דכאן בר"ה קרא לבחינה ד' דבהק"ק דבריאה בשם אדני, ובשער הכוונות בריש ב' דעמידה דחול משם נראה דבחינת המשכת המוחין דכריעות דעמידה הוא לבחי' מל' שורש הד' שבהק"ק דבריאה שהיא הה' אחרונה דהויה וא"ו לגבי הה' יע"ש. נמצא דקורא אותה לשורש הד' בשם הה' ולא אדני. ועיין להתו"ח דצ"ו ע"ב שנכנס בזה לתר' יעש"ב, ואני לא זכיתי להבין דבריו היטב, עכ"ל.

בעניין הכלים דנוק'

בסוף תיבת ברוך ממשיכים מספר הארות לנוק', ושם מסודר אות ה' במקום כלים.
בספר באתי לגני (חלק א, עמ' ט"א) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: ומה שלא סידר כלים דמ'
כמו בז"א, נראה פשוט היות ועוד לא נעשית פר', עכ"ל.

בעניין סדר ההמשכות לנוק'

ב"ה נציין כאן בקצרה כי במשך העמידה מעבירים מוחין והארות מז"א לנוק' באופנים
שונים, ולא תמיד נתבאר לנו איך בדיוק, ונרשום אותם:

ברוך	ו"ק דמוחין דאח' דאח' מו"ק דז"א, לחב"ד חג"ת דשרש השני דנוק'.
אתה	ג"ר דמוחין דאח' דאח' מת"ת דז"א, לג"ר דשרש השני דנוק' (ודוחים המוחין דו"ק).
השם	ו"ק דמוחין דפנים דאח' מו"ק דז"א, לחב"ד חג"ת דשרש השני דנוק', ג"ר דמוחין דפנים דאח' מת"ת דז"א, לג"ר דשרש השני דנוק' (ודוחים המוחין דו"ק).
קונה הכל	שליש חסד דת"ת מת"ת דז"א לכתר דנוק' (מחולק לד' חלקים הנמשכים בנפרד), ב' חסדים מג"ה דז"א לחו"ב דנוק', ואח"כ מתפשט לכל הקו, מוחין דהבינות וגבורות תוך נה"י דאימא לפר' רחל ולאה, מוחין של בחי' אח' ופנים דפנים ופנים דאח'.
באהבה מלך עוזר וכו'	ו"ק דמוחין דאח' דאח' ופנים דבינה, לחב"ד חג"ת דנוק', ג"ר דמוחין דאח' דאח' ופנים דבינה, לג"ר דנוק' (ודוחים המוחין דו"ק למקומם).
ברוך אתה	ו"ק דמוחין דאח' דאח' ופנים דבינה, לחב"ד חג"ת דנוק', ו"ק דמוחין דפנים דאח' ופנים דבינה, לחב"ד חג"ת דנוק', ג"ר דמוחין דאח' דאח' ופנים דאח' דחכמה, לג"ר דנוק' (ודוחים המוחין דו"ק).
השם	ו"ק דמוחין דאח' דאח' ופנים דבינה, לחב"ד חג"ת דנוק', ו"ק דמוחין דפנים דאח' ופנים דבינה, לחב"ד חג"ת דנוק', ג"ר דמוחין דאח' דאח' ופנים דאח' דחכמה, לג"ר דנוק' (ודוחים המוחין דו"ק).
	ג"ר דמוחין דפנים דאח' ופנים דבינה, לג"ר דנוק' (ודוחים המוחין דו"ק).

ועד כאן נמשכו בפרט כל המוחין של ב' בחי' שרשי המוחין — חו"ב דכתר.

ברכות האמצעיות

מספיי דז"א לספיי דנוק' (בחי' חב"ד חג"ת נה"י),

נשיקין

מפרק לספיי

למעשה מג' פרקיין – עלאיין אמצעיין ותתאיין – דנה"י
 דז"א לג' קווי חח"ן בג"ה דת"י דנוק',

תיקון הכתר דנוק'

כריעות וזקיפות

בכריעות וזקיפות דמודים ולך נאה להודות נמשכים
 המוחין של ב' בחי שרשי המוחין חו"ג דכתר באופן
 דומה למה שמכוונים בברכה הראשונה.

ג' ברכות אחרונות

מג' ספיי נה"י דז"א לג' קווי חח"ן בג"ה דת"י דנוק'.

אתה

הקדמה

בתיבת אתה, לאחר שבתיבת ברוך המשכנו בחי' ו"ק דמוחין דאימא דמקומם בז"א, ממשיכים כעת בחי' ג"ר דמוחין, וכאן המוח הוא א"ה דקס"א, שהוא החלק הראשון של שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א – אל"ך ה"י, והוא כנגד בחי' ג"ר, כשבתיבת ברוך המוח היה י"ה דקס"א – יו"ד ה"י, שהוא החלק השני של השם הנ"ל כנגד בחי' ו"ק.

עוד ממשיכים בתיבת אתה לבנות פר' הנוק' מאחורי ז"א, ובאים להמשיך לה בחי' ג"ר דמוחין, ומאירים לה מספר הארות באופן דומה אמנם שונה ממה שהיה בתיבת ברוך.

סדר הכוונות של תיבה אתה בקצרה

בסדר הכוונות של תיבת אתה מביאים בחי' ג"ר דמוחין דאימא לז"א, ואותה בחי' הג"ר דז"א אינה נכנס למקומה ע"י כניסה ודחיה מלמעלה, ר"ל כניסה לג' קוים חב"ד דז"א בפעם א' מלמעלה, כמו שראינו בכניסת הו"ק דמוחין, אלא נמשכים אותם ג"ר דמוחין קודם כל לחכמה דז"א, משם לבינה דז"א ומשם לת"ת שבו דרך הדעת. אז מאירים לנוק', להמשיך לה בחי' ג"ר דמוחין הנ"ל, ודוחים המוחין דו"ק שלה למקומם.

עוד מוסיפים להמשיך מספר הארות לנוק' כדי לבנותה ולהעלותה לשרש השני מאחורי נו"ה דז"א, ועוד כדי להעלות את המלכויות דחח"ן בג"ה שהעלינו מבריאה והשארנו בקרקעית האצילות בסוף מתיבה ברוך.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, פירוש תיבת אתה, דף כט ע"ב – ל ע"א)

אתה. עתה תכרע כריעה שניה בסוד י' לגבי ה', פי' כי עתה צריך להמשיך אור גבוה יותר כדי שע"כ תתעלה המל' יותר מבראשונה, וצריך להמשיך הארה זו מן ג' מוחין עלאין שע"ג רישא דז"א אשר לא נכנסו עדיין בתוכו, ולכן צריך לכרוע עתה בחינת הראש, להורות שהז"א כורע את ראשו, שה"ס י"ה יוד לגבי ה' עלאה, שה"ס ג' מוחין עלאין הנכנסין עתה לצורך הארה זו תוך ז"א לפי שעה, ותיכף חוזרים להסתלק ואינם נכנסים בקבע עד במלות אלהי אברהם כו' וכמשי"ת בע"ה. ולכן תכוין להמשיך ב' אותיות ראשונות של אהיה שהם המוחין ולכרוע ולהורות הכנסת ג' מוחין עלאין, שה"ס א"ה

של אהיה במלויים אל"ף ה"י ע"ד הנז"ל במלת ברוך, ולהורידם ברישא דז"א שהיא י"ה. ובתחי' לוקחם אות י' שהיא החכמה שבו, ומשם נתנים אל הבינה שבו הנק' ה', וז"ס י' לגבי ה', ומשם יורדים אל אות ו' שהוא הת"ת דז"א, ומשם יורדים אל הא תתאה שהיא המל'.

ואע"פ שבזוהר לא אמרו אלא י' לגבי ה', עכ"ז מוכרח הוא שירדו ג"כ עד ו' לגבי ה'. אמנם כוונת דברי הזוהר הם לומר שבתחי' במלת ברוך היה ו' לגבי ה' בלבד, אבל עתה בכריעה שני' של אתה, מתחלת הכריעה הזו מלמעלה גם מן י' לגבי ה'. ומכ"ש שנמשכת למטה עד ו' לגבי ה', אלא שאין צורך להזכיר רק תחלת ההמשכה. והנה בכריעה הראשונה היו ב' אותיות אחרונות של אהיה לשני אותיות אחרונות של הויה, וד' אותיות אלו היו שם א' של יהוה כנ"ל. ועתה הם שני אותיות ראשונות א"ה של אהיה ושני אותיות י"ה של הויה, וארבע אותיות אלו הם שם א' של אהיה. ונמצאים ב' כריעות אלו ע"י הויה ואהיה, אמנם עיקרם הם מן אהיה, כי משם יורד אל ההויה שהוא מן המוחין אל כללות י"ס דז"א.

ובכך אל תתמה אם תמצא כתוב בס' התיקונים ובזוהר ובר"מ כמה נוסחאות מחולפות ומנגדות זו את זו בענין אלו הכריעות, כי יש מאמר אומר שצריך לכרוע ו' לגבי ה' ויורד לגבי הא, ויש מאמר אומר שכורע באהיה וזוקף בהויה, ויש מאמר להפך מזה, אך אמנם במה שכתבנו יובנו כל דבריהם כי כולם חיים וקיימים יוצדקו יחדיו, כי בבחי' א' הוא כדברי המאמר הראשון, ובהצטרף ההארות נעשים שם א' ע"ד מש"ל, וכמו שראית בעיניך כמה שמות הויה ואהיה, יש פה מחולפות זה מזה והמשכיל יבין ויסתכל בדברינו.

גם תראה במה שבארנו איך כריעה הא' היתה בסוד מ"ו, שהוא מילוי הויה יודין שהוא בחכמה, שהם שני אותיות י"ה מן אהיה דמלוי יודין ושני אותיות אחרונות משם הויה פשוטות. ועתה בכריעה שניה, הוא שני אותיות א"ה דאהיה במלוי יודין ושני אותיות י"ה ראשונות משם הויה פשוטות, והם נעשים שם א' של אהיה, אבל בכריעה ראשונה היה שם א' של הויה. גם החשבון של אלו הד' אותיות הנז' אשר בכריעה שניה הם בגי' ק"מ, שהם בגימט' מנין אותיות המלוי של אהיה ביודין, להורות כי עתה בכריעה זו הב' ירד אור מן אימא וגם מן מבינה דז"א למטה, כי כל אחת משתיים נקרא שם אהיה כנודע. ואם תחבר ב' המילויים שבשתי הכריעות שהם מ"ו וק"מ, יהיו אותיות מקום, וה"ס מ"ש רז"ל (ברכות, דף ו ע"ב, ז ע"ב) כל הקובע מקום לתפלתו, שע"ז המקום יוכל האדם להעלות את תפלתו עד מקום שירצה למעלה. ונודע כי התפלה היא בחי' מלכות, הנקרא תפל' היא העולה למעלה ע"י שני המלויים הנז' העולים בגי' מקום.

וצריך שתכוין כי משני מלויים אלו נעשה שם הויה א' שהוא בגי' מקום, והוא ענין שם הויה ע"י הכאה באופן זה – יפ"י הפ"ה ופ"ו הפ"ה, הרי הכל בגי' הוא מקו"ס. והענין

הוא שע"י הארת ב' המלוויים הנז' – מ"ו וק"מ, מתרבים הכאת האורות של ז"א הנק' יהוה זה בזה, ונגדלים ומתרבים האורות לשיעור מספר מקום כנו'.

והנה סוד ההארה הזו היורדת עתה, הוא הארת הכ"ב אתוןן עצמן משרשם מן ג' עליונות, שה"ס שני אותיות א"ה של אהיה כנ"ל. וזה נרמז בשתי אותיות א"ת של מלת אתה, והם כ"ב אותיות מן אלף עד תיו, וכיוצא בזה פי' בזוהר פ' בראשית על מלת א"ת, שר"ל כללות האלפא ביתא מן אלף עד תיו שסימנים א"ת.

גם עתה נכנסין הה"ג עצמן משרשם העליון, ולא הארה בלבד ככתחילה, ויורדין אל המלכות. וזה נרמז באות ה' של אתה, שה"ס ה"ג, וה"ס ה' אותיות מנצפ"ך היתירות על כ"ב אותיות הנרמזות במלת אתה באותיות א"ת מן אתה.

גם עתה נכנסין הארת ה' חסדים, אבל אינם נכנסים חסדים עצמן כמו הגבורות, רק הארתם בלבד. וגם זה נרמז באות ה' של אתה. גם ז"ס מ"ש בזוהר על מלת אתה שהיא בחסד, והוכן בחסד כסא (ישע"י טז, ה), וה"ס הכהן בסוד אתה כהן לעולם (תהלים קי, ד), שה"ס הארת החמשה חסדים כנו'.

והנה כל אלו ההארות שלוקחת עתה בעת הכריעה הב' יותר מבכריעה הא', הוא כי בכריעה א' לא לקחה רק הכ"ב אותיות והארת הה"ג, אבל עתה בכריעה הב' לוקחת הכ"ב אותיות עצמן והה"ג עצמן. והטעם הוא מפני שעתה צריכה המלכות לעלות עליה א' יותר עליונה עד כנגד נ"ה דו"א אב"א, אשר הם גבוהים מן היסוד. וגם יש לה עתה הארה א' יתירה, והיא הארת ה' חסדים הנז', והטעם הוא כי בתחילה היה שיעורה מדה א' בענין הרוחב שהוא ברוחב היסוד, אבל עתה אמת הוא שבשיעור הגובה איננו רק מדה אחת בלבד, לפי שני"ה הם זו בצד זו ואינם זה למעלה מזה, אבל בענין הרוחב יש לה רוחב של ב' מדות, שהם נ"ה העומדים זו בצד זו. ולכן צריכה עתה לקחת הארה זו היתירה מן הה"ח. ואמנם אל תטעה לחשוב כי עתה שעולה כנגד הנ"ה, שגם היא נגד היסוד. דע לך שאינו כן, אמנם נעקרת ממקום אחורי היסוד, ועולה ועומדת כנגד אחורי הנ"ה בלבד. והטעם הוא לפי שעדיין איננה פרצוף שלם.

ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל כי זה ג"כ נרמז במלת אתה – ר"ל א"ת ה', כי עתה המל' נקרא ה' בשלימותה, לפי שעתה היא במקום אצילותה הראשון שהוא באחורי נה"י דו"א. ועוד לסיבה אחרת, כי עתה כבר עלתה בג' קוי ז"א, שהם היסוד והנ"ה אשר ציורם נצטייר בג' קוים שיש בציור אות ה' כזה ה', כנלע"ד ששמעתי ממוז"ל.

והנה ב' עליות אלו הם ע"י שני הכריעות הנז', והענין הוא כי ע"י הכריעות של ז"א שיורד אליה, עי"כ היא עולה העליות האלו, אמנם אותם ההארות אינם חוזרים לזקוף ולעלות כי צריכה היא להם. ואעפ"י שבערך המלכות הם נקראים זקיפות, כיון שהיא עולה ע"י כל אלו המדרגות שהם נה"י דו"א, עכ"ז נק' כריעות לפי שאע"פ שהם זקיפות בערכ', עכ"ז מפני שמקום המלכות וכו' ונקו' אצילותה הראשון העיקרי הוא כנגד החזה דו"א, וכל זמן שלא עלתה שם נקרא כריעה ולא זקיפה, כי זקיפה האמיתי איננה אלא

אשר תעלה אל מקומה האמיתי. אבל כל שאר העליות שלה נקרא כריעות, אלא שהם כריעות משונות זו מזו במעלה, כי עדיין כורעת היא למטה ולא נזקפה במקומה האמיתי, ולכן אין הזקיפות אלא במלת יהוה, לפי שאז היא עולה בת"ת דז"א שהוא מקומה האמיתי וכמו שנבאר.

(עניין ראש השנה, דרוש ו, דף צג ט"ב-ג)

אתה. הנה עתה ניתן בה כח הכ"ב אתוון שיש ביסוד כנודע, כדי שבכח הזה תוכל להעשות אח"כ בחי' פר' שלם, וזהו תי' אתה – א"ת ה', כי היא סוד אות ה' תתאה ונמשכין בה כ"ב אותיות שיש מן אלף ועד תיו שהם א"ת. גם תכוין באות ה' של אתה אל ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות.

(עניין ראש השנה, דרוש ו, דף צג ט"ד)

אתה. עתה צריך לכוין כי אחר שכבר נמשך בה בחי' דעת ק"ל בהיותו עדיין בסוד נקודה, אנו צריכין לתת בה כח לעשות פר' שלם אח"כ. והנה אין הפר' נעשה אלא ע"י האותיות כנודע, ולכן תכוין בכריעת הראש אשר במלת אתה להוריד לה כ"ז אותיות, שהם כ"ב דא"ב וה' היתירות של מנצפ"ך מן היסוד דז"א כנודע, כי כל האותיות הם ביסוד הנק' ברוך, בסוד נגילה ונשמחה בך, וזהו ענין מלת אתה – א"ת ה', כי א"ת הם כ"ב אתוון שיש מן א' עד תי"ו בא"ב, ואות ה' הם ה' אותיות מנצפ"ך היתירים.

פרי עץ חיים

(שער העמידה, פרק ט, דף נג ט"ג – ד)

אתה. עתה צריך לכרוע כריעה שניה י' לגבי ה'. פירוש, כי עתה צריך להמשיך אור יותר גבוה, כדי להעלות את המלכות יותר למעלה. והנה הארה זו צריך להמשיכה מן הג' מוחין עלאין שעל ראש הז"א שעדיין לא נכנסו. ולכן צריך לכרוע, להורות שגם הז"א כורע את ראשו, שהוא י"ה – י' לגבי ה' עלאה, שהם סוד ג' מוחין שנכנסין עתה לצורך הארה זו תוך הז"א. אך תיכף חוזרים לעלות, כי אינם נכנסין אלא עד מלת אלהי אברהם וכו' כמ"ש בעז"ה. אך עתה הוא הארה מהן לפי שעה, ולכן תכוין להמשיך ב' אותיות ראשונים של אהי"ה שהם המוחין ולכרוע, להכניס ג' מוחין ראשונים, שהם סוד א"ה דאהי"ה במילוי אל"ף ה"י ע"ד הנ"ל גם בכרוך, ולהורידם אל הרישא דז"א שהם י"ה. ותחלה לוקחין אות י' שהוא החכמה דז"א, ושם ניתנין אל הבינה שהוא ה', וזהו י' לגבי ה', ומשם ירדו אל ו' שהוא הת"ת דז"א, ומשם ירדו אל ה' תתאה מלכות. ואע"פ שלא אמרו בזוהר רק י' לגבי ה', עכ"ז מוכרח הוא שיוורד ג"כ עוד ו' לגבי ה', רק שכוונת הזהר הוא כי תחלה במלת ברוך הוא ו' לגבי ה' לבד, אך עתה בכריעה שניה של אתה מתחלת כריעה זו גם מלמעלה, מן י' לגבי ה', ומכ"ש שגם ו' לגבי ה' בכלל, ואין צריך להזכירו.

והנה בכריעה ראשונה היו ב' אותיות אחרונים של אהי"ה בב' אותיות אחרונים של הוי"ה, וארבעתן היו סוד הוי"ה. ועתה הם ב' אותיות ראשונים של אהי"ה א"ה, וב' ראשונים י"ה של הוי"ה, הרי הוא שם אהי"ה א'. הרי ב' כריעות אלו ע"י שם אהי"ה והוי"ה, אך עיקרם הם מן אהי"ה, כי משם יורד אל הוי"ה כנ"ל, שהוא מן המוחין אל כללות י"ס דז"א.

ולכן אל תתמה אם נמצא בתיקונים ובזוהר כמה נוסחאות וכוונות מחולפות ומנוגדת זו לזו בסוד כריעות אלו, כי לפעמים אומרים ו' לגבי ה', י' לגבי ה', ולפעמים כורע באהי"ה וזוקף בהוי"ה, ולפעמים אומרים בהיפך, כי כל זה תמצא בביאורינו והכל אמת, כי בחי' א' היא. ואח"כ בהצטרף האורות, נעשין שם א' ע"ד הנ"ל, כי כמה שמות הוי"ה אהי"ה יש בכאן מחולפים זה מזה, ואיך נולדים זה מזה כנ"ל, וד"ל.

גם תראה איך כריעה ראשונה הוא בסוד מ"ו, מלוי חכמה דיודי"ן, שהם ב' אותיות י"ה דאהי"ה במילוי יודי"ן, וב' אותיות ו"ה פשוטין דהוי"ה. ועתה בכריעה שניה הם ב' אותיות א"ה דאהי"ה דיודי"ן, וי"ה דהוי"ה פשוטין. הרי שם אהי"ה א', מן ד' אותיות ההם. אך בכריעה א' הוא שם הוי"ה.

גם עתה בחשבון ד' אותיות אלו ק"ם, והם מילוי דאהי"ה דיודי"ן, להורות כי עתה יורד מן אמא ומן הבינה דז"א ולמטה, שהוא מילוי שלה שהוא גי' ק"מ. ואם תחבר שניהם מ"ו וק"מ, הם אותיות מקו"ם. וז"ס כל הקובע מקום לתפלתו (ברכות, דף ו' ע"ב, ז' ע"ב), כי ע"י מקום זה מעלה אדם את תפלתו עד מקום שירצה למעלה, והתפלה היא סוד המלכות שעולה עי"ז המקום הנ"ל.

וצריך שתכוין כי ב' מלואים אלו נעשה מהם שם א' הנקרא מקום, והוא סוד השם בהכאתו – י"פ, הפ"ה, ופ"ו, הפ"ה, שהוא גי' מקום, כי ע"י ב' מלואים אלו מתרבים הכאות אורות ז"א זה בזה, ונגדלים האורות כמנין מקו"ם.

והנה סוד הארה זו היורדת עתה, הוא בסוד הארת כ"ב אותיות עצמם מן שרשם, מן ג"ר שהם סוד ב' אותיות א"ה דאהי"ה כנ"ל, וז"ס ב' אותיות א"ת שבמלת אתה שהם כ"ב אותיות מן א' עד ת'.

גם עתה נכנסין הה"ג עצמן משרשם, ולא הארה לבד כמתחלה, ויורדין אל המלכות. וזהו אות ה' של אתה שהם הה"ג עצמן. גם עתה נכנסים הארת ה"ח, ולא החסדים עצמן כמו הגבורות, וז"ס ה' של אתה. גם זה סוד של אתה, שאמרו בזוהר שהוא סוד החסד, והוכן בחסד כסא (ישעי' טז, ה), והוא סוד הכהן, בסוד (ו) אתה כהן לעולם (תהלים קי, ד), שהוא סוד הארת הה"ח כנ"ל.

אמנם, על האורות האלו שלוקחת עתה יותר מכריעה ראשונה, כי בכריעה ראשונה לא לוקחת רק הארת כ"ב אתון והארת הה"ג, ועתה לוקחת מהכ"ב אותיות עצמן והה"ג עצמן, הוא מפני שצריכה לעלות יותר למעלה נגד נ"ה באחור של ז"א, כי הם גבוהים

יותר מן היסוד. גם יש תוספת הארה אחרת עתה יותר מכריעה ראשונה, והוא כי עתה לוקחת ג"כ הארת ה"ח. והענין הוא כי בתחלה היתה שעורה מדה א' ברוחב כנגד היסוד, אך עתה שעורה בקומת מדה א' לבד ג"כ, כי עדיין נ"ה אינם זו למעלה מזו, רק שויין. אך ברוחב יש לה עתה רוחב ב' מדות שהם רוחב נ"ה, ולכן צריכה לתוספת הארה אחרת יותר מכריעה ראשונה. אך אל תטעה שעולה כנגד היסוד ונ"ה ביחד, רק שנעקרה לגמרי מן היסוד ועומדת כנגד נ"ה לבד, כי עדיין אינה פרצוף גמור.

ונלע"ד ששמעתי שזהו אתה – את ה', שעתי נקראת ה' בשלימותה, כי כבר היא במקום אצילות הראשון, נגד נ"ה של ז"א. גם שכבר עלתה בג' קוי הז"א שהם נה"י, שציוורה ג' קוין של ה', ואיני זוכר זה באמיתית. ואמנם ב' עליות הם עתה ע"י כריעות אלו. והענין כי ע"י כריעות דז"א שיוורד בה, עי"כ היא עולה עליות אלו, רק אותן הארות אינם חוזרין לזקוף ולעלות, כי עדיין צריכה היא להם. ואע"פ שבערך המלכות הם נקראים זקיפות אחרי שהיא עולה כל המדרגות הנ"ל שהם נה"י דז"א. הטעם הוא שנקראים כריעות, אע"פ שהם זקיפות בערכה, מפני שמקום המלכות ונקודת אצילותה העיקרית הוא כנגד החזה, וכל זמן שלא עלתה שם עדיין היא כריעה ולא זקיפה, כי אין הזקיפה עד שתעלה במקומה האמיתית. אך כל שאר עליות הם נקראים כריעות, רק שהם כריעות מעולות ועליונות זו למעלה מזו, ולכן במלת הוי"ה אז הם הזקיפות, כי אז היא בת"ת דז"א עולה, שהיא מקומה אמיתית כמ"ש בעז"ה.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף נה ע"ב – נו ע"ב.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 591 – 592.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 305 – 306.

מפרשים

באתי לגני	חלק א, עמ' עד – עה.
מעיל אליהו	בנד"מ עמ' קמא – קמד.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' כט – ל.	
עלי נהר	אות מח, עמ' מו.
פאת השד"ה	חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, חלק ב, עמ' רצז – רחצ.
פתח עינים	דף ל ט"ג-ד.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' קסח – קעא.
שמן ששון	דרושי העמידה, דרוש ב, דף לט ט"א-ג.
שערי רחמים	חלק ב, סימן קטז, דף כח ע"ב.
תורת חכם	דף מח ע"ב.

ביאור סדר הכוונות

המשכת הג"ר דמוחין לז"א

כריעה שניה, והיא כריעת הראש

יכוין להמשיך הארת הג"ר, שעמד מאז אמירת ק"ש בבחי' או"מ מעל ראשו דז"א, ומפרט מה היא בחי' המוחין הנמשכים כעת (בסידור היר"א היא מוזכרת כאן, ובסידור המודפס מזכירים פרט זה רק אחר הכתובת הכללית),

דאח', דמצד אימא,

דאח', ר"ל לז"א העומד אח' באח' עם הנוק',

דחכמה דכתר דבינה [בחזרה: דחכמה] **דנה"י דתבונה**, כתובת הכללית שביארנו בהקדמה,

[מע"ג רישא דז"א (סידור היר"א)], כי המוחין נמשכים ממעל רישא דז"א לתוכו,

עם ג"ר דצלמי המוחין, בחי' אורות, ועל מה שכתוב צלמי המוחין עיין מה שהבאנו בתיבת ברוך, ומפרט

שהם אלף ה"י דקס"א, חצי הראשון של שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א, כי חצי הראשון של כל שם הוא כנגד ג"ר, ובתיבת ברוך היו המוחין החצי השני של אותו שם אהי"ה דקס"א כנגד ו"ק,

עם הנרנח"י, בחי' נשמת המוח והם זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים – מקיף ופנימי, ועוד יש לכוין כי בהם מלובשים אור הטעמים ואור א"ס ב"ה, והמוחין הנ"ל נמשכים עם נשמת המוח

לג"ר דאחור דאחור דחכמה דכתר דבינה [בחזרה: דחכמה] **דנה"י דבינה דז"א**, בחי' אח' דאח' של הכתובת הכללית בז"א, ובקצרה – לג"ר דז"א (בבחי' שאנו עסוקים בה כעת – אח' דאח'), ובא לפרט סדר כניסת המוחין בז"א שלמעשה אינו כרגיל – לחב"ד דז"א בפעם אחת כחטיבה א' בעלת ג' קווים ברוחב, אלא **ובתחילה ימשיכם**, כל הג"ר דמוחין,

לחכמה, בלבד,

דניקוד הנז', מ"ש דניקוד הנז' כאילו ר"ל הנ"ל (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' קל, רלג, רסז), פי' של בחי' הנ"ל – דאח' דאח' דחכמה וכו',

שהיא אות י', כי ספי' חכמה נרמזת ע"י אות י' של שם הוי"ה כידוע,

משם לבינה – אות ה', כי בינה נרמזת ע"י אות ה' הראשונה של שם הוי"ה,

משם לו' – ת"ת, שספי' ת"ת נרמזת ע"י אות ו' של שם הוי"ה, והמשכה זו עוברת דרך ספי' הדעת (פתח עינים, כוונות סדר העמידה, תיבת אתה, אות א, דף ל ע"ג; עלי נהר, עמ' מה, ד"ה ועפ"י). היות ממשכים בחי' ג"ר דמוחין לאותיות יה"ו כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות – ליו"ד ומשם לה"א ומשם לוא"ו דהוי"ה, לכן נשמטה הזכרת הדעת מסדר הכוונה.

ומצוירים המוחין הנ"ל – אלף ה"י דקס"א, עם נשמת המוחין, מעל כלי חכמה דז"א, ושוב מעל כלי בינה דז"א ועוד מעל כלי ת"ת דז"א.

לא מוזכר בהמשך "לדחות החג"ת לחג"ת והני"ה לנה"י". כפי שראינו לעיל בתיבת ברוך ירדה רק הארה ולא עצמות הו"ק דמוחין מחב"ד חג"ת דז"א לחג"ת נה"י שבו, וכעת ע"י כניסת ג"ר דמוחין נדחים אותה בחי' ו"ק דמוחין למקומם, וזה אפילו שגם כאן מדובר רק על המשכת הארה בלבד דמוחין דג"ר, כפי ששמות המוחין מגלים – א"ה דקס"א ולא שמות עסמ"ב.

המשכת הג"ר דמוחין לנוק'

לאחר שהמשכנו לז"א בחי' ג"ר דמוחין, יש להמשיך מז"א ולהאיר לנוק' אותם מוחין החדשים שהוא קיבל – בחי' ג"ר דמוחין דאח' דאח' דחכמה דכתר וכו'.

ומת"ת, דז"א,

לג"ר דמל', בכל שלב נותן ז"א לנוק' מה שיש לו לתת לה,

שהיא ה' אחרונה, של שם הוי"ה כולל י' ספי' האצילות,

ולדחות החג"ת לחג"ת והנה"י לנה"י, כל זה כפשוטו, שהו"ק דמוחין עמד בחב"ד חג"ת דמל' כפי שראינו בסדר הכוונות של תיבת ברוך.

בסידור המודפס מצויר עבור המשכה לחב"ד דנוק' רק אות ה' כנגד הנוק'. בסידור רחובות הנהר חזרו לצייר המוחין הנ"ל – אלף ה"י דקס"א, עם נשמת המוחין, מעל אות ה' הנ"ל.

עבור דחית המוחין דחג"ת לחג"ת דנוק', ואח"כ עבור דחית המוחין דנה"י לנה"י דנוק', מצוירים המוחין – יו"ד ה"י דקס"א, עם נשמת המוחין – זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים – אלה בניקוד חג"ת ואלה בניקוד נה"י, מעל אות ה' הרומזת לנוק'.

המשכת הארות לנוק'

בסוף תיבת ברוך העלינו י' מלכויות דנוק' מבריאה לקרקעית האצילות, ועוד העלינו וחברנו המלכויות דת"י בשרש השני שלה הנמצא מאחורי היסוד דז"א. כעת בכדי להעלות את שאר חלקי המל' לשרש השני מאחורי יסוד דז"א, מקדימים ומוסיפים להאיר לה מספר הארות.

הארת בחי' ו"ק דמוחין שהמשכנו בתיבת ברוך מועטת, ואז היה צריך להאיר לנוק' הארות גדולות מאבא וחכמה דז"א, משאין כן בתיבת אתה שממשיכים לנוק' "אור גבוה יותר" כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות – בחי' ג"ר דמוחין, כך שכאן די בהארה נוספת מועטת מבינה דז"א. ובכל זאת צריך עוד ג' הארות כיון שמעלים הנוק' מדה אחת "יותר מבראשונה" – מאחורי נו"ה דז"א שהם מעל יסודו, ועוד ברוחב יותר, רוחב ג' מדות – נו"ה, ולא רק מדה אחת – יסוד.

בכריעה הראשונה, בסוף סדר הכוונות של תיבת ברוך, היו הארות מב' אותיות האחרונות של שם אהי"ה, עם עוד ב' אותיות האחרונות של שם הוי"ה, ביחד ד' אותיות אלו התחברו לצייר ביחד שם הוי"ה פשוט. עתה בכריעה שניה שבתיבת אתה, הם ב' אותיות הראשונות א"ה של שם אהי"ה ועוד ב' אותיות הראשונות י"ה של שם הוי"ה, ביחד ד' אותיות אלו מתחברות לצייר שם אהי"ה.

יש לכויך

חיבור א"ה דמוחין, אותן ב' אותיות י"ה הראשונות משם אהי"ה שהן כנגד המוחין דג"ר כנ"ל, וכנ"ל בתיבת ברוך היתה הארת י"ה שהוא חצי השני של שם אהי"ה דקס"א כנגד ו"ק,

עם י"ה [שהם] חו"ב [סידור היר"א: חכ"ד], דו"א, והוא חצי הראשון של שם הוי"ה שהוא כנגד חו"ב כידוע, ובתיבת ברוך היתה הארת חצי השני של שם הוי"ה שהוא כנגד תר"מ,

[הרי אהי"ה פשוט (סידור היר"א)], כי משתיהן יחד נעשה שם אהי"ה.

[ויכוין לחבר אל"ף ה"י מלאים דמוחין הנו' (סידור היר"א)], שוב אותן אותיות א"ה אבל הפעם כנגד אותם מוחין עצמם א"ה דאהי"ה מלא דקס"א – אותיות הראשונות של שם אהי"ה במילוי יודיין העולה בגי' קס"א – אל"ף ה"י,

[עם י"ה פשוטים דחכ"ד הנו' (סידור היר"א)], שוב חצי הראשון של שם הוי"ה פשוט שהוא כנגד חו"ב, ויחד הם **גי' ק"ם**, עם הכולל.

להמשיך מילוי דקס"א מאימא ומבינה דז"א לנוק', והן ב' הארות נפרדות כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות.

מצויר כלי בינה דז"א, ויש שמוסיפים אות ה' עבור הנוק' תחת הכלי דבינה דז"א, כנגד השרש השני שלה.

המשכת הכ"ב אתוון לנוק'

לאחר שבתיבת ברוך המשכנו לנוק' הארת כ"ב אתוון, באים כעת להמשיך לה עצמות כ"ב אותיות, שכל פר' נבנה ע"י אותיות.

ע"י הארה זו, ע"י הארת המוחין אל"ף ה"י דקס"א הנ"ל,

יכוין להמשיך לנוק' כ"ב אתוון עצמם, כעת ממשיכים כ"ב אותיות עצמן ולא רק הארה כמו בתיבת ברוך, והן עצמות של אותה הארה שהמשכנו בתיבת ברוך, כי אין פר' נבנה אלא ע"י האותיות, ובכח אותן כ"ב אתוון תוכל הנוק' להעשות אח"כ בחי' פר' שלם (אמנם אינו מפורש איך),

מג"ר דמוחין הנ"ז, דז"א – פי' משרשם, מאימא לג"ר דז"א ואז מננו לנוק'. ואותן אותיות מא' ועד ת' הן

הרמוזים בא"ת של אתה, וזהו פי' של תיבת אתה – א"ת ה', כי הנוק' היא סוד אות ה' תתאה, ונמשכות בה כ"ב אותיות שיש מן אל"ף ועד תי"ו שהם ביחד א"ת של אתה, ואות ה' רמוזה שוב בכוונות הבאות.

המשכת עצמות ה' גבורות לנוק'

לאחר שבתיבת ברוך המשכנו לנוק' הארת ה' גבורות, באים כעת להמשיך לה עצמותן ע"י הארת המוחין הנ"ל.

וה"ג, ה' גבורות שהן סוד ה' אותיות סופיות מנצפ"ך היתירות על כ"ב אותיות הנרמזות בתיבת אתה ע"י אותיות א"ת מן אתה, **עצמם**, ולא הארתן בלבד כמו בתיבת ברוך, משרשן העליון – יסוד דאימא שבדעת דז"א, **הרמוזים בה' של אתה**, כשב' אותיות א"ת של אתה רמוזים בכ"ב אתוון כנ"ל. **לנוק'.**

למעשה מצוירים

עצמותן ולא רק הארה של ה' גבורות, כשמקורן מיסוד דאימא שבדעת דז"א. וזה כאן עצמות של ההארה שהמשכנו בתיבת ברוך. ה' שמות הוי"ה מנוקדים בניקוד חג"ת נו"ה, כנגד ה' גבורות עצמן.

מנצפ"ך

ה"ג

המשכת הארת ה' חסדים לנוק'

ע"י הארת המוחין הנ"ל עוד יכוין המשכה נוספת לנוק' והיא:

ונגם יכוין להמשיך (סידור היר"א) הארת ה' חסדים לנוק', הארת ה' חסדים ולא החסדים עצמן כמו הגבורות, וגם זה נרמז באות ה' של אתה. וזה סוד מ"ש בזוהר על תיבת אתה שהיא בחסד, כמ"ש (ישעי' טז, ה) והוכן בחסד כסא, והוא סוד הכהן בסוד אתה כהן לעולם (תהלים קי, ד), שהוא סוד הארת החמשה חסדים (שער הכוונות).

למעשה מצויר כנגד הה' חסדים – ה' שמות הוי"ה מנוקדים בניקוד חג"ת נו"ה, והמקורם ג"כ מיסוד דאימא שבדעת דז"א, וזה כאן הארתם בלבד כנ"ל.

ואלו ההארות שמקבלת עתה הנוק' בעת הכריעה הב' יותר מבכריעה הא' – הכ"ב אותיות עצמן והה"ג עצמן, הוא מפני שעתה צריכה המלכות לעלות עליה א' יותר עליונה עד כנגד נ"ה דז"א אב"א, אשר הם גבוהים מן היסוד.

וההארה הנוספת – הארת ה' חסדים, שמקבלת הנוק' נצרכה בכדי שיהיה לה רוחב של ב' מדות – נו"ה, כשבתחילה היה שיעור רוחבה זה של מדה א' – רוחב היסוד.

רמזים העולים בגי' מקום

[ויכוין] מ"ו דכריעה א', ומצויר המילוי של שם הוי"ה במילוי יודיין שהוא בחכמה והוא עולה בגי' מ"ו, כשהמילוי של ב' אותיות הראשונות י"ה הן אותיות י"ה של שם אהי"ה דקס"א המסמן בחי' ו"ק דאימא – כי ב' אותיות האחרונות של שם הן כנגד ו"ק, ושם אהי"ה הוא כנגד אימא. והמילוי של ב' אותיות האחרונות ו"ה של שם הוי"ה במילוי יודיין שבגי' ע"ב מסמן בחי' ו"ק דז"א – כי ב' אותיות האחרונות הן כנגד ו"ק כנ"ל, ושם הוי"ה הוא כנגד ז"א,

עם ק"ם דכריעה ב' [זו], כנגד בחי' ג"ר דאימא מצויר המילוי דיודיין דא"ה של שם אהי"ה דקס"א, וכנגד ג"ר דז"א מצויר המילוי דיודיין די"ה של שם הוי"ה דע"ב, העולים יחד בגי' ק"מ, וב' בחי' כנגד ו"ק וג"ר מצוירות ב' שמות הוי"ה אהי"ה במילוי יודיין, וביחד ק"מ עם מ"ו עולים **גי' מקום**.

ובספר שער הכוונות מבאר מהרח"ו כי כוונות אלו הם סוד מ"ש רו"ל (ברכות, דף ו ע"ב, ז ע"ב) כל הקובע מקום לתפלתו [אלהי אברהם בעזרו וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו (דף ו ע"ב); אויביו נופלים תחתיו (דף ז ע"ב)], שעייז המקום יוכל האדם להעלות את תפלתו עד המקום שירצה למעלה. ועוד מבאר הוא ז"ל כי התפלה היא בחי' מלכות הנקראת תפלה, העולה למעלה ע"י שני המילויים הנז' שעולים בגי' מקום.

[ויכוין] להמשיך לנוק' הוי"ה בהכאה, הכאה פי' כל אות מוכפלת כפי ערכה – י' פעמים י', ה' פעמים ה', ו' פעמים ו', ה' פעמים ה', העולים יחד **גי' [סידור היר"א: העולה מספר] מקום**, כי ע"י הכאה זה בזה מתרבים האורות של ז"א הנק' שם הוי"ה, ונגדלים ומתרבים האורות לשיעור מספר מקום (שער הכוונות).

מצוירים חלקי השמות הנ"ל ושם הוי"ה בהכאה, ואין לשכוח לכוין שב' הארות הנ"ל הן בגי' מקום, כי פרט זה מוזכר רק בכתובות ואינו מוזכר שוב מעל השמות עצמן.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' עה) מציין ר' ששון מזרחי, וז"ל: צ"ל לע"ע מקור כוונה זו כאן, בשער הכוונות ופרי עץ חיים לא נז' המשכת הוי' בהכאה לנוק' במקום הזה, עכ"ל.

העלת המלכויות דחח"ן בג"ה דנוק'

בתיבת ברוך, אחר שהעלינו אותן מבריאה לקרקעית האצילות, העלינו המלכויות דדת"י דנוק' מקרקעית האצילות לשרש השני דנוק' שמאחורי היסוד דז"א, וכעת באים להעלות המלכויות דחח"ן בג"ה.

[יכוין ע"י הארות הנז' (סידור היר"א) להעלות], מקרקעית האצילות, **ולחבר מלכויות דחח"ן בג"ה**, ב' קווים ימין ושמאל, אחר שבתית ברוך העלינו הקו האמצעי – מלכויות דדת"י,

דשרשי פרצופה, של הוק' לשרש השני שלה, ומפרט מקומו
כנגד אחורי נו"ה דפרצוף חכמה דכתו דז"א דאצילות, ולא כמו שהעלינו בחי'
מלכויות דדת"י מאחורי היסוד דז"א בלבד, מאחורי הקו האמצעי, כי עתה נעקרת הנוק'
ממקום אחורי היסוד ועולה ועומדת כנגד אחורי הנו"ה בלבד כמ"ש מהרח"ו בספר שער
הכוונות, או אינו אלא שמלבישה עכשיו לנה"י דז"א כמ"ש הוא ז"ל בספר עץ חיים (שער
יט, פרק ו), ועיין מה שמקשים ומתרצים המפרשים בזה, וב"ה נביא מדבריהם בליקוטי
ביאורים.

עוד נרמזו בתיבת אתה – א"ת ה', כי עתה נקראת המל' ה' בשלימותה, לפי שעתה היא
במקום אצילותה הראשון שהוא באחורי נה"י דז"א, ועוד כי עתה עלתה הנוק' בג' קוי
ז"א, שהם היסוד נו"ה – ג' קוים שיש בציור אות ה' (שער הכוונות).

רמזים נוספים

אתה הוא הורדת כ"ב אותיות – מן א' ועד תיו, אשר ביסוד אל המלכות שהיא סוד אות
הא שהיא בהיכל קה"ק, וזהו אתה – א"ת ה' (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג).

תמונת מצב

לאחר שכיוונו סדר הכוונות של ב' תיבות ברוך אתה:
ז"א קיבל ג"ר וו"ק דמוחין דבחי' אח' דאח',
נוק' קיבלה ג"ר וו"ק דמוחין דבחי' אח' דאח',
מלכויות דחח"ן בג"ה דת"י דנוק' נמצאות בשרש השני שלה, וצריכים עוד
להעלות בחי' מלכות דכתו הנמצאת בקרקעית האצילות.

ליקוטי ביאורים

בעניין כריעת הברכיים

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, דף כט סע"ב) כותב מהרח"ו על תיבת ברוך "צריך
לכרוע הגוף לבד ולא הראש", ושם בהמשך (שם, דף כט ע"ד) כותב על תיבת אתה "צריך
לכרוע עתה בחינת הראש".

שם (דרושי ראש השנה, דרוש ו, דף צג ע"ד) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: הנה הכריעה הא' היא לכרוע
הגוף לבדו במלת ברוך, והכריעה הב' היא לכרוע במלת אתה הראש, כנו' בזוהר דבאתה
גחין רישא, עכ"ל.

ובסידור כוונות התפילות בקצרה (עמ' ל) כותב ר' יעקב צמח, וז"ל בקצרה: מכאן נבין
דקאמרו בזוהר וכורע בברכיו, לעלות הנוק' מיסוד עד נו"ה ברכיים וכו'. וחקרתי בכל

ספרי הרב זלה"ה ולא מצאתי כי כריעת הגוף וכריעת הראש, ולא מצאתי כריעת ברכים, עכ"ל.

לעומת זה, בספר שער ההקדמות (דף עט ט"ב) מזכיר מהרח"ו הורדת רגלים למטה, וז"ל: אופן זווג זו"ן. כאשר שיעור קומתה הוא מן החזה שבו ולמטה, והנה כשמזדווג עמה צריך שז"א יוריד רגליו למטה מקומת הנוק', ואז עי"כ נמצאת היא עומדת באמצע גופו שהוא במקום ריש פירקין דנה"י שבו, ואז גם הוא כופף קומתו, ובאופן זה נמצאו שניהם שוים. וזהו סוד הכריעה והזקיפה של ברכות העמידה, כי בתחלה כורע ז"א וכופף קומתו – ע"י הורדת רגליו למטה, ואח"כ היא הזקיפה, לזקוף נוק' למעלה עמו. וז"ס כל הכורע כורע בברוך, וכל הזוקף זוקף בשם, עכ"ל.

וכן מבאר הוא ז"ל עוד בספר שער הפסוקים (פר' ויחי, דף כ ע"ג), וז"ל: כבר נתבאר מ"ש חז"ל כל הכורע כורע בברוך וכו'. כי הנה שיעור רחל נוקבא דז"א היא מן החזה שלו ולמטה, שהם ד' ספירות שבו לבד, ובהיות ז"א רוצה להזדווג עמה צריך כריעה בתחלה – לכפוף קומתו ולהוריד רגליו, שיתפשטו למטה ממקום המלכות נוקביה, עכ"ל לענייננו ומעין זה מובא בספר ליקוטי תורה (פר' ויחי).

בעניין כניסת המוחין דג"ר שאינם דוחים בחי' ו"ק

בספר עץ חיים (שער כג, פרק ו, דף קח ע"א) כותב מהרח"ו, וז"ל: ואח"כ שנחלקו ע"ד הנ"ל, הנה נכנסים ו"ק דגדלות באופן זה, שנכנסו תחלה ג"ת נה"י שבהם בחב"ד דז"א אשר עדיין כלילין בחג"ת דיליה, ואח"כ נכנסים ג' אמצעית בג"ר דז"א חב"ד, ונדחין נה"י דמוחין בחג"ת דז"א, והרי נשלם עתה בחי' ו"ק דגדלות. ואמנם אחר שיכנסו גם ג"ר דגדלות, אז נדחין ג' אמצעים דמוחין בג' אמצעים דז"א, ונדחין ג"ת דמוחין בג"ת דז"א ונשלם ליי"ס, עכ"ל.

בריש העמידה מדובר רק על המשכת הארות ולא עצמות המוחין, לכן לא מקפידים על סדר ואופן המשכתם, כך שמתבארים מספר עניינים:

א	איך יורד הו"ק דמוחין למקומו בתיבת ברוך "מעצמו" ללא דחיה ע"י כניסת בחי' מוחין דג"ר.
ב	איך נכנס בחי' ג"ר דמוחין בתיבת אתה ואינו דוחה בחי' ו"ק דמוחין שאמור להמצא בחב"ד חג"ת.
ג	איך נכנס הג"ר דמוחין כאן לחכמה דז"א, משם לכינה ומשם לת"ת, ולא מלמעלה בפעם א' לג' קווי חב"ד דז"א.

עיין על זה מ"ש ר' ששון מזרחי בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עה).

בעניין אופן כניסת המוחין דג"ר לז"א

בסדר הכוונות של תיבת אתה ממשכים המוחין דג"ר לחכמה דז"א ומשם לבינה ומשם לת"ת, ולא לג"ר בפעם א'.

ובספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, תיבת אתה, אות א, דף ל ע"ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: אלא דצ"ע דאיך יצוייר והיכן מצינו כזה בכל מקום להיות המשכת כל הג"ר בחכמה דז"א, ואח"כ לבינה שבו ואח"כ לת"ת.

ואפשר דלהמשיך הארה ג"ר דאימא קאמר ולא הם עצמם, דעצמות המוחין אינם אלא באלה"י אברהם וכו' כנז' בשער הכוונות, ואין בו אלא חדושו כאן שבתחי' יורדת הארת הג"ר עד"ז, אמנם בשאר כריעות וזקיפות דמגן אברהם ומודים, אז הוא עצמות הג"ר בבת א' לג"ר דכלים דז"א כמ"ש בסידור.

או אפשר דגם שם במגן אברהם ומודים הוא עד"ז ממש, דבתחילה יורד בחכמה ואח"כ לבינה ות"ת ומלכות. ועיין שם בשער הכוונות בברכת מגן אברהם, שכתב שכן עד"ז הוא בד' כריעות יע"ש. והרב ש"ש ז"ל בסידור אפשר קיצר לשונו, וכתב להמשיך לג"ר דמוחין בחב"ד דז"א בבת א', ולעולם הוא ע"ד הנו' וסמך על המעיין. ועל מ"ש ג"כ בהקדמתו הטהורה, בסוף הקדמת רחובות הנהר, כי עיקר כל הטורח לתקן בפרטות הוא במוח החכמה של הכתר עד מגן אברהם, ואח"כ השאר כל המו' נמשכים ממילא יע"ש, לזה לא דקדק בלשונו בשאר כריעות וזקיפות, עכ"ל וה' יאיר עינינו אמן.

ונזכיר בעניין זה מ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער יד, פרק ט, דף עד סע"ג), וז"ל: גם תבין איך גם בפרצוף א' לבד יורדין מוחין מספירה זו לספירה זו, אלא שאין זה רק מכתר לחכמה ומחכמה לבינה ומבינה לת"ת ומת"ת למלכות, וכ"ז בפרצוף עצמו, וכעד"ז מפרצוף זה לפרצוף אחר, עכ"ל.

עוד בעניין המשכת המוחין דג"ר לז"א

בספר עלי נהר (עמ' צז), וכן מובא בספר צדק ושלוה (עמ' קכד), כותב ר' אליהו משען, וז"ל: אמנם צ"ל שאחר שירדו אלו החב"ד מבינה לת"ת ומת"ת למלכות כדי להאיר אל הנוק' לעלות אל שרשיה, חזרו המוחין לעלות אל מקומם שהוא החב"ד דז"א ממילא, וזה מוכרח. או אפשר שהארת החב"ד היא היורדת מן הבינה לת"ת ומן התפארת למלכות לא החב"ד עצמם, עכ"ל.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' עד) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: ונראה הטעם לפמ"ש רז"ל בשה"כ במילת אתה, שהג"ר הנמשכים עתה תוך ז"א הם לפי שעה, ותיכף חוזרים להסתלק, עכ"ל.

בעניין המשכת המוחין לנוק'

ראינו כי המשכות המוחין לז"א בתיבות ברוך אתה אינן אלא הארות בלבד. וניתן היה לשאול האם גם המשכות לנוק' אינם כי אם הארות גם כן ולא המשכות מוחין הבאים לה בקבע.

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עד) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל בקצרה: ונראה הטעם לפמ"ש רז"ל בשה"כ במילת אתה, שהג"ר הנמשכים עתה תוך ז"א הם לפי שעה, ותיכף חוזרים להסתלק וכו'. אבל בנוק' שנשארים כל ההארות של הג"ר והו"ק אצלה בקבע, נדחו כ"א למקומו, עכ"ל.

בעניין הארות מאימא ובינה דז"א לנוק'

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עג) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: מי' דע"ב זה מאבא ומחכמה דז"א. מל' רז"ל בשה"כ שכ' מן אבא ומן חכמה דז"א אשר שניהם הם הוי' דיודין ומשניהם יורד הארה, וכן בתיבת אתה כתב, עתה בכריעה זו הב' ירד אור מן אי' וגם מן בינה דז"א למטה כי כ"א משתיהן נק' וכו' ע"ש, משמע שהם ב' הארות בכל כריעה, א' מאבא או אי', ועוד א' מחכמה או מבינה דז"א. אמנם כיון שאבא וחכמה דז"א שמותיהם שוין ע"ב, וכן אי' ובינה ד"א קס"א, לכן מצוייר בסי' פעם א' מי' ע"ב ופ"א מי' קס"א, והם כפולים כפי שה"כ הנז'. כ"ן לכאר' פשוט וא"ש את"ם, עכ"ל.

ושם בהמשך (שם, עמ' עה) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: להמשיך מו' דקס"א מאי' ומבינה דז"א. צ"ל דבכריעה א', שהיא בהארת חו"ק, נמשך הארה גדולה מאבא ומחכמה דז"א. וכאן, שהיא בהארת הג"ר, נמשך הארה מועטת מאי' ומבינה דז"א. ואפ' שהיא הנותנת הו"ק שהארתם מועטת צריך לעוד הארה גדולה, לא כן הג"ר שהארתם מרובה די בעוד הארה מועטת, עכ"ל.

תפלה ומקום

בספר שער הכוונות (דף כט סע"ד) מבאר מהרח"ו, וז"ל: אם תחבר ב' המילויים שבשתי הכריעות שהם מ"ו וק"מ, יהיו אותיות מקום, וה"ס מ"ש רז"ל כל הקובע מקום לתפלתו, שעיי"ז המקום יוכל האדם להעלות את תפלתו עד מקום שירצה למעלה. ונודע כי התפלה היא בחי' מלכות, הנקרא תפל' היא העולה למעלה ע"י שני המלויים הנז' העולים בגי' מקום, עכ"ל.

ובסידור כוונות התפילות בקצרה (עמ' כט) כותב ר' יעקב צמח, וז"ל בקצרה: והנה מ"ו וק"מ הם אותיות מקו"ם בסוד כל הקובע מקום לתפלתו וכו', כי ע"י מקום זה מעלה האדם תפלתו עד מקום שירצה למעלה למעלה, עכ"ל.

בעניין העלת המלכויות דנוק'

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, חיבת אתה, אות ה) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם ויכוין כי ע"י הארות אלו לעלות המלכות דחח"ן ובג"ה שלה בחח"ן ובג"ה דשורשי פרצו' שהם כנגד אחורי נו"ה דחכמה דז"א דאצילות, ע"כ שער הכוונות דרוש ב' פע"ח שם.

ולע"ד לא מצאתי מפורש מנין לו לעלות הנוקבא ע"ד הנז"ל, בכריעה א' דת"י אחורי היסוד, ובכריעה ב' חח"ן בג"ה דנוקבא להעלותה אחורי נו"ה, ולא כן כתב רבינו בשער הכוונות דרוש ב' דעמידה ד"ה אתה וכו', והוא דשם כתב דנעקרת ממקומה ממקום היסוד ועולה אח"כ לאחורי הנו"ה, עכ"ל.

ועיין מ"ש ר' חיים דילה רוזה בספר תורת חכם (דף מח ע"ד) בעניין עליות אלו של הנוק'.

איפה עומדת הנוק' – מאחורי יסוד ונ"ה דז"א

בספר עץ חיים (שער יט, פרק ו, דף צג ע"א) מבאר מהרח"ו בעניין פר' נוק', וז"ל בקצרה: והנה גם בנוקבא אירע לה כן ע"ד ז"א, כי תחלה היה בזווג מלכות דמ"ה ומלכות דב"ן, ובעיבור הנה"י דמ"ה ונה"י דב"ן, וביניקה חג"ת דמ"ה וחג"ת דב"ן, נמצא כי בזווג היתה כמדת עטרת היסוד שהוא המלכות שבמלכות, ובעיבור גדלה כמדת היסוד בגובהה ובודאי שלקחה גם נ"ה ברחבה, וביניקה גדלה כמדת ת"ת בגובהה ובכללם ח"ג ברחבם וכו'.

ואח"כ כשנגמרו ג"ר דז"א דגדלות, אז נחלקה מדת המלכות הנ"ל ל"י נקודות, וכל נקודה מהם נעשה ספי' א' ונעשה ב"ס גמורות כמו ז"א. והענין יותר בביאור, כי תחלה הגדילה בעיבור נה"י שבה, וביניקה חג"ת, ובמוחין דו"ק חב"ד שבה, וכל זה הם י' נקודות לבד שהם י' מלכויות של י"ס שלה. ואחר כך כשנגמר ג"ר דז"א, אז כל המלכות מאלו י' מלכויות נתגדלו ונעשו ספירה א'. והענין כי בא במלכות הכתר ט' נקודות אחרות של חב"ד חסד גבורה תפארת נה"י שבכתר שבה [הגוב"י: וכן חכמה שבה באו ט' נקודות אחרות שהם חב"ד חג"ת נה"י שבחכמה שבה], וכעד"ז בכולם כמבורא אצלינו באל"ף בי"ת דאטב"ח [שער ל"ה פ"ד, דף נ"ג סע"א] וע"ש, ואחר זה נגמרה גם היא ב"ס דוגמת הזעיר אנפין ועדיין הם אחור באחור, עכ"ל.

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, פירוש חיבת אתה, דף ל ע"א) מבאר מהרח"ו, וז"ל בקצרה לענייננו כאן: עתה צריכה המלכות לעלות עלייה א' יותר עליונה עד כנגד נ"ה דז"א אב"א, אשר הם גבוהים מן היסוד וכו'. כי בתחילה היה שיעורה מדה א' בענין הרוחב שהוא ברוחב היסוד, אבל עתה אמת הוא שבשיעור הגובה איננו רק מדה אחת בלבד, לפי שנ"ה הם זו בצד זו ואינם זה למעלה מזה, אבל בענין הרוחב יש לה רוחב של ב' מדות, שהם נ"ה העומדים זו בצד זו וכו'. ואמנם אל תטעה לחשוב כי עתה שעולה כנגד הנ"ה, שגם היא נגד היסוד. דע לך שאינו כן, אמנם נעקרת ממקום אחורי היסוד,

ועולה ועומדת כנגד אחורי הנ"ה בלבד וכו'. כי עתה המל' נקרא ה' בשלימותה, לפי שעתה היא במקום אצילותה הראשון שהוא באחורי נה"י דז"א. ועוד לסיבה אחרת, כי עתה כבר עלתה בג' קוי ז"א, שהם היסוד והנ"ה אשר ציורם נצטייר בג' קוים שיש בציור אות ה' כזה ה', כנלע"ד ששמעתי ממוז"ל, עכ"ל.

בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, תיבת אתה, אות ג, דף לט ע"א) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו באורך, וז"ל: שם, צריכה המל' לעלות עלייה א' יותר עליונה עד כנגד נו"ה אב"א אשר הם גבוהים מן היסוד וכו'. וכן כתב רבינו בע"ח שכ"ט פ"א וז"ל, נגדלת שנית כמדת היסוד כולו, ועיין במ"א, ומשם עולה עליה ג' בנו"ה ולא ביסוד וכו' יע"ש.

והנה דברי רבינו עצמו נראה סותרים זה לזה, והוא במ"ש בש' מאמרי רז"ל בפ"ג דמס' אבות ד' טו"ב רע"א וז"ל, והנה הנוק' יש לה ג' מקומות כנודע, א' בראש הבריאה, ב' ביסוד עצמו מאחוריו שאנו מעלים אותה בברוך דברכת אבות, ג' בת"ת שבו שאנו מעלים אותה שם בהוי"ה דברכת אבות, ואפי' שבאתה אנו מעלים אותה לנצח, אינו זו בגובה כי כבר בברוך עלתה כל גובה דנה"י, כי גם היסוד חבורו למעלה הוא שוה אל הנה"י, ובאתה אנו נותנים לה הארה ברוחב ולא באורך, וא"כ אין לה אלו ג' מקומות הללו לבד וכו' יע"ש.

ואיך כתב כאן שנו"ה הם גבוהים מן היסוד, וי"ל דגבוהים שאמר הוא במעלה, והיא עתה קנתה מעלה להיותה עתה ברוחב, דבתחילה לא היתה רק כמדת היסוד באורך, ועתה היא כמדת הנה"י ברוחב, וזהו מ"ש שם ובאתה אנו נותנים לה הארה ברוחב ולא באורך. ועיין לקמן בש' הכו' דרוש ו' דר"ה דצ"ד ע"א בסדר עלית המל' הוי"ה ואהי"ה ביסוד, ואח"כ הוי"ה ואהי"ה בנו"ה יע"ש. ושם בקונטרס ש"ש בשכ"ט פ"א שם כתבתי באורך לקיחתה הוי"ה ואהי"ה דבנו"ה זהו עליתה יע"ש.

ובזה מתיישב מ"ש לקמן בסמוך, ואמנם אל תטעה לחשוב כי עתה שעולה כנגד הנו"ה, שגם היא נגד היסוד. דע לך שאינו כן, אמנם נעקרת ממקום אחורי היסוד ועולה ועומדת כנגד אחורי הנו"ה בלבד, ר"ל מכיון שעולה לקחת עוד הוי"ה ואהי"ה מנו"ה היותר גבוהים במעלה זה, נקרא שנעקרת ממקומה מאחורי היסוד ועולה בנו"ה בלבד, דמדריגה תחתונה אינה עולה בשם אחר לקיחתה ממקום יותר עליון. ועיין להרב תו"ח ד' מ"ח סע"ב שנכנס בקושי' זאת וז"ל, שבס' הכו' כת' נעקרת מאחורי היסוד ובע"ח שי"ט פ"ו כתב שכשעולה ליסוד בודאי שלוקחת גם הנה"ה ברחבה וכו', יע"ש מה שתי'. ואני לא זכיתי להבין, וכן הקשה הרב שדה הארץ, ולפי מ"ש שהוא בבחי' מעלתם של נו"ה על היסוד אתיאי שפיר ודוק. ועיין בסדור להרב ש"ש זלה"ה, שכתב לכיון בכריעה א' לעלות דתי' דנוק' אחורי היסוד, ובכריעה ב' במילת אתה לעלות חח"ן בג"ה דנוק' בנו"ה דז"א, וכעת לא מצאתי מהיכן למד לכיון כן, ועיין בקונטרס פתח עינים מ"ש, עכ"ל.

ובספר תורת חכם (דף מח סע"ב) כותב ר' חיים דילה רוזה, וז"ל בקצרה: ועם האמור יתיישב שבעה"כ דרוש העמידה כתב וז"ל, אל תטעה לחשוב כי בעלותה בנ"ה, כי גם היא כנגד היסוד כי אינו כן, אמנם נעקרת מאחורי היסוד ע"ש. ובשי"ט ש' אנ"ך כתב שכשעולה ליסוד בודאי שלוקחת גם נ"ה ברחבם וכו'. עד"ז נמצא שנעקרת ממקומה, ואינה נעקרת, כי ספי' עליונה שלה נעקרת ממקומה, ועלתה ספי' אחרת תחתיה, עכ"ל.

בספר עלי נהר (דף יד ע"ג [בנדר"מ עמ' מו סט"א]) מבאר ר' נסים הררי רפול, וז"ל: אך זו היא שקשה ממ"ש בדרושינו וז"ל, ואל תטעה לחשוב כי עתה שעולה כנגד נו"ה וכו', ע"מ שכתב שנעקרה לגמרי מן היסוד ועלתה לנו"ה הפך הנז"ל. וי"ל שכתב שם ועוד וכו', כי עתה כבר עלתה בג' קוי נו"ה ויסוד אשר ציורם נצטייר בג' קוי הה"א ע"כ שפשמ דברים אלו מורים שאינה נעקרת מן היסוד. וההכרח שכתב לעיל יש לדחות, דלפי הנז"ל נמי אינה פרצוף שלם לפי שעדיין [היא] בסוד מלכיות ולא נקראת פרצוף עד שכל ספירה מי"ס שלה יהיו י"ס גמורות כנזכר בדרוש אטב"ח, וענין זה יעשה עוד במלות מחסדים טובים ואילך וק"ל, עכ"ל.

בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קטז, דף כח ע"ג) כותב ר' רחמים דוד שרים, וז"ל בקצרה: שאלה וכו'. ולא כתוב שנעקר חלק שכנגד היסוד והוא היפך שהכ"ו היע"א.

תשובה. הרב שמן ששון לשהכ"ו [דמ"ו ע"א בד"ה וכוה] עמד בזה ונדחק לתרץ כיעו"ש אך הרנ"ה זיע"א בספר עלי נהר אות מ"ח [די"ד ע"ג] כ' וז"ל, אך זו היא שקשה וכו' שכתב שנעקרה לגמרי מן היסוד ועלתה לנו"ה הפך הנז', וי"ל שכ' שם ועוד וכו' שפשט דברים אלו מורים שאינה נעקרת מהיסוד, וההכרח שכתב לעיל יש לדחות דלפי הנז"ל נמי אינה פרצוף שלם לפי שעדיין [היא] בסוד מלכיות ולא נקראת פרצוף עד שכל ספירה מי"ס שלה יהיו ע"ס גמורות עכד"ק. נמצא לפי"ז שחזר בו הרב בשהכ"ו ממ"ש שנעקרת מהיסוד, וזהו שכתב ועוד, ולכן הרש"ש סידר כדרך השני, וכ"כ רבינו בע"ח שער י"ט פרק ו' דכשעולה ליסוד בודאי שעולה גם הנו"ה ברוחבה יעו"ש, משמע שאינה נעקרת ובלאו הכי ק"ק לומר שעולה מיסוד לנו"ה, כיון שגם היסוד חיבורו בנו"ה וגובה הנה"י שוים ואין שייך לומר עולה מיסוד לנו"ה, ועיין בשמן ששון שם שנדחק בזה והיע"א, עכ"ל.

בספר שערי בינה (דף ג ע"ב), בהגהות ר' יעקב פינטו לספר הכוונות, כתוב וז"ל: רק שנעקרה לגמרי מן היסוד ועומדת כנגד נ"ה כו', אע"פ שהיסוד הוא בין נ"ה, וא"כ כשהיא בנ"ה ג"כ היא ביסוד, הכוונה היא כי אין לה הארה ויניקה ממנו, כן תירץ הרא"א ז"ל, עכ"ל.

ובספר מעיל אליהו (עמ' קמג – קמד) מבאר ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ואם תאמר א"כ לפי דברי רבינו ז"ל, מה שנתחבר קו אמצעי שהוא הדת"י בכריעה ראשונה ביסוד לא נסתלק בכריעה שניה כשנתחברו קוי הה"ן ובג"ה, שכל קו הלביש קו שהוא כנגדו, ורבינו ז"ל ברף ל ע"ג כתב וז"ל, ואמנם אל תטעה לחשוב כי עתה שעולה נגד הנצח

בטוב

אתה

ירושלם

קצה

והוד שגם היא כנגד היסוד, דע לך שאינו כן, אמנם נעקרת ממקום אחור דיסוד וכו', הרי שכתב בהדיא שנעקרת. ויש לאמר דסבירא ליה לרבינו ז"ל מה שסיים רבינו ז"ל וז"ל, ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל כי זה ג"כ וכו', חזר מסברה הראשונה, שהרי כתב כי עתה מלכות נקראת ה' בשלימותה וכו', שהוא באחורי נה"י, משמע דסבירה ליה שהלבישה הנה"י כמנהגה הטוב, שכל קו מלביש שכנגדו. וגם מה שסיים וז"ל, כי עתה כבר עלתה בשלשה קוי ז"א וכו' שיש בציור אות ה' וכו', ושלשה קו הה"א הם מחוברים בזמן אחד, ולא אפשר לידחק לפי שנתחברה כתחילה ביסוד אפילו שאחרי כן נסתלקה, שייך לומר שנצטייר בה אות ה', עכ"ל.

השם

הקדמה

אחר שבתִיבות ברוך אתה המשכנו לזו"ן מוחין דו"ק וג"ר דאח' דאח' (דחכמה דכתר דבינה דנה"י) דמצד אימא, ממשיכים עתה בתיבת השם מוחין מצד אבא שהם בחי' פנים דאח' (ומ"ש דאח' ר"ל לזו"ן העומדים אח' באח'), לכן מוזכר בהמשכות המוחין של תיבת השם שהן מיש"ס שהוא בחי' פנים בערך תבונה הנקראת אחור בערכו.

בסדר הכוונות של תיבת השם יש לזקוף ב' זקיפות, כמו שבתִיבות ברוך אתה היו ב' כריעות, זאת אומרת ב' זקיפות כנגד ו"ק וג"ר (ובעניין זה עיין דברי מהר"י צמח המובאים בליקוטי ביאורים).

סדר הכוונות של תיבת השם בקצרה

בתיבת השם, בזקיפה הא', ממשיכים בחי' ו"ק דמוחין דפנים דאח' לז"א למקומן, אז גם מאירים לנוק' בחי' אותם מוחין דו"ק, לחב"ד חג"ת של שרש השני שלה. אח"כ מעלים המלכויות דפנים דאח' של הנוק' מבריאה לקרקעית האצילות, מעלים ומחברים המלכויות דדת"י לשרש השני שלה מאחורי היסוד דז"א, ועוד מעלים ומחברים לאותו שורש השני המלכויות דו"ק דכתר דאח' דאח' דנוק' שהעלינו מבריאה לקרקעית האצילות בתיבת ברוך.

בהמשך, בזקיפה הב', ממשיכים בחי' מוחין דג"ר דפנים דאח' לז"א, באופן דומה למה שהיה בתיבת אתה – לחכמה שבו, משם לבינה משם לת"ת דרך הדעת, ומשם מאירים אותה בחי' מוחין דג"ר לנוק', ואז נדחה הו"ק דמוחין שלה למקומו. אח"כ מעלים המלכויות דחח"ן בג"ה דפנים דאח' של הנוק' מקרקעית האצילות לשרש השני שלה, ומסיימים להעלות כל י"ס מלכות דכתר דבחי' פנים דאח' ועוד המלכויות דחב"ד דכתר דבחי' אח' דאח'.

אז חוזרים ומסתלקים מהז"א כל המוחין שנמשכו לו מתחילת העמידה, וחוזר להיות מצבו כמו שהיה לפני העמידה.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף ל ע"א)

יהוה. הנה עתה צריך לזקוף ב' זקיפות, חילוף ב' כריעות הנז', וז"ס שאומרים ז"ל (ברכות, דף יב ע"א) כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם. רמזו בדברים אלו אל ב' הכריעות ושני הזקיפות, כי לא אמרו צריך לכרוע בברוך ולזקוף בשם. והשני זקיפות הם – הראשונה זקיפת הגוף הב' זקיפת הראש. וכבר נתבאר שע"י ב' הכריעות עלתה המלכות עד נ"ה דז"א אחור באחור, ועתה בשתי זקיפות אלו עולה עד הת"ת דז"א מאחוריו. וכבר נתבאר שלהיות כאן מקומה האמיתי, לכך אלו הם נק' זקיפות ולא כריעות.

ואמנם היותה צריכה ב' זקיפות לעלות אל אחורי הת"ת, הוא במה שנודע כי ז"א היה בתחילה בזמן העיבור בבחי' ג' כלילן בג', ואח"כ בזמן היניקה הוא בבחי' ו"ק, ואחר כך בזמן הגדלות הנק' עיבור ב' של המוחין היה בבחי' י"ס גמורות. ולעיל בענין הק"ש נתבאר קצת מזה, איך נגדלים הו"ק ונעשים י"ס גמורות ע"י התחלקות השלישים שבו ע"י כניסת נה"י דאימא עלאה לתוכן, ואז נגדלים. וכבר נתבאר איך מוכרח הוא שהקטן מיום שנגמרה צורתו במעי אמו, כבר נגמרו כל הרמ"ח איברים שבו, אמנם אח"כ בזמן היניקה נגדלים אבריו בהגדלה, אבל לא שנתוספו בו מנין אבריו, וכן בזמן הגדלות ועיבור ב' נגדלים איבריו יותר ויותר.

והנה בחינת הת"ת דז"א אשר היא אות ו' של ההוי"ה הכולל ז"א כנ"ל, ושם נתבאר שבתחילה היתה ו' זו קטנה בלתי ראש, ואח"כ נעשית ו' זו גדולה עם ראש. והנה לעולם בחי' אות ו' רומזת בז"א בערך שאר האצילות, ורומזות בת"ת דז"א בערך שאר גופו וי"ס שבו. והנה בזמן קטנותו היה גופו קצר וקטן, כדמיון ו' זעירא בלתי ראש, וכאשר הגדיל נגדל גופו יותר ונעשה כדמיון צורת ו' גדולה עם ראש. והנה ראש הו' היא בחינת יוד קטנה, כי צורת אות ו' היא יוד קטנה על ו'. והענין הוא כי בהיותו בעיבור היה ו' בלא ראש, ועתה ביניקה ובפרט אחר שנכנסו בו ו"ק המוחין דגדלות בעת ק"ש, כבר הגדיל ונעשה לו ראש באות ו' שבו. וא"כ נמצא כי שני בחינות יש אל הת"ת דז"א, אחד בזמן קטנות ואחד בזמן הגדלות, וכנגדם הם ב' זקיפות הנ"ל, האחד להעלותה עד מקום התחלת ראש הת"ת הא' דזמן הקטנות, והשני להעלותה עד ראשית הת"ת שנגדל אח"כ יותר בעת הגדלות. והנה הת"ת הא' הוא בחי' ו' בלי ראש, והת"ת השני הוא בחי' ו' עם ראש שהוא זמן ההגדלה.

ונבאר עתה סדר שני זקיפות אלו. הנה בתחילה תתחיל לזקוף גופך בלבד, ותכוין לזקוף המל' הנקרא ה' לגבי ו', שהוא מקום הת"ת הראשון שהם שני שלישי הת"ת של ההגדלה, ואח"כ תזקוף ראשך, ותכוין לזקוף ולהעלות את המלכות הנקראת ה' לגבי י',

שהוא הי' שבראש הו' זו היא שליש העליון של הגדלת הת"ת. ובזה תבין ג"כ טעם אל מש"ל שאעפ"י שבמלת ברוך אתה עלתה המלכו' אל נה"י דז"א, עכ"ז עדיין הראש והגוף דז"א הם כפופים בכריעה. אבל עתה במלת יהו"ה שהם ב' זקיפות, הנה הת"ת דז"א שהוא בחי' אות ו' הכורע לגבי ה', הנה הוא עולה ונוקף במקומו, אבל בהיותו בנה"י עדיין היה כורע כל זמן שלא עלה אל מקומו, והרי עתה עלתה המלכות אל שרשה הראשון, וכבר יש לה שיעור מדה ספי' א' בלבד, שהוא מדת הת"ת דז"א באחוריי' שלו.

וכל כוונה זו תהיה להעלותה ע"י שם ההוי"ה במלוי יודין, וה"ס וכל הזוקף זוקף בשם, כי הכריעה היתה ע"י אהי"ה דמלוי יודין כנ"ל, וצריך שנבאר עתה איך המלכות עלתה עד ראש הת"ת דז"א, כי שם הוא מקום לאה, לפי שרחל מתחלת מן החזה ולמטה. ולהבין זה נלע"ד לומר שהוא סוד עליית לאה ורחל שהם ב' ההיין של ההוי"ה, שעל זה אמרו כל הזוקף זוקף בשם. וה' תתאה העולה לגבי ו', הוא הת"ת דקטנות שהוא עתה עד כנגד החזה. וה' עלאה לאה עולה כנגד שליש העליון הנקרא י' ראש הו' כי שם מקומה, כי כל אלו היו למטה בסוד תהלות לאל עליון גואלם כנז"ל, ועתה עולים שתיין, אבל לא קבלתי זה מפי מורי ז"ל.

אבל מה שאני מסופק ששמעתי ממנו ז"ל, הוא בשני פנים, או אם נאמר כי הוא בסוד ותגנוב רחל את התרפים (בראשית לא, יט), כמבואר אצלינו בשער הפסוקים בפ' ויצא, שפעמים רחל גונבתו אותו ועולה באותו השליש העליון כנגד אחורי הת"ת דז"א, או אם נאמר שאע"פ שאנו אומרים שעולים ד' עליות אלו, הכוונה היא שעולה תחת אלו המקומות, ולא בהם עצמם כנגדם. והוא כי בתחילה היא עולה תחת היסוד, כי שם הוא שורש א' של המלכות כנזכר אצלינו בפירוש ברכת אבות של ר"ה וע"ש, ואחר כך עולה תחת נ"ה, ואחר כך עולה תחת הת"ת, כי שם יש לה שרש אחר כנז' שם ג"כ. ואח"כ עולה תחת הי' ממש כנגד החזה, ואני מסופק אם שמעתי א' משני דרכים אלו.

ואל תתמה איך בתחלה היתה עולה מדה אחת שלימה בכל פעם, ועתה בב' הזקיפות לא עלתה רק מדת הת"ת בלבד. והטעם הוא כי אור הת"ת גדול ומעולה מכל מה שלמטה ממנו כנודע. ועוד כי גם בשיעור מדה הנה מדת הת"ת גדול מאד מהם, והרי עד עתה נתקנה מדרגה אחד אל המלכות, והוא כי בהיותה בכריאה היתה נקודה קטנה, ועתה העלינו אותה אל מקומה האמיתי שהיתה בעת שנאצלה, והוא באחורי החזה דז"א. גם יש לה עתה תוספת אחר, והוא כי עתה יש לה שיעור קומה של מדת ספי' א', וזה נראה הפך ממה שהקדמנו בתחילה הברכה שכל הט"ס שבה ירדו בכריאה, וצ"ע גדול.

והנה עתה אנו צריכין לעשותה שיעור פרצוף גמור כנגד אחורי ז"א, מן החזה שבו עד סיום רגליו, ואח"כ תוכל לחזור עמו פב"פ. ונמצא כי הגדלת ז"א בסוד ו"ק של המוחין דק"ש נגדלה המלכות כנגדו להיותה מדת ספי' א' ועמדה כנגד החזה שלו, וכאשר יבואו מוחין דג"ר של ז"א, וגם כל המוחין דאבא כולם, אז גם המלכות תשתלם ליגדל ולהעשות פרצוף גמור שלם. ונמצא שעתה אנו צריכים להכניס ג"ר דמוחין דז"א מצד

אימא, וגם כל המוחין מצד אבא. וענין זה א"א לעשותו עד שנעשה זווג אחר מחדש של אור"א כמבואר אצלינו לעיל בתחילת הברכה הזו. וענין הזווג השני נרמז במלות אלהינו ואלהי אבותינו כמ"ש בע"ה.

(עניין ראש השנה, דרוש ו, דף צג ט"ג)

יהו"ה. עתה תכוין להעלות זאת הנקודה של המל' עד מקום החזה דז"א באחוריו, במקום שהיתה שם תחילה אצילותה.

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק י, דף נג ע"ד – נד ע"א)

יהו"ה. עתה הם ב' זקיפות כנגד ב' כריעות הנ"ל. וז"ס כל הכורע כורע בברוך (ברכות, דף יב ע"א), כי ב' כריעות הם – א' בגופא וא' ברישא. לכן כל הזוקף זוקף בשם, כי ב' זקיפות הם – א' ברישא וא' בגופא. והנה כבר פירשתי לעיל כי בב' כריעות עלתה המלכות עד נ"ה דז"א, ועתה בב' זקיפות עלתה בת"ת דז"א, ולפי שמקומה האמיתי הוא בת"ת, לכן אלו נקראו זקיפות ולא כריעות.

ואמנם ענין ב' זקיפות האלו תבין ממה שהודעתך, כי הז"א היה בסוד עיבור ג' גו ג', ואח"כ ביניקה ו"ק, ואח"כ בעיבור ב' של המוחין היה ב"ס גמורות. והנה לעיל ג"כ בק"ש בארנו קצת מזה, איך נגדלים ו"ק ונעשו י"ס גמורות ע"י חלוק השלישים בכניסת ג"פ נה"י דאמא בתוכם, ואז נגדלין.

והנה מוכרח הוא, כמבואר אצלינו במקומות רבים, כי הקטן מיום שנגמרה צורתו במעי אמו כבר כל רמ"ח איבריו גמורים, רק כי אח"כ בזמן היניקה נגדלין איבריו, וכן בזמן הגדלות. אבל לא שצריך שיביאו לו איברים מחדש, וז"ס ת"ת של הז"א שהוא אות ו' שבשם כנ"ל. ובארנו כי תחלה היא ו' קטנה בלתי ראש, ואח"כ נעשית ו' גדולה עם ראש, כי ו' זו היא ז"א בערך שאר האצילות, וכן הת"ת שלו נקרא ג"כ ו' בערך שאר גופו כנ"ל, והנה בעת קטנותו היה גופו קטן דמיון ו' בלתי ראש, ואח"כ הגדיל גופו כדמיון ו' עם הראש. אמנם ראש הו' הוא צורת י' על ו', כי בהיותו בעיבור היה ו' בלתי ראש, ועתה ביניקה וגם אחר הכנס ו"ק דמוחין דגדלות בק"ש, כבר הגדיל ונעשה לו ראש באות ו' שבו. א"כ נמצא שב' בחינות יש לת"ת דז"א – א' של קטנות דז"א, וא' בעת הגדלות. אמנם אלו הב' זקיפות – א' להעלותה למקום הת"ת הראשון של קטנות, שזה נקרא ו' לבד, וא' להעלותה עד הראש הו' זו, שהוא צורת י' שבמקום התפארת, כשיעור מה שהגדיל עתה מחדש.

אמנם הסדר כך הוא. תחלה תזקוף גופך לבד, ותכוין לזקוף המלכות הנקראת ה' לגבי ו', שהוא מקום התפארת הראשון, שהם ב' שלישי ת"ת של הגדלות. ואח"כ תזקוף ראשך, ותכוין לזקוף המלכות הנקראת ה' למקום י', למקום הגדלות שהיא י' שבראש הו' זו,

שהיא שליש עליון של גדלות הת"ת. ובזה תבין הטעם גם למש"ל, כי אע"פ שבכרוך אתה עלתה המלכות לנה"י דז"א, עכ"ז עדיין ראש וגוף דז"א כפופים בכריעה. אך עתה בשם הוי"ה שהם ב' זקיפות, הנה הת"ת דז"א שלו שהוא סוד הו' כנודע הכורע לגבי ה', הוא עולה וזוקף במקומו. אך בהיותה בנה"י עדיין היה כורע, כל זמן שלא עלה אל מקומו. הרי עתה עלתה המלכות אל שורשה הראשון, ועתה יש לה שיעור מדה א' לבד, שהוא מדת הת"ת של הז"א באחוריים. והנה כל הכוונה הזאת, תהיה להעלותה ע"י שם ע"ב דיודיין. וז"ס כל הזוקף זוקף בשם, כי הכריעה היתה ע"י מילוי אהי"ה דיודיין כנ"ל.

והנה צריך להבין איך עלתה עתה עד ראש הת"ת של הז"א, כי שם הוא מקום לאה, כי רחל מתחלת מן החוזה ולמטה. ומטעם זה הקושיא, נלע"ד כי הם סוד עליות רחל ולאה, שהם ב' ההיץ של הויה, שעליו אמרו כל הזוקף זוקף בשם. וה' תתאה עולה לגבי הו', הוא הת"ת דקטנות שהוא עתה עד כנגד החוזה. וה' עלאה לאה עולה עד כנגד שליש עליון דת"ת הנקרא י' ראש ו', ששם מקומה, כי כל אלו היה למטה בסוד תהלות לאל עליון כנ"ל, ועתה הוא עליות שניהם, אך לא שמעתי זה מפי מורי זלה"ה, ולא אוכל לכוין בזה.

האמנם מה שאני מסופק ששמעתי ממנו הוא, אם נאמר כי הוא בסוד ותגנוב רחל את התרפים (בראשית לא, יט) כמבואר אצלינו, שלפעמים רחל גוברת ועולה עד אותו שליש עליון, נגד אחר דת"ת דז"א. או נאמר שאע"פ שאנו אומרים שעולין ד' עליות אלו, הכוונה הוא שעולה רחל תחת מקומות אלו, ולא כנגד מקומה ממש, כי תחלה עולה תחת היסוד, כי שם שורש א' של המלכות, כמו שכתבתי בפירוש בברכת אבות דראש השנה, ואחר כך עולה תחת נצח הוד, ואחר כך עולה תחת התפארת, כי שם יש לה שורש א' אל המלכות, ואח"כ עולה תחת ה', שהוא ממש כנגד החוזה, והדבר הוא מסופק אצלי איך שמעתי.

והנה אל תתמה איך בתחלה היתה עולה מדה א' גמורה בכל פעם, ועתה בב' זקיפות לא עלתה רק מדה א' של הת"ת, כי הלא אור ת"ת גדול מכל מה שלמטה ממנו כנודע, וכן בשיעור ג"כ אינו בערך עם שאר ספירות, כי הוא גדול מהם מאוד. הרי עתה עשינו מדרגה א' אל המלכות, והוא כי בהיותה בבריאה היתה נקודה קטנה, ועכשיו העלינו אותה למקומה האמיתי, שהיתה האצילות אחורי חוזה של ז"א, וגם יש לה תוספות שהיא עתה בסוד מדה א'.

ועתה אנו צריכין לעשותה פרצוף גמור כנגד כל אחורי הז"א, מן החוזה עד סיום כל נה"י דז"א, ואח"כ תוכל לחזור עמו פב"פ. נמצא כי הגדלות דז"א בסוד ו"ק דמוחין בק"ש הגדילה גם המלכות כנגדו, להיותה מדה גמורה כנגד החוזה שלו. אך כאשר יבואו המוחין דג"ר דאמא עם מוחין כולם דאבא, אז גם המלכות תשתלם להגדיל להעשות פרצוף. נמצא כי אנו צריכין עתה להכניס ג"ר דאמא וגם כל המוחין דאבא, וזהו אי

אפשר, רק שנעשה זיווג או"א מחדש בבחי' אמצעי שלהם כמבואר בראש הברכות לעיל, לכן אומרים אלהינו ואלהי אבותינו, שהוא סוד הזיווג הזה דאו"א.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף נו ע"ב – נח ע"ב.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 593 – 596.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 307 – 311.

מפרשים

באתי לגני	חלק א, עמ' עה.
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס" [הגהות מסידור הארוך].	
מעיל אליהו	בנד"מ עמ' קמד – קמז.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' ל.	
פאת השד"ה	חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, חלק ב, עמ' רחצ.
פתח עינים	דף ל ט"ד – לא ט"ג.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' קעא – קעה.
שמן ששון	דרושי העמידה, דף לט ע"ג – ד.
שערי רחמים	חלק א, סימן קכח, דף כח ע"ב.

ביאור סדר הכוונות

המשכת הו"ק דמוחין דפנים דאח' לז"א

זקיפה א', והיא זקיפת הגוף בלבד (ובעניין זה עיין בליקוטי ביאורים את דברי מהר"י צמח).

יכוין להמשיך ו"ק, פי' מוחין דחג"ת נה"י, שעמדו מעל ראשו דז"א בבחי' או"מ מאז אמירת ק"ש,

דפנים דאח', פנים פי' מצד אבא (או יש"ס) הנקרא פנים בערך אימא (או תבונה) הנקראת אחור, ומ"ש דאח' פי' לזו"ן העומדים אב"א. בתיבות ברוך אתה הראשונות המשכנו לזו"ן המוחין דאח' דאח' דמצד אימא, ובסוף מגן אברהם נמשיכים המוחין דאח' ופנים דפנים,

דחכמה דכתו דבינה [בחזרה: דחכמה] **דנה"י**, זו היא הכתובת הכללית של בחי' המוחין שממשיכים במשך העמידה כמבואר בהקדמה,

דיש"ס, בחי' פנים כנ"ל,

עם ו"ק דצלמי המוחין, בחי' אורות, ועל מה שכתוב צלמי המוחין עיין מה שהבאנו בתיבת ברוך, ומפרט

שהם וי"ן ה"י, פי' חצי השני של שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב והוא כנגד ו"ק שממשיכים כעת, כשבהמשכת בחי' ג"ר דמוחין יהיו המוחין החצי הראשון של אותו שם,

דע"ב, הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב – צד אבא, ובתיבות ברוך אתה המשכנו מוחין דמצד אימא – ב' חלקי שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א, חצי השני כנגד בחי' ו"ק וחצי הראשון כנגד בחי' ג"ר,

עם הנרנח"י, נשמת המוחין שהם זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים – מקיף ופנימי, בניקוד ספי' דו"ק הידוע, ובהם מלובשים אור הטעמים ואור א"ס ב"ה,

לו"ק דפנים דאחור דחכמה דכתור דבינה [בחזרה: דחכמה] דבינה דז"א, כתובת הכללית בז"א, ובקצרה – לו"ק דז"א (בבחי' שאנו עסוקים בה כעת – פנים דאח'), ומפרט סדר המשכתם

תחילה ימשיכם לחב"ד חג"ת, כמעבר כי אין זה מקומם (ועיין מ"ש בספר באתי לגני המובא בליקוטי ביאורים), ובתיבת ברוך כבר עמד הו"ק דמצד אימא בחב"ד חג"ת דז"א מאז אמירת ק"ש, אבל כאן ממשיכים ו"ק דמוחין דמצד אבא שהיה עומד בבחי' או"מ מעל רישא דז"א,

דפנים דאח' דני' הנו' דז"א, פי' בחי' שאנו עסוקים בה כעת, כי מ"ש דניקוד הנו' כאילו ר"ל הנ"ל (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' קל, רלג, רסז), פי' של בחי' הנ"ל – דפנים דאח' דחכמה וכו',

ואת"כ יכוין לדחות לחג"ת נה"י, פי' למקומם, ומדובר כאן על הארות בלבד, לכן אין מדקדקים לדחותם למקומם ע"י כניסת המוחין דג"ר,

דצלם דישי"ס לא נכנס בז"א ועומד ע"ג רישא דז"א, וכל זה הזמנה מקדימה, ובסידור רחובות הנהר חוזר וכותב

[לו"ק דפנים דאח' דחכמה דכתור שבינה [בחזרה: דחכמה] דנה"י דבינה דז"א (סידור רחובות הנהר)], זוהי הכתובת המעשית לאחר ההזמנה.

מצוירים ו"ק של נשמת המוחין עם המוחין וי"ו ה"י דע"ב הנ"ל, מעל ג' כלי חג"ת דז"א, ומתחתיהם מצוירים נה"י של נשמת המוחין עם המוחין הנ"ל, מעל ג' כלי נה"י דז"א.

המשכת הו"ק דמוחין דפנים דאח' לנוק'

כעת מעבירים לנוק' אותה בחי' מוחין שקיבל ז"א, כמו שהיה בתיבת ברוך.

משם לחב"ד חג"ת, מתחיל עם ציון מקום המשכתם בנוק',

דפנים דאחור, בחי' מוחין הנמשכת כמבואר לעיל,

דחכמה דכתור דבינה [בחזרה: דחכמה] דבינה, כתובת הכללית,

דרחל נוק' דז"א, ומפרט

אות ה' אחרונה, שהנוק' נרמזת ע"י אות ה' אחרונה של שם הוי"ה.

ומצוירים ו"ק של נשמת המוחין עם המוחין וי"ו ה"י שהם החצי השני של שפ הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב הנ"ל, מעל אות ה' הרומזת לנוק'.

העלת המלכויות דנוק' דפנים דאח'

מתחילים עם העלת המלכויות דבחי' פנים דאח' דנוק' שעסוקים בה בתיבת השם, ואח"כ חוזרים להמשיך להעלות המלכויות דבחי' אח' דאח' שהתחלנו להעלות בתיבות ברוך אתה, וכאן מעלים בחי' ו"ק דמלכות דכתר אח' דאח', כשבהמשך מעלים עוד ג"ר דמלכות דכתר אח' דאח'.

יכוין לעלות המלכויות דיי"ס דפנים דאחור דרחל, מהיכל ק"ק מבריאה, שהוא השרש הראשון שלה, **לאצילות**, לקרקעית האצילות.

הפעם אין ממשיכים שום הארה לנוק' קודם העלה זו כמו שהיה בסדר הכוונות של תיבות ברוך אתה.

לאחר שהעלינו אותן לקרקעית האצילות, מתחילים להעלות אותן מלכויות דפנים דאח' למקומן

לחבר המלכויות דדת"י, קו האמצעי, ומזכיר מה בחינתן

דפנים דאחור דחכמה דכתר דרחל, מעלים אותן מקרקעית האצילות לשרש השני שלה שהוא נמצא

כנגד אחורי היסוד דפנים דאחור דניק' הנו' דז"א דאצילות.

העלת המלכויות דנוק' דאח' דאח'

אז חוזרים להמשיך להעלות המלכויות דנוק' דבחי' אח' דאח', כשבתיבת ברוך העלינו לשרש השני דנוק' בחי' דת"י, ובתיבת אתה העלינו בחי' חח"ן ובג"ה, וכעת יש

גם להעלות, מקרקעית האצילות, כי שם העלינו אותן בסוף תיבת ברוך,

ולחבר המל' דו"ק דכתר דאח' דאח' דרחל, כי מחלקים את העלת המל' דכתר לב' העלות של ו"ק וג"ר דכתר בנפרד, ומתחילים עם העלת הו"ק שלה, ומפרט לאן מעלים אותו,

כו"ק דכתר דשורשי פרצופה, ומפרט מה הוא מקומו,

כנגד ב"ש ת"ת דת"ת דז"א דאצילות, מאחוריו, ופי' ב' שלישי התחתונים דב' שלישי התחתונים דת"ת דז"א, כשמחלקים ב"ש תחתון דת"ת לג' שלישים, והו"ק יעלה לב"ש התחתונים דב' שלישים התחתונים, ובהמשך יעלה בחי' ג"ר כנגד השליש העליון של אותם ב' שלישים התחתונים דת"ת דז"א.

בבחי' אח' של כל בחי' שהיא, כשמעלים המלכויות דכתר דנוק' לשרש השני, מחלקים את עלית מלכות דכתר לב' עליות נפרדות של ב' בחינותיה – ג"ר וו"ק. לעומת זה בבחי' פנים מעלים את בחי' מלכות הכתר בפעם א'.

חיבור אותיות

לחבר ו"ה דע"ב דזקיפה א' עם י"ה דקס"א דכריעה א', זה כאן רמז, ולא מצאו לזה מקור ברור (עיין מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים).

המשכת הג"ר דמוחין פנים דאח' לזו"ן

זקיפה ב', הזקיפה הא' היתה זקיפת הגוף, והזקיפה הב' היא זו של הראש (ועיין בליקוטי ביאורים דברי מהר"י צמח בעניין זה).

לאחר שהמשכנו בחי' מוחין דו"ק דפנים דאח' וכו' לזו"ן, באים כעת להמשיך להם בחי' מוחין דג"ר של אותה בחי', לז"א ואח"כ ממנו לנוק', באופן דומה למה שראינו בתיבת אתה.

יכיון להמשיך ג"ר [...] דז"א, זו היא המשכת המוחין דג"ר לז"א של בחי' דפנים דאח' הנ"ל, ואינה לג"ר שבו בפעם א' אלא לפי הסדר שראינו בתיבת אתה: לחכמה שבו, משם לבינה, משם לת"ת דרך הדעת, וכו"ל אין מדקדקים ומכוונים כאן עוד לדחות בחי' ו"ק דמוחין למקומם.

משם לג"ר [...] דרחל, מאירים לנוק' אותה בחי' מוחין שקיבל ז"א, **לדחות החג"ת לחג"ת [...] והנה"י בנה"י**, כמו בתיבת אתה, מאירים לנוק' בחי' מוחין דג"ר, ועי"ז נדחים המוחין דו"ק למקומם.
וציור הכוונה דומה לציור הכוונה שראינו בתיבת אתה.

העלת המלכויות דנוק' דפנים דאח'

שוב מתחילים עם העלת המלכויות של בחי' פנים באח' דנוק' שאנו עוסקים בה בתיבת השם, ואח"כ חוזרים להמשיך להעלות המלכויות של בחי' אח' באח'.

לעלות ולחבר המל' דחח"ן בג"ה דפנים דאח' [...] דרחל, מקרקעית האצילות, **[...] כנגד אחורי הנו"ה [...] דז"א**, לשרש השני, כמו בתיבת אתה.

לעלות כל י"ס מל' דכתר דפנים דאח' דרחל, מקרקעית האצילות, כי שם העלינו אותן עם שאר המל' דפנים דאח' בסוף הזקיפה הראשונה, ולעיל הזכרנו שבצד פנים מעלים את בחי' מלכות דכתר בפעם א', לא כמו בבחי' אח' דאח' שבה מעלים אותה מלכות דכתר בב' פעמים – בחי' ו"ק שבה ואח"כ בחי' ג"ר שבה,

ולחברם [...] **כנגד כ"ש ת"ת** [...] **דז"א**, הב' שלישים התחתונים דת"ת דז"א, מאחוריו, כמבואר לעיל.

העלת המלכויות דנוק' דאח' דאח'

לעלות המל' דחב"ד דכתר דאח' דאח' דרחל, מקרקעית האצילות, כי שם העלינו אותן בסוף תיבת ברוך כנ"ל, הוא החלק השני ממלכות דכתר דנוק' דאח' דאח', כי לעיל העלינו בחי' ו"ק שלה, והוא כאן החלק האחרון מכל המלכויות דנוק' דבחי' אח' דאח', [...] **כנגד שלישי עליון ת"ת דת"ת** [...] **דז"א**, פי' שלישי העליון דב' שלישים התחתונים דת"ת.

סילוק המוחין מז"א

עד כאן, בתיבות ברוך אתה השם, נמשכו לז"א (הארות) מוחין דו"ק וג"ר דאח' דאח' ודפנים דאח' דישסו"ת. בכל שלב הארנו ממנו אותן בחי' מוחין לנוק', וזו היתה מטרה כל אותן הארות.

אח"כ חוזרין ומסתלקין מהז"א, בלבד ולא מהנוק',

המוחין, בחי' ג"ר וו"ק דב' בחי' אח' ופנים דאח',

[שנמשכו לו בעמידה (סידור רחובות הנהר)], בתיבות ברוך אתה ה', ובפרטות יותר:

בחי' ו"ק דמוחין דאח' דאח' חוזר לחב"ד חג"ת דז"א, כמו שהיה אחרי אמירת ק"ש עוד לפני העמידה,

בחי' ג"ר דמוחין של אותה בחי' חוזר לעמוד בבחי' או"מ מעל רישא דז"א,

ב' בחי' ו"ק וג"ר דמוחין דפנים דאח' חוזרים ג"כ לעמוד מעל רישא דז"א.

וכנ"ל כל אותן בחי' מוחין גם ניתנו לנוק' מתחילת העמידה ועד עתה, ואותם מוחין אינם מסתלקים אלא נשארים בה – ג"ר וו"ק דב' בחי' אח' ופנים דאח'.

רמזים נוספים

יהו"ה הוא הת"ת אשר ממנו נשפעים כל אותיות האלפא ביתא ויורדין דרך היסוד, ואחר אשר עשינו זה היחוד והקשר הנז', אנו מחדשים כל בחי' עולם האצילות כמו שהיה בעת שנאצל בעת בריאת העולם (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג).

ליקוטי ביאורים

בעניין אופן הזקיפות

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, תיבת ברוך) כותב מהרח"ו "בתחלה תזקוף גופך לבד, וזהו ענין הא תתא' לגבי ואו, ואח"כ הזקיפה הב' הוא שתזקוף ראשך", ושם

בהמשך (שם, תיבת ה') כותב "והשני זקיפות הם הראשונ' זקיפת הגוף הב' זקיפת הראש", ועוד "הנה בתחילה תתחיל לזקוף גופך בלבד ... ואח"כ תזקוף ראשך".

ובסידור כוונות התפילות בקצרה (עמ' ל) כותב ר' יעקב צמח, וז"ל: למזכרת. אע"פ שמשמע מכוונות כריעות וזקיפות שבעמידה דבספרינו שצריך לזקוף הגוף ואח"כ הראש, הנה עכ"ז בכוונות כריעות וזקיפות שבעמידה דר"ה כתוב בפירוש שצריך לזקוף הראש ואח"כ הגוף, וכן ראיתי כתוב בספרים של הרב זלה"ה ה"ח, שבכל מקום שנז' זקיפה הקדים זקיפת הראש לזקיפת הגוף, וכן אמרו בדמשק שהיה הוא עצמו עושה כן, וכן עושים כל החברים עתה בכל מקום שהם, עכ"ל.

אמנם שם בספר שער הכוונות (דרושי ראש השנה, דרוש ו) שלפנינו כתוב שוב – "והנה הזקיפה הא' של גוף ... אח"כ תזקוף זקיפ' ב' שהיא זקיפת הראש".

ונזכיר כי במסכת ברכות (דף יב ע"ב) אמרו חז"ל "כי כרע כרע כחיזורא, כי קא זקיף זקיף כחיזורא", ושם מפרש רש"י "זקיף כחיזורא – בנחת, ראשו תחלה ואחר כך גופו ... כחיזורא – כנחש הזה, כשהוא זוקף עצמו מגביה הראש תחלה".

בעניין הכתובת הכללית

פר' הג' בינה דז"א

יש לשים לב כי במקומות אחדים בסידור יש כמין כפל לשון של הכתובת הכללית – כגון כאן בהמשכת המוחין דו"ק דפנים דאח' דיש"ס לאותה בחי' דכתר דבינה דנה"י דבינה דז"א, ותיבת בינה הראשונה פי' בחי' נה"י השלישיים שהם בחי' מוחין דגדלות דז"א. בתיבת באהבה נראה ב"ה שהכתובת הכללית היא בפרצוף בינה דא"ק, כך שמוזכר פה וכאן תיבת בינה נוספת שהיא כנגד דיוק זה.

וכן מציין כאן ר' נסים הררי רפול בספר עלי נהר (עמ' מה) במפורש כי מדובר על ו"ק דפר' הג' – בינה דז"א, וכן מזכיר הוא ז"ל עוד שם (עמ' לה – לט).

הכריעות באהי"ה והזקיפות בהוי"ה

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, תיבת אתה, דף כט ע"ד) כותב מהרח"ו כי "כתוב בס' התיקונים ובזוהר ובר"מ כמה נוסחאות", ובפרט ש"יש מאמר אומר שכורע באהי"ה וזוקף בהוי"ה".

ושם (דרושי סדר שבת, דרוש א, ענין קבלת שבת, דף סב ע"ג) מפרט הוא ז"ל, וז"ל: נתבאר בברכת אבות דתפילת שחרית דחול בענין ד' כריעות וארבע זקיפות, ואין רצוני להאריך בהם כאן אלא אבארם בקיצור, הנה ארבע כריעות הם – הא' אהיה דמילוי יודין, והשני היא במילוי יודין, והג' אהיה במילוי אלפין, והרביעי אהיה במילוי ההיין. והד' זקיפות הם –

הא' הויה דע"ב, והשני הויה דס"ג, והג' הויה דמ"ה, והרביעי הויה דב"ן, עכ"ל, וכן מזכיר הוא ז"ל בעוד מספר מקומות, בפרט בביאורו לכוונות העמידה.

במשך סדר כוונות העמידה שבסידור הרש"ש, רואים כי סידר הוא ז"ל כמוחין של הד' כריעות שמות אהי"ה:

אהי"ה דקס"א	ברוך אתה (הא' של מגן אברהם)
אהי"ה דקס"א	ברוך אתה (הב' של מגן אברהם)
אהי"ה דקמ"ג	מודים
אהי"ה דקנ"א	ברוך אתה דהודאה

ועוד סידר שמות הוי"ה כמוחין של הד' זקיפות:

הוי"ה ע"ב	ה' (הא' של מגן אברהם)
הוי"ה דס"ג	ה' (הב' של מגן אברהם)
הוי"ה דמ"ה	ה' דמודים
הוי"ה דב"ן	ה' דהודאה

ובפרטות יותר, כל כריעה וזקיפה כפולה – כנגד המשכת בחי' ו"ק וג"ר דמוחין, שאז המוחין הם חציי שמות אהי"ה והוי"ה, כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, תיבת ברוך, דף כט סע"א), וז"ל: והנה כמו שביארנו בשם הויה כי ג"ר נרמזו בשני אותיו י"ה וז"ת נרמזו בב' אותיו ו"ה, כן הוא ממש בשם אהיה, כי ג' מוחין עלאין נרמזו בשני אותיות א"ה, והמוחין דו"ק תתאין רמזים בשני אותיו י"ה, עכ"ל.

בעניין אופן המשכת הו"ק דמוחין לז"א

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עה) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: בזקיפה א', להמשיך ו"ק וכו' לר"ק וכו'. בעני"ה [עלי נהר] די"ד רע"ג כתוב להמשיך את הו"ק תחי' לחב"ד חג"ת, ואח"כ לחג"ת נה"י, ומשם לנוק', דוגמת כריעה א'. ושם היו בחב"ד חג"ת כבר בק"ש, וכאן ימשיכם תחי' לחב"ד חג"ת כמ"ש, ואח"כ לו"ק. ואח"כ מצאתי מפורש כן בסידור א' כ"י. וכ"נ הגי' במע"א [מעיל אליהו]. וכנראה שנשמט זה מסי' שבידנו, עכ"ל.

בעניין חיבור האותיות

בסידור הרש"ש, בסוף הזקיפה הא', כותב שיש לכוין "לחבר ו"ה דע"ב דזקיפה א' עם י"ה דקס"א דכריעה א'", ויהיו שם ע"ב.

בספר מעיל אליהו (עמ' קמז) כותב ר' אליהו סלימאן מאני על אותה כוונה "לא ידע מהיכן הוציא רבינו ז"ל כוונה זו".

ובספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת הוי"ה, אות ד, דף לא ע"ב) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: הנה כונה זו [עיין שער הכוונות, דרוש ב', מלת אתה וכו'], וכמו כן הכוונה

שבזקיפה שניה שהוא לחבר י"ה דזקיפה ב' עם א"ה דכריעה ב' ויהיו אהיה קס"א, כעת לא מצאתי איה מקומה של כוונה זאת בשער הכוונות.

ושמעתי מקשים דלמה לא סידר הרב ש"ש זלה"ה עד"ז בשאר כריעות וזקיפות דברכת מגן אברהם ומודים, ובסדורים החדשים של שבת ראיתי שסדורו כן, אמנם כבר כתבתי במ"א דאותם הסדורים נראה שאינו מהרב ש"ש זלה"ה, עכ"ל.

בעניין עליות הנוק' ולשון כריעות וזקיפות

ע"י ב' הכריעות בסדר הכוונות של תיבות ברוך אתה, עלתה המל' עד נ"ה דז"א מאחוריו, ועתה בתיבת ה' ע"י בשתי זקיפות עולה המל' עד הת"ת דז"א מאחוריו, ולהיות שם מקומה האמיתי, לכן מכנים עליות אלו זקיפות ולא כריעות, וב"ה נעתיק דברי מהרח"ו בעניין זה.

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, סוף תיבת אתה, דף ל ע"א) מבאר מהרח"ו בעניין הכריעות הזקיפות ועליות הנוק', וז"ל: והנה ב' עליות אלו הם ע"י שני הכריעות הנז', והענין הוא כי ע"י הכריעות של ז"א שיורד אליה ע"כ היא עולה העליות האלו, אמנם אותם ההארות אינם חוזרים לזקוף ולעלות כי צריכה היא להם. ואעפ"י שבערך המלכות הם נקראים זקיפות, כיון שהיא עולה ע"י כל אלו המדרגות שהם נה"י דז"א, עכ"ז נק' כריעות לפי שאע"פ שהם זקיפות בערכ', עכ"ז מפני שמקום המלכו' וכו' ונקו' אצילותה הראשון העיקרי הוא כנגד החזה דז"א, וכל זמן שלא עלתה שם נקרא כריעה ולא זקיפה, כי זקיפה האמיתי איננה אלא אשר תעל' אל מקומה האמיתי. אבל כל שאר העליות שלה נקרא כריעות, אלא שהם כריעות משונות זו מזו במעלה, כי עדיין כורעת היא למטה ולא נזקפה במקומה האמיתי, ולכן אין הזקיפות אלא במלת יהוה, לפי שאז היא עולה בת"ת דז"א שהוא מקומה האמיתי וכמו שנבאר, עכ"ל.

עמידת פר' רחל ולא וועניין התרפים

בעניין מקום הכתר רחל מאחורי ת"ת דז"א

ב"ה נביא כאן מדברי מהרח"ו והמפרשים המבארים איך עולה המל' עד ראש הת"ת דז"א, כי שם היא מקום לאה.

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, תיבת ה', דף ל ע"ב) כותב מהרח"ו, וז"ל: צריך שנבאר עתה איך המלכו' עלתה עד ראש הת"ת דז"א, כי שם הוא מקום לאה, לפי שרחל מתחלת מן החזה ולמטה, עכ"ל.

שם בהמשך מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: מה שאני מסופק ששמעתי ממנו [ממורי] ז"ל הוא בשני פנים, או אם נאמר כי הוא בסוד ותגנוב רחל את התרפים (בראשית לא, יט), כמבואר אצלנו בשער הפסוקי' בפ' ויצא, שפעמים רחל גונבתו אותו ועולה באותו השליש העליון כנגד אחורי הת"ת דז"א, או אם נאמר שאע"פ שאנו אומרים שעולים ד' עליות אלו, הכוונה

היא שעולה תחת אלו המקומות ולא בהם עצמם כנגדם, והוא כי בתחילה היא עולה תחת היסוד כי שם הוא שורש א' של המלכות כנזכר אצלנו בפירוש ברכת אבות של ר"ה וע"ש, ואחר כך עולה תחת נ"ה, ואחר כך עולה תחת הת"ת, כי שם יש לה שרש אחר כנז' שם ג"כ, עכ"ל.

ואת עניין תרפים מבאר מהרח"ו בספר עץ חיים (שער לח, פרק ג, דף סב ע"א – ג), וז"ל: הנה כפי הנ"ל, נמצא שמראש כתר דלאה עד סיום רגלי דרחל הם ז"ס דעת חג"ת נה"י, כי המלכות שבז"א היא עצמה שורש רחל כנודע, ומהראוי היה ששתי נשים הללו אחת אהובה רחל ואחת שנואה לאה, לא יוכל להסיר חלק השנואה בעבור האהובה, כי חלק כחלק יאכלו שניהן וירשו מקום בעליהן ז"א שוה בשוה, ותקח לאה ג"ס וחצי שהם דעת חו"ג וחצי ת"ת העליון, ותקח רחל מחצי ת"ת ולמטה עד סיום רגלי ז"א, שהם ג"ס אחרות וחצי תחתון של ת"ת. ואמנם אין הדבר כך, אלא שלא לוקחת שליש עליון מג"ש דת"ת (דז"א עד החזה אך רחל וכו'), ורחל לוקחת כל ב"ש תחתונים דת"ת דז"א לכתר שלה כמבואר במ"א, ושם נתבאר טעמים רבים. ואחד מהם הוא שבחזה נשלם יסוד אמא, לכן משם ולמטה שאורות החסדים ההם בגלוי נבנית רחל באחורי ז"א וכ"ז נת"ל.

והנה בזה תהיינה צרות זו לזו ותפול ביניהן קנאה על הדבר הזה, לכן מה עשה המאציל העליון, עשה באופן ששליש עליון דת"ת יהיה כולו ללאה ושליש תחתון כולו לרחל, אבל שליש האמצעי יהיו שני אחיות משמשות שוה בשוה, ויהיה ברשות ושותפות שניהן, כלומר כי שיחלק שליש אמצעי לב' חלקים א"א, כי כולה בחי' א' ואינו מתחלק, אבל יהיה כתר של רחל עולה עד שם, וגם רגלי לאה יורדים עד שם, ומתלבשים רגלי לאה בכתר של רחל כשיעור שליש אמצעי בלבד, והרי שתיהן משתמשות בשוה. וזשארז"ל מה שעשתה ענוה עקב לסולייתא, שהם רגלי לאה, מהם עצמם נעשה ראש וכתר של רחל הנקרא יראה.

אמנם דע כי פעמים שרחל לוקחת כל מקום אותור שליש אמצעי, ואין רגלי לאה מתפשטים בתוך כתר רחל כשיעור שליש ההוא, וז"ש אצלנו בכוונת ק"ש בפ' ואהבת צריך לכוין לתת ב' אורות לרחל כמנין ואהבת, שהם ב"פ אור, ורחל נקראת א"ת כמ"ש למטה בע"ה, כמארז"ל אתין וגמין רבויין הם, וזהו ואהבת את – ר"ל שתאהב את רחל הנקראת את, והוציא בלשון אהבה ע"ד ויאהב יעקב את רחל (בראשית כט, יח), כי האהבה יתירה הוא שנתן לה חלק יתר על לאה כנ"ל, והם ב' אורות אלו כמנין ואהבת כנ"ל. והאורות הללו הנה הם בחי' הב"ש תחתונים של ת"ת כנ"ל, ולפי ששליש העליון הוא במקום הסתום, אבל אלו הב"ש הם במקום הגלוי שמאירין החסדים לכן נקרא אור אור.

וענין זה נת"ל בענין הכתר של רחל, שהוא ב"ש דת"ת דז"א הנקרא ב"פ אור אור בסוד ושמתי כדכ"ד שמשותיך (ישעי' נד, יב), אבל כתר של לאה אין בו רק אור א' לבד כנ"ל שם באורך ויתבאר לקמן. נמצא כי יש זמן שלוקחת רחל ב"ש לבדה, ויש זמן ששליש

אמצעי, אע"פ שהוא לעולם שלה עכ"ז יש זמן שרגלי לאה מתלבשין בכתר שלה בתוכו ממש כשיעור שלישי אמצעי (גם לפעמים לוקחת רחל שלישי בגנבה ממש כשיעור שלישי זה אמצעי) לבד, אבל לעולם שיעור כתר של רחל הוא ב"ש. וז"ס ותגנוב רחל את התרפים אשר לאביה (בראשית לא, יט), פי' כי מקום השלישי האמצעי שלפעמים לוקחת אותו רחל לה לעצמה בלבד דרך חטיפה וגניבה נקרא תרפים. נמצא כי לבן הוא לובן העליון שהוא אבא עלאה, ולו ב' בנות רחל ולאח כנזכר זוהר פרשה ויצא דקס"ב על (בראשית כט, טז) ולבן שתי בנות ע"ש, ולפעמים גונבת רחל מן לאה שלישי האמצעי הנקרא תרפים ולוקחת לה לבדה, כי ממון אביה הוא ואינה נותנת ממנה אל לאה אחותה, עכ"ל לענייננו ועיי"ש באורך, וכן מבאר מהרז"ו באורך בספר שער הפסוקים (פר' ויצא), ועיינן גם שם (פר' בלק).

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, אתה, אות יא, דף לט ע"ב) חוזר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו על דברי מהרז"ו ומוסיף, וז"ל בקצרה: דודאי בזה מתורץ הכל דמה שאמר שעולה עד ראש הת"ת, והיינו ש"ע דת"ת, היינו בבחי' ראש הו' דת"ת דת"ת, והיינו בב"ש התחתונים דגוף הת"ת, וכן כתב בהדיא רבינו לק' בדרוש ראש השנה דרוש ו' דצ"ד ע"ג, ואיך כאן נפל לו הספק זה וכו'. ולע"ד נראה דרבינו העלים הענין כאן, וכתב כן בתחי' דבריו ונראה דשכח מ"ש לעיל, ובסוף כתב אבל מה שאני מסופק ששמעתי ממנו הוא בב' פנים וכו' בסוד ותגנוב וכו', ועיינן להרב דברי שלום ד"ו שאלה מ"ד [צ"ל מ"ה], עכ"ל.

ונציין כי בסידור היר"א כתב יד "נהר שלום" (חלק א, עמ' 594) כתוב שיש לכויזן להעלות מל' דו"ק דכתר "כנגד אחורי ב' שלישי התחתונים דת"ת וכו'", ובהמשך שם (עמ' 596) כותב שיש לכויזן להעלות מל' דג"ר דכתר "כנגד אחורי שלישי עליון דת"ת וכו'", ולא כתב ת"ת דת"ת.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת הוי"ה, אות ג, דף לא ע"א – ב) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: גם צ"ל דלמה אין סדר זה בשאר כריעות וזקיפו' דמגן אברהם וברכת מודים, עיינן ע"ח שכ"ט פ"א, ועיינן שער מאמרי רז"ל בפרקי אבות ד"ז רע"א יע"ש, גם צ"ל איך עולה בש"ע דת"ת דאין שם מקומה כנו' בע"ח שער כ"א פ"ב ופ"ג [של"ח פ"ג], ועיינן שער הכוונות דרוש ב' דעמידה תי' רבינו שהוא בבחינת לאה העולה בראש הת"ת, או בסוד ותגנוב רחל וכו' יע"ש, עיינן שער מאמרי רז"ל דטו"ב בת"ת דת"ת יע"ש.

גם בענין הכתר הנז"ל שעולה עד ראש הת"ת, שמעתי מקשים מה ענין עלייתה עתה הלא כבר עלתה הנוקבא ע"י עסק התורה אחר חצות, כנו' בע"ח שכ"ט פ"א ושער הכוונות דרוש ד' מדרושי הלילה ובכ"מ, וי"ל דעל ידי עסק התורה עלתה באצילות למטה, ועיינן כריעות וזקיפות עלתה במקומה האמיתי עד ראש הת"ת [עיינן שער מאמרי רז"ל דטו"ב, שהוא בת"ת דת"ת יע"ש], עכ"ל.

ושם (שם, אות ו) כותב הוא ז"ל, וז"ל: שם לעלות המלכות דחח"ן ובג"ה דפנים דאחור לאחורי נו"ה דאחור דז"א. ולעלות ה' מלכיות דכתר דפנים דאחור דרחל לאחורי ה' ספירות דת"ת דת"ת [עיי'ן שער הכוונות דרוש ב' דעמידה, ד"ה הויה וכו', ודרוש ר"ה דרוש ו', ד"ה נחזור לעניינינו וכו', ומשם תבין איך הוא בת"ת דת"ת יע"ש, שער מאמרי ז"ל דף ט"ו כ שם בפירושו] דפנים דאחור דז"א ולעלות כל י' מלכיות דכתר דפנים דאחור לאחור י"ס דת"ת דז"א. גם להעלות המל' דחב"ד דכתר דאחור דאחור דרחל אחורי ש"ע דת"ת דת"ת דז"א ע"כ, עיי'ן לעיל אות ג' שבזקיפה א' מ"ש, עכ"ל.

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, תיבת אתה, אות יא, דף לט ע"ב – ג) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: שם וצריך שנבאר עתה איך המל' עלתה עד ראש הת"ת דז"א, כי שם היא מקום לאה וכו' (ע"ח שכ"א פ"ב ופ"ג, של"ח פ"ג). נלע"ד לו' שהוא סוד עליית לאה ורחל וכו', אבל מה שאני מסופק ששמעתי ממנו הוא בב' פנים, או אם נאמר כי הוא בסוד ותגנוב רחל וכו', או אם נאמר וכו' הכוונה היא שעולה תחת אלו המקומות וכו', ופירוש תחת שלישי עליון דת"ת ולא בו עצמו.

ולע"ד לא ידעתי מאי ק' ליה לרבינו, אחר מ"ש לעיל בתחי' דרוש זה ד"ה והנה וכו' ז"ל, וכבר ידעת ענין שם הוי"ה אשר כוללת כל עולם האצ"י באופן זה וכו', גם מלבד זו עוד יש הוי"ה אחרת כוללת ספ"י הת"ת לבדה של ז"א כמבואר אצלינו בש' שמות הספירות, וזכור היטב הקדמות אלו למה שנבאר עתה עכ"ל. ואחר שרבינו בא ליתן לנו הקדמה זו, אינו אלא לתי' קושיא זאת דודאי בזה מתורץ הכל, דמה שאמר שעולה עד ראש הת"ת והיינו ש"ע דת"ת, היינו בבחי' ראש הו' דת"ת דת"ת, והיינו בב"ש התחתונים דגוף הת"ת, וכך כתב בהדיא רבינו לק' בדרוש ראש השנה דרוש ו' דצ"ד ע"ג, ואיך כאן נפל לו הספק זה.

ובזה מתורץ ג"כ מה שראיתי להרב יפה שעה דקע"א רע"ב שהקש' ז"ל על מ"ש רבינו, או אם נאמר כי הוא בסוד ותגנוב רחל את התרפים וכו' (בראשית לא, ט), לא ידעתי מאי קאמר כי גנבת רחל אינו אלא בשליש האמצעי כמ"ש רבינו בע"ח של"ח פ"ג וכו', ואיך נאמר עד שלישי עליון והניחו בתימא.

ובזה מתורץ שהוא בשליש עליון דת"ת שבת"ת, והיינו בהוי"ה פרטית שבת"ת. ולע"ד נראה דרבינו העלים הענין כאן, וכתב כן בתחי' דבריו ונראה דשכח מ"ש לעיל, ובסוף כתב אבל מה שאני מסופק ששמעתי ממנו, הוא בב' פנים וכו' בסוד ותגנוב וכו', ועיי'ן להרב דברי שלום ד"ו שאלה מ"ד, עכ"ל.

בעניין אופן וסדר העלת החלקי מל' דכתר דנוק'

בעניין שלא מחלקים עלית מל' דכתר דפנים לב' עליות כמו בבחי' אח'

בספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, תיבת הוי"ה, אות ג, דף לא ע"א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו "צ"ע איך יעלה הו"ק דכתר תחילה קודם עליית הג"ר".

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עה) מבאר ר' ששון מזרחי, וז"ל: ולא חילק הכתר דפנים לב' עליות כמו הכתר דאח', כי שם עלייתו בב' הזקי' שבאו אחר שנגמרו ג' קוי המל' להעלות לנה"י. וכאן שגמר העלי' לנה"י הוא בזקי' ב' שאין אחריה כלום, מוכרח שיעלה לבסוף בפעם אחת. וכ"ז נראה לכאור' פשוט. ומה שסידר עליית הכתר דאח' אחר עליית הפר' דפני', אולי לאו לעיכובא, עכ"ל.

למעשה, בסידור המודפס מוזכרת העלת חב"ד דכתר דאח' דאח' אחרי העלת י"ס דכתר דפנים דאח', וכן מובא בסידור היר"א כתב יד "נהר שלום". לעומת זה, בסידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" (חלק א, עמ' 310) מוזכרת העלת חב"ד דכתר דאח' דאח' לפני העלת י"ס דכתר דפנים דאח'.

עוד בעניין העלת חלקי המל' דכתר דנוק'

בספר שערי רחמים (חלק א, סימן קכח, דף כח ע"ב) כותב ר' רחמים דוד שרים, וז"ל בקצרה: השאלה היא מלכויות דכתר דאח' ופנים דאח', אימתי ירדו לבריאה, ועתה העלינו אותם לשרשם אחורי הת"ת דז"א דאצילות צ"ל, ה' יע"א.

תשובה. כתב הרב בשה"כ ענין התפילין דרוש פ' ד' י' ע"א ד"ה ונבאר עתה וכו'. נמצא נקודת הכתר שעלתה בבקר בסוד תפילין דיד חזרה לאח' תחת היסוד, ועתה בהשם העלינו אותה אחורי ת"ת דז"א, זה מר' שאול דוויך הי"ו.

אבל כפי סברת ר' אברהם עדס, הכתר שירד בלילה ועלה בבקר ונעשה בחי' תפילין בשמאל דז"א, זה כולו בחי' חיצוניות שעלה, אבל בחי' פנימיות נשאר בבריאה, עכ"ל.

ובספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת הוי"ה, אות ג, דף לא ע"ב) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בעניין עלית בחי' מל' לבריאה ואח"כ לאצילות, וז"ל: עוד י"ל דזה מדבר בנוקבא דבחינת פנימיות דחיצוניות שהוא בחינת התפילין, וע"י עסק התורה עולה תחילה עד ראש הבריאה ולא באצילות, וע"י העמידה עלתה באצילות עד ראש הת"ת. ועייין בשער הכוונות דרוש ד' מדרושי הלילה וז"ל, ובעת עלות השחר נמצאת רחל מתוקנת כדי שתוכל לעלות בתפ' שחרית בעולם האצילות וכו' יע"ש. וכן כתב ג"כ בדרושי התפילין דרוש ה', כי באור הבקר נגמרה היא לעלות באצ' יע"ש, כן תירץ רב אחי אפרים מעוז ראשי ז"ל.

אך קשה שם בש' הכוונות דרושי התפילין באותו הפ' בעצמו די"ד ד"ה ונבאר וכו', דנראה משם דבעת העמידה כבר היתה הנוק' בזרוע שמאלית דז"א פב"פ יע"ש, וי"ל דזה בחיצו' וזה בפנימיות [או זה בנקודתה דאחור וזה בנקודתה דפנים] שהם בחי' דבור ומעשה, שהם בחינת הנחת תפילין שהוא מעשה, והדבור שהיא בחינת התפלה, ועייין בע"ח ש"מ פ"ב. נמצא דמ"ש בשער הכוונות דכתרה כבר היתה בזרוע שמאלית מיירי בבחינת התפילין שכבר עלתה שם ע"י הנחת התפי', וע"י העמידה נגמרה כל

בחינת ט"ס שלה לעלות, וגם זה ע"י הדבור. ועיין בע"ח שכ"ט פ"א, ושם כתבתי עוד דאיך נקשר בחינת למוד התורה הגדולה מכל עם בחי' התפלה, עכ"ל.

עוד בעניין סדר העלת המלכות דכתר דנוק'

השאלה כאן היא איך יעלו בחי' ו"ק דכתר תחילה קודם עליית בחי' ג"ר.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת הוי"ה, אות ג, דף לא ע"א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם ויכוין לעלות ולחבר דת"י דפנים דאחור' לחכמה דכתר דבינה דרחל ליסוד דפנים דאחור דחכמה דכתר דבינה דאצילות דז"א. ולעלות ולחבר המל' דו"ק דכתר דאחור' דאחור' דרחל אחורי ב"ש הת"ת דאחור דאחור' דחכמה דכתר דבינה דז"א ע"כ [צ"ע איך יעלו הו"ק דכתר תחילה קודם עליית הג"ר].

הנה הרואה יראה כאן ב' כוונות ביחד, הא' הוא לעלות המלכות דבחינת פנים דאחור לאחורי היסוד, כמו סדר עלייה של נוקבא דאחור דאחור שעלינו במלת ברוך, ועוד גמר עליית הכתר של נוקבא דבחי' אחור דאחור כנז' בשער הכוונות במלת הוי"ה, הוא גמר עליית הנוקבא אחורי הת"ת דז"א וזה פשוט, ועד"ז הוא בזקיפה ב' שהוא גמר עליית הנקבא דאחור לאחורי שליש עליון דת"ת, וכן נוקבא דפנים דאחור, כל החח"ן ובג"ה באחורי נו"ה דז"א והכתר בבת אחת, עד שליש עליון דת"ת דז"א דאצילות ופשוט.

אמנם צ"ע איך יצוייר להיות נשאר למטה החח"ן ובג"ה ולעלותם אח"כ, וכן אחר כך לעלות הכתר בב' פעמים בב' זקיפות, הלא מבשרי אחזה אלוה אין גוף א' נחלק לשנים. אמנם דע דאין זה אלא בפרטות כל קו פרצוף בפ"ע, ועיין בע"ח שכ"ד פ"ז ש"ל פ"ג ואילך יע"ש, ספר תו"ח דמ"ח ע"ב תוך ד"ה וממנו וכו' [עיין ש' מאמרז"ל בפ"א דאבות דף י"ז, ועיין עוד שם מ"ש דאיך הכתר עולה באחרונה ולא כן בעליית קבלת שבת שעולה כתר תחילה יע"ש בשער הכוונות במזמור הבו וכו', עכ"ל].

אלהינו

הקדמה

בסוף סדר הכוונות של התיבות ברוך אתה ה', הסתלקו כל המוחין שנמשכו לז"א מתחילת העמידה, וחזרנו למצב שהיה אחרי אמירת ק"ש (מוחין דו"ק דאח' דאח' דמצד אימא בחב"ד חג"ת דו"א), כך שצריכים להמשיך שוב בחי' מוחין דגדלות לז"א: מצד אימא – ג"ר דמוחין דאח' דאח' (דחכמה דכתר וכו'), ומצד אבא – ו"ק וג"ר דמוחין דפנים דאח', וזה נעשה עד תיבת באהבה (אח' ופנים דאח' דחכמה הן הב' בחי' שעסקנו בהן עד כאן).

התיבות אלהינו ואלהי אבותינו הינן כנגד אבא אימא וזווגם. היות וחזרנו למציאות שהיתה אחרי אמירת ק"ש ועוד לפני העמידה, צריכים להוליד המוחין הנ"ל לז"א, שכל בחי' מוחין צריכה להימשך ע"י זווג ולידה, כי כמו שלצורך ביאת המוחין דגדלות הראשונים שנמשכו לז"א הוצרך זווג או"א ביחוד ק"ש, כך לצורך המוחין הנמשכים בתיבות הבאות צריכים זווג או"א אחר מחדש, ואז יושפעו מוחין לז"א ונוק', כך שבתיבות אלהינו ואלהי אבותינו יהיו רמזים לאו"א ויחודם כשהמשכות המוחין יהיו בתיבות הבאות אלהי אברהם וכו'.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, פירוש תיבת אלהינו, דף ל ע"ב – ג)

אלהינו. תכוין כי הוא באימא, כי כל מקום שנזכר מלת אלהינו הוא או באימא או בקו שמאלי, וכיוצא בזה במלת אלהינו שבשמע ישראל נתבאר עד"ז שאלהינו הוא באימא.

ואלהי אבותינו. תכוין באבא ובדעת המזווג לאו"א, וסוד הענין הוא כי הנה עולם האצילות כולו מתחלק בי"ס, וחור"ב שבהם ה"ס הנק' או"א, ומחסד ולמטה עד סוף ו"ת נק' ז"א, ונמצא כי ג' אבות הם ג' ספי' חג"ת הכלולים בז"א. נמצא כי אלהי אבותינו הוא אבא אשר הוא אלהי, חג"ת שהם אבותינו בסוד אברהם יצחק ויעקב.

גם צריך לדעת מה שהודיענו מורי ז"ל, והוא כי ברכת אבות הזו שאנו מבארים עתה, הוא בבחי' מוחין הפנימיים, אבל עוד יש בה פי' ב', והוא בבחי' מוחין המקיפים. ונלע"ד שהוא הכוונה הב' דברכת אבות שכתבתי לקמן אחר נוסח התפלה באותיותיה וע"ש היטב מאד, כי היא רבת התועלת אם תשים לבך ודעתך אליה.

גם שמעתי ממורי ז"ל, כי אותו הפי' שביארנו בברכת אבות דר"ה היא ממש כברכת של תפלת החול דשחרית, ואין הפרש ביניהם אלא בענין הרי"ו אשר נתבאר שם בתפלת ר"ה כי להיות ר"ה יום הדין והגבורה, ונודע כי הגבורה גי' רי"ו, ולכן צריך לעשות כל בחי' תפלת ר"ה בסוד רי"ו, ולכן כל בחי' הרי"ו שביארנו שם בברכת אבות דר"ה איננו רק לאותו היום בלבד, אבל כל שאר הביאור הוא על סדר של חול ממש, וזכור ב' אלה הדברים אשר הודעתך.

ונחזור לענין ראשון, כי הנה אלהינו רומז באימא, ואלהי באבא, לפי שאלהי הוא בגי' מ"ו והוא חשבון אותיות מלוי הוי"ה דע"ב דיודין. ובאות הו' של ואלהי תכוין אל הדעת המזווג' ומחבר' אשר הוא ג"כ בחי' ו' כנודע.

גם תכוין כי הדעת העליון הוא בסוד ששה פעמים ו' והוא בגי' ל"ו, ועם י' של ואלהי הוא בגי' מ"ה, והוא הוי"ה דמלוי דאלפין שה"ס הדעת המכריע בנתיים.

ואבותינו הוא בחינ' שלשה מוחין אשר אנו רוצים להמשיך עתה ע"י זה הזווג, שהם ג"ר דמוחין מצד אימא, וגם כל המוחין דמצד אבא.

והנה תיבת אלהינו הרומזת באימא, תכוין בשני אותיו' א"ל מאלהינו אל שם ס"ג אשר באימא אשר נרמז בו שם ייא"י העול' גי' א"ל כנודע, וז"ס א"ל מאלהינו, ובברכת אבות דר"ה נתבאר זה יותר באורך וע"ש. וגם נתבאר היטב שם ענין ד' אותיות הנשארות, שהם אותיות הינו שבמלת אלהינו. גם נתבאר שם טעם למה אנו מקדימין אימא לאבא.

ודע כי אע"פ שבברכת אבות דר"ה ביארנו כוונת מקיפין דמוחין דמצד אימא ומצד אבא, עכ"ז עתה בימי החול אל תכוין אלא במקיפין דמצד אימא, כי המקיפין דאבא אינם נכנסין עתה עד ברכת כהנים כמשי"ת במקומו לקמן.

ותכוין במלת ואלהי להמשיך בחי' לאה באחורי ז"א כמשי"ת בתיבות אלהי אברהם כו', כי ד"פ נזכרו כאן אלהי, ועיין לקמן באלהי אברהם. והנה אחר שעשינו זווג או"א באלו התיבות הנז' מורידין אנו המוחין ברישא דז"א, וזהו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב.

(ענין ראש השנה, דרוש ו, דף צג ט"ג)

אלהינו. עתה אנו ממשיכין כח בזו"ן, כדי שעיי"כ יחזרו אח"כ פב"פ, וזה נרמז במלת אל של אלהינו כו', זה בקיצור.

(ענין ראש השנה, דרוש ו, דף צד ט"ד – צה ט"א)

אלהינו וא"א. הנה נתבאר כי המל' עדיין היא בסוד נקודה, ועלתה עד כתר דז"א בסוד אב"א, והנה כוונתנו עתה לתקן תחילה את ז"א כדי שיוכל הוא אח"כ לתקן את המל' לעשותה פר' בהיות' עדיין בסוד אב"א. והנה מה שחסר מתיקון ז"א הוא בחי' אור

המקי' של המוחי' הפנימי', והענין הוא כי הנה נתבאר אצלינו בביאור ק"ש דשחרית דימי החול, כי ע"י הק"ש נעשין מוחין דא"פ אל ז"א דאצילות ונעשים מוחין דא"פ אל לאה הנקרא ד' דקשר דתפי' שבראש, ונעשין מוחין דא"פ אל רחל נוק' דז"א, אבל אינם כנסין בה כי אז היא למטה בבריא, אבל נשארים למע' בלאה.

והנה כל המוחין הפנימים האלו הם מבחי' הפנימיות הנקרא נשמות, ואינם מבחי' החיצו' הנק' עולמות, כמ"ש ענין ב' בחי' אלו למע' בדרוש הב' של ב' י"ט דר"ה. ונמצא כי עתה אנו צריכין להמשיך אור המקיף אל מוחין דא"פ דז"א עצמו מבחי' הפנימיות הנקרא נשמות כנו', ועי"כ יוכל ז"א לתקן את רחל נוק' לעשותה פר'. ואמנם כמו שלצורך ביאת המוחין הפנימים הוצרך זווג אבא ואי' ביחוד ק"ש של שחרית כנו', כן לצורך האור המקיף של המוחין צריך זווג אחר מחדש, ואז הם יתנו וישפיעו אור המקיף דמוחין בז"א.

והנה זה הזווג נרמז עתה במלת או"א כמ"ש, וזה ענינו. תכוין כי אלהינו הוא אי' עלאה, ואלהי הוא אבא, והוא"ו של ואלהי הוא הדעת הידוע המזווג את או"א, ואבותינו הוא בחי' אוה"מ של ד' מוחין דז"א. וטעם קדימת אימא לאבא הוא לפי שנא' (משלי ג, יט) כונן שמים בתבו', כי עיקר תיקון ז"א הנק' שמים הוא ע"י אימא. טעם ב' לפי שנה"י של אימא הם נעשים עצמות דז"א כנודע. טעם ג' כי צריך להקדים להעלות בתחי' מ"ן באימא כדי שאח"כ יתן בה אבא מ"ד. טעם ד' לפי שכוונתנו עתה לתת א"מ במוחין דז"א, ונודע כי כל א"מ הוא משם אהיה הנק' אימא, כי הוא הנקרא קו ירוק המקיף את העולם, ולכך אנו מקדימין אותה. טעם ה' לפי שכוונתנו היא לעשות כתר דז"א בתיבת אלהינו, ונודע כי כתר דז"א נעשה מחצי התחתון דת"ת דאימא, ולכן אנו מקדימין את אימא במלת אלהינו, ואח"כ את אבא במלת ואלהי כנו'. והנה כיון שהזווג הזה הוא לצורך אוה"מ דמוחין דז"א, גם הזווג הזה דאו"א הוא נעשה בבחי' אור המקיף שלהם, וצריך שתכוין בזה וא"כ צריך שתכוין עתה בג' תיבות או"א [אלקי ואלקי אבותינו] אל ג' שמות של אורות המקיפים באו"א ודעת. ואלו הם הויה דע"ב באבא, ודס"ג באי', ודמ"ה בדעת, ונרמזים באופן זה כי בב' אותיות א"ל מן אלהינו נרמז אל שם א"ל היוצא מן ג' יודין וא' שיש במילוי הוי"ה דס"ג שבאימא, כנו' בר"מ בפ' פנחס בד' רמ"ו ע"ב.

והנה בהסירך אל מהוי"ה דס"ג ישאר ל"ב, והו' בחי' אור המקיף אל הל"ב נתיבות שבמוחין, נשארו ד' אותיות הינו מן אלהינו והם בגי' ע"א שהם ענין ע"א סנהדרין שבאימא.

גם אם תסיר מהוי"ה דס"ג חשבון הב"ל, שהוא בחי' אור המקיף כנודע, ישאר כ"ו, ועם מ"ה שהוא בז"א, הרי ע"א כמנין הינו מן אלהינו.

ובמל' ואלהי, תכוין כי הנה בת"ו זו רמזים אבא ודעת כנו', והנה אלהי רומז באבא כנ"ל, והנה הוא בגימטרי' מ"ו כמנין אותיות מילוי הוי"ה דע"ב דיודין. ואות ו' של ואלהי הרומזת בדעת כנו'. הנה פה נרמז הוי"ה דמ"ה באופן זה, כי אות ו' היא ו"פ ו',

והרי הם ל"ו כמנין אלה של ואלהי, ועם י' של ואלה"י הרי מ"ו, ולפי שבמלת ואלהי נרמזו חיבור אבא עם הדעת שלו עצמו, לכן אות י' של ואלהי עולה לכאן ולכאן כנז'.

והרי נתבאר ענין זווג אור המקיף דא"א ודעת בג' תיבות הנז'. ועתה נבאר איך נמשך זה האור המקיף של המוחין פנימיים דז"א, ואיך נרמזין בג' תי' אלו. הנה נודע כמ"ש בהקדמת ביאור אדרת האזינו, ושם נתבאר ענין התפילין בארוכה, איך במוחין דז"א יש ו' בחי', ג' מהם א"פ וג' מהם א"מ, והבחי' ה' היא א"פ דמוחין פנימיים שבתוך ז"א עצמו, ואח"כ יוצא מתוכם אור המקיף שלהם בסוד תפילין במצח דז"א, ואלו התפילין הם בחי' ה' האחרון שבכולם, ושם נתבאר אופן הוצאת התפילין בסוד אור המקיף בנצח דז"א איך היא [כאן דילגנו על ב' פסקאות].

(עניין ראש השנה, דרוש ו, דף צה ט"ב)

והנה צריך שתדע, כי בכל מקום שנמצא בתורה ב' אותיות נ"ו בסופי תיבות, כגון אלהינו אבותינו וכיוצא בזה, כולם הם בחי' גבורות וכנז' בענין פ' ויהי נועם שאומרים במ"ש. והטעם לפי שכל הגבורות נכללות בה' גבורות שהם אותיות מנצפ"ך העולים בגי' פ"ר, ואם תחלקם לה' חלקים שהם ה"ג, יהיה כל חלק מהם נ"ו, כי ה"פ נ"ו הם בגי' מנצפ"ך. ולכן כל מקום שתמצא אותיות נ"ו בס"ת הם דין וגבורות. ונודע כי ה"ג אלו הם ה' הויות העולים בגי' ק"ל, וכל הויה מהם הוא במילוי כזה – יו"ד ה"י ו"ו ה"ה העולה בגי' נ"ז. והענין הוא כי ה"ג הם במנצפ"ך העולים פ"ר, ואם תחבר עמהם אות ה' שהיא בכינה יהיו בגי' פ"ה, שהם בגי' ה' הויות כל אחד במילוי הנז', וכל בחי' נ"ו הוא גבורות ודין, כי כל גבורה מהה' גבורות היא הויה אחת העולה נ"ו כנז'.

ונחזור לענין א' לבאר מה ענין נ"ו נ"ו. ואלו הנרמזים במלת אלהינו ואלהי אבותינו. והכונה הוא בב' בחי'. הא' היא כי הנה עתה יורד המקיף של ב' עטרין חסדים וגבורות דדעת דז"א כנ"ל, והנה חו"ג נקראים הויה אלהים, שהם בגי' יב"ק כמנין ב"פ נ"ו נ"ו שבמלות אלהינו ואלהי אבותינו, ואע"פ שהעטרא הא' הוא חסד ואינה דין, עכ"ז כיון שהיא בבחי' אה"מ שלו, וכל א"מ הוא מן הבינה שממנה דינין מתערין כנ"ל, לכן אפי' העיטרא דחסד האור המקיף שלה נרמז במלת נ"ו שהיא גבו'.

הכוונה הב' היא כי נודע כי לד' מוחין דא"מ של התפי' יש ד' מקיפים, ואח"כ יש עוד מקיף א' לכל הד' והוא מצד הבינה, ואח"כ יש עוד מקיף אחר לכל המקיפים הנז' והוא מצד התכמה, וכנגד זה בעשיית התפי' יש ד' קלפים לבנים חלקים בלתי כתיב, לכרוך בהם ד' פרשיות התפי', כל קלף מקיף לפרש' א', ואח"כ כולם נתונים תוך הבית עצמו של תפיל' ש"ר אשר הוא א"מ על כולם, והבית הזה הוא מצד הבי' כנודע בתחי' הקדמת ס' התני', דתפילין אימא על ברא. ואמנם כנגד אור המקיף אשר מצד החכמה, אין בו רמז בעשיית התפי', כי הוא עליון מאד ואין לנו בו שום השגה. והנה אלו המקיפים כולם נרמזו במלות אלו, כי אבותינו הם ד' מקיפי המו' הנק' אבות, וב' אותיות נ"ו של אלהינו הוא המקיף מצד בינה המקיף כל ד', ונ"ו של אבותינו הוא המקיף על כולם מצד חכמה.

פרי עץ חיים

(שער העמידה, פרק ג, דף נא ע"ב)

י"י הוא הת"ת, אשר ממנו נשפיעין כל האל"ף ביי"ת דרך היסוד, והרי עתה עשינו קשר הזה. ואחר עשותינו קשר הזה, אנו מחדשין כל האצילות כמו שנתאצל תחלה קודם בריאת העולם, ואנו מתחילין מן אלהינו ואלהי אבותינו הם או"א, ואינם אלו חו"ב רק או"א כמו שידעת בסדר האצילות. והענין כי האו"א הם אשר מתחילין לתקן מציאת הז"א, ותחלת מציאותו, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, הם סוד ג' מוחין דז"א הנקראים] חב"ד, אשר היותן תחלה חג"ת, ואח"כ נתהווה הם עצמן ג' מוחין כמו שידעת. לכן נזכרו כאן אברהם יצחק ויעקב, כי כך היו תחלה ואח"כ היו מוחין, והבן זה.

(שער העמידה, פרק ד, דף נא ע"ד)

ועתה אנו עושין סוד זיווג או"א פעם ב' כנ"ל, וזהו אלהינו ואלהי אבותינו שהם אבא ואמא, ואנו צריכין למסור עצמינו על ק"ה עתה גם כן, וזהו אלהינו ואלהי אבותינו, שאנו מכנים אותו שהוא אלהינו ואנחנו עבדיו, ואז אנו מצטרפין עם זו"ן הנ"ל בברוך אתה, ונעשין הכל יחד מ"נ בתוך הבינה, ולכן אלהינו שהוא הבינה אנו מקדימין.

(שער העמידה, סוף פרק י, דף נד ע"א)

ועתה אנו צריכין לעשותה פרצוף גמור כנגד כל אחורי הז"א, מן החזה עד סיום כל נה"י דז"א, ואח"כ תוכל לחזור עמו פב"פ. נמצא כי הגדלות דז"א בסוד ו"ק דמוחין בק"ש, הגדילה גם המלכות כנגדו, להיותה מדה גמורה כנגד החזה שלו. אך כאשר יבואו המוחין דג"ר דאמא עם מוחין כולם דאבא, אז גם המלכות תשתלם להגדיל להעשות פרצוף. נמצא כי אנו צריכין עתה להכניס ג"ר דאמא וגם כל המוחין דאבא, וזהו אי אפשר רק שנעשה זיווג או"א מחדש בבחי' אמצעי שלהם כמבואר בראש הברכות לעיל, לכן אומרים אלהינו ואלהי אבותינו, שהוא סוד הזיווג הזה דאו"א.

(שער העמידה, פרק יא, דף נד ע"א – ג)

אלהינו. ונתחיל לבאר אלהינו. תכוין באמא, כי כל אלהינו הוא באמא, או פעם בקו שמאל, וג"כ באלהינו דק"ש היתה הכוונה באמא.

ואלהי אבותינו. תכוין באבא, ובדעת המחברם ומזווגן.

וסוד הענין, כי הלא כולו הם י"ס. והנה או"א הם רמוזים בחו"ב, והז"א הוא מחסד ולמטה ז"ת. והנה הג' אבות הם חג"ת הנכללין בז"א, נמצא כי אלהי אבותינו הוא אבא, שהוא אלהי של אבותינו, שהם ג' אבות.

האמנם עוד צריך לידע כי אמר לנו מורי זלה"ה, כי הלא בברכת אבות שאנו מבארין עתה, הוא בסוד המוחין הפנימים. אמנם עוד יש בה פירוש ב', שהוא בבחינת המקיפים.

ונלע"ד כי הוא אותו שבארנו בר"ה וע"ש. אך עתה אין אנו מבארין אלא בסוד הפנימים לבד.

גם שמעתי ממורי זלה"ה, כי אותן ברכת אבות של ר"ה הוא ממש דוגמת של חול דשחרית, כי אין ביניהם הפרש רק סוד הר"י שהוא דין, והוא גבורה וגבורה גי' רי"ו. לכן צריך לעשות כל בחינת תפלות דר"ה בסוד רי"ו. לכן בכל בחי' רי"ו שתמצא בברכת אבות דר"ה אינו רק לאותו היום בלבד, אך כל השאר הוא סדר של חול ממש. אמנם אע"פ שבר"ה בארנו כוונת מקיפים דאו"א, עכ"ז כאן בחול אינו רק פנימים דאו"א ומקיפים דאמא לבד, כי מקיפי אבא אינם נכנסים עד ברכת כהנים כמ"ש בע"ה, ושמור ב' דברים אלו שבארנו בידך.

ונחזור לענין, כי אלהינו – אמא, ואלהי – אבא. כי אלהי גי' מ"ו, והוא מילוי ע"ב דיודין דאבא, ובו' של ואלהי תכוין אל דעת המזווגם, כי הוא בסוד ו' כנודע. גם תכוין כי הדעת עליון הוא בסוד ו"פ ו' – גי' ל"ו. ועם אות י' של ואלהי, הוא גי' מ"ה במילוי אלפין, שהוא סוד הדעת המכריע ביניהם.

אבותינו הוא סוד הג' מוחין שאנו רוצין להמשיך עתה ע"י זוג זה, שהוא ג"ר דאמא, וכל מוחין דאבא. ואמנם אלהינו באמא, תכוין כי אל מן אלהינו, מן שם ס"ג שבאמא, שיש בו ייא"י כנודע, והוא סוד אל מן אלהינו, ועיין בברכת אבות של ר"ה ושם ביארנו ביאור יותר בזה. וגם שם ביאר ד' אותיות הינ"ו הנשארים מן אלהינו. וגם שם טעם למה אנו מקדימין אמא לאבא ע"ש.

(שער תפילות ראש השנה, פרק ג, דף קלו ע"א-ב)

אמנם כוונתנו עתה, להאיר אור גדול בז"א, כדי לתת הארה גדולה בנוקבא דיליה, לעשותה פרצוף, והנה להוריד אלו המקיפים אל המוחין הפנימים אנו צריכין אל זוג או"א עתה מחדש, אחר שכבר עשינו בק"ש בסוד מוחין פנימים, אך עתה לצורך א"מ להם.

וזה ביאורו, אלהינו ואלהי אבותינו, תחלה תכוין כי אלהינו אמא, אלהי הוא אבא, ו' של ואלהי הוא דעת המזווגם, אבותינו הם סוד המוחין של ז"א בסוד א"מ כמבואר.

והנה הטעם שאנו מקדימין הבינה שהוא אלהינו אל אבא הנקרא אלהי, הטעם הוא כי הלא כיון שכוונתנו עתה לצורך הז"א, והכתוב אומר (משלי ג, יט) כונן שמים בתבונה, לכן אנו מקדימין הבינה. טעם ב', כי הלא המוחין של הז"א הם נה"י של הבינה. טעם ג', לפי שכוונתנו עתה במלת אלהינו לעשות כתר אל הז"א, וסוד הכתר נעשה מהת"ת של הבינה, לכן אנו מקדימין את הבינה. טעם ד', לפי שכוונתנו להקדים מ"ן של הבינה תחלה כדי שיבואו אח"כ מ"ד של החכמה. טעם ה', לפי שכוונתנו עתה לתת א"מ אל המוחין כנ"ל, וכל בחי' א"מ הוא מצד הבינה הנקרא קו ירוק המקיף העולם, לכן אנו מתחילין בה.

והנה צריך לכוין כי הנה הזווג זה של או"א נעשה בסוד א"מ להם, וא"כ אנו צריכין לכוין בג' שמות המקיפים באו"א ודעת, והנה שם ע"ב באבא, וס"ג באמא, ומ"ה בדעת. והנה יכוין אלהינו היא אמא המזדווגת ע"י הדעת שהוא הו' דואלהי, עם אבא שהוא אלהי עצמו כמו שכתבנו לעיל. וממשכ' המוחין העתידיים לכנוס בברכה זו בראש זעיר אנפין הנקרא אבותינו כמ"ש לקמן גבי אלהי אברהם וכו', ששם הוא כניסת המוחין בז"א.

והנה באל מן אלהינו, תכוין ג' יודין ואלף שבס"ג שבכינה עולה אל, ואם תסיר אל משם ס"ג ישאר ל"ב, והוא סוד א"מ אל ל"ב נתיבות שבמוחין.

גם תכוין באות הינ"ו מן אלהינו שהם ע"א, והוא ע' סנהדרין שבכינה, והנה כשתסיר משם ס"ג סוד הב"ל שהוא א"מ כנודע, ישאר כ"ו, והוא סוד ע"א מן אלהינו שהוא הינ"ו שהם כ"ו הנ"ל, היורד למ"ה שבז"א, ושניהן הן ע"א.

סידורים

- סידור תפלה להרש"ש – "המודפס" חלק ב, דף נח ע"ב.
- סידור היר"א כתב יד "נהר שלום" חלק א, עמ' 597.
- סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" חלק א, עמ' 312.

מפרשים

- באתי לגני חלק א, עמ' עה – עו.
- הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".
- הוראת שעה דף כד ע"א – כד ע"ד, בנד"מ עמ' קכו – קלא [על שער הכוונות, עניין הכתרים דו"א ונוק].
- וערך הכהן עמ' קיח.
- מעיל אליהו עמ' קמז.
- סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' ל.
- פתח עינים דף לא ט"ג.
- פתח עינים החדש חלק ה, עמ' קפג.
- שמן ששון דרושי העמידה, דרוש ב, דף לט ט"ד.

ביאור סדר הכוונות

רמז לאימא

כנ"ל בהקדמה, לאחר שבסוף תיבת ה' הקודמת הסתלקו כל המוחין שנמשכו לז"א מתחילת העמידה, באים בתיבות אלהינו ואלהי אבותינו לזווג או"א להוליד מוחין שנמשיך בתיבות הבאות אלהי אברהם וכו'.

יוד הי ואו הי – אימא, שם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג כנגד אימא כידוע, כמו ששם הוי"ה במילוי יודיין העולה בגי' ע"ב הוא כנגד אבא, כי תיבת אלהינו רומזת לאימא כמ"ש מהרח"ו (שער הכוונות), ושם מבאר הוא ז"ל עוד טעם קדימת אימא לאבא, והוא כי עיקר תיקון ז"א הנקרא שמים הוא ע"י אימא כמ"ש (משלי ג, יט) כונן שמים בתבונה, ועוד לפי שנה"י של אימא נעשים עצמות ז"א (ע"י עליית הפרקין כפי שנראה ב"ה בתיבות אלהי אברהם וכו'), ועוד כי צריך להקדים להעלות בתחילה מ"ן באימא כדי שאח"כ יתן בה אבא מ"ד, ושם מבאר מהרח"ו עוד מספר טעמים נוספים.

אל שבאלהינו, ב' אותיות א"ל הראשונות של תיבת אלהינו, שעל ידם אנו ממשיכים כח בזו"ן כדי שעיי"כ יחזרו אח"כ פב"פ (שער הכוונות), והן נרמזות ע"י חלק משם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג – אותיות ייא"י כמו שמצויר

יוד הי ואו הי, ואותן אותיות ייא"י הן העיקר והמובחר שבשם ס"ג – בחי' הפנים דס"ג (עיין ליקוטי ביאורים).

רמזים נוספים

בספר שער הכוונות רושם מהרח"ו רמזים נוספים שלא סודרו בסידור כוונות הרש"ש, והם:

הנה בהסירך אל מהוי"ה דס"ג ישאר ל"ב, והו' בחי' אור המקי' אל הל"ב נתיבות שבמוחין, נשאר ד' אותיות הינ"ו מן אלהינו, והם בגי' ע"א שהם ענין ע"א סנהדרין שבאימא.

גם אם תסיר מהוי"ה דס"ג חשבון הב"ל שהוא בחי' אור המקיף כנודע, ישאר כ"ו, ועם מ"ה שהוא בז"א, הרי ע"א כמנין הינ"ו מן אלהינו.

ענין נ"ו נ"ו, ואלו הנרמזים במלת אלהינו ואלהי אבותינו. והכונה הוא בב' בחי'. הא' היא כי הנה עתה יורד המקי' של ב' עטרין חסדים וגבורות דדעת דז"א כנ"ל, והנה חו"ג נקראים הוי"ה אלהים, שהם בגי' יב"ק כמנין ב"פ נ"ו נ"ו שבמלות אלהינו ואלהי אבותינו [...]. הכוונה הב' היא כי נודע כי לד' מוחין דא"מ של התפי' יש ד' מקיפים [...]. והנה אלו המקיפים כולם נרמזו במלות אלו, כי אבותינו הם ד' מקיפי' המו' הנק' אבות, וב' אותיות נ"ו של אלהינו הוא

המקיף מצד בינה המקי' כל ד', ונ"ו של אבותינו הוא המקיף על כולם מצד חכמה.

ליקוטי ביאורים

אלהינו – פשט הכוונות

אין לשכוח לכוין כי תיבת אלה"ינו – פי' תקיף בעל היכולת ובעל הכחות כולם (שלחן ערוך, או"ח, סימן ה).

שמות ס"ג וע"ב הינם רק רמזים לאו"א ולא כוונות

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עה) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: משמע מהרב מע"א [מעיל אליהו] ז"ל דקי"ז סוע"ב, שא"ל של אלקינו בו רמוז אי' שהוא מי' ס"ג, אבל אין כוונה לכוון במיוחד בזה, אלא שמלת אלקינו היא אי' שם ס"ג. וכן ואלקי אבא עיקר הכוונה במילה זו היא שואלקי אבא שהוא ע"ב, ומ"ש שהוא גי' מ"ו הוא רמז ולא כוונה ע"ש, עכ"ל.

שם ייא"י

הוא השרש העיקר והמעולה שבשם ס"ג

בספר שער הכוונות (בדרוש הציצית, דרוש ג, דף ה ע"ד) מבאר מהרח"ו, וז"ל: גם בזה תבין למה הוי"ה דמילוי ס"ג הוא באימא, והוא כי הנה בד' שמות יה"ו אשר בבינה דאבא שנעשית חכמה במוחין דאימא כנז', יש בהם ל"א אותיות, וה"ס שם א"ל היוצא מהוי"ה דס"ג, שהם ג' יודין ואל"ף שיש בהוי"ה זו, אשר הם שרש אל הוי"ה דס"ג כנודע, וכנרמז בפ' פינחס בר"מ רמ"ו ע"ב. והטעם הוא לפי שהיא חכמה דמוחין דאימא, ולכן הג' יודין וא' שהם שרש הוי"ה דס"ג יוצאים מחכמה דאימא, עכ"ל.

שם (דרוש ק"ש, דרוש ו, דה"מ האמנם, דף כד ע"ג) מזכיר הוא ז"ל – "ה"ס ד' אותיות המעולות שבהוי"ת ס"ג, והם ג' יודין וא' שחשבונום א"ל".

ושם (דרושי העמידה, דרוש ב, תיבת אל עליון, דף לא ע"ד) מזכיר הוא ז"ל בעניין הוי"ה דמילוי ס"ג – "הנה בחי' הפנים של הוי"ה זו ... והוא בחי' שם ייא"י שבהוי"ה דס"ג כנודע ... שם ייא"י מן הוי"ה דס"ג כנז' אשר זה השם הוא עיקר כל היות ס"ג".

בספר עץ חיים (שער הכללים, סוף פרק ג) מזכיר הוא ז"ל – "שם א"ל הוא נגד הפנים דס"ג שם ייא"י שבו גימ' א"ל".

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' עו ט"א) מבאר ר' ששון מזרחי, וז"ל: ומה שנרמזה אי' בייא"י ולא באותיות אחרות משם ס"ג, אולי והם המעולות שהם בכתר וחכמה שלה, כמש"ל באחד דק"ש וא"ש דאת"ם. ועדיין צריך טעם על אבא והיע"ש, עכ"ל.

יציאת אורות וזווגים

בתיבות אלהי אברהם וכו' מבקשים להמשיך לזו"ן מוחין דגדלות דאימא שהסתלקו בסוף תיבת ה' הקודמת, ועוד להמשיך להם מוחין דגדלות דאבא, וכל בחי' מוחין צריכים להמשיך ע"י זווג ולידה, לכן כמו שלצורך ביאת המוחין דגדלות דאימא שנמשכו לראשונה לזו"ן הוצרך זווג או"א ביחוד ק"ש, כן צריך זווג אחר מחדש לצורך המוחין דאו"א הנמשכים לזו"ן בתיבות הבאות: בתיבות אלהינו ואלהי אבותינו אנו מכוונים רמזים כנגד או"א וזווגם על מנת להוליד המוחין שנמשיך לזו"ן, כשהמשכות עצמן של המוחין יהיו בתיבות הבאות אלהי אברהם וכו'.

וכן כותב ר' שאול דוויך הכהן בפירוש איפה שלימה על ספר אוצרות חיים (שער הנקודים, פרק ד, דף ח ע"א, אות ד) – "אי אפשר להוציא אורות אלא בכח זווג – ושומר כלל זה".

ואלהי

הקדמה

אחר שכתבת אלהינו המשכנו הארות כנגד אימא, באים בתיבת ואלהי להמשיך ב' הארות כנגד אבא וכנגד דעת המחבר והמזווג בין או"א, ועוד מתחילים להאיר לבחי' לאה.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף ל ע"ב – ד)

ואלהי אבותינו. תכוין באבא ובדעת המזווג לאו"א, וסוד הענין הוא כי הנה עולם האצילות כולו מתחלק בי"ס, וחור"ב שבהם ה"ס הנק' או"א, ומחסד ולמטה עד סוף ו"ת נק' ז"א, ונמצא כי ג' אבות הם ג' ספי' חג"ת הכלולים בז"א. נמצא כי אלהי אבותינו הוא אבא אשר הוא אלהי, חג"ת שהם אבותינו בסוד אברהם יצחק ויעקב.

גם צריך לדעת מה שהודיענו מורי ז"ל, והוא כי ברכת אבות הזו שאנו מבארים עתה, הוא בבחי' מוחין הפנימיים, אבל עוד יש בה פי' ב', והוא בבחי' מוחין המקיפים. ונלע"ד שהוא הכוונה הב' דברכת אבות שכתבתי לקמן אחר נוסח התפלה באותיותיה וע"ש היטב מאד, כי היא רבת התועלת אם תשים לבך ודעתך אליה.

גם שמעתי ממורי ז"ל, כי אותו הפי' שביארנו בברכת אבות דר"ה היא ממש כברכת של תפלת החול דשחרית, ואין הפרש ביניהם אלא בענין הרי"ו אשר נתבאר שם בתפלת ר"ה כי להיות ר"ה יום הדין והגבורה, ונודע כי הגבורה גי' רי"ו, ולכן צריך לעשות כל בחי' תפלת ר"ה בסוד רי"ו, ולכן כל בחי' הרי"ו שביארנו שם בברכת אבות דר"ה איננו רק לאותו היום בלבד, אבל כל שאר הביאור הוא על סדר של חול ממש, וזכור ב' אלה הדברים אשר הודעתך.

ונחזור לענין ראשון כי הנה אלהינו רומז באימא, ואלהי באבא, לפי שאלהי הוא בגי' מ"ו והוא חשבון אותיות מלוי הוי"ה דע"ב דיודין. ובאות הו' של ואלהי תכוין אל הדעת המזווג ומחבר' אשר הוא ג"כ בחי' ו' כנודע.

גם תכוין כי הדעת העליון הוא בסוד ששה פעמים ו' והוא בגי' ל"ו, ועם י' של ואלהי הוא בגי' מ"ה, והוא הוי"ה דמלוי דאלפין שה"ס הדעת המכריע בנתיים.

ואבותינו הוא בחינ' שלשה מוחין אשר אנו רוצים להמשיך עתה ע"י זה הזווג, שהם ג"ר דמוחין מצד אימא, וגם כל המוחין דמצד אבא.

והנה תיבת אלהינו הרומזת באימא, תכוין בשני אותיו' א"ל מאלהינו אל שם ס"ג אשר באימא אשר נרמז בו שם ייא"י העול' גי' א"ל כנודע, וז"ס א"ל מאלהינו, ובברכת אבות דר"ה נתבאר זה יותר באורך וע"ש. וגם נתבאר היטב שם ענין ד' אותיות הנשארות, שהם אותיות הינו שבמלת אלהינו. גם נתבאר שם טעם למה אנו מקדימין אימא לאבא.

ודע כי אע"פ שבברכת אבות דר"ה ביארנו כוונת מקיפין דמוחין דמצד אימא ומצד אבא, עכ"ז עתה בימי החול אל תכוין אלא במקיפין דמצד אימא, כי המקיפין דאבא אינם נכנסין עתה עד ברכת כהנים כמשי"ת במקומו לקמן.

ותכוין במלת ואלהי להמשיך בחי' לאה באחורי ז"א כמשי"ת בתיבות אלהי אברהם כו', כי ד"פ נזכרו כאן אלהי, ועייין לקמן באלהי אברהם. והנה אחר שעשינו זווג או"א באלו התיבות הנז' מורידין אנו המוחין ברישא דז"א, וזהו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. [...]

עתה תכוין עוד תוספת כוונה אחרת ג"כ, והיא כי אלהי בגי' מ"ו כמנין אותיות המילוי ההויה דע"ב דיודין הרומזת באבא כנודע, ותכוין כי אלו הג' מוחין הם מצד אבא שהוא הויה דיודין דע"ב, ואלו הם הג' מוחין הנמשכין ממנו, והם ג' מלויי הויה דע"ב דיודין הנרמזים בג"פ אלהי אלהי אמנם באלהי יעקב נתוסף אות ו' יתירה ואלהי יעקב.

והטעם הוא, כי הנה ביארנו בפסוק כי אל דעות ה' (שמואל א ב. ג.), כי שני דעות הם בז"א, א' מצד אבא וא' מצד אימא. עוד יש פי' אחר, והוא כי גם במוחין דמצד אבא לבדם או במוחין דמצד אימא לבדם, יש בכל בחי' מהם ב' דעות, והוא במה שהודעתין כי הדעת דז"א הוא נמשך מן החסדים ומן הגבורות המתפשטים בו"ק גופא דאבא או דאימא, כמבואר אצלינו בדרוש ד' נכנסו לפרדס ובדרוש חטא אדה"ר, והרי זה ענין דעת אחד.

עוד יש בז"א דעת שני יותר עליון מזה, והוא נמשך ממוח הדעת עצמו העליון דאבא או דאימא, המכריע בין מוחין דחו"ב דכל חד מנייהו ברישא דילהון, וזה הדעת הוא ג"כ בז"א למעלה ברישא דיליה מכריע בין חו"ב דיליה, וזה הדעת העליון דז"א עליון ונעלם מאד כי הוא מכריע ומזווג בין חו"ב שבו, וזה הדעת העליון עליו נאמר (בראשית ב. י) ונהר יוצא מעדן כו', ולא אתגליא ואיהו טמיר תדיר גו בינה דז"א, ואינו ניכר כי שם תדיר עומד נעלם בסוד הזווג התדירי.

ובזה יובן טעם למה לא נזכר הדעת בכלל הג"ר שבו, וכן בזוהר לא נזכר בחי' זה הדעת העליון לטעם הנז', רק אותו הדעת התחתון אשר בו, ולכן אותו הדעת התחתון הב' הנכנס במספר אשר הוא נמשך מן התפשטות החו"ג שבו"ק דאו"א כנו'. הוא הנק' באדרא בשם תרין עיטרין כמבואר אצלינו, שהם בחי' ב' כתפין דאריך אשר אינם נחשבים מכלל או"א, כי אינם בתוכם רק גנוזים בסוד פקדון. האמנם הדעת העליון דז"א

הנמשך ממוח הדעת עצמו דאו"א, אינו נחשב בחשבון לפי שהוא נעלם מאד ומכריע בין חו"ב דז"א כנו', וזכור היטב ענין ב' דעות אלו שבז"א.

ונחזור לעניננו כי כאשר תכוין באלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב אל המוחין דמצד אבא או דמצד אימא תמיד, תכוין אל זה הדעת העליון דז"א, בין במוחין דמצד אבא בין במוחין דמצד אימא, והכוונה תהיה באות ו' היתירה שבמלת ואלהי יעקב כנ"ל.

גם תכוין כוונה אחרת ע"ד מה שהודעתך בענין כוונת המהלך ד"א בארץ ישראל, שהוא להמשיך ד' אמות שהוא מלוי ארבע הויות דע"ב דיודין, כי כל מילוי שבו הוא מ"ו בגי' אמ"ה, ותכוין להמשיכם אל ד' פרצופי לאה שיש בז"א, כמבואר בדרוש תאומה יתירה דהבל יע"ש, ולכן הוזכרו פה ד"פ אלהי, והם אלו אלהי אבותינו, אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב, וכולם מצד החכמ' דמצד מוחין דמצד אבא, או ממוחין דמצד אימא, להמשיכם אל ארבעה בחי' לאה הנו', וכן אלהי ג"כ שהוא בגי' מ"ו כמנין אמ"ה.

(עניין ראש השנה, דרוש ו', דף צד ט"ד – צה ט"א)

ובמל' ואלהי, תכוין כי הנה בתי' זו רמוזים אבא ודעת כנו', והנה אלהי רומז באבא כנ"ל, והנה הוא בגימטר' מ"ו כמנין אותיות מילוי הוי"ה דע"ב דיודין. ואות ו' של ואלהי הרומזת בדעת כנו'. הנה פה נרמז הוי"ה דמ"ה באופן זה, כי אות ו' היא ו"פ ו', והרי הם ל"ו כמנין אלה של ואלהי, ועם י' של ואלהי הרי מ"ו, ולפי שבמלת ואלהי נרמזו חיבור אבא עם הדעת שלו עצמו, לכן אות י' של ואלהי עולה לכאן ולכאן כנו'.

פרי עץ חיים

(שער העמידה, פרק יא, דף נד ע"א – ב)

ואלהי אבותינו. תכוין באבא, ובדעת המחברם ומזווגן.

וסוד הענין כי הלא כולו הם י"ס. והנה או"א הם רמוזים בחו"ב, והז"א הוא מחסד ולמטה ז"ת. והנה הג' אבות הם חג"ת הנכללין בז"א, נמצא כי אלהי אבותינו הוא אבא, שהוא אלהי של אבותינו, שהם ג' אבות.

האמנם עוד צריך לידע, כי אמר לנו מורי זלה"ה, כי הלא בברכת אבות שאנו מבארין עתה, הוא בסוד המוחין הפנימים. אמנם עוד יש בה פירוש ב', שהוא בבחינת המקיפים. ונלע"ד, כי הוא אותו שבארנו בר"ה וע"ש. אך עתה אין אנו מבארין, אלא בסוד הפנימים לבד.

גם שמעתי ממורי זלה"ה, כי אותן ברכת אבות של ר"ה, הוא ממש דוגמת של חול דשחרית, כי אין ביניהם הפרש, רק סוד הרי"ו שהוא דין, והוא גבורה, וגבורה גי' רי"ו. לכן צריך לעשות כל בחינת תפלות דר"ה, בסוד רי"ו. לכן בכל בחי' רי"ו שתמצא בברכת אבות דר"ה, אינו רק לאותו היום בלבד, אך כל השאר הוא סדר של חול ממש. אמנם, אע"פ שבר"ה, בארנו כוונת מקיפים דאו"א, עכ"ז כאן בחול אינו רק פנימים דאו"א

ומקיפים דאמא לבד, כי מקיפי אבא אינם נכנסים עד ברכת כהנים כמ"ש בע"ה, ושמור ב' דברים אלו שבארנו בידך. [...]

גם תכוין כוונה אחרת, בסוד מה שהודעתך על ענין כוונת ההולך ארבע אמות בארץ ישראל, שהוא להמשיך ד' אמות שהם ד' מילוי ע"ב, שכל מילוי גי' אמה, להמשיכם לד' פרצופים בחי' דלאה שיש בז"א, בסוד מה שהודעתך בענין תאומה יתירה של הבל מה עניינה, לכן הוזכרו בכאן ד"פ אלהי, שהם אלהי אבותינו אלהי וכו', וכולם מצד חכמה, או מצד אבא או מצד אמא, להמשיך לד' בחי' דלאה, כי אלהי גי' מ"ו כנ"ל.

(שער תפילות ראש השנה, פרק ג, דף קלו ע"ב)

ובאלהי, תכוין כי הוא חיבור חכמה ודעת. והנה אלהי שהוא החכמה הוא גי' מ"ו והוא מלוי שם ע"ב, ווי' של ואלהי רומז לדעת, כי יש בו שם מ"ה עד"ז, כי ופ"ו הם ל"ו כמנין אלה של אלהי, ותכוין עמה י' של אלהי הרי מ"ה, והכולל מ"ו. והטעם כיון שמלת אלהי חיבור חכמה ודעת שלו, א"כ י' שלו תעלה לכאן ולכאן.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף נח ע"ב.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 597.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 312.

מפרשים

באר יצחק	סימן ה, עמ' מ – מג [בענין המשכת המוחין דאבא לד' לאות].
דברי שלום	שאלה יב, דף ב ע"ג [עניין ההמשכות לד' לאות].
דע"ה והשכל	חלק ח סימנים ז-ח, דף קו ע"א-ב [בעניין ד' לאות].
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
מעיל אליהו	עמ' קמח.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' ל.	
פתח עינים	דף לא ט"ג.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' קפג – קפד.
צדק ושולם	ענין ברכת העמידה, אות ט, עמ' יג [עניין ד' לאות].
שמן ששון	דף לט ע"ד.
תורת חכם	דף ק סע"ב – קא ע"א.

ביאור סדר הכוונות

הארות הרומזות לאבא ודעת

נזכיר בקצרה כי עניין תיבות אלהינו ואלהי אבותינו הוא זה של או"א וזווגם לצורך הולדת מוחין דגדלות שנמשיך לזו"ן בתיבות אלהי אברהם וכו'. בתיבת הקודמת אלהינו כבר נרמז לאימא, וכעת באים לרמוז לאבא ודעת המחברם ומייחדם.

יוד הי ויו הי – **אבא**, שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב שהוא כנגד אבא כידוע, כמו ששם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג הוא כנגד אימא כנ"ל בסדר הכוונות של תיבת אלהינו, כי תיבת אלהי רומזת לאבא כמ"ש מהרח"ו (שער הכוונות).

יוד הא ואו הא – **דעת**, שם הוי"ה במילוי אלפי"ן העולה בגי' מ"ה, והוא רומז לבחי' דעת המחברת והמזווגת את או"א.

רמז לתיבת אלהי

יוד הי ויו הי, פי' לכוין את האותיות ו"ד י' י"ו י' של מילוי שם הוי"ה דיודי"ן העולה בגי' ע"ב ואותן אותיות עולות יחד בגי' **מ"ו, גי' אלה"י**.

רמזים נוספים

אות הו' של תיבת ואלהי היא רומזת לבחי' דעת המזווגת ומחברת אשר הוא ג"כ אות ו', והיא בסוד

ו' פעמים ו', גי' ל"ו כמנין אותיות

אלה של ואלהי, לפי שתיבת ואלהי רומזת לב' בחי' אבא ודעת, כי האותיות אלהי רומזות לאבא ואות ו' של ואלהי רומזת לדעת,

ועם י' של ואלה"י הרי מ"ה ע"כ, ופה נרמז שם הוי"ה במילוי אלפי"ן העולה בגי' מ"ה ע"כ – סוד הדעת המכריע,

והוא הדעת המזווג לאו"א.

עיין דברי המפרשים שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים, כי כתבו שכוונה זו שייכת לבחי' פנימיות דחיצוניות, ולכן אין לכוין אותה בזמנים שמכוונים רק בחי' פנימיות דפנימיות, ועוד כשרוב המכוונים מכוונים רק סדר הכוונות של בחי' פנימיות דפנימיות.

העלת לאה

בסידור היר"א מוסיפים כאן לכוין

להעלות לאה, ישנן בז"א ד' בחי' לאה, והן ד' הארות שונות מיסודות דאו"א כפי שנראה ב"ה בליקוטי ביאורים, ומדובר כאן על בחי' לאה הד', היות והיא בחי' לאה הראשונה המתגלה בחוץ, והיא היא בחי' לאה העיקרית הנזכרת בכל מקום בכתבי מהר"ו, ולכן מתחילים בה כשבתיות הבאות נכוין לשאר בחי' לאה (פתח עינים החדש), וזה עכשיו כמו כותרת והזמנה לכוונה ולא הכוונה בפועל, ומפרט על אותה בחי' לאה הד' שבחוץ שהיא **היוצאת מהארץ עטרת יסוד דאימא**, ומאירים בה רק גבורות דאבא (ולא חו"ב וחסדים דאבא המאירים בשאר בחי' לאה),

באחורי ז"א, פי' להעלותה אחורי הדעת דז"א כפי שיבואר בהמשך.

בהוראת "להעלות לאה וכו'" לא מפורט מהיכן להעלותה, וכמ"ש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, תיבת האל, אות יד, דף מא ע"ב) – "איך שייך בה להעלותה כנגד שורשה, לא ירדה למטה כדי להעלותה, ושם מקומה באחורי הדעת בעת כניסת נה"י דאימא בחב"ד דז"א, וצ"ע".

ובספר באתי לגני (ח"א, עמ' עו) מזכיר ר' ששון מזרחי כי בספר שער הכוונות לא נזכר כאן כי אם להמשיך לאה וכו', ומוסיף בדרך אפשר כי עיקר מקום כוונה זו הוא אחר תיבת ואלהי יעקב שאז כבר נכנס הפרק התחתון דיסוד דאבא.

עוד נציין בקצרה כי בהמשך, בתיבת האל, נראה ב"ה כי אז כבר גדל שיעור קומת ז"א ע"י כניסת מוחין ועלית הפרקין, כך שאותה לאה היוצאת מאחורי הדעת דז"א, כבר לא תהיה עומדת מאחור הדעת דז"א היות וגדל שיעור קומתו, אלא למטה יותר ואז נצטרך להעלותה לגובה דעת דז"א (דגולות) עיי"ש.

ובספר מעיל אליהו (עמ' קמח ע"ב) כותב ר' אליהו סלימאן מאני – "ודע שרבינו הרד"ם ז"ל לא סידר בכאן כוונה זו, אלא סידרה בתיבת אבותינו".

הארה דאבא לבחי' לאה

בתיבת ואלהי ותיבות הבאות אלהי אברהם וכו' ממשיכים אל ד' פרצופי לאה שיש בז"א ד' אמות שכל אחת היא מילוי של שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב, כי המילוי שבו עולה בגי' מ"ו כמנין אמ"ה עם הכולל, ולכן הוזכרו בעמידה ד' פעמים תיבת אלהי, והם אלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, וכולן מצד החכמה דמצד מוחין דאבא, ויש להמשיכם אל ד' בחי' לאה הנ"ל, וכן תיבת אלהי עולה בגי' מ"ו כמנין אמ"ה ע"ה.

ולהמשיך מילוי דע"ב, כי כללות כל אבא הוא שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב, ואותה הארת מילוי של שם הוי"ה במילוי יודי"ן דע"ב שהוא בגי' מ"ו היא

ממוח גבורות דאבא, גבורות דדעת דאבא, ובהמשך נראה עוד ג' הארות בגי' מ"ו דאבא כנגד בחי' חו"ב וחסדים דדעת המאירים לשאר בחי' לאה, כי כנ"ל כללות כל אבא הוא שם הוי"ה דע"ב,

ללאה, אותה בחי' לאה הד' הנ"ל, הנמצאת

באחורי ז"א, באחורי העורף, ועיין מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים.

ליקוטי ביאורים

בעניין כוונת ו' פעמים ו' וכו'

בסידור המודפס (חלק ב, דף נח ע"ב) כתוב על כוונה ו' פעמים ו' וכו' שהיא שייכת לבחי' פנימיות דחיצוניות, וכן כתוב בסידור היר"א "נהר שלום" (חלק א, עמ' 597), ובסידור היר"א "כוונות הרש"ש" (חלק א, עמ' 312).

ובספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת ואלה"י, אות ב, דף לא ע"ג) משייך ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו אותה כוונה לבחי' חיצוניות דפנימיות.

והזכרנו אותה כוונה כאן כי סידרו אותה בסידור רחובות הנהר מנחה ערבית שע"י חיבת נהר שלום.

ד' בחינות לאה

הקדמה קצרה

ד' פרצופי לאה ישנם בז"א, היוצאות מהארות מלכויות (עטרות של שני היסודות) דאו"א, ב' מאבא וב' מאימא, וסדרם אבא ואימא אבא ואימא, ומאירים בהן מבחי' חו"ב חו"ג דאבא, וזו פרטותן:

לאה הא' דבוקה ביסוד דאבא שבתוך דעת ז"א, מהארת מלכות דאבא, ומאירים בה חו"ב חו"ג דאבא.

לאה הב' דבוקה ביסוד דאימא שבתוך דעת דז"א, מהארת מלכות דאימא, ומאירים בה בינה וחו"ג דאבא.

לאה הג' דבוקה ביסוד דאימא, מהארת מלכות דאבא – לאה הא', ע"י הכאת אור דמלכות אבא ביסוד אימא, המאירה לחוץ ובוקעת עד מקום לאה הב' שהיא מלכות דאימא, ומאירים בה חו"ג דאבא.

לאה הד' באחורי עורף דז"א מבחוץ, מן החזה ולמעלה עד כנגד מוח הדעת דז"א בסוד קשר תפלה של ראש, מהארת מלכות

דאימא – לאה הב', המוציאה הארתה ובוקעת הדעת דז"א ויוצאת מאחורי העורף דז"א, ומאירות בה גבורות דאבא.

כך שג' בחי' לאה נמצאות בפנים – תוך ז"א, ובחי' לאה הד' עומדת בחוץ לז"א.

כנ"ל בביאור סדר הכוונות, היות והיא בחי' לאה הראשונה המתגלה בחוץ, והיא היא בחי' לאה העיקרית הנזכרת בכל מקום בכתבי מהרח"ו, ולכן מתחילים עם הארה ללאה זו הד' (פתח עינים החדש), ובמשך העמידה רואים אותן ד' בחי' לאה בסדר זה:

ואלהי	לאה ד'
אלהי אברהם	לאה א'
אלהי יצחק	לאה ב'
ואלהי יעקב	לאה ג'

ד' בחינות לאה

בכתבי מהרח"ו

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, דף ל ע"א-ב) כותב מהרח"ו, וז"ל: תכוין להמשיכם אל ד' פרצופי לאה שיש בז"א, כמבואר בדרוש תאומה יתירה דהבל יע"ש, ולכן הוזכרו פה ד"פ אלהי והם אלו אלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, וכולם מצד החכמה דמצד מוחין דמצד אבא או ממוחין דמצד אימא, להמשיכם אל ארבעה בחי' לאה הנז', וכן אלהי ג"כ שהוא בגי' מ"ו כמנין אמ"ה, עכ"ל.

את עניין ד' בחי' לאה מבאר מהרח"ו בספר מקומות: דרושי פסח שבספר שער הכוונות, מאמר כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל שבספר שער מאמרי רז"ל ודרוש הח"י נשים בשער המצוות, דרוש קין והבל ותאומות יתירות בספר הליקוטים (ובשער המצוות), וב"ה נביא כאן מלשונם.

בספר שער הכוונות (דרושי פסח, דרוש ד, דף פא ע"ד) מבאר מהרח"ו, וז"ל בקצרה: הנה לאה עומדת ממש באחורי המוחין דז"א, ויונקת משם ונעשים בה בחי' מוחין שבה, ובחינת הארה היוצאת ממוחין דאבא אל לאה נקר' מחמצת נוקבא, והארה היוצאת ממוחין דאי' אל לאה נק' משארת נוקב', ומלת מחמצת נגזר מן חמץ ומשארת מן שאור וכו'.

ונרחיב הענין בביאור יותר, הנה הודעתך בענין כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל כו', והוא בשער ג' בשער מאמרי רז"ל בד' ו' וע"ש, כי ד' בחי' הם וכולם נק' לאה, ב' מצד מוחין דאבא וב' מצד מוחין דאי'. גם נתבאר בדרוש הי"ח נשים שהמלך מותר בהם וע"ש, ושם נתבאר כי הב' דמצד אבא, הא' מהם נדבקת ביסוד דאבא שבתוך דעת ז"א, והאחרת היא נדבקת ביסוד דאימא שבתוך דעת דז"א. והב' דמצד אימא הא' מהם נדבקת ביסוד דאי' והאחרת עומדת בחוץ באחורי ז"א מן החזה ולמעל' עד כנגד מוח הדעת

דז"א, ונמצא כי הג' בחי' דלאה הם בפנים תוך ז"א, ובחי' הד' היא בחוץ לז"א, עכ"ל לענייננו ועיי"ש באורך.

בספר שער מאמרי רז"ל (דף ד ע"ג) ובספר שער המצות (פר' וילך, דף סב ע"א), מבאר מהרח"ו את מאמר חז"ל (כתובות, דף קיא ע"א) כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל, וז"ל (וההוספות בסוגריים מרובעים מספר שער המצות): ונבאר עתה ענין ד' מוחין דאבא המאירים בה [בלאה] כנ"ל, אשר הם סוד הליכת ד' אמות בארץ ישראל שארז"ל, וצריך תחילה שתעיין במה שביארנו בפ' שופטים, במצות ולא ירבה לו נשים, כי משתי המלכיות דאו"א המתלבשות תוך רישא דז"א נעשה ד' בחינות הנק' לאה, אחת ביסוד דאבא, ושנים [דבוקה] ביסוד דאימא, ואחת באחורי הדעת דז"א בסוד קשר תפילה של ראש. והשתים הם ההארות של מלכות דאבא, והשתים מלכות דאימא, וזה סדרם: אבא [ו]אימא אבא [ו]אימא. וההארות ד' מוחין דז"א הם מצד אבא נמשכות [בהן], והנה בלאה ראשונה הסמוכה עם יסוד דאבא שם מאירים כל ד' מוחין דאבא, ובלאה הב' נסתלקה הארת חכמה דאבא, ובלאה הג' נסתלקה הארת בינה דאבא, ובלאה הד' נסתלקו הארת עיטרא דחסד דאבא, ואין שם רק הארת עיטרא דגבורה דאבא. והנה כל אלו הד' הם מוחין דאבא, ואין לנו עתה עסק במוחין דאימא.

והנה אעפ"י שהם ד' מוחין דאבא בבחי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כנודע, עכ"ז נודע כי כללות כל אבא הוא הוי"ה דע"ב דיודין, וכולם נק' בחינת הוי"ה דיודין. ונודע כי מלוי הוי"ה דיודיין הוא בג' מ"ו כמנין אמ"ה, ואלו הם סוד ד' אמות הנז' שהם הארות ד' מוחין דאבא אשר דרך כללותם הם הוי"ה דיודין כנז', והשורש שלהם נשאר בתוך מוחין דז"א, והארתם לבד ושהם המלויים שלהם הם (ה)יוצאים ומאירים בד' בחי' לאה הנז', לכן אין אנו רומזים אלא למלוייהם בלבד שהם ד' פעמים מ"ו כמנין אמה.

ועוד טעם אחר, כי מלוי בגי' אלהים שהוא דין, והנקבה גם היא דינין, ולכן אינו יוצא אליהם רק המלוי לבדו שהוא דין. והנה נתבאר טעם למה נק' אמה, שהוא ע"ש ההארה בעצמה היוצאת שהיא מלוי דע"ב מ"ו כמנין אמ"ה. עוד טעם ב' בערך המקבל, כי הנה הם ד' בחי' לאה נקבות, וכל אחת נקראת אמה [לשון] אימא, ואל תקרי ד' אמות אלא ד' אימות. עוד טעם ג' בערך המקום שמשם יוצאים, והוא כי אעפ"י שכל ד' לאות האלה נעשים משתי מלכיות דאו"א כנ"ל, עכ"ז כולם נקראים ע"ש אימא עלאה, ולכן נקראים אמות לשון אימות, והוא כי לולי שנכנסת מלכות דאבא תוך אימא, לא היתה מצטיירת שם אותה ההארה הנק' לאה, ולכן נקראים כולם על (שם אותה האר' הנקר' לאה) [שם] אימא, אמנם נק' אמות ולא אימות לרמזו כי שם אהי"ה הוא בבינה, ויש בו מ"א אותיות כמנין א"ם בפשוטו ובמלוי ובמלוי מלוי, והנה הם ד' בחי' א"ם ולכן נקראים ד' אמות, עכ"ל.

בספר שער המצות (פר' שופטים, דף מח ע"ב – מט ע"א) מבאר מהרח"ו, וז"ל: מצות ולא ירבה לו נשים. נודע מ"ש רז"ל (סנהדרין, דף כא) שהמלך מותר לישא ח"י נשים, וראיתי לכתוב

טעם אל חשבון הזה. דע כי בהתלבש המוחין דז"א מצד אבא בנה"י דאבא, והמוחין דיליה דמצד אימא בנה"י דאימא, ואח"כ מתלבשים נה"י דאבא תוך נה"י דאימא, ואח"כ מתלבשין הנה"י דאימא עם כל הבחינות הנזכרות אשר בתוכם ונכנסין תוך ז"א, ונקרא צלם דאבא וצלם דאימא.

ומוכרח הוא שגם שני מלכיות דאו"א נכנסו עמהם, כי הלא הם למטה מן הנה"י. ואלו ב' המלכיות הם בחינת ב' העטרות של שני היסודות דאו"א כנודע. והנה בחינת נה"י דאבא או דאימא שהם ספירות זכרים הם בז"א לצורכו, ולצורך היותם כלים אל ג' מוחין שבו כנזכר, אבל ב' המלכיות הם נוקבין כנודע ואינן לצורך ז"א עצמו, אמנם הם מוציאים לחוץ בחינת לאה אשר אחורי הדעת דז"א, כי המלכות קשורה ביסוד, ולכן לאה קשורה באחורי הדעת.

וכבר נתבאר אצלינו בשער זה בסופו בדרוש כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל כו', ובדרוש קין והבל ותאומות יתירות, כי ד' בחינות של לאה יוצאות מאלו שני המלכיות הנזכרות, והם אלו לאה א' דבוקה ביסוד דאבא, והב' והג' ביסוד דאימא המלביש ליסוד אבא והרביעית באחורי ז"א.

והנה הא' והג' הם הארות דאבא, והב' והד' הארות דאימא, וסדרן הן או"א או"א, כי השתים אשר ביסוד דאימא, הראשונה שבהן היא הארה דאימא, והשנית היא הארה דאבא שיצאת במקום ההוא. והנה ד' מוחין הם באבא חו"ב וחו"ג, וכל הד' הארות אלו יוצאות בלאה הא', והג' האחרונות בלאה הב', והב' האחרונות בלאה הג', והארה אחרונה מכולם לבדה שהן הגבורות דאבא, הם בלאה הד' החיצונה שבכולם.

גם נמצא כי המלכות עצמה דאבא היא נעשית פרצוף א' הנקרא לאה הראשונה, והמלכות עצמה דאימא היא נעשית פרצוף א' הנקרא לאה הב', ואח"כ לאה הראשונה דאבא מוציאה הארתה לחוץ ובוקעת עד מקום לאה הב' שהיא מלכות דאימא, ויצאה שם ונעשית לאה הג'. גם לאה הב' דאימא מוציאה הארתה ובוקעת הדעת דז"א ויוצאת מאחורי העורף דז"א, והיא לאה הד' הנקרא קשר דתפלה של ראש כנודע, עכ"ל לענייננו ועיי"ש באורך, ועיין מה שמפרש שם בעמ"ס שמן ששון.

ובספר הליקוטים (פר' יתרו, סימן יח, דף לה ע"ב) מובא, וז"ל: דע כי קין והבל היו מבחינת יסוד דאבא ויסוד דאימא שבתוך ז"א, קין מיסוד אימא המכוסה, והבל ג"כ מיסוד אבא במקום המכוסה, קודם שיתגלה למטה, ולכן קין עולה קס"א שהוא אה"ה דיודי"ן. והנה משה הוא בחינת הבל, ויתרו בחינת קין שבא לתקן מה שהרג להבל. והנה ארז"ל שהרגו קין להבל בשביל תאומה יתירה שנולדה עם הבל, וזהו ב' פעמים את הכתוב בהבל, כמ"ש את אחיו את הבל, ובקין לא נאמר אלא ותלד את קין, שלא נולדה עמו אלא תאומה אחת.

והנה ענין תאומות הללו הוא כי ביסוד אימא בתוך ז"א, מאור מלכות דאימא, יוצאה מאחורי יסוד אימא לאה, והיא תאומתו של קין שהוא ג"כ מיסוד אימא. ומאור מלכות

אבא יוצאה ג"כ תאומה אחת מאחורי יסוד אבא עצמו. ועוד שנית מהכאת אור זה דמלכות אבא ביסוד אימא, יוצאה עוד תאומה אחרת באחורי יסוד אימא, ואלו הב' תאומות הם מהבל, שהוא מיסוד אבא. והנה קין, על התאומה השנית שיוצאה מהכאת אור אבא ביסוד דאימא, היה אומר זו היא שלי, דהא ביסוד אימא יצאו, אף אם היא מאור אבא, ועל כן קם עליו והרגו, עכ"ל.

בעניין כוונת העלת לאה

מה בחינתה

בספר מעיל אליהו (עמ' קמג – קמד) כותב ר' אליהו שלימאן מאני, וז"ל: בא"ד היוצאת מהארז עטרת יסוד דאמא וכו'. עיין בשער מאמרי רז"ל במאמר כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל סידר ד' לאות, וצ"ע לכאורה סדר רבינו חיצוניות דפנימיות, עכ"ל.

בעניין המשכת הארה דאבא ללאה

דברי בעמ"ס צדק ושלום

בספר צדק ושלום (ענין ברכות העמידה, אות ט, עמ' יג – יד) מאריך ר' אליהו משען לבאר, וז"ל: שאלה. צ"ל מ"ש הרז"ל בשער הכוונות בכוונת אלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, שהכוונה בהם הוא להמשיך ד' מילויי ע"ב שכל מילוי הוא בגימטריא מ"ו כמנין אלהי, להמשיך לד' פרצופי לאה שיש בז"א, עם מ"ש בסדור השמ"ש ז"ל דתפילת החול, שנראה ממנו בסדורו שיטה אחרת ממ"ש בשער הכוונות באלו הד' תיבות.

תשובה. תחילה נבא להבין מ"ש הרז"ל בשער הכוונות וז"ל: גם תכוין כוונה אחרת עד מה שהודעתך וכו', וכולם מצד החכמה דמצד מוחין דמצד אבא, או ממוחין דמצד אימא, להמשיך אל ד' בחינות לאה הנזכרת וכו' עי"ש. הנה לכאורה פירושו כך הוא, לפי מה שנודע מדרושי פסח דרוש ד', שד' לאות אלו ב' מהם יוצאות מעטרת יסוד דאימא שבדעת דז"א, וב' מהם יוצאות מעטרת יסוד דאבא שבדעתו עי"ש. גם נודע שד' מוחין דמצד אבא הם ד' שמות עסמ"ב, וכן ד' מוחין דמצד אימא הם עסמ"ב, נמצא שמוח החכמה דמצד או"א הוא שם ע"ב ומילוי הוא מ"ו כמנין אלהי וכמספר אמ"ה. לכן הב' לאות הנמשכים מעטרת היסוד דאבא הנה נמשך להם הארה ממילוי שם ע"ב דמוח החכמה דמצד אבא בב' תיבות אלהי אלהי הראשונים, והב' לאות היוצאין מעטרת יסוד דאימא שבז"א נמשך להם הארת מילוי ע"ב דמוח החכמה דמצד אימא בשתי תיבות אלהי אלהי הנשארים, אלא שלפי פירוש זה תיבת או שכתב הרז"ל דחיק לה עלמא, והיל"ל וממוחין דמצד אימא וכו', זה המובן ממ"ש לפני.

אמנם ראיתי אחרי רואי בסדור תפלת החול להרש"ש ז"ל שסידר בכוונות ד' תיבות אלו להמשיך ר' מילויי ע"ב מד' המוחין דחו"ב וחו"ג דמוחין דמצד אבא דווקא לד' לאות הנזכרות, ומוחין דמצד אימא לא האירו להם כלל ולא שמשו בזה, הפך שער הכוונות הנ"ל. ונלע"ד שהמציא זה ממ"ש בשער המצוות פרשת שופטים דרוש הח"י נשים, וז"ל

שם: והנה ד' הם באבא חו"ב חו"ג, וכל ד' הארות אלו יוצאות בלאה הראשונה, והג' אחרות בלאה השניה, והב' אחרונות בלאה השלישית. וההארה אחרונה מכלם לבדה שהם הגבורות דאבא היא בלאה הרביעית החיצונית שבכולם עכ"ל. וכעין זה כתב בשער מאמרי רז"ל בסוד כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל, וכתב שם וז"ל: והנה כל אלו הד' הארות הם ממוחין דמצר אבא ואין לנו עסק במוחין דמצד אימא עי"ש. לכן השמ"ש ז"ל בסודו בחר במ"ש בשער המצוות ולא במ"ש בשער הכוונות. ואי קשיא לך איך תכוון הכוונה בהמשכת ד' מילויי ע"ב מחו"ב וחו"ג במספר ד' תיבות דאלהי, והלא מילוי הס"ג שבמוח הבינה הוא ל"ז, ובחסדים מילוי מ"ה הוא י"ט, ובגבורות מילוי ב"ן הוא כ"ו.

תשובה. כבר מוהר"ח ז"ל נרגש מזה בשער מאמרי רז"ל ותירץ וז"ל: והנה אעפ"י שהם ד' מוחין דאבא בבחינת עסמ"ב כנודע, עם כל זה נודע כי כללות כל אבא הוא הוי"ה במילוי יודי"ן, וכולם נקראים בחינת הוי"ה דיודי"ן, ונודע כי מילוי הוי"ה דיודי"ן הוא בנימטריא מ"ו כמנין אמ"ה, ואלו הם סוד ד' אמות הנזכרות שהם הארות ד' מוחין דאבא אשר דרך כללותם הם הוי"ה דיודי"ן כנזכר. ושורש שלהם נשאר בתוך מוחין דז"א והארתם לבד שהם המילויים שלהם הם היוצאים ומאירים בד' בחינות לאה, ולכן אין אנו רומזים אלא למילויים בלבד שהם ד' פעמים מ"ו כמנין אמ"ה עכ"ל [מהרח"ן].

וא"ת מאחר שכתבנו לעיל שמ"ש השמ"ש ז"ל בסודו הוא המציאו משער המצוות הנ"ל, אם כן מדוע לא כתב בסדר הכוונה להמשיך ללאה הראשונה מחו"ב וחו"ג דאבא בתיבות אלהי אברהם, וללאה השניה מבינה וחו"ג בתיבות אלהי יצחק, וללאה השלישית מחו"ג באלהי יעקב, וללאה הרביעית באלהי אבותינו מהגבורות דאבא לבד, על דרך מ"ש פה בשער המצוות ובשער מאמרי רז"ל להדיא. אפשר לומר שמוה"ר ז"ל רצה לקצר על המכוונים, ובכל אחת מהם תפס העיקר, ומכל שכן השאר כי הם טפלים.

אלא שנשאר לי דקדוק דק בדבריו, שסידר בתיבות אלהי אברהם וז"ל: להמשיך מ"ו ממוחין דחכמה דאבא ללאה היוצאת מעטרת יסוד דאבא שביסודו, ע"כ. וכתבת אלהי יצחק כתב וז"ל: להמשיך מ"ו ממוחין דבינה דאבא ללאה היוצאת מעטרת יסוד דאימא שביסודה ע"כ. והנה משמעות לשונו נראה שהעטרות דיסודות דאו"א הם דבר אחד והלאות דבר אחר, אשר שתיים אלה הם יוצאות מהארות העטרות, ולא הם העטרות עצמם. והמעין שם בשער המצוות דאותו דרוש דח"י נשים יראה להדיא שהעטרות דיסודות דאו"א עצמם הם השתי לאות, ושתי הלאות האחרות הם היוצאות מהארת העטרות דאו"א עי"ש, וכעת צ"ע, עכ"ל ספר צדק ושלום.

בעניין בחי' המוחין הנמשכים לד' בחי' לאה

דברי הקדמה

ב"ה נזכיר כאן את מדברי מהרח"ו בעניין הבחי' מוחין שמקבלות ד' בחי' לאה.

בספר שער מאמרי רז"ל (דף ד ע"ג) מפרט מהרח"ו איזו בחי' מוחין מקבלת כל בחי' לאה, וז"ל בקצרה: ונבאר עתה ענין ד' מוחין דאבא המאירים בה [בלאה] וכו', וההארות ד' מוחין דז"א הם מצד אבא נמשכות, והנה בלאה ראשונה הסמוכה עם יסוד דאבא שם מאירים כל ד' מוחין דאבא, ובלאה הב' נסתלקה הארת חכמה דאבא, ובלאה הג' נסתלקה הארת בינה דאבא, ובלאה הד' נסתלקו הארת עיטרא דחסד דאבא, ואין שם רק הארת עיטרא דגבורה דאבא. והנה כל אלו הד' הם מוחין דאבא, ואין לנו עתה עסק במוחין דאימא, עכ"ל.

ובספר שער המצות (פר' שופטים, דף מט ע"א) מבאר מהרח"ו על ד' בחי' לאה, וז"ל: הראשונה שבהן היא הארה דאימא, והשנית היא הארה דאבא שיצאת במקום ההוא. והנה ד' מוחין הם באבא חו"ב וחו"ג, וכל הד' הארות אלו יוצאות בלאה הא', והג' האחרונות בלאה הב', והב' האחרונות בלאה הג', והארה אחרונה מכולם לבדה שהן הגבורות דאבא, הם בלאה הד' החיצונה שבכולם, עכ"ל.

וכאן בתיבת ואלהי כותב הרש"ש להמשיך מילוי של שם הוי"ה במילוי יודיין העולה בגי' מ"ו ממוח גבורות דאבא, ובהמשך מקצר הוא ז"ל וכותב:

חכמה במקום חו"ב חו"ג	בתיבת אלהי אברהם
בינה במקום בינה וחו"ג	בתיבת אלהי יצחק
חסדים במקום חו"ג	בתיבת אלהי יעקב

בעניין סדר המשכת המוחין לבחי' לאה

דברי בעמ"ס שמן ששון

בספר שמן ששון על שער המצות (פר' שופטים, דף פא ע"ג) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ודע דהארות אלו אפילו שהם מבחינת ד' מוחין דאבא, חו"ב חו"ג שבנה"י שבו המלוכשים תוך חב"ד דז"א, ולאה היא בקו אמצעי יוצאים דרך יסוד דאו"א, ונמשכים ללאה. ועיין עד"ז מ"ש רבינו בשער הכוונות בדרוש ב' דעמידה במילת האל הגדול הגבור והנורא, הנמשך שלשה שמות אל שד"י ואל הוי"ה ואל אדנ"י דרך יסוד דאימא לתיקונה קדמאה לעשות י"ג ת"ד לז"א יע"ש. [במ"א כתבתי באופן אחר יסוד שבנה"י] אך צ"ע דבשער הכוונות שם, וכן בסדור במילת ואלהי אבותינו דעמידה, כתב להמשיך תחילה מ"ו מילוי דע"ב ללאה היוצאת מעטרת היסוד דאימא תחילה, ואח"כ במילת אלהי אברהם מ"ו ללאה היוצאת מעטרת היסוד דאבא, ואלהי יצחק ללאה דאימא, ואלהי יעקב ללאה דאבא וזה שלא כסדר, דתחילה היה צריך להמשיך ללאה דמצד אבא, ואח"כ ללאה דאימא כנז"ל, דתחילת כל ד' הארות ללאה [ד]אבא וכו', ובאחרונה ללאה דאימא שבחוץ [עיין בספר תו"ח ד"ק].

גם צ"ל איזה לאות הם דמוחין דקטנות או דגדלות, ועיין לקמן במ"ש בד"ה הטעם וכו', עכ"ל.

בעניין סדר המשכת המוחין לבחי' לאה
ולאות של ד' מוחין דקט'

דברי בעמ"ס תורת חכם

בספר תורת חכם (דף ק סע"ב – קא ע"א) מבאר ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: ונבוא להבין מ"ש בענין המשכת המוחין שהוא המ"ו דע"ב ללאה שבחוץ באלהינו ואלה"י אבותינו שהוא ממוח הגבורה דאבא, שנראה שהוא שלא כסדר, לא מלמעלה למטה, ולא מלמטה למעלה, שהיה צריך אח"כ להמשיך מחסדים ללאה היוצאת מיסוד אבא ובוקעת ביסוד דאימא, ועוד שעדיין לא נכנסו המוחין דאבא בז"א.

לכן לבי אומר לי שאלו המוחין שהמשכנו לז"א בכריעות, בכריעה וזקיפה ראשונה הם בחינת הקט' דז"א דגדלות הנמשך באלה"י אברהם וכו', שהרי הם מוחין שלמים מקט' וגד', ואינם אותם דקריאת שמע כי אותם ג"כ היו מוחין שלמים מקט' וגדלות, וכבר חזרו זר"ן פב"פ ונזדווגו, כמ"ש במקום אחר בשם מורינו הרב ז"ל, אע"פ שהוא שם ע"ב וקס"א והמוחין דקט' נקראים הויו"ת כמ"ש הרב ז"ל בשער המוחין [פ"א], אלא שנקרא אלה"ים בערך הגדלות כמ"ש במקום אחר בראיות גמורות, ועיין ריש פ"ד דשער כ"ז שער פרטי עיי"מ שכתב כן בפירושו ע"ש, ואלו אינן מסתלקין מהז"א כמשמע מפשט דברי הרב ז"ל אלא נשארים שם, ואח"כ בתיבת אלה"י אברהם וכו' אנו ממשיכין הג"ר שלהם.

והנה כתבנו במקום אחר שהקט' כלו נקרא בשם מוח דגבורה, כענין מ"ש הרב ז"ל שאחר חטא אדם הראשון מתפשטים הגבורות תחילה בז"א, א"כ זו הלאה הנרמזת באלה"י ואלה"י הם הד' לאות של ד' מוחין דקט', והם נקר' לאה שבחוץ בערך הלאות של ד' מוחין גדג' שהם יותר לפנים, ואלו הלאות של הקט' נקר' בשם לאה הנמשכת מהארת מלכות דאימא לחוץ אחורי העורף דז"א, כיון שהם מבחינת הקט' שהוא בחינת חיצו', ונמשך להם ממוח הגבורה דאבא שהוא מד' מוחין דקט' דאבא הנקרא מוח הגבורה.

והנה באלה"י יעקב שכתב שנמשך מ"ו דע"ב ממוח החסדים דאבא ללאה הג', לאו דוקא כיון שהחור"ג הם בחינה אחת קרא אותם בשם מלויי דע"ב אחד, אבל האמת שהם שנים והם לב' הלאות השלישית והרביעית, וכפי הנראה שכונת הרב ז"ל שאלו הד' לאות הם מלכויות דד' מוחין דאבא, וקרא לב' הלאות היוצאות ממלכות דחכמה וחסדים דאבא בשם אבא, ולב' הלאות היוצאות ממוח בינה וגבורה דאבא המלכיות שלהם קרא אותם בשם אימא. והלאות הנמשכות ממלכויות של החו"ג דאבא קרא אותם בשם הארה, כי הו"ק נקרא הארה בערך הג"ר, וכן החו"ג נקרא הארה בערך החו"ב כמ"ש במקום אחר.

וכן מ"ש בכריעת ברוך להמשיך הארה לבושי מוחין דו"ק שבחב"ד דז"א, ר"ל הו"ק עצמם אלא שנקרא הו"ק בשם הארה בערך הג"ר, וכן נשמע מדברי מורינו הרב ז"ל שכתב יכוין להמשיך יו"ד ה"י דקס"א המוחין דו"ק דבינה דחכמה דכתר עכ"ל. וכן מ"ש

מהארת יסוד דאימא שבחב"ד דז"א מפני שהם או"א, דזה הפרצוף דו"ק היסוד שלהם נקרא הארה בערך היסוד דפרצוף ג"ר דאו"א, והאמת נראה שהוא מאו"א דזה הפרצוף דו"ק לז"א דזה הפרצוף, וכן בכריעה השניה מ"ש יכוין להמשיך הארת הג"ר ואח"כ ימשיכם עצמם, ר"ל תחילה להמשיך מפרצוף או"א דו"ק דג"ר הנקרא בשם הארה לפרצוף ו"ק דג"ר דז"א, ואח"כ מפרצוף ג"ר דג"ר דאו"א לפרצוף ג"ר דג"ר דז"א, והנה בקריאת שמע כבר יצאו הח"י לאות מאותם המוחין דקט' וגד' של הקריאת שמע ואין להם שייכות עם אלו הלאות של העמידה שהם בחי' אחרות, עכ"ל.

עוד בעניין בחי' המוחין הנמשכים לבחי' לאה

מוחין דאבא או דאימא

בספר שער מאמרי רז"ל (דף ד ע"ג) ובספר שער המצות (פר' וילך, דף סב ע"א) כותב מהרח"ו על הארות הנמשכות לד' בחי' לאה – "והנה כל אלו הד' הם מוחין דאבא, ואין לנו עתה עסק במוחין דאימא".

בספר שמן ששון על שער המצות (פר' שופטים, דף פא ע"ג) שואל ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו למה לא נמשכים לבחי' לאה ג"כ מוחין דחור"ב וחור"ג דמצד אימא, וז"ל: והנה ד' מוחין הם באבא – חור"ב חור"ג, כל ד' אורות אלו יוצאות בלאה א' וכו'. יותר בפירושו הוא בשער מאמרי רז"ל ד"ו ע"א במסכת כתובות [לקמן ס"פ וילך] ז"ל, והנה בלאה ראשונה הסמוכה עם יסוד דאבא, שם מאירים כל ד' מוחין דאבא, ובלאה השניה נסתלקה הארת חכמה דאבא, ובלאה הג' נסתלקה הארת בינה דאבא, ובלאה הד' נסתלקה הארות עטרת דחסד דאבא, ואין שם רק הארת עטרה דגבורה דאבא יע"ש, ואין בכל אחד רק מוח א'. אך צ"ל דמאחר דכל ד' לאות אלו נעשים משני המלכיות דאו"א כנ"ל, למה אין נמשך ג"כ המוחין דחור"ב וחור"ג דמצד אימא הארה להם ע"ד הנזכר במוחין דאבא. ושם בשער מאמרי רז"ל כתב ז"ל, כל אלו ד' הם מוחין דאבא ואין לנו עתה עסק במוחין דאימא, והנה אעפ"י שהם ד' מוחין דאבא בבחינת עסמ"ב כנודע, עכ"ז כללות כל אבא הוא הויה דע"ב, ולזה הם ד' פעמים מ"ו מילוי דע"ב יע"ש. וכוונה זו כבר כתבה רבינו בשער הכוונות בדרושי עמידה דרוש ב' במילת אלהי אברהם וכו', ובסודור להרב ש"ש זלה"ה. ובשלמא שם בשער מאמרי רז"ל שהוא בא לבאר כוונת מאמר הליכת ד' אמות בא"י, ניחא, שהם בגימטריא מספר של מילוי דהויה דע"ב גימטריא אמה, אבל כאן בכוונת העמידה שהוא המשכת המוחין לזו"ן לבנין גופם, היה צריך להביא הארות גם ממוחין דמצד אימא ללאה וצ"ע. ועיין בשער הכוונות שם במילת אלהי אברהם, ושם מ"ש בקונטריסי שמן ששון [על שער הכוונות] ח"ג אות ו' ואות י"ג, עכ"ל.

ובספר דברי שלום (שאלה יב) מבאר ר' רפאל אברהם שלום שרעבי, וז"ל: בשער הכוונות בדרושי העמידה, בכוונת תיבות אלהי אברהם אלהי יצחק וכו' כתב וז"ל, ולכן הוזכרו ד' פעמים אלהי, וכולם מצד החכמה דמצד מו' דמצד [אבא או מצד] א"י להמשיכם אל ד' בחי' לאה הנז' יע"ש, וצ"ל דמהו הספק שכתב דאבא או דאימא. וגם צריך להבין מ"ש דאלו

ד' אלהי הם מחכמה דמצד אבא, והלא ד' אלהי הם מחב"ד דאבא הנמשכים בחי' אברהם יצחק ויעקב בחב"ד דז"א, וכן כתב בשער מאמרי רז"ל (ד' ו ע"א) בכוונ' כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל וז"ל, כל אלו הד' הם ממנו דאבא ואין לנו עתה עסק במו' דאימא, ואעפ"י שהם ד' מו' דאבא בבחי' עסמ"ב, עכ"ז נודע כי כללות אבא הוא ע"ב וכולם נק' בבחי' ע"ב ע"ש.

תשובה. יובן עמ"ש בשער הכוונות בדרושי הציצית, דד' מו' דאבא הם מוח' חכמה עסמ"ב, מוח בינה ד' יה"ו מעסמ"ב כו', וד' מו' דאי' הם מוח חכמה ד' אהי"ה, ב' ביודין וא' בא' וא' בה', ומוח בינה ד' אה"י במילוי הנז' כו', ואח"כ נתחלפו בינה דאבא שהוא ד' יה"ו נעשה חכמה דאימא, ומוח חכמה דאימא שהם ד' אהי"ה נעשה בינה דאבא יעש"ב. נמצא דחכמה דאבא הם ד' שמות עסמ"ב, ומוח בינה דאבא הם ד' אהי"ה. ובדרוש ק"ש כתב דהיותר מוסכם הוא דד' שמות עסמ"ב שהוא חכמה דאבא מתלכשים בד' שמות אהי"ה שהיא בינה דאבא, וכמו כן באימא ד' יה"ו שהוא חכמה דאימא מתלכשים בד' אה"י שהוא בינה דאימא יעש"ב. נמצא שמותי' דאבא הם מלובשים תוך מו' דאימא, בין בנה"י דאבא בין בנה"י דאימא. נמצא דמ"ש במאמרי רז"ל דאלו ד' מוחי' הם מד' מו' דאבא שהם עסמ"ב, ומ"ש בשער הכוונות דד' מו' הנז' הם מחכמה דאבא, הכל א', דאלו מעסמ"ב הם ד' מו' דאבא המלובשים בנה"י שלו, והם ג"כ מוח חכמה דאבא כמ"ש, ולכך אנו מכוונים בתיבות אברהם יצחק ויעקב להמשיך ד' מוחין ללאה, אף שהם חב"ד, הכל הוא חכמה דאבא כמ"ש, ומ"ש או ממוח' דמצד אימא, אפשר דהכוונה הוא דכוונת דבריו כך דכולם מצד חכמה או מצד אבא שהם הויות דע"ס מ"ב או דמצד אימא שגם הם הויות דע"ס מ"ב, לאפוקי מבינה דאו"א שאין נמשכים משם מו' הנז', יען דבינות או"א הם אהי"ה כמ"ש, עכ"ל.

בעניין יציאת ד' בחי' לאה

לפני כניסת מוחין דאבא

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת ואלה"י, אות א, דף לא ע"ג) שואל ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: צ"ל דעדיין לא נכנסו המוחין דאבא בלאה, וא"כ מה עניין המשכת מוחין אלו ללאה, עכ"ל.

ושם (כוונת סדר העמידה, תיבת אלה"י אברהם, אות ב, דף לב ע"ג) חוזר ושואל הוא ז"ל על מ"ש בסדר הכוונות של תיבת אלהי אברהם, היות וגם אז לא נכנס עדיין יסוד דאבא בדעת דז"א, ושם מתרץ די"ל שהוא בבחינת יסוד דנצח שבפרטות י"ס שלו, וכן הוד – יסוד דהוד".

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, אלהי אברהם, אות יד) כותב הוא ז"ל, וז"ל: שם והם אלהי אבותינו אלהי אברהם וכו', לעיל באות הקודם מ"ש גם צ"ל דאיך במילת אלהי אבותינו נמשך מיסוד דאבא מוחין ללאה, הלא עדיין לא נכנסו נה"י דאבא בג"ר דז"א רק באלהי אברהם וכו', ואיך במילת אלהי אבותינו קודם כנסת נה"י דאבא

בז"א נמשך מו' זה ללאה, ואפשר שהוא בבחי' המשכת הארות צלם דאבא הנמשך בז"א ב"ב זקיפות דהוי"ה דתחילת ברכת אבות, ועיין בסידור ועי' בס' תו"ח ד"ק סע"ב בזה, עכ"ל.

בספר פתח עינים החדש כותב ר' שריה דבליצקי שכוונתו של בעמ"ס פתח עינים "דהלא לא נכנס עדיין יסוד דאבא בדעת דז"א, ואיך יוצאים בחינות לאה ממנו", ומוסיף "ולענ"ד הם יוצאות מהארת יסוד דאבא שעדיין על ראש ז"א".

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' עו ט"א) מבאר ר' ששון מזרחי, וז"ל בקצרה: והרב פ"ע נפתח עינים] הק' דעדיין לא נכנסו המו' דאבא, ומה א"כ עניין המשכת מו' אלו ללאה, ע"ש מה שתי'. ועי' מע"א [מעיל אליהו] קי"ט א'. ולענ"ד עוד צ"ל, דבשה"כ בתיבה זו לא נמצא כוונה המשכה ללאה, אלא לכוון להמשיך לאה באחו' ז"א וכו'. עיקר מקום הכוונה היא לאחר ואלקי יעקב, כנז' בשה"כ, שאז נכנס פ"ת דיסוד דאבא וכו', אלא שהרש"ש זיע"א סידר כ"א בתיבה שלה. וזה נראה לי וא"ש את"ם, עכ"ל.

בעניין בנין בחי' לאה במשך התפלה

אם למעשה העיקר בעמידה הוא לבנות פר' זו"ן, גם בונים ב' פר' יעקב ולאה, וב"ה נרשום כאן בקצרה סדר בנייתם:

האל	דעת
הגדול	חסד נצח
הגבור	גבורה הוד
והנורא	ת"ת יסוד
ברכת כהנים	חכמה בינה

עוד בעניין העלת לאה מאחורי הדעת דז"א

בתיבת ואלהי מכוונים להעלות לאה מאחורי הדעת דז"א, ובהמשך בתיבת האל מעלים שוב לאה מאחורי הדעת דז"א.

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, תיבת אלהינו, אות ט) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם ותכוין במילת ואלהי להמשיך בחי' לאה באחורי ז"א כמשי"ת לק' במקומו, ע"כ פי' לעלותה אחורי הדעת דז"א כנז' לק' במילת האל הגדול וכו', ועיין מ"ש שם באות י"ד דצ"ל דאם כבר עלתה כאן, מה צורך עוד במילת האל לעלותה עוד פעם אחרת, עכ"ל.

נקדים ונציין כי הסיבה לכך היא כי בתיבות אלהי אברהם וכו' נמשכים מוחין לז"א, ועי"ז גדל שיעור קומתו ע"י עלית הפרקין, כך שכבר לא תהיה לאה מאחורי הדעת דז"א,

ירושלם

ואלהי

בטוב

רכב

ועל כן נצטרך להעלותה למקומה מאחורי ז"א, ממקום דעת דז"א דקומת ו"ק ומקום דעת דז"א דגדלות.

אבותינו

הקדמה

אחר שבתכיבות אלהינו ואלהי המשכנו הארות כנגד או"א, באים בתיבת אבותינו לזווגם כדי להוליד מוחין לזו"ן, שאין ירידת אור בלא זווג, וזהו אבותינו – סוד הג' מוחין דג"ר דמצד אימא, וגם כל המוחין דמצד אבא.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, פירוש תיבת אלהינו, דף ל ע"ב – ג)

[לשונו מובא במקורות של תיבת אלהינו]

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק יא, דף נד ע"ב)

אבותינו. הוא סוד הג' מוחין, שאנו רוצין להמשיך עתה ע"י זווג זה, שהוא ג"ר דאמא וכל מוחין דאבא.

ואמנם אלהינו באמא, תכוין כי אל מן אלהינו מן שם ס"ג שבאמא, שיש בו ייא"י כנודע, והוא סוד אל מן אלהינו, ועיין בברכת אבות של ר"ה, ושם ביארנו ביאור יותר בזה. וגם שם ביאר ד' אותיות הינ"ו הנשארים מן אלהינו. וגם שם טעם, למה אנו מקדימין אמא לאבא ע"ש. אמנם תכוין ג"כ בסוד אלהי להמשיך סוד לאה מאחורי ז"א, כמו שכתבתי בסוד אלהי אברהם, כי ד"פ יש כאן אלהי, וע"ש למטה באלהי אברהם.

ואחר שעשינו זווג או"א, אז אנו מורידין את המוחין ברישא דז"א, וז"ש אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. והענין תבין, במה שביארתי בדרוש מוחין של אלהים דקטנות, סדר כניסת המוחין של ז"א, ושם ביארנו כי נכנסים ג"ר דאמא שהם חב"ד, ואז נכנסין תיכף ביחד עמהם חג"ת נה"י דאבא. וא"כ עתה נכנסין ג"ר פנימי נה"י דתבונה הנקרא גדלות ראשון דאמא, ובזה גמרו לכונוס כל המוחין שמצד אמא. ותכוין כי ג"כ נכנסים אח"כ עמהם ג"ת דאבא דפנימית נה"י דיש"ס, הנקרא גדלות ראשון דאבא.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף נט ע"א-ב.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 598.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 313.

מפרשים

באתי לגני	חלק א, עמ' עו – עח.
דע"ה והשכל	חלק ד סימן כג, דף סו ע"ב-ג.
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
טוב שם	עמ' יח, אות יח [בעניין המקיפים].
מעיל אליהו	עמ' קמט.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' ל.	
פאת השד"ה	חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, חלק ב, עמ' רחצ – רצט [על בחי' חיצוניות דפנימיות].
פתח עינים	דף לא ט"ג – לב ט"ב.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' קפד – קעא.
שמן ששון	דף לט ע"ד.

ביאור סדר הכוונות

הזמנה לסדר הכוונות

המשכת המוחין

כללות, לשון כללות – כוונתה להוליד, ובספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, תיבת אבותינו, אות ג, דף לא רע"ד) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסידאדו – "מ"ש כללות ד' מוחין וכו' הוא פשוט דמילת אבותינו בכללות שלשה אבות אברהם יצחק ויעקב, לזה אמר כללות, אמנם באלהי אברהם וכו' הוא בפרטות, כל אב בפני עצמו ופשוט",

ד' מוחין, ג' מוחין דג"ר שהם כנגד ג' אבות, וכידוע בפרטות הם ד' בחי' – חו"ב וחו"ג, כי דעת כוללת חו"ג,

הנמשכים באלהי אברהם וכו', מתחילים כאן בתיבת אבותינו להזכיר המוחין בכללות, ואח"כ ממשיכים אותם בפרטות בתיבות הבאות – אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב.

הזמנה לסדר הכוונות

מסירות על קידוש ה'

ויכוין למסור עצמו על קידוש ה', כי זיווג או"א צריך מקודם שנמסור נפשנו על קידוש השם (פתח עינים החדש), כי ע"י מסירת נפשנו להריגה מתכפרים עונותינו כולם, ואז יש בנו יכולת לעלות עד אימא עלאה (שער הכוונות, דרושי כוונות ק"ש, דרוש ו, דף כד ע"ב), וזה מ"ש **ולעלות נשמתו עם נשמת זו"ן**, להעלותם בסוד מ"ן אל בינה וע"י מזדווגים או"א (עץ חיים, שער כט, פרק א),

למ"ן לאו"א.

ועיין מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים בנוגע לגרסאות שונות שיש בסידורים, בפרט בעניין לאיזו בחי' שייכת כוונה זו.

הזמנה לסדר הכוונות

זווג או"א

ולזווג או"א דפנימיות, כוונה זו שייכת לבחי' פנימיות דפנימיות, וע"י זווג זה מתחילים האורות להאיר (פתח עינים, דף לא ע"ד), כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, ריש תיבת ברוך, דף כט ע"א), וז"ל: ועתה צריך לעשות זווג אחר אל או"א בברכה זו כדי להכניס בו ג' המוחין הראשונים דמצד אימא ע"י תוספת הארה שתמשך בז"א ע"י זה הזווג הב' דאו"א ויכנסו ג"כ אח"כ כל הט' מוחין דמצד אבא ע"י תוספת הארה וכמשי"ת בע"ה, עכ"ל.

הזמנה לסדר הכוונות

הארה במוחין דאבא

לאחר שבסוף תיבת ה' הסתלקו כל המוחין שהמשכנו לז"א מתחילת העמידה, נמצאים בו כעת המוחין דו"ק דאח' דאח' דמצד אימא בחב"ד חג"ת שלו, והמוחין דג"ר של אותה בחי' עומדים בסוד או"מ מעל ראשו. והמוחין דבחי' פנים דאח' דמצד אבא כולם – ו"ק וג"ר דמוחין, גם הם עומדים בסוד או"מ מעל ראשו של ז"א.

מ"ש בכוונה הקודמת "לזווג או"א", הוא

[כדי (סידור היר"א "כוונות הרש"ש"')] להאיר [אור גדול (סידור היר"א)] במוחין דאבא, הם המוחין המיועדים להכנס בז"א ע"י זווג או"א (פתח עינים החדש), המוחין כולם דמצד אבא שהם מוחין דו"ק וג"ר, העומדים כעת מעל ראשו של ז"א בסוד או"מ (ב' תיבות "במוחין דאבא" אינן מוזכרות סידור היר"א "נהר שלום", אמנם בסידור היר"א "כוונות הרש"ש" כתוב "ממוחין דאבא", ומהמשך דבריו "ובתלת פרקין עליונים דאימא" כך שנראה שכוונתו לכתוב "במוחין דאבא" כמו בסידור המודפס),

וג' פרקין עילאין דמוחין דאימא [המוכנים ליכנס ברישא דז"א (סידור היר"א)], פרקין עילאין דנה"י דאימא, שבהם המוחין דג"ר (דאח' דאח'), העומדים גם הם מעל ראשו של ז"א בסוד או"מ, ואולי צריכים להוסיף כאן תיבת [והמקיפין], כמו שמצא ר' שם טוב הכהן-חסיד כתוב בסידור ישן מכת"י הרב אדרעי סופר הרש"ש (טוב שם, אות יח, עמ' יח), וב"ה נביא את לשונו בליקוטי ביאורים.

מסירת על קידוש ה'

ימסור עצמו על קידוש ה', כתבו המפרשים כי כוונה זו שייכת לבחינות חיצוניות דפנימיות ופנימיות דחיצוניות, ולא לבחי' פנימיות דפנימיות (עיין ליקוטי ביאורים), אמנם כנ"ל בסידור המודפס רשום מעליו שהיא שייכת לבחי' פנימיות דפנימיות. למעשה המכוונים רק בחי' פנימיות דפנימיות, לא יכוונו כאן כוונה זו, ועיין פירושה בחלק על תיבת באהבה.

יחוד או"א

לאחר שבתכבות הקודמות ראינו הארות כנגד או"א, באים כאן ליחדם כדי להוליד המוחין הנ"ל שנמשיך לז"א בתיבות הבאות – מוחין ג"ר דמצד אימא ומוחין דג"ר וו"ק דמצד אבא.

ויש לכוין

זיווג, פי' המעשי – שילוב ב' שמות הוי"ה אהי"ה שהם כנגד או"א, **דפנימיות**, פי' כי אותו שילוב של ב' שמות הוי"ה אהי"ה מתחיל עם אימא, זאת אומרת מתחילים עם אות אל"ף של שם אהי"ה, ובתחילת סדר הכוונות של תיבת קונה הכל רואים זיווג דחיצוניות דאו"א, **דאו"א**, למעשה מצוירים ב' שמות אהי"ה והוי"ה משולבים כנ"ל, וצריכים לכוין באו"א ובדעת המזווג אותם (שער הכוונות, דף ל סע"ב; פתח עינים החדש, חלק ה, עמ' קפד).

רמזים נוספים

בספר שער הכוונות רושם מהרח"ו רמז נוסף שאינו מסודר בסידור:

ענין נ"ו נ"ו, ואלו הנרמזים במלת אלהינו ואלהי אבותינו. והכוונה הוא בב' בחי'. הא' היא כי הנה עתה יורד המקי' של ב' עטרין חסדים וגבורות דדעת דז"א כנ"ל, והנה חו"ג נקראים הוי"ה אלהים, שהם בגי' יב"ק כמנין ב"פ נ"ו נ"ו שבמלות אלהינו ואלהי אבותינו [...]. הכוונה הב' היא כי נודע כי לד' מוחין דא"מ של התפי' יש ד' מקיפים [...]. והנה אלו המקיפים כולם נרמזו במלות אלו, כי אבותינו הם ד' מקיפי' המו' הנק' אבות, וב' אותיות נ"ו של אלהינו הוא המקיף מצד בינה המקי' כל ד', ונ"ו של אבותינו הוא המקיף על כולם מצד חכמה.

ליקוטי ביאורים

למסור עצמו על קידוש ה' – ד' מיתות בית דין

מקורות

בספר שער הכוונות (דרושי הלילה, דרוש ה, דף נה ע"א) מבאר מהרח"ו, וז"ל: והנה בהיות החטאים מצויים בנפש, הקלי' דביקים בה ואינן מניחים אותה לעלות, ולכן באמרך הוידוי בלב שלם מתפרדין הקלי' מנפשך אשר בעולם העשיה, ואז עי"כ תוכל לעלות לעולמות העליונים. ותכוין בלב שלם כאלו אתה עומד לפני ב"ד, ונידון לפניהם ונתחייב מיתה, ואתה מוסר עצמך לקבל מיתה בסבר פנים יפות עי"ב ד לכפר עוונות.

ותכוין כאלו אתה מקבל ד' מיתות ב"ד – סקילה שריפה הרג וחנק, ותשים נגד עיניך שני שמות יהו"ה אדנ"י בחיבור יאהדונה"י, ותאמר בלב שלם ירמ"י או"א שאם חטאתי לפניך באות י' של הוי"ה ובאות א' של אדנ"י, יהיה נחשב לפניך כאלו נסקלתי בב"ד עי"י אות א' של אדנ"י, ויחשוב בעצמו כאלו בעת ההיא מת ונסקל עי"י ב"ד. ואם חטאתי באות ה' ראשונה של הוי"ה ובאות ד' של אדנ"י, יהיה נחשב לפניך כאלו נשרפתי בב"ד עי"י אות ד' של אדנ"י. ואם חטאתי באות ו' של ההוי"ה ובאות נ' של אדנ"י, יהיה נחשב לפניך כאלו נהרגתי בסייף בב"ד עי"י אות נ' של אדנ"י. ואם חטאתי באות ה' אחרונה של הוי"ה ובאות י' של אדנ"י, יהיה נחשב כאלו נחנקתי בב"ד עי"י אות י' של אדנ"י. וכבר ידעת מ"ש בתיקון תי' כ"א דנ"ז ע"ב, כי ד' מיתות ב"ד באות משם הוי"ה בהתלבשו בנרתקו שם אדנ"י, עכ"ל.

שם (דרושי כוונות קריאת שמע, דרוש ה, דף כא ע"ד) כותב הוא ז"ל, וז"ל: אבל עתה בק"ש אנו כוללים עצמינו ג"כ בסוד המ"ן דזו"ן, אבל אינו מספיק שנמסור נפשותינו בסוד מיתה, אלא בסוד קידוש ה' שהוא מסירת נפשינו להריגה. ולכן צריך לכוין במלת אחד בשם יאהדונה"י, ויכוין בד' מיתות ב"ד – סקילה שריפה הרג וחנק, ע"ד שידעת, עכ"ל.

שם (דרושי כוונות קריאת שמע, דרוש ו, תיבת אחד, דף כד ע"ב) כותב הוא ז"ל, וז"ל: והנה נשמה לנשמה באה מן אבא, ונשמה מן אימא, ורוח מן ז"א, ונפש מן נוק'. ונמצא כי הנשמה לנשמה ונשמה הם בנינים לאו"א עצמם, והם אחים גמורים לז"א ונוקבי', וזש"ה למען אחי ורעי (תהלים קכב, ח), וארז"ל קראם הכתוב אחים ורעים, והוא בבחינת נשמה לנשמה ונשמה.

אמנם הרוח והנפש הם בנינים גמורים של ת"ת ומלכות, וכנגדם נאמר (דברים יד, א) בנינים אתם לה' אלהיכם, שהם בבחי' הרוח והנפש. והנה עתה אנחנו בזווג העליון דאו"א, וכוונתנו עתה להעלות מ"ן אליהם מן בניניהם שהם זו"ן, וגם נשמות הצדיקים וכל אלו צריכים להעלות מ"ן לאימא עילאה.

והנה הכתוב אומר (תהלים סח, לה) תנו עוז לאלהים על ישראל גאותו, פי' כביכול השי"ת צריך עזר וסיוע וכח מן מעשה ישראל התחתונים. והנה המלכות נקרא סוכת דוד

הנופלת, כי בעונותינו נפלה ע"י מעשינו הרעים, וכן כאשר רוצה לעלות צריך שיהיה ע"י זכיותינו ומעשינו הטובים, כי עונותינו מפילים אותה כביכול וזכיותינו מעלים אותה, וא"כ עתה א"א לה לעלות אם לא יהיה בנו צדיקים גמורים, אשר נשמותיהם קדושות וטהורות שיש להם כח לעלות עד מקום אימא, וע"י תעלה המלכות כנו' בתיקונים, כי ישראל נק' גרפין דשכינתא להעלותה למעלה, ולטעם זה הגלות מתעכב ומתארך, כי אין בנו מי שיוכל לעלות במדרגה הזו, כי אם יהיה בינינו מי שיוכל לעלות שם נשמתו היה מעלה גם את המל', והיה הזווג נעשה כתיקונו והיתה מתמהרת קץ הגאולה. אך עתה בזמנינו בעו"ה אין יכולת לעשות זווג כתיקונו למעלה, ולסיבה זו הקץ מתארך וכמעט רוב הרעות והצרות הבאות על האדם באות לסיבה זו.

אמנם עכ"ז יש קצת תיקון במה שנמסור נפשינו על קדוש השם בכל לב, כי ע"י כן אפילו אין בנו שום מע"ט והרשענו עד להפליא, הנה ע"י מסירת נפשינו להריגה מתכפרים עונותינו כולם, ויש בנו יכולת לעלות עד אימא עלאה, כמ"ש חז"ל (יומא, דף פו ע"א) גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, שנאמר (הושע יד, ב) שובה ישראל עד ה' אלהיך כו', כי ענין התשובה מעלה את האדם ומגיעתו עד כסא הכבוד שהיא אימא עלאה הנקרא' תשובה, ועי"כ תוכל המל' לעלות עמנו כי אנחנו גרפין דשכינתא כנ"ל, ואז יעלו זו"ן ונשמותינו למעלה בסוד מ"ן אל אימא עלא', וז"ס על קדוש השם שהיא אימא אשר למעלה על ז"א הנק' ה'. האמנם בזווג התחתון דזו"ן אין צריך למסירת נפשינו להריגה, רק אל נשיאות נפש בסוד מיתה טבעית בלבד, כמו שית"ל בע"ה בענין נפילת אפים, עכ"ל.

עוד שם (דרושי נפילת אפים, ריש דרוש ה, דף מח ע"א-ב) כותב הוא ז"ל, וז"ל: בענין מסירת האדם נפשו למיתה לפני הקב"ה וז"ל, הנה בתפ"י נמצאו ב' מיני מסיר' למיתה, א' בק"ש וא' בנ"א כנודע. והנה הענין הוא, כי יש ב' מיני זווג באצילות, אם זווג חו"ב ואם ת"ת ומלכות, וא"א לשניהם בלי מ"ן לקבל מ"ד. ואמנם מ"ן שבמלכו' הם נשמות הצדיקים, וכאשר ימסור האדם עצמו למיתה, כאלו נפטר מן העולם ותתדבק נשמתו למעלה בסוד באר ותעשה באר מים חיים (בראשית כו, יט), ואז יבואו מים זכרים מת"ת, וזווג הקדוש נעשה כתיקונו. וז"ס אליך ה' נפשי אשא (תהלים כה, א; פו, ד), להעלות נשמתו למעלה ונעשה בירא דמיינ נבעין, נביע מתתא ונביע מעיל', נביע מתתא מנשמתון דצדיקיא ונביע מעילא מדכור', ומ"ן דבינה המשובחים הם הצדיקים המוסרים עצמם למיתה על קדוש השם, שהיא בינה שנקרא שם גדול וקדוש השם, לעלות ממטה למעלה בסוד הקדוש שהיא החכמה, אבל מסירת עצמם למיתה הוא בסוד המלכות שהוא אתר דמותא וקדוש השם למעלה, וז"ש (תהלים מד, כג) כי עליך הורגנו כל היום, עליך ממש, כי הם למעלה מן המל'. וגבי מוסר עצמו למיתה, כתיב אליך ה' נפשי אשא, ולא כתיב עליך, כי הם למטה במל', וז"ס משרו"ל (ברכות, דף נד ע"א, סא ע"ב) ואפילו הוא נוטל את נפשך, הו"א דייק' כמ"ש (במדבר יח, כג) ועבד הלוי הוא, דהיינו בינה הנוטלת נשמות הצדיקים לעלו'

בהם למחשבה העליונה, וז"ס מ"ש למרע"ה שתוק כך עלה במחשבה על ר"ע כשנהרג על קידוש השם (מנחות, דף כט ע"ב).

ודע כי זווג העליון השלם שהוא תמידי ה"ס א', י' למעלה בסוד מ"ד וי' למטה בסוד מ"ן, ו' באמצע בסוד דעת עליון המזווג חו"ב, והזווג תחתון בסוד יאהדונה"י, י' בראש מים זכרים י' בסוף מים נקבות, וששה אותיות באמצע בסוד ת"ת. והנה גם לזווג העליון יש בחי' אחרת ונק' זווג שאינו שלם, אמנם הוא תמידי, והוא בסוד יאההויה"ה, י' בראש ה' בסוף בסוד י"ה, והם י' בראש מ"ד וה' בסוף מ"ן, כי אין להם כח לעלות ממטה למעל' בבינה כי אם הה' עליונות כח"ב ח"ג ובמל' עולים כולם ממטה למעלה בסוד י', ולפיכך בבינה ה' ובמלכות י'.

ועוד כי הבינה היא אם הבנים, והמלכות היא אם הנשמות הצדיקים. ובני הבינה שהם ד"ו בסוד ה' הם מ"ן דילה והם ת"ת ומלכות, ובני המל' שהם נשמות הצדיקים הם מ"ן דילה סוד י' הטיפה הנמשכת מן היסוד שהוא הצדיק. ועוד כי כל נשמה ונשמה כלולה מעשר, לפיכך י' בסוף. והנה מ"ן דבינה לעולם אינם פוסקים, כי בינה אצלה תמיד ת"ת ומלכות, ולפיכך זווג העליון תמידי לא יפסק, אלא שבנשמות הצדיקים המוסרים עצמם על קידוש השם יהיה הזווג העליון שלם ומשובח, כי ע"י הנשמות יאירו ת"ת ומלכות הארה נפלאה, וכפי ערך הארתם יהיה הזווג העליון שלם ומשובח וירשו הבנים הנהו תרין עטרין דגניזין בגווייהו ונהרין אנפי מלכא כנז' באדר"ז, ואז ונהר יוצא דהיינו בינה מעדן דהיינו חכמה להשקות את הגן דהיינו ת"ת. ומשם, דהיינו בינה, יפרד והיה לארבעה ראשים דאתעבידו לז"א – ד' מוחין, ואינון ד' בתי תפילין דרישא כנזכר באדר"ז, דקאמר יפרד משום דמתפרשן ברחמי בדינא מה דלאו הכי לעילא דכלהו חד כנזכר בזוהר חיי שרה, וכאשר אין איש מוסר עצמו עק"ה לא בכח בק"ש ולא בפועל כעשרה הרוגי מלוכה, אז אין הזווג שלם לצורך הבנים ת"ת ומלכות להריק להם ברכה עד בלי די, אלא להחיותם ולהעמידם על עומדם לבד, ואז תקרא אתתרכת מעל בנין כנודע.

ודע שעד זמן הי' הרוגי מלוכה היו מאירים ת"ת ומל', והיה די באורם להעלות מ"ן לבינה ממטה למעלה, עם קצת סיוע מהצדיקים אשר מוסרים עצמם עק"ה בכח בעת ק"ש, אבל בזמן העשרה הרוגי מלוכה שמש וירח קדרו בעון הדור, ולא היה בהם כח להעלות מ"ן לקבל מ"ד מחכמה הנקר' מחשב', עד אשר נהרגו הרוגי מלכות בפועל, ואז האירו בנשמותיהם לת"ת ומל' ועצרו כח להעלות מ"ן לקבל מ"ד הבאים מחכמה הנק' מחשבה, ועז"א (מנחות, דף כט ע"ב) כך עלה במחשב', וזש"ה (תהלים יז, יד) ממתים ירך ה' ממתים מחלד, והזכיר שני מיני מיתות, אם למסור עצמו למיתה וזהו לצורך יד ה' והיא המלכו' הנקר' יד ה', ואם למסור עצמו עק"ה וזהו ממתים מחלד, והחלד היא אימא עלאה שהיא נעלמת ונחלדת, כעין דרסה וחלדה שאינה נגלית חלקם בחיים שהם עולים בחיים העליונים, כי חיי המלך היא בינ' וצפונך בסוד (איוב כח, ז) נתיב לא ידעו עיט, ההוא

שביל דקיק טמיר גניז, ואז ישבעו בנים ת"ת ומלכות והניחו יתרם לעולליהם, נה"י או נשמו' הצדיקים דאתיין מת"ת ומלכות ואינון עוללין דילהון, עכ"ל ועיין עוד שם באורך.

בספר עץ חיים (שער טל, פרק יא, כלל טז, ח"ב, דף עו ע"ב) כותב הוא ז"ל, וז"ל: ע"י התפלות והעבודות שעושיין הצדיקים בעוה"ז מוסיפים ומחדשים כח למעלה מידי יום ביומו, ומאירין באצילות אור לאין קץ וערך בכל יום נוסף על חבירו.

נשמה לנשמה דבחי' אצילות של הצדיק עולה בחכמה, ועל ידה מתחברים או"א ע"י שם ע"ב דיודיין שהוא חסד עלאה המזווג זווג עליון ונקרא מזלא. ונשמה דצדיק הבא מבינה מעלה מ"נ דבינה ע"י שם ס"ג, ורוח דאצילות מזווג לזוין ע"י שם מ"ה, ונפש דאצילות מעלה מ"נ של המלכות ע"י שם ב"ן.

באופן שהנשמות של הצדיקים הוא מ"נ דבינה, והנפש הוא מ"נ דמלכות, וכך עד"ז ת"ת ומלכות שהם בני הבינה הם מ"נ דילה, אלא שהת"ת עולה יותר למעלה בסוד הדעת לחבר חו"ב ע"י שם ע"ב דיודיין, והמלכות עולה בסוד מ"נ דבינה ע"י שם ס"ג, ונשמות הצדיקים שהם בני המלכות הם מ"נ דמלכות ע"ד הנ"ל.

ודע שאין נשמות הצדיקים עולין בבינה בסוד מ"נ בהיותו בחיים, אלא ע"י מסירת נפשו להריגה על ק"ה. אך הנפש יכולה לעלות בסוד המ"ן של המלכות ע"י מסירת נפשו למיתה על קיום התורה והמצות, וא"צ הריגה, עכ"ל.

ובספר שער רוח הקודש (דף יג ע"א) כותב הוא ז"ל, וז"ל: תקון י"ו, והוא למחוייב ד' מיתות ב"ד סקילה שריפה הרג וחנק, יתענה מאתים תעניות ובכל יום מהם יקרא פ' עקידת יצחק בכוונה, ויתפלל לבוראו שבזכות אברהם שנתנסה באש יצילהו משריפה, שהיא כנגד אות ה' ראשונה של ההוי"ה. ובזכות יצחק שנעקד יצילהו מהרג. שהיא כנגד ו' של ההוי"ה ובזכות יעקב שגלה בגלות יצילהו מחנק, שהיא כנגד אות ה' אחרונה של ההוי"ה הנדמה לגלות ובזכות שלשתם יחד יצילהו מסקילה, שהיא כנגד אות י' של ההוי"ה. נלע"ד חיים הכותב שזה הוא מהר"א הלוי ואינו ממורי ז"ל בלי ספק, עכ"ל.

בסידור כוונות הרש"ש כתוב לכוין לקבל ד' מיתות ב"ד מאותיות הוי"ה ואדנ"י, וליחדם ע"י שם אהי"ה דאימא וד' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' עסמ"ב דאבא, כך שמצוירים בכוונה זו שמות הוי"ה אדנות כמוזכר בספר שער הכוונות, ועוד שם אהי"ה ושמות הוי"ה מלאים דעסמ"ב שאינם מוזכרים שם.

ומלשון מהרח"ו בדרושי ק"ש שבספר שער הכוונות המובא לעיל, משמע שצריך לקבל ד' מיתות ב"ד משילוב ב' שמות הוי"ה אדנות.

למסור עצמו על קידוש ה' – ד' מיתות בית דין

מדברי המפרשים

בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי קריאת שמע, דרוש ו, אות עח, דף כט ע"ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: בסדור להרב ש"ש זה"ה בק"ש במילת אחד שכתב לכוין לקבל ד' מיתות בד' מה' אותיות הוי"ה ואדנ"י וליחדם ע"י שם אהי"ה דאי' וד' שמות עסמ"ב דאבא יע"ש, ולא ידעתי איה מקומו בדברי רבינו לכוין כן, עכ"ל.

ובספר פתח עינים (כוונות ק"ש, תיבת אחד, אות ה, דיח ע"א) כותב הוא ז"ל, וז"ל בקצרה: שם יכוין למסור עצמו עק"ה וכו'. אמנם מ"ש ליחדם ע"י ד' אותיות אהי"ה וע"י עסמ"ב, זה לא מצאתי מבואר כעת, עכ"ל.

בספר מעיל אליהו (עמ' צא, בנד"מ עמ' פח) כותב ר' אליהו שלימאן מאני – "לא זכיתי לראות איה מקום הקדמה זו". ובספר ברכת אליהו (עמ' סח) ובספר מעיל אליהו (בנד"מ עמ' פח) כותב הוא ז"ל – "כעת לא מצא מקורם".

ועיין מ"ש ר' יעקב שלתיאל ניניו בספר אמת ליעקב (קונטרס שפת אמת, תיקונים, אות יא, דף קכא ע"ג – קכב ע"א), כי שם מביא 'תיקון קבלת ד' מיתות ב"ד ותפלה כוללת כל פרטי כוונת ד' יחודי תי' ד' מצות – ק"ש ותפילין וציצית ותפלה".

עיין מה שנביא ב"ה בעניין כוונה זו בפרטות בהמשך, בחלק על תיבת באהבה, בביאור סדר הכוונות.

למסור עצמו על קידוש ה' – ד' מיתות בית דין

עניין בחי' כוונה זו

בסידור המודפס (חלק ב, דף נט ע"א) רשום מעל כוונה זו של קבלת ד' מיתות בית דין שהיא שייכת לבחי' פנימיות דפנימיות ולבחי' חיצוניות דפנימיות, ובבחי' פנימיות דפנימיות מצוירת בפרטות קבלת ד' מיתות בית דין, ובבחי' חיצוניות דפנימיות רק מוזכר בקצרה "למסור עצמו על קידוש ה'".

לעומת זה, בסידורים היר"א כתב יד, סידור "נהר שלום" (חלק א, עמ' 598) וסידור "כוונות הרש"ש" (חלק א, עמ' 313), משייכים כוונה זו לב' בחי' – חיצוניות דפנימיות ופנימיות דחיצוניות, אמנם אינו מצויר בפרטות אלא מוזכר בקצרה.

בספר פתח עינים (דף לא ע"ד, דה"מ גם) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: גם צריך להבין דלא כתב כאן בכוונה זאת [דפנימיות דפנימיות] קבלת ארבע מיתות ב"ד, רק בבחינת חיצוניות דפנימיות ופני' דחיצוניות, כמו שיראה הרואה בסדור, ומאי שנא וצ"ע. וק' זאת הוא לרבינו דכתב לכוין קבלת ד' מיתות ב"ד בבחינת חיצו' דפנימיות ופנימיות דחיצוניות בדרוש ד' דעמידה ודרוש ו' דר"ה, אשר נודע דדרושי הנז' הם חיצו' דפני' ופני' דחיצו' כנז' בנ"ש דח"ן [דכ"ה], עכ"ל.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' עו) מבאר ר' ששון מזרחי, וז"ל: בסי' שלפנינו [כוונתו לסידור המודפס] כתוב בג' הבחי' למסור עצמו על קידוש ה'. אבל בפת"ע [פתח עינים] דל"א ע"ד ד"ה גם, כתב שלא נו' בפני' דפני' קבלת ד' מיתות בית דין כמו שנו' בחי' דפני' ופני' דחי' והק' דמאי שנא. ומ"ע [מעיל אליהו] דקי"ט ע"ב כתב שהוא כמו שביאר רז"ל בתיבת באהבה, כ"כ בדק"ך ע"א ע"ש, עכ"ל.

למסור עצמו על קידוש ה'

עניינה

בספר מעיל אליהו (עמ' קן) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ובוזה הזיווג [דאו"א שבסדר כוונות אבותינו] לא יש מסירת נפש, כמו שביאר הטעם רבינו ז"ל בשער הכוונות שם דף לב עמ' ג, עכ"ל.

וב"ה נביא דברי מהרח"ו שם בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, תיבת באהבה, דף לב ע"ג), וז"ל: והנה כדי להביאם [זו"ן] פב"פ, צריך להעלות מ"ן אחרים. וכבר ידעת כי כל העלאת מ"ן הוא לצורך הזווג, ופעם הראשונה שבק"ש היה לצורך זווג או"א לתת מוחין לזו"ן בהיותם אחר באחור, ועתה צריכין מ"ן אחרי' לצורך זווג או"א פ"ב כדי להחזירם פב"פ.

ואל תתמה מן הזווג הנרמז לעיל במלת אלהינו ואלהי אבותינו שלא היו שם מ"ן [פ"י מסירת על קידוש ה'], שהטעם הוא לפי כי שם לא היה חסר רק בחי' כניסתם בז"א, אבל הם כבר היו קיימים ועומדים, אבל עתה הוא דבר מחודש כי הוא ענין הנסירה אשר מציאותה הוא כי אימא מסתלקת מתוך ז"א, ומזדווגת עם אבא כדי להוליד מוחין אחרים לרחל לבדה, זולת המוחין הראשונים שניתנו לז"א, עכ"ל לענייננו כאן.

ובתיבת באהבה רואים קבלת ד' מיתות בית דין, ושם הוא כדי להיות ראויים לברר בירורי רפ"ח ולהעלותם על מנת להוציא מוחין חדשים. אמנם כאן המוחין כביכול כבר הוצאנו בק"ש במילה אחד דפסוק שמע, הם עומדים מעל רישא דז"א בסוד או"מ ונשאר רק להמשיכם לז"א.

עניינו של זווג או"א

בתיבות הבאות – אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, ממשיכים מוחין לזו"ן, וב"ה נביא מדברי מהרח"ו ומפרשיו בענין צורך זווג זה דאו"א לפני המשכת המוחין.

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, ריש תיבת ברוך, ד"ה הנה במלת, דף כט ע"א) כותב מהרח"ו, וז"ל: ועתה צריך לעשות זווג אחר אל או"א בברכה זו כדי להכניס בו ג' המוחין הראשונים דמצד אימא ע"י תוספת הארה שתמשך בז"א ע"י זה הזווג הב' דאו"א ויכנסו ג"כ אח"כ כל הט' מוחין דמצד אבא ע"י תוספת הארה וכמשי"ת בע"ה, עכ"ל.

ושם בהמשך (שם, תיבת ה', סוף ד"ה ונבאר עתה, דף ל ע"ב) מוסיף מהרח"ו, וז"ל: ונמצא שעתה אנו צריכים להכניס ג"ר דמוחין דז"א מצד אימא, וגם כל המוחין מצד אבא, וענין זה א"א לעשותו עד שנעשה זווג אחר מחדש של או"א, כמבואר אצלנו לעיל בתחילת הברכה הזו, וענין הזווג השני נרמז במלות אלהינו ואלהי אבותינו כמ"ש בע"ה, עכ"ל.

בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, תיבת ברוך, אות ה) מפרש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו את דברי מהרח"ו שהבאנו לעיל, וז"ל: שם ועתה צריך לעשות זווג אחר אל או"א בברכה זו כדי שיכניס בו ג' מו' ראשונים דמצד אי' וכו', וכל הט' מו' דמצד אבא וכו' וכמו שית' בע"ה. ע"כ לקמן במלת אלהינו ואלהי אבותינו ובמילת קונה הכל ועיין לעיל דרוש ז' דק"ש אות ט', מה שיש להבין בזה ואין תימה דזווג זה היה צריך קודם כריעות וזקיפות ראשונות, שהרי בכריעה ב' וזקיפה ב' נכנסים ג"ר דאבא ודאימא בז"א כנז"ל, ועיין בסדור ולא באלהינו ואלהי אבותינו. וי"ל דבכריעות וזקיפות דהתחלת הברכה הוא הארת דוקא ולא עצמותם בקבע, רק באלהי אברהם וכו' מתחילים ליכנס בז"א בקבע, ומכיון שכן צריך קודם אמירת אלהי אברהם שהוא במלת אלהינו ואלהי אבותינו לעשות הזווג, וזה פשוט, עכ"ל.

ושם (דרושי קריאת שמע, דרוש ז, אות ט) מבאר הוא ז"ל את ענין אותו זווג, וז"ל בקצרה: שם וכבר ביארנו כי בברכת אבות נעשה זווג ב' באו"א כדי להמשיך עוד ג' מו' ראשונים וכו', שם דרוש ב' ס' עולת תמיד ד' ד"ן, וצ"ל דזווג זה מה ענינו הלא כבר נעשה הזווג בק"ש במילת אחד, ואין חסר רק כנסת המו' תוך רישא דז"א. וי"ל דאין אור יורד אלא ע"י זווג אור הנמשך מחדש וכו'.

וצ"ל בג"ר דאבא במילת קונה הכל, למה אין זווג או"א להמשיכם ע"ד הנז' כאן בג"ר דאימא שמזדווגים או"א. וי"ל דגם שם ישנו, והוא בבחי' זווג דב' מזלין דא"א כדי להמשיך הג"ר דאבא, ומפורש יוצא בס' עו"ת דד"ן סע"א ובפע"ח פ"ך יע"ש, ובאלהינו ואלהי אבותינו שהוא להמשיך ג"ר דאימא נמשך הזווג בבחי' אבא אשר הוא גדול מעלתו על אימא, אך שם שהוא כדי להמשיך ג"ר דאבא צריך זווג מבחי' יותר עליון ממנו שהוא א"א ב' מזלין והבן, עכ"ל.

וכן מבאר הוא ז"ל בספר פתח עינים (דף לא ע"ד), וז"ל: וצ"ל דזווג זה מה ענינו, הלא כבר נעשה הזווג בק"ש במלת אחד ויצאו ממקורם, ואין חסר רק כניסת המוחין תוך רישא דז"א. וי"ל דאין אור יורד אלא ע"י אור הנמשך מחדש, עכ"ל.

בספר מעיל אליהו (עמ' קמט – קן) מבאר ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל בקצרה: ועיין שער הכוונות שם דף כ"ט עמ' א' כתב וז"ל, ועתה צריך לעשות זיווג אחר אל או"א וכו' על ידי תוספת ההארה שתמשך בז"א על ידי זה הזיווג השני וכו', משמע שעל ידי הזיווג הזה נמשכת הארה לז"א כדי שיכנסו המוחין, ולא להאיר במוחין דאבא וכו'. ועדיין צ"ע, עכ"ל.

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עו) כותב ר' ששון מזרחי בעניין שלא מסודר בסידור שהיה לפניו למסור עצמו על קידוש בבחי' פנימיות דפנימיות, וז"ל: ויהיה א"כ זיווג זה דאו"א בפני' דפני' כמו זיווג דחיות בעלמא, ולא נמשך ממנו רק הארה לכשיכנסו המו' בז"א, וק', עכ"ל ועיי"ש באורך.

ובפירוש איפה שלימה על ספר אוצרות חיים (שער הנקודים, פרק ד, דף ח ע"א, אות ד) כותב ר' שאול דוויך הכהן – "אי אפשר להוציא אורות אלא בכח זווג – ושמור כלל זה".

מוחיז ומקיפים

לעיל בביאור סדר הכוונות "להאיר במוחיז דאבא וג' פרקי עילאין דמוחיז דאימא", הארנו שאולי צריכים להוסיף כאן תיבת – "והמקיפין", וב"ה נביא כאן מדברי המפרשים בעניין זה.

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ד) כותב מהרח"ו, וז"ל: עוד תכוין כוונה ב' באלהינו ואלהי אבותינו, כי אחר שנעשה זווג הנז' בג' תיבות האלו, אז מתחילין האורות לבוא בז"א. ובתחל' נעשה בו בחי' הכתר שבו מבחי' הת"ת דבחי' אמצעיות דאימא כנודע, וכבר ידעת כי הת"ת נק' אלהינו. והענין הוא כי מת"ת דאימא הנק' אלקינו נעשה כתר דבחינו' אור מקיף אל ז"א, אמנם עדיין בזה לא נעשה רק בחינת הכלי המקבל בתוכו אוה"מ של כתר דז"א, כי כלי זה נעשה בו מבחי' הת"ת דאימא הנק' אלהינו. ודע כי מבחי' הכתר הזה הנמשך אל ז"א מצד אימא עליו רמזו בס' התיקונים, וז"ל אימא עלאה איהי כתר בראש כל צדיק וצדיק, ומצד זה נקרא הכתר נוקבא לפעמים כנודע, ואח"כ במלת ואלהי אבותינו תכוין באות ו' של ואלהי, שעתה נמשך בז"א הנקרא ו' בחינ' הנשמה עצמה דבחי' אור מקיף בכלי הכתר דז"א, וזה נמשך לו מן אלהי אבותינו שהוא אבא, עכ"ל.

ובספר עולת תמיד (ענין התפילה, דף מב ע"א) כותב הוא ז"ל, וז"ל: בק"ש נעשים מוחיז בסוד אור פנימי לזעיר ונמשכו מזווג או"א מבחינה חיצונה שלהם. ובברכת אבות חוזרים או"א להזדווג בבחינה אמצעי שלהם, ואז נעשים מוחיז מקיפים לז"א, עכ"ל.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת ואלהי, אות ב, דף לא ע"ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: כאן ראיתי סדורים שכתוב כל כוונה זו דמקיפים דאימא ונשמת כלי המקי' דת"ת דאבא במלת אבותינו אחר זווג או"א, ועיין ש' הכוונות דרוש ד' דעמידה שכן נראה, וצ"ע בסדור שלא כתוב כן, עכ"ל.

בספר טוב שם (עמ' יח, אות יח) ר' שם-טוב הכהן-חסיד, וז"ל: צריך אני להבין למה לא סידר לנו הרב שר שלום ז"ל במקיפים דקונה הכל זיווג כדי להכניסם בתוך ז"א, כמו שעשינו בג"ר דגדלות במלת אבותינו. וכל ימי הייתי מצטער על זה, עד שבא לידי סידור ישן מכת"י אדרעי סופר הרב שר שלום ז"ל, וראיתי כתוב לשם באבותינו הזווג דמקיפים וז"ל: אבותינו פד"פ, לזווג או"א בבחינת כלים חיצוניים דאו"פ כדי להאיר אור גדול

בתפ"ע דצ' דצלם דאימא ובל"מ דאימא ובצלם דאבא, שיהיו מוכנים ליכנס ברישא דז"א, ע"כ. נמצא שכלל במלת אבותינו גם המקיפים דקונה הכל, ואחר ההשקפה טובא ראיתה בספר עולת תמיד (דף נ"ד ע"א) [בנד"מ דף מ"ב ע"א] כנז"ל בסידור ישן יעויין שם, עכ"ל.

ובספר מעיל קדש ובגדי ישע (דף סח ע"א) מבאר ר' אהרן אליהו רפאל חיים משה פירירה, וז"ל: איך יש בחול מוחין מצד אבא שהרי בחול הכל הוא דישסו"ת כידוע ואין מוחין דאבא נמשכים אלא בשבת כידוע. אלא ודאי ופשוט הוא לכל לומד דברי הרש"ש זיע"א שכל אלו במקיפים, בין דפנימיות דפנימיות, בין דחיצוניות דפנימיות, בין דפנימיות דחיצוניות קורא אותם הרח"ו זיע"א מקיפים דאימא, כי ישסו"ת נקרא אימא בער' מקיפים דברכת כהנים וכו', עכ"ל.

אלהי אברהם

הקדמה כללית

לתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב

בעניין המשכות המוחין

אחר שבתיבות אלהינו ואלהי אבותינו התייחדו או"א להוליד מוחין לז"א, באים בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב להתחיל להמשיך אותם מוחין לרישא דז"א – ג"ר דמוחין דמצד אימא, ונה"י שהם ג' אחרונות דמוחין דמצד אבא. עי"ז מגדילים את שיעור קומתו של ז"א מקומת ו"ק לקומה שלימה. למעשה יש להמשיך לז"א מוחין דמצד או"א – בפרטות ג' פרקין עלאין דנה"י דאימא וג' פרקין תתאין דנה"י דאבא, וכל קו נמשך בנפרד כפי סדר זה:

אלהי אברהם	קו ימין
אלהי יצחק	קו שמאל
ואלהי יעקב	קו אמצעי

היות והבאת המוחין דמצד אבא היא רק לפי שעה, אין קפידה שסדר המשכתם אינו באופן רגיל (שכאן נמשך כל קו בנפרד כנ"ל, ולא ג' קווים יחד). כנ"ל מצד אבא מדובר על כניסת הפרקים התחתונים ולא העליונים דנה"י לרישא דז"א, ומצד אימא על הפרקים העליונים דנה"י, הסיבה לכך היא שמצד אימא המוחין דו"ק דז"א כבר עומדים בחב"ד חג"ת מאז אמירת ק"ש, ומצד אבא עומדים כל המוחין עומדים בסוד אור מקיף מעל רישא דז"א.

הסיבה הפשוטה היא עוד שהמוחין דאו"א נכנסים לז"א מלמעלה למטה ע"י דחיה, לכן הפרקין תתאין דאבא נכנסים כעת ראשונים שלא למקומם לג"ר דז"א, ולעתיד למקומם ע"י הבאת מוחין נוספים ודחית המוחין הקיימים בז"א, כך שבסוף יהיו כל הפרקים דנה"י דאו"א מלובשים בכל קומת ז"א, אמנם עד אז יישארו זמנית המוחין דנה"י דאבא בג"ר דז"א (עד תיבת הגדול וכו' שאז נמשכים לז"א המוחין דחג"ת דמצד אבא).

בעניין צורת המוחין

בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב מכוונים להמשיך לז"א מוחין, ואינם מוחין ממש שהם שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' עסמ"ב, אלא ממשיכים מצד אימא רק בחי' נרנח"י שהם זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים – מקיף ופנימי, כאן בניקוד חב"ד היותם הפרקין העליונים דנה"י דאימא, ומצד אבא ממשיכים כמוחין המילוי העולה בגי' מ"ו של שם הוי"ה מילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב עם בחי' נרנח"י

נמשמת המוח – ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים – מקיף ופנימי כנ"ל, בניקוד נה"י היותם הפרקין התחתונים דנה"י דאבא, כך שניקוד של בחי' נרנח"י מגלה איזה פרקים דנה"י מאור"א נכנס לז"א.

בעניין מה שמסודר מצד אבא כבחי' מוח דג' פרקין תחתונים דנה"י – מילוי של שם הוי"ה, עיין בסדר הכוונות של תיבות גומל וקונה הכל, ושם רואים כי שם מלא כבב"ד, שם פשוט כחג"ת ומילוי בלבד בנה"י, והוא כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות (דף לא סע"ד; ועיין מ"ש בספר פתח עינים, דף לב סע"ג, אות ב, ד"ה והיות) ובספר עולת תמיד (ענין התפלה, דף מב ע"א), והם רמזי מוחין בלבד ולא מוחין ממש. עוד נציין כי מדובר בתיבות הבאות על מוחין של בחי' אח' (לזרין העומדים עדיין אח' באח'), כשבבחי' פנים יהיו שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' עסמ"ב (ועיין מ"ש בספר שמן ששון על שער הכוונות, תיבת אלהי אברהם, אות ו, דף מ ע"א-ב).

בהמשך העמידה, בתיבות הגדול הגבור והנורא יהיו המוחין שמות יה"ו אה"י מלאים, ובחי' נרנח"י נשמת המוחין שהן זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים לפי בחי' המוחין הנמשכת לז"א – חב"ד חג"ת נה"י.

בעניין עלית הפרקין

בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב מכוונים לעשות "עלית הפרקין" דמצד או"א לספי' חב"ד דז"א, בהמשך בתיבות הגדול הגבור והנורא מכוונים עלית הפרקין דמצד אימא לחג"ת ונה"י דז"א, ובתיבת קונה הכל מכוונים עלית הפרקין דמצד אבא לחג"ת ונה"י דז"א.

ישנם סידורים שבהם לא מסודרת עלית הפרקין של ספי' דז"א כלל (כגון הסידורים שהדפיס ר' שמואל דרוזי), ישנם סידורים שבהם מוזכרת עלית הפרקין בהערות שוליים (סידור המודפס), ישנם סידורים שבהם מסודרת תחילת עלית הפרקין (של ספי' דג"ר) בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב אבל המשך עלית הפרקין (של ספי' דו"ק) אינה מסודרת וצריכים לכוין שהיא נעשית ממילא (סידור היר"א "כוונות הרש"ש" אמנם היא מוזכרת שם בהקדמה הארוכה; סידור נהר שלום של ר' וידאל קוינגא), וישנם סידורים שבהם מסודרת עלית הפרקין בפרוטורות (סידור היר"א "נהר שלום"; סידור רחובות הנהר שע"י ישבות נהר שלום).

בעניין ההמשכות לבחי' לאה

לאחר שבתיבת ואלהי המשכנו הארת ממוח גבורות דדעת דאבא ללאה הד' שהיא בחי' לאה העיקרית המוזכרת תמיד בכתבי מהרח"ו והעומדת מאחורי העורף דז"א, באים בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב להמשיך הארות ממוחין חו"ב וחסדים דדעת דאבא לג' בחי' לאה הנוספות – הא' הב' והג'.

ויציאת ג' בחי' לאה הא' הב' והג' שרואים בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, היא זו של ב' בחי' כלליות יחד – אח' דאח' ופנים דאח'.

סדר הכוונות של תיבת אלהי אברהם בקצרה

בתיבת אלהי אברהם מתחילים המהלך הנ"ל, נכנסים הפרק העליון דנצח דאימא, והפרק התחתון דנצח דאבא לחכמה דז"א. אז מכוונים כי ע"י כניסת פרקי נצח דאז"א הנ"ל נעשית עלית הפרקין – עלית ב' פרקי עילאין דחסד דז"א המתחברים עם אותם פרקים הנ"ל דאז"א ועי"ז נעשית חכמה דז"א בעלת ג' פרקין. ועוד ממשיכים בתיבת אלהי אברהם הארה ממוח חכמה דאבא לבחי' לאה הא'.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף ל ע"ג – ד)

והנה אחר שעשינו זווג או"א באלו התיבות הנז' [אלהינו ואלהי אבותינו], מורידין אנו המוחין ברישא דז"א, וזהו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב.

ויובן זה כמ"ש בדרושי המוחין דקטנות דשם אלהים ענין סדר כניסת המוחין דז"א, ושם ביארנו כי נכנסים ג"ר דמוחין דמצד אימא הנק' חב"ד, ואז תיכף נכנסים עמהם ביחד שלשה אחרונות נה"י דמוחין דמצד אבא.

וזהו ביאור המלות הנז', אלהי אברהם הוא חכמה הנקרא אלהי אברהם שהוא החסד הנקרא אברהם, ואלהי יצחק הוא הבינה אלהי הגבורה שנקרא יצחק, ואלהי יעקב הוא הדעת אלהי הת"ת הנק' יעקב. ובתחילה תכוין איך הם ג"ר חב"ד מצד אימא הנכנסים בז"א, והם הרמוזות באלהי אברהם כו' כנז'.

גם תכוין במלות אלו אל מה שהודעתך בענין הגדלת ז"א, כי מן שני שלישים העליונים של מדת החסד נעשה כלי הגלגלת לז"א לקבל בתוכו מוח החכמה, ושליש תחתון של החסד עם שלישי העליון דנצח נעשה כלי וגוף אל החסד כו', וכן עד"ז בקו שמאלי ובקו אמצעי, וכמ"ש בענין ק"ש של שחרית.

והנה עתה בברכת אבות הוא בחי' הגדלות, כי עתה נכנסים כל המוחין בשלימותם, וכאשר נכנס עתה מוח של החכמה נקרא אלהי אברהם, יען הוא הרוחניות והפנימיות הנכנס תוך חלל הגלגלת הימני הנקרא אברהם, כי ה"ס שני שלישי החסד הנעשה כלי אל זה המוח הנקרא חכמה, כי פנימיות המוח יקרא אלהי בערך החיצוניות שהוא הכלי שלו, וזה נרמז במלת אלהי אברהם, ועד"ז תפרש ענין אלהי יצחק ואלהי יעקב, והרי נתבאר ביאור מלת אלו בענין ג' מוחין ראשונות דמצד אימא.

והנה ג"כ צריך שבמלות אלו הנז' תכוין ג"כ כוונה אחרת, והוא בבחי' המוחין דג"ת נה"י דמצד אבא הנכנסים יחד עמהם כנז'. והנה הם ג' פרקין תתאין דנה"י דאבא, וכמו שהג' פרקין תתאין דנה"י דאימא נכנסו תחילה בג"ר דז"א, ואח"כ ירדו ירידה שניה אל ג' אמצעיות דז"א, ואח"כ ירדו ירידה ג' במקום הראוי להם שהם נה"י דז"א, כן הוא עתה באלו הג' פרקין תתאין דנה"י דאבא, כי תחילה נכנסין עתה בג"ר דז"א, ושם עומדים ביחד בתוך ג"ר דמוחין דמצד אימא, וכיון שהדבר כן א"כ גם תכוין בהם ע"ד מ"ש במלת אלהי אברהם כו', כי הם עתה למעלה בג' עליונות ולכן הם ג"כ יכולים להקרא אותם בשם אלהי אברהם כו', ע"ד הנז"ל בסוד ג"ר דמוחין דמצד אימא ע"ד השני כוונות הנ"ל.

אבל עתה תכוין עוד תוספת כוונה אחרת ג"כ, והיא כי אלהי בגי' מ"ו כמנין אותיות המילוי ההוי"ה דע"ב דיודין הרומזת באבא כנודע, ותכוין כי אלו הג' מוחין הם מצד אבא שהוא הוי"ה דיודין דע"ב, ואלו הם הג' מוחין הנמשכין ממנו, והם ג' מלויי הוי"ה דע"ב דיודין הנרמזים בג"פ אלהי אלהי אלהי.

אמנם באלהי יעקב נתוסף אות ו' יתירה ואלהי יעקב. והטעם הוא כי הנה ביארנו בפסוק כי אל דעות ה' (שמואל א ב, ג), כי שני דעות הם בז"א – א' מצד אבא וא' מצד אימא. עוד יש פי' אחר, והוא כי גם במוחין דמצד אבא לבדם או במוחין דמצד אימא לבדם, יש בכל בחי' מהם ב' דעות, והוא במה שהודעתך כי הדעת דז"א הוא נמשך מן החסדים ומן הגבורות המתפשטים בז"ק גופא דאבא או דאימא, כמבואר אצלנו בדרוש ד' נכנסו לפרדס ובדרוש חטא אדה"ר, והרי זה ענין דעת אחד. עוד יש בז"א דעת שני יותר עליון מזה, והוא נמשך ממוח הדעת עצמו העליון דאבא או דאימא המכריע בין מוחין דחו"ב דכל חד מנייהו ברישא דילהון, וזה הדעת הוא ג"כ בז"א למעלה ברישא דיליה מכריע בין חו"ב דיליה, וזה הדעת העליון דז"א, עליון ונעלם מאד כי הוא מכריע ומזווג בין חו"ב שבו, וזה הדעת העליון עליו נאמר (בראשית ב, י) ונהר יוצא מעדן כו', ולא אתגליא ואיהו טמיר תדיר גו בינה דז"א, ואינו ניכר כי שם תדיר עומד נעלם בסוד הזווג התדירי. ובזה יובן טעם למה לא נזכר הדעת בכלל הג"ר שבו, וכן בזוהר לא נזכר בחי' זה הדעת העליון לטעם הנז', רק אותו הדעת התחתון אשר בו, ולכן אותו הדעת התחתון הב' הנכנס במספר אשר הוא נמשך מן התפשטות החו"ג שבו"ק דאו"א כנז', הוא הנק' באדרא בשם תרין עיטרין כמבואר אצלנו, שהם בחי' ב' כתפין דאריך אשר אינם נחשבים מכלל או"א כי אינם בתוכם רק גנוזים בסוד פקדון. האמנם הדעת העליון דז"א הנמשך ממוח הדעת עצמו דאו"א אינו נחשב בחשבון, לפי שהוא נעלם מאד ומכריע בין חו"ב דז"א כנז', וזכור היטב ענין ב' דעות אלו שבז"א.

ונחזור לעניננו, כי כאשר תכוין באלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב אל המוחין דמצד אבא או דמצד אימא, תמיד תכוין אל זה הדעת העליון דז"א בין במוחין דמצד אבא בין במוחין דמצד אימא, והכוונה תהיה באות ו' היתירה שבמלת ואלהי יעקב כנ"ל.

גם תכוין כוונה אחרת ע"ד מה שהודעתך בענין כוונת המהלך ד"א בארץ ישראל, שהוא להמשיך ד' אמות שהוא מלוי ארבע הויות דע"ב דיודין, כי כל מילוי שבו הוא מ"ו בגי' אמ"ה, ותכוין להמשיכם אל ד' פרצופי לאה שיש בז"א, כמבואר בדרוש תאומה יתירה דהבל יע"ש, ולכן הוזכרו פה ד"פ אלהי והם אלו אלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, וכולם מצד החכמה דמצד מוחין דמצד אבא או ממוחין דמצד אימא, להמשיכם אל ארבעה בחי' לאה הנז', וכן אלהי ג"כ שהוא בגי' מ"ו כמנין אמ"ה.

(דרושי העמידה, דרוש ג, דף לג ע"ד)

אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. וה"ס ג' מוחין דז"א הנק' חב"ד שבו, אשר בתחלה היו בחי' חג"ת שבו כנודע, ואחר כך נתעלו ונעשו בחי' חב"ד שבו, ולכן נקרא בשם אברהם יצחק ויעקב, להורות על האמור כי בתחלה היו בסוד ג' אבות חג"ת, ואח"כ נתעלו להיותם ג' מוחין שהם אלהי האבות.

(ענין ראש השנה, דרוש ו, דף צה ט"ב – צו ט"ב)

אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. כבר למעלה נעשה זווג או"א בבחי' אור המקיף שבהם, כדי להוריד את האור המקיף הנק' תפילה של ראש, אבל צריך שתדע כי אור המקיף הזה הוא תחתון והוא למטה מן מדרגת המוחין הפנימיים של ז"א, כי זה המקיף הנק' תפילין יוצא אח"כ מתוך המוחין פנימיים לחוץ. ואמנם יש עוד מקיף א' עליון למעלה ממדרגת המוחין פנימיים דז"א, והם אותם המקיפים שנשארו למעלה בת"ת של אימא אשר ממנו נעשה הכתר דז"א, ואח"כ נכנסו המוחין ההם תוך נה"י דאימא ונתלבשו תוך רישא דז"א ונעשו שם מוחין פנימיים, ואח"כ חוזרין לצאת בחוץ במצח דז"א בסוד א"מ תחתון הנקרא תפילין של ראש, והרי הם ג' בחינות.

ונודע כי הכלים אשר בתוכם נכנסים המוחין האלו הם נק' חב"ד, אשר בראשונה היו בחי' חג"ת בהיות ז"א בן ו"ק – חג"ת נה"י בלבד, וכשהגדיל נתעלו חג"ת שבו ונעשו חב"ד שבו, והם בחי' כלים לקבל בתוכם הג' מוחין. ונמצא כי אלו הג' כלים הם נקר' ג' אבות – אברהם יצחק ויעקב, ואלו המקיפים שיוורדים ונמשכים עתה מזווג הנז' דאו"א נק' אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. ובהיות אלו המקיפים יורדים למטה יש בהם ג' בחי'. הא' הוא כשיוורדים ופוגעים במקום אותם המקיפים הראשונים העליונים שנשארו בת"ת של הבינה, ואח"כ יורדים עוד למטה במקום המוחין אשר נתלבשו בנה"י דאימא ונכנסו גו רישא דז"א, ואח"כ בצאתם לחוץ במצח דז"א בבחי' תפילה של ראש כנז', ובכל בחי' מאלו ברדתם שם הם מקבלים אור מן המקום ההוא. ונמצא כי כפ"ז יהיה להם שם בפ"ע בכל בחי' מאלו הג' הנז', וכמ"ש עתה בע"ה.

ולכן נבאר בתחילה מהיכן יצאו אלו המקיפים השניים. הנה בתחלה ביחוד הק"ש ירדו למטה ד' מוחין דא"פ, שהם מן חו"ב דאו"א וב' עטרין דדעת, גם ירדו עמהם ד' מקיפין שהיו להם שם במקומם בתחילה. ועתה חוזרים לרדת ד' מקיפים אלו התחתונים הנק'

תפילין של ראש, ונמשכים ממקום יותר תחתון, והוא מחג"ת דאימא, כי הרי אלו המקיפים הם גרועים במעלה מן המוחין דא"פ הנז', כי הנה ברדתם ממקומם מקבלים אור מהם, ומכח אור זה שקבלו מהם, הם יכולים לצאת ולהתנוצץ במצח בסוד תפילין כנז'. ונמצא כי מוחין דא"פ עם המקיפים שלהם נמשכו מחב"ד דאו"א, ואלו המקיפים הב' נמשכו מן חג"ת דאימא. והנה כבר נתבאר אצלנו כי בז"ת דאימא יש ז' הויות דס"ג, ואותיות המילוי של כל הויה מהם הוא בגי' הבל, כשתסיר אותיות הפשוטות. והנה אלו הם סוד ז' הבלים הנז' בפ' קהלת, כי קהלת הוא בסוד הבינה, ויש בה ז' הבלים אלו כנז' בס"ה, כי שיר השירים וקהלת ומשלי אינן לקבל חב"ד.

ונודע מ"ש בפ' פנחס בר"מ, כי מהויה דס"ג יוצא שם א"ל מג' יודין וא' אשר בה, ונמצא כי כשיררד א"מ התחתון דמוח חכמה יורד מן החסד דאימא ונק' א"ל, וגם כשיררד משם במקום הד' מקיפים הא' ולוקח הארה משם כנז', הנה הוא לוקח ג"כ משם שם א"ל. והענין הוא כי הוא לבדו לוקח הארה מכל הד' מקיפין ההם, והארה הלוקח הוא שם א"ל באופן זה, כי מג' מקיפין הא' לוקח ג' יודין ומן המקיף הד' דעטרא דגבור' לוקח אות א' ונעשה בו שם א"ל, ונודע כי המקיף הא' הם ד' לפי שלא נתלבשו עדיין בנה"י דאימא, אבל אלו המקיפין השניים שירדו גם הם תוך נה"י דאימא נעשו ג' מקיפים לבד, כי ב' המקיפים דב' עטרין נעשים מקיף א' כלול מב', ואינם נחלקים לד' מקיפים עד היותם יוצאי' בסוד התפילין של ראש, ואז נעשים ד' מקיפין כמבואר באורך בדרוש התפילין. והנה כל מקיף מאלו הג' יש לו הבחי' הנז' של שם א"ל, אור מקיף הא' לוקח שם א"ל מחסד דאימא, ואח"כ לוקח שם א"ל מכל הד' המקיפין הא' ע"ד הנז'. וגם המקיף הב' לוקח שם א"ל בגבורה דאימא, ואח"כ מכל ד' מקיפים הח' ע"ד הנז', וגם המקיף הג' לוקח שם א"ל מת"ת דאימא, ואח"כ מכל ד' מקיפים הא' ע"ד הנז'. וז"ס ב' אותיות א"ל אשר באלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, אשר כבר נתבאר כי ג' מקיפים התחתונים האלו הם ג"פ אלהי אלהי אלהי. ועתה צריך לבאר כי כיון שאלו המקיפים הב' נמשכים משלש הויות ס"ג דחג"ת דאימא, א"כ למה אינם לוקחים אלא שם א"ל שבהם בלבד, ואינם לוקחים כל המילוי כולו של הויה דס"ג שהיא בגי' הבל כנז', כי הרי כל אור מקיף הוא בחינת הבל כנז', אבל דע כי ודאי שכך הוא שלוקחים כל מילוי דס"ג שהוא בגימ' הבל"ל לטעם הנז', אבל הענין הוא במה שנקדים לך הקדמה אחת בענין הדעת והיא זאת.

דע כי באלו המוחין פנימיים של ז"א ובכל פרטי מקיפיהם יש בהם ב' בחי' דעת, ונק' ב' דיעות, וז"ס מש"ה כי אל דעות ה' (שמואל א ב, ג), תרין כנזכר באדרת האזינו, והם דעת א' מכריע למעלה בין שני מוחין דז"א הנקרא חו"ב, ודעת ב' למטה מכריע בין ב' עטרין דחו"ג, אשר אלו הב' עטרין בכללותם הם מוח א' הג' הנקרא דעת כנודע. והנה מוח הדעת דאימא מתפשט בו"ק התחתון, מחסד עד יסוד שבה כנודע, כי סוד הדעת הוא אות ו' ונחלק לו' חלקים הנז' שהם ו' וויין, וזו היא בחי' התוס' שיש באותיות המילוי דהויה דס"ג העולה בגי' הבל"ל על שם א"ל היוצא ממנו, כי א"ל עם אות ו' הוא בגי' הבל"ל, כי

ו' זו היא מבחי' הדעת כנז', ואע"פ שב' וויין הם יתירים על ב' שמות א"ל אשר בב' הויות ס"ג דחסד וגבו' דאימא, עכ"ז כיון ששרשם אינם רק ו' א' של הדעת אינם נחשבים אלא באות ו' א', ונמצא כי ב' שמות א"ל א"ל הם מקי' מוח חכמה דז"א ומקי' מוח בינה דז"א, ואות ו' היתירה הנכללת מב' וויין הנז' הנשאר מחשבון מילוי הב"ל כנז', הוא מקיף מוח הדעת העליון דז"א המכריע בין חו"ב דז"א. אח"כ במקיף הג' דדעת דז"א הכולל ב' עטרין כנודע, הנה הוא בחי' אל הג' דהוי"ה דס"ג דת"ת דאימא, ואות ו' הנשארת לתשלום כל המילוי שהוא בגי' הב"ל כנז', היא בחי' המקיף אל בחי' דעת התחתון הב' המכריע בין ב' העטרין דחו"ג. והנה בחי' ג' שמות א"ל כבר נרמזו בג"פ אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, ובחי' אות ו' של הדעת נרמזה באות ו' יתירה של ואלהי יעקב, ואע"פ שהם ב' וויין של ב' דעות עליון ותחתון שניהם נכללין בו' זו, לפי שאלהי יעקב הוא המוח הג' הנקרא דעת הכולל ב' עטרין, והוא בכללותו נק' דעת, ולכן ב' וויין אלו שהם ב' הדיעות נכללין בו' ביחד באות ו' של ואלהי יעקב כנז'. ועוד כי הנה עיקרם אינה אלא ו' א' שבדעת שבבינה שנחלק לו כנז'. גם ו' זו של ואלהי יעקב רומזת כללות הכל, שהם ד' מוחין וב' דעות, הרי ו'.

והרי נתבאר בחי' האור שקבלו אלו המקיפים הב' מן הבחי' א' שירדו שם שהם ד' מקיפים הא', והם ב' אותיות א"ל של אלהי כנז'. ומן הבחי' הב' שהוא ברדתם למקום המוחין הפנימיים ממש, כי גם משם לקחו הארה, והנה היא אות ה' של אלה"י. ומן הבחי' הג' שהיא בעת צאתם לחוץ בסוד תפילין במצח, גם אז לקחו הארה מהכאת נימא דשערי דא"א והוא אות י' של אלהי. ונמצא כי ג' ההארות שלקחו מכל ג' המקומות הם נקראים אלה"י – א"ל ה' י', וע"ש נקרא אלו המקיפים הב' אלהי אלהי כנ"ל. וכבר נתבאר ענין ב' אותיות א"ל איך נלקחו ממקום המקיפים הא', וטרם שנבאר ב' אותיות אחרות שהם ה"י מאלה"י נבאר תחלה מה ענין אלו ההארות של א"ל ומה נעשה בהם.

דע כי הנה נמצא שיש בג' המקיפים האלו הב' ט' יודין וג' אלפיין בג' שמות א"ל אשר בהם כנז', וט' היודין אשר נלקחו מג' מקיפיין הא' שהם חו"ב ועטרא דחסד, אחר אשר נתנוצצו ויצאו בבחי' תפילין במצחא דז"א נמשכו ונתפשטו ונעשו א"מ אל כל ט' ספי' דז"א בבחי' החיצו' הנז' שם, בכל ספי' דז"א כנז' אצלנו בדרוש שמות הספי' בסדר אורות המקיפיין, וכנז' שם כי בכל ספירה יש ג' בחינות פנימי ואמצעי וחיצון, וכולם בסוד א"פ וכנגדם ג' בסוד א"מ.

והנה הם מתחלקים בסדר הזה, כי ג' היודין של המקיף דמוח חכמה אשר לקחם מג' המקיפים הראשונים, שהם חו"ב ועטרא דחסד, הנה הם מקיפים אל ג' ספירות קו ימין דז"א, והם חח"ן שבו. וג' יודין דמקיף ב' של בינה מקיפים לג' ספירות קו שמאל שבו, שהם בג"ה. וג' יודין דמקיף ג' של עטרא דחסד מקיפים לג' ספירות קו אמצעי שבו, שהם דת"י. ונשאר עתה בחי' אות ו' הנשארת מתשלום מחשבון מילוי הב"ל, שהוא בחי' הדעת כנ"ל. ואמנם הם ג' וויין אשר בג' המקיפים מג' מילוי ס"ג שמהם נתפשטו ג"פ א"ל א"ל א"ל כנז', ומאלו נעשה בחי' הפה דז"א בחי' הב' השפתים והלשון שבו, אשר

הם בחי' נה"י שבפה. ואמנם ג' האלפין אשר בג' המקיפים הב' האלו אשר לקחום ממקיף הד', הא' הנק' עטרא דגבו' אלו הם מתפשטים בנוק' דז"א אשר היא עתה אב"א והיא בסוד נקודה בלבד, ונמשכים בה ג' אלפין אלו כדי לתקנה ולעשותה פרי' שלם מי"ס כנודע, כי אין המלכות נבנית אלא מעטרא דגבו'.

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק יא, דף נד ע"ב)

אכן ביאור המלות כך הם. אלהי אברהם הוא חכמה, שהוא נקרא אלהי אברהם שהוא חסד. ואלהי יצחק הוא בינה, שהוא אלהי גבורה הנקרא יצחק. ואלהי יעקב דעת, שהוא אלהי ת"ת הנקרא יעקב. והענין כי תחלה תכוין איך הם ג"ר חב"ד מצד אמא הנכנסים בז"א, והם אלהי אברהם חכמה וכו' כנ"ל.

גם תכוין במה שהודעתך בסוד הגדלה של ז"א, כי מב' שלישי עליונים של מדת החסד נעשה כלי וגוף לז"א לקבל בו מוח חכמה, ושליש תחתון של חסד עם שלישי עליון דנצח נעשה כלי וגוף של חסד, וכן קו שמאל וכן קו האמצעי, וכנ"ל גם כן בסוד ק"ש. ועתה בברכת אבות הוא סוד הגדלות כנודע, כי נכנסין כל המוחין בשלימותן. והנה עתה כשנכנס מוח חכמה, הוא נכנס בסוד חללי דגולגלתא הנעשה מב' שלישי העליונים של ספירת חסד, וזה המוח הנכנס עתה של חכמה הנקרא אלהי אברהם, כי הוא פנימים הנכנס תוך חללי דגולגלתא הנעשה מב' שלישי החסד הנקרא אברהם, כי פנימית המוח נקרא אלהי בערך החיצונית והכלי שלו, וזהו אלהי אברהם. וכן הענין אלהי יצחק ואלהי יעקב, הרי פרשנו הכוונה של ג' ראשונות דאמא.

גם תכוין כי נכנסין ג"כ ביחד עמהם ג"ת דאבא, שהם ג"פ תתאין דנה"י דאבא, וכמו שג"פ תתאין דאמא נכנסו תחלה בג"ר דז"א, ואח"כ ירדו ירידה שניה אל הג' אמצעים דז"א, ואח"כ ירידה ג' למקומם האמיתי שהוא בג"ת דז"א. כן עתה אלו הג"ת דאבא נכנסים עתה בג"ר דז"א, והם עומדים שם ביחד עם הג"ר דאמא, לכן גם בהן תכוין ע"ד הנ"ל אלהי אברהם וכו', כי הם עתה בג"ר, והם נקראים אלהי אברהם וכו' ע"ד הכוונות שבארנו לעיל בסוד ג"ר דאמא.

אך תכוין בזה תוספת כוונה, והוא כי אלהי גי' מ"ו, והוא מילוי דע"ב דיודין הרמוז באבא. ותכוין כי אלו הג' מוחין הם מצד אבא, שהם שם ע"ב דיודין, ואלו הם ג' מוחין הנמשכין ממנו, הם ג' מילויין דע"ב, ג"פ אלהי אלהי אלהי. אמנם בואלהי יעקב ניתוסף ו' יתירה – ואלהי, והטעם כי הלא ביארנו בסוד הפסוק (שמואל א ב, ג) כי אל דעות ה', כי ב' דעות הם – א' מצד אבא וא' מצד אמא. גם יש פירוש אחר, והוא כי במוחין דאבא עצמן לבדו יש ב' דעות, וכן במוחין דאמא לבדה יש ב' דעות. והוא כי כבר הודעתך כי הדעת דז"א הוא נמשך מהחור"ג המתפשטים בו"ק דגופא דאו"א, כמבואר אצלינו בדרוש ד' נכנסו לפרד"ס ובחטא אדה"ר ע"ש, והרי זה דעת אחד. אמנם מן הדעת עצמו העליון דאבא ואמא, אותו המכריע בין חו"ב דאבא או של אמא, הנה יש בו ג"כ בזעיר אנפין

והוא נעלם למעלה ועומד בין חו"ב שבו, והוא נעלם מאוד כי הוא המזווג והמכריע בין חכמה ובינה, והוא סוד ונהר יוצא מעדן (בראשית ב, י), ולא אתגלייא דהוא טמיר גו אמא בסוד הזיווג ולא יתנכר, ולכן אין אנו מונין אותו בסוד ג"ר, וכן בזוהר לא נמצא רק אותו הדעת הב' הנ"ל, לכן אותו הדעת הב' הנכנס במנין, שהוא התפשטות דו"ק דאו"א, הוא הנקרא ב' עטרין כמבואר אצלינו היטב, שהם ב' כתפין דא"א, ואינם נחשבין מכלל או"א, רק שהם בתוכה לפקדון. אך הדעת עצמו, או דאבא או דאמא, ודאי שגם מהם נמשך אל ז"א, והוא נעלם בין חו"ב ואין נחשב בחשבון כלל. לכן כשתכוין באלהי אברהם כו', אל המוחין דאבא או אל המוחין דאמא, תכוין בו' זו היתירה לאותו דעת הנעלם של אבא או של אמא.

גם תכוין כוונה אחרת בסוד מה שהודעתך על ענין כוונת ההולך ארבע אמות בארץ ישראל, שהוא להמשיך ד' אמות שהם ד' מילוי ע"ב, שכל מילוי גי' אמא, להמשיכם לד' פרצופים בחי' דלאה שיש בז"א, בסוד מה שהודעתך בענין תאומה יתירה של הבל מה עניינה, לכן הוזכרו בכאן ד"פ אלהי, שהם אלהי אבותינו אלהי וכו', וכולם מצד חכמה, או מצד אבא או מצד אמא, להמשיך לד' בחי' דלאה, כי אלהי גי' מ"ו כנ"ל.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף נט ע"ב – ס ע"א.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 599 – 600 [הקדמה], עמ' 601 – 602.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 314 – 315 [הקדמה], עמ' 316 – 318.

מפרשים

אמת מאר"ץ	עמ' צה [על סידור הרש"ש].
אפר יצחק	דף כג ע"ד [בסוף ספר תולדות אהרן ומשה].
באתי לגני	חלק א, עמ' עח.
דברי שלום	שאלה יב, דף ב ע"ג.
דע"ה והשכל	חלק ו סימנים יב – יג, דף פה ע"ג – פז ע"ב,
	חלק ח סימנים ז-ח, דף קו ע"א-ב [בענין ד' לאות].
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
וערך הכהן	עמ' קיז.
מעיל אליהו	עמ' קנ – קנב.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לא.	
עלי נהר	אות נא, עמ' נ.

ירושלם	אלהי אברהם	בטוב	רמו
	דף לב ט"ב – לג ט"א.		פתח עינים
	חלק ה, עמ' קפט – קצ.		פתח עינים החדש
	עמ' יג [עניין לאה].		צדק ושלום
	דרושי העמידה, דרוש ב, תיבת אלהי אברהם, אותיות א – ו,		שמן ששון
	יג – יד, דף לט ט"ד – מ ט"ג.		
	חלק ב, סימן קכה, דף ל ע"ד – לא ע"א.		שערי רחמים

ביאור סדר הכוונות

המשכת המוחין דאימא לחכמה דז"א

באים כעת להמשיך מוחין דאו"א לג"ר ז"א – ג"ר דמצד אימא ונה"י דמצד אבא, שהם פרקין עילאין דנה"י דאימא ופרקין תתאין דנה"י דאבא, כשכתיבת אלהי אברהם ממשיכים הקו הימין, ובתיבות הבאות אלהי יצחק ואלהי יעקב נמשכים ב' קווים שמאל ואמצע, ומתחילים כאן עם ההמשכה מצד אימא היות נה"י דאבא מלובשים בנה"י דאימא (עין ליקוטי ביאורים), וכנ"ל מתחילים בתיבת אלהי אברהם עם הקו הימין, ויש לכוין להמשיך

פ"ע, פרק עליון של ספירה

דנצח דאימא, של בחי' אח דאח' (דחכמה דכתר וכו'), וב' פרקין תתאין דנצח דאימא כבר נמצאים בז"א, היות מאז אמירת ק"ש נכנסו המוחין דו"ק דאימא לחב"ד חג"ת דז"א.

למעשה מצוירים רק ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, שהם בחי' נרנח"י נשמת המוח – מקיף ופנימי. הניקוד של ב' שמות הנ"ל מגלה את מקור ההמשכה, כי הניקוד הולך לפי המקור, הכוונה איזה פרק דנה"י דאימא נכנס בז"א, וכאן ניקוד פתח שהוא כנגד מוח חכמה – הפרק העליון דנצח דאימא הנמשך לספ"י העליונה שבקו הימין דז"א. ועוד מצוירות ג' שורות של כלי ספ"י חכמה דז"א הידוע מספר עץ חיים (שער מד, פרק ג).

עלית הפרקין דמצד אימא

לאחר שנכנס כל ספ"י נצח דאימא לתוך הקו הימין דז"א, מגדילים שיעור קומתו מזה של קומת ו"ק לקומה שלימה ע"י "עלית הפרקין", שאז מצטרפים פרקי נה"י דאימא לספ"י דז"א, וכאן באים לכוין איך ע"י אותה עלית הפרקין גדלת ספ"י חכמה דז"א ונעשית בעלת ג' פרקים.

לעלות ב' פרקין עילאין דחסד דז"א, חסד הנקרא אברהם (שער הכוונות),

ולחברם עם פ"ע, פרק עליון של ספירה

דנצח דאימא, להוריד אותו פרק העליון של נצח דאימא ולחבר אותו לב' פרקין עילאין

דחסד דז"א שהעלינו, ע"י זה

ונעשית חכמה, ומפרט מה בחינתה

דב"ן, פי' מצד אימא, ובצד אבא תהיה בחינתה דמ"ה,

דז"א מג' פרקין, ב' פרקין העליונים דחסד דז"א ועוד פרק העליון דנצח דאימא הנ"ל, ולכוין שאותו כלי דחכמה דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

(*) יש שמכוונים בעלית הפרקין. בסידור רחובות הנהר שיציא לאור ע"י ישיבת נהר שלום מופיעה ההגהה זו, כי ישנם חכמים שאינם מכוונים אותה עלית הפרקין. הסיבה לכך היא שכוונה זו אינה מובאת בסידור קצר אלא מוזכרת בהערת שוליים, אמנם היא מסודרת בסידור הארוך (סידור היר"א).

המשכת המוחין דאבא לחכמה דז"א

כעת עוברים להמשכת מוחין דמצד אבא לז"א – בחי' פנים דאח' (פנים כי אבא נקרא פנים בערך אימא הנקראת אחור, ועוד דאח' ר"ל לז"א העומד אח' באח' עם הנוק'). הנה"י דאבא עמדו עד כאן בסוד או"מ מעל רישא דז"א ומתחילים כעת להכנס מלמעלה לתוך ז"א, לכן בקו הימין נכנס ראשון הפרק התחתון דנצח דאבא לרישא דז"א.

יש לכוין להמשיך

פ"ת, פרק תחתון של ספירה

דנצח דאבא, למעשה מצוירים ב' שמות אהיה הוי"ה מנוקדים, בחי' נרנח"י נשמת המוח – מקיף ופנימי, בניקוד חיריק שהוא כנגד ספי' נצח, כי נמשך הפרק התחתון דנצח דאבא, ועוד מצויר שם בחי' מוח

יוד הי ויו הי, ויש לכוין המילוי העולה בגי' מ"ו של שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב. ועוד מצוירות ג' שורות של כלי ספי' חכמה דז"א.

עלית הפרקין דמצד אבא

לאחר שנכנס הפרק התחתון דנצח דאבא לתוך ראש הקו הימין דז"א, מגדילים ספי' חכמה דז"א שנעשית בעלת ג' פרקים ע"י צירוף הפרק הנ"ל דנצח דאבא. הכוונה דומה לזו שמצד אימא, אלא שתהיה עלית הפרקין ע"י הפרק התחתון ולא הפרק העליון דנצח, כיון שאותם נה"י דמצד אבא עמדו עד כאן בסוד או"מ מעל רישא דז"א, ומתחילים כעת להכנס מלמעלה, לכן חכמה דז"א דמצד אבא נעשית ע"י הפרק התחתון דנצח דאבא (ועיין מ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער הכללים, פרק ד), איך אותו פרק תחתון נדחה בהמשך עד נצח דז"א ע"י כניסת שאר מוחין דאבא בקו ימין דז"א).

לעלות ב' פרקין עילאין דחסד דז"א, חסד הנקרא אברהם (שער הכוונות),

ולחברם עם פ"ת, פרק תחתון, כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות ובספר עץ חיים (שער

הכללים, פרק ד, ולשונו מובא בליקוטי ביאורים), של ספירה

דנצח דאבא, וכעת לא עם הפרק העליון דנצח דאבא, ויש לכוין להוריד אותו פרק תחתון

דנצח דאבא ולחבר אותו לב' פרקין עילאין דחסד דז"א,

ונעשית חכמה, ומפרט מה בחינתה

דמ"ה, פ"י מצד אבא, כמו שבצד אימא היה בחי' ב"ן,

דז"א מג' פרקין, ב' פרקין העליונים דחסד דז"א ועוד הפרק התחתון דנצח דאבא כנ"ל, ולכוין שאותו כלי דחכמה דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

המשכת הארה דאבא לבחי' לאה

בתיבת ואלהי המשכנו הארת ממוח גבורות דדעת דאבא ללאה הד' העומדת מאחורי העורף דז"א, וכעת באים להמשיך הארה מאבא ללאה הא'.

להמשיך מ"ז, כי כללות כל אבא הוא שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב, וממשיכים כעת מאבא הארת מילוי של שם הוי"ה דע"ב הנ"ל העולה בגי' מ"ו כמנין אלה"י,

ממוח חכמה דאבא, דהיינו חו"ב חו"ג דאבא, כמ"ש מהרח"ו מפורש בספר שער המצות (פר' שופטים, דף מט ע"א) וספר שער מאמרי רז"ל (דף ד ע"ג), והם נקראים חכמה דאבא על שם הבחי' הגבוהה שבהם, וכמ"ש ר' אליהו משען בספר צדק ושלום (ענין ברכות העמידה, אות ט, עמ' יג – יד) על מ"ש כאן בקצרה רק חכמה – "רצה לקצר על המכוונים, ובכל אחת מהם תפס העיקר ומכל שכן [מאירים] השאר כי הם טפלים" (ועיין דברי שלום, שאלה יב, דף ב ע"ג; דע"ה והשכל, חלק ח, סימן ת, דף קו ע"א), ואינו המוח שנמשך בכוונה הקודמת לספי' חכמה דז"א שגם הוא מילוי העולה בגי' מ"ו של שם הוי"ה במילוי יודי"ן, כי כאן מדובר על הארה ממוח חכמה דאבא ושם על מוח מפרק התחתון דנצח דאבא,

ללאה, בחי' לאה הראשונה, ומפרט עליה שהיא בחי' לאה

היוצאת מהארת עטרת יסוד דאבא שביסודו, כי אותה בחי' לאה הראשונה יוצאת מהארת מלכות דאבא ודבוקה ביסוד דאבא שבתוך דעת ז"א, ומאירים בה חו"ב חו"ג דאבא כנ"ל, וזה כאן באותה כוונה בחי' לאה של ב' בחי' כלליות יחד – אח' ופנים דאח'.

ונציין כי בסידור המודפס (ח"ב, דף נט ע"ב) ובסידור היר"א "נהר שלום" (חלק א, עמ' 601) מצויר המלוי בלבד ללא שם הוי"ה, ובסידור רחובות הנהר, על מנת להקל על המכוין, ציורו כל שם הוי"ה דע"ב והדגישו המילוי העולה בגי' מ"ו שיש להמשיך ללאה.

רמזים נוספים

בספר שער הכוונות מבאר מהרח"ו מספר רמזים נוספים שלא הוזכרו בסידור כוונות, ומהם:

פנימיות המוח יקרא אלהי בערך החיצוניות שהוא הכלי שלו, וזה נרמז במלת אלהי אברהם, ועד"ז תפרש ענין אלהי יצחק ואלהי יעקב (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. וה"ס ג' מוחין דז"א הנק' חב"ד שבו, אשר בתחלה היו בחי' חג"ת שבו כנודע, ואחר כך נתעלו ונעשו בחי' חב"ד שבו, ולכן נקרא בשם אברהם יצחק ויעקב, להורות על האמור כי בתחלה היו בסוד ג' אבות חג"ת, ואח"כ נתעלו להיותם ג' מוחין שהם אלהי האבות (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג).

ונודע כי הכלים אשר בתוכם נכנסים המוחין האלו הם נק' חב"ד, אשר בראשונה היו בחי' חג"ת בהיות ז"א בן ו"ק – חג"ת נה"י בלבד, וכשהגדיל נתעלו חג"ת שבו ונעשו חב"ד שבו, והם בחי' כלים לקבל בתוכם הג' מוחין. ונמצא כי אלו הג' כלים הם נקר' ג' אבות – אברהם יצחק ויעקב, ואלו המקיפים שיורדים ונמשכים עתה מזווג הנז' דאו"א נק' אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב (שער הכוונות, ענין ראש השנה, דרוש ו).

ליקוטי ביאורים

בעניין סדר הכוונה

צד אימא ואח"כ צד אבא

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) כותב מהרח"ו – "וזהו ביאור המלות הנז', אלהי אברהם ... אלהי יצחק ... ואלהי יעקב ..., בתחילה תכוין איך הם ג"ר חב"ד מצד אימא הנכנסים בז"א ..., והנה ג"כ צריך שבמלות אלו הנז' תכוין ג"כ כוונה אחרת, והוא בבחי' המוחין דג"ת נה"י דמצד אבא הנכנסים יחד עמהם".

בספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' קפט) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: בסידורים החדשים הוסיפו כאן הערה, שמקודם צריך לכוין במוחין דאימא ואח"כ בשל אבא, וכ"ה משמעות לשון שעה"כ הנ"ל שכתב ובתחילה תכוין וכו' בשל אימא ואח"כ כוונה אחרת וכו', עכ"ל.

ובספר עלי נהר (דף טז ע"א, אות נא; בנדר"מ עמ' ו) כותב ר' נסים הררי רפול, וז"ל: גם מ"ש בקצור התחלקות המשכת המוחין בג' תיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, וכעד"ז בג' תיבות הגדול הגבור והנורא, כל קו במלה המתייחס אליה. ובארון כתוב כללות ההמשכה בכללות ג' תיבות הנז', והוא יותר מיושב מפי מבקצר, דהנראה מדברי הרב שאין נמשכין ג"ת דאבא אלא עד שיכנס כל ג"ר דאימא, עכ"ל.

ושם מובאת הגהת השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: שד"ה. לפי פשט כוונת הגדה של פסח, משמע משם שבכוס א' נמשך קו ימין בכל בחינותיו, קטנות וגדלות א' וב', וכן בכוס ב' וכו'. משמע שפי' מ"ש הרב שאין נכנסין מוחין דאבא עד שיכנסו כל המוחין דאימא, היינו בכל קו בפני עצמו, שתחילה נכנסין מוחין דאימא בכל הקו, ואח"כ נכנסין

מוחין דאבא כמ"ש בסידור הקצר, אבל א"צ להמתין עד שיגמרו מוחין דאימא ליכנס בכל הג' קוין ואח"כ מוחין דאבא (מכת"י), עכ"ל.

בעניין שמות המוחין

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עח) כותב ר' ששון מזרחי על המוחין דאבא, וז"ל: ועי' ש"ש כאן אות ו' שאינם הם המו' הנז' בדרוש ציצית וק"ש ע"ש עוד מ"ש. וצ"ע דמתי א"כ נכנסים אותם המו' דאבא הנז' בדרו' ציצית שלא נזכרו בעמידה כלל. ועי' בסי' ר"ה בתי' באהבה שנז' אותם המו' דאבא בדרו' ציצית, וגם נז' שמות ההוי' הנז"ל. וכבר עלה על דעתי לו' ששמות ההוי' הנז"ל אינם שמות עצמות המו', אלא שמות הצלם דאבא. ושמו' המו' עדיין לא נז' בעמידה, כמו שלא נז' שמות המו' דאי', עכ"ל.

בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קכה, דף ל ע"ד – לא ע"א) כותב ר' רחמים דוד שרים, וז"ל בקצרה: שאלה וכו'. לא כן בעמידה בהמשכת הג"ר בתיבות אלה"י אברהם וכו', וכן בהמשכת מוחין דאבא, כלום לא צייר שמות המוחין [הכוונה מוחין אמיתים דגדלות], מהו טעמו של דב"ז.

תשובה וכו'. ומזה יצא לנו טוב טעם למה לא סידר לנו הרש"ש בסידור בעמידה שמות המוחין, מחמת שנסתפק בדברי הרב וכו', עכ"ל עיין שם באורך בעניין מה שצייר מוחין דו"ק דאימא בהתחלה, ואח"כ לא צייר מוחין דג"ר דאימא בדחית הו"ק, אבל בכל מוחין דאבא לא צייר מוחין.

ועיין מה שמבאר ר' רפאל אברהם שלום מזרחי ידיע שרעבי בספר דברי שלום (שאלה יב, דף ב ע"ג), ומה שכבר הבאנו בעניין המוחין בליקוטי ביאורים על תיבת ברוך דריש העמידה.

ב' שמועות בעניין אופן הגדלת ז"א

דברי מהרח"ו

בספר עץ חיים (שער הכללים, פרק ה, דף ז ע"ד) מבאר מהרח"ו, וז"ל: והנה אחר שנכנסו נה"י דאמא ובתוכן המוחין כנ"ל ונכנסו בראש ז"א, אז נגמר צ' של צלם כי שם הוא בחי' צ' כי מוחין אלו אינם נשארים ברישא רק בכל גופא מתפשטים שהם חב"ד חג"ת נה"י. הרי צ', ומתחלה היה ו"ק וע"י מוחין אלו נגדל בבחי' צ' ע"י כניסת נה"י דאמא עם המוחין שבתוכם בתוך ז"א, וכנ"ל בסוד הגדלת השלישים של ז"א ואותו הדרוש שיך עתה, כי ע" אלו המוחין הגדיל ז"א, עכ"ל.

ב"ה נביא כאן מדברי מהרח"ו בספר עץ חיים בעניין הגדלת פר' ז"א ועלית הפרקין – איך הגדיל מז"א בקומת ו"ק לקומה שלימה בעלת י"ס ע"י הוספת נה"י דאימא, שכל א' מהם כלול מג' פרקין, ויש בזה ב' שמועות.

שמועה ראשונה

בספר עץ חיים (שער כג, פרק א, ח"א, דף קו ע"א) מבאר מהרח"ו שמועה אחת בעניין הגדלת פר' ז"א, וז"ל: ובזה תבין מ"ש בדרוש גדלות דז"א, איך הוא שמן ו"ק שיש בו בלבד כנודע, שכל עצמותו אינו רק ו"ק, איך הגדיל אח"כ ונעשה בן י"ס גמורות. ושם ביארנו כי הנה הענין היה שהיה בו ו"ס הנקרא ו"ק, ונכנס בו עוד ג"ס שהם נה"י דתבונה, ומתחברין יחד ונעשין ט"ס גמורות באופן זה, כי כל פרק עליון דנצח תבונה מתערב ומתחבר עם ב' פרקי עליונים דכלי חסד דז"א, ונעשין חכמה שבו. ופרק ב' דכלי נצח דתבונה מתערב עם פרק התחתון דחסד ופרק עליון דכלי נצח דז"א, ונעשין חסד דז"א. ופרק ג' דכלי נצח דתבונה מתערב עם ב' פרקי תחתונים דנצח ז"א ונעשים נצח דז"א. ועד"ז בקו שמאלי, ועד"ז בקו אמצעי, כמבואר אצלינו במקומו.

נמצא כי הנה"י עצמן דתבונה מתערבים עם הכלים וגופא של ז"א, והכל נעשה כלי וגוף א' בהשוואה א' וכגוף דז"א הוי ממש, ולכן נקרא בחינה זו בחי' הגדלה ממש של הז"א עצמו, כי להיותן כלים ריקנים ונכנסו אורות דמוחין דז"א לתוכן נעשו כגוף דז"א ממש, והרי נתבאר בחי' המוחין דז"א מחכמה שלו ולמטה, איך נעשו ע"י נה"י הראשונים של התבונה שהם הכלים בלתי אור, עכ"ל.

שם (שער כג, פרק ו, ח"א, דף קח ע"א) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: ז"א היה תחלה ו"ק, ואח"כ נגמר ליי"ס גמורות באופן זה, שהנה קו ימין הוא חסד ונצח ובהם שש פרקין, ואז תרין פרקין עלאין דחסד מתחברים עם פרק עליון דנצח דאמא, והרי חכמה שלו מג' פרקין מדה גמורה, וכן בקו שמאל ב' פרקין עלאין דגבורה מתחברין עם פ"ע דהוד דאמא, וכעד"ז בקו אמצעי, שכיון שתבונה ממיתה עצמה עליו, שאז מסתלקין פנימית נה"י שלה וחיצוניות שלה לבד נכנס בו ובתוכם המוחין דז"א, לכן הם נעשין חלק מאיברי ז"א ממש ומגופו ומגדיל ז"א ע"י נה"י דתבונה.

ואמנם כשלא נכנסו עדיין רק ו"ק דגדלות מתחיל לגדל אך לא נשלם ראש דגדלות שבו, ועדיין חג"ת שלו נקרא רישא דיליה, וא"כ בהכרח שבזה הראש מחג"ת דיליה יהיה ניכר גדלותו. והוא דע שבתחלה מתחיל לגדל החלקים העליונים ואח"כ התחתונים, שהרי בהכנסת המוחין התחתונים נכנסים תחלה, אך בגדלות ז"א עצמו העליונים נגדלין תחלה וזה ברור. נמצא שתחלה נגדל החסד וגבורה ואח"כ הת"ת, וכן נ"ה וכן היסוד.

ונחזור לענין ו"ק דגדלות, שהנה הד' פרקין העליונים דקו ימין, שהם ג' פרקי החסד ופ"ע של הנצח, הם מתחברים עתה יחד ונעשין חסד דז"א, ושם יש בחי' החכמה שלו שהרי הב' פרקין עליונים מאלו הד' הם חלקו. אח"כ כשנשלמו ג"ר דגדלות לכנסו כנ"ל, ונמצא ששם החכמה בכח כלולה בחסד, אך לא תהיה לגמרי עד שיכנס החכמה של ג"ר דגדלות, ואז יתחלקו אותן ד' פרקין לב' בחי' חציים לחכמה וחציים לחסד כנ"ל, אך עתה ד' פרקין הם שם יחד בחסד, והרי שהחסד מועיל עתה במקום מוח ממש בחכמה, ונשארו ב' פרקי התחתונים דנצח לנצח דז"א, וכעד"ז בג' קוין. והרי איך החג"ת שלו

עומדין שם בכח של חב"ד, וחג"ת נקרא עתה רישא דיליה כנ"ל, ויש שם רושם הגדלת רישא דיליה בכללות אע"פ שאינם בפרטות, שכבר הם עתה מוכנים לכשיכנסו ג"ר דגדלות יתחלקו ב' פרקין עלאין בכל קו א' מהם לעשות חב"ד, אך עתה חב"ד שלו כלילין בחג"ת ומעורבים שם.

ואח"כ שנחלקו ע"ד הנ"ל הנה נכנסים ו"ק דגדלות באופן זה, שנכנסו תחלה ג"ת נה"י שבהם בחב"ד דו"א אשר עדיין כלילין בחג"ת דיליה, ואח"כ נכנסים ג' אמצעית בג"ר דו"א חב"ד ונרחין נה"י דמוחין בחג"ת דו"א, והרי נשלם עתה בחי' ו"ק דגדלות. ואמנם אחר שיכנסו גם ג"ר דגדלות, אז נרחין ג' אמצעים דמוחין בג' אמצעים דו"א, ונרחין ג"ת דמוחין בג"ת דו"א ונשלם ליי"ס, עכ"ל.

שם (שער כג, פרק ז, ח"א, דף קח ע"ג-ד) מבאר עוד מהרח"ו, וז"ל: ז"א מתחלק לג' חלוקות בחי' ראשונה כתר, ב' מוחין, ג' גופא והם הו"ק, כתר רחמים גמורים, ומוחין רחמים בינונים, כי במחשבה שהוא המוחין אתברירו ש"ך ניצוצין, וגוף רחמים ממוצעים יותר מהמוחין.

ודע שהכתר כולל כל מה שיש במוחין וכללות הראש, לכן כל בחי' ד' מוחין הם בכתר לבדו ששם שורש המוחין, ואח"כ המוחין כוללים כל מה שיש בגופא כנודע שהרי הם מתפשטין בהארתם בג' קוין הז"א. כלי הכתר דו"א נעשה מת"ת דאמא ומת"ת דאבא נעשה (לו) נשמה שבכתר (שהוא ג' אור הדעת), וכבר ידעת שהכתר (דו"א) בבחי' או"מ, וגם הכתר דו"א נעשה מת"ת דא"א, וכתר אמיתי נעשה מא"א עצמו כנזכר בכוונת ליל שבועות, ואין הכתר נמשך ובה עד שיושלם להתקן כל גופא.

ובזה תבין בנשא דקכ"ג ע"ב, כי או"א הם מוחא ולבא דאינון מלגאו, וזו"ן הם גופא ורישא מלבר. ונראה כי הג"ר שהם חב"ד דו"א עצמו הם המוחין והם הנקראו פנימית, אך החיצונית אפילו בראש עצמו נקרא ו"ק דו"א, ובזה תבין מ"ש במ"א כי לעולם אינו רק ו"ק דחיצוניות, ונגדלין ונחלקים לפרקים ומהם עצמן נעשה ג"ר. נמצא כי בחי' החיצונית אינו רק ו"ק לבד, אלא שנחלקים ליי"ס, אך המוחין הם הפנימים הם י"ס גמורות. נמצא שמתלבשים י"ס גמורות פנימים בו"ק חיצונים, וע"י הרושם שעושין י"ס פנימים המתלבשות בתוכם נרשם בו"ק בחי' י"ס ג"כ, אך אינם רק ו"ק לבד בחיצונית.

נמצא כי החסד הקצה הא' דחיצוניות נכנס ספירת החכמה שלימה דפנימית בב"ש הראשונים שבו ונקרא ספירה גמורה א' אף בחיצוניות, עם שאינו רק ב"ש. ושליש התחתון דחסד עם שלישי א' דנצח דחיצוניות נכנס בהם ספירה שלימה דפנימיות, ונקרא החיצונית ג"כ ספירה גמורה ע"י הפנימיות. וב"ש תחתונים דנצח דחיצוניות נכנס בהם ספירה שלימה דנצח דפנימיות, ונקראו חיצוניות ג"כ ספירה גמורה ע"י הפנימיות. ועד"ז בקו שמאל ובקו האמצעי והבין זה היטב.

ופ"א שמעתי ממורי זלה"ה, השליש הראשון דנצח בינה שהוא חיצונית שבה כנודע, הנה הוא מצטרפת עם ב"ש דחסד החיצונים ונעשה ספירות גמורה דחכמה אף

בחיצוניות, ושליש אמצעי דנצח בינה, שהוא ג"כ חיצוניות שלה, מצטרפת עם שלישי תחתון דחסד חיצוני ושליש עליון דנצח דחיצוניות, ונעשה ספירה גמורה דחסד. ושליש אחרון דנצח בינה דחיצונית נצטרף עם ב"ש דנצח דחיצוניות, ונעשה ספירה גמורה דנצח דחיצוניות.

אמנם קשה לי ע"ז כי הרי המוחין דז"א באים מלובשים בנה"י דבינה ונה"י דבינה מלובשים תוך זעיר אנפין א"כ איך הם מתערבים יחד, כי הרי הנה"י דבינה נעשין פנימיות אצל החיצוניות דז"א, ואינם מתערבין עם החיצוניות שלו ממש וצ"ע, עכ"ל.

ועוד שם (שער הכללים, פרק ד, ח"א, דף ז ע"א-ב) מבאר מהרח"ו, וז"ל: ועתה נבאר בחי' הג' של הגדלות, כי להגדיל אברים של קטן זה שהם קטנים כקרני חגבים, צריך שיכנסו נה"י דאמא תוך ו"ק דז"א, ואז פרק עליון דנצח אמא מתחבר עם ב' פרקין של חסד ז"א ועולין עד רישא דז"א ונעשית חכמה שלו מג' פרקין, ופרק אחד דהוד אמא מתחבר עם ב' פרקין עלאין דגבורה דז"א ונעשית בינה שלו ג"כ מג"פ בראש הז"א. וז"ס מ"ש בזוהר בלק דרמ"א חסד חסדים גבורה גבורות, כי פרק א' דנצח אמא שהוא קו ימין הנק' חסד נתחבר עם ב' חסדים שהם ב"פ עלאין דחסד ז"א, ונעשה ג"פ שהם ג' חסדים ונעשים מהם חכמה דז"א, ועד"ז נעשית בינה דז"א מן גבורה גבורות, ועד"ז נצח נצחים הוד הודות שהם ב"פ תתאין דנה"ה אמא, שאלו אינם נקראים חסדים וגבורות ומתחברים עם נ"ה דז"א להשלימם כמ"ש בע"ה. וקשה כי כמו שאמרו חסד חסדים גבורה גבורות כו', למה לא אמרו ת"ת תפארות ג"כ.

ונחזור לענין כי כן עד"ז פרק א' דיסוד אמא נתחבר עם ב"פ ת"ת עליונים דז"א ונעשה מהם דעת דז"א. ופ"ב דנצח אמא נתחבר עם שלישי א' הנשאר מג' שלישי חסד דז"א ועם שלישי עליון דנצח דז"א, ונעשה חסד דז"א מג' שלישי, ופ"ג דנצח אמא יורדת עם ב"פ דנצח ז"א, ונעשה נצח ז"א מג"פ.

ודע כי כשירד פ"א דנצח דאמא ונעשה חכמה דז"א, הנה לא ירד רק פ"ת דאמא כי כן סדר ירידתו. ואח"כ כשרוצה ליכנס פרק אמצעי של נצח דאמא כדי לעשות חסד דז"א כלול מג"פ, אז ירד פ"ת דנצח דאמא שהיה בתחלה בחכמה דז"א, ויורד עתה אל החסד ונשאר פ"א דנצח אמא בחכמה דז"א. ואח"כ כשרוצה לכנס פ"ג דנצח אמא להשלים נצח ז"א, הנה אז נכנס פ"ע דנצח אמא בחכמה דז"א, ויורד פרק אמצעי דאמא בחסד ז"א, ויורד פ"ת דנצח אמא בנצח ז"א, ועל סדר זה נשלם קו ימין דז"א. וכן עד"ז בקו שמאל דז"א הנעשה מג"פ דהוד אמא, ועד"ז בקו אמצעי דז"א הנעשה מיסוד אמא. הנה נמצא חסד דז"א נעשה מן חיבור ג' שלישים נפרדין זה מזה, שהוא פרק אמצעי דנצח אמא ופרק תחתון דחסד ז"א ופ"ע דנצח ז"א, ומחיבור שלשתן נעשה חסד ז"א. וכן עד"ז בגבור' דז"א, וכן בת"ת דז"א, משא"כ בשום ספי' אחרת מ"ס דז"א, כי אלו הולכים בבחינת שלישים נפרדין זה מזה. והנה נמצא כי הז"א בכ"א מ"ס הגדיל שלישי א' שלקח מבינה, כי היה בו ב' שלישי' שלו ולוקח שלישי א' מאמא ג"כ והדיל, וכן בכל הי"ס שלו,

וס"ז שאמרז"ל כי הידור מצוה עד שלישי, כי כך בז"א מגדילין בו שלישי, ובזה תבין אם שלישי זה שארז"ל הוא מלגאו או מלבר. [...]

הנה המוחין דז"א נעשין מנה"י אמא, וכך סדר הבנין, כי הלא כל מדה יש בו ג' פרקין, ויורד פ"ת דנצח אמא במקום שעתידי להיות חכמה דז"א, ועולין שם ב"פ דחסד ז"א ונעשים חכמה מג"פ. ואח"כ יורד פרק אמצעי דנצח אמא במקום חכמה דז"א, ונדחה משם פ"ת ונשאר פרק אמצעי בחכמה דז"א, ופ"ת יורד בחסד ז"א ועולה שם פ"ע דנצח ז"א ונעשה חסד של ג"פ. אח"כ יורד פ"ע דנצח אמא במקום חכמה דז"א, ופ"ב דנצח שהוא בחכמה נדחה משם ויורד בחסד שלו, ונדחה משם פ"ת, ופרק זה התחתון יורד בנצח ז"א ונעשה נצח ז"א מג"פ.

והנה ההוד הוא קו שמאל, ונעשה בינה שלו מהוד אמא, ויורד פ"ת דהוד אמא במקום בינה דז"א, ועולין שם ב"פ דגבורה דז"א ונעשה בינה שלו מג"פ. אח"כ יורד פרק אמצעי דהוד אמא במקום בינה דז"א, במקום אותו פ"ת דהוד אמא, ויורד פ"ת בגבורה ועולה שם פ"ע דהוד ז"א, ונעשה גבורה שלו מג"פ. אח"כ יורד פ"ע דהוד אמא במקום בינה דז"א, ונדח' משם פרק אמצעי, ונשאר פ"ע בבינה שלו ופרק אמצעי יורד בגבורה שלו, ונדחה משם פ"ת בהוד [ס"א דהוד דאמא בהוד דז"א] ונעשה הוד שלו מג"פ.

והנה היסוד הוא קו אמצעי, ויורד פ"ת דיסוד אמא בדעת ז"א, ועולין שם ב"פ דת"ת שלו, ונעשה דעת שלו מג"פ. אח"כ יורד פ"ע דיסוד אמא בדעת ז"א, ונדחה משם פ"ב ונשאר פ"ע בדעת, ופ"ב יורד בת"ת דז"א בשליש עליון. אמנם נגד היסוד דז"א אין בו לבוש מצד אמא בפרטות, והטעם כי גם מוחין אי לו כי ה"ח נתפשטו עד ההוד דז"א, וז"ס אמא עלאה עד הוד אפפשטת, אך עכ"ז מהארת התפשטות ה"ח מתקבץ הארתם ביסוד נוק' כל, וכמו שקבל הארץ החסדים כך מתפשטים הארת הלבוש שלהם מנה"י דאמא, ומכח יסוד דאמא אשר בו גנוזים החסדים (כן) ברישא דז"א יורד משם, ומעטרה שלו מאיר עד היסוד אשר בו.

ונחזור לענין כי ע"ד שביארנו שנתפשטו ג"פ דנצח דאימא בקו ימין דז"א, וכן ג"פ הוד בקו שמאל דז"א, ג"כ נתפשט יסוד דאמא בקו אמצעי באופן זה, כי מפ"ע דיסוד אימא נתחבר עם שני פרקים עליונים דת"ת דזעיר אנפין, ונעשה מהם דעת דז"א מג"פ. וכן פ"ב דיסוד אימא נתחבר עם פ"ת הנשאר מת"ת ז"א, ועלה שם פ"ע דיסוד ז"א, ונעשה ת"ת דז"א מג"פ. ואמנם יסוד דז"א נשאר בו ב"פ לבד, כי יסוד אמא הוא יסוד נוק' קצר ואין בו רק ב' שלישים, ושליש א' יורד לדעת ז"א וא' לת"ת דז"א, ונמצא שאין מה ליתן ליסוד דז"א מחלק אמא כלל, ונשאר בבחי' ב' שלישים לבד, משא"כ בכל שאר הספי' שיש ג' שלישים בכל א' מהם ע"י שלוקחתם מאמא, וז"ס ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה – ר"ת יתו"ם, כי נשאר יתום מאמא שהיא בינה, כי שאר הספי' אמא עומדת עמהם משא"כ ביסוד. והנה סדר התפשטות הנ"ל הוא כך, כי תחלה נתקן חכמה דז"א

ע"י פ"ע דנצח אמא, ואח"כ בינה עד"ז, ואח"כ דעת, ואח"כ חסד, ואח"כ גבורה, ואחר כך ת"ת, ואח"כ נו"ה, ואח"כ יסוד, ואז נשלם הגדלת דז"א ע"ד הנ"ל, עכ"ל.

שמועה שניה

שמועה אחרת ישנה שכתב מהרח"ו בעניין הגדלת ז"א, ובה החג"ת נעשים חב"ד והנה"י נעשים חג"ת, ובאים לז"א נה"י חדשים מן הבינה.

בספר עץ חיים (שער כט, פרק א, דף כא ע"א) כותב מהרח"ו, וז"ל: אח"כ בעיבור הב' כדי לעשות מוחין, אז נעשה ראש אל ו', והם חו"ב ותריין עטריין ומתלבשין בנה"י דתבונ' ונעשין ג' לבד, ואח"כ נכנסין בז"א בחג"ת שלו מן הו"ק שבו (של) ו' ראשונה של זמן היניקה, וחוזרין חג"ת להיות חב"ד, ובהם נכנסין ד' מוחין עם נה"י דבינה בתוכן. וז"ס בזוהר פרשת אחרי מות דס"ה, כי שם אלהים שירותא חד מז"א, ופי' כי הגבורה הנקרא אלהים חזרה להיות בינה שהוא המוח הב' דרישא דז"א, ומנה"י הראשונים של זמן היניקה נעשה לו ג' אמצעית, ועתה חסרים לו נה"י דז"א וצריך שיבאו מחדש, וז"ס בזוהר בראשית כי הנטיעות היו כקרני חגבים ושתלם. והביאור כי נה"י דאמא אשר הלבשו לד' מוחין ונכנסו בגו חב"ד דז"א, משם ירדו אותן הנה"י דבינה עד נה"י של ז"א שנעשו חג"ת כנ"ל, ומשם האירו והוציאו נה"י חדשים לצורך ז"א. וז"ש בזוהר כי ירכין לבר מגופא, כי גוף הז"א לא היה רק ו"ק ונסתיימו בג"ר והג' אמצעית, אמנם ג"ת הם לבר מגופא שהם ו"ק הת"ת, כי לא יצאו רק מנה"י דאמא.

וביאור הענין כי הנה (נה"י דאי"י) בג"ר דז"א, יש ג' בחי' בכל אחד מהם, כיצד, קו ימין נכנס מוח חכמה ונתלבש בנצח דבינה, ושניהן נתלבשו בחסד דז"א של ו"ק דז"א, ואז משלשתן נעשה מוח ימין דז"א הנקרא חכמה, והנה המוח הפנימי הנקרא חכמה האיר בחסד דז"א, וחסד דז"א מאיר בנצח הבינה, ואז ירד הנצח דבינה בכח אותה הארה שקבלה כנ"ל, וירד בנצח דז"א אשר חזר להיות חסד כנ"ל, ואז משם האיר נצח דבינה והוציא נצח חדש לצורך ז"א, וכן כנגדו עד"ז בקו השמאלי ונעשה הוד לצורך ז"א.

וז"ס הנזכר בתיקונים ומבינה נביאים, כי נ"ה דז"א הנקרא נביאים נעשו מבינה עצמה חדשים ממש, וכן עד"ז בקו האמצעי ונעשה יסוד, נמצא כי בנה"י אלו החדשים יש שם ט' בחינת שהם ג' בחינת בכל אחד משלשתן, כי בנצח ירדה שם הארת מוח דחכמה והארת חסד ז"א שחזר להיות חכמה כנודע והארת נצח דבינה עצמה, וכעד"ז ג' בחינת בהוד וכן ביסוד.

ואמנם דע כי כאן בזה היסוד שנעשה מחדש יש בו בחי' ו"ק ו' זעירא, והטעם לפי שהאיר בו ת"ת דז"א שהוא כולל ו"ק כנודע. וזהו מ"ש בזוהר דיסוד חד קרטיפא כלול שי"ת, ומכח שית אלו שביסוד נעשה שיעור קומת המלכות, ולכן נקרא אספקלריא דלית לה מגרמה כלום, כי היא היתה תחלה נקודה נעלמת בת"ת, ואחר כך ממציאאות ת"ת ובחינת שלו נתקן שיעור קומתה, עכ"ל.

שם (שער כח, פרק ד, כלל ה, ח"א, דף יט ע"ד) כותב מהרח"ו, וז"ל: דע כי הי"ס הם ה' פרצופים שלימים, א"א והוא כתר ויש בו י"ס, וכן או"א פרצופים שלימים ויש בהם י"ס בכל א' מהם, וכן זו"ן כל א' כלול מ'י. אך דע כי הת"ת כשנאצל לא היה רק מציאות ו' ונקרא ו"ק – מחסד עד יסוד, ולא היה בו ראש, וז"ס ו' שבתוך ה' בבינה שאין לה ראש. ואמנם אחר שיצא לחוץ אז נעשה לו ראש, וז"ס מנחל בדרך ישתה (תהלים קי, ז), כי מנחל יסוד בינה ישתה הת"ת בהיותו בדרך, פירוש אחר שיצא ממנה ואז נקרא ירים ראש.

והענין הוא כי חג"ת שלו נעשין לו חו"ב (ודעת), ונה"י נעשה לו חג"ת, וזה ע"י המשכת שפע דאו"א, וה"ס התפשטות ב' עטרין דמתעטרין (להו) וכו', וזהו בעטרה שעטרה לו אמו (שה"ש ג, יא), שהוא רישא דיליה. ואמנם עתה נשאר חסר לו נה"י, אז הוצרכה בינה להאריך רגליה למטה (נו"ה) וסוד הארת היסוד שבה, כי גם היא עלמא דדכורא, ואז נעשה לו נה"י, כי זה הנזכר בזוהר ומבינה נביאים. וז"ס כונן שמים בתבונה (משלי ג, יט), וז"ס ובתבונה יתכונן (שם כד, ג), ולכן להיות הנה"י משם, עכ"ל.

שם (שער לו, פרק ב, ח"ב, דף נו ע"ד) כותב מהרח"ו, וז"ל: הז"א היה ו"ק – חג"ת נה"י, ואח"כ עלו חג"ת ונעשו חב"ד, ונה"י נעשו חג"ת, והוצרכו הבינה להתפשט בו ולעשות נה"י חדשים, עכ"ל.

שם (שער לח, פרק ב, ח"ב, דף סא ע"ב) מזכיר מהרח"ו, וז"ל: כמבואר אצלינו בענין הגדלות דז"א שהיה מן ו' קצוות, והחג"ת ששלו נתעלו ונעשו חב"ד, והנה"י נעשו חג"ת, הרי כי היסוד נעשה ת"ת, עכ"ל.

שם (שער לח, פרק ו, ח"ב, דף סד ע"ד) מבאר מהרח"ו, וז"ל: ב' לוחות הברית שהם בחי' נ"ה של ז"א אשר באו לז"א בסוד תוס', כמ"ש ע"פ (משלי ג, יט) כונן שמים בתבונה, כי נתעלו חג"ת ונעשו חב"ד, ונתעלו נה"י ונעשו חג"ת, ונעשו לז"א נה"י חדשים מצד התבונה ונשלם ליי"ס, ועתה חזרו הנ"ה שבאו בסוד תוס' מצד התבונה ונתעלו למעלה במקומם בתבונה עליונה, עכ"ל לענייננו.

ועוד שם (שער כט, פרק ד, ח"ב, דף כב ע"ד) מזכיר מהרח"ו, וז"ל: והנה נתבאר התפשטות ז"א והתפשטות דתבונה בתוכו, אמנם עדיין צריך לבאר ענין היסוד דז"א מהיכן נעשה, כי הנה היסוד שלו נתעלה ונעשה בחי' ת"ת אל הז"א, ואין בו עתה יסוד, עכ"ל לענייננו.

ושמועה שניה זו מזכיר עוד מהרח"ו בספר שער הכוונות (דרושי ראש השנה, דרוש ג, דף צב רע"ד), בספר שער הפסוקים (פרי שמות, דף כא סע"ג) ובספר שער מאמרי רשב"י (פירוש על ספר התיקונים, דף א ע"א; פרי בראשית, דף יג ע"ב; פרי ויקרא, דף לה ע"ב).

שמועות בעניין הגדלת ז"א

ובחי' פנימיות וחיצוניות דפנימיות ופנימיות דחיצוניות

כידוע אחת השאלות ששאלו חכמי תונס להרש"ש נוגעת לאופן הגדלת ז"א, כמ"ש ספר נהר שלום (שאלה ת, דף כט ע"ד), וז"ל: במ"א איתא שבעת תיקון ז"א נעשים הו"ק שלו ט"ס, עד"ז שחג"ת נעשים חב"ד ונה"י חג"ת ונה"י באים בתוספת מאימא, ובמ"א אומר שהם מתחלקים לט' פרקים, וב"פ נעשים ספי' א' ונעשים בשוה כולם מג"פ ע"י ט"ס דנה"י דאימא המשלימים אותם ע"ד הנז', עכ"ל ועל זה עיין מ"ש ר' חיים דילה רוזה בספר תורת חכם (דף קמה) ולשונו מובא בהמשך.

ובספר שמן ששון על עץ חיים (שער כג, פרק א, אות ו, דף עה ע"ד – עו ע"א) רושם ר' ששון בכ"ד משה פרסיאדו מראה מקום מפורט של דברי מהרח"ו בעניין השמועות של הגדלת ז"א, ומוסיף, וז"ל: כלל העולה שדברי רבינו לא זכיתי להבין, ומה גם שענינו הרואות שהרב שר שלום זלה"ה סדר בסדור הכונו' כל אלו הבחי', והוא שבמילת אלהי אברהם יצחק ויעקב אנו מכוונים סדר עליות ב' פרקין עליונים דחג"ת עם פרק ראשון דנה"י דאי' ונעשה חכמה דז"א משלושה פרקין כמ"ש בסדור, וכן במילת הגדול הגבור והנורא יע"ש.

ובברכת אתה חונן והשיבנו וסלח לנו, כתב בהסדר הכוונה היא כמ"ש בש' הנסירה [שער כט] פ"א, להמשיך הארה מאור מו' חכמה דז"א לכלי חכמה, ומשם לנצח דאי' ומהארת ג' למטה להוציא נצח החדש דז"א יע"ש.

ובג' ברכות אחרונות, כתב להמשיך הארה מנה"י דאי' שבנה"י הראשונים דז"א שעלו לחג"ת שהוא בחי' שלאחר החורבן, כמ"ש בנהר שלום דצ"ד ע"ב יע"ש.

ולע"ד כעת אין בידי לומר ולחלק בכל אלי הבחי', באיזה בחי' מדבר, אם בפנימיות דפנימיות או בחיצו' דפנימיות או בחיצו' דחיצו' כנודע לעובדי ה' בכוונה, עכ"ל לענייננו.

ב' שמועות ישנן בכתבי מהרח"ו בעניין עלית הפרקין, איך משתתפים נה"י דאו"א כדי לעשות מספי' דז"א של קומת ו"ק עם ו' פרקין בלבד, קומה שלימה עם ט' פרקין. ובסידור כוונות סידר הרש"ש אותן ב' שמועות בג' בחי' שמכוונים במשך התפלה:

פנימיות דפנימיות. בסדר הכוונות של בחי' פנימיות דפנימיות של תיבות אלהי אברהם וכו' (סידור המודפס, חלק ב, דף נט ע"ב – ס ע"ב) מכוונים הגדלת ז"א ע"י עלית הפרקין, ואופן אותה עלית הפרקין היא ששני פרקין עלילין דחסד דז"א מתחברים עם פרק העליון דנצח דאימא, ועי"ז נעשית ספי' חכמה דז"א דגדלות בעלת ג' פרקין. עוד מתחברים הפרק התחתון דחסד והפרק העליון דנצח דז"א עם הפרק האמצעי דנצח דאימא, ועי"ז נעשית ספי' חסד דגדלות דז"א בעלת ג' פרקין. ועוד מתחברים ב' פרקין תתאין דנצח דז"א עם הפרק התחתון דנצח דאימא,

ועי"ז נעשית ספי' נצח דגדלות דז"א בעלת ג' פרקין. ובזה האופן נעשה עוד עם שאר ספי' בג"ה ודת"י דז"א.

בהמשך בסדר הכוונות של בחי' פנימיות דפנימיות של תיבת קונה הכל כתוב בהערה בסידור המודפס (חלק ב, דף 10 ע"ב), וז"ל: א"ה בס"ה כ"כ יכוין להעלות ג' פרקין עילאין דנה"י עם ג' פרקין תתאין דחג"ת דז"א, ולהלביש ג' פרקין אמצעים דנה"י ויש"ס, ועי"כ נעשים ג' ספי' חג"ת כל אחד כלולה מתלת פרקין, עכ"ל ועיין מ"ש בסידור היר"א "נהר שלום" (חלק א, הקדמה לתיבת קונה הכל, סוף עמ' 617).

ובסידור המודפס בהמשך שם (חלק ב, דף 10 ע"א) כתוב בהערה, וז"ל: א"ה בס"ה כ"כ יכוין להתחבר פרק תחתון דנה"י דיש"ס עם פרקין אמצעים ותתאין דנה"י דז"א, ועי"כ נעשים ג' ספי' נה"י כל אחד כלולה מתלת פרקין, עכ"ל ועיין מ"ש בסידור היר"א "נהר שלום" (חלק א, הקדמה לתיבת קונה הכל, ריש עמ' 618).

פנימיות דפנימיות (המשך). בשמועה הב' נעשה עלית הפרקין באופן שג' ספי' חג"ת דז"א עולות להיות חב"ד שבו, וג' ספי' נה"י שלו עולות להיות חג"ת שבו, וספי' נה"י החסרות נעשות מחדש ע"י חלק אימא.

בסידור המודפס, בסדר הכוונות של בחי' פנימיות דפנימיות של ג' ברכות אחרונות מכוונים – "להמשיך הארה מחח"ן דנצח דאו"פ דפנים דתבונה המלוכש בפרק א' דנצח דז"א שעלה לחסד דז"א וכו'" (חלק ב, דף צט ע"ב, ועיין שם מ"ש בהגהה), "להמשיך הארה מבג"ה דהוד דאו"פ דפנים דתבונה המלוכש בפרק א' דהוד דז"א שעלה לגבורה דז"א וכו'" (חלק ב, דף קח ע"א), "להמשיך הארה מדת"י דיסוד דאו"פ דפנים דתבונה המלוכש בפרק א' דיסוד דז"א שעלה לת"ת דז"א וכו'" (חלק ב, דף קח ע"ב), וכן כתוב בסידור היר"א "נהר שלום" (חלק א, עמ' 697, 709, 712).

נציין כי בסידור המודפס (הנ"ל) נראה שמשייכים כוונות אלו לבחי' פנימיות דפנימיות. אמנם בספר באתי לגני (עמ' צט, אות יא) כותב ר' ששון מזרחי שכוונות אלו שייכות לבחי' פנימיות דחיצוניות.

פנימיות דחיצוניות. בסידור המודפס (חלק ב, דף צ ע"א), בסדר הכוונות של בחי' פנימיות דחיצוניות של ברכת חונן הדעת מכוונים – "להוציא נצח חדש לז"א". ושם בהמשך (שם, דף צא ע"א) ברכת השיבנו אבינו מכוונים – "להוציא הוד חדש דז"א", ובהמשך (שם, דף צא ע"ב) ברכת סלח לנו מכוונים – "להוציא יסוד חדש דז"א", וכן כתוב בסידור היר"א "נהר שלום" (ח"א, עמ' 674, 676, 677).

חיצוניות דפנימיות. בסדר הכוונות של בחי' חיצוניות דפנימיות של תיבת קונה הכל כתוב בסידור המודפס (חלק ב, דף 10 ע"א) – "לתקן ולעשות יסוד דז"א חדש".

ובסידור היר"א "נהר שלום" (חלק א, ריש עמ' 620) כותב – "לעשות יסוד דז"א ונו"ה דז"א מחדש".

ובעניין זה עיין מ"ש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר פתח עינים (תיבת קונה הכל, אות ג, דף לד ע"ד; תיבת אתה חונן, אות ב, דף מד ע"א-ב), ומה שמאריך הוא ז"ל בספר שמן ששון על עץ חיים (שער כג, פרק א, אות ו, דף עה ע"ד – עו ע"א), ושם מסיים, וז"ל: כלל העולה, שדברי רבינו לא זכיתי להבין, ומה גם שענינו הרואות שהרב שר שלום זלה"ה סדר בסדור הכוונות כל אלו הבחי', והוא שבמילת אלהי אברהם יצחק ויעקב אנו מכוונים סדר עליות ב' פרקין עליונים דחג"ת עם פרק ראשון דנה"י דאי' ונעשה חכמה דז"א משלושה פרקין כמ"ש בסדור, וכן במילת הגדול הגבור והנורא יע"ש, ובברכת אתה חונן והשיבנו וסלח לנו כתב בהסדר הכוונה ההיא כמ"ש בש' הנסירה פ"א, להמשיך הארה מאור מו' חכמה דז"א לכלי חכמה ומשם לנצח דאי' ומהארת ג' למטה להוציא נצח החדש דז"א יע"ש, ובג' ברכות אחרונות כתב להמשיך הארה מנה"י דאי' שבנה"י הראשונים דז"א שעלו לחג"ת שהוא בחי' שלאחר החורבן, כמ"ש בנהר שלום דצ"ד ע"ב יע"ש, ולע"ד כעת אין בידי לומר ולחלק בכל אלי הבחי' באיזה בחי' מדבר, אם בפנימיות דפנימיות או בחיצו' דפנימיות או בחיצו' דחיצו' כנודע לעובדי ה' בכוונה, עכ"ל.

ועיין עוד מ"ש ר' עבדי' הדאיה בספר דע"ה והשכל (חלק א, סימן כב, דף יח ע"ג – יט ע"ב).

בעניין עלית הפרקין

מדברי השד"ה

בפירושו איפה שלימה לספר אוצרות חיים (שער מוחין דצלם, פרק א, אות ה, דף לו ע"ב; בספר עץ חיים, שער כג, פרק א) מאריך השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, בעניין השמועות השונות של הגדלת פר' ז"א, וז"ל: נמצא כי הנה"י עצמן דתבונה מתערבין עם הכלים וגופא של הז"א וכו'. ועיין בע"ח שער כ"ג פ"ז שהביא שם שמועה אחרת, שאין מתערבין נה"י דאימא בו"ק דז"א אלא מתלבשים בתוכם כל פרק דנה"י דאימא שהוא ספירה אחת בשני פרקין דספירה אחת דז"א, פרק ראשון דנצח דאימא בשני פרקין עליונים דחסד דז"א וכו' יעו"ש, ואח"כ הביא שמועה כמו שבכאן שמתערבין נה"י דאימא בו"ק דז"א וכתב וז"ל, אמנם קשה לי ע"ז כי הרי המוחין דז"א באים מלובשים בנה"י דאימא ונה"י דאימא מלובשים תוך ז"א, א"כ איך הם מתערבין יחד כי הרי הנה"י דבינה נעשין פנימיות אל החיצוניות דז"א ואינם מתערבין עם החיצוניות שלו ממש וצ"ע עכ"ל [מהרח"ו].

וכתב הרש"ש בנה"ש דף יו"ד ע"א בהנד"מ וז"ל, גם הו"ק דכל פרט נקרא חיצוניות בערך הג"ר, והכל ענין אחד כי הו"ק נקראו כלים, כי הכלים דכל הי"ס הם מן הו"ק שנחלקים לתרין תרין פרקין להיות כלים לכל הי"ס כנודע, וכל אורות הם מן הג"ר שמתפשטים ומתלבשים בכל הי"ס שהם אותם התרין תרין פרקין, וגם אחר ההתחלקות וההתפשטות הנז' לא נשתנו האורות והכלים מכמו שהיו, כי התרין פרקי דכל כלי מן

הו"ק שנעשו כלי לכל פרט אינם אלא בחי' ו"ק לאותו הפרט, והאור שהוא פ"א מן הג"ר הוא הג"ר דאותו פרט, וכן עד"ז הולכים ומתחלקים ונפרטים הכלים והאורות הנז' לאין קץ, ואינם משתנים כלל מכמו שהיו אלא שבזה עולים ומתבררים יותר ומזדככים יותר עכ"ל. נמצא שדעת הרש"ש ז"ל מסכים לשמועה ראשונה שכתב מוהר"ח ז"ל על שמועה שניה.

אמנם יש עוד שמועה אחרת שכתב בשער הנסירה שער כ"ט פ"א במה"ק, כי החג"ת נעשו חב"ד והנה"י נעשו חג"ת ובאים לו נה"י חדשים מן הבינה, וכ"כ בשער כ"ח פ"ד כלל ה' יעו"ש שער ל"ו פ"ב, ועיין שער הנסירה פ"ד ופ"ח שכתב תבונה עד הוד אתפשטת וצריך לעשות לו דז"א יסוד מחדש יעו"ש. ועוד עיין בדרושי הדעת והובא בנה"ש דף ל"ג ע"ג וז"ל, ונודע כי הכלים דז"א אינם רק ו' ספירות חג"ת נה"י, אלא שבזמן ההגדלה נתחלק כל ספירה מהם לתלת פרקין ועי"כ היו ט' כלים, ונמצא כי תלת פרקין עליונים ותלת פרקין אמצעיים חג"ת הראשונים דז"א גדלו שלישי ונעשו תלת כלים שלימים לתלת מוחין חב"ד הנז', ואלו הנקראים ראש ומוחין של הנשמה, אח"כ תלת פרקין תתאין דחג"ת הראשונים נעשו תלת כלים לתריין עטרין ודעת תחתון, ואלו נקראין חג"ת של הנשמה שהם גוף שלה, אלא שהן כלי מוח א' הג' הכלול מחו"ג ודעת תחתון הנקרא ת"ת, ומן תלת פרקין עילאין דנה"י נעשו כלים לנה"י של המוחין אלא שהם בחי' חג"ת של ז"א, ומתריין פרקין אמצעיים ותתאין שבכל א' מנה"י נעשו נה"י דז"א ושם נתפשטו ג"כ נה"י של המוחין עכ"ל [הרש"ש].

וא"כ מ"ש הרב שחג"ת נעשו חב"ד, ר"ל לערך מה שקורא תלת פרקין תחתונים דחג"ת אשר נתלבשו בהן פרקין אמצעיים דנה"י דאימא ונקראו תריין עטרין ודעת ובכללותן נקראו דעת תחתון ולפי שפרקין אמצעיים ותתאין דנה"י דז"א אין בהם התלבשות נה"י דאימא כ"א מן הארה שיוורד להם מן הפרקין תתאין דנה"י דאימא המתלבשים בפרקין עילאין דנה"י דז"א, לפיכך נקראין נה"י חדשים כי אין בהם התלבשות נה"י דאימא כ"א הארה לבד וזו הארה נקראת הארה מחודשת, ומ"ש בשער הנסירה פ"ד ופ"ח שהיסוד דז"א נעשה מחדש ומבואר בפ"ח שם כי הוא נעשה ע"י זווג שני מזלין נוצר ונקה, ר"ל שהמשכת החו"ג מיסוד דאימא ליסוד דז"א אינו נעשה כ"א ע"י זווג נוצר ונקה אשר מאיר בדעת דאו"א, וע"י כן מזדווגים או"א ומאירים הארה מחודשת בחו"ג אשר עלו ביסוד שלהם, וע"י הארה שקבלו החו"ג מתפשטים ביסוד דז"א וזהו שנעשה לו יסוד מחדש, ועיין בנה"ש דף כ"ב ע"ג בכוונת קונה הכל באורך, זהו הנראה לע"ד בדרך אפשר אם בעיני ה' יוכשר.

ועיין מ"ש היפ"ש על פ"ז, ובס' אהבת ה' להרב יוסף סדבון דף ל"ז, ועיין מ"ש באש"ל על שער א"א באורך מזה, ולפי מ"ש בדרושי הדעת הנז' דתלת פרקין תתאין דחג"ת הראשונים נעשו תלת כלים לתריין עטרין ודעת תחתון וכו', הוא דלא כמ"ש חסדי דוד בכלל ו' שכתב וז"ל בעת הגדלת ז"א עולין ב' פרקין עילאין דחג"ת ונעשין חב"ד ונשלמים ע"י תלת פרקין עילאין דנה"י דאימא והתלת פרקין עילאין שבתריין פרקין הנז'

הם חב"ד דכתר וכו' והתלת פרקין תתאין שבתרין פרקין הנד' הם או"א וישסו"ת והם ב' עטרין ודעת דדעת עכ"ל. משמע מדבריו שתלת פרקין אמצעיים דחג"ת דז"א נעשו תרין עטרין ודעת דז"א, אבל בדרוש הדעת כתב שתריין פרקין עילאין, ואמצעיים דחג"ת דז"א נעשו חב"ד של המוחין, ופרקין תחתונים דחג"ת נעשו תרין עטרין ודעת שהם חג"ת של המוחין ודו"ק, עכ"ל.

בעניין עלית הפרקין

מדברי המפרשים

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' עח) מבאר ר' ששון מזרחי, וז"ל: לכאור' במו' דאי' לא היה כונת עליית הפרקין בק"ש כשנכנסו הו"ק, עד שכאן נכנסו גם הג"ר ואז היה כל פרק מנה"י דאי' במקומו, ואז נתחבר הב"פ השייכים אליו להיות ספי' א'. ובכך גם למו' דאבא היה צריך להיות כן.

ואיך כ' להעלות ב"פ חסד ולחברם עם פ"ת דנצח דאבא. (ובגומל לא כ' ככה בשביל חג"ת). איך יתחבר והמקום איננו שלו. והיה צריך להמתין עד קונה הכל שנכנסו מו' דאבא כולם במקומם ע"ד אי'. וי"ל, עכ"ל.

בספר אמת מאר"ץ (עמ' צה) מובא, וז"ל: זה צ"ע, כי עתה לא נכנסו כי אם ג' תחתונות דיש"ס, והיה צריך לעשות זה [עלית הפרקין בצד אבא] בקונה הכל, ששם נכנסו ג"ר דיש"ס. וי"ל דכיון שעתה נכנסו ג"ר דתבונה, לכן עשינו זה גם ביש"ס ודו"ק, עכ"ל.

ומאיר ר' שריה דבליצקי בספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' קץ), וז"ל: והנה מ"ש כאן בהערה א' לגבי אבא, יכוין וכו' ולחברם עם פ"ת דנצח דאבא ועי"כ נעשה חכמה וכו'. זהו רק לפי שעתו כעת, שפרק תחתון דאבא מתחיל להיכנס בראש ז"א, אבל בסופו של דבר, אחר שיגמרו גם כל מוחי אבא להיכנס, אז יהיה כלי החכמה דז"א שמצד אבא מתרי פרקין עלאין דחסד עם פרק עליון דנצח דאבא, ומזה תדין גם לקו השמאלי ולשאר ההערות שיבואו לקמן, ועיין באתי לגני דף ע"ח ע"א ד"ה כניסת פ"ע דאימא וכו', עכ"ל.

ולעיל הבאנו מדברי מהרח"ו בספר עץ חיים (שער הכללים, פרק ד) המבאר איך נעשית ספי' חכמה דז"א דגדלות בעלת ג' פרקין ע"י צירוף פרק התחתון דנצח דאימא, ואח"כ ע"י כניסת הפרק האמצעי דנצח דאימא נדחה הפרק התחתון הנ"ל לעשות ספי' חסד דז"א דגדלות, ואח"כ ע"י כניסת הפרק העליון דנצח דאימא נדחים ב' פרקים התחתון והאמצעי דנצח דאימא למטה ונעשית ספי' נצח דז"א דגדלות ג"כ בעלת ג' פרקין, עיי"ש.

עיין עוד מ"ש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר שמן ששון על עץ חיים (שער כג, פרק א, אות ו, דף עה ע"ד – עו ע"א).

עוד בעניין עלית הפרקין

דברי בעמ"ס תורת חכם

בספר תורת חכם (דף מא ע"א) מבאר ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: ומעתה נבוא להבין מ"ש הרב ז"ל בש' כ"ג שער מוחין דצלם פ"ז וז"ל, ופעם אחת שמעתי ממורי ז"ל כי השליש הא' דנצח דאימא שהוא ג"כ חיצו' שלה הנה היא מצטרפת עם ב"ש חסד דחיצו' דז"א ונעשו ספירה גמורה אף בחיצו' דז"א, והאמצעי דנצח דאימא מצטרף עם שלישי התחתון דחסד ושלישי העליון דנצח דז"א ונעשים ספירה שלימה. והקשה מוהרצ"ו ז"ל אך קשה לי כי הנה"י דאימא הם מלובשים תוך ז"א והם פנים אל החיצו' דז"א, א"כ איך אמר שמתערבים יחד וכו'.

ולהבין זה נקדים מ"ש מורי הרב ז"ל בכוננת טבילת ליל שבועות וז"ל, ויכוין להעלות הכפל דב"ש העליונים דחסד הראשון שהוא אור חוזר דחסד דחח"ן דחכמה וחסד דפר' האמצעי חג"ת דז"א, לחח"ן דחסד ונצח דפר' הפנימי חב"ד דז"א, וכן כתב בהקדמה בענין האבות הם הם המרכבה, כי הב' פרקין עלילאין שהם חב"ד חג"ת דפרצוף חג"ת הנקרא אבות עלו ונעשים כלים דחג"ת ונה"י לפרצוף חב"ד, ובתוכם מתלבשים המוחין דז"א שבהם הניצוץ והם נעשים מרכבה למוחין וכו', הרי שלא יש נה"י דאימא בעולם אלא הנה"י דחב"ד וחג"ת נקרא נה"י דאימא, וכן כתבתי ודקדקתי למעלה במקום אחר מדברי הרב ז"ל בש"מ שער חו"פ שהחב"ד דז"א נקרא נה"י דאימא, והכוונה היא שהו"ק של החב"ד נעשים בחי"ג של הו"ק דחג"ת, שהחג"ת הוא בלי מוחין והוא נק' ו"ק בערך החב"ד, וכן פרק ראשון דנצח ופרק תחתון דחסד, ר"ל פרצוף הנה"י הנקרא ו"ק בערך החג"ת וחסר ג"ר, מצטרף עם פרק אמצעי דנצח דאימא, ר"ל שעולים ונעשים כלים לו"ק דחג"ת דז"א, וזהו הפרק האמצעי דאימא שכתב, וב' פרקין תתאין דנצח, ר"ל חב"ד חג"ת של פר' התחתון ממנו, ור"ל כל פר' חב"ד של התחתון, אלא שלקח זה הלשון כדי לומר שהם ו"ק ועולים ונעשים כלים לו"ק של נה"י שהוא כל פרצו' הנה"י ונקרא בשם פרק תחתון דנצח דאימא המצטרף ע"י ב"ש התחתונים דנה"י דז"א ונעשים ספירות גמורות, כי ו"ק של העליון נעשים ג"ר של התחתון ממנו. א"כ זה שנעשים הו"ק של העליון ג"ר של התחתון ומתלבשים בתוכו זהו הצירוף שעל ידי זה נעשה ספירה גמורה. והנה בשכ"ט שער הנסירה פ"א כתב וז"ל, הנה בג"ר דז"א יש שלשה בחינות כיצד בקו ימין הנקרא חכמה נכנס המוח דחכמה תוך נצח דאימא ושניהם נתלבשו בחסד הראשון של הו"ק דז"א, ואז משלשתם נעשה חכמה דז"א, והנה המוח הפנימי הנקרא חכמה האיר בחסד דז"א שהוא הכלי, והחסד האיר בנצח דאימא שהוא הלבוש, ואז ירד הנצח דאימא והאיר בנצח דז"א וחזר להיות חסד ומשם האיר הנצח דאימא עוד והוציא נצח חדש דז"א. הנה בכאן נלע"ד שקרא המוח פרק ראשון דחכמה דז"א והפרק אמצעי דחכמה דז"א כלי והפרק השלישי נצח דאימא, שכך אמר האיר החכמה בכלי והכלי בנצח דאימא, עכ"ל.

שם (דף מה ע"ב – מו ע"א) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: וזהו כוונת העמידה, שבתוכה אלקי אברהם שכתב הרב ז"ל שנמשך נצח דאימא ונעשה חכמה דז"א, ר"ל המדריגה האחרונה של כל הפרצוף העליון קראה בשם נצח דאימא היא נעשית חכמה דז"א שהוא הפרצוף הפנימי שלו הנקרא בשם חכמה, וזו החכמה דז"א היא נקראת בשם הוד דאימא, כי מה שהוא חיה לזה הוא נשמה לזה, והחכמה דז"א הנקראת בשם הוד דאימא היא המתקנת הבינה שלו, כי המים הרו וילדו [הבינה] (אפילה), והבינה דז"א הנקראת יסוד דאימא מתקנת הדעת דז"א והדעת דקט' וגדלות הם המתקנים הגרון דקט' וגדלות כי הגרון הוא בחינת כתר. או בחינת חב"ד דפרצוף חג"ת של אותה הבחינה כמ"ש הרב ז"ל בש"ל דרוש ה'. ונתקן הראש דפרצוף חג"ת בין דקט' בין גדלות, ע"י הק"ך צירופי אלקים, הראש דחג"ת דקט', וע"י הו"ק, הראש דחג"ת גדלות, ואלו הו"ק אינם אותם הו"ק של הק"ש אלא הם ו"ק של הדעת דקט' וגדלות שנתקנו עתה בתיבת ואלקי יעקב הם המתקנים הכתר דפר' חג"ת ונקראים ו"ק דאימא. כי כל ספירה עליונה נקראת אימא בערך התחתונה ממנה. והראיה לכל זה שנצח דאימא אינו ר"ל ספירת הנצח ממש הימני דאימא, אלא ר"ל צלם שלם כלול מ"ס, ממ"ש הרב ז"ל בספר הכונות בדרוש הושענא רבא ובעץ חיים שמ"א שער החשמל פ"ג וז"ל, והחשמל דנצח נקרא צלם ודהוד ודיסוד נקרא צללים ע"ש, וכ"כ בספר הכונות בדרוש המפיל שהחג"ת דז"א הם המוציאים נה"י החדשים, ובכ"מ אומר שנתקנים ע"י א"א וע"י אימא, וכ"כ בספר הכונות בדרושי העמידה דרוש ד' וז"ל, אלקי אברהם וכו' הם חב"ד אלקי שלשה אבות שהם חג"ת הנאצלים מהם, וכ"כ בשער כ"ג שער מוחין דצלם פ"א וז"ל, ואלו המוחין שבתוך הכתר הם גדולים לאין קץ על המוחין הנקראים חב"ד וכו' כי כשם שאו"א הכוללים דאצילות נאצלו ממ"ס דא"א כן הענין הוא ב"ס הפרטיות שבכל פרצוף ופרצוף, כי החב"ד של כל פרצוף נאצלו מן המ"ס של אותו פרצוף עכ"ל, א"כ פ"ב דנצח דאימא שמתקן החסד דז"א והתחתון לנצח, ר"ל ו"ק דפרצוף הגרון הנקרא פ"ב דנצח דאימא שמתקן החסד דז"א שהוא החג"ת דכלי הפנימי דפרצוף חג"ת הנקרא בשם חסד, כי הימין ר"ל פנימי במשל, ופ"ת דנצח דאימא, ר"ל ו"ק דפרצוף חסד שהוא חג"ת דפרצוף חג"ת הנקרא פ"ת דנצח דאימא מתקן נצח דז"א שהוא פרצוף נה"י דפרצוף הפנימי דחג"ת דז"א וזה הפרצוף דנה"י דחג"ת נקרא פרק תחתון דהוד דאימא והוא המתקן גבורה דז"א, והגבורה דז"א שהוא פ"ג דהוד דאימא מתקן הוד דז"א שהוא פר' נה"י דפרק אמצעי דחג"ת, כי קו שמאל הוא אמצעי, וזה הנה"י דפרצוף האמצעי דחג"ת נקרא פ"ב דיסוד דאימא, והוא המתקן תפארת דז"א שהוא חג"ת דחג"ת דכלי החיצו' דחג"ת דז"א, עכ"ל.

ועוד שם (דף קמה ע"א – ב) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: עוד הקשו החכמים הנז' (שאלות חכמי תונס, נהר שלום, דף כט ע"ד סי' ח') שפעם אומר הרב ז"ל שו"ק שלו נעשים ט' ספירות באופן זה שחג"ת שלו נעשים חב"ד ונה"י שלו נעשים חג"ת ונה"י באים לו בסוד תוספת מאימא, ובמקום אחר אומר שנגדלים ע"י ב' שלישים דז"א וע"י שלישי א' דנה"י דאימא ע"י זה נגדלים לט"ס עכ"ל. ונראה שמורי הרב ז"ל התחיל לגלות לנו תירוץ לזה וז"ל, וגם נתבאר לעיל כי הב' פרקין עילאין שהם חב"ד חג"ת דחג"ת הנקראים אבות עלו ונעשו

כלים דחג"ת ונה"י לפרצוף חב"ד עכ"ל. נראה שכוונתו ז"ל שכל החג"ת הנקרא ו"ק בערך פרצוף חב"ד עלו ונעשו כלים דחב"ד ונגדלו ע"י שלישי מפרצוף חב"ד ונעשו ט"ס, כי או"א דפרצוף חג"ת הם החב"ד, וכן על דרך זה עלו כל הנה"י שנקראים כלים וו"ק בערך החג"ת ונגדלת לט"ס ע"י השלישי של החג"ת הנקרא או"א בערכם לט"ס, א"כ צריך לנה"י החדשים הכוללים, א"כ כוונת המשכת המוחין בעמידה הוא מחב"ד לחג"ת ומחג"ת לנה"י שכל אחד נקרא או"א בערך התחתון ממנו. והענין הוא שהכלים הם העולים והעצמות נשאר במקומו, או כמ"ש בשער ל' דרוש ה' שהפרצופים אינם זיין ממקומם אלא שניתוסף להם עוד מוחין אחרים, וכבר כתבנו במקום אחר שנה"י החדשים ר"ל שעולה החב"ד של הפרצוף התחתון ממנו ונעשים נה"י של הפרצוף העליון, ומ"ש הרב שהנה"י החדשים נעשים מכח החו"ג דאימא היוצאות מיסוד דאימא המסתיים בחזה דז"א כמ"ש בש"ג ח"ב פ"ב, וכן ע"י א"א זהו להעלותם ממדריגת חב"ד של התחתון למדריגת נה"י של העליון נמצא ששני הדברים אמת, עכ"ל.

ועיין עוד מה שמבאר ר' חיים דילה רוזה שם (דף נב ע"ב, עא רע"א, קך ע"ב) בעניין דידן.

בעניין ההמשכה לבחי' לאה

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת אלהי אברהם, אות ב, דף לב ע"ג) שואל ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו על מ"ש בסדר הכוונות אלהי אברהם, היות וגם אז לא נכנס עדיין יסוד דאבא בדעת דז"א, ושם מתרץ – "די"ל שהוא בבחינת יסוד דנצח שבפרטות י"ס שלו, וכן הוד – יסוד דהוד".

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, אלהי אברהם, אות יד) כותב הוא ז"ל, וז"ל: שם והם אלהי אבותינו אלהי אברהם וכו', לעיל באות הקודם מ"ש גם צ"ל דאיך במילת אלהי אבותינו נמשך מיסוד דאבא מוחין ללאה, הלא עדיין לא נכנסו נה"י דאבא בג"ר דז"א רק באלהי אברהם וכו', ואיך במילת אלהי אבותינו קודם כנסת נה"י דאבא בז"א נמשך מו' זה ללאה, ואפשר שהוא בבחי' המשכת הארות צלם דאבא הנמשך בז"א כ"ב זקיפות דהוי"ה דתחילת ברכת אבות, ועיין בסידור ועי' בס' תו"ח ד"ק סע"ב בזה, עכ"ל.

שוב בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת אלהי אברהם, אות ב, דף לב ע"ג) שואל עוד ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו – "ועוד צ"ל איזה לאות הם אלו דאינם לא דקטנות ולא דגדלות כנז' בשער המצות פרשת שופטים".

ועיין עוד מ"ש ר' אליהו משען בספר צדק ושלום (עמ' יג) בעניין דידן.

אלהי יצחק

הקדמה

סדר הכוונות של תיבת אלהי יצחק הוא ההמשך ודומה לסדר הכוונות של תיבת אלהי אברהם, אלא שכאן עוברים להמשכות מוחין דאו"א לקו שמאל – בינה דז"א, ועוד ממשיכים הארה ממוח בינה דאבא לבחי' לאה הב'.

מקורות

[עיין חלק על תיבות אלהי אברהם]

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס" חלק ב, דף ס ע"א.
 סידור היר"א כתב יד "נהר שלום" חלק א, עמ' 603 – 604.
 סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" חלק א, עמ' 319 – 321.

מפרשים

דע"ה והשכל חלק ח סימנים ז-ח, דף קו ע"א-ב [בעניין ד' לאות].
 הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".
 סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לא.
 פתח עינים החדש חלק ה, עמ' קצ.

ביאור סדר הכוונות

המשכת המוחין דאימא לבינה דז"א

באים כעת להמשיך מוחין דאו"א לג"ר דז"א – ג"ר דמצד אימא ונה"י דמצד אבא, שהם פרקין עילאין דנה"י דאימא ופרקין תתאין דנה"י דאבא. לאחר שבתיבת אלהי אברהם המשכנו המוחין של הקו הימין, באים בתיבת אלהי יצחק להמשיך המוחין של הקו השמאל, ומתחילים כאן עם ההמשכה מצד אימא היות נה"י דאבא מלובשים בנה"י דאימא (עיין ליקוטי ביאורים של תיבת אלהי אברהם), ויש לכוין להמשיך

פ"ע, פרק עליון של ספירה

דהוד דאימא, של בחי' אח דאח' (דחכמה דכתר וכו'), וב' פרקי' תתאין דהוד דאימא כבר נמצאים בז"א, היות מאז אמירת ק"ש נכנסו המוחין דו"ק דאימא לחב"ד חג"ת דז"א.

למעשה מצוירים רק ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, שהם בחי' נרנח"י נשמת המוח – מקיף ופנימי. הניקוד של ב' שמות הנ"ל מגלה את מקור ההמשכה, כי הניקוד הולך לפי המקור, הכוונה איזה פרק דנה"י דאימא נכנס בז"א, וכאן בניקוד צירי שהוא כנגד ספי' בינה – הפרק העליון דהוד דאימא הנמשך לספי' העליונה שבקו השמאל דז"א. ועוד מצוירות ג' שורות של כלי ספי' בינה דז"א הידוע מספר עץ חיים (שער מד, פרק ג).

עלית הפרקי' דמצד אימא

לאחר שנכנס כל ספי' הוד דאימא לתוך הקו השמאל דז"א, מגדילים שיעור קומתו מזה של קומת ו"ק לקומה שלימה ע"י "עלית הפרקי'", שאז מצטרפים פרקי' נה"י דאימא לספי' דז"א, וכאן באים לכוין איך ע"י אותה עלית הפרקי' גדלת ספי' בינה דז"א ונעשית בעלת ג' פרקים.

לעלות ב' פרקי' עילאין דגבורה דז"א, הגבורה נקראת יצחק (שער הכוונות),

ולחברם עם פ"ע, פרק עליון של ספירה

דהוד דאימא, להוריד אותו פרק העליון דהוד דאימא ולחבר אותו לב' פרקי' עילאין דגבורה דז"א שהעלינו, וע"י זה

ונעשית בינה, ומפרט מה בחינתה

דב"ן, פי' מצד אימא, ובצד אבא תהיה בחינתה דמ"ה,

דז"א מג' פרקי', ב' פרקי' העליונים דגבורה דז"א ועוד פרק העליון דהוד דאימא הנ"ל, ולכוין שאותו כלי דבינה דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקי'.

המשכת המוחין דאבא לבינה דז"א

כעת עוברים להמשכת מוחין דמצד אבא לז"א – בחי' פנים דאח' (פנים כי אבא נקרא פנים בערך אימא הנקראת אחור, ועוד דאח' ר"ל לז"א העומד אח' באח' עם הנוק'). הנה"י דאבא עמדו עד כאן בסוד או"מ מעל רישא דז"א ומתחילים כעת להכנס מלמעלה לתוך ז"א, לכן בקו השמאל נכנס ראשון הפרק התחתון דהוד דאבא לרישא דז"א.

יש לכוין להמשיך

פ"ת, פרק תחתון של ספירה

דהוד דאבא, למעשה מצוירים ב' שמות אהיה הוי"ה מנוקדים, בחי' נרנח"י נשמת המוח – מקיף ופנימי, בניקוד קבוען שהוא כנגד ספי' הוד, כי נמשך הפרק התחתון דהוד

דאבא, ועוד מצויר שם בחי' מוח

יוד הי ויו הי, ויש לכוין המילוי העולה בגי' מ"ו של שם הוי"ה במילוי יודין העולה בגי' ע"ב. ועוד מצוירות ג' שורות של כלי ספי' בינה דז"א.

עלית הפרקין דמצד אבא

לאחר שנכנס הפרק התחתון דהוד דאבא לתוך ראש הקו השמאל דז"א, מגדילים ספיי בינה דז"א שנעשית בעלת ג' פרקים ע"י צירוף הפרק הנ"ל דהוד דאבא. הכוונה דומה לזו שמצד אימא, אלא שתהיה עלית הפרקין ע"י הפרק התחתון ולא הפרק העליון דהוד, כיון שאותם נה"י דמצד אבא עמדו עד כאן בסוד או"מ מעל רישא דז"א, ומתחילים כעת להכנס מלמעלה, לכן בינה דז"א דמצד אבא נעשית ע"י הפרק התחתון דהוד דאבא (ועיין מ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער הכללים, פרק ד), איך אותו פרק תחתון נדחה בהמשך עד הוד דז"א ע"י כניסת שאר מוחין דאבא בקו שמאל דז"א).

לעלות ב' פרקין עילאין דגבורה דז"א, גבורה הנקרא יצחק (שער הכוונות),
ולחברם עם פ"ת, פרק תחתון, כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות ובספר עץ חיים (שער הכללים, פרק ד, ולשונו מובא בליקוטי ביאורים של תיבת אלהי אברהם), של ספירה
דהוד דאבא, וכעת לא עם הפרק העליון דהוד דאבא, ויש לכונן להוריד אותו פרק התחתון דהוד דאבא ולחבר אותו לב' פרקין עילאין דגבורה דז"א,
ונעשית בינה, ומפרט מה בחינתה
דמ"ה, פ"י מצד אבא, כמו שבצד אימא היה בחי' ב"ן,
דז"א מג' פרקין, ב' פרקין העליונים דגבורה דז"א ועוד הפרק התחתון דהוד דאבא כנ"ל, ולכוין שאותו כלי דבינה דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

המשכת הארה דאבא לבחי' לאה

בתיבת ואלהי המשכנו הארת ממוח גבורות דדעת דאבא ללאה הד' העומדת מאחורי העורף דז"א, אח"כ בתיבת אלהי אברהם המשכנו הארה ממוח חכמה דאבא ללאה הא', וכעת באים להמשיך הארה מוח בינה דאבא ללאה הב'.

להמשיך מ"ו, כי כללות כל אבא הוא שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב, וממשיכים כעת מאבא הארת מילוי של שם הוי"ה דע"ב הנ"ל העולה בגי' מ"ו כמנין אלה"י,

ממוח בינה דאבא, דהיינו בינה חו"ג דדעת דאבא, כמ"ש מהרח"ו מפורש בספר שער המצות (פר' שופטים, דף מט ע"א) וספר שער מאמרי רז"ל (דף ד ע"ג), והם נקראים בינה דאבא על שם הבחי' הגבוהה שבהם, וכמ"ש ר' אליהו משען בספר צדק ושלוש (ענין ברכות העמידה, אות ט, עמ' יג - יד) על מ"ש כאן בקצרה רק בינה - "רצה לקצר על המכוונים, ובכל אחת מהם תפס העיקר ומכל שכן [מאירים] השאר כי הם טפלים" (ועיין דברי שלום, שאלה יב, דף ב ע"ג; דעה"ה והשכל, חלק ח, סימן ח, דף קו ע"א), ואינו המוח שנמשך בכוונה הקודמת לספיי בינה דז"א שגם הוא מילוי העולה בגי' מ"ו של שם הוי"ה במילוי יודי"ן, כי כאן מדובר על הארה ממוח בינה דאבא ושם על מוח מפרק התחתון דהוד דאבא,
ללאה, בחי' לאה השניה, ומפרט עליה שהיא בחי' לאה

היוצאת מהארץ עטרת יסוד דאימא שביסודה, כי אותה בחי' לאה השניה יוצאת מהארץ מלכות דאימא ודבוקה ביסוד דאימא שבתוך דעת דז"א, ומאירים בה בינה וחור"ג דדעת דאבא כנ"ל, וזה כאן באותה כוונה בחי' לאה של ב' בחי' כלליות יחד – אח' ופנים דאח'.

ונציין כי בסידור המודפס (ח"ב, דף ס ע"א) ובסידור היר"א "נהר שלום" (חלק א, עמ' 603) מצויר המלוי בלבד ללא שם הוי"ה, ובסידור רחובות הנהר, על מנת להקל על המכוין, ציורו כל שם הוי"ה דע"ב והדגישו המילוי העולה בגי' מ"ו שיש להמשיך ללאה.

רמזים נוספים

בספר שער הכוונות מבאר מהרח"ו מספר רמזים נוספים שלא הוזכרו בסדר הכוונות, ומהם:

פנימיות המוח יקרא אלהי בערך החיצוניות שהוא הכלי שלו, וזה נרמז במלת אלהי אברהם, ועד"ז תפרש ענין אלהי יצחק ואלהי יעקב (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. וה"ס ג' מוחין דז"א הנק' חב"ד שבו, אשר בתחלה היו בחי' חג"ת שבו כנודע, ואחר כך נתעלו ונעשו בחי' חב"ד שבו, ולכן נקרא בשם אברהם יצחק ויעקב, להורות על האמור כי בתחלה היו בסוד ג' אבות חג"ת, ואח"כ נתעלו להיותם ג' מוחין שהם אלהי האבות (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג).

ונודע כי הכלים אשר בתוכם נכנסים המוחין האלו הם נק' חב"ד, אשר בראשונה היו בחי' חג"ת בהיות ז"א בן ו"ק – חג"ת נה"י בלבד, וכשהגדיל נתעלו חג"ת שבו ונעשו חב"ד שבו, והם בחי' כלים לקבל בתוכם הג' מוחין. ונמצא כי אלו הג' כלים הם נקר' ג' אבות – אברהם יצחק ויעקב, ואלו המקיפים שיורדים ונמשכים עתה מזווג הנז' דאו"א נק' אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב (שער הכוונות, ענין ראש השנה, דרוש ו).

ואלהי יעקב

הקדמה

סדר הכוונות של תיבת ואלהי יעקב הוא ההמשך ודומה לסדרי הכוונות של תיבות אלהי אברהם ואלהי יצחק, אלא שכאן עוברים להמשכות מוחין דאו"א לקן אמצעי – דעת דז"א, ועוד ממשיכים הארה ממוח חסדים דדעת דאבא לבחי' לאה הג'.

מקורות

[עיינן חלק על תיבות אלהי אברהם]

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס" חלק ב, דף ס ע"ב.
 סידור היר"א כתב יד "נהר שלום" חלק א, עמ' 605 – 606.
 סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" חלק א, עמ' 322 – 324.

מפרשים

דע"ה והשכל חלק ח סימנים ז-ח, דף קו ע"א-ב [בעניין ד' לאות].
 הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".
 סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לא.
 פתח עינים החדש חלק ה, עמ' קצ.
 שמן ששון דרושי העמידה, דרוש ב, תבית אלהי אברהם, אותיות ז – יב,
 דף מ ט"ב.

ביאור סדר הכוונות

המשכת המוחין דאימא לדעת דז"א

באים להמשיך מוחין דאו"א לג"ר דז"א – ג"ר דמצד אימא ונה"י דמצד אבא, שהם פרקין עילאין דנה"י דאימא ופרקין תתאין דנה"י דאבא. לאחר שבתיבת אלהי אברהם ואלהי יצחק המשכנו המוחין של ב' קווים ימין ושמאל, באים בתיבת אלהי יעקב

להמשיך המוחין של הקו האמצעי, ומתחילים כעת עם ההמשכה מצד אימא היות נה"י דאבא מלובשים בנה"י דאימא (עיין ליקוטי ביאורים של תיבת אלהי אברהם), ויש לכוין להמשיך

פ"ע, פרק עליון של ספירה

דיסוד דאימא, של בחי' אח דאח' (דחכמה דכתר וכו'), וב' פרקין תתאין דיסוד דאימא כבר נמצאים בז"א, היות מאז אמירת ק"ש נכנסו המוחין דו"ק דאימא לחב"ד חג"ת דז"א.

למעשה מצוירים רק ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, שהם בחי' נרנח"י נשמת המוח – מקיף ופנימי. הניקוד של ב' שמות הנ"ל מגלה את מקור ההמשכה, כי הניקוד הולך לפי המקור, הכוונה איזה פרק דנה"י דאימא נכנס בז"א, וכאן בניקוד של ספי' דעת – הפרק העליון דיסוד דאימא הנמשך לספי' העליונה שבקו האמצעי דז"א. ועוד מצוירות ג' שורות של כלי ספי' דעת דז"א הידוע מספר עץ חיים (שער מד, פרק ג).

עלית הפרקין דמצד אימא

לאחר שנכנס כל ספי' יסוד דאימא לתוך הקו האמצעי דז"א, מגדילים שיעור קומתו מזה של קומת ו"ק לקומה שלימה ע"י "עלית הפרקין", שאז מצטרפים פרקי נה"י דאימא לספי' דז"א, וכאן באים לכוין איך ע"י אותה עלית הפרקין גדלת ספי' דעת דז"א ונעשית בעלת ג' פרקים.

לעלות ב' פרקין עילאין דת"ת דז"א, הת"ת הנקרא יעקב (שער הכוונות),

ולחברם עם פ"ע, פרק עליון של ספירה

דיסוד דאימא, להוריד אותו פרק העליון דיסוד דאימא ולחבר אותו לב' פרקין עילאין דת"ת דז"א שהעלינו, וע"י זה

ונעשית דעת, ומפרט מה בחינתה

דב"ן, פי' מצד אימא, ובצד אבא תהיה בחינתה דמ"ה,

דז"א מג' פרקין, ב' פרקין העליונים דת"ת דז"א ועוד פרק העליון דיסוד דאימא הנ"ל, ולכוין שאותו כלי דדעת דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

המשכת המוחין דאבא לדעת דז"א

כעת עוברים להמשכת מוחין דמצד אבא לז"א – בחי' פנים דאח' (פנים כי אבא נקרא פנים בערך אימא הנקראת אחור, ועוד דאח' ר"ל לז"א העומד אח' באח' עם הנוק). הנה"י דאבא עמדו עד כאן בסוד או"מ מעל רישא דז"א ומתחילים כעת להכנס מלמעלה לתוך ז"א, לכן בקו האמצעי נכנס ראשון הפרק התחתון דיסוד דאבא לרישא דז"א.

ויש לכוין להמשיך

פ"ת, פרק תחתון של ספירה

דיסוד דאבא, למעשה מצוירים ב' שמות אהיה הוי"ה מנוקדים, בחי' נרנח"י נשמת המוח – פנימי ומקיף, בניקוד ו"ו שורוק שהוא כנגד ספי' יסוד, כי נמשך הפרק התחתון דיסוד דאבא, ועוד מצויר שם בחי' מוח
יוד הי ויו הי, ויש לכוין המילוי העולה בגי' מ"ו של שם הוי"ה במילוי יודין העולה בגי' ע"ב. ועוד מצוירות ג' שורות של כלי ספי' דעת דז"א.

עלית הפרקין דמצד אבא

לאחר שנכנס הפרק התחתון דיסוד דאבא לתוך ראש הקו האמצעי דז"א, מגדילים ספי' דעת דז"א שנעשית בעלת ג' פרקים ע"י צירוף הפרק הנ"ל דיסוד דאבא. הכוונה דומה לזו שמצד אימא, אלא שתהיה עלית הפרקין ע"י הפרק התחתון ולא הפרק העליון דיסוד, כיון שאותם נה"י דמצד אבא עמדו עד כאן בסוד או"מ מעל רישא דז"א, ומתחילים כעת להכנס ע"י דחיה מלמעלה, לכן דעת דז"א דמצד אבא נעשית ע"י הפרק התחתון דיסוד דאבא (ועיין מ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער הכללים, פרק ד), איך אותו פרק תחתון נדחה בהמשך עד יסוד דז"א ע"י כניסת שאר מוחין דאבא בקו אמצעי דז"א).

לעלות ב' פרקין עילאין דת"ת דז"א, הת"ת הנקרא יעקב (שער הכוונות),
ולחברם עם פ"ת, פרק תחתון, כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות ובספר עץ חיים (שער הכללים, פרק ד, ולשונו מובא בליקוטי ביאורים של תיבת אלהי אברהם), של ספירה
דיסוד דאבא, וכעת לא עם הפרק העליון דיסוד דאבא, ויש לכוין להוריד אותו פרק התחתון דיסוד ולחבר אותו לב' פרקין עילאין דת"ת דז"א,
ונעשית דעת, ומפרט מה בחינתה
דמ"ה, פ"י מצד אבא, כמו שבצד אימא היה בחי' ב"ן,
דז"א מג' פרקין, ב' פרקין העליונים דת"ת דז"א הנ"ל ועוד הפרק התחתון דיסוד דאבא כנ"ל, ולכוין שאותו כלי דדעת דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

המשכת הארה דדעת דאבא לבחי' לאה

בתיבת ואלהי המשכנו הארת ממוח גבורות דדעת דאבא ללאה לה' העומדת מאחורי העורף דז"א, אח"כ בתיבות אלהי אברהם ואלהי יצחק המשכנו הארות ממוח חכמה ובינה דאבא לב' בחי' לאה הא' והב', וכעת באים להמשיך הארה ממוח חסדים דדעת דאבא ללאה הג'.

להמשיך מ"ו, כי כללות כל אבא הוא שם הוי"ה במילוי יודיין העולה בגי' ע"ב, וממשיכים כעת מאבא הארת מילוי של שם הוי"ה דע"ב הנ"ל העולה בגי' מ"ו כמנין אלה"י,

ממוח חסדים דאבא, חסדים דדעת דאבא, דהיינו למעשה חו"ג דדעת דאבא, כמ"ש מהרח"ו מפורש בספר שער המצות (פר' שופטים, דף מט ע"א) וספר שער מאמרי רז"ל (דף ד ע"ג), והם נקראים חסדים דדעת דאבא על שם הבחי' הגבוהה שבהם, וכמ"ש ר' אליהו

משען בספר צדק ושלום (ענין ברכות העמידה, אות ט, עמ' יג – יד) על מ"ש כאן בקצרה רק חסדים – "רצה לקצר על המכוונים, ובכל אחת מהם תפס העיקר ומכל שכן [מאירים] השאר כי הם טפלים" (ועיין דברי שלום, שאלה יב, דף ב ע"ג; דע"ה והשכל, חלק ח, סימן ח, דף קו ע"א), ואינו המוח שנמשך בכוונה הקודמת לספי' דעת דו"א שגם הוא מילוי העולה בגי' מ"ו של שם הוי"ה במילוי יודי"ן, כי כאן מדובר על הארה ממוח חסדים דדעת דאבא ושם על מוח מפרק התחתון דיסוד דאבא,

ללאה, בחי' לאה הג', ומפרט עליה שהיא בחי' לאה

היוצאת מעטרת יסוד דאבא הדבוקה ביסוד דאימא, כי אותה בחי' לאה השלישית יוצאת מהארת מלכות דאבא ע"י הכאת אור דמלכות אבא ביסוד אימא, מאירה לחוץ ובוקעת עד מקום לאה הב' שהיא מלכות דאימא, והיא דבוקה ביסוד דאימא שבתוך דעת דז"א, בין ב' היסודות דאו"א, ומאירים בה חו"ג דדעת דאבא כנ"ל, וזה כאן באותה כוונה בחי' לאה של ב' בחי' כלליות יחד – אח' ופנים דאח'.

ונציין כי בסידור המודפס (ח"ב, דף ס ע"ב) ובסידור היר"א "נהר שלום" (חלק א, עמ' 605) מצויר המלוי בלבד ללא שם הוי"ה, ובסידור רחובות הנהר, על מנת להקל על המכוין, ציורו כל שם הוי"ה דע"ב והדגישו המילוי העולה בגי' מ"ו שיש להמשיך ללאה.

רמזים נוספים

בספר שער הכוונות מבאר מהרח"ו מספר רמזים נוספים שלא הוזכרו בסדר הכוונות, ומהם:

פנימיות המוח יקרא אלהי בערך החיצוניות שהוא הכלי שלו, וזה נרמז במלת אלהי אברהם, ועד"ז תפרש ענין אלהי יצחק ואלהי יעקב (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

כאשר תכוין באלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב אל המוחין דמצד אבא או דמצד אימא, תמיד תכוין אל זה הדעת העליון דז"א בין במוחין דמצד אבא בין במוחין דמצד אימא, והכוונה תהיה באות ו' היתירה שבמלת ואלהי יעקב כנ"ל (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. וה"ס ג' מוחין דז"א הנק' חב"ד שבו, אשר בתחלה היו בחי' חג"ת שבו כנודע, ואחר כך נתעלו ונעשו בחי' חב"ד שבו, ולכן נקרא בשם אברהם יצחק ויעקב, להורות על האמור כי בתחלה היו בסוד ג' אבות חג"ת, ואח"כ נתעלו להיותם ג' מוחין שהם אלהי האבות (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג).

ונודע כי הכלים אשר בתוכם נכנסים המוחין האלו הם נק' חב"ד, אשר בראשונה היו בחי' חג"ת בהיות ז"א בן ו"ק – חג"ת נה"י בלבד, וכשהגדיל נתעלו חג"ת שבו ונעשו חב"ד שבו, והם בחי' כלים לקבל בתוכם הג' מוחין.

ונמצא כי אלו הג' כלים הם נקר' ג' אבות – אברהם יצחק ויעקב, ואלו המקיפים שיוורדים ונמשכים עתה מזווג הנז' דאו"א נק' אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב (שער הכוונות, ענין ראש השנה, דרוש ו).

גם ו' זו של ואלהי יעקב רומזת כללות הכל, שהם ד' מוחין וב' דעות, הרי ו' (שער הכוונות, ענין ראש השנה, דרוש ו).

ליקוטי ביאורים

דעת עליון דז"א

עוד היה צריך לכוין כאן מה שמבאר מהרח"ו בעניין הדעת העליון דז"א בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, דף ל ע"ד), וז"ל: אמנם באלהי יעקב נתוסף אות ו' יתירה ואלהי יעקב. והטעם הוא כי הנה ביארנו בפסוק כי אל דעות ה' (שמואל א ב, ג), כי שני דעות הם בז"א – א' מצד אבא וא' מצד אימא. עוד יש פי' אחר, והוא כי גם במוחין דמצד אבא לבדם או במוחין דמצד אימא לבדם, יש בכל בחי' מהם ב' דעות, והוא במה שהודעתך כי הדעת דז"א הוא נמשך מן החסדים ומן הגבורות המתפשטים בו"ק גופא דאבא או דאימא, כמבואר אצלינו בדרוש ד' נכנסו לפרדס ובדרוש חטא אדה"ר, והרי זה ענין דעת אחד.

עוד יש בז"א דעת שני יותר עליון מזה, והוא נמשך ממוח הדעת עצמו העליון דאבא או דאימא המכריע בין מוחין דחו"ב דכל חד מנייהו ברישא דילהון, וזה הדעת הוא ג"כ בז"א למעלה ברישא דיליה מכריע בין חו"ב דיליה, וזה הדעת העליון דז"א, עליון ונעלם מאד כי הוא מכריע ומזווג בין חו"ב שבו, וזה הדעת העליון עליו נאמר (בראשית ב, י) ונהר יוצא מעדן כו', ולא אתגליא ואיהו טמיר תדיר גו בינה דז"א, ואינו ניכר כי שם תדיר עומד נעלם בסוד הזווג התדירי.

ובזה יובן טעם למה לא נזכר הדעת בכלל הג"ר שבו, וכן בזוהר לא נזכר בחי' זה הדעת העליון לטעם הנז', רק אותו הדעת התחתון אשר בו, ולכן אותו הדעת התחתון הב' הנכנס במספר אשר הוא נמשך מן התפשטות החו"ג שבו"ק דאו"א כנו', הוא הנק' באדרא בשם תרין עיטרין כמבואר אצלינו, שהם בחי' ב' כתפין דאריך אשר אינם נחשבים מכלל או"א כי אינם בתוכם רק גנוזים בסוד פקדון. האמנם הדעת העליון דז"א הנמשך ממוח הדעת עצמו דאו"א אינו נחשב בחשבון, לפי שהוא נעלם מאד ומכריע בין חו"ב דז"א כנו', וזכור היטב ענין ב' דעות אלו שבז"א.

ונחזור לעניננו, כי כאשר תכוין באלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב אל המוחין דמצד אבא או דמצד אימא, תמיד תכוין אל זה הדעת העליון דז"א בין במוחין דמצד אבא בין במוחין דמצד אימא, והכוונה תהיה באות ו' היתירה שבמלת ואלהי יעקב כנ"ל, עכ"ל.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' עח) כותב ר' ששון מזרחי – "וצ"ע שלא נז' כוונה זו בסי"ו".

סיכום

לתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב

ע"י סדר הכוונות של ג' תיבות אחרונות – אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, התחלנו להגידל ז"א מקומת ו"ק לכל קומתו – קומה שלימה בעלת ט"ס, וזה ע"י שנכנסו המוחין דחב"ד דמצד אימא – פרקין עילאין דנה"י דאימא, ועוד המוחין דנה"י דמצד אבא – פרקין תתאין דנה"י דאבא, שהם ב' בחי' אח' דאח' ופנים דאח' (דחכמה דכתר וכו'), והצטרפו נה"י דאו"א לספ' דז"א ע"י עלית הפרקין.

בתיבת ואלהי המשכנו לבחי' לאה הד' הארה ממוח גבורות דדעת דאבא, ובתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב יוצאות הארות לג' בחי' לאה הא' הב' והג' ממוחין דאבא

אלהי אברהם	מוח חכמה	ללאה הא'
אלהי יצחק	מוח בינה	ללאה הב'
ואלהי יעקב	חסדים דדעת	ללאה הג'

עוד נקדים ונציין כי בתיבת ואלהי שהעלינו בחי' לאה הד' מאחורי העורף דז"א כשהוא היה בקומת ו"ק, ובתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, הגדלנו כנ"ל את ז"א ע"י עלית הפרקין, כך שבחי' לאה הנ"ל כבר אינה עומדת מאחורי העורף דז"א, ונצטרך להעלותה בהמשך.

האל

הקדמה

אחר שבתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב נכנסו לז"א מוחין דגדלות דאו"א (ג"ר דמצד אימא ונה"י דמצד אבא), כבר נגדל ז"א ונקרא גדול, ומתחיל לצמוח שער זקנו ונעשים בו י"ג תיקוני דיקנא הרמוזים בי"ג מדות אל רחום וחנון כו' (שמות לד, ו-ז), והתיקון הראשון מכולם נקרא א"ל.

בתיבת ואלהי העלינו בחי' לאה מאחורי העורף דז"א, ובתיבות הקודמות הנ"ל הגדלנו ז"א מקומת ו"ק לקומה שלימה בעלת ט' ספי', כך שצריכים עתה להעלותה שוב, עד מקום הדעת דגדלות דז"א.

כניסת המוחין דגדלות דז"א דאימא ברישא דז"א גם משפיעה לדחות הפרקין האמצעים דנה"י דאימא שהיו שם דרך גרונו, ובתיבות הבאות הגדול הגבור והנורא נדחה אותם למקומם – לחג"ת דז"א.

הכניסה של המוחין דגדלות דאו"א ברישא דז"א עוד משפיעה לדחות חלק מהמוחין דקטנות שבראשו. בתיבת האל באים לדחות חצי מאותם מוחין דקטנות דרך הגרון דז"א, ובהמשך ועד סוף העמידה נמשך לדחות חלק מאותם מוחין דקטנות לחג"ת דז"א בתיבות הגדול הגבור והנורא, ואח"כ ליסודו בתיבת קונה הכל, ואח"כ בסוף ברכת שים שלום ממשיכים חצי ממה שנדחה ליסודו לנוק', וכן מתבררים ונדחים בה המוחין דקטנות עד לראש הבריאה.

סדר הכוונות של תיבת האל בקצרה

סדר הכוונות של תיבת האל כולל שלשה עניינים שהם צמיחת תיקוני דיקנא דז"א, העלת לאה ודחית מוחין דקטנות ודגדלות, ועניינים אלה המתחלקים כביכול ז' כוונות שסידר הרש"ש לפי סדר דברי מהרח"ו בספר שער הכוונות:

א. עשית י"ג תיקוני דיקנא דז"א.

ב. העלת לאה מאחורי הדעת דגדלות דז"א.

ג. דחית המוחין דקטנות מרישא דז"א לגרונו.

ד. הארת מתיקון דיקנא דז"א במוחין דקטנות.

ה. דחיה הפרקין האמצעים דנה"י דאימא מרישא דז"א לגרונו.

ו. הארת מוחין דגדלות במוחין דקטנות שבגרון, והמתקתם.

ז. דחית המוחין דקטנות מהגרון דז"א לחג"ת שבו.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף ל ע"ד – לא ע"ג)

האל. תכוין בתחלה כי אחר שנכנסו ג' מוחין עלאין דמצד אימא והשלשה מוחין תתאין דמצד אבא כבר נגדל ז"א ונק' גדול ומתחיל לצמוח שערי זקנו ונעשים בו י"ג תיקוני דיקנא שהם רמוזים ביי"ג מדות אל רחום וחנון כו' (שמות לד, ו-ז), והתיקון הראשון מכולם נק' א"ל. וזה נרמז במלת הא"ל, ואות ה' יתירה שבמלת האל הוא לרמוז למה שהודעתך במ"א. וכן באדרת נשא כי זה תיקון העליון הנק' א"ל הוא מתפשט בג' עולמות ביי"ע, והוא מנהיג כל העולמות ביי"ע כמבואר אצלינו, וה"ס אל שדי שבבריאה, אל יהוה ביצירה, אל אדני בעשיה. ונמצא כי אל זה דתיקונא קדמאה דדיקנא מתפשט ומתחלק אל ג' א"ל. והנה שני פאות הזקן הם בשתי צידי הפנים למעלה, וכל פאה מהם יש בו שלשה שמות אל. וטעם היותם שלשה פעמים אל בכל צד הוא כי הנה נמשכין מן ג' מוחין דחב"ד שבו דבתלת חללי גלגלתא, וסיום מקומם הוא עד המצח, ומשם ולמטה יורדת ומתפשטת הארתם ומאירה דרך צדדי הדיקנא והפנים, ומהארת המוחין האלו נעשו בו י"ג תיקוני דיקנא וההארה הראשונה שלהם הוא בתיקונא קדמא ונק' א"ל.

והנה כאשר יוצאת הארה זו של הג' מוחין מאירה ג' א"ל בלחי הימין וג' א"ל בלחי השמאל, מכח ג' המוחין ונמצא שהם ו"פ א"ל. אמנם אינם מתגלים רק הה' אל בלבד, והא"ל הו' נעלם. וטעם הדבר הוא לפי שמוח החכמה מאיר בלחי הימין א"ל שד"י וכן בלחי השמאל, ומוח הבינה מאיר בלחי ימין א"ל יהו"ה וכן בלחי השמאל, והרי ד"פ א"ל. אמנם מוח הדעת להיותו כלול מחו"ג, ושניהם בחי' מוח א' בלבד לפי שהגבורות נכללות בחסדים, ולכן גם כשיוצאת הארתם לחוץ הם יוצאות כלולות ביחד, כי מן הארת החסדים יוצא א"ל אדני בלחי הימין, ומהארת הגבו' יוצא אל אדני בלחי השמאלי, אמנם שניהם כלולים זב"ז, ולכן אינו ניכר רק האל אדני אשר בלחי הימין הכולל את השמאלי עמו. ונמצא כי אינם ניכרים ונגלים רק ה' פעמים א"ל, וז"ס האל – ה' א"ל.

וכוונתנו עתה לעשות בז"א י"ג תיקוני דיקנא ולהמשיך הארתם, ולזה קשיא לי כי הרי בסוד ויעבור נעשה הדבר הזה כמשי"ת שם. והנלע"ד בזה הוא, אעפ"י שלא קבלתי ממורי ז"ל, כי אלו הם מצד מוחין דאימא אשר כבר נכנסו המקיפים שלהם כנ"ל, ואותם של ויעבור הם מן המקיפים דמצד אבא, אשר עדיין לא נכנסו עד ברכת כהנים כנ"ל וכמשי"ת במקומו. ובזה תבין כי יען אלו הם מן המקיפין דמצד אימא, לכן אינם צריכין בקיעה לפי שהם עומדין מחוץ אל נה"י דאימא. אמנם אותם דויעבור הם ממקיפי אבא אשר הם מלובשים תוך נה"י דאימא, ולכן צריכין בקיעה הנה"י דאימא כדי שיצאו הארת

מקיפי אבא לחוץ בסוד ויעבור כמבואר שם. גם אפשר לומר כי עתה נעשים ט' תיקוני דיקנא דז"א בלבד, ואח"כ ע"י ויעבור נשלמים בו כל י"ג תיקוני דיקנא, וכ"ז נלע"ד אבל לא שמעתיו ממורי ז"ל.

ונחזור לבאר ביאור הנז' איך אינם רק ה"פ א"ל בלבד, והוא כי הנה ג' מוחין הם חב"ד, וכל אחד מאיר בשני צידי הפנים, בלחי הימין ובלחי השמאל. והנה מוח הדעת מלובש תוך היסוד דאימא הנקר' שדי כנודע, ונמצא כי שני שמות א"ל שדי שיש בפאת הראש הימנית והשמאלי' נמשכי' ממוח הדעת. ומוח הבינה מאיר בשני צדי הפנים שני שמות אל אדני, לפי שהבינה היא דינין וגבורה, ולכן נק' אל אדני. ומוח חכמה מאיר בשני צדי הפנים שני שמות אל יהוה. ועכ"ז סדרם הוא אל שדי למעלה, ואחריו אל יהוה ואחריו אל אדני, וה"ס דעת ובינה וחכמה שבו. ונודע כי אל שדי הוא בגי' משה הנמשך מהדעת שהוא בחי' יסוד, וטעם הדבר הוא לפי שהנה הג' מוחין האלו הם סתומים תוך נה"י דאימא, ואינם מאירים עד שירד אור שלהם ומתפשט למטה בפאתי הזקן בב' צדדי הלחי', ובהכרח הוא שהדעת שהוא תחתון מן חו"ב שהוא יקדים לצאת בתחילה ומתגלה בדיקנא, ומניח מקום פנוי לשירדו חו"ב גם הם דרך הדעת אשר שם הוא פתח – היסוד דאימא, כי דרך הקוים שלהם אין להם פתח לצאת. וכיון שמוכרח הוא לדעת לצאת בתחילה, ולכן כאשר יוצא נשאר במקום ההוא העליון והפנוי והריקם ונעשה שם אל שדי, וכאשר יורדין אח"כ החו"ב, ונודע כי למעלה במקומם הם יושבים זה בצד זה שוים, משא"כ בדעת שהוא למטה מהם, וכיון שהם שוים למעלה וכאשר יורדים אין שניהם יכולים לרדת ביחד, ולכן החכמה שהיא יותר מעולה יוצאת בראשונה, כי גם הדעת לולי שהוא תחתיהן היה ממתין עד שיוורדין היותר עליונים וגדולים ממנו, ולכן עתה יורדת החכמה ואינה מוצאת מקום פנוי אלא תחת מקום הדעת שהוא א"ל שד"י, ויורד למטה ממנו ונעשה שם בחי' אל יהוה. ואח"כ יורדת הבינה למטה מן החכמה, ונעשית אל אדני תחת החכמה.

והרי נתבאר טעם אל הסדר שלהם, ולפי שהדעת לא נתרחק ממקומו, לפי שמקומו הוא יסוד דאימא, והנה יסוד דאימא התפשטותו הוא עד החזה, ונמצא שאין הדעת יוצא ממקומו אמנם הוא מתפשט בלבד ואינו יוצא ממקומו, לכן אינו נחלק לשנים ואל שדי דימין ושמאל כלולים ביחד ונעשים אל אחד. אבל החו"ב יצאו יציאה גמורה מן הקוים שלהם ונכנסו דרך קו יסוד דאימא, ולכן הם מתגלים לגמרי ונעשים שני שמות אל יהוה ושני שמות אל אדני מימין ושמאל, ולכן הם ה' אל בלבד, וזהו ענין הא"ל ה' א"ל.

והנה בענין ויעבר שאז נבקע ממש יסוד דאימא, אז ניכרין ב' שמות אל שדי אשר בו, ולכן התיקון הראשון שבי"ג תיקוני' הוא א"ל כמש"ה אל רחום כו' (שמות לד, ו-ז), ולפי שה' א"ל כבר נתגלו כאן במל' האל ושם הוא שנגלה האל הו', לכן לא נזכר שם רק אל א' בלבד. והנה אותו שם אל שנגלה הוא שם אל שבלחי השמאלי כנ"ל, כי עתה בהאל לא נגלה רק הימיני לפי שהשמאל לעולם נכלל בימין, ונמצא כי האל הששי הנגלה שם הוא השמאלי.

והנה שני דרכים ביארנו בענין סדר אל שדי אל יהוה אל אדני, זה הפך מזה, ואני מסופק איזה מהם הוא ששמעתי ממורי ז"ל. ונלע"ד שזה הדרך האחרון הוא אמיתי אשר שמעתי, והאמת יורה דרכו.

ואח"כ תכוין במלת האל שהוא אותיות לאה. והענין הוא שתכוין לעשות עתה פרצוף של לאה קודם שתעשה פרצוף רחל, כי פרצוף רחל מתחיל לעשות במלת אל עליון גומל חסדים כו' כמשי"ת בע"ה, ותתחיל עתה בבנין פרצוף לאה, כי צריכין אנו לעשותו לצורך זווג הנעשה אח"כ עמה במלת ויעבר כו' ב"ג מידות כמשי"ת שם בע"ה. ולפי שאין לאה יוצאה רק אחר סיום ג' מוחין דז"א, שהוא בתחילת ב' שלישי הדעת דז"א, כדוגמת רחל שיוצא' בתחלת שני שלישי הת"ת דז"א, ולכן אין אנו מתחילין בבנין פרצוף לאה עד אחר אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שהם בחי' ג' מוחין, ואחר ואלהי יעקב שהוא מוח הדעת דז"א, אז אנו אומרים האל לרמוז אל בנין לאה אשר כאן מקומה.

ואל תתמה במש"ל כי ד"פ נזכרו אלהי לצורך ד' פרצופי לאה כנז"ל, כי הנה אין זה רק בחי' המשכת האורות מן המוחין לאותם ד' בחי' של לאה, כמבואר אצלינו בדרו' ח"י נשים שהמלך מותר בהן. וזו אשר אנו עושים עתה במלת האל, היא האחרונה שבכולם, אחר אשר יצאו כל ד' הארות אלהי אלהי כו' לחוץ. ולפי שרחל איננה רק נקודה קטנה, לכן צריך לבנות לה פרצוף גמור כמשי"ת, אבל לאה שהיא אחרונים דאימא עילאה ממש כמבואר אצלינו, אין צורך כאן לעשות לה פרצוף ממש אמנם רק זכר בעלמא לכוין בה במלת הא"ל, ולהעלותה כאן ולהדביקה מבחוץ כנגד נה"י דאימא במקורה ושרשה האמיתי הא', ובענין נשיאות כפים שבברכת כהנים נת' זה היטב וע"ש.

גם תכוין במלת האל אל מה שהודעתך, כי בעת כניסת המוחין דגדלות של הויות יורדים למטה המוחין דקטנות של שמות אלהים. גם הודעתך כי אינם יורדים מוחין דקטנות רק עד שיכנסו גם ג"ר דמוחין של הויות דגדלות, כי אין כח במוחין דגדלות דו"ק לדחותם ולהורידם. גם נתבאר שם כי כאשר יורדים אלו המוחין דקטנות, הנה מסעם ונסיעתם הא' היא אל הגרון דז"א, וז"ס גרון שהוא בגי' ג' אלהים דג' מוחין דקטנות. ולכן תכוין עתה במלת האל כי עתה הגרון דז"א נעשה מבחי' ג' מוחין דקטנות אלו היורדים שם, כי לפי שכבר נכנסו ג' מוחין ראשונים דמצד אימא, לכן נדחו וירדו ירידה א' אלו המוחין דקטנות, והוא בגרון דז"א כנו', וזה נרמז במלת האל כמו שנבאר.

ויען כי גם שלשה מוחין תחתונים דמצד אבא נכנסו עמהם בז"א, לכן אלו המוחין דקטנות נסעו עוד נסיעה ב' יותר למטה בחג"ת דז"א, וגם זה נרמז בתיבת האל כמו שנבאר. ונמצא שאעפ"י שג' מוחין ראשונים דמצד אימא נכנסו ביחד בז"א עם ג' מוחין תתאין דמצד אבא, עכ"ז גרמו ב' מסעות אל המוחין דקטנות, כי בתחלת כניסת ג' מוחין עלאין דאימא אז ירדו המוחין דקטנות ירידה א', ובהתחלת כניסת ג' מוחין תתאין דאבא ירדו ירידה שנית אל חג"ת דז"א כנו'.

ונבאר עתה ענין מסע הא' איך נרמז במלת האל, והוא אותיות ה' אל, פי' כי הנה אל שלשה שמות אלהים דמוחין דקטנות נודע שהם בסוד מילוי, ואין הפרש ביניהם אלא במילוי אות ה' של אלהים, כי אלהים דמוח החכמה מלוי ההא שבו היא ביודין, ומילוי אלהים דבינה הוא בההין, ומלוי האלהים דדעת הוא באלפין, וסימנם יה"א כמבואר אצלינו בדרוש דקדיש בענין אמין יש"ר כו'. ונמצא כי ההא של שם אלהים משתני' בג' מילויים, וסדרן ה"י ה"ה ה"א, ושלשתם בגי' א"ל, והרי איך אות ה' יש בה שלשה מלויים שעולים בגי' אל. וזהו הא"ל, ר"ל אות ה' אשר ג' מלויים שבה הם בגי' א"ל, והוא רמז אל ג' אלהים דקטנות, ואינן נרמזין כאן אלא בבחי' השינוי שבהם שהוא באות ה"ה"א לבדה כפי בחי' המלוי שבה.

גם תכוין כי עתה כבר נכנסו ג"ר דאימא, וצריכים לרדת אותם ג' אמצעיות שהיו בראש בתחילה ועכשיו ירדו במקומם שהם חג"ת דז"א, ואינם יורדים תיכף אמנם נוסעים ב' מסעות הא' נוסעים אל הגרון דז"א, וזה תכוין במלת האל כדמיון שביארנו במוחין דקטנות.

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק יב, דף נד ע"ג – נה ע"א)

האל. הנה תחלה תכוין כי אחר שנכנסו מוחין עלאין ראשונים דאמא, וגם ג"ת דאבא, כבר הז"א נקרא גדול, ואז מתחיל לצמוח בו שער זקנו ונעשין בו י"ג ת"ד. והנה סוד י"ג ת"ד הוא אל רחום וכו' (שמות לד, ו-ז), וזהו האל הוא תקונא קדמאה דדיקנא שנקרא אל.

אך ה' יתירה של האל, פירושו הוא כי הלא ראוי שתדע, כי הלא זה התיקון קדמאה דדיקנא שהוא אל, והוא מתפשט בבי"ע והוא מנהיג כל העולמות כמבואר אצלינו. והם סוד א"ל שד"י בבריאה, אל הויה ביצירה, אל אדני בעשיה, כמבואר באד"ר בסוד תקונא קדמאה שהוא אל, ואית ביה סוד תלת עלמין וכו' ע"ש. והנה נמצא כי אל זה נחלק לג' שמות אל, והנה הם ב' פאות הזקן מב' צדדי הפנים, הם ו' אל, ג' מימין וג' משמאל. אמנם ענין ג' אל אלו הם נמשכים מג' מוחי חב"ד היושבין בגולגלתא לעילא גו תלת חללי דגולגלתא, וסיומם עד המצח, ומשם ולמטה יורדין הארתן ונמשכים למטה, ואז מאיר הארתן דרך צדדי דיקנא והפנים, ואז נעשה י"ג ת"ד מהארת מוחין הנ"ל הנמשך למטה, והארה הראשונה הוא אל תקונא קדמאה. והנה כשיוצא הארת ג' מוחין אלו, מאירים בלחיים, ג' אל מכאן וג' אל מכאן. אמנם אינם מתגלים רק ה' אל לבד, ואל הו' נעלם. והענין כי מוח חכמה מאיר בלחי ימין אל שדי, וכן בשמאל. וכן מוח בינה מאיר בלחי ימין אל הויה, וכן בשמאל, הרי ד"פ א"ל. אמנם מוח הדעת להיותו כלול מחו"ג, ואינם ניכרין בו אלא מוח אחד לבד, כי אין אנו מונין אותו רק לערך מוח א', כי הגבורות נכללין בחסדים, ולכן גם כשיוצא הארתן לחוץ הם כלולים זה בזה, כי מן הארת גבורות יוצא אל אדני בלחי שמאל, ומן הארת חסדים יוצא אל אדני בלחי ימין. ואמנם ב' אל

אדני אלו הם כלולים זה בזה, ואינם ניכרים רק א' לבד, והוא אותו של החסדים אשר בימין הכולל גם של השמאל עמו.

האל. פירוש ה' פעמים אל. והכוונה לעשות עתה י"ג ת"ד דז"א, להמשיך הארתן. אך קשה כי הלא אח"כ נעשין בויעבור כנודע. לכן נלע"ד כי אלו הם מצד מוחין דאמא שכבר נכנסו המקיפים כנ"ל, אך אותן של ויעבור הם מצד מקיפי אבא שאינן נכנסין בכרכת אבות עד ברכת כהנים כמ"ש. ובוזה תבין כי כאן שהם מקיפי אמא א"צ בקיעה, כי הם מחוץ לנה"י דאמא, אך אותן של ויעבור הם מקיפי אבא שהם מלובשים באותן דאמא, ואז צריך לבקוע נה"י דאמא כדי להוציא הארתן של מקיפי אבא לחוץ, וזהו סוד ויעבור בסוד ביקוע כמבואר אצלנו. כנלע"ד ולא שמעתי מפי מורי זלה"ה, אך האמת יורה דרכו.

אמנם נסיים לבאר איך אינם רק ה' א"ל, ולא ו' א"ל גמורים. והענין כי הלא ג' מוחין חב"ד, וכל א' מאיר מב' צדדים של הפנים, בלחי ימין ושמאל. והנה הדעת הוא בתוך יסוד אמא ונקרא שדי כנודע. נמצא כי ב' אל שדי שבפאות ימין ושמאל, הם נמשכין ממוח (ימין מן) הדעת. ומוח הבינה מאיר בב' צדדי של הפנים, ב' אל אדני, כי הבינה היא דינים ונקרא אל אדני. מוח חכמה מאיר בב' צדדי של הפנים, ב' אל הויה. אמנם סדרן הם אל שדי למעלה, ואח"כ אל הויה, ואח"כ אל אדני, והם דעת וחז"ב, כי אל שדי ג' משה שהוא מן היסוד כנודע.

והטעם בזה, כי הלא ג' מוחין הם סתומים בנה"י אמא, ואינם מאירין עד שירד אורם ומתפשט למטה בב' צדדי הלחיים בפאות הזקן. והנה הדעת אשר הוא למטה מג' מוחין, הוא יוצא בהכרח תחלה קודם לחז"ב, והוא צריך לצאת תחלה ממקומו ולירד למטה כדי להתגלות בדיקנא, ומניח מקום פנוי כדי שירדו חז"ב גם הם דרך הדעת שהוא דרך פי היסוד דאמא, כי דרך הקוין שלהם אין להם גילוי. והנה כיון שמוכרח הדעת לצאת תחלה, לכן המקום הראשון שהוא מוצא הוא נשאר בו, ואינו מניח מקום פנוי אל אחרים, רק שהוא לוקח מקום ראשון והעליון הפנוי, ואז נעשה שם אל שדי. ואח"כ כשירדין חז"ב, הנה כשהם למעלה במקומם שוין הם, ואין הבינה למטה מחכמה, כמו שהיתה הדעת למטה מהם, רק החז"ב הם שוין יחד בב' צדדי הראש, לכן יורד תחלה חכמה שהוא מעולה מן הבינה, מה שאין כן אם היתה הבינה תחתיו. אך תחלה יורד עתה חכמה, כי כבר הוא יכול לירד קודם בינה, ואינו כמו הדעת, ואז יורד ונעשה אל הויה למטה מן אל שדי, כי אינו מוצא מקום פנוי למעלה. ואח"כ יורדת הבינה, ונעשית אל אדני, הרי בארנו טעם הסדר שלהם.

והנה הדעת לפי שאינו מתרחק ממקומו, כי הלא עדיין הוא במקומו הוא יסוד דאמא, ועדיין יסוד אמא מתפשט עד החזה כנודע, לכן אין בו רק התפשטות לבד ולא יציאה לגמרי. לכן אינו נחלק לב', רק אל שדי דימין ושמאל כלולים ביחד, והם אל אחד. אך החז"ב יצאו לגמרי מן הקוין שלהם ונכנסו דרך היסוד דבינה, ולכן הם מתגלים לגמרי מן

הקוין, ונעשו ב' אל הויה וב' אל אדני, א' מימין וא' משמאל ממש. לכן ה' אל הם לבד, וזהו האל – ה' אל.

והנה בויעבור, שאז מתבקע היסוד דאמא ממש, ואז ניכרין ב' אל שדי ג"כ, ולכן תמצא כי תקונא קדמאה הוא אל רחום וכו', והנה ו' אל הם כנו' אצלינו. רק הטעם כי ה' כבר נתגלו כאן במלת האל, ואז בויעבור ניכר גם אל הו', ולכן לא נזכר אלא אל לבד. אמנם אותו אל הוא מצד שמאל (נ"א מצד ימין), כי לעולם שמאלי כלול בימיני, ואינו ניכר רק הימין לבד. ואע"פ שלמעלה בארנו סדר אל שדי וכו' להיפך מזה, זה נלע"ד יותר אמיתי, שכך שמעתי ממורי זלה"ה, ואמת יורה דרכו.

גם תכוין אח"כ במלת האל, שהם אותיות לאה. והסוד שתכוין עתה לעשות פרצוף לאה ג"כ, קודם רדת פרצוף רחל, כי פרצוף רחל מתחלת מן אל עליון וכו' כמ"ש בעז"ה. ועתה תכוין לפרצוף לאה, כי גם היא צריכה לזיווג של ויעבור כמבואר אצלינו שם. ולפי שאין לאה יוצאת רק אחר סיום ג' מוחין דז"א, בתחלת ב' שלישי הדעת דז"א, דוגמת רחל שיוצאת בתחלת ב' שלישי דת"ת דז"א, לכן אין לאה מתחלת רק אחר שאמרנו אלהי אברהם וכו', שהם ג' מוחין כנ"ל, ואחר ואלהי יעקב שהוא דעת דז"א, שם יוצאת לאה שהוא האל.

ואל תקשה ממה שאמרנו כי ד' אלהי הנזכר כאן לצורך לאה, כי הלא כל זה הוא המשכת הארה של המוחין לאותן ד' לאה שיש בז"א, כמבואר אצלינו בסוד ח"י נשים שהמלך מותר בהם. אך זו אחרונה שבכולם, היא הנעשית עתה במלת האל, אחר יציאת כל הד' הארת אלהי וכו' לחוץ. ולפי שרחל היא נקודה לבד, צריכה פרצוף לגמרי כמבואר אצלינו בעז"ה. אך לאה שהיא אחוריים של בינה כנודע, א"צ רק זכר בעלמא במלת האל, להעלותה בכאן ולהדביקה בנה"י דאמא במקומה הראשון.

גם תכוין במלת האל, כי כבר בארנו איך המוחין דאלהים דקטנות יורדין למטה ע"י כניסת המוחין דהויות דגדלות. ובארנו שאין יכולת במוחין דהויות דגדלות להורידן, רק עד רדת ג"ר דהויות, ואז דוחין דקטנות. ועייין בדרוש של המוחין דקטנות ודגדלות, כי שם נתבאר כל זה באר היטב. והנה כשיורדין אלו המוחין דקטנות, יורדין תחלה אל הגרון דז"א, כי גרון גי' ג' אלהים כנו' שם באותו דרוש ע"ש היטב. לכן תכוין ג"כ כי עתה נעשית סוד הגרון של ז"א, כי מציאת אבר הגרון אינו נעשה רק מהמוחין דקטנות היורדין לשם, וכשנכנסין ג"ר דאמא שהם רמוזים באלהי אברהם כנ"ל, אז יורדין ג' אלהים אל גרון במלת האל.

ולפי שנכנסו גם כן ג"ת דאמא באלהי אברהם כנ"ל, לכן יורדין מסע ב' אל חכמה גבורה ת"ת דז"א. נמצא כי אף על פי דג"ת דאבא והג"ר דאמא נכנסו ביחד, עכ"ז ב' מסעות נוסעים האלהים, א' בגרון דז"א מן העת שמתחילין לכנוס ג"ר דאמא, וכשמתחילין ליכנס ג"ת דאבא, אז נוסעים האלהים מסע ב' אל חג"ת דז"א כנ"ל.

והנה מסע ראשון תכוין במלת האל ופי' ה' אל, פי' כי הנה הג' אלהים הם ממולאים כנודע, ואין הפרש ביניהם רק בסוד מילוי של אות ה' מן אלהים, כי אלהים בחכמה מלוי ה' שלו ביודין, ומילוי ה' אלהים דבינה הוא בההיין, ומילוי ה' אלהים דדעת הוא באלפין, וסימנם יה"א כנזכר אצלינו בסוד קדיש אמן יהא ש"ר וכו'. נמצא כי ה' של אלהים הוא משונה בג' מלואים, והם סדרן כך – הי הא הה, ושלתן גי' א"ל. נמצא כי אות ה' יש בה ג' מלואים שהם גי' א"ל וזהו האל, פי' אות ה' של ג' מלואים שהם גי' א"ל, והוא רומז אל ג' אלהים דקטנות, ואינם רמוזים כאן אלא בסוד ההפרש שלהם כנ"ל שהוא באות ה' לבר.

גם תכוין כי הלא כבר נכנסו עתה הג' ראשונות דאימא, וצריכין לירד אותן ג' אמצעים שהיו ברישא, ולירד למקומן שהוא בחג"ת דו"א. ואינם יורדין תיכף, רק עושין ב' מסעות, ותחלה הם נוסעים אל הגרון. וזהו תכוין במלת האל, דוגמת המוחין דקטנות כנ"ל.

שער ההקדמות

(דף לג ע"ד, בעניין המוחין דקטנות ומהותם)

ואמנם בענין המוחין, כבר נתבאר אצלינו בכמה מקומות, כי המוחין של זמן העיבור וזמן היניקה, הם מוחין של אלהי"ם. והאמת הוא, כי מוכרח היא, שאפילו בזמנים אלו של העיבור והקטנות, יש במוחין בחי' הויו"ת. ומה שאנו מזכירים אותם בשם של אלהים, הוא על בחי' הניצוצות. והענין הוא כי מבחי' הכלים נעשו אל העובר תלת חללי גלגלתא שהם עצמות הראש, שבהם ג' חללים ריקנים, ומבחי' הניצוצות נעשו בו ג' קרומות אשר מכסים על תלת מוחין כנודע. ולאלו הג' קרומות הוא שאנו קורים ג' שמות של אלהים לפי שהם בחי' הניצוצות, ונודע הוא כי הניצוצין הם דינים, כי לסיבה זו ירדו הרפ"ח ניצוצין למטה עם הכלים בעולם הבריאה כשנשברו. ומבחינת האורות נעשו בו שלשה המוחין עצמם, והם הנקראים ג' הויו"ת ממש, וזכור זה היטב. וכ"ז הוא במוחין דבזמן העיבור ובזמן היניקה, אשר שני זמנים אלו נקראים ימי הקטנות. ואמנם בחי' המוחין שבזמן הגדלות הם הויו"ת אחרות עליונות, נמשכות מן האורות יותר עליונים של המוחין דאו"א עצמם, ומאשר הם ממשיכים מלמעלה מהם א"א וע"י כנודע.

עוד צריך שתדע שנוי והפרש אחד שיש בין המוחין דקטנות אל המוחין דגדלות, והוא כי המוחין דקטנות הם המוחין החומרים וגופניים, דומים אל בשר גוף האדם, אלא שהוא חומר זך מן הבשר כנראה בחוש העין, אבל המוחין דגדלות הם רוחניות המוחין ונשמה שלהם, כמבואר אצלינו בדרוש המוחין ועיין שם.

(דף סד סע"ג, בעניין ב' מצרים, העליין והתחתון)

והנה זה התיקון הראשון שבדיקנא הנכלל מן ה' שמות א"ל, נקרא מצר העליין בסוד (תהלים קיח, ה) מן המצר קראתי יה, כמבואר אצלינו בביאור י"ג מדות של ויעבור. עוד יש

מצר התחתון, והוא הגרון של בחי' הקטנות, אשר הוא מקום צר ג"כ, וגם יש בו ה' שמות אלהים שהם המוחין דקטנות היורדים שם כנודע. וכאשר אלו הה' א"ל שבדיקנא הם מאירים בה' אלהי"ם שבגרון, אז הקלי' הנאחזות בגרון מתבטלת אחיזתם משם.

וידעת כי מצרים הם הקליפות הנאחזות בגרון באותם אלהים דקטנות, וזהו סוד פסוק (ישעיה יט, ב) וסכסכתי מצרים במצרים, ר"ל כאשר ישפיעו ה' א"ל שבמצר העליון בה' אלהים במצר התחתון, אז (שם יט, א) ונעו אלילי מצרים, הם הקליפות הנאחזות בגרון. וטעם הדבר הוא במה שהודעתך, כי זה האל שבדיקנא הוא נמשך משני אותיות א"ל שבשם אלהים, שבפאתי הראש עצמם ימין ושמאל, והנה הפאה היא היא שרש הדינים, לכן כופה את הדינים שבגרון הנק' אלהי"ם.

(דף עא ע"ב-ג)

[בענין המוחין דעיבור ויניקה, עיי"ש באורך]

(דף עג ע"ג – עד ע"ב)

[בענין המוחין דקטנות, סדר דחיתם ועוד]

דרוש י"א על הנז"ל, מדבר מה נעשה מן המוחין דאלהים דקטנות כאשר נכנסים המוחין דהויו"ת דגדלות.

ונבאר עתה מה נעשה מן המוחין דאלהים דקטנות כאשר נכנסים המוחין דהויו"ת דגדלות. דע כי כאשר יורדים ונכנסים המוחין דהויו"ת דגדלות בז"א ומתפשטים בתוכו, אז יורדים המוחין דקטנות דאלהים למטה עד היסוד שבו. אמנם אינם יורדים בפעם א', רק כפי סדר כניסת המוחין דגדלות בו, כך סדר ירידת המוחין דקטנות, מדרגה אחר מדרגה, עד שמגיעים אל היסוד כמו שנבאר.

הנה נתבאר בכוונת ברכת אבות כי אין המוחין דגדלות נכנסים בפעם א'. אמנם בתחלה נכנסים הו"ק שלהם מבחי' אימא בק"ש, ובתחלה נכנסים הנה"י שבהם, ואח"כ החג"ת שבהם, וכ"ז בעת ק"ש. ואח"כ בברכת אבות נכנסים בתחלה ג"ר דמוחין דאימא, ואח"כ נכנסים ג' תחתונות דאבא, ואח"כ ג' אמצעיות דאבא, ואח"כ ג"ר דאבא, כי אין מוחין דאבא נכנסים כלל עד שנגמרו המוחין דאימא כלם ליכנס.

והנה כאשר עדיין לא נכנסו רק ו"ק דמוחין דאימא, אין בהם כח לדחות ולהוריד המוחין דקטנות למטה. והטעם הוא לפי שו"ק אלו, אע"פ שהם המוחין אינם מוחין ממש, רק הג"ר שלהם אשר הם מוחין ממש בראש ז"א. אבל אלו הו"ק שלהם אינם רק התפשטותם הנמשך מהם, ולכן נקראים גם הם מוחין לסיבה זו. ועוד לסיבה אחרת, במה שנודע כי מבחי' המוחין המתפשטים בנה"י דו"א נמשכים מהם ונעשים המוחין של רישא דנוקבא רחל שמקומה שם כנודע, ולכן גם הם נקראים מוחין מפני שמהם נמשכים מוחין ממש דנוקביה, אבל עכ"ז הם אינם מוחין ממש לסבה הנזכרת. ועוד טעם אחר,

לפי שאלו המוחין דאימא אשר ממנה דינים מתעריין כנודע, ובפרט שהם ו"ק התחתונות שבהם שיש בהם תערוכת דין, ולכן אינם דוחין את המוחין דקטנות שהם דינים.

אבל כאשר נכנסים ג"ר דמוחין דאימא שהם מוחין ממש ואין בהם תערוכת דין, אז הם דוחין את המוחין דקטנות ירידה אחת, וכשנכנסים אח"כ ג' תחתונות דמוחין דאבא יורדים עוד מדרגה אחרת. והטעם הוא, לפי שאע"פ שהם תחתונות עכ"ז הם מבחי' מוחין דאבא שהוא רחמים גמורים בלי שום תערוכת דין, ובפרט אחר שכבר נכנסו ג"ר דמוחין דאימא, ולכן יש בהם כח לדחות את המוחין דקטנות מדרגה אחרת. ואחר כך כשנכנסים ג' האמצעיות דאבא דוחים אותם למדרגה אחרת, וכשנכנסים הג"ר דאבא נדחים לגמרי עד היסוד כנזכר.

וזה סדר ירידתם: הנה כשנכנסים ג"ר דאימא דגדלות ירדו ג"ר דמוחין דקטנות שהיו בראש ונדחו למטה בגרון דז"א. וכשנכנסו ג' תחתונות דגדלות דאבא בראש ז"א נדחו מן הגרון עד החזה דז"א, כי עד שם הוא מקום סיום היסוד דאימא כנודע, וגם שם הוא מקום התחלת קומת הנקבה רחל. וכשנכנסו ג' אמצעיות דאבא בראש ז"א וירדו ג' התחתונות בחג"ת של ז"א, אז נדחו המוחין דקטנות בב' שלישים תחתונים דת"ת דז"א שהוא מקום גלוי החסדים כנודע. וכשנכנסו ג"ר דאבא בראש ז"א ונתפשטו שארית המוחין דאבא למטה בו"ק דז"א כנודע, אז נדחו המוחין דקטנות בנה"י דז"א, ונתקבצו כלם ביסוד דז"א ועומדים שם. ואח"כ כאשר מזדווגים ז"א ונוקביה, יורדים בנוקבא כסדר הנז"ל ע"י הזווג ההוא.

ונחזור לבאר היטב ענין ירידת המוחין דקטנות בסדר המדרגות. ובתחלה צריך שנזכיר לך מה שביארנו לעיל בדרוש הזה בענין ג' אותיות צלם, כי כל דבר שבקדושה היורד ממקום עליון למטה, אל תחשוב שכל מציאותו נעתק מלמעלה ויורד למטה, אמנם הבחי' היותר דקה וזכה שבו נשאר למעלה, כי אינו יכול לרדת למטה מרוב מעלתו, והיותר גרוע יורד למטה, ועד"ז הולך ומתמעט ויורר ממדרגה למדרגה. ולכן אלו המוחין דקטנות הנדחים למטה, מה שהוא יותר זך ומובחר שבהם שהוא מה שהוא יותר רחמים, הוא נשאר למעלה בראש עם המוחין דגדלות, והשאר יורדים בגרון. וכך עד"ז הוא כשחוזרים לירד שנית מן הגרון ולמטה, הכל הוא ע"ד הנז"ל. אבל פשוט הוא שאף אותה הבחינה הזכה הנשארת למעלה, איננה מתחברת עם המוחין דגדלות בהשואה אחת, ולקמן נבאר מה נעשה מהם.

ונחזור לענין, כי הנה בהיות ג' אלהים דקטנות שהם ג' מוחין שבו בראש ז"א, הנה כל שם משלשתם יש לו ק"ך צרופים כנודע מספר יצירה, כי כל תיבה בת חמש אותיות בונה ק"ך בתים. ונמצא כי בג' שמות אלהי"ם הם ג"פ ק"ך צירופים, שהם בגי' ש"ס. ואם תחבר עמהם שרשם, שהם ה' אותיות אלהי"ם, יהיו שס"ה, ואלו הם סוד שס"ה ימות החמה. גם אלו הם סוד שס"ה מיני סמני הקטרת, ואע"פ שבארנו שם באופן אחר, גם זהו הפירוש האמיתי.

אחר כך כשנכנסים ג"ר דאימא דגדלות בראשו של ז"א, אז הזך והמובחר שבמוחין דקטנות נשאר שם כנזכר, והשאר יורד למטה בגרון דז"א, ואמנם שני השלישים של ש"ס הצרופים נשארו למעלה בראש, והג' שבהם שהם ק"ך צירופים שבשם הא' בלבד ירדו שם בגרון.

אח"כ ברדתם עד החזה, אין בהם מיעוט אחר עד אחרי אשר נדחו עד היסוד, שהוא כשנכנסו גם הג"ר דגדלות מצד אבא, ואז נתמעטו חציים כי חציים שהם ששים נשארו למעלה, והס' צירופים אחרים ירדו למטה עד היסוד. והטעם הוא, לפי שכל הו"ק דז"א הם בחי' אחת הנקרא גופא דז"א, ואין בהם ב' מיעוטים בב' הירידות שבהם, א' ברדתם לחג"ת וא' ברדתם לנה"י. אבל כשירדו עד היסוד שהוא סיום כל הגוף, אז יש מעוט א' שנשארו בבחי' ס' צרופים בלבד.

וזהו סוד פסוק (שה"ש ג, ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, כי נודע איך הדעת של רחל נוקבא דז"א הנקרא ישראל מכוון ממש כנגד אחורי היסוד דז"א, ושם בדעת שלה הם הה"ג נקבות. ונמצא כי ששים צרופים אלו שביסוד דז"א נקראים גבורים, כי הם בחי' אלהיים שהוא גבורה ודין, והם גבורות זכרים מן הז"א הנקרא ישראל, וזהו אומרו מגבורי ישראל. ובהיותם שם ביסוד דז"א, הנה הם מכוונים כנגד הדעת של הנקבה הנקראת מטת שלמה, ומשם שומרים אותה ומאירים בה.

והטעם למה ברדתם אל היסוד ירדו חציים, וברדתם אל הגרון ירדו שלישיתם לבד כנז"ל, הענין הוא לפי שהגרון הוא מקום צר מאד ולא סבל רק שלישיתם.

אח"כ נדחים יותר ויורדים ונכנסים בראש הנקבה דז"א רחל, וגם שם נתמעטו ולה ירדו רק חציים שהם ל' צרופים בלבד, והם בחי' ל' מעלות שהמלכות נקנית בהם כנזכר בדברי רז"ל.

ודע כי בענין המיעוט יש שינוי מן ז"א אל נוקבא, כי בנוקבא אין בה רק ב' מיעוטים, הא' הוא כשירדו מיסוד ז"א לרישא דנוקבא, כי אז נתמעטו מס' אל ל' כנזכר. והב' הוא כשירדו עד היסוד דנוקבא, כי אז נתמעטו חציים ג"כ ונשארו ט"ו לבד ביסוד שבה כמו שנבאר. אמנם בפרטות סדר מדרגת הירידה, אפשר שהם ג"כ כמ"ש בז"א שירדו מן הגרון, ואח"כ לג' אמצעים, ואחר כך לג' תחתונות, עד היסוד בה, ואיני זוכר מה ששמעתי בזה ממורי ז"ל.

ונחזור אל ענין המיעוט שביסוד שבה, והוא כי הנה ט"ו צרופים לבד יורדים עד היסוד בה, ושם מתחברים עם הה' גבורות דגדלות אשר לה ביסוד שבה כנודע, והנה ט"ו הם גימטריא י"ה, והוא במה שהודעתך במ"א כי היסוד נקרא י"ה.

ואח"כ יורדים משם, עד ראש עולם הבריאה, ונתמעטו ב' שלישים, ולא ירד רק שלישי א' לבד שהם ה', וזהו סוד בראשית ברא אלהים, כי אלהים הוא בעולם הבריאה. גם זהו סוד

מ"ש בספר התיקונים כי אלהים בגימטריא הכס"א, פי' כי עולם הבריאה הנקרא כסא, הוא בחי' אלהים הזה שירד שם.

ואמנם הטעם למה כאן לא ירדו רק שלישים לבד ולא חזיים כבשאר המדרגות הנז"ל, הטעם הוא לפי שנשתנו וירדו מעולם האצילות אל עולם אחר הנקרא בריאה, ולכן לא ירדו שם רק שלישייתם לבד שהם ה' צרופים, כמנין ה' אותיות אלהי"ם שהם שרש של כל הק"ך צרופים.

ואחר שירדו עד ראש הבריאה אין להם עוד ירידה אחרת, לפי שכיון ששרשם מעולם עליון האצילות די להם שירדו בראש הבריאה, אבל לא יותר למטה כלל ועיקר. ועוד כי אחר שנתמעט מיעוט הנזכר שהם ה' צרופים כחשבון השרש שלהם, שהם ה' אותיות אלהי"ם כנזכר, אין להם עוד מיעוט אחר פחות מזה כלל.

ודע כי כל הכנסת המוחין דגדלות וירידת המוחין דקטנות, הכל תלוי במעשה התחתונים. ויש מי שכפי מעשיו זוכה להורידם מדרגה הראשונה לבד שהוא מן ראש ז"א עד הגרון, ויש מי שע"י מעשיו זוכה להורידם עד החזה, וכן עד"ז עד סוף כל המדרגות הנז'.

וכבר ידעת כי כל השכחה אשר באדם נמשכת לו מן המוחין דאלהים דקטנות, ולכן מי שע"י מעשיו יגרום להוריד המוחין דקטנות ע"י שיכניס מוחין דגדלות כנז', ויסלק לגמרי המוחין דקטנות מכל מדרגות ז"א ויותנו אל נוקביה, יהיה לו זכירה נפלאה בתורה ויבין רזי הסודות של התורה, לפי שהזכירה היא בזכר והשכחה בנקבה, אלא שהמוחין דקטנות בהיותם בזכר מונעים הארת הזכר ויש שכחה. ומי שע"י מעשיו יורידם גם מן הנוקבא אל ראש הבריאה, שזו היא תכלית ירידתם כנז"ל, זה ודאי לא תהיה בו שכחה כלל ועיקר ויגלו לו כל רזי התורה כתקנן בלי שום דופי כלל, אבל מי ומי זוכה לזה, כי בודאי מעלתו גדולה עד אין קץ.

וצריך שנבאר מ"ש לעיל, כי אלו המוחין דקטנות יורדים למטה עד היסוד דז"א. ובתחלה צריך שנודיעך מה שכבר נתבאר אצלינו, והוא כי המוחין של הקטנות של זמן היניקה נתלבשו תחלה תוך הכלים החיצונים של נה"י דתבונה, ואח"כ נכנס כ"ז תוך ז"א. והנה מוח החכמה שבתוך הנצח דאימא אשר בו ג' פירקין, מתפשט בג' ספירות חח"ן. ומוח בינה שבתוך ההוד דאימא, מתפשט בג' ספירות קו שמאלי שהם בג"ה דז"א. אבל מוח הדעת שהוא בתוך היסוד דאימא, הנה היסוד ההוא אינו ארוך ואינו מתפשט רק עד החזה דז"א. וגם כי פיו פתוח למטה ואינו כנצח והוד שהם שתומים בסופם, ולכן מוח הדעת משונה מן החכמה והבינה כי יש בו ב' בחי', כי עד מקום החזה דז"א הוא מלוכש וסתום תוך כלי היסוד דאימא, וסיום הדעת המתגלה מן החזה ולמטה בגלוי גמור, ושם מתפשט ה' חסדים שבו בו"ק ז"א, כנודע דזהו טעם הדבר למה הדעת דאימא מתפשט בו"ק, ואינו יורד ביושר בקו אמצעי כראוי לו כמו שיורד הדעת דיסוד דאבא, לפי שהיסוד דאבא ארוך, והחסדים שבו מתפשטים בו ומוגבלים בכלי ההוא

ואינם נוטים לצדדים, אבל בחי' התחתונה דדעת דאימא שהוא מגולה בלי הגבלת כלי יסוד דאימא, שהוא מן החזה ולמטה, הוא נוטה ומתפזר לצדדים ומתחלק בו"ק ז"א.

ונמצא כי כשיורדים המוחין דקטנות עד היסוד דז"א, גם הכלים שלהם שהם נה"י דאימא יורדים ונופלים עמהם ביחד בלי ספק, ולכן נמצא כי ג' המוחין עליונים דקטנות שהם ג"ר שלהם שבראש ז"א, וגם האמצעיות ואחרונות של חו"ב שבתוך נצח והוד דאימא, כלם נופלים ויורדים ביסוד, כי כשיורדים הכלים של נה"י דאימא, אינם יורדים חצאיהם אלא שלימים. אבל בחי' הדעת התחתונה המתפשטת בו"ק ז"א שהם אורות בלי כלי, נשארים במקומם, מתפשטים בו"ק ז"א ואינם יורדים אל היסוד. ונמצא כי המוחין הנקרא חו"ב דקטנות המתפשטים בכל אורך ב' הקוים, ימין ושמאל דז"א, עם הכלים שלהם שהם נה"י דאימא, וגם מוח הדעת העומד למעלה בראש בלבד, אשר הוא מוגבל תוך הכלי דיסוד דאימא, כל אלו נופלים למטה ביסוד דז"א. אבל הה' חסדים של הדעת המתפשטים בו"ק, שהם אורות בלי כלים, נשארים במקומם יחד עם המוחין דגדלות, ואינם יורדים אל היסוד דז"א.

וזהו סוד מה שאמרו בבר בריה דריב"ל דאתנגיד ואתער, ואמר עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה וכו', ופירשוהו הגאונים שראה לרב יהודה למעלה משמואל רבו.

וסוד הענין במה שהודעתך בשער רוח הקודש, כי כל האמוראים הם מבחי' אלהים דקטנות, ולכן מי ששרשו במוחין שבראש דקטנות, והוא עליון יורד למטה עד היסוד, ומי שהוא מהדעת המתפשט למטה בו"ק, עומד שם במקומו למעלה מן העליונים שירדו ביסוד כנזכר.

ודע כי אין ענין זה נמצא רק במוחין דקטנות, לפי שהם דינים וגבורות וצריך לכופפם שלא ישלטו, ולכן השרש שלהם שהם המוחין בג"ר צריך לאכפא לון ולהורידם למטה עד היסוד, אבל הדעת המתפשט למטה בו"ק, שאינו אלא ענפיו והתפשטותו, אין צורך להורידם למטה.

והנה כשיורדים ג' אלהים בג' מוחין שבראש ז"א ממש בסוד הקטנות עד היסוד דז"א כנזכר, מתחברים שם עם כללות הה' גבורות דגדלות שיורדים עד היסוד כנודע שהם מנצפ"ך, ועם ג' דינים אלו שהם אלהים דקטנות הרי הם ח' גבורות ונחלקות לב' בחי' – ה' ג'. וזהו סוד ביום הגמל את יצחק (בראשית כא, ח), ודרשו רז"ל – ה"ג מ"ל. רמזו אל הח' גבורות של ב' בחי' הנז', והם אותיות ה"ג העומדות ביסוד הנק' מ"ל. ונודע כי יצחק הוא שרש הגבורות, וזהו אומר – את יצחק, שהוא שרש הגבורות.

ודע כי כמו שנתבאר אצלינו כי החסדים המגולים של הגדלות יורדים ביסוד, וחוזרים לעלות ממטה למעלה כדי להגדיל את ז"א. כן אלו האלהים דמוחין דקטנות של התפשטות הו"ק שבמקום המגולה, יורדים ביסוד וחוזרים ועולים למעלה עם החסדים

דגדלות המגולים. וזהו סוד הכתוב שאמר (בראשית כח, יב) והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו.

והענין הוא כי הנה נתבאר אצלינו בשער הגלגולים, כי כמו שיש בז"א גדלות וקטנות, כן כל נשמות התחתונים עד"ז. והנה יעקב נק' קטן כמו שאמר הכתוב (בראשית כז, טו) יעקב בנה הקטן, לרמוז כי היה בו בחי' קטנות ג"כ מלבד הגדלות, ואז היה יעקב בבחי' הקטנות וראה היסוד הנק' סולם מוצב ארצה כנו' בסה"ז, וראה את האלהים דקטנות עולים ויורדים בו כנזכר.

גם זהו סוד ראיתי אלהים עולים מן הארץ הנז' בשמואל (א כח, יג), בהעלותה אותו אשה בעלת אוב, כי גם שמואל היה בו בחי' קטנות בתחלה בסוד ומעיל קטון תעשה לו אמו, וזהו מה שהעלתה בעלת אוב כמבואר אצלינו, ולזה אמרה ראיתי אלהים עולים, שהם האלהים העולים מן היסוד למעלה.

גם פירושו באופן אחר, כי ודאי שלא חרדה האשה בעלת אוב על אלו האלהים שנתפשטו במקום המגולה וירדו עד היסוד, איך חזרו לעלות, כי הנה מתמתקים הם ע"י החסדים דגדלות העולים עמהם, ואין בזה שום היזק כלל. אמנם החרדה היתה באופן אחר, והוא כי הלא נתבאר לעיל כי כשנכנסים מוחין דגדלות בראש ז"א, יורדים הג' מוחין עצמם שהם ג"ר דקטנות למטה עד היסוד ונכפים שם, ולפעמים יורדים יותר ויותר למטה כנו"ל. וכאשר ח"ו יש רוגז וחרון אף בעולם מפני עונות ב"א, גורמים שהמוחין דקטנות יסתלקו למעלה, ואז חוזרים המוחין דגדלות לעלות בראש ז"א כבתחלה, ואז הדינים מתגברים וחרון אף מתגבר בעולם, וע"ז תמהה וחרדה ואמרה – ראיתי אלהים עולים מן הארץ.

(דף עח ע"ג)

[בעניין תיקונא קדמאה דתיקוני דיקנא דז"א והארתו למוחין דקטנות בגרון]

דרוש כ"א. יודיע בו כי התקון הראשון של הדיקנא דז"א נקרא אל.

דע כי התיקון הראשון של דיקנא דז"א נקרא א"ל, הרמוז ב"ג מדות אל רחום וחנון כו' (שמות לד, ו-ז). ונחלק לשנים, כי מצד הימין הוא א"ל, וכנגדו בצד שמאל הוא א"ל, ושניהם נקראים תקון א' בלבד כנודע. וכל א"ל מאלו כולל ג"פ א"ל, שהם א"ל שד"י, א"ל יהו"ה, א"ל אדנ"י, בצד ימין וגו', א"ל אחרים כאלו מצד שמאל של הדיקנא. הרי איך בתקון הראשון יש ו' שמות א"ל, ואמנם אינם נגלים וניכרים רק ה' א"ל לבד, לפי שהשלישי שבימין והשלישי שבשמאל שהוא אל אדנ"י, הם סוד שרש עולם העשיה כנודע, ושם עיקר אחיזת הקלי', וכדי שלא יהיה לקלי' אחיזה בהם, לכן נכללו שניהם זה בזה. וכמו שביארנו בביאור ברכת אבות בתיבת האל, שפירושו ה' אל.

והנה זה התיקון הראשון שבדיקנא, הנכלל מן ה' שמות א"ל, נקרא מצר העליון בסוד מן המצר קראתי יה (תהלים קיח, ה), כמבואר אצלינו בביאור י"ג מדות של ויעבור. עוד יש

מצר התחתון, והוא הגרון של בחי' הקטנות, אשר הוא מקום צר ג"כ, וגם יש בו ה' שמות אלהים שהם המוחין דקטנות היורדים שם כנודע. וכאשר אלו הה' א"ל שבדיקנא הם מאירים בה' אלהי"ם שבגרון, אז הקלי' הנאחזות בגרון מתבטלת אחיזתם משם.

וידעת כי מצרים הם הקליפות הנאחזות בגרון באותם אלהים דקטנות, וזהו סוד פסוק (ישעיה יט, ב) וסכסכתי מצרים במצרים, ר"ל כאשר ישפיעו ה' א"ל שבמצר העליון בה' אלהים במצר התחתון, אז (שם יט, א) ונעו אליילי מצרים, הם הקליפות הנאחזות בגרון. וטעם הדבר הוא במה שהודעתין, כי זה האל שבדיקנא הוא נמשך משני אותיות א"ל שבשם אלהים שבפאתי הראש עצמם ימין ושמאל, והנה הפאה היא היא שרש הדינים, לכן כופה את הדינים שבגרון הנק' אלהי"ם.

שער הפסוקים

(פר' וישב, סימן טל, דף יז ע"ג – יח ע"א, בעניין המוחין דקטנות)

הנה צריכים אנו לבאר עתה דרושים רבים נכללים בדרוש זה כמו שתראה. נודע כי ז"א יש לו בתחלה בזמן קטנותו ג' מוחין, שהם ג' שמות של אלהים, דיודי"ן והה"ן ואלפיי"ן כנודע, וסימנם יה"א – יודי"ן והה"ן אלפיי"ן. ואח"כ בזמן גדלותו יש לו מוחין דהויו"ת, וכשנכנסים בו מוחין אלו דגדלות, הם מורידים ודוחין את המוחין דקטנות למטה, כמבואר במקומו אצלינו, ושם נתבאר כי תחלת מקום ירידתם הוא בגרון דז"א.

והנה צריך לחקור, כי כל שאר איברי האדם נרמזים ביי"ס, כי ג' מוחין שבו הם ג"ר חב"ד, וז"ס תחתונות הם מהזרוע ימין ולמטה בשעור קומת הגוף, אבל בחי' הגרון אין כנגדו בחי' הי"ס. אבל הענין מובן עם הנזכר, כי הנה ג' מוחין דקטנות, כשנדחים ויורדים למטה, הם מתחילים לירד דרך הגרון. ולהיותו אבר צר ודק, הם מתעכבים ומתקבצים ועומדים שם. ונודע כי בגרון יש ג' מיני צנורות ומעברים, אשר חיות האדם תלוי בהם, הא' הוא הקנה, הב' הוא הושט, הג' הם הוורידין והמזרקים שבהם מתפשט כל דם האדם וכל חיותו כנודע, כמ"ש בגמרא הזהרו בורידין כר' יהודה שאמר צריך שישחוט את הוורידין.

והנה ג' צנורות אלו נעשו מן הג' מוחין דקטנות שירדו שם, כי ממוח החכמה דקטנות נעשה הקנה, ומן מוח בינה נעשה הושט, ממוח הדעת נעשו הוורידין. והענין הוא כי מוח חכמה הימנית מתפשט בקנה, שהוא לצד ימין. וז"ס מ"ש בס"ה בפרשת פינחס בר"מ, כי ריאה שואבת כל מיני משקין, ולכאורה הוא תימא גדול כי אם יכנס טיפת מים כל שהוא דרך הקנה, ימות האדם. וגם כי הרי בעינינו אנו רואים כי סוף הקנה הוא מתפשט בריאה ובלב, ואין מקום מעבר בהם, לכשיצאו דרך שם המשקין הנכנסים בקנה. אבל הענין הוא כי הושט הוא מעבר אכילה ושתייה וכל מיני משקין, והקנה איננו משמש אלא לקול ודבור בלבד, כנזכר במ' ברכות ונזכר בפרשת פינחס עצמה, כי הקנה הוא מעין העה"ב שאין בו לא אכילה ולא שתייה וכו'. אמנם בהיות המים והמשקים יורדים בצנור הושט, בהגיעם עד מקום הריאה, אז מכח האש והחום הגדול היוצא מן להב הלב אל הריאה

כנודע, אז הריאה שואבת דרך מחיצות הושט והריאה את המשקין הדקים והזכים העוברים דרך שם בדרך שאיבה ושאיפה בלבד, ונותנם אל הלב כדי לקרר חומו הגדול. וכנודע כי הושט דבוק עם הקנה והריאה עד הגיעו למטה אל מקום האצטומכא, ולהיות כי הריאה שואבת המשקין והמים שהם בחי' החסד – קו ימין וכמ"ש בספר התקונין, כי היסוד של המים שהיא ליחה הלבנה שבאדם, שרשו בריאה, ולכן מוח חכמה הימנית של הקטנות נמשך תוך הקנה היורד אל הריאה.

ומוח הבינה נמשך דרך הושט שהוא בקו שמאל, אשר בו עוברים המאכלים. ונודע כי כל המזון נמשך מן הגבורה, בסוד קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, כנזכר בפרשת תרומה בס"ה.

ומוח הדעת האמצעי נמשך דרך הוורידין, הממוצעין בין הקנה והושט, והם עיקר חיות האדם, כי הדם שהוא נפש האדם מתפשט בתוכם. וכבר נתבאר אצלינו, בפסוק שופך דם האדם באדם דמו ישפך (בראשית ט, ו), איך היסוד של אימא הנקרא אהי"ה בבחי' אחוריים שלו הפשוטים, העולים בגימטריא ד"ם, הם מתלבשים תוך אות הוא"ו דהוי"ה דמ"ה דאלפי"ן שבז"א שהיא בת"ת שבו. ואות א' שבמלוי וא"ו הוא סוד שם אהי"ה הנזכר, והיא נקרא דם האדם, כי היסוד דאימא הוא מלבוש הדעת הכולל חסדים וגבורות המתפשטים דרך הוורידים הנזכר, בסוד עשרה דמים שבהם כנזכר אצלינו בדרוש פסח ויציאת מצרים, והוא בסוד ובדעת חדרים ימלאו (משלי כד, ד), שהוא דם חיות האדם המתפשט בכל גוף האדם דרך הוורידים הנקראים חדרים קטנים. ונמצא כי הדמים הנמשכים תוך הוורידים הם מוח הדעת דקטנות היורד שם בזמן הגדלות כנודע.

והרי נתבאר היטב ענין הגרון וענין ג' הצנורות שבו, איך הם מבחי' ג' מוחין דקטנות שירדו שם כנזכר. ולכן נקרא המקום הצר הזה גרון, שהוא בגימטריא ג' שמות אלהי"ם פשוטים שהם בקנה ובושט והוורידין, והגרון כולל שלשתם כנו"ל בפרשת ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה.

והנה נתבאר במקומו כי כשנגמרים ג"ר דמוחין דמצד אימא ליכנס בראשו דז"א, טרם שיכנסו מוחין דאבא, אז יורדים ג' מוחין דקטנות בגרון דז"א ומתלבשים בג' הצנורות שבו כנזכר. והנה גם המוחין דו"ק דגדלות הם מתפשטים בגופא דזעיר, כי כבר נגמרו ליכנס כל המוחין דאימא כנזכר, והם יורדים ומתלבשין תוך ג' המוחין דו"ק דגדלות שהם בחי' הוי"ת, אבל המוחין דקטנות הם אלהים.

ונמצאו שם ג' הוי"ת דמוחין דו"ק דגדלות מלובשים תוך ג' אלהים דמוחין דקטנות, והם ג' חבורים של הוי"ה ואלהים, שכל חיבור מהם הוא בגימטריא יב"ק, וז"ס יעקב שנאמר בו (בראשית לב, כג) ויעבור את מעבר יב"ק, כי הנה יעקב הוא יסוד דאבא המתפשט דרך הגרון דז"א אשר בו ג' חבורים הנז', שכל אחד מהם נקרא יב"ק. ולכן הגרון נקרא מעבר יב"ק, וכמבואר עניינו למעלה בפרשת ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה.

וז"ס פסוק (איוב יז, ב) שלו הייתי ויפרפרני וכו', כי הנה ג' חיבורים הנז' שהם ג"פ יב"ק, הם בגימטריא של"ו, כי בהיות המוחין דהויו"ת דו"ק דגדלות מתפשטים תוך ג' אלהים דמוחין דקטנות בהיותם בגרון כנז"ל, אז נקרא המקום ההוא שלו, כי הדינים דאלהים מתמתקין עם הרחמים שהם ההויו"ת, ויש שלום ושלוה בעולם, ואין הדינים מתגברים. ונודע כי אין הדין מתמתק ונכנע אלא ע"י שרשו, והנה הגבורות החמשה דדעת דגדלות הם שרש להם, וברדתם דרך הגרון אז הם מכניעים וממתקים את הדינים של אלהי"ם דמוחין דקטנות. ואמנם כאשר אין ההויו"ת מתפשטות שם, אז הדינים של אלהים דקטנות מתגברים וגורמים מלחמה בעולם, וז"ש איוב בתחלה (שם) שלו הייתי, כאשר היו מתמתקים האלקים דקטנות עם ההויו"ת דגדלות העולים בגימטריא שלו. ואח"כ כאשר נסתלקו משם ההויו"ת דגדלות, אשר מכללם הם ה' גבורות שבדעת הנקראים מנצפך כמנין פ"ר שהיו שרשי הדינים, ולכן היו ממתקים אותם כנזכר. ועתה שנסתלקו הגבורות ההם הנקראים פ"ר, אז שלטו בו הדינים הקשים דקטנות דאלהים, ויפרפרני – עשני פירורין פירורין מרוב היסורין, ע"י שנסתלקו פ"ר הגבורות.

והנה זה היה בבחי' צד הפנים שלהם, הנקרא גרון. וגם בבחי' האחור שלהם הנקרא עורף, ע"ש הדינים הקשים אשר באחור ההם ולכן נקרא ערפה, וגם פרעה היה יונק משם כמו שיתבאר לקמן, הנה אחז בערפי (איוב טז, יב), שהם אותם הדינים הקשים אשר בהם נאחזים הקליפות הנקראים ערפה ופרעה, ועל ידי כן ויפצצני ג"כ, שהוא יותר דק מן הפירורין הנז' במלת ויפרפרני.

והנה כאשר מתחילים ליכנס גם המוחין דגדלות מצד אבא בז"א, אז מתחילים לירד גם המוחין דקטנות מן הגרון ולמטה, וכשנגמר כניסתם אז נגמר ירידתם של מוחין דקטנות לירד עד היסוד דז"א, ושם הם עומדים עד שיזדווג זעיר בנוקביה, ויוצאים מן היסוד וניתנים בבחי' טיפת זווג ביסוד הנקבה.

וכן נבאר עתה ענין היסוד דזעיר, כי הנה נתבאר אצלינו שהוא נקרא מגדל הפורח באויר, שאין לו על מה לסמוך באימא עילאה, כי ב' קוים שלו מתפשטים בהם תלת פירקין דנצח וג' פירקין דהוד דאימא, אבל בקו אמצעי שבו התפשטות היסוד דאימא, הנה נשלם ונגמר בחזה בת"ת שבו, אבל יסוד דזעיר אין לו בחי' באימא עילאה שיסמוך עליה.

ונבאר עתה ענינו, כי הנה הוא נעשה מב' בחי' של אורות העליונים היורדים בה והם אורות דקטנות ודגדלות, אבל יש חלוק ביניהם, כי בחי' האורות דקטנות, הנה כל שלשה אורות מוחין דקטנות לוקח הוא אותם, אבל בחי' אורות דגדלות איננו לוקח רק בחי' מוח האמצעי הנקרא דעת.

וזה ביאורו, הנה נתבאר כי כאשר נכנסו גם מוחין דאבא דגדלות, אז יורדים תלת מוחין דקטנות שהם ג' אלהים למטה ביסוד, ואז נקרא יוסף, לפי שכל שם אלהים מאלו הג' יש

בו ב"ן אותיות בפשוטו ובמלואו ובמלוי מלואו, ונמצא כי בג' אלהים הנזכר יש ג"פ ב"ן אותיות, וג"פ ב"ן הם בגימטריא יוסף.

ובזה תבין פסוק (איוב א, ו; ב, א) ויבאו בני האלהים להתיצב על ה', כי בני האלהים הם ג' מוחין אלו, שכל אחד מהם הוא ב"ן אותיות אלהים, ולכן נקראים בני האלהים, אבל מוחין דגדלות הם הויו"ת, ותמיד המוחין דקטנות נכנסים ונמתקים ע"י ההויו"ת דגדלות. ועוד שההויות של המוחין דגדלות עומדים למעלה בראשו של זעיר, ומכניעים ומורידים לבני האלהים דקטנות למטה ביסוד דזעיר, אבל אז היה ביום ר"ה, כי לכן כתיב (שם) ויהי היום ויבאו בני האלהים, כמ"ש חז"ל במ"ר ובספר הזוהר, ואז חוזר האצילות לקדמותו בעת שנברא העולם, וחוזר ז"א לבחי' הקטנות כנזכר בסוד תפלות דר"ה, ואז חוזרים אותם המוחין דקטנות הנקראים בני האלהים להתעלות למעלה בראשו כבראשונה, וזש"ה (שם) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה'.

עץ חיים

(שער כב, פרק ג, ח"א, דף קה ע"א-ד, בענין המוחין דקטנות וסדר דחיים)

[עין עוד: מכוא שער, שער ו, ח"ב, פרק ב, דף נו ע"א]

אמנם כשבאין ימי גדלות, אז נכנסים המוחין דגדלות שהם הויות ומתפשטין בכל הז"א כנודע, ואז יורדין כל המוחין של אלקים למטה עד היסוד. ואמנם סדר ירידתן אינו בפעם אחת, רק כפי סדר כניסת המוחין דגדלות כך סדר ירידת אלהים דקטנות. כיצד, הרי בארנו כברכת אבות שאין מוחין דגדלות נכנסין יחד, רק תחלה נכנסים בק"ש ו"ק תחתונים דאמא – חג"ת נה"י, בתחלה, ואח"כ נכנסין חג"ת, ובברכת אבות נכנסין ג"ר דאמא, ואח"כ נכנסין נה"י דאבא, ואח"כ חג"ת דאבא, ואח"כ ג"ר, כי אין המוחין דאבא נכנסים עד שיכנסו המוחין דאמא כולם.

ובק"ש שעדיין לא נכנסו רק ו"ק המוחין דאמא, אין בהם כח לדחות ולהוריד המוחין דקטנות, לפי שו"ק אלו אע"פ שהן מוחין, אינם מוחין ממש רק אותן ג' ראשונות שהם ממש מוחין בראש ז"א, אך אלו התפשטותן הם בגופא, אך מה שאנו קורין אותן מוחין הוא לפי שהתפשטותן נמשך מן המוחין, וגם לפי שהמוחין של המלכות נמשכין מהם כנודע, שמן התפשטות המוחין דנה"י דכורא מתמן אתפשט נוקבא מאחוריים ומשם נעשה לה מוחין, רק עיקר המוחין הם ג"ר, ולכן אין כח בו"ק לדחות המוחין דקטנות.

ועוד סבה אחרת, כי אלו הם מוחין דאמא דמינה דינין מתעריין, ובפרט היותן בחי' ו"ק שיש בהן תערובות דין, לכך אינם דוחין האלקים דקטנות שהם דין. אך כשמתחילין לרדת ג"ר דאמא עד תשלום כניסת מוחין דאבא, אז הוא ירידת מוחין דקטנות, כי גם ו"ק דמוחין דאבא הם דוחין האלהים דקטנות להיותן בסוד מוחין דאבא שאין בהם שום דין כלל כנודע, ובפרט אחר שכבר נכנסו ג"ר מוחין דאמא.

ועתה נבאר הסדר. כשנכנסין ג"ר דמוחין דאמא, אז מורידין את המוחין דקטנות למטה בגרון דז"א. נמצא שירדו ג"ר דקטנות בגרון דז"א, אח"כ בכניסת ג' תחתונות דמוחין דאבא יורדין מן הגרון אל חג"ת דז"א, עד שליש עליון דת"ת דז"א המכוסה, ששם הוא סיום יסוד אמא בת"ת דז"א כנודע, ושם הוא תחלת בנין הנוקבא משם ולמטה. וכשנכנסין ג' אמצעים (דאבא), אז יורדין בב"ש ת"ת דז"א המגולים, וכשנכנסין ג"ר דאבא אז יורדין מב"ש ת"ת אל נה"י דז"א, ומתקבצים שם כולם ביסוד דז"א, ועומדין שם. ואחר כך, ע"י זוג, הם יורדין אל הנוקבא כסדר הנ"ל, אמנם לא כל אדם זוכה לזה.

דע כי יש מי שבידו כח במעשיו להוריד האלקים דקטנות מרישא דז"א עד הגרון, ויש מי שיוכל לדחותו עד החזה, וכן כפי סדר כל המדרגות הנ"ל. והנה כל כח שכחה שיש באדם נמשך לו ממוחין דקטנות אלו, ומי שיוכל להורידן ע"י מעשיו למטה ע"י שימשיך מוחין דגדלות וידחה אלקים דקטנות ויסלקם מז"א לגמרי, אז יהיה לו זכירה נפלאה בתורה ויבין כל רזי התורה, כי כל זכור הוא בדכורא, רק אלקים דקטנות מונע ההארה דדכורא בסוד זכור. ואמנם מי שיורידם גם מנוקבא עד הבריאה, זהו ודאי לא יהיה שום שכחה לו, ויתגלו לו רזי התורה כתקונן.

ונבאר עתה סדר ירידתן. דע כי בהיותן תחלה ברישא דז"א, אז הם ג' שמות אלקים בג' מוחין דז"א. וכבר ידעת כי כל תיבה בת ה' אותיות בונה ק"ך בתים, והנה ק"ך צירופים יש בשם אלקים, ואמנם הם ג' פעמים אלקים, ג"פ ק"ך הם ש"ס, וה' אותיות אלקים עצמן הרי שס"ה, ומכאן הם שס"ה ימות החמה. ועיין מ"ש בביאור פטום הקטורת בסוד שס"ה מנים כו', ושם ביארנו פי' אחר, וגם זה שבכאן אמיתי.

אח"כ ברדתן אל גרון דז"א שם מתמעטין, והענין כי כל דבר עליון כאשר יורד אין כולו יורד, רק מתמעט ומתברר. והיותר מובחר שבו נשאר למעלה, כי אינו יכול לירד למטה, והשאר נופל ויורד למטה. וכן בכאן היותר מובחר וזך ורחמים נשאר למעלה עם המוחין דגדלות, והשאר יורד למטה. והנה ברדתן למטה בגרון (ג"א מן הגרון), אז נתמעטו והם בין כולם שם א', והוא צירוף א' שהוא ק"ך צירופי אלקים לבדם, שהוא השליש ממה שהיה למעלה. אח"כ ברדת המוחין דקטנות ביסוד דז"א, אז שם מתמעטין ואין שם רק חציים והם ס', והם סוד הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה (שה"ש ג, ז), כי אלו הם ס' אלקים מצד הגבו' ונקראו ס' גבורים. וכבר ידעת איך המלכות היה אחורי ז"א נגד נה"י, והה"ג שלה הם בדעת שלה כנגד היסוד דז"א. ונמצא שהס' גבורים אלו הם נגד מטתו של שלמה, והם מגבורי ישראל שהוא ז"א הנקרא ישראל ולא יעקב, והם גבורים מסטרא דדכורא ולא מסטרא דנוק', ומשם שומרים מטת שלמה שהיא הנוק' ומאירין בה. אמנם כל ו"ק הם מציאות אחת, כי הכל נקרא גופא, ולכן אינם ב' מעוטים דאלהים, א' בג' אמצעית וא' בג"ת, כי הכל גופא, ולא יש רק מיעוט א' שהוא אחרי רדתן אל היסוד סיומא דגופא.

אח"כ נדחין יותר ונכנסין ברישא דנוקבא, ושם מתמעטין חציין ונשארים ל', והם סוד שלשים מעלות שהמלכות נקנית בהם (תנא דבי אליהו זוטא, יז). והטעם שבכל המדרגות אינם מתמעטין רק חציין, ובגרון דז"א לא נשארו רק שליש א', כי הוא מקום צר מאד, ואח"כ יורדין אל יסוד נוקבא, ואינם על דרך ירידת ז"א שיורדין ומתמעטים מיעוט א' בגרון כו', אך סדר הירידה מג"ר לגרון, ומשם לג' אמצעית, ומשם לג"ת נוקבא, ואפשר דהוי ע"ד דכורא ואיני זוכר. אך בענין המיעוט, אין בנוקבא רק ב' מיעוטים, א' ברישא וא' ביסוד דילה סיומא דגופא. אמנם כל הה"ג שלה הם ביסוד שלה כנודע, ואלו אלקים דקטנות מתערבין עמהן, ואז הם שם חציין שהיו מתחלה ברישא, ואינם רק ט"ו, והם סוד י"ה וז"ש במ"א שהיסוד נקרא י"ה. אח"כ יורדין בראש הבריאה, ושם הם שליש לבד, כי לפי שירדו מאצילות לבריאה, אז נתמעטו ב"ש ונשארו ה' לבד, אמנם זהו ה' אותיות של אלקים, וז"ס בראשית ברא אלהים, כי אלהים הוא בבריאה. גם ז"ס אלהים גימטריא הכס"א כנזכר בתקונים, ורמזו וכוננו לשם זה, כי הלא הבריאה הוא סוד הכסא שהוא סוד אלקים כנ"ל, ומשם ולמטה אין שום ירידה אחר ששרשם באצ"י א"א להם לירד יותר אלא בראש הבריאה, ואינן יורדין ירידה אחרת כלל, ואשרי מי שיוכל להורידן עד כאן כי גדלה מעלתו לאין קץ.

גם תראה כי אחר שהם ה' כחושבן ה' אותיות אלקים שהוא השורש שלהם, אין להם עוד מיעוט. והנה כשירדו אלקים דקטנות אל ג' אמצעית דז"א, אז נעשו ב' הידים דז"א מבחי' ב' שמות דאלקים, כי כפי הזמנים כך משתנים הפעולות. ועתה כשירדו אל הזרועות, אז נעשו בחי' ידים של ז"א מן מוחין דאלקים, ואז ה' אצבעות היד מה' אותיות אלהים, גם י"ד פרקין של אצבעות הם מילוי שם אלקים, והם י"ג אותיות ובהם כללות השם כנגד י"ד פרקין, והזרוע כולו כנגד השם אלקים עצמו, ולכן שורש הדינין בזרועות כי הם סוד מנצפ"ך כפולות בימין ושמאל. והנה הדינין יש להם ה' מקומות כנזכר באדרא, וא' מהם הוא הזרוע, וזהו הטעם שהקליפות נאחזות שם תמיד, וז"ס נטילת ידים.

ודע כי האלקים שיורדין עד היסוד אינם רק מג' מוחין, כי התפשטות של המוחין דקטנות בו"ק דז"א נשארין במקומם, באופן שיורדין ג' אלקים דמוחין ביסוד, וז"ס ביום הגמל את יצחק (בראשית כא, ח), ודרז"ל שהוא סוד ה"ג מ"ל. והענין שכבר בארנו איך ביסוד דז"א יש ח' גבורות, וזהו ה"ג מ"ל, כי ה"ג הם ח' גבורות שביסוד הנקרא מלכות. ואמנם הם נחלקות לשתי חלוקות ה' ג'. כיצד, ה"ג מנצפ"ך דגדלות, וג' אלקים דקטנות, הרי (שה') גבורות (הם) ה' וג' משתי הבחי', וזהו את יצחק, כי יצחק הוא שורש הגבורות כמבואר. אמנם קשה איך אפשר שירדו שלשה מוחין ונשארו הו"ק במקומן, כי הלא אלו מלובשים בנה"י דתבונה, ואם כן איך ירדו שלשה פרקין עלאין דנה"י לתתא ונשארו ב"ש נה"י התחתונים למעלה, וזהו אין השכל סובלו. והענין הוא כי הרי כבר בארנו שהיסוד דאמא מסתיים בחזה דז"א. והנה המוח דחכמה דז"א מתפשט בג"ס דז"א, שהם קו ימין חח"ן, ומוח בינה דז"א מתפשט בקו שמאל בג"ה, ומוח דעת אינו עד"ז לפי

שנ"ה דאמא הם סתומות, ומתפשט המוח מלובש בתוכם בב' הקוין ימיני ושמאלי, אך מוח דעת בא מלובש ביסוד דאמא. ואמנם עד מקום סיום יסוד דבינה בא הדעת הנ"ל מוגבל ומלובש בתוכו, אך בהסתיים יסוד דבינה הוא נגלה ויוצא לחוץ, ושם אין מי שיגבילנו, ולזה הטעם מתפשטים ה"ח של הדעת לכל הגוף דז"א ומתפשטין בחג"ת נה"י כמבואר אצלינו, כי אם יסוד הבינה היה ארוך גם הדעת שבו היה מתפשט דרך קו אמצעי ביושר כמו שאר הב' קוין. נמצא כי האמת הוא שג' מוחין עלאין אלו דאלקים דרישא הם המוחין המתפשטין בחג"ת נ"ה תוך נ"ה דאמא כולם, נופלין למטה ביסוד, כי כשנופלין נה"י דאמא ביסוד נופלין שלימים לא למחצה. וכן גם המוחין שבתוכם נופלין, אך דעת המתפשט בגופא בגלוי בו"ק אין מי שיגבילהו, ולכן נשאר במקומו ואינו יורד עם השאר אל היסוד. ונמצא שכל המוחין שבחו"ב, אפילו המתפשטים בו"ק, הכל נופל, וכן הדעת בחי' קיבוצו במקומו ברישא נופל, אך בחי' התפשטות הדעת בו"ק נשאר שם תמיד, ואפילו בזמן היות שם מוחין דגדלות.

אמנם ז"ס עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה הנזכר ברב יהודה תלמידו של מר שמואל (פסחים, דף נ ע"א), וסוד הדבר שכל האמוראים הם מבחי' אלקים דקטנות, ומי שהוא מאלקים דקטנות דרישא נופל הוא למטה ביסוד, ומי שהוא מן התחתונים שהוא מהתפשטות ו"ק הוא למעלה והבן זה.

ואמנם בחי' זו אינה נמצאת רק באלו המוחין דקטנות, כי הם אלקים דינין, והשורש שלהם שהם המוחין נכפין וצריך להורידם אל היסוד לכופם, אבל הו"ק שאינם רק התפשטות שלהם א"צ להורידם, וכמו שמצינו שבה"ח דגדלות יורדין ה"ח המגולין ביסוד, וחוזרין ועולין למעלה כדי להגדיל ז"א, כן עד"ז האלקים שבמקומות המגולים נופלין ביסוד וחוזרין ועולין עם החסדים הנ"ל, וז"ס סולם מוצב ארצה (בראשית כח, יב) שראה יעקב שהוא סוד היסוד הנקרא סולם מוצב, שבו ראה אלקים עולין ויורדין בו על דרך הנ"ל, וז"ס אלקים ראיתי עולים מן הארץ הנזכר בשמואל (א כח, יג).

וכבר הודעתין לעיל איך יעקב ושמואל היו תחלה מסוד אלקים דקטנות, גם אמרו ראיתי אלהים עולים באופן אחר, והוא כי האשה בעלת אוב תמהה מאד ונחרד לבה על דבר זה. והענין כי עליית אלקים שהם בחינת התפשטות המגולה של אלקים, אין ניכר בעלייתן כלל כי הם מתמתקים ע"י החסדים דגדלות, אך החרדה שלה היה באופן אחר, והוא כי הלא בארנו כי ע"י הורדת המוחין דגדלות מורדין ג' מוחין דקטנות לתתא ביסוד ואתכפיין תמן, אז יורדין יותר למטה כנ"ל. אמנם כשיש ח"ו רוגז בעולם מחמת פגם עבירות, אז מסתלקים המוחין דגדלות שבו שהיו כופין המוחין דקטנות, ואז עולין אלו האלקים למעלה ברישא דז"א, ואז יש רוגז גדול ח"ו, ולכן אמר שמואל (א כח, טו) למה הרגזתני לעלות, שהיה מתיירא מן הדין, וז"ש ראיתי אלקים עולים מן הארץ.

ונחזור לענין, דע כי בירידת מוחין דאלקים אל הגרון דז"א, כבר בארנו זה בסוד חלום יוסף עם שר המשקים ושר האופים ושר הטבחים ועם פרעה, כי כולם מסוד אלו האלקים

ואלו הג' שרים הנ"ל הם הג' מוחין דאלקים, ומקום חנייתן בקנה ובושט ובוורדיין שבגרון וכן גרון גימטריא ג' אלקים עה"כ.

(שער כו, פרק ג, ח"ב, דף טז ע"א)

ודע כי למעלה בתקונא קדמאה של הדיקנא נקרא א"ל, והם ו' א"ל, הם ג' מימין אל שד"י אל הוי"ה אל אדנ"י, וג' משמאל כיוצא בהם. ואמנם אינן נזכרים רק ה' לבד, כי ב' תחתונים שהם אל אדנ"י שבימין ושמשמאל הם סוד עולם עשיה, וכדי שלא יהיה אחיזה לחיצונים אשר שם, לא נתגלה רק שניהן זה כלול בזה, כמבואר אצלינו בברכת האל הגדול וכו'.

והנה נגד אותו א"ל שבדיקנא הנקרא מצר עליון, בסוד מן המצר קראתי י"ה (תהלים קיח, ה), יש ג"כ (ה') אלקים בגרון של בחי' קטנות, ואלו נקרא מצר תחתון שהוא צרות גרון, וכשאלו ה' אל שבמצר העליון מאירין אל ה' אלקים שבמצר תחתון, אז מתבטלים החיצונים היונקין מן הגרון, וזהו (ישעיה יט, ב) וסכסכתי מצרים במצרים, תחתון בעליון, ועי"ז (שם יט, א) ונעו אלילי מצרים. וכבר ידעת כי אל של הדיקנא הוא סוד א"ל מאלקים שבפאה, והוא שורש הדינין, לכן כופה את הדינין שבגרון הנקרא אלקים.

(שער כח, פרק ה, ח"ב, דף כ ע"א-ב, בעניין הגרון)

ואחר היניקה נגדלו המוחין האלו עד י"ג שנים באופן זה, כי המוחין ג' שהם ג' אלקים יורדין למטה ונעשית מהן סוד הגרון, כי גרון גימטריא ג' אלקים, ומוחין אלו שבשם אלקים מהתבונה כנודע וכולן נכללין בגרון, ולכן הגרון הוא בבינה, ולפי ששורש הגרון הזה נעשה ע"י המוחין האלו גם בינה נקרא מוח גרון כנודע בזוהר במקומות רבים, לכן הבינה נקרא אלקים. וז"ס ואברם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן (בראשית יב, ד), כי אברהם סוד זרוע ימין של החסד יצא מן הבינה הנקרא גרון גימטריא חרן, וזהו בצאתו מחרן כי כל אלקים דינא קשיא סוד חרון, אף וזהו נח"ר גרונ"י (תהלים סט, ד).

ובזה תבין איך הגרון אינו רחב, אלא אדרבה הוא יותר קטן מרוחב הראש, וכ"ש מרוחב הגוף. והטעם כי אותן מוחין הקטנים שבתוך הראש הם סוד הגרון, ולכן אינו רחב כ"כ, וגם כי כל אלקים הוא דינין, ולכן אין הדברים ברוחב אלא בקיצור גדול. והנה הראש להיותו בסוד מוחין אלו של אלקים נקרא ראש, והוא סוד אלקים במילוי ורבויע גימטריא ש"ר, וא' כללות השם הרי ראש. אמנם אברם בצאתו מחרן סוד ג' אלקים נתחלף שם אלקים בחילוף אכדט"ם גימטריא ע"ה, וזהו ואברם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן.

ונחזור לעיל כי נשארו למעלה סוד ג' חללי דגלגלתא, שהוא אותו התלבשות הנעשה בת"ת דא"א (נ"א דו"א) בלתי מוחין בפנים, ואז נשארו כל אלו החללים בסוד הקרומות דמוחין, והיו שבילי החכמה ושערי הבינה ניכרין בהם בסוד קרומות וצינורות. ואח"כ נתעלו חג"ת ז"א ונעשה מהם סוד עצמות של גלגלתא על הקרומות הנ"ל, ואח"כ נכנסו

בהם המוחין העיקרין, והם סוד ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן מלובשים בנה"י דתבונה כנודע. וכבר ידעת כי המוחין האלו מתפשטין בכל ט"ס דז"א, מוח חכמה ברח"ן, ומוח בינה כבג"ה, ומוח דעת בדת", וא"כ הוא מוכרח כי ברדת אלו ג' מוחין להתפשט בגוף שיעברו דרך הגרון, דרך ג' אלקים אשר שם, ואז נעשין שם הוי"ה אלקים ג"פ, והם ג"פ יב"ק בגרון, וז"ס ויעבר את מעבר יב"ק (בראשית, לב, כג) שהוא גרון, והוא סוד ויעבור דיי"ג מדות שאנו אומרים בתפלה תחלה כדי ליקח מכאן את אור הגרון (נ"א המוחין) הנ"ל היורדין מכאן.

ספר הליקוטים

(פר' בראשית, סוף סימן א, דף ג ע"ג-ד)

ודע כי למעלה בתיקונא קדמאה של הדיקנא נקרא אל, והנה ששה א"ל הם, ג' מימין, והם אל שד"י, אל יהו"ה, אל אדנ"י, וג' משמאל כיוצא בהם. ואמנם אינם נכרים אלא ה' בלבד, כי ה' תחתונים, שהם א"ל אדנ"י שבימין ובשמאל, הם סוד עולם העשיה, וכדי שלא יהא אחיזה לחצונים אשר שם, לא נתגלו רק שניהם זה כלול בזה כמבואר אצלנו במלת האל שבברכת אבות וע"ש.

והנה כנגד אותם ה' אל שבדיקנא הנק' מצר העליון, בסוד מן המצר קראתי י"ה (תהלים קיח, ה), יש ג"כ ה' אלהי"ם בגרון של בחינת קטנות, ואלו נקראים מצר התחתון שהוא מצר הגרון. וכשאלו החמשה א"ל שבמצר העליון מאירים אל ה' אלהי"ם שבמצר תחתון, אז מתבטלים כל החיצונים היונקים מן הגרון וז"ס וסכסכתי מצרים במצרים (ישע"י יט, ב) – תחתון בעליון, ועל ידי זה ונעו אלילי מצרים (שם יט, א). וכבר ידעת כי א"ל של הדיקנא הוא סוד א"ל מן אלהים שבפאה, והוא שורש הדינים, והוא כופה את הדינים שבגרון הנק' אלהי"ם.

נהר שלום

(דף כח ע"ב – כט ע"ב, בעניין המוחין דקטנות וסדר דחיתם)

(ומ"ש כת"ר בענין המוחין דקטנות זה לשון הרב בשער ההקדמות וז"ל, אמנם הב"ש של הש"ס צירופים נשאר למעלה בראש והשלישים שבהם שהם ק"ך צירופים שבשם האחד בלבד ירדו שם בגרון, וכן הוא בעץ חיים שער כ"ב שער מוחין דקטנות פ"ג סכ"י).

והנה ברדתן למטה בגרון אז נתמעטו, והם בין כולם שם אחד והוא צירוף אחד שהוא ק"ך צירופי אלהים לבדם שהוא השליש ממה שהיה למעלה כו'. נראה שלשונו בדיוק אלא שהוא בקיצור, ורצונו לומר כי אלו השלשה שלישים הנדחים מג"פ ק"ך שבראש אל הגרון מ' מכל ק"ך, צריך שימצא בין כולם סדר ומספר כל ק"ך צירופי שלימים מתחילת צירוף הראשון דשם אלהים שהוא אלהים פשוט, עד סוף צירוף האחרון דשם אלהים כמספר וסדר יציאת ק"ך צירופים היוצאים משם אלהים אחד, ואינם השלישים

האחרונים דכל ק"ך, אלא שהשליש הנמשך מאלהים דיודי"ן דמוח החכמה הם מספר המ' צירופים הראשונים דכל מספר הק"ך צירופי אלהים דיודי"ן דמוח החכמה, והשליש הנמשך מאלהי' דההי"ן דמוח הבינה הם מספר המ' צירופים השניים דכל מספר הק"ך צירופי אלהי"ם דההי"ן דמוח הבינה, והשליש הנמשך מאלהי"ם דאלפי"ן דמוח הדעת הם מספר המ' צירופים האחרונים דכל מספר הק"ך צירופי אלהי"ם דאלפי"ן דמוח הדעת, ובין כולם הם סדר מספר ק"ך צירופים דשם אלהים אחד.

והענין הוא כי מספר הק"ך צירופי אלהים דיודי"ן דמוח החכמה הם מתחלקים ומתפשטים בפרצופי מוח החכמה באורך, שלישי הימני בחח"ן דפרצוף מוח החכמה, ושליש השמאלי בבג"ה דפרצוף מוח החכמה, ושליש האמצעי בדת"י דפרצוף מוח החכמה, ובכל שלישי מהם נמצאים בו מכל הצירופים דכל ה' אותיות דשם אלהים, דהיינו כי בשליש הא' הימני דחח"ן שהוא חלקי הצירופים הראשונים דכל הק"ך צירופי אלהי"ם דיודי"ן, ח' שבו צירופים המתחילים באלף וח' המתחילים בלמ"ד וח' בה' וח' ביו"ד וח' במ"ם, הרי מ' צירופים דשליש הראשון הימני דחח"ן.

וכעד"ז במ' צירופים דשליש השני השמאלי דאלהי"ם דיודי"ן דבג"ה דפרצוף מוח החכמה, שהוא חלקי הצירופים השנים דכל הק"ך צירופי אלהים דיודי"ן שנמצאים בו מכל הצירופים דכל ה' אותיות אלהים ע"ד הנו' בשליש הראשון.

וכעד"ז במ' צירופים דשליש השלישי האמצעי דאלהי"ם דיודי"ן דדת"י דפרצוף מוח החכמה, שהוא חלקי הצירופים השלישיים האחרונים דכל הק"ך צירופי אלהים דיודי"ן שנמצאים בו מכל הצירופים דכל ה' אותיות אלהים ע"ד הנזכר בשליש הראשון.

והוא כי המ' צירופים דשליש הראשון דחח"ן הם אלו הצירופים: צירופי הא' והב' והז' והח' והי"ג והי"ד והי"ט והך' והכ"ה והכ"ו והל"א והל"ב והל"ז והל"ח והמ"ג והמ"ד והמ"ט והנ' והנ"ה והנ"ו והס"א והס"ב והס"ז והס"ח והע"ג והע"ד והע"ט והפ"ה והפ"ו והצ"א והצ"ב והצ"ז והצ"ח והק"ג והק"ד והק"ט והק"י והקט"ו והקי"ו, הרי אלו המ' צירופים דשליש הראשון דחח"ן.

והמ' צירופים דשליש הב' דבג"ה הם אלו הצירופים: הצירוף הג' והד' והט' והי' והט"ו והי"ו והכ"א והכ"ב והז"ך והכ"ח והל"ג והל"ד והט"ל והמ' והמ"ה והמ"ו והנ"א והנ"ב והנ"ז והנ"ח והס"ג והס"ד [דף כה ע"ב] והס"ט והע"ה והע"ו והפ"א והפ"ב והפ"ז והפ"ח והצ"ג והצ"ד והצ"ט והק' והק"ה והק"ו והק"י והק"י"ב והק"י"ז והקי"ח, הרי אלו המ' צירופים דשליש השני דבג"ה.

והמ' צירופים דשליש דדת"י הם אלו הצירופים: הצירוף הה' והו' והי"א והי"ב והי"ז והי"ח והכ"ג והכ"ד והכ"ט והל' והל"ה והל"ו והמ"א והמ"ב והמ"ז והמ"ח והנ"ג והנ"ד והנ"ט והס"ה והס"ו והע"א והע"ב והע"ז והע"ח והפ"ג והפ"ד והפ"ט והצ"ה והצ"ו והצ"א והק"ב והק"ז והק"ח והק"י"ג והק"י"ד והקי"ט והק"ך, הרי אלו המ' צירופים דשליש השלישי דדת"י.

זהו סדר התחלקות והתפשטות מספר הק"ך צירופי אלהים דיודי"ן בחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף מוח החכמה. וכעד"ז בק"ך צירוף אלהים דההי"ן בחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף מוח הבינה המלביש לפרצוף מוח החכמה, וכעד"ז בק"ך צירופי אלהי"ם דאלפי"ן בחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף מוח הדעת המלביש לפרצוף מוח הבינה.

הרי ש"ס צירופים בחח"ן בג"ה דת"י דג' פרצופי חב"ד דב' פרצופים החיצוניים, שהם נה"י וחג"ת דפרצוף הבינה הכולל דז"א, ובכא המוחין גדלות לשני פרצופים הפנימיים, שהם בינה וחכמה דפרצוף בינה דבינה הנז' דז"א, ואז מתמתקים ומתבררים המוחין דקטנות ונשאר מהם בחב"ד השני שלישים מכל ק"ך, ושליש א' מכל ק"ך נדחה אל פרצוף הגרון. ושלושה שלישים הנדחים אל פרצוף הגרון הם אלו: השליש הראשון הוא הארבעים צירופים דשליש הראשון דק"ך צירופים דאלהים דיודי"ן דחח"ן דפרצוף מוח החכמה, שהם מן הצירוף הראשון עד צירוף הקי"ו כנו"ל, נדחה מחח"ן דפרצוף מוח החכמה לחח"ן דפרצוף הגרון. והשליש השני הוא הארבעים צירופים דשליש השני דק"ך צירופי אלהים דההי"ן דבג"ה דפרצוף מוח הבינה, שהם מן צירוף השלישי עד צירוף קי"ח כנו"ל, נדחים מבג"ה דפרצוף מוח הבינה לבג"ה דפרצוף הגרון. והשליש השלישי הוא המ' צירופים דשליש השלישי דק"ך צירופי אלהים דאלפי"ן דת"י דפרצוף מוח הדעת, שהם מן צירוף החמישי עד צירוף ק"ך כנו"ל, נדחים מדת"י דפרצוף מוח הדעת לדת"י דפרצוף הגרון.

הרי ק"ך צירופים בחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף הגרון, שלישי ראשון מאלהים דיודי"ן דחח"ן דחכמה, ושליש הב' מאלהים דההי"ן דבג"ה דבינה, ושליש השלישי מאלהים דאלפי"ן דדעת, ובין כולם הם ק"ך צירופים שלימים כסדרן. ואלו הם הק"ך צירופים הנדחים מהראש אל הגרון בעמידה במלת האל, ויכוין אותם כפולים ממוחין דאבא וממוחין דאימא. ואחר ירידתם אל הגרון במלת האל יכוין להמשיך מחמשה שמות א"ל דבתיקונא קדמא דדיקנא, שהם שלשה שמות א"ל דמצד ימין ושני שמות א"ל דמצד שמאל, שפע והארה למוחין האלו דקטנות שבגרון להאירם ולמתקם ולהסיר ולבטל אחיזת החיצונים מן הגרון. אח"כ יכוין לדחות הפרקין אמצעיים דנה"י דבינה דאמא, עם הפרקין אמצעיים דצלם דמוחין גדלות שבהם, לגרון דפרצוף הפנימי ולהמשיך מהם הארה למוחין האלו דקטנות שבגרון, ואז מתחברים הוי"ה ואלהי"ם, ויכוין לג"פ חיבור הוי"ה ואלהי"ם דחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף הגרון יאהלוהי"ם יאהלוהי"ם יאהלוהי"ם ג"פ גי' יב"ק, ואז מתמתקים ומתבררים המוחין האלו דקטנות ונשארו חציים שהם ששים צירופים בחח"ן בג"ה דת"י דגרון, וששים צירופים מהם יכוין בג' תיבות הגדול הגבור והנורא להמשיכן לחח"ן בג"ה דת"י דפרצופי חג"ת החיצון. וגם הפרקין האמצעיים דנה"י דבינה דאמא גדלות יכוין לדחותם מהגרון לחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף חג"ת דפרצוף הפנימי, ופרקין תתאין שהיו שם נדחין לחח"ן בג"ה דת"י דפרצופי נה"י דפרצוף הפנימי דחכמה דכתר דבינה דז"א.

גם יכוין בג' תיבות אלו להמשיך לחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף אמצעי, שהוא חג"ת דדעת התחתון דתריין עטריין דמוחין דאמא, עם המוחין שבהם שהם הג' חסדים הראשונים מה"ח דאמא, לחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף האמצעי, שהוא חג"ת דו"ק נה"י חג"ת דחכמה דכתר דבינה הנז' דז"א באופן זה.

הגדול. יכוין לדחות מארבעים צירופי אלהים דיודי"ן דמוחין דקטנות שבחח"ן דפרצוף הגרון, חציים שהם עשרים צירופים אלו: צירוף הי"ג והי"ד והי"ט והך' והל"ז והל"ח והמ"ג והמ"ד והס"א והס"ב והס"ז והס"ח והפ"ה והפ"ו והצ"א והצ"ב והק"ט והק"י והקט"ו והקי"ו, לחח"ן דחג"ת דפרצוף האמצעי חג"ת גם יכוין כו'.

הגבור. יכוין לדחות מארבעים צירופי אלהים דההי"ן דמוחין דקטנות שבבג"ה דפרצוף הגרון, חציים שהם עשרים אלו: צירוף הט"ו והי"ו והכ"א והכ"ב והט"ל והמ' והמ"ה והמ"ו והס"ג והס"ד והס"ט והע' והפ"ז והפ"ח והצ"ג והצ"ד והקי"א והקי"ב והקי"ז והקי"ח, לבג"ה דחג"ת דפרצוף האמצעי חג"ת גם יכוין כו'.

והנורא. יכוין לדחות מארבעים צירופי אלהים דאלפי"ן דמוחין דקטנות שבדתי"י דפרצוף הגרון, חציים שהם עשרים צירופים אלו: צירוף הי"ז והח"י והכ"ג והכ"ד והמ"א והמ"ב והמ"ז והמ"ח והס"ה והס"ו והע"א והע"ב והפ"ט והצ"ה והצ"ו והקי"ג והקי"ד והקי"ט והק"ך, לדתי"י דשליש עליון דת"ת דחג"ת דפרצוף האמצעי חג"ת. גם יכוין כו'.

גומל. יכוין להמשיך שפע והארה ממוחין דגדלות דבתלת פרקין אמצעיים דנה"י דבינה דאבא שבחח"ן בג"ה דת"י דחב"ד דז"א, לששים צירופי אלהים דמוחין דקטנות האלו שבחג"ת, ולכלול ולדחות אותם לשני שלישי התחתונים דת"ת. [...]

בתחלה כונת קונה הכל. [...]

ויכוין להמשיך שפע והארה ממוחין דגדלות דבתלת פרקין עילאין דנה"י דבינה דאבא שבחח"ן בג"ה דת"י דחב"ד דז"א לששים צירופי אלהים דמוחין דקטנות שבשני שלישי התחתונים דת"ת, ולדחות אותם לחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף נה"י, ואח"כ יכוין לכלול ולדחות כולם לחח"ן בג"ה דת"י דיסוד. [...]

שים שלום. יכוין להמשיך שפע והארה מפרקין תתאין דמוחין דגדלות שבחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף נה"י דפנים דחכמה דכתר דבינה דז"א, לששים צירופי אלהים שבחח"ן בג"ה דת"י דיסוד דפרצוף חג"ת דאחור דחכמה דכתר דבינה דז"א, להמתיקם ולבררם, ולהשאיר מהם ביסוד הנזכר חציים שהם שלשים צירופים, ושלישים מהם יכוין לדחותם ולהמשיכם לחח"ן בג"ה דת"י דחב"ד ונוק', והם אלו הצירופים מהך' צירופי אלהים דיודי"ן שבחח"ן דיסוד דז"א, ימשיך מהם עשרה צירופים, הם אלו: צירופי הי"ט והכ' והמ"ג והמ"ד והס"ז והס"ח והצ"א והצ"ב והקט"ו והקי"ו, לחח"ן דחב"ד דנוק'.

ומעשרים צירופי אלהים דההי"ן שבבג"ה דיסוד דז"א, ימשיך עשרה מהם והם אלו הצירופים: צירוף הכ"א והכ"ב והמ"ה והמ"ו והס"ט והע"ב והצ"ג והצ"ד והקי"ז והקי"ח, לבג"ה דחב"ד דנוק'.

ומעשרים צירופי אלהים דאלפין שבדתי דיסוד דז"א, ימשיך עשרה מהם והם אלו הצירופים: צירוף הכ"ג והכ"ד והמ"ז והמ"ח והע"א והע"ב והצ"ה והצ"ו והקי"ט והק"ך, לדתי דחב"ד דנוק'.

ולשאר שם בחב"ד דנוק' ט"ו צירופים, וחציים שהם ט"ו צירופי שלשה שמות אלהים, והם אלו הצירופים – חמשה צירופים דחמשה אותיות אלהים דיודי"ן מעשרה צירופים שבחח"ן דחב"ד, והם אלו: צירופי הכ' והמ"ד והס"ח והצ"ב והקי"ו, לחח"ן דפרצוף הגרון דנוק'. וחמשה צירופי חמשה אותיות אלהים דההי"ן מעשרה צירופי שבבג"ה דחב"ד, ואלו הם: צירוף הכ"ב והמ"ו והע"ב והצ"ד והקי"ח, לבג"ה דפרצוף הגרון דנוק'. וחמשה צירופי חמשה אותיות אלהים דאלפין מעשרה צירופי שבדתי דחב"ד, והם אלו: צירוף הכ"ד והמ"ח והע"ב והצ"ו והק"ך, לדתי דפרצוף הגרון דנוק'.

ומשם יכוין לדחותם לחח"ן בג"ה דתי דחג"ת, ומשם לחח"ן בג"ה דתי דנה"י, ולכלול אותם ביסוד דנוק', ולהשאר שם ביסוד עשרה צירופים שהם צירופי ב' שמות אלהים שלישים שבהם, ושליש מהם והם חמשה צירופי חמשה אותיות אלהים, והם אלו: צירוף המתחיל באלף מאלהים דאלפין והוא צירוף הכ"ד, וצירוף המתחיל בלמ"ד מאלהים דההי"ן והוא צירוף המ"ו, וצירוף המתחיל בה"י מאלהים דיודי"ן והוא צירוף הס"ח, וצירוף המתחיל ביו"ד מאלהים דההי"ן והוא צירוף הצ"ד, וצירוף המתחיל במ"ם מאלהים דאלפין והוא צירוף הק"כ, יכוין לדחותם לחח"ן בג"ה דתי דחב"ד דבריאה.

ודי בזה לפי פשט הענין, כי לא אוכל להרחיב בו הדיבור ככל הצורך, כי בענין זה הוא סוד הנהו תרי עוזלין דאילתא הנזכר בתוספתא דפ' מצורע, והוא במקום שאמרו לקצר.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף סא ע"א.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 607.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 325.

מפרשים

אמת מאר"ץ	עמ' צה [על סידור הרש"ש].
אפר יצחק	דף כד ע"א [בסוף ספר תולדות אהרן ומשה].
באר יצחק	סימן ז, עמ' נג – סג [בענין עשית דיקנא דו"א].
באתי לגני	חלק א, עמ' עח – פב.

ש	בטוב	האל	ירושלם
דברי שלום		שאלה י, דף ב ע"א, שאלה נד, דף ו ע"ד.	
הוראת שעה		דף כו ע"ד – כז ע"א, בנד"מ עמ' קמא – קמד [על שער הכוונות, עניין דחית המוחין דקטנות].	
עלי נהר		אות נ, עמ' נ.	
פאת השד"ה		חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' רצט.	
פתח עינים		דף לג ט"א-ב.	
פתח עינים החדש		חלק ה, עמ' קצ – קצב.	
שמן ששון		דרושי העמידה, דרוש ב, דף מ ט"ג – מא ט"ג.	
שערי רחמים		חלק א, סימנים קה – קו, דף כד ע"ב, סימן קמ, דף לא ע"א, חלק ב, סימן קכז, דף לא ע"א, סימן קל, דף לא ע"ד – לב ע"א.	

ביאור סדר הכוונות

עשית י"ג תיקוני דיקנא דז"א

אחר שבתיבות הקודמות אלהי אברהם וכו' נכנסו המוחין דג"ר דמצד אימא לראשו, נגדל ז"א ומתחיל לצמוח שער זקנו, כי ע"י שיורדת ומתפשטת הארת אותם מוחין המאירה דרך צדדי הדיקנא והפנים, נעשים בו י"ג תיקוני דיקנא הרמוזים בי"ג מדות אל רחום וחנון כו' (שמות לד, ו-ז), כשהארה הראשונה שלהם הוא בתיקונא קדמאה הנקרא א"ל, וזה מ"ש

לעשות י"ג תיקוני דיקנא, לז"א,

מהארת החב"ד, ג"ר דמוחין דאימא, פי' ג' פרקין עליונים דנה"י דאימא שנכנסו לרישא דז"א בתיבת הקודמות כנ"ל, וזה כאן רק הארה בלבד, ובתחנון בתיבות ויעבור וכו' תהיה עצמותם,

המאירים דרך פי יסוד דאימא, אשר שם הפתח להתפשטות הארה זו, ואותו יסוד דאימא נמצא בדעת דז"א, ודרכו מאירים ג' מוחין חב"ד ולא רק מוח דעת הנמצא בקו האמצעי כי דרך הקוים שלהם אין לחו"ב פתח לצאת ולהאיר,

ומאירים, מדעת דז"א,

בתיקון א', דדיקנא דז"א, והוא משני הצדדי הראש מתחת האזנים, בפאות הימינית והשמאלית, ונקרא א"ל.

אותה הארת ג' מוחין חב"ד יוצאת ומאירה ג' שמות א"ל בב' לחיים של ז"א, ימין ושמאל, כשמוח החכמה מאיר א"ל הוי"ה, מוח בינה א"ל אדנ"י, ומוח דעת א"ל שד"י.

מוח הדעת היותו כלול מחו"ג, ושניהם הם בחי' א' בלבד לפי שהגבורות נכללות בחסדים, לכן גם כשיוצאת הארתם לחוץ יוצאות כלולות ביחד זו בזו, כך שאינו ניכר רק השם א"ל שד"י א' בלבד, והוא זה שבלחי הימין הכולל את השמאלי עמו, כך שביחד ניכרים ונגלים סך הכל רק ה' פעמים א"ל בפנים דז"א, וזה סוד הא"ל – ה' א"ל (שער הכוונות).

טעם נוסף ישנו בעניין צורת הארת הדעת, והוא כי לפי שהדעת לא נתרחק ממקומו שהוא היסוד דאימא המתפשט עד החזה דז"א, פי' לא יוצא ממקומו אלא מתפשטת הארתו בלבד, לכן אינו נחלק לשנים, והב' שמות א"ל שד"י דימין ושמאל נכללים יחד ונעשים א"ל אחד. אבל המוחין דחו"ב יוצאים יציאה גמורה מן הקוים שלהם, ונכנסו דרך קו האמצעי מהיסוד דאימא כנ"ל, ולכן הם מתגלים לגמרי ונעשים שני שמות א"ל נפרדים, א' בימין וא' בשמאל (שער הכוונות). עוד טעם נוסף יש למה נכללו שני שמות א"ל זה בזה, הוא כדי שלא תהיה לקלי' אחיזה בהם (עץ חיים, שער כו, פרק ג; שער ההקדמה, דף ע"ג).

ב"ה נבוא עתה לבאר מה שמצויר בסידור, וצריכים עוד להקדים ולבאר טעם אופן וסדר יציאת הארתם של ג' מוחין דג"ר, והוא כי המוחין דאימא נכנסים לרישא דז"א מלמעלה, כך שמוח הדעת הוא זה שנכנס ומאיר ראשון מג' מוחין חב"ד, וזה כי בחי' יסוד יותר תחתון מב' ספי' נצח והוד, ועוד כי כנ"ל המוחין דחו"ב יוצאים דרך הדעת אשר שם הוא פתח – היסוד דאימא, כי דרך הקוים שלהם אין להם פתח לצאת, ולכן תקדים לצאת הארתו של מוח הדעת בתחילה ותתגלה ראשונה בדיקנא דז"א ואחריה מתגלות הארות מוח חכמה ומוח בינה (שער הכוונות).

דעת, מוח דעת דז"א הכלול מחו"ג, המאיר ב' שמות **א"ל שד"י**, בלחי שבצד ימין, ונקרא כך כי מוח הדעת מלובש ביסוד דאימא הנקרא שד"י, וא"ל שד"י הוא בגי' משה הנמשך מהדעת שהוא בחי' יסוד (שער הכוונות), ובצד שמאל רק מזכירים כי שם **א"ל הב' כלול בו**, פי' שמות א"ל שד"י שבלחי השמאל שאינם ניכרים כנ"ל, כי הגבורות נכללות בחסדים ומתגלות רק בלחי הימני.

חכמה, אחרי הארת מוח דעת מתגלה הארת מוחין חכמה ובינה, כששניהן באותו גובה, אמנם אין שני המוחין חו"ב יכולים לרדת יחד, והחכמה שהיא יותר מעולה יוצאת ראשונה, לכן יוצאת כעת הארת מוח חכמה לפני זו של מוח בינה, והוא מאיר ב' שמות **א"ל הוי"ה, אל הוי"ה**, א' בלחי ימין, וא' בלחי שמאל.

בינה, אחרי מוח דעת ומוח חכמה בא להאיר מוח בינה, והוא מאיר ב' שמות **א"ל אדנ"י, א"ל אדנ"י**, לפי שהבינה היא דינין וגבורה ולכן נקראת א"ל אדנ"י (שער הכוונות), שם א"ל אדנ"י אחד בלחי ימין, והב' בלחי שמאל.

ומאותה הארת המוחין דג"ר נעשה בז"א כל שאר י"ג תיקוני דיקנא, הרמוזים בי"ג מדות

רחום וחונן וכו', כאן רושמים שאר הי"ג תיקוני דיקנא הנכללים בתיקונא קדמאה הא"ל, והם נעשים מעצמם.

עלית לאה כנגד העורף דז"א

תיבת הא"ל היא גם אותיות לאה, לרמוז אל בנין לאה אשר כאן מקומו, אחר סיום כניסת ג' מוחין דג"ר דאימא בז"א שהיתה בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. בתיבת ואלהי העלינו בחי' לאה (הד', והיא בחי' לאה העיקרית המוזכרת כסתם לאה בכל מקום בכתבי מהרח"ו) מאחורי העורף דז"א כששיעור קומתו של ז"א היה זה של ו"ק בלבד, ואח"כ בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, הגדלנו את שיעור קומתו של ז"א ע"י המשכת המוחין דג"ר דאימא ועלית הפרקין כמבואר שם, כך שבחי' לאה הנ"ל כבר אינה עומדת מאחורי העורף דז"א, להיותו עתה בעל קומה שלימה בעלת ט' ספי', וכעת מבקשים להעלותה למקומה, וזה שכתוב

יכוין לעלות לאה, בחי' לאה הד', מאחורי מקום דעת דז"א דקומת ו"ק,

לנגד שרשה, בחי' מל' דאימא שהיא עטרת היסוד הנמצאת בגרון דז"א ומאירה משם, ואח"כ בתיבות הגדול וכו' נדחת אותה מל' דאימא לת"ת דז"א (איפה שלימה על אוצרות חיים, שער יעקב ולא, פרק ב, דף מו ע"ב, אות ח), לכן בזמן שעדיין הפרקין האמצעים דנה"י דאימא בחב"ד דז"א עומדת מל' דאימא כעת בדעת דז"א, יש לה חפץ וחשק להדבק עם בחינת אחריים שלה הנקראים לאה, ולכן מושכת ומעמידה את לאה כנגדה מבחוץ (עץ חיים, שער לז, פרק ד),

אחורי הדעת, דגדלות, בתחלת ב' שלישי הדעת דז"א, ולהדביקה שם מבחוץ.

תיקון הדעת של לאה

בנוסף לעלייתה של לאה מאחורי הדעת דגדלות דז"א, יש עוד לכוין **ולהאיר לה מג"ר דגדלות**, דז"א דמצד אימא, והמל' דאימא נותנת ללאה כח הארת ג"ס תחתונות שהם נה"י (עץ חיים, שם), ועי"ז **לתקן דעת שלה**, כי הדעת של לאה נעשית מהדעת של ז"א (עץ חיים, שער לז, פרק ה).

פר' רחל אינו רק נקודה קטנה, ולכן צריך במשך התפלה לבנות לה פרצוף גמור, אבל לאה יוצאת מאחוריים דאימא עילאה, ואין צורך לעשות לה פרצוף ממש, רק לעלותה ולהדביקה למקומה מאחורי העורף דז"א מבחוץ, והוא כנגד נה"י דאימא שהם מקורה ושורשה האמיתי הא' (שער הכוונות; ועיין מה שהאריך בעמ"ס שמן ששון, שם, אות יד, דף מא ע"ב-ג).

בספר עלי נהר (דף טו ע"ד, אות נ; בנד"מ עמ' נ) מציין ר' נסים הררי רפול כי בספר דברי שלום (שאלה נד, דף ו ע"ד) כותב ר' רפאל אברהם שלום מזרחי דידיע שרעבי שכוונה זו של תיקון הדעת דלאה לא נזכרת ע"י הרש"ש, אלא היא מסידור הרד"מ – ר' דוד מאג'ר.

ובספר באתי לגני (ח"א, עמ' פב) מוסיף ר' ששון מזרחי כי הרש"ש זיע"א סובר שא"צ לכוון בזה דממילא נעשה, כיון שמעלים אותה שם.

דחית המוחין דקטנות לגרון

בעת כניסת המוחין גדלות דאבא לרישא ז"א נדחים משם חלק מהמוחין דקטנות ויורדים למטה לגופו, ואינם נדחים לפני זה ע"י כניסת ו"ק דמוחין דאימא, כי אין במוחין דאימא דמינה דינין מתערין, ובפרט בבחי' ו"ק דמוחין דאימא שיש בהן תערובות דין, כח לדחות ולהוריד אותם מוחין דקטנות שהם דין. אך כשנכנסים המוחין דג"ר דאימא לרישא דז"א, גם מתחילים להכנס לשם ו"ק דמוחין דאבא, ולהיותם בסוד מוחין דאבא שאין בהם שום דין כלל, אז נדחים ויורדים חלק מהמוחין דקטנות משם (עץ חיים, שער כב, פרק ג). מסעם ונסיעתם הא' של המוחין דקטנות מרישא דז"א היא אל הגרון שלו, וצריכים לכוין בתיבת הא"ל כי הגרון דז"א נעשה מבחי' מוחין דקטנות אלו היורדים שם, וזה מ"ש

גם יכוין לדחות מוחין דקטנות, שהם שמות אלהי"ם, לעומת המוחין גדלות שהם שמות הוי"ה, וכאן באים הוי"ה גדלות ודוחים אותם אלהי"ם דקטנות למטה,

ק"ך, ביחד ישנם ש"ס מוחין דקטנות של שמות אלהי"ם (עץ חיים, שער כב, פרק ג), ג' פעמים ק"ך כנגד ג' מוחין דחב"ד, וק"ך הוא מספר צירופי שם אלהי"ם כמ"ש בספר יצירה (ד, יב) חמש בונות מאה ועשרים בתיים. כאן נדחים מרישא דז"א רק מספר ק"ך מתוך ש"ס מוחין דקטנות, ואותם ק"ך שמות הם בין כולם שם אלהי"ם א' מתוך ג', פי' כל הצירופים של שם אלהי"ם א' שהם ק"ך צירופי אלהי"ם לבדם, והוא שלישי ממה שהיה למעלה ברישא דז"א (עץ חיים, שם; ובספר נהר שלום מפרט הצירופי שם אלהי"ם שנדחים, ולשונו מובא לעיל בחלק מקורות). והטעם הוא כי כל דבר עליון כאשר יורד אין יורד כולו, רק מתמעט ומתברר, והיותר מובחר זך ורחמים שבו נשאר למעלה עם המוחין גדלות ברישא דז"א, והשאר נדחה, נופל ויורד למטה ע"י כניסת המוחין גדלות דאז"א כנ"ל (עץ חיים, שם),

לגרון, זה הוא יעד נסיעתם הא' של המוחין דקטנות, ובהמשך, כשנכנסים שאר מוחין גדלות דמציא אבא לז"א, נוסעים המוחין דקטנות נסיעה ב' יותר למטה לחג"ת דז"א (ואח"כ נדחים עוד חלקם ליסודו בתיבת קונה הכל, וממנו לנוק' וממנה לראש הבריאה בברכת שים שלום),

דפרצוף אמצעי [וחיצון], כנגד בחי' יניקה [ועיבור] – חג"ת [ונה"י], שז"א דקטנות הוא רק בן קומת ו"ק, ופר' פנימי הוא כנגד בחי' גדלות או ג"ר, לכן כתב כאן פר' אמצעי כנגד פר' הגרון – בחי' חג"ת, והוא קיצור לשון אמצעי וחיצון (נהר שלום, דף כח ע"ג; שערי רחמים, ח"ב, סימן קכז).

במקום ק"ך צירופים הנ"ל של שם אלהי"ם, מצוירים ברוב סידורי כוונות הרש"ש כמוחין דקטנות ד' מילויים דיה"א של שם אלהי"ם (שער הכוונות, כאן; שם, עניין פסח, דרוש ה, דף פב ע"ב), והם רומזים לאותם מוחין דקטנות שהם באמת צירופי שם אלהי"ם. מסודרים ד'

מילויים שונים של שם אלהי"ם כנגד חו"ב חו"ג, ואין הבדל ביניהם כי אם במילוי של אות ה'

ה"י	חכמה
ה"ה	בינה
ה"א, וצורתו של אלף – יו"ד וי"ו יו"ד	חסדים
ה"א, וצורתו של אלף – יו"ד וי"ו דל"ת	גבורות

הרי ה"י ה"ה ה"א – גי' א"ל, וזהו הא"ל, ר"ל אות ה' אשר ג' מילויים שבה הם בגי' א"ל, והוא רומז אל ג' אלהי"ם דקטנות, וג' אלהי"ם עולים גי' גרון (שער הכוונות), ורמזים אלה אינם מוזכרים בסידור.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת האל, אות ד) שואל ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו האם המוחין דקטנות שנדחים בתיבת הא"ל הנם דמצד אימא דוקא, ומצביע על דברי הרש"ש בספר נהר שלום (דף כח ע"ב) הכותב כי המוחין דקטנות הנדחים כאן הם דאו"א, ושצריכים לכוין אותם כפולים. ובספר שערי רחמים (ח"א, סימן קה) מציין ר' רחמים דוד שרים כי בסידור לא כתוב לכוין אותם כפולים, ומוסיף שסמך הרש"ש על משכתב בספר נהר שלום.

הארה מתיקון א"ל במוחין דקטנות

הכוונה הבאה אינה מוזכרת בספר שער הכוונות, וסידר אותה הרש"ש עפ"י מ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער כו, פרק ג, ח"ב, דף טז ע"א-ב) ובספר שער ההקדמות (דף עח ע"ג). ובנוגע לסדר כוונה זו בין שאר כוונות תיבת הא"ל, כותב ר' ששון מזרחי בספר באתי לגני (חלק א, עמ' פב), וז"ל: תחילה דחיית הק"ך לגרון, אח"כ הארת ה' אל בה' אלקים, אח"כ דחיית פרקין אמצעיים דמו', ואח"כ הארת הג' הוויות דגד' בג' מו' דקט'. כך מסודר בנה"ש דכ"ח ע"ג, עכ"ל.

עניין כוונה זו הוא שכיון שהורדנו אותם מוחין דקטנות לגרון והם דינים קשים, יש אחיזה לקלי' בגרון באותם אלהי"ם דקטנות (החיצונים היונקים מהם נק' אלהי"ם ג"כ אלא שנק' אלהים אחרים (מבוא שערים, שער ה, ח"א, פרק יג; שם, שער ו, ח"ב, פרק ב)), וכאשר אלו הה' א"ל שבדיקנא דז"א מאירים בה' אלהי"ם דקטנות שבגרון, אז אחיזת הקלי' בגרון מתבטלת, כי זה האל שבדיקנא הוא נמשך משני אותיות א"ל שבשם אלהי"ם שבפאתי הראש עצמן ימין ושמאל, והפאה היא שרש הדינים ולכן כופה את הדינים שבגרון הנקראים אלהי"ם, וזהו מיתוקם של אותם מוחין דקטנות הנמצאים שם (עץ חיים, שם; שער ההקדמות, שם).

התיקון הראשון העליון א"ל מתיקוני דיקנא דז"א נקרא מצר העליון, בסוד מן המצר קראתי י"ה (תהלים קיח, ה), הוא נכלל מן ה' שמות א"ל כנ"ל (עץ חיים, שם; שער ההקדמות, שם), והוא מתפשט בג' עולמות ביי"ע ומנהיגם (שער הכוונות), ויש כעת

להאיר מה' א"ל, שבאותו בתיקון הא' מתיקוני דיקנא דז"א הנקרא א"ל, וכשיררדת הארתם להאיר למטה להיכלי זכות דעולמות בי"ע (שער מאמרי רשב"י, פי' האדרא רבא, דף מד ע"ב; מבוא שערים, ש"ג ח"ב פט"ו, דף כט ע"ג – ל ע"א), הם גם מאירים לגרון בדרך, לפרצופי אמצעי וחיצון דז"א, בעובי, והם מאירים שפע והארה למוחין דקטנות הנמצאים שם (נהר שלום, דף כח ע"ג), פי' להאיר

לה' אלהי"ם דקטנות דעיבור וניקה, ה' שמות אלהי"ם כנ"ל בכוונה הקודמת שבגרון של בחי' קטנות הנקרא מצר התחתון שהוא צרות הגרון (עץ חיים, שם; שער ההקדמות, שם), להאירם ולמתקם ע"י ה' א"ל שבתיקונא קדמא דתיקוני דיקנא דז"א הנקרא מצר העליון, ועי"ז להסיר ולבטל אחיזת החיצונים היונקים מן הגרון (נהר שלום, שם), בסוד וסכסכתי מצרים במצרים (ישיעה יט, ב) – תחתון בעליון, כי מצרים הם הקלי' הנאחזות בגרון באותם אלהי"ם דקטנות (שער ההקדמות, דף סד סע"ג), כאשר ישפיעו ה' א"ל שבמצר העליון בה' אלהי"ם במצר התחתון או מתבטלת אחיזת הקלי' הנאחזות שם בסוד ונעו אלילי מצרים (ישיעה יט, א), כי הפאה הנקראת א"ל היא היא שרש הדינים ולכן כופה את הדינים שבגרון הנק' אלהי"ם. ומ"ש ה' אלהי"ם, פי' ב' דעיבור עם ג' דיניקה, כי בזמן העיבור קיבל ז"א ב' מוחין שהם חכמה ובינה דקטנות ואז אין בו דעת, ובזמן יניקה מתחיל לקבל בחי' דעת (עץ חיים, שער כב, פרק א), לכן ב' מוחין דעיבור וג' מוחין דיניקה, הם ביחד ה', אפילו שבכללותם של המוחין דקטנות אינה כי אם ג', כמובאר בספר שער הכוונות וכפי שנראה עוד בהמשך ב"ה.

דחית המוחין דחג"ת דגדלות דרך הגרון

עתה שכבר נכנסו המוחין דג"ר דאימא לרישא דז"א, הם גם דוחים את הג' מוחין דחג"ת שהיו שם למקומם, אמנם אותם מוחין דחג"ת אינם יורדים תיכף למקומם אלא נוסעים ב' מסעות, הא' אל הגרון דז"א והב' למקומם לחג"ת דז"א בתיבות הבאות הגדול הגבור והנורא, וזה מ"ש כאן

לדחות פרקין אמצעי"ם, מוחין דחג"ת שהם מפרקין אמצעים דנה"י

דאימא, הנעשים מוחין דחג"ת דז"א והיו עד כאן בראשו, ובתיבות אלהי אברהם וכו' נכנסו המוחין דג"ר דאימא לרישא דז"א ודוחים משם המוחין דחג"ת למקומם, ובדרך למקומם הם יורדים קודם כל

לגרון, בדרך מחב"ד לחג"ת, כי נוסעים ב' מסעות כנ"ל. זה כאן רק תחנה והם נמצאים שם לרגע להאיר שם, שדוחים אותם למקומם מדרגה אחר מדרגה, ולכן בדרך מחב"ד לחג"ת דז"א עוברים אותם מוחין דחג"ת דרך הגרון

דפרצוף הפנימי דז"א, פרצוף פנימי כי הם מוחין דגדלות ושם הם נמצאים, וכנ"ל נמצאים המוחין דקטנות בפר' האמצעי והחיצון דז"א.

בסידור מצוירים המוחין דגדלות הנ"ל שהם שמות יה"ו, אה"י, אה"ו במילוייהם

חכמה יה"ו במילוי דעסמ"ב

הפר' החיצון), כנגד הג' מוחין דחג"ת המאירים בהם. ונמצאים ג' הוי"ת דמוחין דו"ק דגדלות מלובשות תוך ג' אלהי"ם דמוחין דקטנות, והם ג' חיבורים של הוי"ה ואלהי"ם, פי' יכוין לג' פעמים חיבורי שמות הוי"ה אלהי"ם משולבים זה בזה, כזה – יאהלוהי"ם יאהלוהי"ם (שער הפסוקים, שם; נהר שלום, שם),

ונעשים ג' יב"ק, שכך נקרא הגרון, שכל חיבור הוי"ה אלהי"ם עולה בגי' יב"ק, ולכן נקרא הגרון מעבר יב"ק בסוד יעקב שנאמר בו (בראשית לב, כג) ויעבור את מעבר יב"ק, כי יעקב הוא יסוד דאבא המתפשט דרך הגרון דז"א אשר בו ג' חיבורים הנ"ל, שכל אחד מהם נקרא יב"ק (שער הפסוקים, שם; עץ חיים, שער כח, פרק ה).

דחית המוחין דקטנות לחג"ת

כתוצאה נוספת של ההארה הקודמת מהמוחין דגדלות למוחין דקטנות

אז מתמתקים ומתבררים והמובחר שבהם, מתוך ק"ך מוחין דקטנות הנ"ל שבגרון, **שהוא השישים צירופים**, של שם אלהי"ם, זה מספרם של המובחר שבהם, והם **נשאים שמה בגרון**, לעיל נבררו ר"מ תוך ש"ס מוחין דקטנות ונשאר ברישא דז"א כנ"ל, ובדחיה הא' נדחו וירדו ק"ך לגרון, וכעת נבררו ס' תוך אותם ק"ך ונשאים בגרון, **והשאר**, ס' מתוך ק"ך, והם סוד (שה"ש ג, ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, כי אלו הם ס' אלהי"ם מצד הגבורה ונקראים ס' גבורים (עץ חיים, שער כב, פרק ג),

נדחים, מהגרון ויורדים למטה

לחג"ת, פי' לגופא דז"א, ולמעשה נדחים עד שלישי עליון דת"ת דז"א המכוסה, ששם הוא סיום יסוד אימא בת"ת דז"א (עץ חיים, שם), ובהמשך עוד נדחים כל אלה לב' שלישי ת"ת דז"א בתיבת גומל, ואח"כ ליסודו בתיבת קונה הכל, ואח"כ נדחה חלק מהם לנוק' ועד לראש הבריאה בתיבת שים שלום, וכאן נדחים

ע"י הארת פ"ת, פרקין תתאין דנה"י

דמוחין אבא, שנכנסו לרישא דז"א בתיבות הקודמות, והם שדוחים את המוחין דקטנות להיותם בסוד מוחין דאבא שאין בהם שום דין כלל כנודע, ובפרט אחר שכבר נכנסו ג"ר מוחין דאימא, ולא המוחין דאימא דמינה דינין מתערין (עץ חיים, שם), כי בתחלת כניסת ג' מוחין עלאין דאימא אז ירדו המוחין דקטנות ירידה א' מרישא דז"א אל גרונו, ובהתחלת כניסת ג' מוחין תתאין דאבא יורדים ירידה שנית אל חג"ת דז"א (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב), וכשתגמר כניסתם של המוחין דאבא לתוך ז"א אז נתגמר ירידתם של מוחין דקטנות לירד עד היסוד דז"א, ושם יעמדו עד שיתייחדו זו"ן, ויצאו מן יסודו ואז ניתנים בבחי' טיפת זווג ביסודה (שער הפסוקים, פר' וישב). לכן מתוך ש"ס מוחין דקטנות שהיו ברישא דז"א, נשאר שם ר"מ המובחרים עם המוחין דגדלות בראשו ואז נדחו ק"ך לגרון, וכעת נדחים ס' מהק"ך שבגרון לגופא דז"א, נשאים ס' המובחרים מאותם ק"ך בגרון.

ליקוטי ביאורים

בעניין מיקום היסוד דאימא

השאלה היא איך יוצאת הארת מוחין דג"ר דרך פי היסוד דאימא ומאירה בתיקון א' דז"א, כשכבר נכנסו כל מוחין (נה"י) דאימא לתוך ז"א.

בפירוש איפה שלימה על ספר אוצרות חיים (שער יעקב ולאח, פרק ב, אות ח, דף מו ע"ב) מבאר השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן עפ"י מ"ש בספר שפת אמת, וז"ל: זה בזמן שעדיין פרקין אמצעיים דנה"י דאימא בחב"ד דז"א, ועטרת היסוד היא בדעת דז"א, וכמ"ש בסידור בכוונת תיבת האל דמלכות דאימא שהיא עטרת היסוד בגרון דז"א, ואח"כ בהגדול הגבור והנורא נדחין פרקין אמצעיים בחג"ת דז"א, ויהיה עטרת היסוד דאימא בת"ת דז"א, ולא כמו שרצה הרב שמן ששון או' י"ח לחלק בין מלכות דאימא לעטרת היסוד, והביא משער ההקדמות יעו"ש, אלא מלכות דאימא היא עטרת היסוד ודו"ק, עכ"ל.

התפשטות הארת התיקון העליון לעולמות בי"ע

התיקון העליון מתיקוני דיקנא דז"א נקרא א"ל, ואית ביה סוד תלת עלמין וכו', כי הוא מתפשט בג' עולמות בי"ע, ומנהיג כל העולמות בי"ע (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב; פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק יב).

א"ל שד"י יוצא מהארת מוח הדעת המלוכש תוך היסוד דאימא הנק' שדי, ומתגלה בהיכל זכות דבריאה

א"ל הוי"ה יוצא מהארת מוח חכמה, ומתגלה בהיכל זכות דיצירה

א"ל אדנ"י יוצא מהארת מוח בינה שהיא דינין וגבורה ולכן נק' אדנ"י, ומתגלה בהיכל זכות דעשיה

שאר הי"ג תיקוני דיקנא רחום וחנון וכו' נכללים בתיקון הא"ל, וגם הם מאירים באותם היכלות.

ועיין עוד מ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער מח, פרק ב, ח"ב, דף קט ע"ב), בספר שער מאמרי רשב"י (פי' האדרא רבא, דף מד ע"ב) ובספר מבוא שערים (ש"ג ח"ב פט"ו, דף כט ע"ג – ל ע"א), ור' יהודה פתייה בפירושו יין הרקח על אדרא רבא (בנד"מ עמ' עח).

בעניין י"ג תיקוני דיקנא וט' תיקוני דיקנא

בספר עץ חיים מבאר מהרח"ו איך ט' חוורתא נמשכים מצד הפנים דא"א ויורדים ג"כ דרך הפנים עד רישא דז"א ושם מתחברים בדיקנא דז"א ואז נעשים לו ט' תיקוני דיקנא כנזכר שם בט' תיקונין אתתקן דיקנא דז"א כו', וכאשר נמשכים עוד דה' חוורתא דרישא

דא"א דרך אחר עד רישא דז"א, אז נגמרים ונעשים בז"א י"ג ת"ד כמו שיש בדיקנא דא"א (שער יג, פרק ה), כך שאין לז"א מציאות י"ג ת"ד רק ט' לבד, וכשמזכירים י"ג ת"ד בז"א אינו אלא שנכללים הארת י"ג בט' דז"א ויש בהם י"ג הארות, אך הי"ג תקונים אינם אלא ט' לבד (שער יג, פרק יא), ובתחלה יש לז"א ט' ת"ד בלבד אחר היות לו י"ג שנים, ואח"כ אחר היות לו י' שנים שנכנסו מקיפי אבא דל"מ דצלם, אז נעשה לו זקן גמור ב"יג תיקוני דיקנא (שער כט, פרק ט).

ובספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, תיבת האל) מבאר מהרח"ו, וז"ל בקצרה: האל תכוין בתחלה כי אחר שנכנסו ג' מוחין עלאין דמצד אימא והשלש' מוחין תתאין דמצד אבא כבר נגדל ז"א ונק' גדול ומתחיל לצמוח שערי זקנו ונעשים בו י"ג תיקוני דיקנא שהם רמוזים ב"יג מדות אל רחום וחנון כו' והתיקון הראשון מכולם נק' א"ל וכו'. וכוונתינו עתה לעשות בז"א י"ג תיקוני דיקנא ולהמשיך הארתם, ולזה קשיא לי, כי הרי בסוד ויעבור נעשה הדבר הזה כמשי"ת שם. והנלע"ד בזה הוא אעפ"י שלא קבלתי ממוז"ל, כי אלו הם מצד מוחין דאימא אשר כבר נכנסו המקיפי' שלהם כנ"ל, ואותם של ויעבור הם מן המקיפי' דמצד אבא אשר עדיין לא נכנסו עד ברכת כהנים כנ"ל וכמשי"ת במקומו, ובזה תבין כי יען אלו הם מן המקיפין דמצד אימא, לכן אינם צריכין בקיעה לפי שהם עומדין מחוץ אל נה"י דאימא. אמנם אותם דויעבור הם ממקיפי אבא אשר הם מלובשים תוך נה"י דאימא, ולכן צריכין בקיעה הנה"י דאימא כדי שיצאו הארת מקיפי אבא לחוץ בסוד ויעבור כמבואר שם. גם אפשר לומר כי עתה נעשים ט' תיקוני דיקנא דז"א בלבד, ואח"כ ע"י ויעבור נשלמים בו כל י"ג תיקוני דיקנא, וכ"ז נלע"ד אבל לא שמעתיו ממורי ז"ל, עכ"ל.

ושם בהמשך (דרושי העמידה, דרוש ד) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: עתה בתיבת האל הנה הוא בסוד אור פנימי לבד כנז', כי כל מקום זולת הג' מוחין שלו ושלה הם בסוד אור פנימי בלבד, וענינו הוא כי עתה אנו עושים לז"א בחי' דיקנא דיליה בט' תיקונים כנודע, והוא בסוד אור פנימי לבד כנז' וזה נרמז במילת האל, עכ"ל.

בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, תיבת האל, אות ה, דף מ ע"ד) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם גם אפשר לומר כי עתה נעשים ט"ד דז"א בלבד, ואח"כ ע"י ויעבור נשלם בו כל הי"ג ת"ד, וכל זה נלע"ד אבל לא שמעתיו ממוז"ל ע"כ [דברי מהרח"ו]. עיין בפע"ח פ"י"ב דעמידה, דשם הסכים וכתב כפי' הראשון ולא הזכיר פירוש ב' כלל, וכתב והאמת יורה דרכו יע"ש. ונראה דחזר מפירוש זה השני (עיין לק' דרו' ה' דחזרת העמידה אות כ"ב מ"ש), והנה פירוש זה השני סתם רבינו ולא כתב אם הוא מצד או"א. ולעד"ן דפירושו הוא כי עתה נעשים ט"ד דז"א בלבד מצד או"א משניהם, ואח"כ ע"י ויעבור ג"כ נשלם בו כל היגת"ד מצד או"א. ועיין בע"ח שכ"ט פ"ט שכתב ז"ל, אמנם היותו בו ט"ד לא ידעתי פרטיות זמן היותם, אם הוא תכף אחר שנכנסו מו' פנימים דאו"א שהוא צ' דצלם וכו', או אחר שנכנסו מקי' אימא וצ"ע, עכ"ל לענייננו ועיי"ש באורך.

בספר באתי לגני (ח"א, עמ' פב, אות יג) מסכם ר' ששון מזרחי, וז"ל: ובקיצור לפי מיעוט הבנתי הוא. בפני דפני נעשים בהא"ל י"ג ת"ד מצד אי', ובועבור [של התחנן] י"ג מצד אבא. ובחי דפני נעשים בהא"ל ט' ת"ד מצד אי', ובועבור י"ג ת' (מצד אי' או מצד אבא או משניהם לא מצאתי מפור'), עכ"ל ועיי"ש באורך.

ובספר שער הכוונות (דרושי ויעבור, דרוש ה, דף מד ע"ד – מה ע"א) מבאר מהרח"ו בעניין הי"ג מדות ותיקוני דיקנא דז"א, וז"ל: והנה כבר נת"ל, כי אפי' עתה בעת שאנו מזכירים אלו הי"ג מדות של רחמים, אין בז"א רק הט' תיקוני דיקנא בלחוד, אבל הענין הוא שמאירים הי"ג תיקוני דיקנא דז"א בט' תיקוני דיקנא דז"א, ונמצא כי יש בהם י"ג הארות, אבל התיקונים אינם רק ט' בלבד כנ"ל, עכ"ל ועיי"ש באורך כל הדרוש.

ושם (דרושי העמידה, דרוש ד, דף לד ע"ד) כותב הוא ז"ל, וז"ל: הנה האל עולה בגי' ל"ו, וה"ס ט' תיקוני דיקנא דז"א, וכל א' מהם יש בו הויה א', והנה ט' הויות יש בהם ל"ו אותיות כמנין האל, עכ"ל.

בספר ברכת אליהו (עמ' קכב), וכן מובא בספר מעיל אליהו (בנדר"מ עמ' שמט) מבאר ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ד"ה נלע"ד בזה הוא אעפ"י שלא קיבלתי ממורי ז"ל, כי אלו הם מצד מוחין דאי' אשר כבר נכנסו המקיפים שלהם וכו'. שמעתי מעמיתי בתורה ח"ר ששון בכ"ר משה יצ"ו, שהיכן נזכר שנכנסו המקיפים דאי', ובאיזה תיבות נכנסו, ובפרט על מה שסירר רבינו הרש"ש זיע"א שבחינת הי"ג הנזכרים הן בפנימיות דפנימיות, ובפנימיות דפנימיות לא נכנסו בתיבת אלהי אברהם וכו' אלא הג"ר וצ"ע, ובפרט שבעו"ת דף נ"ה עמוד א' ובפע"ח בשער ק"ש פרק כ"ה כלל ב', כתב שמקיפים דאי' נכנסים בחזרה, אם כן היאך אפשר לומר ולכוין בעמידה ב"ג תיקוני דיקנא.

ולפק"ד נראה שהג"ר של אימא הנכנסים בתיבת אלהי אברהם וכו', הם בחינת מקיפים דאי' לבחינת פרי' נה"י הנתקן בלחש, ולכן אנחנו מכוונים ב"ג תיקוני דיקנא דז"א דפרי' נה"י, שכבר בערכו נכנסו גם המקיפים, וכן בחזרה בערך פרי' הכולל שזיווגם בנ"א, ומ"ש כתב בעו"ת שבחזרה נכנסו המקיפים דאי' הוא שפרצוף חג"ת הנתקן בחזרה נקרא בכללות מקיפים דאי', וכמ"ש בתו"ח דף קנ"ה עמוד א' על סימן כ"ח, ועיין דב"ש דף ל"ה עמוד ד' בהגהותיו על שער י"א פרק ו' מ"ק, ובעוונות אין דעת מספיק בידי להתבשם בדבריו והרחמן הוא יתן לנו ישוב הדעת לעבודתו יתברך אכי"ר.

אח"כ ראיתי בעו"ת דף ד"ן עמוד א' שורה ז', דמשמע דמקיפי אי' נכנסים קודם פרקין תתאין דאבא, ואם כן בשלשה תיבות אלהי אברהם וכו' נכנסים, ולפי זה אתי שפיר ולא קשיא מעו"ת דף נ"ה עמוד א' הנו' כדכתיבנא ודו"ק ואכמ"ל. ועיין עו"ת דף נ"ו סוף עמוד א' וכעת צ"ע, ועיין בשער הכוונות דרוש ברכת כהנים, והוא דף נ"ט עמוד א', ועיין יפה שעה, עכ"ל.

ועוד נציין מ"ש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת האל, סוף אות א, דף לג ע"א), וז"ל: וצ"ל דבכונת ויעבר נקט י"ג מדות עם רוחניותו שהוא מי אל כמוך וגו', ומאי שנא כאן דלא נקט וצ"ע, עכ"ל.

בעניין עלית לאה

בתיבת ואלהי העלינו בחי' לאה הד' מאחורי העורף דז"א, כששיעור קומתו של ז"א היה זה של ו"ק בלבד. אח"כ ובתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, הגדלנו את ז"א ע"י המשכת המוחין דג"ר דאימא ועלית הפרקין. וכעת בתיבת הא"ל מבקשים לעלות לאה מאחורי העורף דז"א – מקום דעת דגדלות שהוא יותר גבוה ממקום דעת של קומת ו"ק.

בספר דברי שלום (שאלה י, דף ב ע"ב) מבאר ר' רפאל אברהם שלום מזרחי דידיע שרעבי, וז"ל: כ' וז"ל בשה"כ דרוש ב' דברכת אבות בתיבת האל, שצריך לכוין להעלות לאה ולהדביקה מבחוץ, כנגד נה"י דאימא במקורה ושורשה האמתי, וכפי מה שכתבתי בתשובה ז', כבר עלתה לאה בבשכמל"ו ונבנית פרצו' מנה"י דאימא.

תשובה. הנה נודע מ"ש הרז"ל בשה"כ דרוש דק"ש ובע"ח שכ"ג פ"ו, כי ז"א בתחילה היה בחי' ו"ק, ואח"כ נשלם לי"ס ע"י כניסת המוחין דגד', דהיינו כי עולים ב"פ עילאין דחסד ומתחברים עם פ"א דנצח דאימא ונעשה חכמה, וכעד"ז כולם כמ"ש שם. ואמנם כשלא נכנסו עדיין רק ו"ק דגד' מתחיל לגדל, אך לא נשלם ראש דגד' שלו, ועדיין חג"ת שלו נק' רישא דיליה. וא"כ בהכרח שבזה הרא' שהוא מחג"ת דיליה, יהיה ניכר גד', והוא שעולים פ"ע דנה"י בחג"ת, ונעשה כל ספי' (מד') [מג'] פרקין, והרי איך החג"ת שלו שם הם עומדים בכח חב"ד, וחג"ת נק' עתה רישא דיליה. וכשנבנית לאה בבשכמל"ו באחורי ז"א, מן הדעת עד החזה, הוא כשיעור שיש אל הז"א עתה בעת ק"ש, אבל כאשר נכנסים הג"ר דמוחין דאימא באלהי אברהם כו', נתעלו חג"ת ונעשו חב"ד, ונעשה בי"ס ונגדל ראשו, כמ"ש בשה"כ בדרוש ב' דברכת אבות בתיבת אלהי אברהם יע"ש.

וא"כ נמצא שעתה עומדת לאה בחג"ת שהוא עתה ששם נבנית פרצו' בבשכמל"ו, ששם היה ראש ז"א בעת ק"ש. ולכך כתב הרז"ל שם בתיבת האל, שצריך לכוין שאחר שכבר נכנסו ג"ר בתיבת אלהי אברהם, אנו מעלים אותה אל מקומה ושורשה האמיתי, שהוא כנגד הדעת דז"א של עתה, וכמ"ש בשל"ה פ"א בענין ד' שרשים של הנוק', וכ' שיש לה ג"כ שורש אח' למעלה בדעת ז"א, ומשם יוצאת לאה, וזה שרש יציאת לאה, ושמור עיקר זה, עכ"ל לענייננו.

בספר עלי נהר (דף טו ע"ד, אות נ; בנד"מ עמ' נ), מציין ר' נסים הררי רפול, וז"ל: גם מ"ש בסידור בתיבת האל לתקן דעת דלאה, עיין בספר דברי שלום הנד"מ שכתב בדף (ט) [ז'] ע"א [בנד"מ דף ו' ע"ד, שאלה נ"ד] שמור זקיננו ש"ש ז"ל לא הזכירו, ועי"ש שעשה לו

מטעמים דאינו צריך לכוונתינו דממילא נתקן כיון דאנו מעלים אותה שם, ומ"ש בסידור תיקון דעת דלאה הוא סידור הרב דוד מג'אר ז"ל, עכ"ל.

כן מזכיר ר' ששון מזרחי בספר באתי לגני (ח"א, עמ' פב), וז"ל: עיי' דב"ש ז"ל שאלה נ"ד שזה מסודר מהרד"ם ז"ל, אבל הרש"ש זיע"א סובר שא"צ לכוון בזה דממילא נעשה, כיון שמעלים אותו שם, עכ"ל.

בעניין בניין לאה

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) המובא בראש פרק זה, כותב מהרש"ו, וז"ל: ואח"כ תכוין במלת האל שהוא אותיות לאה. והענין הוא שתכוין לעשות עתה פרצוף של לאה קודם שתעשה פרצוף רחל ... ותתחיל עתה בבנין פרצוף לאה, עכ"ל.

ומספר שורות אח"ז מוסיף מהרש"ו, וז"ל: ולפי שרחל איננה רק נקודה קטנה, לכן צריך לבנות לה פרצוף גמור כמשי"ת, אבל לאה שהיא אחוריים דאימא עילאה ממש כמבואר אצלינו, אין צורך כאן לעשות לה פרצוף ממש אמנם רק זכר בעלמא לכוין בה במלת הא"ל, ולהעלותה כאן ולהדביקה מבחוץ כנגד נה"י דאימא במקורה ושרשה האמיתי הא', עכ"ל.

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, תיבת האל, אות יד, דף מא ע"ב-ג) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסידור, וז"ל: שם אבל לאה שהיא אחוריים דאי' עילאה ממש כמבואר אצלינו (ע"ח ש' ל"ז ול"ח פ"א ופ"ב) אין צורך כאן לעשו' לה פרצוף ממש אמנם רק זכר בעלמא וכו' (ש' ההק' דרוש נובלות התמרה וכו' ד' מ"ט). דברי רבינו נראים כסותרים, דעדיין לחלוחית הדיו קיימת דכתב לעיל, האל תכוין לעשות עתה פרצוף של לאה קודם שתעשה פרצוף רחל וכו', וזה אשר אנו עושים עתה במילת האל היא [לאה] אחרונה שבכולם, ואיך קאמר דאין צורך לעשות לה פרצוף.

אך נראה לע"ד דב' בחי' לאה הם, בחי' לאה היוצאת מעטרת היסוד דאימא, והיא לאה שבחוץ אחורי הדעת דז"א, ולזה צריך לעשות לה בסוד פרצוף, ומתחילים עתה בתיבת האל הבנין שלה, והוא שבמילת האל נתקן בחי' הדעת שלה, ובהגדול הגבור והנורא חג"ת ונה"י שלה כנו' לקמן דרוש ה' דכ"ב דחזרת העמידה.

ויש עוד לאה אחרת שהיא בבחי' אחוריים דאימא אשר נפלו בעת צאת המלכים, כנו' בע"ח ש' יעקב ורחל פ"א ופ"ב ופ"ד יעש"ב, ולבחינה זאת קאמר כאן אבל לאה שהיא אחוריים דאימא אין צורך לעשות לה פרצוף רק זכר בעלמא, זה נראה לע"ד כוונת רבינו, עכ"ל.

בספר ברכת אליהו (עמ' כג), וכן מובא בספר מעיל אליהו (בנדר"מ עמ' שן) מבאר ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: ד"ה שתכוין לעשות עתה פר' של לאה וכו'. עיי' דב"ש דף ב' עמוד ב' סימן יו"ד, ועיי' שערי בינה שהביא קושיא מהרמ"פ ז"ל, ויישב מהרמ"פ

שבשכמל"ו נתקן פרצופה דבריאה, אבל עכשיו אנו מתקנים פר' מבחינת האצילות, וידוע שפר' הבריאה הוא נק' בבחינת נקודה בערך פר' האצילות, ולכאורה מלשון רבינו ז"ל דרוש ו' דק"ש לא משמע הכי, ואין העת מספיק בידי, עכ"ל.

ועוד נציין מ"ש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, חיבת האל, אות ג, דף לג ע"א), וז"ל: וזה מצאתי בגיליון ז"ל השמטה דתיבת מלת האל, גם יכוין להאיר מג' מוחין דגד' המלובשים בנה"י דאימא, והם כ"א כלול מי', והם ל' דלאה במלכות דאימא שהיא עטרת היסוד דאימא שבגרון דז"א, והיא אלף דלאה ויוצאים כל הארות הנז' מאחורי העורף דז"א, ומאירים באחוריים דמלכות דאימא ובונים ומתקנים פרצו' לאה באחורי הדעת וחג"ת דז"א שהם ד' ספירות, והיא עצמה ספירה אחת והיא ה' דלאה, ועתה נתקן הדעת באחורי דעת דז"א והיא רמז במלת האל ע"כ, עכ"ל.

בעניין המוחין דקטנות

דברי הקדמה

את עניין המוחין דקטנות דז"א וסדר דחיותם מרישא ולמטה מבאר מהרח"ו בספר עץ חיים (שער כב, פרק ג; שער כח, פרק ה), שער ההקדמות (דף עג ע"ג – עד ע"א), מבוא שערים (שער ו, ח"ב, פרק ב, דף נו ע"א), והוא עוד מזוכר במספר מקומות, ורשמנו כאן את עיקר מקום ביאורו.

כניסת המוחין דגדלות דאז"א ברישא דז"א משפיעה לדחות שלישי מהמוחין דקטנות הנמצאים שם לגרונו. בתיבת הא"ל באים עוד לדחות חצי מאותם המוחין דקטנות שירדו לגרון דז"א למטה לגופו. ובהמשך ועד סוף העמידה נמשיך לדחות אותם מוחין דקטנות קודם כל לחג"ת דז"א בתיבות הגדול הגבור והנורא, ואח"כ ליסודו בתיבת קונה הכל, ואח"כ בסוף ברכת שים שלום ממשיכים חצי מהם מיסודו לנוק', וחצי ממה שהיא מקבלת לראש הבריאה.

המוחין דקטנות הם בחי' אלהי"ם, והמוחין דגדלות הם בחי' הוי"ה, לכן באו הויו"ת ודוחין אלהי"ם דקטנות למטה, לה' מקומות שהם

א'	לגרון דז"א
ב'	לחג"ת שבו
ג'	ליסוד שבו
ד'	לנוק'
ה'	לראש הבריאה

בספר עץ חיים (שער כב, פרק ג) מבאר מהרח"ו בעניין מעלת הזוכה לקיים סדר דחית המוחין דקט', וז"ל בקצרה: כי לא כל אדם זוכה לזה, ודע כי יש מי שבידו כח במעשיו להוריד האלקים דקטנות מרישא דז"א עד הגרון, ויש מי שיוכל לדחותן עד החזה, וכן כפי סדר כל המדרגות הנ"ל וכו'. והנה כל כח שכחה שיש באדם נמשך לו ממוחין

דקטנות אלו, ומי שיוכל להורידן ע"י מעשיו למטה ע"י שימשיך מוחין דגדלות וידחה אלקים דקטנות ויסלקם מז"א לגמרי, אז יהיה לו זכירה נפלאה בתורה ויבין כל רזי התורה וכו'. ואמנם מי שיורידם גם מנוקבא עד הבריאה, זהו ודאי לא יהיה שום שכחה לו ויתגלו לו רזי התורה כתקונן וכו'. אח"כ יורדין בראש הבריאה וכו', ואשרי מי שיוכל להורידן עד כאן, כי גדלה מעלתו לאין קץ, עכ"ל.

ועיין עוד מה שמבאר מהרח"ו שם (שער כ, פרק א) בעניין המוחין דימי קטנות שהם "מוחין חומריים".

בעניין דחית המוחין דקטנות

צירופי שם אלהים

ק"ך צירופי שם אלהים מופיעים בספר עץ חיים (שער מד, פרק ה, ח"ב, דף צט ע"ג), בספר בניהו בן יהוידע (תיקוני הנפש, חלק א, דף טז ע"א-ב), ובספר טועמיה חיים זכו על עץ חיים (חלק ג, דף פו ע"ג).

ובספר דע"ה והשכל (חלק ב, סימן ו, דף כו ע"ג – כז ע"ב) כותב ר' עבדי' הדאיה, וז"ל: שאלה. במ"ש בנה"ש ז"ל (דכ"ה ע"ב ג"ד בהנד"מ) בביאור ס' דחיית מוחין דקטנות שהובא בדברי רז"ל בשכ"ב ש' מוחין דקטנות פ"ג. דמקוצר המשיג לא יכולנו להתאימו עם הס' המובא בע"ח הנד"מ שמ"ד פ"ה מהרשב"ח, ונא להאיר עינינו בזה ושכמ"ה.

תשובה. כן הדבר נכון אשר דברתם, כי הס' שהובא בע"ח מביאור הרשב"ח ז"ל אינו מתאים לפי"ד רבינו הרש"ש זיע"א בנה"ש הנ"ל. ואולם הס' הנכון המתאים לד' ר' הרש"ש זיע"א הוא כאשר הובא בס' בניהו בן יהוידע בתיקיני הנפש דט"ז, ובס' טועמיה חיים זכו, בש' השמות שם, אלא דבזה הם חלוקין דמה סידרו בס' בניהו ב"י בקו שמאל, שם מסודר בקו אמצעי, והמסודר בס' טועמיה ח"ז בקו שמאל, שם מסודר בקו אמצעי יע"ש, ואלו ואלו דברי אלהים חיים, עכ"ל לענייננו ועיי"ש באורך.

ברוב סידורי כוונות הרש"ש שמדפיסים לא מסודרים אותם צירופי שם אלהים, אלא רמזים – ד' שמות אלהים מלאים, כפי שראינו לעיל בפירוש סדר הכוונות. אמנם ישנם מספר סידורים שבהם טרחו לסדר אותם צירופים, מהם הסידורי כוונות שהדפיס ר' שמואל דרוזי, ועוד והסידורים שהדפיס ר' אילון תדהר. ובסידורי כוונות שיוצאים לאור ע"י ישיבת נהר שלום לא סודרו אותם צירופים עפ"י הוראת ר' יצחק כדורי.

בעניין דחית המוחין דקטנות

הוראת שעה

(דף כו ע"ד – כז ע"א, בנד"מ עמ' קמא – קמד)

הנה בשער מוחין דקטנות פ"ג (ח"א, דף קה סע"א) כתב רבינו ז"ל ז"ל, ונבאר עתה סדר ירידתם, דע כי בהיותם תחילה ברישא דז"א הם ג' שמות אלהים בג' מוחין דז"א, וכבר

ידעת כי כל תיבה בת ה' אותיות בונה ק"ך בתים, והם ק"ך פרצופים שיש בשם אלהים, אמנם הם ג' אלהים ג"פ ק"ך הרי הם ש"ס, וה' אותיותם אלהים עצמם הם שס"ה כו', אח"כ בירידתם אל הגרון דז"א אז הם מתמעטים, והענין כי כל דבר עליון כאשר יורד אין כולו יורד אלא מתברר ומתמעט, היותר מובחר שבו נשאר למעלה כי אינו יכול להיות למטה והשאר נופל ויורד למטה, וכן פה היותר ברור וזך ורחמים נשאר למעלה עם המוחין דגדלות והשאר יורד למטה. והנה ברדתו למטה מהגרון אז נתמעטו והם בין כולם שם א' רק הצרוף הא' שהוא ק"כ צרופי אלהים לבדם שהוא שלישי מה שהיה למעלה יע"ש.

הנה מ"ש רבינו ז"ל רק הצירוף הא', אי אפשר לומר שהצרוף הא' הוא מה שירד בגרון שהוא ק"כ אלהים דמלוי יודין שהם במוח החכמה, שהרי כתב שהיותר ברור זך ורחמים נשאר למעלה, וצירוף הא' דמוח החכמה הוא היותר זך ורחמים מכולם. ועוד דבר דלא אפשר שירד צירוף מוח אחד לבדו כולו ושאר שתי המוחין ישארו למעלה, אלא על כרחין לומר שמכל מוח יורד שלישתו שלישי צרופו, וא"כ יהיה בזה הסדר, מצרוף מוח החכמה שהוא צרוף אלהים דיודין ירד מ' צרופים, י"ו צרופים המתחילים באות יו"ד דשם אלהים וכ"ד צרופים המתחילין באות מ"ם משם אלהים וכולם במלוי יודין, ומצרוף מוח הבינה ירד שלישתו ארבעים צרופים, י"ו [דף כו ע"ד] המתחילין באות יו"ד וכ"ד המתחילים באות מ"ם וכולם במלוי ההיין, וכן מצרוף מוח הדעת ירד שלישתו, ארבעים צרופים י"ו המתחילין באות יו"ד, וכ"ד המתחילין באות מ"ם וכולם במלוי אלפיין, וזה דוחק מאד מאד לדעתי הקל לא ניתן ליאמר, דא"כ נמצאים כולם מתחילים בשתי אותיות מאלהים מוח צרופים, בין שלש המוחין היורדין באות יו"ד וע"ב צרופים בין שלש המוחין באות מ"ם, ונמצאים כל ק"כ צרופי היורדין בין שתי אותיות אלו והיאך הם בין כולם שם א' רק הצרוף הא'. כי על כן היותר ודאי הוא כן שממוח החכמה יורד מהם ארבעים צרופים היותר תחתונים, י"ו מתחילין באות יו"ד וכ"ד מתחילין באות מ"ם, וממוח הבינה יורדים ארבעים צרופים שלה האמצעים, ח' מתחילין באות למ"ד וכ"ד מתחילים באות ה' ושמונה מתחילין באות יו"ד, וממוח הדעת יורדים ארבעים צרופים, כ"ד מתחילין באות אלף וי"ו מתחילין באות למ"ד, והשתא מצטרף שפיר בצרוף היורדין שם אלהים בק"ך צרופין ישר, כ"ד צרופי אות אלף וכ"ד צרופי אות למ"ד וכ"ד צרופי אות ה' וכ"ד צרופי אות יו"ד וכ"ד צרופי אות מ"ם, ובאים ק"ך צרופים על סדר נכון ביותר. ומ"ש רבינו ז"ל שהיותר מבורר זך ורחמים נשאר למעלה, שכן ממוח החכמה הארבעים צרופים האחרונים הם היורדים, וממוח הבינה הארבעים האמצעים, ואעפ"י שממוח הדעת היורדים הם הארבעים צרופים הראשונים לית לן בה.

ובהכי מה נמלצו דברי רבינו ז"ל בדרוש א' דיציאת מצרים (שער הכוונות, דף עט ע"ד) שכתב ז"ל, וכל יניקת הקל"י הם מק"ך צרופים האלו כו', והנה יניקת ארץ מצרים ופרעה אינה מכלל הק"ך צרופי אלהים, רק ממ"ח צרופים האחרונים שבו התלויים בשני אותיות י"מ מן אלהים כנודע כו', ואל תתמה אם מצרים ראש הממלכות כו' איך יונק מב' אותיות

האחרונות של שם אלהים, בעבור כי הנה אותיות מ"י מעולות מאותיות אל"ה כנזכר בסבא על פ' מי אלה כעב תעופינה כי מי הוא למעלה מאלה כמבואר יע"ש. ולא פורש מאי עדיפותא דאותיות מי מאותיות אלה, אמנם על פי האמור שהם מצרוף מוח החכמה, מה טוב ומה נעים שהוא המוח הגדול והראשון, ואע"ג שכתב שמצרים ופרעה היו יונקים ממוח צרופים ומאותיות מ"י, אינם אלא ארבעים צרופים רובם של יניקתם היו באותיות מ"י, ועוד כי היו יונקים גם משמונה צרופים המתחילים באות יו"ד היורדים ממוח של הבינה ומצטרפים למ"ח צרופים כי סמוכים הם.

ודע שבשער אנ"ך פ"ח [פ"י] כתב רבינו ז"ל (עץ חיים, ח"א, דף צו ע"א) וכן כתבנו במקום אחר, איך האלהים דמוחין יורדים עד הבריאה, כי ג' כלים דחיצוניות דז"א בהכרח ירדו עמהם כי הם יותר חיצונים מהם, וכבר ידעת במ"א איך הג' כלים יורדים בבי"ע, ואע"פ שבמ"א אמרנו שאין אלהים יורדין רק עד הבריאה, הוא להיותם מוחין אך הג' כלים יורדין בבי"ע, ונמצא כי כל החיצוניות ז"א עם המוחין דקטנות יורד בבי"ע ונשאר הוא פנימיות לבד כו' והבן זה היטב. ונמצא כי בהכרח שיורד החיצוניות דז"א עם המוחין דאלהים דחיצוניות לבי"ע, וזהו ענין העמידה שתמצא שם איך יורדים האלהים ממדרגה למדרגה. גם תראה איך יש כמה זווגים לתועלת זו"ן, איך מתמעטים ונגדלים כמה פעמים יע"ש. הנה מ"ש שבשעת תפילת העמידה הוא זמן ירידת מוחין האלהים מוחין דקטנות עד הבריאה, כן הוא האמת כמ"ש רבינו ז"ל בשער מוחין [דף כו ע"א] דקטנות שם, ובדרוש שני דעמידה האריך רבינו ז"ל לאשמועינן ירידתם בין מוחין דקטנות דאבא בין מוחין דקטנות דאימא, ועיקר ועוצם ירידתם הוא בזמן התפילה שהרי הגורמין ירידתם הוא מוחין דגדלות דאו"א, שבהכנס מוחין דגדלות דאו"א דוחין ומורידין ומוחין דקטנות על כרחם. ונודע שאין מוחין דגדלות דאו"א נכנסים אלא דוקא בשעת התפילה, ובהכרח הוא שירידת מוחין דקטנות הוא בשעת התפילה. וכן מ"ש שג' כלים דז"א יורדים בבי"ע כן הוא האמת, ולא של ז"א לבד יורדין, שמכל א' וא' מה' פרצופי האצילות שהם א"א ואו"א זו"ן יורדין שלש כלים חיצונים שלהם בג' עולמות בי"ע, ומתלבשין כל אחד בפרצופים שכנגדם בערכם בעולמות בי"ע ונעשים בחינת נשמה להם, וכבר האריך רבינו ז"ל בדרוש זה בכמה מקומות ובפרט בשאר השמות פ"א ופ"ב יע"ש.

אמנם מ"ש רבינו ז"ל שבירידת מוחין דקטנות דז"א בהכרח ירדו עמהם השלש כלים כי הם יותר חיצונים מהם כו', בשעת התפילה שהוא זמן ירידת מוחין דקטנות שהם האלהים, איני רואה אז בזמן ההוא שום ירידת הכלים כלל, ואדרכה בשעת זמן התפילה הוא עלית והתכללות העולמות התחתונים בעליונים ממדרגה למדרגה עד ברוך שאמר נרנח"י דעשיה ביצירה, ועד היוצר עלית נרנח"י דיצירה וביוצר נרנח"י דבריאה, עד בשעת העמידה כבר עומדין נרנח"י דשלש עולמות בי"ע כלולים בעולם האצילות, כמ"ש רבינו ז"ל בכל דרושי התפילה באר לחי רואי. וכבר אמור שכלים דאצילות הם הנעשים נשמה לפרצופי בי"ע, ונמצא ככלים שירדו הם העולים בשעת התפילה. ועי'

מ"ש רבינו ז"ל בשער חצוניות ופנימיות פ"ח (עץ חיים, ח"ב, דף פב רע"ג) ז"ל, גם תבין כי כיון שכל חיצוניות עליונים ירדו להיות מוחין בתחתונים שהם הפנימיות א"כ כשחוזרין להעלות בימי החול חוזרים לקדמותם כשהיה יע"ש.

וכבר בעניותינו ושפלותינו כתוב באורך עלית העולמות בשעת התפילה ומצאתה כי תדרשינו כלל העולה שבשעת התפילה איני רואה שום ירידת כלים דז"א וצ"ע.

והנה שבכל יום, אחר זמן התפילה מוחין דגדלות של או"א שנכנסו בתפילה, מסתלקין לא נשאר בהם בתוכם זולתי הרשימו דמוחין דגדלות ומסיבת הסתלקותם חוזרין זו"ן אב"א, ומכח הרשימו הנשאר בתוכם נשארים זו"ן כל היום כולו בגדלות גופם. את הדברים האלה כתבן רבינו ז"ל בכ"מ, ועיין בדרוש ה' דתפילין (שער הכוונות, דף ט ע"ב). והנה פשיטא דהרשימו דמוחין דגדלות אין לו כח לדחות מוחין דיניקה דאלהים, דלא עדיף הרשימו מו"ק דמוחין דגדלות דאימא עצמם שאין להם כח לדחות המוחין דיניקה למטה כמ"ש רבינו ז"ל שם, ברם אחר שכבר נדחו למטה בשעת התפילה ע"י מוחין דאבא וג"ר דמוחין דאימא, א"כ אחר התפילה שנשאר רשימו דמוחין דגדלות בו בז"א מצי מעכב את המוחין דאלהים דיניקה שלא יעלו בז"א כל היום כולו, או דילמא אחר התפילה אין הרשימו מצי מעכב, ואחר התפילה בהסתלקות עצמות מוחין דגדלות עולין מוחין דיניקה. ובכמה מקומות כתב רבינו ז"ל שאין חוזר ז"א לבחינת ניקה אלא בלילה. או אפשר שגם ביום עולין ועומדין יחד מוחין דיניקה עם רשימו דגדלות, ולהכי אין חוזר ז"א לבחינת ניקה אלא בלילה, ועיין מ"ש רבינו ז"ל בדרושי הקדיש.

בעניין דחית המוחין דקטנות

כפולים דאו"א

בספר נהר שלום (דף כה ע"ב) כותב הרש"ש בעניין המוחין דקטנות, וז"ל: הרי ק"ך צירופים בחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף הגרון, שלישי ראשון מאלהים דיודי"ן דחח"ן דחכמה, ושלישי הב' מאלהים דההי"ן דבג"ה דבינה, ושלישי השלישי מאלהים דאלפי"ן דדעת, ובין כולם הם ק"ך צירופים שלימים כסדרן, ואלו הם הק"ך צירופים הנדחים מהראש אל הגרון בעמידה במלת האל, ויכוין אותם כפולים ממוחין דאבא וממוחין דאימא, עכ"ל.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת האל, אות ד, דף לג סע"א) מציין ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: גם עיין בע"ח ובכ"מ, דדחיית המוחין דקטנות אינו אלא במוחין דמצד אימא דוקא, וצ"ע במוחין דקטנות דמצד אבא אם נדחין, דלא מצינו להם דחיה ולא נזכר בסדור, ואח"כ מצאתי מפורש בספר נהר שלום דף מ"ו ע"א [דף כב ע"ב] דכתב שיכוין שהם כפולים דאו"א יע"ש, אמנם בסידור לא כתבו וסמך על מ"ש שם, עכ"ל.

ובספר שערי רחמים (ח"א, סימן קה, דף כד ע"ב) מבאר ר' רחמים דוד שרים, וז"ל: שאלה. כתב הרש"ש בס' נהר שלום ד' כ"ב ע"ב בסופו ד"ה הרי וכו', ואלו הם הק"ך צירופי

שנדחים מהראש על הגרון בעמידה במילת הא"ל, ויכוין אותם כפולים – ממוחין דאבא וממוחין דאימא וכו', ובסידור לא כתוב יכוין אותם כפולים, אם כן כיצד יכוין – כפולים או לא צ"ל.

תשובה. כתב הרב פתח ענים ד' ל"ג ע"א ושאל השאלה ותירץ טעם שלו, כתוב בסידור לכוין דחיית הק"ך צרופי כפולים שהם ממוחין דאו"א, סמך על משכתב בס' נ"ש, שצריך לכוין אותם כפולים, ה' יע"א, עכ"ל.

למעשה בסידור כוונות אינה מוזכרת כביכול כי אם בחי' א' כללית של מוחין דקטנות – אלהיים מלאים בד' מילוי יה"א, ולא כמו במוחין דגדלות שמדייקים מאיזה צד הם באים אבא או אימא, ועוד פרטות נוספת כמו חב"ד חג"ת נה"י (נציין בספר עץ חיים (שער מ, ריש דרוש ט) כותב מוהרצ"ו כי המוחין דיניקה יש בהם י"ס שלימות דמוחין דאלהיים). אמנם לאחר דחיית ק"ך מוחין מרישא דז"א לגופא וכו' מתפשטים בג' קווי גופא דז"א – חג"ת, וכמ"ש הרש"ש בספר נהר שלום מתחלקים אותם מוחין שהם צירופי שם אלהיים למדרגות שונות לפי מקומם: ראש גרון ויסוד דז"א, רישא ויסוד דנוק', ראש הבריאה.

עוד נציין מה שכותבים כי בליל פסח המוחין דקטנות שנדחים בתיבת הא"ל ואילך הם דקטנות ראשון דתבונה (פתח עינים, סדר כוונת פסח, אות ד), ומזכירים דעת זו בשם הרד"מ (צדק ושלוש, שאלה כט, אות ט, עמ' צג; קנין פירות, אות כח, עמ' נז).

ובספר פתח עינים (סדר כוונת פסח, אות ד, דף פא ע"ב) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם ובשאר התיבות יכוין כמו בשחרית אלא שהמו' המתפשטים בז"א בכל כללות העמידה הם המוחין דגדלות ב', ודחיית הקטנות מתיבת האל ואילך הם המוחין דקטנות א' דתבונה ע"כ. לע"ד צ"ל שהרי בחול הכוונה של דחיית הקט' הוא דבחינת או"א כנו' בנ"ש יע"ש ובכ"מ, א"כ עתה בליל פסח שמוחין דקטנות דמצד אבא אין נכנסים עד מלת קונה הכל, צ"ל אימתי נדחין מהגרון עד היסוד בו, ואפשר בקונה הכל נמשכים בבת אחת עד היסוד בו, ועיין עוד לקמן בתיבת קונה הכל מ"ש, עכ"ל.

בעניין דחית המוחין דקטנות

פר' אמצעי וחיצון

בסידור הרש"ש (חלק ב, דף סא ע"א) כתוב – "גם יכוין לדחות מוחין דקטנות ק"ך לגרון דפרצוף אמצעי", ובסידורים מסוימים מוסיפים "וחיצון".

ובספר שערי רחמים (ח"ב, סימן כזו, דף לא ע"א) מבאר ר' רחמים דוד שרים משם השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: המוחין דקטנות הם בשני פרצופים – חיצון ואמצעי, וכמ"ש בנהר שלום [דף כ"ח ע"ג] וז"ל, הרי ש"ס צירופים בחח"ן בג"ה דת"י דחב"ד דשני פרצופים החיצוניים שהם נה"י וחג"ת יעוש"ב. ומ"ש בסידור דפרצוף אמצעי הוא קיצור לשון, וזהו האל – ה' אלהיים, ב' אלהיים למוחין דעיבור בפרצוף החיצון, וג' אלהיים למוחין דיניקה בפרצוף האמצעי. ועתה דוחין אותם לגרון שלהם, אבל בפרצוף הפנימי

לא יש דחיית מוחין דקטנות יען שאין בו קטנות אלא הוא פרצוף המוחין דגדלות, ולכן מכוונים לדחות פרקין אמצעיים דמוחין דגדלות לגרון שבו כמ"ש בסידור בתיבת האל, מהרה"ג שד"ה יצ"ו, עכ"ל.

בעניין דחית המוחין דקטנות

הארתם או עצמותם

בספר שערי רחמים (ח"א, סימן קו, דף כד ע"ב) מבאר ר' רחמים דוד שרים, וז"ל: מה שאמרנו בשירה חדשה נתפשטו [המוחין דקטנות] לגרון, כלומר הארתם נתפשטו לגרון, לפי שו"ק דגדלות דאימא אין להם כח לדחות לגרון, לפיכך נתפשט הארתם, אבל בהא"ל הגדול אחר שבאו ג"ר דאימא וג' תחתונות דאבא, עתה היה להם כח לדחות המוחין דקטנות לגרון דחיה ממש, אבל בשירה חדשה התפשטות בעלמא, עכ"ל.

בעניין דחית המוחין דקטנות

סוגי מוחין דקטנות

בספר שמן ששון על עץ חיים (שער כב, פרק ג, אות א, דף עד ע"ד – עה ע"א) מאריך ר' ששון בככ"ר משה פרסיאדו לבאר, וז"ל: ועיין נהר שלום ד' נ"ח ע"ב שכתב וז"ל, ודרוש הששי מדרוש ק"ש עם דרוש א' ושני מדרוש ברכת אבו' הם בפנימית דפנימיות דאצי' שהוא באצי' דאבי"ע דפנימיות דאצי' יע"ש.

א"כ נמצא דכל כוונה זו דדחית המוחין דאלדים עד ראש הבריאה, הוא בבחי' זו דפנימיות דפנימיות, וזה ברור מלבד ראיות אחרות, דבפרקין כתב רבינו שבברכת אבות נכנסים ג"ר דאימא ואח"כ נה"י דאבא וכו', והיא מיירי כוונה זו של דחית האלדים בחיצו' דפנימיות, אין הסדר כן שהרי בק"ש עצמה אנו מכוונים להביא ג"ר פנימי' וו"ק דמקי' דאבא ודאימא, שניהם יחד בק"ש. וכן בפנימיות דחיצו' נכנסים צלם שלם דג"ר וו"ק עם המו', והצלם והנרנח"י דאבא ודאימא לזו"ן כמו שיראה הראה בסידור. וגם בש' הכוונות דרושי ד"ה ועמידה ע"ש, וזה פשוט.

אלא דצריך להבין דמצינו כוונה אחרת בענין המו' דקט' שכתב רבינו בש' הכוונות דרושי ק"ש פ"ה בענין הרמ"ח ועם ו' אלדי"ם דקט' הם דאו"א, הם רומ"ח שבשירה חדשה דנחית לגרון, ובברכת אתה קדוש ק"ל ויב"ק גי' גר"ם וכו' יע"ש. וצ"ל דאם הם אלדי"ם הנז"ל ולא אחרים, אינם יורדים בגרון אלא בעמידה בתיבת האל הגדול כמו שיראה הראה, ועיין ש' הכוונות דרושי העמידה פ"ב בתיבת האל. ועוד דאפי' בעמידה אינם יורדים כל הששה אלדי"ם אלא ב' שלשים מהם נשארים בראש, כמ"ש רבינו בפרקין, ועיין נהר שלום ד' מ"ה יע"ש, ושליש א' יורד לגרון הם ק"ך צרופים, ואיך כתב פה עם ו' אלדים נעשה רומח ויורדים בגרון.

ואפשר דמה שיוורדים הם ו' אלדי"ם פשוטים מן הק"ך כדי להשלים המ"ס של רומ"ח שכן כתב, ועתה בשירה חדשה הם מתחילים להתפשט הטי' שלהם עד הגרון וכו', כל זה דרך אפשר, או אפשר שהם ב' בחי' והיע"א.

ועיין ת"ח ד' ח"י ע"ב ד"ה ומ"ש הרב וכו' ובדף מ"ה ע"א יע"ש וד' מ"ו ד"ה אח"כ וכו', ועיין בס' יפה שעה ד' קס"ה מה שהקשה עוד על ס' הכוונות שם, דאיך בשירה חדשה הם מתחילים להתפשט הטי' עד הגרון, ועתה הם בגרון הלא כשנכנסו המו' דו"ק החג"ת הם בחב"ד והנה"י הם בחג"ת ואינם בגרון יע"ש והניחו בתימה.

ועיין עוד שם שכתב דמ"ש בס' הכוונות באתה קדוש או מתחילים המוחין להתפשט ולצאת מחוץ לגרון וכו', מיירי במוחין דפנים הנמשכים אחר מילת באהבה יע"ש. אח"כ מצאתי במב"ש ש"ה ח"ב פ"ב ד' קמ"ה דכתב רבינו וז"ל, והנה האלדים של היניקה אפשר להורדם עד ראש הבריאה ולפעמים נשארים למעלה במקומם, אך מן הבריאה ואילך אין להם יותר ירידה מה שאין כן באלדי"ם דעיבור כנז' וכו' יע"ש.

והשתא נמצא דבחי' אלדים הנחדין בעמידה עד ראש הברי' הם דבחי' היניקה ולא דבחי' העיבור, ודעיבור יורדים לבי"ע. ואפש' דיש לאדי"ם והם הנדחים בשירה חדשה ואינם נדחין יותר למטה.

ועיין ש' כ"ג פ"ה סוף כלל ב' דמו' דאלדים דעיבור הם לבד, והמו' דאלדי"ם דיניק' לבד, יע"ש ועיין בס' תו"ח ד' ח"י ע"ב יע"ש, וצ"ע, עכ"ל.

ובספר שערי רחמים (ח"ב, סימן קל, דף לא ע"ד) מזכיר ר' רחמים דוד שרים את עיקר דבריו בקצרה.

כל דבר עליון כאשר יורד כולו

אין כולו יורד אלא היותר זך נשאר למעלה והשאר יורד

דברי בעמ"ס תורת חכם

בספר תורת חכם (דף מה ע"א) מבאר ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: וממנו ניקח, כי מ"ש הרב ז"ל שמהש"ס צירופי אלהי"ם יורד ק"ך שהוא צירוף הא' לגרון דז"א, ומורי הרב ז"ל כתב [דף מ"ה ע"א] שהוא שלישי א' מכל הק"ך צירופים הם היורדים, שכ"כ שם הרב אח"כ בפ"ג דשער מוחין דקט', שכל השלשה מוחין דקט' יורדים ונשארים הו"ק במקומם. ובשער כ"ו שער הצלם כתב בפ"ב, כי השורש של המוחין דקט' נשארים במקומם והם יורדים עד בי"ע, ואינו סותר לזה כי מהג"ר דמוחין דקט' היורדים השורש נשאר במקומם והם יורדים עד בי"ע, ונראה לפי מ"ש משם הרב ז"ל כי בדברים הרוחניים כאשר יורד כולו הוא למעלה ולמטה, א"כ זה השלישי של הגרון יש בו כל הש"ס צירופי אלהי"ם, אלא מפני שהוא הארה של כל הש"ס נקרא שלישי, וכן הששים שיוורדים ליסוד שהוא הארת הארתם גם הם ש"ס, וכ"כ הרב ז"ל ג"כ בשער מוחין דקט' פ"ג וז"ל, ואז ברדתם אל הגרון הם מתמעטים.

והענין הוא, כי כל דבר עליון כאשר יורד כולו, אין כולו יורד אלא היותר זך נשאר למעלה והשאר יורד, וכן בכאן ברדתם בגרון נתמעטו ונשארו שלישי ממה שהיה למעלה שהם ק"ך צירופים ע"כ, לעולם הם כולו אלא ששיעורם כשיעור ק"ך צירופים במקומם, ואינו סותר מ"ש מורי הרב ז"ל, שר"ל ששיעורם באותם הק"ך צירופים שכתב מורי הרב ז"ל ונק' כל הש"ס באותם הק"ך צירופים, וכן בחג"ת, וכן כשיורדים עד הבריאה מתמעטים כשיעור הה' צירופים שהזכיר שם שירדו לבריאה. וכן נראה בפירוש מ"ש הרב ז"ל ש"ל שער הפרצופים דרוש ה' וז"ל, וזהו מ"ש כי בכניסת המוחין דג"ר נדחין המוחין דקט' לגרון ע"כ, ר"ל לא שירדו ממש לגרון אלא מפני שנכנס הפר' דג"ר נשארו הם למטה במקום הגרון דכללות הגדלות, אך פרטות של כל פרצוף ופרצוף אינו משתנה כלל ממה שהיה אלא שנכנסים פרצופים זה בזה ונקרא הראשון יותר למטה.

ומ"ש שהשורש נשאר כאן והם יורדים, ר"ל שנכנסים המוחין דגדלות דכלי החיצון ואמצעי ודגדלות שלהם נקרא שרשם הנשאר בכאן עם המוחין דגדלות דכלי הפנימי, וממילא הם נשארים למטה. וזה נקרא מיעוט, וכן מוכרח לפרש הלשון דפ"ג דשער הקט' שכתבנו לעיל שהמובחר שנשאר במקומו ר"ל הגדלות שלהם, ואפשר שהגדלות של כלי החיצון והאמצעי אע"פ שהוא הויו"ת, נקרא אלהי"ם בערך הגדלות של כלי הפנימי, ומורי הרב ז"ל כתב בליקוטיו שהו"ק שהוא הקט' דגדלות שהם אלהי"ם נעשו ג"ר דו"ק שהם הכלי החיצון והאמצעי כי נחלפו המוחין, וכן מ"ש שיורדים לבריאה, ר"ל שהם כל הש"ס צירופים אלא ששיעורם כשיעור ה' צירופים של הגדלות, ואפשר שמ"ש תחתו' למעלה, ר"ל שו"ק דג"ר נעשה ג"ר דו"ק כמש"ל, וכן כשנדחים לחסד נדחים כל הש"ס, אלא מפני שיושב ראש הפרצוף דקט' ומלביש לחסד נקרא אלהי"ם דיודי"ן, וכן בגבורה וכן בשליש עליון דתפארת הם כל הש"ס, ומה שקראם אלקי"ם דאלפי"ן ודההי"ן הוא מטעם האמור, עכ"ל.

אין לך דבר שאינו כלול מקטנות וגדלות

דברי בעמ"ס תורת חכם

בספר תורת חכם (דף חי ע"ב) מבאר ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: ומ"ש הרב ז"ל שבתוכת הגדול נדחים החסד לחסד והנצח לנצח, נלע"ד שר"ל שבתוכת הגדול יורד חיצו' החכמה ונעשה מוחין לחסד, וחיצו' החסד יורד ונעשה מוחין לנצח, כי כן נראה בפירוש בשער י"ט שער אנ"ך פ"ח ע"ש.

וכן בענין דחית המוחין דקטנו' מחמת שבאו מוחין דקט' חדשים באלה"י אברהם, שאין לך דבר שאינו כלול מקט' וגדלות, ונדחים המוחין דקט' שהיו בחב"ד של כלי האמצעי לגרון ולחג"ת וכו', עד שיורדים לראש הבריאה של כל פרט, ר"ל שיורדים החיצו' של חב"ד דכלי האמצעי לגרון, והחיצו' של הגרון לחג"ת, והחיצו' של החג"ת לשני שלישי התפארת, וחיצו' של החג"ת של הכלי האמצעי לנה"י, ומשם בשים שלום חיצו' של הנה"י לחב"ד דכלי האמצעי דמלכות וחיצו' חב"ד שלה לגרון שלה, וחיצו' הגרון שהוא

פרצוף הכתר דחג"ת שלה לחג"ת, וחיצו' חג"ת לנה"י וחיצו' נה"י לחב"ד דבריא. ומ"ש בשער אנ"ך שי"ט פ"י מ"ב שגם האלהים הם יורדים לבי"ע מדבר בקט' דקריאת שמע שיורדים עתה אף עד נה"י דבי"ע, אבל הקט' של העמידה הוא כמ"ש, וכן הוא הו"ק דג"ר שיורדים לפרצוף הגרון הוא החיצו' דחב"ד דז"א הנקרא ו"ק בערך הפנימיות, עכ"ל.

בעניין מיתוק השמות אלהים דקטנות שבגרון

ב"ה נחזור כאן על עיקר דברי מהרח"ו והרש"ש בעניין מיתוקים של שמות אלה"ם שבגרון דז"א, ע"י הארת תיקונא קדמאה א"ל די"ג תיקוני דיקנא דז"א, ועוד ע"י הארת המוחין דגדלות המתפשטים מרישא דז"א לגופו דרך גרונו.

בספר עץ חיים (שער כו, פרק א) מבאר מהרח"ו, וז"ל: והנה נגד אותו א"ל שבדיקנא הנקרא מצר עליון, בסוד מן המצר קראתי י"ה (תהלים קיח, ה), יש ג"כ (ה) אלקים בגרון של בחי' קטנות, ואלו נקרא מצר תחתון שהוא צרות גרון, וכשאלו ה' אל שבמצר העליון מאירין אל ה' אלקים שבמצר תחתון, אז מתבטלים החיצונים היונקין מן הגרון, וזהו (ישעיה יט, ב) וסכסכתי מצרים במצרים, תחתון בעליון, ועי"ז (שם יט, א) ונעו אלילי מצרים. וכבר ידעת כי אל של הדיקנא הוא סוד א"ל מאלקים שבפאה, והוא שורש הדינין, לכן כופה את הדינין שבגרון הנקרא אלקים, עכ"ל.

ומעין זה מבאר הוא ז"ל בספר שער ההקדמות (דף סד סע"ג), וז"ל: והנה זה התיקון הראשון שבדיקנא הנכלל מן ה' שמות א"ל, נקרא מצר העליון בסוד (תהלים קיח, ה) מן המצר קראתי י"ה, כמבואר אצלנו בביאור י"ג מדות של ויעבור. עוד יש מצר התחתון, והוא הגרון של בחי' הקטנות, אשר הוא מקום צר ג"כ, וגם יש בו ה' שמות אלהים שהם המוחין דקטנות היורדים שם כנודע. וכאשר אלו הה' א"ל שבדיקנא הם מאירים בה' אלה"ם שבגרון, אז הקלי' הנאחזות בגרון מתבטלת אחיזתם משם.

וידעת כי מצרים הם הקליפות הנאחזות בגרון באותם אלהים דקטנות, וזהו סוד פסוק (ישעיה יט, ב) וסכסכתי מצרים במצרים, ר"ל כאשר ישפיעו ה' א"ל שבמצר העליון בה' אלהים במצר התחתון, אז (שם יט, א) ונעו אלילי מצרים, הם הקליפות הנאחזות בגרון. וטעם הדבר הוא במה שהודעתך, כי זה האל שבדיקנא הוא נמשך משני אותיות א"ל שבשם אלהים, שבפאתי הראש עצמם ימין ושמאל, והנה הפאה היא היא שרש הדינים, לכן כופה את הדינים שבגרון הנק' אלה"ם, עכ"ל.

ובספר שער הפסוקים (פר' וישב) מבאר עוד מהרח"ו, וז"ל: וז"ס פסוק (איוב יו, ב) שלו הייתי ויפרפני וכו', כי הנה ג' חיבורים הנז' שהם ג"פ יב"ק, הם בגימטריא של"ו, כי בהיות המוחין דהויר"ת דו"ק דגדלות מתפשטים תוך ג' אלהים דמוחין דקטנות בהיותם בגרון כנז"ל, אז נקרא המקום ההוא שלו, כי הדינים דאלהים מתמתקין עם הרחמים שהם ההויר"ת, ויש שלום ושלוח בעולם, ואין הדינים מתגברים. ונודע כי אין הדין מתמתק

ונכנע אלא ע"י שרשו, והנה הגבורות החמשה דדעת דגדלות הם שרש להם, וברדתם דרך הגרון אז הם מכניעים וממתקים את הדינים של אלהים דמוחין דקטנות. ואמנם כאשר אין ההויות מתפשטות שם, אז הדינים של אלהים דקטנות מתגברים וגורמים מלחמה בעולם, וז"ש איוב בתחלה (שם) שלו הייתי, כאשר היו מתמתקים האלקים דקטנות עם ההויות דגדלות העולים בגימטריא שלו. ואח"כ כאשר נסתלקו משם ההויות דגדלות, אשר מכללם הם הה' גבורות שבדעת הנקראים מנצפך כמנין פ"ר שהיו שרשי הדינים, ולכן היו ממתקים אותם כנזכר. ועתה שנסתלקו הגבורות ההם הנקראים פ"ר, אז שלטו בו הדינים הקשים דקטנות דאלהים, ויפרפריני – עשני פירורין פירורין מרוב היסורין, ע"י שנסתלקו פ"ר הגבורות, עכ"ל.

שם בהמשך (שם) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: ובוזה תבין פסוק (איוב א, ו; ב, א) ויבאו בני האלהים להתיצב על ה', כי בני האלהים הם ג' מוחין אלו, שכל אחד מהם הוא ב"ן אותיות אלהים, ולכן נקראים בני האלהים, אבל מוחין דגדלות הם הויות. ותמיד המוחין דקטנות נכנסים ונמתקים ע"י ההויות דגדלות. ועוד שההויות של המוחין דגדלות עומדים למעלה בראשו של זעיר, ומכניעים ומורידים לבני האלהים דקטנות למטה ביסוד דזעיר. אבל אז היה ביום ר"ה, כי לכן כתיב (שם) ויהי היום ויבאו בני האלהים, כמ"ש חז"ל במ"ר ובספר הזוהר, ואז חוזר האצילות לקדמותו בעת שנברא העולם, וחוזר ז"א לבחי' הקטנות כנזכר בסוד תפלות דר"ה, ואז חוזרים אותם המוחין דקטנות הנקראים בני האלהים להתעלות למעלה בראשו כבראשונה, וזש"ה (שם) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה', עכ"ל, ומעין זה מובא בספר לקוטי תורה (פר' וישב).

בספר לקוטי תורה (פר' וישלח, דף מג ע"א) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: ויעבר את מעבר יב"ק (בראשית, לב, כג). הנה כי כבר ידעת כי מוחין דאבא תוך מוחין דאמא, ויסוד דאבא בוקע ועובר יסוד דאמא. והנה אין מוחין דאבא נכנסין בתשולם אלא עד גמר דחיית מוחין דקטנות, והנה תחלת דחיית הקטנות לגרון. וכבר ידעת כי המוחין דקטנות ג' אלקים, אך מוחין דגדלות הם שלשה הויות, וכל הויה ממתקת אלקים א'. והנה יסוד דאבא בוקע ועובר את המוחין דגדלות ודקטנות חוץ מהחזה ולמטה, והנה הויה אלקים עולה יב"ק, ויסוד זה עובר שניהם, וזהו מעבר יב"ק, עכ"ל.

ובספר נהר שלום (דף כח ע"ג) מבאר הרש"ש, וז"ל בקצרה: ובבא המוחין דגדלות לשני פרצופים הפנימיים שהם בינה וחכמה דפרצוף בינה דבינה הנז' דז"א, ואז מתמתקים ומתבררים המוחין דקטנות, ונשאר מהם בחב"ד השני שלישים מכל ק"ך, ושליש א' מכל ק"ך נדחה אל פרצוף הגרון וכו'.

ואחר ירידתם אל הגרון במלת האל, יכוין להמשיך מחמשה שמות א"ל דבתיקונא קדמא דדיקנא, שהם שלשה שמות א"ל דמצד ימין ושני שמות א"ל דמצד שמאל, שפע

והארה למוחין האלו דקטנות שבגרון, להאירם ולמתקם ולהסיר ולבטל אחיזת החיצונים מן הגרון.

אח"כ יכוין לדחות הפרקין אמצעיים דנה"י דבינה דאמא עם הפרקין אמצעיים דצלם דמוחין דגדלות שבהם לגרון דפרצוף הפנימי, ולהמשיך מהם הארה למוחין האלו דקטנות שבגרון ואז מתחברים הוי"ה ואלהי"ם, ויכוין לג"פ חיבור הוי"ה ואלהי"ם דחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף הגרון יאהלוההי"ם יאהלוההי"ם ג"פ גי' יב"ק, ואז מתמתקים ומתבררים המוחין האלו דקטנות ונשארו חציים שהם ששים צירופים בחח"ן בג"ה דת"י דגרון, וששים צירופים מהם יכוין בג' תיבות הגדול הגבור והנורא להמשיכן לחח"ן בג"ה דת"י דפרצופי חג"ת החיצון, עכ"ל ולעיל הבאנו יותר מלשוננו.

בעניין המעבר יב"ק

ב"ה נחזור כאן בקצרה על מעט מדברי מהרש"ו בעניין בחי' מעבר יב"ק.

בספר עץ חיים (שער כח, פרק ה) כותב הוא ז"ל, וז"ל: הוא מוכרח כי ברדת אלו ג' מוחין [דגדלות] להתפשט בגוף שיעברו דרך הגרון, דרך ג' אלקים אשר שם, ואז נעשין שם הוי"ה אלקים ג"פ, והם ג"פ יב"ק בגרון, וז"ס ויעבר את מעבר יב"ק (בראשית, לב, כג) שהוא גרון, עכ"ל.

בספר שער הפסוקים (ריש פר' וישלח) כותב הוא ז"ל, וז"ל: ויקם בלילה הוא וגו' ויעבור את מעבר יב"ק. כבר הודעתין כי הגרו"ן נעשה מג' אלהי"ם דמוחין דקטנות כשירדו שם כשנכנסו המוחין של הוי"ת דגדלות, ואח"כ כשירדו ג' הוי"ת של ג' מוחין דגדלות כשמתפשטים תוך ז"א, הם יורדים דרך הגרון ומתלבשים תוך ג' אלהים שבגרון. והנה כל הוי"ה מן הג' בהתלבשה תוך אלהי"ם, היא בגימטריא יב"ק, נמצא כי הגרו"ן נקרא מעבר יב"ק, עכ"ל.

שם (פר' וישב, סימן טל) כותב הוא ז"ל, וז"ל: והנה נתבאר במקומו, כי כשנגמרים ג"ר דמוחין דמצד אימא ליכנס בראשו דז"א, טרם שיכנסו מוחין דאבא, אז יורדים ג' מוחין דקטנות בגרון דז"א ומתלבשים בג' הצנורות שבו כנזכר. והנה גם המוחין דו"ק דגדלות הם מתפשטים בגופא דזעיר, כי כבר נגמרו ליכנס כל המוחין דאימא כנזכר, והם יורדים ומתלבשין תוך ג' המוחין דו"ק דגדלות, שהם בחי' הוי"ת, אבל המוחין דקטנות הם אלהים. ונמצאו שם ג' הוי"ת דמוחין דו"ק דגדלות מלובשים תוך ג' אלהים דמוחין דקטנות, והם ג' חבורים של הוי"ה ואלהים, שכל חיבור מהם הוא בגימטריא יב"ק, וז"ס יעקב שנאמר (בראשית, לב, כג) בו ויעבור את מעבר יב"ק, כי הנה יעקב הוא יסוד דאבא המתפשט דרך הגרון דז"א אשר בו ג' חבורים הנז', שכל אחד מהם נקרא יב"ק. ולכן הגרון נקרא מעבר יב"ק, וכמבואר עניינו למעלה בפרשת ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, עכ"ל.

בעניין חילוף המוחין

בכוונת דחית המוחין דחג"ת דאימא לגרון דז"א מצוירים המוחין והם המוחין אחר ה"חילוף", כי כשבאים המוחין להכנס לז"א, ד' בחי' חו"ב חו"ג דאו"א, השמאל דאבא מתהפך להיות ימין וכו', כשעיקר המוחין הוא לפני החילוף, וכאן מדובר על מוחין של אחר החילוף, וזה נוגע לחב"ד כמו לחג"ת.

בספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' קצב) כותב ר' שריה דבליצקי, זז"ל: והשמות המצוירים הם, ראשית כל הנרנח"י השייך לפרקין אמצעיים שהם החסד והגבורה והת"ת, ולכן ההויו"ת ואהי"ה של הנרנח"י מנוקדים בניקודי החסד והגבורה והת"ת, ואח"כ שמות המוחין, דכל מוח כולל ד' מוחין פרטיים והשמות נתבארו בשעה"כ דף ה' ע"ג, רק צריך לדעת כי ד' מוחי החכמה וד' מוחי החסדים שנכתבו כאן הם באו שם בתור ד' מוחי בינה וד' מוחי גבורות דאבא, אך מבואר שם שהם אח"כ מתחלפין, וד' מוחי בינה וד' מוחי גבורה דאבא נעשים ד' מוחי חכמה וד' מוחי חסד דאימא, ולכן הם נסדרו כך כאן בסידור, ואעפ"י שאלו הם מוחי החו"ב וחו"ג ואנו כעת עוסקים במוחי החסד והגבורה והת"ת, מ"מ המוחין דחג"ת הם אותם המוחין דחב"ד, וכמו שמצינו כעין זה גם בכוונת ספירת העומר בשעה"כ פ"ח ע"א, ועוד יותר להדיא כי בשעה"כ דף ה' ע"ב כתב דמוחין אלו (אף שהם חו"ב חו"ב אבל) הם דחג"ת, ואתי שפ"ך, עכ"ל.

ועיין מ"ש מהרח"ו בעניין חילוף הנ"ל בספר עץ חיים (שער יז, פרק ג; שער יט, פרק ו; ועוד), ועיין מה שכותבים המפרשים שם, בפרט ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בחלקי ספרו שמן ששון על ספר עץ חיים (שם) ועל ספר שער המצות (פר' תזריע).

הגדול

הקדמה לתיבות הגדול הגבור והנורא

לאחר שבתִיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב נמשכו המוחין דגדלות דג"ר דאימא ודג"ת דאבא לז"א, ועוד אחר שבתִיבת האל נדחו ע"י כניסת המוחין הנ"ל המוחין דקטנות מרישא דז"א לגרונו ואח"כ לגופו, ממשיכים בתיבות הגדול הגבור והנורא ב' מהלכים שהתחלנו בתיבות הנ"ל הנוגעים לב' בחי' מוחין הנ"ל – מוחין דקטנות ומוחין דגדלות, והם:

דחית המוחין דקטנות מהגרון דז"א לג' אמצעיות שבו – חג"ת, בסדר זה

הגדול	חסד
הגבור	גבורה
הנורא	שליש עליון דת"ת

דחית המוחין דגדלות דז"ק דז"א דמצד אימא למקומם עם עלית הפרקין, בסדר זה

הגדול	קו ימין – חסד ונצח
הגבור	קו שמאל – גבורה והוד
הנורא	קו אמצעי – ת"ת ויסוד

ועוד מכוונים בתיבות אלו ב' סדרות של כוונות נוספות, הא' היא לבנות פר' לאה, והב' להמשיך חסדים מיסוד דאימא לז"א, והן בפרטות:

יציאת הארות דרך אור חוזר מפרקין עילאין דחג"ת דז"א לבנות בחי' לאה

הגדול	חסד ונצח
הגבור	גבורה והוד
הנורא	ת"ת ויסוד

בתיבת האל כבר נתקנה בחי' דעת דלאה, וב' מוחין חו"ב שבה נתקנים ע"י ברכת כהנים (עץ חיים, שער לא, סוף פרק ב; שער לז, פרק ה).

המשכת חסדים מיסוד דאימא לספי' דז"א

הגדול	חסד
הגבור	גבורה
הנורא	ת"ת

ובסוף ג' תיבות אלו, עוד מכוונים להאיר אור גדול מיסוד דאבא כדי לבנות פר' נוק'.

סדר הכוונות של תיבת הגדול בקצרה

יוצא מההקדמה כי בתיבת הגדול מכוונים הפרט הראשון מכל סדרות הכוונות הנ"ל, והם:

- לדחות ה"קו הימין" דמוחין דקטנות מהגרון לחסד דז"א,
- לדחות המוחין ב' בחי' מוחין דגדלות דחסד ונצח דמצד אימא למקומם בז"א,
- לכוין עלית הפרקין לכלים של ב' ספיי' דז"א הנ"ל — חסד ונצח,
- להוציא הארות דרך אור חוזר מב' פרקי עילאין של ספיי' חסד דז"א לתקן ב' ספיי' חסד ונצח של לאה,
- להמשיך החסד הראשון דחסד מיסוד דאימא לחסד ז"א.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לא סע"ב-ע"ג)

תכוין כי עתה כבר נכנסו ג"ר דאימא, וצריכים לרדת אותם ג' אמצעיות שהיו בראש בתחילה, ועכשיו ירדו במקומם שהם חג"ת דז"א ואינם יורדים תיכף אמנם נוסעים ב' מסעות, הא' נוסעים אל הגרון דז"א, וזה תכוין במלת האל כדמיון שביארנו במוחין דקטנות. ואח"כ נסיעה הב' [של המוחין דקט'] היא במקומם האמיתי שהם חג"ת דז"א, וזה תכוין במלת הגדול הגבור והנורא שהם חג"ת דז"א, ואז ממילא ג"כ הג' תחתונות שעדיין היו עומדים כאן, הנה עתה הם יורדים למטה במקומם שהם נה"י דז"א, והרי נגמר ונשלם תיקון המוחין דגדלות דמצד אימא.

גם תכוין להוריד המוחין דקטנות ג"כ מסע ב' אל מקום ג' האמצעיות כנו', ואמנם כאשר תכוין בבחינת המוחין דג' האמצעיות, תכוין בסוד ההא הרמוזה כאן בסוד ר"ת הגדול הגבור והנורא, ה' יתירה בכל תיבה לרמוז שהם מוחין דאימא הנק' ה' עלאה היורדת אל ג' אמצעיות הנקרא גדול ולא הגדול, וזהו הגדול ר"ל ה' גדול, פיי' מוח חסד מן אימא הנקרא ה"א, וגם יורדת בחסד דז"א הנקרא גדול וזהו הגדול, וכן עד"ז יתבאר הגבור והנורא.

וכאשר תכוין בבחי' המוחין דקטנות, אז תכוין בסוד ג' ההין דאלהים דקטנות בג' מילויים היורדים כאן שבמילת גדול גבור נורא, וכמו שנתבאר במלת האל — ה' א"ל, כי מפני שאין שינוי באלהים דמוחין דקטנות אלא בההין שבהן, לכן לא נרמזו כאן אלא ההין. וזהו הגדול — ה' גדול, הגבור — ה' גבור, הנורא — ה' נורא.

גם תכוין כי הה"ח דמצד אימא, הם עתה מתחילין להתפשט בו"ק דז"א. ועתה נתפשטו הג' מהם, והם הגדול הגבור והנורא שהם חג"ת.

גם תכוין שעתה נתקנים הג' אמצעיות עצמם של ז"א בבחי' הכלי והגוף עצמו זולת המוחין הנכנסים בהם. וענין זה הוא בסוד ההגדלה שביארנו לעיל, איך ע"י אותם ג' פרקים דאימא הנכנסים בהם, הם נעשים מדה שלימה.

ובאות ו' יתירה שבמילת והנורא, תכוין כי הנה יסוד דאבא הוא ארוך מיסוד דאימא, ותכוין שעתה אשר נכנסו ג' תחתונות דאימא, כבר נכנסו התחלת קצה התחתון דיסוד דאבא ליכנס והארתו יורדת ומגעת דרך קו האמצעי עד הת"ת דז"א, וזה נרמז באות ו' של והנורא, וע"י זאת ההארה כבר יש בה כח להתחיל אח"כ תיקון הנוק' דז"א בסוד ה' בחכמה יסוד ארץ (משלי ג, ט), ולכן אחר ו' דוהנורא אנו אומרים אל עליון, פי' כי עתה צריך לתקן ג"כ מקום החזה דז"א המגולה, כי יש בו שינוי ממה שיש בשאר חלקי הת"ת המכוסים, כי כאן מתגלה היסוד דאימא ונוסף בו אור גדול בין לז"א בין לנוקבי', והנה מן החזה דז"א מתחיל ראש בנין יעקב ורחל.

פרי עץ חיים

(שער העמידה, פרק יב, דף נה ע"א)

אחר כך במלת הגדול הגבור והנורא, תכוין שיתפשטו [המוחין דקט'] במקום האמיתי שהם בחג"ת דז"א הנקרא גדול גבור נורא, ואז ממילא גם הג"ת שהיו עומדין בכאן, הנה הם עתה יורדין למטה במקום נה"י דז"א, והרי המוחין דאמא עתה נגמר תיקונם.

גם תכוין להוריד גם המוחין דקטנות כנ"ל מסע ב' אל מקום ג' אמצעיות. אמנם כשתכוין בסוד מוחין דג' אמצעיות דאמא, תכוין בסוד ה' הרומז בכאן – הגדול הגבור הנורא, ה' יתירה בכל תיבה, לרמוז שהם מוחין דאמא – ה' עלאה, היורדת אל ג' אמצעיות הנקרא גדול ולא הגדול, וזהו הגדול – ה' גדול. פי' מוח מן אמא הנקראת ה', ויורדת בחסד דז"א הנקרא גדול, וזהו ה' גדול, וכעד"ז הגבור והנורא.

וכשתכוין בסוד מוחין דקטנות, אז תכוין בסוד ג' ההיין דג' אלהים דקטנות בג' מלואים שיורדין בכאן, גדול גבור נורא, וכמו שבארנו במלת האל – ה' אל, כי לפי שאין שינוי במוחין דקטנות רק בהיין, לכך לא נרמזו בכאן רק בהיין, וזהו הגדול – ה' גדול, ה' גבור, ה' נורא.

גם תכוין כי הה"ח דאמא הם מתפשטין בו"ק דז"א, ועתה נתפשטו ה"ג. והם – "גדול גבור" נורא. ואולי זה תכוין בה' דה' גדול, אל שורש ה' חסדים. אך לא קבלתי.

גם תכוין כי עתה מתקנים ג' אמצעיות עצמו דז"א בסוד הגוף, זולת המוחין הנכנסין בהן. והוא בסוד ההגדלה שבארנו, איך ע"י אותן ג"ר דאמא שנכנסו בהם, הם נעשים מדה שלימה.

אמנם בו' יתירה של והנורא, תכוין כי היסוד דאבא הוא ארוך ואינו כמו דאמא, לכן עתה אחר שנכנסו ג"ת דאבא, הנה כבר נכנס סיום וקצה היסוד דאבא, והארתו מגעת דרך קו

האמצעי עד הת"ת דז"א, והוא סוד ו' דוהנורא. וע"י הארה זו יש כח לצאת כבר תיקון הנוקבא, בסוד וי"י בחכמה יסד ארץ (משלי ג, יט). לכן תיכף אנו אומרים אל עליון, פירוש כי עתה צריך לתקן גם כן מקום החזה דז"א המגולה, כי הוא משונה משאר ת"ת המכוסה, כי בכאן מתגלה הארת יסוד אמא, וניתוסף בו אור גדול, בין לז"א בין לנוקבא.

עץ חיים

(שער לו, פרק ה, דף ס ע"ב-ג)

[ומעין זה מובא בקצרה שם, שער הכללים, פרק יב]

[וכן מובא עוד בספר שער ההקדמות, דף מו ע"ב; ס ע"ב]

והנה ג"פ [ג' פרקים] יש בכל זרוע וזרוע, מאלו אשר לאה נבנית באחוריהם. והנה האור היורד מן המוח החכמה דז"א אל הזרוע הימין של חסד שבו לצורך ז"א, ודאי שהוא יורד מעילא לתתא בחי' אור ישר, ותחלה יורד האור מן המוח הנ"ל ונכנס בפרק עליון של זרוע, שהוא הפרק המחובר לכתף עצמו דז"א, ומשם יורד האור אל הפרק הב' ומשם אל הפרק הג', לפי שהארת הז"א הוא אור ישר מלעילא לתתא שהוא אור זכר, משא"כ ברחל נוקבא דז"א שהארתה הוא בסוד אור חוזר מתתא לעילא הנקרא (אור ה') נוקבא כמבואר אצלנו, איך אחר שירדו החסדים מעילא לתתא ביסוד דז"א, חזרו לעלות מתתא לעילא ואז מחי' אור זה נעשית רחל.

וכן הענין בלאה, שגם היא נקבה ונבנית ע"י אור החוזר, והוא כי הנה כאשר ירד אור ממוח חכמה דז"א, ונכנס בז"א בפרק עליון של הזרוע עד סוף הפרק הוא דרך ישר, עד האציל הנקרא קובד"ו, ואז כאשר רצה המאציל שיבנה שם פרצוף לאה חזר האור הוא מתתא לעילא מן האציל עד ראש הפרק העליון במקום חבורו בכתף, ומשם יוצא האור לחוץ בגלוי מבחוץ עד התחלת הגרון, והארה זו נעשית בחי' החסד שהוא זרוע ימין של לאה בסוד אור חוזר נוקבא. וכעד"ז היא בזרוע שמאל דז"א, כי מפ"ע שבו נעשה זרוע גבורה של לאה בבחי' אור חוזר עד התחלת הגרון ג"כ.

ואח"כ מן האור היורד ביושר בפרק הב' של הזרוע ימין דז"א, מן האציל עד פרק כף היד, חזר ועלה בסוד אור חוזר נוקבא עד האציל ממטה למעלה, ויצא שם ממקום האציל לחוץ בגלוי, ואז נעשה הנצח שהוא שוק הימין של לאה, ונמשך עד התחלת פרק ראשון של הזרוע במקום חבורו אל הכתף, נמצא נצח דלאה נעשה מן פרק ב' דז"א, אבל אינו עומד אלא נגד מקום פ"ע זרוע דז"א, וחסד לאה נעשית מן פ"ע זרוע דז"א, ואינו עומד אלא נגד מקום התחלת גרון ז"א עד התחלת פ"ע זרוע ז"א, ודבר זה גורם אותו היות הארה יוצאת מתתא לעילא כנ"ל. וכעד"ז בהוד וגבורה דלאה הנעשים מפ"ע וב' זרוע שמאלי דז"א.

גם טעם היות כך הענין הנ"ל, הוא כדי שיהיה מקום לסכול בו כל פרצוף לאה, ולא תצטרך לרדת בגבול רחל כמו שהקשתי למעלה, באופן שנתרצו הקושיות הנ"ל, שהרי אין רגלי לאה יורדין רק עד סוף אצילי זרועות של ז"א, ואינה נכנסת בגבול רחל. ועד"ז

היה בקו האמצעי שעלה האור ממטה למעלה, ונעשית קו האמצעי שבה שהיא ת"ת שבה. האמנם בחי' יסוד אין בה, כי אין לה רק הת"ת הנעשה מנגד שלישי עליון דת"ת דז"א, אבל היסוד אינו נעשה בה עד שיתן לה אמא הנתונה תוך ז"א בשליש ראשון דת"ת דז"א, כמ"ש בענין כוונת ויעבור שהם י"ג מדות, ושם יתבאר איך נבקע היסוד דאמא ויוצא לחוץ וניתן ללאה וע"ש היטב.

גם בברכת אבות בתיבת האל הגדול נתבאר ענין עשיית פרצוף לאה ופרצוף רחל, ושם נתבאר כי עדיין לא נעשה בלאה רק ז"ת שבה וגם בחי' הדעת שבה, ובברכת כהנים ע"י נשיאות כפים נעשין חו"ב ג"כ אל לאה וע"ש.

ואמנם קיצור הדבר נבאר כאן ענין ג"ר שבה הוא באופן זה, כי דעת של לאה נעשית מן הדעת של ז"א, שהרי כנגדו ממש עומדת לאה כנ"ל. אבל ב' מוחין דחו"ב דלאה הוא ממש הענין נשיאות כפים של כהנים בעת ברכתם, כמבואר אצלינו בכוונת ב"כ וע"ש היטב. והענין בקיצור, כי כדי לעשות בלאה בחי' חו"ב שבה, אז מגביה ז"א ב' ידיו למעלה כנגד ג"ר, באופן שראשי אצבעותיו יהיו ממש גבוהין נגד ראשו, ואצבעות יד ימינו יהיה מצד ימין של הדעת ואצבעות שמאלו נגד צד שמאל של הדעת, ואז יוצאין האורות בסוד או"ח ממטה למעלה, דרך קצוות האצבעות מביין הצפרנים כנ"ל, ואז מתגלין שם ונעשית בחי' חו"ב דלאה מב' קצוות הדעת, והם מתפשטין מן הדעת מלמעלה בסוד אור חוזר. נמצא שהם גבוהים מן הדעת, כי לעולם בחי' חו"ב הם גבוהים מן הדעת, ומתחיל ההארה הנ"ל לעלות ולהתפשט ממטה למעלה בב' צדדי הדעת, ואז נעשו ב' מוחין דילה כנ"ל. ואחר כך חוזר ז"א להשפיל ידיו למטה כדרכו, כי כבר נגמר פרצוף לאה וא"צ להגביה. ובזה תבין ג"כ טעם אחר למה נשתנו זרועות ז"א להיות נעים ונדים ומופסקים משאר האיברים, ואין קו ימיני ושמאלי שלימים מלמעלה למטה בלתי הפסק כמו קו האמצעי, והוא כדי שיוכל להעלותן כשירצה ולהורידן, וכל זה לצורך תיקון לאה. ועוד יש ט"א ונת"ל שהוא לצורך ז"א עצמו שלא ינקו הקליפות ממנו.

נהר שלום

(דף כח ע"ג-ד)

וששים צירופים מהם יכוין בג' תיבות הגדול הגבור והנורא להמשיכן לחח"ן בג"ה דת"י דפרצופי חג"ת החיצון, וגם הפרקין האמצעיים דנה"י דבינה דאמא דגדלות יכוין לדחותם מהגרונן לחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף חג"ת דפרצוף הפנימי, ופרקין תתאין שהיו שם נדחין לחח"ן בג"ה דת"י דפרצופי נה"י דפרצוף הפנימי דחכמה דכתר דבינה דז"א.

גם יכוין בג' תיבות אלו להמשיך חח"ן בג"ה דת"י דפרצוף אמצעי שהוא חג"ת דדעת התחתון דתרין עטרין דמוחין דאמא, עם המוחין שבהם שהם הג' חסדים הראשונים מה"ח דאמא, לחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף האמצעי שהוא חג"ת דו"ק נה"י חג"ת דחכמה דכתר דבינה הנז' דז"א באופן זה.

הגדול. יכוין לדחות מארבעים צירופי אלהים דיודי"ן דמוחין דקטנות שבחח"ן דפרצוף הגרון חציים שהם עשרים צירופי אלו: צירוף הי"ג והי"ד והי"ט והך' והל"ז והל"ח והמ"ג והמ"ד והס"א והס"ב והס"ז והס"ח והפ"ה והפ"ו והצ"א והצ"ב והק"ט והק"י והקט"ו והקי"ו, לחח"ן דחג"ת דפרצוף האמצעי חג"ת, גם יכוין כו'.

הגבור. יכוין לדחות מארבעים צירופי אלהים דההי"ן דמוחין דקטנות שבכג"ה דפרצוף הגרון חציים שהם עשרים אלו: צירוף הט"ו והי"ו והכ"א והכ"ב והט"ל והמ"ה והמ"ו והס"ג והס"ד והס"ט והע"ט והפ"ז והפ"ח והצ"ג והצ"ד והקי"א והקי"ב והקי"ז והקי"ח, לבג"ה דחג"ת דפרצוף האמצעי חג"ת, גם יכוין כו'.

הנורא. יכוין לדחות מארבעים צירופי אלהים דאלפי"ן דמוחין דקטנות שבדתי"י דפרצוף הגרון חציים שהם עשרים צירופים אלו: צירוף הי"ז והח"י והכ"ג והכ"ד והמ"א והמ"ב והמ"ז והמ"ח והס"ה והס"ו והע"א והע"ב והפ"ט והצ"ה והצ"ו והקי"ג והקי"ד והקי"ט והק"ך, לדתי"י דשליש עליון דת"ת דחג"ת דפרצוף האמצעי חג"ת, גם יכוין כו'.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף סא ע"ב – סב ע"א.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 608 – 609 [הקדמה], עמ' 610.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 326 – 327 [הקדמה], עמ' 328 – 329.

מפרשים

אמת מאר"ץ	עמ' צה [על סידור הרש"ש].
אפר יצחק	דף כד ע"א [בסוף ספר תולדות אהרן ומשה].
באר יצחק	סימן ח, עמ' סד – עה [בעניין התפשטות החסדים].
באתי לגני	חלק א, עמ' פב – פג.
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
וערך הכהן	עמ' קיז – קיח.
נהר שלום	דף כח ע"ג-ד [ולשונו מובא בחלק מקורות].
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לא – לב.	
עלי נהר	אותיות נ – נא, עמ' נ – נא.
פאת השד"ה	חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' ש.
פתח עינים	דף לג ט"ב-ד.

פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' קצב – קצד.
שמץ ששון	על שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב, דף מא ט"ג.
שערי רחמים	שאלות ותשובות, שאלה יט, עמ' ח – ט [בעניין בניין לאה].
	חלק א, סימן קז, דף כד ע"ב.

ביאור סדר הכוונות

דחית המוחין דקט' של הקו הימין

בתיבת האל נדחו ק"ך מתוך ש"ס מוחין דקטנות מרישא דז"א לגרונו ע"י כניסת מוחין גדלות דאז"א, ואח"כ נדחו חצי מהם – ס' מוחין דקט', מהגרון למטה לגופא דז"א – לכיוון ג' אמצעיות חג"ת שבו. כעת מתחילים לדחות אותם ס' מוחין דקט' לגופא דז"א באופן מעשי, ומ"ש

כ' צירופים, פי' כי מחלקים אותם ס' מוחין דקט' שיוורדים מהגרון דז"א לחג"ת שבו לג' חלקים כנגד ג' קווים ימין שמאל ואמצע דז"א, כל חלק כולל כ' מוחין דקט' שהם צירופי שם אלהים (והם מפורשים בספר נהר שלום, דף כח ע"ד).

לדחות, מהגרון דז"א,

קו ימין, בחי' חסד ונצח של ב' פרצופי האמצעי והחיצון דז"א שבהם המוחין דקט',

דמוחין דקטנות, ומצויר בחי' ג' נרנח"י – זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים בניקוד סגול חיריק כנגד חסד ונצח, ועוד מצוירת בחי' מוח דקט' דמצד ימין עצמו שהוא שם אלהים מלא במילוי דיודי"ן שהוא כנגד בחי' חכמה כמבואר בסדר הכוונות של תיבת הא"ל, וצריכים לכוין לדחותם

לחסד, דז"א, ומצויר כלי חסד דז"א.

ובספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) מוסיף מהרח"ו, וז"ל: וכאשר תכוין בבחי' המוחין דקטנות, אז תכוין בסוד ג' ההין דאלהים דקטנות בג' מילויים היורדים כאן שבמילת גדול גבור נורא, וכמו שנתבאר במלת האל – ה' א"ל, כי מפני שאין שינוי באלהים דמוחין דקטנות אלא בההין שבהן, לכן לא נרמזו כאן אלא ההין. וזהו הגדול – ה' גדול, הגבור – ה' גבור, הנורא – ה' נורא, עכ"ל.

ובסידור המודפס (ח"ב, דף סא ע"ב, הערה א) כתוב, וז"ל: א"ה, ובקצת סידורים אין כותבים הנרנח"י אלו במוחין דקט' כלל, ובסידור הקצר כותבים שם בג' מקומות שהם במלות הגדול הגבור והנורא, כמש"ל שנמשכין בג' מלות אלו לחג"ת, אבל בירידתן לב' שלישי ת"ת ולנה"י אין כתוב שם הנרנח"י ההם, ואולי סמכו על המעיין – כן נלענ"ד, עכ"ל.

דחית המוחין דגדלות דאימא לחסד דז"א

עוברים כעת לדחית ב' בחי' מוחין דחסד ונצח דגדלות דמצד אימא למקומם בז"א, וזו תוצאה מכניסת המוחין דג"ר דאימא שהיתה בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, הדוחים בחי' ו"ק דמוחין שעמדו מאז אמירת ק"ש בחב"ד חג"ת דז"א, ומתחילים עם בחי' חסד שנסע מסע א' לגרון דז"א בתיבת האל וכעת מסע ב' למקומו, וזה מ"ש

לדחות החסד דמוחין דאימא, מהגרון דז"א,

לחסד דז"א, ומצוירים מוחין דגדלות דאימא דקו הימין – ד' שמות יה"ו מלאים דעסמ"ב, עם בחי' נרנח"י נשמת המוח שהם ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, כאן בניקוד סגול כנגד חסד, ועוד מצויר כלי חסד דז"א.

עלית הפרקין דחסד דז"א

בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב נמשכו המוחין דג"ר דאימא לחב"ד דז"א, ואז נגדלו הכלים דחב"ד דז"א ע"י עלית הפרקין כמבואר שם. אח"כ בתיבת האל נדחו המוחין דחג"ת דאימא לגרון דז"א, כעת לאחר שנמשך מוח חסד למקומו באים להגדיל אותו כלי חסד דז"א מב' פרקין למדה שלימה בעלת ג' פרקין ע"י הוספה מפרק דנצח דאימא, וזה מ"ש

יכוין לעלות פ"ע דנצח, פרק עליון של נצח דז"א,

עם פ"ת דחסד, פרק תחתון של חסד,

דז"א, ומבקשים להגדיל ב' פרקים הנ"ל מקו ימין דז"א דקומת ו"ק

ולחברם עם פ"א דנצח דאימא, פרק האמצעי של נצח דאימא,

ועי"ז זה נעשה ספירת חסד [נדב"ן] (סידור רחובות הנהר), מ"ש דב"ן פי' מצד אימא, ובצד

אבא תהיה בחינתה דמ"ה (בתיבת קונה הכל),

דז"א כלולה מג' פרקין, מדה שלימה בעלת ג' פרקין, ב' פרקין מז"א ופרק מאימא,

ולכוין שכלי חסד דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

דחית המוחין דגדלות דאימא לנצח דז"א

חוזרים כאן לעניין דחית המוחין דו"ק דגדלות דאימא למקומו בז"א, עדיין בקו הימין, לעיל נמשך מוח חסד למקומו, ואז ממילא נדחה בחי' נצח שעמד בחסד, ועתה יורד למטה למקומו שהוא נצח דז"א, ועי"ז נגמר ונשלם תיקון המוחין דגדלות דמצד אימא בקו ימין (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב), וזה מ"ש לדחות

ונצח, מוח דגדלות דנצח דמצד אימא שהיה מאז אמירת ק"ש בחסד דז"א, ומצוירים

מוחין דגדלות דאימא של קו הימין – ד' שמות יה"ו מלאים דעסמ"ב, עם בחי' נרנח"י

נשמת המוח שהם ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, כאן בניקוד חיריק כנגד נצח,

לנצח דז"א, ומצויר כלי נצח דז"א.

עלית הפרקין דנצח דז"א

חוזרים כעת ומסיימים להגדיל הכלים דקו ימין דז"א ע"י עלית הפרקין, כאן כלי נצח, וזה מ"ש

יכוין לעלות ב"פ תתאין, ב' פרקין תחתונים,

דנצח דז"א, דקומת ו"ק, ומבקשים להגדילים

ולחכרם עם פ"ת דנצח דאימא, פרק תחתון של נצח דאימא,

וע"י זה נעשה ספירת נצח [נדב"ן] (סידור רחובות הנהר), מ"ש דב"ן פי' מצד אימא, ובצד אבא תהיה בחינתה דמ"ה (בתיבת קונה הכל),

דז"א כלולה מג' פרקין, מדה שלימה בעלת ג' פרקין, ב' פרקין מז"א ופרק מאימא, ולכוין שכלי נצח דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

תיקון הקו הימין דלאה

בתיבת האל נתקנה בחי' דעת דלאה הד' העומדת מאחורי העורף דז"א, וכעת, אחרי שנמשכו וירדו המוחין דגדלות דאימא דחסד ונצח למקומם – חסד ונצח דז"א, וכמבואר בספר עץ חיים (שער לו, פרק ה, ולשונו מובא בליקוטי ביאורים), יש לכוין

לחזור [ולהמשיך] (סידור היר"א) [ולהוציא [ולעלות] (סידור רחובות הנהר)], מתתא לעילא,

אור חוזר, סוד אור חוזר העולה מתתא לעילא ונקרא אור נוקבא, לעומת בחי' אור ישר היורד מעילא לתתא ונקרא אור זכר,

[דמוח] (סידור היר"א), מספי' חסד דז"א שהיא כלולה מג' פרקים, מלמטה למעלה כנ"ל, וזה בב' פעמים, פעם ראשונה

דפרק עליון דחסד דז"א, שהוא החלק העליון של הזרוע הימין מתחילתו המחובר לכתף ועד האציל, ויוצאת אותה הארה החוצה בגלוי ממקום חיבור הזרוע בכתף עד התחלת הגרון, וזה מ"ש

[ולהעלותו מימין] (סידור היר"א) כנגד הגרון דז"א, בחוץ מאחוריו ששם עומדת בחי' לאה, ועוד

ופרק אמצעי דחסד דז"א, שהוא החלק האמצעי של הזרוע הימין מן האציל ועד תחילת כף היד, ויוצאת אותה הארה החוצה בגלוי ממקום האציל,

כנגד פרק ראשון דחסד דז"א, פי' נמשכת אותה הארה עד התחלת פרק הראשון של הזרוע – במקום חיבורו אל הכתף, גם בחוץ מאחוריו, וע"י ב' הארות הנ"ל יש

[לכנות ו]לתקן חסד, מאותה הארה שיצאה מהפרק העליון דחסד דז"א, והוא הזרוע הימין של לאה, ונמצא כי החסד דלאה נעשה מהפרק העליון דחסד דז"א, אבל עומד נגד מקום התחלת הגרון דז"א עד התחלת פרק העליון של זרוע הימין דז"א,

ונצח, מאותה הארה שיצאה מפרק האמצעי דחסד דז"א, והוא השוק הימין של לאה, ונמצא כי הנצח דלאה נעשה מהפרק האמצעי דחסד דז"א, אבל עומד נגד מקום פרק העליון של הזרוע הימין דז"א, **דלאה**, בחי' לאה העומדת מאחורי ז"א, שהיא נקבה ונבנית ע"י אור חוזר.

המשכת החסד דחסדים מיסוד דאימא לז"א

בתיבת הגדול מתחילים סדרת הארות נוספת – התפשטות החסדים מיסוד דאימא לו"ק דז"א, והיא הכנה למה שיהיה בהמשך בתיבת קונה הכל – הכפלת החסדים, וזה מ"ש **להמשיך דרך מחיצות יסוד דאימא**, ששם שרשם של החסדים, ויסוד דאימא מגיע עד החזה דז"א מבפנים, ומסתיים בסוף שלישי העליון דת"ת שבו, **[הארת (סידור רחובות הנהר)]**, רק הארה בלבד, כי החסדים אינם יוצאים מיסוד דאימא (עץ חיים, שער כה, דרוש ב; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' קצד), **חסד ראשון**, מה' חסדים והוא בחי' חסד דחסד, **לחסד דז"א**.

כידוע הה' חסדים המצוירים כה' שמות הוי"ה מנוקדים בניקוד ספי' חג"ת ונ"ה, כאן ניקוד סגול של ספי' חסד, ומצויר כלי חסד דז"א.

נציין כי בספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, תיבות הגדול וכו', אות ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו על כוונה זו כי בתיבות הגדול וכו' הוא הענפים וכן בקונה הכל, אח"כ שם נתפשטו השרשים עצמם. ובפירושו איפה שלימה לאוצרות חיים (שער המוחין, פרק ב, אות א) מבאר השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, כי בתיבות הגדול וכו' הוא הארת הענפים, אבל הענפים עצמם אינם מתפשטים כי אם אחר גמר כניסת הצ' דצלם דאבא, אבל שרשי החו"ג נשארים בדעת דז"א ואינם מתפשטים כלל. ובספר שערי רחמים (ח"א, סימן קז) כותב ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה, כי בתיבות הגדול וכו' מביאים הארת חסדים ובתיבת קונה הכל תהיה עצמות, ולשונם מובא בחלק ליקוטי ביאורים.

רמזים נוספים

ב"ה נרשום כאן ב' רמזים נוספים שכתב מהרח"ו, ולא סודרו למעשה בסידור כוונות הרש"ש.

ה' יתירה בכל תיבה [הגדול הגבור והנורא] לרמוז שהם מוחין דאימא הנק' ה' עלאה היורדת אל ג' אמצעיות הנקרא גדול ולא הגדול, וזהו הגדול ר"ל ה' גדול, פי' מוח החסד מן אימא הנקרא ה"א וגם יורדת בחסד דז"א הנקרא גדול, וזהו הגדול (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב; ומעין זה כתוב בספר פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק יב).

ואולי זה תכוין בה' דה' גדול, אל שורש ה' חסדים, אך לא קבלתי (פרי עץ חיים).

ליקוטי ביאורים

בעניין עלית הפרקין

עיין מה שהבאנו בעניין הגדלת קומת פרו' ז"א מקומת ו"ק לקומת שלימה בעלת ט' ספי' ועלית הפרקין בליקוטי ביאורים שבחלק אלהי אברהם.

בעניין בניין לאה

מדברי המפרשים

בספר פתח עינים (כיונות סדר העמידה, תיבת הגדול וכו', אות ד, דף לג ע"ב) מאריך ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: עיין בס' עו"ת דע"ה רע"א, דלאה אינה נגדלת עד שעולים החסדים מנה"י ביסוד דבינה יע"ש, וזה אינו נעשה אלא במלת קונה הכל, ואיך עתה נתקן וי"ל דנגדלת קאמר.

ובענין סדר בנין פרצו' לאה, דהנה כבר נתקנה בק"ש במלת בשכמל"ו, א"כ מה ענין תקונה עתה עוד, ועיין בספר דב"ש ד"א שאלה ח' תשובה וכו', דנמצא דלאה הנתקנת בק"ש היא בבחי' לבושי נה"י דאי' והיינו ד' אהי"ה שבה, אבל בעמידה הוא בבחינת המוחין עצמם הנכנסים תוך גופא דז"א ויוצאים בסוד או"ח לבנין לאה יע"ש.

ולע"ד צ"ל דמאי שנא דבבחינת המוחין בעצמם במלת הגדול הגבור והנורא הוא בנין תיקונה בסוד או"ח כנז' בשער לאה ורחל פ"ד בע"ח, ובמלת בשכמל"ו אינו בסוד או"ח. וי"ל דשם בעמידה שכבר נכנסו כל המו' חב"ד בחב"ד וחג"ת בחג"ת ונה"י בנה"י, לזה בסוד או"ח בנין ו"ק דלאה, אבל שם בק"ש שלא נכנסו רק ו"ק דמוחין דגדלות דמצד אימא, ונשארו פרקין עליונים דנה"י דאימא ע"ג רישא דז"א, לזה נמשכים בסוד אור ישר, דעומדים פרקין עליונים ע"ג רישא.

וכבר הארכתי בזה בקונטרסי על ע"ח בשער לאה ורחל פ"ד אות ה' ועיין שם עוד, דאיך בק"ש אנו מתקנים כל בנין לאה מבחינת הכתר עד בחי' המל' שבה [והוא דל"ת דאחד ארבע אלפין ובמלת ברוך שם, ולא כן בעמידה, ועיין בספר דב"ש ד"ז שאלה ג' ודף כ"א ע"ג דעמד בזה בענין הכתר והדעת יע"ש, אמנם בענין המלכות לא מצינו בה שום רמז בעמידה יע"ש. עוד כתוב אצלי דהנה כתב רבינו בע"ח בשער יעקב ולאה בענין לאה, דבחי' היסוד אין בה, כנז' בשער הכוונות דרוש ויעבור ודרוש חזרת העמידה דרוש ה', עד שיתקן לה אימא יע"ש. הלא בק"ש במלת בשכמל"ו, וגם בעמידה במלת הגדול הגבור והנורא, אנו מתקנים יסוד דלאה, כנז' בשער הכוונות דרוש ו' דק"ש ודח"ן רע"ד [דף מ'] ובסוד יע"ש, ועיין בס' דב"ש דג"ן ע"ב דגם הוא הקשה קושיא זאת והניחו בצ"ע [עיין מ"ש בקונט' ש"ש ח"ג בדרוש ה' דחזרת עמידה].

עוד קשה מה ענין תיקון לאה ע"י או"ח דחג"ת דז"א מבחינת המוחין שבו, הלא היא שורשה מבחינת אחוריים דאימא שנפלו, וא"כ אין שייכות בז"א דאינה מבחי' לתקנה

כמו רחל אשר הוא בן בכור ועל ידו צריך לתקנה, אלא ע"י אימא דממנה חוצבה ושם היא שורשה כנגד המו' דאימא והיע"א. ואפשר שהיא לאה חצי עליון דרחל הנק' בשם לאה, כנז' בע"ח שי"ט רפ"ז יע"ש וצ"ע, עכ"ל ועיי"ש באורך כי שם עוד מקשה מספר קושיות בעניין בנית בחי' חו"ב וחו"ג דלאה.

בעניין בנין לאה

שאלת חכמי תונס

בספר נהר שלום מובא בין שאלות חכמי תונס (שאלה יט, דף ל ע"א), וז"ל: בשער הקדמות דרוש פרצוף לאה כתוב שנעשה מידי ז"א עז"ה, כי האור שהיה נמשך בפ"א דזרוע ימין חזר ועלה במקום חיבורו אל הכתף, וממנו נעשה חסד שלה, והאור שהיה יורד בפ"ב עד כף היד חזר ועלה על ראש הפ' כו' ונעשה נצח שלה, ועד"ז היה בקו שמאל ואמצעי שלה, האמנם חו"ב שלה נעשים מפרקי הידים. והדבר קשה כיון שהידיים הם עליונים אע"פ שנראים למטה כנזכר במ"א, א"כ יהיו פרקי הזרוע הסמוכים להם שנים להם ולמעלה מהכתפים, ואיך נשתנה הסדר שהכתפים נעשים מהם חו"ג והזרועות נ"ה דלאה, לא כן הסדר האמור גבי או"א בחג"ת דא"א כמבואר בהקדמה א"ז בשער מאמרי הזוהר, ובספר מ"ח הובאו הב' סדרים בלאה האמורים בשער הנזכר במ"א ואחת הנה במס' לאה ואחת הנה במס' ערבית, עכ"ל.

ובספר תורת חכם (דף קמט ע"א) מבאר ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: ומה שהקשו עוד החכמים הנז' (בס"י י"ט) שלמה מפרקים השלישיים של החו"ג דז"א נעשה חו"ג דלאה, ומפרקים השניים שהם הזרועות דז"א נעשו נ"ה דלאה, ואין זה הסדר עכ"ל. ונראה שכבר נודע שכל ספירה הוא פרצוף גמור, כמ"ש בשער א"א, ויש בה י"ב צירופי הוי"ה והם י"ב פרצופים מלבישים זה לזה בשוה, א"כ בחינת לאה נתקנת מהוי"ה שצירופה היא יה"ו (א"כ) [א"נ] י"ה היא בחינת הידים חב"ד של החסד, וה"ו שאחריהן הוא בחינת הזרועות, והוא בחינת ה' אחרונה והו' שאחריהם הם פרקים השלישיים דחו"ג, לכך מהם נעשו חו"ג דלאה מפני שהם בחי' הו' של ההוי"ה. ומ"ש שכל צירוף הוא פרצוף אחד, כן כתב הרב בפירושו מאמר הזוהר הישן בענין השבטים הנשמות שלהם, עכ"ל.

בעניין התפשטות החסדים

ענפים שרשים וההארות שלהם

בספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, תיבות הגדול וכו', אות ג, דף לג ע"ב) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ובענין אלו החסדים המתפשטים בחג"ת נה"י, צריך להבין מה הם שחוזרים עוד בכוונת קונה הכל להתפשט מיסוד דאי' ליסוד דז"א, הלא כבר נתפשטו כ"א במקום הראוי לו עד נו"ה, ואיך חוזרים מנו"ה דרך או"ח לירד ליסוד, עיין בע"ח שער כ"ג פ"ו, איך יש ענפים ושרשים, וא"כ במלת הגדול וכו' הוא הענפים וכן בקונה הכל, אח"כ שם נתפשטו השרשים עצמם מיסוד דאימא דרך אור ישר כדי למתק

הגבורות ביסוד דז"א, כנז' בע"ח שכ"ה פ"ב ועיין שם פ"ג ד"ה ונלע"ד שצ"ע וכו' ופ"ו, עכ"ל.

ובפירושו איפה שלימה לאוצרות חיים (שער המוחין, פרק ב, אות א, דף לה ע"ב) מבאר השד"ה — ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: והואיל ואתא לידן התפשטות החסדים, באיזה זמן מתפשטין בחג"ת נו"ה דז"א, כי בנה"ש דך כ"ב ע"א ובסידור בתיבת קונה הכל, משמע שאין מתפשטין אלא אחר גמר כניסת מוחין דאבא, ובשער כ"ה פ"ג כתב וז"ל, דע כי הצלם הוא פרצוף גמור וכו' וה' חסדים שבדעת זה הפרצוף הם שם מלמעלה קודם שיכנסו תוך ז"א לעשות בו מוחין פנימיים קודם כניסתם הם מתפשטים בחגתנ"ה של זה פרצוף הדק עכ"ל. בקיצור משמע שה' חסדים מתפשטים בחגתנ"ה של צדי דצלם קודם שיכנסו בתוך הז"א.

וכתב עוד שם הרב בשער כ"ה פ"ג וז"ל, בהיותם נכנסים נה"י דתבונה בז"א גם החסדים הנ"ל המתפשטים בהם נכנסים בז"א, כל אחד במקומו בכל פרק ופרק עכ"ל. משמע מכאן שמתפשטים החסדים בז"א קודם בא מוחין דאבא, והוא היפך מקומות הנ"ל, ועיין שם מ"ש מוהרר"ו ומה שרצה לתרץ והניחה שם בצ"ע, וכן מה שהקשה שם בפ"ו והניח בצ"ע, אמנם בשער כ"ג פ"ו כתב וז"ל, בקיצור איך יש שרשים וענפים והארת הענפים וכתב שם ובזה לא יחלקו שני הדרושים יחד עכ"ל [מהרר"ו].

ונ"ל כוונת דבריו שזה החסדים המתפשטים בצדי דצלם קודם כניסתם, שהארת הענפים הם מתפשטים בחג"ת נו"ה דצדי דצלם שהם פרקים אמצעיים ופרקין תתאים דנה"י דאימא, וכשמתפשטים הפרקין האמצעיים ותתאים דנה"י דאימא ונכנסים בחג"ת נו"ה דז"א, כל פרק ופרק נכנס וחסדו עמו במקום הראוי לו. וזה ססידר לנו הרש"ש ז"ל בהגדול הגבור והנורא וכן בטובים, התפשטות החסדים בחג"ת נו"ה דז"א, וכל זה הוא הארת הענפים, אבל הענפים עצמם אינם מתפשטים כי אם אחר גמר כניסת הצדי דצלם דאבא, וכמ"ש הרב בע"ח שער ל"ח שער רחל ולאה פ"ז, וזהו שכתב הרש"ש בתיבת קונה הכל, אחר כניסת כל צד"י דצלם דאבא בתוך הז"א יוצאים החסדים מיסוד דאימא ויורדים במרוצה אל יסוד דז"א, אבל שרשי החו"ג נשארים בדעת דז"א ואינם מתפשטים כלל, ובזה יובנו כל דברי הרב ז"ל, עכ"ל.

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' פב – פג) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל בקצרה: בפת"ע כתב כאן ע"פ משרז"ל בע"ח שכ"ג פ"ו, שיש לה"ח ענפים ושרשים, וא"כ בהגדול וכו' הוא הענפים וכן בקונה הכל, אכ"כ שם נתפשטו השרשים עצמם מיסוד דאי' ע"כ וכו'.

ואני העני הדל המתאבק בעפר רגלי רבותינו זלה"ה הנו"ל, רוצה לו' לפענ"ד, שרז"ל בפ"ו דשכ"ג הנז' כ' וז"ל, איך יש ענפים ושרשים, ונר' שהארה זו היא הארת הענפים ולא הארת השרשים עכ"ל. שלכאור' מילות אלו מיותרות, ודי היה לו' שהם הארת הענפים. אלא שבזה רומז לנו רז"ל שכשם שיש הארת ענפים, יש גם הארת שרשים, אלא

שכאן הוא הארת ענפים ולא הארת שרשים, שאם לא היה הארת שרשים לא שייך לו ל' זה.

ובכן אפ"ל שהשרשים נשארים תמיד בדעת, והענפים יורדים בקונה הכל להגדיל, והארת הענפים הם המתפשטים קודם כניסת המו' כ"א במקומו בהו"ק דצלם, והארת השרשים הם היוצאים מיסוד דאי' ומתפשטים בהגדול וכו'. כנלקו"ד אפ' ועדיין צ"ת וא"ש אח"ם והיעב"א, עכ"ל עיי"ש באורך.

ובספר שערי רחמים (חלק א, סימן קז, דף כד ע"ב – כה ע"א) כותב ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, כי מדובר כאן על התפשטות הארה ובתיבת קונה הכל תהיה עצמות, וז"ל: תירץ ר' שאול דוויך וז"ל, במילת הגדול הגבור והנורא מביאים הארת חסדים, כנז' בע"ח ש' כ"ג פ"ו ובשער ל"ח פ"ז ד' קט"ו וז"ל, החסדים אינם מתפשטים בז"א אלא אחר ביאת ג"ר דאבא, וכנזכר בשער הפסוקים פרשת וירא ד' ט' ע"ש, ה' יע"א, עכ"ל.

בעניין התפשטות החסדים

פר' אמצעי או פנימי

בספר נהר שלום (דף כה רע"ד) כותב הרש"ש שבתכיבות הגדול וכו' יש לכוין להמשיך "הג' חסדים הראשונים מה"ח דאימא לחח"ן בג"ה דת"י דפרצוף האמצעי".

ועל זה מובא בספר אמת מאר"ן (עמ' צה) על דברי הרש"ש בספר נהר שלום הנ"ל, וז"ל: ודע שאני מבין ששלשה חסדים אלו הם דפרצוף הפנימי שנמשך הו"ק שלו בק"ש לחב"ד חג"ת שלו, ועתה שנמשכו גם הג"ר ונדחה החג"ת לחג"ת והנה"י לנה"י, נכנסו גם שלשה חסדי חג"ת בשלש מלות אלו.

ועיין שער דרושי הצלם שער כ"ה פרק ג', שכן כתב שכשנכנס פרק אחד מו"ק נכנס עמו חסד שלו, לפי שקודם שנכנס הצלם כבר נתפשטו החסדים בו"ק דנה"י דאימא, וכל מה שנכנס פרק אחד נכנס עמו חסד שלו.

אך אמנה ראיתי בספר נהר שלום דף מ"ה סוף עמוד א' [בנד"מ דף כ"ח ע"א] שמבין ששלשה חסדים דחג"ת הם דפרצוף אמצעי, ובעוה"ר לא הבנתי דבריו דמה ענין כאן לירידת השלשה חסדים בחג"ת דיניקה, והא ביניקה כבר הוא שלם ונתפשטו החסדים כבר, ועלו באור חוזר והגדילו המוחין, וצ"ע להבין כוונתו, עכ"ל.

הגבור

הקדמה

סדר הכוונות של תיבת הגבור הוא ההמשך ודומה לסדר הכוונות של תיבת הגדול, שכאן עוברים לקו שמאל.

יוצא מדברי הקדמה לג' תיבות הגדול הגבור והנורא שבראש חלק על תיבת הגדול, כי בתיבת הגבור מכוונים הפרט השני מכל סדרות הכוונות הנזכרות שם, והם:

- לדחות הקו השמאל דמוחין דקטנות מהגרון לגבורה דז"א,
- לדחות המוחין דגדלות דגבורה והוד דמצד אימא למקומם בז"א,
- לכוין עלית הפרקין לכלים של ב' ספי' גבורה והוד דז"א,
- להוציא הארות דרך אור חוזר מב' פרקין עילאין של ספי' גבורה דז"א לתקן ב' ספי' גבורה והוד של לאה,
- להמשיך הגבורה דחסדים מיסוד דאימא לגבורה ז"א.

מקורות

[עייין חלק על תיבת הגדול]

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף סב ע"א-ב.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 611.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 329 – 330.

מפרשים

באר יצחק	סימן ח, עמ' סד – עה [בעניין התפשטות החסדים].
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
נהר שלום	דף כח ע"ד [ולשונו מובא בחלק מקורות של תיבת הגדול].
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לב.	
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' קצד.

ביאור סדר הכוונות

דחית המוחין דקט' של הקו השמאל

בתיבת האל נדחו ק"ך מתוך ש"ס מוחין דקטנות מרישא דז"א לגרונו ע"י כניסת מוחין דגדלות דאז"א, ואח"כ נדחו חצי מהם – ס' מוחין דקט', מהגרון למטה לגופא דז"א – לכיוון ג' אמצעיות חג"ת שבו. בתיבת הגדול נדחו שלישי מאותם ס' מוחין דקט' לראש הקו הימין שבגופא דז"א – לחסד שבו, וכעת ממשיכים עם דחית שלישי נוסף לראש הקו השמאל שבגופו, וזה מ"ש

כ' צירופים, מהס' מוחין דקטנות שהיו בגרון דז"א ויורדים כעת לגופו, המתחלקים לג' פעמים כ' כנגד ג' קווים ימין שמאל ואמצע, והם כאן הכ' צירופים שיוורדים לקו שמאל (והם מפורשים בספר נהר שלום, דף כח ע"ד).

לדחות, מהגרון דז"א,

קו שמאל, בחי' גבורה והוד של ב' פרצוף האמצעי והחיצון דז"א שבהם המוחין דקט', **דמוחין דקטנות**, ומצויר בחי' נרנח"י – זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים בניקוד שבא קובין כנגד גבורה והוד, ועוד מצוירת בחי' מוח דקט' דמצד שמאל עצמו שהוא שם אלהים מלא במילוי ההי"ן שהוא כנגד בחי' בינה כמבואר בסדר הכוונות של תיבת האל, וצריכים לכוין לדחותם **לגבורה**, דז"א, ומצויר כלי גבורה דז"א.

ובספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) מוסיף מהרח"ו, וז"ל: וכאשר תכוין בבחי' המוחין דקטנות, אז תכוין בסוד ג' ההי"ן דאלהים דקטנות בג' מילויים היורדים כאן שבמילת גדול גבור נורא, וכמו שנתבאר במלת האל – ה' א"ל, כי מפני שאין שינוי באלהים דמוחין דקטנות אלא בההי"ן שבהן, לכן לא נרמזו כאן אלא ההי"ן. וזהו הגדול – ה' גדול, הגבור – ה' גבור, הנורא – ה' נורא, עכ"ל.

דחית המוחין דגדלות דאימא לגבורה דז"א

עוברים כעת לדחית ב' בחי' מוחין דגבורה והוד דגדלות דמצד אימא למקומם בז"א, וזו תוצאה מכניסת המוחין דג"ר דאימא שהיתה בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, הדוחים בחי' ו"ק דמוחין שעמדו מאז אמירת ק"ש בחב"ד חג"ת דז"א, ולאחר שבתיבת הגדול התחלנו עם דחית המוחין שבקו הימין, ממשיכים כאן עם הקו השמאל, וזה מ"ש

לדחות הגבורה דמוחין דאימא, מהגרון דז"א,

לגבורה דז"א, ומצוירים מוחין דגדלות דאימא דקו השמאל – ד' שמות אה"י במילוי ייא"ה, עם בחי' נרנח"י נשמת המוח שהם ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, כאן בניקוד שבא כנגד גבורה, ועוד מצויר כלי גבורה דז"א.

עלית הפרקין דגבורה דז"א

בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב נמשכו המוחין דג"ר דאימא לחב"ד דז"א, ואז נגדלו הכלים דחב"ד דז"א ע"י עלית הפרקין כמבואר שם. אח"כ בתיבת האל נדחו המוחין דחג"ת דאימא לגרון דז"א, כעת לאחר שנמשך מוח גבורה למקומו באים להגדיל אותו כלי גבורה דז"א מב' פרקין למדה שלימה בעלת ג' פרקין ע"י הוספה מפרק דהוד דאימא, וזה מ"ש

יכוין לעלות פ"ע דהוד, פרק עליון דהוד דז"א,

עם פ"ת דהוד, פרק תחתון דהוד,

דז"א, ומבקשים להגדיל ב' פרקים הנ"ל מקו שמאל דז"א דקומת ו"ק

ולחברם עם פ"א דהוד דאימא, פרק אמצעי של הוד דאימא,

וע"י זה נעשה גבורה [דב"ן] (סידור רחובות הנהר), מ"ש דב"ן פי' מצד אימא, ובצד אבא תהיה בחינתה דמ"ה (בתיבת קונה הכל),

דז"א כלולה מג' פרקין, מדה שלימה בעלת ג' פרקין, ב' פרקין מז"א ופרק מאימא, ולכוין שכלי גבורה דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

דחית המוחין דגדלות דאימא לנצח דז"א

חוזרים כאן לעניין דחית המוחין דו"ק דגדלות דאימא למקומו בז"א, עדיין בקו השמאל, לעיל נמשך מוח גבורה למקומו, ואז ממילא נדחה בחי' הוד שעמד בגבורה, ועתה יורד למטה למקומו שהוא הוד דז"א, ועי"ז נגמר ונשלם תיקון המוחין דגדלות דמצד אימא בקו השמאל, וזה מ"ש לדחות

והוד, מוח דגדלות דהוד דמצד אימא שהיה מאז אמירת ק"ש בגבורה דז"א, ומצוירים מוחין דגדלות דאימא של קו השמאל – ד' שמות אה"י במילוי ייא"ה, עם בחי' נרנח"י נשמת המוח שהם ב' שמות אה"י הוי"ה מנוקדים, כאן בניקוד קובוץ כנגד הוד, להוד דז"א, ומצויר כלי הוד דז"א.

עלית הפרקין דהוד דז"א

חוזרים כעת ומסיימים להגדיל הכלים דקו שמאל דז"א ע"י עלית הפרקין, כאן כלי הוד, וזה מ"ש

יכוין לעלות כ"פ תתאין, ב' פרקין תחתונים,

דהוד דז"א, דקומת ו"ק, ומבקשים להגדילים

ולחברם עם פ"ת דהוד דאימא, פרק תחתון של הוד דאימא,

וע"י זה נעשה הוד [דב"ן] (סידור רחובות הנהר), מ"ש דב"ן פי' מצד אימא, ובצד אבא תהיה בחינתה דמ"ה (בתיבת קונה הכל),

דז"א כלולה מג' פרקין, מדה שלימה בעלת ג' פרקין, ב' פרקין מז"א ופרק מאימא, ולכוין שכלי הוד דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

תיקון הקו השמאל דלאה

בתיבת האל נתקנה בחי' דעת דלאה הד' העומדת מאחורי העורף דז"א, ובתיבת הגדול נתקנו ב' בחי' חסד ונצח דלאה ע"י אור חוזר כמבואר שם, ואחרי שנמשכו וירדו המוחין דגבורה והוד דגדלות דאימא למקומם – גבורה והוד דז"א, וכעת יש לכוין

לחזור [ולהמשיך (סידור היר"א)] ולהוציא [ולעלות (סידור רחובות הנהר)], מתתא לעילא, **אור חוזר**, סוד אור חוזר העולה מתתא לעילא ונקרא אור נוקבא, לעומת בחי' אור יש הירוד מעילא לתתא ונקרא אור זכר,

דמוח (סידור היר"א)], מספיי גבורה דז"א שהיא כלולה מג' פרקים, מלמטה למעלה כנ"ל, וזה בב' פעמים, פעם ראשונה

דפרק עליון דגבורה דז"א, שהוא החלק העליון של הזרוע השמאל מתחילתו המחובר לכתף ועד האציל, ויוצאת אותה הארה החוצה בגלוי ממקום חיבור הזרוע בכתף עד התחלת הגרון, וזה מ"ש

[ולהעלותו משמאל (סידור היר"א)] כנגד הגרון דז"א, בחוץ מאחוריו ששם עומדת בחי' לאה, ועוד

ופרק אמצעי דגבורה דז"א, שהוא החלק האמצעי של הזרוע השמאל מן האציל ועד תחילת כף היד, ויוצאת אותה הארה החוצה בגלוי ממקום האציל,

כנגד פרק עליון דגבורה דז"א, פי' נמשכת אותה הארה עד התחלת פרק הראשון של הזרוע – במקום חיבורו אל הכתף, גם בחוץ מאחוריו, וע"י ב' הארות הנ"ל יש

[סידור היר"א: לבנות ולתקן גבורה], מאותה הארה שיצאה מהפרק העליון דגבורה דז"א, והוא הזרוע השמאל של לאה, ונמצא כי הגבורה דלאה נעשית מהפרק העליון דגבורה דז"א, אבל עומד נגד מקום התחלת הגרון דז"א עד התחלת פרק העליון של זרוע השמאל דז"א,

והוד, מאותה הארה שיצאה מפרק האמצעי דגבורה דז"א, והוא השוק השמאל של לאה, ונמצא כי ההוד דלאה נעשה מהפרק האמצעי דגבורה דז"א, אבל עומד נגד מקום פרק העליון של הזרוע השמאל דז"א,

דלאה, בחי' לאה העומדת מאחורי ז"א, שהיא נקבה ונבנית ע"י אור חוזר.

המשכת הגבורה דחסדים מיסוד דאימא לז"א

בתיבת הגבור ממשיכים סדרת הארות שהתחלנו בתיבת הגדול – התפשטות החסדים מיסוד דאימא לז"ק דז"א, והיא הכנה למה שיהיה בהמשך בתיבת קונה הכל – הכפלת החסדים, ומכוונים להמשיך כל חסד מה' חסדים בנפרד, ואחר שבתיבת הגדול התחלנו והמשכנו חסד דחסדים, ממשיכים כאן עם גבורה דחסדים, וזה מ"ש

להמשיך דרך מחיצות יסוד דאימא, ששם שרשם של החסדים, ויסוד דאימא מגיע עד החזה דז"א מבפנים, ומסתיים בסוף שלישי העליון דת"ת שבו, **[הארת (סידור רחובות הנהר)]**, רק הארה בלבד, כי החסדים אינם יוצאים מיסוד דאימא (עץ חיים, שער כה, דרוש ב; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' קצד), **גבורה דחסדים**, שהוא החסד השני מה' חסדים, **לגבורה דז"א**.

כידוע הה' חסדים מצוירים כה' שמות הוי"ה מנוקדים בניקוד ספי' חג"ת ונ"ה, כאן ניקוד שבא של ספי' גבורה, ומצויר כלי גבורה דז"א.

בספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, תיבות הגדול וכו', אות ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו על כוונה זו כי בתיבות הגדול וכו' הוא הענפים וכן בקונה הכל, אח"כ שם נתפשטו השרשים עצמם. ובפירושו איפה שלימה לאוצרות חיים (שער המוחין, פרק ב, אות א) מבאר השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, כי בתיבות הגדול וכו' הוא הארת הענפים, אבל הענפים עצמם אינם מתפשטים כי אם אחר גמר כניסת הצ' דצלם דאבא, אבל שרשי החו"ג נשארים בדעת דז"א ואינם מתפשטים כלל. ובספר שערי רחמים (ח"א, סימן קז) כותב ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה, כי בתיבות הגדול וכו' מביאים הארת חסדים ובתיבת קונה הכל תהיה עצמות, ולשונם מובא בחלק ליקוטי ביאורים על תיבת הגדול.

רמזים נוספים

ב"ה נרשום כאן רמז נוסף שכתב מהרח"ו, ולא סודרו למעשה בסידור כוונות הרש"ש.

ה' יתירה בכל תיבה [הגדול הגבור והנורא] לרמוז שהם מוחין דאימא הנק' ה' עלאה היורדת אל ג' אמצעיות הנקרא גדול ולא הגדול וזהו הגדול ר"ל ה' גדול פי' מוח החסד מן אימא הנקרא ה"א וגם יורדת בחסד דז"א הנקרא גדול וזהו הגדול, וכן עד"ז יתבאר הגבור והנורא (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב; ומעין זה כתוב בספר פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק יב).

והנורא

הקדמה

סדר הכוונות של תיבת והנורא הוא ההמשך ודומה לסדר הכוונות של ב' תיבות הגדול והגבור, שכאן עוברים לקו אמצעי.

ויוצא מדברי הקדמה לג' תיבת הגדול הגבור והנורא שבראש חלק על תיבת הגדול, כי בתיבת הנורא מכוונים הפרט השלישי מכל סדרות הכוונות הנזכרות שם, והם:

- לדחות הקו האמצעי דמוחין דקטנות מהגרון לשליש עליון דת"ת דז"א,
- לדחות המוחין דגדלות דתפארת ויסוד דמצד אימא למקומם בז"א,
- לכוין עלית הפרקין לכלים של ב' ספיי' תפארת ויסוד דז"א,
- להוציא הארות דרך אור חוזר מב' פרקין עילאין של ספיי' תפארת דז"א לתקן ב' ספיי' תפארת ויסוד של לאה,
- להמשיך תפארת דחסדים מיסוד דאימא לתפארת דז"א.

ועוד מכוונים בסוף תיבת והנורא להאיר אור גדול מיסוד דאבא כדי לבנות פר' נוק'.

מקורות

[עייין גם לעיל מה שהבאנו בחלק על תיבת הגדול]

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לא ע"ג)

ובאות ו' יתירה שבמילת והנורא, תכוין כי הנה יסוד דאבא הוא ארוך מיסוד דאימא, ותכוין שעתה אשר נכנסו ג' תחתונות דאימא, כבר נכנסו התחלת קצה התחתון דיסוד דאבא ליכנס, והארתו יורדת ומגעת דרך קו האמצעי עד הת"ת דז"א, וזה נרמז באות ו' של והנורא, וע"י זאת ההארה כבר יש בה כח להתחיל אח"כ תיקון הנוק' דז"א בסוד ה' בחכמה יסוד ארץ (משלי ג, יט), ולכן אחר ו' דוהנורא אנו אומרים אל עליון, פי' כי עתה צריך לתקן ג"כ מקום החזה דז"א המגולה, כי יש בו שינוי ממה שיש בשאר חלקי הת"ת המכוסים, כי כאן מתגלה היסוד דאימא ונוסף בו אור גדול בין לז"א בין לנוקבי', והנה מן החזה דז"א מתחיל ראש בנין יעקב ורחל.

פרי עץ חיים

(שער העמידה, פרק יב, דף נה ע"א)

אמנם בו' יתירה של והנורא, תכוין כי היסוד דאבא הוא ארוך ואינו כמו דאמא, לכן עתה אחר שנכנסו ג"ת דאבא, הנה כבר נכנס סיום וקצה היסוד דאבא, והארתו מגעת דרך קו האמצעי עד הת"ת דז"א, והוא סוד ו' דוהנורא. וע"י הארה זו יש כח לצאת כבר תיקון הנוקבא, בסוד ו"י בחכמה יסד ארץ (משלי ג, יט). לכן תיכף אנו אומרים אל עליון, פירוש כי עתה צריך לתקן גם כן מקום החזה דז"א המגולה, כי הוא משונה משאר ת"ת המכוסה, כי בכאן מתגלה הארת יסוד אמא, וניתוסף בו אור גדול, בין לז"א בין לנוקבא.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס" חלק ב, דף סב ע"ב – סג ע"א.
 סידור היר"א כתב יד "נהר שלום" חלק א, עמ' 612.
 סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" חלק א, עמ' 331 – 332.

מפרשים

אמת מאר"ץ עמ' צה – צו [על סידור הרש"ש].
 באר יצחק סימן ח, עמ' סד – עה [בעניין התפשטות החסדים].
 באתי לגני חלק א, עמ' פג.
 הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".
 נהר שלום דף כח ע"ד [ולשונו מובא בחלק מקורות של תיבת הגדול].
 סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לב.
 פתח עינים החדש חלק ה, עמ' קצד.

ביאור סדר הכוונות

דחית המוחין דקט' של הקו האמצעי

בתיבת הא"ל נדחו ק"ך מתוך ש"ס מוחין דקטנות מרישא דז"א לגרונו ע"י כניסת מוחין גדולות דאו"א, ואח"כ נדחו חצי מהם – ס' מוחין דקט', מהגרון למטה לגופא דז"א – לכיוון ג' אמצעיות חג"ת שבו. בתיבות הגדול והגבור נדחו ב' שלישים מאותם ס' מוחין דקט' לראש ב' קווים ימין ושמאל שבגופא דז"א – חו"ג שבו, וכעת ממשיכים עם דחית השליש האחרון לראש הקו האמצעי שבגופו, וזה מ"ש

כ' צירופים, מהס' מוחין דקטנות שהיו בגרון דז"א ויורדים כעת לגופו, המתחלקים לג' פעמים כ' כנגד ג' קווים ימין שמאל ואמצע, והם כאן הכ' צירופים שיורדים לקו אמצעי (והם מפורשים בספר נהר שלום, דף כח ע"ד).

לדחות, מהגרון דז"א,

קו אמצעי, בחי' ת"ת ויסוד של ב' פרצופי האמצעי והחיצון דז"א שבהם המוחין דקט', **דמוחין דקטנות**, ומצויר בחי' נרנח"י – זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים בניקוד חולם ווי' שורוק כנגד ת"ת ויסוד, והם כפולים כי זה כאן קו האמצעי וכמו שבחי' דעת הכולל חו"ג, ועוד מצוירת בחי' מוח דקט' דמצד אמצעי עצמו והם ב' שמות אלהים מלא במילוי אלפי"ן שהוא כנגד בחי' דעת כמבואר בסדר הכוונות של תיבת האל, וצריכים לכוין לדחותם

לשליש עליון דכלי ת"ת דז"א, ולא לכל כלי ת"ת, ששם מסתיים יסוד דאימא בת"ת דז"א כמבואר בספר עץ חיים (שער כב, פרק ג), ועבור אותו שלישי עליון דת"ת דז"א מצויר רק שורה א' העליונה של כלי ת"ת דז"א, והיא בחי' כלי פנימי דת"ת דז"א, ובהמשך בתיבת גומל ידחו המוחין דקט' לב' שלישי התחתונים דת"ת דז"א, ושם יהיה מצויר כנגד אותם ב' שלישי התחתונים דת"ת דז"א ב' שורות התחתונות של כלי ת"ת דז"א, והן ב' כלים אמצעי וחיצון דת"ת דז"א.

ובספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) מוסיף מהרח"ו, וז"ל: וכאשר תכוין בבחי' המוחין דקטנות, אז תכוין בסוד ג' ההין דאלהים דקטנות בג' מילויים היורדים כאן שבמילת גדול גבור נורא, וכמו שנתבאר במלת האל – ה' א"ל, כי מפני שאין שינוי באלהים דמוחין דקטנות אלא בההין שבהן, לכן לא נרמזו כאן אלא ההין. וזהו הגדול – ה' גדול, הגבור – ה' גבור, הנורא – ה' נורא, עכ"ל.

דחית המוחין דגדלות דאימא לת"ת דז"א

עוברים כעת לדחית ב' בחי' מוחין דת"ת ויסוד דגדלות דמצד אימא למקומם בז"א, וזו תוצאה מכניסת המוחין דג"ר דאימא שהיתה בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, הדוחים בחי' ו"ק דמוחין שעמדו מאז אמירת ק"ש בחב"ד חג"ת דז"א, ולאחר שבתבות הגדול הגבור התחלנו עם דחית המוחין שבב' קווי ימין ושמאל, ממשיכים ומסיימים כאן עם הקו האמצעי, וזה מ"ש

לדחות תפארת דמוחין דאימא, מהגרון דז"א,

לת"ת דז"א, ומצוירים מוחין כפולים דגדלות דאימא דקו האמצעי – ד' שמות אהי"ה וד' שמות אהי"י במילויים שונים, עם בחי' נרנח"י נשמת המוח שהם ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, כאן בניקוד חולם כנגד ת"ת, ועוד מצויר כלי ת"ת דז"א.

עלית הפרקין דת"ת דז"א

בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב נמשכו המוחין דג"ר דאימא לחב"ד דז"א, ואז נגדלו הכלים דחב"ד דז"א ע"י עלית הפרקין כמבואר שם. אח"כ בתיבת האל נדחו המוחין דחג"ת דאימא לגרון דז"א, כעת לאחר שנמשך מוח ת"ת למקומו באים להגדיל אותו כלי ת"ת דז"א מב' פרקין למדה שלימה בעלת ג' פרקין ע"י הוספה מפרק דיסוד דאימא, וזה מ"ש

יכוין לעלות פ"ע דיסוד, פרק עליון דיסוד דז"א,

עם פ"ת דת"ת, פרק תחתון דת"ת,

דז"א, ומבקשים להגדיל ב' פרקים הנ"ל מקו אמצעי דז"א דקומת ו"ק

ולחברם עם פ"א דיסוד דאימא, פרק האמצעי של יסוד דאימא,

וע"י זה נעשה ת"ת [דב"ן] (סידור רחובות הנהר), מ"ש דב"ן פי' מצד אימא, ובצד אבא תהיה בחינתה דמ"ה (בתיבת קונה הכל),

דז"א כלולה מג' פרקין, מדה שלימה בעלת ג' פרקין, ב' פרקין מז"א ופרק מאימא, ולכוין שכלי ת"ת דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

דחית המוחין דגדלות דאימא ליסוד דז"א

חוזרים כאן לעניין דחית המוחין דו"ק דגדלות דאימא למקומו בז"א, עדיין בקו האמצעי, לעיל נמשך מוח ת"ת למקומו, ואז ממילא נדחה בחי' יסוד שעמד בת"ת, ועתה יורד למטה למקומו שהוא יסוד דז"א, ועי"ז נגמר ונשלם תיקון המוחין דגדלות דמצד אימא בקו האמצעי, וזה מ"ש לדחות

ויסוד, מוחין דגדלות דיסוד דמצד אימא שהיה מאז אמירת ק"ש בת"ת דז"א, ומצוירים מוחין דגדלות דאימא של קו האמצעי – ד' שמות אהי"ה וד' שמות אה"י במילויים שונים, עם בחי' נרנח"י נשמת המוח שהם ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, כאן בניקוד ו' שורוק כנגד יסוד,

ליסוד דז"א, ומצויר כלי יסוד דז"א.

עלית הפרקין דיסוד דז"א

חוזרים כעת ומסיימים להגדיל הכלים דקו האמצעי דז"א ע"י עלית הפרקין, כאן כלי יסוד, וזה מ"ש

יכוין לעלות כ"פ תתאין, ב' פרקין תחתונים,

דיסוד דז"א, דקומת ו"ק, ומבקשים להגדילם

ולחברם עם פ"ת דיסוד דאימא, פרק תחתון של יסוד דאימא, ומציינים המפרשים (עלי נהר, אות נא, עמ' נא; באתי לגני, ח"א, עמ' פג, ולשונם מובא בליקוטי ביאורים) כי היסוד דאימא קצר וכי מ"ש כאן פרק תחתון דיסוד דאימא, הכוונה ללבוש עטרת היסוד דאימא,

וע"י זה נעשה יסוד [דב"ן] (סידור רחובות הנהר), מ"ש דב"ן פי' מצד אימא, ובצד אבא תהיה בחינתה דמ"ה (בתיבת קונה הכל),
דז"א כלולה מג' פרקין, מדה שלימה בעלת ג' פרקין, ב' פרקין מז"א ופרק מאימא, ולכוין שכלי יסוד דז"א המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

תיקון הקו האמצעי דלאה

בתיבת האל נתקנה בחי' דעת דלאה הד' העומדת מאחורי העורף דז"א, ובתיבת הגדול הגבור נתקנו ב' קווי ימין ושמאל דו"ק דלאה – חסד ונצח וגבורה והוד – ע"י אור חוזר כמבואר שם, ואחרי שנמשכו וירדו המוחין דת"ת ויסוד דגדלות דאימא למקומם – ת"ת ויסוד דז"א, וכעת יש לכוין

לחזור [ולהמשיך] (סידור היר"א) **[ולהוציא נולעלות]** (סידור רחובות הנהר), מתתא לעילא, **אור חוזר**, סוד אור חוזר העולה מתתא לעילא ונקרא אור נוקבא, לעומת בחי' אור ישר היורד מעילא לתתא ונקרא אור זכר,

[דמוח] (סידור היר"א), מספי' ת"ת דז"א שהיא כלולה מג' פרקים, מלמטה למעלה כנ"ל, וזה בב' פעמים, פעם ראשונה

דפרק עליון דת"ת דז"א, שהוא החלק העליון של הת"ת מתחילת הגוף ועד החזה, ויוצאת אותה הארה החוצה בגלוי ממקום תחלת הגרון, וזה מ"ש

[נולהעלותו באמצע] (סידור היר"א) **כנגד הגרון דז"א**, בחוץ מאחוריו ששם עומדת בחי' לאה, ועוד

ופרק אמצעי דת"ת דז"א, שהוא החלק האמצעי של הת"ת שהוא מהחזה ועד תחילת שלישי התחתון, ויוצאת אותה הארה החוצה בגלוי

כנגד פרק עליון דת"ת דז"א, פי' נמשכת אותה הארה למקום שהוא מתחילת הגוף ועד החזה, גם בחוץ מאחוריו, וע"י ב' הארות הנ"ל יש

[לבנות ו[לחקן ת"ת], מאותה הארה שיצאה מהפרק העליון דת"ת דז"א, ונמצא כי ת"ת דלאה נעשית מהפרק העליון דת"ת דז"א, אבל עומד נגד מקום התחלת הגרון דז"א עד התחלת פרק העליון דת"ת דז"א,

ויסוד, מאותה הארה שיצאה מפרק האמצעי דת"ת דז"א, ונמצא כי היסוד דלאה נעשה מהפרק האמצעי דת"ת דז"א, אבל עומד נגד מקום פרק העליון דת"ת דז"א, **דלאה**, בחי' לאה העומדת מאחורי ז"א, שהיא נקבה ונבנית ע"י אור חוזר.

המשכת הת"ת דחסדים מיסוד דאימא לז"א

בתיבת והנורא ממשיכים סדרת הארות שהתחלנו בתיבת הגדול – התפשטות החסדים מיסוד דאימא לו"ק דז"א, והיא הכנה למה שיהיה בהמשך בתיבת קונה הכל – הכפלת החסדים, ומכוונים להמשיך כל חסד מה' חסדים בנפרד, ולעיל בתיבות הגדול הגבור התחלנו והמשכנו חסד וגבורה דחסדים, וכעת ממשיכים עם ת"ת דחסדים, וזה מ"ש

להמשיך דרך מחיצות יסוד דאימא, ששם שרשם של החסדים, ויסוד דאימא מגיע עד החזה דז"א מבפנים, ומ"ש כאן "דרך מחיצות" מתייחס רק לשליש עליון דת"ת שבו, שבסוף אותו שלישי מסתיים בחי' יסוד דאימא, ולמטה ממנו יוצאות האורות בגלוי (עץ חיים, שער כה, פרק ב; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' קצד; באתי לגני, ח"א, עמ' פג),

[הארת (סידור רחובות הנהר)], רק הארה בלבד, כי החסדים אינם יוצאים מיסוד דאימא (עץ חיים, שער כה, דרוש ב; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' קצד),

ת"ת דחסדים, שהוא החסד השלישי מה' חסדים, **לת"ת דז"א**.

כידוע הה' חסדים מצוירים כה' שמות הוי"ה מנוקדים בניקוד ספי' חג"ת ונ"ה, כאן ניקוד חולם של ספי' ת"ת, ומצויר כלי ת"ת דז"א.

בספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, תיבות הגדול וכו', אות ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו על כוונה זו כי בתיבות הגדול וכו' הוא הענפים וכן בקונה הכל, אח"כ שם נתפשטו השרשים עצמם. ובפירושו איפה שלימה לאוצרות חיים (שער המוחין, פרק ב, אות א) מבאר השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, כי בתיבות הגדול וכו' הוא הארת הענפים, אבל הענפים עצמם אינם מתפשטים כי אם אחר גמר כניסת הצ' דצלם דאבא, אבל שרשי החו"ג נשארים בדעת דז"א ואינם מתפשטים כלל. ובספר שערי רחמים (ח"א, סימן קז) כותב ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה, כי בתיבות הגדול וכו' מביאים הארת חסדים ובתיבת קונה הכל תהיה עצמות, ולשונם מובא בחלק ליקוטי ביאורים על תיבת הגדול.

הארת יסוד דאבא

באים למסיים את סדר הכוונות הדומה של ג' תיבות הגדול הגבור והנורא, שהוא בג' קווים – ימין אמצע ושמאל, ובתיבת והנורא ישנה עוד כוונה עבור אות ו' הנוספת, והיא **גם יכוין בו' דוהנורא**, הכוונה אות ו' של חיבור – ו-הנורא. ואין להקדים כוונה זו לזמן שאומרים התיבה, אלא לכוונה כסדרה,

להמשיך אור גדול, היוצא בגלוי,

מיסוד דאבא, המתלבש ביסוד דאימא,

הארוך בת"ת דז"א, פי' הארוך מיסוד דאימא שמסתיים בשליש עליון דת"ת דז"א, והיסוד דאבא היותר ארוך מתפשט לאורך ת"ת דז"א, ושם יוצא הארתו בגלוי,

כדי לבנות פרצוף דנוק' [סידור היר"א: **כדי לבנות אח"כ פרצו' הנוק' בתיבת אל עליון**], כי ע"י הארה זאת כבר יש כח להתחיל אח"כ תיקון הנוק' דז"א בסוד (משלי ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

רמזים נוספים

ב"ה נרשום כאן רמז נוסף שכתב מהרח"ו, ולא סודרו למעשה בסידור כוונות הרש"ש.

ה' יתירה בכל תיבה [הגדול הגבור והנורא] לרמוז שהם מוחין דאימא הנק' ה' עלאה היורדת אל ג' אמצעיות הנקרא גדול ולא הגדול וזהו הגדול ר"ל ה' גדול פי' מוח החסד מן אימא הנקרא ה"א וגם יורדת בחסד דז"א הנקרא גדול וזהו הגדול, וכן עד"ז יתבאר הגבור והנורא (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב; ומעין זה כתוב בספר פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק יב).

ליקוטי ביאורים

בעניין עלית הפרקין של היסוד דז"א

בספר עלי נהר (אות נא, עמ' נא) מבאר ר' נסים הררי רפול, וז"ל: גם מ"ש בהגדול הגבור והנורא להעלות ב"פ תתאין דנה"י לחברם עם פ"ת דנה"י דאימא, אעפ"י שהיסוד אינו מגיע אלא עד החזה, ואין ליסוד דז"א מצד אימא שום אחיזה בסוד יוסף יתום מצד אמו, נ"ל הוא בסוד הארת הלבוש הנמשכת ממנו כנזכר בשער הארות זו"ן פ"ח, ולפ"ז גם עטרת היסוד נק' פרק אמצעי דיסוד דאימא בערך הלבוש הנז' שהוא נק' פרק תחתון, עכ"ל.

ובספר באתי לגני (ח"א, עמ' פג) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: ולקו"ד שהכוונה על לבוש עטרת היסוד דאימא, והוא המתרוקן בתיבת שמע לצורך הת"ת דז"א, והוא הנדחה כאן ליסוד דז"א. ועי' פת"ע דל"ב ע"ב ד"ה נמצא. ואחר זמן ראיתי שכ"כ הרב ענ"ה ז"ל ריש אות נ"א ושו"ש, עכ"ל.

בעניין תיקון היסוד דלאה

והנורא – ויעבור

בספר עץ חיים (שער לו, פרק ה) מבאר מהרח"ו וז"ל: ועד"ז היה בקו האמצעי שעלה האור ממטה למעלה, ונעשית קו האמצעי שבה שהיא ת"ת שבה. האמנם בחי' יסוד אין בה, כי אין לה רק הת"ת הנעשה מנגד שלישי עליון דת"ת דז"א, אבל היסוד אינו נעשה בה עד שיתן לה אמא הנתונה תוך ז"א בשלישי ראשון דת"ת דז"א, כמ"ש בענין כוונת ויעבור שהם י"ג מדות, ושם יתבאר איך נבקע היסוד דאמא ויוצא לחוץ וניתן ללאה וע"ש היטב, עכ"ל.

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי חזרת העמידה, דרוש ה, אות ד) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: והנה היסוד שבה נעשה ע"י ויעבר כמבואר שם (דרוש ב' וספ"ז) וכו', לכאורה נראה דברי רבינו סתראי תוך כדי דיבור, דתחי' כתב דנעשה לה במילת האל הגדול ז"ת והיסוד הוא בכללם, ואח"כ כתב בחי' היסוד שבה לא נעשה עדיין אלא בויעבור ע"י אימא, וכן כתב בע"ח של"ז פ"ה. ועיין להרב דב"ש ד' ג"ן ע"ב דהקשה שם בע"ח, הלא כבר עשינו ללאה בחי' יסוד בק"ש במילת בשכמל"ו, כנז' בש' הכו' ובסדרו, וכן בעמידה במילת הגדול הגבור והנורא יע"ש, ואיך כתב פה דאין בה בחי' יסוד

והבצ"ע יע"ש. ולע"ד יש לומר דשם בק"ש ועמידה נעשה בחי' כלי היסוד דלאה בבחי' חצוניותו, ובויעבור נעשה ע"י דאימא בבחי' כלי המ"ן שבה דאוזיפת מאנא ללאה עם המ"ן, עכ"ל לענייננו ועיי"ש באורך.

בספר אמת מאר"ץ (עמ' צה – צו) מובא, וז"ל: לתקן ת"ת ויסוד דלאה וכו'. וקשה לי טובא, דבהדיא איתמר בשער יעקב ולאה פרק א', שאין עתה נעשה יסוד דלאה רק בויעבור, ואין נעשה מאור חוזר דקו אמצעי רק ת"ת וצ"ע.

ואפשר שכתב בשער יעקב ולאה שאין לה יסוד רק עד ויעבור הוא ממוחין דאימא, אבל עתה היא נבנית ממוחין דאבא, ויש לה ממנו עתה יסוד. והראיה שהרי לאה כבר נבנית בק"ש בברוך שם כבוד, דהיינו: ברוך שם כבוד חב"ד, לעולם ו"ק, ועד מלכות. אלא ודאי ששם הוא ממוחין דאימא, אבל בעמידה נתקנת ממוחין דאבא, ויש לה משם יסוד, אבל מיסוד דאימא אין לה עד בויעבור, עכ"ל.

ובספר עלי נהר (אות נ, דף טו ע"ד; בנד"מ עמ' ג) כותב ר' נסים הררי רפול, וז"ל: ומ"ש בסידור במלת והנורא תיקון יסוד והת"ת דלאה, המעיין בפרק ה' משער יעקב ולאה ובדרוש ברכת כהנים ובדרוש ב' דויעבור, יראה בהדיא שתיקון יסוד לאה נתקן בויעבור בסוד אוזיפת מנהא לברתא, וכעת לא מצאתי ישוב מרווח בזה וצ"ת, עכ"ל.

ושם (שם, אות צ') מובאת הארת השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: שד"ה: ונלע"ד מה שאנחנו מתקנים בויעבור יסוד דלאה, הוא כלי דהולדה דאוזיפת אימא וכו', אבל בתיבת והנורא הוא בנין ותיקון גוף היסוד (מכת"י), עכ"ל, וכן מובא בספר באתי לגני (חלק א, עמ' קצ).

ועיין מ"ש ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קצו, דף מב ע"א).

בעניין תיקון היסוד דלאה

אור חוזר או אור ישר

בספר באתי לגני (חלק ב, עמ' קצו – קצז) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: שם. וכן הענין בלאה, שגם היא נק' ונבנית ע"י אור החוזר. ולק' בסו' פרקין משמע שהיסוד והדעת אינם מאור חוזר. (ובס' נז' גם היסוד מאור חוזר בתיבת והנורא). ואולי כיון שרוב פרצופה מאור חוזר אין קפידא בשאר, עכ"ל.

ושם בהמשך (שם, עמ' קצו – קצז) כותב עוד, וז"ל בקצרה: עוד צ"ל מ"ש בסידור בתיבת והנורא לתקן ת"ת ויסוד דלאה ע"י אור חוזר דשליש עליון ושליש אמצעי דת"ת דו"א. וסדר תיקון לאה באור חוזר לא נז' בשה"כ אלא כאן, ולא כתוב בפרקין ענין שלישי אמצעי וכו'.

והיסוד שמקומו בין נו"ה שעומדים כנגד שלישי העליון דת"ת דז"א. מוכרח להיות אורו מהיותר למטה והוא משליש האמצעי. והיות שהיסוד דאי' שם המלביש את האור הוא רק הארה לכן לא מקבל היסוד דלאה אלא הארה מועטת וכו'.

משמע [מלשון הסיודור] שאחרי יציאתו הוא עולה ולא יורד. וכנר' שמוכרח לע"ע לידחק ולו', שמ"ש רז"ל שאין האור יוצא אלא בין פרק לפרק, היינו עצמות האור, וכאן אפ"ל שיצא רק הארה דרך דופני הגוף, ועדיין צריך ישוב והיעב"א וא"ש את"ם, עכ"ל ועיי"ש באורך.

בעניין השלמת בניין פר' לאה

עד תיבת והנורא נבנה במשך העמידה גופא של לאה: בחי' דעת (תיבת האל), חסד ונצח (תיבת הגדול), גבורה והוד (תיבת הגבור), ת"ת ויסוד (תיבת והנורא), בחי' כתר ומלכות דלאה נתקנים בק"ש (בסוף תיבה אחד, ובכשכמל"ו – בתיבת לעולם), ושם עיקר עשית בחי' כתר דלאה כי – "לא נזכר בדברי רבינו בעמידה איה מקומו לעשות" (שמן ששון, דרושי חזרת העמידה, דרוש ה).

עוד נשאר לתקן לפר' בחי' חו"ב ע"י נשיאת כפיים של ברכת כהנים (עץ חיים, שער לז, פרק ה; שער הכוונות, דרושי חזרת העמידה, דרוש ה). ובב' תפלות מנחה וערבית אין ברכת כהנים, וצריכים להבין איך נשלם בניין פר' לאה בב' בחי' חו"ב, ואם כותב הרש"ש בספר נהר שלום (דף יז ע"ד) דבחינת ברכת כהנים דתפלת שחרית הוא ג"כ לבחינת כלים אמצעים דתפלת מנחה, אך בבחינת כלים חיצונים דתפלת ערבית צ"ע (פתח עינים, כוונות סדר העמידה, תיבת הגדול וכו', אות ד).

ובעניין זה עיין מ"ש ר' חיים דילה רוזה בספר תורת חכם (דף קנד רע"א), ר' ששון כב"ר משה פרסיאדו בספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, תיבות הגדול וכו', אות ד), ר' אליהו משען בספר צדק ושלום (שאלה יד, עמ' יט – כד), ומה שהאריך ר' שלמה כהן בספר הוראת שעה (ענין תפילת מנחה).

אל עליון

הקדמה

בסדר הכוונות של תיבת אל עליון משלימים ת"ת דז"א ע"י הארות מהכאות של יסודות דא"א. ועוד מתקנים ע"י הארות מיסודות דא"א בחי' כתר לב' פרי' יעקב ורחל. זה כאן התחלת עשית הכתר דרחל, ובהמשך משלימים עשייתו ע"י בנין אטב"ח בתיבת למען שמו, ועוד ממשיכים לו מספר הארות, ומהן ד' רביעי חסד דת"ת דז"א (בתיבות קונה הכל, וזוכר חסדי אבות, ומביא גואל לבני בניהם, למען שמו), ועוד בתיבת שובר אויבים וכו' ושומע תפלה. עוד נציין כי בתיבת אל עליון, הכוונות מתייחסות לב' בחי' אח' ופנים דאח' יחד.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לא ע"ג – ד)

אחר ו' דוהנורא אנו אומרים אל עליון. פי' כי עתה צריך לתקן ג"כ מקום החזה דז"א המגולה, כי יש בו שינוי ממה שיש בשאר חלקי הת"ת המכוסים, כי כאן מתגלה היסוד דאימא ונוסף בו אור גדול, בין לז"א בין לנוקבי', והנה מן החזה דז"א מתחיל ראש בנין יעקב ורחל.

ונמצא כי שלש הארות אנו צריכין להמשיך: האחד לת"ת ז"א עצמו, והב' לכתר דיעקב, והג' לכתר דרחל, לפי שמן החזה דז"א עד סיום כל הת"ת דז"א הוא שיעור גובה כל הכתר דיעקב מצד פנים דז"א, והכתר דרחל מצד אחר ז"א. ותכוין תחלה כי ע"י גילוי היסוד דאימא ניתסף אור בז"א עצמו בבחי' האורות היוצאים ופוגעים זה בזה, ומכים זה בזה, וניצוצות הארתם והכאתם היא באופן זה. תחילה תכוין כי יו"ד פעמים ה"א הוא בגי' ק"ך, והיא הכאת החכמה דז"א בבניה שבו ומוציאה ק"ך אורות. ואח"כ מכה הואו בהא והוא בגי' ע"ח שהם ואו פעמים ה"א, ואם תחבר שניהם ביחד ק"ך וע"ח יהיו בגי' אל עליון, ולפי שהוא בחי' הת"ת דז"א עצמו אשר בחי' זו היא הויה דמ"ה דאלפין, ולכן הכאה זו היא בהויה דמלוי אלפין כנו'.

אח"כ תכוין להמשיך אור אל יעקב לעשות הכתר שלו. וזה תכוין במלת אל, אח"כ תכוין להמשיך לעשות הכתר דרחל במלת עליון, ונמצא שבתחילה תכוין להמשיך הארת ז"א בב' תיבות אל עליון, אח"כ תחלק אור זה לב' – אל ליעקב שהוא זכר ואחריו עליון דרחל, לפי שהז"א מקבל בתחיל' כל האורו' ואח"כ מחלקם אל יעקב ורחל.

והענין הוא כי עתה בזה המקום נתגלה היסוד דאימא אורו לחוץ בגילוי גדול, ולכן יש עתה כח להוציא פרצוף יעקב ורחל מכאן ולמטה. ונודע כי אימא היא הויה דמילוי ס"ג. והנה בחי' הפנים של הויה זו לוקח יעקב לפי שעומד במקום צד הפנים דז"א, והוא בחי' שם ייאי שבהויה דס"ג כנודע והוא בגי' א"ל. ואינו לוקח כל ההויה דס"ג לפי שעיקר אחיזת יעקב הוא ביסוד דאבא המתגלה עתה, ואף על פי שעדיין לא נכנס, עכ"ז כבר רמזנו בחי' הארתו באות ו' של והנורא כנ"ל. וע"י הארה זו יכול יעקב לצאת אעפ"י שעדיין לא נכנסו המוחין דמצד אבא לגמרי, ולכן צריך יעקב לקחת קצת הארה מן אימא, ולא כולה רק קצתה, שהוא שם ייאי מן הויה דס"ג כנז', אשר זה השם הוא עיקר כל הויה ס"ג כנז' בדרוש הציצית וק"ש וע"ש. ואח"כ תכוין לתת אחוריים דס"ג לרחל היושבת באחורי ז"א, והנה אחוריים דס"ג הם בגי' קס"ו כמנין עליון.

גם תכוין שהכתר נקרא אל עליון, והיא בחי' הכתרים דיעקב ורחל כמשי"ת בע"ה בדרושים אחרים ויבואו אחר סיום הדרוש הזה ג"כ בענין כוונות התפלה.

(דרושי העמידה, דרוש ג, דף לג ע"ד – לד ע"א)

אל עליון גומל חסדים טובים. אחר שהגיעו אל מקום הת"ת דזעיר אנפין בא להאציל ולתקן רישא דנוקבא דזעיר אנפין כנודע, כי התחלתה הוא באחוריו במקום החזה דת"ת דז"א, ואמנם אין כח באו"א להאציל אותה, והוצרך שא"א יחזור להשפיע ולירד למטה להאציל רישא דנוק'. ובזה תבין סוד גדול למה המלכו' היא בסוד הכתר בסוד אני ואין, ובסוד אני ראשון ואני אחרון, ובסוד שגם המל' נקרא ראשי' וכיוצא באלו הכנויים. והענין יובן עם מ"ש כי הנה הוצרך הכתר דאצילות עצמו הנקרא א"א להתגלות פעם אחרת כדי להאציל את המלכו' נוק' דז"א, וזהו אל עליון הוא א"א.

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק יב, דף נה ע"ב)

והנה מחזה דז"א, הוא ראש התפשטות יעקב ורחל. נמצא כי ג' הארת אלו אנו צריכין להמשיך, א' לת"ת דזעיר אנפין עצמו, ב' לכתר יעקב, ג' לכתר רחל, כי מהחזה דז"א עד סיום הת"ת שלו הוא שיעור הכתר דיעקב מצד פני ישראל, כתר של נוקבא מצד אחוריו.

ומתחלה תכוין כי ע"י גילוי יסוד דאמא ניתוסף אור אל ז"א עצמו, בסוד הכאת האורות היוצאין ופוגעין זה בזה. והוא באופן זה – תכוין כי יוד פעמים ה"א גי' ק"כ, כי מכה החכמה דז"א בבינה דז"א ומוציאה ק"ך אורות. אח"כ מכה ואו בהא, והם ואו פעמים הא הם ע"ח, והכל ביחד גי' קצ"ח כמנין אל עליון. ולפי שהוא סוד ז"א עצמו, וגם הוא בת"ת של הז"א ג"כ אשר הוא שם מ"ה דאלפין, לכן ההכאה זו הוא בשם מילוי דאלפין.

ואח"כ תכוין לתת אור ליעקב לעשות הכתר שלו, וזה תכוין במלת א"ל, ואח"כ לרחל תעשה הכתר שלה בסוד עליון. נמצא כי תחלה תכוין לתת כולל אל עליון לז"א, ואח"כ

מחלקת אור זה לשנים – חציו תחלה ליעקב לדוכרא, ואח"כ חציו לרחל נוקבא, כי כל האורות לוקחם זעיר אנפין, ואח"כ מסתלקין חציו לכאן וחציו לכאן.

והענין כי הלא יסוד דבינה מתגלה עתה, ונמשך אור הבינה בגילוי גדול, לכן יש כח לצאת פרצוף יעקב ורחל מכאן ולהבא. והנה הבינה היא שם ס"ג כנודע, לכן הפנים של ס"ג לוקח יעקב, כי הוא במקום הפנים, והוא סוד שם ייא"י משם ס"ג, ואינו לוקח את כולו כי עיקר יעקב מיסוד אבא המתגלה בכאן, ואע"פ שעדיין לא נכנס כאן, עכ"ז כבר נרמז הארתו באות ו' של והנורא כנ"ל. וע"י הארה זו יכול לצאת יעקב, אעפ"י שלא נכנסו המוחין דאבא לגמרי, ולכן צריך יעקב ליקח קצת הארה מבינה, ולא כולה, רק שם ייא"י שהוא עיקר שם ס"ג, כמבואר אצלינו בדרוש ציצית ובדרוש ק"ש. והנה שם ייא"י גי' אל. ואח"כ עליון לרחל, הוא אחוריים דשם ס"ג גימ' קס"ו בגי' עליון לרחל היושבת באחור.

גם תכוין, כי אל עליון נקרא כתר, והוא סוד הכתרים דיעקב ורחל, כמבואר במ"א.

ענין שם מה דאלפין בז"א, הוא כך – יוד בראש הא' בגרון. ואות א' של המילוי, הוא סוד אהי"ה אשר אהי"ה, אשר בה סוד אחוריים הוא גימ' דם, שנותן דם החיות אל ז"א. ואו הוא ו"ק, אך א של המילוי הוא עד מקום שמגיע יסוד אמא, עד החזה לבד. והוא ג"כ שם אהיה אשר שם ה' אחרונה מלכות היוצאת מאחורי חזה, לכן אל עליון שבעמידה בברכת אבות, שם ראוי לכוין בכתר דנוקבא – סוד ה' תתאה הנ"ל, היוצאת אחר סיום יסוד אמא בחזה הנקרא עליון שהוא קס"ו – אחוריים דס"ג, שהוא אמא המסיימת שם, ומכחה יוצאת המלכות שם, ע"כ.

עץ חיים

(שער לח, פרק ב, ח"ב, דף סא ע"ג)

ונבאר כאן יותר, ונאמר כי הנה"י דאבא עומדין מלובשים תוך נה"י דאמא בראש ז"א, ואו"א הם ב' אותיות ראשונים של הוי"ה שהם י"ה, ומכים זה בזה, אבא הפנימי באמא שהיא בחוץ, כדי להוציא אורותיה לחוץ, ואז נעשה יו"ד פ' ה"א גימטריא ק"ך. אח"כ מכים הארת ה"א שהיה אמא בוא"ו שהוא ז"א לצאת לחוץ, והם גימטריא ע"ח. ואח"כ מכים הארת וא"ו בה"א שהוא ז"א בלאה החצונה הם גימטריא ע"ח, סך כל הכאות כמנין רע"ו. הרי איך לאה בחי' אורותיה כמנין רע"ו, ויוצאין דרך עור של ז"א.

שער ההקדמות

(דף מא ע"ג)

[ויכן כתוב בספר עץ חיים, שער הכללים, סוף פרק ג]

ודע כי בהיות אימא מינקת את הבנים, אז נקראת א"ל שד"י, על שם השדים שבהם מניקה את בניה. וכשמסתלקת מעל הבנים למעלה אחר גמר זמן יניקתם, אז נקראת אל עליון גומל חסדים וכו', כנז' בברכת אבות.

והנה גומל מלשון ויגדל הילד ויגמל (בראשית כא, ח), רוצה לומר גמר זמן יניקה. ועליון, מורה על היותה מתעלת למעלה. גם עליון בגימטריא אחורים דהוי"ה דס"ג, שהם קס"ו. וא"ל מורה על בחי' הפנים דהוי"ה דס"ג הנז' שהיא באימא כנודע, והנה בהוי"ה היא יש בה ג' יודי"ן ואל"ף, שהם שם ייא"י העולה בגימטריא א"ל, כנז' ברעיא מהימנא בפרשת פינחס, והרי נתבאר אל עליון גומל וכו'.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף סג ע"ב.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 613.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 332 – 333.

מפרשים

אמת ליעקב	מערכת הכ"ף, אות מו, דף מא ע"ג-ד.
אמת מאר"ץ	עמ' צו – צח [על סידור הרש"ש].
אפר יצחק	דף כד ע"א [בסוף ספר תולדות אהרן ומשה].
באתי לגני	חלק א, עמ' פד.
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
זמרת הארץ	אות ב [א"ל עליון].
מזכיר שלום	מערכת הכ"ף, אות טז, עמ' קפח – קצא.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לב.	
עלי נהר	אות נא, עמ' נא.
פאת השד"ה	על שער הכוונות, דרושי העמידה, כר' א, עמ' קנ – קנא,
	חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' ש.
פתח עינים	דף לג ט"ד – לד ט"ב.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' קצד – קצח.
קנין פירות	השגות המחבר על האמל"י, מערכת הכ"ף ע"ח, סימן מו,
	עמ' קפד – קפה.

שמן ששון
שערי רחמים

דרושי העמידה, דרוש ב, דף מא ט"ג.
חלק א, סימן קח, דף כה ע"א,
חלק ב, סימן קכת, דף לא ע"ב-ג.

ביאור סדר הכוונות

הארה לת"ת דז"א

עתה צריכים לתקן מקום החזה דז"א המגולה כי כאן מתגלה היסוד דאימא, וע"י גילוי יסוד דאימא נתוסף בז"א עצמו אור גדול, בסוד האורות היוצאים ופוגעים זה בזה, ומכים זה בזה (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב), וזה מ"ש

להמשיך הארה, גדולה,

לת"ת דז"א, לבנותה ולתקנה, וזה כאן השלמה בלבד ע"י הארות נוספות,

מיסוד דאימא [המסתיים בחזה] (סידור היר"א), מקור אותה הארה, מעטרת היסוד דאימא המסתיים בחזה דז"א, ושם מתגלים ומתרבים האורות ומכים זה בזה (סידור היר"א נהר שלום, ח"א, עמ' 613; סידור היר"א כוונות הרש"ש, ח"א, עמ' 332), וניצוצות הארתם והכאתם הוא באופן זה

יו"ד, אות י' של שם הוי"ה והיא כנגד חכמה דז"א, והכוונה כאן למוחין דנה"י דאבא, ויו"ד עולה בגי' כ',

פעמים ה"א, אות ה' הראשונה של שם הוי"ה והיא כנגד בינה דז"א, והכוונה כאן למוחין דנה"י דאימא, ומצויר כ' פעמים האותיות ה"א, כי יו"ד עולה בגי' כ' כנ"ל, וכ' (יו"ד) פעמים ו' (ה"א) עולה בגי' ק"ך, והיא הכאת החכמה דז"א בכינה שבו, פי' המוחין דנה"י דאבא מכים ומאירים במוחין דנה"י דאימא (סידור היר"א נהר שלום, ח"א, עמ' 613; סידור היר"א כוונות הרש"ש, ח"א, עמ' 332), ומוציאים ק"ך אורות, ואח"כ מכה

ה"א, אות ה' הראשונה של שם הוי"ה והיא כנגד בינה דז"א – מוחין דנה"י דאימא כנ"ל, וה"א עולה בגי' ו',

פעמים וא"ו, אות ו' של שם הוי"ה והיא כנגד ת"ת דז"א, ומצויר ו' פעמים האותיות וא"ו, כי ה"א עולה בגי' ו' כנ"ל, וו' (ה"א) פעמים האותיות י"ג (וא"ו) עולה בגי' ע"ח, פי' המוחין דנה"י דאימא מכים ומאירים בת"ת דז"א עצמו, ואם תחבר מספרם של ב' הארות הנ"ל – ק"ך עם ע"ח – שניהם ביחד יהיה

גי א"ל עליון ע"ה, פי' ק"ך וע"ח עולים יחד בגי' קצ"ח כמנין א"ל עליון עם הכולל. ולפי שא"ל עליון הוא בחי' הת"ת דז"א עצמו, אשר בחי' זו היא הוי"ה דמ"ה דאלפי"ן, ולכן הכאה זו היא בהוי"ה דמילוי אלפי"ן (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב), ר"ל אותיות ה' וו' שניהם במילוי אלפי"ן – ה"א וא"ו כנ"ל, וע"י ריבוי אורות המתרבים ומתגלים בחזה דז"א יתחילו פר' יעקב ורחל להבנות, שראש בנינם מתחיל מהחזה דז"א.

ובסידור רחובות הנהר מוסיפים כאן עפ"י ההקדמה שבסידור היר"א (סידור נהר שלום, ח"א, עמ' 613; סידור כוונות הרש"ש, ח"א, עמ' 332):

יו"ד פעמים ה"א היא הכאה, לשון הכאה פי' זווג, ופי' המעשי – הכפלה, ואותם אותיות בהכאות הם הארות, זה כאן ע"י הרמזים
 יו"ד אבא או חכמה – מוחין דאבא,
 ה"א אימא או בינה – מוחין דאימא,
 וא"ו ז"א או ת"ת,

חכמה דז"א [בבינה דז"א], ומפרט

שהם מוחין דנה"י דאבא, מלובשים בנה"י דאימא, ונמצאים תוך ז"א,
ומכין ומאירין במוחין דנה"י דאימא, ע"י ההכאה הראשונה זו מקבלים נה"י דאימא הארה,

ואת"כ, וע"י הארה הראשונה,

מכה בינה דז"א, ומפרט

שהם אורות דנה"י דאימא, הנמצאים תוך ז"א,

[המכים] באורות הת"ת דז"א [עצמו], עצמו, פי' מאירה לת"ת דז"א, ומתקנים אותה

וזהו הכאת ה"א בוא"ו, ומצויר כלי ת"ת דז"א.

מצוירות האותיות של ב' הכאות, כ' פעמים ה"א, ועוד ו' פעמים וא"ו, ועוד כלי ת"ת דז"א. בסידור היר"א "נהר שלום" (חלק א, עמ' 613), וכן בסידור היר"א "כוונות הרש"ש" (חלק א, עמ' 333), לא סדרו כלי ת"ת דז"א.

בעניין שבסידור היר"א לא מסודר כאן כלי ת"ת דז"א, כותב ר' ששון מזרחי בספר באתי לגני (חלק א, עמ' פד) כי הכאות אלו הם ריבוי האורות היוצאים בחזה דז"א ששם נתגלה היסוד דאי', ולא שייך בזה המשכה לכלי ת"ת דז"א.

נזכיר כי בתחילת העמידה, בסוף תיבת אתה, ראינו שם הוי"ה בהכאה העולה בגי' מקום, ובהמשך, בתיבת מגן של סוף מגן אברהם, נראה שוב שם הוי"ה בהכאה.

עשית הכתר דיעקב

מן החזה דז"א מתחיל ראש בנין יעקב ורחל, והסיבה לכך היא ששם מתגלה היסוד דאימא ויוצא אורו לחוץ בגילוי גדול, וע"י ריבוי אורות המתרבים ומתגלים בחזה דז"א יש עתה כח להוציא ב' פרצופי יעקב ורחל מכאן ולמטה (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב; פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק יב; סידור היר"א). ולכן, אחר תיקון הת"ת דז"א, ממשיכים אור אל יעקב לעשות הכתר שבו, ושיעור גובה כל הכתר דיעקב הוא מן החזה דז"א עד סיום כל הת"ת דז"א, מצד פנים דז"א.

ובספר שער הכוונות מדייק מהרח"ו, וז"ל: אח"כ תכוין להמשיך אור אל יעקב לעשות הכתר שלו, וזה תכוין במלת אל, אח"כ תכוין להמשיך לעשות הכתר דרחל במלת עליון.

ונמצא שבתחילה תכוין להמשיך הארת ז"א בב' תיבות אל עליון, אח"כ תחלק אור זה לב' – אל ליעקב שהוא זכר, ואחריו עליון לרחל, לפי שהז"א מקבל בתחיל' כל האורו' ואח"כ מחלקם אל יעקב ורחל, עכ"ל.

יכון

להאיר מבפנים, פי' קמוצה (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' קצה),

דיסוד דאימא, הנמצא בת"ת דז"א, ואימא היא שם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג, והארתו מתחלקת לב' – פנים ואחור, הפנים של הוי"ה זו דס"ג לוקח יעקב לפי שעומד במקום צד הפנים דז"א, ומפרט מה היא אותה הארה מצד פנים והיא שם **י"א"י דס"ג**, חלק המילוי של שם הוי"ה דס"ג, ואותן אותיות עולות בגי' א"ל. יעקב אינו לוקח את כל שם הוי"ה דס"ג שבאימא לפי שעיקר אחיזתו ביסוד דאבא, וע"י הארה זו יכול יעקב לצאת, אעפ"י שעדיין לא נכנסו המוחין דמצד אבא לגמרי, ולכן צריך יעקב לקחת קצת הארה מן אימא, לא כולה רק קצתה, והיא אותו שם י"א"י מן השם הוי"ה דס"ג, ואותיות אלו הן שרש העיקר והמובחר והמעולה שבשם הוי"ה דס"ג, כפי שראינו בתיבת אלהינו (עיי' מה שהבאנו בחלק ליקוטי ביאורים שם),

ליסוד דאבא, הגורם אותם הארות, וממנו נבנה פר' יעקב,

ויוצאים הארת יסוד דאבא, וכאן לא מפורט מה היא אותה הארה דיסוד דאבא,

עם הארת יסוד דאימא מהחזה דז"א, הארה הנ"ל מיסוד דאימא,

לתקן, פי' לעשות,

כתר דיעקב, העומד אחור בפנים עם פר' ז"א, ומפרט מה הוא מקומו של בחי' כתר

דיעקב

[לפני שני שלישי התחתונים דת"ת דז"א (סידור היר"א)], ומ"ש לפני פי' העומד לפני, ועד

שם שיעור קומת יעקב.

מצויר שם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג ומודגשות האותיות י"א"י של המילוי העולות בגי' א"ל, ועוד מצויר כלי כתר דיעקב אשר אליו נמשכת ההארות דאז"א הנ"ל.

עשית הכתר דרחל

לאחר עשית הכתר דיעקב עוברים לעשות כתר לרחל, ושיעור גובה כל הכתר שלה הוא מן החזה דז"א עד סיום כל הת"ת דז"א, מצד אחור של ז"א. וזה כאן רק התחלת עשית אותו כתר דרחל, ובהמשך משלימים עשיתו ע"י בנין אטב"ח בתיבת למען שמו, ועוד ממשיכים לו מספר הארות, ומהן ד' רביעי חסד דת"ת דז"א (בתיבות קונה הכל, וזוכר חסדי אבות, ומביא גואל לבני בניהם, למען שמו), ועוד בתיבת שובר אויבים וכו' ושומע תפלה.

לעיל הזכרנו כי אימא היא שם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג, והארת יסודה מתחלקת לב' בחי' – פנים ואחור, הפנים של הוי"ה זו דס"ג – שם י"א"י – לקח יעקב לפי שעומד במקום צד הפנים דז"א, ובחי' אחור היא אחוריים דס"ג שתקבל עתה רחל העומדת אחורי ז"א.

לאחר שנעשה הכתר דיעקב בפנים דז"א, ממשיכים באחור דז"א, וזה מ"ש
וכנגדו, כנגד הכתר דיעקב,

מאחור, דז"א, ושם עומדת רחל אח' באח' עם ז"א,

כתר דרחל, שרוצים לעשות כעת, על ידי שמאירים לה וזה מ"ש

להמשיך לה אחוריים דס"ג, אחוריים פי' רבוע של שם הוי"ה מלא העולה בגי' ס"ג,
 כיון שרחל עומדת מאחורי ז"א, ממשיכים לה בחי' רבוע, לעומת יעקב העומד בצד פנים
 דז"א ומקבל בחי' הפנים של אותה הוי"ה דס"ג, שאותה הארה נחלקת לב' – א"ל ליעקב
 ועליון לרחל, כפי שיפורט בהמשך

מיסוד דאימא, מקור אותה הארה,

גי' עליון, הכוונה כי אותם אחוריים דהוי"ה דס"ג עולים בגי' קס"ו כמנין עליון,

ע"י א"א, הגם שתיקונה ובניינה הוא ע"י או"א, מ"מ יש לפעמים צורך בסיוע מא"א
 (שערי רחמים, ח"ב, סימן קכח, בשם השד"ה), כי אין כח באו"א להאציל אותה, והוצרך שא"א
 יחזור להשפיע ולירד למטה להאציל רישא דנוק' (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג), פי'
 הוצרך הכתר דאצילות עצמו הנקרא א"א להתגלות פעם אחרת כדי להאציל את המלכות
 נוק' דז"א, וזהו אל עליון שהוא א"א (שם).

ובסידור רחובות הנהר מוסיפים מההקדמה שבסידור היר"א (סידור נהר שלום, ח"א, עמ' 613;

סידור כוונות הרש"ש, ח"א, עמ' 332):

הארת נה"י דאימא יוצאת

מהנקב שבאחורי החזה דז"א, ששם עומדת רחל, ומפרטים

ועולים דרך או"ת, סוד אור חוזר העולה מתתא לעילא ונקרא אור נוקבא, לעומת בחי'
 אור ישר היורד מעילא לתתא ונקרא אור זכר,

ונעשים צל"ם גמור, י' הוי"ו"ת מנוקדות בניקוד י' ספי' כחב"ד חג"ת נה"י,

למעלה מרישא דנוק', בסוד אור מקיף, כמ"ש מהרח"ו מספר פעמים בספר עץ חיים
 (שער כה, סוף דרוש ח; שער לד, פרק ב, אות כ; שער לד, סוף פרק ד),

ומתפשט בפרצוף הנוק', לבנותה.

מצוירים אחוריים של שם הוי"ה דס"ג העולים כמנין עליון, ועוד מצויר כלי כתר דרחל
 אשר אליו נמשכת אותה הארה מאימא הנ"ל.

רמזים נוספים

גם תכוין שהכתר נקרא אל עליון, והיא בחי' הכתרים דיעקב ורחל (שער הכוונות, דרושי
 העמידה, דרוש ב).

בתחילה תכוין להמשיך הארת ז"א בב' תיבות אל עליון, אח"כ תחלק אור זה לב' אל
 ליעקב שהוא זכר, ואחריו עליון לרחל לפי שהז"א מקבל בתחילה כל האורות ואח"כ
 מחלקם אל יעקב ורחל (שער הכוונות, שם).

אל עליון הוא א"א (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג).

ליקוטי ביאורים

בעניין ההארה לת"ת דז"א

מדברי תלמידי הרש"ש

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, דף לא ע"ג) כותב מהרח"ו, וז"ל: תחילה תכוין כי יו"ד פעמים ה"א הוא בגי' ק"ך והיא הכאת החכמה דז"א בבינה שבו ומוציאה ק"ך אורות, ואח"כ מכה הואו בהא, עכ"ל.

מדבריו משמע כי ז"א הוא זה שמכה באימא, אמנם בסידור סידר הרש"ש ה"א פעמים וא"ו, והוא כמ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער לה, פרק ב, דף סא ע"ג), וז"ל: הנה"י דאבא עומדין מלובשים תוך נה"י דאמא בראש ז"א, ואו"א הם ב' אותיות ראשונים של הוי"ה שהם י"ה, ומכים זה בזה, אבא הפנימי באמא שהיא בחוץ, כדי להוציא אורותיה לחוץ, ואז נעשה יו"ד פ' ה"א גימטריא ק"ך. אח"כ מכים הארת ה"א שהיא אמא בוא"ו שהוא ז"א, עכ"ל.

בספר תורת חכם (דף צו ע"ב) כותב ר' חיים דילה רוזה בעניין אותה הארה לת"ת דז"א שבתחילת סדר הכוונות של תיבת אל עליון, וז"ל: והנה חוזרת לאה באל עליון פכ"פ עם ז"א, נראה שהוא כדי להזדווג עם ז"א כדי לתקן פר' יעקב ורחל, והוא בחינת פנים דאחור, ובבאהבה חוזרת פכ"פ שהוא או"פ דפנים.

והנה בספר הכוונות כתב לכוין יו"ד פעמים ה"א, וא"ו פעמים ה"א, ומורי הרב ז"ל כתב ה"א פעמים וא"ו. והטעם כמ"ש בשכ"ה וז"ל, האדם הוא בחינת הוי"ה דאלפי"ן הוא ז"א, אשר בתוכו מוחין דאבא והם בחינת יו"ד, ומוחין דאימא והם בחינת ה"א. והנה בתחילה מכה נה"י דאבא בנה"י דאימא, הרי יו"ד פעמים ה"א, אח"כ מכה נה"י דאימא בז"א, והרי ה"א פעמים וא"ו, ואח"כ יוצאים האורות מז"א ללאה שהיא ה"א תתאה, וא"ו פעמים ה"א עכ"ל [ספר הכוונות].

לכך כתב מורי הרב ז"ל, ה"א פעמים וא"ו – שהוא הכאת אימא בז"א, שזהו הסדר בתחילה אימא לז"א, ואח"כ ז"א ללאה ולא הוזכר וא"ו פעמים ה"א בכאן, שלכך חזרה פכ"פ להזדווג עמו לתקן יעקב ורחל, זה שכיונו להחזירה פכ"פ – זהו ההכאה, כי כל הכאה הוא זווג והורדת הטיפה, כמ"ש (בשי"ג שער א"א, פט"ז) (שער י"ט שער אנ"ך, פ"ט) ע"ש, וכיון שאנו מכוונים לזווגם בפירוש ביסוד חיבור הוי"ה ואדנ"י, למה נכוין ההכאה שהוא יותר דבר נעלם.

ובספר הכוונות שכתב שסוד הכאה יו"ד פעמים ה"א, הוא חכמה דז"א עם בינה דז"א – הכל אחד, שחכמה דז"א הוא בחינת המוחין דאבא, ובינה דז"א הוא מוחין דאימא בינה דז"א, כמ"ש בדרוש הדעת ע"ש, עכ"ל.

ובספר זמרת הארץ (אות ב) מבאר ר' אביגדור עזריאל, וז"ל: גם את השני השייך לעמידה בתיבת אל עליון, שרבינו האר"י ז"ל כתב בספר הכוונות דרוש ב' דעמידה (דף לא ע"ג) יו"ד פעמים ה"א וכו', ואחרי כן מכה וא"ו בה"א והם בגי' ע"ח, שהם וא"ו פעמים ה"א עכ"ל. ומורי הרש"ש ז"ל סידר יו"ד פעמים ה"א, וא"ו פעמים וא"ו (א"ה, ט"ס וצ"ל ה"א פעמים וא"ו. וכן כתב תו"ח דף צ"ו ע"ב, וכן הוא בסדרים שבידינו, וכן החשבון מכוון. וכן נראה מלשון ע"ח של"ח פ"ב, וכן כתב בשער רוח הקודש דרוש ב' ד"ה ע"ב עיין שם). אע"פ שלשון כת"ר מגומגם, הבנתי כוונתו ויפה דקדק. אמנם דע לך שזה שסידר מורי הוא מע"ח שער רחל ולאה פ"ב שכתב וז"ל, ואז נעשה יו"ד פעמים ה"א שהוא בגי' ק"כ, ואחרי כן מכים הארה ה"א בוא"ו שהוא ז"א לצאת לחוץ והם בגי' ע"ח, ואחרי כן מכים האורות וא"ו בה"א וכו', עכ"ל. אתה הראית לדעת שסדר ההכאה הוא כסדר האותיות [של שם הוי"ה], ואיך נדלג על ההרים ונכה יו"ד בה"א והוא"ו בה"א אחרונה, והוא"ו לא פעל מאומה. אין ספק כי טעות נפל בספר הכוונות ודלג הסופר הכונה של הכאה וא"ו בה"א (א"ה, ט"ס נפל וצ"ל ה"א בוא"ו), וזה טעם מורי שבחר במה שכתוב בע"ח יותר ממה שכתוב בספר הכוונות.

זאת ועוד אחרת, שהדבר מוכרח שיהיה כך, שהרי כתב בספר הכוונות שכוונת יו"ד פעמים ה"א שייכוין שמכה חכמה דז"א בבינתו, ומוציאה ק"כ אורות. והכוונה יותר מבוארת הוא שהחכמה דז"א, ר"ל מוחין דנה"י דאבא, מכים ומאירים במוחין דנה"י דאימא ומוציאין אורותיהם, שהם יו"ד פעמים ה"א. ואחרי כן מכה בינה דז"א, שהיא ה"א ראשונה שבשם בוא"ו, ר"ל בינה דז"א מכה בת"ת דז"א שנקרא וא"ו כנודע. והכוונה יותר מבוארת, שמכה מוחין דנה"י דאימא שנקראת בינה דז"א באורות דז"א, ומאירים ומוציאים ה"א פעמים וא"ו. וזהו סדר הכוונה כמו שכתב מורי ז"ל, עכ"ל לענייננו.

בעניין ההארה לת"ת דז"א

כוונות נפרדות

בספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' קצה) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ומשמע מדבריו כי ב' הכאות הינן ב' כוונות נפרדות. ולכאורה הם שני כוונות נפרדות, דכאן בשעה"כ כתב, דחכמה דז"א מכה בבינה שבו ואח"כ מכה הוא"ו בה"א, ובע"ח שם כתב, כי אבא המלוכבש באימא מכה בה, ואח"כ מכה אימא המלוכבשת בז"א, בז"א, ואח"כ הז"א בלאה. וכבר נתעורר בזה התו"ח בדף צ"ו ע"ב על דבר שהרש"ש שינה כאן מסדר שעה"כ, ומשמע מדבריו דסדר הע"ח הוא יותר מדויק, עכ"ל.

בעניין ההארה לת"ת דז"א

י"ד פעמים ה"א – פ' כ' פעמים ה"א

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) כותב מהרח"ו, וז"ל: תחילה תכוין כי יו"ד פעמים ה"א הוא בגי' ק"ך והיא הכאת החכמה דז"א בבינה שבו ומוציאה ק"ך אורות, עכ"ל.

וכנ"ל בספר עץ חיים (שער לח, פרק ב, דף סא ע"ג) כותב קצת אחרת, וז"ל: הנה"י דאבא עומדין מלובשים תוך נה"י דאמא בראש ז"א, ואו"א הם ב' אותיות ראשונים של הוי"ה שהם י"ה, ומכים זה בזה, אבא הפנימי באמא שהיא בחוץ, כדי להוציא אורותיה לחוץ, ואז נעשה יו"ד פ' ה"א גימטריא ק"ך, עכ"ל.

ובפירוש איפה שלימה על אוצרות חיים (שער רחל ולאה, פרק ב, דף מח ע"ב, אות ד) מדייק השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: ואז נעשה יו"ד פ' ה"א וכו', מזה יצא לו להרש"ש ז"ל לסדר בסידור בתיבת אל עליון לכוין עשרים פעמים ה"א, ששה פעמים וא"ו, ולא כמ"ש בשער הכוונות יעו"ש, עכ"ל.

בעניין ההארה לת"ת דז"א

הכאת נה"י דאו"א או הכאת חו"ב דז"א

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) כותב מהרח"ו – יו"ד פעמים ה"א הוא בגי' ק"ך, והיא הכאת החכמה דז"א בבינה שבו.

ובספר עץ חיים (שער לח, פרק ב) כותב מהרח"ו, וז"ל: ונבאר כאן יותר, ונאמר כי הנה"י דאבא עומדין מלובשים תוך נה"י דאמא בראש ז"א, ואו"א הם ב' אותיות ראשונים של הוי"ה שהם י"ה, ומכים זה בזה, עכ"ל.

ובספר תורת חכם (דף צו ע"ב) מיישב ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: ובספר הכוונות שכתב שסוד הכאה יו"ד פעמים ה"א, הוא חכמה דז"א עם בינה דז"א הכל אחד, שחכמה דז"א הוא בחינת המוחין דאבא, ובינה דז"א הוא מוחין דאימא בינה דז"א, כמ"ש בדרוש הדעת ע"ש, עכ"ל.

וכן מזכיר ר' שריה דבליצקי בספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' קצה), וז"ל: ומ"ש בשעה"כ חו"ב דז"א ובע"ח כתב שהוא או"א, כתב תו"ח שם, שהכל הוא אחד, כי או"א נעשים חו"ב דז"א, עכ"ל.

בעניין ההארה לת"ת דז"א

ישנם סידורים שבהם לא מסודר כלי דת"ת דז"א

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' פד) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: ובסי' המיוחס להיר"א ז"ל לא מסודר כלים. ונראה הטעם היות והכאות אלו הם ריבוי האורות היוצאים בחזה, ששם נתגלה היסוד דאי' עי' בשה"כ, ולא שייך בזה המשכה לג"ש הת"ת, עכ"ל.

בעניין ההארה לת"ת דז"א

הארה ללאה

בספר עץ חיים (שער לח, פרק ב) כותב מהרח"ו, לאחר עניין ב' הכאות דאבא באימא ואימא בז"א המסודרות בסידור, "ואח"כ מכים הארת וא"ו בה"א שהוא ז"א בלאה", והרש"ש לא סידר סוף דברי מהרח"ו הנוגעים ללאה.

בספר תורת חכם (דף צו ע"ב) כותב ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: לכך כתב מורי הרב ז"ל, ה"א פעמים וא"ו – שהוא הכאת אימא בז"א, שזהו הסדר בתחילה אימא לז"א, ואח"כ ז"א ללאה – ולא הוזכר וא"ו פעמים ה"א בכאן, שלכך חזרה פב"פ להזדווג עמו לתקן יעקב ורחל, זה שכיוונו להחזירה פב"פ – זהו ההכאה, כי כל הכאה הוא זווג והורדת הטיפה, כמ"ש (בשי"ג שער א"א, פט"ז) [שער י"ט שער אנ"ך, פ"ט] ע"ש, וכיון שאנו מכוונים לזווגם בפירוש ביסוד חיבור הוי"ה ואדנ"י, למה נכוין ההכאה שהוא יותר דבר נעלם, עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' קצה) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ומה שלא סידר הרש"ש גם ההמשך של הכוונה שהוא וא"ו בה"א, דהיינו ז"א בלאה, הוא משום דבין כה אנו מחזירים אותה אח"כ פב"פ בכדי להזדווג, וא"כ למה נכוין בהכאה שהוא יותר דבר נעלם. ולענ"ד לתרץ בשני אופנים אחרים למה לא מכוונים כאן גם ז"א בלאה, ראשית, דאם נכוין גם הכאת הוא"ו בה"א אחרונה יהיה המספר יותר מאל עליון כמבואר שם בע"ח. וכן כל זמן שאין לאה שלימה בבחי' פר', עדיין אי אפשר להכות בה, עכ"ל.

בעניין עשית הכתר דיעקב

הארת יסוד דאבא

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) מבאר מהרח"ו על פר' יעקב, וז"ל: ואינו לוקח כל ההויה דס"ג, לפי שעיקר אחיזת יעקב הוא ביסוד דאבא המתגלה עתה, ואף על פי שעדיין לא נכנס, עכ"ז כבר רמזנו בחי' הארתו באות ו' של והנורא כנ"ל. ועיי' הארה זו יכול יעקב לצאת, אעפ"י שעדיין לא נכנסו המוחין דמצד אבא לגמרי, ולכן צריך יעקב לקחת קצת הארה מן אימא, ולא כולה רק קצתה, שהוא שם ייאי מן הויה דס"ג כנז', עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' קצה) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: להאיר מפנים (פ' קמוצה) דיסוד דאמא וכו', ל"א ע"ג. ואף דשם כתב בסתמא שיעקב לוקח קצת הארה

מן אמא, שהוא שם ייא"י מן הוי"ה דס"ג, מ"מ הרש"ש כתב כאן להמשיך הארה זו מקודם מיסוד אימא הנגמר בחזה, ליסוד דאבא המתגלה משם ואילך, ואח"כ יוצאים הארות יסודות או"א ע"י יסוד אבא, ליעקב, מפני שבשעה"כ שם כתב, שעיקר אחיזת יעקב הוא ביסוד דאבא המתגלה עתה, ולכן הבין כן שאין יעקב מקבל להדיא הארת יסוד אימא אלא ע"י יסוד דאבא, עכ"ל.

בעניין עשית הכתר דיעקב

אין פי' כתר ממש

בספר באתי לגני (ח"ב, עמ' קצג) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: המעיין במזכיר שלום בדקי"ג יראה, שמה שנו' תיקון כתר דיעקב באל עליון, אין פי' כתר ממש, אלא או שהכוונה על כל פר' יעקב דחג"ת, וזה נק' בשם כתר דיעקו"ר דפר' נה"י, או על צלם המו' שלהם, ע"ש בארוכה. ולפ"ז לא נמצא בסי' שום זכר לתיקון כתר דיעקב, ולא כמו כתר דרחל שנתקן מקונה הכל עד למען שמו ע"ש, עכ"ל.

בעניין בחי' יעקב ורחל

בהקדמת רחובות הנהר (דף ז ע"ב) כותב הרש"ש, וז"ל: ואח"כ יוצא הארת הביניות והגבור' המוחין שנתפשטו בזו"ן ובונים ומתקנים את יעקב ורחל כמ"ש בכוונת ברכת אבות בע"ה ואלו יעקב ורחל הם המלכיות הנק' עטרת דיסוד דו"ק דמ"ה וב"ן דזו"ן הגדולים עצמם, לא המלכיות דמ"ה וב"ן הנז"ל שהם המלך השביעי, עכ"ל.

ובספר תורת חכם (דף מו ע"ב) מבאר ר' חיים דילה רוזה כי ג' מיני יעקב ורחל הם, וז"ל: מעתה נבוא להבין הבנין של יעקב ורחל, שצריך לדעת שיש ג' מיני יעקב ורחל, א' הוא היסוד דז"א הנתקנים ע"י מצות עשה דרבנן שיש להם שורש בתורה, כמו קידוש על היין וכיוצא, ויעקב ורחל הב' הם בחינת עטרת היסוד דז"א הנתקנים ע"י מצות עשה דרבנן שאין להם שורש בתורה, והג' הם יעקב ורחל הגדולים מלכיות דמ"ה וב"ן והן מלך השביעי, וכמ"ש מורי הרב ז"ל בהקדמה, ומ"ש הרב ז"ל בדרוש הדעת וז"ל, הכלל העולה כי כל בחינת דעת הם ו"ק שבכל מדריגה ומדריגה אלא שהו"ק דג"ר שבאותה מדריגה נקרא דעת עליון. והו"ק דכללות כל אותה המדריגה נקרא דעת תחתון וכו', גם דעת עליון ותחתון הם יעקב עליון ותחתון, אכן ישראל הנקרא ז"א הוא כללות כל הפר' הנזכר עכ"ל, מכאן שיעקב ורחל הם בחינת ו"ק וז"א ג"ר בערכם, וכמ"ש ג"כ מורי הרב ז"ל בפ"י ק"ש של שבת בתיבת שמע ישראל יע"ש. א"כ הז"א הנתקן בעמידה הוא ג"ר דג"ר, ויש לתקן ב' מיני יעקב ורחל עליונים ותחתונים, עכ"ל ובהמשך נביא ב"ה יותר משלונו.

בהמשך נביא ב"ה מדברי ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת אל עליון, אות ב, דף לד ע"א) ובספר שמן ששון על עץ חיים (שער לד, פרק ה, אות ז, דף

לט ע"א), המבאר שם כי בחי' יעקב ורחל המתחילים תיקונם באל עליון מכתר שבהם, הם המל' הנק' עטרת היסוד דו"ק דמ"ה וב"ן דזו"ן.

הקדמה בעניין הכתר דנוק'

(פתח עינים החדש, חלק ה, עמ' קצה – קצז)

הנה בשער הכוונות דף ל"א ע"ג כתב דבאל עליון נתקן כתר דנוק', וכך סודר בסידור דף ס"ג ע"ב, עוד כתב בשעה"כ דף ל"א ע"ד במלת טובים נתקנים חו"ב דנוק' וכ"ה בסידור בדף ס"ה ע"א, ובקונה הכל נתקן דעת בדף ל"ב ע"א ובסידור דף ס"ט ע"א, בזוכר חסדי אבות חג"ת בדף ל"ב ע"ב ובסידור ס"ט ע"ב, בלבני בניהם נה"י בדף ל"ב ע"ב ובסידור דף ע' ע"א, בלמען שמו מלכות בדף ל"ב ע"ד ובסידור דף ע"א ע"ב.

וידוע דבע"ח שער ל"ה פ"ד ושעה"ק דף פ"א ע"ג מובא דרוש גדול בשם אטב"ח, ששם מסביר הרב ז"ל כל ספירה מהנוק' איך נתקנה הספירה ההיא לעשר פרטיים, אשר כידוע כל ספירה כוללת י' פרטיים. ומפשטות הדברים היה אפשר להבין דתיקון המלכות בכל יום ע"י התפילות זוהי בחינה אחת וכפי שהתבאר סידרה בשער הכוונות לפנינו בכל מלה ומלה, ותיקון המלכות דאטב"ח זוהי בחינה אחרת של תיקון המלכות שהיתה רק בשעת בריאת העולם, אבל לא בכל יום, ומפני זה מכיון שאין שום רמז בשעה"כ שענין האטב"ח נעשה בכל תפלה, משום זה באמת בכל סדורי הכוונות האחרים אין זכר לזה בכוונות העמידה, אך רבינו הרש"ש זיע"א די רוח אלהין קדישין ביה, הבין שדרוש האטב"ח הוא שייך ונעשה במלכות בכל תפלה ותפלה, ולכן סידר כל הכוונות בעמידה גם עפ"י דרוש ההוא ושילב אותם עם הנאמר בשער הכוונות, ולמשל במקום ששעה"כ אומר לכיון תיקון חו"ב דנוק', שם שילב את הענינים שנאמרו בדרוש האטב"ח לגבי החו"ב, וכן בחג"ת וכן בנה"י.

(ויש להעיר כי בענין הכוונות בשער הכוונות נאמר בהם מפי הרב ז"ל לכיון כך או כך, אבל לגבי הסדר של אטב"ח לא נאמר בכלל לכיון את זה אלא שכך נעשה, ורק הרש"ש הבין דגם שם צריך לכיון בפועל, אבל זה אינו קשה מה שלא נאמר להדיא תכוין כך וכך, דהרי דרוש אטב"ח נאמר בע"ח ושעה"ק, ושם אינו מקום של כוונות ולכך לא נאמר שם לכיון, אך אעיקרא דמילתא קשיא דאם כוונות אטב"ח שייכים גם לכל יום, למה לא הוזכר מהם שמץ כל דהו בשער הכוונות במקומו, והיע"א).

אמנם עיין בשעה"ק דף ע"ח ע"ב ד"ה ונבאר עתה, ששם כתב דכל מה שנעשה בזמן בריאת העולם נעשה כעת בכל תפלה. וא"ש.

אמנם בספר באתי לגני דף פ"ד ע"ב ד"ה טובים, העיר שהשילוב זה בין שעה"כ לדרוש אטב"ח בענין זה, הוא לא עקבי (ובין שנאמר שכל המדובר הוא בנוק' אחת, ובין שנאמר שיש כאן ב' נוק', וכדיבואר לקמן בדברינו כאן), דנכון שלגבי הכתר סידר הרש"ש גם אל עליון וגם אטב"ח, אמנם בדעת לא סודר בסידור כוונת שעה"כ רק כוונת אטב"ח,

בחג"ת שתי הכוונות ובנהי"ם רק אטב"ח, וכתב שם, דבמקומות האלה שלא נסדרה הכוונה דשעה"ק בנוק', שם נכללה הנוק' בכוונת יעקב אשר שם, אשר עפי"ר כוונתם אחידה.

ונחזור לענין, כי בשילוב והאיחוד הזה של הכוונות נתגלה קושי אחד אשר אודותו יצאו כל בעלי תריסין מפרשי הכוונות בספריהם לבאר דבר זה, והוא כי בשעה"כ סודר הכתר בהתחלה במלת אל עליון, וכן סודר בסידור, ואמנם אח"כ בסוף אטב"ח אחר תיקון המלכות סודר בסידור עוד פעם (בדף ע"א ע"א) כוונת תיקון הכתר דאטב"ח, ויש כאן מקום לשתי שאלות:

א. דבאטב"ח גופא הרי בע"ח שם סודר הכתר בראשונה, ומה ראה הרש"ש לסדרו באחרונה, וקושיא זאת הקשה הפתח עיניים בדף ל"ג סע"ד ול"ד ע"א, ותירץ דבדרוש א"ט ב"ח רק סדר אותיות הוא מונה א' וב' וכו', אך לא כתב שם סידרם האמיתי, ושאמנם הרש"ש הביין וסמך ממה שכתוב בשער ל"ה פ"ב, דשם איתא דאין הכתר נגמר עד לבסוף, ולכן סידר הכתר באחרונה (וע"ע ש"ש ע"ח שער מ"ד פ"א, ד"ה והואיל, ושער ל"ד פ"ה אות ו').

ב. מה מקום לכפילות הכתר גם באל עליון וגם בסוף אטב"ח, וע"ז נאמרו כמה וכמה תירוצים. הפתח עינים בדף ל"ד ע"א סובך, כי באל עליון נתקנת מלכות עטרת היסוד דו"ק דמ"ה וב"ן דזו"ן, והנוק' הנתקנת באטב"ח היא מלכות מלך השביעי, ועיין שמן ששון על הע"ח שער מ"ה פ"א ד"ה והואיל, שכתב ג"כ שבאל עליון נתקן עטרת היסוד דו"ק דמ"ה וב"ן, ובאטב"ח המל' היורדת בלילה לבי"ע והיא העולה בכריעות וזקיפות (וצ"ע אם מל' זו היא המלך שביעי שכתב בפת"ע הנ"ל) וע"ע ש"ש על ע"ח שער כ"ג פ"ה אות ה'. (אמנם צ"ע מדברי הרש"ש ברחובות הנהר דף ז' ע"ד, דיעקו"ר הנתקנים בברכת אבות הם רק עטרות היסודות דו"ק דמ"ה וב"ן, ולא עטרות היסודות דמלך השביעי, וע"ע שמן ששון בביאורו על רחוקה"נ דף ע"ב בנדמ"ח בסוף עה"ח הוצאת עטיאה, ע"ב וע"ג וע"ד). וע"ע שמן ששון שער ל"ד פ"ה אות ו', שכתב ג"כ דמלכות הנתקנת באל עליון היא עטרת היסוד ומלכות דא"ט ב"ח היא היורדת בלילה וכו', או שהיא מלך הז' עיי"ש.

הכרם שלמה ח"ו דף קע"ט ע"ב כתב ג"כ דמלכות העולה וכו', היא הנתקנת בא"ט ב"ח.

התורת חכם דף קי"ג סע"ב, נראה דס"ל דתיקון הנעשה באטב"ח ובאל עליון הוא בנוק' מלך השביעי ועטרת היסוד שניהם ביחד. ובדף מ"ו ע"ב כתב ג"כ כך דיש לתקן בעמידה ב' מיני יעקו"ר – עליונים ותחתונים, ור"ל עליונים – דעטרת היסוד, ותחתונים – דמלכויות מלך השביעי. ובדף נ"ב ע"א כתב אל עליון – יעקו"ר דפ' חג"ת, אטב"ח – יעקו"ר דפר' נה"י.

השערי רחמים ח"ב סי' קכ"ג משם השד"ה זצ"ל כתב, שיעקב הנתקן באבות הוא העומד מחזה ולמטה, שכן הוא פשט לשון הסידור ע"כ, ומינה תלמד דכן דעתו גם ברחל, שהיא

רחל נוק' אחת העומדת מחזה ולמטה, והתחלת הכתר הוא באל עליון והשלמתו באטב"ח, שע"ר ח"א סי' ק"כ בשם הר"א עדס זצ"ל, ושם סי' ק"ח בשם השד"ה זצ"ל.

גם בספר מזכיר שלום להגר"א מאני זצ"ל דף קי"ב ע"א מערכת אות הכ' סי' ט"ז, ס"ל שהיא נוק' אחת כמו השד"ה זצ"ל.

ובספר באתי לגני דף פ"ד ע"ב כתב וז"ל, וכשנאמר שהכל מדובר בנוק' אחת ושכך נראים פשט הדברים צ"ל אם כן, שכל הכוונות הנז' בשעה"כ שלא נזכר בהם אטב"ח הם הארות נוספות על מה שנזכר בע"ח באטב"ח, ואינו מוכרח שיהיו בבחינה אחרת אלא בחינה אחת היא שמקבלת הארות הללו של שעה"כ ונתקנת באטב"ח של ע"ח, ע"כ.

ובאמת ליעקב דף מ"א ע"ד, נראה דס"ל ג"כ כך.

ואודות כפילות הכתר, ראיתי שכתבו דבתחילה מתקנים את הנקודה האחת של הכתר באל עליון, ובאטב"ח מוסיפים שאר הט' נקודות. וכ"כ השד"ה ז"ל בשע"ר ח"א סי' ק"ח, ושם ס"ל להר"א עדס זצ"ל שהכל הוא במלכות העולה וכו', ובאל עליון מתקנים נקודת הכתר שעלתה מבי"ע ונדבקה בשרשה מאחרי הת"ת בברוך אתה ה', וזה מתקנים ע"י יסוד אימא שבת"ת דז"א, ובאטב"ח מתקן אותה הז"א בעצמו ע"י שמעביר לכתר את חלקי המוחין של הכתר דנוק' ע"כ.

והנה הבאנו לפני הלומד את מרבית הדעות שנאמרו בזה בכדי שבדרך לימודו ידע את אשר לפניו בס"ד.

בעניין עשית הכתר דנוק' – איזו בחי' נוק'

דברי בעמ"ס פתח עינים ושמן ששון

לפני שנביא דבריו של ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר פתח עינים ובספר שמן ששון על עץ חיים, נקדים ב"ה בקצרה כי מדבריו עולה שג' בחי' נוק' שונות ישנן בעמידה, והן:

- יעקו"ר שהם המלכויות הנקראים עטרת היסוד דו"ק דמ"ה וב"ן דזו"ן הגדולים, והם ממוחין של אותו היום,
- הנוק' הנז' בסדר אטב"ח, בחי' מלכות מלך הז' – מל' דעטרת היסוד דז"א, מל' שבגופו צד ב"ן שבו, והיא בחינת מלכות דז"א עצמו,
- הנוק' העולה בכריעות וזקיפות, והיא הנוק' היורדת בלילה לבי"ע לברר, והיא בחינת נוק' הנתקנת מיום תמול שלשום.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת אל עליון, אות ב, דף לג ע"ד – לד ע"א) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: דצ"ל בענין הכתר זה דנוקב', דהנה כתב רבינו בע"ח בשל"ד פ"ד בסדר בנין הנוקבא באותיות אל"ף בי"ת דאטב"ח, דתחילה נתקן הכתר אשר יש בו ספי' אחת וצריך להוסיף עוד ט"ס, וזהו א"ט, וקשה דכוונה זאת סידר אותה הרש"ש ז"ל

בסדור במלת למען שמו אחר כל בנין הנוקבא, והיה צריך להיות בתחילה קודם בנין כל גופא על דרך דנקט רבינו בע"ח שם בא"ב דאטב"ח דתחי' א"ט והדר ב"ח וכו' יע"ש. וא"ת דאין סדר למקרא שכבר גילה סודו רבינו לק' פ"ו ובשער הירח פ"ב, דכתר דנוקבא נתקן באחרונה, ועניות במ"א ועשירות במ"א, עדין קשה דרבינו כתב בשער הכוונות בדרוש ב' דעמידה במלת אל עליון, בעיקר הכוונה לתקן כתר דיעקב ורחל בתחי' קודם בנין גופא, ואח"כ במלת וזוכר חסדי אבות וכו' שאר בנין הגוף, ועיין עוד שם במלת למלשינים שכתב גם כן דכתר דנוק' נתקן ברישא, ועיין בספר יפה שעה דקע"ה יע"ש, ולעד"ן ע"כ שהם ב' בחינות נוקבא.

ועדין צ"ל דבאיזה בחינת נוקבא מדבר לתקן כתר דיעקב ורחל דמתחי' סדר בנין תקונם במלת אל עליון, דאין לומר שהיא בחינת נוק' הנתקנת במלת הנז"ל בסדר א"ב דאטב"ח, דא"כ אין צורך בה בעצמה בנקודת הכתר שבה שום תיקון, שהרי היא כמו שאר הנקודות מחכמה ולמטה דאין צורך בהם בעצמם שום תיקון עתה, רק להשלים מה שחסר מהם לתשלום י"ס ולא עוד, וכאן בכתר כתב רבינו בשער הכוונות, במלת אל עליון, לתקן כתר דיעקו"ר ע"י אל דס"ג ורבו"ע דס"ג ועיין בסדור. לזה נלע"ד דאפשר דיעקו"ר הנתקנים במלת אל עליון עד למען שמו כנו' בשער הכוונות דרוש עמידה שם. אין זה המלכות הנתקנת ע"י א"ב דאטב"ח שם בעמידה ג"כ, דמלכות זו הנתקנת ע"י אטב"ח היא מל' מלך הז', וכמו שיראה המעיין היטב בע"ח שי"ט פ"ו דנקט תחילה כל סדר התיקון בבחי' ו"ק דז"א בבחינת מ"ה וב"ן שבו, ולא נקט עמו מלך הז' והדר נקט שם בע"ח סדר תיקון הנוקבא שהיא מל' הז', ובסוף הפרק ביאר דתשלום תיקונה הוא על סדר א"ב דאטב"ח יע"ש. נמצא דתיקון הנוקבא על סדר אטב"ח היא מל' מל' הז' ויהם יעקו"ר הנקראים שניהם בשם נוקבא כנו' בע"ח של"ז ספ"ג.

ואין תימא דבשער תיקון הנוקבא פ"ה, שם כתב דא"ט ברישא והדר ב"ח וכו' דנמצא דכתר נתקן ברישא, וכאן בסדור כתב הרב ש"ש זלה"ה שבמלת למען שמו נתקן הכתר שהוא אטב"ח והוא באחרונה, די"ל דהתם רבינו לא בא לאשמועינן רק בנין הנוקבא בסדר אותיות א"ב דאטב"ח, אבל לעולם כתר בא באחרונה, וכן כתב רבינו בע"ח של"ד פ"ו ובשער הירח פ"ב יע"ש. ולבחינת נוקבא זו היא שנמשך ד' רבעי שליש החסד דת"ת כמ"ש בסדור, וכן במלת למען שמו לעלות ב' הגבו' לכתרא, דאי לא תימא הכי איך עולים ב' גבורות לכתרא קודם תשלום הכתר א"ט, דהיה צריך להיות להפך בתחילה לכוין א"ט ואח"כ לעלות הב' גבורות דנוקבא לכתרא, ועיין בסדור להרב ש"ש זלה"ה.

ויעקב ורחל אלו המתחילים תקונם באל עליון מכתר שבהם, וכנו' בשער הכוונות דרוש ב' דעמידה, והם המל' הנק' עטרת היסוד דו"ק דמ"ה וב"ן דזו"ן, ועיין בע"ח שי"ד ספ"ה. ועיין בספר נהר שלום בהקדמת רחובות הנהר דק"ז ע"ב [ד"ה] וז"ל, וכשנמשכים צלמי המוחין מאו"א לזו"ן, הנה הצלם דמוחין דאבא נמשך ומתפשט בו"ק דמ"ה הנקרא ז"א דכורא, והם בחי' אותיות עצמם, וצלם דמוחין דאמא נמשך ומתפשט בו"ק דב"ן הנקרא נוקבא דז"א, והם בחי' מס' וחשבוך דאותיות דז"א, וזה בערך ו"ק דמ"ה, אמנם

בערך מלכות דב"ן נק' גם הם בחינת אותיות ממש, ואח"כ יוצא הארת הבינות וגבורות מהמוחין שנתפשטו בזו"ן ובונים ומתקנים את יעקו"ר, כמ"ש בכוונת ברכת אבות בע"ה, ואלו יעקו"ר הם המלכויות הנקראים עטרת היסוד דו"ק דמ"ה וב"ן דזו"ן הגדולים עצמם, לא המלכויות דמ"ה וב"ן הנז"ל שהם המל' הז', כי אותם יש להם בחינת אותיות ומס', וכמ"ש בע"ח שי"ד פ"ז יע"ש. נמצא דנוקבא הנתקנת ע"י הארת היוצאים מבינות וגבורות דמוחין שקיבל ז"א, היא נוקבא דבחינת עטרת היסוד, ובודאי דהיא עצמה הנתקנת על סדר הנז' בס' הכו' עמידה דרוש ב', ומתחיל מכתר שבה ועל ידי אל דס"ג ורבוש ס"ג, וכן במלת וזוכר חסדי אבות לתקן חג"ת על ידי ע"ב וקס"א, ושאר בחינות אין שינוי ביניהם דשויים בתקונם ע"י הארות היוצאים מגופא דז"א [ס' אמת ליעקב במערכת הכ"ף אות מ"ו, ספר יפה שעה דף קע"א ספר תו"ח דף מ"ו ע"ב].

אח"כ ראיתי בע"ח ש"מ פ"ז ופ"ט, דשם כתב דנוק' הנז' בסדר אטב"ח היא בחינת מלכות דז"א עצמו שהוא ב"ן שלו יע"ש. ועיין עוד שער ההקדמות דג"ן ד"ה ונבאר וכו', ספר דב"ש די"ז ע"ד, וא"כ עדיין צ"ל אם היא מל' הז', ודע דמל' הז' ג"כ מצינו דנקרא ב"ן דז"א כנז' בע"ח בשער השבירה פ"ח יע"ש.

עוד יש בחינת נוקבא העולה בכריעות וזקיפות עד ראש הת"ת דז"א, כנז' בשער הכוונות דרוש ב' דעמידה. הנה זאת הנוקבא היורדת לבילה לברר, כנז' בע"ח שער השמות פ"א, והיא בחינת נוקבא הנתקנת מיום תמול שלשום, ועתה עולה בד' חלקי התפלה ונדבקה עם ט"ס שלה שבאחורי ז"א דאצילות ע"י הזקיפות, ועיין בספר נ"ש דצ"א בהק' המעביר יע"ש ב"ב ודס"ח ע"א [דח"י ודי"ג ע"ד], ועיין שבשער הכוונות ריש דרוש ב' דעמידה, וע"ח שכ"ט פ"א, וספר עו"ת ד"ה יע"ש מה יורד ומה נשאר יע"ש, ובספר דב"ש די"ח ע"א, כל זה כתבתי לע"ד ועיין בספר תו"ח דמ"ו ע"ב יע"ש מה שהאריך ואני לא זכיתי להבין דבריו ובדק"א ע"א, עכ"ל.

בספר שמן ששון על עץ חיים (שער לד, פרק ה, אות ז, דף לט ע"א) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: ברם צריך להבין בענין הכתר זה דנוק', דהנה כתב רבינו בש' ל"ה פ"ד בסדר בנין הנוק' באותיות א"ב דאטב"ח, דתחלה נתקן הכתר אשר יש בו ספי' א' וצריך להוסיף עוד ט"ס, וזהו א"ט. וק' דכוונה זו סידר הרב שר שלום בסדור במלת למען שמו, אחר כל בנין הנוק' עד למען שמו, והי' צריך להיות בתחלה קודם בנין כל גופא, ע"ד דנקט בע"ח שם בא"ב דאטב"ח, דתחלה א"ט והדר ב"ח יע"ש. וא"ת דאין סדר למקרא שכבר גילה סודו רבינו לק' פ"ו ובש' הירח פ"ב, דכתר דנוק' נתקן באחרונה, ועניות במקום א' ועשירות במקום אחר, עדיין ק' דרבינו כתב בשער הכוונות דרושי העמידה פ"ב במלת אל עליון, לתקן כתר דיעקב בתחלה קודם בנין גופא, ואח"כ במלת וזוכר חסדי אבות וכו' שאר בנין הגוף, ועיין עוד שם בברכת למלשינים שכתב ג"כ דכתר דנוק' נתקן ברישא, ועי' יפה שעה דקע"ה ולע"ד על כורחין הם ב' בחי' נוק'.

אך צ"ל דבאיזה בחי' נוק' מדבר בחי' הכתר זה הנק' דיעקב ורחל המתחיל בנין תקונם במלת אל עליון, דאין לו' שהיא בחי' הנוק' הנתקן במלות הנז' בסדר א"ב דאטב"ח, דא"כ אין צורך בה בעצמה בנקודת הכתר שום תיקון, שהרי היא כמו שאר הנקודות דמחכמה ולמטה דאין צריך בהם עצמם שום תיקון עתה, רק להשלים מה שחסר מהם לתשלום י"ס ולא עוד. וכאן בכתר כ' רבינו בשער הכוונות במלת אל עליון, לתקן כתר דיעק"ור ע"י א"ל דס"ג ורבויע דס"ג ועיין בסדור.

לזה נראה לע"ד דיעקב ורחל הנתקנים במלות אל עליון עד למען שמו, כנז' בשער הכוונות עמידה שם, אין זה המלכות הנתקנת ע"י א"ב דאטב"ח שם בעמידה, דמל' זו הנתקנת ע"י א"ב דאטב"ח היא מל' היורדת בלילה לבי"ע, כנז' בש' כ"ט פ"א ובכ"מ ומהם בש' הכוונות פ"א דעמידה, והיא העולה על ידי הכריעות והזקיפות, יע"ש היטב ותראה איך לא נזכר שם בחי' יעקב אלא רחל דוקא לבד, והיא אשר ירדה לבי"ע בלילה [ע"י ש' ל"ה ספ"ב]. ועיין מ"ש בש' ל"ה אות ג' עוד בענין הנוק', ועיין ש' השמות פ"א בשאלה בד"ה והואיל וכו', מ"ש ויעקב ורחל אלו הם המלכיו' הנק' עטרת היסוד דו"ק דמ"ה וב"ן דזו"ן הגדולים עצמם, והם ממו' של אותו היום, ולא מיום הקודם, דבחי' הנוק' דיום הקודם היא היורד בלילה, ועיין היטב בנהר שלום ד' צ"א כי קצרתי. ס' דב"ש די"ט [אמת ליעקב ד' מ"א ע"ד, ס' יפה שעה ד'], אלא שעדיין נשאר לנו להבין דהיה צריך להיות לעשות כתר דיעקב ורחל באחרונה כנז"ל. אחר זמן ראיתי בזה בש' אנ"ך פ"ו, ונראה דנוק' הנתקנת ע"י א"ב דאטב"ח היא מל' הז', וכתר באחרונה כמ"ש בש' הירח פ"ב, וכתר דנוק' הנתקן באל עליון היא נוק' היוצאת דבחי' עטרת היסוד, והיא נוק' הנז' בש' הכו' עמיד' פ"ב, ושם הארכתי בזה בקונט' פתח עינים, עכ"ל.

ושם (שער מד, פרק א) מבאר הוא ז"ל, וז"ל: והואיל ואתה לידן בענין הנוק', נחקור להבין איזה נוק' היא זו הנתקנ' על סדר א"ב דאטב"ח ובנין כתר דידה, דהנה כתב רבינו בש' ל"ה פ"ד באותיו' א"ט תחיל' א"ט נתקן הכתר אשר יש בו ספ"י א' וצריך להוסיף עוד ט"ס וזהו א"ט וכו'. וקש' דכוונה זו אשר סידר הרב שר שלום בסדור עמידה במילת למען שמו, נרא' היפך הסדר שהיא באחרונה אחר כל בנין הנוק' והוא במילת למען שמו, והי' צריך להיות בתחילה קודם כל בנין כל גופא ע"ד הנז' בע"ה, א"ט תחי' ואח"כ ב"ח וכו'. וא"ת דאין סדר למקר', שכבר גילה סודו רבינו בש' תיקון הנוק' פ"ו ובשע' הירח פ"ב, דכתר דנוק' נתקן אחרונה, ועניות במ"א ועשירות במ"א, מ"מ עדיין ק' דרבינו בש' הכו' דרושי העמידה פ"ב במילת אל עליון כת' יכוין לתקן כתר דיעק"ר בתחילה קודם בנין גופא, וכנז' ג"כ בסדור, ואח"כ במילת וזכר חסדי אבות וכו' שאר הגוף, ועיין עוד שם בברכת למשומדים, ועיין בס' יפה שעה ד' קע"ה. והרב שר שלו' בסידור כתב תיקון כתר דנוק' במילת אל עליון כנז' בס' הכו', ואחר כך במילת למען שמו כתב ג"כ סוד תוספת די"ס דכתר דנוק', ואם כבר נתקן בתחיל' לאיזה צורך הוא לכיון אח"כ לתקן עוד שם בסוד תוספת. אחר זמן ראיתי בס' אמת ליעקב ד' מ"א או' מ"ו שנכנס ג"כ בזה.

ולע"ד אפשר והוא כמ"ש רבינו בש' מ' פ"ח וז"ל, אך הנוק' לא בא לה תחיל' רק נקוד' הכתר שלה וכל התיקונים הם בה, ואח"כ שאר הט"ס כולם בתוספת בפעם א' בלי צורך עיבור ויניק' ומר' אלא נעש' הכל בפ"א ע"כ. ועיין ש' תיקון הנוק' פ"ב כלל ג', א"כ תחילה הוא לתקן הכתר דנוק' להיות בה בסוד נקודה דבה היה מה שהיה, וזה נעשה במילת אל עליון, ואח"כ במילת למען שמו הוא להשלים ב"ס, זה נראה לע"ד בדרך אפשר, אלא דצ"ל דבחי' הכתר זה דיעקו"ר המתחיל בנין תקונם במילת אל עליון, דאם נאמר שהיא בחי' הנוק' הנתקן במילת הנז' בסדר א"ב דאטב"ח, דא"כ אין צורך בה בנקוד' ההיא שום תיקון, שהרי היא כמו שאר הנקודות שמחכמה ולמטה דאין צורך בהם בעצמם שום תיקון עתה, רק להשלים מה שחסר מהם לתשלום י"ס ולא עוד, ומאי שנ' כאן בספ"י הכתר שכתב רבינו בש' הכו' במילת אל עליון לתקן כתר דיעקו"ר ע"י אל דס"ג ורבו"ע דס"ג, ועיין בסדור במילת למען שמו דכתב לכיון להביא תשלום ט"ס דכתר. על כן נראה לע"ד דיעקב ורחל הנתקנים במילת אל עליון עד למען שמו כנז' בש' הכו' שם, אין זה המל' הניתקן על סדר א"ב דאטב"ח, דהיא המל' היורדת בליל' לבי"ע כנז' בש' כ"ט פ"א ובכ"מ ובש' הכוונות פ"א דעמיד' ופ"ה דתפילין, והיא העולה ע"י הכריעות וזקיפות יע"ש. ותראה איך לא נזכר שם בחי' יעקב ורחל רק רחל דוקא, והיא אשר יורדת לבי"ע בלילה, ועיין ש' מ' פ"ז וספ"ט, דנראה משם דנוק' זו הנתקנת על סדר אטב"ח היא בחי' מל' דעטרת היסוד דז"א מלכות שבגופו צד הב"ן שבו, כנז' בש' אור"א ה"ז ובנ"ש ד' ק"ז, דמל' דבגופו הוא צד הב"ן דז"א והיא הננסרת במילת באהבה של העמידה (של"ד פ"ה אות ר' ס' דב"ש ד' י"ט ע"א), ועיין תו"ח ד' קי"ג סע"ב וד' קל"א, ואין עתה השעה מספיק לעיין ולהרחיב בזה, ועיין בספרי פתח עינים בעמידה במילת אל עליון עוד בזה (עיין ת"ח קכ"א ע"א דמל' עולה בכוונת העמיד' במילת אל עליון ובשבת היא מל' מלך הז'), עכ"ל.

עוד בעניין בחי' הנוק'

בחי' א' בלבד

נביא כאן ב"ה דעת הדש"ה ובעמ"ס באתי לגני, האוחזים שניהם כי, בין בתיבת אל עליון בין בהמשך בבניין כתר באטב"ח, מדובר על נוק' א'.

בספר שערי רחמים (חלק א, סימן קח, דף כה ע"א) מביא ר' רחמים דוד שרים את דעת השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, שבתיבת אל עליון מתחילים תיקון כתר של רחל ואח"כ נשלם ע"י א"ב דאטב"ח, וז"ל: שאלה. כתב הרב בסידור אטב"ח לתקן המלכות רחל, והלא כבר תקנו אותה בעל עליון, תקנו כתר דיעקב וכתר דרחל, ואין לומר כמו שכתב רב שמן ששון שהם שני בחי', בא"ל עליון תקנו עטרת היסוד ובאטב"ח תיקון מלך השביעי, ואם נומר כן יצא לנו קושיא הנסירה היא לעטרת היסוד, אם כן נסירה מלך השביעי אימתי ננסרה, אלא צריך לומר עסקנו בכל התפלה ומתקנים המלכות, היא עטרת היסוד, אך צריך להבין באל עליון תקנו כתר דיעקב ורחל, ובאטב"ח מתקנים רחל, מה ענין תיקון רחל ב' פעמים צ"ל, ה' יע"א.

תשובה. בא"ל עליון, מה שמתקנים כתר דרחל, אנו מתקנים נקודת הכתר שעלתה מבי"ע ונדבקה בשורשה באחורי הת"ת, ומה שמתקנים באטב"ח תיקון מז"א, כשלקח מוחין דאח' לקח חלקו וחלקה, ועכשיו נותן לה ממנו בסוד ברא ירית ומנה אתזן ברייתה, אבל באל עליון תקונה על ידי אימא להמשיך אחורים דס"ג מיסוד דאימא גימ' עליון, זה התירוץ מח"ר אברהם עדיס הי"ו, ור' שאול דוויך הי"ו תירץ, בא"ל עליון בתחילה, ובאטב"ח אחר שבאו חסדים וחלקנו שלישי החסד לד' חלקים, נשלם כתר שלה, ה' יע"א, עכ"ל, וכן מוזכר בקצרה בספר פאת השד"ה (חלק ב, עמ' ש).

ובספר באתי לגני (ח"א, עמ' פד) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: וכשנא' שהכל מדובר בנוק' א', ושכך נראים פשט הדברים, צ"ל א"כ שכל הכונות הנז' בש"כ (שלא נז' א"ב דאטב"ח) הם הארות נוספות על מה שנז' בע"ח באטב"ח, ואינו מוכרח שיהיו בבחי' אחר', אלא בחי' אחת היא שמקבלת ההארות הללו של ש"כ, ונתקנת באטב"ח של ע"ח. כ"נ לכאו', עכ"ל.

ולעיל הבאנו דברי ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר שמן ששון על עץ חיים (שער מה, פרק א), וז"ל: תחילה הוא לתקן הכתר דנוק' להיות בה בסוד נקודה דבה היה מה שהיה, וזה נעשה במילת אל עליון, ואח"כ במילת למען שמו הוא להשלים בי"ס, זה נראה לע"ד בדרך אפשר, עכ"ל.

בעניין עשית ושיעור הכתר דנוק'

בפירושו יין הרקח על אדרא רבא (על דף קמא ע"ב, אות סג, בנדר"מ עמ' רכא) כותב ר' יהודה פתייה, וז"ל: הכתר דרחל אינו נתקן ונעשה כי אם מחצי התחתון דשליש האמצעי דת"ת דז"א דווקא, כל זה הוא בענין אופן התיקון והעשייה שלו. אך בענין שיעור מקומו אינו כן, אלא הוא מתחיל ממקום סיום חזה דז"א, עכ"ל.

בעניין עשית הכתר דרחל

ע"י א"א

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ג) מבאר מהרח"ו, וז"ל: אל עליון גומל חסדים טובים. אחר שהגיעו אל מקום הת"ת דזעיר אנפין, בא להאציל ולתקן רישא דנוקבא דזעיר אנפין כנודע כי התחלתה הוא באחוריו במקום החזה דת"ת דז"א, ואמנם אין כח באו"א להאציל אותה, והוצרך שא"א יחזור להשפיע ולירד למטה להאציל רישא דנוק'. ובזה תבין סוד גדול למה המלכות היא בסוד הכתר, בסוד אני ואין, ובסוד אני ראשון ואני אחרון, ובסוד שגם המל' נקרא ראשי' וכיוצא באלו הכנויים. והענין יובן עם מ"ש כי הנה הוצרך הכתר דאצילות עצמו הנקרא א"א להתגלות פעם אחרת כדי להאציל את המלכות נוק' דז"א, וזהו אל עליון הוא א"א, עכ"ל, ושם בהמשך (שם) מוסיף הוא ז"ל "הוצרך א"א עצמו הנק' אל עליון לחזור ולהשפיע דרך מתנת חנם".

בספר שערי רחמים (חלק ב, סימן קכח, דף לא ע"ג) כותב ר' רחמים דוד שרים, וז"ל: הגם שתקון הנוק' ובניינה הוא ע"י או"א, מ"מ יש לפעמים שצריך סיוע מא"א כדרך עיבור ראשון דאצי' דזו"ן, מהרה"ג שד"ה נר"ו. א"ה מצינו כזה שננסרת ונתקנת ע"י א"א, כמ"ש בכוונת המפיל בסוד ומאיר לאישון בת עין שהוא א"א, כמ"ש בשהכ"ו ובנהר שלום, עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' קצו – קצח) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: מה שכתב ע"י א"א, הוא בשעה"כ ל"ד ע"א שכתב, דאין כוח באו"א להאציל את בנין המלכות נוק' דז"א, והוצרך שא"א יחזור להשפיע ולירד למטה להאציל רישא דנוק' עיי"ש, עכ"ל.

ובהמשך העמידה רואים מספר פעמים סיוע מא"א, כאן בתיבת א"ל עליון, ועוד בתיבת באהבה, כשמעלים בירורי רפ"ח מעל רישא דז"א, ואח"כ עד רום המעלות, ע"י נשמת יסוד דא"א.

בעניין יעקב ורחל, בחינתם וכליהם

(אמת מאר"ן, עמ' צו – צח)

בענין בנין יעקב ורחל הנבנים מברכת אבות מאל עליון ואילך, הנה זאת מצינו לרב שר שלום בסידור שמות הכלים חיצון אמצעי פנימי של עשר ספירות דיעקב כמו עשר ספירות דרחל נוק'. ואיכא למידק דמנא ליה הא שזהו סדר שמות כלי יעקב, והלא יעקב כל עצמו לא נתקן אלא מאחוריים דאבא שנשברו בעת שבירת המלכים, ולא נזכר בשום מקום מדברי הרב סדר שמות כלים שלו, כי אינו רק בחינת הארה בעלמא. אך זאת מצינו בעץ חיים שער אנ"ך במהדורא בתרא, שכתב הרב שיש יעקב תחתון מחזה דז"א, והוא המזדווג עם רחל הקטנה, ויש יעקב שהוא האחוריים דאבא יעו"ש בדבריו. והנה בודאי הגמור כי הוא בחינת מלכות דשם מ"ה, כי זה הנקרא בשם יעקב, ורחל הקטנה היא בחינת מלכות דב"ן, וכללות שניהם אף שהם זו"ן הם נקראים בשם נוק', וכמו שכתב הרב בכמה מקומות בזה הלשון: ונוק' לקחה מלכות דמ"ה ומלכות דב"ן, הרי שכולם נקראים בשם נוק'. ואם כן מוכרח הוא לומר ששמות הכלים דנוק' שביארם הרב בשער השמות, הנה הם בין ביעקב שהוא מלכות דמ"ה, ובין ברחל שהוא מלכות דב"ן, דמכדי שקולים הם וכולם יקראו בשם נוק'.

ובזה אתי שפיר מה שסידר הרב שר שלום שמות כלי יעקב בשמות נוק' רחל, כי זה היעקב הוא מלכות דמ"ה, ולא יעקב שהוא אחוריים דאבא כאשר יובן משטח דברי הרח"ו בסדר כוונות העמידה, כי הרי הבנין הוא לנוק' המתמעטת בסוד עשר מלכויות דידה ויורדת להיכל קדש קדשים דבריאה, כי אותה אנו מבקשים, ומעלים אותם כרי ליתן לה ט' בחינות אשר הם דבוקים בז"א, ועל ידי זה היא נבנית. לא יעקב שהוא אחוריים דאבא, כי זה לא ירד בכריאה ולא נתמעט עד שנצטרך לבנותו ולתקנו. כי טעמים דשייכי לירידת הנוק' בבי"ע לא שייכי ביעקב, כי הרי אחד מהטעמים הוא לפי שלא נגדלת בחצות ודוחה לרחל, וזה לא שייך ביעקב שהוא אחוריים דאבא. וכיון שלא ירד

ולא נתמעט, אם כן הוא בודאי שעומד בנוי ומתוקן בעולם האצילות, ואין צורך למעשינו.

ואם תשאלני דאם כן גם יעקב שהוא מלכות דמ"ה הרי הוא עומד בפנים, כי הרי לפי דברינו שזה יעקב דעסיק ביה רש"ש בסידורו הוא על מלכות דמ"ה, ועליו כתב שהוא עומד בפנים, כי זה לשון הרש"ש בסידורו: לתקן חו"ב דיעקב לפני פירקין עליונים דנה"י דז"א, עכ"ל. הרי שהוא עומד בפנים, ואם כן גם הוא למה ירד, ואם לא ירד מה צורך לבנין, כי הרי בנוי ומשוכלל בלאו הכי. דע כי זו אינה קושיא, כי לבד טעם זה של הדחיה שנגדלת לאה ודוחה את רחל, יש כמה טעמים יודעים לירידה דשייכי אף ביעקב שהוא מלכות דמ"ה, ולא שייכי ביעקב שהוא אחוריים דאבא.

לכן היותר טוב לומר ולכוין בשופי, כי לעולם המלכות דמ"ה והמלכות דב"ן אשר הם נקראים בשם נוק' ונקראים בשם יעקב ורחל, הנה הם מלבישים מחזה דז"א ולמטה מצד אחר, כי הב"ן הוא מתחבר עם המ"ה כדי להתתקן. ואעפ"י שאין ראייה לדבר זכר לדבר מהקדמת הרש"ש (דף ז' ע"ד) שכתב וז"ל: ומלכות דמ"ה ומלכות דב"ן נכללו ונתקנו ונתלבשו זה בזה, והלבישו לתנה"י דזו"ן הגדולים, עכ"ל. ולא כתב מכל צדדיהם וסביבותם פנים ואחור כאשר כתב באו"א וישו"ת כשהלבישו לא"א, וכן בז"א כשהלביש לא"א, וזה קצת ראייה לדברינו. ואם כן הפרצוף דיעקב הנתקן בפני ז"א מוכרח לומר שגם הוא ירד, אף דלא שייכי ביה הטעמים דשייכי בירידת הנוק', מכל מקום ירד להיכל הרצון באמת ויצבי בשביל הנשיקין, בסוד וישק יעקב לרחל, וכשעלה בברכת אבות עלה לפנים ז"א, ואמטו להכי צריך בנין בפנים. ומה שראינו שמות כליו הם כמו סדר שמות נוק', אפשר שהמסדר הוא שטעה בסידור ולא גברא רבא שר שלום חתים עלה. ואם כן אפשר, שזיווג יעקב ורחל דשים שלום הוא על יעקב שהוא אחוריים דאבא, שמזדווג עם הנוק' רחל שהיא כללות יעקב ורחל, שהם מלכות דמ"ה ומלכות דב"ן.

אלא שצ"ע לפי זה ועומד לנגדי מה שכתב בשער אנ"ך, כי מלבד יעקב שהוא האחוריים דאבא, גם יש יעקב מחזה דז"א ולמטה, והוא המזדווג עם רחל הקטנה, כי אימתי זיווג שלהם והלא לא יש שום זמן שמזדווג יעקב ברחל כי אם בשחרית, ובשחרית אמרנו שהוא אחוריים דאבא, אם כן יעקב שהוא מלכות דמ"ה אימתי מזדווג עם מלכות דב"ן, וה' יערה עלינו רוח ממרום להבין האמת על אמיתותו כיר"א.

איברא זוהי שקשה, כי בהקדמת הרש"ש כתוב לאמר כי הבנין של יעקב ורחל הנבנים מאל עליון ואילך הם עטרות היסודות דו"ק דמ"ה ודו"ק דב"ן, לא המלכיות דמ"ה ודב"ן שהם נקראים בשם יעקב ורחל יעוש"ב. וצריך עיון, כי הלא הבנין הוא באחוריים דז"א, ושם אנו בונין את הנוק' מחזה ולמטה, ואלו עטרות יסודות אינם מלבישים באחור דז"א רק הם מכללות הו"ק והם בחינת שלישי שהוא פרק שלישי של היסוד, כי כל ספירה היא נחלקת לג' חלקים, ואם כן כיצד יבא סדר הבנין בהם. ותו קשה, כי הם לא ירדו לבי"ע

ולא נתמעטו בסוד מלכיות דידהו, ולא ירד כי אם מלכות דמ"ה ומלכות דב"ן אשר כל אחד מב' מלכיות אלו הוא כלול סי' ספירות ועשר מעשרה, וירדו עשר מלכיות שהם מלכות דכתר ומלכות דחח"ן ודבג"ה ודת"י דאחור ודפנים, ואלו שאנו מעלים ובונים אותם באחור ונותנים להם בחינת ט"ס שלהם הדבוקים בז"א שעמם נשלם ליי"ס, כאשר כתב בע"ח שער נוק' דז"א יעו"ש וצריך עיון.

[הערה. בסוף מגן אברהם, בתיבת השם לפני זקיפה ב', כתוב בסידור לכוין להעלות ולחבר מלכיות דיעקב ורחל וכו', כך שמדובר שם על בחי' יעקב שירד לבריאה].

בעניין הכתרים דיעקב ורחל

כתרים דפר' חג"ת

בספר תורת חכם (דף מו ע"ב) מבאר ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: מכאן שיעקב ורחל הם בחינת ו"ק וז"א ג"ר בערכם, וכמ"ש ג"כ מורי הרב ז"ל בפ"י ק"ש של שבת בתיבת שמע ישראל יע"ש. א"כ הז"א הנתקן בעמידה הוא ג"ר דג"ר, ויש לתקן ב' מיני יעקב ורחל עליונים ותחתונים, א"כ באל עליון נתקנים כתרים דיעקב ורחל עליונים ותחתונים, ואלו הכתרים דיעקב ורחל, נלע"ד שר"ל יעקב ורחל דפרצופי חג"ת לגמרי ונקראים כתרים דיעקב ורחל בערך יעקב ורחל של הנה"י דז"א הנתקנים אח"כ בתיבת גומל חסדים, ואותם נקראים חו"ב דיעקב ורחל אע"פ שהוא פרצוף שלם דיעקב ורחל של הנה"י, בערך היעקב ורחל הנתקנים אח"כ בקונה הכל, עכ"ל.

ושם (דף נב ע"א) כותב הוא ז"ל, וז"ל: ועם זה מובן היטב כוונת אל עליון, שהוא לתקן כתרים דיעקב ורחל אחר תיקון פר' חג"ת בתיבת האל הגדול וכו', עתה אנו מתקנים מלכיות דפר' חג"ת ואלו נקראים כתרים דיעקב ורחל בערך הכולל, אח"כ אלו המלכ' דפר' חג"ת מתקנים פר' הנה"י הכולל דז"א מצד הב"ן שהוא בחי' אימא, ומ"ש הרב ז"ל שנתקנים פ"א דנה"י דז"א על ידי אימא, ר"ל חג"ת דנה"י. ומ"ש אח"כ שנתקנים עוד הנה"י דז"א ע"י הארת הנה"י דאבא שבחג"ת דז"א ר"ל נה"י דנה"י, עכ"ל.

אמירות נוספות בעניין תיבת אל עליון

מבעמ"ס תורת חכם

באל עליון נתקנים יעקב ורחל שהיא כל ספירה תחתונה בערך העליונה הנקראת ז"א בערכה (דף קח ע"א).

ונראה שגם יעקב ורחל שהוא בחינת גופא דז"א שהוא יסוד דז"א, מקבלים גם מוחין באבות, וכן יעקב ורחל שהם בחינת עטרת היסוד דז"א כמ"ש במקום אחר, אלא שמלבד זה נתקנים יעקב ורחל דבחינת יסוד דז"א באל עליון ע"י זו"ן הגדולים, ויעקב ורחל דבחינת עטרת היסוד דז"א נתקנים באל עליון ע"י יעקב ורחל דיסוד דז"א, וכן על דרך

זה ז"ו"ן הגדולים נקראים יעקב ורחל בערך העליון מהם ונתקנים באל עליון, וכן כולם עד רום המעלות (דף קיג ע"ב).

וא"ת מה חילוק יש בין המלכות שהם בחינת עטרת היסוד למלכויות הכוללים דמ"ה וב"ן שהיא מלך השביעי, שהרי גם היא נבנית באל עליון לבד המוחין שמקבלת באבות, הענין הוא כי אלו המוחין דמלך השביעי שמקבלת מאל עליון ואילך הם דכללות, ודמלכויות דעטרת היסוד הם דפרטות, והמוחין שמקבלים מלכות דעטרת היסוד באבות הם דפרטי פרטות, והנה גם יעקב ורחל דיסוד דז"א נקרא בחינת עטרת היסוד בערך ז"ו"ן הגדולים כמ"ש (שם).

מראה מקום נוסף

בענין עשית הכתר דרחל

עיין עוד מה שהאריכו בענין הכתר דנוק' ר' יעקב שלתיאל ניניו בספר אמת ליעקב (מערכת הכ"ף, אות מו, דף מא ע"ג-ד), ור' אליהו סלימאן מאני בספר מזכיר שלום (מערכת הכ"ף, אות טז, עמ' קפח – קצא).

ועיין עוד מ"ש ר' שלמה כהן בספר הוראת שעה (ענין כתר דז"א ודנוק').

גומל

הקדמה

בתיבת גומל ממשיכים ב' מהלכים שהתחלנו בתיבות הקדומות. האחד נוגע למוחין וגדלות דאבא (המוחין דאימא כבר נכנסו למקומם בז"א), ונזכיר כי בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב נכנסו הפרקים התחתונים דנה"י דאבא לחב"ד דז"א. השני נוגע למוחין דקט' שנדחו מהגרון דז"א לחו"ג ושליש עליון דת"ת דז"א בתיבות הגדול הגבור והנורא.

כפועל מכוונים בתיבת גומל להמשיך הפרקים האמצעים דנה"י דאבא שעמדו מעל רישא דז"א בבחי' או"מ לראשו, ועי"ז זה נדחים הפרקים התחתונים דנה"י דאימא שעמדו שם בחב"ד דז"א לחג"ת שבו, ועוד נדחים עי"ז המוחין דקט' מחו"ג ושליש עליון דת"ת דז"א לב' שלישי הת"ת התחתונים שבו.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לא ע"ד)

גומל חסדים טובים. תכוין בתחילה לתקן נה"י דז"א עצמו ע"י המוחין דמצד אימא שנתפשטו בתוכם, וה"ס חסדי דוד הנאמנים (ישעי' נה, ג), ולכן נק' חסדים, גם הם נקר' טובים לפי שהם ממשיכים שפע אל היסוד – צדיק יסוד עולם (משלי י, כה) הנק' טוב, בסוד אמרו צדיק כי טוב (ישעי' ג, י), והם ג"כ טובים כמוהו, ותכוין כאן בתרין פרקין עלאין בלבד דנ"ה דז"א.

גם תכוין בה' חסדים, שהג' מהם כבר נתפשטו במלת הגדול הגבור והנורא כנז', ועתה מתפשטים השני חסדים האחרים בנ"ה דז"א.

אח"כ תכוין כוונה ב' ג"כ, והוא כי עתה נכנסים ג' אמצעיות דמצד אבא בראש ז"א, וג' תחתונות נדחות בג' אמצעיות שבו, וכנגד ג' האמצעיות האלו שמצד אבא אומר גומל שהוא בגי' ג' היות דאבא. ועי"ז גורם להעשות התפשטות נ"ה דז"א כנז', וזה נרמז במלת חסדים כנז', והרי ב' כוונות אלו בז"א.

פרי עץ חיים

(שער העמידה, פרק יג, דף נה ע"ב)

גומל חסדים טובים. תחלה תכוין בז"א, לתקן הנה"י שלו על ידי המוחין דאמא שנכנסו בהם, והם סוד חסדי דוד הנאמנים (ישעי' נה, ג), ולכן נקראו חסדים. גם הם טובים, כי הם ממשיכין השפע אל צדיק יסוד עולם (משלי י, כה), שעליו נאמר (ישעי' ג, י) אמרו צדיק כי טוב, והם טובים כמוהו. ובכאן תכוין בג' פרקים עליונים דנ"ה דז"א לבד.

גם תכוין כי הה"ח שכבר נתפשטו ג' מהם בסוד הגדול הגבור והנורא, ועתה מתפשטין ב' חסדים אחרים בנ"ה דז"א, הרי כוונה אל ז"א.

אח"כ תכוין גם כן כי עתה נכנסו ג' אמצעים דאבא בראש ז"א, והתחתונים נדחין באמצעים דז"א. וכנגד ג' אמצעים אלו של אבא, גי' גומל שהוא גי' ג"פ הוי"ה, כי הם ג' היות דאבא, ועי"ז גורם לעשות התפשטות נה"י דז"א, וז"ס חסדים כנ"ל, והרי זה כוונה אל הז"א.

סידורים

חלק ב, דף סד ע"א.	סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"
חלק א, עמ' 614.	סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"
חלק א, עמ' 334 [הקדמה], עמ' 335 – 336.	סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"

מפרשים

דף כד ע"א [בסוף ספר תולדות אהרן ומשה].	אפר יצחק
דף כח ע"ד.	נהר שלום
דף לד ט"ב.	סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לב.
חלק ה, עמ' קצח.	פתח עינים
על שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב, דף מא ט"ג-ד.	פתח עינים החדש
	שמן ששון

ביאור סדר הכוונות

המשכת המוחין דגדלות דחג"ת דמצד אבא
לחב"ד דז"א

כעת חוזרים להמשיך בחי' מוחין דגדלות דפנים דאח' דמצד אבא לז"א. בתיבות אלהי אברהם וכו' נכנסו הפרקים התחתונים דנה"י דאבא לחב"ד דז"א, וכעת יש

להמשיך פרקין אמצעיים, דנה"י

דאבא, שהיו עומדים מעל רישא דז"א בסוד או"מ, והם המוחין דחג"ת כפי שמגלה הניקוד של נשמת המוח – סגול שבא חולם כנגד חסד גבורה ת"ת,

[דחכמה דכתר דבינה [בחזרה: דחכמה] דנה"י (סידור רחובות הנהר)], והיא הכתובות כללית של העמידה הידועה,

[דיש"ס (סידור רחובות הנהר)], בחי' פנים דאח',

לכתב"ד [דחכמה דכתר דבינה [בחזרה: דחכמה] דנה"י דבינה (סידור רחובות הנהר)] דז"א, מלמעלה למטה.

במקום מוחין דחג"ת מצוירות ג' הוי"ות פשוטות, כשבתיות אלהי אברהם וכו' המוחין דנה"י נרמזו ע"י המילוי של שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' ע"ב, כמו כאן בהמשך, והוא מילוי של שם הוי"ה מלא העולה בגי' ע"ב היות והם מוחין דאבא (בתיבת אלהי אברהם ראינו כי המלא בחב"ד, הפשוט בחג"ת והמילוי בנה"י, ועיין שם בליקוטי ביאורים מה שהבאנו "בעניין צורת המוחין").

מעל כל מוח מצוירות זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדות שהם בחי' נרנח"י נשמת המוח, וניקודם מגלה מהותם – סגול שבא חולם כנגד בחי' חסד גבורה ות"ת. ואין לשכוח לכיין בחי' נרנח"י עם אור הטעמים ואור א"ס ב"ה המלוכש בתוכם.

עוד מצוירים ג' כלי חב"ד דז"א הידועים משער השמות שבסוף ספר עץ חיים.

דחית המוחין דגדלות דנה"י דמצד אבא

לחג"ת דז"א

כתוצאת הכניסת של הפרקין האמצעים דנה"י דאבא שהם המוחין דחג"ת לראשו של ז"א, נדחים המוחין דנה"י שלו שעמדו שם, וזה מ"ש

ולדחות, ע"י כניסת הפרקין האמצעיים דנה"י אבא הנ"ל,

הפ"ת, פרקין תתאין דנה"י

[דאבא (סידור רחובות הנהר)], שנכנסו לחב"ד דז"א בתיבות אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב,

לחג"ת דז"א, זה כאן רק תחנה בדרך למקומם, לנה"י דז"א, ולשם נדחים בהמשך בתיבת קונה הכל.

כמוחין דנה"י מצוירים ג' מילויים העולים בגי' מ"ו של שמות הוי"ה במילוי יודין שבגי' ע"ב. מעל כל מוח מצוירות זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדות שהם בחי' נרנח"י נשמת המוח, וניקודם מגלה מהותם – חיריק קובוץ וו' שרוק כנגד בחי' נצח הוד ויסוד. עוד מצוירים ג' כלי חג"ת דז"א.

דחית המוחין דקטנות

נזכיר כי ברישא דז"א היו ש"ס מוחין דקט' כנגד ג' (כנגד הב"ד) פעמים ק"ך צירופי שם אלהים, שמהם נדחו ק"ך מוחין דקט' לגרונו ובתיבת הא"ל, ומאותם ק"ך שהיו בגרון נדחו אז חצי מהם – ס', למטה לגופו, ובתיבות הגדול וכו' נדחו אותם ס' מוחין דקט' לחג"ת דז"א – כ' לחסד כ' לגבורה וכו' לשליש עליון דת"ת.

כעת, ע"י כניסת המוחין דאבא, נדחים המוחין דקט' מחו"ג ושליש עליון דת"ת דז"א למטה – לב' שלישי הת"ת התחתונים שבו, ולא מפורט מה בחי' – אח' דאח' ופנים דאח', כנז' בחלק ליקוטי ביאורים של תיבת הא"ל, וזה מ"ש

יכוין לדחות, כתוצאת מהכוונה הקודמת כמ"ש בשם ר' סלמאן אליהו בסוף הכוונה,

מוחין דקטנות, שנדחו ובתיבות הגדול וכו' לחסד גבורה ושליש עליון דת"ת דז"א,

וזהו ס' (סידור היר"א), כמבואר בהקדמה לכוונה זו,

לב"ש, ב' שלישים

התחתונים דת"ת דז"א, כמ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער כב, פרק ג; נהר שלום, דף כח ע"ד), וזה

ע"י הארת פרקין אמצעיים דנה"י דאבא (רס"א) (סידור רחובות הנהר), מוחין דגדלות דחג"ת דאבא שנמשכו לחב"ד דז"א כנ"ל. זו היא הערה מהרס"א – ר' סלמאן אליהו בעמ"ס כרם שלמה על ספר עץ חיים, שרשמו בסידור רחובות הנהר שיצא לאור ע"י ישיבת נהר שלום.

אם באמת המוחין דקט' הם צירופי שם אלהים, מצוירים כאן ד' (כנגד חר"ב חו"ג) מילויים שונים דיה"א של שם אלהים כמו שהיה מצויר לפני זה בסדר הכוונות של תיבות הא"ל הגדול וכו'.

עוד מצויר ב' בחי' אמצעי וחיצון של כלי ת"ת דז"א לרמוז על ב' שלישים התחתונים של אותו כלי ת"ת דז"א שאליהם נדחים המוחין דקט'.

רמזים נוספים

גומל מלשון ויגמול שקדים (במדבר יז, כג), פ"י מוציא וממציא ומגדל ומתקן את נ"ה דז"א, ונעשים עתה שניהם חסדים טובים (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג).

וזמ"ש גומל חסדים טובים – לשון גמילות חסד (שם).

קודם כניסת המוחין יש יניקה, וז"ש גמולי מחלב עתיקי משדים (ישעי' כח, ט), אחר אשר כבר הוגמלו בסוד אל עליון גומל, ואח"כ נכנסים בו המוחין כנודע, והבן (ספר הליקוטים, ספר ישעיה, פרק כח; ליקוטי תורה, ישעי').

ליקוטי ביאורים

ירידת המוחין דנה"י דמצד אימא

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, דף לא ע"ד) כותב מהרח"ו, וז"ל: גומל חסדים טובים. תכוין בתחילה לתקן נה"י דז"א עצמו ע"י המוחין דמצד אימא שנתפשטו בתוכם, עכ"ל.

בסידור כוונות התפילות בקצרה (עמ' לב) כותב ר' יעקב צמח – "גומל חסדים טובים – נה"י דנה"י דאימא יורדים בנה"י שלו".

בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, ריש תיבת גומל, דף מא סע"ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: גומל חסדים טובים, פע"ח עמידה פי"ג, גם כאן שייך עוד לכוין הנז' לקמן בדרוש ד' במילת טובים יע"ש, שהוא דחית הנה"י דאז"א, עכ"ל.

ובספר תורת חכם (דף מז ע"א) כותב ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: מ"ש הרב ז"ל בתיבת גומל תכוין לתקן נה"י דז"א ע"י אימא, ר"ל ע"י כתרים דיעקב ורחל הנקראים אימא בערכם נתקן פר' נה"י הכולל דז"א, עכ"ל.

בעניין המשכת הפרקין האמצעים דנה"י דאבא

ללא עלית הפרקין

בסידור המודפס (חלק ב, דף נט ע"ב – ס ע"ב, הערות שוליים), וכן מובא בסידור "רחובות הנהר" שיצא לאור ע"י ישיבת נהר שלום, מזכירים כוונת עלית הפרקין לספי' דחב"ד דז"א כשנכנסו הפרקין התתאין דנה"י דאבא בתיבות אלהי אברהם וכו', ולא מחכים לתיבת קונה הכל שאז נכנסים הפרקין עילאין דנה"י דאבא.

בסדר הכוונות של תיבת גומל נמשכים הפרקין האמצעים דנה"י דאבא לרישא דז"א, ועוד נדחים המוחין נה"י דמצד אבא למחב"ד דז"א לחג"ת שבו, ולא מוזכרת כאן עלית הפרקין. אלא ההמשך של עלית הפרקין שבתיבות אלהי אברהם וכו', והיא זו של ספי' חג"ת נה"י דז"א, סידרו בתיבת קונה הכל.

בעניין המשכת הפרקין האמצעים דנה"י דאבא

דברי בעמ"ס תורת חכם

מ"ש שנדחים בתיבת גומל [הפרקין] תתאין [דנה"י] דאבא לחג"ת, אינו חג"ת הכולל דמצד אבא כמו בתיבת האל, אלא לחג"ת דחב"ד דמצד אבא (דף מו ע"ב).

ונלע"ד שלא כל פרק עליון דנצח דאימא וכל הל"מ דאימא נכנס באלה"י אברהם, וכן לא כל פרק תחתון דנצח דאבא, אלא נכנס בד"פ מפני שיש בו ה' פרצופי נה"י חג"ת כח"ב, והנה"י נכנס באלה"י אברהם עם הל"מ דאימא של הנה"י, וכן נכנס פרק תחתון דפרק תחתון דנצח דאבא, ובהאל נכנס חג"ת שלהם, ובהגדול וכו' פר' הבינות שלהם, ובתיבת

גומל כתר חכמה שלהם. ואל תתמה מזה, שהרי בג' חדשים הראשונים של העיבור נכנס אחר שלשה ימי הקליטה מלוי ס"ג דאימא עד ארבעים יום, ובודאי שהוא נצח דנצח דנצח דאימא וכן בהוד וכו', ובודאי שנכנסים גם הל"מ דאימא שהרי אחר ארבעים יום נכנס מלוי דע"ב דאבא ואין אבא נכנס כי אם אחר הל"מ דמקיף דאימא, כמ"ש הרב ז"ל בע"ז בפרק ב' משער אנ"ך ובמבוא שערים ש"ה ח"א פ"י (דף נב ע"א).

בעניין דחית המוחין דקט'

מקורות

בספר עץ חיים (שער כב, פרק ג) מבאר מהרח"ו סדר דחית המוחין דקט', וז"ל: ועתה נבאר הסדר. כשנכנסין ג"ר דמוחין דאמא, אז מורדין את המוחין דקטנות למטה בגרון דז"א. נמצא שירדו ג"ר דקטנות בגרון דז"א, אח"כ בכניסת ג' תחתונות דמוחין דאבא יורדין מן הגרון אל חג"ת דז"א, עד שליש עליון דת"ת דז"א המכוסה, ששם הוא סיום יסוד אמא בת"ת דז"א כנודע, ושם הוא תחלת בנין הנוקבא משם ולמטה. וכשנכנסין ג' אמצעים (דאבא), אז יורדין בב"ש ת"ת דז"א המגולים, וכשנכנסין ג"ר דאבא אז יורדין מב"ש ת"ת אל נה"י דז"א, ומתקבצים שם כולם ביסוד דז"א, ועומדין שם. ואחר כך, ע"י זווג, הם יורדין אל הנוקבא כסדר הנ"ל, אמנם לא כל אדם זוכה לזה, עכ"ל.

ובספר נהר שלום (דף כה ע"ד) כותב הרש"ש, וז"ל: גומל. יכוין להמשיך שפע והארה ממוחין דגדלות דבתלת פרקין אמצעיים דנה"י דבינה דאבא, שבחח"ן בג"ה דת"י דחב"ד דז"א, לששים צירופי אלהים דמוחין דקטנות האלו שבחג"ת, ולכלול ולדחות אותם לשני שלישי התחתונים דת"ת, עכ"ל.

ושם בהמשך מפורשים איזה צירופי שם אלהים נדחים כעת, ולשונו מובא לעיל בחלק מקורות של תיבת הא"ל.

בעניין דחית המוחין דקט'

מדברי המפרשים

בספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' קצח) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: דע דמפשטות דברי הרב ז"ל בע"ח שם, יוצא כי המוחין דקטנות דחסד וגבורה אינם זזים כעת ממקומם שנכנסו בו בתיבת הגדול והגבור, ורק המוחין דקטנות דקו האמצעי שנכנסו בתיבת והנורא לת"ת עד סיום שליש העליון, הן הם נוסעים כעת הלאה להתלבש בכל הת"ת, ורק אח"כ בסוף נקבצים כל המוחין דקט' כולם ביסוד.

אך הרש"ש בנה"ש כ"ח ע"ד כתב להדיא בתיבת גומל, שצריך לכלול את כל מוחי החג"ת ולדחות אותם לשני שלישי התפארת, ועפ"י זה סידר כאן בסידורו את כל השמות אלקים דד' מוחי הקטנות חו"ב וחו"ג, ולא רק חו"ג לבד כאשר יוצא מפשטות לשון

שצא

ירושלם

גומל

בטוב

הע"ח, וצ"ע לידע טעמו, ונראה פשוט דהרש"ש הבין שאי אפשר לדחות באופן ישר מחסד וגבורה ליסוד אם לא דרך הת"ת, עכ"ל לענייננו.

בעניין דחית המוחין דקט'

דברי בעמ"ס תורת חכם

ומ"ש שנדחו לשני שלישים תחתונים דתפארת, הוא בערך הכולל שנקרא כל זה התפשטות בשם ב' שלישים התחתונים דתפארת (דף מו ע"א-ב).

והקט' דמצד אימא כבר ירדו לנה"י ונכללו ביסודות דפר' דמצד אימא בתיבת גומל חסדים טובים (שם).

עיין עוד שם (דף מו ע"א-ב) מה שמאריך ר' חיים דילה רוזה.

חסדים

הקדמה

בתיבות הגדול וכו' התחלנו סדרת הארות – התפשטות החסדים מיסוד אימא לו"ק דז"א, והיא הכנה למה שיהיה בהמשך בתיבת קונה הכל – הכפלת החסדים.

בתיבות הגדול הגבור והנורא התפשטו ג' חסדים דחג"ת מיסוד דאימא לחג"ת דז"א, וכעת בסדר הכוונות של תיבת חסדים באים להשלים אותה המשכת החסידים הנשארים מה' חסדים, ומתפשטים ב' חסדים דנצח והוד מיסוד דאימא לנצח והוד דז"א.

התפשטות אותם ב' חסדים דנו"ה היא תוצאה של כניסת ג' פרקין האמצעים דנה"י דמצד אבא ברישא דז"א בתיבת גומל הקודמות, שאז נדחו ג' פרקין תתאין דנה"י דאבא לג' אמצעיות דז"א (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

שרשם של אותם חסדים הנ"ל הוא היסוד דאימא המגיע עד החזה דז"א (שליש ת"ת) מבפנים, ומ"ש בסדר הכוונות של תיבות הגדול הגבור והנורא שיוצאים החסדים "דרך מחיצות" דיסוד דאימא מתייחס רק לשליש עליון דת"ת, שבסוף אותו שלישי מסתיים בחי' יסוד דאימא ולמטה ממנו יוצאות האורות בגלוי (עץ חיים, שער כה, פרק ב; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' קצד; באתי לגני, ח"א, עמ' פג), ולכן בסדר הכוונות של תיבת חסדים לא מוזכרות אותן מחיצות דיסוד דאימא (ועיין מה שהבאנו בליקוטי ביאורים על תיבת הגדול).

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לא ע"ד)

גומל חסדים טובים. תכוין בתחילה לתקן נה"י דז"א עצמו ע"י המוחין דמצד אימא שנתפשטו בתוכם, וה"ס חסדי דוד הנאמנים (ישע"י נה, ג), ולכן נק' חסדים, גם הם נק' טובים לפי שהם ממשיכים שפע אל היסוד צדיק יסוד עולם (משלי י, כה) הנק' טוב, בסוד אמרו צדיק כי טוב (ישע"י ג, י), והם ג"כ טובים כמוהו, ותכוין כאן בתרין פרקין עלאין בלבד דנ"ה דז"א.

גם תכוין בה' חסדים, שהג' מהם כבר נתפשטו במלת הגדול הגבור והנורא כנו', ועתה מתפשטים השני חסדים האחרים בנ"ה דז"א.

אח"כ תכוין כוונה ב' ג"כ, והוא כי עתה נכנסים ג' אמצעיות דמצד אבא בראש ז"א, וג' תחתונות נדחות בג' אמצעיות שבו, וכנגד ג' האמצעיות האלו שמצד אבא אומר גומל

שהוא בגי' ג' הויות דאבא. ועי'ז גורם להעשות התפשטות נ"ה דז"א כנז', וזה נרמז במלת חסדים כנז', והרי ב' כוונות אלו בז"א.

פרי עץ חיים

(שער העמידה, פרק יג, דף נה ע"ב)

גומל חסדים טובים. תחלה תכוין בז"א, לתקן הנה"י שלו על ידי המוחין דאמא שנכנסו בהם, והם סוד חסדי דוד הנאמנים (ישעי' נה, ג), ולכן נקראו חסדים. גם הם טובים, כי הם ממשיכין השפע אל צדיק יסוד עולם (משלי י, כה), שעליו נאמר (ישעי' ג, י) אמרו צדיק כי טוב, והם טובים כמוהו. ובכאן תכוין בג' פרקים עליונים דנ"ה דז"א לבד.

גם תכוין כי הה"ח שכבר נתפשטו ג' מהם בסוד הגדול הגבור והנורא, ועתה מתפשטין ב' חסדים אחרים בנ"ה דז"א, הרי כוונה אל ז"א.

אח"כ תכוין גם כן כי עתה נכנסו ג' אמצעים דאבא בראש ז"א, והתחתונים נדחין באמצעים דז"א. וכנגד ג' אמצעים אלו של אבא, גי' גומל שהוא גי' ג"פ הויה, כי הם ג' הויות דאבא, ועי'ז גורם לעשות התפשטות נה"י דז"א, וז"ס חסדים כנ"ל, והרי זה כוונה אל הז"א.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף סד ע"ב.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 615.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 337.

מפרשים

סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לב.	פתח עינים
דף לד ט"ב.	פתח עינים החדש
חלק ה, עמ' קצח.	שמן ששון
על שער הכוונות, דף מא ט"ג-ד.	

ביאור סדר הכוונות

המשכת החסדים דנ"ה לז"א

כעת באים להשלים המשכת הה' חסדים מיסוד דאימא לז"א כנ"ל, ונשאר להמשיך ב' חסדים דנ"ה אחר שבתבות הגדול הגבור והנורא המשכנו החסדים דחג"ת לחג"ת דז"א. יש לכוין שכניסתם של ג' פרקין האמצעים דנה"י דאבא לרישא דז"א ודחיית

הפרקיין התחתונים דנה"י דאבא באמצעיות דז"א שבתבת גומל, הם הגורמים להתפשטות החסדים דנ"ה לז"א, וזה מ"ש

להמשיך, מיסוד דאימא ששם שרשם,

[הארת (סידור רחובות הנהר)], רק הארה בלבד, כי החסדים אינם יוצאים מיסוד דאימא (עץ חיים, שער כה, דרוש ב; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' קצד),

כ' חסדים דנו"ה דאימא, שרשם ביסוד דאימא המגיע עד החזה דז"א, ולכן אותם חסדים דנו"ה אינם יוצאים דרך מחיצות יסודה, אלא למטה בגילוי, **לנו"ה דז"א**.

כנגד אותם ב' חסדים מצוירים ב' שמות הוי"ה מנוקדים בניקוד חיריק וקבוץ כנגד נצח והוד, ותחתיהן מצוירים ב' כלים נצח והוד דז"א, ונציין כי ב' כלים דנו"ה דז"א הנ"ל אינם מצוירים בסידור היר"א.

בספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, תיבות הגדול וכו', אות ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו על כוונה זו כי בתיבות הגדול וכו' הוא הענפים וכן בקונה הכל, אח"כ שם נתפשטו השרשים עצמם. ובפירושו איפה שלימה לאוצרות חיים (שער המוחין, פרק ב, אות א) מבאר השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, כי בתיבות הגדול וכו' הוא הארת הענפים, אבל הענפים עצמם אינם מתפשטים כי אם אחר גמר כניסת הצ' דצלם דאבא, אבל שרשי החו"ג נשארים בדעת דז"א ואינם מתפשטים כלל. ובספר שערי רחמים (ח"א, סימן קז) כותב ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה, כי בתיבות הגדול וכו' מביאים הארת חסדים ובתיבת קונה הכל תהיה עצמות, ולשונם מובא בחלק ליקוטי ביאורים על תיבת הגדול.

רמזים נוספים

גומל מלשון ויגמול שקדים (במדבר יז, כג), פי' מוציא וממציא ומגדל ומתקן את נ"ה דז"א, ונעשים עתה שניהם חסדים טובים (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג).

וזמ"ש גומל חסדים טובים – לשון גמילות חסד (שם).

ליקוטי ביאורים

בעניין המשכת החסדים דנו"ה

ע"י אימא בכח אבא

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, דף לא ע"ד) כותב מהרח"ו, וז"ל: עתה נכנסים ג' אמצעיות דמצד אבא בראש ז"א, וג' תחתונות נדחות בג' אמצעיות שבו, וכנגד ג' האמצעיות האלו שמצד אבא אומר גומל שהוא בגי' ג' הויות דאבא, ועי"ז גורם להעשות התפשטות נ"ה דז"א כנז', עכ"ל.

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, תיבות גומל חסדים טובים, דף מא ע"ד) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: אך זה שקשה מה ענין כוונה זאת לכוין בב' פרקין עליוני' דנ"ה דז"א ושעל ידי ג' הויו"ת דאבא ג"כ גורם להעשו' התפשטות נ"ה דז"א, הלא אין נ"ה דז"א נתקן רק ע"י פרקין תחתונים דנ"ה דאימא עם ב"פ תחתוני' דנ"ה דז"א ונעשי' ג"פ שהוא קו המיד', ולא ע"י אבא כנז' רבינו לעיל דרושי ק"ש דרוש ז', ולעיל בדרוש זה במילת אלהי אברהם, אלא דשם לא ביאר רק בכחי' החב"ד הנתקן במילת אלהי אברהם, אבל פשוט הוא דער"ז הוא בחג"ת ונה"י דנתקן ע"י פרקין אמצעי' ותחתוני' דאימא, וכן נת' בכ"מ בע"ח שכ"ג פ"ו ובס' עולת תמיד דד"ן ופע"ח שם, ועיין בסדור להרב ש"ש זלה"ה במילת אלהי אברהם וכו' שכתב לכוין עלי' ב' הפרקין עליונים דחג"ת להצטרף עם פ"ע דנה"י דאימא ונעשה ג', וכן עד"ז במילת הגדול הגבור והנורא בכחי' החג"ת דז"א עם פ"א, וכן בנה"י.

אח"כ ראיתי להרב תו"ח ד' מו' ע"א (ודב"ן ע"א) שנכנס בק' זה להבין כוונ' רבינו וכתב לת' וז"ל, ונראה שכוונת הרב ז"ל שבתוכת האל נתקן הכתר דפרצו' חג"ת, ובהגדול וכו' חב"ד דחג"ת אלא שנק' חג"ת בערך הכולל ותתאין לנה"י ונה"י דחג"ת נעשה חג"ת דחג"ת, ואח"כ בגומל נעשים נה"י החדשים דפר' חג"ת ע"י המו' דמצד אימא ומתפשטים הב' חסדים, ואח"כ ע"י מוחין דאבא נתקנים הנה"י הכוללי' דז"א, ונראה שהוא ע"י אימא אלא שהוא בכח אבא, דוגמת תיקון רחל וכו' ע"ש.

ולע"ד כוונת דברי רבינו יובן עם מ"ש לקמן בכוונת קונה הכל ז"ל, ונקרא א"א אל עליון אשר ע"י נגמרים החסדים טובים הנה"י דז"א שהוא מוציאם אותם לחוץ ומגלה אותם כענין ויגמל שקדים יע"ש, ונמצ' דלצורך נה"י דז"א צריך ג' בחי' הג' הויו"ת דאבא ופרקין דאימא והאר' א"א, עכ"ל.

עוד בעניין המשכת החסדים דנו"ה

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת חסדים, דף לד ע"ב) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ובענין אלו החסדים המתפשטים בחג"ת נה"י, עיין לעיל במלת הגדול הגבור והנורא, ועיין שם ועיין בע"ח שכ"ה פ"ג ופ"ו. וצ"ל אם אלו החסדים דנו"ה נמשכים עתה מהדעת או מהת"ת שירדו תחילה במלת הגדול הגבור והנורא, ועיין לקמן במלת וזוכר חסדי אבות בענין הגבורות יע"ש, ועיין בהק' הסדור בדבור זה, איך יוצאים מעטרת היסוד דאימא שבת"ת דז"א, וא"כ הם יורדין כסדרן מת"ת עצמו יע"ש, ולא החסדים דחג"ת תחילה ואח"כ החסדים דנו"ה ודוק, עכ"ל.

טובים

הקדמה

בתיבת א"ל עליון נתקנו הכתרים דיעקב ורחל, ועתה בסדר הכוונות של תיבת טובים באים לתקן ב' ספי' חו"ב דיעקב ורחל, ואותם מוחין חו"ב הם הנקראים טובים.

פר' יעקב נעשה מהארת נה"י דאבא, הוא יוצא כנגד תנה"י דז"א מלפניו ועומד אתו אחרו בפנים, ושם לוקח יעקב הארת ג' פרקין תתאין דנה"י דאבא. בתיבת א"ל עליון נעשה ליעקב בחי' כתר כנ"ל, ואחר שבתיבת גומל ידרו ג' פרקין תתאין דנה"י דאבא ועומדים בחג"ת דז"א, נעשים עתה בתיבת טובים בחי' חו"ב ליעקב כנגד הפרקין עילאין דנו"ה דז"א, אע"פ שאותם נה"י דאבא "רחוקים" ועדיין אין בג' אמצעיות דז"א רק נו"ה דאבא, ובחי' יסוד דאבא קצר מן נו"ה שבו ועדיין לא נתפשט הוא עצמו זולתי הארתו בלבד בקו האמצעי דז"א.

פר' רחל נעשה מהארת נה"י דאימא ועומדת מאחורי תנה"י דז"א אחרו באחרו, ואעפ"י שכבר נכנסו כל פרקי נה"י דאימא בתוך ז"א, אינם יוצאים להאיר אל רחל עד שנכנסים נה"י דאבא גם הם בז"א, ועתה ע"י ג' פרקין תתאין דנה"י דאבא העומדים בחג"ת דז"א ומאירים, יש כח בנה"י דאימא שהם במקומם למטה להוציא להאיר ולעשות ב' מוחין חו"ב לרחל כנגד הפרקין עילאין דנו"ה דז"א מאחוריו, ואפילו בהיותם רחוקים ממנה לוקחת רחל הראה מנה"י דאבא, היותה עומדת מאחורי נה"י דז"א ונה"י דאבא התפשטו בחג"ת דז"א כנ"ל.

חו"ב דרחל כשאר הספי' שלה נעשים ע"י תהליך הגדלת מלכויות שהעלינו מבריאה לשרש השני שלה מאחורי ז"א בראש העמידה (אמנם יש בזה דעות שונות), ואופן הגדלתן מבואר בדרוש אטב"ח שבספר עץ חיים (שער לה, פרקים ד-ה), ויש ללמוד אותו דרוש כדי להבין סדר הכוונות של התיבות הבאות עד תיבת באהבה, שבהן מתקנים שאר ספי' דרחל ע"י אותו א"ב דאטב"ח כנ"ל: חו"ב בתיבת טובים, דעת בתיבת קונה הכל, חג"ת בתיבת וזוכר חסדי אבות, נה"י בתיבת ומביא גואל לבני בניהם, וכתר ומלכות בתיבת למען שמו.

העניין הוא כי בתחילה, השיעור של הנוק' הוא זה של מדה א' מן המדות של ז"א – אותה מדה א' כלולה מי' נקודות שהן אותן המלכויות שהעלינו מבריאה לאצילות בריש העמידה כנ"ל, ואח"כ נגדלת ונעשית הנוק' פרצוף גמור מי"ס, כשכל נקודה גדלה ונעשית מדה א' שלמה ע"י חסדים וגבורות דז"א כמבואר בדרוש א"ב דאטב"ח.

וב"ה נחזור לסדר הכוונות של תיבת טובים שבו נעשות ב' ספי' חו"ב דרחל. החכמה שבה נעשית מב' נקודות – נקודת מלכות דחכמה של עצמה, ועוד נקודה אחרת לוקחת ממוח חכמה דאימא המתפשט בנצח דז"א, ואז חסד שבנצח דז"א מגדיל שיעור נוסף של ח' נקודות אחרות, ועי"ז נשלמה החכמה שלה ל' נקודות שהן מדה שלמה, וזהו ב"ח דאטב"ח.

הבינה שבה נעשית מג' נקודות – נקודת מלכות דבינה של עצמה, נקודה אחרת ממוח בינה דאימא שבתוך הוד דז"א, ועוד לוקחת רחל עבור הבינה שבה נקודה שלישית מן הלבוש דהוד דאימא, ואז החסד שבהוד דז"א מגדיל שיעור נוסף של ז' נקודות אחרות, ועי"ז נשלמה הבינה שלה ל"י נקודות שהן מדה שלמה, וזהו ג"ז דאטב"ח.

וכנ"ל, אם חו"ב דרחל נעשות ע"י הארת נו"ה דאימא, ונה"י דאימא כבר סיימו להכנס תוך דז"א מאז תיבת והנורא, אין אותה הארת נו"ה דאימא יוצאת לתקן חו"ב דרחל עד שיכנסו המוחין דאבא תוך דז"א, והארת נה"י דאבא היא המאירה ונותנת לאימא כח לתקן חו"ב דרחל.

ובענין הכוונות המבוססות על דרוש א"ב דאטב"ח נזכיר כאן את דברי ר' ששון מזרחי בספר באתי לגני (ח"א, עמ' פט), וז"ל: והנה הרואה יראה שבשער הכוונות לא זכר רז"ל כלום מסדר תיקון האטב"ח, והרש"ש סידר אותם לפי סדר תיקון יעקו"ר המתחילים מאל עליון (חוץ מהכתר שהוא מתחלק לד' חלקים ונגמר באחרונה). וחו"ב דיעקו"ר נתקנים בטובים, וסידר גם חו"ב דאטב"ח. וכן הדעת בקונה הכל, וכן השאר בשאר התיבות, עכ"ל.

מקורות

נביא כאן ב"ה מדברי מהרח"ו בספר שער הכוונות ופרי עץ חיים המתייחסים לסדר הכוונות תיבת טובים, ועוד נביא מדבריו בספר עץ חיים ושער ההקדמות בענין ב"ח וג"ז דאטב"ח הנוגעים לסדר הכוונות של תיבת טובים.

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לא ע"ד)

גומל חסדים טובים. תכוין בתחילה לתקן נה"י דז"א עצמו ע"י המוחין דמצד אימא שנתפשטו בתוכם, וה"ס חסדי דוד הנאמנים (ישע"י נה, ג), ולכן נק' חסדים, גם הם נק' טובים לפי שהם ממשיכים שפע אל היסוד – צדיק יסוד עולם (משלי י, כה) הנק' טוב, בסוד אמרו צדיק כי טוב (ישע"י ג, י), והם ג"כ טובים כמוהו, ותכוין כאן בתרין פרקינן עלאין בלבד דנ"ה דז"א.

גם תכוין בה' חסדים, שהג' מהם כבר נתפשטו במלת הגדול הגבור והנורא כנז', ועתה מתפשטים השני חסדים האחרים בנ"ה דז"א.

אח"כ תכוין כוונה ב' ג"כ, והוא כי עתה נכנסים ג' אמצעיות דמצד אבא בראש ז"א, וג' תחתונות נדחות בג' אמצעיות שבו, וכנגד ג' האמצעיות האלו שמצד אבא אומר גומל שהוא בגי' ג' היות דאבא. ועי"ז גורם להעשות התפשטות נ"ה דז"א כנז', וזה נרמז במלת חסדים כנז', והרי ב' כוונות אלו בז"א.

אח"כ תכוין במלת טובים אל יעקב ורחל, והוא כי כבר עתה ירדו ג' תחתונות דמצד אבא בחג"ת דז"א, ויעקב יוצא במקום הת"ת דז"א ולוקח ג' הארות דג' תחתונות דמצד אבא, ומשם נעשה פרצוף יעקב כנודע, ואע"פ שהם רחוקות, ובתחילה נעשה לו בחי' הכתר שבו במלת אל עליון כנז"ל. ועתה במלת טובים נעשים לו שני מוחין הנק' חו"ב שבו, שעדיין לא יש בג' אמצעיות רק נ"ה דאבא. אבל היסוד דאבא הוא קצר מן הנ"ה, ועדיין לא נתפשט הוא עצמו זולתי ההארה בלבד המתפשטת ממנו, והוא נרמז במלת טובים, כי הם מוחין ממש אל יעקב, אבל בז"א אינם רק בחי' חסדים בלבד ולא בחי' מוחין.

וכן ברחל הם טובים, כי ע"י ג' תחתונות דאבא העומדים בחג"ת דז"א, הם מאירים, ויש כח בנה"י דאימא אשר כבר הם במקומם למטה, ויוצאים להאיר ולעשות ב' מוחין הנקרא טובים אל רחל, כי כבר הודעתך כי רחל נעשית מן נה"י דאימא, ויעקב מן נה"י דאבא. אבל אע"פ שכבר נכנסו בתחילה כל נה"י דאימא, אינם יוצאים אל רחל עד שנכנסין נה"י דאבא, וז"ס ה' בחכמה יסד ארץ (משלי ג, יט). והנה אעפ"י שאמרנו כי רחל אינה נעשית אלא מנה"י דאימא, עכ"ז לוקחת גם היא מנה"י דאבא בהיותם מרחוק, ר"ל כי בהיות נה"י דאבא תוך חג"ת דז"א ורחל בנה"י דז"א, אז נה"י דאבא רחוקים מן רחל מדרגה א', ואז היא יכולה לקבל הארה משם. אבל כשהם מכוונים יחד ועומדים במקום א', והוא כאשר נכנסו כל נה"י דאבא תוך נה"י דז"א, אז אין רחל יכולה לקבל אור מנה"י דאבא מן ג' פרקין תתאין דילהון המכוונים כנגדה, כי אין בה כח לקבלם מקרוב, אבל היא מקבלת הארת פרקין אמצעים דנה"י דאבא העומדים בחג"ת דז"א, אשר הם רחוקים ממנה מדרגה אחת, ואין הארתם מכה בה בחוזק בקרוב, ויכולה לקבל הארתם להיותם רחוקים עם היות מדרגתם עליונה יותר, מלקבל הארת פרקים תתאין להיותם קרובים אליה, וז"ס ותתצב אחותו מרחוק (שמות ב, ד), ופ"י בזו' כי אחותו היא כ"י [כנסת ישראל], ומרחוק היא חכמה, כד"א מרחוק ה' נראה לי (ירמי' לא, ב), ומלת נראה הוא בגי' ע"ב קפ"ד שהם פנים ואחוריים דאבא כנודע, והנה בהיותם מרחוק תוכל הנקבה לקבלם כנז', ולסיבה זו נקרא אבא רחוק כנז'.

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק יג, דף נה ע"ב - ג)

גומל חסדים טובים. תחלה תכוין בז"א, לתקן הנה"י שלו על ידי המוחין דאימא שנכנסו בהם, והם סוד חסדי דוד הנאמנים (ישעי' נה, ג), ולכן נקראו חסדים. גם הם טובים, כי הם

ממשיכין השפע אל צדיק יסוד עולם (משלי י, כה), שעליו נאמר (ישעי' ג, י) אמרו צדיק כי טוב, והם טובים כמוהו. ובכאן תכוין בג' פרקים עליונים דנ"ה דז"א לבד.

גם תכוין כי הה"ח שכבר נתפשטו ג' מהם בסוד הגדול הגבור והנורא, ועתה מתפשטין ב' חסדים אחרים בנ"ה דז"א, הרי כוונה אל ז"א.

אח"כ תכוין גם כן כי עתה נכנסו ג' אמצעים דאבא בראש ז"א, והתחתונים נדחין באמצעים דז"א. וכנגד ג' אמצעים אלו של אבא, גי' גומל שהוא גי' ג"פ הוי"ה, כי הם ג' היות דאבא, ועי"ז גורם לעשות התפשטות נה"י דז"א, וז"ס חסדים כנ"ל, והרי זה כוונה אל הז"א.

אח"כ טובים הוא ליעקב ולרחל, כי עתה (חג"ת) [הג"ת] דאבא הם בחג"ת דז"א, ויעקב יוצא מת"ת דז"א ולוקח אותן הארות דג"ת דאבא, ומשם נעשה פרוץ יעקב כנודע, ואע"פ שהם רחוקות. והנה כבר נעשה הכתר באל עליון, ועתה נעשין לו ב' מוחי חו"ב, כי עדיין לא יש בג' האמצעים רק הנ"ה דאבא. אך היסוד אינו ממנו, רק הארה בעלמא כנ"ל, כי אינו כל כך ארוך, וזהו טובים, כי הם מוחין ממש ליעקב, אך לז"א הם חסדים ולא מוחין.

וכן לרחל הם טובים, כי עי"ז ג"ת דאבא העומדים בחג"ת דז"א מאירין ויש כח בנה"י אבא שהם למטה כבר במקומן, ויוצאין להאיר ולעשות ב' מוחין לרחל שהם טובים. כי כבר ידעת כי רחל נעשית מנה"י דאימא, ויעקב מנה"י דאבא, אך אע"פ שכבר נכנסו בתחלה כל נה"י דאימא, אינן יוצאין לרחל עד שנכנסין [נה"י] דאבא, בסוד י"י בחכמה יסד ארץ (משלי ג, יט).

והנה, אע"פ שאנו אומרים כי אין רחל לוקחת רק מנה"י דאימא, עכ"ז לוקחת גם מאבא בהיותן מרחוק. פירוש, כי בהיות נה"י דאבא בחג"ת דז"א, ורחל בנה"י דז"א, אז נה"י דאבא רחוקים מרחל מדרגה א', ואז יכולה היא לקבל הארה משם. אך כשהם מכוונים יחד, כמו אחר שנכנסים כל נה"י דאבא בנה"י דז"א, אז אין רחל יכולה לקבל אור נה"י דאבא מן ג' פרקין תתאין שלהן המכוונים כנגדה, לפי שאין בה כח לקבלם, אבל מקבלת היא מג' פרקין אמצעין דאבא העומדין בחג"ת דז"א, כי הם רחוקים ממנה מדרגה א' ואין האור מכה בה בכח, ואז תוכל היא לקבלם למטה, אע"פ שהוא יותר גדול מפרקין תתאין, וז"ס ותתצב אחותו מרחוק (שמות ב, ד), כי אחותו היא כנסת ישראל. מרחוק, דא חכמה, כמד"א מרחוק ה' נראה לי (ירמי' לא, ב), ונראה גי' ע"ב פק"ד, שהם אחוריים דחכמה, כי בהיותן מרחוק תוכל לקבלם הנוקבא, משא"כ מקרוב, לכן נקראת חכמה – רחוק.

עץ חיים

(שער יט, סוף פרק ו, ח"א, דף צג ע"א-ב)

והנה גם בנוקבא אירע לה כן ע"ד ז"א, כי תחלה היה בזווג מלכות דמ"ה ומלכות דב"ן, ובעיבור נה"י דמ"ה ונה"י דב"ן, וביניקה חג"ת דמ"ה וחג"ת דב"ן. נמצא כי בזווג היתה כמדת עטרת היסוד שהוא המלכות שבמלכות, ובעיבור גדלה כמדת היסוד בגבהה ובודאי שלקחה גם נ"ה ברחבה, וביניקה גדלה כמדת ת"ת בגבהה ובכללם ח"ג ברחבם, ובגדלות א' גדלה כמדת הדעת בגבהה וגם ברחבו לחו"ב. והרי נשלמו בה מדת מלכות דמלכות דמ"ה בכל י"ס שבה, ובמדת מלכות דב"ן בי"ס שבה, וכל זה אינו רק ספי' המלכות דנוקבא לבד.

והטעם כי הנה ז"א יצא ו' נקודות, והיא נקודה א'. א"כ כשנגדלו כל הו"ק דז"א במוחי' דו"ק דגדלות כנ"ל, נגדלה היא קצה א' לבד שהוא מלכות שבה לבד, ואח"כ כשנגמרו ג"ר דז"א דגדלות, אז נחלקה מדת המלכות הנ"ל לי' נקודות, וכל נקודה מהם נעשה ספי' א' ונעשה בי"ס גמורות כמו ז"א. והענין יותר בביאור, כי תחלה הגדילה בעיבור נה"י שבה, וביניקה חג"ת, ובמוחי' דו"ק חב"ד שבה, וכל זה הם י' נקודות לבד שהם י' מלכיות של י"ס שלה, ואחר כך, כשנגמר ג"ר דז"א, אז כל המלכות מאלו י' מלכיות נתגדלו ונעשו ספירה א'. והענין כי בא במלכות הכתר ט' נקודות אחרות של חב"ד חסד גבורה תפארת נה"י שבכתר שבה, וכעד"ז ככולם כמבואר אצלינו באל"ף בי"ת דאטב"ח וע"ש, ואחר זה נגמרה גם היא בי"ס דוגמת הזעיר אנפין ועדיין הם אחר באחר.

(שער לה, פרק ד, ח"ב, דף נג ע"א-ג, דרוש אטב"ח)

[מקבילות: שער ההקדמות, דף פב ע"ג – פב ע"א]

[מבוא שערים, שער ו, חלק א, דרוש ז, דף נב ע"ד – נג ע"ב]

דרוש אטב"ח, והוא לבאר מציאות אלפא ביתא דאטב"ח על תיקון הנוקבא מלכות. דע כי הנוקבא שהיא שיעור שלה מדה א' מן המדות של ז"א, ונמצא שהיא עשירית כי אין בה רק מדה א' מי' מדות דז"א, אמנם כשנגדלת ונעשית פרוץ גמור מי"ס, אז נחלקה אותו מדה לי' חלקים נגד י"ס, וכל נקודה מהם גדלה ונעשית מדה א' שלימה, וזה סדרה: א"ט הוא כתר דמלכות, ב"ח הוא חכמה, ג"ז בינה, ד"ו דעת, י"ל חסד, כ"ף גבורה, ל"ע ת"ת, מ"ס נצח, ק"ץ הוד, ר"ף יסוד, ש"ן מלכות. ופי' הענין כשהנוקבא נבנית ונתקנית פרוצה מב' חסדים ומב' שלישים שיש בתנ"ה דז"א, ומהה"ג שיש ביסוד דז"א כמבואר בדרוש הקודם לזה ע"ש. [...]

ב"ח בחכמה, פי' מה שאנו רואין ומוציאין בפ' מה שיש אל המלכות בחכמה שבה, הם ב' נקודות והגדילו ח' אחרות ונעשו י', וזהו ב"ת. והענין שכבר ידעת שכבר יש בה נקודה א' ממה שלקחה ממלכות עצמה כנ"ל, הרי נקודה א'. ועוד נקודה אחרת לוקחת ממוח חכמה המתפשט בנצח דז"א כנודע. והנה נודע כי חכמה שבנוקבא נגד פ"ק דנצח ז"א ויונקת ממוח חכמה שבו, משא"כ בכתר שלה שאינה לוקחת מוח בקו אמצעי רק מן

החסד. וכבר בארנו שהחסד אינו נכנס בגדלות, רק שהוא גורם הגדלה, כי כן עתה בנצח אע"פ שיש בו חסד א', אין אנו חושבין רק למוח חכמה שבו, כי החסד הוא המגדיל, ושמור כלל זה בידך שלא אצטרך לבארו תמיד, שלעולם אין החסד נחשב ונכנס במספר. ונמצא שיש בכאן שתי נקודות, אחד מנקודת החכמה עצמה של המלכות עצמה, וא' מוח החכמה שבנצח דז"א, ואחר כך חסד שבנצח גרם גדלות ח' נקודות אחרות, ונשלמו לי' כי ב' נקודות הנ"ל אינן בכלל ההגדלה רק ח' הבאים מחדש, וזהו ב"ת.

ג"ז בבינה, פ"י כי בבינה שבמלכות יש בה ג' נקודות. א' מחלקה שלקחה מן המלכות עצמה כנ"ל. עוד יש נקודה אחרת ממוח בינה שבתוך הוד ז"א כנ"ל בנצח. עוד לוקחת נקודה א' מן הוד אימא עצמה שבתוכה ניתן המוח כנ"ל, הרי ג' נקודות. ואז החסד שמתפשט בהוד ז"א הוא מגדיל ז' אחרים, וזהו ג"ז.

וא"ת גם בחכמה דמלכות נאמר שהם ג"ז, כי ג"כ לוקחת המלכות מנצח אימא שבו נתון המוח. והתשובה כי אלו נה"י דאימא שהם מתפשטין בז"א, כל עצמן במקומן אינן רק בבחי' הרגלים נ"ה ולא בבחי' ראש, פירוש כי נה"י דאימא נעשו כל אחד מהם ג"פ, ואע"פ שכל עיקרם אינן אלא נ"ה, עכ"ז בבואם לז"א משתנים, כי ב"פ עלאין נעשין בז"א חו"ב, וב"פ אמצעים ח"ג, וב"פ תתאין נעשין בז"א נ"ה ממש. אמנם כשנוקבא לוקחת עתה הארה מהם, אין הארה זו מועלת לה כלום, כי אין המלכות שיעור קומת שלה רק שיעור ב"פ תתאין אלו הנ"ל, וכשלוקחת הארה מהם נקרא ההארה (ג"כ) נ"ה, וא"כ לחו"ב שלה לא תועיל הארה זו, כי הארה זו לשימוש רגלים שהם נ"ה, והיא צריכה הארה לערך חו"ב שלה, א"כ אין הארה זו מועילה לה כלום.

וכן הענין בח"ג שלה, אינה יכולה לקבל הארה מנ"ה דאימא, כי הארת נ"ה אינה שוה לחו"ג שלה, ואע"פ שלוקחתו עכ"ז אינה עולה בשם ואינה נחשבת כלל. אמנם הארת נ"ה דאימא בנ"ה דנוקבא, זה תעלה בשם ותכנס בחשבון ודא כמ"ש בע"ה. ואמנם טעם זה עצמו שאמרנו בנ"ה דאימא שייך ג"כ בנ"ה דז"א, שאע"פ שודאי הוא כי כשלוקחת הנוקבא הארה מהמוחין שבנ"ה דז"א, בודאי שאין האור ההוא יוצא אלא דרך מלבוש שהוא דרך מסך לבושי נה"י אימא, ואח"כ דרך מסך נה"י דז"א, וא"כ כשיוצאין האורות ועוברין שם בוודאי שהם לוקחין מהם ויוצאין האורות של המוחין מלובשין באותן הלבושים ג"כ, וזה פשוט ואין להאריך בו. אמנם כמו שאותן אורות שלוקחת מנ"ה של אימא, אינם נכנסין במנין, כן נ"ה דז"א אינן נכנסין במנין, כי במקומם הם נחשבין לרגלים ולא למוחין, לכן אין עולין בחשבון רק בנ"ה דנוקבא, כי שם הם שוין האורות נ"ה בנ"ה, באופן שאין למנות ולחשוב רק המוחין ולא הלבושים.

וא"ת כמו שבנצח לא מנית רק המוח, גם בהוד לא תמנה רק המוח, ואיך הם ג"ז ומנית הוד דבינה. התשובה הוא כי אמת הוא שהטעם שאמרנו הוא מספיק לנ"ה דז"א גם בשניהן, כי אינן ראוין למנות רק עד הסוף דנ"ה דנוקבא, אמנם באמת אין טעם זה מספיק רק לקו ימין נצח שלה ולא בהוד. והענין כי הנוקבא נאחזת בשמאל תמיד, ואימא

דינין מתעריין מינה, ובפרט בקו שמאל שהם דינין, ולכן בבא הארת הוד במלכות ראוי לחשבה, כי כל מציאותה הם גבורות שהם בנין של המלכות, וגם הבינה עד הוד אתפשטת, וזה נראה היותה גבורות, ולכן ההוד שלה כולה קו שמאל נכנס במנין.

וכלל הדברים כי החסדים אינן נמנין לעולם, והמוחיין נמנין בב' מוחיין דחור"ב, ולבושיין דנ"ה דזעיר אנפין אינן נמנין לעולם עד למטה בנ"ה דנוקבא, כי שם הם שויין בהארתיין, ולבושי דנצח אימא הוא שוה לנ"ה דזעיר אנפין, ואינו נמנה ג"כ עד נצח דנוקבא, ולבושי דהוד אימא נמנין עם כולם בכל הקו שלה.

שער ההקדמות

(דף סח ע"ב)

סוד מצות ראשית הגז הנתן אל הכהן (א"ש, ג"כ במקומו בשער המצות בפרשת שופטים נתבאר דרוש זה היטב וע"ש).

ותחלה נבאר סוד אלפ"א בית"א דא"ט ב"ח ג"ז ד"ו וכו', כי היא בנויה על דרוש אורות המקיפים של האצילות כנזכר, וזה סדרה: הנה הכתר דאצילות הוא אל"ף דא"ט ומורה על הכתר לבדו, כי יש לו אור אחד מקיף בפני עצמו, והט"ס שתחתיו נפרדות ממנה ואינם נכללות במקיף שלו, וזהו ענין א"ט – אות א' לבדה ואות ט' לבדה.

וכן עד"ז הוא ב' אותיות ב"ח, כנגד החכמה כי החכמה שהיא אות ב', יש לה מקיף לבדה, וח"ס שתחתיה נפרדות ואינם נכללות בו.

וכן ב' אותיות ג"ז הם בבינה, כי הבינה שהיא אות ג', יש לה מקיף לבדה, וז"ס שתחתיה נפרדות ממנה. ואמנם נמצא כי כל הז' תחתונות קשורות יחד באות ז', ואין החסד שבהם נפרד מן ו"ס התחתונות להיות לו מקיף בפני עצמו, אבל המקיף של החסד הוא מקיף אל כל הז' תחתונות ומקשרם בקשר אחד, וכלם נכללים בזה המקיף של החסד ואין להם מקיפים אחרים אלא הוא, וזהו סוד הג"ז הניתן לכהן, כי מן אות הג' שהיא בינה יוצא אר"מ א' אל כל ז' התחתונות ביחד, אשר זהו סוד אותיות ג"ז. ואור זה ניתן מעיקרא אל החסד הנקרא כהן שהוא הראשון של הז' תחתונות, כדי שכל בחי' אור המקיף היוצא מן הג' שהיא בינה לצורך הז' תחתונות, שזהו כוונת ג"ז, יהיה כללותו ניתן בחסד הנקרא כהן – ראשית כלם, ויהיו כל הז' נכללים בו.

(דף פב ע"ג – פב ע"א, דרוש אטב"ח)

[מקבילות: עץ חיים, שער לה, פרק ד; מבוא שערים, שער ו, חלק א, דרוש ז, דף נב ע"ד – נג ע"ב]

ב"ח, הוא בחכמה, כי ב' הנקודות היו בה, הא' נקודה עצמה, והב' נקודה אחרת שלקחה עתה בזמן ההגדלה מן מוח החכמה דז"א המתפשט בנצח שבו. ואח"כ ע"י החסד אשר לוקחת מן הנצח דז"א כנז"ל, נתוספו בה ח' נקודות אחרות. ולפי שהב' נקודות האחרות

הם בפועל כנזכר, והח' לבדם הם באות ע"י הגדלת מימי החסד, לכן נתחלקו לב' חלוקות, שהם ב' וח', וזהו ב"ח.

וכבר נתבאר למעלה, כי מה שלוקחת מן המוחין עצמם שבז"א, נכנס בכלל החשבון. אבל מה שלוקחת מן החסדים אינם בכלל, לפי שהם הגורמים ההגדלה לאחרים, שהם הנקודות שבנקבה והמוחין שלוקחת מן ז"א, ועד"ז הוא בשאר הי' נקודות כמו שיתבאר.

ג"ז הוא בבינה, כי ג' נקודות יש בבינה שבה, הא' היא נקודה עצמה, והב' נקודה אחרת שלקחה ממוח הבינה דז"א המתפשט בהוד שבו, והג' נקודה אחרת שלוקחת מן הכלי של ההוד דאימא עצמה. וע"י החסד שלוקחת מן ההוד דז"א נתוספו בה ז' נקודות אחרות, וזהו ג"ז.

ואם תשאל, למה בחכמה שבה לא נכנס בחשבון נקודה אחרת שלוקחת מכלי דנצח דאימא עצמה, וגם בחכמה יהיו אותיות ג"ז. והתשובה היא כי הנה נה"י דאימא הנכנסים בז"א, הם בעצמם אינם רק בחי' רגלים שבה ולא בחי' ראש ומוחין, אלא שבהכנסם תוך ז"א נשתנו ונתעלו, כי ב' פירקין עילאין דנצח והוד דאימא נתהוו בבחי' ב' מוחין חו"ב דז"א, וב' פירקין אמצעיים נעשו ב' זרועות חו"ג דז"א, וב' פירקין תתאין נשארים במציאותם הא' שהם נצח והוד – ב' רגלין דז"א, ואלו ב' פירקין אינם משתנים ממציאיתם כמו הפירקין האחרים, ואמנם כשנעתקים עוד לבחי' הג' שהיא בנוק' דז"א.

הנה נודע שכל שיעור קומת הנקבה היא בתלת פירקין דנצח והוד דז"א [הגהה. אמר שמואל נלע"ד להגיה, ב' פירקין במקום בתלת], אשר בתוכם מתלכשים ב' פירקין תתאין דנצח והוד דאימא, אשר לעולם נשארו במציאות רגלים ולא מוחין כנזכר. ונמצא כי הארה שלוקחת הנקבה מנצח והוד דאימא, בין לחו"ב ובין לחו"ג שבה, אינה עולה בשם, אבל ההארה שלוקחת מנצח והוד דאימא, לנצח והוד שבה, עולה בשם ונכנסת בחשבון כמו שיתבאר, לפי שהכל הוא הארת רגלים, בין בבחי' אימא בין בבחי' הנקבה עצמה. וזה הענין עצמו הוא במה שלוקחת הנקבה, מן הכלים דנצח והוד דז"א עצמו, כי גם מהם לוקחת, לפי שכיון שהיא לוקחת מן המוחין הפנימיים, שבתוך נצח והוד דז"א כנודע, והנה הם מלובשים תוך ב' כלים, שהם הכלים דנה"י דאימא והכלים דנה"י דז"א, ולכן בצאת האור של המוחין עצמם מתוך ב' הכלים הנו' לחוץ אל הנקבה, מידי עברו יקח מהם, כי לא יצא ערום מבלי לבוש, ולוקח קצת מן הכלים ההם מה שצריך, ויוצא האור ההוא בהיותו מלובש תוך ב' הכלים ההם.

ונחזור לענין, כי כמו שהכלים דנצח והוד דאימא, אינם נכנסות בכלל חשבון נקודות הנקבה, רק בנצח והוד של הנקבה כנזכר. כן מה שלוקחת הנקבה, מן הכלים דנצח והוד דז"א אינם נכנסים בכלל חשבון, רק בנצח והוד של הנקבה. האמנם יש קצת שינוי בין הנצח והוד דאימא לנצח והוד דז"א, והוא כי נודע שהנוק' כל אחיזתה ומציאותה, הוא בשמאל שהיא גבורה, והנה אימא הנק' תבונה דינים מתערין מינה כנזכר במקומו, ובפרט בקו שמאל שבה שהם דינים, ובפרט בהוד שבה שהוא סיום קו השמאל, ובפרט

בפרק תחתון של הוד שבה שהוא הנכנס תוך הנקבה, והוא דין גמור. וזהו סוד ענין אימא דעד הוד דז"א אתפשטת כנזכר בספר התקונין וגם נתבאר אצלינו, וזה ראייה כי אימא היא גבורות. וכיון שכל בנין הנקבה היא מן הגבורות והדינים, לכן כל קו שמאל של כלי דאימא שהוא ההוד שבה המאירה בנוק', היא נכנסת בחשבון, אעפ"י שאינה אלא בחי' רגלים כנזכר, משא"כ בנצח והוד דז"א שאינם נכנסים בחשבון, רק בנצח והוד של הנקבה בלבד.

ובזה נתתרצה השאלה הנז"ל, כי בחכמה דנוק' לא נכנס בחשבון מה שלוקחת מכלי הנצח הימין דאימא, והיו אותיותיה ב"ח, אבל כבינה שבה נכנס בחשבון מה שלקחה מכלי ההוד השמאלי של אימא, ועד"ז הוא בגבורה והוד של הנקבה כמו שיתבאר, ולכן היו אותיות הבינה שבה ג"ז כנז"ל.

הכלל העולה, כי בחי' החסדים אינם עולים בחשבון לעולם, לפי שהם המגדילים ולא הנגדלים כנז"ל. גם הגבורות אינם נכנסים בחשבון, לפי שהם ג"כ בחי' המיין נוק' המגדילים את הנקבה כנזכר, זולתי בדעת שבה כמו שיתבאר הטעם במקומו. והמוחין עצמם שיש בז"א הם נכנסים בחשבון, בב' נקודות חו"ב שבה בלבד, ולא משם ולמטה. והטעם הוא לפי שאלו המוחין שבנצח והוד דז"א אינם מוחין ממש, רק מה שהם בראשו של ז"א בחו"ב שבו, אבל התפשטותם למטה בחו"ג ובנצח והוד דז"א, הם הארה בלבד בעלמא שנמשכת מהם. ולכן כאשר יחזור הארת המוחין ההם שבנצח והוד דז"א להאיר בחי' שלישית בנוק', והלואי שכל הארת המוח שבג' פרקי הנצח דז"א יספיק לעשות מוח החכמה שבה לבר, אבל אין בו כח להתפשט בתשלום הקו, בחסד ונצח שבה, וכן עד"ז בקו שמאל, ולכן אין המוחין עולין בחשבון אלא בחו"ב שבנקבה בלבד.

ועדיין צריכים אנו לתרץ קושיא א' הנמשכת מזה שאמרנו, והיא כי כיון שאלו המוחין שבנצח והוד דז"א אינם מוחין ממש, איך מהם נעשים ב' מוחין ממש בחו"ב דנוק'. ולבאר [דף פב ע"א] זה, נבאר מה שאמרו בספר הזהר בפרשת תצוה, כי דינים דכורא תקיפין ברישא ונייחין בסיפא. והענין הוא כי ע"י ב' חסדים המגולים שבנצח והוד דז"א, נתוסף כח המוחין שבהם ובוקעת הארתם בכלי הנצח והוד דאימא ונגלים, ועי"כ יש בהם כח לעשות בחי' מוחין בנקבה ממש, והרי כי יותר מאירים הם בסופא דז"א כפלים ממה שמאירים ברישא, כי כאן מאירים בנצח והוד דז"א, וגם עושים מוחין גמורין ברישא דנוק'.

עוד טעם אחר, כי החסדים המגולים אשר שם הם מאירים גם בנצח והוד של אבא, שבתוך נצח והוד דאימא, ואז גם הנצח וההוד דאבא נתוסף כחם ומאירים בנצח והוד דאימא אשר בתוך נצח והוד דז"א, משא"כ למעלה שהם חסדים סתומים.

טעם ג', כי מן החזה דז"א ולמטה, גם היסוד דאבא נגלה לבדו בלי כסוי יסוד דאימא הנשלם עד החזה כנודע. וזה היסוד דאבא שנתגלה בקו אמצעי דז"א, מאיר לצדדים בנצח והוד דאימא שבתוך נצח והוד דז"א, ונתוסף בהם אור עצום. והנה ע"י כל אלו

ההארות הנתוסף בהם, יש בהם כח ויכולת לעשות ב' מוחין חו"ב דנוק'. האמנם הלואי שיספיקו כל אלו ההארות כדי שיוכלו לעשות ב' מוחין, אבל אין עוד בהם כח להתפשט בתשלום ב' הקיום, ולכן אין אנו מכניסים בחשבון את המוחין ההם בחו"ג ובנצח והוד דנוק' כלל כמו שיתבאר.

ואמנם הארת הכלים דנצח והוד דאימא יש בהם שנוי, כי בקו השמאל דנוק' הם נכנסים בחשבון ככל הקו ההוא, אבל בקו ימני שבה אינה נכנסת בחשבון, רק בנצח שבה בלבד כמו שנתבאר הטעם. והארת הכלים דנצח והוד דז"א אינם נכנסים בחשבון, זולתי בנצח והוד שבה לטעם הנז"ל.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף סד ע"ב – סה ע"א.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 615 – 616.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 337 – 338.

מפרשים

באתי לגני	חלק א, עמ' פד – פה.
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לב.	
פתח עינים	דף לד ט"ב-ד.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' קצח – רא.
שמן ששון	על שער הכוונות, דף מא ט"ג-ד.

ביאור סדר הכוונות

תיקון חו"ב דיעקב

לאחר שעשינו לו כתר בתיבת א"ל עליון, מבקשים כעת

לעשות חו"ב דיעקב, יעקב עומד לפני ז"א, אחר בפנים,

מהארת נו"ה דמוחין דאבא, בתיבת גומל נכנסו הפרקין האמצעים דנה"י דאבא לרישא דז"א ונדרחו הפרקין תתאין דנה"י דאבא לחג"ת שבו, כך שעומדים בחי' חג"ת בחב"ד ונה"י בחג"ת, וזה מה שמפרט על נו"ה דנה"י דמוחין דאבא

שבחג"ת דז"א, שם נמצאים מאז תיבת גומל,

לפני פ"ע, פרקין עלאין

דנו"ה דז"א, לשון לפני, הכוונה לפניו או מולו, וזה כאן תיקון ב' מוחין חו"ב דיעקב.

מצוירים כמוחין המילויים העולה בגי' מ"ו של ב' שמות הוי"ה במילוי יודין בגי' ע"ב (בתיבת אלהי אברהם ראינו כי המלא בחב"ד, הפשוט בחג"ת והמילוי בנה"י, ועיין שם בליקוטי ביאורים מה שהבאנו "בעניין צורת המוחין"). עוד מצוירת בחי' נרנח"י נשמת המוח מעל ב' המוחין, והם כל אחד ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדות, כאן בניקוד חיריק וקובוץ כנגד נו"ה, ועוד מצוירים ב' כלים דחו"ב דיעקב שמבקשים לתקן, והם כמו הכלים דנוק' המבוארים בשער השמות (עץ חיים, שער מד).

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) מבאר מהרח"ו כי היסוד דאבא הוא קצר מן הנ"ה שבו, ועדיין לא נתפשט הוא עצמו זולתי הארה בלבד המתפשטת ממנו בקו האמצעי דז"א, לכן דעת דיעקב לא נתקן כעת אלא בהמשך לפני הפרק העליון דיסוד דז"א בסוף תיבת קונה הכל, לאחר שמסיימים נה"י דאבא להתפשט בז"א.

תיקון חו"ב דרחל

עתה מבקשים לתקן ב' בחי' חו"ב דרחל ע"י הגדלה המבוארת בדרוש א"ב דאטב"ח, ולהבין אותו עניין נביא כאן ב"ה את ההקדמה של סדר הכוונות של תיבת טובים מסיודור היר"א (נהר שלום, חלק א, עמ' 615; כוונות הרש"ש, חלק א, עמ' 337), וז"ל:

סדר בנין ותיקון פרצוף האחור דרחל בעמידה, שעדיין היא עומדת בבחי' נקודה כלולה מעשר נקודות, שהם העשר מלכויות דיי"ס הראויים לה. ועתה צריך להוסיף על כל נקודה ט"ס, לעשות מכל נקודה פרי' א', ויהיו עשרה פרצו' שוים זה את זה בשוה מן הטבור דז"א ולמטה (עץ חיים, סוף פרק ו משער יט).

ונזכיר איפה עומדים כעת ב' בחי' נ"ה דאו"א בפרטות. הנה"י דנה"י דאבא נמצאים בחג"ת דז"א מאז תיבת גומל, וכל פרקי נה"י דאימא כבר סיימו להכנס לתוך ז"א מאז התיבות הגדול הגבור והנורא. עוד נקדים כי ג' פרקין תחתונים דנה"י דאימא מתחלקים לג' פרקין בפרטות, וב' בחי' חו"ב דרחל יוצאות מב' פרקין עילאין דפרקין תתאין דנה"י דאימא – חב"ד דנה"י דנה"י. עוד נזכיר כי בראש העמידה העלינו י' מלכויות דנוק' מבריאה לשרש השני שלה מאחורי היסוד דז"א, ומאותן מלכויות או "נקודות" נבנות הספ"י שלה ע"י תהליך הגדלה המבואר בדרוש א"ב דאטב"ח.

עתה נבוא ב"ה לבאר את סדר הכוונה, והוא

להמשיך הארה דנו"ה דמוחין דאבא, והיא זוג של שמות אהי"ה הוי"ה בניקוד חיריק וקובוץ עם המוחין שהם מילויים העולים בגי' מ"ו של שמות הוי"ה במילוי יודין בגי' ע"ב,

לפ"ע דפ"ת דמוחין [דאימא], לפרקין עליונים דפרקין תחתונים דנה"י דאימא, פ"י לפרקים עליונים דנה"י דנה"י דאימא, ואותה הארה דאבא היא הגורמת להוצאת המוחין דאימא, והמוחין הם ד' שמות יה"ו במילוי עסמ"ב בקו ימין וד' שמות אה"י במילוי ייא"ה בקו שמאל,

שכפ"ע דנ"ה דז"א, שכנ"ל כבר נכנסו כל המוחין דמצד אימא לתוך ז"א, ולכן הפרקין עילאין דנ"ה דנה"י דאימא נמצאים בפרקין עילאין דנ"ה דז"א, **לתת בהם כח לתקן חו"ב דרחל**.

ולאחר שהאירו נו"ה דאבא בנו"ה דאימא ונתנו בהם כח לתקן חו"ב דרחל, מבאר התיקון דחכמה ובינה דרחל כל א' בפני עצמו, הכוונה שממשיכים עם הקו הימין – לתקן חכמה דרחל, ואח"כ נחזור לקו השמאל – לתקן בינה דרחל, וזה מ"ש **להמשיך ממוח חכמה דאימא**, והיא בחי' הנקודה השניה שלוקחת רחל – בחי' מוח אימא המתפשט בתוך ז"א, בנוסף לנקודה מלכות דחכמה של עצמה שבשרש השני מאחורי ז"א, ומדייק **שכפרק א' דנצח דז"א**, פרק העליון דנצח דז"א שהוא צד ימין של חב"ד דנה"י דז"א, **שהוא**, פי' הנצח דז"א,

הוי"ה בחיריק, חיריק הוא הניקוד של נצח,

ולתקן חכמה דרחל, אותה הארה ממוח נצח דאימא יוצאת לאחוריו של ז"א, בגובה חב"ד דנ"ה שלו, ומתקנת חכמה דרחל מנקודת המלכות דחכמה שבשרש השני שאחורי ז"א כנ"ל, כך שכעת יש לחכמה דרחל ב' נקודות – נקודה של עצמה והארת מוח חכמה דאימא, וזה הוא האות ב' של ב"ח דאטב"ח, ועוד חסר ח' חלקים אחרים כדי לעשות החכמה שלה כלולה מי', וזה נעשה

וע"י הארת החסד דנצח דז"א, שהוא כמו המים המגדילים את האילן, ולמעשה

שהוא הוי"ה בחיריק, ניקוד חיריק הוא כנגד נצח כנ"ל,

להגדילה, חכמה דרחל ממדת נקודה של עצמה עם עוד נקודה מהארת מוח חכמה דאימא, ע"י אותו חסד דנצח דז"א המגדיל ח' חלקים אחרים נוספים, לכן ב' ועוד ח', **ויהיה י"ס**, מדה שלמה, כי עי"ז נעשית החכמה דרחל מנקודה לספי' הכלולה מי' נקודות.

עתה עוברים להמשיך הכוונה בקו השמאל – בינה דרחל, וזה מ"ש

וגם להמשיך הארה מהוד דאימא, מ"ש כאן תיבות נוספות הארה מהוד דאימא ולא היתה מוזכרת בקו הימין הארה מנצח דאימא, פי' הארת הכלי דהוד דאימא והיא בחי' לבוש הוד דאימא, בנוסף להארת מוח בינה דאימא שבהוד דז"א כמבואר בספר עץ חיים (שער לה, פרק ד), וזו היא הנקודה הג' שלוקחת רחל עבור תיקון בחי' בינה שלה,

שהיא הוי"ה בקובץ, כי ניקוד קובץ הוא בהוד,

וגם ממוח הבינה שבתוכו, פי' אור מהתפשטות מוח הבינה בכל הקו השמאלי, ואור זה מיועד להוד דז"א להיות לו מוחין (פתח עינים החדש), וזו היא הנקודה הב' שלוקחת רחל עבור תיקון בחי' בינה שבה,

שהיא הוי"ה בקובץ, פי' הוד דז"א שבו מלוּבש מוח הבינה כנ"ל, ולכן הניקוד הוא קובץ ולא צירי שהוא הניקוד של בינה,

לתקן בינה דרחל, אותה הארה ממוח הוד דאימא יוצאת לאחוריו של ז"א, בגובה חב"ד דנ"ה שלו, ומתקנת בינה דרחל מנקודת המלכות דבינה שבשרש השני שאחורי ז"א, כעת יש לבינה שבה ג' נקודות – נקודת מלכות דבינה של רחל עצמה, הארה מוח בינה דאימא המתפשט בז"א ועוד לבוש הוד דאימא, וזה הוא האות ג' של ג"ז דאטב"ח, וחסרים ז' חלקים אחרים כדי לעשות הבינה שלה כלולה מי', וזה נעשה

וע"י הארת החסד דהוד [דז"א (סידור רחובות הנהר)], שהוא כמו המים המגדילים את האילן, ולמעשה

שהיא הוי"ה בקובוץ, ניקוד קובוץ כנגד הוד,

להגדילה, הבינה דרחל ממדת ג' נקודות, הנקודה של עצמה עם עוד ב' נקודות ממוח בינה דאימא והלבוש דהוד דאימא, ע"י אותו חסד דהוד דז"א המגדיל ז' חלקים אחרים נוספים, לכן ג' ועוד ז',

ויהיה י"ס, מדה שלמה, כי ע"ז נעשה הבינה דרחל מנקודה לספ"י הכלולה מי' נקודות.

וב"ה נפרט מה שמצויר בסידור

בקו הימין מוח דאבא – נרנח"י נשמת המוח שהם ב' שמות אהי"ה הוי"ה בניקוד חיריק, מעל המוח עצמו שהוא מילוי העולה בגי' מ"ו של הוי"ה במילוי יודין בגי' ע"ב, כנגד הארת נצח דאבא

מוח דאימא – נרנח"י נשמת המוח שהם ב' שמות אהי"ה הוי"ה בניקוד חיריק, כנגד הארת נצח דאימא, מעל מוח חכמה דאימא, שהוא ד' שמות יה"ו במילוי עסמ"ב

ב' נקודות – שם הוי"ה בניקוד חיריק, כנגד הארת חכמה דאימא, עם נקודת המלכות של רחל עצמה (כך שיש ב' חלקים להתחיל איתם, וחסד דנצח מגדיל ח', לכן ב"ח)

שם הוי"ה בניקוד חיריק, כנגד חסד דנצח דז"א המגדיל ח' חלקים נוספים

ג' כלי חכמה דרחל ומעליהם רשום ב' אותיות ב"ח דאטב"ח

ובקו השמאל מוח דאבא – נרנח"י נשמת המוח ב' שמות אהי"ה הוי"ה בניקוד קובוץ, מעל המוח עצמו שהוא מילוי העולה בגי' מ"ו של הוי"ה במילוי יודין בגי' ע"ב, כנגד הארת הוד דאבא

מוח דאימא – נרנח"י נשמת המוח שהם ב' שמות אהי"ה הוי"ה בניקוד קובוץ, כנגד הארת הוד דאימא, מעל מוח בינה דאימא, שהוא ד' שמות אה"י במילוי ייא"ה

ג' נקודות – שם הוי"ה בניקוד קובוץ כנגד הארת בינה דאימא, עם לבוש הוד דאימא – שם אהי"ה במילוי אלפין (בסידור המודפס מסודרים ג' שמות הוי"ה בניקוד קובוץ, וכותבים המפרשים (באתי לגני, ח"א, עמ' פה; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רא) שכנגד לבוש הוד דאימא צריך להיות שם אהי"ה דאלפין, ולשונם מובא בליקוטי ביאורים), ועם עוד נקודת המלכות של רחל עצמה (כך שיש ג' חלקים להתחיל איתם, וחסד דהוד מגדיל ז', לכן ג"ז)

שם הוי"ה בניקוד קובוץ, כנגד חסד דהוד דז"א המגדיל ז' חלקים נוספים

ג' כלי בינה דרחל, ומעליהם רשום ב' אותיות ג"ז דאטב"ח

ונציין כי בסידורי כוונות היר"א (סידור נהר שלום, חלק א, עמ' 616; סידור כוונות הרש"ש, חלק א, עמ' 338) לא מצויים המוחין דח"ב דאימא הנ"ל (ד' שמות יה"ו מלאים וד' שמות אה"י מלאים כנ"ל), אלא מצויר בחי' נרנח"י בלבד, והם מצויים בסידור המודפס (חלק ב, דף סה ע"א).

למעשה נתקנות ב' בחי' חו"ב דרחל ע"י הארות מנו"ה דאו"א הניתנות אחרונות בלכסון (עיין כוונות הנסירה).

ליקוטי ביאורים

בעניין צורת המוחין במשך בנית רחל

ע"י א"ב דאטב"ח

במשך הברכה הראשונה של העמידה נבנות ספי' פרי' רחל ע"י א"ב דאטב"ח: בתיבת טובים – חו"ב, בתיבת זוכר חסדי אבות – חג"ת, ואח"כ בתיבת ומביא גואל לבני בניהם – נה"י. ובסידור רואים כי משתנה הזכרת בחי' מוחין של אימא בסדר הכוונות של בנית אותן בחי' – חו"ב חג"ת נה"י: ד' שמות יה"ו ואה"י בכנית חו"ב, אהי"ה דיודין בגי' קס"א בכנית חג"ת, ובכנית נה"י לא רשום שום בחי' מוחין.

ובספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' ר – רא) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ויש לבאר בס"ד אודות סיבת השינוי למה במוחין דג"ר של הנוק' (חו"ב שלה) בסידור בעמוד ס"ה ע"א סודר נרנח"י וגם מוחין, ובחג"ת שלה בעמוד ט"ט ע"ב סודר רק קס"א, ובנה"י בעמוד ע' ע"א לא סודר כלום. הנה בסידור היר"א הנדמ"ח ע' 616 באמת לא הובאו שם המוחין האלו רק נרנח"י דנו"ה. ובספר באתי לגני דף פ"ה ע"א כתב ג"כ דבכל כת"י שעיינ בכלל לא הובאו מוחין אלו וכנראה דיש כאן ט"ס, ונראה לתרץ דהמוחין שהובאו דוקא בחו"ב הוא משום דעיקר המוחין הם תמיד בחו"ב ולא בחג"ת ונה"י. וזה דוחק דהרי בשאר מקומות מסודרים המוחין גם בחג"ת ונה"י, ועדיף אולי לומר שזה ט"ס, אם כי אין להקשות מסידור היר"א על סידור דידן שהוא בעקרו מסדר הרד"מ, דגברא

אגברא לא רמינן, ומה שלא סידר הקס"א, אלא דוקא בחג"ת הוא משום דבשער הכוונות דף ל"ב ע"ב לא הוזכר הקס"א אלא לגבי החג"ת, ואם כן אין לך אלא חידושו ואף שאמנם שם בע"א הוזכר לכוין הקס"א גם במלת קונה לנוק' בכללות, מ"מ מדחזר ופירט זה בחג"ת אם כן אין בכלל אלא מה שבפרט. עוד עורר בספר באתי לגני דף פ"ט ע"ב אודות שלא סודר נרנח"י בחג"ת ובנה"י כמו שסודר בחו"ב.

אמנם באמת הדבר מבואר להדיא בע"ח שער ל"ה פרק ה' להדיא, דרק בחו"ב שם הם מוחין אמיתיים דאימא, מכיון שהמוחין המתפשטים בנה"י דז"א בלאו הכי אינם מוחין אלא הארות, ואם כן הלואי שיספיק לעשות מהארות אלו מוחין בחו"ב דנוק' אבל לא יותר, ולסיבה זו סודרו המוחין רק בחו"ב ולא בחג"ת ונה"י, ובזה יתורץ ג"כ למה לא סודר נרנח"י בחג"ת ונה"י, די"ל דרק איפה שיש מוחין מסדרים גם הנרנח"י וק"ל, עכ"ל.

בעניין הג' נקודות בסדר כוונת ג"ז דאטב"ח

הערה על סידור המודפס

בסידור המודפס (חלק ב, דף סה ע"ב) מצוירות הג' נקודות שמהם מגדילים בחי' בינה דרחל ע"י אותיות ג"ז דאטב"ח כג' היוו"ת בניקוד קובוץ, וכן מצויר בסידור היר"א "נהר שלום" (חלק א, עמ' 616) ובסידור היר"א "כוונות הרש"ש" (חלק א, עמ' 338).

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' פה) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: בהק' בעמוד שלפני כתב להמשיך הארה מהוד דאי' שהיא הוי"ה בקבוץ. וזה לא מובן, שההארה מהוד דאי' הכוונה מלבוש דהוד דאי', והוא אהי' דאלפין, וכמו שמצייר בב' בחי' כף וקץ, וכנראה שיש כאן ט"ס, עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' רא) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ג' היות בניקוד הוד הם, מוח בינה דאימא, כלי הוד דאימא, חסד דהור דז"א, וכתב בספר באתי לגני דף פ"ה ע"א, כי לדעתו הויה שלישי המורה על כלי הוד דאימא ור"ל הארת לבוש, היא ט"ס ובמקומה צריך להיות אהי"ה דאלפין, כמו שסידרו לקמן בדף ס"ט ע"ב, ודע דבסידור היר"א (הנד"מ נהר שלום, חלק א) ע' 616 לא סודר כאן בחכמה ובבינה אלא הוי"ה אחת דחסד שהוא בכל אחד מהם, עכ"ל.

קוונה הכל

חלק א

הקדמה

היות והוא ארוך ומורכב ממהלכים שונים, חלקנו סדר הכוונות של תיבת קוונה הכל לד' חלקים, כשכל חלק יכול החלקים הפרטים הנוגעים לו – בפרט ביאור סדר הכוונות וליקוטי ביאורים, וזה תוכן החלקים:

א	סדר המתקת הגבורות דאו"א שבז"א
ב	גילוי יסוד דז"א
השלמת המשכת המוחין דגדלות דאבא עם עלית הפרקין
דחית המוחין דקט'
ג	סדר המשכת החסדים והגבורות ליסוד דז"א
המתקת הגבורות
הכפלת החסדים ועליתם לג"ר דז"א
ד	תיקון הכתרים דז"א ודרחל
המשכת המקיפים ל"ם דצלם ע"ג רישא דז"א
תיקון נו"ה דז"א
תיקון חח"ן בג"ה דנוק'
תיקון דעת דיעקב ורחל
תיקון י"ג תיקוני דיקנא דיעקב

הכוונה הראשונה של סדר כוונות תיבת קוונה הכל – סדר המתקת הגבורות דאו"א שבז"א, אינה מבוארת בספר שער הכוונות, אלא מקורה הוא דרוש אמנון ומואב שבספר שער הפסוקים (פר' וירא, דף ה ע"ד – ט ע"א), ואותו דרוש עוד מובא בשינוי קצת בספר ליקוטים חדשים מהאר"י ז"ל וממהרח"ו ז"ל (שלשה דרושים, עמ' 58 – 60). כוונה ראשונה זו עוד מבוארת בספר נהר שלום (הגהות על סידור של הרש"ש, דף כח ע"ד).

ומפורסמים דברי הרש"ש זי"ע המעיד על עצמו שם (דף כח ע"ב), וז"ל: וענין עליית מ"ן דגבורה דאו"א בקוונה הכל שנתבארו בדרוש עמון ומואב [שער הפסוקים, פר' וירא], כבר אמרתי כי זה כמה שנים אני מכוין על פה מה שחנני ה' ית' עד שאכתוב העמידה כראוי עם כל פרטיה בע"ה, ועכ"ז כתבתי ענין זה לפי פשט משמעות הענין, עכ"ל.

עניין וסדר הכוונה בקצרה

בקריאת שמע נכנסו המוחין דו"ק דגדלות דאימא לז"א, ואז התגלתה והתפשטה הארת ה' גבורות דאימא בז"א, אמנם שרשי אותן גבורות נשארן למעלה ולא התפשטה הארתן למטה כי אם עד החזה דז"א מפחד אחיזת הקלי' שלמטה משם מקום אחיזתן, וכך נשארות הגבורות למעלה עד שנכנסים בז"א המוחין דגדלות דאבא המשביתים ומבטלים את הקלי' בסוד המחשבה עילאה.

בתיבת אלהי אברהם וכו' נכנסו הפרקין תתאין דנה"י דאבא לרישא דז"א, ובהמשך בתיבת גומל נכנסו הפרקין האמצעים דנה"י דאבא לג"ר דז"א, ונדחו הפרקין תתאין לחג"ת דז"א, ואז יש בהם כח לבטל אחיזת הקלי' משם, ובכדי לרדת בהמשך בגופא דז"א למטה מהחזה, מתחברות כעת שרשי הה' גבורות שביסוד דאימא עם הה' גבורות שביסוד דאבא, חוזרות ועולות אותן גבורות עם כללותם וכללות כללותם שבחזה דז"א ממטה למעלה עד מקום או"א בסוד מ"ן, ואמנם משאירות רשימו למטה במקומם, כי כל דבר שבקדושה לעולם נשאר הרשימו שלה תמיד קיים, אעפ"י שעיקר הקדושה נסתלקה אח"כ משם.

ע"י עלית הגבורות דאו"א לשרשם בסוד מ"ן מתייחדים התריין מזלין נוצר ונקה דדיקנא קדישא דז"א, ע"ז נמשך אור גדול ממזל ונקה לדעות דאו"א, ואז מזדווגים או"א ומולידים י' גבורות אחרות. אלו גבורות החדשות יצאו ע"י מ"ן דמוחין דגדלות, ולכן הן מעולות ומתוקות מן הי' ראשונות שבאו לז"א בהיותו בן ו"ק. מתחברות אלו עם אלו, ואז מתמתקות ומתבסמות הגבורות הישנות ע"י החדשות, ויורדות יחד להתחבר עם י' הגבורות דרשימו שלהן למתקן, ואז יורדות כולן – סך הכל ל' גבורות, עד דעת דז"א, ועתה אין להן פחד פן יתאזו בהן הקלי' ברדתן למטה תוך גופא ז"א, לתקן ולבנות משם פר' רחל.

מקורות

שער הפסוקים

(פר' וירא, דף ה ע"ד – ט ע"א)

[מקבילה: ליקוטי תורה, פר' וירא, דף לא ע"ב – לב ע"א]

(מזולתו) סוד עמון ומואב מה עניינם, וכבר ביארו קצת עניינם בס"ה במדרש הנעלם וע"ש. והענין הוא, דע כי עמון ומואב הם ב' קליפות נאחזות ויונקות בשתי ההי"ן של שם ההוי"ה. ועמון הוא יונק מן ה' ראשונה – בינה, ומואב מן ה' אחרונה – מלכות, כנזכר בספר הזהר. והנה כפי זה יקשה איך נולד מואב בראשונה, ואחריו עמון שלא כסדר ב' ההי"ן הנזכר. והענין הוא, דע כי עמון הם אותיות נועם שהיא ה' ראשונה –

בינה, בסוד ויהי נועם ה' אלהינו עלינו (תהלים צ, יז) דעלמא דאתי איקרי נועם, שהוא שם אהי"ה במלוי יודין שהוא קס"א, ונעם חסר וא"ו ע"ה בגימטריא קס"א. ונודע כי שם זה הוא בבינה, גם נועם מלא וא"ו בגימטריא קס"ו, שהוא האחוריים של ההוי"ה דמלוי ס"ג שהיא בבינה, העולה בגי' קס"ו כנודע אצלינו. והקליפה הנאחזת בה מתהפכת מנועם לעמוך.

האמנם דע, כי קליפה זו הנקראת עמוך איננה נאחזת ממש באימא עלאה הנקראת בינה, כי שם אין אחיזה אל הקליפות. האמנם היא נאחזה במלכות של התבונה המתלבשת בז"א, אשר ממנה נעשת לאה אשתו הנקראת קשר של תפילין. וכבר הודענוך כי לאה זו נקראת בשם בינה בכל ספר הזוהר, יען כי ממלכות דתבונה היא נעשית, והיא אשר אנו קורים עתה נועם, וה' עלאה אשר בה נאחזת הקליפה הנקראת עמוך.

ומן רחל אשת זעיר הנקראת ה' תתאה יצתה הקליפה הנקראת מואב. ולפי שלאה היא אחוריים של בינה שהיא שם הוי"ה דס"ג, ולכן נקראת לאה זו נועם מלא וא"ו העולה בגימטריא קס"ו, שהם אחוריים דהוי"ה דס"ג, ולכן הקליפה הנאחזת בה, גם היא נקראת עמוך מלא וא"ו הפך נועם. וכבר הודענוך כי כל קליפה וקליפה, לוקחת ניצוצות קדושה ומערבתן עמה. והנה ניצוץ קדושה שלקחה הקליפה הזאת הנקראת עמוך, היא בחי' נעמה העמונית אשר היתה ניצוץ קדושה ונשאת לשלמה ע"ה, כי היא בגימטריא עם הכולל כמו נועם. וניצוץ הקדושה שנתערבה בקליפה הנקראת מואב, היא רות המואביה, לפי ששם אדני"ה הוא במלכות ה"א התאה, וכאשר תמלאהו בגימטריא תרע"א, ואם תסיר ממנו אותיות הפשוטות שהם בגימטריא ס"ה, ישאר בגימטריא רות.

ועתה נבאר תירוץ אל הקושיא שהקשינו למעלה, כי מאחר שכפי האמת הבכירה היא ה"א עלאה, והצעירה היא ה"א תתאה, איך הבכירה ילדה מואב, והצעירה גם היא ילדה עמוך. והענין הוא כי עמוך יש לו ב' בחינות, כי בבחינה הראשונה – עמוך קדם, והוא הבכור קודם מואב, לפי שהוא בסוד ה"א עלאה, ואחריו יצא מואב בסוד ה' תתאה שניה. אמנם אח"כ נתבטל עמוך הא', ואח"כ חזר ונתגלה פעם שנית. ובערך הפעם הזאת השנית נמצא כי מואב הוא מן הבכירה ועמוך מן הצעירה, אבל בפעם הראשונה ודאי הוא כי עמוך יצא ראשונה.

ובזה יתבאר טעם נכון למה בן הבכירה נקרא מואב ולא נקרא בן אבי, ע"ד בן הצעירה שנקרא בן עמי ולא נקרא עמוך. ויובן עם מה שנתבאר, והוא כי כאשר יצא בתחלה נקרא עמוך, וכאשר נתבטל וחזר ונתגלה בפעם השנית נקרא בן עמי, פירוש בן עמוך הראשון, כי זה השני מכח עמוך הראשון נמשך ולבנו יחשב, ובערך זה אמו תקרא צעירה, יען כי ילדתו אחר שנולד מאב, ואולי כי זהו טעם רבוי מלת גם באומרו והצעירה גם היא, להורות כי נולד ב"פ משא"כ במואב, כי לא נתבטל והוא הוא מאב הראשון, ולכן נקרא מואב ולא בן אבי.

וצריך שנרחיב עוד בביאור ענין זה, ואגב זה יתבאר עוד טעם, למה זה נקרא על שם האב מואב, ולא כן עמון שלא נתייחס אל אביו. כבר הודעתוך ענין ז"א, איך בראשונה בזמן היניקה היה בן ו"ק בלבד, ואח"כ הגדיל על ידי מוחין דגדלות. גם הודעתוך איך בו אורות כפולים – מוחין מסטרא דאבא ומוחין מסטרא דאימא, והם מתלבשים תוך נה"י דאבא ותוך נה"י דאימא, ואח"כ מתלבשים תוך ז"א.

גם נתבאר אצלינו בשער התפלה, איך בתחילה נכנסים לתוך זעיר שש פירקין של נה"י דאימא ועדיין אז נקרא הזעיר בן ו"ק, ואז מתגלים הארת ה' גבורות ומתפשטים בגופא דזעיר, אעפ"י שעדיין לא נכנסו תלת פירקין קדמאין דנה"י דאימא, וממקומם מאירים הגבורות ויורדים תוך זעיר.

וכבר הודעתוך כי לאה ורחל, פרצופיהם נעשים על ידי הגבורות, ונמצא כי בהתפשט הגבורות תוך זעיר, תכף נעשה פרצוף לאה אחורי ראשו, במקום המכוסה עד החזה כנודע. וכאשר אח"כ מתפשטות הגבורות יותר למטה מהחזה, במקום המגולה, נעשה פרצוף רחל, ולהיות כי עדיין המוחין שמצד אבא לא נכנס תוך זעיר, ונודע כי הם המבטלים את הקליפות שלא יתאחו בזעיר, כי הנה הם בסוד המחשבה עילאה דברית וזריקת ש"ך ניצוצין של הדינים כנודע, ולכן כל זמן שלא ירדו תוך זעיר, הנה הקליפות נאחזות באותם הגבורות, כי שם מקום אחיזתם כנודע.

והנה הם נאחזות בסדר מורד הגבורות, כי תכף ברדתם אל מקום לאה, נאחזות שם ונעשות בחי' מואב (נלע"ד שצ"ל עמון), ואח"כ ברדתם אל מקום רחל, נאחזות שם ונעשית בחי' עמון (נלע"ד שצ"ל מואב), ובבחי' זו תקרא הבכירה לאה והקטנה רחל, וכעד"ז קדם קליפת עמון למואב. ונמצא כי כל זה בעוד שעדיין החסדים לא נתלבשו תוך זעיר ונשארו כדמיון צל על ראשו, לפי שעדיין לא נכנסו המוחין מצד אבא המשביתים את הקליפות. ואעפ"י שיתאחו בגבורה כנזכר, אינו כ"כ קושי ופגם למעלה כמו אילו ירדו גם החסדים והיו מתאחזים גם בהם ח"ו, כי היה פגם גדול מאד. ולא עוד אלא כי אדרבא בכוונת מכוין הוריד המאציל בתחלה את הגבורה, טרם בא המוחין דמצד אבא, כדי לתת קצת השפעה וחיות מוכרח אל הקליפות, בסוד (תהלים קג, יט) ומלכותו בכל משלה, מבחי' הגבורות אשר בהם שרש הקליפות בסוד שמרי היין, משא"כ בחסדים.

ואמנם אח"כ נכנסים בזעיר תלת פירקין קדמאין דנה"י דאימא ביחד עם תלת פירקין תתאין דנה"י דאבא, כדי שלא יתאחו הקליפות גם בחסדים דמצד אימא ובג"ר, משא"כ בשית סטרין תתאין דאימא, כי אין חשש כל כך אם יתאחו בהם. ולא עוד אלא כי גם הוצרך הדבר לכך כנזכר, ואז ברדת ג"ר של אימא עם ג' תתאין דאבא ביחד, הנה הה' חסדים הם תוך הדעת שמצד אימא, וכבר עתה אין חשש מן החיצונים כנזכר.

והרי נתבאר איך הגבורות נכנסים ומתפשטים תחלה בזעיר קודם החסדים. ואמנם החסדים כאשר הם מתפשטים בזעיר, הוא לצורך בנין פרצופו עצמו, משא"כ בגבורות שהם לצורך לאה ורחל כנזכר.

ודע כי מ"ש כי הגבורות מתפשטות תחלה בזעיר, אינו רק הארתם בלבד, היא אשר ירדה בזעיר טרם החסדים. אמנם הגבורות עצמם ושרשם אשר בדעת דזעיר, בג"ר דמצד אימא, אשר אלו הם הצריכות לירד למטה עד רחל לצורך פרצופה, כי מהם נעשת כנודע, עדיין לא ירדו גם הם, כי מה שירדו הוא הארתם לבד, אשר מהם נעשת פרצוף לאה כנודע, ולא משרשם עצמם.

והנה הגבורות האלו עצמם הנקראים שרש אינם יורדות למטה, יען כי מפחדים פן יתאחזו הקליפות גם בהם, כי הם גבורות תקיפין כנודע, ואעפ"י שכבר נכנסו ג' תתאין של אבא, עכ"ז לא יספיקו רק למנוע אחיזתם בחסדים, אבל לא יספיקו למנועם מהתאחזו בשרשי הגבורות עצמם כי שם עיקר אחיזתם, ולכן לא ירדו גם הם, כי הנה לתת חיות המוכרח אל הקליפות כבר הספיק להם במה שנתאחזו בהארת הגבורות שירדו למטה כנזכר, ולכן אלו הגבורות נשארות למעלה, ואינם יורדות עדיין. והנה עתה בהכנס תלת פירקין תתאין דנה"י דאבא, נכנס גם כן קצת מן היסוד דאבא להיותו ארוך, ואינו קצר כיסוד דאימא נוקבא, ואז מתבטלת אחיזת הקליפות בלאה, ואז בחי' עמון הראשונה אשר נאחזה בלאה נפסקה ונתבטלה.

אמנם בחי' מואב שנתאחזה למטה ברחל לא נתבטלה, לפי שעדיין לא נכנסו רק תלת פירקין תתאין דנה"י דאבא, ועומדים למעלה במוחיין ברישא דז"א, כנגד מקום לאה בלבד, ושם אזרו כח לבטל אחיזת הקליפות משם בלבד, שזה גם כן הוא הטעם למה לא ירדו שרשי הגבורות עצמם למטה ברחל מתחלה, לפי שאין כח בתלת פירקין תתאין דנה"י דאבא העומדים למעלה בראש זעיר, לבטל אחיזת הקליפות למטה ברחוק מהם בגבול רחל. ולכן כיון שאינם רוצות לירד למטה עד רחל מפחד זה, לכן אינם נכנסות כלל תוך זעיר, ונשארות צל על ראשו למעלה, עד אשר יכנסו גם כל הפירקין קדמאין של אבא, כי אז ישתלשלו פרקין תתאין דאבא למטה עד גבול רחל, ואז יהיה בהם כח לבטל אחיזת הקליפות משם.

והנה שרשי אלו הגבורות מוכרחים לירד עד למטה לתקן פרצוף רחל, ואמנם יש להם פחד לירד כנזכר, וע"כ מה הם עושים, הנה אלו הה' גבורות של יסוד דאימא מתחברות עם הה' גבורות שביסוד דאבא, ואלו העשר גבורות חוזרות ועולות ממטה למעלה עד מקום או"א בסוד מ"ן, וגורמין זווג ב' אל או"א, ומולידים ה' חסדים מצד אבא וה' גבורות מצד אימא. והנה הם עשרה אחרים, והנה הודענוך כי כל דבר שבקדושה לעולם נשאר הרשימו שלה תמיד קיים, אעפ"י שעיקר הקדושה נסתלקה אח"כ משם, וכפי זה נמצא כי יש כאן שלשים גבורות, כי עשרה גבורות היו בתחלה, ה' דאבא וה' דאימא.

והשאירו רישומם למטה טרם עלותם, וכשעלו אח"כ בסוד מ"ן כנזכר, הרי הם עשרים. וע"י הזווג ירדו עשרה אחרות כנזכר, הרי שלשים גבורות, וכולם לצורך רחל.

הגהה. ונלע"ד חיים כי ה' חסדים אלו דאבא הם גבורות, כי הרי מכח מ"ן דגבורות נעשו, אמנם נקראים חסדים בערך אותם של אימא שהם גבורות גמורות. וכמו שמצינו בענין ה"ח שביסוד דאימא שאינם אלא גבורות של אבא שהוחלפו וניתנו ביסוד דאימא, ונקראים חסדים בערך גבורות של אימא, כנלע"ד.

וסוד זווג זה הב' שזכרנו פה, הנה נרמזו אצלינו בביאור ברכת אבות במלה קונה הכל, שהוא מזל העליון הנקרא ונקה, והוא אותיות קונ"ה המזווג לאו"א וע"ש. והנה עתה בזווג הב' זה אשר נולדו עשרה גבורות אחרות, נתחברו עם הראשונות ונתמתקו ונתבסמו על ידם, לכן אין עתה פחד עליהם פן יתאזו בהם הקליפות ברדתם למטה ברחל, ועי"כ יורדים יחד כולם למטה עד רחל תוך ז"א, ומתקנים ובונים פרצוף רחל. והנה ברדתם כנגד גבול לאה, חוזרת לקדמותה קליפת עמון להתאחו שם, ומה שנתבטל חזר עתה למקומו, ונשתנה שמן ונקרא בן עמי להורות על זה, כי מן עמון הא' שנתבטל נמשך הבן הזה, משא"כ במואב, ונמצא כפי זה כי עמון הוא הצעיר ומואב הבכור.

ליקוטי תורה

(פר' וירא, דף לא ע"ב – לב ע"א)

סוד עמון ומואב. דע כי הלא עמון ומואב הם ב' קליפות אוחזים בב' ההין שבשם, כי עמון ה' עילאה בינה מאוב ה' תתאה מ"ל כמ"ש בזוהר, וא"כ קשה איך מואב יצא ראשון ואח"כ נולד עמון, והנה נהפך הוא למעלה בב' ההי"ן. אך הענין הוא כי עמון אותיות נועם, כי ה' ראשון נקרא נועם, ויהי נועם ה' אלהינו – עלמא דאתי נקרא נועם, והקליפה הנאחו בה מתהפך מנועם לעמון, כי נועם חסר ו' גי' אהיה דיודין קס"א, והוא בבינה גם נועם במילוי ו' גימ' קס"ו שהוא אחוריים דס"ג של הבינה ג"כ. אמנם קליפת עמון זה אינה באמא עילאה עצמה, רק במ"ל דתבונה שנעשה ממנה בחינת לאה קשר של תפילין. ובחינת לאה זו הנקרא' תמיד בינה כנודע, והוא שאנו קורין אותה נועם וה' ראשונה ממנה יצא עמון, ומן רחל ה' תתאה יצא מואב, ולפי שלא אחוריים דבינה שם ס"ג נקרא היא נועם בו' שהוא קס"ו אחוריים דס"ג, וכנגדה עמון ג"כ מלא בו'.

ונודע כי הקליפה לוקחת לעולם ניצוצי קדושה מעורבת [עמה], לכן מה שלקחה קליפת עמון סוד נעמה העמונית, כי היא גי' נועם דקדושה, וכן מה שלקחה קליפת מואב הוא רות המואביה, והוא כי שם אדני ברחל ומילוי גימ' תרע"א תסיר ממנו שם אדני תשאר רות המואביה.

ועתה נבאר קושיא ראשונה, כי איך נקרא בן הבכירה מואב ובן הצעירה עמון, כי ראוי להיות היפך כי עמון ה' עילאה ומואב ה"ת. אך הענין כי עמון יש לו ב' בחינות, בתחלה

הוא קודם והוא בכור קודם מואב בסוד ה"ר, ואחריו יצא מואב ה"ת ב', אך אח"כ נתבטל אותו עמון הראשון וחזר עתה ונתגלה פעם ב', ובדרך פעם ב' נקרא מואב מן הבכירה ועמון מן הצעירה, אך בפעם הראשון בודאי עמון יצא ראשונה. ובוזה תבין ענין נאה למה בן הבכירה נקרא מואב ולא בן אבי, ובן הצעירה נקרא בן עמי ולא עמון. אך הענין הוא עם מ"ש כי הראשון נקרא עמון, אך שנתבטל וחזר להתגלות פעם ב' נקרא ב"ן, לכן נקראו בן עמי, פי' בן עמון הראשון מכח הראשון יצא זה אח"כ וכאלו הוא בנו, לכן נקרא בן עמי כמו בן עמון הראשון, וא"כ בערך זה נקרא אמו צעירה כי ילדתו אחרי מואב. ואולי זה ריבוי גם באמרו והצעירה גם היא ילדה, להורות כי ב"פ ילדתו כנוד'. אמנם מואב לא נתבטל והוא המואב הראשון, לכן לא נקרא בן אבי כמו שנקרא בן עמי.

ונבאר ענין זה, ובוזה יובן ג"כ למה מואב נקרא ע"ש האב משא"כ בעמון. והענין כי הלא ז"א בתחלה הוא בסוד ו"ק לבד, ואח"כ נתגדל ע"י מוחין דגדלות, ונודע כי יש לו מוחין דאו"א ובאין מלובשין בנה"י דאו"א. וכבר נתבאר אצלינו, ובפרט בסדר התפלה וק"ש, כי תחלה נכנסין ו"פ תתאין דנה"י דאמא, ועדיין נקרא הז"א בבחנית ו"ק לבד, ואז מתגלים הארת ה"ג ומתפשטין בז"א כנודע (אע"פ שלא נכנסו ג' פרקין קדמאין דאמא וממקומן מאירים ויורדין תוך ז"א, והנה תחלה נכנסין הגבורות ומתפשטין בז"א כנודע). וכבר ידעת כי לאה ורחל מן הה"ג עיטרא דגבורה נעשו ב' פרצופים, לכן בתחלת ירידת וכוניסת הה"ג תוך ז"א בראשו, אז נעשה פרצוף לאה במקום המכוסה, ואח"כ יורדים הגבורות יותר למטה עד מקום רחל מקום הגלוי, ומתקנים ונעשים פרצוף רחל. ולהיות כי עדיין לא נכנסו מוחין דאבא, אשר הם המבטלים את כח הקליפות בסוד המחשבה שמבררת וזורקת הש"ך ניצוצין כנודע, לכן אז הקליפות אוחזין באותן הגבורות שירדו על הסדר תחלה בלאה ואח"כ ברחל, ובבחינה זו תקרא לאה בכירה ושם הקטנה רחל, ועד"ו קדם עמון למואב.

והנה החסדים עדיין לא נכנסו תוך ז"א ונשארו למעלה מעל ראשו, כי כיון שעדיין לא נכנסו מוחין דאבא המבטלין ומשביתין וכורתין את הקליפות לגמרי, אם היו נכנסין היו הלקיפות אוחזין גם בחסדים והי' פגם גדול מאוד. נמצא כי הגבורות לבדם ירדו תחלה כאשר ירדו רק בחינת מוחין דאמא של ו"ק דז"א, כי אע"פ שיתאחזו בהם חיצונים אין כ"כ פגם כמו אם יתאחזו ח"ו בחסדים, ובפרט כי אדרבה כוונתו יתברך לתת חיות אל הקליפות מה"ג אשר הם שורש הקליפות משא"כ בחסדים, לכן הגבורות לבדן ירדו בז"א בהיותו בן ו"ק משא"כ החסדים. אמנם אח"כ שנכנסו ג"פ ראשונות של אמא, וכבר ביארנו כי ג"פ קדמאין דאמא יורדין ביח דעם ג"פ תתאין דאבא בת א', והטעם עם הנ"ל כדי שלא יהי' אחיזה לחיצונים בג"ר דאמא, ובפרט בחסדים כנ"ל, לכן יורדין עמם ביחד ג"ת דאבא להכרית הקליפות. אך בז"ת אין חשש אם יתאחזו, ואדרבה צריך לתת להם חיות כנ"ל. ואז ג"ת דאבא יורדין וג"ר דאמא והחסדים תוך הדעת דיסוד דאמא כנודע,

ואין עתה פחד מן החיצונים. הרי איך הגבורות נכנסין ומתפשטין תחלה בז"א קודם החסדים.

והנה החסדים יורדין ומתפשטין בז"א לצורך בנין פרצופו כנודע, והנה הארתן דה"ג הוא שנכנסו תחלה קודם החסדים, אך הגבורות עצמן אשר בדעת בג"ר דאמא הצריכין לירד ברחל לצרכה כנודע עדיין לא ירדו, ומה שירדו הוא התפשטות הגבורות לבד ולא שורשם. והנה שורש גבורות אלו אין יורדין למטה, כי יש פחד מן הקליפות שלא יתאחזו בהן כי גבורות תקיפין הן כנודע, ואע"פ שנכנסו ג"ת דאבא, עכ"ז לא יספיקו למנוע יניקת ואחזות החיצונים בגבורות התקיפים כי משם שרשם, אמנם לצורך חיותם כבר הספיק להם בהתפשטות הארת הגבורות תחלה כנ"ל, ואין אנו רוצין שיתאחזו גם בשרשם, ולכן אלו הגבורות נשאר עדיין למעלה ואינם יורדין.

והנה עתה בהכנס ג"פ תתאין דאבא, נכנסין קצת מן היסוד שלו כי הוא דכורא והוא ארוך, ואינו כמו יסוד דאמא שהוא קצר, ואז כורת הקליפות כנ"ל, ואז בחי' עמון עליונה אשר בלאה פסקה ונתבטלה. אמנם בחי' מואב התחתונה לא נתבטלה, כי ג"פ תתאין דאבא לבד נכנסו ונשאר למעלה ברישא דז"א, לכן לא נתבטל רק בחי' עמון שהוא במקום המוחין דזעיר, אבל מואב שהוא למטה לא נתבטלה. וזה הטעם עצמו ג"כ שלא ירדו הגבורות עצמן למטה ברחל, כי אין כח בג"פ תתאין דאבא הנשארים למעלה בראש הז"א לבטל הקליפה מהם למטה במקום רחל, לכן כיון שאינן יכולים לירד במקומ' ונשאר למעלה ולא נכנסו ונשארין עם פרקין קדמאין דאבא.

והנה צריכין להוריד אלו הגבורות בהכרח לתקן רחל כנודע, ויש להם פחד לירד, לכן מה הם עושיין – חוזרין אלו הה"ג דיסוד אמא ומצטרפין עם ה' דיסוד אבא כנודע, כי ה"ח וה"ג ביסוד אבא, וכנגדם ה"ח וה"ג ביסוד אמא, ועולין אלו ה' – ה' דאבא וה' דאמא, בסוד מ"ן עד מקום אר"א, ועושיין זיווג ב' באו"א ומוצאין ה"ח אבא וה"ח אמא שהם עשרה אחרים כנגדן.

(ונלעד"ח כי אלו ה"ח דאבא הם גבור', כי מכח מ"ן דגבו' לבדן נעשו כנ"ל, אך נקראו החסדים בערך אותן דאמא, וז"ס ה"ח דיסוד דאמא כי הם ה"ג דאבא כמבואר).

ונחזור לענין, כי נודע שבקדושה נשאר תמיד רשימו הקדושה הראשונה אע"פ שנסתלקו, א"כ הם ל' גבור' – אלו ה' ראשונים והם ה' דאו"א, הרי י'. ונשארין רשימו שלהן למטה טרם עלותם, ואח"כ עלו בוסד מ"ן כנ"ל, הרי כ'. אח"כ ירדו בסוד הזיווג הב' עשרה אחרות, הרי ל' גבור', וכולם לצורך רחל.

וסוד הזיווג הב' הזה נרמז אצלינו בכרכת אבות בסוד קונה הכל, שהוא מזלא עילאה המזווג לאו"א הנקרא ונקה אותיות קונה וע"ש. והנה אחר הזיווג הב' שבאו י' אחרות ונתערבו עם הראשונים ונתקנו ונתבסמו יחד, ואין עתה פחד שיאחזו החיצונים בהם, ואז

נכנסין ונתפשטין ויורדין בז"א עד רחל, ובונין אותה פרצוף שלם. ועתה חוזר קליפת עמון לקדמותה בירידת הגבור' לתוך הז"א במקום לאה, ומה שנתבטל חזר למקומה, לכן נקרא' בן עמי [פי' בן עמון] הראשון שנתבטל כנ"ל משא"כ במואב, ובערך זה עמון הוא הצעיר ומואב הוא הבכור.

נהר שלום

(דף כח רע"ב)

וענין עליית מ"ן דגבורה דאו"א בקונה הכל שנתבארו בדרוש עמון ומואב כבר אמרתי כי זה כמה שנים אני מכוין על פה מה שחנני ה' ית' עד שאכתוב העמידה כראוי עם כל פרטיה בע"ה ועכ"ז כתבתי ענין זה לפי פשט משמעות הענין.

(דף כח ע"ד, הגהות על הסיפור של הרש"ש)

בתחלה כוונת קונה הכל קודם כוונת זיווג דנוצר ונקה.

יכוין להעלות מתרי פרקין עילאין דיסודות דפרצופי חו"ב וחו"ג, דב"ן דמ"ה ודב"ן דב"ן, דפרצופי חכמות דבינות דישסו"ת בלחש, ובחזרה דפרצופי חכמות דחכמות דישסו"ת, ושני צלמי שורשי חמש גבורות וכללותם וכללות כללותם, ולהשאיר רישומם למטה במקומם, ולהעלות שורשם למ"ן, ב"ן דמ"ה וב"ן דב"ן דאו"א, ויכוין לזווג את התרין מזלין נוצר ונקה דדיקנא דא"א, ולהמשיך אור גדול ממזל ונקה לדעות דאו"א, ואז מזדווגים או"א.

יאהויהה, ומב"ן דב"ן דאימא יכוין להמשיך צלם דמוחין דה"ג אחרות חדשות, וכללותם וכללות כללותם, וגם מב"ן דמ"ה דאבא יכוין להמשיך צלם דמוחין דחמש גבורות אחרות חדשות כנגד הראשונות, וכללותם וכללות כללותם, והם נקראים חסדים בערך אותם דאימא, ובאלו העשר גבורות החדשות יכוין להמשיך את העשר גבורות הראשונות, כי אלו הגבורות החדשות מעולים ומתוקים מן הראשונות, כי יצאו ע"י מ"ן דב"ן דמ"ה ודב"ן דב"ן דמוחין דגדלות. ויכוין להמשיך כל העשרים גבורות הנז' לפרקין עילאין דיסודות דפרצופי חו"ב וחו"ג דפרצופי חכמות דבינות דישסו"ת, ובחזרה דחכמות דחכמות, לחברם עם הרשימו שלהם, והם עשרה גבורות אחרות, והרי הם שלשים גבורות ממותקות, ולהמשיך כולם לדת"י דדעות, דחו"ב וחו"ג דחכמה דכתר דבינה, דב"ן דמ"ה ודב"ן דב"ן, דז"א.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס" חלק ב, דף סה ע"ב.

תכב בטוב קונה הכל – א ירושלם

סידור היר"א כתב יד "נהר שלום" חלק א, עמ' 616 – 619 [הקדמה],
עמ' 620.

סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" חלק א, עמ' 339 – 341 [הקדמה],
עמ' 342.

מפרשים

סדר הכוונות של תיבת קונה הכל – רשימה כללית

אמת מאר"ץ	עמ' צח – קב [על סידור הרש"ש].
אפר יצחק	דף כד ע"א [בסוף ספר תולדות אהרן ומשה].
באתי לגני	חלק א, עמ' פה – פט.
דע"ה והשכל	חלק ח, סימן ח, דף קו ע"א.
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
וערך הכהן	עמ' קיח.
טוב שם	הלכות תפלה, עמ' יז – כ,
	הגהות על הסידור, מה – מז.
נהר שלום	דף כח ע"ד – כט ע"א.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לב – לג.	
עלי נהר	אות נא, עמ' נא – נג, עג – עד.
פאת השד"ה	חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' ש – שא.
פתח עינים	דף לד ע"ד – לו ע"א.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' רא – ריד.
שמחת כהן	סימן עג, דף נה ע"א-ג.
שמן ששון	על שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב, דף מא ע"ד – מב ע"ב.
	על שער הפסוקים, פר' וירא, דף כג.
	על שער המצות, פר' שופטים [סדר המשכת המוחין דקט].
שערי רחמים	חלק א, סימן קז, דף כד ע"ב – כה ע"א.

מפרשים

סדר הכוונות של תיבת קונה הכל – חלק א

הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".

הלכות תפלה, עמ' יט – כ.	טוב שם
סדר כוונת העמידה, תיבת קונה הכל, אות א, דף לד ע"ד.	פתח עינים
חלק ה, עמ' רא – רב.	פתח עינים החדש
על שער הפסוקים, פר' וירא, דף כג, והוא נמצא דף קד ע"ב.	שמץ ששון

ביאור סדר הכוונות

עלית הגבורות למ"ן לאו"א

כנ"ל בהקדמה, אין הגבורות דאימא שבז"א שבאו לו בזמן היותו בן ו"ק, מתפשטות ויורדות לגופו מפחד אחיות הקלי' במקום המגולה (מהחזה שלו ולמטה) כי שם מקום אחיזתן, ולאחר כניסת המוחין דנה"י דאבא המבטלים משביתים וכורתים הקלי' תוך ז"א, עולות אותן גבורות דאו"א שבז"א יחד לשרשם על מנת להתמתק, וזה מ"ש

יכוין להעלות, מפחד אחיזת החיצונים,

שרשי הה"ג, שרשן נמצא בדעת דז"א והארטן המתגלה ומתפשטת בגופא דז"א נמצאת בחזה (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רא),

וכללותם, פי' מה שביסוד דז"א, כי לכל דבר יש שרש ענף והארה, ונמצא כל א' מהם בחלק אחר דז"א: שרשם בדעת, הענפים בחג"ת נ"ה וכללותם ביסוד, כיון שליסוד אין לו משלו אלא רק 'כולל' הארתם של האחרים,

וכללות כללותם, כנגד הארה דהארה והיא נמצאת במלכות, שגם למל' אין לה משלה אלא מקבלת מהיסוד בלבד, וליסוד אין אלא רק הארה כנ"ל, ולמלכות הארה דהארה, וב' בחי' כללות וכללות כללותם אינן עולות במספר הגבורות, ומ"ש כאן להעלות כללות וכללות כללותן של הגבורות, מקורו בספר נהר שלום (דף כח ע"ד). ועוד נציין כי בעליה זו של הגבורות נשאר הרשימו שלהן במקומו, כי כל דבר שבקדושה לעולם נשאר הרשימו שלה תמיד קיים אעפ"י שעיקר הקדושה נסתלקה אח"כ משם (שער הפסוקים, פר' וירא),

מב' פרקין עלאין דיסודות, מ"ש עלאין ר"ל בערך עטרת היסוד המלוכש בשליש עליון דת"ת דז"א, הוא קורא ליסודות המלוכשים בדעת "פרקין עלאין" (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רב),

דישסו"ת, ב' צדדים יחד,

שבדעת דז"א, שם מלוכשים אותם יסודות דישסו"ת, וצריכים לומר כללותם וכללות כללותם מב' פרקין עלאין דיסודות דישסו"ת וכו' (פאת השדה, כר' ב, עמ' שסה; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רא), כי מקום שרש הגבורות בדעת דז"א, ופי' כי עוברים בעובי מדעת דז"א לפרקין עלאין דיסודות דישסו"ת המלוכשים שם, ומעלים שרשם מהיסודות דישסו"ת לאו"א,

דב"ן דמ"ה, פי' גבורות דאבא,
ודב"ן דב"ן, פי' גבורות דאימא,
למ"ן, למיין נוקבין, וזאת אומרת
לב"ן דמ"ה ולב"ן דב"ן, פי' ב' צדדים

דאו"א, ולא מפורט יותר מזה, וכנ"ל יש להשאיר הרשימו של אותן גבורות למטה במקומן.

מצורירם ב' פעמים ה' שמות הוי"ה כנגד הה"ג דאו"א, ואותן ה' שמות הוי"ה מנוקדות בניקוד חג"ת נ"ה – סגול שבא חולם חיריק וקובוץ, שצריך עוד לכוין בחי' כללותן וכללות כללותן, ולהעלות אותן גבורות והארתן שבגוף דז"א בעובי, מדעת דז"א ליסודות דישסו"ת המלובשים בתוכו, ואח"כ להעלותן מהיסודות דישסו"ת לשרשן עד מקום או"א. ועוד יש לכוין כי הרשימו של אותן גבורות דאו"א נשאר במקומו בז"א.

זווג דתריין מזלין דא"א

כתוצאה של הכוונה הקודמת – עלית מ"ן, מתייחדים תריין מזלין דא"א, וזה מ"ש **ולזווג**, ע"י שהעלינו הה"ג דאו"א בסוד מ"ן, ומ"ש לזווג פי' למעשה לשלב ב' שמות כמבואר בהמשך,
ב' מזלין, דדיקנא קדישא דא"א, שהם **נוצר**, תיקון הח' מי"ג תיקוני דיקנא דא"א והוא כנגד אבא, והוא שם הוי"ה במילוי יודין העולה בגי' ע"ב (שער הכוונות, דרוש ר"ה, דף צ ע"ב),
ונקה, תיקון הי"ג מי"ג תיקוני דיקנא דא"א והוא כנגד אימא, והוא שם אהי"ה במילוי יודיין העולה בגי' קסא כמספר ונקה – קונה (שער הכוונות, שם), ונקה אותיות קונה (שם, דרושי העמידה, דרוש ד), ואותם ב' מזלין הם בערך פנימיות דאו"א, וע"י זווג זה יוריד המזל ונקה מוחין לאו"א כדי שיתיחדו.

אותם ב' מזלין דא"א הם כנ"ל מילויים דיודיין של ב' שמות הוי"ה ואהי"ה, הוי"ה דע"ב לאבא ואהי"ה דקס"א לאימא, ויש לייחדם – פי' לשלב אותם ב' שמות הנ"ל. זה כאן יחוד דפנימיות – פי' שמתחילים משם אהי"ה, וע"י יחוד זה מולידיים מוחין שיורדים לדעת דאו"א.

זווג או"א

כתוצאה של הכוונה הקודמת,

ולהמשיך אור גדול, כמ"ש הרש"ש בספר נהר שלום (דף כח ע"ד), והוא בחי' מוח או טיפה שנולד מזווגם של תריין מזלין דא"א הנ"ל (עץ חיים, שער כט, פרק ג),

ממזל ונקה, שהוא נוק' בערך המזל נוצר, ולכן הוא המזל המוליד את המוחין לאו"א, והוא שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א כנ"ל (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ד), ונקה אותיות קונה כנ"ל (שם, שם),

לדעת דאו"א, לשם יורדים אותם מוחין, וההוא מזלא נקר' דעת כי או"א הם חו"ב והמזלא הוא הדעת שלמעלה מהן, ולכן נמשך ממנו אור גדול אל הדעת אשר בין או"א (שם, שם),

לזווגם, פי' או"א, ע"י ירידת אותו אור גדול הנ"ל, כי מזל העליון הנקרא ונקה הוא המזווג לאו"א (שער הפסוקים, פר' וירא; שער הכוונות, דף כד ע"א; עץ חיים, שער הכללים, פרק ה; שם, שער טז, פרק ו; שם, שער כח, פרק ב; ועוד).

כנגד המזל הי"ג דא"א ונקה מצויר שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א, שממנו ממשיכים אותו אור גדול הנ"ל כתוצאה מזווג דתרין מזלין דא"א, ועוד מצוירים ב' שמות הוי"ה ואהי"ה משולבים, כנגד יחוד דאו"א. זה כאן זווג דחיצוניות – פי' שמקדימים שם הוי"ה לשם אהי"ה (לא כמו בתיבת אבותינו שהיה שם הזווג דפנימיות דאו"א, שבו מקדימים שם אהי"ה לשם הוי"ה), כי בחי' פנימיות או דחיצוניות דזווג של ב' שמות, פי' הוא מי מקדימים בסדר השילוב של אותם ב' שמות.

המשכת גבורות חדשות

לאחר שהעלינו שרשי הה"ג וכו' למ"ן לאו"א, ונגרם יחוד דב' מזלין דא"א, ועי"ז נולד וירד אור לדעת דאו"א שגרם לייחדם, ואז מולידים או"א גבורות חדשות, וזה מ"ש

ולהמשיך מזווגם, דאו"א, ונזכיר כי בעת אמירת ק"ש היה זווג א' דאו"א להוליד מוחין דו"ק דגדלות, ואח"כ בתיבת אבותינו היה שוב זווג להוליד מוחין דג"ר דגדלות דאימא ומוחין דו"ק דגדלות דאבא, וכעת עשו זווג ב' להוליד ולהוציא

ה"ג חדשות, ה"ג דאימא וה"ג דאבא, ביחד עשרה גבורות אחרות שנולדו עתה בזווג זה דאו"א, ויתחברו בהמשך עם הראשונות שהעלינו לאו"א. ומבאר מהרח"ו כי הם ה' חסדים מצד אבא וה' גבורות מצד אימא, וה' חסדים אלו דאבא הם למעשה גבורות, כי הן נעשו מכח מ"ן דגבורות, ונקראות חסדים בערך אותן גבורות של אימא שהן גבורות גמורות (שער הפסוקים, פר' וירא),

וכללותם וכללות כללותם, כפי הנ"ל,

דב"ן דמ"ה, דאבא.

וכ"ן דב"ן, דאימא.

מצוירים פעמים ה' גבורות – ה"ג דאבא וה"ג דאימא, שהן כל אחד ה' הויו"ת מנוקדות כנ"ל, והן ה"ג החדשות הנזכרות בכתובת הכוונה.

המתקת הגבורות הישנות

הה"ג החדשות דאו"א הנ"ל בכוונה הקודמת נמשכות ובאות כדי

ולהמתיק את הה"ג הישנות, אותן גבורות הראשונות שהעלינו לשרשם לאו"א בסוד מ"ן, ומתוק זה הוא מטרת עלייתן,

בה"ג החדשות, כי אלו הגבורות החדשות מעולות ומתוקות מן הראשונות, והן מתוקנות יותר כיון שנולדו ע"י מ"ן דמוחין דגדלות, משא"כ הגבורות הראשונות שבאו לז"א כשעוד לא היו לו מוחין דגדלות דאבא (נהר שלום, דף כח ע"ד), ופי' שמתחברות גבורות החדשות עם הראשונות הישנות שנתמתקות ומתבסמות על ידן, **ולהמשיך**, בחזרה למטה לז"א,

כל הכ' גבורות הנו', י' החדשות וי' הישנות הממותקות והמבוסמות, וכבר אין פחד לאחזית הקלי',

לב' פרקין עלאין דיסודות, כמבואר לעיל, שהיסודות אלה הם בדעת דז"א (מתפשטות תוך ז"א עד החוזה, מקום תחילת פר' רחל),

(דפר' חו"ב חו"ג), הוסיפו כאן התיבות "חו"ב חו"ג" הוא כמ"ש בספר נהר שלום (הגהות על הסידור של הרש"ש, דף כח ע"ד), וכתבו שיש למחוק אותן (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רב), **דפר' חכמות [דכתרים]** (סידור רחובות הנהר) **דבינות [בחזרה: דחכמה] דנה"י דיסודות**, וזאת הכתובת הכללית של העמידה, והכוונה לאותה בחי' דז"א שאנחנו עסוקים בה כעת ועד מגן אברהם,

לחברם עם הרשימו שלהם, אותו רשימו מהה"ג דאו"א שהשארנו במקומו כשהעלינו אותן לשרשן, כי כל דבר שבקדושה לעולם נשאר הרשימו שלו תמיד קיים אעפ"י שעיקר הקדושה נסתלקה אח"כ משם (שער הפסוקים, פר' וירא),

והם י' גבורות אחרות, אחרות מהה"ג דאו"א הנק' ישנות שהעלינו ממקומן, ועוד אחרות מהה"ג דאו"א החדשות שנולדו מזווגם של או"א,

והרי הם ל' גבורות, ביחד – י' ישנות י' חדשות וי' של אותו רשימו,

ממותקות, ומתוק זה של הגבורות היה המטרה הראשונה של כל סדר כוונות זה עד עתה, וכעת יכולות הגבורות לרדת ולהתפשט תוך גופא ז"א ללא פחד מהקלי', **ולהמשיך כולם**, כל הל' גבורות מהיסודות דיסודות,

לדת"י דדעות, שזה הוא מקומן, ודעות לשון רבים כנגד ב' בחי' ישודות, ויש להמשיך הל' גבורות מהיסודות דיסודות כנ"ל לכל הקו אמצעי דדעת, **(דחו"ב חו"ג)**, וכתבו שיש למחוק מילים אלה כנ"ל,

דחכמה דכתר דכינה דנה"י דכינה, וזאת הכתובת הכללית של העמידה כנ"ל,

דב"ן דמ"ה וכו"ן דב"ן, כנגד ב' בחי' או"א,

דז"א, וזו היה התכלית של סדר כוונה זה עד כאן, ואח"כ יוכלו הגבורות לרדת בגופא דז"א עד ליסודו, ללא פחד מהקלי', לתקן ולבנות משם פר' רחל (שער הפסוקים, פר' וירא, פר' וירא; ועיין שמן ששון, שם).

רמזים נוספים

ונקה שהם אותיות קונה (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ד).

ליקוטי ביאורים

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, אות א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו על הכוונה שראינו לעיל, וז"ל: כוונה זאת יש ספרים שהיא כתובה ויש ספרים שאינה כתובה, אמנם צריך לכוין אותה.

והרש"ש ז"ל ג"כ לא כתבה ברם היה מכוין אותה בעל פה, כנז' בספרו הטהור נה"ש דף מ"ה סע"א [דכ"ב] וז"ל, וענין עליית מ"ן דגבו' דאו"א בקונה הכל כמו שנתבאר בדרוש עמוך ומואב [עיי'ן שער הפסוקים פרשת וירא דשם נת' כל כונה זאת], כבר אמרתי כי זה כמה שנים אני מכוין על פה מה שחנני ה' ית' עד שאכתוב העמידה כראוי עם כל פרטיה בע"ה עכ"ל, ועיין שם בע"ב באורך, לקוטי תנ"ך פרשת וירא, עכ"ל.

קונה הכל

חלק ב

הקדמה

ע"י כפיפת ראש דא"א עד רישא דז"א ויחוד דתרין מזלין דדיקנא קדישא דא"א נמשך אור גדול ממזל הי"ג ונקא דא"א שהוא אותיות קונה לחכמה דז"א, ומשם לכל גופו ומאיר לנה"י שבו, ומכח אור זה נתוסף בז"א ונתהווה בחי' יסוד שבו הנקרא הכל – וזהו קונה הכל.

בחלק שני זה של סדר הכוונות של תיבת קונה הכל עוד קונה ז"א כל המוחין שלו, כי מסיימים להמשיך לו בחי' מוחין דגדלות דאבא (נמשכים המוחין דג"ר דאבא לרישא דז"א, ועי"ז נדחים המוחין חג"ת ונה"י למקומם בז"א), ועי"ז נשלמה המשכת כל המוחין דגדלות דא"א להתפשט לתוכו – וזהו קונה הכל, כי עתה כבר נגמר לקנות ולהעשות הכל לגמרי.

ע"י כניסת המוחין דג"ר דאבא גם נשלם שיעור קומת ז"א דמצד אבא מקומת ו"ק לקומה שלימה, וזה ע"י עלית הפרקין דכלים דחג"ת ונה"י דז"א הנעשים בעלי ג' פרקין ע"י הוספת פרקים דנה"י דאבא.

ע"י כניסת המוחין דגדלות דג"ר דאבא עוד נדחים המוחין דקט' מב' שלישי תחתונים דת"ת דז"א לנה"י שבו ומתקבצים ביסודו, ואח"כ בתיבת שים שלום נדחה חלק מהם לנוק' ועד ליסודה, ומשם נדחה חלק לראש הבריאה.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לא ע"ד – לב ע"ב)

קונה הכל. עתה נכנסין ג"ר דאבא ברישא דז"א, ויורדין ג' פרקים אמצעיים במקומם הראוי להם, שהם חג"ת דז"א. גם יורדין ג' פרקים תתאין במקומם שהם נה"י דז"א. ועתה נשלמו כל המוחין דאבא ודאימא לכנוס במקומם, כל א' במקום הראוי לו, וזה רמז קונה הכל כי עתה כבר נגמר לקנות ולהעשות הכל לגמרי.

גם תכוין כי קונה הכל הוא גי' רי"ו, שהם ג"פ ע"ב והם ג' היות דמילוי ע"ב דיודין, והם בחי' ג"ר דאבא שהם ג' היות דמילוי יודין, שהם בגימ' קונה הכל, כי אלו הם מוחין ממש, אבל ג' אמצעיות היו ג' היות פשוטות לפי שלא היו מוחין ממש, ולכן נרמזו במלת גומל, ושלב תחתונות לא הוזכרו אפי' בבחי' הויו' פשוטות, רק בסוד מלוי

ההויות בלבד, שה"ס אלהי אברהם כו' כנ"ל, כי מילוי אותיות הויה דע"ב דיודין הוא בגי' אלהי שהוא מ"ו.

גם תכוין כי המוחין דאימא כשנכנסו הג"ר דאימא וירדו ג' אמצעיות למטה, לא ירדו בפעם א', אמנם בתחילה ירדו אל הגרון במלת האל, ואח"כ נסעו נסיעה שנית במקומם במלת הגדול הגבור והנורא כנז'. והטעם הוא לפי שהגרון הוא מקום צר מאד, והראש הוא רחב, ואין כח אל המוחין לירד דרך הגרון שהוא מקום צר בפעם א', ולכן בתחלה נוסעים נסיעה אחת עד הגרון בלבד, ומתעכבים שם לסיבת היותו מקום צר, ואח"כ ע"י מעשינו באומרנו הגדול הגבור והנורא נוסעים ויורדים למטה יותר.

והנה גם אלו דאבא היה ראוי להיות כן, שבתחילה ירדו אל הגרון אותם ג' אמצעיות דאבא, ואח"כ ירדו בחג"ת דז"א. אמנם אין הדבר כן, אלא שבפעם אחד יורדין עד חג"ת דז"א, וזה נרמז במלת קונה הכל, כי הכל נגמר ברגע א' ובנסיע' א', ואין צורך אל נסיעה אחרת כמו באימא. והטעם לזה הוא כי עתה אנו מעוררים את האור העליון דמזלא עלאה קדישא דאריך, שהוא תיקון י"ג של ונקה, שהוא אותיות קונה ממש, וע"י אור גדול הנמשך עתה מזה המזל במוחין דאבא, יש להם כח גדול לרדת במרוצה בנסיעה א', ולא יצטרך לב' מסעות. וקרוב הוא שנאמר כי זהו סוד ענין זווג במזלא עלאה עצמו, וע"י הזווג ההוא נוסף אור הנז' ואין להאריך בזה.

וכבר הארכנו בזה, במה שהודעתך כי זווג או"א במזלא אתכללו, וכמו שלהכניס שלשה תחתונות דאבא הוצרך זווג במלת אלהינו ואלהי אבותינו כנ"ל, גם עתה יש זווג אחר לענין שלשה ראשונות.

גם תכוין לענין הנ"ל, כי ע"י מזלא עלאה הנרמז במלת קונה כנז' נעשה יסוד דז"א הנקרא הכל, כמבואר אצלינו בכמה מקומות, איך נה"י דז"א הם באים תמיד ע"י תוספת, ולכן החיצונים נאחזים בהם, ואלו הנה"י ה"ס תחום שבת, ולפי שתמיד באים מחדש לכן צריך לאור עליון דאריך ולזווג שלו כנ"ל כדי לתקן ולהאציל מחדש את הנה"י דז"א, ולכן נרמז כאן אריך ב"פ, הא' היא במלת אל עליון שה"ס הכתר הנז' דאריך ונקר' אל עליון, אשר ע"י נגמלים החסדים טובים שהם הנה"י דז"א שהוא מוציאם אותם לחוץ, ומגלה אותם כענין ויגמול שקדים (במדבר יז, כג). וגם נרמז שנית במלת קונה הכל, כי הוא קונה בסוד ונקה בסוד מזלא עלאה דדיקנא דאריך, אשר הוא מוציא את הכל שהוא היסוד כנז'.

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק יד, דף נה ע"ג – ד)

קונה הכל. עתה נכנסין ג"ר דאבא ברישא דז"א, ויורדין ג"פ אמצעים במקומן בחג"ת דז"א, ויורדין ג"פ תתאין ג"כ במקומן בג"ת דז"א. ועתה נשלמו כל המוחין דאו"א [להכנס] במקומם הראוין להם, וז"ס קונה הכל כי עתה נגמר הכל לגמרי.

גם תכוין קונה הכל גי' רי"ו, שהם ג"פ ע"ב והם ג' הויות של מילוי יודי"ן, והוא סוד ג"ר דאבא שהם ג' הויות דמילוי יודין, שהם גי' קונה הכל, כי אלו הם המוחין ממש. אך ג' אמצעים הם ג' הויות פשוטות, לפי שלא היו מוחין ממש, והם גי' גומל כנ"ל. וג"ת לא הוזכרו אפילו בסוד הויות פשוטות, רק בסוד מילוי הויות לבד, שהם אלהי אברהם וכו', כי אלהי גי' מ"ו שהוא מלוי ע"ב דיודין.

גם תכוין כי הנה המוחין דאמא, כשנכנסו ג"ר דאמא וירדו ג"א [ג' אמצעיות] לתתא לא ירדו בפעם א', רק תחלה ירדו לגרון בסוד האל, ואח"כ נסעו פעם ב' למקומן, שהוא הגדול הגבור והנורא כנ"ל. והטעם הוא לפי שגרון הוא מקום צר מאוד, והראש הוא יותר רחב, ואין כח להוריד המוחין דרך מעבר צר של הגרון בפעם א', רק בתחלה הוא מתעכב בגרון, ואח"כ ע"י מעשינו באמרינו הגדול וכו', אז יורדין מגרון ולמטה.

אמנם גם אלו של אבא היו ראוי להיות כן, כי ירדו ג"א [ג' אמצעיות] דאבא בגרון ואח"כ בחג"ת דז"א, אמנם אינו כן, רק שבפעם א' יורדין עד חג"ת דז"א, וז"ס וקונה הכל כי הכל נגמר עתה בפ"א וברגע א' וא"צ נסיעה ב'. והטעם זה הוא כי עתה אנו מעוררים את אור עליון של מזלא עלאה דדיקנא דא"א שהוא תיקון י"ג של ונקה, שהוא אהיה דיודין גי' קונה, ואותיות אלו כאותיות אלו ממש, וע"י האור הגדול שנמשך עתה מן זה המזלא במוחין דאבא, יש להם כח גדול לרוץ ולירד בכח נסיעה אחת. וקרוב הוא שנאמר כי ז"ס זיווג במזלא עלאה, וע"י זיווג ההוא ניתוסף אור הנ"ל ואין להאריך בזה.

וכבר בארנו קצת במ"א, בסוד שידעת כי כל זיווג או"א במזלא אתכלילו, וכיון שכדי להכניס ג"ת דאבא, הוצרך לזיווג בסוד אלהינו ואלהי אבותינו וכו', כן עתה יש זיווג אחר ואין להאריך בזה.

גם תכוין עם הנ"ל, כי ע"י קונה שהוא מזלא עלאה נעשה יסוד דז"א הנקרא הכל, כנזכר בכמה מקומות, איך נה"י דז"א הם תמיד ע"י תוספת הם באים, לכן אחיזת החיצונים בהם, וז"ס תחום שבת, ולפי שהם באים מחדש לכן צריך לאור עליון דא"א [1] לזיווג שלו כנ"ל להאציל נה"י דז"א מחדש, ולכן ב' פעמים נרמז כאן א"א, א' הוא באל עליון שהוא אריך אנפין, שהוא הכתר הנקרא אל עליון שהוא הגומל חסדים, שהם נה"י דזעיר אנפין, המוציא אותם בסוד תוספת מחדש, מלשון ויגמל שקדים (במדבר יו, כג). וגם הוא קונה בסוד מזלא כנ"ל, ומוציא את הכל שהוא היסוד דז"א.

עץ חיים

(שער כב, פרק ג, ח"א, דף קה ע"א-ב, דחית המוחין דקטנות)

אמנם כשבאין ימי גדלות, אז נכנסים המוחין דגדלות שהם הויות ומתפשטין בכל הז"א כנודע, ואז יורדין כל המוחין של אלקים למטה עד היסוד. [...]

ועתה נבאר הסדר. כשנכנסין ג"ר דמוחין דאמא, אז מורידין את המוחין דקטנות למטה בגרון דז"א. נמצא שירדו ג"ר דקטנות בגרון דז"א, אח"כ בכניסת ג' תחתונות דמוחין

דאבא יורדין מן הגרון אל חג"ת דז"א, עד שליש עליון דת"ת דז"א המכוסה, ששם הוא סיום יסוד אמא בת"ת דז"א כנודע, ושם הוא תחלת בנין הנוקבא משם ולמטה. וכשנכנסין ג' אמצעים (דאבא), אז יורדין בב"ש ת"ת דז"א המגולים, וכשנכנסין ג"ר דאבא אז יורדין מב"ש ת"ת אל נה"י דז"א, ומתקבצים שם כולם ביסוד דז"א, ועומדין שם. ואחר כך, ע"י זווג, הם יורדין אל הנוקבא כסדר הנ"ל, אמנם לא כל אדם זוכה לזה.

[...]

אח"כ ברדתן אל גרון דז"א שם מתמעטין. והענין כי כל דבר עליון כאשר יורד אין כולו יורד, רק מתמעט ומתברר. והיותר מובחר שבו נשאר למעלה, כי אינו יכול לירד למטה, והשאר נופל ויורד למטה. וכן בכאן היותר מובחר וזך ורחמים נשאר למעלה עם המוחין דגדלות, והשאר יורד למטה. והנה ברדתן למטה בגרון (נ"א מן הגרון), אז נתמעטו והם בין כולם שם א', והוא צירוף א' שהוא ק"ך צירופי אלקים לבדם, שהוא השליש ממה שהיה למעלה. אח"כ ברדת המוחין דקטנות ביסוד ז"א, אז שם מתמעטין ואין שם רק חציים והם ס', והם סוד (שה"ש ג, ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, כי אלו הם ס' אלקים מצד הגבו' ונקראו ס' גבורים. וכבר ידעת איך המלכות היה אחורי ז"א נגד נה"י, והה"ג שלה הם בדעת שלה כנגד היסוד דז"א. ונמצא שהס' גבורים אלו הם נגד מטתו של שלמה, והם מגבורי ישראל שהוא ז"א הנקרא ישראל ולא יעקב, והם גבורים מסטרא דדכורא ולא מסטרא דנוק', ומשם שומרים מטת שלמה שהיא הנוק' ומאירין בה. אמנם כל ו"ק הם מציאות אחת כי הכל נקרא גופא, ולכן אינם ב' מעוטים דאלהים, א' בג' אמצעית וא' בג"ת כי הכל גופא, ולא יש רק מיעוט א' שהוא אחרי רדתן אל היסוד סיומא דגופא.

(שער כט, סוף פרק ה, ח"ב, דף כה ע"א-ב)

אמנם הענין כמ"ש לעיל, כי או"א נתהווה בהם בחי' נה"י שבהם ע"י כפיפת ראש דא"א, כן ע"י הכפיפה ההיא נתהווה היסוד בז"א, אלא שיש הפרש, כי שם שהיו חסרים ג' בחי' הוצרך לכפוף מזל הח' עד מזל הי"ג וד' תיקונים שיש בין ב' מזלות אלו, אך פה שא"צ להמציא רק בחי' היסוד לבד, לא הוצרך לכפוף רק מזל הי"ג לבדו, שגם הוא יסוד דדיקנא כמבואר במקומו. והנה הוא נחית בשקולא עד טבורא דלכא, כנזכר באדרא ע"ש, והוא עד רישא דז"א ממש כנ"ל, ואז בהגיעו עד שם, וזהו מחמת כפיפת ראש א"א, אז מתרבה השפע הרב במוחין דז"א מאור המזל ההוא עצמו, ולא באמצעות או"א כשאר המוחין כנ"ל, רק ע"י המזל עצמו נמשך אור גדול בראשו, ומכח אור זה נתוסף בז"א ונתהווה בחי' יסוד שבו בולט, ולא שוקע כמו של נקבה כנ"ל, וכמבואר אצלנו בענין קונה הכל וע"ש. והנה כפיפת ראש דא"א ע"י מזל נרמז בפרשה נשא דקל"ב, ונחית בדיקנא כו', אמנם כאשר כופף ראשו ומאיר במוחין הוא מאיר במוח הראשון שהוא בחי' חכמה דז"א.

וכבר נת"ל על רישא דמלכא בחו"ג אתתקן כו', כי הכלי של החכמה נעשה מחלק עליון של זה החסד דו"ק דז"א שהגדיל, והנה זה חסד נקרא אברהם, וממנו נמשך האור הזה מן הכלי זה אל כל הספירות, עד בואו אל היסוד הנקרא כל, ומזל הי"ג נקרא ונקה כנודע והם אותיות קונה, וזהו קונה הכל כנ"ל.

וזהו ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ (בראשית יד, יט), כי אברהם מתקן שמים וארץ ע"י שקנה מחדש בחי' היסוד המזווג שניהן, כמ"ש (ד"ה א כט, יא) כי כל בשמים ובארץ, והוא הקונה אותם בסוד מזל הנקרא ונקה. וז"ש בפ' בראשית ג"כ, דכד אתי אבר מאברהם אתהדר ברא ונעשה אבר ואתגלייא האי אבר. והענין כי ע"י האור ההוא שלקח אברהם נתקן האבר הקדוש המזווג עם המלכות הנקרא מ"ה, לכן כח שניהן נרמז בו אבר מ"ה – אברהם, כי הוא המתקנם ואמרו אתגליא האי אבר מורה על מ"ש כי ע"י (נגלית) בליטתו לחוץ בולט מרוב האור ולא שוקע כמו של נקבה.

שער מאמרי רשב"י

(פירוש על ספר התיקונים, דף א ע"א)

נתבאר אצלי בברכה ראשונה של אבות בתפלת שמנה עשרה דרוש ד' דברכת אבות, כי אימא עלאה לא אתפשטת רק עד נצח והוד דדכורא, כי מכח תרין שוקין דילה נתהוו בו בז"א חכמה ובינה דיליה, ומכחם נאצלו תרין ניצוצין למטה מרוב ההאר' ההיא ונתפשטו נצח והוד דז"א, אבל היסוד דבינה להיותו קצר ואינו ארוך כיסוד הזכר, אינו מתפשט ויורד עד יסוד דז"א, וכאשר בא אל בחינת היסוד דז"א הוצרך מזלא דדיקנא עלאה דא"א בסוד קונה הכל, כמבואר אצלינו שם בברכת אבות.

(פירוש האדרא זוטא קדישא, דף נה ע"א)

דע כי שלשה בחינות יש בא"א. האחת היא כאשר ראשו היא כתקנ', לא זקופה ולא כפופה. השנית היא כשראשו זקופה מאד, שאז הדיקנא דיליה נגבהת למעלה. השלישית היא כאשר כופף ראשו למטה, כי אז דיקנא דיליה נשפלת ויורדת למטה עד רישא דז"א, כמו שנבאר לקמן, ואז או"א שהכתר שלהם הוא מן הגרון דא"א, הנה אז הוא נכלל בכלל רישא דא"א ממש, וע"י זה נעשה להם בחי' מוחין, ובחי' נה"י שלהם החדשים כנ"ל בדרוש או"א.

וכמו שהוא שם ענין כפיפת ראש א"א כדי להוסיף נה"י באו"א, כן על ידי כפיפת ראש א"א מוסיף בחינת יסוד בז"א, אבל יש הפרש ביניהם, כי לתת נה"י באו"א צריך שא"א יכוף את ראשו וכל התקונין שיש מן המזל השמיני עד המזל הי"ג כנ"ל בדרוש או"א, אבל לתת בחי' היסוד לבדו בז"א אין צורך רק שיכוף את ראשו בבחינת אותו המזל הי"ג האחרון לבדו, שהוא גם כן בחינת יסוד של דיקנא דאריך כנ"ל, ונחית עד רישא דז"א ממש, ואז משפיע שפע אור גדול במוחין דז"א, ומשם נמשך אור רב למטה ונתוסף בו בחי' היסוד.

ולא עוד אלא שאינו שוקע כיסוד הנקבה אשר אורו מועט לפי שהוא אורות גבורה כנ"ל, אבל זה שהוא אור חסד גדול נעשה יסוד בולט וארוך, מרוב האור נוסף בו מן המזל עצמו דדיקנא דאריך המגיע עד ראשו, שלא ע"י אור"א אלא מן המזל עצמו, ודבר זה הוא אור נפלא מאד. וענין זה נרמז אצלנו בביאור ברכת אבות במלות קונה הכל, כי ע"י ירידת המזל הי"ג הנקרא ונקמה מדה אחרונה מן הי"ג מדות, והוא בגמטריא אהי"ה במילוי יודין כמספר קונה וכמספר ונקמה, וע"י זה המזל קונה הכל שהוא היסוד דז"א ובורא אותו קנין חדש ממש.

והענין הוא באופן הזה כי הנה נתבאר לעיל, כי החסד והגבור דז"א נתעלו ונעשו בו בחינת חכמה וכינה שבו שהם המוחין, ונמצא כי כשא"א כופף ראשו והמזל הי"ג נחית עד רישא דז"א. הנה הוא מאיר בחכמה שבו, שהוא הראשון המקבל שפע אור המזל הנז', והחכמה הזו היא סוד החסד הראשון כנז', והוא הנקרא אברהם וממנו נמשך האור בשאר ספירות דז"א, עד הגיעו אל ספירת היסוד שבו, וקונה אותו מחדש כנז'. וזמ"ש בפ' ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ (בראשית יד, יט), כי ע"י אברהם הנז' קונה המאציל העליון את השמים ואת הארץ, כי על ידי זה היסוד שקנה והאציל מחדש בז"א כנז'. וזמ"ש בפ' בראשית דף ג' ע"ב דכד אתא אברהם אתהדר בר"א לאבר ואתגליא האי אבר.

(פירוש האדרא זוטא קדישא, דף נו ע"ד)

וכבר ביארנו לעיל כי המזל הי"ג דבדיקנא דא"א הוא היסוד שבדיקנא וממנו נמשך היסוד דז"א בסוד קונה הכל כנ"ל.

עולת תמיד

(ענין התפילה, דף מב ע"א)

ודע כי בסוד העמידה ראיתי כי השינוי של ט' ספירות דמוחין דאבא הוא זה, ג' תחתונות ג' מילוי ע"ב, ג' אמצעיות ג' היות ממש אלא שהם פשוטות, ג' ראשונות ג' היות ממולאות דיודי"ן דע"ב.

ודע כי אלו שלשה אמצעיות דאבא אינן נוסעין ב' מסעות – א' בגרון וא' בחג"ת, רק מסע א' לבד עד חג"ת.

והנה יש זוג אחר כדי להכניס ג' ראשונות דאבא, ונעשה ע"י הארת מזלא דדיקנא דאריך.

ודע כי אחר שנכנסין גם בנה"י נגדלים כנודע, כי נה"י נעשים מחדש ע"י הארת אריך כנזכר, וגם היסוד נעשה ע"י זה כנזכר בדרושים ע"ש.

נהר שלום

(דף כח ע"ד, הגהות על הסידור של הרש"ש)

גם יכוין להמשיך ממזל ונקה אור גדול, מהאור הנמשך מזיווג הנז"ל דנוצר ונקה, למוח וכלי דחכמה דז"א כו'. ויכוין להמשיך שפע והארה ממוחין דגדלות שבתלת פרקין עילאין דנה"י דבינה דאבא, שבחח"ן בג"ה דת"י דחב"ד דז"א, לששים צירופי אלהים דמוחין דקטנות שבשני שלישי התחתונים דת"ת, ולדחות אותם לחח"ן בג"ה דת"י פרצו' נה"י. ואח"כ יכוין לכלול ולדחות כולם לחח"ן בג"ה דת"י דיסוד.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף סו ע"א – סז ע"א.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 620 – 621.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 342 – 344.

מפרשים

אמת ליעקב	מערכת יו"ד, אות פ.
באתי לגני	חלק א, עמ' פה – פו.
ברכת אליהו	ביאור על הסידור ושעה"כ, עמ' קכד.
דע"ה והשכל	חלק ח, סימן ח, דף קו ע"א.
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
וערך הכהן	עמ' קיח.
טוב שם	הלכות תפלה, עמ' יח – כ.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לב – לג.	
פתח עינים	דף לד ע"ד – לה ע"א.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' רד – רה.
שמן ששון	על שער הכוונות, דרושי העמידה,
	דרוש ב, דף מא ע"ד – מב ע"א,
	דרוש ד, אות ל, דף מה ע"ד.
	על שער המצות, פר' שופטים [סדר המשכת המוחין דקט"ו].

ביאור סדר הכוונות

תיקון נה"י דז"א

הכוונה הבאה, שהיא תיקון נה"י דז"א והכנת היסוד שבו הנקרא כל, מורכבת מג' כוונות: זווג דתרין מזלין דדיקנא קדישא דא"א על מנת להוריד אור גדול לחכמה ז"א, שאח"כ מתפשט בכל גופו ומאיר בנה"י שלו ומגלה יסודו.

ע"י האור העליון דמזלא עלאה קדישא דא"א, שהוא תיקון י"ג הנקרא ונקה והוא אותיות קונה ממש, נעשה יסוד דז"א הנקרא הכל, ועוד הנה"י דז"א הבאים תמיד מחדש ע"י תוספת כי בהם נאחזים החיצונים, ולכן צריך לאור עליון דא"א ולזווגו כדי לתקן ולהאציל אותם מחדש (עפ"י שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב, ועיין מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים).

הנה היות ויסוד דאימא הוא קצר כי אין לו רק ב' פרקין, לכן אינו מגיע עד היסוד דז"א, והוצרך א"א לכפוף את ראשו עד שמזל הי"ג הנקרא ונקה יגיע בראש ז"א, ומכח האור הזה היורד בז"א יוצא סוד היסוד שבו הנקרא כל, וזהו קונה הכל, כי הוא קנין מחדש, והראשון המקבל שפע זה הוא מוח חכמה של ז"א, ואותו שפע מתפשט אח"כ בגופא דז"א וע"י מתגלה היסוד (עפ"י כוונות התפלות בקצרה למהר"י צמח, עמ' לב).

ענין כוונה זו מבואר ביותר פרטות בספר עץ חיים (שער כט, פרק ח), והוא כי נתהווה היסוד דז"א ע"י הכפיפת ראש דא"א, ולא הוצרך א"א לכפוף כי אם מזל הי"ג שהוא יסוד דדיקנא דנחית בשקולא עד טבורא דלבא – עד רישא דז"א ממש, אז בהגיעו עד שם מחמת כפיפת ראש א"א, אז מתרבה השפע הרב במוחין דז"א מאור המזל ההוא עצמו, ולא באמצעות אור"א כשאר המוחין הנמשכים לז"א, אלא רק ע"י המזל דדיקנא דא"א עצמו נמשך אור גדול בראשו, ומכח אור זה נתוסף בז"א ונתהווה בחי' יסוד שבו, וכאשר א"א כופף ראשו ומאיר במוחין דז"א, הוא מאיר במוח הראשון שהוא חכמה דז"א, וממנו מתפשט האור לכל גופא דז"א, וב"ה נבוא לבאר את סדר הכוונות.

יכוין

לזווג תרין מזלין, וזה כאן זווג נוסף לזווג הנ"ל בכוונה הקודמת להוציא גבורות חדשות, ומ"ש לזווג פי' למעשה לשלב ב' שמות שלהם,

נוצר ונקה, שהם התיקונים הח' והי"ג דדיקנא קדישא דא"א הנקראים תרין מזלין, ובחלק הקודם ראינו כי המזל הח' הנק' נוצר הוא שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב, והמזל הי"ג הנק' ונקה הוא שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קסא כמספר ונקה – קונה (שער הכוונות, דרוש ר"ה, דף צ ע"ב; פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק יד),

דדיקנא דא"א.

אותו זווג דתריין מזליין דא"א מצויר כשילוב של ב' השמות שלהם – שם הוי"ה במילוי יודיין ושם אהי"ה במילוי יודיין כנ"ל, וזה כאן זווג דפנימיות שבו מקדימים את שם אהי"ה לשם הוי"ה.

ולהמשיך אור גדול, ממזל הי"ג ונקה, כתוצאה מזווג דתריין מזליין דא"א הנ"ל, שאז כפוף א"א את ראשו עד שמזל הי"ג הנקרא ונקה יגיע לראשו של ז"א, ומאיר במוח הראשון שבו – מוח חכמה, המקבל שפע רב מאור המזל הנ"ל דדיקנא דא"א עצמו – "אור נפלא מאוד" (עץ חיים, שער כט, פרק ח; שער מאמרי רשב"י, פירוש האדרא זוטא קדישא),

למוח וכלי חכמה דז"א, שהוא המוח הראשון דז"א, וזו השפעה ישירות מהמזל הי"ג דדיקנא דא"א והנקה עצמו כנ"ל לז"א שלא ע"י או"א, ולא גילה מהרח"ו פרטות נוספת בעניין השתלשלות המשכה זו,

ומשם, מכלי חכמה דז"א, נמשך האור הגדול הנ"ל, **לכל י"ס דז"א**, פי' לכל גופו ועד הגיעו ליסוד שבו.

אותו האור גדול שהוא תוצאה מזווג דתריין מזליין דדיקנא דא"א מצויר כבחי' נרנח"י, ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים בניקוד פתח שהוא כנגד חכמה, ועוד מצויר כלי חכמה דז"א, ויש לכוין שאותו אור מתפשטת לכל גופו דז"א אמנם לא סודרו כאן כל הכלים די' ספי' דז"א.

להאיר אור גדול, מאותו אור הנ"ל,

כנ"ה ויסוד דז"א, שהנה"י באים ע"י תוספת ונקראים לבר מגופא, תמיד חסר להם אור והחיצונים נאחזים בהם, לכן צריך לאור עליון דא"א ולזווג שלו (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב; על מה שמוזכר רק יסוד בספר עץ חיים (שער כט, פרק ח), והרש"ש סידר נה"י, עיין מה שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים), ועוד מפרט

ולהאירו ולגלותו, פי' ע"י אור הנ"ל מן המזל עצמו דדיקנא קדישא דא"א נגלית בליטתו לחוץ, כי ע"י נעשה היסוד דז"א בולט וארוך מרוב אור ולא שקוע כמו יסודה של הנוק', כך שע"י מזל עלאה דדיקנא קדישא דא"א ונקה הנרמז בתיבת קונה, נעשה יסוד דז"א הנקרא הכל (שער הכוונות, שם).

מצוירת בחי' נרנח"י – ג' זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים בניקוד נה"י – חיריק קובוץ ו' שורוק, מעל ג' כלי נה"י דז"א, ויש לכוין בפרט להאיר ליסודו דז"א ולגלותו.

המשכת המוחין דגדלות דג"ר

דאבא לז"א

הכוונה הבאה היא השלמת המשכת המוחין דגדלות דאבא לז"א, כשכתיבות אלהי אברהם וכו' נמשכו הפרקין תתאין דנה"י דאבא לג"ר דז"א, ואח"כ בתיבת גומל נמשכו הפרקין האמצעים לרישא דז"א ונדחו הפרקין תתאין לחג"ת דז"א. וכעת נשלם תהליך

זה עם המשכת הפרקין עילאין דנה"י דז"א לרישא דז"א ודחית דו"ק דמוחין למקומו בז"א.

כמו שלהמשיך לז"א הג' פרקין התחתונים דנה"י דאבא הוצרך זווג בתיבת אלהינו ואלהי אבותינו כנ"ל, כך עתה להמשיך לז"א הג' פרקין העליונים דנה"י דאבא צריכים זווג אחר, והוא היחוד דתריין מזליין דדיקנא קדישא דא"א הנ"ל (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב; פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק יד).

יכוין

להמשיך פ"ע דאבא, פרקין עילאין דנה"י דאבא – חב"ד דנה"י דיש"ס, שעמדו בסוד אור מקיף מעל רישא דז"א, למקומם **לחב"ד דז"א**, לרישא דז"א, ושם עמדו המוחין דחג"ת דמצד אבא מאז תיבת גומל כנ"ל, וכניסת המוחין דג"ר מזמינה המשך הכוונה.

מצוירים ג' נרנח"י נשמת המוח שהם זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים בניקוד של בחי' ג"ר, העומדים מעל ג' שמות הוי"ה במילוי יודי"ן העולים בגי' ע"ב כנגד בחי' מוח דג"ר (כמבואר בריש חלק על תיבת אלהי אברהם, ובספר עולת תמיד המובא לעיל בחלק מקורות), ותחתיהם עוד מצוירים ג' כלים דחב"ד דז"א.

אין מכוונים כאן עלית הפרקין של הכלים דחב"ד דז"א, שכבר כווינו אותה בתיבות אלהי אברהם וכו', לאחר שנכנסו הפרקין תתאין דנה"י דאבא לרישא דז"א (כמבואר בספר עץ חיים (שער הכללים, פרק ד) ולשונו מובא בליקוטי ביאורים על תיבת אלהי אברהם).

דחית המוחין דגדלות דחג"ת

נזכיר כי לעיל, בסדר הכוונות של תיבת הא"ל הגדול וכו', לא ירדו המוחין דגדלות דו"ק דאימא מרישא דז"א לגופו בפעם א', אלא נסעו נסיעה א' לגרון ואח"כ נסיעה ב' לגופו. ועתה אנו מעוררים את האור העליון דמזלא עלאה קדישא דא"א, שהוא תיקון י"ג הנק' ונקה, אותיות קונה ממש, והוא שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א כמנין קונה, וע"י אור גדול הנמשך עתה מזה המזל במוחין דאבא, יש להם כח גדול לרדת בז"א במרוצה ברגע א' ובנסיעה א', ואין צורך בב' מסעות – א' לגרון וב' משם לחג"ת (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב; פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק יד).

כתוצאה מהכוונה הקודמת יכוין

ונלדחות (סידור היר"א) **החג"ת [דאבא]** (סידור היר"א), פרקין האמצעים דנה"י דאבא שהיו בחב"ד דז"א מאז תיבת גומל, ונדחים כעת ע"י כניסת המוחין דג"ר דז"א למקומם, **לחג"ת [דז"א]** (סידור היר"א).

מצוירים ג' נרנח"י נשמת המוח שהם זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים בניקוד של בחי' חג"ת – סגול שבא חולם, העומדים מעל ג' שמות הוי"ה פשוטים כנגד בחי' מוח

דחג"ת (כמבואר בריש חלק על תיבת אלהי אברהם, ובספר עולת תמיד המובא לעיל בחלק מקורות), ותחתיהם עוד מצוירים ג' כלי חג"ת דז"א.

עלית הפרקין

דחג"ת דז"א

לאחר שנמשכו המוחין דגדלות דחג"ת דז"א למקומם, עוד יש לכוין לעשות עלית הפרקין לאותם כלים דחג"ת דז"א.

אם בתיבות אלהי אברהם וכו' לא חכינו לכניסת המוחין דג"ר דאבא למקומם בז"א, ומיד כווינו לעשות עלית הפרקין לכלים דחב"ד דז"א, שאז נכנסו רק הפרקין תתאין דנה"י דאבא לרישא דז"א (והוא כמבואר בספר עץ חיים (שער הכללים, פרק ד) ולשונו מובא בליקוטי ביאורים על תיבת אלהי אברהם), בהמשך בתיבת גומל כשנכנסו הפרקין האמצעים דנה"י דאבא לרישא דז"א ונדחו הפרקין תתאין לחג"ת דז"א, לא כווינו עלית הפרקין של אותם כלים דחג"ת דז"א.

נזכיר בקצרה מה עניינה של אותה עלית הפרקין דכלים דז"א. לפני כניסת המוחין דגדלות לז"א – נה"י דאו"א, היה שיעור קומת פר' ז"א זה של קומת ו"ק – חג"ת ונה"י שכל א' כלול מג' פרקין, ופירושו אינו שחסר לז"א ספי' אלא שמדתן היא אז זו של ב' פרקין בלבד ולא מדה שלימה של ג' פרקין, וע"י המשכת המוחין דנה"י דאו"א מגדילים את כל כליו של ז"א מקומת ו"ק למדה שלימה – פי' שכל ספי' דז"א גדלת משיעור ב' פרקין לזה של ג' פרקין כנ"ל, וזה נעשה ע"י הוספת פרקין דנה"י דאו"א המתחברים כל אחד לב' פרקין דכלים דז"א דקומת ו"ק, כמבואר בסדר הכוונה.

אותה עלית הפרקין של הכלים דחג"ת דז"א דמצד אבא היא דומה לעלית הפרקין דחג"ת דז"א דמצד אימא שכווינו בתיבות הגדול וכו': יש להעלות הפרקין התחתונים דחג"ת דז"א והפרקין העליונים דנה"י דז"א, ולהלביש עליהם הפרקין האמצעים דנה"י דיש"ס, ועי"ז גדלים ג' כלי חג"ת דמ"ה דז"א ונעשים כלולים מתלת פרקין.

נבוא ב"ה לבאר כוונת אותה עלית הפרקין של קו ימין – עלית הפרקין של כלי חסד דז"א, כשכוונת אותה עלית הפרקין של ב' קוי שמאל ואמצע דומה לה, וזה נוסח הכוונה שבסידור רחובות הנהר, והוא מבוסס על נוסח סידור היר"א.

יכוין

להעלות פ"ע דנצח, פרק עליון דנצח דז"א,

[להתחבר (סידור היר"א) עם פ"ת דחסד, פרק תחתון דחסד,

דז"א, ומבקשים להגדיל ב' פרקים הנ"ל מקו הימין דז"א דקומת ו"ק

ולהלביש פ"א דנצח דיש"ס [סידור היר"א: דאבא], פי' לחברם לפרק האמצעי של נצח

דיש"ס, כשאותו פרק מלביש הפרקין דז"א הנ"ל מלמעלה,

ועי"כ נעשה חסד, הכלי דספי' חסד,

[דמ"ה (סידור רחובות הנהר)], פי' מצד אבא, ובצד אימא היה בחינתה ב"ן (בתיבת הגדול וכו'),

דז"א, שהיה כלול מב' פרקין בלבד,

כלולה מג' פרקין, מדה שלימה בעלת ג' פרקין, ב' פרקין מז"א ופרק מיש"ס, ולכוין שהכלי דחסד המצויר עבור כוונת דחית המוחין דחג"ת למקומם הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

וכנ"ל יש לכוין עוד עליות הפרקין של כלים דגבורה ותפארת דז"א, כשסדר כוונתן דומה לזה של עלית הפרקין של כלי חסד דז"א הנ"ל, זה בקו השמאל (להעלות פ"ת דגבורה עם פ"ע דהוד דז"א, ולהלביש עליהם הפרק האמצעי דהוד דיש"ס), וזה בקו האמצעי (להעלות פ"ת דתפארת עם פ"ע דיסוד דז"א, ולהלביש עליהם הפרק האמצעי דיסוד דיש"ס).

דחית המוחין דקטנות

לאחר שנכנסו הפרקין האמצעים דנה"י דאבא לחג"ת דז"א, נדחים הפרקין תתאין דיליה שעמדו שם מאז תיבת גומל, למקומם – לנה"י דז"א. ולפני שמכוונים לדחות אותם מוחין דגדלות דנה"י דאבא ועלית הפרקין דכלים דנה"י דז"א דמצד אבא, מכוונים לדחות המוחין דקט'.

נזכיר כי בתיבת גומל נדחו ס' מוחין דקט' מחסד גבורה ושליש עליון דתפארת דז"א לב' שלישים התחתונים דתפארת שבו, וכעת לאחר שנכנסו המוחין דג"ר דאבא, נדחים אותם ס' מוחין דקט' ויורדים מב"ש ת"ת דז"א אל נה"י שבו, ואח"כ מתקבצים כולם ביסודו בסוד (שה"ש ג, ט) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, כי אלו הם ס' אלקים מצד הגבורה ונקראו ס' גבורים (עץ חיים, שער כב, פרק ג).

אם בירידתם בתוך ז"א "מתמעטים" המוחין דקט', פעם א' בירידתם מרישא דז"א לגרונו ואח"כ פעם ב' בירידתם מגרונו לגופו, לעומת זה כל הו"ק דז"א הוא מציאות אחת הנקראת גופו, ולכן אין המוחין דקט' מתמעטים שוב בירידתם מהגרון לג' אמצעיות ואח"כ לג' תחתונות דז"א, כי הכל נקרא גופו כנ"ל, ואין להם עוד מיעוט כי אם לאחר ירידתם אל היסוד דז"א שהוא סיומא דגופא, כשעוברים לרישא נוק' כפי שנראה ב"ה בסדר הכוונות של תיבת שים שלום (עץ חיים, שם).

ונבוא ב"ה לבאר את סדר הכוונה: כתוצאה של דחית המוחין דגדלות דחג"ת למקומם בז"א ע"י כניסת הפרקין עלאין דנה"י דאבא לרישא דז"א, **יכוין לדחות אלו המוחין דקטנות**, הנמצאים בב' שלישים התחתונים דת"ת דז"א מאז תיבת גומל,

[והם ס' (סידור היר"א)], אותם שישים מוחין דקט' שהם צירופי שם אלהים הלא נבחרים שנדחו מהגרון דז"א בסוף תיבת הא"ל ע"י הארת פרקין תחתונים דנה"י דאבא, ואח"כ בתיבות הגדול הגבור והנורא נדחו לג' קוי גופא דז"א – חסד גבורה ושליש עליון דת"ת

– כ' מוחין דקט' בכל קו, ואח"כ עוד נדחו לב' שלישים התחתונים דת"ת דז"א בתיבת גומל ע"י הארת הפרקין האמצעים דנה"י דאבא, וכעת נדחים לנה"י, כתחנה ומעבר,

דפרצוף האמצעי [וחיצון] דז"א, שהמוחין דקט' שייכים לפר' יניקה [ועיבור] – חג"ת [ונה"י] דז"א, שז"א דקט' הוא רק בן קומת ו"ק, ופר' פנימי הוא כנגד בחי' גדלות או ג"ר, ומוסיפים "וחיצון" כיון שאותם מוחין דקט' נמצאים בב' פרצופים אמצעי וחיצון דז"א ולא רק פר' אמצעי שלו כנ"ל בסדר הכוונות של תיבת הא"ל [ויש שמכוונים פר' האמצעי בלבד, ומתכוונים כי הוא כולל הפר' החיצון בכלל],

ולכלול אותם ביסוד, כמ"ש בספר עץ חיים (שער כב, פרק ג) ובספר נהר שלום (דף כח ע"ד), **[ע"י הארת הפרקין תתאין דנה"י דאבא (סידור רחובות הנהר)]**, כך מוסיפים בסידור רחובות הנהר שיצא ע"י ישיבת נהר שלום, וזו הגהה מסידור הרס"א – ר' סלימאן אליהו בעמ"ס כרם שלמה על ספר עץ חיים (ועיין ליקוטי ביאורים).

אותם ס' מוחין דקט' שנדחו כעת נשארים ביסוד דז"א עד תיבת שים שלום, ובתיבת שים שלום מבררים ומשאירים ל' מוחין דקט' ביסודו, וממשיכים ל' מוחין דקט' הנוטרים לרישא דנוק', אז משאירים שם בראשה ט"ו המובחרים שבהם, וט"ו הנשארים עוברים לגרון שלה, ומשם יורדים לחג"ת שבה, ומשם לנה"י שבה, ומשם נכללים ביסודה, ואז נשארים שם עשרה המובחרים שבהם, ועוברים ה' הנוטרים לראש הבריאה (עץ חיים, שער כב, פרק ג; תורת חכם, דף מה ע"א).

עוד דבר, שמעתי שאין להקשות איכן מקומם של המוחין דקט' אחרי עלית הפרקין, כיון שהמוחין דקט' שייכים לפר' אמצעי וחיצון דז"א היותם דקט', ועלית הפרקין היא ע"י כניסת מוחין דגדלות לז"א, וזה שייך לפר' פנימי דז"א.

מצוירים שוב אותם רמזים למוחין דקט' שהם ד' מילויים שונים דיה"א של שם אלהים, כנגד חו"ב חו"ג, ועוד מצוירים ג' כלי נה"י דז"א, וצריכים לכוין לדחות המוחין דקט' מב' שלישים התחתונים דת"ת דז"א לנה"י שבו, ואח"כ לכלול אותם ביסודו.

דחית המוחין דגדלות דנה"י

כעת חוזרים לעניין המוחין דגדלות. לעיל נמשכו הפרקין האמצעים דנה"י דאבא לחג"ת דז"א, ושם עמדו הפרקין תתאין דנה"י דאבא מאז תיבת גומל, וכעת נדחים אותם פרקין תתאין למקומם, וזה מ"ש

[ונלדחות (סידור היר"א) פ"ת דנה"י דאבא (סידור היר"א)], הנמצאים בחג"ת דז"א, ויש לדחות אותם

לנה"י דז"א, למקומם, ועי"ז נשלם כניסת הנה"י דאבא בז"א.

מצוירים ג' נרנח"י נשמת המוח שהם זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים בניקוד נה"י – חיריק קובוץ ו' שורוק, מעל ג' מוחין – מילויים העולים בגי' מ"ו של שם הוי"ה

במילוי יודיין העולה בגי' ע"ב, כנגד בחי' מוח דנה"י (כמבואר בריש חלק על תיבת אלהי אברהם, ובספר עולת תמיד המובא לעיל בחלק מקורות), ומתחתיהם עוד מצוירים ג' כלים דנה"י דז"א.

עלית הפרקין

דנה"י דז"א

לאחר שנמשכו המוחין דגדלות דנה"י דז"א למקומם, עוד יש לכוין לעשות עלית הפרקין לאותם כלים דנה"י דז"א.

אותה עלית הפרקין של הכלים דנה"י דז"א דמצד אבא דומה לעלית הפרקין דנה"י דז"א דמצד אימא שכוונו בתיבות הגדול וכו': יש לחבר הפרקין התחתונים דנה"י דיש"ס עם ב' פרקין התחתונים דנה"י דז"א, ועי"ז גדלים ג' כלי נה"י דמ"ה דז"א ונעשים כלולים מתלת פרקין.

נבוא ב"ה לבאר כוונת אותה עלית הפרקין של קו הימין – עלית הפרקין של כלי נצח דז"א, כשכוונה אותה עלית הפרקין של ב' קוי שמאל ואמצע דומה לה.

יכוין

לחבר פרק תחתון דנצח דיש"ס [סידור היד"א: דאבא], המלביש ומצטרף

עם ב' פרקין תתאין דנצח דז"א, דקומת ו"ק, ומבקשים להגדילים ע"י חיבור זה,

ועי"כ נעשה נצח, הכלי דספי' נצח,

[דמ"ה (סידור רחובות הנהר)], פי' מצד אבא, ובצד אימא היה בחינתה ב"ן (בתיבת הגדול וכו'),

דז"א, שהיה כלול מב' פרקין בלבד,

כלולה מג' פרקין, מדה שלימה בעלת ג' פרקין, ב' פרקין מז"א עם עוד פרק מיש"ס, ולכוין שאותו כלי דנצח המצויר הוא תוצאה של אותה עלית הפרקין.

עוד יש לכוין עליות הפרקין של הכלים דהוד ויסוד דז"א, כשסדר כוונתן דומה לזה של עלית הפרקין של כלי נצח דז"א הנ"ל, זה בקו השמאל (לחבר הפרק התחתון דהוד דיש"ס עם ב' פרקין תתאין דהוד דז"א), וזה בקו האמצעי (לחבר הפרק התחתון דיסוד דיש"ס עם ב' פרקין תתאין דיסוד דז"א).

רמזים נוספים

גם תכוין כי קונה הכל הוא גי' רי"ו, שהם ג"פ ע"ב והם ג' הויות דמילוי ע"ב דיודין, והם בחי' ג"ר דאבא שהם ג' הויות דמילוי יודין, שהם בגימ' קונה"ה הכ"ל (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב; פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק יד).

כפעם אחד יורדין [המוחין דאבא מחב"ד] עד חג"ת דז"א, וזה נרמז במלת קונה הכל, כי הכל נגמר ברגע א' ובנסיעה א', ואין צורך אל נסיעה אחרת כמו באימא [דרך הגרון] (שער הכוונות, שם; פרי עץ חיים, שם).

קונה הכל, כי הוא קונה בסוד ונקה בסוד מזלא עלאה דדיקנא דאריך, אשר הוא מוציא את הכל שהוא היסוד (שער הכוונות, שם; פרי עץ חיים, שם).

סיכום – תמונת מצב

לעת עתה קנה ז"א לעצמו כל המוחין דגדלות, כי נשלמו כל המוחין דגדלות דאו"א להכנס ולהתפשט למקומם בז"א, וזה רמז – קונה הכל, כי עתה כבר נגמר לקנות ולהעשות הכל לגמרי (עפ"י שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

וכן נשלם שיעור קומת פר' ז"א ע"י עלית הפרקין דחג"ת נה"י, כשבתבות אלהי אברהם וכו' כבר הגדלנו הכלים דחב"ד שבו.

עוד נדחו ס' מוחין דקט' מב' שלישים התחתונים דת"ת דז"א ליסודו, כשהמוכרים שבהם נשאר בראשו ובגרוננו כפי שראינו בתיבת הא"ל, וכנ"ל עוד ידחו חלק מהם בהמשך בתיבת שים שלום לנוק' וממנה ידחה חלק לראש הבריאה.

ליקוטי ביאורים

בעניין הזווג דתרין מזלין דא"א

ג' תועליות

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' פו) מציין ר' ששון מזרחי, וז"ל: ונמצא א"כ שזיווג המזלא הנז' כאן, יש בו ג' תועליות – לנה"י דז"א ולכניסת ג"ר דאבא ולדחיית החג"ת לחג"ת בפעם א' בלי עיכוב, עכ"ל.

בעניין סדר הכוונות

המשכת המוחין דאבא ועשית הנה"י דז"א

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' פה) מבאר ר' ששון מזרחי בעניין מה שמזכיר מהרח"ו המשכת המוחין דג"ר דאבא לפני הארה מהמזלא דדיקנא קדישא דא"א לנה"י דז"א, ומה שהרש"ש סידר תחילה לעשות נה"י ואח"כ המשכת המוחין דג"ר דאבא, וז"ל: ואפ"ל במה שיש לדקדק עוד, שהנה בשה"כ כתב בתחי' כונת כניסת ג"ר דאבא, ודחיית החג"ת לחג"ת והנה"י לנה"י, ואח"כ זיווג המזלא וקבלת המו' דאבא הארה ממנו שלא יתעכבו ההג"ת בגרון, ושלהכניס הג"ר דמו', ואח"כ עשיית הנה"י החדשים, וגם הוא ע"י המזלא. ואילו הרש"ש זיע"א סידר בתחי' זיווג המזלא לעשות הנה"י, ואח"כ כניסת הג"ר דאבא, ודחיית החג"ת והנה"י.

ולקו"ד שבכוונה סידר ככה, שהוא סובר שעיקר זיווג נו"ן הוא לעשות הנה"י. ולא למנוע התעכבות המו' בגרון. כי איזה נזק יצא מזה אם יתעכבו, כמו מו' דאי'. אלא שעיקר הזיווג הוא לעשות נה"י, ולהכניס המו', ומזה נמשך הארה למו' שירדו למקומם

במרוצה. ובשה"כ לא נחית לסידרא. ולכן אחר שסידר הזיווג ועשיית הנה"י כתב להמשיך המו' ולדחות החג"ת לחג"ת, שבזה נכללה ממילא הכוונה ההיא שהמו' לא מתעכבין בגרון, עכ"ל לענייננו כאן ועיי"ש באורך.

בעניין אצילות נה"י דז"א מחדש

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) כותב מהרח"ו, וז"ל: גם תכוין לענין הנ"ל, כי ע"י מזלא עלאה הנרמז במלת קונה כנו' נעשה יסוד דז"א הנקרא הכל, כמבואר אצלינו בכמה מקומות, איך נה"י דז"א הם באים תמיד ע"י תוספת, ולכן החיצונים נאחזים בהם, ואלו הנה"י ה"ס תחום שבת ולפי שתמיד באים מחדש, לכן צריך לאור עליון דאריך ולזווג שלו כנ"ל כדי לתקן ולהאציל מחדש את הנה"י דז"א, עכ"ל.

לעומת זה, בספר עץ חיים (שער כט, פרק ח) כותב מהרח"ו, וז"ל: אמנם הענין כמ"ש לעיל, כי או"א נתהווה בהם בחי' נה"י שבהם ע"י כפיפת ראש דא"א, כן ע"י הכפיפה ההיא נתהווה היסוד בז"א, אלא שיש הפרש, כי שם שהיו חסרים ג' בחי' הוצרך לכפוף מזל הח' עד מזל הי"ג וד' תיקונים שיש בין ב' מזלות אלו, אך פה שא"צ להמציא רק בחי' היסוד לבד, עכ"ל.

בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ג, אות ז) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: וצ"ל דבע"ח שכ"ט פ"ח נראה שהוא היסוד דוקא, וכאן נראה שהוא הנה"י, וכן לעיל בדרוש ב' שם. וי"ל דביסוד כלל בו ג"כ הנו"ה כנו' בכ"מ ועי' לעי' דרוש קדיש במילת ויתקדש יע"ש, ועיין לעיל דנתקן ג"כ רישא דנוק', עכ"ל.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' פו) מבאר ר' ששון מזרחי, וז"ל: אמנם יש לדקדק שבסי' כאן בפני' דפני' כתב להאיר בנהו"י להאירו ולהגדילו. וגם בשה"כ דרו' ב' נו' נה"י וגם יסוד לבדו. ובפ"ג שם כ' נו"ה באל עליון גומל, והיסוד בקונה הכל. וכמעט נלקו"ד שבדרו' ב' דנקט תחי' נה"י, לאו דוקא אלא נו"ה כמ"ש בדרו' ג'. ובע"ח פ"ח דשכ"ט שנו' יסוד ולא גם נו"ה, כ' הש"ש ז"ל בשה"כ דרו' ג' אות ז' דהיסוד כלול בו גם נו"ה ע"ש.

וא"כ יוצא שבזיווג דמזלא נתקן כל הנה"י. והנו"ה נרמזו באל עליון שהוא א"א גומל ח"ט [חסדים טובים] שהם הנו"ה, והיסוד נרמז בקונה הכל, והכוונה היא, שא"א מוציא הנו"ה וגם היסוד ע"י קונה שהוא המזלא. והרש"ש זיע"א סידר הכל ביחד בקונה, ששם רומז לזיווג המזלא, עכ"ל.

עוד בעניין אצילות נה"י דז"א מחדש

הגדלה ולא הוספה

בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, תיבת קונה הכל, אות ד, דף מב ע"א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם גם תכוין לענין הנ"ל, כי ע"י מזלא עלאה הנרמז במילת קונה הכל נעשה היסוד דז"א כמבואר אצלינו בכ"מ, איך נה"י דז"א הם

באם תמיד ע"י תוספת וכו'. עיין בע"ח שט"ז פ"ד, אך פירוש דברים אלו לא תוספת ממש רק הגדלה, עכ"ל.

עוד בעניין אצילות נה"י דז"א מחדש

דברי ר' שריה דבליצקי

בספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' רב – רד) מאריך ר' שריה דבליצקי לבאר, וז"ל: לזווג תריין מזליין. זוהי כוונה אחרת ונתבארה בשעה"כ ל"ב ע"א, גם תכוין לענין הנ"ל כי ע"י מזלא עלאה הנרמז במלת קונה כנז', שהוא האור העליון דמזלא עלאה קדישא דאריך, שהוא תיקון י"ג של ונקה שהוא אותיות קונה ממש, נעשה יסוד דז"א הנקרא הכל וכו', איך נה"י דז"א הם באים תמיד ע"י תוספת וכו', ולפי שבאים תמיד מחדש, לכן צריך לאור העליון דאריך ולזווג שלו כנ"ל כדי לתקן ולהאציל מחדש את הנה"י דז"א, ולכן נרמז כאן אריך ב' פעמים, האחד היא במילת אל עליון שה"ס הכתר הנו' דאריך, ונקרא אל עליון אשר על ידו נגמלים החסדים טובים שהם נ"ה, (כצ"ל) דז"א שהוא מוציא אותם לחוץ ומגלה אותם. וגם נרמז שנית במלת קונה הכל, כי הוא קונה בסוד ונקה, בסוד מזלא עלאה דדיקנא דאריך אשר הוא מוציא את הכל שהוא היסוד הנז'.

ע"כ, ולמדנו מכאן שני דברים, כי בין הנ"ה דז"א ובין היסוד דז"א נעשה מחדש ע"י השפעת מזלא דאריך לז"א. הנ"ה נעשה במלות גומל חסדים טובים והיסוד בקונה הכל, אמנם הרש"ש לא סידר את זיווג האריך לשם הוצאת הנ"ה, בגומל חסדים טובים, רק סידר את שניהם ביחד, כלומר להוצאת הנ"ה והיסוד, כאן, בתיבת קונה הכל.

והפת"ע בדף ל"ד ע"ד אות ג', והברכת אליהו בע' קכ"ד ע"ג, העירו בזה ולא כתבו דבר ברור עיי"ש. ועיין באתי לגני פ"א ע"א, עכ"פ יש גם להעיר דאם נאמר שנ"ה דז"א נעשו באמת בגומל חסדים טובים כמ"ש כאן בשעה"כ, אתי שפיר מה שאנו ממשיכים להם כבר שם חסדים מצד אימא לנו"ה דז"א כנז' שם בסידור ובשעה"כ, אך אם נאמר דעדיין אין לז"א הנ"ה שלו עד קונה הכל, א"כ איך המשכנו להם כבר חסדים ממקודם, אך באמת אפי' אם נאמר שנ"ה דז"א נעשים בגומל וכו', אפילו הכי יקשה דהא בהגדול הגבור והנורא כבר המשכנו להם מוחין מצד אימא ע"י דחיית הפרקין תתאין, וא"כ בע"כ בלאו הכי אנו צריכים לומר, דהמוחין נמשכים עוד לפני עשיית הנו"ה דז"א, ונמשכים רק למקום שעתידין להיות שם הנו"ה, וא"כ כיון דאתינן להכי נאמר כן גם בחסדים הנמשכים בגומל חסדים טובים ואתי שפיר הכל.

אמנם באמת זה אינו, דלהדיא מבואר בשעה"כ ל"א ע"ג שבהגדול הגבור והנורא יכוין גם לעשות ג' אמצעיות של הז"א בבחי' הכלי והגוף של ז"א, וכ"כ בסידור בהערות בדף ס"א ע"ב הערה ב' ובס"ב ע"א הערה ב', והגם שלענין עשית ג' תחתונות דז"א בבחי' הכלי והגוף ע"י הגדלת הפרקין עצמן עם פרקי נה"י דאימא, לא כתב כלל בשעה"כ, ויכולים אנו לומר שהם נעשים ע"י הארת אריך, מ"מ בסידור שם בס"א ע"ב הערה ג' וס"ב ע"ב הערה ב' ומ"ג ע"א הערה ב' כתב כן להדיא, גם לגבי עשיית כלי נה"י דז"א,

וא"כ נעשו כבר כלי הנה"י דז"א, אז וא"ש שהמוחין והחסדים מתפשטים בהם אז, וא"כ הוא קשה משם לכאן, דכאן מבואר דעכ"פ כלי הנה"י דז"א נעשים בגומל חסדים טובים ובקונה הכל ע"י אריך, ולהרש"ש נעשה הכל בקונה הכל כנ"ל, ולומר שהם שתי בחינות נפרדות גם כן אי אפשר, דהרי כל הכוונות האלו הם בדרוש ב' דשעה"כ שהוא כולו מדבר בבחי' אחת של פנימיות דפנימיות, וכמ"ש השמן ששון בח"ג בהתחלת דרוש א' דעמידה, דדרוש א' וב' מדבר בפני דפנימיות, וצ"ע ליישב כל זה.

וזה אשר השיב לי, הג"מ עבדיה הדאיה זצ"ל על שאלתי אותו במכתב אודות זה (והיא לו נדפסה בדעה והשכל חלק ח' ס"ו ז' אות ב') שבתיות קונה הכל אנו ממשיכים לנה"י רק אור חדש גדול מאריך ומגלים אותם, אבל הם כבר נעשו מקודם, ומדוייק לפי זה לשון הרש"ש כאן בסידור, להאיר אור גדול בנו"ה ויסוד דז"א להאירו ולגלותו, אבל הוא והם כבר נעשו מקודם, ע"כ, אמנם מה אעשה ולשון שעה"כ בדף ל"ב ע"א לא משמע הכי בדיוק, דהרי כתב שם, לכן צריך לאור העליון דאריך ולזיווג שלו כנ"ל כדי לתקן ולהאציל מחדש את הנה"י דז"א, וכן לקמן, אשר הוא מוציא את הכל שהוא היסוד, וצ"ע.

ועכשיו ראיתי בספר באתי לגני ע' פ"ו, וז"ל שם מלשון זה מבואר שישנם כבר לנה"י וכמ"ש"ל שפרקין תתאין דאימא כבר נתפשטו בנה"י, אלא שצריך לנו"ה להאירם וליסוד להאיר ולגלות, וזהו שכתב בשעה"כ, להאציל ולתקן מחדש את הנה"י כתב בש"ש אות ד' היינו שנגדלים עיי"ש, ומלשון הסידור מובן שההגדלה היינו להאיר בהם, והיינו טעמא שהם דווקא צריכים להארת א"א, כמ"ש בשעה"כ הנז' איך נה"י דז"א הם באים תמיד ע"י תוספת, ולכן החיצונים נאחזים בהם, ולפי שתמיד באים מחדש לכן צריך לאור עליון דא"א, עכ"ל, והנה בכוונה השניה דלקמן (בעמוד זה בסידור) של חיצוניות דפנימיות שינה הרש"ש מלשונו, שבכאן וכתב להדיא לתקן ולעשות יסוד דז"א החדש, וכן אתי שפיר לכו"ע דבכוונה זו של חיצוניות הפנימיות עדיין לא עשינו שום יסוד מקודם ע"י עליית פרקין, ואפשר שפיר לומר דכעת הוא נעשה מחדש ממש, עכ"ל.

עוד בעניין אצילות נה"י דז"א מחדש

ע"י זיווג דב' מזלין דא"א, שלא ע"י אר"א

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' פה) מציין ר' ששון מזרחי, וז"ל: וכפי ההנחה הזו יצא, שבאר"א נדווגו רק אר"א ולא המזלא, וכאן המזלא ולא אר"א. כי לא נז' זיווג אר"א בתיבה זו בשעה"כ ולא בסי'. ואולי לא חששו להזכירו, דכללא הוא שא"א לז"א לקבל מא"א אלא באמצעות אר"א שהם ידווגו ויעבירו השפע לזו"ן (ע"י שא"א פ"ז). ומל' שה"כ דרו' ב' ופע"ח פ"ד דעמידה משמע קצת, שגם אר"א מזדווגים. אמנם בע"ח שכ"ט פ"ח כתב בהדיא שלא ע"י אר"א ע"ש. וי"ל.

אח"ז ראיתי מ"ש הש"ש ז"ל בדרו' ד' אות ל' וע"ע בש"ש דרו' ז' דק"ש אות ט'. והנה בשעה"כ הנז' סיים רו"ל, שכמו להכניס ג"ת דאבא הוצרך זיווג באר"א, גם עתה יש זיווג

אחר לעניין ג"ר עכ"ל, והיינו ע"י המזלא כמ"ש בהדיא בעו"ת דמ"ב ע"א (בד"י ד"ן), עכ"ל.

בעניין המשכת המוחין דג"ר דאבא

ע"י זיווג דב' מזלין דא"א, שלא ע"י אר"א

בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי ק"ש, דרוש ז, אות ט, דף לב ע"ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם וכבר ביארנו כי בכרכת אבות נעשה זיווג ב' באר"א כדי להמשיך עוד ג' מו' ראשונים וכו'. שם דרוש ב' ס' עולת תמיד ד' ד"ן, וצ"ל דזיווג זה מה ענינו הלא כבר נעשה הזיווג בק"ש במילת אחד ואין חסר רק כניסת המו' תוך רישא דז"א. וי"ל דאין אור יורד אלא ע"י זיווג אור הנמשך מחדש, ועיין לקמן בדרוש ב' דעמידה ד"ה הוי"ה תזקוף וכו' יע"ש. וצ"ל בג"ר דאבא במילת קונה הכל, למה אין זיווג אר"א להמשיכם ע"ד הנז' כאן בג"ר דאימא שמזדווגים אר"א. וי"ל דגם שם ישנו, והוא בבחי' זיווג דב' מזלין דא"א כדי להמשיך הג"ר דאבא, ומפורש יוצא בס' עו"ת דד"ן סע"א ובפע"ח פ"ך יע"ש ובאלהינו ואלהי אבותינו, שהוא להמשיך ג"ר דאימא, נמשך הזיווג בבחי' אבא אשר הוא גדול מעלתו על אימא, אך שם שהוא כדי להמשיך ג"ר דאבא צריך זיווג מבחי' יותר עליון ממנו, שהוא א"א ב' מזלין והבן, עכ"ל.

עוד בעניין המשכת המוחין דג"ר דאבא

ברגע א' ובנסיעה א'

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) כותב מהר"ח, וז"ל: בפעם אחד יורדין עד חג"ת דז"א, וזה נרמז במלת קונה הכל, כי הכל נגמר ברגע א' ובנסיעה א', ואין צורך אל נסיעה אחרת כמו באימא. והטעם לזה הוא כי עתה אנו מעוררים את האור העליון דמזלא עלאה קדישא דאריך, שהוא תיקון י"ג של ונקה, שהוא אותיות קונה ממש, וע"י אור גדול הנמשך עתה מזה המזל במוחין דאבא, יש להם כח גדול לרדת במרוצה בנסיעה א', ולא יצטרך לב' מסעות, עכ"ל.

וכמ"ש בספר באתי לגני (חלק א, עמ' פו) כותב ר' ששון מזרחי כי כוונה זו – "לא נזכרה בסידור".

בעניין דחית המוחין דקט'

בעניין הערת הרס"א

בסידור רחובות הנהר שיצא ע"י ישיבת נהר שלום מוסיפים הגהה מסידור הרס"א – ר' סלימאן אליהו – "ולכלול אותם ביסוד ע"י הארת הפרקין תתאין דנה"י דאבא", משמע שלדעתו אותה הארה דפרקין תתאין היא הגורמת דחית המוחין דקט' ליסוד דז"א, ולא דווקא כניסת המוחין דג"ר דאבא.

אמנם בספר שער הכוונות (שער כב, פרק ג) כותב מהרח"ו – "כשנכנסין ג"ר דאבא, אז יורדין [המוחין דקט'] מב"ש ת"ת אל נה"י דז"א, ומתקבצים שם כולם ביסוד דז"א".

ובספר שער המצות (פר' שופטים, דף מט ע"ב) כותב הוא ז"ל, וז"ל: כי כשנכנסין ג"ר דמוחין דגדלות הם דוחין את המוחין דקטנות למטה, ויורדין תחלה בגרון דז"א, ואח"כ יותר למטה עד היסוד כמבואר במקומו ויתבאר לקמן, אבל כשנכנסין ו"ק בלבד דמוחין דגדלות אין המוחין דקטנות נדחין למטה אבל עומדין יחד עמהם, עכ"ל.

ושם (שם) מוסיף – "דע כי כאשר ג"ר דגדלות נכנסין בז"א, הנה הם דוחין למטה את המוחין דקטנות וניתנין ביסוד ז"א".

ובספר נהר שלום (דף כח ע"ד) כותב הרש"ש כי המוחין דקט' נדחים ע"י המוחין דג"ר דאבא כמ"ש – "שפע והארה ממוחין דגדלות שבתלת פרקין עילאין דנה"י דבינה דאבא ... ולדחות אותם לחח"ן בג"ה דת"י פרצו' נה"י. ואח"כ יכוין לכלול ולדחות כולם לחח"ן בג"ה דת"י דיסוד".

ואולי בס"ד כי היא הנותנת, נראה לענ"ד שכך הבין הרס"א ז"ל ממקומה שבו סידר הרש"ש כוונה זו – שאחר כניסת המוחין חג"ת למקומם נדחים הפרקין תתאין דנה"י דאבא מחג"ת, ומזה הבין כי אותם פרקין תתאין דנה"י דאבא הם הגורמים לדחית המוחין דקט'.

בעניין דחית המוחין דקט'

בעניין מקומה בסדר הכוונות

בסידור מכוונים לדחות המוחין דגדלות דחג"ת למקומם בז"א, ואח"כ דוחים המוחין דקט' ליסודו, ואח"כ דוחין המוחין דגדלות דנה"י למקומם בז"א.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' פו) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: לא ידעתי לע"ע מדוע סידר דחיית המו' דקט' באמצע, בין דחיית מו' דגד' דחג"ת לבין דחיית הנה"י, ולא לאחריהם, עכ"ל.

קונה הכל

חלק ג

סדר הכוונה בקצרה

חלק שלישי זה של סדר הכוונות של תיבת קונה הכל מתחיל עם ירידת החסדים התחתונים דז"א – חסדים דב' שלישים התחתונים דת"ת ונו"ה שאינם כנוסים ביסוד דאימא המסתיים בחזה דז"א, בסוף השליש העליון דת"ת שבו, ועם ירידת ה' גבורות ליסודו.

שם ביסוד דז"א נמתקים הה' גבורות ע"י הג' חסדים פחות שלישי הנ"ל, לפני עברתן לדעת דנוק' שמתקנים בסוף סדר הכוונות של תיבת קונה הכל ע"י האותיות ד"ו דאטב"ח (סדר כוונות תיבת קונה הכל – חלק ד).

בחלק זה עוד מכוונים "הכפלת החסדים" דז"א, ועניינה היא שהחסדים בהיותם כנוסים ביסוד דאימא אינם מאירים כ"כ, וביציאתם משם נגדלה ונכפלה הארתם כפליים ממה שהיה בהיותם סתומים.

החסדים התחתונים דז"א – חסדים דב' שלישים התחתונים דת"ת ונו"ה, נגדלה ונכפלה הארתם ביציאתם מיסוד דאימא המסתיים בחזה דז"א כנ"ל, היות ואינם כנוסים שם.

והחסדים העליונים דז"א – חסדים דחור"ג ושליש העליון דת"ת, נגדלה ונכפלה הארתם ע"י בקיעת היסוד דאימא שנגרם ע"י עלית החסדים התחתונים דז"א דרך אור חוזר מיסודו לשרשם, כפי שנראה ב"ה בחלק הבא.

סיבת הכפלת החסדים היא שבהמשך יעלה כפל החסדים דחור"ג דרך אור חוזר לחכמה בינה וחור"ג דדעת דז"א, ועוד יעלו ב' שלישים דחסד דת"ת לכתר דז"א, ושליש נוסף דחסד דת"ת מתחלק לד' רביעים שיכנסו לכתר דנוק', כפי שנראה ב"ה בחלק הבא.

סדר כוונה זה מוזכר בקצרה בספר שער הכוונות, והדרושים שבהם הוא מפורט נמצאים בספר עץ חיים.

ובספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי העמידה, תיבת קונה הכל, אות ח, דף מב ע"א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסידאו – ודע דכאן רבינו קיצר בסדר הכוונה כמו שיראה למעייין בדברי רבינו והרב ש"ש זלה"ה כתבה בארוכה בסדור", ובספר פתח עינים (כוונות סדר העמידה, קונה הכל, דף לה ע"א) כותב הוא ז"ל – "ולא רמו בענין המיתוק ע"ד הנז' [בס' שער הכוונות] אמנם פשוט דצריך למתקם דסמך על מ"ש בע"ח שם, וכן דרכו של רבינו דעניות

במ"א ועשירות במ"א", וכאן מתגלה כחו של הרש"ש זי"ע, ונהפך סידור כוונות הרש"ש להיות כמין פירוש לדברי מהרח"ו בספר עץ חיים וספר שער הכוונות.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לב ע"א)

גם תכוין במלת הכל כי כל בגי' חמשים, שהוא כללות החמשה חסדים הנמשכים ביסוד דז"א, וכל אחד כלול מעשר כנודע. וגם מתפשטים ויורדים בתוכו הה"ג לצורך רחל נוקבא דז"א, וזה נרמז במלת הכל – ה' לנוק' כל ליסוד עצמו דז"א, וכל מציאות התפשטות זה החסדים וגבורות אלו הם ביסוד עצמו.

פרי עץ חיים

(שער העמידה, פרק יד, דף נה ע"ג)

גם תכוין במלת הכל כי כל גי' נ', שהם כללות ה"ח הנמשכים ביסוד דז"א, וכל א' כלול מ' כנודע, וגם מתפשטין ויורדין בתוכו הה"ג לצורך נוקבא רחל, וזהו ה' של הכל לנוקבא, כ"ל אל היסוד, וכל מציאות התפשטות זה דה"ח וה"ג אלו הם ביסוד עצמו.

עץ חיים

דרוש חסדים וגבורות

(שער כה, דרוש ב מ"ק, ח"ב, דף ד ע"א-ב)

[מקבילה: שער ההקדמות, דף עו ע"ד – עז ע"ב]

סדר ירידת החו"ג של זה הדעת התחתון. הנה כבר נת"ל, כי דעת זה התחתון דז"א כולל ב' עטרין שהם ב' מלכיות דאו"א, וכל א' מהם כולל ה', ועטרא דחסד כולל ה"ח הנקראים מים, ועטרא דגבורה כולל ה"ג הנקרא אש. ונודע כי מקומם הם בעטרת יסוד אמא כדלקמן בע"ה, כי תחלה היו בב' עטרות דאו"א כנ"ל בדרוש העבר, אך אח"כ נתחלפו, ושניהם הושמו בעטרת יסוד אמא כמ"ש בדרוש ה'.

ונודע כי בהתלבש נה"י דאמא עם מוחין דז"א תוך גופא דז"א, הנה עטרת יסוד אמא הוא מגיע עד סוף שליש עליון דת"ת שהוא עד החזה דז"א, ופי עטרת זו נבראת סתומה וצרה כדי שכאשר ירצו החו"ג לירד ולהתפשט בגופא דז"א, יהיו החסדים יורדין תחלה, עם היותן עליונים מהגבורות, להתקן תחלה הז"א הנתקן ע"י החסדים, ולכן תחלה יורדים החסדים יען הם נחלי מים, ובצאתן מרחיבים פי נקב עטרת יסוד אמא בסוד בידקא דמיא, כיון דרווח רווח ופותחין המעבר, ואחריהן יורדין הגבורות להתפשט אח"כ גם הם בנוקבא, כי כבר מצאו פתח פתוח לרווחה.

והנה נתבאר כי החסדים הם ה', לכן בצאתן מתפשטים בה' מקומות שהם: ראשון בחסד דז"א, הב' בגבורה, הג' בת"ת, הד' בנצח הה' בהוד. והנה נודע כי מחזה ולמטה דתבונה הג', היא אשר מתלבשת בז"א, ובסיום הת"ת שלה, שם יחד מחוברים ראשי נה"י שלה שהוא בסיום הגוף שלה במקום המתניים, ומשם ולמטה מתפרדין ומתפצלין. ובהתלבשותם תוך ז"א, נמצא כי ראשי נה"י שלה מחוברים עד שיעור סיום הגרון דז"א, ומשם ולמטה התפצלות והתחלקות נה"י דתבונה תוך הז"א, ואז הנצח דאמא מתפשט תוך זרוע ימין דז"א, והוד תוך זרוע שמאל דז"א, ועטרת היסוד בקו אמצעי ת"ת דז"א, ואז משם ולמטה כל א' מהם יש לו מחיצה בפ"ע, נמצא כי מקום ג' פיצולין אלו הם תחת הגרון בשליש העליון ת"ת דז"א.

והנה כאשר ב' חסדים הראשונים רוצין להתפשט בחו"ג דז"א, אין יכולין לצאת כי הם מוגבלים ומוקפים תוך מחיצת עטרת יסוד דאמא, ואיך יצאו להכנס אל הצדדים שהם הזרועות, והרי פי היסוד הוא למטה מן הזרועות במקום החזה דרך מטה, ולא מן הצדדים. האמנם ענינו כך, כי ב"ח שרשם נשאר שם תוך שלישי עליון דת"ת תוך מחיצות יסוד אמא, והארתן לבד בוקעת ועוברת דרך צידי המחיצות דיסוד אמא ונכנס אל הזרועות אך שרשן נשאר ביסוד, ונקוט האי כללא בידך ואל תשכח. גם שלישי החסד הג' המתפשט בת"ת דז"א, גם הוא נשאר שם תוך יסוד אמא המסתיים עד החזה, ושאר ב"ש חסד המתפשטים בב"ש תחתונים דת"ת, וגם ב' החסדים התחתונים המתפשטין בנ"ה, הם עצמן יורדין ומתגלין ומתפשטים למטה, כ"א במקומו, ושמור כלל זה.

נמצא כי ב' חסדים ראשונים ושלישי עליון הם חסדים הסתומים, וב"ש (חסד הג') דת"ת וב"ח (תחתונים) דנ"ה הם מגולים ומאירין אל הז"א בגלוי גמור. והנה כיון שברדתן אין להם מחיצות המעכבות, והם בחי' מים כנ"ל, והנה כיון שטבע המים היורדין דרך מורד בלי עיכוב ירוצו במרוצה גדולה ולא יטו אל הצדדין, ולכן אלו ב' חסדים תחתונים וב"ש של החסד האמצעי ברדתן יורדין דרך יושר במרוצה גדולה עד היסוד דז"א, ולא יתפצלו אל הצדדין, לישראל זה בנצח וזה בהוד וזה בת"ת. אמנם, אחר ירידתן במרוצה מכח הכנסתן באור יושר במרוצה, חוזרין תכף לעלות בסוד אור חוזר, ואז בעלייתן מיסוד עצמו הם מתפצלין לג' קוין במקומם, זה בנצח וזה בהוד וזה בת"ת, כי דרך השלהבת או העשן בעלייתן מתא לעילא ומוציא אויר פנוי בלי מחיצות, מתפשט אל הצדדין ועולה ולא ביושר ממש.

והנה ביסוד דז"א יש מקום לקבל כללות ה"ח, כי לכן נקרא כל כנודע, כי הם ה"ח כל א' כלול מ' הם כ"ל. והנה לא ירדו רק ב' חסדים וב' שלישי המגולים, ובירידתן שם יורדין בתחתית היסוד מכח ההכאה והמרוצה, ונשאר מקום של ב"ח העליונים ושלישי א' של חסד פנוי וחלל בעליונו של יסוד. והנה תכף אחר צאת החסדים, קודם שיחזרו לעלות, יוצאת גם ה"ג מיסוד אמא. והנה שם א"א להתפשט, כי כבר יש שם ב"ח ושלישי כנ"ל. וגם כי הם יורדות לצורך בנין המלכות הנבנית מן הגבורות כמ"ש במקומו, כי דעת של רחל נגד יסוד ז"א ונעשה מה"ג שירדו ג"כ ביסוד.

והנה ברדתן אל היסוד יורדות אחת לאחת, מתחלה יוצאת גבורה עליונה שבכולם והוא גבורה שבחסד, ואחריה גבורה שבגבורה וכו', עד גבורה שבהוד. נמצא כי ברדת גבורה שבחסד ביסוד ז"א יורדת למטה מכולם, והוא במקום שעומדת הוד דחסדים דז"א כנ"ל, ומתחברת שם הגבורה עם החסד דהוד, וכן אחריה יורדת גבורה שבגבורות ומתחברת עם החסד דנצח ז"א, וגבורה שבת"ת יורדת אחריה אח"כ במקום שעומדין ב"ש חסד דת"ת דז"א, וגבורה שבנצח יורד אח"כ במקום שראוי אל חסד שבגבורה דז"א אע"פ שאינו שם כנ"ל, וגבורה שבהוד (נ"א והוד שבגבורה) יורדת אחרון שבכולם במקום שהוא ראוי אל חסד שבחסד דז"א הגם שאינו שם.

נמצא כי ב"ג עליונות שהם של ח"ג וב"ש גבורות תחתונים של ת"ת, שכל אלו ברדתן ביסוד דז"א חנו שם, ועומדים עם החסדים אשר שם ומתמתקים עמהם, אך ב"ג דנ"ה ושליש א' דת"ת לא מצאו שם החסדים ולא נמתקו. ונמצא כי בהיות עדיין החסדים למטה ברדתן קודם שיחזרו לעלות, כבר המתיקו את הגבורות ג' פחות שלישי כנ"ל. גם נמצא שאע"פ שהגבורות ברדתן לא ירדו דרך קוין רק זעג"ז כנ"ל, הנה בחניותן שם ביסוד נעשו בחי' קוין עם החסדים אשר שם דוגמתן, שגם הם שם דרך קוין כנ"ל. והרי הרויחו הגבורות ב' דברים, א' שנעשו דרך קוין, וא' שנמתקו ע"י החסדים. ואמנם הגבורות נשארות שם ביסוד, כי הם לצורך דעת הנוקבא כמ"ש במקומו.

ואמנם החסדים שהם ג' פחות שלישי הנ"ל הם לצורך ז"א עצמו, חוזרין לעלות ולהתפשט במקומו. נמצא כי בעלייתן אינו דוגמת ירידתן, כי הנה בירידה ביסוד כבר ביארנו שירדו ונעשו שם בחי' קוין ביסוד. ואמנם בעלייתן הם בב' פנים, קצתן דרך קוין וקצתן זעג"ז. והענין כי אר"א נתנו כח בחסדים אלו הג' פחות שלישי, כדי שיגדילו את ז"א עד הכתר שבו דרך עלייתן, כמ"ש בדרושים אחרים, וגם נתנו בהם כח שימתקו את הגבורות דרך עלייתן בפעם ב'. ולכן כאשר הם עולין אינם עולים דרך קוין, כי אז ג' גבורות פחות שלישי אשר שם יחזרו להתמתק שנית דרך עליית החסדים, נוסף על מתוק הא' שנמתקו דרך ירידת החסדים, כי הרי הגבורות הם נתונים שם ביסוד דרך קוין כנ"ל, ואותן הג' גבורות פחות שלישי יקבלו מתוק ב"פ, והב' גבורות ושלישי לא יתמתקו כלל, כי כבר כח המתוק של חלקם הראוי להם לקחווה שאר הגבורות הנ"ל, ולכן בעליית החסדים הם מתקבצין יחד ועולין דרך קו האמצעי שהוא ת"ת שביסוד עצמו דז"א, כי כל הקוין הם ביסוד דז"א ושם עומדין הה"ג דרך קוין כנ"ל, והבן היטב ואל תשכח. ואז אחר עלותן אל קו הת"ת ההוא, אז מתפרדין ומתפצלין לג' קוין שהם חג"ת, ושם פגעו את הב' גבורות ושלישי בלתי מתוק, כי היו במקום פנוי בלתי החסדים, ואז הם מתמתקים עם אלו החסדים דרך עלייה.

והנה נמצא כי כל ה"ג נתקו עם ג' חסדים פחות שלישי האלו, אלא שיש ביניהן הפרש, כי הג' עליונים פחות שלישי, שהם גבורת החסד וגבורת הגבורה וב"ש גבורת הת"ת, נתמתקו דרך ירידת החסדים באור ישר מלמעלה למטה, וב"ג ושלישי התחתונים נתמתקו

דרך עליית החסדים באור חוזר מלמטה למעלה, וזכור זה הענין למקום שתצטרך אליו בענין הנוקבא הנעשית מהגבורות, מה שינוי גרם בה ענין זה.

ועיין בדרוש ציצית, כי שם נראה בהיפך מזה, שהגבורות יורדין תחלה ואחר כך החסדים, והוא מה שגרם חטא אדה"ר ע"ש, ובדרושים הבאים בע"ה נגמר לבאר סיום דרוש זה עליית ה"ח לגמרי להגדיל ז"א, כי בדרוש זה לא נתבאר רק מתוק הגבורות בעלייתן דרך קו היסוד דז"א, ועדיין לא עלו למעלה מיסוד דז"א גם בדרוש שאחר זה נבאר ענין זה.

סדר ירידת הו"ג והתפשטותם תוך ז"א

(שער כה, דרוש ב מ"ב, ח"ב, דף ה ע"ג – ו ע"ב)

כבר ידעת כי בדעת ז"א יש ב' עטרין, והם בחי' ה' חסדים וה' גבורות. וכבר ידעת כי החסדים נקרא מים, ובודאי כי פי היסוד דתבונה שהוא בחזה דז"א הוא צר מאד ואינו רחב בודאי, ולכן כאשר רוצין ה"ח וה"ג לצאת דרך שם כדי להתפשט כ"א במקומו, אז החסדים יורדין ויוצאין תחלה כי הם סוד הנחלים עליונים של מים, וכל עוד שהם נמשכין ויוצאין הם מרחיבין את הנקב ופי היסוד דאמא כנודע, כי טבע המים כשיוצאין דרך נקב א' הם מרחיבין את הנקב כפלי כפליים ממה שהיה בתחלה, לכן יצאו החסדים שהם סוד מים תחלה כדי לעשות דרך מעבר, ואז כשיצאו הגבורות אחר כך מצאו פתח פתוח לרווחה ויצאו גם הם, וכשיצאו החסדים מתפשטים הם כל אחד במקומו עד הוד, כיצד א' נשאר בחסד, וא' בגבורה, וא' בת"ת, וא' בנצח וא' בהוד. אך דע כי אינם דומין זה לזה, כי הראשונים הם סתומים, והתחתונים הם מגולין.

והענין כי היסוד דאמא, כבר ביארנו כי מגיע עד החזה דז"א, ועד סיום הגרון דז"א שם מתחברין נה"י דאמא ביחד, כי מבשרי אחזה אלוה (איוב יט, כו), כי במקום סיום הגוף במקום המתניים שם הם דבוקים יחד נה"י, ומשם ולמטה הם מתפרדין כל אחד בקו שלו. והנה במקום סיום הגרון ולמטה, שם מתחילין להתפצל נה"י דאמא בז"א, כי הנצח הוא נכנס תוך זרוע ימין דז"א, והוד נכנס תוך זרוע שמאל, ויסוד ועטרה נכנס תוך הת"ת של ז"א, וכל א' מופסק ומובדל מחבירו, וכל א' וא' יש לו מחיצה בפ"ע, נמצא כי בשליש עליון של ת"ת של הז"א הם מתפצלים לג' פצולין כנודע. וא"כ כאשר הב' חסדים העליונים מן הה"ח רוצין להתפשט בב' זרועות של ז"א, הם אינן יכולין להתפשט בתוכם, כי הם עומדין בתוך יסוד דאמא והוא מוקף מחיצות, וא"כ איך יעברו אותן מחיצות כדי ליכנס תוך הזרועות ההם, והרי אין לו פתח שיוכלו לצאת בו רק למטה בפ"י היסוד במקום החזה, ששם הוא למטה מן הזרועות, וא"כ איך יכנסו אלו החסדים תוך הזרועות, והרי אמרנו תמיד כי ה"ח מתפשטים מחסד עד הוד. אמנם האמת הוא, כי אלו ב' חסדים הראשונים מן הה"ח אינם יוצאין מן היסוד כלל, רק נשארין שם ומשם עוברת הארתן דרך מחיצה ומאירין בב' הזרועות, והארתן מתפשטות תוך הזרועות, אך

החסדים עצמן אינן יוצאין ומתפשטין חוץ מן היסוד תוך הזרועות, ושמור כלל זה בידך. אמנם כל שאר החסדים הם מתפשטין במקומן עצמן.

נמצא כי ב' החסדים ראשונים ושליש עליון דחסד דת"ת הם סתומים תוך יסוד אמא, וב' חסדים תחתונים וב"ש החסד הג' שבת"ת הם מגולין, ואינם מוגבלים תוך מחיצת יסוד אמא, לכן מקבל ז"א הארתן מגולה כי ב"ח וב"ש יורדין ויוצאין לחוץ מיסוד אמא, ולכן כשיוצאין מפי יסוד אמא שהוא במקום החזה, שאין להם משם ולמטה שום מחיצה כדי שיעכב מרוצתן, לכן הם רצין ברגע א' ויורדין במרוצה גדולה ונופלין דרך קו היושר עד היסוד דז"א, ואינן פונין אל הצדדין להתפשט במקומם שהם בנ"ה, ואז כשיורדין ביסוד דז"א חוזרין ועולין מתתא לעילא כנודע בדרך טבע, שכל הזורק [אבן] מלמעלה למטה במרוצה גדולה הוא חוזר למעלה מכח תוקף ההכאה גדולה שהכה בארץ, וזה פשוט. ואח"כ בדרך עלייתן הם מתפצלין לג' קוין, זה עולה בת"ת וזה עולה בנצח וזה עולה בהוד, כי כן דרך שלהבת או עשן כשהוא עולה ממטה למעלה ומצא מקום פנוי ואויר בלתי מחיצות, מתפשט לכל הצדדין ועולה ומתפצל למעלה.

וכבר בארנו כי יסוד דז"א נק' כל, לפי שיש בו כללות ה"ח, א"כ מוכרח הוא שיהיה ביסוד מקום כדי לקבל כל הה"ח. והנה כשיורדים, אינם יורדין רק ב' חסדים וב"ש חסד לבד, שהוא בחי' נ"ה וב"ש ת"ת אלו, נופלין תוך היסוד. והנה אחר שיש ביסוד דז"א מקום הראוי לקבל כל הה"ח, ואינן יורדין אלא ב"ח וב"ש, א"כ בודאי הוא כשיורדין הב"ח וב' שלישים הם יורדין למטה בתחתיות היסוד, במקום הראוי לג' חסדים תחתונים, ונשארין ביסוד למעלה ממנו בראשיתו מקום לסבול ב"ח ושליש מיסוד חלל ופנוי, כי אותן החסדים ירדו למטה ונשאר מקום ח"ג ושליש עליון דת"ת פנוי.

ועתה אבאר ענין ירידת הגבורות, כי הלא הגבורות אינם ממתניין לירד עד אחר עליית החסדים, רק אחר שירדו ויצאו החסדים תכף הגבורות יצאו וירדו אחריהן, ובכל גוף ז"א אינם מוצאות מקום להתפשט בו, כי כבר נתפשטו בו החסדים, ולכן כשיוצאין יורדין כל הה"ג ונופלין ביסוד דז"א. גם הטעם כי הגבורות הם צריכין להתפשט בגופא דנוקבא כנודע, ולכן אינם מתפשטין בגופא דז"א. וב' טעמים הנ"ל, א' גרם את חבירו, כי לפי שרצה המאציל העליון שיתפשטו הגבורות לנוקבא, לכן הוציא והוריד החסדים תחלה מפי יסוד דאמא שהוא צר, שכשיצאו הגבורות לא ימצאו מקום להתפשט וירדו ויתפשטו בנוקבא, וכדי שירדו החסדים תחלה עשה פי היסוד צר, ויתברך שמו של הקב"ה, כי לו נתכנו עלילות כדי שירדו זה תוך זה, וזה תוך זה.

וענין ירידת גבורות תוך יסוד ז"א, הענין הוא כי הלא הנוקבא עומדת באחורי ז"א כנודע. והנה מנ"ה דז"א מפרקים עליונים נעשה בה חו"ב, ומיסוד נעשה בה סוד הדעת כמבואר אצלינו, כי בדעת דנוק' שם הוא התקבצות ה"ג, והם יוצאות ומאירות מן יסוד דז"א אל הדעת שלה המכוון כנגדה מאחוריו כנודע, ולכן הם יורדין עד היסוד. והנה כשיורדות אלו הגבורות ביסוד ז"א, הם יורדין אחת לאחת זעג"ז, ולא כסדר הקוין, כי הם יוצאין

מיסוד אמא אחת לאחת. נמצא שיורדין ה"ג זעג"ז, ויצאת גבורת החסד, ועליה גבורה דגבורה, ועליה גבורה דת"ת, ועליה גבורה דנצח, ועליה גבורה דהוד, זו למעלה מזו. והענין שהיותר גדולה וחשובה יוצאת ראשונה, ולכן בראשונה יוצאת גבורת החסד, והאחרונה שבכולן היא גבורת ההוד. נמצא גבורת החסד היא תחתונה מכולן, וגבורת ההוד עליונה מכולן.

והנה כשיורדת ביסוד גבורת החסד שיורדת תחתונה מכולם, היא יורדת למטה ביסוד שהיא מקום שעומדת שם חסד של ההוד, וגבורה דגבורה יורדת ונכנסת במקום חסד של נצח, וגבורת ת"ת יורדת ונכנסת במקום חסד של ת"ת, וגבורת נצח יורדת במקום חסד של גבורה, אע"פ שאינו שם שהוא מקום פנוי כנ"ל, וגבורת ההוד נכנס במקום חסד דחסד, אע"פ שגם הוא אינו שם והוא מקום פנוי. ונמצא כי שלש גבורות פחות שליש א', שהם גבורת החסד וגבורה דגבורה וב"ש גבורת הת"ת, אלו דוקא פוגעין ונכנסו במקום שיש חסדים שם, ומתערבים ומתמתקין שם הדינין שלהם עם רחמי חסדים תחתונים, שהם גבורות החסד והגבורה דגבורה וב"ש תחתונים של ת"ת, אלו הם נמתקים עם הג' חסדים תחתונים פחות שליש החסד, שהם חסד ההוד וחסד דנצח וב"ש חסד דת"ת.

ואמנם נשארו ב' גבורות ושליש א' מן התחתונים, שהם גבורות הנצח וגבורת ההוד ושליש ת"ת, שלא נמתקו, כי הם נכנסו במקום פנוי וחלל, שהוא מקום חסד דחסד וחסד דגבורה ושליש חסד ת"ת, ולהיות שם מקום פנוי בלתי חסדים, כי החסדים האלו נשארים למעלה מכוסים ולא ירד כנ"ל, לכן נשארו אלו בלתי מיתוק. הרי כי ברדת החסדים קודם שחזרו לעלות המתיקו ג' גבורות ראשונות פחות שליש אחד, ונשארו ב' גבורות תחתונים ושליש א' בלי מיתוק, נמצא כי כשירדו הגבורות ירדו זעג"ז לא דרך קוין.

אמנם אחרי הכנסתם ביסוד ונתפשטו שם במקום החסדים כנ"ל, אז נעשו ביסוד בסוד קוין, כי הלא מקום הה"ח שם ביסוד אינו זו למעלה מזו רק בדרך קוין, ולכן כשנכנסו שם אלו הגבורות נעשין גם הם דרך קוין כמו החסדים. אמנם החסדים הם באופן אחר, כשיורדין הם בדרך קוין, והחזרתן לעלות ממטה למעלה אז הוא בב' פנים, כי קצתן עולין דרך קוין וקצתן זעג"ז. וביאור ענין עליית זו היא באופן זה, כי תחלת העליות הם מתקבצין ועולין דרך קו האמצעי, ואינן עולין דרך קוין, רק מתקבצין ועולין דרך קו האמצעי דרך ת"ת, ועולין ג' חסדים דרך ת"ת.

והטעם שאם יתפשטו ויעלו דרך קוין, יחזרו הגבורות אשר שם להתמתק פעם ב' דרך עלייה, וישארו אלו הגבורות ממותקים ב"פ, ושאר הגבורות לא יתמתקו כלל, כי אע"פ שכשיעלו החסדים דרך העלייה ג"כ יעברו דרך אותן הגבורות, לא יש בהם כח בחסדים העולין למתקם, כי המיתוק שהיו יכולין לתת בהם כבר נטלו אותן הגבורות הראשונים בפעם ב', כי בתחלה נתנו או"א כח בחסדים אלו למתק הגבורות פעם אחד, וגם כדי להגדיל את הז"א עד הכתר שבו בדרך עלייה, ואם היה המתוק ניתן אל אותן גבורות

הראשונים בפ"ב, לא היתה בה כח להמתיק לאותן גבורות התחתונות, והיו נשארין בלי מתוק כלל, וגבורות הראשונים היו נמתקין ב"פ, לכן עלו אלו החסדים דרך קו אמצעי, ואחר הגיעם אל הת"ת אז יתפרדו ויתפצלו לב' קוין ויטלו דרך קוי חג"ת, ואז פגעו שם ב"ג ושליש בלתי ממותקות העומדין שם, ואז מתמתקות עם אלו החסדים העולין דרך עלייה.

נמצא כי ג' גבורות פחות שליש נמתקו דרך ירדת החסדים, וב"ג ושליש נמתקו דרך עליית החסדים ממטה למעלה, כי כח המתוק שנתן או"א באותן החסדים כדי למתק הגבורות, ואלו היו עולין בדרך קוין היה נותן לאותן הגבורות ב' מיתוקין, ולא היה נשאר כח המתוק להמתיק גבורות אחרים כנ"ל. וגם לא היה בהם כח בחסדים לעלות עד כתר דז"א כדי להגדילו כנ"ל בדרך עלייה, לכן עלו בדרך הנ"ל, ואח"כ עלו יותר למעלה מכל שיעור יסוד ז"א, ואז אותן ג' חסדים פחות שליש הם נחלקין לג' קוין, וזה עולה בת"ת וזה עולה בנצח וזה בהוד, כי כן טבע עשן או שלהבת העולה ממטה למעלה במקום מגולה, שאינו עולה מקובץ אלא מתחלק ומתפצל אל הצדדין.

והנה זה שאמרנו שהחסדים ירדו תחלה, היינו בתיקון העולמות קודם חטא אדה"ר, ובדרוש הציצית יתבאר להיפך, שהגבורות ירדו תחלה והוא מה שגרם חטא אדה"ר, כנ"ל בדרוש אדה"ר עצמו.

כללים של חו"ג

(שער כה, דרוש ב, ח"ב, דף ו ע"ב)

כלל ב. ב' עטרין דחו"ג הם ב' הויות, א' דמ"ה וא' דב"ן, ג' גבורות חג"ת מתמתקות מג' חסדים ביסוד דרך ירידה, וב' גבורות תחתונות נ"ה מתמתקות דרך עליית החסדים לגדל את ז"א. והנה אחר שירדו החסדים למטה נגדלו (נ"א נתגלו), כי נתפשט הארתן המכונסת בהם בכח ובצרות גדול ועתה נתגלות, ולכן כשחוזרין לעלות נכנסים ביסוד אימא לגדל רישא דז"א, הם יותר גדולים והם אדרבא מרחיבין היסוד דאמא שבחזה ומגדילין אותו, וגם החסדים אשר נשארו סתומים מתגלים אורם והארתן, ונגדלו ומראים כחם, וז"ס הגדלת החסדים והבן זה.

כלל ג. ויש פירוש ב', והוא שהחסדים אינן נכנסין תוך היסוד, אלא חוזרין ועולין מחוץ הדפנות דיסוד אמא, ומפסיקין בין גופא דז"א ליסוד דאמא (וחלל) שביניהן, והם ג"כ עולין בקו ימין ושמאל ומקיפין לנ"ה דאמא ע"ד הנ"ל. ונמצא שהאורות המוחין הפנימים שבב' הקוים שבתוך נ"ה דאמא מאירין מבפנים, והארת קו האמצעי שבתוך היסוד אמא מאירין מבפנים, ואלו החסדים העולין ומקיפין מאירין מבחוץ, ומכים זה בזה ומתגדלות הארתן ונתוספו מאד, וז"ס הגדלה ומקום קו האמצעי המגולה מקיפין ליסוד אבא אשר שם והיסוד דאבא הוא שד"י במלואו תתי"ד והוא יסוד אבא שבתוך ז"א.

(שער כה, דרוש ו, דף יב ע"ג-ד)

ונבאר טעם איך ענין הגדלה זו ע"י החסדים המגולין, והענין כי אינו דומה האור המכוסה לאור המגולה, לכן החסדים המגולים אורם כפול מבהיותם סתומים תוך עטרת בינה. נמצא עתה כי אלו החסדים שנתגלו נכפלים אורם כפליים ממה שהיו סתומים בתחלה, וכאשר עלו דרך אור חוזר עד ב"ח ושליש המכוסים אשר גם אורם הוא כפליים, אלא שלהיותן סתומים אינו ניכר רק מחצית אורם, הנה בעלות אורות אלו החסדים המגולים עד שם, הנה מוסיפין בהם כח ומגדילין אותן. וע"י מתגלה כפל האור שהיה בהם, כפי טבע המים להגדיל האילן ולגלות כחו, מה שהיה בכח להוציא אל הפועל.

ונמצא כי כל אלו, בין הסתומים בין המגולים, כולם ע"י אור החוזר נתגלה ונתראה בהם כחם ואורם, ונכפלו כפליים ממה שהיה בהם בתחלה. ואמנם ענין כפילתן כפליים נת"ל בדרוש ג', ודלגתי קצת מהענין ואכתבנו פה בקיצור.

שער ההקדמות

(דף מג ע"ג – מד ע"א)

דרוש ז' בענין החסדים והגבורות הנז' איך הם מתפשטים. ונבאר עתה ענין החסדים והגבורות הנז' לעיל, איך הם מתפשטים. כבר ידעת כי הם ה' חסדים וה' גבורות, ואמנם ה' חסדים מתפשטים בה' ספירות, שהם חג"ת נצח הוד דז"א, וה' הגבורות יורדות ביסוד שבו, ושם נתונים לפקדון לצורך בנין פרצוף נוקבא כמו שיתבאר לקמן, וזהו סוד פסוק (בראשית מא, לו) והיה האוכל לפקדון לארץ, וענין החסדים נתבאר באומרו (משלי כד, ה) ובדעת חדרים ימלאו, כי מהחסדים שבדעת, ימלאו ה' חדרים שבז"א, והם חג"ת נצח הוד כנז"ל. וזה חלוקם, הנה הג' חסדים נתפשטו בחג"ת דז"א, אלא שהחסד שבת"ת, השליש העליון שבו מכוסה תוך יסוד אימא כנודע, וב' שלישי התחתונים מגולים. אבל ב' החסדים שבשני הזרועות חסד וגבורה, כולם מכוסים לגמרי, ואמנם ב' החסדים התחתונים שבתוך נצח והוד, מגולים לגמרי.

והרי נתבאר ג' שינויים שיש בחסדים האלו, בין חסד גבורה לת"ת, ובין נצח והוד כי הב' העליונים מכוסים לגמרי, והב' התחתונים מגולים לגמרי. והאמצעי, שלישי מכוסה וב' שלישי התחתונים מגולים. וכבר נתבאר הטעם למעלה, לפי שהמלבוש של החסדים הוא היסוד דאימא, והוא קצר מאד ואינו מגיע רק עד החזה דת"ת דז"א, ואפילו עד שם לא היה מגיע לולי שעתה היא רובצת על האפרוחים ויורדת ומשפלת עצמה למטה. נמצא כפי זה, כי ב' חסדים ושליש הם מכוסים, ושני חסדים וב' שלישים הם מגולים.

ואמנם אור החסדים המגולים הוא כפלים מאיר מן החסדים הסתומים, וכל שלישי מן המגולים מספיק כשני שלישים מכוסים, ולכן ב' שלישים תחתונים של החסד שבת"ת דז"א המגולים הספיקו להכפיל אורם, כי שלישי הא' הספיק לשני שלישי הת"ת, ושלישי הא' הספיק להאיר באחור ולתקן שם כתר רישא דנוק' מאחוריו כנז"ל בשם אד"ר. וכן

מב' החסדים המגולים שבנצח והוד הספיקו חצים לצורך נצח והוד דז"א, וחצים לתקן תרין מוחין חכמה ובינה דנוק'.

אח"כ ירדו הה' חסדים והה' גבורות ביסוד דז"א ושם נתקבצו כולם, ומכח ההארה הגדולה המקובצת שם, חזרו החסדים לעלות ממטה למעלה, מהוד עד חסד דז"א בסוד או"מ חוזר, כי בתחלה ברדתם אור ישר, ירדו מלובשים בתוך יסוד דאימא בסוד אור פנימי, ועתה יצאו מחוץ ליסוד דאימא ממטה למעלה בסוד או"מ. ואמנם עתה אחר שגם ב' החסדים ושליש שהיו מכוסים בסוד אור פנימי נתגלו בסוד או"מ, וכבר נתבאר כי אור המגולה מספיק כפלים כמכוסה, נמצא כי עתה גם ב' החסדים ושליש המכוסים שנתגלו נתוסף אורם כפלים, ולכן עתה חצי אורם מספיק למקומם עצמם, שהוא בשתי הזרועות ובשליש עליון דתפארת, וחצי אורם העודף עולה למעלה בראש ז"א, באופן זה כי הנה שלישי הא' דחסד עלה בחכמה, ושלישי אחד שבגבורה עלה בבינה, וחצי השלישי של החסד הנשאר עם חצי השלישי הנשאר מן הגבורה עלו שניהם בדעת, ושם נתחברו.

נשאר חצי שלישי הנכפל בת"ת, וזה עלה אל הכתר דז"א כמו שיתבאר. והענין הוא, כי הנה נתבאר לעיל כי מב' השלישים המגולים שבת"ת דז"א שלישי הא' הספיק לעצמו, והשלישי הא' היה לכתר נוק', ואמנם צריך שתדע כי לא כך הוא, אמנם השלישי הא' הספיק לעצמו בת"ת, והשלישי האחר, חציו היה לכתר נוק' וחציו לכתר ז"א עצמו, ואדרבא לא נחלק בשיווי, כי יותר מן החצי היה לכתר דז"א, ופחות מן החצי היה לכתר נוק'. והנה עוד נשאר חצי השלישי העליון הסתום שבת"ת, שעתה נכפל לאורו בסוד או"מ אור חוזר, וזה ג"כ עלה לכתר דז"א כנזכר, ובכך היה שלישי א' שלם לכתר שלו, כמו שיש לכל א' מג' ראשונות שבו שהם המוחין, שבכל א' יש שלישי א' שלם כנו', והרי נתבארו ענין החסדים איך נתחלקו בז"א.

ועדיין צריך לדעת סבה למה הספיק שלישי א' בלבד של חסד בכל מדה מן כחב"ד של ז"א, ולשאר הספירה שלו הוצרכו שלישי וחצי לכל ספירה מהם כנו"ל. והענין הוא, כי כל החסדים וגבורות היו תחלה בדעת דז"א, ואף על פי שאח"כ ירדו ונתפשטו למטה, עדיין שרשם נשאר למעלה תמיד בדעת דז"א, והשרש הנשאר שם היא הארה גדולה ועצומה, ולכן מכח אותה הארה הספיק להאיר בכל רישא דז"א, ולא הוצרך רק שלישי א' מהחסדים התחתונים להאיר בהם בכל א' מהם, משא"כ בשאר ספירת הגוף דז"א, ולכן הוצרך בהם שלישי וחצי לכל ספירה מהם כי רחוקים המה מן ההארה שבדעת כנזכר, כי אינם שכינים כמו שהם כח"ב שכינים אל הדעת להיותו מקומו ברישא. ואמנם צריכות חזרת אור חוזר בבחי' או"מ כנזכר, היה לפי כי בתחלה בירידת החסדים מלמעלה למטה, היו החסדים מכוסים בנה"י דאימא, והיה ז"א מקבל אור או"מ ע"י מסך נה"י שלהם, והיה דומה כדמיון עולם הבריאה שמקבל הארתו מן האצילות על ידי מסך. ועתה אשר החסדים נתגלו מן החזה דז"א ולמטה לצורך עצמם, לכן ג"כ היה לתועלת ז"א, כי עתה חוזרים לעלות בסוד או"מ, נגלה אור חוזר ומקבל ז"א הארתם מן או"מ פנים בפנים בגלוי גמור שלא ע"י מסך כלל, כדמיון עולם האצילות שמקבל האור שלא ע"י מסך כלל

כנודע. וזהו סוד יוצר אור ובורא חשך (ישעי' מה, ז), כי יוצר – אור גלוי, ובורא חשך – להיותו דרך מסך. והרי נתבאר הגדלת ז"א ע"י ו' קצוות שהיו בו, וע"י נה"י וחצי ת"ת התחתון דאימא. גם נתבאר התפשטות והתחלקות אור החסדים וגבורות בו כנזכר.

(דף עה ע"ד)

ונחזור לבאר דרך פרט, ענין אלו ד' שנים, שמן הט' שנים ויום א' ואילך הנז"ל. כבר הודעתך, כי ז"א נק' אילנא דחיי, לפי שדומה אל האילן שאינו גדל אלא ע"י המים, והם החסדים הנק' מים כנודע, כי אין הז"א נגדל אלא ע"י החסדים כמו שנתבאר למעלה, ועי"ש היטב איך ע"י חזרתם למעלה נכפלים, וניתנים בכל ספירה וספירה מהם מי"ס דז"א, ומתחלקים בבחי' שלישים.

ונחזור לבאר קצת בעניינם. הנה נתבאר כי בהיותו בן ט' שנים ויום א', כבר הה' חסדים היו מחולקים ומתפשטים בחג"ת נ"ה דז"א. ונודע כי ב' חסדים ושליש החסד שנתפשטו בחו"ג ובשליש עליון דת"ת שהוא עד החזה, הם אורות סתומים תוך כלים דנה"י דאימא. אבל שני חסדים ושני שלישים תחתונים שנתפשטו בב' שלישים תחתונים דת"ת ונצח והוד שבו, הם אורות מגולים שיצאו חוץ מפי יסוד דאימא שסיומו בחזה. ולכן אלו החסדים התחתונים שהם אורות מגולים בלי מחיצות כלי, יכולים לירד למטה עד היסוד דז"א.

והנה אחר היותו בן ט' שנים ויום אחד, ירדו אלו החסדים המגולים ביסוד דז"א, ונתקבצו שם. ואמנם בתחלה, בשנה ד' וה' וו', אז היו בחב"ד. ואח"כ בשנה הז' והח' והט', ירדו במקום הראוי להם שהם בת"ת ונצח והוד, ואח"כ ירדו עד היסוד ונתקבצו שם. ועתה צריך שיחזרו לעלות ממטה למעלה להגדיל את ז"א בד' שנים אחרות כנז'. והנה הם נקראים מים שיש בטבעם לירד בשורש האילן, ומשם עולים תוך האילן ממטה למעלה להגדילו.

ואמנם סבת חזרת אלו החסדים למעלה, הוא כנודע אצלינו כי כל אור ישר היורד חוזר לעלות בסוד אור חוזר, ודומה למי שמשליך אבן אחת בכח חזק מלמעלה למטה, שמכח חוזק ירידתה במרוצה למטה חוזרת לעלות עד מקום המקור שמשם ירדה. וכן בטבע המים היורדים במרוצה למטה, חוזרים לעלות עד מקום המקור שמשם ירדו, וכן החסדים האלו הנק' מים, כאשר יצאו מפי היסוד דאימא שיש בחזה דז"א מבלי מחיצות, בלי שיעכבם, ירדו במרוצה גדולה בחוזק עד היסוד כנז'. ותכף חוזרים לעלות למעלה בכח בלי עיכוב ואיחור זמן, ועולים עד היסוד דתבונה, ממקום שיצאו. והנה היסוד הזה הוא בחזה, ושם הוא התחלקות פצול שתי זרועותיו חו"ג, ואז עלה הארת אלו החסדים המגולים אל שני החסדים אשר בב' הזרועות והגדילום. וכ"ז נעשה תכף ברגע א', בהיותו בן ט' שנים ויום א', כי מקום פצול הזרועות הוא ג"כ בחזה. אבל עלייתם למעלה ברישא דז"א, שהם רחוקים צריך המתנת זמן כמו שנתבאר, שצריך ד' שנים אחרות.

(דף עו ע"ד – עז ע"ב)

[דרוש בעניין ירידת החסדים והגבורות והתפשטותם תוך ז"א]

[כמו: עץ חיים, שער כה, דרוש ב]

שער הפסוקים

(פר' שמות, דף כב ע"ב-ד)

ונבאר עתה בקיצור ענין גלות ישראל למצרים ולמה היו שבעים נפש, ואיך נגאלו ואיך נכנסו לא"י. ואח"כ נחזור לבאר דרוש ארוך בענין משה רע"ה ודור המדבר וערב רב, ודרושים רבים הנכללים בהם. הנה היות ב"י שבעים נפש, הוא במה שהודעתין במצות המילה בפ' לך לך, כי מספר אורות החסדים המגולים הם ע', לפי ששני החסדים דחו"ג ושליש העליון דחסד שבת"ת עד החזה הם אורות מכוסים תוך יסוד דאימא, וב' שלישים תחתונים דחסד שבת"ת ושתי חסדים דנו"ה הם אורות מגולים, וכל חסד מהם הוא הוי"ה אחת, שמספרה כ"ו. נמצא שג' הוי"ה פחות שלישי הם מגולים, ושליש הוי"ה הם שמנה אורות, נמצא שהם ע' אורות מגולים כמספר ע' נפש.

וכמו שהודעתין בפ' בראשית בענין חטאו של אדה"ר, כי כל הנשמות באות מטפת החסדים שהם מ"ד, נמשכים מן הדעת שמשם טפת הזרע בסוד (בראשית ד, כה) וידע אדם עוד את חוה אשתו, ובפרט מן החסדים התחתונים המגולים הקרובים אל היסוד. ואף על פי שגם באים נשמות מבחי' החסדים המכוסים, אינם עולים בחשבון נפשות בני ישראל שנכנסו בגלות, כי בחי' הגלות הוא הסתלקות החסדים והעלמם בשרשם כמו שנבאר, ובחי' זו אינו ניכר אלא במגולים שמתעלמים אח"כ, ולא במכוסים ונעלמים תמיד, ולכן מספרם אינם אלא ע' נפש בלבד שהם כללות האורות, אבל פרטיהם הם ס' רבוא כמספר ו"ק.

והנה היותם נקראים בני ישראל, הוא במה שנודע כי חג"ת נקראים אבות ונה"י נקרא בנים, ולפי שאלו האורות המגולים הם החסדים דנו"ה, ולכן נקראו בני ישראל, כי משם שרשם, וישראל הוא ז"א עצמו כנודע, ובניו הם נו"ה שבו.

ואמנם בחי' יעקב היורד למצרים הוא יסוד דאבא, שגם הוא מתפשט בגלוי מן החזה ולמטה עם בני ישראל, שהם החסדים המגולים דיסוד דאימא. אבל יעקב הוא מן היסוד דאבא כמ"ש למעלה, בפסוק (בראשית כז, כה) ויבא לו יין וישת, ויעקב ובני ישראל הנזכר הם היורדים בגלות מצרים כמו שנתבאר.

והנה ענין גלות מצרים, יובן במ"ש בפסוק (בראשית לט, א) ויוסף הורד מצרימה וכו', כי מצרים הוא הקליפה שכנגד הגרון דז"א שהוא מקום צר, וע"ש היטב מאד כי שם נתבאר כל זה. והנה בחי' הגלות הוא חזרת המוחין דגדלות שנתפשטו בז"א להסתלק ממנו, ובחי' הסתלקות יעקב שהוא יסוד דאבא, ובני ישראל שהם החסדים המגולים כנזכר, דרך מעבר הגרון ולמעלה, זהו נקרא ירידת מצרים וגלותו, כי אז נאחזים בהם הקליפות

מאד, כנזכר שם בענין ירידת יוסף למצרים, גם נתבאר זה בדרוש פסח ויציאת מצרים. וכבר נתבאר ג"כ שם, כי אעפ"י שזו עליה היא, עכ"ז אינה אלא ירידה כי הסתלקותם הוא פגם וחסרון גדול, ועוד נאריך בטעם זה למטה.

והנה כשיצאו ישראל ממצרים, אז חזרו המוחיץ להתפשט בז"א, ובצאתם דרך הגרון למטה להתפשט כבראשונה, אז נקרא יציאת מצרים. והנה בירידתם היו ע' נפש, ועתה ביציאתם כתיב (שמות יב, יז) ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה כשש מאות אלף רגלי. וטעם הדבר הוא כנז"ל, כי אז בירידתם למצרים היו האורות מגולים ע' בלבד, ובירידתם למצרים שהוא התעלמותם בגרון, נקרא גלות, אבל עתה אשר חזרו החסדים לצאת מן הגרון ולהתפשט כבראשונה. והנה נודע כי בירידת החסדים המגולים בלי מחיצת כלי יסוד דאימא, הם יורדים במרוצה גדולה ונופלים עד היסוד דזעיר, ומכח נפילתם שם בחוזק חוזרים לעלות ממטה למעלה עד היסוד דאימא, ולהיותם אורות מגולים הם עתה בוקעים כלי יסוד דאימא בהכנסם בתוכו, ואז גם שאר החסדים המכוסים הם מתגלים. ועתה נמצא כי כל החסדים הם אורות מגולים, ולכן כולם נכנסים בחשבון בני ישראל היוצאים ממצרים, שהם שש מאות אלף רגלי כנגד ו"ק שמחסד עד יסוד, אשר החסדים מתפשטים מחסד עד הוד, ואח"כ כולם מתקבצים ביסוד כנודע, והנה כל קצה כלול ממאה שהם י"ס שבו, וכל א' כלול מעשר, הרי הם שש מאות אלף.

וענין בקיעה זו דיסוד דאימא היא בחי' קריעת ים סוף, שנקרע אחר שיצאו ישראל ממצרים, כי היסוד דאימא נקרא ים סוף – סופא דכל דרגין דיליה, ואח"כ עלו בני ישראל ונכנסו בארץ כנען. וסוד הדבר הוא כי ארץ כנען היא ספירת המלכות – העשירית שבי"ס דאצילות הנקראת רחל נוק' דז"א, אשר אז היתה בגלות ביד הקליפה הנקרא כנען, ובני ישראל הם החסדים המגולים, אשר ע"י נפילתם בכח ובמרוצה עד היסוד דזעיר, חוזרים לעלות ממטה למעלה בסוד אור חוזר, ואז דרך עלייתם עד החזה דזעיר בוקעים ועוברים לאחורי ז"א, אשר שם רחל הנקרא ארץ כנען, ונכנסים בה ובונים פרצופה, בסוד (ישעי' מז, ה) והוכן בחסד כסא כמבואר במקומו, שעיקר בניינה הוא באלו האורות דחסדים המגולים בחזרתם למעלה בבחי' אור חוזר, וז"ס כניסת ישראל לארץ כנען.

שער המצות

(פר' לך לך, דרוש שני, דף ו ע"א)

ונחזור לבאר ענין הנ"ל יותר בביאור. דע כי הה' חסדים מתפשטים בז"א מחסד שבו עד הוד שבו, אבל החמש גבורות הם יורדות עד היסוד שבו, כדי לתת משם אל הדעת דנוקבא המכוון נגדו ממש מאחורי היסוד דז"א כנזכר. אבל עכ"ז טרם שילכו וינתנו בדעת דנוק' צריכות להתמתק ולהתבשם עם החסדים שנתפשטו בז"א, כדי שלא יהיו דינים קשים. אמנם אינן נמתקות כ"א ע"י החסדים המגולים, שהם שני שליש החסד שבת"ת וב' החסדים שבנו"ה, שהם ג' חסדים פחות שליש, כי אלו המגולים כיון שאינם

נתונים ומלובשים תוך יסוד דאימא כנודע, הם יכולות לרדת עד למטה ביסוד דז"א, ולהמתיק את הגבורות העומדות שם.

עוד נראה שיש יתרון אחר, כי הנה הם מגולים ומאירים מאד, ויש בהם אור גדול כדי להמתיק את הגבורות, אבל הב' [חסדים] דחו"ג ושליש החסד שבת"ת עד החזה שהם אורות מכוסים תוך היסוד דאימא כנודע, אין בהם כח ויכולת מספיק לרדת למטה ביסוד דז"א. ועוד שאפילו אם יוכלו לירד, הנה הם אורות מכוסים ואפילו לעצמן אינם מאירים, ק"ו לזולתן, ובפרט אל הגבורות שהם דינים קשים כנודע, וכבר נתבאר אצלינו במקומו סדר התמתקות ה' גבורות אשר ירדו ביסוד על ידי שלשה חסדים פחות שלישי המגולים היורדים שם לבסמם.

(פר' שמיני, דף כ ע"א)

[מקבילה: ספר הליקוטים, פר' שמיני, על פסוק זאת החיה וגו', דף מה ע"ב]

הנה נתבאר אצלינו בשער ההקדמות בדרוש החו"ג, כי הנה ג' החסדים התחתונים אשר בתנ"ה דז"א במקום המגולה הם יורדות לבדן ביסוד דז"א, ואח"כ יורדים חמש גבורות ג"כ ביסוד, אחר שכבר ירדו השלשה חסדים הנזכרים שם, ובדרך ירדת הגבורות מתערבות שלשה גבורות עליונות הנקראים חג"ת עם אותם השלשה חסדים, ומתמתקות ומתבסמות עמהם.

והנה אעפ"י שהחסדים אשר שם חוזרין לעלות מן היסוד בסוד אור חוזר כנודע, עכ"ז נודע כי כל בחינת קדושה נשאר ממנה רושם אחד קיים בכל מקום שהולך. והנה כל גבורה או חסד הוא שם הוי"ה אחת כנודע, ונמצא כי רושם השלשה חסדים נתחברו עם השלשה גבורות בעת שנתמתקו עמהם, והרי הם ששה הוי"ות שהם ג"פ ב"ן, כי כל גבורה עם רושם החסד המתחבר עמה נעשה ב"ן אחד. והב' גבורות תחתונים הנקרא נו"ה לא נתמתקו דרך ירידתן, כי אין שם רק שלשה חסדים בלבד, ולכן הם מתחברים יחד להיותן מסוג אחד, שהם עדיין גבורות בלתי מיתוק, וגם להיותם בחינת נו"ה ונקראים בנים כנודע, ואז נעשה ב"ן רביעי, וכנגדם אמרו בהגדת פסח כנגד ארבעה בנים דברה תורה וכו' כמבואר שם. ואמנם שני גבורות נו"ה אלו התחתונים הם מתמתקות אח"כ כשחוזרין השלשה חסדים לעלות למעלה מן היסוד דרך אור חוזר כנזכר. נמצא כי השלשה גבורות חג"ת נתמתקו דרך ירידה באור ישר, ושני גבורות נו"ה נתמתקו בסוד אור חוזר דרך עליית החסדים.

נהר שלום

(דף כח ע"ד – כט ע"א, הגהות על הסידור של הרש"ש)

ויכוין להמשיך דת"י דפרצופי נה"י (רדעת כו' עד דת"ת דיסוד, צ"ל אח"כ כו' סכ"י), אח"ך יכוין להמשיך מיסודות דפרצופי חו"ב וחו"ג, דב"ן דמ"ה ודב"ן דב"ן, דפרצו' חכמות דבינות דישו"ת בלחש, ובחזרה דפרצו' חכמות דחכמות דישו"ת, שבדעת דחו"ב וחו"ג

דחכמה דכתר דבינה, דב"ן דמ"ה ודב"ן דב"ן דז"א, את העשר גבורות דישסו"ת הנז"ל החדשות עם העשר גבורות הישנות וגם העשרה רשמים שלהם, והם שלשים גבורות, וכללותם וכללות כללותם, לפרצוף יסוד דז"א, וימשיכם מתתא לעילא כו'.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס"	חלק ב, דף סז ע"א-ב.
סידור היר"א כתב יד "נהר שלום"	חלק א, עמ' 622.
סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש"	חלק א, עמ' 344 – 345.

מפרשים

אמת מאר"ץ	עמ' צח.
באתי לגני	חלק א, עמ' פו – פז.
דברי שלום	שאלה פב, דף י ע"ד [בעניין ב"ש חסד דת"ת וחצי שם הוי"ה].
הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".	
טוב שם	הלכות תפלה, עמ' יז – יח,
	הגהות על הסידור, עמ' מה – מז.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לג.	
עלי נהר	אות נא, עמ' נא.
פאת השד"ה	חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' ש.
פתח עינים	דף לה ע"א.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' רה – רח.
שערי רחמים	חלק א, סימן קז, דף כד ע"ב.

ביאור סדר הכוונות

מתחילים סדר המתקת הגבורות עם ג' המשכות ליסוד דז"א: המשכת כללות ה' חסדים, המשכת ג' חסדים פחות שליש התחתונים, והמשכת ה' גבורות.

המשכת כללות החסדים מדעת התחתון
ליסוד דז"א

הכל – פי' ה' לנוק' כל ליסוד דז"א, כי כל בגי' חמשים שהוא כללות אותם ה' חסדים הנמשכים ביסוד דז"א, וכל אחד כלול מעשר (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

א, כוונה ראשונה זו היא כאין הכנת היסוד להמשך סדר הכוונה.

יכוין להמשיך כללות ה"ח, שרשם של הה' חסדים נמצא בדעת דז"א וענפיהם שהם הה' חסדים עצמם מתפשטים בחג"ת נו"ה דז"א, ויש מפרשים כי כללות פי' הארה מקובצת מה' קצוות (פתח עינים, תיבת קונה הכל, אות ו, דף לה ע"א), דהיינו הארה מקובצת מה"ק בהיותם עוד כלולים בחו"ג דדעת (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רה), וכמו שמתבאר מהמשך הכוונה אין מדובר כאן על הארה מה' חסדים המתעכבים להתפשט בה' קצוות בדרך אלא על הארה הנמשכת ישר מדעת דז"א ליסודו, ובוה אין אותה כללות הכללות הנמשכת מה' קצוות עצמן. ויש המפרשים שיש ליסוד חסד פרטי שהוא בחי' כוללת והיא אותה כללות ה"ח המוזכרת כאן (שרשי הי"ם על ע"ח, שער ו, פרק ג, עיונים וביאורים, אות יז, ולשונו מובא בליקוטי ביאורים). הה' חסדים מצוירים כה' הויו"ת מנוקדות בניקוד חג"ת נו"ה – סגול שבא חולם חיריק קובוץ,

דדעת התחתון, דעת המכריע בין חו"ג והוא נמצא בין תרין כתפין דז"א, לעומת דעת העליון המכריע בין חו"ב (עץ חיים, שער כה, דרוש ב, כלל יז), ושרשם של החסדים נשאר במקומו,

ליסוד דז"א, ישירות מבלי להתעכב ולהתפשט דרך ה' קצוות, ומצויר כלי יסוד דז"א.

כידוע מצוירים הה' חסדים והה' גבורות כה' הויו"ת מנוקדות בניקוד חג"ת נו"ה – סגול שבא חולם חיריק קובוץ, וכאן מצוירות ה' הויו"ת מנוקדות כנגד כללות ה' חסדים, ומתחתיהם מצוירים ג' כלי יסוד דז"א, שאליו יורדת כללות החסדים.

הכפלת החסדים דנו"ה וב"ש ת"ת

והמשכתם ליסוד דז"א

שרשם של הה' חסדים והה' גבורות נמצאים ביסוד דאימא, והיות פי עטרת היסוד דאימא סתומה וצרה, יוצאים ויורדים החסדים משם לפני הגבורות, עם היותם עליונים מהגבורות, יען הם נחלי מים. ובצאתן מרחיבים החסדים פי נקב עטרת היסוד אימא ופותחים המעבר, ואחריהם יירדו הגבורות להתפשט וימצאו פתח פתוח לרווחה. וביציאתם מיסוד דאימא נכפלים אורם כפליים של אותם חסדים ממה שהיו בתחילה היותם אז מכוסים ביסוד דאימא, כי אינו דומה האור המכוסה לאור המגולה, לכן אורם כפול מבהיותם סתומים תוך עטרת היסוד דאימא (עץ חיים, שער כה, דרוש ב; שם, שער כה, דרוש ו).

כ, מתחילים כעת תהליך הכפלת החסדים עם ירידת החסדים התחתונים המגולים מיסוד דאימא ליסוד דז"א.

ולהוציא, עצמותם ממקומם כמבואר בהמשך,

הב"ש דת"ת, הב' שלישים התחתונים דחסד דת"ת דז"א, שבשליש העליון דת"ת דז"א מסתיים היסוד דאימא,

ונ"ה, חסדים דנצח והוד, גם הם אינם קשורים ליסוד דאימא המסתיים בחזה דז"א, לכן הם החסדים שיורדים כיון שהם מתחת לחזה, והשאר שהם החסדים דשליש עליון דת"ת ודחסד וגבורה, נשארים כנוסים מכוסים וסתומים ביסוד דאימא ואינם יורדים ממנו,

דחסדים דז"א, סך הכל ג' חסדים פחות שלישי,

מיסוד דאימא, שם שרשם של אותם חסדים,

ושם, מחוץ ליסוד דאימא,

מתרבה אורם, מעצמו תיכף בצאתם מיסוד דאימא, כי היותם בחוץ ליסוד באימא בגלוי גמור כבר אינם כנוסים מכוסים וסתומים, כי אינו דומה האור המכוסה לאור המגולה, ולהיותם סתומים אורם אינו ניכר (עץ חיים, שער כה, דרוש ו),

ונגדלים ונכפלת הארתם, מאירים כפליים מהחסדים דחו"ג ושליש עליון דת"ת שנשארו

ביסוד דאימא (שער ההקדמות, דף מג ע"ב), ואז יורדים

ולהמשיכם ליסוד דז"א, יוצאים החסדים הנ"ל מיסוד דאימא, רצים ברגע א' ויורדים בלי עיכוב במרוצה גדולה דרך יושר עד היסוד דז"א, ואינם מתפצלים ופונים אל הצדדים להתפשט דרך קיום להכנס למקומם שהוא נו"ה דז"א. ביסוד דז"א יש מקום לקבל ה' חסדים – יש בו צורת ו"ק חג"ת נה"י כמו בז"א גופא, ובירידתם ליסוד ירדו ג' חסדים פחות שלישי בתחתית היסוד דז"א מכח ההכאה והמרוצה, ונשאר מקום של ב' חסדים העליונים דחו"ג ושליש א' של חסד דת"ת פנוי וחלל בחלק העליון של היסוד. שם בתחתית היסוד עומדים ג' חסדים פחות שלישי הנ"ל דרך ג' קווים: נצח דחסד בצד ימין, הוד דחסד בצד שמאל וב"ש דת"ת דחסד באמצע (עץ חיים, שער כה, דרוש ב; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רה – רז).

כנגד הב' שלישים התחתונים דת"ת דחסדים מצויר חצי השני של שם הוי"ה – ב' אותיות האחרונות שהם ו"ה מנוקדות בניקוד חולם של ת"ת (ועיין דברי שלום, שאלה פב, דף י ע"ד), ועוד מצוירות ב' הויות מנוקדות בניקוד חיריק קובוץ כנגד נ"ה דחסדים, ומתחתיהם מצוירים ג' כלי יסוד דז"א, שאליו יורדים החסדים הנ"ל.

המשכת הגבורות ליסוד דז"א

אחר ירידתם ליסוד במרוצה, מכח הכנסתן באור יושר במרוצה חוזרים החסדים לעלות בסוד אור חוזר. אמנם תיכף אחר צאת החסדים, קודם שיחזרו לעלות, יוצאות גם הה' גבורות מיסוד אימא, ואינם ממתינות לירד עד אחר עליית החסדים חזרה למעלה. כשירדו החסדים הרחיבו פי נקב עטרת היסוד דאימא ועשו דרך מעבר, וכשיוצאות הגבורות מוצאות פתח פתוח לרווחה, ואינם מתפשטות בכל גופא דז"א אלא יורדות כל הה"ג אחת לאחת זו על גבי זו, ונופלות ביסוד דז"א (עץ חיים, שער כה, דרוש ב).

ג, לאחר ירידת החסדים, יורדות הגבורות ליסוד דז"א, על מנת לקבל מתוק.

ולהמשיך מהדעת, דז"א וזה מקורם,

את ה"ג, כל הה' גבורות כדי למתקם,

ליסוד דז"א, איפה שהחסדים ירדו, עד כאן הוא הזמנת הכוונה, וחוזר ומפרט אופן ירידתן,

מתחא לעילא, כי ברדתן אל היסוד יורדות הגבורות אחת לאחת, זו על גבי זו כנ"ל, שלא בדרך קוים. ראשונה יוצאת הגבורה העליונה וחשובה שבכולן והיא הגבורה דחסד, ואחריה גבורה שבגבורה וכו' עד גבורה שבהוד, כך שיוצאת העליונה לפני התחתון, והימינית לפני השמאלית, לכן הסדר הוא כך

הב' גבורות דחו"ג, שהם יותר עליונות בשרשן מהגבורות דתנ"ה, יורדות ראשון ולכן יורדות בחלק התחתון של היסוד דז"א

לנ"ה דיסוד, כי ביסוד יש צורת ו"ק כנ"ל, ובחנייתן שם ביסוד נעשו הגבורות בחי' קוים עם החסדים אשר שם. ברדת גבורה דחסד ליסוד ז"א יורדת למטה מכולן בהוד דיסוד, והוא במקום שבו עומדת הוד דחסדים דז"א כנ"ל, ואחריה יורדת גבורה דגבורות ומתחברת עם החסד דנצח ז"א בנצח דיסוד, כך שיעמדו אותן ב' גבורות דחו"ג בתחתית היסוד דז"א למטה מהגבורות דתנ"ה היורדות אחריהן. אח"כ יורדות שאר הגבורות

והתנ"ה, שהם יותר תחתונים בשרשם מהגבורות דחו"ג, והן יורדות

לחג"ת שביסוד, ושם עומדות מעל הגבורות דחו"ג באופן זה: הגבורה דת"ת יורדת לת"ת דיסוד ושם עומדים ב"ש חסד דת"ת דז"א, הגבורה דנצח יורדת לגבורה דיסוד במקום שראוי אל חסד דגבורה דז"א אעפ"י שאינו שם, ושם עומדת מעל חסד דגבורה, הגבורה דהוד יורדת אחרונה שבכולן לחסד דיסוד במקום שהוא ראוי אל חסד דחסד דז"א הגם שאינו שם, ושם עומדת מעל גבורה דגבורה.

כנגד ה' גבורות מצוירות ה' הויו"ת מנוקדות בניקוד חג"ת נ"ה הנ"ל, ומתחתיהם מצוירים ג' כלי יסוד דז"א, שאליו יורדות הגבורות.

המתקת הגבורות

דחו"ג וב"ש תחתונים דת"ת

הגבורות העליונות, שהם הגבורות דחו"ג וב"ש התחתונים דת"ת, עומדות בתחתית היסוד דז"א עם החסדים אשר ירדו שם לפניהן – חסדים דב' שלישי ת"ת ונו"ה, אז מתחברות הגבורות עם החסדים ומתמתקות על ידם, וזה מ"ש

להמתיק, לפני עברתן לדעת דנוק' שמתקנים בסוף סדר הכוונות של תיבת קונה הכל ע"י האותיות ד"ו דאטב"ח,

ג' גבורות פחות שליש דחג"ת, אלו הגבורות העליונות שירדו ראשון מדעת דז"א לתחתית יסודו – גבורות דחסד גבורה וב' שלישי התחתונים דת"ת, ונמצאות בחלק התחתון של היסוד דז"א, ועוד נמצאות מעליהן ביסוד הגבורות דנ"ה ושליש עליון דת"ת, ומפרט מה מקומם

שבתנ"ה דיסוד, דז"א, כיון שהגבורות הנ"ל ירדו ראשון אחרי החסדים לחלק התחתון של היסוד, הם עומדות שם יחד עם החסדים שירדו לפניהן לתחתית היסוד, ולכן נמתקות

אותן גבורות העליונות ע"י שפוגעות בחסדים, כי מתערבים ומתמתקים שם הדינין שלהם עם רחמי החסדים התחתונים, **כשלושה חסדים פחות שלישי**, ב' שלישים התחתונים דת"ת ונו"ה דחסדים שירדו ליסוד כנ"ל, ומפרט מה מקומם ביסוד, **שבתנ"ה דיסוד**, שהוא החלק התחתון של היסוד כנ"ל, ולשם ירדו אותם חסדים עוד לפני ירידת הגבורות כנ"ל.

למעשה מצוירים אותם ג' חסדים פחות שלישי – חסדים דב' שלישים התחתונים דת"ת ונו"ה – ב' אותיות ו"ה שהם החצי השני של שם הוי"ה בניקוד חולם ועוד ב' הוי"ת בניקוד חיריק וקבוץ, והם עומדים מעל ג' גבורות פחות שלישי – גבורות דחסד גבורה וב' שלישים התחתונים דת"ת, המצוירות כב' הוי"ת בניקוד סגול ושבא ועוד ב' אותיות ו"ה שהם החצי השני של שם הוי"ה בניקוד חולם, וצריכים לכוין כי כל חסד ממתק גבורה א':

חסד דנצח	ממתיק	לגבורה דגבורה
חסד דהוד	ממתיק	לגבורה דחסד
ב"ש דחסד דת"ת	ממתיקים	לב' שלישים דגבורה דת"ת

המתקת הגבורות

דנו"ה ושליש עליון דת"ת

עוד נשאר להמתיק ע"י הג' חסדים פחות שלישי הנמצאות כעת בתנ"ה דיסוד דז"א את שאר הגבורות הנמצאות מעליהם בחג"ת דיסוד דז"א, לכן צריכים קודם המתוק להעלות החסדים הנ"ל למקום שאר הגבורות.

העניין הוא כי אחר ירידתם של החסדים ליסוד דז"א במרוצה דרך יושר, שלא יתפצלו אל הצדדים בירידתם, ושם ביסוד נעשו החסדים בחי' קווים, ומכח הכנסתם באור יושר במרוצה חוזרים החסדים תיכף לעלות בסוד אור חוזר להתפשט במקומם, כנודע בדרך טבע שכל הזורק אבן מלמעלה למטה במרוצה גדולה הוא חוזר למעלה מכח תוקף ההכאה גדולה שהכה בארץ. אמנם עלייתם של החסדים אינה דוגמת ירידתם, כי בעלייתם אינם עולים דרך קווים, אלא מתקבצים יחד ועולים דרך קו האמצעי שהוא ת"ת שביסוד עצמו דז"א, וזה בכדי שלא יתמתקו הגבורות העליונות דחו"ג וב"ש ת"ת פעם ב' דרך עלייתן דרך קווים, נוסף על מתוק הא' שנמתקו דרך ירידה, שאז לא יתמתקו כלל שאר הגבורות – גבורות התחתונות דשליש ת"ת ונו"ה, כי או"א נתנו כח מספיק בחסדים שימתקו את כל הגבורות פעם א', ואם היו עולים החסדים דרך קווים כבר היו לוקחים הגבורות העליונות את כח המתוק שלהם ע"י ב' מתוקים. לכן מתקבצים החסדים יחד ועולים בתוך היסוד דרך קו האמצעי שבו כנ"ל, ואח"כ מתפרדים ומתפצלים לג' קווים

שהם חג"ת שביסוד, ושם פוגעים את שאר הגבורות הבלתי ממותקות, הנמתקות אז עם אלו החסדים דרך עליה (עץ חיים, שער כה, דרוש ב).

להעלות, ממקום תנ"ה דיסוד דז"א, דרך קו האמצעי,

כפל, לאו דווקא כפל אלא כולם, ומ"ש כפל הוא כי עוד לפני ירידתם ליסוד דז"א נכפלה הארתם של החסדים עם יצאתם מיסוד דאימא (פתח עינים החדש, ח"ה עמ' רז),

או"ח דחסדים, מתתא לעילא, כדי למתק שאר הגבורות העומדות בחלק העליון של היסוד דז"א, ששם עומדות כיון שירדו אחרון, והיותן יותר למעלה מהם צריכים החסדים לחזור ולעלות בבחי' או"ח,

דב' שלישי דת"ת ונ"ה, הם הג' חסדים פחות שלישי שירדו ליסוד דז"א,

מן התנ"ה דיסוד, שם ירדו החסדים ראשונים עוד לפני יציאת הגבורות, כך שהם עדיין למטה מכולם, ומשם מתקבצים ועולים דרך קו האמצעי כנ"ל, לעלות לחלק העליון של היסוד – חג"ת דיסוד דז"א,

[**מחזורים יחד** (סידור רחובות הנהר)], פי' מקובצים (עץ חיים, שם),

דרך קו אמצעי, דיסוד דז"א, ועולים דרך אותו קו האמצעי עד שיצאו מת"ת דיסוד דז"א (סידור היר"א), ואחר הגיעם בדרך עלייתם מעל ת"ת דיסוד הם מתפצלים ומתפרדים ונוטלים דרך ג' קווי חג"ת שביסוד, כדרך שלהבת או עשן כשהוא עולה ממטה למעלה ומצא מקום פנוי ואויר בלתי מחיצות, מתפשט לכל הצדדים ועולה ומתפצל למעלה, ואז פוגעים החסדים בג' גבורות בלתי ממותקות העומדות שם, וזה מ"ש **ולהמתיק**, זה תכלית כוונת עלייתם של החסדים,

השלישי עליון דגבורה דת"ת, הנמצא בת"ת דיסוד דז"א, והוא נמתק ע"י ב' שלישי חסד דת"ת בדרך עלייתם בקו האמצעי, ועוד נמתקות

ונו"ה דגבורה שכחו"ג דיסוד, שם נמצאות כמבואר לעיל בסדר ירידתן ליסוד דז"א, ואותן ב' גבורות נמתקות ע"י ב' חסדים דנו"ה העולים דרך קו האמצעי דיסוד דז"א כנ"ל ואח"כ מתפצלים ומתפרדים דרך ב' קווים ימין ושמאל אל חו"ג דיסוד, מקום ב' גבורות הנ"ל להמתיקן, וכך נשלם סדר המתקת הה' גבורות שירדו ליסוד דז"א.

מצוירים אותם ג' חסדים פחות שלישי – ב' שלישים התחתונים דת"ת ונו"ה דחסדים, מתחת ג' גבורות פחות ב' שלישים – גבורות דנצח הוד ושלישי עליון דת"ת, וצריכים לכוין כי כל חסד ממתק גבורה א':

חסד דנצח	ממתיק	לגבורה דהוד
חסד דהוד	ממתיק	לגבורה דנצח
ב"ש דחסד דת"ת	ממתיקים	לשלישי עליון דגבורה דת"ת

עלית החסדים דנו"ה וב"ש דת"ת ליסוד דאימא
בקיעת היסוד דאימא והכפלת החסדים דחו"ג ושליש עליון דת"ת

לאחר שמתקן את הגבורות בתוך היסוד דז"א, ממשיכים החסדים דב"ש ת"ת ונו"ה לעלות משם חזרה לשרשם ליסוד דאימא. חלק מהם עולה ונכנס ביסוד דאימא ושם פוגעים בחסדים המכוסים שנשארו למעלה בשרשם – חסדים דחו"ג ושליש עליון דת"ת, ומאירים בהם מבפנים, וחלק מהם עולה ומקיף ליסוד דאימא ומאיר בחסדים המכוסים מבחוץ. עי"ז נבקע היסוד דאימא ומתגלים החסדים המכוסים, ואז מתרבה ונכפל הארתן.

סדר כוונה זה הרכיב הרש"ש זי"ע מדברי מהרח"ו במספר מקומות כפי שצויין כאן במקומו, ובליקוטי ביאורים נביא ב"ה את אותם דברי מהרח"ו הנזכרים כאן כלשונם.

להעלות, חזרה,

או"ח דחסדים הנו", ב"ש התחתונים דת"ת ונו"ה דחסדים, מתנא לעילא, **מיסוד דז"א**, שם נמצאים בחלק עליון של היסוד, לאחר שירדו לתחתית היסוד ומתקן שם הגבורות העליונות ואח"כ עלו לחלק עליון של היסוד ומתקן שם הגבורות התחתונות,

לחסדים העליונים דחג"ת, החסדים דחו"ג ושליש העליון דת"ת המכוסים שנשארו ביסוד דאימא ולא ירדו ליסוד דז"א עם אותם חסדים דב"ש התחתונים דת"ת ונו"ה הנ"ל,

שבתוך יסוד דאימא [סידור היר"א: דישטו"ת (וכן מוזכר בהגהה לסידור המודפס, ושם מסיים – "והמעייין יבחר"), כנוסים מכוסים וסתומים שם כנ"ל,

שכחזה דז"א, שם מסתיים היסוד דאימא, בסוף שליש העליון דת"ת דז"א,

[מכאן חסר בסידור היר"א, והוא בסוגריים בסידור המודפס, ושם כותב בהערות שוליים – "כ"כ בקצת סידורים לכן

מסודר כאן בין שתי חצאי לבנה"]

או"פ שלהם לתוך היסוד, כשחוזרים החסדים התחתונים לעלות מיסוד דז"א בסוד או"ח, מתחלק אורם לב' בחי' (שער הכוונות, דרושי ענין ערבית ליל שבת, דרוש ג), כי אורות החסדים מתחלקים לאו"פ ואו"מ (עץ חיים, שער כה, דרוש ג), הבחי' הא' – אור פנימי, חוזר להכנס תוך היסוד עצמו דאימא ומאיר מבפנים, עי"ז מרחיב היסוד דאימא שבחזה דז"א ומגדיל אותו (עץ חיים, שער כה, דרוש ב מ"ק, כללים של חו"ג, כלל ב), ועוד מגדיל לאותם החסדים הסתומים העומדים שם בפנים (שער הכוונות, שם),

ואו"מ שלהם על גבי היסוד דאימא, נקדים ונזכיר כי היסוד דאימא איננו רחב עד שימלא כל רוחב החלל של גופו דז"א שהוא רחב מאד, אבל היסוד דאימא הוא כעין צינור דק העומד בתוך חלל גופו דז"א באמצעו, ונשאר אויר פנוי מדופני היסוד דאימא אל דופני גופא דז"א (שער הכוונות, דרושי ענין ערבית ליל שבת, דרוש ג), והבחי' הב' של אורות החסדים – אור מקיף, מתפשט ועולה מחוץ לדופני יסוד דאימא באותו החלל שיש בין היסוד דאימא לדופני גופא דז"א, מקיף מבחוץ למחיצת יסוד דאימא, ועי"כ גם מאיר

הארה גדולה בחסדים הסתומים שבתוך יסוד דאימא מבחויץ (שער הכוונות, שם; עץ חיים, שער כה, דרוש ב מ"ק, כללים של חו"ג, כלל ג; שם, שער כה, דרוש ג; ליקוטי תורה, פר' בהעלותך, טעמי המצות), באופן ששתי בחי' הנ"ל – אור פנימי ואור מקיף, מאירים בחסדים הסתומים, זה מאיר בהם מצד פנים וזה מאיר בהם מבחויץ, מתחברים יחד, מכים ומאירים זה בזה, ואז מתגדלת ונתוספת הארתם מאד (עץ חיים, שער כה, דרוש ב מ"ק, כלל ג; שער הכוונות, שם; ליקוטי תורה, שם),

ועי"כ נבקע היסוד דאימא [עד כאן חסר בסידור היר"א], כנז' בספר שער הפסוקים (פר' שמות, ועיין מ"ש ר' נסים הררי-רפול בספר עלי נהר (בנדר"מ עמ' נא), ולשונו מובא בליקוטי ביאורים),

ועי"כ מתרכיב החסדים הנו' דחג"ת, חסדים העליונים דחג"ת שהיו מכוסים וסתומים בתוך יסוד דאימא, ומאירים בגלוי, כיון שנבקע היסוד דאימא מתגלים אורם והארתם, **ונכפלים**, כמו שנגדלה ונכפלה הארתם של החסדים התחתונים ביציאתם מיסוד דאימא.

למעשה לא מצויר שם דבר עבור כוונה זו.

בסידור רחובות הנהר מציינים כי הכפלה זו של החסדים היא לב' סיבות:

א' שיהיה בחי' חסדים דדעת בכל חלקי ז"א גם במוחין להגדילו,

ב' כדי לגלות כחב"ד דז"א הסתומים בנה"י דתבונה (עץ חיים, שער כה, פרק ג).

וכוונתם כי בהמשך עולה כפל החסדים דחו"ג דרך אור חוזר לחכמה בינה וחו"ג דדעת דז"א, ועוד עולים ב' שלישים דחסד דת"ת לכתר דז"א, ושליש נוסף מתחלק לד' רביעים שיכנסו לכתר דנוק'.

רמזים נוספים

גם תכוין במלת הכל, כי כל בגי' חמשים שהוא כללות החמשה חסדים הנמשכים ביסוד דז"א, וכל אחד כלול מעשר כנודע. וגם מתפשטים ויורדים בתוכו הה"ג לצורך רחל נוקבא דז"א, וזה נרמז במלת הכל – ה' לנוק' כל ליסוד עצמו דז"א, וכל מציאות התפשטות זה החסדים וגבורות אלו הם ביסוד עצמו (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

ליקוטי ביאורים

בעניין התפשטות כללות החסדים ליסוד דז"א

זה המשך התפשטות החסדים

בספר באתי לגני (ח"א, עמ' פו) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: (סו, א) יכוון להמשיך כללות וכו'. נר' פשוט שזה המשך כוונת התפשטות ההס' החג'ת בהגדול וכו' והנו"ה בחסדים טובים, וכאן כללותם ביסוד. ומ"ש ולהוציא הב"ש הוא התחלת ענין ופשוט, עכ"ל.

עוד בעניין התפשטות כללות החסדים ליסוד דז"א

חסד פרטי של היסוד

בספר עץ חיים (שער ו, פרק ג) כותב מהרח"ו, וז"ל: וכבר נודע כי היסוד אינו מכלל הו"ק כי אינם רק ה' חסדים (נ"א קצוות) מחסד עד הוד, אך היסוד אינו לוקח חסד פרטי לעצמו רק שנכללין כל הה' קצוות בו, עכ"ל. והוא כמ"ש שם (שער לט, דרוש ה), וז"ל: הנה נודע שה"ח מתפשטין בז"א בה' קצוות שלו מחסד עד הוד, ואח"כ נכללין כולם ביסוד שלו. והנה כל א' מהם כולל י' הנה כללות כולם הם ה'ן, עכ"ל. וכמ"ש עוד שם (שער לט, דרוש יד) "נתפשטו ה"ח מחסד עד הוד ואח"כ כללות ה"ח", וכן מוזכר עוד מספר פעמים בשאר שמונה שערים.

ובפירושו איפה שלימה על ספר אוצרות חיים (שער העקודים, פרק א, אות יג, דף ג ע"ב) מבאר השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: ד"ה אך היסוד אינו לוקח חסד א' פרטי וכו'. עי' להרב יוס"ד ז"ל שכתב וז"ל, פי' פרטי דומיית דכל חסד וחסד מהחמשה, כי אין במציאות כי אם חמשה, אבל אה"נ יש לחלקו חסד שכולל מה"ח. ואח"כ הה"ק נותנים לו כל א' הארה ממנו ומחלקו, ואז היסוד נכלל מהם ג"כ, מלבד התכללות של חלקו, ובזה יובנו ג"כ כוונת דרוש התפלות בעניין התפשטות החסדים ביסוד, עכ"ל.

ובספר שרשי הים על עץ חיים (שער ו, פרק ג, עיונים וביאורים, אות יז, כר' ד, עמ' קכח – קכט) מאריך ר' יעקב משה הלל לבאר, וז"ל: אולם אמיתות הענין הוא כפי שביארנו בפירוש הרהוט, שבהיות החסד של היסוד חסד הכולל כל הו"ק מצד עצמו ולא מצד מה שהאירו הו"ק בו, לכן תיכף ביציאתו, הגם שלא קיבל שום הארה מהחמשה קצוות שעליו, כבר יכול להאיר הארת כל הו"ק במלכות. והנה כפי מה שביארנו הכא, כן כתב האש"ל בפרקין (אות י"ג) בשם היוס"ד, דמה שכתב הרב ז"ל שאין היסוד לוקח חסד "פרטי" לעצמו היינו "חסד פרטי" דומיא דכל חסד וחסד מהחמשה קצוות, כי אין במציאות כי אם חמשה קצוות שכל אחד מהם הוא מסוים ושונה ומחולק לעצמו. אבל אין הכי נמי, יש לחלקו של היסוד חסד פרטי מיוחד השונה מהם בכך שהוא כלול מחמשה חסדים מצד עצמו. ומלבד חסד זה הפרטי של היסוד, הנה אחר כך החמשה קצוות עצמם נותנים בו כל אחד מהם הארה ממנו ומחלקו, ונעשים מהארות וזה מלבד חלקו כולם בחינת הארת כללות

החסד דיסוד, ואז היסוד נכלל מהם גם כן, וזה מלבד חלקו הפרטי כנ"ל, שהוא בחינת חסד כולל מצד עצמו, שלא לקח משאר החמש קצוות דבר. וכתב שם האש"ל שבזה יובנו גם כן דברי הרב ז"ל בכוונת דרוש התפילות בענין התפשטות החסדים ביסוד, ע"כ.

ופירוש דבריו כמו שנכתב בהשמטה בכת"י בסוף אות י"ג הנ"ל שבספר אש"ל המצולם, דכוונתו להמבואר בכוונת "קונה הכל". והוא, דבסידור מרן הרש"ש ז"ל בכוונת קונה הכל (ח"ב דף ס"ז ע"א) כתב וז"ל: יכוין להמשיך כללות החמשה חסדים דדעת התחתון ליסוד, ע"כ. ואחר כך סידר כוונת ענפי החסדים עצמם, שנים ושני שלישי המגולים הנמשכים ליסוד, דמשמע מלשונו שם שיש ליסוד חסד פרטי שהוא בחינה כוללת שנמשך ישר מן הדעת אל היסוד, ואינו הארה מקובצת מכל החמשה חסדים. דכיון שסידר תחילה המשכת כללות החסדים של היסוד, לפני שהתפשטו עדיין ענפי החסדים עצמם כל אחד במקומו, מוכרח מזה דאי אפשר לומר שהחסד של היסוד הוא מקובץ מהארות של החמשה קצוות, דהרי בחמשה קצוות עצמם עדיין לא התפשטו החסדים, ואילו היסוד כבר הוא שלם בכללות חלקו, ובהכרח שזה משום שחלקו הוא בחינה כללית דחמשה החסדים דחלק היסוד עצמו, ואינו תלוי בשאר החסדים כדי לקבל מהם הארה, שכך נעשה משעת בריאתו כחסד שישי נוסף על החמשה חסדים, שהוא שונה בכך שכולל בעצמותו הכוחות דששת הקצוות כולם בלי לקבל מהם הארה או השפעה כלל, עכ"ל לענייננו.

בעניין הכפלת הארת החסדים

ביציאתם מיסוד דאימא

בספר שער ההקדמות (דף מג ע"ב) כותב מהרח"ו – "אור החסדים המגולים הוא כפליים מאיר מן החסדים הסתומים".

בסידור מוזכר כי לאחר יציאת החסדים דב' שלישים התחתונים דת"ת ונ"ה מיסוד דאימא "מתרבה אורם ונגדלים ונכפלת הארתם", ופי' שמתרבה אורם מעצמו בהיותם בחוץ ליסוד באימא, כי שם היו כנוסים מכוסים וסתומים, וביציאתם משם מאירים כפליים מהחסדים שנשארו ביסוד דאימא.

ובספר באתי לגני (ח"א, עמ' פז ע"א) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: משמע שתיכף בצאתם מיסוד דאי' נכפלו, ואח"כ נמשכו ליסוד דז"א. ובע"ח לא מפורש זה להדיא. אמנם רז"ל כתב שם בשכ"ה פ"ו אינו דומה האור המכוסה לאור המגולה, לכן החס' המגולים אורם כפול וכו', גם אורם הוא כפלים אלא שלהיותן סתומים אינו ניכר וכו' ע"כ. ומזה נשמע שתיכף שיתגלו יתגלה כפילתם, עכ"ל.

בעניין המשכת החסדים ליסוד דז"א

הארות או עצמות

בספר שערי רחמים (ח"א, סימן קז, דך כד ע"ב) כותב ר' רחמים דוד שרים בשם השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל בקצרה: החסדים כבר המשכנו אותם במלת הגדול הגיבור והנורא וחסדים וכו'. תשובה, על זה תירץ ר' שאול דוויך וז"ל, במילת הגדול הגיבור והנורא מביאים הארת חסדים, כנז' בע"ח ש' כ"ג פ"ו ובשער ל"ח פ"ז ד' קט"ו וז"ל, החסדים אינם מתפשטים בז"א אלא אחר ביאת ג"ר דאבא, עכ"ל.

בספר באתי לגני (ח"א, עמ' פב – פג) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל בקצרה: (סא, ב) פני' דפני'. הגדול וכו'. בפת"ע כתב כאן ע"פ משרז"ל בע"ח שכ"ג פ"ו שיש לה"ח ענפים ושרשים וא"כ בהגדול וכו' הוא הענפים וכן בקונה הכל אח"כ שם נתפשטו השרשים עצמם מיסוד דאימא ע"כ. וכ"כ בש"ש בשה"כ דרו' ב' דעמידה אות ט"ז, הגדול וכו' עי' בע"ח שכ"ג פ"ו והוא בבחי' הענפים דאילו עצמותם אינו אלא עד קונה הכל עכ"ל. ונר' כוונתו בעצמותם היינו השרשים כמ"ש בפת"ע הנז'. וק' שרז"ל בשכ"ה דרו' ב' בכללי החו"ג כלל ט"ז כ' שורש הה"ח נשאר בדת תמיד, אך ענביהם הם הח' המתפשטים בו"ק, ואלו הענפים הם המגדילים את ז"א מבחוץ עכ"ל. הרי שהשורש לא יצא מהדת. ומדקא' הענפים הם המגדילים, וסדר ההגדלה נז' שם בפ"ג, והיא היא הכוונה שבקונה הכל, משמע שהענפים הם היורדים בקונה הכל. וכ"כ הש"ש בעצמו בדרו' ב' דשכ"ה במ"ק ד"ג ע"א ד"ה ועוד וכו', שבקונה הכל הם הענפים אבל שורש החו"ג נשארים בדת ואינם יורדים ליסוד דז"א עכ"ל [הש"ש] וכו'.

ואני העני הדל המתאבק בעפר רגלי רבותינו זלה"ה הנז"ל, רוצה לו' לפענ"ד, שרז"ל בפ"ו דשכ"ג הנז' כ' וז"ל, איך יש ענפים ושרשים, ונר' שהארה זו היא הארת הענפים ולא הארת השרשים עכ"ל. שלכאור' מילות אלו מיותרות, ודי היה לו' שהם הארת הענפים. אלא שבזה רומז לנו רז"ל שכשם שיש הארת ענפים, יש גם הארת שרשים, אלא שכאן הוא הארת ענפים ולא הארת שרשים, שאם לא היה הארת שרשים לא שייך לו' ל' זה.

ובכן אפ"ל שהשרשים נשארים תמיד בדת, והענפים יורדים בקונה הכל להגדיל, והארת הענפים הם המתפשטים קודם כניסת המו' כ"א במקומו בהו"ק דצלם, והארת השרשים הם היוצאים מיסוד דאי' ומתפשטים בהגדול וכו'. כנלקו"ד אפ' ועדיין צ"ת וא"ש את"ם והיעב"א, עכ"ל עיי"ש באורך.

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' רה) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: והנה כל מה שהמשכנו עד הנה חסדים לחג"ת נ"ה היו רק הארות, וכשערי רחמים ח"א סי' ק"ז משם השד"ה, וכוונה זו של המשכה ליסוד היא תשלום המשכת הארות הנ"ל, באתי לגני עמוד פ"ב פ"ג, ודהיינו דמבואר בע"ח שער כ"ג פ"ו ועיין גם שער ל"ח פ"ז, דעד שלא נכנסים ג"ר דאבא אין החסדים מתפשטים בז"א. אם כן מוכרח להיאמר דכל מה

שהמשכנו לפני ביאת ג"ר דאבא לא היו אלא הארות, ועצם החסדים כנראה מתפשטים מעצמם בבת אחת לאחר ביאת ג"ר דאבא, אך עיין בדבור הבא ד"ה ולהוציא, עכ"ל.

בעניין מהות החסדים הנמשכים ליסוד דז"א

דאימא או דאבא

בספר שמן ששון על עץ חיים (שער כה, פרק ב, אות ו) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: והואיל ואנו בענין זו צריך להבין ענין המשכת החו"ג במלת קונה הכל, והוא שכתב רבינו בראש פרקין ז"ל, דב' עטרין הם שהם ב' מלכיות דאו"א, וכ"א מהם כולל ה', ועטרא דחסדים כולל ה"ח הנק' מים, ועטרא דגבו' כולל ה"ג הנק' אש, ונודע כי מקומם הם בעטרת יסוד דאי' כי תחילה היו בב' עטרין דאו"א, אך אח"כ נתחלפו ושניהם הושמו בעטרת היסוד דאימא וכו' יע"ש. נמצא דבחי' החסדים הממתקים את הגבו' הם בחי' החסדים דעטרת דאבא הנתון ביסוד דאי' שיוורדים ליסוד דז"א, ושם הוא סדר המיתוק כנז' בפרקין, וכן כתוב בסדר שסדר לן הרב שר שלום זלה"ה, עכ"ל.

בעניין ירידת החסדים והגבורות

ליסוד דז"א

בספר שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב) כותב מהרח"ו, וז"ל: תכוין במלת הכל, כי כל בגי' חמשים שהוא כללות החמשה חסדים הנמשכים ביסוד דז"א, וכל אחד כלול מעשר כנודע, וגם מתפשטים ויורדים בתוכו הה"ג, עכ"ל, ואינו מזכיר כאן ירידת החסדים עצמם ליסוד, אלא מהרח"ו מבאר אותה בספר עץ חיים (שער כה, דרוש ב, מ"ק; שם, מ"ב), בספר שער ההקדמות (דף מג ע"ג), ובספר שער הפסוקים (פר' שמות, דף כב ע"ב-ד), ולשונם מובא לעיל בחלק מקורות.

בספר פתח עינים (כונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, אות ו, דף לה ע"א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: אמנם בענין ה"ח וה"ג אלו היורדים ביסוד כתבו רבינו ג"כ בשער הכוונות דרוש ב' דעמידה במלת קונה הכל, פע"ח פי"ד דעמידה, ולא רמז בענין המיתוק ע"ד הנז', אמנם פשוט דצריך למתקם דסמך על מ"ש בע"ח שם, וכן דרכו של רבינו דעניות במ"א ועשירות במ"א, עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' רה) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ולהוציא הב"ש דת"ת דחסדים דז"א מיסוד אימא. הוא התחלת ענין חדש (באתי לגני שם) הנה בשעה"כ הנ"ל כתב הכוונה שלפנינו בקיצור נמרץ, דהיינו להמשיך כללות ה"ח ליסוד דז"א, אבל הרש"ש ז"ל סידר כאן את כל סדר ירידת החסדים והגבורות וכל כוונת המיתוק שזכרו בע"ח שער כ"ה פרק ב' מ"ק ומ"ב, ושעה"ק דף מ"ג ע"ג דרוש ז', ועוד שם דף ע"א ע"א סוף דרוש ב', ועוד שאר מקומות, וכן כתב בפתח עינים כאן דף ל"ה ע"א דהאר"י לא רמז כאן ע"ד המיתוק הנזכר כאן, אמנם פשוט דצריך למתקם דסמך על מה שכתב בע"ח שם, וכן דרכו של רבינו דעניות במקום אחד ועשירות במקום אחר, וכן כתב בשמן ששון

ח"ג בתיבת קונה הכל אות ח' דרבינו קצר כאן בסדר הכוונה, והרש"ש כתבה בארוכה, עכ"ל.

עוד בעניין ירידת החסדים והגבורות

בספר עץ חיים (שער כה, דרוש ב, מ"ק) מבאר מהרח"ו בעניין אופן התפשטות החסדים המגולים מיסוד דאימא ליסוד דז"א מבלי להתפשט בגופו, וז"ל: והנה כיון שטבע המים היורדין דרך מורד בלי עיכוב ירצו במרוצה גדולה ולא יטו אל הצדדין, ולכן אלו ב' חסדים תחתונים וב"ש של החסד האמצעי ברדתן יורדין דרך יושר במרוצה גדולה עד היסוד דז"א, ולא יתפצלו אל הצדדין, לישאר זה בנצח וזה בהוד וזה בת"ת, עכ"ל.

ושם (שם, מ"ב) חוזר שוב, וז"ל: כשיוצאין מפי יסוד אמא שהוא במקום החזה, שאין להם משם ולמטה שום מחיצה כדי שיעכב מרוצתן, לכן הם רצין ברגע א' ויורדין במרוצה גדולה ונופלין דרך קו היושר עד היסוד דז"א, ואינן פונין אל הצדדין להתפשט במקומם שהם בני"ה, עכ"ל.

אמנם שם (שער כה, דרוש ב מ"ב) כותב מהרח"ו בעניין סיבת אופן ירידת הגבורות ישיר ליסוד דז"א ללא התפשטות בגופו, וז"ל: ועתה אבאר ענין ירידת הגבורות, כי הלא הגבורות אינם ממתניין לירד עד אחר עליית החסדים, רק אחר שירדו ויצאו החסדים תכף הגבורות יצאו וירדו אחריהן, ובכל גוף ז"א אינם מוצאות מקום להתפשט בו, כי כבר נתפשטו בו החסדים, ולכן כשיוצאין יורדין כל הה"ג ונופלין ביסוד דז"א, עכ"ל.

ובספר שפת אמת (שער כה, פרק ב) כותב ר' אליהו משען, וז"ל: מ"ב, ובכל גוף ז"א אינם מוצאים מקום להתפשט וכו', זה הלשון ק"ק דהא מן החזה ולמטה פנוי הוא מן החסדים שנפלו ליסוד כנ"ל, ומפני זה יש מי שכתב שאעפ"י שהחסדים ירדו ליסוד, עכ"ז בירידתם ליסוד הארתם מלאה את כל הגוף דז"א, ומשו"ה כתב שבכל הגוף דז"א אינם מוצאים מקום וכו', עכ"ל.

בעניין אופן ירידת החסדים

ליסוד דז"א

בסידור מוזכר יציאת החסדים דב' שלישים התחתונים דת"ת ונ"ה מיסוד דאימא והמשכתם ליסוד דז"א, וסדר ירידתם אינו מפורט.

בספר עץ חיים (שער כה, דרוש ב, מ"ק) מבאר מהרח"ו, וז"ל: והנה כיון שברדתן אין להם מחיצות המעכבות, והם בחי' מים כנ"ל, והנה כיון שטבע המים היורדין דרך מורד בלי עיכוב ירצו במרוצה גדולה ולא יטו אל הצדדין, ולכן אלו ב' חסדים תחתונים וב"ש של החסד האמצעי ברדתן יורדין דרך יושר במרוצה גדולה עד היסוד דז"א, ולא יתפצלו אל הצדדין, לישאר זה בנצח וזה בהוד וזה בת"ת, עכ"ל.

ושם בהמשך (שם, מ"ב) כותב הוא ז"ל, וז"ל: כשיוצאין מפי יסוד אמא שהוא במקום החזה, שאין להם משם ולמטה שום מחיצה כדי שיעכב מרוצתן, לכן הם רצין ברגע א' ויורדין במרוצה גדולה ונופלין דרך קו היושר עד היסוד דז"א, ואינן פונין אל הצדדין להתפשט במקומם שהם בנ"ה, עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' רו) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: והם יוצאים משם ויורדים ליסוד ז"א, כע"ח שם, ואינם מתפצלים להיכנס לנצח והוד דז"א, כשם, ואעפ"י שבתבת גומל חסדים טובים הכנסנו חסדים לנו"ה דז"א, ואיך אנו אומרים כאן שהם יורדים ישר ליסוד, לפי הנתבאר לעיל משם השד"ה בשע"ר חלק א' סי' ק"ז כי כל מה שהכנסנו לו"ק חסדים עד הנה, כולל הורדת הארת החסדים ליסוד שעשינו בתיבה זו לעיל שהיא היא הכוונה הכתובה כאן בשעה"כ, הכל היה רק הארה ועכשיו בכוונה זאת המתחילה בסידור במלים ולהוציא ב"ש וכו' אנחנו מורידים את החסדים ממש וכל כוונת המיתוק בחסדים וגבורות ממש, אך עיין ע"ח שער ט' סוף דרוש שני שהשורש נשאר תמיד בראש ז"א, והדברים ארוכים ואכמ"ל, עכ"ל.

בעניין סדר ירידת החסדים והגבורות

ליסוד דז"א

במספר מקומות מצינו כי סדר יציאת החסדים והגבורות הוא שהגבורות יורדות לפני החסדים, כמ"ש מהרח"ו בספר שער הכוונות (דרושי ציצית, דרוש ב) – "כי הגבורות הם יורדות בתחילה ביסוד דז"א ואח"כ יורדים שלשה החסדים המגולים וממתקין אותם", ועוד בספר שער הפסוקים (פר' וירא) בדרוש עמון ומואב – "והרי נתבאר איך הגבורות נכנסים ומתפשטים תחלה בזעיר קודם החסדים".

וכאן בסדר הכוונות של תיבת קונה הכל הוא להיפך, כמ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער כה, דרוש ב, מ"ק), ושם מבאר הוא ז"ל סיבה הסדר ושינוי אותו סדר, וז"ל בקצרה: וכבר ידעת כי החסדים נקרא מים, ובודאי כי פי היסוד דתבונה שהוא בחזה דז"א הוא צר מאד ואינו רחב בודאי, ולכן כאשר רוצין ה"ח וה"ג לצאת דרך שם כדי להתפשט כ"א במקומו, אז החסדים יורדין ויוצאין תחלה כי הם סוד הנחלים עליונים של מים, וכל עוד שהם נמשכין ויוצאין הם מרחיבין את הנקב ופי היסוד דאמא כנודע, כי טבע המים כשיוצאין דרך נקב א' הם מרחיבין את הנקב כפלי כפליים ממה שהיה בתחלה, לכן יצאו החסדים שהם סוד מים תחלה כדי לעשות דרך מעבר, ואז כשיצאו הגבורות אחר כך מצאו פתח פתוח לרווחה ויצאו גם הם וכו'. ועיין בדרוש ציצית, כי שם נראה בהיפך מזה, שהגבורות יורדין תחלה ואחר כך החסדים, והוא מה שגרם חטא אדה"ר ע"ש, עכ"ל.

ושם בהמשך (שם, מ"ב) מבאר שוב, וז"ל בקצרה: וכבר ידעת כי החסדים נקרא מים, ובודאי כי פי היסוד דתבונה שהוא בחזה דז"א הוא צר מאד ואינו רחב בודאי, ולכן כאשר רוצין ה"ח וה"ג לצאת דרך שם כדי להתפשט כ"א במקומו, אז החסדים יורדין

ויוצאין תחלה כי הם סוד הנחלים עליונים של מים, וכל עוד שהם נמשכין ויוצאין הם מרחיבין את הנקב ופי היסוד דאמא כנודע, כי טבע המים כשיוצאין דרך נקב א' הם מרחיבין את הנקב כפלי כפליים ממה שהיה בתחלה, לכן יצאו החסדים שהם סוד מים תחלה כדי לעשות דרך מעבר, ואז כשיצאו הגבורות אחר כך מצאו פתח פתוח לרווחה ויצאו גם הם וכו'.

רצה המאציל העליון שיתפשטו הגבורות לנוקבא, לכן הוציא והוריד החסדים תחלה מפי יסוד דאמא שהוא צר, שכשיצאו הגבורות לא ימצאו מקום להתפשט וירדו ויתפשטו בנוקבא, וכדי שירדו החסדים תחלה עשה פי היסוד צר, ויתברך שמו של הקב"ה, כי לו נתכנו עלילות כדי שירדו זה תוך זה, וזה תוך זה וכו'.

והנה זה שאמרנו שהחסדים ירדו תחלה, היינו בתיקון העולמות קודם חטא אדה"ר, ובדרוש הציצית יתבאר להיפך, שהגבורות ירדו תחלה והוא מה שגרם חטא אדה"ר, כנ"ל בדרוש אדה"ר עצמו, עכ"ל.

ובספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, אות ו, דף לה ע"א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ועיין עוד שם [דברי שלום] דמ"ט ע"ד, דאיך אנו מכוונים לירד ה"ח תחילה ליסוד אחר היות זה אחר חטא אדה"ר וכו', יע"ש מה שתירץ עם מ"ש רבינו בשער הכוונות דרוש א' דעומר וז"ל, ודע כי במוחין גדלות מקדימין ה"ח לצאת מן הדעת ולהתפשט בגופא דז"א ואח"כ יוצאים ה"ג, אבל מוחין דקטנות ה"ג תחילה וכו' וזהו היצה"ט והיצה"ר וכו' יע"ש.

וא"כ נמצא דציצית ומילה שהם זמן הקטנות תחילה יוצאים ה"ג, אבל בתפלה שהוא זמן הגדלות כנודע, אז תחילה יוצאים ה"ח יע"ש. עיין בספר תו"ח דף צ"ו ע"א, ועיין בספר אמת ליעקב במערכת הגימ"ל אות מ', שהקשה דהתינח ציצית קטן שהוא בקטנות, אבל ציצית גדול הוא בגדלות ע"כ. ולע"ד לא קשיא דציצית גדול ג"כ הוא בחינת קטנות, אלא שהוא גדלות דקטנות, דבחינת גדלות האמתי אינו אלא בחינת התפילין כנו' בשער הכוונות ריש דרוש ה' דציצית יע"ש, ועיין בנ"ש בהקדמת הציצית ותפילין יע"ש. וטעם היות ה"ח תחילה כאן ולא כן למעלה בכריעה ב' דברוך אתה, עיין בשער הפסוקים דכ"ג ע"ג הטעם והוא דרוש עמון ומואב, עכ"ל.

בעניין סדר ירידת הגבורות

ליסוד דז"א

בספר עץ חיים (שער כה, פרק ב מ"ק; שם, מ"ב) מבאר מהרצ"ו את סדר יציאת הגבורות, ומבאר – "ברדתן אל היסוד יורדות אחת לאחת, מתחלה יוצאת גבורה עליונה שבכולם והוא גבורה שבחסד, ואחריה גבורה שבגבורה וכו', עד גבורה שבהוד". ושם (שם, מ"ב) מוסיף – "נמצא גבורת החסד היא תחתונה מכולן, וגבורת ההוד עליונה מכולן", כך

שהחסד דגבורה תעמוד בהוד דיסוד, הגבורה בנצח, הת"ת בת"ת, הנצח בגבורה וההוד בחסד, זאת אומרת העליון למטה והתחתון למעלה, ועוד הימין בשמאל והשמאל בימין.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, אות ו, דף לה ע"א) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ועיין היות הגבורות יוצאים למפרע החסד שבגבו' תחילה והוד באחרונה ולא כן החסדים דיוצאים ביושר, לא ידעתי מי גרם לגבורות להיותם יוצאים כן למפרע, מבני הישיבה [עוד בענין מתוק הגבורות לק' במקומו מ"ש בכוונת ברכת המזון במלת הוא הטיב וכו'], עכ"ל.

בפירוש בית לחם יהודה על עץ חיים (שער כה, פרק ב, ח"א, דף קכא ע"ג) מבאר ר' יהודה פתייה, וז"ל בקצרה: טעם שיצאו הגבורות מלמעלה למטה, נלע"ד לפי שהנוקבא היא עומדת אחר באחר, ע"כ צד הימין שלה הוא בשמאל הז"א, וצד שמאל שלה בימין הז"א כמבואר בפע"ח בפרק א' דתפילין וכו'.

והנה בחי' הגבורות הם לצורך בנין הנוקבא, ואם היו יוצאים ממטה למעלה כסדר החסדים, א"כ מוכרח שגבורת ההוד תעמוד בשמאל היסוד ותתחבר עם חסד דהוד, וגבורת הנצח תעמוד בצד ימין היסוד ותתחבר עם חסד דנצח, וכעד"ז שארית הה"ג הנעשים בסוד קוים, ולפי"ז כאשר תקבל הנוקבא הה"ג מנקב החזה דז"א כמבואר בש"הק דס"ו סע"א, או מאחורי היסוד כמ"ש בפרקין, מוכרח שיהיו גבורת חסד ונצח בשמאלה וגבורת גבורה והוד בימינה – הפך סדר ספירותיה, משו"ה גזר המאציל שתהיה גבורת החסד יוצאת תחילה כדי שתתחבר עם הוד דחסד העומד בשמאל היסוד, ו[גבורת] הגבורה תתחבר עם נצח דחסד העומד בימין היסוד וכן כולם, כדי שעיי"ז לא ישתנו קוי הה"ג בהכנסם בנוקבא, עכ"ל ועיי"ש באורך.

ובספר טוב שם (עמ' מו) כותב ר' שם-טוב הכהן-חסיד, וז"ל: למה באו הגבורות שלא במקומם, הוא טעם פשוט, שבנין הנוק' דז"א הוא ע"י הגבורות, והיא עומדת עם ז"א אב"א, ומוכרח שיבואו ימין בשמאל ושמאל בימין, עכ"ל.

בעניין צורך ב' המתקות הגבורות

ע"י או"א וע"י ז"א

למעשה, אחרי שכבר נמתקו הגבורות פעם אחת כשהן עלו למ"ן לאו"א, רואים כאן מתוק שני ע"י ז"א.

ובספר טוב שם (עמ' מו) מבאר ר' שם-טוב הכהן-חסיד, וז"ל בקצרה: למה הצריך הרב ז"ל למתקם עוד פעם שנית ביסוד דז"א מאחר שכבר נמתקו פעם אחת כשעלו הגבורות למ"ן לאו"א כמו שסדר הרב שר שלום ז"ל בקונה הכל, ועל מה בא זה המתוק על ידי ז"א וכו'.

ועל מה שבא עוד בשאלה למה צריך עוד מתוק שני על ידי ז"א מאחר שכבר נמתקו על ידי או"א שהוא מיתוק יותר גדול מז"א. וע"ז היא קושיא חזקה, אבל כשתעיין היטב בשער הפסוקים פרשת וירא דרוש עמון ומואב (דף כ"ג ע"ב וג' וד') תבין ותשכיל שמוכרח להיות מתוק שני, והרב שר שלום ז"ל משם בארה וסדר אותו בסידור של העמידה, והוא ממ"ש הרב ז"ל (בדף הנו"ל ע"ד) וז"ל: והנה עתה בזווג השני הזה אשר נולדו עשרה גבורות אחרות נתחברו עם הראשונות ונמתקו על ידם וכו', והנה ברדתם (ר"ל הגבורות עצמם) כנגד גבול לאה, חוזרת לקדמותה קליפת עמון להתאחז שם, ומה שנתבטל חזר עתה למקומו ונשתנה שמו ונקרא בן עמי וכו'. מצינו למדין מכל זה שהגבורות אעפ"י שנמתקו על ידי או"א, כשיררדים בדעת דז"א פוגעין עם הקלי' שלשם הוא עיקר אחיזתם, ואמטו להכי הצריך עוד מיתוק שני על ידי ז"א, עכ"ל.

בעניין עלית החסדים באור חוזר

אור חוזר וכפל

בספר עץ חיים (שער כה, דרוש ב מ"ק; שם, מ"ב; שער כה, דרוש ו), בספר שער ההקדמות (דף מג ע"ג) ובספר שער הפסוקים (פר' שמות), מבאר מהרח"ו כי ביציאתם מיסוד דאימא נכפלה הארתם של החסדים המגולים, ושאר ירידתם במרוצה ליסוד דז"א, מכח הכנסתם באור יושר במרוצה, מתקבצים החסדים וחוזרים תכף לעלות מתתא לעילא בסוד אור חוזר עד היסוד דאימא.

ובספר באתי לגני (ח"א, עמ' פז) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: אחז"ר נדפס הס' מזכיר שלום וראיתי שכ' בפ"ג ופ"ו דשכ"ה במפור' שהם ב' דברים או"ח בפ"ע, והכפל בפ"ע עש"ע [על שם עצמו]. ולע"ע שאין הזמן מוכשר לעיין כפי הצורך הנני רושם בע"ה למזכרת שאפ"ל, שכשעלה האו"ח מיסוד דז"א, וכל חסד הוא כפול, חלק הבשת"ת והנו"ה הלכו כ"א למקומו, והכפל הוא שעלה להגדיל החס' הסתומים. ואח"כ נתחלק הכפל הזה, של הבשת"ת לכתרי זו"ן, ושל הנו"ה ירדו לנו"ה דז"א ומשם לחו"ב דנוק'. ולפ"ז א"צ למ"ש לק' בד"ה לחזור ולהוריד וכו' ועור הוא כמ"ש וכו'. ובע"ה בל"ג אולי בהגהות ע"ח נרשום עוד בזה בס"ד, עכ"ל.

בעניין בקיעת היסוד דאימא

מקורות

בסידור כוונות כותב הרש"ש זי"ע בעניין אופן עלית החסדים מיסוד דז"א ליסוד דאימא ובקיעתו, וז"ל:

להעלות או"ח דחסדים הנז' מיסוד דז"א לחסדים העליונים דחג"ת שבתוך יסוד דאימא שבחזה דז"א, או"פ שלהם לתוך היסוד, ואו"מ שלהם על גבי היסוד דאימא, ועי"כ נבקע היסוד דאימא.

ונביא כאן ב"ה מדברי מהרח"ו בעניין זה מתוך ספר עץ חיים, שער הכוונות ופרי עץ חיים, שער הפסוקים וליקוטי תורה, וכאן רואים בעין את כחו של הרש"ש המשלב דברי מהרח"ו.

בספר עץ חיים (שער כה, דרוש ב מ"ק, ח"ב, דף ו ע"ב) מבאר מהרח"ו ב' פירושים שונים בעניין דידן, וז"ל: כלל ב. ב' עטרין דח"ג הם ב' הויות, א' דמ"ה וא' דב"ן, ג' גבורות חג"ת מתמתקות מג' חסדים ביסוד דרך ירידה, וב' גבורות תחתונות נ"ה מתמתקות דרך עליית החסדים לגדל את ז"א. והנה אחר שירדו החסדים למטה נגדלו, כי נתפשט הארתן המכונסת בהם בכח ובצרות גדול ועתה נתגלות, ולכן כשחוזרין לעלות נכנסים ביסוד אימא לגדל רישא דז"א, הם יותר גדולים והם אדרכא מרחיבין היסוד דאמא שבחזה ומגדילין אותו, וגם החסדים אשר נשארו סתומים מתגלים אורם והארתן ונגדלו ומראים כחם, וז"ס הגדלת החסדים והבן זה.

כלל ג. ויש פירוש ב', והוא שהחסדים אינן נכנסין תוך היסוד, אלא חוזרין ועולין מחוץ הדפנות דיסוד אמא, ומפסיקין בין גופא דז"א ליסוד דאמא (וחלל) שביניהן, והם ג"כ עולין בקו ימין ושמאל ומקיפין לנ"ה דאמא ע"ד הנ"ל. ונמצא שהאורות המוחין הפנימים שבב' הקוים שבתוך נ"ה דאמא מאירין מבפנים, והארת קו האמצעי שבתוך היסוד אמא מאירין מבפנים, ואלו החסדים העולין ומקיפין מאירין מבחוץ, ומכים זה בזה ומתגדלות הארתן ונתוספו מאד, וז"ס הגדלה ומקום קו האמצעי המגולה מקיפין ליסוד אבא אשר שם והיסוד דאבא הוא שד"י במלואו תתי"ד והוא יסוד אבא שבתוך ז"א, עכ"ל.

ושם (שער כה, דרוש ג) כותב מהרח"ו, וז"ל: בעלות אלו החסדים שם, הנה יש בהם בחי' אור מקיף ואור פנימי, ושמור כלל זה. ואז אור"פ שלהם עולה ונכנס בפנימיות המוחין והדעת ומגדילין מאוד, והאור מקיף עולה ומקיפם מבחוץ למחיצת נה"י תבונה, ובזה מתרבה אור המוחין מאד מאד מבית ומחוץ, עכ"ל.

בספר שער הפסוקים (פר' שמות, דף כב ע"ג) מבאר מהרח"ו, וז"ל: והנה נודע כי בירידת החסדים המגולים בלי מחיצת כלי יסוד דאימא, הם יורדים במרוצה גדולה ונופלים עד היסוד דזעיר, ומכח נפילתם שם בחוזק חוזרים לעלות ממטה למעלה עד היסוד דאימא, ולהיותם אורות מגולים הם עתה בוקעים כלי יסוד דאימא בהכנסם בתוכו, ואז גם שאר החסדים המכוסים הם מתגלים, עכ"ל.

ובספר ליקוטי תורה (פר' בהעלותך, טעמי המצות, דף פב ע"א – פג ע"ב) מבאר מהרח"ו בעניין החסדים דז"א העולים חזרה מיסודו עד היסוד דאימא, וז"ל: כשחוזרים לעלות אין חוזרים תוך היסוד [דאימא] כמו שהוא בנוק', אך הם חוזרים מחוץ לדפני היסוד דאמא באותו חלל שיש בין יסוד דאמא לגופא ודופני ז"א כנז' בדרוש ופרוס, לכן עולי' בב' קוים האחרים שאין שם מחיצות ומאירים מבחוץ של נה"י דאמא המתפשטים שם כנודע, ואז זו הארה דחסדים מקיף מבחוץ לנה"י דאמא, והארת המוחין וחסדים עצמן שיש תוך

נה"י דאמא הם מכים ומאירים זה בזה, ואז ניתוסף הארתם מאד ונגדלה. ואמנם טעם זה לא שייך אלא בז"א לפי שעולים בכל הג' קוים, עכ"ל.

ובספר שער הכוונות (דרושי ענין ערבית ליל שבת, דרוש ג, דף סט ע"א) מבאר מהרח"ו, וז"ל: דע כי היסוד דאימא איננו כ"כ רחב עד שימלא כל רוחב החלל של גופו דז"א, כי הנה גופו דז"א הוא רחב מאד, אבל היסוד דאימא הוא כעין צינור דק עומד בתוך חלל גופו דז"א באמצעו, ונשאר אויר פנוי מדופני היסוד אל דופני גופא דז"א, עכ"ל.

ושם בהמשך (שם, דף סט ע"ב-ג) מוסיף מהרח"ו, וז"ל בקצרה: הנה נודע כי כשיורדים החסדים ומתפשטים מן היסוד דאימא עד היסוד דז"א, ואחר כך כשחוזרים לעלות הארתם ממטה למעלה כדי להגדיל את ז"א כנודע, הנה הם בעלייתם ממטה למעלה מתחלקים לב' בחי', הבחי' הא' היא מה שחוזר ליכנס תוך היסוד עצמו דאימא מבפנים, ועי"כ הם מגדילים לאותם החסדים הסתומים העומדים שם בפנים וכו'.

הבחי' הב' היא החלק של הארה אשר מתפשט ועולה מחוץ לצדדי יסוד דאי' באותו החלל שיש בין היסוד דאי' לגופא דז"א, ועי"כ גם הם מאירים הארה גדולה בחסדים הסתומים שבתוך יסוד דאימא, באופן ששני בחי' הנז' מתחברות, ובחי' זו מאירה בחסדים הסתומים מצד פנים, ובחי' זו מאירה בהם מצד חיצון, ועל ידי שתיהן ביחד מגדילין, ומאירים את החסדים הנז', ועי"כ נגדל ז"א, עכ"ל.

ובספר פרי עץ חיים (שער השבת, פרק יב, דף צו ע"ג) כתוב קצת אחרת, וז"ל בקצרה: דע כי הלא בעת ירידת החסדים מהיסוד דאמא עד יסוד דז"א, הנה כשחוזרין לעלות אח"כ מלמטה למעלה כדי להגדיל ז"א כנודע, הנה הם עולין ממטה למעלה ומתחלקין לב' בחי' – א' מה שנכנס תוך היסוד עצמו מאמא מבפנים להגדיל אותן החסדים הסתומים שבפנים וכו'.

בחי' ב' הוא החלק שמתחלק ועלו חוץ ליסוד אמא, באותו החלל שיש בין יסוד אמא לגופא דז"א, והוא מגדיל ומאיר החסדים הסתומים מצד חיצון, באופן שמתחברים אלו הב' חלוקות, זו בפנים וזו מבחוץ ומתחברים יחד, ומגדילין את הז"א, עכ"ל.

עוד בעניין בקיעת היסוד דאימא

עטרת היסוד

בספר שערי רחמים (ח"ב, ענין ספירת העומר, סימן רסב, דף סא ע"א) ובספר פאת השד"ה (שער הכוונות, דרושי ספירת העומר, דרוש יא, ח"א, עמ' קצא) מובא מהשד"ה – ר' שאול דווין הכהן, וז"ל: ומה שנבקע בחזה דז"א (בקונה הכל) זה בקיעת עטרת היסוד דאימא בחזה דז"א כדי שיתגלו השני חסדים ושליש המכוסים ויתרבה אורם לעלות הכפל לכחב"ד דז"א, אבל בקיעת היסוד בפה דז"א הנזכר כאן זה היסוד דאימא עצמו, והוא קצת אור מקיף דגבורות הנעשים אור מקיף, עכ"ל.

עוד בעניין בקיעת היסוד דאימא

בסידור הקצר ובסידור הארוך

בספר עלי נהר (דף טז ע"א, אות נא [בגד"מ עמ' נא]) מבאר ר' נסים הררי רפול, וז"ל: מ"ש בסידור הארוך בקונה הכל להעלות או"ח דחסדים מיסוד דז"א לתוך יסוד דאימא או"פ ואו"ם ועי"כ נבקע היסוד דאימא וכו', בקיעה זו מה זו עושה, שלא נזכרה בדברי הרב. ועיין בררוש ג' מררושי הצלם כי אינו נבקע היסוד אלא בויעבור דוקא, ועי"ש בכוונות בדברי הרב. ומ"ש בקיעת היסוד דאימא ע"י הכאת קוצא דשערי בסוד תש"ר עי"ש, לא תברא, דהתם בסוד המעשה בסור החיצוניות, והכא בסוד הפנימיות.

שו"ר אחר החיפוש ברברי הרב בשער הפסוקים פרשת שמות [דף כ"ב ע"ג] שכתב וז"ל, והנה נודע כי בירידת החסדים המגולים בלי מחיצות כלי היסוד דאימא הם יורדין במרוצה גדולה ונופלים עד היסוד דז"א, ומכח נפילתם שם בחוזק חוזרים לעלות ממטה למעלה עד היסוד דאימא, ולהיותם אורות מגולים הם עתה בוקעים כלי היסוד דאימא בהכנסם בתוכו, ואז גם שאר החסדים המכוסים הם מתגלים עתה, נמצא כי כל החסדים הם אורות מגולים עכ"ל. הרי לך בהדיא שכתב שע"י עליית או"ח דחסדים נבקע היסוד דאימא. אך המעיין בדרושי חזרת העמידה ובע"ח פרק ג' משער האונאה יראה דפליג בזה, ומשום הכי השמיטהו בקצר ודו"ק בזה, עכ"ל.

עוד בעניין בקיעת היסוד דאימא

או נגדלה לאה

בספר פאת השד"ה (חידושים וביאורים על הסידור, עמ' ש) מובא, וז"ל: [ס"ז ע"ב] ד"ה ועי"כ נבקע היסוד דאימא. נ"ב, עיין בעולת תמיד בענין ר"ה דף נ"ח ע"ב שכתב שלאה אינה נגדלת חצי האחור העליון עד שיעלו הארת החסדים המגולים למעלה ביסוד הבינה ויבקע ויתגלו החסדים, ואז נגדלת גם לאה (מסידור הרב רפאל מערכי), עכ"ל.

קונה הכל

חלק ד

הקדמה

בחלק אחרון זה של סדר הכוונות של תיבת קונה הכל, לאחר הכפלת החסדים ומיתוק הגבורות, מחלקים אותם חסדים הנכפלים לזו"ן. מעלים הכפל דחסדים דחו"ג ות"ת לחב"ד וכתר דז"א ולכתר דנוק' להגדילים: החסדים דחו"ג עולים לחו"ב וחו"ג דדעת דז"א, וחלקי החסד דת"ת עולים לכתרים דזו"ן.

לאחר שנמשכו כל המוחין לז"א ועלו ב"ש חסד דת"ת לכתר שלו, מתיישב הכתר של ז"א במקומו – פי' מכתירו אותו ע"י ת"ת דישסו"ת, ועוד ממשיכים על רישא דז"א ב' מקיפים שהם ב' בחי' ל"ם דצל"ם – חג"ת וחב"ד דישסו"ת.

כמבואר בחלק הקודם, לאחר שירדו ליסוד דז"א, עלו החסדים דב"ש ת"ת ונו"ה משם חזרה בבחי' או"ח ליסוד דאימא וגרמו בקיעתו, וכאן יורדים אותם חסדים דנו"ה למקומם בנו"ה דז"א ומשם עוברים לחו"ב דרחל ומתפשטים בב' קווים ימין ושמאל שבה.

עוד נעשים כאן מוח הדעת דיעקב מהארת יסוד דאבא, ומוח דעת דרחל מן הה"ג דאימא שנתמתקו ע"י הסדים ביסוד דז"א (ע"י אותיות ד"ו דאטב"ח), שניהם כנגד היסוד דז"א, זה מלפניו וזה מאחוריו. ועוד מתקנים ליעקב שהוא פר' זכר, י"ג תיקוני דיקנא.

מספר פרטים מסדר הכוונות הנ"ל אינם מבוארים בספר שער הכוונות אלא בספר עץ חיים, כפי שיצוין ב"ה במקומו.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לב ע"א-ב)

גם תכוין כי עד עתה לא היו ביעקב וברחל רק ב' מוחין מנ"ה, אבל עתה אשר נגמרו וירדו כולם במקומם, אז נעשה מוח הדעת ביעקב מן היסוד דאבא שנכנס עתה למטה, והיסוד הזה נק' כ"ל כנודע, כי כל בחי' כל הוא ביסוד. גם נעשית מוח הדעת ברחל מן הה"ג דאימא הנרמזים באות ה' מן הכל כנודע. וכבר נודע כי מקום הדעת דיעקב ורחל הוא כנגד היסוד דז"א, אמנם הדעת דרחל איננו רק בסוד דעתן של נשים קלה, כמבואר אצלינו בהרבה מקומות, ובפרט בדרוש תפילין דר"ת.

גם תכוין כי כל זה שביארנו שנמשך ליעקב ורחל הם באופן זה, כי מן הארות דאבא נמשכות ליעקב והארות דאימא לרחל, ולכן תכוין מלת קונה ברחל שהוא גי' אהיה דמלוי יודין, שהוא הנק' צלם דז"א מצד אימא, ומלת הכל ביעקב שהוא אבא הויה דמלוי יודין שהוא גי' ע"ב. וכבר נודע כי בחי' האור שקדם לעולם שאחז"ל, הנה הוא בחי' היסוד דאבא אשר היה מאיר מסוף העולם עד סופו, שהוא בפי היסוד דז"א, ויוצאת הארתו מפי היסוד אור גדול מאד, ואח"כ גנוזו הקב"ה לצדיקים, ר"ל בתוך היסוד הנק' צדיק, ושם הוא מתלבש ונגנז בתוך היסוד ההוא דז"א, ושם נקרא בסוד אור זרוע לצדיק (תהלים צו, יא). ואומרו שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו, ר"ל כי הוא מתפשט ומתגלה בו"ק ז"א הנקרא עולם, ואח"כ גנוזו תוך היסוד דז"א. והנה כאשר יוצא אור מזה היסוד דאבא כדי להוציא כנגדו פרצוף יעקב כנודע, אין כל האור שלו יוצא להיתו גנוז שם, אמנם נשאר בתוך היסוד דז"א כמנין טוב גנוז שם, וז"ס אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי כו' (תהלים כג, ו) הנז' בפ' תרומה בד' קס"ח ע"ב וז"ל, אמאי אקרי טוב, ואמאי אקרי חסד, טוב איהו כד כליל כולא בגויה, ולא אתפשט לנחתא לתתא, חסד כד נחתא לתתא ועביד טיבו עם כל בריין, בצדיקי וברשיעי ולא חייש, ואע"ג דדרגא חד הוא, מנ"ל, דכתיב אך טוב וחסד ירדפוני כו'. והענין הוא כי היסוד ההוא הוא הויה דמלוי יודין הוא בגי' חסד, וכולו הוא מתפשט ויוצא אל יעקב, חוץ מחשבון טוב דלא התפשט ונשאר גנוז תוך יסוד דז"א.

והנה אם תסיר חשבון הכ"ל מן ע"ב ישאר בגי' טוב, והרי נמצא איך האורות שהם כמספר הכל ניתנים אל יעקב, והשאר הם בגי' טוב והם גנוזים לצדיקים שהם צדיק וצדק, ר"ל לצורך זווג ז"א הנקרא ישראל עם רחל, כי גם אז יש זווג מבחי' חו"ג דאז"א. ונמצא כי אז בזווג ההוא נכנסים ברחל ג' יסודות – יסוד דאבא ויסוד דאימא ויסוד דז"א המלביש את שניהם בתוכו, וזהו הטעם שנתבאר אצלינו כי הזווג דז"א שהוא הזווג ישראל עם רחל הוא עליון מאד, ואינו נעשה רק ביום שבת כמשי"ת במקומו.

גם תכוין כוונה כוללת לשלשתן במלת הכל, והוא כי עתה יש בחי' ה' ליעקב. וביאור ענין ה' זו אני מסופק איך שמעתי ממורי ז"ל, כי שמעתי מאדם אחד ששמע ממורי ז"ל שענינה הוא, כי בתחילה היו לו ב' מוחין הנק' חסדים טובים כנ"ל, ועתה להיות שנכנסו ג' מוחין עלאין לכן עתה לקח הארה מהם, ונמצא שיש לו ה' הארות. אבל מה שנלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל הוא באופן זה, והוא כי הנה יעקב לוקח הארת מן או"א, ומן אבא לוקח ג' מוחין שהם חב"ד, אבל מן אימא אינו לוקח אלא הארת ב' מוחין בלבד, לפי שהנשים דעתן קלה כמשי"ת באות כ' של הכל, ונמצא שחמש הארות לקח יעקב.

ואות כ' של הכל תכוין בה אל רחל, כי הנה עתה לוקחת ב' מוחין בשלימות' משא"כ במלת גומל חסדים טובים כנ"ל, לפי כי עתה שנגמר אבא ליכנס, נמצא כי עתה המוחין שלה הם בשלימות'. והנה הם שני מוחין בלבד שהם חו"ב שבה, כי דעת אין בה לפי שהדעת מצד אימא הם בחי' חו"ג והחסדים נתפשטו בו"ק דז"א, ולא נשאר לה רק הה"ג, וה"ס ה' הויות שעולים בגי' ק"ל בסוד נשים דעתן קלה כנז' בזוהר פ' שלח לך.

ובאות ל' מן הכ"ל תכוין אל הג' מוחין עלאין דמצד אבא הנמשכין עתה בז"א כנ"ל.

גם תכוין כי הנה גם יעקב הוא דכורא, ויש בו בחי' דיקנא קדישא, וצריך לתקן בו דיקנא זו במלת קונה הכל שהוא בגי' רי"ו שהוא בגי' א"ל אלף למד, ונודע שהתיקון הא' די"ג תיקוני דיקנא הוא אל כמש"ה (שמות לד, ו) אל רחום וחנון כו', והוא ע"ד מש"ל במל' האל שהוא תיקון דיקנא דז"א.

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק יד, דף נה ע"ג-ד)

גם תכוין כי עד עתה לא היו ליעקב ורחל רק ב' מוחין מנ"ה, אך עתה שנגמרו כולם לירד במקומן, הנה נעשה מוח ג' אל יעקב שהוא סוד הדעת, מן היסוד דאבא שנכנס עתה למטה ונקרא הכל, כי כל בחי' היסודות נקרא כל כנודע.

גם נעשה דעת של רחל מן הה"ג דאימא, שהם ה' דהכל כנ"ל. כי כבר ידעת כי כנגד היסוד דז"א הוא מקום הדעת דיעקב ורחל, אך דעת דרחל נקרא דעתן של נשים קלה כמבואר אצלינו בכמה מקומות, וביאורם בסוד התפילין.

גם תכוין כי כ"ז שבארנו שנמשך אל יעקב ורחל הם ע"י הארות דאבא ליעקב ודאמא לרחל. לכן תכוין כי קונה גי' קס"א הוא לרחל, שהוא גי' אהי"ה דיודין שהוא גי' קס"א, שהוא צלם דאימא כנודע. והכל ליעקב, שהוא אבא – הרי"ה דיודין שהוא גי' ע"ב.

והנה כבר ידעת כי אור שקדם לעולם הוא יסוד דאבא, והיה מאיר מסוף עולם עד סופו, כי הוא יוצא מפי יסוד אימא אור גדול עד מאוד, וגנוזו הקב"ה לצדיקים, שהוא תוך יסוד דזעיר אנפין כי שם מתלבש כנודע, ושם הוא גנוז לצדיק ההוא, והוא סוד אור זרוע לצדיק (תהלים צז, יא), והוא מסוף עולם ועד סופו, כי הוא מתגלה בו"ק דז"א הנקרא עולם כנודע, ואח"כ נגנוז ביסוד ז"א. והנה כשיוצא ממנו אור כדי לעשות פרוץ יעקב, אינו יוצא כל האור, רק נשאר כמנין טוב גנוז ביסוד דז"א, והוא סוד אך טוב וחסד ירדפוני (תהלים כג, ו) הנזכר בזהר, כי חסד איקרי כד אתפשט, וטוב איקרי כד לא אתפשט.

והענין כי שם היסוד הוא שם ע"ב במילוי יודין והוא כמנין חסד בגי', וכולו הוא מתפשט ויוצא לחוץ ליעקב, חוץ מחשבון טוב שאינו מתפשט ונשאר גנוז בפנים. והנה כשתסיר מנין הכל מע"ב ישאר טוב, הרי מבואר איך כמנין הכל ניתן ליעקב, והשאר הוא בגי' טוב הגנוז לצדיקים – צדיק וצדק, לצורך זיווג שברחל, כי גם אז יש זיווג מן החו"ג דאו"א. נמצא כי ניתן אז לרחל ג' יסודות – יסוד דאו"א ודז"א המלביש אותן, לכן זיווג ישראל ברחל גדול מאוד, ואינו רק ביום השבת כמבואר אצלינו, ואין להאריך.

גם תכוין כוונה אחרת כוללת שלשתן במלת הכל, שעתה יש ה' ליעקב, כי הנה יש לו מתחלה ב' מוחין שהם חסדים טובים כנ"ל, ולהיות שעתה נכנסין ג' מוחין עלאין ולוקח הארה גם מהם, ויש לו ה' הארות – מר' יצחק ע"ה. ואני חושב כי פ"א אמר מורי זלה"ה,

והוא כי הלא יעקב לוקח הארת או"א, ומן אבא לוקח ג' מוחין חב"ד כנודע, ומן אימא לוקח חו"ב לבד כי דעתן של נשים קלה, וכמ"ש בע"ה באות ה' של הכל, הרי הם ה' מוחין.

ובאות כ' מן הכל תכוין לרחל, כי הלא לוקחת עתה ב' מוחין שלה בשלימותן, מה שאין כן בגומל חסדים טובים, כי עתה שנגמרה יסוד חכמה לכנוס, עתה המוחין שלה בשלמותן, והם ב' מוחין לבד חכמה ובינה, כי הדעת אין לה, כי הדעת דאמא הם חו"ג, והחסדים לוקח ז"א בהתפשטות גופא, ולא נשאר לה רק הגבורות, והם דעת ק"ל, ה' גבורות ה' היות כמנין ק"ל, ואין להאריך בזה.

ובאות ל' מן הכל תכוין אל ג' מוחין מן אבא, הנותן עתה לז"א כנ"ל.

גם תכוין כי הלא יעקב הוא דכורא ואית ביה דיקנא, וצריך לתת לו דיקנא. ותכוין כי קונה הכל גי' רי"ו, שהוא אל אל"ף למ"ד, הרי רי"ו. וכבר ידעת כי הראשון מי"ג ת"ד הוא אל, וכמ"ש לעיל במלת האל, לדיקנא דז"א.

צמח. גם תכוין באות כ' מן הכל, אל ב' מוחין דאבא כנ"ל.

עץ חיים

(שער הכללים, פרק ו, ירידת החו"ג)

ועתה נבאר ענין החו"ג כי הם ה"ח וה"ג, וז"ש (משלי כד, ד) ובדעת חדרים ימלאו, כי הם י'. וה"ח שבדעת מתפשטים לה"ח, שהם מחסד דז"א עד הוד שלו, וה"ג הם יורדין ביסוד, ושם נתנין בפקדון לתתם לנוק', וז"ס (בראשית מא, לו) והיה האוכל לפדון לארץ. וחילוק החסדים באופן זה הוא, כי ג' חסדים ניתנין לחג"ת, אך חסד של ת"ת לא היה מכוסה כי אם שלישי א', משא"כ בזרועות שהחסדים שבהם סתומים ומכוסים לגמרי, גם ב' חסדים של נ"ה כולם מגולין לגמרי, כי יסוד אמא אשר החסדים מכוסים בתוכו אינו מגיע רק עד שלישי עליון של ת"ת, ואפי' עד כאן לא היה מגיע לפי שהוא יסוד הנוקבא והוא קצר מאד. אך על כ"ז כשמרכנת עצמה מגיע עד שם, נמצא כי ב' חסדים ושלישי א' מה מכוסים, וב"ח וב' שלישים הם מגולים, ולכן היו ב' החסדים נס"א ולכן היה ענין הזה כי החסדים המגולים אורם כפול מן המכוסים כפליים, וכל שלישי מספיק לב' שלישים המכוסים, לכן ב' שלישי ת"ת המגולים מספיק שלישי לבד לעצמו ושלישי ב' לעשות רישא דנוק' מבין חדוהי כנזכר באדרא. וב"ח המגולין דנו"ה נכפלים ג"כ, וחציין מספיק לז"א, ומחציין נעשין תריין מוחין לנוק'.

והנה כאשר חדרו ה"ח וה"ג מיסוד אמא עד יסוד ז"א ושם נתקבצו כולם, וע"י קיבוץ זה כאשר חוזרין החסדים לעלות מתתא לעילא בסוד או"מ מבחוץ, כי דרך ירידה בתוך היסוד הוא או"פ, ועתה עולין מבחוץ ליסוד אמא באו"מ. והנה עם מ"ש כי החסד המגולה הספיק החצייו לבד, א"כ עתה שגם הב"ח ושלישי המכוסה נתגלו עתה בסוד או"מ, א"כ גם הם נכפלים לב', וא"כ חציים מספיק להם עצמן לב' זרועות ולשלישי

הת"ת, והחצי אוה"מ עלה למעלה. כיצד, שלישי חסד דזרוע ימין עלה לחכמה, ושליש חסד דזרוע שמאל עלה לבינת ז"א, וחצי שלישי לדעת ז"א לצד החסדים, וחצי שלישי לדעת ז"א לצד הגבורות.

והנה הטעם שחב"ד דז"א מספיק להם שלישי א' לבד לכ"א מהם, וחג"ת נ"ה ז"א צריך שלישי וחצי לכ"א. הטעם הוא לפי שהחז"ב היו מתחילה בדעת דז"א, ושם הניחו רושם שלהם, והוא הארה גדולה מבחי' כל אלו החז"ג ומתקבצים יחד, לכן מספיק אותה הארה (ר"ל רושם) לו ולשכנו, ולכן א"צ חב"ד דז"א רק שלישי א' דחסד לבד לכ"א מהם, משא"כ בשאר ספיר' דז"א.

והנה לעיל אמרנו כי מב' שלישי חסד המגולים דז"א בת"ת בו הספיק שלישי לעצמו ושליש האחר נעשה כתר דנוק'. דע כי חצי לבד הספיק לכתר נוק' וחצי שלישי נעשה כתר דז"א עצמו, ואדרבא יותר מחציו עלה לכתר ז"א ופחות מחציו ניתן לכתר נוק'. והנה עדיין נשאר בחי' שלישי המכוסה שבת"ת, כי עתה בחזרת החסדים בבחי' או"מ נכפל אורו לב' ג"כ, וחצי אור שלו עלה ג"כ לכתר ז"א עם חצי שלישי תחתון דת"ת כנ"ל, ויש לו עתה ג"כ אל הכתר שלישי דוגמת חב"ד המוחין. גם כתר של ז"א נעשה מחצי ת"ת התחתון של אמא, כי מנה"י שלה נעשה ג' מוחין ושאר גופא דז"א.

(שער כה, דרוש ב מ"ק, כללים של חו"ג, כלל ו, ח"ב, דף ו ע"ד)

הנה נ' שערים שבבינה הם ה"ג שבה, כל א' כלול מ', גם יש נ' שערים מה"ח, כל א' כלול מ' נ', ואלו הה"ח שהם נ' שערים נכללין בז"א ומתפשטין בו כנודע. והנה משליש חסד שבת"ת המתחלק חצי לכתר שבה וחצי לכתר שבו, אז ע"י עליית חסד יורד ת"ת דאמא להעשות כתר לז"א כנודע. נמצא שאותו חסד גורם כניסת הכתר, לכן נאמר בתקונים דס"ח ע"ב, כ"ע דא איהו שלימו דנש"ב, כי הכתר נקרא שער הנ' יען אינו נגמר ליכנס עד עלות חסד ההוא, והוא נקרא שער הנ' ההוא של הה"ח הנחלקים לנ' כנזכר, לפי שאין חסד זה עולה אלא אחר שנגמרו כל הנ' שערי בינה שהם ה"ח להתפשט בז"א, וזה בא באחרונה ונקרא שער נ' לסבה זו.

(שער כה, דרוש ג, ח"ב, דף ט ע"ג, י ע"א)

ונבאר עתה ענין הגדלת החסדים גם ברישא דז"א. הנה אחר שהאירו החסדים המגולים בב' חסדים ושליש המכוסה, הגדילה ונכפלה הארתן לב'. הנה כפילת הארתן הוא כשנעריך שכל חסד מהם יש בהם ג' שלישים בסוד ג' פרקי הזרוע והשוק כנודע בסוד הדגלים שבכל א' ג' שבטים. הנה בגדלותו נכפל לו' שלישים, והנה נגדל חסד של חסד ונעשה ו' שלישים, והג' נשארין במקומן, וב"ש עולין דרך קו ימין שלו בחכמה דז"א, ושליש א' עולה בדעת דז"א בימין שלו במקום החסדים אשר שם, ועד"ז חסד של גבורה נעשה ו' שלישים, והג' נשארין בו, וב' עולין בבינה דרך קו שמאלי שלו ושליש א' בדעת ז"א בגבורות אשר שם בשמאל שלו, ובכח אלו ב"ש של החז"ג הוא מכריע שם בין

החור"ב, ושניהן חסדים אלא שזה מן החסד דחסד וזה מחסד דגבורה, ועל ידיהן מכריע בין חור"ב, והבן זה. והרי עתה נמצא ב"ש כחכמה וב"ש בבינה וב"ש בדעת וכולם שוין. ואמנם למטה בגופא דז"א הם ג' שלישים בכל א', והטעם לפי ששם אין בהם מוחין אך פה הם מוחין אמיתים ואינם צריכין כ"כ ויספיקו להם זה לגלות אורם, ועיין בדרוש הכולל (לקמן) פ"ו. [...]

ונבאר ענין עליית החסדים בכתר להגדילו. והנה נת"ל כי ב' חסדים הם סתומים בחסד גבורה דזעיר אנפין, והם הנכפלין ועולין בכב"ד דזעיר אנפין להגדילו, ונשאר השליש עליון דחסד דת"ת ז"א המכוסה, וגם הוא נגדל ונכפל ונעשה ב"ש. ואמנם ב"ש של הת"ת התחתונים המגולין, גם הם גדלו אחר שנתגלו שם למטה מהחזה דז"א, וגם הם נכפלו. והנה ב"ש תחתונים המגולין נעשו ד' שלישים, והב' מהן העליונים הספיקו במקומם, וב' תחתונים שלישי א' נעשה ממנו כתר דרחל, ושליש א' עלה עד שלישי עליון דת"ת המכוסה, ונגדל גם הוא ונכפל לב' שלישים כנ"ל, ושליש א' נשאר במקומו, ושליש א' נצטרף עם זה השליש שעלה מלמטה מהחזה כנ"ל, ועלו ב"ש אלו בכתר דז"א דוגמת החב"ד, שבכל א' מהם יש ב' שלישים כנ"ל. ובזה תבין ענין ב' מלכים משתמשין בכתר א', כי מן שלישי תחתון דת"ת נעשה ב"ש, ונעשה מהם ב' כתרים דזו"ן כנ"ל, אלא שכתרו גדול מכתרה, כי כתרו ב' שלישי אור וכתרה חצי שלישי אור.

(שער כה, דרוש ו, ח"ב, דף יב ע"ג-ד)

ונבאר טעם איך ענין הגדלה זו ע"י החסדים המגולין, והענין כי אינו דומה האור המכוסה לאור המגולה, לכן החסדים המגולים אורם כפול מבהיותם סתומים תוך עטרת בינה. נמצא עתה כי אלו החסדים שנתגלו נכפלים אורם כפליים ממה שהיו סתומים בתחלה, וכאשר עלו דרך אור חוזר עד ב"ח ושליש המכוסים אשר גם אורם הוא כפליים, אלא שלהיותן סתומים אינו ניכר רק מחצית אורם, הנה בעלות אורות אלו החסדים המגולים עד שם, הנה מוסיפין בהם כח ומגדילין אותן. וע"י מתגלה כפל האור שהיה בהם, כפי טבע המים להגדיל האילן ולגלות כחו, מה שהיה בכח להוציא אל הפועל.

ונמצא כי כל אלו, בין הסתומים בין המגולים, כולם ע"י אור החוזר נתגלה ונתראה בהם כחם ואורם, ונכפלו כפליים ממה שהיה בהם בתחלה. ואמנם ענין כפילתן כפליים נת"ל בדרוש ג', ודלגתי קצת מהענין ואכתבנו פה בקיצור.

הנה החסד שבחסד נכפל לב' ונעשה ו' שלישים, ג' לעצמו וב' לחכמה וא' לדעת. וכן חסד שבגבורה נעשה ו' שלישים, ג' לעצמו ב' לבינה וא' לדעת. ובדרוש הנ"ל שאלנו למה בכחב"ד דז"א אין בכל א' רק ב"ש, ובה"ק דז"א כל א' ג' שלישים, ותירצנו תירוץ א' וזה תירוץ אחר, כי הנה הדעת אינה ספירה בפ"ע, אמנם הוא בחי' היסוד המזווג ומכריע בין חור"ב, ונמצא כי הדעת נחלק לחצאין, חציו הימני עטרה דחסד מצד חכמה, וחציו השמאלי עטרה דגבורה מצד הבינה, והרי עתה כאלו יש ג' שלישים בחכמה וג' בבינה.

ונשלים ענין הכפל, כי זה החסד שבת"ת גם הוא נכפל לו' שלישים, ג' לעצמו וב' לכתר ז"א וא' לכתר נוקבא, וחסד דנצח נכפל לו' שלישים, ג' לעצמו וג' לחכמה דנוקבא דז"א שהוא נגד נצח דז"א כנודע בפ"א שלו, וכך חסד ההוד נכפל לו', ג' לעצמו וג' לבינה דנוקבא שהוא נגד פ"א דהוד דז"א.

והרי עתה נתבאר מ"ש בפ' שלח דק"ע דעת אתי בו' סטרין וכו', כי התפשטות הדעת בז"א הוא התפשטות הה"ח בגופו ע"ד הנ"ל והבין זה. ובמ"ש כי משליש תחתון דחסד הת"ת נכפל לב' שלישים, ושליש א' עלה לכתר ז"א ושליש א' לכתר נוקבא, ובזה תבין פסוק (זכריה יד, ז), והיה יום אחד הוא יודע לה' לא יום ולא לילה, כי כתר זו"ן שניהם נעשו משליש א' וזהו יום א', ואינו לא מן הז"א לבדו הנקרא יום, ולא מן הנוקבא לבדה הנקרא לילה, רק של שניהם יחד, וזהו לא יום ולא לילה, וז"ס ב' מלכים משתמשין בכתר א' שוה לשניהן בבחי' זה השליש תחתון הנחלק לב' כנ"ל, וז"ס נעוץ סופן בתחלתן (ספר יצירה א, ז), כי כתר ומלכות ממקום א' חצובים. ובזה תבין גם כן הטעם למה אין אנו מזכירין הכתר במנין י"ס, יען לא נשלם רק אחר גמר כל ט"ס וכל המוחין כנ"ל מדרושים שעברו, ולא נשלם עד שגם נשלם כתר דנוק' דז"א ג"כ, ע"כ אנו מונין תמיד ט"ס מחכמה עד היסוד עם הדעת, ואין אנו מזכירין לא כתר ולא מלכות, כי שניהם נעשו כאחד (נ"א פ"א) אחר הכל.

(שער לד, פרק ו, ח"ב, דף מט ע"ב – נ ע"ב)

ונבאר ענין כל הנ"ל עד עתה, איך נמשך בהמשך י"ב שנה ויום א', אשר כל זמן זה נקראת קטנה כנ"ל. והנה כניסת חצי שלישי אור החסד ת"ת דז"א בכתר שלה כנ"ל הוא שנה א'. ואח"כ תחלה נכנס פרק תחתון דנצח ז"א בראשה בחכמה שבה הרי שנה ב'. ואח"כ נכנס פ"ת דהוד ז"א בבינה שבה הרי שנה ג'. ואח"כ אלו הב"פ תתאין יורדין עד ח"ג שבה ונכנסים במקומן, פרק אמצעי דנצח בחכמה ופרק אמצעי דהוד בבינה, והרי ה' שנים. ואח"כ הב"פ תתאין יורדין לנצח הוד שבה, וב' אמצעים בח"ג שבה ונכנסים במקומן, פ"ע דנצח בחכמה ופ"ע דהוד בבינה הרי ז' שנים, והרי נגמרו הכתר וכל הב' קוין, וכ"ז ע"י אורות של החסדים. וכבר נת"ל שהגבורות אינן נכנסים בה עד שיגמרו כל החסדים לכנוס בה, לכן עתה בשנה ח' יצאו הה"ג מן היסוד ז"א ונכנסו בדעת שלה מכוון נגד היסוד כנ"ל.

ואחר כך בשנה ט' נשאר שורש הגבורות בדעת שלה, והאורות שלהם נתפשטו דרך קו האמצעי עד הת"ת שבה. ואח"כ ירדו ירידה אחרת עד היסוד שבה דרך קו האמצעי וירידה זו עד היסוד שבה, וירידה זו היא במקום גילוי שאין שם מחיצות היסוד דז"א מגעת כי כבר נסתיים בסיום הת"ת, וכיון שכך הוא א"צ זמן כי תכף ומיד יורדות שאין שם מחיצות לעכב ירידתן, ועכ"ז זמן מועט הזה נבאר אותו באחרונה כמה הוא, ואח"כ חזרו ועלו הגבורות להגדיל הכתר כנ"ל ונסעו ג' מסעות, והם א' מן היסוד לת"ת, ב' מן

ת"ת אל הדעת, ג' מן הדעת אל כתר, והרי הם ג' שנים, ועם ט' הראשונים הרי י"ב שנים, ועדיין חסר עתה יום א' יותר על י"ב שנים כדי שתהיה נערה ונבאר עניינו.

דע כי אע"פ שלמעלה ביארנו כי חצי שלישי אור של חסד דת"ת דז"א הניתן בכתר של הנוקבא הוצרך שנה א' לכנוס, עכ"ז לא נכנס כולו ביחד בשנה ראשונה אלא בכמה פעמים, והוא כי נחלק חצי שלישי ההוא בד' חלקים, וכאשר נכנסו ב"פ תחתונים דנ"ה דז"א בתוכה אז נכנס חלק א' מן חסד בכתר שבה, וכשנכנסו ב"פ אמצעים נכנס חלק ב', וכשנכנסו ב"פ ראשונים אז נכנס חלק ג', וכניסת ג' חלקים אלו היה שנה א' כנ"ל. והנה נת"ל כי א"א להגבורות לכנוס בה עד שיכנסו כל החסדים, לכן נכנסו תחלה כל החסדים ונתפשטו בכל קו ימין ובכל קו שמאל ובכתר שבה כנ"ל, ואח"כ נכנסו הגבורות בדעת וירדו וחזרו ועלו עד הכתר כנ"ל, ולהיות כי א"א לעולם שיתוקן הכתר עד שיתוקן כל פרצוף, לכן נתאחר חלק הד' מן החסד הנכנס בכתר שלה לכנוס כנ"ל עד שיעלה שם הגבורות בכתר שלה, והרי נשלם תיקונה ואז נכנס חלק הד' ההוא באחרונה, ואז נגמר כל תיקונה. באופן שנתקיימו ב' דברים, כי לא נכנסו כל הגבורות עד שיכנסו כל החסדים, וגם שלא נגמר הכתר ליתקן עד באחרונה ע"י חלק הד' מחסד בלבד שנכנס באחרונה.

ועכ"ז צריך לתת טעם בענין איך נתפשטו הגבורות בה כיון שעדיין נשאר חלק ד' של חסד לכנוס בכתר. אבל הענין כי לא היה אותו החלק עדיין בתוך גוף ז"א, אמנם כבר יצאו ממנו והיה על ראש הנוקבא בסוד אר"מ כבתחלה, ולכן יוכלו הגבורות להתפשט בה ואחר שנגמרו אח"כ נכנס בה גם חלק הד' הנ"ל בכתר שלה.

ועתה נבאר יום א' היותר על י"ב שנים מה עניינו, כי הנה נת"ל כי שם בז"א היה זמן ירידת החסדים אל היסוד שבגילוי שיעור יום א', כי אע"פ שהם בגלוי עכ"ז המקום גבוה ב"ש הת"ת מן החוזה שמשם התחלת ירידתם בגלוי, אבל כאן בנוקבא תכף כשיוצאין מן היסוד דז"א הנשלם בסיום ת"ת שלה הם נכנסים ביסוד שבה, ומקום התחלת ירידתן בגלוי הוא שיעור מועט מאד, לכן אין צריך יום א' לירידתו בלבד, אבל בהצטרפות ירידה זו הקטנה עם ירידת חלק ד' שהיה מקיף אל הכתר, ושם ג"כ לא היה צריך זמן לכניסתו בכתר, והצטרפו שניהן יהיה יום א', והרי נתבאר ענין י"ב שנים ויום א'.

נמצא כי ביום א' של שנת הי"ג היותר על י"ב שנים נגמרת תיקונה כולה ונגמרת כניסת החסד בכתר שלה לגמרי, ועתה כבר יכולה להתתקן ולהקראת נער חסר ה' כמ"ש למטה, אבל עדיין בכל הי"ב שנים ויום א' לא היתה נקרא אלא קטנה, גם עתה נקרא באלו י"ב שנים ויום אחד חוה אשת אדם, והענין איני זוכר מה ששמעתי בזה ואכתוב ב' פירושים שאני מסופק איזה מהם שמעתי.

והענין כי הנה נתבאר שחצי שלישי חסד שבת"ת דז"א נחלק לד' ונכנסו בד' זמנים בכתר שלה. והנה חצי שלישי הזה נקרא שתות החסד דת"ת דז"א שהוא חלק א' מו' חלקים שבו, וזהו ענין ו' של חוה, והמל' המקבלת האורות האלו היא ה' תתאה כנודע, וזהו אות ה' של חוה, ומה שנשאר עתה אות ח' של חוה הוא הספק אצלי. ונלע"ד ששמעתי כי

הענין הוא, כי אם לא נעריך מה שלוקחת מן החסד שבת"ת דז"א לצורך הכתר בכל החסד, אלא נעריך אותו בב"ש המגולין לבדם, כי שם שיעור קומת הכתר שלה כנודע, נמצא כי חצי שלישי שלוקחת הוא רביע א' של הב"ש המגולין, וגם זה הרביע לא נכנס בפעם א' אלא נחלקה לד' חלקים ונכנס בד"פ, והרי הם ב"פ ד' שהוא ח', ובכל פעם אינו נכנס רק חלק א' מן הח', הרי זו ח' של חוה.

ונלע"ד יותר אמיתי ששמעתי, והוא זה הפירוש הב' שנבאר, והוא כי שם נתבאר בענין גדלות החסדים דז"א שלסיבת גילויין הגדילו ונכפלו כפליים ממה שהיו בעת היותן מכוסין, נמצא כי אותן ב"ש חסד דת"ת הז"א מגולין נכפלו ונעשו ד' שלישים, ועכ"ז כשלוקחת הנוקבא חלקה מן החסד ההוא, בתחלה אינו רק חצי שלישי, אלא שאח"כ נגדל ונעשה שלישי א' שלם, לכן אם נעריך חצי שלישי בד' שלישים שנגדלו ונכפלו כנ"ל, יהיה חלק א' מח', וזהו ח' של חוה.

והרי נתבאר שם חוה שהוא קודם שתזדווג עם אדם, ועכ"ז גם אח"כ נשאר בה בחי' זו אשר לסבתה נקרא חוה, לכן נקרא חוה לעולם. והנה נתבאר כי מקום עמידתה הוא מסיום שלישי עליון דת"ת ז"א, והוא מהחזה ולמטה. נמצא כי שיעור מקום הנוקבא הוא בב"ש תחתונים דת"ת ונהי"ם דז"א. והנה כתר שלה נעשה מב"ש תחתונים דת"ת, וב' מוחין חו"ב שלה מב"פ קדמאין דנ"ה, וחו"ג דילה מב"פ אמצעים דנ"ה, ונ"ה שלה מב"פ תתאין דנ"ה שלו. ואמנם לכל קו אמצעי שלה שהם דתי"ם, אין לה רק בחי' היסוד שלו לבד, וכמ"ש בע"ה בענין אטב"ח.

ועתה נבאר ענין אורות היוצאין מתוך ז"א אל הנוקבא. הנה נודע כי ה"ח מתפשטין בגופא דז"א מחסד שבו עד הוד שבו, וכל חסד וחסד שבו נחלק לג' שלישים, כי חסד דחסד מתפשט בזרוע ימין שיש בו ג"פ, וכן חסד שבגבורה בג"פ דזרוע שמאל, וכן חסד שבנצח בג"פ שבשוק ימין, וכן חסד שבהוד בג"פ שבשוק שמאל, וחסד שבת"ת נחלק ג"כ לג"ש, והם שלישי אחד עד החזה ושלישי אחד עד הטבור ושלישי א' עד סיום הת"ת. ואחר שנתפשטו בו ה"ח, אח"כ יוצא ה"ג מדעת שבו, ולא היה מקום להתפשט כי כבר נתפשטו שם החסדים, לכן ירדו עד היסוד שבו ונתעכבו שם עד זמן תיקון הנוקבא.

והנה ב' מיני אורות לוקחת הנוקבא לתיקון גופה, אור א' הוא ב"ש אור החסד מהחזה דת"ת דז"א ולמטה, ועוד ב' חסדים שלימים דנ"ה, כי שם מקום עמידתה כנ"ל, ואלו ב"ח וב"ש הם מגולין תוך ז"א, כי יוצאין מן היסוד דאמא הנגמר ונשלם בחזה דז"א. אור הב' הוא ה"ג שבו ביסוד דז"א כנ"ל. והנה אור החסדים הם ניתנין בכל קו ימין ובכל קו שמאל שבה, וכתר לבד אשר בקו האמצעי שלה, אמנם הגבורות הם בקו האמצעי שלה בדעת שלה, ואח"כ מתפשטים בכל ו"ק שבה, אמנם בדת"י ובמלכות שבה אין בה חסדים כלל. גם דע כי תחלה נכנסים בה החסדים, ואח"כ יוצאין הגבורות מז"א ונכנסין בה, נמצא כי בתחלה נעשה ב' קוין ימין ושמאל שלה, אחר כך נעשה קו האמצעי שלה.

ודע כי חסדים המתפשטים בז"א היה בהם ירידה ועלייה, כי תחלה ירדו מן הדעת עד היסוד שבו, ואח"כ חזרו ועלו להגדילו עד כתר שבו כמבואר במקומו, אבל הנוקבא אין לה הארת החסדים שלוקחת מן ז"א כנ"ל אלא בדרך עלייה אור חוזר ממטה למעלה הנקרא אור נוקבא, וז"ס עלי באר ענו לה (בראשית כא, יז), והם ע"ד הנ"ל שעולין מן היסוד עד החזה ושם נוקבין ויוצאין. והנה הגבורות הם באופן אחר, כי הנה הם ירדו ביסוד שלו, והנה דעת שבה מכוון באחור היסוד שלו כנ"ל, כי כתר שלה נגד ב"ש ת"ת שבו ודעת שלה נגד היסוד שלו, ואחר שנתפשטו החסדים הנ"ל בכתר ובב' קוין שלה כולם ימין ושמאל, אז יוצאין ה"ג מן יסוד שלו וניתנין בדעת שלה המכוון כנגדו ושם נשארין כולם, ואח"כ מתפשטין בגופא כמ"ש בע"ה.

ועתה נבאר סדר התחלקות החור"ג הנ"ל. והנה כמו שהיא לוקחת מחיצוניות עצמו דגופא דז"א לתיקון פרצופה, כן היא לוקחת מאור"פ שהם החסדים הנ"ל. ונתחיל מכתר שבה ונאמר כי הנה מת"ת דז"א מן הגוף והכלי עצמו נעשה הגוף והכלי של כתר רחל עצמה ממש, ושיעור המקום מהחזה עד סיום ת"ת הם ב"ש הגוף. אמנם ודאי שגובה הכתר שלה הוא כשיעור המקום מן החזה הנ"ל, אבל אינה לוקחת כל אותן הב"ש, כי ז"א צריך להשאיר לעצמו חצי שלישי והם לבחי' גוף של הת"ת עצמו, ושליש וחצי נותן לנוקבא לגוף הכתר שלה. וטעם הדבר כי הז"א כיון שמתחלה היה בו כל הג"ש, ועוד יש בו שם הארות רבות ששם הוא בגלוי יסוד דאמא שבתוכו ויש שם אורות רבים, לכן יספיקו לו החצי שלישי להשתלם גוף הת"ת שלו, ושליש וחצי לקחה נוקבא לכתר שלה בבחי' גוף, וכך סדר התחלקותן, כי חצי שלישי לוקחתה לגוף הכתר שלה, וחצי שלישי לגוף הדעת שלה, וחצי שלישי לגוף הת"ת שלה.

אמנם ענין האורות התחלקותן בענין אחר. כי הנה אור החסד שבת"ת דז"א נחלק גם הוא לג"ש ע"ד הגוף של הת"ת הנ"ל, ושם בענין ז"א נתבאר מה נעשה בב"ש עליונים דחסד ההוא. ואמנם מן שלישי תחתון שבו נחלק לב' חצאים, וחצי עלה עד הכתר דז"א וחציו ניתן דרך האחור כנ"ל בכתר דנוקבא. נמצא כי מן אור שבחסד ששבת"ת לקחה חצי שלישי האור לצורך אור כתר שבה, ומגוף הת"ת לקחה שלישי א' וחצי לצורך גוף הכתר והדעת והת"ת שבה. ובוזה תבין ענין ב' מלכים שמשתמשינן בכתר א', כי האור שלישי א' תחתון שבת"ת דז"א נחלק לב', חציו עלה לכתר דז"א כנ"ל וחציו ניתן בכתר דנוקבא, ומן הגוף של ת"ת דז"א נעשה ממנו גוף הת"ת דנוקבא, ומתפשט ת"ת שלו עד הת"ת שלה. וסבת כל זה היה כדי להשוותן יחד, ובפרט בקו האמצעי שהוא עיקר הגוף כדי שיהיו ב' מלכים שוין בכל מציאותן.

ומן אור החסד המתפשט בנצח דז"א הנחלק שם לג"פ של הנצח, שלישי עליון ניתן בחכמה שבה, ושלישי אמצעי בחסד שבה, ושלישי תחתון בנצח שבה, וכעד"ז נחלק לג"ש אור החסד שבהוד דז"א בקו ששמאלי שבה שהם בג"ה שבה. ואחר שנגמרו הב"ח וב' השלישים להתפשט בה וכסדר הנ"ל, אחר כך יצאו הה"ג שהיו ביסוד דז"א וניתנו משם אל הדעת שבה, ונשאר שם שרשם. ואח"כ יורדין הארות הה"ג, אחר שנשאר

שרשם שם בדעת שבה, ומתפשטין הארות אותן הה"ג מחסד עד הוד שבה. ואחר כך יצאו הארת אלו הה"ג שנתפשטו בה"ק, והארתן לבד נכללת ביסוד שלה. ואח"כ הארה דהארה הה"ג שביסוד יוצאה ונכללת במלכות שבה, ובסוד חותם בתוך חותם, כי חותם הוא הארתה שנתקבצה ביסוד, והארת החותם ההוא נתקבצו במלכות שבה. וכ"ז הוא ממש ע"ד התפשטות החסדים בגופא דז"א (וכן) בדרך שבארנו שם, כי חסדים נקרא מים המגדילין האילן. וכן הענין בגבורות שהם מגדילין הנוקבא, כי גם אע"פ שנקרא אש בערך החסדים הנקרא מים, עכ"ז בערך הנקבה הם מים ממש המגדילין אותה, אלא שהם מ"נ ונק' גבורות גשמים כנודע, כי מים ממש הן. אח"כ חזרין הגבורות המגולין ועולין עד הכתר כמ"ש בע"ה, הרי נשלם בנין הנוק'. ועדיין יש פרטו' רבים ובפרט בענין היסוד והמל' שבה מהיכן נעשו לה, ולמטה בא"ב דאטב"ח נתבאר היטב.

(שער לה, פרק ב, ח"ב, דף נא ע"ב-ג)

ונבאר עתה בחי' הכתר שלה, כי כבר נודע מ"ש בענין ה"ח המתפשטים בגופא דז"א, ואין לך ספי' א' מן החסד עד הוד שאין בו חסד א' מן הה"ח, והנה בת"ת דז"א שם הוא חסד א' ונחלק לג"ש, כי אין לך שום מדה שאין לה ג"פ. ואמנם עד החזה הוא שלישי א', ועד הטבור הוא שלישי ב', ועד סיום הגוף הוא שלישי ג', והנה החסד הזה הנוגע אל הת"ת מתפשט בג"ש ת"ת. וכבר בארנו כי החסדים בעת עלייתן מגדילין הם את ז"א, כי יורדין ונופלין ביסוד, ומשם עולין עד הכתר ומגדילין את ז"א, ואמנם בזכר יש עלייה וירידה, אך הנוקבא אין בה הארת החסדים אלו רק בדרך עליה, בסוד אור חזור ממטה למעלה הנקרא אור נוקבא, וז"ס עלי באר ענו לה (בראשית כא, יז).

וכבר בארנו שאין המלכות לוקחת מזה החסד שבת"ת רק חצי שלישי, כי שלישי ג' התחתון מן הג"ש ממנו נתחלק, חציו עולה לכתר ז"א וחציו האיר אל האחור וניתן אל כתר דרחל, ושם בארנו כי ז"ס ב' מלכים שתמשין בכתר א', כי מן שלישי זה נחלק לב' כתרים לזו"ן, וכמו שפנימית כתר רחל נבנית מחסד שבת"ת שהוא פנימית והוא הדעת המתפשט בו, כן גוף ומלבוש וכלי של הכתר דרחל הוא נעשה מן כלי של גוף דת"ת דז"א עצמו.

נמצא שהמלכות לוקחת חיצוניות ופנימיות ת"ת דז"א לצורך פנימית וחיצונית כתר שלה, ואמנם הפנימית שהוא האור אשר לוקחת משם הוא חצי שלישי ת"ת, אך מן החיצונית לוקחת כל הב"ש מגולין, כי אורך הכתר שלה הוא אורך כל ב"ש של הת"ת דז"א, וא"כ מוכרח הוא שתקח כל החיצונית של אותן ב"ש, אך האור שבהם בפנימיותן אינה לוקחת רק חצי שלישי כנ"ל, ועכ"ז ודאי שאינה לוקחת כל הב"ש, כי הז"א צריך להשאיר מהם לעצמו, אמנם הז"א לוקח חצי שלישי לבחי' גוף חיצונית ת"ת שלו ושלישי וחצי נותן לגוף הכתר דנוקבא. והטעם כי הז"א, כיון שמתחלה כל ג"ש הם בו וגם ששם יש הארות רבות, ששם נפתח יסוד דאמא ויש שם אורות רבות, לכן יש די סיפוק בחצי שלישי להשלים הת"ת שבו, ושלישי וחצי נותן אל המלכות להיות אליה כתר בבחי' גוף.

ודע כי אורות אלו הנמשכין מז"א לנוקבא, אינן יוצאין ממש ומאירין ועוברין דרך דופני המחיצות דז"א כולם אל הנוק', דא"כ ברגע אחת היו ניתנין בה כל המוחין, אך הם ממש דוגמת מוחין דז"א, שכמו שז"א נכנס כל פרק ופרק דנה"י דאמא בו בכל שנה ושנה, כן בנוקבא, וכדי שיהיה הדבר כן נמצא כי אלו המדות היוצאין אל הנוקבא אינם יוצאין מכל מקום שירצו, רק עולין כולן עד החזה ששם הוא הנקב שעשה בוצינא דקרדינותא בחזה דז"א לעבור משם אל האחוריים, ודרך שם יוצאין כל האורות ונעשין צלם א' אל הנוקבא כמו שיש צלם אחד אל הדכורא, ומשם נכנס מעט מעט כל בחי' ובחי' בכל שנה, עד תשלום כל הי"ב שנים של קטנות.

נמצא כי אורות אלו הם עולין תחלה מלמטה למעלה מן היסוד אל החזה כנ"ל, ואח"כ יוצא משם אל האחור, וחוזר ויורד לנוקבא למעלה (למטה) מן הכתר עד סיום דגופא, ואחר שעלה חוזר ליכפף ולירד. וז"ס אותה הבעיא דב"ק בפרק הכונס דבעי על אש נכפפת שהזיקה מהו, וזהו שבארנו הוא סוד מציאות הנק' אש נכפפת, וכבר ידעת כי מלכות כולה מן הגבורות שהם אש, ולזה נקרא אש נכפפת.

ודע כי הלא ב' מיני אורות לוקחת הנוקבא, א' הוא חסדים שהם ב"ח שיש בנ"ה ועוד חצי שלישי א' שבת"ת, והב' הוא אורות הה"ג. ואמנם לעולם אין החסדים מתערבין, רק בתחלה נמשכין החסדים עד שיגמרו לגמרי, ואחר כך יוצאין הגבורות. והנה המלכות עיקר הגבורות שלוקחת אינם רק בקו האמצעי שבה, כי הלא לוקחתן מן הת"ת דז"א שהוא בקו אמצעי, ואמנם בב' הקוין שלה לוקחת החסדים הנ"ל. והענין כי חסד שבנצח דז"א נחלק לג' חלקים, שלישי א' ניתן לנוקבא בחכמה שלה, ושלישי ב' בחסד שלה, ושלישי ג' בנצח שלה. וכעד"ז נחלקים ג"ש חסד שבהוד דז"א בג"ס קו שמאל דנוק' שהם בג"ה, ומחצי שלישי של חסד דת"ת דז"א ניתן בכתר שלה.

נמצא כי מן החסדים שלוקחת נוקבא מז"א נתפשטו בכל קו ימין ובכל קו שמאל. אך בקו האמצעי אין החסד מתפשט רק בכתר שלה לבד, ונשאירין דתי"ם שבה בלתי חסדים. והנה כבר בארנו כי תחלה נכנסין כל החסדים, ואחרי שאין עוד חסדים לכנוס אז נכנסים הגבורות, נמצא כי בתחלה נעשית הב' קוין דנוקבא ואח"כ קו א' האמצעי.

(שער לה, פרק ה, ח"ב, דף נג ע"ג-ד, דרוש א"ב דאטב"ח)

[מקבילות: שער ההקדמות, דף פב ע"א; מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ז, דף נג ע"ב]

ד"ו בדעת. ודע כי בכאן הוא היפך מאותיות אחרות, כי אותיות הראשונות היו הראשונות עיקרית והאחרונות טפילות, כמו א"ט – א' עיקר וט' הוא מה שנתחדש, וכן בשאר אותיות, אך כאן הוא להיפך כי אות אחרונה הוא עיקר והראשונה היא המחודש.

כיצד, ד"ו פי' כי ו' נקודות יש בה וד' באין מחדש. והענין שאע"פ שאנו אומרים שבנצח דז"א שם חסד א', עכ"ז זו לעצמו וגם לצורכו, אך לצורך הנוקבא אין בו כח להאיר רק בפ"ק שהוא בחכמה דנוקבא, וכן בהוד אינו מאיר רק בבינה דנוקבא. אך בשאר המשך

הקו אין בו כח להמשיך כ"כ, ואע"פ שבדרוש העבר בארנו שהחסדים דנצח מאיר בכל קו ימין דמלכות, ודאי שכן הוא אלא שאין הארתו מספקת להגדיל רק בפ"ק לחודיה. נמצא כי החסדים אינם מגדילים בנוקבא רק בכח"ב שלה לבד. וא"ת שאר הגדלה דנוקבא מי גרם לה, התשובה כי מהדעת ולמטה הם נגדלין ע"י הגבורות, כי אין מתפשטין הגבורות רק מהדעת ולמטה, וכ"כ הם משמשות ומגדילות הגבורות את הנוקבא כמו החסדים את הז"א, כי גם הגבורות הם מים ממש המגדילין את האילן, רק שהם מ"נ, לכן נקרא גבורות גשמים, הרי שהם מים ממש.

נמצא שמן הדעת ולמטה כל ההגדלה הוא ע"י הגבורות והסדר הוא כך. כי הנה דעת נוקבא נגד יסוד ז"א כנ"ל בדרוש העבר, שאחר שכלו החסדים להתפשט עד ההוד אז ירדו הגבורות עד היסוד, ומשם לוקחם המלכות בדעת שלה המכוון נגדו, כי ת"ת דז"א כתר שלה ויסוד שלו דעת שלה. והנה שם לוקחת ה"ג ביחד ונשארין שם מושרשים, אח"כ יורדין ומתפשטין הה"ג מחסד עד הוד שבה, ואחר כך מהארת אלו הגבורות המתפשטין מאירין ביסוד שלה כל ה"ג ביחד, וכן אח"כ במלכות שלה, וכ"ז הוא ממש כמבואר בחסדים המתפשטין בז"א, שכבר הודעתין שכולן נרשמיין בדעת, והארה שלהם לבד הוא המתפשט מחסד עד הוד, ואחר כך הארה ב' שנתוספו מאלו המתפשטין הם מתקבצין ביסוד, ואין צריך להאריך בזה.

והנה אותן ה"ג המתפשטין בה מחסד עד הוד הם מגדילין אותה, ולכן כמו שלא נכנסו החסדים במספר גם הגבורות אינן נכנסין במספר, כי הם מגדילין ואינם ההגדלה עצמה כמ"ש בחסדים, לכן אין להאריך. אמנם בדעת אנו מוניין הה"ג עם הנקודה של חלקה שהיה לה מתחלה כנ"ל – הרי ו', והגדילו ד' אחרים הרי ד"ו. וא"ת למה בדעת נמניין ה"ג, הטעם כדי להגדיל ספירה א' מספיק גבורה א', אך כאן הם ה"ג. וא"ת א"כ לא נמנה אלא ד' גבורות כי א' צריך להגדיל. זה יתורץ עם משארוז"ל ברכת הבית ברובה, וזהו ענין גם כן ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו (ויקרא כו, ח), וכן אמרו רז"ל אינם דומין מרובים העושיין המצוה כו', כי בהתקבץ ובהתאסף ה"ג יחד מספיק להגדיל ולהעלות בחשבון וזה מבואר, הרי ד"ו.

שער ההקדמות

(דף מג ע"ג – מד ע"א)

דרוש ז' בענין החסדים והגבורות הנז' איך הם מתפשטים. ונבאר עתה ענין החסדים והגבורות הנז' לעיל, איך הם מתפשטים. כבר ידעת כי הם ה' חסדים וה' גבורות, ואמנם ה' חסדים מתפשטים בה' ספירות, שהם חג"ת נצח הוד דז"א, וה' הגבורות יורדות ביסוד שבו, ושם נתונים לפקדון לצורך בנין פרצוף נוקבא כמו שיתבאר לקמן, וזהו סוד פסוק (בראשית מא, לו) והיה האוכל לפקדון לארץ, וענין החסדים נתבאר באמרו (משלי כד, ד) ובדעת חדרים ימלאו, כי מהחסדים שבדעת, ימלאו ה' חדרים שבז"א, והם חג"ת נצח הוד כנז"ל. וזה חלוקם, הנה הג' חסדים נתפשטו בחג"ת דז"א, אלא שהחסד

שבת"ת, השליש העליון שבו מכוסה תוך יסוד אימא כנודע, וב' שלישי התחתונים מגולים. אבל ב' החסדים שבשני הזרועות חסד וגבורה, כולם מכוסים לגמרי, ואמנם ב' החסדים התחתונים שבתוך נצח והוד, מגולים לגמרי.

והרי נתבאר ג' שינויים שיש בחסדים האלו, בין חסד גבורה לת"ת, ובין נצח והוד כי הב' העליונים מכוסים לגמרי, והב' התחתונים מגולים לגמרי. והאמצעי, שלישי מכוסה וב' שלישי התחתונים מגולים. וכבר נתבאר הטעם למעלה, לפי שהמלוכוש של החסדים הוא היסוד דאימא, והוא קצר מאד ואינו מגיע רק עד החזה דת"ת דז"א, ואפילו עד שם לא היה מגיע לולי שעתה היא רובצת על האפרוחים ויורדת ומשפלת עצמה למטה. נמצא כפי זה, כי ב' חסדים ושליש הם מכוסים, ושני חסדים וב' שלישים הם מגולים.

ואמנם אור החסדים המגולים הוא כפלים מאיר מן החסדים הסתומים, וכל שלישי מן המגולים מספיק כשני שלישים מכוסים, ולכן ב' שלישים תחתונים של החסד שבת"ת דז"א המגולים הספיקו להכפיל אורם, כי שלישי הא' הספיק לשני שלישי הת"ת, ושלישי הא' הספיק להאיר באחור ולתקן שם כתר רישא דנוק' מאחוריו כנז"ל בשם אד"ר. וכן מב' החסדים המגולים שבנצח והוד הספיקו חצים לצורך נצח והוד דז"א, וחצים לתקן תרין מוחין חכמה ובינה דנוק'.

אח"כ ירדו הה' חסדים והה' גבורות ביסוד דז"א ושם נתקבצו כולם, ומכח ההארה הגדולה המקובצת שם, חזרו החסדים לעלות ממטה למעלה, מהוד עד חסד דז"א בסוד או"מ חוזר, כי בתחלה ברדתם אור ישר, ירדו מלובשים בתוך יסוד דאימא בסוד אור פנימי, ועתה יצאו מחוץ ליסוד דאימא ממטה למעלה בסוד או"מ. ואמנם עתה אחר שגם ב' החסדים ושליש שהיו מכוסים בסוד אור פנימי נתגלו בסוד או"מ, וכבר נתבאר כי אור המגולה מספיק כפלים כמכוסה, נמצא כי עתה גם ב' החסדים ושליש המכוסים שנתגלו נתוסף אורם כפלים, ולכן עתה חצי אורם מספיק למקומם עצמם, שהוא בשתי הזרועות ובשליש עליון דתפארת, וחצי אורם העודף עולה למעלה בראש ז"א, באופן זה כי הנה שלישי הא' דחסד עלה בחכמה, ושלישי אחד שבגבורה עלה בבינה, וחצי השליש של החסד הנשאר עם חצי השליש הנשאר מן הגבורה עלו שניהם בדעת, ושם נתחברו.

נשאר חצי שלישי הנכפל בת"ת, וזה עלה אל הכתר דז"א כמו שיתבאר. והענין הוא, כי הנה נתבאר לעיל כי מב' השלישים המגולים שבת"ת דז"א שלישי הא' הספיק לעצמו, והשלישי הא' היה לכתר נוק', ואמנם צריך שתדע כי לא כך הוא, אמנם השלישי הא' הספיק לעצמו בת"ת, והשלישי האחר, חציו היה לכתר נוק' וחציו לכתר ז"א עצמו, ואדרבא לא נחלק בשיווי, כי יותר מן החצי היה לכתר דז"א, ופחות מן החצי היה לכתר נוק'. והנה עוד נשאר חצי השליש העליון הסתום שבת"ת, שעתה נכפל לאורו בסוד או"מ אור חוזר, וזה ג"כ עלה לכתר דז"א כנזכר, ובכך היה שלישי א' שלם לכתר שלו, כמו שיש לכל א' מג' ראשונות שבו שהם המוחין, שבכל א' יש שלישי א' שלם כנו', והרי נתבארו ענין החסדים איך נתחלקו בז"א.

ועדיין צריך לדעת סבה למה הספיק שלישי א' בלבד של חסד בכל מדה מן כחב"ד של ז"א, ולשאר הספירה שלו הוצרכו שלישי וחצי לכל ספירה מהם כנוז"ל. והענין הוא, כי כל החסדים וגבורות היו תחלה בדעת דז"א, ואף על פי שאח"כ ירדו ונתפשטו למטה, עדיין שרשם נשאר למעלה תמיד בדעת דז"א, והשרש הנשאר שם היא הארה גדולה ועצומה, ולכן מכח אותה הארה הספיק להאיר בכל רישא דז"א, ולא הוצרך רק שלישי א' מהחסדים התחתונים להאיר בהם בכל א' מהם, משא"כ בשאר ספירת הגוף דז"א, ולכן הוצרך בהם שלישי וחצי לכל ספירה מהם כי רחוקים המה מן ההארה שבדעת כנוזכר, כי אינם שכינים כמו שהם כח"ב שכינים אל הדעת להיותו מקומו ברישא. ואמנם צריכות חזרת אור חוזר בבחי' או"מ כנוזכר, היה לפי כי בתחלה בירידת החסדים מלמעלה למטה, היו החסדים מכוסים בנה"י דאימא, והיה ז"א מקבל אור או"א ע"י מסך נה"י שלהם, והיה דומה כדמיון עולם הבריאה שמקבל הארתו מן האצילות על ידי מסך. ועתה אשר החסדים נתגלו מן החזה דז"א ולמטה לצורך עצמם, לכן ג"כ היה לתועלת ז"א, כי עתה חוזרים לעלות בסוד או"מ, נגלה אור חוזר ומקבל ז"א הארתם מן או"א פנים בפנים בגלוי גמור שלא ע"י מסך כלל, כדמיון עולם האצילות שמקבל האור שלא ע"י מסך כלל כנודע. וזהו סוד יוצר אור ובורא חשך (ישעי' מה, ז), כי יוצר – אור גלוי, ובורא חשך – להיותו דרך מסך. והרי נתבאר הגדלת ז"א ע"י ו' קצוות שהיו בו, וע"י נה"י וחצי ת"ת התחתון דאימא. גם נתבאר התפשטות והתחלקות אור החסדים וגבורות בו כנוזכר.

(דף עא ע"א)

ונבאר ענין אלו החסדים, איך מגדילים אותו. נודע כי האור המכוסה אינו מאיר מחצית שיעור מה שמאיר בהיותו מגולה, לכן החסדים הג' פחות שלישי שנתפשטו מן החזה ולמטה שהוא במקום הגלוי, הם מאירים כפלים ממה שמאירים העליונים המכוסים. ונמצא כי החסדים העליונים אם היו נגלים, נתוסף הארתם כפלים ממה שהם עתה, וע"י אלו החסדים התחתונים המגולים נגדלים גם הם, ומתגלה כפל האור שבהם באופן זה, כי הנה החסד שבת"ת, שלישי העליון מכוסה, ושני שלישים התחתונים נגלים.

ונדבר עתה בחסדים המגולים, כי הנה אלו ב' שלישים המגולים נכפלה הארתם, ולכן השלישי האמצעי נכפל והאיר בשני שלישים תחתונים של הת"ת. ושליש התחתון, ממנו נתהווה ונעשה הכתר של נוק' דז"א. והחסד המגולה שבנצח גם הוא נכפל, וחציו הספיק להאיר בכל הנצח דז"א, ומחציו נתהווה החכמה של נוק'. והחסד המגולה שבהוד, גם הוא חציו היה בהוד דז"א, וחציו לבינה שבנוקביה.

ועל ד"ז היה גם בשני חסדים ושלישי העליונים המכוסים, כי בעליית הארת החסדים התחתונים למעלה נתוספה הארתם ונכפלה כנוז'. וזה ענינם, כי הנה החסד שבחסד נכפל וחציו הספיק לעצמו, שהוא שלישי וחצי, וחציו שהוא שלישי וחצי אחרים עלו למעלה, והשליש עלה בחכמה דז"א. וחציו השלישי בדעת שלו בצד ימיני בעיטרא דחסדים שבו.

וכן החסד שבגבורה נכפל, וחציו הספיק לעצמו שהוא שלישי וחצי, ושליש האחר עלה בכינה שבו, וחצי השליש עלה בדעת בעיטרא דגבורה שבו.

ונמצא כי החב"ד יש בכל אחד מהם שלישי אור חסד, ובחג"ת ונו"ה יש בכל אחד מהם שלישי וחצי של אור חסד. והטעם לזה הוא, לפי שהנה הדעת אינו ספירה בפני עצמה כנודע, אמנם הוא בחי' היסוד המכריע בין חו"ב ומזווג אותם. ונמצא כי הדעת נחלק לחצאין, וחציו מצד החכמה וחציו מצד הבינה. והרי הוא כאלו יש בחכמה שלישי וחצי אור חסד, ובבינה שלישי וחצי ג"כ, כמו שיש בחג"ת נ"ה.

והנה שלישי החסד שבשליש העליון דת"ת גם הוא נכפל, וחציו הספיק למקומו, וחציו עלה עד הכתר דז"א. ודע כי גם השליש התחתון דחסד שבת"ת שאמרנו למעלה ממנו נעשה הכתר של נוקבא דז"א, נחלק לשנים, וחציו נשאר בכתר הנקבה וחציו עלה בכתר דז"א. והטעם הוא לפי שלא יהיה כתר דז"א גרוע מן החב"ד, שיש בכל אחד שלישי שלם כנזכר. וגם כדי שלא יהיה גרוע כתר דז"א מכתר דנוקביה, שיש בו שלישי שלם, ובכתר דז"א חצי שלישי לבד, אבל עתה יש בכתר שלו שלישי שלם ובכתר שלה חצי שלישי לבד.

ודע כי שני חצאין של שלישי החסד הנז' שעלו בכתר עלו ביחד, ולא בזה אחר זה. ובה תבין פסוק (וכר' יד, ז) והיה יום אחד הוא יודע לה' לא יום ולא לילה, כי הוא הענין דכתר דז"א ונוקביה, שבתחלה היו שלישי אחד, ואח"כ נתחלק בין שניהם, ולהיותם שניהם מן שלישי אחד נקרא יום אחד. וגם לפי שאינו ביחוד לא לז"א לבדו ולא לנוקביה לבדה, לכן נאמר בו לא יום ולא לילה, אמנם הוא בשתוף לשניהם יחד, גם זהו סוד ב' מלכים המשתמשים בכתר אחד. גם בזה תבין מה שאמרו בספר יצירה (ספר יצירה א, ז) נעוץ סופן בתחלתם, כי הכתר דז"א עם הכתר דנוקביה שהוא מלכות, שניהם ממקור אחד חצובים.

(דף סב ע"ד)

דרושי או"א. הנה או"א נזדווגו יחד, וטפת אבא חכמה ונעשית חסד, וטפת אימא נעשת גבורה והב' נעשו אחת. וכשנתנה טפת אבא באימא, בהיות שיסוד הוא למעלה מהירכים, נמצא שהחלק א' משתלשל ונכנס בנצח שבה ונעשו חכמה, ושלה נכנס בהוד שבה ונעשה בינה, והשתים שהם חו"ג נעשו דעת, והרי יש ג' מוחין חב"ד לז"א. ולהיותם מלובשים כנו' הוצרכו להגדילה, ולכן עלו ב' שלישי החסד ועלו בחכמה שבו. ונ"ל בכח הנצח הגדיל שלישי ונעשה חכמה, וכן מצד הגבורה. אח"כ עלה שלישי א' מנצח ונתחבר עם השלישי של החסד הנשאר במקומו, וגם בא להם החסד הראשון מה' חסדים שבדעת והגדילם שלישי, ונעשה חסד שלם. אח"כ ירד החסד מן הה' חסדים, ונכנס בשני שלישי הנצח, הנשארים במקומם, והגדילם שלישי, ונעשה נצח שלם, ועד"ז היה בקו שמאל. ולפי שאמרו רז"ל במצוה יוסיף האדם עד שלישי במצוה, לכן לא היתה שום הגדלה יותר משליש.

אח"כ נגדל קו אמצעי באופן זה, כי הנה להיות שכלם היו כקרני חגבים, הנה החסד הא' מן הה' חסדים הראוי אל הת"ת, בכואו שם לא היה מכוסה כמו החסדים של נצח והוד, אמנם שלישותו לבד היה מכוסה תוך יסוד אימא כי הוא קצר, וב' שלישי היו מגולים. והנה מב' שלישים המגולים, הא' הגדיל את הת"ת והיסוד שבו, והב' בלט לאחור, ושם עשה כתר לנוק' דז"א, והשליש המכוסה הוצרך לכתר שלו, וכתר שלה נעשו בבת אחת.

ומן ג' שלישי הנצח דז"א נעשו חכמה וחסד ונצח בנוק', ומג' שלישי ההוד שבו נעשו בינה וגבורה והוד שבה. ומן ג' שלישי היסוד שבו, השליש הא' עלה לדעת שבה, והוריד לה שם ה' גבורות הנצרכות אליה להגדלתה, ותחלה היו בז"א בסוד פקדון, ועליהם נאמר (בראשית מא, לו) והיה האוכל לפקדון לארץ. ומהשליש הב' נעשתה ת"ת שבה, ומשליש השלישי נעשו היסוד והמלכות שבה.

(דף עה ע"ד – עו ע"ב)

ונבאר עתה ענין הגדלת ד' ראשונות בד' שנים אחרות ומה ענין גדול זה. הנה נתבאר לעיל כי ע"י חזרת אורות החסדים המגולים נכפלו החסדים העליונים הסתומים כפלים ממה שהיו, ועם זה הספיקו לכל ארבעה ראשונות שבכלם ימצא בחי' דעת דאור מגולה. והנה החסד שבחסד שהם ג' שלישים נכפל והיה ו' שלישים, וחציים נשארו בו וחציים עלו למעלה באופן זה, כי ב' שלישים עלו בחכמה, ושליש א' עלה במוח הדעת מצד ימין להאירו, כי סתום הוא אע"פ שגם הוא בחי' דעת. ועד"ז החסד שבגבורה נכפל וחציו הספיק לעצמו, וחציו שהם ג' שלישים עלו ב' השלישים בכינה, והשליש בדעת בצד שמאל, בעיטרא דגבורה שבו. ונמצא כי עלו בדעת שלישי מחסד שבחסד, ושליש מחסד שבגבורה כדי שיהיה הדעת מכריע בין חכמה לבינה כנודע.

עוד צריך שתדע כי הנה אלו האורות של החסדים התחתונים המגולים העולים למעלה כנזכר, יש בהם ב' בחי', כי הנה האור ההוא מתחלק ונכנס קצתו בתוך היסוד דאימא, ממקום שיצאו, ודרך שם חוזרים ועולים בפנימיותו עד למעלה בחו"ב וכתר, והרי זה בחי' אור פנימי. ועוד קצת האור הנז' עולה למעלה בבחי' אור מקיף מחוץ אל כל הכלים דנה"י דאימא בג' קוים, בינם לבין עצם חלל הגלגלת דז"א עצמו. ונמצא כפי זה כי יש בחי' דעת מגולה בחוץ ליסוד דאימא בסוד אור מקיף שבו כנז', והרי עתה היא הגדלה ממש וגלוי גמור אל הדעת שהיה סתום בתחלה כנזכר, כי לכן הוצרך עליית האור הזה גם בדעת, אע"פ שהוא השורש של האור הזה וממנו יצא. ובודאי שענין אור מקיף הוא גם בחו"ב שבתוך הנה"י דאימא, וגם בהם שייך הגדלה זו ג"כ.

ובטעם זה יתבאר תירוץ קושיא אחרת, והיא כי אלו האורות המגולים שחוזרים לעלות להגדיל כנזכר, והנה כשנכנסים שנים אל תוך נה"י דאימא, הרי חזרו להעלמם הראשון ואין בהם כח להגדיל. ועם הטעם הנזכר יתורץ כי קצתם מקיף בגלוי מבחוץ, וקצתם נכנס בסוד או"פ. ואז אור החצון הנגלה עובר דופני הכלים דנה"י עד אוה"פ שלהם

שנכנס עתה, וגם עד אורות המוחין עצמם הפנימיים, ומכים אורות אלו עם אלו ומתרבה הארתה לאין קץ, וע"י כן נגדל.

ומלבד טעם זה גם יש טעם אחר באורות הנכנסים בפנימיות הנה"י, והוא כי אחר אשר החסדים ההם נתגלו למטה נתפשטה הארתם ממה שהיתה בתחלה בהיותם מכוסים במקום צר, ונתרבה ונגדלה מאד יותר מאשר היתה בתחלה, ואחר שנתפשטה כל צרכה ונתחזקה הארתה בתכלית האור הנגלה, אעפ"י שחוזרים למקום שתום אינם מתמעטים, ואדרבא ששכנסים לא די שהם גדולים, אלא שמגדילים את החסדים הסתומים גם הם, ועל ידי כן אין כח בכלים דנה"י דאימא לסבלם ומתרחבים ממה שהיו, בסוד פסוק (ישעי' נד, ב) הרחיבי מקום אהלך וגו'.

ודע כי במצות בהעלותך את הנרות (במדבר ח, ב), בענין חזרת חמשה הגבורות שביסוד נוקבא דז"א להגדילה, נתבאר הטעם השני הזה. אבל הטעם הראשון לא שייך בנוקבא, לפי שאינם חוזרות בג' הקוים רק בקו האמצעי בתוכו בלבד. אבל בז"א, שעולים החסדים מחוץ כל ג' הקוים כנוכר, שייך האי טעמא.

ואמנם נתבאר למעלה, למה ירדת החסדים אינה צריכה זמן, וכן בחזרתם עד מקום הדעת, אבל בעלותם מן הדעת ולמעלה, צריך זמן ד' שנים כנוכר. אבל הענין הוא ג"כ לפי שאלו החסדים העולים, כבר ירדו בראשונה מן הדעת ולמטה בו' קצוות ונתפשטו שם, ולכן גם אם הם חוזרים לעלות שם במקום התפשטותם בו' קצוות, כבר היו שם דרך ירידה, אבל בכתר וחב"ד, שהם עולים עתה מחדש להגדילם, צריך זמן. והרי נתבאר שעור זמן עליית החסדים בחב"ד שהם ג' שנים אחרים, אחר הט' שנים ויום אחד, והרי הם שנים עשר שנים ויום אחד.

ועתה נבאר ענין הכתר הנעשה בשנת הי"ג, ובתחלה נבאר מה ענין הכתר הזה. הנה כבר התחלנו למעלה בתחלת הדרוש הזה לבאר ענינו, כי שליש האחרון של הת"ת דתבונה מן הטבור ולמטה בבחי' הכלי עם האור שבתוכו מן התבונה עצמה, הוא הכתר של ז"א ממש, ואינו כמו הנה"י של התבונה שהכלים הם שלה, והאורות הם המוחין דז"א כנז"ל.

ובזה תבין מעלת הכתר כי אעפ"י שאין בו מוחין, הוא מעולה במאד מאד מן המוחין דז"א לפי שהוא מן הכלי והאור של התבונה עצמה, ולא עוד אלא שהוא מן הת"ת שבה, ונודע כי הגרוע שבתבונה גדול מז"א, מה שאין כן במוחין שהם מן הז"א, ואין בהם רק הכלים של נה"י דתבונה ולא מן האורות שבהם.

וכבר נודע כי הכתר הוא בחי' או"מ, והיא קרקפתא וגלגלתא דרישא הסוכבת ומקפת על המוחין אשר בתוכה. ונודע כי האי גלגלתא אתקרי חוורא דרישא, וזו החוורתא שהוא ענין הכתר עצמו נמשכת מעל המוחין עד מקום החזה של ז"א, כי שם גם כן מסתיים היסוד דאימא כנודע, זה מבחוץ וזה מבפנים, וחופפת וסוכבת כל הראש והמוחין עד סיום הגרון, ומשם ולמטה אינה מתפשטת בזרועות רק בקו אמצעי לבד עד

החזה מצד האחור, ושם תחלת רישא דנוקבא דז"א רחל, וזו החוורתא נמשכת גם עד ראש רחל, ונעשת מסיומה כתר אל רחל ג"כ.

ונמצא כי כל בחי' זו החוורתא המתפשטת עד החזה, הוא בחי' הכתר דז"א, והוא בחי' חצי תחתון של ת"ת דתבונה שהוא חלל בתוכו, ונמשכת בז"א עד החזה שבו, וראשו של ז"א נכנס לתוך החלל ההוא ונמצא מוקף ממנו. וזהו סוד ב' מלכים המשתמשים בכתר א' והם זרין, אשר הכתרים שלהם נעשים מן חצי הת"ת דתבונה שהוא כתר אחד לבד. ואמנם בהיותה עמו אחור באחור, נמצא כי כל הכתר הוא אליו, אבל הכתר שלה הוא מן סיום הת"ת של התבונה בלבד. אבל כאשר היא חוזרת עמו פנים בפנים, שאז היא גדולה כמוהו ממש, אז יהיו שניהם משתמשים בכתר אחד בהשוואה אחת.

והנה אחר שהכתר הזה נתפשט מעל ראש ז"א וירד והלביש את ראשו, ונתפשט עד החזה מאחוריו ונעשה גם כתר אל נוקביה כנז'. גם צריך שיעלה אליו הארת החסדים המגולים ע"ד שעלו בכל המוחין כנז', וזה עניינו, הנה הב' שלישים של החסד שבת"ת דז"א המגולים נכפלו וגדלו אחר שנתגלו ונעשו ד' שלישים, וב' שלישים העליונים הספיק לב' שלישי הת"ת, וב' השלישים התחתונים נתחלקו לשנים, והשליש האחד ניתן לכתר דנוקבא דז"א המכוונת שם ממש באחור, והשליש האחד עלה למעלה בכתר ז"א. וגם זהו סוד ב' מלכים המשתמשים בכתר אחד, כי מן שלישי אחד התחתון לבד, הספיק שנגדל וניתן חציו לכתר שלו וחציו לכתר דנוקבא.

והנה בעלות זה השליש הנזכר אל הכתר שבו, הנה הוא עובר תחלה דרך השליש העליון של הת"ת במקום הכסוי ומאיר בו, ואז גם השליש ההוא נגדל לב' שלישים, והשליש האחד מספיק לעצמו במקומו והשליש האחר מתחבר עם השליש שעלה שם, ושניהם יחד עולים למעלה עד הכתר דז"א.

והרי איך גם כן ניתן אור דעת המגולה בכתר שלו ועתה נשווה אל החב"ד, כי בכל אחד מהם יש בחי' של ב' שלישים דחסד המגולה אחר שנכפל, אבל שרשו מעיקרא אינו אלא שלישי אחד לבד.

ועתה צריך לידע למה בארבע ראשונות שהם כחב"ד לא עלה רק שלישי אחד בכל אחד מהם, ולמטה בו' קצוות ז"א יש בכל אחד שני שלישים כנז"ל. והטעם הוא כי אין המוחין ממש צריכים הארה כ"כ כמו שצריכים הו' קצוות, וזה מבואר.

והנה עתה יש שני בחי' בכתר, האחד הוא בחי' הת"ת עצמו של התבונה, כלי ואור שבתוכו שהיה בתחלה על גבי ראש ז"א, שהם המוחין שבו מבחי' נה"י שלה שנגמר כניסתם ותקונם בתשלום י"ב שנים ויום אחד כנזכר. ונמצא חצי תחתון של הת"ת שבתבונה רובץ על המוחין דז"א, ועתה בשנת הי"ג נתפשט וירד והקיף את המוחין בכותרת עד מקום החזה כנזכר. בחינה הב', עליית שלישי החסד עד הכתר, וגם זה נעשה בשנת הי"ג עצמו לפי שהכל נעשה בבת אחת, כי כפי שיעור ירידת הכתר עד החזה, כך שיעור עליית החסד מן החזה ולמעלה שהוא מקום הסתום, וזה מתחיל לירד וזה מתחיל

לעלות, ולכן שניהם נעשים ביחד בזמן א' ולא בזה אח"ז. ואם תחבר שנה זו עם הי"ב שנים ויום א', הרי י"ג שנים ויום אחד.

גם יש טעם, כי הנה השליש התחתון שבת"ת הנכפל ועולה עד שלישי העליון שבת"ת כנזכר, צריך עכוב זמן יותר, וזה הוא בחי' יום א' היתר משנת י"ג. אבל עלייתו עם השלישי העליון שבת"ת משם עד הכתר, הוא שוה בירידת הכתר עד שם, ושניהם נעשים בשנת השלשה עשר כנז'. והרי נתבאר גדול ז"א עד תשלום שלשה עשר שנה ויום אחד באר היטב.

(דף פכ ע"א, דרוש א"ב דאטב"ח)

ד"ו, הם בדעת. והנה פירושם כאן הוא הפך מה שנתבאר שם באותיות הקודמות, כי שם היו האותיות הראשונות שבכל זוג מהם היו העיקר, והאותיות השניות היו מחדשות בסוד תוספת כנזכר בסוד א"ט ב"ח ג"ז. אבל כאן בדעת הם להיפך, כי אות השניה היא ו' והיא העיקרית, כי כבר יש בה שש נקודות עיקריות, ואות הראשונה שהיא ד' הם הד' נקודות שנתוספו בה כמו שנבאר, וזהו ד"ו.

וקודם שנבאר עניינם צריך שנבאר לך ענין אחד, והוא כי הנה החסד שבנצח ושבהוד דז"א, אעפ"י שמתפשט בהם בכל הפרקים שבהם, אין זה אלא לעצמו, אבל להאיר בנקבה אין בו כח רק להאיר בפרק העליון שבנצח והוד שהם הו"ב שבנקבה כדי להגדילם. אבל בשארית וקוים ימין ושמאל שבה, שהם החסד והנצח והגבורה וההוד, אף על פי שהארת ב' החסדים ההם מאירים בהם, אין בהם כח להגדילם ממש. ונמצא כי הכח"ב דנוקבא לבדם הם נגדלים ע"י החסדים, אבל מן הדעת שבה ולמטה אין יכולת בחסדים להגדילם, אמנם הגדלתם היא ע"י הגבורות, כי אין הגבורות מתפשטות בכל הנקבה אלא מן הדעת ולמטה כמו שיתבאר, והם המגדילות משם ולמטה, כי גם הם נק' מ"ן וגבורות גשמים כנודע, וכל כך מגדילות הגבורות את הנקבה כמו החסדים לז"א.

ונבאר עתה ענין הגבורות האלו. הנה נודע בענין החסדים דז"א, כי הה' חסדים נשרשים שם תמיד בדעת דז"א, מלבד עיטרא דגבורה אשר שם. ואח"כ הארת החסדים ההם מתפשטת למטה, מחסד ולמטה עד ההוד שבו, אבל שרשם נשאר תמיד למעלה בדעת. ואח"כ אלו החסדים המתפשטים כנזכר, נתוספת מהם עוד הארה אחרת כלולה מה' החסדים ההם, וניתנת ביסוד שבו. ועוד הארה אחרת נמשכת מזו ההארה שביסוד, וניתנת במלכות שבו, ועל ד"ז ממש הוא בענין הה' גבורות אשר בנקבה.

וכבר נתבאר לעיל כי הכתר של הנקבה היא כנגד ב' שלישים תחתונים דת"ת דז"א, והדעת של הנקבה היא באחורי היסוד דז"א, אשר שם ירדו הה' גבורות כנודע. ובבא עת בנין הנקבה יצאו הה' גבורות מן היסוד, וניתנו בדעת של הנקבה העומד באחוריו ממש, ושם נשאר שרשם, ואח"כ הארתם מתפשטת עוד מחסד עד הוד שבה. והארתם השנית נכללה וניתנה ביסוד שבה, והארתם השלישית נכללת וניתנה במלכות שבה. ונמצא עתה

כי בדעת שבה יש מעיקרא נקודה אחת שבה עצמה כנז"ל, ועם ה"ג שבה הם ר' נקודות ממש, ונתוספו לה ד' נקודות מחדש בכח' הגדלה, וזהו ד"ו כנז"ל.

ואעפ"י שנתבאר לעיל, כי החסדים וגבורות נקראים מים המגדילים, ואינם נכנסים בחשבון נקודות ההגדלה, הטעם הוא כי כשאינן בכל ספירה רק חסד או גבורה א', צריכה להגדיל את הספירה ההיא, ולכן אינה נכנסת בחשבון. אבל בדעת שיש שם ה"ג ביחד, והגבורה האחת לבדה היה מספיק להגדילו, לכן הם נכנסים בחשבון הנקודות הנגדלות.

וא"ת, א"כ אינם רק ד' גבורות, כי האחת מהם צריכה להגדיל את הדעת ואינה נכנסת בחשבון, והענין יובן כמה שאמר הכתוב (ויקרא כו, ח) ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רכבה ירדופו. וגם במה שאמרו ז"ל אינו דומה מועטים העושים את המצוה למרובים העושים אותה, כי בהתאסף ובהתקבץ חמישייתם יחד, יש בהם כח להגדיל ולשיכנסו ג"כ הם בחשבון ההגדלה.

שער מאמרי רז"ל

(פרקי אבות, דף טו ע"ד)

[כמו עץ חיים, שער כה, דרוש ג]

שער המצות

(פר' תצוה, דף יח ע"א)

הדלקת המנורה, כתיב ויקחו אליך שמן זית זך וכו' (שמות כז, ט). הנה המנורה היא נוק' דז"א העומדת אב"א עמו, וכל עיקר תיקונה ובניינה הוא ע"י ב' החסדים שבנו"ה דז"א שהם אורות מגולים. וכבר ביארנו עניינם, כי כשיורדים החסדים במרוצה בעת יציאתם מיסוד דאימא אשר בחזה, יורדים בכח ובמרוצה גדולה עד היסוד דז"א, ובכח ההכאה חוזר לעלות בסוד אור חוזר מתא לעילא, ומכח האור חוזר ההוא אז יוצא הארה ההיא לחוץ באחורי הנו"ה וניתנים בנוקבא כנודע, כי אין הנקבה נבנית אלא בסוד אור חוזר ולא באור ישר.

והנה שני הזיתים הם ב' חסדים אשר בנו"ה, בסוד ושנים זיתים עליה וגו' (זכריה ד, ג), ואלו ברדתם ביסוד נכתשים שם ונעשים כתית בכח מרוצת הכאתם שם, כנזכר בזוהר (ח"ג, דף ט ע"ב, רמז ע"א-ב) ובתיקונים (דף יד ע"ב) דכתית איהו מסטרא דצדיק, ומכח הכאתם שם נכתתין ומתפררין ונעשין פירורין, ואז נטחנים שם ויוצא מהם השמן זך שהוא האור הניתן אל הנוק', וז"ש כתית למאור (שמות כז, כ; ויקרא כד, ב). וביאר הכתוב, כי טעם כתישה זו – להעלות נר תמיד, ר"ל שהמלכות הנקראת נר, ימשך לה האור הזה דרך עליה בסוד אור חוזר, ואם לא היה כתית לא היה האור חוזר ממטה למעלה, וכבר נתבאר שאי אפשר להאיר אליה אלא בסוד אור חוזר.

ליקוטי תורה

(פר' תצוה, טעמי המצות, דף סו ע"ב)

מצות הדלקת נרות בשמן זית זך (שמות כז, כ). הנה נודע כי המלכות היא מנורה הטהורה, שהיא אחורי הז"א, וכל עיקר בנינה ותקונה הוא ע"י אותן החסדים מגולים דנה"י דז"א. והנה בארנו בשער דרושי צלם, איך נופלים ויורדים החסדים במרוצה תוך היסוד, ובכח אותו הכאה חוזרים לעלות ממטה למעלה, והענין הוא כי הלא עיקר האור הנוק' אינו אלא אור חוזר ממטה למעלה, כי בעת עלייתם ממטה למעלה אז יוצא הארתם לחוץ מאחורי ז"א מתוך החזה ונותן אל הנוק', ואם לא היה באופן זה לא היה שום בנין אל הנוק' כלל, וזהו אמרו כתית למאור (שמות כז, כ; ויקרא כד, ב), פי' כי זתים הללו שהם ב' חסדים דנ"ה הם מתכתשין תחלה ביסוד דז"א, ולכן כתית מסטרא דצדיק כנוכר בזוהר (ח"ג, דף ט ע"ב, רמז ע"א-ב), כי שם נכתשין בכל של הכאה וירידה ושם מתפררין לפיזורים רבים, ועי"כ יוצא שמן למנורה שהיא הנוק', וז"ש כתית למאור פי' למאור המנורה. וביאר עוד ואמר (שמות כז, כ; ויקרא כד, ב) להעלות נר תמיד, פי' כי בנין הנוק' א"א לעשותו אלא באור חוזר מתחא לעילא כנוכר, ולכן הוכרח להיות כן, וז"ש להעלו' נר כי המ"ל הנקר' נר תעלה אור ממטה למעלה, וזהו להעלות כי תמיד תעלה אור ממטה למעלה.

נהר שלום

(דף כח ע"א)

בענין עליית וכפילת החסדים, ידוע ומפורסם במקומות רבים בספר ע"ח, ובפרט בשער כ"ה דרוש ג' ובשער תיקון הנוקבא בע"ח, ובספר מ"ש יע"ש, שא"א להמשיך הגבורות לדעת דנוק' כי אם אחר המיתוק, וגם המשכת כפל השני חסדים התחתונים דנ"ה לחו"ב דנוקבא כי אם אחר ירידתם וחזרתם למקומם, שהוא אחר ירידת והמשכת הב' צלמי ל"מ בקונה הכל, והמשכת הב' צלמי ל"מ בקונה הכל א"א אם לא אחר ירידת והמשכת הכתר, והמשכת הכתר א"א אם לא ע"י עליית כפילת החסדים, ועי"כ הוא מוכרח לכויין כל אותו הסדר.

(דף כט ע"א, הגהות על הסידור של הרש"ש)

שם אח"ך אחר המשכת הכתר דחו"ב וחו"ג דז"א, קודם כוונת המשכת הצלם דל', אפשר שחסר זה הלשון ולא כתבו הסופר כי הוא כתוב מבחוץ בגליון, וזהו, ויכוין לחלק את השליש דאור החוזר דחסד הנו' דת"ת הנו' דת"ת הנו' דת"ת ש"ע"ג הכתר דנוק' לארבעה חלקים, ולהמשיך עתה חלק אחד מהארבעה החלקים הנו' לכתר דנוק' ע"כ.

שם אחר כוונת ההיו"ת דנה"י דצלם דמ', ד"ה, ואח"כ יכוין להמשיך הה' גבורות מדעת דז"א ליסוד שלו, והם ה' הויו"ת ע"כ כל זה מיותר.

שם ד"ו, לפרצוף דעת דרחל, ויכוין להמשיך מיסוד דז"א הה' גבורות כו', צ"ל השלשים גבורות דאו"א וכללותם וכללות כללותם, לדעות דחו"ב וחז"ג, דב"ן דמ"ה ודב"ן דב"ן, דרחל העומד מאחור כנגד פרק א' דיסוד דז"א כו', מכח ריבוי קיבוץ הגבורות.

תורת חכם

(דף קכט ע"ג)

ואע"פ שכתב הרב בדרוש ג' משער כ"ה שער דרושי הצלם, שמהשליש התחתון דחסד דתפארת נעשו שני הכתרים דזו"ן, כבר כתבתי בכמה מקומות שדרך הרב ז"ל לכתוב אפילו בהפך מהאמת וסומך על המעיין, והוא שכבר כתב שם שהאור ישר של החסדים נשאר במקומו והאור החוזר הוא העולה, א"כ בהכרח שזה השליש שכתב שממנו נעשה כתרים דזו"ן הוא הכפל, והאור החוזר מב' שלישים התחתונים דחסד דתפארת שבין שניהם הוא שלישי א', וחצי התחתון שהוא האור החוזר דשליש התחתון דתפארת ניתן לכתר דנוק', וחצי התחתון שהוא האור החוזר משליש האמצעי ניתן לכתר דז"א.

ומ"ש מורי הרב ז"ל במקום אחר שמהשליש האמצעי ניתן לכתר דנוק', כן כתב על פי פשט דברי הרב שכתב באותו דרוש הנו' וז"ל, גם טעם ב' ליום הנוסף על הי"ג שנה כי הנה השליש התחתון שעלה עד הכתר הוא עולה למעלה משליש התחתון דתפארת, אמנם הכתר לא ירד כי אם עד סיום שלישי העליון דתפארת, ואותו השיעור שבינתיים העודף הוא בחינת יום האחד העודף על הי"ג שנים עכ"ל. א"כ כפי פשוטן של דברים האלו כפל השליש התחתון והעליון של החסד עולה לכתר דז"א, וכפל האמצעי לכתר דנוק', אבל האמת אינו כן אלא כמש"ל, והרב כתב זה הטעם בפירושו אע"פ שאינו אמת וסומך על המעיין.

סידורים

- סידור תפלה להרש"ש – "המודפס" חלק ב, דף סז ע"ב – סט ע"א.
- סידור היר"א כתב יד "נהר שלום" חלק א, עמ' 622 – 625.
- סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" חלק א, עמ' 345 – 349.

מפרשים

- אמת מאר"ץ עמ' צח – קב [על סידור הרש"ש].
- באתי לגני חלק א, עמ' פז – פט.
- דברי שלום דף סה ע"ד.
- הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".
- הוראת שעה עניין הכתר דז"א ונוק', בנד"מ עמ' קכו – קלא.

טוב שם	הלכות תפלה, עמ' יח – יט, הגהות על הסידור, עמ' מז – מז.
מזכיר שלום	מערכות בקבלה, מערכת הכ"ף, אות כב, חלק א, עמ' קצג, מערכת הל', אות יט, חלק א, עמ' רו, על עץ חיים, שער כה, דרוש ג, חלק ב, עמ' קצח.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לג.	
סידור נהר שלום לר' וידאל קוינקא, דף אחרון של שבועות (לפני ברכת הלבנה וכו').	
עלי נהר	אות נא, עמ' נא – נב, עג – עד.
פאת השד"ה	על עץ חיים, שער כה, דרוש ג, כר' א, עמ' עא, ד"ה ושליש א', ושם הערה סב, חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' שא.
פתח עינים	דף לה ע"ב – לו ע"א.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' רח – ריד.
קנין פירות	עמ' ה, עו.
שמחת כהן	סימן עג, דף נה ע"א-ג.
שמן ששון	הגהות בכוונות, דף אחרון בסוף הספר, ד"ה כתב הרב. על עץ חיים, שער כה, דרוש ג.
תורת חכם	דף מז ע"א [בעניין דעת דיעקב ורחל], דף סח ע"ג, דף קכט ע"ג [ולשונו מובא לעיל בחלק מקורות], דף קנה(ב) ע"א [ולשונו מובא לקמן בליקוטי ביאורים].

ביאור סדר הכוונות

חילוק המקור והכפל של החסדים דחו"ג ועליהם לחו"ב וחו"ג דדעת דז"א

הזמנת הכוונה

כל סדר הכוונות הבא – חילוק ועלית חלקי החסדים דחג"ת לחו"ב וחו"ג דדעת של ז"א ועוד לכתרים דזו"ן, אינו מבואר בספר שער הכוונות אלא בספר עץ חיים (שער כה, דרושים ג, ו) ועוד מספר מקומות המובאים לעיל בחלק מקורות.

לאחר שעלו חזרה מהיסוד דז"א ליסוד דאימא המסתיים בחזה דז"א (בסוף שלישי עליון דת"ת שבו), האירו החסדים המגולים (ב' שלישי התחתונים דת"ת ונר"ה) בחסדים המכוסים (חו"ג ושליש העליון דת"ת), נגדלה ונכפלה הארתן כפליים. אז עולים הכפל דחסדים דחו"ג לחב"ד ועוד מחקלי חסד דת"ת לכתרים דזו"ן להגדילם, כשכל חסד נחלק לג' שלישים (ונכפל כנ"ל, כך שכל חסד כלל ו' שלישי חסד בין המקור והכפל שלהם).

מתחילים כאן עם כתובת שהיא כמין הזמנה לסדר הכוונות שעליו חוזרים לאחר מכן עובר לעשייתן, ומתחילים כעת עם עלית כפל החסדים דחו"ג לחו"ב וחו"ג דדעת דז"א.

ולהעלות, מהיסוד דאימא,

הכפל, ולא המקור,

דב' שלישים העליונים דחסד לחכמה, דרך קו הימין דז"א (עץ חיים, שער כה, דרוש ג),

ושליש תחתון, דחסד עולה (ובספר עץ חיים (שם) לא מוזכר אופן עליתו)

לחסדים דדעת, בימין של מוח דעת במקום החסדים אשר שם,

וב' שלישים העליונים דגבורה לבינה, דרך קו השמאל דז"א (עץ חיים, שם),

ושליש תחתון, דגבורה עולה (ובספר עץ חיים (שם) לא מוזכר אופן עליתו)

לגבורה דדעת, בשמאל של מוח דעת במקום הגבורות אשר שם.

נמצא כי ג' מוחין חו"ב ודעת שווים בזה שלכל אחד מהם עולים ב' שלישי חסד – ב"ש חסד בחכמה וב"ש בבינה וב"ש בדעת, אמנם מחסד דחסד עולים ב"ש לחכמה ורק א' לדעת, וכן מחסד דגבורה עולים ב"ש לבינה ורק א' לדעת, וזה כי הדעת אינה ספירה בפני עצמה, אלא הוא בחי' היסוד המזווג ומכריע בין חו"ב בכח אלו ב"ש של חסדים דחו"ג שעלו בו ונתחברו שם, ושניהם חסדים אלא שזה מן החסד דחסד וזה מחסד דגבורה, ועל ידם מכריע הדעת בין חו"ב. ונמצא כי הדעת נחלק לחצאים, חציו הימני עטרה דחסד מצד חכמה, וחציו השמאלי עטרה דגבורה מצד הבינה (עץ חיים, שער כה, דרושים ג, ו; שער ההקדמות, דף מג ע"ד).

לספיי' כחב"ד דז"א מספיקים ב' שלישים בלבד של חסד לכל א', ולשאר הספירה שבו הוצרכו חסד שלם, כי כל החסדים היו תחלה בדעת דז"א, ואעפ"י שאח"כ ירדו ונתפשטו, עדיין שרשם נשאר למעלה בדעת דז"א והוא הארה גדולה ועצומה המאירה בכל רישא דז"א, לכן לא הוצרך רק ב' שלישים מהחסדים להאיר בכל א' מהם, משא"כ בשאר ספירות דגופא דז"א שבהם הוצרך חסד שלם, כי רחוקים המה מן ההארה שבדעת (שער ההקדמות, דף מג ע"ב).

עלית שלישי חסד דת"ת לכתר דזו"ן

הזמנת הכוונה

לאחר עלית החסדים דחו"ג לחו"ב וחו"ג דדעת דז"א, ממשיכים עם עלית חלקי החסד דת"ת שגם הוא נכפל לו' שלישים, ג' לעצמו, ב' לכתר ז"א וא' לכתר רחל. נקדים ונזכיר כי נוסח הכתובת בסידור הרש"ש כאן נראה כסותר את פשט דברי מהרח"ו.

במספר מקומות (עץ חיים: שער הכללים, פרק ו; שער כה, סוף דרוש ג; שער כה, דרוש ו; שער לה, פרק ב; שער ההקדמות: דף מג ע"ג - מד ע"א, עא ע"א, עה ע"ד - עו ע"ב; שער מאמרי רו"ל, פרקי אבות, דף טו ע"ד) מבאר מהרח"ו שלכתר דז"א עולים חצי שלישי התחתון דחסד שבת"ת עם חצי שלישי

עליון דחסד שבת"ת, וכאן בסידור כותב הרש"ש כי לכתר דז"א עולים ב' שלישים העליונים דחסד דת"ת.

הרגישו בזה המפרשים, וחלקם השתדלו ליישב כי מהרח"ו והרש"ש דברו שניהם על דבר א' (או כפי פשט דברי מהרח"ו, או כפי פשט דברי הרש"ש), כשלעומת זה בספר עלי נהר (עמ' נא, בנד"מ עמ' נב) כותב ר' נסים הררי רפול – "ולמעשה הכוונה נלע"ד שיכוין בסתם ב"ש לכתר דז"א", וב"ה נביא מדבריהם בליקוטי ביאורים.

אחר דברי הקדמה אלה נבוא ב"ה לבאר את סדר הכוונה עצמו, והוא שיכוין להעלות **וכ"ש העליונים דאז"ח דת"ת**, הכפל ולא המקור (תורת חכם, דף קכט ע"ג), פשט הסידור הוא כי אותם ב' שלישי חסד דת"ת הם השליש האמצעי ושליש העליון, או לדעת מספר מפרשים (שמן ששון על עץ חיים, שער כה, דרוש ג, אות מא; פתח עינים החדש, ח"ה עמ' רח, רט), והוא כפי פשט דברי מהרח"ו, פי' לאו דווקא ב' שלישים העליונים דחסד דת"ת אלא השליש התחתון (המקור או הכפל, ומהרח"ו אינו מפרט איזה מהם, או שהוא המקור לדעת ר' וידאל קוינקא בסידור נהר שלום, עמוד אחרון של שבועות לפני ברכת הלבנה) עולה עד השליש העליון המכוסה, שאז נגדל גם הוא ונכפל לב' שלישים, ושליש העליון מצרף לשליש התחתון שעלה עליו מלמטה ומתחבר אתו, כך ששניהם הם נקראים כעת ב' שלישים "העליונים", ועולים אותם שני שלישי חסד דת"ת

לכתר דז"א שבת"ת דישו"ת, שממנו נעשה הכתר דז"א (עץ חיים, שער כה, דרוש ה), כך שעל ב"ש חסד דת"ת לכתר דז"א דוגמת החב"ד שבו.

ושליש אז"ח, הכפל ולא המקור (תורת חכם, דף קכט ע"ג; וכן הוא לדעת ר' וידאל קוינקא בסידור נהר שלום, עמוד אחרון של שבועות לפני ברכת הלבנה), והוא הכפל של השליש התחתון **דחסד הנז' דת"ת להעלות ע"ג כתר דנוק'**, ושם נעמד אותו שלישי בסוד אור מקיף ע"ג הכתר דנוק', ומתחלק לד' רביעים שיכנסו בהמשך חלק אחרי חלק לכתר דנוק', **דרך החזה**, פי' עובר דרך הנקב שמאחורי החזה של ז"א (ובליקוטי ביאורים נביא ב"ה מבחר לשונות מוהרח"ו בעניין אותו נקב שדרכו עוברות הארות מז"א לנוק').

חילוק המקור והכפל של החסדים דחו"ג

ועליהם לחו"ב וחו"ג דדעת דז"א

סדר הכוונה למעשה

כנ"ל לאחר כתובת שהיא כמין הזמנה חוזרים לפרטי סדר הכוונות באופן מעשי: מצוירים ד' הוי"ת מנוקדות, ב' בניקוד סגול של חסד וב' בניקוד שבא של גבורה, מתחת לד' הוי"ת בניקוד חו"ב וחו"ג דדעת, כשבאמצע מופיעות כתובות שהן הוראות מעשיות, ולא סידרו כאן לא שמות הכלים דחב"ד ולא שמות מוחין (ועיין באתי לגני, ח"א, עמ' פז).

להעלות אז"ח, וכבר פירט לעיל כי מדובר על הכפל ולא על מקור,

דב' שלישים עליונים דחסד דחסד, ולמטה מצויר שם הוי"ה בניקוד סגול, ויש להעלותם דרך קו הימין דז"א (עץ חיים, שער כה, דרוש ג),
לחכמה דז"א, ולמעלה מצויר שם הוי"ה בניקוד פתח.

להעלות או"ת, הכפל ולא המקור,

דשליש תחתון דחסד דחסד, ולמטה מצויר שם הוי"ה בניקוד סגול, ויש להעלותו (ובספר עץ חיים (שם) לא מוזכר אופן עליתו)

לחסדים דדעת, בימין של מוח דעת, ולמעלה מצויר שם הוי"ה בניקוד המוצא.

להעלות או"ת, הכפל ולא המקור,

דשליש תחתון דחסד דגבורה, ולמטה מצויר שם הוי"ה בניקוד שבא, ויש להעלותו (ובספר עץ חיים (שם) לא מוזכר אופן עליתו)

לגבורות דדעת, בשמאל של מוח דעת, ולמעלה מצויר שם הוי"ה בניקוד המוצא.

להעלות או"ת, הכפל ולא המקור,

דב' שלישים עליונים דחסד דגבורות, ולמטה מצויר שם הוי"ה בניקוד שבא, ויש להעלותם דרך קו השמאל דז"א (עץ חיים, שם),
לבינה דז"א, ולמעלה מצויר שם הוי"ה בניקוד צירי.

עלית ב' שלישי חסד דת"ת לכתר דז"א

סדר הכוונה למעשה

לאחר סדר עלית כפל החסדים דחו"ג לחו"ב וחוו"ג דדעת דז"א, עוברים לסדר עלית שלישי החסד דת"ת לכתר דז"א.

או"ת דב' שלישים עליונים חסד דת"ת, או שהם ב' שלישים עליונים דחסד דת"ת כפשוטו כאן, והם הכפל ולא המקור (תורת חכם, דף קכט ע"ג), או שכנ"ל לפי פשט דברי מהרח"ו, אותם ב' שלישים הם השליש העליון עם השליש התחתון שעלה עליו והתחבר אתו (ומהרח"ו אינו מבאר אם הם המקור או הכפל, וכנ"ל בביאור להזמנת הכוונה כותב ר' וידאל קוינקא בסידור נהר שלום כי עולה מקור של שלישי התחתון), ואם כן יש לכוין בסדר זה: מעלים השליש התחתון לשליש העליון המכוסה, כך ששניהם הם נקראים ב' שלישים "עליונים" (שמן ששון על עץ חיים, שער כה, דרוש ג, אות מא; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רח, רט), עי"ז נכפל הארתו של השליש העליון כפליים, אח"כ מצרף אותו שלישי עליון לשליש התחתון שעלה עליו, ואז עולים שניהם יחד,

עולה לןסידור רחובות הנהר: כתר דז"א שכת"ת דישסו"ת, כי הכתר דז"א נעשה מב' שלישים תחתונים דת"ת דישסו"ת (עץ חיים, שער כה, דרוש ה).

מצוירים ב' שמות הוי"ה מנוקדים בניקוד חולם שהוא כנגד ת"ת, א' מעל הכתובת וא' מתחתיה, זו כנגד חסד דת"ת וזו כנגד ת"ת דישסו"ת שבו הכתר דז"א, ויש לכוין להעלות התחתונה לעליונה דרך או"ת, או אפשר שהשם הוי"ה השני מתחת לכתובת

שייך לכוונה הבאה, או עוד אפשר ששם הוי"ה אחד משמש לב' הכוונות (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רט, סוף ד"ה או"ח דב"ש; עמ' רי, ד"ה הוי"ה בניקוד חולם).

הכתרת ז"א

לאחר שנמשכו כל המוחין גדלות לז"א – נכנסו בו נה"י דיסוס"ת, ועוד לאחר שהמשכנו והעלינו ב"ש חסד דת"ת לכתר שלו שבת"ת דיסוס"ת, מתיישב הכתר של ז"א במקומו – פי' מכתיר אותו ע"י ת"ת דיסוס"ת. ואין זה הכתר הכללי דז"א שיש בו ד' שרשי המוחין דחור"ב חור"ג דכתר, כי עד מגן אברהם אנחנו מתקנים מוח חכמה שבו בלבד, אלא זה כאן הכתר הפרטי די"ס פרטיים דמוח חכמה דכתר שבו כל עסקנו מתחילת העמידה עד עתה (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רט; אמת מאר"ץ, עמ' צח – קב).

כוונה זו היא המשך הכוונה הקודמת ואינה מוזכרת בספר שער הכוונות, והוא כמ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער כה, דרוש ב מ"ק, כללים של חור"ג, כלל ו) – "ע"י עליית החסד [דת"ת לכתר דז"א] יורד ת"ת דאמא להעשות כתר לז"א כנודע, נמצא שאותו חסד גורם כניסת הכתר, ועוד כמ"ש הרש"ש בספר נהר שלום (דף כח ע"א), וז"ל: א"א להמשיך הגבורות לדעת דנוק' כי אם אחר המיתוק, וגם המשכת כפל השני חסדים התחתונים דנ"ה לחור"ב דנוקבא כי אם אחר ירידתם וחזרתם למקומם, שהוא אחר ירידת והמשכת הב' צלמי ל"מ בקונה הכל, והמשכת הב' צלמי ל"מ בקונה הכל א"א אם לא אחר ירידת והמשכת הכתר, והמשכת הכתר א"א אם לא ע"י עליית כפילת החסדים, וע"כ הוא מוכרח לכוין כל אותו הסדר, עכ"ל.

ובספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, אות ז, דף לה ע"ב) מעתיק ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו את דברי הרש"ש הנ"ל, ומוסיף – "הרי הראת לדעת איך זה תלוי בזה וצריך לכוין כל זה אפילו שלא נזכר בספר הכוונות הוא מוכרח".

אחר דברי הקדמה אלה נבוא ב"ה לבאר את סדר הכוונה עצמו, והוא שיכוין **להמשיך הת"ת דיסוס"ת**, לאחר שהמשכנו החסדים לכתר דז"א שהוא אותו ת"ת דיסוס"ת,

עם שרשי המוחין שבו, שרשי המוחין הם תמיד בכתר, והם שרשי המוחין שבכתר של מי שנמצא תחתיו, והם ד' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' עסמ"ב וד' שמות אהי"ה מלאים העולים בגי' קס"א קס"א קמ"ג קנ"ה, כנגד ד' בחי' – חור"ב וחור"ג דדעת (שער הכוונות, דף לח ע"א),

לכתר, פירושו לתוך הכתר,

דפנימיות דפנימיות דז"א, זו היא בחינתה של כוונה זו,

[דאח' ופנים דאח' (סידור רחובות הנהר)], כתר הפרטי של אותן ב' בחי' מוחין שהמשכנו עד כאן, והן ב' בחי' כנגד יסוס"ת. ואם לא נאמר כך אז קצת קשה כיון שלא המשכנו עד עתה כי אם המוחין דחכמה דכתר, ועדיין חסרים ג' שרשי המוחין דבינה וחור"ג דכתר

שנמשכים רק בסוף הברכה הראשונה ולאחר הברכות האמצעיות ע"י הכריעות וזקיפות של מודים ולך נאה להודות.

מצוירים בחי' נרנח"י נשמת המוח שהם ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים, כאן בניקוד קמץ כנגד כתר, כפולים כיון שזה הקו האמצעי שהוא תמיד כפול, מעל בחי' מוחין – ד' שמות הוי"ה מלאים העולים בגי' עסמ"ב ועוד ד' שמות אהי"ה מלאים העולים בגי' קס"א קס"א קמ"ג קנ"ה כנ"ל, והם מצוירים מעל ג' כלי כתר דז"א שבו ממשיכים המוחין עם נשמת המוחין הנ"ל, ואין לשכוח לכיון כוונה שלימה – פי' שעוד מלובשים בהם אור הטעמים ואור א"ס ב"ה.

גם הנרנח"י כפול היותו זה של קו האמצעי (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רי), המוחין הם ד' שמות כנגד ד' בחי' חו"ב חו"ג, וגם הם כפולים ימין ושמאל כנגד ישו"ת (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' ריא; ועל זה עיין כאן בהמשך בעניין בחי' המוחין והלבושים).

בסידור היר"א לא ציירו שמות מוחין כלל, אלא ציירו ג' נרנח"י כפולים בניקוד קמץ כנגד נה"י החדשים דישו"ת מעל ג' כלי כתר דז"א.

ויש לכיון שאותו שם הוי"ה בניקוד חולם המצויר בכוונה הקודמת כנגד ת"ת דישו"ת שבו כתר דז"א, נמשך עם המוחין ונשמת המוחין לג' כלי כתר דז"א (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רט, סוף ד"ה או"ח דב"ש; עמ' רי, ד"ה הוי"ה בניקוד חולם).

אפילו שרק החלק התחתון של הת"ת דישו"ת נעשה כתר לז"א, אין מצוירים כאן רק חלק של שם הוי"ה כנגד אותו חלק מאורות הת"ת, היות והוא יורד כגוף א' מעל רישא דז"א.

המוחין דאימא הם בערך לבושים למוחין דאבא, כי פנים דאח' הוא כמו ג"ר לאח' דאח' שהוא כו"ק אליו, והם כנגד או"א, כמו שו"ק הוא לבוש לג"ר (דברי שלום, שאלה כא, דף ג ע"א; עלי נהר, אות כח, עמ' כג; שמן ששון, דרושי פסח, דרוש ב, אות יח; פתח עינים, תיבת מגן אברהם, דף מ ע"ב-ג; פתח עינים החדש, ח"ג, עמ' צא; שם, ח"ה, עמ' קסג). ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' רי – ריא) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ואם כן צריך להבין, דאם גם פה כוונתו שהקס"א וכו' הם הלבושים, אם כן היה צריך לעשותם מלמטה למוחין ולא מן הצד בצד שמאל, וגם היה צריך לעשות את הכל כפול, פעם ליש"ס ופעם לתבונה, עכ"ל וכו' נביא יותר מלשונו בליקוטי ביאורים.

ונציין כי ישנה מחלוקת בין השד"ה (איפה שלימה, שער לידת המוחין, פרק ג, אות ג, דף לד ע"א) לר' יהודה פתיה (בית לחם יהודה, שער לידת המוחין, פרק ג), בנוגע לעניין מאיפה מתחילות פנימיות וחיצוניות הכתר, מגולגלת או מת"ת דפרצוף שמעליו (עיין גם מזכיר שלום, מערכת הכ"ף, אות ו, חלק א, עמ' קפב – קפג; עיין פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רט – רי).

תיקון הכתר דנוק'

לאחר שעלו ב' שלישי חסד דת"ת לכתר דז"א, נשארים מאותו חסד דת"ת ד' שלישים (לפי פשט דברי מהרח"ו: חצי שלישי עליון, המקור והכפל של השליש האמצעי, וחצי שלישי תחתון; ולפי פשט הסידור ודברי בעמ"ס תורת חכם (דף קכט ע"ג): חצי שלישי עליון, חצי שלישי האמצעי (המקור), המקור והכפל של השליש התחתון), ג' מהם נשארים לשמש לת"ת דז"א עצמו, וא' מהם – חצי שלישי התחתון – עולה ע"ג הכתר דנוק' (המקור או הכפל, כי בדברי מהרח"ו אינו מבואר איזה מהם נמשך לכתר דנוק', ועפ"י דברי ר' וידאל קוינקא בסידור נהר שלום (בסוף שבועות לפני ברכת הלבנה) הוא הכפל; וגם עפ"י דברי בעמ"ס תורת חכם הנ"ל עולה הכפל לכתר דנוק'), ואותו שלישי אינו נכנס כולו בפעם א' לכתר דנוק' אלא נמשך בכמה פעמים, כי שם נחלק אותו שלישי חסד דת"ת לד' חלקים הנמשכים לתוכו בד' זמנים שונים, וזה כי א"א שיתוקן הכתר שלה לגמרי עד שיתוקן כל פרצופה (עץ חיים, שער לד, פרק ו; מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ו, דף נב).

להעלות או"ח [דשליש תחתון] (סידור רחובות הנהר) דחסד דת"ת, הכפל ולא המקור (לדעת בעמ"ס תורת חכם, וכן הוא לדעת ר' וידאל קוינקא בסידור נהר שלום כנ"ל), ואח"כ מאיר אל האחור דז"א,

ע"ג כתר דנוק', ושם נעשה צלם א' על ראשה בסוד אור מקיף, כמו שיש צלם אחד על הדכורא, ומשם נכנס מעט מעט כל בחי' ובחי' (עץ חיים, שער לה, פרק ב),

ולחלק את השליש דאו"ח דחסד הנו' דת"ת שע"ג הכתר דנוק', כי לא ימשך לתוכו בפעם א',

לארבע חלקים, כל א' מאותם ד' חלקים יכנס בנפרד לכתרה, ומתחילים כאן **ולהמשיך עתה חלק א' מד' חלקים**, הרביעי הא',

לכתר דנוק', להגדילו, ושאר ג' רביעים עומדים מעל רישא דנוק' בבחי' או"מ ויכנסו לכתר שלה בתיבות הבאות.

מצויר שם הו"ה בניקוד חולם כנגד אותו רביעי דחסד דת"ת, מעל ג' כלי כתר דנוק' שבתוכו נמשך אותו רביעי א' של שלישי חסד דת"ת.

השלמת הצל"ם דז"א

ע"י המשכת ב' מקיפים ל"מ דצל"ם

לאחר השלמת המשכת המוחין דשיסו"ת לתוך ז"א – נה"י דישו"ת שהם בחי' צ' דצל"ם, ולאחר תיקון הכתר דז"א, אנו ממשכים על רישא דז"א ב' מקיפים שהם ב' בחי' ל"ם דצל"ם – חג"ת וחב"ד דישו"ת, ומקום כוונה זו הוא כאן כמ"ש הרש"ש בספר נהר שלום (דף כח ע"א) – "והמשכת הב' צלמי ל"מ בקונה הכל א"א אם לא אחר ירידת והמשכת הכתר".

כוונה זו אינה מוזכרת בספר שער הכוונות אלא עניינה מבואר בספר עץ חיים (שער כג, פרקים ב – ד; שער כה, פרקים ד – ה), והיא המשך הכוונה הקודמת, כמ"ש הרש"ש בספר נהר שלום (דף כח ע"א) הנ"ל.

ובספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, אות ט) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם להמשיך ל"מ דיסו"ת ע"ג רישא דז"א ע"כ. זה פשוט ומבואר בשער הכוונות דרוש ו' דק"ש ד"ה ועתה וכו', וסוף דרוש ב' דתפלת השחר [ש"ך פי"א], ועיין בע"ח שכ"ג פ"ג שכתב, כי כיון שנכנסו כבר הנה"י דאימא בסוד מוחין שבתוכו, וגם נמשך הת"ת דאי' בסוד כתר לראש צדיק ז"א באחרונה, כמ"ש שם בפ"ז, אז בודאי נשאר בחי' מקי' ל"מ שהם בחינת חג"ת וחב"ד דיסו"ת מקי' על הראש ז"א, ועיין עוד שם פ"ד, עכ"ל לענייננו.

בסידור המודפס (ח"ב, דף סח ע"א-ב) כתוב לכוין

להמשיך ל"מ דיסו"ת, בחי' חב"ד וחג"ת דיסו"ת,

מקיפים ע"ג רישא דז"א, והם מקיפים הפרטים של מוח חכמה דכתר, כמו שהכתר דז"א הנ"ל בכוונה הקודמת הוא הכתר פרטי של מוח חכמה דכתר שבו כל עסקנו מתחילת העמידה עד עתה (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רט; אמת מאר"ק, עמ' צח – קב).

ומצוירים אותם ב' המקיפים דיסו"ת כד' פרצופי נרנח"י, בסדר זה: מ' דיס"ס, ל' דיס"ס, מ' דתבונה ול' דתבונה, כך שלדעתו יש לכוין המקיפים דיס"ס ואח"כ המקיפים דתבונה.

בסידור היר"א (סידור נהר שלום, ח"א, עמ' 623 – 624; סידור כוונות הרש"ש, ח"א, עמ' 346 – 347) מצוירים ג' פרצופי נרנח"י כפולים – חב"ד דל' חג"ת דל' ונה"י דל', כולם דיסו"ת, ואח"כ מצוירים ג' פרצופי נרנח"י כפולים נוספים – חב"ד דמ' חג"ת דמ' ונה"י דמ', כולם דיסו"ת, כך שלדעתו יש לכוין המקיפים ל' דיסו"ת ואח"כ המקיפים מ' דיסו"ת.

ובסידור רחובות הנהר סידרו אחרת:

יכוין

להמשיך מ' דיסו"ת, בחי' חב"ד דיסו"ת,

מקיפים ע"ג רישא דז"א, וכנגדם מצויר פרצוף נרנח"י כפול.

ועוד יכוין

להמשיך ל' דיסו"ת, בחי' חג"ת דיסו"ת

מקיפים ע"ג רישא דז"א, וכנגדם מצויר פרצוף נרנח"י כפול.

ושמעתי שכוונתם שיש לכוין להמשיך המקיף ל' לפני המשכת המקיף מ', לכן לכוין מה שמצויר מתתא לעלאה.

כנגד ב' בחי' ל"ם דצל"ם מצוירים ב' פרצופים שלמים של נרנח"י – י' זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים בניקוד כחב"ד חג"ת נה"י, כפולים כנגד ישו"ת, והקו האמצעי כפול כי הוא כלול מב' קווים ימין ושמאל, וצריך לכוין להמשיך אותם מעל רישא דז"א.

נציין כי כנגד כל מקיף מצויר פרצוף שלם – י' זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים כנ"ל, ולא רק ג' שמות אהי"ה הוי"ה כנגד ג' ספי' דישו"ת (חב"ד או חג"ת), וזה כיון שכל א' מספי' חג"ת וכן כל א' מספי' חב"ד מתחלקת לג' פרקין, לכן הם ביחד ט' בחי', עם עוד בחי' כתר מעליהן.

ובספר פתח עינים (ח"ה, עמ' ריב) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: הביאור הוא פשוט, דהרי בכל מקום מבואר דמוחין דאבא מתלבשין בתוך מוחין דאימא, ואם כן מה שסידר המוחין דאבא מקודם הוא משום שנכוין להמשיכם לתוך מוחין דאימא, ואחר כך נמשיכם ביחד לראש ז"א, ונמצא דמוחין דאימא נכנסו באמת ראשונים לז"א, מדאין כלום מפסיק ביניהם לכלי הז"א. ומה שכתב בהקדמה לל"ם דאבא, מקיפים ע"ג רישא דז"א, תהיה הכוונה גם כן כך, שמקודם ממשיכים דאבא לאימא ואח"כ שניהם לראש ז"א. ועיין פת"ע ל"ב ע"ג ד"ה ובענין וש"ש ח"ג דף מ' ע"א, ואם כן הכוונה כאן היא להמשיך ל"ם דאבא תוך ל"ם דאימא ואח"כ על ראש ז"א, ומ"ש כאן בל"ם דאבא לראש ז"א הוא על שם סופו. ובבאתי לגני פ"ח סוע"א כתב אחרת, דנראה פשוט שההמשכה היא מלמטה למעלה, תחילה ל' דתבונה ואחריו המ' ואחריו ה' דיש"ס ואחריו המ', עכ"ל.

ועיין עוד את דברי המפרשים שנביא ב"ה בליקוטי ביאורים.

המשכת וחילוק החסדים דנו"ה לזו"ן

לעיל ראינו כי התחילו להתחלק החסדים דחג"ת – לחו"ב וחו"ג דדעת וכתר דז"א, ועוד חלק מהחסדים דת"ת לכתרים דזו"ן, וכעת חוזרים לעניין התפשטות שאר החסדים שהם החסדים דנו"ה.

עם יציאתם מהיסוד דאימא נכפלו החסדים דנו"ה כל א' לו' שלישים (ג' שלישים של מקור וג' שלישים של כפל), ולאחר שירדו ליסוד דז"א עלו חזרה משם בסוד או"ח ליסוד דאימא וגרמו בקיעתו כנ"ל, וכעת יורדים אותם ב' חסדים דנו"ה חזרה למקומם בנו"ה דז"א, ואח"כ לחו"ב דרחל שהם כנגד הפרקים העליונים דנו"ה דז"א מאחוריו.

סדר כוונה זה אינו מוזכר בספר שער הכוונות, אלא עניינו מבואר בספר עץ חיים (שער כה, דרושים ג, ו; שער לד, פרקים א, ו; שער לה, פרקים ב, ה).

יכוין

לחזור ולהוריד הכפל, שעלה בז"א מיסודו,

שהוא או"ח דחסדים דנו"ה, שכנגדם מצוירים ב' שמות הוי"ה בניקוד חיריק וקובוץ,

שעלו ליסודות דישסו"ת, מהיסוד דז"א כנ"ל, **להורידם לנ"ה דז"א**, להכניסם לג' כלים דנו"ה דז"א.

כנגד אותם ב' חסדים דנו"ה מצוירים ב' שמות הוי"ה בניקוד חיריק וקבוץ שהם כנגד נצח והוד, מעל ג' כלי דנצח וג' כלי הוד דז"א, שבהם יורדים החסדים הנ"ל.

אותם חסדים דנ"ה ע"י חזרתם בוקעים לנ"ה, וגורמים הכאה ויציאת האור משם שעובר לחו"ב דנוק', ואז משם מתפשטים למטה בב' הקוים – ח"ן בצד ימין וג"ה בצד שמאל דנוק' (עץ חיים, שער לד, פרק ו).

וכל עיקר תיקונה ובניינה של הנוק' הוא ע"י ב' החסדים המגולים דנו"ה דז"א (בנוסף לה' גבורות כידוע), בחי' שני זיתים בסוד ושנים זיתים עליה וגו' (זכריה ד, ג), הנכתשים ברדתם במרוצה ביסוד דז"א ונעשים שם כתית בכח מרוצת הכאתם, ואז נטחנים שם ויוצא מהם שמן זך שהוא האור הניתן אל הנוק', וז"ש כתית למאור (שמות כז, כ; ויקרא כד, ב), טעם כתישה זו – להעלות נר תמיד, כי הנוק' הנקראת נר תעלה אור ממטה למעלה, והיא המנורה העומדת אחר באחור עם ז"א, ונמשך לה האור הזה דרך עליה ממטה למעלה בסוד אור חוזר, ואם לא היה כתית לא היה האור חוזר ממטה למעלה (שער המצות, פר' תצוה; ליקוטי תורה, פר' תצוה, טעמי המצות).

יכוין

להמשיך, מן החסד המתפשט בנצח דז"א והנחלק שם לג' שלישים,

ג"ש דאו"ח דחסד דנצח, בחי' כפל (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' ריב – ריג, עפ"י מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ד, דף נא ע"ד), חסד שלם, וכנגדו מצויר שם הוי"ה בניקוד חיריק, **לחכמה דנוק'**, ומצוירים ג' כלי חכמה דנוק', שבו נשאר השליש העליון דחסד דנצח, **ומשם להמשיך הארת הבש"ת לחסד ונצח דנוק'**, השליש האמצעי דחסד דנצח נמשך וניתן בחסד דנוק', והשליש התחתון דחסד דנצח נמשך וניתן בנצח דנוק', ולא מצוירים כאן כלי חסד ונצח דנוק'.

ויש עוד להמשיך מן החסד המתפשט בהוד דז"א והנחלק שם לג' שלישים, **וג"ש דאו"ח דחסד דהוד**, חסד שלם, וכנגדו מצויר שם הוי"ה בניקוד קבוץ, **לבינה דנוק'**, ומצוירים ג' כלי בינה דנוק', שבו נשאר השליש העליון דחסד דהוד, **ומשם להמשיך הארת הבש"ת לגבורה והוד דנוק'**, השליש האמצעי דחסד דהוד נמשך וניתן בגבורה דנוק', והשליש התחתון דחסד דהוד נמשך וניתן בהוד דנוק', ושוב לא מצוירים כאן כלי גבורה והוד דנוק'.

נציין כי לא מפורט כאן איך עוברים החסידים מנו"ה דז"א לחו"ב דנוק' העומדת אתו אחר באחור (בפרט נזכיר כי הימין שלה מאחורי השמאל שלו, והשמאל שלה מאחורי הימין שלו). מה שכתוב כאן או"ח קצת קשה, אולי צ"ל הארה דאו"ח, שזה כאן עברה לנוק' דרך דפנות בבחי' אור ישר.

אם עיקר הבנין של פר' נוק' הוא ע"י חסדים וגבורות כפי מה שמבאר מהרח"ו בדרוש א"ב דאטב"ח, כאן רואים שחסדים דנו"ה באים להכות בנו"ה דז"א, וגורמים יציאת הארות מאותם נו"ה דז"א העוברות לחו"ב דנוק' ומתפשטים בכ' קווים ימין ושמאל – חח"ן ובג"ה שבה.

תיקון הדעת דיעקב

בתיבת א"ל עליון תיקנו בחי' כתר ליעקב, ואח"כ בתיבת טובים תיקנו ב' מוחין חו"ב ליעקב, וכעת באים לתקן לו מוח דעת הנעשה כנגד היסוד דז"א מלפניו ע"י הארת יסוד דאבא הנכנס עתה למטה בז"א, והיסוד הזה נקרא כ"ל כנודע, כי כל בחי' כל הוא ביסוד (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

היסוד דאבא הוא בחי' האור שקדם לעולם והיה מאיר מסוף העולם עד סופו, ר"ל כי הוא מתפשט ומתגלה בו"ק ז"א הנקרא עולם, ואח"כ גנוז הקב"ה לצדיקים בתוך היסוד דז"א בסוד אור זרוע לצדיק (תהלים צז, יא), ר"ל בתוך היסוד הנקרא צדיק (שער הכוונות, שם).

כאשר יוצא אור הנ"ל מיסוד דאבא כדי להוציא כנגדו פר' יעקב, אין כל האור יוצא להיותו גנוז בתוך היסוד דז"א, אלא נשאר אור בתוך היסוד דז"א כמנין טוב גנוז שם, וזה סוד אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי כו' (תהלים כג, ו), כי היסוד ההוא הוא שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב והוא גם גי' חסד, והוא מתפשט ויוצא אל יעקב חוץ מחשבון טוב שאינו מתפשט אלא נשאר גנוז תוך יסוד דז"א כנ"ל (שער הכוונות, שם).

יכוין

לתקן דעת דיעקב, ומפרט מה מקומו,

לפני פ"ע דיסוד דז"א, כי יעקב עומד לפני נה"י דז"א, אחור בפנים, ומקום מוח דעת דיעקב הוא בקו האמצעי כנגד הפרק העליון של היסוד דז"א,

ולהמשיך חשבון הכ"ל משם ע"ב, שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב הוא כנגד יסוד דאבא, ומהם ניתן אל יעקב אורות כמספר הכל, אם תסיר חשבון הכל מן ע"ב ישאר בגי' טוב, כי השאר שהם בגי' טוב נשאר גנוז לצדיקים כנ"ל,

דיסוד דאבא, כי הארות דאבא נמשכות ליעקב והארות דאימא לרחל,

ולהמשיך ע"ב דיסוד דאבא (סידור רחובות הנהר), הוספה זו בסידור רחובות הנהר אינה

מסידור היר"א ואינני יודע מה מקורה, ומחקו אותה בהוצאות מאוחרות,

ולהמשיך ג"כ ה"ח מיסוד הנו', וכנגד ה' חסדים מצוירים ה' שמות הוי"ה בניקוד חג"ת נו"ה,

לדעת דיעקב, ומצוירים ג' כלי דעת שלו (כוונה זו אינה מוזכרת בספר שער הכוונות, ועיין מ"ש בליקוטי ביאורים).

מצויר שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב כנגד היסוד דאבא (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' ריד, סוף ד"ה ולהמשיך גם), מעל ה' שמות הוי"ה בניקוד חג"ת נו"ה כנגד ה' חסדים מיסוד

דאבא, מעל ג' כלי דעת דיעקב, וצריכים לכויין כי רק מספר הכ"ל אורות נמשך מאותו שם ע"ב שהוא כנגד היסוד דאבא, ושנשאר בו מספר טו"ב אורות.

תיקון י"ג תיקוני דיקנא דיעקב

פר' יעקב הוא פר' דכורא ויש בו בחי' דיקנא קדישא. התיקון הא' דיי"ג תיקוני דיקנא נקרא אל, וכעת, בתיבת קונה הכל העולה בגי' פשוט ומלא של שם א"ל, צריך לתקן ביעקב בחי' דיקנא.

יכוין

לתקן י"ג תיקוני דיקנא דיעקב, שהוא פר' דכורא,

כי קונה הכל גי' א"ל פשוט ומלא, וגם עולה בגי' רי"ו ביחד,

והוא תיקון הראשון, של י"ג תיקוני דיקנא הנקרא א"ל כידוע,

ואחריו לתקן כל הי"ג, תיקוני דיקנא, כמו שבתיבת הא"ל המשכנו הארה לתיקון א' דדיקנא דז"א בלבד, ואחריו נתקנו שאר י"ג תיקונים, כמ"ש (שמות לד, ו) אל רחום וחנון כו'.

מצוירים שם א"ל פשוט ומלא – א"ל א"ל למד – כנגד תיקון הראשון כנ"ל, ועוד רשומים השמות של שאר י"ג תיקוני דיקנא.

תיקון הדעת דרחל

בתיבת א"ל עליון תיקנו כתר לרחל, ואח"כ בתיבת טובים תיקנו ב' מוחין חו"ב לרחל ע"י האותיות ב"ח וג"ז דאטב"ח, וכעת באים לתקן לה מוח דעת ע"י האותיות ד"ו דאטב"ח כמבואר בספר עץ חיים (שער לה, פרק ה), ספר שער ההקדמות (דף פב ע"א) וספר מבוא שערים (שער ו, ח"א, דרוש ז, דף נג).

מוח דעת דרחל נעשה כנגד היסוד דז"א מאחוריו מן הה"ג דאימא הנרמזים באות ה' מן הכל (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב), וזה לאחר כניסת החסדים, שאין הגבורות נכנסות בה עד שיגמרו כל החסדים להכנס בה, לכן נכנסו תחלה כל החסדים ונתפשטו בכל קו ימין ובכל קו שמאל ובכתר שבה כנ"ל, ואח"כ יוצאות הגבורות מהיסוד דז"א וניתנות אל הדעת שלה המכוון כנגד היסוד מאחוריו כנ"ל (עץ חיים, שער לד, פרק ו).

ובספר שער המצות (פר' שמיני, דף כ ע"ב) מבאר מהרח"ו על אותן ה' גבורות, וז"ל: ונודע שאחר שנתמתקו כולם ביסוד דז"א, אז יוצאות מאחורי היסוד לחוץ וניתנים בדעת הנקבה העומד שם ממש. והנה כאשר הם נכללות יחד לפי שנתמתקו, ויוצאים וניתנים בדעת הנקבה, ולא שלטו בהם החיצונים, אלא כולם יחד שלימות הולכות שם בחיבור אחד, אז הם כשרות וטהורות, ואם לאו אינם טהורות אעפ"י שנתמתקו כיון ששלטו בהם החיצונים, ולכן להכיר זה צריך סימן טהרה שני, והוא מפרים פרסה, כי פ"ר הם חמש גבורות מנצפ"ך הניתנות אל הנקבה הנקראת אדנ"י כמנין ס"ה, להורות כי כל החמש

גבורות יחד כולם מתחברות וניתנות בנקבה, ולא חסר מהם דבר כי החיצונים לא שלטו בהם, עכ"ל.

יכוין

להמשיך מיסוד דז"א, דרך אחריו, והעניין הוא כי הארות דאבא נמשכות ליעקב והארות דאימא לרחל כנ"ל, וכיון שהיסוד דאבא הוא ארוך ומתלבש ביסוד דז"א לכן נמשכות ההארות דאבא ליעקב מיסודו המלוכש ביסוד דז"א, אמנם היסוד דאימא קצר ומסתיים בחזה דז"א, לכן ההארות יוצאות ממנו ונכנסות קודם כל ליסוד דז"א, ואח"כ נמשכות משם לרחל,

ה"ג, אותן ה' גבורות שירדו ליסוד דז"א ונמתקו שם ע"י החסדים המגולים, ומאז נשאר שם, ובספר נהר שלום (דף כט ע"א, הגהות על הסידור של הרש"ש) כתוב – "צ"ל השלשים גבורות דאז"א וכללותם וכללות כללותם לדעות ... דרחל ... מכח ריבוי קיבוץ הגבורות",

לדעת דרחל, העומדת מאחורי היסוד דז"א,

ולחקן דעת הנו', שהוא בבחי' נקודת מלכות בלבד, ונגדל ע"י האותיות ד"ו דאטב"ח, ופירושו הוא כך: ה' כנגד ה"ג עם עוד א' כנגד נקודה דמל' דדעת עצמה והרי יחד ו' של ד"ו, ועוד נגדל ד' חלקים נוספים,

ונשלם ליי"ס, מדה שלמה, כי עי"ז נעשה דעת דרחל מנקודה לספי' הכלולה מי' נקודות.

כנגד ה"ג מצוירים ה' שמות הוי"ה מנוקדים בניקוד חג"ת נו"ה, מעל ג' כלי דעת דרחל, ועוד רשומים לידם ב' אותיות ד"ו דאטב"ח, ופי' הוא כנ"ל כי ו' נקודות יש בה וד' באים מחדש, כי בדעת אנו מונים הה"ג עם הנקודה של חלקה עצמה שהיה לה מתחלה – הרי ו', ומגדילים ד' אחרים הרי ד"ו (עץ חיים, שער לה, פרק ה; שער ההקדמות, דף פב ע"א; מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ז, דף נג).

זה כאן תיקון הדעת דנוק' דאחור, והדעת דנוק' דפנים מתקנים בהמשך בברכה הא"ל הקדוש.

רמזים נוספים

תכוין מלת קונה ברחל שהוא גי' אהיה דמלוי יודין, שהוא הנק' צלם דז"א מצד אימא, ומלת הכל ביעקב שהוא אבא הויה דמלוי יודין שהוא גי' ע"ב (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

גם תכוין כוונה כוללת לשלשתן במלת הכל, והוא כי עתה יש בחי' ה' ליעקב [...], והוא כי הנה יעקב לוקח הארת מן או"א, ומן אבא לוקח ג' מוחין שהם חב"ד, אבל מן אימא אינו לוקח אלא הארת ב' מוחין בלבד, לפי שהנשים דעתן קלה כמשי"ת באות כ' של הכל, ונמצא שחמש הארות לקח יעקב.

ואות כ' של הכל תכוין בה אל רחל, כי הנה עתה לוקחת ב' מוחין בשלימות' משא"כ במלת גומל חסדים טובים כנ"ל, לפי כי עתה שנגמר אבא ליכנס נמצא, כי עתה המוחין שלה הם בשלימות'. והנה הם שני מוחין בלבד שהם חו"ב שבה, כי דעת אין בה לפי שהדעת מצד אימא הם בחי' חו"ג והחסדים נתפשטו בו"ק דו"א, ולא נשאר לה רק הה"ג, וה"ס ה' היות שעולים בגי' ק"ל בסוד נשים דעתן קלה כנו' בזוהר פ' שלח לך. ובאות ל' מן הכ"ל תכוין אל הג' מוחין עלאין דמצד אבא הנמשכין עתה בז"א כנ"ל (שער הכוונות, שם).

ליקוטי ביאורים

בעניין ב' בחי' אור החוזר – מקור וכפל – של החסדים

בספר באתי לגני (ח"א, עמ' פז) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל בקצרה: (טז, ב) להעלות אור חוזר וכו'. ואחרי הל"מ כ' להוריד הכפל שהוא או"ח וכו'. וכן בכוונת הטבילה דלי"ש בכל כוונה וכוונה כתוב להעלות הכפל שהוא אוה"ח. ומשמע שאין אוה"ח עצמו נכפל, אלא שהוא עצמו הכפל וכו'. וכפי הנז' שאוה"ח לא נכפל אלא הוא הכפל עצמו וכו'.

אחז"ר נדפס הס' מזכיר שלום וראיתי שכ' בפ"ג [ח"ב, עמ' קצז] ופ"ו [ח"ב, עמ' רא] דשכ"ה במפ' שהם ב' דברים או"ח בפ"ע, והכפל בפ"ע עש"ע. ולע"ע שאין הזמן מוכשר לעיין כפי הצורך הנני רושם בע"ה למזכרת שאפ"ל, שכשעלה האו"ח מיסוד דו"א, וכל חסד הוא כפול, חלק הבשת"ת והנו"ה הלכו כ"א למקומו, והכפל הוא שעלה להגדיל החס' הסתומים, ואח"כ נתחלק הכפל הזה, של הבשת"ת לכתרי זו"ן, ושל הנויה ירדו לנו"ה דו"א ומשם לחו"ב דנוק'. ולפ"ז א"צ למ"ש לק' בד"ה לחזור ולהוריד וכו' ועוד הוא כמ"ש וכו'. ובע"ה בל"נ אולי בהגהות ע"ח נרשום עוד בזה בס"ד, עכ"ל.

שם (ח"ב, עמ' קפד) כותב הוא ז"ל, וז"ל: בקונה הכל, אחר כפל החסדים והגדלת ז"א לגמרי, נמשך כפל ב"ש חסד הת"ת לכתרו, וחלק הא' מד' חלקי כפל השליש האחר לכתר דנוק'. וזה מתאים למה שהביא הרדב"ש ז"ל בד"ב ע"א מש' כ"ה דכתרי זו"ן נעשים ביחד, עכ"ל.

בעניין עליית כפל החסדים דחו"ג לחב"ד דז"א

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' פז) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל בקצרה: (טז, ב) עליית כפל החס' דחו"ג לחב"ד. מסודר היות מנוק' פתח צירי ומוצא. ולכאו' צ"ל, דלמה לא סידר במקום זה הכלים דחב"ד.

ורז"ל כ' בפ"ג דשכ"ה כי המים המגדלים את האילן הם החס' וכו' דוגמת המים וכו' ועולין ממטה למעלה להגדילו ע"ש. ומה שייך הגדלה בהיות דמו'. והיה נראה לר' כפמ"ש רז"ל עוד בפרק הנז' וז"ל, כי שם בראשו כל האורות סתומים תוך נה"י דתבונה

וכו', לכן צריך בחם חס' מגולים וכו' כדי להאיר את האורות כולם הסתומים וכו'. ואח"כ בסוף העמוד כ' עוד רו"ל וז"ל, או"פ שלהם עולה ונכנס בפני' המו' והדעת וכו' והאו"מ עולה ומקיפם מבחוץ וכו', ובזה מתרבה אור המו' מאד מאד מבית ומיחוץ, וגם ז"א עצמו מקבל הארה מהם בלי מחיצת נה"י דתבונה עכ"ל [מהרח"ו].

והרש"ש זיע"א תפש את העיקר שעולים למו', וממילא גם ז"א עצמו היינו הכלים מתגדלים. כ"נ לכאו' לו'. אמנם עדיין ק' שהיה צריך לסדר שמות מו' ולא היות מנוק' הבאים מא"ס, וי"ל בדוחק. היעב"א, עכ"ל.

בעניין עלית ב' שלישי חסד דת"ת לכתר דז"א

כנ"ל בביאור סדר הכוונה, נוסח הכתובת בסידור הרש"ש בעניין איזה שלישי חסד דת"ת עולים לכתר דז"א נראה כסותר את פשט דברי מהרח"ו, ונזכיר ב"ה כאן את דבריהם ומדברי המפרשים בעניין זה.

במספר מקומות (עץ חיים, שער הכללים, פרק ו; שם, שער כה, סוף דרוש ג; שם, שער כה, דרוש ו; שם, שער לה, פרק ב; שער ההקדמות, דף מג ע"ג – מד ע"א; שם, דף עא ע"א; שם, דף עה ע"ד – עו ע"ב; שער מאמרי רו"ל, פרקי אבות, דף טו ע"ד) מבאר מהרח"ו שלכתר דז"א עולים חצי שלישי התחתון דחסד שבת"ת עם חצי שלישי העליון דחסד שבת"ת. ושם עוד כותב במפורש כי בת"ת דז"א עצמו נשארים ב' שלישים האמצעים של החסד דת"ת – מקור וכפל – בב' שלישים התחתונים דת"ת, עם עוד הכפל של השלישי העליון שנשאר הוא בשלישי עליון דת"ת (עץ חיים, שער כה, דרוש ג; ועוד).

לכן השלישי התחתון דחסד שבת"ת נחלק לשנים, חציו ניתן בכתר רחל וחציו עולה בכתר דז"א, בסוד ב' מלכים משתמשין בכתר אחד, ובסוד (זכרי' יד, ז) והיה יום אחד הוא יודע לה' לא יום ולא לילה, אלא שכתרו גדול מכתרה, כי לכתרו עולים ב' שלישי אור וכתרה חצי שלישי אור (עץ חיים, שער כה, דרוש ג; ועוד), ועוד כך שלכתר דז"א עולים ב' שלישים דחסד כמו שעולים לכל א' מג' ראשונות חב"ד שבו שהם המוחין, שבכל א' עולים ב' שלישים (עץ חיים, שער כה, דרוש ג; שער ההקדמות, דף מג ע"ב; ועוד).

לעומת זה, בסידור כוונות כותב הרש"ש לכוין כי לכתר דז"א עולים או"ח דב' שלישים העליונים דחסד דת"ת.

והרגישו בזה המפרשים, כמ"ש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בספר שמן ששון על עץ חיים (שער כה, פרק ג, אות מד, ח"ב, דף ט ע"ד), וז"ל בקצרה: עיין בכוונת קונה הכל, דשם כתב הרב שר שלום סדר התחלקות החסדים דלא כמ"ש כאן בפרקין כנראה למדקדק וכו', וכבר עמד בזה הרב ת"ח בד' קכ"ט באורך, עכ"ל.

בספר תורת חכם (דף קכט ע"ג) מבאר ר' חיים דליה רוזה, וז"ל: ואע"פ שכתב הרב בדרוש ג' משער כ"ה שער דרושי הצלם, שמהשלישי התחתון דחסד דתפארת נעשו שני הכתרים

דז"ן, כבר כתבתי בכמה מקומות שדרך הרב ז"ל לכתוב אפילו בהפך מהאמת וסומך על המעיין, והוא שכבר כתב שם שהאור ישר של החסדים נשאר במקומו והאור החוזר הוא העולה, א"כ בהכרח שזה השליש שכתב שממנו נעשה כתרים דז"ן הוא הכפל, והאור החוזר מב' שלישים התחתונים דחסד דתפארת שבין שניהם הוא שלישי א', וחצי התחתון שהוא האור החוזר דשליש התחתון דתפארת ניתן לכתר דנוק', וחצי התחתון שהוא האור החוזר משליש האמצעי ניתן לכתר דז"א, עכ"ל, וכנ"ל הוא כמ"ש הרש"ש בסידור כוונות.

ונמצאנו למדים מהנ"ל כי ב' דעות ישנן בעניין איזה ב' שלישי חסד דת"ת עולים לכתר דז"א. הדעה הא' והיא פשוט דברי מהרח"ו, היא ששליש התחתון דחסד דת"ת עולים עם שלישי העליון דחסד דת"ת לכתר דז"א, ושליש תחתון לכתר דנוק', ונשאר שלישי עליון דחסד דת"ת וב' שלישים האמצעים דחסד דת"ת לת"ת עצמו (ומהרח"ו אינו מפרט על איזה שלישים מדובר, אם הכפל או המקור). הדעה הב' המובאת כאן בסידור הרש"ש, והיא כמ"ש ר' חיים דילה רוזה בספר תורת חכם הנ"ל, היא שכפל של ב' שלישים העליונים דחסד דת"ת הם העולים לכתר דז"א, הכפל של השליש התחתון דחסד דת"ת ניתן לכתר דנוק', ונשאר ג' שלישים המקורים של חסד דת"ת לת"ת עצמו.

בכתבי המפרשים נמצאים מספר פירושים בדברי מהרח"ו ודברי בעמ"ס תורת חכם המיישבים ב' דעות הנ"ל, כל א' באופן אחר.

בספר שמן ששון על עץ חיים (שער כה, דרוש ג, אות מא, ח"ב, דף ט ע"ג) מפרש ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם גם טעם ב' ליום א' הנוסף על השנה כי הנה השליש החסד תחתון שעולה עד הכתר, הוא עולה יותר מלמטה מסיום ת"ת ז"א שלישי תחתון אשר שם ואמנם וכו'. והנה דברי רבינו צריך פירוש, והנה צריך שתקרא תחילה עד סוף הפרק שכ' רבינו בסדר כפל החסדים, והנה ב"ש תחתונים המגולים נעשו ד' שלישים, וב' מהם הספיק למקומם, וב' תחתונים שלישי א' נעשה ממנו כתר רחל ושלישי א' עלה עד שלישי עליון דת"ת המכוסה ונגדל גם הוא, ושלישי א' נשאר במקומו, ושלישי א' נצטרף עם זה השלישי שעלה מלמטה מהחזה בכתר דז"א וכו'. והשתא זה פירוש דבריו, כי הכפל שבחסד העולה עד הכתר, תחילה עולה בשליש הת"ת התחתון דז"א אחר ירידתו ביסוד, אח"כ עולה יותר מלמטה מסיום ת"ת דז"א השליש התחתון אשר שם וכפל לשונו. והשתא נמצא שמה שעלה הכפל הנז', הוא שלישי אמצעי של הת"ת, עכ"ל.

בחלק "הגהות בש' הכוונות" שבסוף ספר בן מכבד אב (דף לו ע"ב-ד (והוא ח"ב של ספר כה מעשיו הגיד לעמו); ועוד צולם בסוף דפוס צילום שו"ת שמחת כהן, דף אחרון) מעתיק ר' מסעוד הכהן אלחדאד את דברי ר' חיים דילה רוזה בספר תורת חכם הנ"ל, וז"ל: כתב הרב ז"ל בע"ח בשער כ"ה דרושי הצלם פ' ו' וז"ל בעמוד ג', ונשלים ענין הכפל כי זה החסד שבת"ת גם הוא נכפל לר' שלישים, ג' לעצמו וב' לכתר דז"א וא' לכתר דנוק' וכו'. קשה הרי לקמן סומך ונראה כתב, ובמ"ש כי משליש תחתון דחסד הת"ת נכפל לב' שלישים, ושלישי א'

עלה לכתר ז"א ושליש א' עלה לכתר נוק' ובזה תבין וכו'. משמע דשליש אחד נחלק לשניהם שנכפל ושליש א' ז"א ושליש א' נוק', ולעיל כתב שב' עלה לכתר ז"א וא' לכתר דנוק' וצ"ע. ושוב ראיתי להרב תו"ח ז"ל דף קכ"ט ע"ב שהקשה אותה והוא ז"ל תי' וז"ל, כבר כתבתי בכמה מקומות שדרך הרב ז"ל לכתוב בהפך מהאמת וסומך על המעיין, והוא שכבר שם שהאור ישר של החסדים נשאר במקומו, והאור החוזר הוא העולה, א"כ בהכרח שזה השליש שכתב שממנו נעשה כתרים לזו"ן הוא הכפל. והאור החוזר מב' שלישים התחתו' דחסד דת"ת שבין שניהם הוא שלישי א' וחצי התחתון שהוא האור החוזר דשליש התחתון דת"ת ניתן לכתר דנוק' וחצי התחתון שהוא האור החוזר משליש האמצעי ניתן לכתר דז"א עכ"ל [של בעמ"ס תורת חכם].

וצ"ע להבין דבריו ז"ל, ואפשר דכוונתו ז"ל עמ"ש הרב [מהרח"ו] בדרוש ג' [של שער כה בספר עץ חיים] והובאו בדברי הרב תו"ח אח"ך בענין יום אחד הנוסף על הי"ג, דפשט דברי הרב ז"ל שעלה לכתר ז"א שלישי עליון ושליש תחתון יע"ש. א"כ זהו כוונתו ז"ל שחצי שלישי האמצעי שהוא הכפל וחצי שלישי תחתון שהוא האור החוזר נחלק בין שניהם, וחצי שלישי אמצעי שהוא אור החוזר דשליש אמצעי לקח ז"א, ר"ל לבד הכפל של שלישי עליון, הם בן הכל ב' שלישים שעלו לכתר דז"א, ומ"ש הרב ז"ל ששליש א' חלקו לכת' של שניהם, ר"ל חצי התחתון וחצי האמצעי שבין שניהם שלישי א', זהו שכתב משליש א' נעשה כתר לשניהם כמ"ש הרב תו"ח ז"ל, נ"ל לקוצר דעתי מ"ך יצ"ו, עכ"ל.

בספר פאת השד"ה (על עץ חיים, שער כה, דרוש ג, כו"א, עמ' עא) מובא מתוך עץ חיים של הרי"מ – ר' יעקב מונסא, בשם השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: ד"ה ושליש א' עלה עד שלישי עליון דת"ת וכו'. נ"ב, פירוש כפל של שלישי האמצעי, ובזה אתי שפיר מ"ש הרש"ש ז"ל בכוונת קונה הכל יעויין שם, עכ"ל.

ושם (שם, הערה סב) בהערת שוליים רוצה הרי"מ הלל ליישב שבספר עץ חיים כותב מהרח"ו "עפ"י ערכין" ובסידור כותב הרש"ש "כפי האמת", וז"ל: עיין שם בתו"ח ותראה דלכאורה אומר כתירוצו של השד"ה ז"ל. ואולי לזה כיון לומר השד"ה, והוא דוחק קצת. ועל כל פנים נלע"ד ששני הנביאים מתנבאים כאחד, וביאור כוונתם הוא כך, דמאחר שהג' בחינות אור ישר דג' שלישים הם המעולים והג' בחינות אור חוזר דג' שלישים הם הגרועים, א"כ נוכל לומר דכפי סדר המעלות והערכין שהג' בחינות אור ישר הם שלשתם למעלה, והג' בחינות אור חוזר הם למטה מהם על הסדר. דהיינו שבשליש עליון דת"ת עומדים אור ישר דשליש עליון ושליש אמצעי, ובשליש אמצעי בחציו העליון עומד אור ישר דשליש תחתון ובחציו הב' אור חוזר דשליש עליון, ובשליש האחרון עומדים אור חוזר דשליש אמצעי ודשליש תחתון. והשתא מוכן הכל, דמ"ש הרב ז"ל דמשליש תחתון דת"ת נעשו כתרים דזו"ן, וכן מה שנתן טעם ב' ליום א' הנוסף להשליש חסד תחתון דת"ת לעלות וכו', בזה דיבר הרב ז"ל עפ"י הערכין הנ"ל, דכפי זה עתה נמצא דבשליש תחתון דת"ת עומדים אור חוזר דשליש אמצעי ואור חוזר דשליש תחתון, ומהם נעשו כתרים דזו"ן, ולהשליש ההוא הוצרך יום א' לעלות. ודברי

מוהרש"ש ז"ל שבסידור הם כפי האמת בפשטות ולא דיבר בערכין אלו, ושפיר כתב בקונה הכל דעולים ב"ש העליונים דאור חוזר דת"ת להכתר דז"א והשליש תחתון לכתר דנוק', ודו"ק, עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' רח) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: וזה מ"ש כאן, וב"ש העליונים דאו"ח דת"ת וכו', דר"ל שלישי תחתון שעלה לעליון ועוד שלישי עליון גופא, הם עלו לכתר, וקרא אותם ב"ש עליונים, עכ"ל. ושם בהמשך (ח"ה, עמ' רט) שוב כותב, וז"ל: או"ח דב"ש עליונים דת"ת וכו'. כלומר, מחסד הת"ת עולה לכתר דז"א, ב"ש עליונים דת"ת, ור"ל שלישי אחד עליון בצירוף שלישי תחתון שעלה לעליון ונצטרף אליו, כמו שביארנו הכל למעלה, עכ"ל.

עוד נציין כי בסידור נהר שלום (דף אחרון של שבועות, לפני ברכת הלבנה) כותב ר' וידאל קוינקא, כי "כפל דשליש תחתון דחסד דת"ת נקרא שלישי שני ... כפל שלישי תחתון דת"ת שנקרא שלישי אמצעי בערך שלישי תחתון".

מדברי המפרשים הנ"ל מצינו בפרט ב' ישובים שונים, שמשניהם יוצא כי מהרח"ו והרש"ש מדברים מאותם ב' שלישי חסד דת"ת שעולים לכתר דז"א:

א. שלישי האמצעי המוזכר בסידור הרש"ש הוא השלישי התחתון דחסד

דת"ת שעלה ממקומו (שמן ששון על עץ חיים, שער כה, דרוש ג, אות מא; פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רח, רט), כך שלכתר דז"א עולים השלישי התחתון והשלישי העליון דחסד דת"ת, והרש"ש מכנה אותם בשם ב' שלישי העליונים,

ב. מהרח"ו דיבר "עפ"י הערכין" (אור ישר דג') שלישים הם המעולים ואור חוזר דג')

שלהם הם הגרועים וכו'), ודברי הרש"ש בסידור הם "כפי האמת", כך שמ"ש בסידור הרש"ש שלכתר דז"א עולים ב' שלישים העליונים דחסד דת"ת הוא כפשוטו (פאת השד"ה, על עץ חיים, שער כה, דרוש ג, הערה סב, כר' א, עמ' עא).

ועוד נזכיר מה שמבאר ר' נסים הררי רפול בספר עלי נהר (עמ' נא, בנד"מ עמ' נב), וז"ל: גם כתוב בסידורים להעלות או"ח דב"ש עליונים דת"ת לב"ש ת"ת דישסו"ת. והנה לכאורה אין נראה כן מסוף פ"ג מדרושי הצלם וז"ל, דב"ש הת"ת התחתונים נכפלו ונעשו ד' שלישים והב' עליונים מהם הספיקו במקומם וב' תחתונים שלישי א' לכתר דרחל ושלישי א' עלה עד שלישי א' המכוסה שנכפל גם הוא ונצטרף גם הוא עמו ועלו בכתר דז"א עכ"ד.

דמבואר דכתר דז"א לקח מאו"ח דשליש עליון ותחתון, וכתר דרחל משליש תחתון הנשאר, ונשאר לז"א שלישי האמצעי או"י ואו"ח שבו וגם או"י דשליש המכוסה, ועיין

בפרק ב' משער הירח, ועיין בספר דברי שלום הנד"מ בדף ט' ע"ג [בנד"מ דף ט' ע"א שאלה ע"ה] שכתב בהדיא כן.

שו"ר מ"ש הרב בדרושי השבועות שכתב בסתם שב"ש המגולים נכפלו וחציו עולה למעלה לכתר דז"א וחציו לכתר דנוק', והבין ש"ש ז"ל דברים אלו במ"ש בסידור ודלא כדמשמע מפרק ג' הנז"ל. אך זו היא שקשה, כי ש"ש ז"ל עצמו בכונת השבועות כתב בדרך אחר כי אור החוזר דש"ת ושליש עליון דת"ת עולה לכתר דז"א, ואו"ח דשליש אמצעי היא לכתר דנוק', ולא ידעתי איך יתפרנס לשון הרב לפי זה. ולא עוד אלא שדבריו סתראי נינהו, ומהתימה על הרב דברי שלום שלא הרגיש בדברי הרמ"ז ש"ש ז"ל במ"ש בסידורו גב' המקומות הנזכרים.

ולמעשה הכוונה נלע"ד שיכוין בסתם ב"ש לכתר דז"א ושליש א' לכתר דנוק', עכ"ל.

ועיין עוד מ"ש ר' רפאל אברהם שלום מזרחי ידיע שרעבי בספר דברי שלום (שאלה עה, דף ט ע"א), ר' אליהו סלימאן מאני בספר מזכיר שלום (על עץ חיים, שער כה, דרוש ג, ח"ב, עמ' קצח; מערכת הכ"ף, אות כב, ח"א, עמ' קצג; מערכת הל', אות יט, ח"א, עמ' רו).

עוד בעניין השליש התחתון דחסד דת"ת הניתן לכתרים דזו"ן

בסידור נהר שלום (דף אחרון של שבועות, לפני ברכת הלבנה) כותב ר' וידאל קוינקא, וז"ל: מדכתב הרב שלישי תחתון דת"ת נכפל לשנים, ושליש א' לכתר דז"א וא' לכתר דנוק', ודאי שמה שלוקח ז"א הוא השורש של השליש התחתון, והכפל של השליש תחתון נתן לנוק' שכן הוא בנו"ה, ששורש השני חסדים דנו"ה עיכב לעצמו, והכפל דשני חסדים דנו"ה נתן לחור"ב דנוק', עכ"ל.

בעניין הכתרת ז"א

ג' בחי' בכלי כתר

בספר עץ חיים (שער כה, דרוש ה) מבאר מהרח"ו, וז"ל: ואמנם הכתר הוא מב' בחי' חיצוניות ופנימיות שהם מוחין עליונים גמורים, ואותן המוחין שבתוכו הם עליונים מאד מאד לאין קץ על המוחין דז"א הנקרא חב"ד, וכל זה עומד למעלה מן המוחין הנקרא חב"ד. ואמנם חיצוניות הכתר הזה לבד הוא מתפשט ונמשך למטה בסוד הגלגלת, להקיף ולהכתיר המוחין תחתונים הנקרא חב"ד. וכבר נודע כי מבשרי אחזה אלוה (איוב יט, כו), וחביב אדם שנברא בצלם אלקים (אבות ג, יד), והנה אין אנו רואין כיוצא בזה באדם התחתון. אך הענין כנ"ל כי הכתר דז"א אינו כולל מכללות הז"א עצמו כלל, כי כל העצמות והכלים כולם הם מתבונה עצמה אשר עיקרה עומדת למעלה או"מ על ראשו בלנתן מוגבל, וסיום חיצוניתה מתפשט למטה בסוד גולגלת להקיף המוחין הנקרא חב"ד, וזו הגולגלת ניכרת ועומדת למטה, אך לא עיקרית הכתר הנשאר למעלה בסוד

או"מ בלתי מורגש, וכן הוא באדם התחתון כי הכתר שלו או"מ בלתי מורגש, וניכר רק חיצוניתו המתפשט למטה בסוד הגולגלת וכמ"ש בע"ה, עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' רט – רי) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ולמדנו מכאן, כי ישנם ג' בחי' בכלי כתר שהם חיצוניות הכתר, ועל גביהם יש פנימיות הכתר עם שורשי המוחין שבתוכם, וע"כ צייר כאן לקמן את ג' כלי הכתר שהם החיצוניות, ועל גביהם את הת"ת דישסו"ת עם שורשי המוחין שבו הנכנסים לכתר דפנימיות דפנימיות דז"א. אך עדיין לא נתרצה קושייתנו דהרי שני שלישי ת"ת דישסו"ת הם הם בעצמם כתר דז"א, א"כ מה הלשון אומרת, לכתר דפנימיות דפנימיות, כמו כן מה הפירוש של כתר דפנימיות דפנימיות. אם כוונתו למ"ש לעיל לשון הרב ז"ל, די ש פנימיות הכתר ויש חיצוניות הכתר ושורשי המוחין הם לפנימיות הכתר, א"כ היה צריך לומר לכתר דפנימיות ולא לפנימיות דפנימיות, ואם נאמר דבכלל לא נחת להכי, אלא מה שכתב לכתר דפנימיות דפנימיות, הוא משום דכל כוונה זו היא בסדר הפנימיות דפנימיות, א"כ למה דוקא הזכיר זה לגבי כתר דז"א ולא לגבי ת"ת דישסו"ת וכדומה. וצ"ע, אך עיין לקמן בד"ה להמשיך הת"ת וכו'. מה שנביא בשם האש"ל אודות הכתר דז"א דפנימיות, עכ"ל.

בעניין הכתרת ז"א

כתר פרטי דאח' ופנים דאח'

המפרשים שואלים מה הוא אותו כתר שממשיכים לז"א עם שרשי המוחין, היות ועדיין לא נמשכו לז"א כל המוחין דחו"ב חו"ג דכתר, בפרט אלה שנמשיך בכריעות וזקיפות בהמשך העמדיה, וניתן לשאול אותה שאלה על ב' המקיפים שממשיכים ע"ג רישא דז"א. בכתובת שבסידור מוסיפים ומפרטים על אותו כתר שהוא כתר דאח' ופנים דאח', ופי' כתר פרטי דז"א של אלו ב' בחי' מוחין שנמשכו לז"א עד עתה.

בספר אמת מאר"ץ (עמ' צח) מובא, וז"ל: מה שכתב להמשיך הת"ת דישסו"ת (ר"ל שהם אור פנימי דאחור) עם שרשי המוחין שבו לכתר וכו', ועיין שם דכתב שהד' שורשים עסמ"ב וקס"א קס"א קמ"ג קנ"א. צ"ע גדול לפק"ד, שאלו הם חו"ב ועדיין חסד ב' שרשים אחרים שהם אהו"ה דעסמ"ב ואה"ו דעסמ"ב שהם חג"ת, עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' רט) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ודע, דאין זה הכתר הכללי דז"א שיש בו חו"ב חו"ג ועד מגן אברהם וגם הלאה אנחנו מתקנים מוח חכמה שבו, אלא דזהו כתר הפרטי דז"א די"ס פרטיים דמוח החכמה הנ"ל, עכ"ל.

בעניין הכרתת ז"א

פרטי סדר המשכת הכתרים

בפירוש איפה שלימה על אוצרות חיים (שער המוחין, פרק ג, אות ב, דף לו ע"א-ב) מבאר השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: שם ויהיה שיעורו כמו ב"ש ת"ת דאימא. הנה בכאן יש לחקור מ"ש הרש"ש ז"ל בנה"ש דף כ"ב ע"א בהנד"מ וז"ל, שא"א להמשיך הגבורות לדעת דנוק' כ"א אחר המיתוק וגם המשכת ככל השני חסדים התחתונים דנו"ה לחו"ב דנוק' כי אם אחר ירידתם וחזרתם למקומם שהוא אחר ירידת והמשכת הב' צלמי ל"מ בקונה הכל, והמשכת הב' צלמי ל"מ א"א אם לא אחר ירידת והמשכת הכתר, והמשכת הכתר א"א אם לא ע"י עליית כפילת החסדים עכ"ל [הרש"ש].

וא"כ כיון שהמשכת הכתר א"א אם לא ע"י עליית כפילת החסדים, ועליית כפילת החסדים הוא אחר גמר כניסת צאדי דאבא, כמבואר בשער הכוונות בדרוש העמידה בתיבת קונה הכל, וכך סידר הרש"ש בסידור בכוונת תיבת קונה הכל. א"כ יש להבין באיזה זמן לוקח הז"א מוחין דכתר שלו בשליש תחתון דת"ת דאימא דוקא, כיון דכניסת הצד"י דצלם דאבא בז"א קודם בוא לו מוחין דכתר דמצד אימא, וכתב הרב כשבאין מוחין דאבא לוקח שני שלישים מת"ת דאימא למוחין דכתר שלו.

ונלע"ד דמ"ש רז"ל כאשר נכנסים בו אח"כ גם המוחין דמצד אבא יהיה הכתר שלו אורך שני שלישים, ר"ל לכשיבואו לו מוחין דכתר דמצד אבא אז מתגדל הכתר למצד אימא ויהיה שיעור שני שלישים, שאחר כניסת כל הצד"י דצלם דאבא וירידת החו"ג ועליית החסדים בסוד אור חוזר, ממשיכים בחי' כתר דז"א שהוא שלישי ת"ת דאימא, ואח"כ נמשך גם שלישי ת"ת דאבא בבחי' כתר לז"א, ואז נגדל כתר שלישי ת"ת דאימא שהוא בחי' כתר לז"א ונעשה שיעור שני שלישים, והגם שבסידור בתיבת קונה הכל כתוב המשכת שני הכתרים דאו"א ביחד, מוכרחים אנו לומר שנכנסים זה אחר זה בכתר דז"א, תחילה כתר דמצד אימא ואחר כך כתר דמצד אבא, עכ"ל.

ועיין עוד מ"ש הוא ז"ל שם (שער המוחין, פרק א, אות ב, דף לה ע"א).

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' פח) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: אמנם עי' באש"ל דל"ו סוע"א שהסדר הוא, שנכנס צ' דצלם דאי' ואחריו דאבא, ואחר עליית החס' בא כתר מצד אי', ואז הוא ש"ת דאי', ואחריו כתר דמצד אבא גם ש"ת דת"ת שלו, ואז נגדל שת"ת דאי' ונעשה שיעור ב"ש, עכ"ל.

בעניין הכרתת ז"א

שמות שרשי המוחין

בספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' רי – ריא) מאריך ר' שריה דבליצקי לבאר, וז"ל: והנה בתוך הכתר ישנם שרשי המוחין חו"ב חו"ג דאותו פר', וכנוכר בע"ח שער כ"ג פ"א ופ"ז

ושעה"כ ל"ח ע"א ועוד, ועל כן סידר גם השרשי מוחין שבכתר, ומה שסידר ד' שמות עסמ"ב וד' שמות קס"א קס"א קמ"ג קנ"א, זה מעט קשה, דכאן נראה לכאורה דמכיון שהכתר הזה הוא מישסו"ת, על כן סידר העסמ"ב עבור כתר הבא מיש"ס והקס"א קס"א וכו' עבור כתר הבא מאימא תבונה. ובאמת הלא ידוע ומפורסם בכל מקום שהמוחין בין דאבא בין דאימא הם עפ"י רוב עסמ"ב, והקס"א קס"א וכו' הם רק לבושי המוחין מבחי' נה"י דאימא, וכמו שכתב להדיא בדף ל"ח ע"א, והנה הר' מוחין הם ד' הויות עסמ"ב כנודע והם מלובשין תוך נה"י דאימא עלאה שגם היא בחינת ארבעה שמות אהיה כנודע, ובחי' אלו הארבע מוחין הנמצאים בכתר וכו', ע"כ.

ועיין עוד בשעה"כ פ' מע"ד ופ"א ע"א ופ"ב ע"ג ופ"ז ע"ב, שהמוחין הם עסמ"ב והלבושים קס"א וכו'. וע"ע בש"ש ח"ג דף ק"ו ע"ב אות ח"י, ושם באה"ד אבל לבושין אמיתיים דנה"י דאימא הם ד' אהי"ה קס"א קס"א וכו', וכ"ה לקמן בסידור בדף צ"ה ע"ב שכתובים המוחין עסמ"ב ותחתיהם הלבושים, לבוש לכל מוח. ובסידור היר"א שם עשה אותם משולבים.

ואם כן צריך להבין, דאם גם פה כוונתו שהקס"א וכו' הם הלבושים, אם כן היה צריך לעשותם מלמטה למוחין ולא מן הצד בצד שמאל, וגם היה צריך לעשות את הכל כפול, פעם ליש"ס ופעם לתבונה.

ונארה דסבירא ליה כאן כפשט שסודר בסידור, ששרשי המוחין דכתר דיש"ס הם עסמ"ב, ושרשי הכתר דתבונה הם קס"א קס"א וכו'. ומצינו דוגמא כעין זו בספירת העומר (בסידורי ספירת העומר דף ו' ע"א) יכוין להמשיך עשר הויות דחו"ג וכו', העשר הויות הם חו"ג דאבא והעשר אחוריים דאהיה הם חו"ג דאימא וכו', ע"כ, ועיין שם בפת"ע דף פ"ו ע"ד דלא מצא המקור לזה, עי"ש. ואני בס"ד מצאתי המקור והוא בפרע"ח שער חג המצות פרק א' בד"ה מ"ב וז"ל, שם והנה י' הויות הם ה"ח וה"ג וי' אהיה במרובע וכו' הם ה' חסדים וה"ג מאימא, ע"כ, ובגליון פרע"ח שלי הוספתי שם תיבה אחת דהיינו, י' הויות הם ה"ח וה"ג מאבא, דבלי זה אין הדברים מובנים שם. ואם כן מצינן כעין דוגמא משם, שמצד אבא הם הויות, ומצד אימא הם אהיה, ולכן אפשר לומר דגם כאן הוא כן לגבי שורשי המוחין, שמצד אבא דהיינו יש"ס הם הויות, ומצד אימא תבונה הם אהיה דקס"א וכו'.

ועיין בפת"ע ל"ה ע"ב אות ז' די"ל דקס"א וכו' אלה הם בנה"י החדשים שגם הם נעשים חלק בכתר דז"א ע"כ, ואתי שפיר שהם בכתר והם גם בנה"י.

ועיין באתי לגני פ"ח ע"א ד"ה להמשיך, שהביא משם האש"ל ד' ל"ה ע"א שער המוחין פ"א אות ב' שכתב, שבכחי' הפנימיות יש לו לז"א כתר מבחי' עצמו ות"ת דאימא מתרוקן כמו הנה"י ונכנס בתוכו, אבל בבחי' חיצוניות כתרו הוא ת"ת דאימא שנעשה כתר על ראשה, ע"כ, עכ"ל.

בעניין הכרתת ז"א

נה"י החדשים דאימא

עניין הנה"י החדשים דאימא והכרתת ז"א מבאר מהרח"ו בספר עץ חיים (שער כג, פרקים ב – ד; שער כה, פרקים ד – ה).

בספר שמן ששון על עץ חיים (שער כג, פרק ה, אות ד) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ועיין בכוונת קונה הכל בסדר המשכת הכתר דז"א מת"ת דישסו"ת ונמשכים הנה"י דא"י החדשים דרך אחר ז"א דכל כוונה ההיא הוא בפנימיות דפנימיות, עכ"ל.

ובספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, אות ז, דף לה ע"ב) כותב הוא ז"ל, וז"ל: שם להמשיך הת"ת דישסו"ת עם עצמות שורשי ד' מוחין שבו לכתר דפנימיות דפני' דמ"ה וב"ן דז"א ע"כ. ועי"ז נמשכים נה"י החדשים ויורדים אחורי רישא דז"א מאחורי לאה עד החזה, עכ"ל.

שם (שם, אות ז [השני]) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: שם להמשיך ולהשלים התפשטות חלק עליון הנז' דישסו"ת עם עצמות שורשי ד' מוחין לכתרים וכו', כך כתוב בספרינו, אמנם בספרים ישנים כתוב באופן אחר ז"ל, להמשיך הת"ת דישסו"ת עם עצמות שורשי ד' מו' שבו לכתר דז"א. ולפי גירסה ספרינו נראה לפרש שהוא בבחינת נה"י החדשים הנעשה משליש דת"ת דאימא, ועיין בע"ח שכ"א פ"א ושכ"ג פ"א ופ"ב יע"ש"ב, אך מלת חלק עליון לא זכיתי להבין.

ובענין בחי' הנה"י החדשים דישסו"ת המגיעים לכנגד אחורי ב"ש העליונים דת"ת דז"א כנז' בהק' הסדור כאן, הנה בע"ח בשער כ"ג ושכ"א פ"א ובשכ"ה פ"ה ובכ"מ, לא כתב רבינו בחינת נה"י החדשים אלו אלא באי' ולא מי"ס, ושם בשער כ"א פ"א כתבתי בזה דעד"ז הוא ג"כ ביש"ס הנקר' שניהם אימא יע"ש, ועיין במלת למען שמו באות ג' מ"ש, עכ"ל.

ועיין מ"ש ב"ה בהמשך בחלק על סדר הכוונות של תיבת למען שמו.

בעניין כוונה נוספת מסידור הארוך

בספר עלי נהר (דף טז ע"ב, אות נא [בנד"מ עמ' נא – נב]) מבאר ר' נסים הררי רפול, וז"ל: גם מ"ש בסידור הארוך ומסיום נה"י החדשים מאירים ג' מ"ב דעס"מ בכתר רחל שהוא רבוע אדני, עיין בזה בפ"א ובפ"ה מדרושי הצלם, ובשער הפסוקים פרשת חוקת. אך כתוב בפרק א' מדרושי הצלם דהג' מ"ב הנזכרים הם בדעת עליון דז"א, ולא בנה"י החדשים שהוא סוד הכתר דז"א. ואחד מן החברים תירץ לזה דהתם בדרוש א' מדבר בכללות הצלם כולו, של"מ דצלם קרי ליה בחינת חו"ב, וט"ס דז"א חב"ד חג"ת נה"י דז"א קרי ליה דעת תחתון, ממילא דעת עליון דקאמר התם היינו כתר דז"א שתחת הל"מ המקיף על ט"ס דז"א.

והנה עדיין קשה ממ"ש הרב שם וזה הדעת העליון זהו הנרמז בו' דואלהי יעקב, והתם מדבר על הדעת העליון הפרטי דז"א. ואולי מטעם זה השמיטו כוונה זו מהקצר ולא כתבו כי אם במלת למען שמו ולהמשיך סיום נה"י החדשים דישסו"ת לתוך כתר שלה, והם הם הדברים שכתבם הרב סוף דרוש ה' מדרושי הצלם, אף שבארוך כתב גם כוונה זו שלכאורה יתו"ר נפי"ש דהיינו הך כוונה שכתבה למעלה, עכ"ל.

בעניין חילוק שלישי או"ח דחסד דת"ת לכתר דנוק'

עיין מ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער לד, פרק ו) ובספר מבוא שערים (שער ו, ח"א, דרוש ו, דף נב ע"ב-ג).

בעניין הכתרת הנוק' והמשכת הגבורות

בספר עץ חיים (שער לד, פרק ו) מבאר מהרח"ו, וז"ל: דע כי אע"פ שלמעלה ביארנו כי חצי שלישי אור של חסד דת"ת דז"א הניתן בכתר של הנוקבא הוצרך שנה א' לכנוס, עכ"ז לא נכנס כולו ביחד בשנה ראשונה אלא בכמה פעמים, והוא כי נחלק חצי שלישי ההוא בד' חלקים, וכאשר נכנסו ב"פ תחתונים דנ"ה דז"א בתוכה אז נכנס חלק א' מן חסד בכתר שבה, וכשנכנסו ב"פ אמצעים נכנס חלק ב', וכשנכנסו ב"פ ראשונים אז נכנס חלק ג', וכניסת ג' חלקים אלו היה שנה א' כנ"ל. והנה נת"ל כי א"א להגבורות לכנוס בה עד שיכנסו כל החסדים, לכן נכנסו תחלה כל החסדים ונתפשטו בכל קו ימין ובכל קו שמאל ובכתר שבה כנ"ל, ואח"כ נכנסו הגבורות בדעת וירדו וחזרו ועלו עד הכתר כנ"ל, ולהיות כי א"א לעולם שיתוקן הכתר עד שיתוקן כל פרצוף, לכן נתאחר חלק הד' מן החסד הנכנס בכתר שלה לכנוס כנ"ל עד שיעלה שם הגבורות בכתר שלה, והרי נשלם תיקונה ואז נכנס חלק הד' ההוא באחרונה, ואז נגמר כל תיקונה, עכ"ל.

ובספר אמת מאר"ץ (עמ' צח) מובא, וז"ל: ד"ה להמשיך רביע הראשון לכתר שלה וכו'. מה שכתב להמשיך הרביעי הראשון לכתר שלה, ואחר כך בזוכר חסדי אבות כתב להמשיך החמשה גבורות צריך עיון לענ"ד, שהרי בשער תיקון הנוק' כתב הרב שאין נכנסים הגבורות עד שיכנסו הג' רביעים דחסד דת"ת בכתר שלה, ואחר שנכנסו הגבורות נכנס חלק רביעי, וצריך עיון לענ"ד ודו"ק, עכ"ל.

בעניין מהות המקיפים

צ' דל' וצ' דמ'

בספר עלי נהר (דף טז ע"ג, בנד"מ עמ' נב) כותב ר' נסים הררי רפול, וז"ל: גם במקיפי ל"מ בסידור הארוך כתוב להמשיך צ' דל' וצ' דמ' תוך צ' דצ', דהיינו נה"י דחב"ד תוך נה"י דחג"ת, ונה"י דחג"ת תוך נה"י דנה"י. והבנת דבריו הוא דמבואר בשער פרקי הצלם כי יש לצ' דצלם צ' ול' ומ', ובתוכם צ' דצלם, ויש בו צלם שלם מלובש תוך הצ' דצלם וצלם דמ' תוך הל' דצלם. נמצא שג' צדיקי"ן זה תוך זה, והג' למדי"ן זת"ז, והג' ממי"ן

ות"ז. והצלם הפרטי נקרא מ' דצלם הכלול מצלם שלם, והאמצעי נקרא ל' שגם הוא כלול מצלם שלם, והחיצון נקרא צ' שגם הוא כלול מצלם שלם. ובחול שנכנס צ' דצלם, ר"ל צ' דצ' ול' ומ', ועד מלת קונה הכל נכנס צ' דצ', ובקונה הכל שנכנס הל"מ דצלם, וכנז' בספר נהר שלום דף מ"ה ע"א [בנד"מ דף כ"ח ע"א], הוא שנכנסים צ' דל' וצ' דמ' לתוך צ' דצ', ובליל שב"ק ויום שב"ק נכנסים ל"מ הכוללים, דהיינו ל"מ דצ' ול' ומ', דהיינו בליל שב"ק הג' למדיין, וביום שב"ק הג' ממדיין, ול"מ הנכנסים בקונה הכל התפלת החול אינם דאורך שהם ע"ג רישא דז"א רק הם דעובי, ול"מ דאבא הנכנסים בברכת כהנים הם דכ"ד שעות, כנזכר בנהר שלום דף הנו"ל עי"ש.

אך בסידור הקצר לא נזכר מזה כלל, רק להמשיך ל"מ דישסו"ת מקיפים ע"ג רישא דז"א. והנראה שהבין שנה"י דישסו"ת הנמשכים בחול גם הם כלולים מצלם שלם זה למעלה מזה הצ' למטה בנה"י שלו, ועליו חג"ת ל' וחב"ד מ', ובקונה הכל חג"ת וחב"ד דישסו"ת דנה"י שלהם ע"ג ראש ז"א, עכ"ל.

ובספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, סוף אות ט) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ודע דמ"ש בסדור בבחינת המשכת המקי' אלו דל"מ, שהוא צ' דלמ"ד וצ' דמ"ם, מבואר יוצא בשער הכוונות בסדר המקיפים דברכת כהנים כנז' שם דרוש ה' דחזרת העמידה יע"ש, ועיין מ"ש בקונט' ש"ש ח"ג שם דרוש ה' ושם באות ל"ב יע"ש, עכ"ל.

בעניין המשכת המקיפים

מתי לכוין אותה כוונה

בספר תורת חכם (דף קנה ע"א, השני) מבאר ר' חיים דילה רוזה, וז"ל: עוד כתבו החכמים הנז' (בסי' כ"ח) כי הרב ז"ל כתב שבימי החול אין לכוין במקיפים דאבא אלא עד ברכת כהנים, נראה מזה כי בר"ה נכנסים באבות גם מקיפי אבא, וכתב שם שאע"פ שבברכת אבות דר"ה ביאר כוונת המקיפים דאו"א, ושם בדרושי ר"ה לא ביאר כי אלו המקיפים דאימא ואלו הנכנסים באבות דראש השנה עכ"ל. ומורי הרב ז"ל כתב בתיבת קונה הכל שנכנסים אז גם המקיפים דאבא שהם ל"מ דבינות דיש"ס, והטעם לזה כי אי אפשר למדריגה העליונה ליכנס אם לא נכנס כל מה שלמטה ממנה, ואיך אפשר לחכמות דישסו"ת ליכנס בחזרה אם לא יכנסו המקיפים דבינות שלהם, וכך כמדומה ששמעתי מפיו שבמודים בלחש יש לכוין כל המוחין לגמרי, ולא להניחם במודים דרבנן מזה הטעם, ושם במודים הם המוחין דחסדים דחכמות דישסו"ת, אלא הכונה היא כמ"ש מורי הרב ז"ל שכל המוחין דלחש וחזרה נקראים מוחין דאימא, מפני שהם בחינת מוחין דצלם דצ' דזו"ן הכוללים דכל כ"ד שעות שהוא בחינת נה"י, אבל בברכת כהנים נכנסים ב' צלמים הפנימים דחג"ת וחב"ד הכוללים, ואלו הם הנקראים בערך הנה"י מקיפים דאבא עכ"ל. לכך יש לכוין בקריאת שמע של חול ג"כ להמשיך מקיפי יש"ס, וכן באבות המקיף דחג"ת דאימא, רוצה לומר ישסו"ת הנקראים אימא (וכן שכל) [עכ"ל]. אלו

המוחין הם של בחינת הצ' הנקרא בשם אימא, גם המוחין של בחינת אבא שבה, וכן הוא בר"ה ג"כ ממש, אלא שקראם מקיפים דאו"א אותם דר"ה מפני שהם דאו"א הכוללים דכל השנה, לכך נקראים מקיפים דאו"א בערך הצ' של החול שהיא מבחינת או"א דכללות דכל הכ"ד שעות, שאותם המקיפים דצ' דר"ה הם למעלה מהמקיף דברכת כהנים דחול, אבל לעולם גם שם בראש השנה הם כמו החול ממש ומה שקראם בדרושי ראש השנה מקיפים דחג"ת דאימא הוא בערך המקיפים דברכת כהנים דר"ה שהם נקראים אבא בערכם, עכ"ל.

ובספר קנין פירות (עמ' ה, אות ח) מבאר היר"א – ר' ידידיה רפאל אבואלעאפייא, וז"ל: ענין מקיפי ל"מ הנמשכים בקונה הכל, כבר ידוע מלשון מוה"ר ז"ל, הביאו הרב תו"ח בנדפס דף קנ"ה, וכבר הובא בסידור הישן מכת"י הגאון רב אג"ן זצ"ל, כי בשחרית אין לכוין מקיפי ל"מ רק בעמידה דלחש, שבו נמשכים המוחין דבינות דישו"ת, לא כן בחזרה שבו נמשכים המוחין דחכמות דישו"ת, הם באים בברכת כהנים, ועיין לקמן. אכן במנחה דליכא ברכת כהנים, צריך הש"ץ להמשיכם גם בחזרה, ומכ"ש בערבית שכל המשכת המוחין הם דבינות דישו"ת וק"ל. ועיין לקמן קודם ברכת כהנים, דיש הוכחה לכוין גם בחזרת שחרית, עכ"ל.

ושם (עמ' עו) מוסיף הוא ז"ל לבאר, וז"ל: ובנענין המשכת מוחין דמקיפי ל"מ בקונה הכל, כבר כתבתי בעמידה דחול סמוך לברכת כהנים, כי אותו הלשון שהביא הרב תו"ח ז"ל (בדף קנה ע"א) משם מוה"ר ז"ל וז"ל: בקונה הכל נכנסים אז גם המקיפים דאבא שהם ל"מ דבינה דיש"ס, והטעם לזה כי א"א למדריגה העליונה ליכנס אם לא נכנס כל מה שלמטה ממנה, ואיך אפשר לחכמות דישו"ת ליכנס בחזרה אם לא יכנסו המקיפים דבינות שלהם. וכך כמדומה ששמעתי מפיו שבמודים בלחש יש לכוין כל המוחין לגמרי ולא להניחם במודים דרבנן מזה הטעם, ושם במודים הם המוחין דחסדים דחכמות דישו"ת, אלא הכוונה היא כמ"ש מוה"ר ז"ל שכל המוחין דלחש וחזרה נקראים מוחין דאימא מפני שהם בחינת מוחין דצלם דצ' דזו"ן הכוללים דכל כ"ד שעות שהיא בחינת נה"י. אבל בברכת כהנים נכנסים הב' צלמים הפנימיים דחג"ת וחב"ד הכוללים, ואלו הם הנקראים בערך הנה"י מקיפים דאבא עכ"ל יע"ש. הוכחתי, כי מוה"ר ז"ל חזר בו מזה הלשון, והא וראי שהוא מ"ק, מכ"ש שלא נעתק אפילו בנה"ש כלל. יען כי כפי לשון זה, בקונה דחזרה שהיא בהמשכת מוחין דחכמות דישו"ת, נראים הדברים שאין לכוונם, כיון שהם נכנסים בברכת כהנים. ודבר גדול כזה כעת לא השמיענו הרב ז"ל ולא מוה"ר ז"ל כלל. כי אין הפרש בשום כוונה בין לחש לחזרה, רק לחש בבינות, וחזרה בחכמות דישו"ת, כמ"ש הרב בסוף פרק ט' דשער המוחין, וכן כתב וסדר מוה"ר בהקדמת סידור העמידה. זאת ועוד, כי מוה"ר ז"ל בעצמו כבר כתב בפירוש, המקיפין הנכנסים בברכת כהנים הם דכללות הכ"ד שעות, עי"ש בנה"ש (דף מה ע"א). אכן לפי קע"ד אין להשגיח בלשון זה. ובכן עתה בליל פסח ראוי לכוין בקונה הכל להמשיך ל"מ דפרצוף חכמה

דפרצופי חכמות דאו"א עילאין, לפרצוף חכמה דכתר דחכמה דמ"ה וב"ן דזו"ן וק"ל, עכ"ל.

עוד בעניין המשכת המקיפים

בספר באתי לגני (ח"א, עמ' פח) כותב ר' ששון מזרחי, וז"ל: (סח, א) להמשיך ל"מ דישסו"ת וכו'. ומצוייר מ"ל דיש"ס ומ"ל דתבונה. ונראה פשוט שהמשכה היא מלמטה למעלה תחי' ל' דתבונה ואחריו המ', ואחריו ל' דיש"ס ואחריו המ'. וצ"ל שבע"ח שכ"ג פ"ג כרז"ל למה צריך זמן לירידת הכתר כיון שנה"י דאי' נכנסו בז"א מאיליו עומד הת"ת ע"ג המו', ותי' שהוא עבור ירידת הנה"י החדשים ואחרי ירידתם אז הת"ת נעשה כתר לז"א ע"ש. והא תינח בכתר, אבל למקי' הל"מ מה שייך לכוון להמשיך, הלא מאליהם נמצאו מקיף על כתר דז"א שהוא מהת"ת, והם תיכף למעלה ממנו (ועי' פת"ע כאן אות ט). ואולי יובן זה עם מ"ש השמ"ש זיע"א בע"ח שכ"ה פ"ג ד"ה פנימיותה וכו' ע"ש. ועי' פת"ע הנז' סוף אות הנז' ובסידורנו לא כתוב זה. אח"כ ראיתי מ"ש הרב ענ"ה ז"ל דט"ז ע"ג ע"ש.

ולפי פשוט הדברים היה נראה לכאור', שהכוונה להמשיך הכתר ולהמשיך הל"מ בהמשכה א'. דהיינו שיכוון להוריד הנה"י החדשים אחורי ז"א, ובזה ימשיך הת"ת לכתר והל"מ למקי'. אבל נראה שאין הדבר כך. שכמו שמצינו להמשכת הכתר שנה א' שבגלל זה ארז"ל בשכ"ג הנז' שהוא להתפשטות הנה"י החד', כמו כן מצינו להל"מ צריך להם זמן רב לכניסתם, כמ"ש רז"ל בסו' שכ"ה ובמ"א. ומוכרח לו' כמ"ש הענ"ה והפת"ע הנז', עכ"ל.

ובעניין המשכת המקיפים עיין מ"ש בספר אמת מאר"ץ (עמ' צח – קב), ושם מבאר בפרט כי הכתר דז"א והמקיפים דל"מ הנמשכים על גבי רישא דז"א בתיבת קונה הכל הם המקיפים הפרטיים דחכמה דכתר שבו כל עסקנו מתחילת העמידה עד עתה, ועיי"ש באורך.

ועיין עוד מ"ש ר' מסעוד הכהן אלחדאד בספר שו"ת שמחת כהן (סימן עג, דף נה ע"א-ג).

בעניין חילוק או"ח דחסדים דנו"ה לנוק'

בספר עץ חיים (שער לה, פרק ו) כותב מהרח"ו, וז"ל: הנוקבא אין לה הארת החסדים שלוקחת מן ז"א כנ"ל אלא בדרך עלייה אור חוזר ממטה למעלה הנקרא אור נוקבא, עכ"ל.

ושם (שער לה, פרק ב) כותב שוב, וז"ל: בזכר יש עלייה וירידה, אך הנוקבא אין בה הארת החסדים אלו רק בדרך עלייה, בסוד אור חוזר ממטה למעלה הנקרא אור נוקבא, עכ"ל.

בספר נהר שלום (דף כח סע"א) כותב הרש"ש – "המשכת כפל השני חסדים התחתונים דנ"ה לחו"ב דנוקבא [א"א] כי אם אחר ירידתם וחזרתם למקומם".

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' ריג) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: אך צ"ע דכאן סידר הרש"ש ז"ל הארת החסדים לנוק' לאחר ירידתם בחזרה בז"א, ובע"ח שם דף נ' ע"א כתב להדיא, אבל הנוק' אין לה הארת החסדים שלוקחת מן ז"א כנ"ל אלא בדרך עליה וכו'. ובפת"ע סדר כוונת העמידה אות י' הרגיש בזה ונשאר בצ"ע. וכבר כתבנו בזה באריכות בד"ה לחזור וכו' לעיל, אך צ"ע למה קרא אותם כאן בהקדמה של הכוונה בשם אור חזור, אחר שכאן ס"ל להנוק' אין מקבלת אותם בדרך או"ח, מהנקב שבחזה רק בהארה דרך הדפנות ואז זה כבר לא אור חזור וצ"ע, עכ"ל.

בעניין דרך המשכות מז"א לנוק'

בחי' נקב שבחזה דז"א

בספר עץ חיים ובשמונה שערים מבאר מהרח"ו שמאחור החזה דז"א עשה בוצינא דקרדינותא נקב לעבור דרכו, מתוכו אל אחוריו, הארות לנוק', ונביא כאן ב"ה מבחר דבריו נידועה המחלוקת שיש בזה בין גדולי המקובלים מהדור הקודם, כי יש סוברים כי מדובר על נקב בחזה מלפניו ולא מאחוריו, וכי משם יוצאות הארות דרך פנים ופונים ימין ושמאל מחוץ לגופו ללכת לאחוריו אל הנוק', ולא באנו כאן להכניס את ראשנו בין ההרים הגדולים, אלא להצביע על דברי מהרח"ו בעניין זה].

והנה א' שבמלוי וא"ו מקומה שם בשליש אמצעי של ת"ת דז"א תחת החזה אחר שכלה יסוד אמא, אז מתגלית א' זו והוא אהי"ה בסוד דם האדם באדם כמבואר אצלינו, ואהי"ה זו במילוי ההי"ן שהוא קו אמצעי כנודע והוא גי' קנ"א וע"ה גימ' קנ"ב, כי שם נעשה נקב ויוצא אור לחוץ תוך ז"א מתוך יסוד דאמא. פי' ב' כי שם זה של קנ"א שהוא גימ' קנ"ב הוא נוקב ויוצא אור לחוץ לרחל באחור ז"א כי שם מקומה והיא נקרא ה' תתאה, ואז נתחבר נקב זה עם ה' תתאה ונעשה נקבה באחורי ז"א (עץ חיים, שער הכללים, פרק ז').

הזכר יקח ב' בחי' שלו ושללה, ויצאו אורות ממנו אליה דרך נקב אל אחוריו (עץ חיים, שער ו, פרק ב).

הנה מצינו שהמלכות נקראת נקבה. טעם הענין הוא כמ"ש באדרא קמ"א, תנא מתפשט האי ת"ת מטבורא דלבא ונקיב ואעבר בגיסא אחרא ותקין פרוץ דנוקבא עד טבורא ומטבורא שארי ובטבורא שלים, כי אורות דמלכות רחל נתנם לה ע"י בעלה ז"א בן בכור שנוטל פי שנים חלקו וחלקה, ואח"כ נקיב בחזה שלו ומשם דרך הנקב ההוא יוצאין אורות שלה לאחורי ז"א כי שם עומדת היא (עץ חיים, שער לד, פרק ב, אות ט).

היא נקראת נקבה שכל האור שלה יוצא דרך נקב ההוא, זהו פירוש לשון נקבה – נקב ה', שהמל' שהיא ה' תתאה כל אור שלה יוצא דרך נקב ההוא (עץ חיים, שער לד, פרק ג).

במקום החזה דז"א נקיב נקב א', ודרך שם עוברים האורות לאחור ושם עומדת ראש הנוקבא ושם עושיין צלם א' ע"ג ראש הנוקבא (עץ חיים, שער לד, פרק ד).

הנה מצינו שנקרא נקבה, וסוד הענין כבר בארנו במ"א, לפי שאין האור שלה בא אליה אלא ע"י נקב (עץ חיים, שער לה, פרק א).

ואח"כ יוצא הארה מעטרא דגבורה שנשאר שרשה בדעת ז"א, והולך אחורי הז"א בנקב הנקוב במקום החזה, ועברה אל האחור כנזכר באדרא נשא קמ"א, שאז הגברות הולכין אליה דרך הנקב כנ"ל (עץ חיים, שער לט, דרוש יג).

ודע כי אורות אלו הנמשכין מז"א לנוקבא, אינן יוצאין ממש ומאירין ועוברין דרך דופני המחיצות דז"א כולם אל הנוק', דא"כ ברגע אחת היו ניתנין בה כל המוחין, אך הם ממש דוגמת מוחין דז"א שכמו שז"א נכנס כל פרק ופרק דנה"י דאמא בו בכל שנה ושנה כן בנוקבא, וכדי שיהיה הדבר כן נמצא כי אלו המדות היוצאין אל הנוקבא אינם יוצאין מכל מקום שירצו, רק עולין כולן עד החזה ששם הוא הנקב שעשה בוצינא דקרדינותא בחזה דז"א לעבור משם אל האחוריים, ודרך שם יוצאין כל האורות ונעשין צלם א' אל הנוקבא כמו שיש צלם אחד אל הדכורא, ומשם נכנס מעט מעט כל בחי' ובחי' בכל שנה, עד תשלום כל הי"ב שנים של קטנות (עץ חיים, שער לה, פרק ב).

כי שם בקע בוצינא דקרדינותא ועשה שם נקב אחד כדי לעבור משם דרך האחוריי' דז"א, ויוצאים לחוץ ושם נעשים בבחי' פרצוף אחד הנקר' צלם ... ויצאו דרך נקב אל האחור על ראש רחל (שער ההקדמות, דף פ ע"ב).

ובוקעים ממש שם באחורי הזעיר אנפין בחזה שלו ויוצאים ומתקנים את הנקבה (מבוא שער, דף נ ע"ג, דה"מ והנה).

ע"י עיטרא דגבורה הנק' באדרא בוצינא דקרדינותא, ועבר ונקב נקב א' בגופא דז"א במקום החזה שלו ויצא לחוץ דרך אחוריו, ושם נעשה רחל הנק' ה' תתאה ולהיות כי כל האור שלה נמשך דרל הנקב ההוא (מבוא שער, דף נה ע"ג).

והנה אעפ"י שהאורות אימא אלו הם שמות של אהיה, עם כל זה כשיוצאות אלו ההארות מתוך ז"א דרך החזה שלו מן אחוריו כדי לתקן ולבנות את המל' (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב, תיבות מלך ומושיע ומגן, דף לג סע"א).

טבע האורות דאימא לצאת מתוך ז"א דרך אחוריו מן החזה להאיר אל המלכות, ולכן היתה היא רוצה להתהפך ולחזור לאחור כדי לקבל האורות שהם שם, ולכן אנו זוקפים אותה עתה בהיות' פב"פ טרם תחזור אל האחור, ועי"כ גם האורות דאימא שהיה מטבעם לצאת דרך האחור יצאו עתה מן החזה דרך פנים להאיר אליה (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב, תיבת ה', דף לג סע"ג).

נכנס תחילה תוך ז"א, ואח"ך יוצא האור מתוכו דרך נקב אחורי החזה לחוץ, ובונה הכלים של הנוק' (שער הכוונות, דרושי תפילת ערבית, דרוש ב, דף נג ע"א).

ועתה נבאר בנין נוקבא דז"א, כי הנה בהגיע עת אצילות ת"ת ז"א כנ"ל, אז תיכף נקיב נקב באחורי חזה שלו ושם נאצלה ראש הנוק' כנו' באד"ר ... במקום החזה שבו ומשם נוקב אור עיניו ויוצא לאחור ומאיר בה (שער הכוונות, דרושי הלילה, דרוש ו, ד' נה ע"ד).

הגבורות כשהם בזעיר אנפין, יוצאות הארתן המועטות לבד, דרך מחיצות אחוריים בנקב החזה אל רחל, ונעשה פרצופה (פרי עץ חיים, שער הקריאת שמע, פרק כא).

רחל ניבנית מיסוד אמא שממנה יוצאים הגבורות, והוא עובר דרך אחור דחזה דזעיר אנפין, אל רחל העומדת שם באחור (פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק יז).

כל עיקרה של רחל לא נעשית, אלא מכח אורות דעיטרא דגבורה, הנקרא באדרת נשא דף קמ"א ע"ב, בוצינא דקרדינותא דעבר ואנקיב חד נוקבא באחוריים דגופא דז"א כנגד החזה ויצא לחוץ, ושם נבנית בנין רחל (שער הפסוקים, פר' בראשית, דרוש ד, דף ה ע"א).

החסדים המגולים, אשר ע"י נפילתם בכח ובמרוצה עד היסוד דזעיר, חוזרים לעלות ממטה למעלה בסוד אור חזור, ואז דרך עלייתם עד החזה דזעיר, בוקעים ועוברים לאחורי ז"א אשר שם רחל הנקרא ארץ כנען, ונכנסים בה ובונים פרצופה (שער הפסוקים, פר' שמות).

ואמנם ז"ס שקראו לאש הנקיבה כי עיקרה של רחל אינה יוצאת אלא ע"י שעבר עטרה דגבור' הנקרא באידר' בוצינא דקרדינותא, ועבר ונקב נקב א' בגופא דז"א במקום החזה, ויצא לחוץ מן האחוריים, ושם נעשית רחל ולהיות כל אורה אינה אלא ע"י נקב היא נקרא' נקב ה' ודי בזה (ליקוטי תורה, פר' בראשית).

בעניין אור חוזר דחסדים דנצח והוד

בעניין מה שמסודר בין חצאי לבנה בסידור המודפס

בכוונת הורדת הכפל או"ח דחסדים דנ"ה לנ"ה דז"א, מסודרים בסידור המודפס (ח"ב, דף סט רע"א), בין שני חצאי לבנה, עוד שם הוי"ה בניקוד חולם מעל כלי ת"ת דז"א כשבכתובת מעליהם כתוב "לחזור ולהוריד הכפל שהוא או"ח דחסדים דנה"י וכו'", ושם מובא בהערת שוליים, וז"ל: א"ה נ"ל כי צ"ל נו"ה, ומ"ש כאן נה"י הוא ט"ס, וכג"כ כאן כלי ת"ת דז"א וגם הוי"ה בניקוד חולם ג"ז ט"ס, וכן מצאתי בקצת סידורים שהעבירו עליהם הקולמוס, לכן סדרתים כאן בין שני חצאי לבנה וא"ש את"מ, עכ"ל.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, אות יוד) כתב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם לחזור ולהוריד הכפל שהוא או"ח דחסדים דנה"י [לע"ד צ"ע דלא מצינו בסדור לכוי'ן לחסד דיסוד להורידו כמו הנו"ה היורדים ועיי'ן לקמין] שעלו ליסודות דישו"ת עתה יכוין להורידם למקומם לנה"י דז"א וכו' להמשיך לחו"ב דנוקבא ומשם לח"ן ג"ה דנוק'. עיי'ן בע"ח שכ"ה פ"ו, של"ד פ"א ופ"ו, שער ל"ה פ"ב, מבו"ש ש"ו פ"ו דקל"ג, שער ההקדמות דרוש הנוק' דף ס"ה, ודף ל"ז רע"ב ודמ"ח סע"א דח"ן ע"ב.

שער המצות פרשת תרומה, ועיין שם שכתב דברת"י ובמלכות שבה אין בו חסדים כלל, והטעם כי דעתם קלה ואין בה רק ב' מוחין ימין ושמאל שבה ולא בקו אמצעי יע"ש. ובזה נראה לע"ד דכאן צ"ל ט"ס, וכתוב להחזיר לנה"י וצ"ל לנו"ה, עכ"ל.

ובספר עלי נהר (אות נא, דף טז ע"ג, בנד"מ עמ' נב) כותב ר' נסים הררי רפול, וז"ל: גם מ"ש בסידור הארוך לחזור ולהוריד הכפל או"ח דחסדים דנה"י שעלו ליסודות וכו' להורידם למקומם לנה"י דז"א וכו', גם בקצר כתוב כלשון הזה אלא שכתוב שם כלי הת"ת ונו"ה. לענ"ד נראה שניהם אינם צודקים, לא הת"ת ולא היסוד, עכ"ל לענייננו ועיי"ש באורך.

ומעין זה מזכיר ר' שריה דבליצקי בקצרה בספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' ריג).

בעניין המשכת הה' חסדים מיסוד דאבא לדעת דיעקב

בתיבת קונה הכל באים לכוין להמשיך ה' חסדים מיסוד דאבא לדעת דיעקב, וכוונה זו אינה מוזכרת בספר שער הכוונות.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, אות יג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: עוד יש כוונה אחרת הנזכר בהגהת השמ"ש בע"ח ש' כ"ו פ"ג [אות א, ח"ב, דף טז ע"ד], ולא כתבה הרב ז"ל בסדור, על מ"ש רבינו על פסוק ויבן ה' אלהים את הצלע מלמד שנתן בינה יתירה באשה יותר מן האיש, ז"ל השמ"ש, פי' זה מדבר ביעקו"ר, והוא כי מלבד שח"ב של רחל נעשו מהתפשטות פרקין עילאין דנו"ה דאימא שבנו"ה דז"א, ודעתה מה"ג, גם לוקחת הכפל של הב' חסדים תחתונים דנו"ה דז"א דמצד אימא לחו"ב שלה, וזה לוקחת לחלקה יותר מיעקב כי החסדים אלו ראויים היו ליעקב ונטלתם היא, ומה שאמר בינה יתירה, ר"ל החסדים דמצד אימא, לאפוקי החו"ג דמצד אבא, שיעקב לוקח החסדים והיא הגבו' עכ"ל [הרש"ש בהגהות השמ"ש].

נמצא דיעקב לוקח דוקא הח', והיא לוקחת הג' דאבא וגם החו"ג דמצד אימא, וזה לא מצינו שנרמז בכוונה והיע"א. ולעיקר כל סדר הפי' זה שפי' הוא דנמצא מזה שלוקחת היא ה"ג דאבא והחו"ג דאימא, ולא זכיתי להבין מהיכן יצא לו כל זה דמדברי רבינו כאן בפ"ג קיצר בלשונו, אמנם יותר הם בארוכה בפירוש בשער ההקדמות דרוש או"א דרוש ג' ובשער מאמרי רז"ל במס' נדה ובשער הפסוקים פ' בראשית ובש' הלקוטים פרשת בראשית יע"ש, עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' ריד) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ולהמשיך גם ה"ח מיסוד הנו' וכו'. זה לא נזכר בשעה"כ רק בהגהת השמ"ש לע"ח שער כ"ו פ"ג, שמחו"ג דאבא לוקח יעקב החסדים עי"ש. ועיין בפת"ע אות י"ג, והנה מקור הדברים שיעקב לוקח גם ה"ח שביסוד דאבא, הוא בשער מאמרי חז"ל מסכת נדה ששם איתא וז"ל, ויעקב נעשה מבחי' נה"י דאבא המתלבשים בז"א ואינו לוקח מן החסדים דאימא כלל ע"כ. ומשמע שמחסדים דאבא הוא כן לוקח, וזהו מ"ש כאן ה"ח דאבא, וא"כ הה"ח כאן הם ה"ח דאבא והשם ע"ב שעליהם הוא יסוד דאבא, עכ"ל.

בעניין המשכת הה' גבורות לדעת דנוק'

ע"י יסוד דאבא

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת קונה הכל, אות יג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם להמשיך מיסוד דז"א ה"ג לדעת דרחל ולתקן דעת הנז' ונשלם לי"ס ע"כ. שער הכוונות דרוש ב' דעמידה במלת קונה הכל, פע"ח פי"ד, ע"ח של"ד פ"ו ושל"ה פ"ב ופ"ה יע"ש. ועיין של"ד פ"א, ושם נתבאר דהתקבצותם בדעת שלה היה ע"י יסוד דאבא יע"ש. וזה לא רמז לן הרב ש"ש זלה"ה בסדורו כאן, זולת במלת למען שמו של העמידה בענין סדר הכוונה של עליית הגבורות דנו"ה ליסוד דנוקבא יע"ש.

ואפשר דכאן נעשה ממילא מהארת יסוד דאבא שביסוד דז"א, אמנם בכוונת למען שמו שכתב לכוין להמשיך לב' הגבורות דנו"ה דרחל שכבר נתפשטו בנו"ה שלה הארת יסוד דאבא שביסוד דז"א, הוא מפני שצריך לעשות הדבר ההוא בפועל כדי שיעי"ז יהיה להם כח לעלות ולהגדיל כתר דנוקבא, זה נראה לע"ד דרך אפשר, ועיין בס' דב"ש די"ט ע"א מ"ש בענין אלו ה"ג יע"ש"ב הנדפס מחדש דס"ה ע"ב, עכ"ל.

עוד בעניין המשכת הה' גבורות לדעת דנוק'

בספר מזכיר שלום (מערכת הגימ"ל, אות יג, ח"א, עמ' פא) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: והנה בסידור רבינו הרד"ם ז"ל בכוונת ד"ו דאטב"ח בתיבת קונה הכל כתב וז"ל, יכוין להמשיך הה"ג וכו' שביסוד הנקרא כל ויורדים דרך אחורי חזה דז"א ובונים ומתקנים ספירת הדעת דרחל וכו', אחורי פ"א דז"א יעויין שם. ולפי קוצר דעתי נראה שכוונתו לעולם לומר לעולם שהם יוצאים דרך החזה. ומה שכתוב דהגבורות יוצאות וניתנות בדעת דנוק' המכוון כנגדו, אין הכוונה שמיסוד ניתנים לדעת. אלא הכוונה שהגבורות שהיו ביסוד ניתנות בדעת. וכיצד סדר הניתנה לא ביאר, שסמך על מה שביאר במקום אחר שיוצאים מהחזה, עכ"ל לעניינו.

וזוכר חסדי אבות

הקדמה

הסדר הכוונות של תיבת זוכר חסדי אבות הוא המשך בניית ב' פר' יעקב ורחל, ובאים כעת ע"י הארות דאו"א העולות יחד בגי' זוכר לתקן ספי' חג"ת שבהם הנקראים חסדי אבות.

בתיבת א"ל עליון תיקנו להם ספי' כתר, בתיבת טובים – מוחין דחו"ב, בתיבת קונה הכל – מוח דעת, וכעת באים לתקן ליעקב ורחל ספי' חג"ת כנ"ל, כשספי' חג"ת דרחל נבנים ע"י א"ב דאטב"ח.

ועוד ממשיכים בתיבת זוכר חסדי אבות הרביעי השני משליש חסד דת"ת דז"א לכתר דרחל, לאחר שבתיבת קונה הכל נחלק הכפל של השליש התחתון דחסד דז"א לד' רביעים ונכנס הרביעי הראשון לכתרה.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לב ע"ב)

וזוכר חסדי אבות. הנה כבר נתבאר שעשינו כחב"ד ליעקב ורחל באופן זה, כי ב' השלישי' המגולים התחתונים שבת"ת דז"א הם בחי' שני הכתרים ליעקב ורחל, וב' פרקין עלאין דנ"ה הם חו"ב שלהם לשניהם, והיסוד הוא הדעת לשניהם. ועתה מן שני פרקין האמצעים דנ"ה דז"א ומן העטרה דיסוד דז"א נעשית חג"ת ליעקב ולרחל, וזה נרמז באומרו זוכר חסדי אבות ויען כי כולם נכללים בחסד נק' חסדי אבות, גם פי' ב' לפי שהאבות הם הג"ר, וחג"ת הם הבנים שלהם ונקר' חסדי אבות, ר"ל חסדים הנמשכים מן הג"ר הנקראים אבות, ויען כי כולם נכללים בחסד נק' חסדים גם הם. ואמנם יעקב הוא מצד פנים דז"א ע"י אור דאבא, ורחל מצד אחור דז"א ע"י אור דאימא, ולכן תכוין במלת זוכר שהוא בגי' הויה דע"ב דיודין דאב' ואהיה דיודין באימא, ושניהם בגי' זוכר.

ומביא גואל לבני בניהם. כאן תכוין לעשות שלשה אחרונות שהם נה"י דיעקב ורחל, מן ג' פרקין תתאין דנה"י דז"א כנודע. ותכוין באומרו לבני בניהם שהם נ"ה הנעשים עתה ליעקב ורחל. והענין מבואר עם הנ"ל, כי ג"ר חב"ד נקר' אבות, כי ה"ס אברהם יצחק ויעקב כמבו' לעיל במלת אלהי אברהם כו', והג' אמצעיות חג"ת הם בנים שלהם, ונקר'

חסדי אבות כנ"ל שהם חסדים נמשכים מן האבות כנז', והג' אחרונות נה"י נק' בני בניהם של האבות הנז'.

פרי עץ חיים

(שער העמידה, פרק טו, דף נה ע"ד – נו ע"א)

וזוכר חסדי אבות. הנה כבר עשינו כחב"ד ליעקב ורחל באופן זה, שב' שלישים דת"ת המגולים הם כתרם ליעקב ולרחל, וב' פרקין עלאיך דנ"ה הם חו"ב דתרווייהון, והיסוד דז"א הוא דעת דתרווייהו. ועתה, מן ב' פרקין אמצעין דנ"ה דז"א עם העטרה דז"א, נעשין חג"ת דיעקב ורחל, וזהו וזוכר חסדי אבות, כי חג"ת נקראו אבות, וכולם נכללים בחסד, וזהו וזוכר חסדי אבות. אמנם יעקב מצד פנים ע"י אור דאבא, ורחל מאחור ע"י אור דאמא, לכן תכוין במלת וזוכר שהיא גימ' ע"ב דיודין באבא, שם אהי"ה דיודין באמא, וב' שמות אלו הם גי' זוכר.

ומביא גואל לבני בניהם. בכאן תכוין לעשות ג"ת ליעקב ולרחל, מג' פרקין תתאין דנה"י דז"א כנודע, ואין להאריך בכאן מציאותו. אמנם תכוין כי בני בניהם הם נ"ה דיעקב ורחל הנעשים עתה. וזוכר חסדי אבות, הענין הוא כי הנה האבות הם חג"ת כנודע, וחסדי אבות הם חב"ד, שהם חסדי אבות שלהם הם חב"ד, למעלה מן האבות חג"ת. ונ"ה הם בנים לחג"ת, ובני בניהם אל חב"ד, וזהו ומביא גואל לבני בניהם. פירוש, כי חג"ת בנים לחב"ד, ונצח הוד יסוד הם בני חג"ת, ובני בניהם של חב"ד, והגואל הוא היסוד, בסוד אם יגאלך טוב יגאל (רות ג, יג), ונקראים בני בניהם.

עץ חיים

(שער לה, פרק ה, ח"ב, דף נג ע"ד – נד ע"ב, דרוש אטב"ח)

[מקבילות: שער ההקדמות, דף פב ע"ב; מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ז, דף נג ע"ב]

יך בחסד. פי' אין לה רק נקודה א' ומתחדשין ונגדלין בה ט' אחרים, וזהו י"ץ. וא"ת הרי בחכמה שהוא בקו הזה בארנו שהוא ב"ח, כי החכמה והמוח שבתוכו נמנה. התשובה הוא קרוב אל זה שבארנו לעיל בענין החסדים, וכן הוא ענין המוחין, כי אלו המוחין המתפשטין בנ"ה דז"א אינם מוחין, כי אין מוחין אלא בג"ר דז"א, אבל משם ולמטה הם הארה בעלמא ואינן מוחין ממש, וא"כ הלואי שישפיק כל אותו המוח המתפשט בכל נצח דז"א לעשות מוח חכמה דנוקבא, והלואי שיהיה בכאן כולו מוח א', אך שיתפשט בכל קו ימין דנוקבא זה א"א, וכיוצא בזה בקו שמאלי, כי אין המוח נמנה ונחשב רק בבניה דנוקבא, אך משם ולמטה לא.

והואיל ואתא לידן נבאר עתה, שכיון שכן הוא איך נעשה המוח ממש בחכמת נוקבא או בבניה שלה, כיון שהוא עצמו אינו מוח, והענין הוא כי ע"י הארת החסדים המגולין אשר שם, לפיכך הם מאירין שם הרבה, ויכולין להתגלות שם הארתן המלוכשת שם, ויכולה לעשות מוח ממש כאן בנוקבא. גם זה פירוש על מ"ש בזהר, דינין דדכורא תקיפין

ברישא ונייחין בסופא, כי בכאן מאירין יותר מלמעלה בכפליים עד שיכולין לעשות מוחין לנוקבא.

ועוד אחרת, כי הארת החסדים האלו מאירין (מנה"י דאבא לעשות מוחין בראש הנוקבא ואע"פ שאינן אלא) בנה"י דאבא הנתונין תוך נה"י דאמא כנודע, ואז מאירין נה"י דאבא ונה"י דאמא, ויצא מהם אור רב.

ועוד אחרת, כי בכאן מחזה ולמט' מתגלה יסוד דאבא כנודע, והוא מאיר לצדידין בנ"ה דאמא, וע"י כל אלו האורות שאמרנו יש כח בנ"ה אמא לעשות מוחין בראש הנוקבא, אע"פ שאינן אלא בחי' רגלים. וכבר ידעת כי הנוקבא אינה נעשית אלא מנה"י אמא ולא מנה"י אבא, ואין להאריך. אך הלואי שכל האורות אלו יספיקו לעשות לה ג' מוחין, ולא שיספיק לכל ארכה. נמצא כי מכאן ולמטה אין אנו מונין עוד מוחין כנ"ל.

והנה ראוי לבאר כי א"ט וי"ץ הכל אחד, רק שזה אחדים וזה עשיריות, כי א"ט הם יו"ד אחדים וי"ץ הם יו"ד עשיריות. וראוי לידע איך הוא הענין היפך השכל, שראוי היה שלמעלה בראשו יהיה העשיריות שהוא יותר גדול, ולמטה בקצוות מחסד ולמטה יהיה אחדים. והתשובה מבוארת כי למעלה בראש היה המגדיל בחי' חסדים, והנה החסדים עיקרם הם בז"א, רק שהארתי יוצא מאחוריו ומגדיל אותה, אבל כאן הגבורות עיקרם בנוקבא בדוקא, ולכן הם מגדילין מאד מאד בבחי' העשירית, וגם החסדים כיון שעיקרם הם בז"א, הלואי שכל הארת החסד יצא להאיר בחכמה דנוקבא או בבניה, ואינה בה רק ששליש א' כנודע, שחסד שבנצח נחלק לג"ש, ושליש א' שלו הוא היוצא ומאיר לחכמה דנוקבא ועושה אותו מוח. באופן כשנעריך ערכים אלו, נמצא כי הארות הגבורות הם יותר מי' פעמים בנוקבא מאור של החסדים לכן הם כאן עשיריות.

[הגהה. י"ל התינח צ' הנוספים אך חלק העיקרי ע"כ צ"ל שאינו גדול מחלק הג"ר, דאם כן אכתי ק' למה בג"ר נמנין לאחדים וכאן נמנים לעשריות. וי"ל כדלעיל אינו דומה המרובין כו' כיון שיש כאן אורות רבים מגדלין ג"כ אותו חלק של המלכות עצמה ט' חלקים אחרים, ואעפ"כ אנו מונין שרשם לבד כי הם בטלין אצל שרשה, ואם שגיתי אתי תלין וה' יכפר בעדי].

כף בגבורה. פי' זה מבואר כי יש לה נקודה א' מעצמה, ונקודה אחת שלוקחת מהוד דאמא שמאיר בה כנ"ל, כי בכל קו שמאל אנו מונין לבחי' הוד דאמא לפי שהוא קו שמאל גבורות, הרי הם ב' גבורות ומתגדלין ומתחדשים בה ח' אורות, הרי כ"ף.

ל"ע בת"ת. פי' בזה צריך שתדע מ"ש בדרוש העבר בענין גוף וברית חשבינן חד, כי הנקודה שנתחלקה והגיע בחלק ת"ת של המלכות לא שמשה היא לעצמה, אך ירדה ביסוד ונתחברה עם נקודת יסוד, לפי שיסוד אין לו על מה לסמוך בז"א כנגדו, לכך הוצרך להתחבר שם עם נקודת הת"ת, והלואי שיספיק, באופן שבת"ת לא יש שום נקודה כלל.

אמנם הלי' של ל"ע הם סוד ג' גבורות שיש בת"ת. והענין, דע כי הלא אנו רואין הפרש שיש בת"ת משאר קצוות, והוא כי הגבורות המגיעין לחלק נצח הוד הם מוכרחים לעבור דרך הת"ת משא"כ בשאר, כי הגבורות (דחו"ג) דנוקבא תוכל לקבל הגבור' שלה מן הדעת עצמו שהוא בנתיים בין חו"ג, ויוצאין שתי גבורות ביחד, אחד לקו ימין ואחד לקו שמאל, ולכן אין החסד צריך לגבורה ולא הגבורה צריך לחסד, גם הת"ת א"צ לא לחסד ולא לגבורה, כי יורד אליו דרך קו האמצעי ממש. גם הנצח א"צ לחסד שעליו, ולא הוד לגבורה שעליו, כי אין האור בא להם רק דרך קו אמצעי בת"ת, ומשם מתחלק להם. באופן שלא יש מי שהוא מוכרח שיעברו בתוכו רק אלו ב' שהם גבורות נ"ה, שצריכין לעבור דרך הת"ת בהכרח, ושם מניחין הארה שלהן, ועם הגבורה של ת"ת עצמן הם ג' גבורות, והם ל' של ל"ע ונגדלין ז' אחרים, הרי ל"ע.

וא"ת, הרי הם המגדילין ואיך נמנו בכלל חשבון זה. התשובה זו מבואר כמ"ש בסוד הדעת, כי בהיות גבורות הרבה ביחד, הם יכולין להגדילו ולהשאיר שם שרשם, באופן כי אלו הג' גבורות אשר שם, הם בעצמן נגדלות ונעשית י', וזה ל"ע.

וגם כי בשלמא בשאר ספירות היה להם הנקודות עצמה של חלקה, שהוא שורש הכל שממנו נבנית ונגדלת הספירות, אבל כאן בת"ת הנה הנקודה שלה ירדה ביסוד, לכן אם אין הגבורות של שם נגדלות בעצמן לא יהיה אפשר לעשות הת"ת.

ואפשר שעם זה אמרנו יתורץ ג"כ מש"ל, שאע"פ שהאמת הוא שההה"ג כשמתפשטין בגוף הם יורדין מדרגה אחר מדרגה, כי כולן יורדין תחלה בחסד ואח"כ נשאר שם גבורת החסד, ויורדי ד' אחרות למטה בגבורה, וכעד"ז עד למטה כדרך החסדים. אך הטעם מובן עם הנ"ל, כי שאר ספי" א"צ שישאר שם שרש אותם העוברין בהם, אך הת"ת שאין לו נקודה שלה צריך ליקח אותן הג' גבורות להשרישן בו. וזה נלע"ד יותר אמיתי מן הטעם הראשון, כי כלל הוא בידינו כי החסדים או הגבורות יורדין מדרגה אחר מדרגה מן חסד עד הוד.

שער ההקדמות

(דף פב ע"ב, דרוש אטב"ח)

י"צ בחסד, ששרשה נקודת עצמה בלבד, והט' נקודות אחרות נתוספו בה. וכבר נתבאר למעלה בענין שתי אותיות ג"ז אשר בבינה, ענין הבחי' הנכנסות בחשבון ושאינם נכנסות. ובוה תבין למה אין החסד הזה דומה אל החכמה שהיו בה ב' נקודות עיקריות ועי"ש.

אבל צריך שנבאר ענין מתמיה בזה הענין, והוא כי הנה אותיות א"ט ואותיות י"צ שוות הם, אלא שזה אחדים וזה עשרות, וכן הענין בב"ח וכ"פ וכו', וא"כ מן הראוי היה שלמעלה בג' ראשונות יהיו האותיות של מספר עשרות שהוא מספר יותר גדול, ולמטה שהם בו' קצוות יהיו אותיות של מספר הקטן שהם אחדים.

והתשובה מבוארת, כי הנה המגדיל את שלשה ראשונות שבה הם החסדים, אשר יש בהם שני גרעונין, האחד הוא כי החסדים נקראים עיטרא דדכורא, ולכן הם עצמם מגדילים את ז"א, וההארה היוצאת מהם היא העוברת דרך אחוריו, להגדיל את ג' ראשונות דנוקביה. והב' הוא כי אפילו זו ההארה המועטת הנמשכת מהם אינה בשלימות כנודע, כי החסד שבנצח דז"א נחלק לג' שלישים, ושלישו האחד העליון הוא לבדו ששולח הארתו לחוץ בחכמה של הנקבה, וכן עד"ז בכתר ובחכמה [אצ"ל בנינה] שבה, ולכן אין בהם כח להגדיל מאד את ג' הראשונות שבה. אבל הו' קצוות שבה הנגדלים ע"י הגבורות אשר עיקרם הם בנקבה בלבד, לכן יש בהם כח להגדיל אותם י' בחי' אור יותר מאור החסדים, ולכן הג' ראשונות נגדלו בבחי' אחרים, והו' קצוות בבחי' עשרות.

כ"ף בגבורה, כי יש לה נקודה עצמה, וגם נקודה אחת שלוקחת מן כלי ההוד דאימא כנז"ל באותיות ג"ז, ונתוספו בה מחדש ח' נקודות אחרות, וזהו כ"ף.

ל"ע בת"ת, דע כי יש שנוי אחד בין הת"ת לשאר הקצוות, כי ב' הגבורות של הנו"ה מוכרחות לעבור בתוך הת"ת מה שאין כן בשאר הקצוות, לפי שהנה הה"ג הם בדעת העומד בקו אמצעי בין החו"ג, ויצאות בתחלה ב' גבורות ומתפשטות אל הצדדים, זו בחסד קו ימין, וזו בגבורה קו שמאל, והגבורה השלישית יורדת ביושר בקו אמצעי אל הת"ת. וב' גבורות האחרות גם הם נמשכות דרך קו אמצעי אל הת"ת, ומשם יוצאות ומתחלקות לצדדין בנו"ה. וכבר בארנו כי בכ"מ שעוברת הקדושה מניחה שם רושם ושורש, וכן בעוברים דרך הת"ת מניחות שם אור שלהם. והרי יש בת"ת ג' גבורות, ונתוספו בהם מחדש ז' נקודות אחרות, הרי ל"ע.

וכבר נתבאר למעלה, כי הנקודה עצמה של הת"ת ירדה למטה עד היסוד שבה, באופן שאין אל הת"ת שום בחי' להבנות, אלא מכח ג' גבורות הנז'. ובזה יתורץ ג"כ כי הלא הגבורות הם המגדילות, ואינם נכנסות בכלל החשבון. אמנם מה שנמנו כאן בת"ת הוא לפי כי בשאר הספירות היו הגבורות או החסדים מגדילים לנקודותיהם, אבל בת"ת שאין בה נקודה מעצמה, מוכרח שהג' גבורות עצמם אשר בו יגדלו, ומהם יתוקן ויעשה הת"ת. עוד טעם ב' עם הנז"ל, כי בהיות הרבה גבורות יחד יש בהם כח להגדיל, ולהשאיר שרשם שם, באופן כי הג' גבורות שבת"ת הם עצמם נגדלות ל' נקודות.

עוד טעם אחר למה יש ג' גבורות בת"ת, ובזה יתורץ ג"כ קושיא אחרת, כי הנה יש לנו הקדמה וכלל גדול, כי החסדים וגבורות כשמתפשטות בה' הקצוות, מחסד עד הוד, הם יורדות תחלה כלם בחסד, ושם נשאר בחי' החסד שלו, ויורדים הד' חסדים אחרים בגבורה ונשאר שם החסד שלה, ויורדים הג"ח האחרים בת"ת, ונשאר שם החסד שלו, ויורדות ב' החסדים לנצח, ונשאר שם החסד שלו, ויורד החסד האחרון בהוד, ועד"ז הוא בחמש גבורות המתפשטות בנוקבא. ואמנם למעלה אמרנו באופן אחר ענין התפשטות החסדים והגבורות, ולכן הנלע"ד יותר אמיתי הוא, כי האמת הוא שהחמש גבורות יורדות מדרגה אחר מדרגה כפי הכלל הנזכר, ולא כמו שנתבאר למעלה. ואמנם היות ג'

גבורות בתפארת הוא, לפי כשנכנסות הגבורות בשאר הספירות, אין להם צורך להניח שרשם שם, אבל כשנכנסות בתפארת אשר אין בו שום נקודה כנזכר, הם צריכות להניח שרשם בו כדי לעשות בחי' הת"ת כנזכר. והנה הגבורות הנכנסות בו אינם אלא ג' בלבד כנזכר, שכל גבורה נשארת במקומה, והצריכות להתפשט עדיין הם היורדות בתפארת.

נהר שלום

(דף כט ע"א)

וזוכר חסדי אבות, ד"ה עתה יכוין שורשי הגבורות, צ"ל השלשים גבורות בדעת דנוק', ולהמשיך הארת השלש גבורות העליונות, כל אחת כלולה משלש במלבושי יסודות כו'.

שם לע' לפרצוף הת"ת, יכוין להוציא ג' ספירות מאור גבורה דת"ת הכלולה משלש ומאור שורשי שתי גבורות דנו"ה שבה הכלולה כל א' משלש, ושבעה ספירות אחרות כו'.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס" חלק ב, דף סט ע"ב – ע ע"א.
 סידור היר"א כתב יד "נהר שלום" חלק א, עמ' 626.
 סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" חלק א, עמ' 349 – 351.

מפרשים

באתי לגני באתי לגני
 הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".
 סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לג.
 פאת השד"ה על שער הכוונות, כר' א, עמ' קנא.
 פתח עינים דף לו ט"א.
 פתח עינים החדש חלק ה, עמ' רטו – ריז.
 שפת אמת הגהות על סידור הרש"ש, עמ' רפה.

ביאור סדר הכוונות

רמז לתיבת זוכר

פר' יעקב נבנה מצד פנים דז"א ע"י אור דאבא, ופר' רחל נבנית מצד אחר דז"א ע"י אור דאימא, ובתיבת זוכר מרמזים לזה, וזה מ"ש

זוכר, כוונתו לתיבת זוכר בלי האות ו' של חיבור, הוא

גי' ע"ב קס"א דאו"א, שהם הגי' של ב' הארות דאו"א – שמות הוי"ה ואהי"ה במילוי יודי"ן, שעל ידם נבנים כעת בחי' חג"ת דיעקב ורחל הנקראים חסדי אבות, ור"ל חסדים הנמשכים מן הג"ר הנקראים אבות.

מצוררים אותם ב' מילויים דיודי"ן של שמות הוי"ה ואהי"ה העולים בגי' ע"ב וקס"א, ויש לכוי"ן שהם ביחד עולים גי' זוכר.

תיקון חג"ת דיעקב

כעת באים לתקן ספי' חג"ת ליעקב, אחרי שכנ"ל עשינו לו כתר בתיבת א"ל עליון, חו"ב בתיבת טובים, ודעת בסוף בתיבת קונה הכל.

לתקן חג"ת דפנימיות דפנימיות, שזו היא בחי' שאנחנו עוסקים בה בספרנו זה,

דיעקב, שהוא פרצוף הנבנה מאורות דאבא, ולכן נבנה ע"י

ממוחין דאבא, נה"י דאבא המתלבשים בתוך ז"א עד למטה ביסוד שלו,

שהוא ע"ב, שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב והוא מאבא, ונציין כי לעיל, כשתיקנו ספי' כחב"ד דיעקב ע"י המוחין דאבא בתיבות הנ"ל, לא פורש ולא מסודר שם שום שם, אלא מכוונים סתם שהם נעשים ע"י "מוחין דאבא",

לפני, פי' העומד מול, שפר' יעקב עומד לפני פר' ז"א, אחר בפנים, ומפרט

חג"ת דנה"י דז"א, שני פרקין האמצעים דנה"י דז"א ועטרה דיסוד דז"א, כי פר' יעקב עומד לפני נה"י דז"א כנ"ל, ובפרטות יותר באופן זה – חב"ד דיעקב לפני הפרקין עילאין דנה"י דז"א, חג"ת שלו לפני הפרקין האמצעים דנה"י דז"א, ונה"י שלו לפני הפרקין תתאין דנה"י דז"א.

אין להקשות כאן איך עוברים אורות דאבא ב' מחיצות – דפנות דנה"י דאימא וז"א, שאותו עניין של מסך א' או ב' מסכים אינו נוגע אלא ליסודות דאו"א, ויסוד דאימא קצר ומסתיים בת"ת דז"א, ויסוד דאבא ארוך ומתלבש בתוך ז"א עד למטה ביסוד שלו.

כנגד המוחין דאבא מצויר שם הוי"ה דמילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב, מעל ג' כלי דחג"ת דיעקב הנתקנים על ידם.

תיקון חג"ת דרחל – הזמנה לסדר הכוונה

לאחר תיקון חג"ת דיעקב עוברים לתיקון ספי' חג"ת של פר' רחל, וכבר תיקנו לה בחי' כחב"ד מקודם, בעת שתקנו בחי' כחב"ד ליעקב כנ"ל. ומתחילים כעת את סדר הכוונה הבא עם כתובת כללית שהיא כעין הזמנה לפרטות סדר הכוונה (עין בליקוטי ביאורים מ"ש בעניין כתובת זו).

[עתה יכון להשאיר שורשי ה"ג בדעת דנוק' (סידור היר"א)], ובהמשך ממשיכים הארתן בלבד, הוראה זו מסידור היר"א וכן הוסיפו בסוגרים בסידור רחובות הנהר.

להמשיך הארת, הארה בלבד ולא עצמותן של

ג' גבורות, אותן גבורות שהעברנו מיסוד דז"א לדעת דנוק' בסוף תיבת קונה הכל, ומתפשטות כעת בגופה דרחל לבנותה בבניין אותיות של א"ב דאטב"ח, הארה כנ"ל כי שרשן נשאר בדעת דנוק',

עליונות, פי' דחג"ת כפשוטו, וכמ"ש בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת וזוכר חסדי אבות, אות ג), וז"ל: הנה כאן חסר עוד הקדמה אחרת בענין תיקון הת"ת דצריך להמשיך עוד הארת ב' גבורות דנו"ה בת"ת דנוקבא לתקן הת"ת וכן הוא בעיקר הכוונה, אמנם בהקדמה לא כתבה כאן, עכ"ל. כך שמ"ש כאן "גבורות עליונות", אין פי' גבורות שעמדו בחלק העליון של יסוד דז"א, והן הגבורות דתנ"ה שעל ידן נבנה ת"ת דרחל, שכך רצה לומר חכם א', אחר שבתיבת קונה הכל ירדו הגבורות מיסוד דאימא ליסוד דז"א מתתא לעילא, פי' שיצאו הגבורות העליונות לפני התחתונות, באופן שעמדו הגבורות העליונות בתחתית היסוד דז"א, ואחריהן ירדו הגבורות התחתונות לעמוד בחלק העליון של היסוד דז"א, כך שיהיה כאן פי' לשון "גבורות עליונות" גבורות שעמדו למעלה בחלק העליון של יסוד דז"א והן גבורות דתנ"ה. ועוד נפסל פי' זה ע"י ניסוח הכתובת עצמה כאן בהמשך "לחג"ת דנוק'", המראה כי מדובר על גבורות "העליונות" המתפשטות בחג"ת דנוק' – והן הגבורות דחג"ת ולא הגבורות דתנ"ה המתפשטות רק בת"ת דנוק',

בלבושי יסוד [סידור היר"א: במלבושי יסודות] דאימא וז"א, הנכנסים עם הגבורות לנוק', ולמעשה ייזכר פרט זה בהמשך רק בקו השמאל שהוא יותר דין, ומ"ש לבושים פי' נרתיקים היסודות דאימא וז"א, כשהנרתיק דז"א מתפשט בקו האמצעי עד סיום הת"ת דנוק' (עץ חיים, שער לד, ריש פרק ה), ולא פורש עד איכן מתפשט לבוש יסוד דאימא בפר' רחל (עין פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רטו, ולשונו מובא בליקוטי ביאורים),

לחג"ת שלה [סידור רחובות הנהר: דנוק'], העומדת אחורי נה"י ז"א אחור באחור, לבנותה ע"י א"ב דאטב"ח כנ"ל.

בכוונה הבאה מתגלה מכחו של הרש"ש זי"ע שסידר כאן כוונה המבוססת על דברי מהרח"ו בג' מקומות – עניין המשכת הגבורות לחג"ת דנוק' ודרוש אטב"ח בספר עץ חיים, ועוד עניין תיקון חג"ת דנוק' המוזכר בספר שער הכוונות.

[ויכון (סידור היר"א)] להמשיך אור ממוחין דקס"א דאימא, שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א, כי רחל נבנית ע"י אורות דאימא, ונציין כי לעיל, כשתיקנו ספי' כחב"ד דרחל ע"י המוחין דאימא בתיבות הנ"ל, לא פורש ולא מסודר שם שום שם, אלא מכוונים סתם שהם נעשים ע"י "מוחין דאימא",

שבחג"ת דנה"י דז"א, פי' שני פרקין האמצעים דנ"ה דז"א ועטרה דיסוד דז"א, כי פר' נוק' עומד אחורי נה"י דז"א – חב"ד דנוק' אחורי הפרקין עילאין דנה"י דז"א, חג"ת שלה אחורי הפרקין האמצעים דנה"י דז"א, ונה"י שלה אחורי הפרקין תתאין דנה"י דז"א,

להוציא ולתקן [כנגדם מאחור ג"פ (סידור היר"א)] חג"ת דרחל, בבניין אטב"ח, **[סידור היר"א: כל א' כלול מי"ס, מכירורי אורות דמ"ה וכ"ן דחלקה באופן זה]**, ועכשיו חוזר על כל א' מבחי' חג"ת.

מצויר שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א, מעל פרטי של המשך סדר הכוונה.

תיקון חג"ת דרחל

כעת חוזרים ומפרטים פרטי סדר תיקון ג' ספי' חג"ת דרחל ע"י אותיות דא"ב דאטב"ח (ונציין כי הנוסח בסידור היר"א שונה מהנוסח כאן).

י"צ, בחסד, פי' נקודה א' מהנוק' עצמה הנגדלת עוד ט' אחרות נוספות ע"י המים המגדילין – כאן הגבורה דחסד, הרי א"ט, וא"ט וי"ץ הכל אחד רק שזה אחדים וזה עשיריות, וביאור העניין הוא כי הנוק' נבנית ע"י הגבורות המגדילות מאד מאד, כי הארות הגבורות הם יותר מי' פעמים בנוקבא מאור של החסדים, לכן הם כאן בעשיריות, כי האחדים הם בראש והעשיריות הם בגוף, ומהוד ולמטה יהיו מאות.

להמשיך, ממוח דעת דנוק',

גבורה דחסד, המגדילה,

ולכנות ולתקן, מבחי' נקודה,

ספי' חסד דרחל, שהיתה בבחי' נקודה מלכות בלבד לעשותה עי"ז

כלול מי"ס, מדה שלמה, כי עי"ז נעשית חסד דרחל מנקודה לספי' הכלולה מי' נקודות.

כ"פ, בגבורה, פי' ב' נקודות שהן נקודה א' מהנוק' עצמה עם עוד נקודה אחת נוספת שלוקחת מהוד דאימא שמאיר בה והוא בחי' לבוש, ונגדלות עוד ח' אחרות ע"י המים המגדילין – כאן הגבורה דגבורה, והחשבון הוא בעשיריות כנ"ל בביאור אותיות י"ץ דאטב"ח, כי הנוק' נבנית ע"י הגבורות המגדילות מאד, הרי כ"פ.

להמשיך, ממוח דעת דנוק',

גבורה דגבורה, המגדילה,

והארת הוד דאימא, בחי' לבוש (עץ חיים, שער לה, ריש פרק ה), ומצויר כנגדו שם אהי"ה

במילוי אלפי"ן (שער הכוונות, ענין יוה"כ, דרוש ה, דף קג סע"א),

דכפ"א דהוד דז"א, כי גבורה דנוק' היא מאחורי אותו פרק האמצעי דהוד דז"א כנ"ל,

ולתקן גבורה דרחל, שהיתה בבחי' נקודה מלכות בלבד לעשותה עי"ז
כלול מי"ס, מדה שלמה, כי עי"ז נעשית גבורה דרחל מנקודה לספי' הכלולה מי'
 נקודות.

ל"ע, בת"ת, והפעם הפירוש אינו שהיא נבנית מנקודת מלכות של חלקה עצמה, שיהיה
 הוא בחי' שרש באותיות ל"ע של א"ב דאטב"ח, והעניין הוא כי נקודת מלכות דת"ת של
 עצמה תרד כעת ליסוד שבה ותשמש לספי' יסוד להבנות בהמשך בסדר הכוונות של
 תיבת ומביא גואל לבני בנייהם, כך שת"ת דנוק' אין לו שום נקודה של הנוק' עצמה כלל,
 הוא צריך לקחת ג' גבורות להשרישן בו, כך שאות ל' הוא כנגד אותן ג' גבורות – גבורה
 דת"ת עצמה עם עוד הארת ב' גבורות דנו"ה המוכרחות לעבור דרך הת"ת כדי להתפשט
 עד למקומן (לא כשאר גבורות דחו"ג, שב' ספי' חו"ג מקבלות ממוח דעת עצמו שהוא בין חו"ג), ונגדלים
 עוד ז' אחרות נוספות, כך שאותן הג' גבורות הם בעצמן נגדלות ונעשות י', ואם אין
 אותן הגבורות היו נגדלות בעצמן לא היה אפשר לעשות הת"ת. וחשובים הוא בעשירות
 כנ"ל בכיאר אותיות י"ץ דאטב"ח, כי הנוק' נבנית ע"י הגבורות המגדילות מאד, הרי
 ל"ע.

להמשיך, ממוח דעת דנוק',

ג' גבורות דתנ"ה, המגדילות והנגדלות כנ"ל, והגבורות דנ"ה מתפשטות למקומן בגופא
 דנוק' דרך ת"ת שבה, וזה כאן רק כמין תחנה בדרך למקומן,
ולבנות ולתקן, מבחי' נקודה,

ת"ת דרחל, שהיתה בבחי' נקודה מלכות בלבד לעשותה עי"ז
כלול מי"ס, מדה שלמה, כי עי"ז נעשית ת"ת דרחל מנקודה לספי' הכלולה מי' נקודות,
 באופן הנ"ל בהקדמה לאותיות ל"ע.

ובסידור היר"א עוד מוסיפים (וכן מעתיקים בסידור רחובות הנהר):

ונקודת המלכות, דת"ת,

שהיתה בו, בת"ת דנוק',

יכון להמשיכה ולהורידה ליסוד שלה, ולא שמשה נקודת מלכות דת"ת דנוק' לעצמה –
 לבנות ספי' ת"ת שבה, אך יורדת אותה נקודת מלכות דת"ת ליסודה של הנוק', ושם
 מתחברת עם נקודת מלכות דיסוד, לפי שהיסוד שלה אין לו על מה לסמוך בז"א כנגדו,
 ולכך הוצרך להתחבר שם עם נקודת הת"ת, ובהמשך בסדר הכוונות של תיבת ומביא
 גואל לבני בנייהם נבנה ע"י אותה נקודת מלכות דת"ת את ספי' יסוד שלה ע"י אותיות
 ר"ף דאטב"ח.

מתחת לשם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א שהוא כנגד מוח דאימא כנ"ל,
 מצוירים

אותיות י"צ נקודה א' דנוק' הנגדלת ט' – והחשובן בעשירות, הרי י"ץ,
 מעל ג' כלי חסד דרחל שמבקשים להגדיל ולהשלים,

אותיות כ"פ	נקודה א' דנוק' עם נקודת לבוש הוד דאימא, שהוא שם אהי"ה במילוי אלפי"ן, ונגדלת ח' – והחשבון בעשיריות, הרי כ"פ, מעל ג' כלי גבורה דרחל שמבקשים להגדיל ולהשלים,
אותיות ל"ע	ג' גבורות דתנו"ה הנגדלות ז' – והחשבון בעשיריות, הרי ל"ע, מעל ג' כלי ת"ת דרחל שמבקשים להגדיל ולהשלים.

המשך הבנין כתר דרחל

המשכת הרביעי הב' של שליש חסד דת"ת דז"א

לאחר שבתבת קונה הכל חלקנו השליש התחתון מכפל החסד דת"ת דז"א לד' רביעים, ואח"כ העלינו אותם מעל כתר דנוק' שיעמדו שם בסוד אור מקיף, ואז המשכנו רביעי א' לכתר דרחל, באים כעת להמשיך רביעי נוסף לכתרה (עץ חיים, שער לד, פרק ו; תורת חכם, דף קכט ע"ג).

להמשיך חלק הרביעי השני, מד' חלקים, הא' נמשך בסוף קונה הכל, וכעת ממשיכים הב', ויישארו ב' רביעים מעל רישא דרחל בסוד או"מ עד שנמשיך אותם לכתרה בתיבות ומביא גואל לבני בניהם ולמען שמו, **דשליש או"ח דחסד דת"ת**, משליש תחתון של הכפל דחסד דת"ת דז"א, שכנגדו מצויר שם הוי"ה בניקוד חולם שהוא כנגד בחי' ת"ת, **העומד ע"ג כתר דרחל**, בסוד או"מ מאז סוף תיבת קונה הכל כנ"ל, **לתוך כתר שלה**, להגדילו ולבנותו.

כנגד אותו רביעי השני משליש תחתון של כפל החסד דת"ת דז"א מצויר שם הוי"ה בניקוד חולם שהוא כנגד ת"ת, מעל ג' כלי דכתר דרחל.

רמזים נוספים

זוה נרמז באומרו וזוכר חסדי אבות ויען כי כולם נכללים בחסד נק' חסדי אבות, גם פי' ב' לפי שהאבות הם הג"ר וחג"ת הם הבנים שלהם ונקר' חסדי אבות, ר"ל חסדים הנמשכים מן הג"ר הנקראים אבות, ויען כי כולם נכללים בחסד נק' חסדים גם הם (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

בשלשה אמצעיות שלהם [של יעקב ורחל] שיש להם אחיזה כנגדם בז"א, ולכן לא נאמר בהם אלא לשון זכירה, כמ"ש וזוכר חסדי אבות, כי היא זכירה אל מה שכבר היה במציאו' (שער הכוונות, שם).

ליקוטי ביאורים

בעניין תיקון חג"ת דיעקב ורחל

בסדר הכוונות של תיבת טובים תיקנו ב' מוחין דחו"ב דיעקב ורחל מהארת נו"ה דמוחין דאו"א, ושם מצוירים בחי' מוחין עם עוד בחי' נרנח"י נשמת המוח שהיא ב' שמות אהי"ה הוי"ה מנוקדים כידוע.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' פט) כותב ר' ששון מזרחי על פרטי כוונה של תיקון חג"ת ונה"י דיעקב ורחל, וז"ל: קצת קשה שלא צייר בהם המשכת הויות מנוקדות כמו בחו"ב שלהם שבחסדים טובים וי"ל, עכ"ל.

בעניין המשכת הארת ג' גבורות לחג"ת דנוק'

בספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' טו – טז) מבאר ר' שירה דבליצקי, וז"ל: להמשיך הארת ג' גבורות עליונות בלבושי יסוד דאימא וז"א, לחג"ת שלה. הנה אחר שנתקן הדעת דנוק' ממשיכים את הגבורות ששם, לחג"ת נ"ה דנוק'. והענין הוא כמבואר בע"ח שער ל"ד פ"ו ועוד מקומות, כי הה"ג שהינם ביסוד דז"א עוברות משם וניתנות בדעת דנוק', כי דעת דנוק' מכוון מאחרי יסוד דז"א, ושם הם נקבצות כולם ומשם הם מתפשטות אח"כ לחג"ת נ"ה דנוק', אך השורש נשאר בדעת דנוק', ורק ההארה מתפשטת.

אמנם הדבר ביותר עומק מבואר בשער ל"ד פ"ה ובשעה"ק פ' ע"ג, דכמו שבז"א יש בו יסוד דאימא עד החזה שבו, ואח"כ יסוד ז"א ששם הה"ח וה"ג, כן הדבר בהיכנס אורות אלו לנוק' שנכנסים עמהם לנוק' גם הארת לבושי ונרתיקי היסודות הנ"ל, והארת לבושי נרתיק דיסוד דז"א מסתיים בה בסוף הת"ת שלה, כי הדעת והתפארת שלה הוא כנגד שני פרקי היסוד, וגם הארת נרתיק דלבוש דיסוד דאימא שבתוכה מסתיים בה, אלא שהוא מסתיים במקום גבוה יותר בנוק' (ולא פורש איפה שמסתיים, ואפשר, וכן נראה, שמסתיים בחזה שלה כדרך שמסתיים בחזה דז"א). ואם כן כיון שהארת לבוש יסוד דז"א מסתיים בה בסוף הת"ת והגבורות הם בתוכו, לכן אנו ממשיכים לחג"ת דנוק' רק הארתם דרך דופני נרתיק היסוד, וזהו מ"ש להמשיך הארת ג' גבורות ולא הגבורות עצמם, עכ"ל.

בעניין סדר שלבי תיקון חג"ת דנוק'

בספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' טו – טז) מבאר ר' שירה דבליצקי, וז"ל: להמשיך אור המוחין דקס"א דאימא דבחג"ת נה"י דז"א להוציא ולתקן חג"ת דרחל. הנה יש לנו כאן בנושא זה ג' סדרי כוונות – כוונת המשכת הגבורות לחג"ת שלה שמקורו בע"ח וכנ"ל, וכוונה שלפנינו להוציא חג"ת דרחל, שהיא משער הכוונות, וכוונת חג"ת דרחל מאטב"ח, וכבר כתבנו לעיל איך משתלבת כוונת אטב"ח בכוונת שעה"כ, אף שנראה לכאורה כי הכוונות האלה כפולות, אבל הקושי הוא, איך סודרה הכוונה מעץ החיים

שהיא כוונת המשכת הגבורות לחג"ת שלה, לפני שעשינו את עצם החג"ת שלה בכוונת שעה"כ והאטב"ח.

ורציתי לומר שהסדר הוא לאו דוקא, וצריך להיות כוונת המשכת הגבורות לחג"ת שלה אחר כוונות שעה"כ והאטב"ח, אבל בנהר שלום דף כ"ט ע"א סידר הרש"ש כסדר הזה ממש, וכ"ה בסידור היר"א ח"א דף 626. ואם כן משמע שהוא דווקא.

ויש לתרץ דלעולם הלא נקודת המלכות דכל ספירה מהנוק', כבר הייתה ממקודם, דהרי העלינו בהתחלת אבות ולנקודות אלו ממשיכים את הארת הגבורות, עיין עה"ח שער ל"ה פ"ה ד"ה אבל כאן הגבורות וכו'. ואח"כ בונים שאר הפר' ע"י כוונת שעה"כ והאטב"ח, וצ"ע. אמנם בדרוש אטב"ח פרק ה' מבואר להדיא, דגבורות אלה הנ"ל נכנסות בסדר האטב"ח, ולפי זה מה שסידר הרש"ש מקודם את כוונת כניסת הארת הגבורות, הוא רק הקדמה לסדר האטב"ח, לומר לך כי מה שנכנס באטב"ח בחג"ת הוא רק הארת הגבורות. וע"ע פתח עיניים דף ל"ז ע"ב ד"ה הלא שורשם וכו', עכ"ל.

דברי בעמ"ס תורת חכם

בספר תורת חכם (דף מז ע"א) מבאר ר' חיים דילה רוזה, זו"ל: ואח"כ בזוכר חסדי אבות עד למען שמו נתקנים יעקב ורחל עליונים ותחתונים שהם בחינת יסוד ומלכות דפר' נה"י הכולל דמצד מ"ה דז"א הנתקן בקונה הכל, ונתקנים ע"י נ"ה דפר' נה"י הנז' שהם בחי' או"א שלהם, והוא על דרך האמור ממש שהחסד דיעקב ע"י הנ"ה הנז', והוא מתקן חסד דרחל, וחסד דרחל לגבורה דיעקב, ועל דרך זה עד המלכות. והכל בכח הארת ע"ב קס"א או"א הנז' שהם הנ"ה, עכ"ל ועיי"ש באורך.

ומביא גואל לבני בניהם

הקדמה

סדר הכוונות של תיבת ומביא גואל לבני בניהם הוא המשך בניית ב' פר' יעקב ורחל, ובאים כעת לתקן ספי' נה"י שבהם הנקראים בני בניהם, כי הג"ר נקראים אבות, וחג"ת הם הבנים שלהם הנקראים חסדי אבות, ונה"י הם בני בניהם של האבות.

בתיבת א"ל עליון תיקנו להם ספי' כתר, בתיבת טובים – מוחין דחו"ב, בתיבת קונה הכל – מוח דעת, בתיבת וזוכר חסדי אבות – ספי' חג"ת, וכעת באים לתקן ספי' נה"י דיעקב ורחל, כשספי' נה"י דרחל נבנים ע"י א"ב דאטב"ח.

בסידור המודפס (ח"ב, דף ע"א) מסודר תיקון נה"י דיעקב מתחת לתיבות ומביא גואל, ותיקון נה"י דיעקב מתחת לתיבות לבני בניהם.

עוד ממשיכים כאן הרביעי הג' משליש חסד דת"ת דז"א לכתר דרחל, לאחר שבתיבת קונה הכל נחלק אותו שלישי חסד לד' רביעים ונמשך הרביעי הראשון לכתרה, ובתיבת וזוכר חסדי אבות נמשך הרביעי השני.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לב ע"ב – ג)

ומביא גואל לבני בניהם. כאן תכוין לעשות שלשה אחרונות שהם נה"י דיעקב ורחל, מן ג' פרקין תתאין דנה"י דז"א כנודע. ותכוין באומרך לבני בניהם שהם נ"ה הנעשים עתה ליעקב ורחל. והענין מבואר עם הנ"ל, כי ג"ר חב"ד נק' אבות, כי ה"ס אברהם יצחק ויעקב כמבו' לעיל במלת אלהי אברהם כו', והג' אמצעיות חג"ת הם בנים שלהם, ונקר' חסדי אבות כנ"ל שהם חסדים נמשכים מן האבות כנז', והג' אחרונות נה"י נק' בני בניהם של האבות הנז'.

ובמלת גואל תכוין אל היסו' דיעקב ורחל, לפי שהיסו' הוא נק' מגדל הפורח באויר, לפי שאין כנגד היסוד דיעקב ורחל שום אחיזה בז"א כנודע, לז"א ומביא גואל לבני בניהם, כי הוא הבאה מחדש ממש, משא"כ בשלשה אמצעיות שלהם שיש להם אחיזה כנגדם בז"א, ולכן לא נאמר בהם אלא לשון זכירה, כמ"ש וזוכר חסדי אבות, כי היא זכירה אל מה שכבר היה במציאו'.

ונודע כי סוד גאולה הוא ביסוד, אבל היסוד דרחל אע"פ שגם בו שייך לשון גאולה, עכ"ז תכוין באופן אחר, והוא כמה שנודע כי נקוד' ציון שבנקבה – פטר רחם שבה, הוא בחי' היסוד שבה, והוא בחי' מם סתומה שה"ס הרחם שבה העשוי בצורת ס סתומה, בסוד כי לא סגר דלתי בטני (איוב ג, י), כי שני דלתות רחמה הם מצויירות בציור חיבור מם סתומה כזה – ס, והנה גואל הוא בגי' ארבעים כמנין מם סתומה.

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק טו, דף נו ע"א)

ומביא גואל לבני בניהם. בכאן תכוין לעשות ג"ת ליעקב ולרחל, מג' פרקין תתאין דנה"י דז"א כנודע, ואין להאריך בכאן מציאותו. אמנם תכוין כי בני בניהם הם נ"ה דיעקב ורחל הנעשים עתה. וזוכר חסדי אבות, הענין הוא כי הנה האבות הם חג"ת כנודע, וחסדי אבות הם חב"ד, שהם חסדי אבות שלהם הם חב"ד, למעלה מן האבות חג"ת. ונ"ה הם בנים לחג"ת, ובני בניהם אל חב"ד, וזהו ומביא גואל לבני בניהם. פירוש, כי חג"ת בנים לחב"ד, ונצח הוד יסוד הם בני חג"ת, ובני בניהם של חב"ד, והגואל הוא היסוד, בסוד אם יגאלך טוב יגאל (רות ג, יג), ונקראים בני בניהם.

והטעם כי ג"ר חב"ד נקראים אבות, כי הם סוד אברהם יצחק יעקב, כמבואר אצלינו בסוד אלהי אברהם, וג"א חג"ת הם נקראים חסדי אבות. פירוש, החסדים הנמשכים מן האבות הראשונים שהם הג"ר, ואלו בנים שלהם, והג"ת הם בנים של הג' אמצעים, והם בני בניהם של חב"ד.

אמנם במלת גואל, תכוין ליסוד יעקב ורחל, ולפי שהיסוד הוא מגדל הפורח באויר, כי אין כנגד היסוד דיעקב ורחל שם שום אחיזה בז"א, לזה אמר ומביא גואל שהוא הבאה מחדש. אך ג"א [ג' אמצעיות] שלהם יש להם אחיזה בז"א, לזה לא אמר ומביא, רק וזוכר, זכירה בעלמא מה שכבר היה במציאות. אמנם תכוין כי יסוד נקרא גואל, כי ביסוד הגאולה כנודע.

אך היסוד של רחל, אע"פ שגם בו שייך גאולה, עכ"ז תכוין בו ענין אחר, והוא כי הלא נקודות ציון דנוקבא שהיא היסוד שבה, והיא סוד ס סתומה, סוד הרחם שבה וצורת ס סתומה, היא סוד ב' דלתות הרחם בסוד כי לא סגר דלתי בטני (איוב ג, י), והם כצורה זו – ס, כי ב' דלתין הם צורת מ"ם סתומה, ואין להאריך בזה עתה. והנה גואל גימט' מ' שהוא ארבעים.

עץ חיים

(שער לה, פרק ה, ח"ב, דף נד ע"ב-ד, דרוש אטב"ח)

[מקבילות: שער ההקדמות, דף פב ע"ג – פג ע"א; מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ז, דף נג ע"ג-ד]

מ"ס בנצח. פ"י שיש לה נקודה א' של עצמה ולוקחת עוד נצח של ז"א ונצח של אמא, כי בכאן הכל הוא בחי' נצח וניכר האור שלו, לכן הם נכנסין בחשבון כנ"ל. ועוד לוקחת גבורה של הוד שעוברת בה דוגמת מ"ש בת"ת כנ"ל. אך הטעם בכאן הוא, שכבר ידעת שנ"ה הם ב' פלגי דגופא אחים ולא יתפרדו, לכן כשעובר גבורות הוד בה מנחת בה שרשה, הרי הם ד' נקודות ונגדלים הו', הרי הוא מ"ס.

וגם שכבר ידעת כי נ"ה הם דמיון זכר ונקבה, לכן איהו בנצח ואיהי בהוד, וכבר ידעת כי עטרא דגבורות היא של נוקבא ועטרא דחסדים הוא של דוכרא, עכ"ז לוקח הזכר תרינ עטרינ ונוקבא א' לבד, וכן כאן נצח נוטל גם רושם גבורת ההוד בו.

ק"ץ בהוד. פ"י כבר ידעת סוד א"ב דאי"ק בכ"ר שהם סוד אחדים עשיריות מאות, וא"ט ב"ח ג"ז ד"ו הם אחדים בד' ראשונים. י"צ כ"ף ל"ע מ"ס הם עשיריות, והם מחסד עד נצח. ק"ץ ר"ף ש"ן ת"ם הם מאות, והם מהוד ולמטה. נמצא כי הך' פשוטה בא"ב אחר אות ת', והוא ת"ק, ומ' סתומה הוא ת"ר, ון' פשוטה הוא ת"ש, וף' פשוטה הוא ת"ת, וין' פשוטה הוא תת"ק, הרי יש בו ט"א וט' עשיריות וט' מאות, וכשתרצה להשלים האלף שהם י' מאות, אז תחזור לאות א' שהוא ראש [ה]אותיות, והוא במלואו אל"ף שהוא אלף, ואין להאריך.

ונחזור לענין כי מהוד ולמטה סוד מאות. וכבר בארנו טעם לאחדים שהם בראש, והעשיריות שהם בגוף, ועתה אנו צריכין לבאר למה המאות הם מהוד ולמטה. ונבאר תחלה ענין ק"ץ מה ענינו, וממנו יתבאר הטעם. והענין כי גם בכאן הסדר של ב' אותיות אלו הם דוגמת ב' אותיות שבדעת שהם ד"ו, שבארנו שאות ב' שהוא ו' היא עיקרית ואות ד' הראשונה המחודשת, וכן בכאן כי אות הראשון שהוא ק' הוא מחודש ואות צ' היא העיקרית ואח"כ נבאר הטעם בע"ה. אמנם ביאור הענין, כי הוד אין לה רק גבורה א' ואינו כמו ת"ת ונצח כנ"ל, לכן אינה נכנסת בחשבון כי הוא המים המגדילין כנ"ל, אמנם ג' נקודות יש בה לבד ואלו הן, א' הוא הנקודה עצמה שיש בה, והוד דאמא והוד דז"א הרי ג' נקודות. והנה ככל הספירות העליונות לא נצטרפו בחינת גבורות קשות כ"כ כמו בכאן, והענין כי נודע כי נ"ה הם לבר מגופה, ולכן הם דינין קשים. אמנם עכ"ז ההוד הוא דין קשה מאד מאוד, כי הוא סוד קו שמאל בסופו, והלא קו שמאלי הוא גבורה עצמה, כ"ש בסופו התחתון הנקרא בזוהר התוכא דדהבא, והם ג' קצוות התחתונים של הג' קוין השמאלים, כי אחד הוא קצה דהוד אמא, ואחד קצה דהוד זעיר אנפין, וא' הוא קצה דהוד נוקבא, הרי ג' הודות ביחד שכל א' לבד הוא דין קשה לאין קץ, ומכ"ש בהצטרפותן יחד שלשתן שהם דינין קשים לאין תכלית, ולכן בהתחברם יחד מכים זה בזה ונגדלים ונרחבים עד אין קץ ונכללים זה בזה (וזה בזה) עד שמג' נעשין ט', כ"א

כלול מג', ולא די בזה אלא שגברו עד שהיו בסוד מאות ולא בסוד עשירות, וזהו הטעם שבכאן הוא סוד מאות.

וכבר ידעת כי ה"ג מנצפ"ך הם כסדר אותית ך' ם' ן' ף' ץ', והם מתחלקות מחסד עד הוד. ונמצא שהגבורה המגעת להוד הוא ץ' פשוטה, והוא אות ץ' מן קץ, באופן כי הם ץ' בעצמן ולא גדלו על ידי המים המגדילין אותן רק חלק א' והוא ק', הרי ענין ק"ץ.

והנה כל החצונים נאחזין בכאן בספי' הוד לטעם הנ"ל, ושמו מוכיח עליו ק"ץ – סוד קץ כל בשר בא לפני (בראשית ו, יג) כנודע שהם החצונים, ולכן גם סמא"ל לא היה יכול ליעקב רק בכף ירכו השמאלית (שם לב, כו) שהוא הוד. ובוזה תבין סוד נפלא כי בהתאחו בו החצונים נהפך ונעשה דוה, והוא סוד והודי נהפך עלי למשחית (דניאל י, ח), כי כבר ביארנו שה' דמים טמאים הם מסוד ה"ג מנצפ"ך אלו, אמנם היתוך הזוהמא אינו אלא לבסוף שהוא גבורות ההוד שהוא הה', ובהאחו שם החיצונים נהפך ונעשה דם נדה ונעשית דוה שהיא נדה האמורה בתורה, וזהו נתנני שוממה כל היום דו"ה (איכה א, יג). ובוזה תבין סוד נפלא במאמר רז"ל כי ימי הגלות הם אלף שנים, וזהו כל היום דו"ה כמ"ש (תהלים צ, ד) כי אלף שנים בעיניך וגו', והענין כי שית אלפי שנין הוי עלמא, והם מחסד עד יסוד, ואלף הו' הוא מל' שהוא שבת העולה עד ה', שנאמר שבת לה'. והנה חורבן בהמ"ק היה סמוך לאלף החמישי שהוא הוד, כי בו נאחזין החיצונים להיותו גבור' קשות, וזהו כמו שאמר הכתוב נתנני שוממה כל היום דו"ה, כי מהוד נהפך לדו"ה שהוא אלף החמישי, לכן אין הגלות נמשך רק שנים אלו כמ"ש בזה, ולא ישלטו עממין בישראל יותר מאלף שנין, כי אין להם אחיזה רק בהוד לבד.

וכבר בארנו לעיל איך הם אלף, כי ק"ץ גימטריא אלף, כי ץ' הוא תת"ק ועם ק' הרי אלף, ואלו הם הנקרא בזה אלף יומין דחול, וז"ס האלף לך שלמה (שה"ש ח, יב) שהוא חול ואין להאריך. ובוזה תבין ג"כ כי הדעת וההוד הם משונין באותיותן כנ"ל באלפא ביתא דא"ט ב"ח, כי אות ראשונה היא הטפילה ואות השניה היא העיקרית. וטעם הדבר שלהיות אלו כחות הגבורה יותר משאר ספירות שבנוק', לכן הגבורות שלהם יתירות על המחודשות, כי הלא בדעת בארנו שהד' הם מחודשות והו' הם העיקריות והם גבורות, וכן כאן בהוד הי' שהם תת"ק הם העיקריות והק' שהם המועט הם המחודשות, לפי שכשהדינין מתחברים הם מתרבין עד אין קץ, ולכן צריך שלא לעורר ולחבר כחות הדינין ביחד אלא להפרידן, לפי שהמים הם נחים ומיושבים, אבל הגבורה הם אש ושלבת ונצוצות עד אין קץ, וזה פשוט.

אמנם ההוד כבר נתבאר איך הם גבורות רבות, וגם הדעת פשוט הוא שאין בכל הנוקבא ה"ג מקובצות יחד כמו בדעת שלה, ובפרט שאין מתוק כלל בהם שם, ואדרבא למטה הם יותר ממותקות שהם מגולות, אמנם עכ"ז הדעת הם דינין מבוסמים, ובפרט שהם למעלה בסוד הדעת והמוחין, אך ההוד הם דינין קשים קרובים אל הקליפות, ולכן הדעת הוא בסוד אחדים וההוד הוא בסוד מאות כנ"ל. וז"ס הכתוב (תהלים יט, י) משפטי ה' אמת צדקו

יחדיו, כי הנה האותיות של הדעת וההוד הם משונין משאר ספירות, והם ד"ו ק"ץ, ואם תצרפם הם אותיות צדק"ו, כי אלו הד' אותיות בדעת והוד צדקו יחדיו, והם (משונים) יותר משאר ספירות.

וכבר בארנו כי הטעם הוא להיותן גבורות, וז"ס משפטי ה' אמת, שלהיות שאלו השנים שהם דעת והוד והם גבורות ממש, יותר מהשאר, ונקרא משפטי ה' שהם הגבורות, לכן צדקו יחדיו, והם שוין זה כזה, וגם אותיותן הם צדקו ממש, ודי בזה.

ר"ף ביסוד. פי' כבר בארנו שירדה הנקודה של ת"ת ונתחברה עם הנקודה שלו והם ב' נקודות והרי הם ר', ומתחדשין ח' אחרים הרי ה'ף.

ונלע"ד כי לפי שקיבוץ כל הה"ג הם ביסוד כנודע, לכן הם בסוד מאות. גם נלע"ד כי לכן אותיות ר"ף ביסוד כנגד ה"ג מנצפ"ך שמתקבצים בו, וחשבונם ר"ף כנודע שמנצפ"ך גימטריא ר"ף.

שער ההקדמות

(דף פב ע"ב – פג ע"א, דרוש אטב"ח)

מ"ס בנצח, שהם א' נקודת עצמה, שנית נקודה אחרת שלוקחת מכלי נצח דו"א, שלישית נקודה אחרת שלוקחת מכלי הנצח דאימא כנו"ל באותיות ג"ז, והרביעית היא נקודה אחרת מן הגבורה של ההוד שעוברת בה והניחה שרשה בו, אבל הגבורה של עצמה אינה נכנסת בחשבון כי היא מגדלת אותו כנו"ל. והטעם הוא במה שידוע כי הנצח וההוד הם תרי פלגי גופא, אחים ולא יתפרדו, ולסבת החבור הזה, כשעוברת גבורת ההוד בתוכה, מנחת שם שרשה. ועוד טעם אחר, כי נודע שהנצח וההוד הם כדמיון זכר ונקבה, כי זהו סוד מה שאמרו בספר התקונין, איהו בנצח ואיהי בהוד. וגם נודע כי עם היות שעטרא דחסד היא לז"א, ועטרא דגבורה לנוק', עכ"ז ז"א נוטל תהלה פי שנים – התריין עיטרין והנוק' חד עיטרא דגבורה בלבד. ולכן גם הנצח שהוא הזכר נשאר בו גבורה שלו ושרש הגבורה של ההוד שהיא נקבה. אבל בהוד, אין בה רק גבורה אחת לבד שלה. והרי נתבאר ד' נקודות עקירות שבנצח, וו' נקודות אחרות באות לה בסוד תוספת מחדש, וזהו מ"ס.

ק"ץ בהוד, הנה סדר אותיות אלו הם ע"ד שביארנו בב' אותיות ד"ו שבדעת, כי האות הב' היא העיקרית והראשונה היא המחודשת. והענין הוא כי הנה ג' נקודות יש בהוד, אחד עצמה, שנית נקודת כלי ההוד דאימא, שלישית נקודת כלי ההוד דו"א. ולפי שבכל הספירות האחרות של הנקבה, לא נמצאו יחד כל כך גבורות קשות כמו בהוד, לכן בהתחברם יחד מכים אורותיהם זו בזו, והדינים מתרבים ונגדלים לאין קץ, ונכללים זה בזה וזה בזה, ומן הג' נקודות נעשות ט' נקודות, כל אחת כלולה משלשתם, והרי אות ק'. ונתוסף בהם נקודה אחת מחדש והיא אות ק' הראשונה, וזהו ק"ץ.

ואמנם היות כל כך גבורות קשות בהוד, עניינם הוא, כי נודע שהנצח והוד הם לבר מגופא, ולכן הם דינים קשים. ועם כל זה ההוד הוא דין יותר קשה מאד מאד, כי הוא קו שמאלי אשר הוא גבורה חזקה, ומכש"כ בסיומו שהוא ההוד הנקרא בספר הזוהר התוכא דדהבא. ומכש"כ כאן שנתחבר ביחד ג' הודות שהם ספי ג' קוים, וכלם שמאליים, והם הוד דאימא והוד דז"א והוד דנוקבא. והנה כל א' לבדו הוא דין קשה, ומכש"כ בהתחברם יחד, שהם דינים קשים לאין קץ, ולכן נתרכו הדינים. ומהג' אלו נכללו זה בזה, וכל א' משלשתם, באופן שנעשו ט' נקודות כנזכר. ולא עוד אלא שגברו ונתהוו בסוד מאות, ולא בסוד עשרות כמו עד עתה. והרי נתבאר למה מן ההוד ואילך, הם בסוד מאות.

ועתה צריכים אנו לבאר למה נשתנה ב' ספירות אלו, שהם הדעת וההוד, שהאותיות הראשונות שבהם הם הנקודות המיוחדות, והשניות הם העיקריות. והענין מובן עם הנז', כי לפי שהגבורות והדינים הקשים הם מתרבים מאד בב' ספירות אלו כנו"ל, כי בדעת יש ה' גבורות יחד מקובצות, ובפרט כי אין בהם מתוק לפי שהם מכוסות ואינם מגולות. גם בהוד יש ג' הודות שהם דינים קשים כנזכר, וכבר נתבאר כי כשהגבורות הם מתחברות, הם מתגברות לאין קץ, לפי שהם בחי' אש שבהתרכותו מדליק יותר ויוצאות ממנו ניצוצות ושלהוביות לאין קץ. כי זהו הטעם שצריך האדם שלא יעורר ויחבר כחות הדין ביחד, אלא יפריד אותם כנודע. משא"כ בחסדים, שאף שיתרכו הם מים, שבהיותם תוך הכלי שלהם הם נחים ושקטים, ואין ניצוצות מתרבות מהם מחדש. ולכן הנקודות העיקריות הם האותיות שחשבונו מועט, והנקודות המיוחדות הם האותיות שחשבונו רב.

[הגהה. א"ש, הלשון זה קשה בעיני, במה שאמר שהנקודות העיקריות הם האותיות שחשבונו מועט, והם האותיות השניות כמו שאמרנו למעלה בתחלת השאלה. והנה בק"ץ שהם בהוד אתי שפיר, שהצד"י היא יותר מעוטה מהקוף. האמנם באותיות ד"ו שהם בדעת לא אתי שפיר, שאדרבא אות הב' שהיא הוא"ו היא יותר גדולה מן הד', שהיא הראשונה. ואם נרצה להגיה ולומר, ולכן הנקודות העיקריות הם האותיות שחשבונו רב, והנקודות המיוחדות הם האותיות שחשבונו מועט, אתי שפיר באותיות ד"ו שיש בדעת, שהמיוחדות והיא אות הד' הראשונה חשבונה מועט, והעיקרית והיא אות ו' השניה חשבונה רב. האמנם תקשי לך באות ק"ץ בהוד, כי העקרית והיא אות ק' השנית חשבונה מועט, והמיוחדת והיא הראשונה חשבונה רב והיא אות ק', ולכן בלשון זה צריך אני למודעי זלה"ה].

אלא שעדיין צריך לתת טעם, למה בדעת היו בחי' אחדים ולא מאות כמו בהוד, כיון ששתיהם הם גבורות קשות ורבות. אבל הטעם הוא, כי עם כל זה יש הפרש בדעת מן ההוד, כי הדעת הם גבורות עליונות בבחי' מוחין שהם יותר ממותקות, אבל גבורות ההוד קשים מאד כי הם למטה קרובים וסמוכים אל הקליפות, בסוד רגליה יורדות מות (משלי ה, ה), ולכן הם מתרבים בסוד מאות כנו"ל. אבל הדעת אין הדינים מתרבים בו

לטעם הנו"ל, ולכן הוא בסוד אחדים. וענין השואה זאת שיש לדעת עם ההוד נרמז בפסוק (תהלים יט, י) משפטי ה' אמת צדקו יחדיו, כי להיות הדעת וההוד שבנוקבא בחי' גבורות הנקראים משפטי ה', לכן נשתוו זו לזו, וצדקו יחדיו אותיותיהם כנזכר. לכן במלת צדק"ו נרמזו אותיותיהם שהם ד"ו ק"ץ, אותיות צדק"ו ממש, להורות כי צדקו בבחי' אותיותיהם.

ונחזור לדבר, בענין זה ההוד של הנקבה, כי הנה הה"ג המתפשטים מחסד עד הוד שבה, הם אותיות מנצפ"ך. והסדר שלהם הוא כסדר אותיות האלפ"א בית"א, שמסודרות כפי ערך תוספת החשבון הנוסף מאות לחבירתה כנודע, ונמצא שסדרם האמיתי הוא כמנפ"ץ. ונמצא כי הגבורה שבהוד היא אות י' פשוטה, והיא אות י' של ק"ץ הנו"ל. באופן כי הגבורה שבהוד נקראת י', שהיא ט' מאות, ולא נגדלו רק חלק אחד בלבד שהוא ק' של ק"ץ.

(א"ש, הביאור הוא כי אחר הת' מתחילים אותיות אלו הכפולות, והם כמנפ"ץ. והנה הך' נמנת לה' מאות, והמ' נמנית לו' מאות, והן' נמנית לז' מאות, והפ' נמנית לח' מאות, והצ' לט' מאות, ואח"כ חוזר החשבון לראשית האותיות, והיא א' בסוד אלף).

והנה שמו מוכיח עליו, שהם גבורות קשות מאד בבחי' סיומם, והם קרובות וסמוכות אל הקליפות הנקראים קץ כל בשר [בא לפני] (בראשית ו, יג), שהם הקליפות כנודע. ולכן גם הוא שמו קץ, ולכן עיקר אחיזת הקליפות היא בהוד.

גם סמא"ל לא יכול ליעקב אבינו ע"ה אלא בירך השמאלי הנקרא הוד. והנה בהתאחד הקליפות בהוד שבה, נאמר והודי נהפך עלי למשחית (דניאל י, ח), כי מן הוד נהפכת למפרע ונעשה דוה, בעבור המשחית שהם הקליפות. גם זהו סוד פסוק (איכה א, יג) נתנני שוממה כל היום דוה, כי הנה הה' דמים טמאים אשר באשה כאשר ביארנו, הם משיירי התוך הה' גבורות של מנצפ"ך, והנה ההתוך של הזוהמה, אינה אלא בסופה שהיא בגבורת ההוד. וכאשר נתאחזים הקליפות בה נהפך לדם טמא – דם נדה, ונקרא דו"ה הפך הו"ד, וזהו נתנני שוממה כל היום דוה.

ואומרנו (שם) כל היום, הוא במה שנודע כי שתא אלפי שני הוי עלמא, שהם ו' קצוות חג"ת נה"י, ואלף הו' היא מלכות – שבת, העולה עד השם, וזהו שבת לה'. ולכן חרבן בית המקדש היה באלף הה' שהוא הוד, שבו אחיזת החצונים כנזכר. ונודע מה שאמרנו בס"ה כי אין לאוה"ע שליטה על ישראל אלא בחד יומא, שהוא אלף הה', כמו שאמר הכתוב כי (תהלים ז, ד) אלף שנים בעיניך כיום אתמול וגו', לפי שאין אחיזתם אלא בהוד בלבד, שהוא אלף הה' הנקרא יום ה'. וביום ה' הזה, היא דוה ושוממה, וזהו מה שאמר הכתוב (איכה א, יג) נתנני שוממה כל היום דוה. והנה אלף ימי הגלות האלו נרמזו בב' אותיות קץ שבהוד, שהם בגימטריא אלף, וז"ס האלף לך שלמה (שה"ש ח, יב), אלף יומין דחול כנזכר בספר הזוהר פרשת תרומה.

ביאור אותיות אלפא ביתא דאי"ק בכ"ר.

והואיל ואתא לידן נבאר סדר חשבון אותיות אלף ביתא דאי"ק בכ"ר וכו', כדי שתבין מה שביארנו לעיל, כי הנה אי"ק הם שלש אותיות, הראשונה אחדים, ושניה של עשרות, ושלישית של מאות, וכן עד"ז בשאר אותיות האלפ"א בית"א הנז'. ונמצא כי אות ת' של דמ"ת היא ד' מאות, ואות כ' פשוטה של הנ"ך היא חמש מאות, ואות ס' סתומה של וס"ם היא ו' מאות, ואות ן' פשוטה ושל זע"ן היא ז' מאות, ואות ף' פשוטה של חפ"ף הוא ח' מאות, ואות ץ' פשוטה של טצ"ץ הוא ט' מאות. הרי שבכל כ"ז אותיות של אלפ"א בית"א עם הכפולות, הם ט' אחדים וט' עשרות וט' מאות. וכשנרצה להשלים חשבון האלף שהם י' מאות, צריך לחזור להתחיל באות א' ראשונה של אלפ"א בית"א, אשר במלואה היא אל"ף.

ר"ף הם ביסוד, וזה יובן עם מה שביארנו לעיל, כי נקודת הת"ת של הנקבה ירד עד היסוד בה ונתחבר עם נקודת היסוד, ומשתייהם נעשה היסוד. וזהו ב' של הנקודות העיקריות, ונתוספו בה מחדש ח' נקודות אחרות, הרי ר"ף.

ונלע"ד חיים, כי לפי שכללות כל הה"ג הם ביסוד כנז"ל, לכן אותיותיו הם בבחי' מאות עד"ד הנז"ל באותיות ק"ץ שבהוד. גם נלע"ד, כי לכן יש בו אותיות ר"ף כמנין ה"ג מנצפ"ך העולות כמנין פ"ר, הנכללות ביסוד כנזכר.

נהר שלום

(דף כט ע"א)

ומביא גואל לבני בניהם, ד"ה ויכוין להמשיך השתי גבורות התחתונות דנו"ה דנוק' הכלולות כל א' משלש מיסוד דז"א שבדעת. והארת כללות השלשים גבורות ליסוד שלה. שם מס' לפרצוף נצח, יכוין להוציא ג' ספירות כו', ומאור גבורה דהוד הכלולה משלש בעוברה דרך הנצח כו'.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס" חלק ב, דף ע ע"א-ב.
 סידור היר"א כתב יד "נהר שלום" חלק א, עמ' 627.
 סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" חלק א, עמ' 351 – 353.

מפרשים

באתי לגני חלק א, עמ' פט.
 טוב שם הלכות תפלה, עמ' ה.
 סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לג.
 פאת השד"ה חידושים וביאורים על סידור הרש"ש, כר' ב, עמ' שא.

פתח עינים
פתח עינים החדש
שמן ששון

דף לו ט"א-ב.
חלק ה, עמ' ריז – ריט.
דרושי העמידה, דרוש ב, דף מב ט"ב.

ביאור סדר הכוונות

תיקון נה"י דיעקב

לאחר שתיקנו את כתרו בתיבת א"ל עליון, ב' מוחין דחו"ב בתיבת טובים, מוח דעת בתיבת קונה הכל, וספי' חג"ת בתיבת וזוכר חסדי אבות, באים כעת לתקן לפר' יעקב ספי' נה"י.

לתקן נו"ה [לפר' דפני' דפני' (סידור היר"א)] דיעקב, העומד לפני נה"י ז"א, אחר בפנים, לפני נו"ה דנה"י דז"א, כי בפרטות עומדות ב' ספי' נו"ה דיעקב לפני הפרקין תתאין דנו"ה דז"א,

ויסודו, של יעקב נעשה

מאור יסוד [תיבת יסוד חסרה בסידור היר"א] **דאבא**, כי פר' יעקב נבנה מהארות דאבא, ולא פורש מה הוא אותו אור יסוד דאבא,

היוצא מיסוד דנה"י דז"א, כי אבא מלובש בז"א, ויסוד דאבא היותו ארוך מתלבש עד יסוד דז"א – יסוד דאבא בת"ת דז"א ועטרת יסוד דאבא ביסוד דז"א (עץ חיים, שער לז, סוף פרק ג), לא כמו יסוד דאימא הקצר שמסתיים בת"ת דז"א. אמנם נגמרת עטרת יסוד דאבא כנגד דעת ות"ת דיעקב, ולכן מוזכר כאן אור יסוד דאבא היוצא מיסוד דז"א שגם הוא נגמר שם, ולא שיסוד דאבא הוא שמוציא ליסוד דיעקב (כך משמע מדברי מהר"ו בספר שער הכוונות הכותב כאן שאין כנגד היסוד דיעקב אחיזה בז"א, אמנם בספר עץ חיים הנ"ל משמע אחרת, ועיין מ"ש בספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' ריז-ריט), ולשונו מובא בליקוטי ביאורים).

ומתחת לכתובת סדר הכוונה מצוירים ג' כלי נה"י דיעקב שמבקשים לתקן (ולא מצויר שום דבר עבור האור מיסוד דאבא).

תיקון נה"י דרחל – הזמנה לסדר הכוונה

בסידור היר"א מתחיל סדר הכוונה של תיקון נה"י דרחל עם כתובת כללית המפרטת מה שהיה ומה שיהיה, ובספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת ומביא גואל, אות א, דף לו ע"א) ובספר טוב שם (עמ' ה) כותבים שאין כאן מקומה אלא היא שייכת לעיל בתיבת וזוכר חסדי אבות לצורך תיקון הת"ת, ולא נכתבה כאן אלא אגב הסדר של הירידה הב' גבורות דנו"ה לת"ת דנוק' (ועיין לשונם בליקוטי ביאורים).

יכוין להמשיך הב' גבורות, מתוך ה' גבורות,

התחזונונות דנו"ה נוק', נראה לומר שמדובר רק על הארה בלבד כמ"ש מפורש בתיבת
 וזוכר חסדי אבות בתיקון חג"ת דנוק' (פתח עינים, שם, אות ב), אמנם בספר שם טוב (שם)
 כותב כי זה כאן עצמותן, כפי שמבין מדברי מהרח"ו בספר מבוא שערים (שער ו, ח"א, דרוש
 ה, דף נב רע"א; עיין ליקוטי ביאורים),

מיסוד דז"א, לשם ירדו הגבורות לאחר שיצאו מיסוד דאימא בתיבת קונה הכל,
שבדעת דנוק', שבסוף תיבת קונה הכל המשכנו הה' גבורות מיסוד דז"א לדעת דנוק',
ולהמשיכם לת"ת שלה, זה נעשה בתיבת וזוכר חסדי אבות, שאז ממשכים ב' גבורות
 דנו"ה לת"ת דנוק' כמעבר בדרך למקומן,

ולהשאר שם שורשם, צריך לומר הארתן, ולא שרשן שאינו אלא בדעת, ועוד כי לא
 נמשך כאן אלא הארתן בלבד כנ"ל (פתח עינים, שם), וכן כותב בספר טוב שם (שם) "נראה
 שהוא ט"ס, שבמקום שורשם צריך לומר הארתם" (ולשונם מובא בליקוטי ביאורים), ובביאור
 אותיות ל"ע דאטב"ח כותב מהרח"ו במפורש "ושם מניחין הארה שלהן" (עץ חיים, שער
 לה, פרק ה), ועוד "והניחו ב' הגבורות דנ"ה הארתן שם" (מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ז, דף נג
 רע"ג),

ולחברם עם הגבו' השלישית שכת"ת שלה, גבורה דת"ת בנוסף לב' גבורות דנו"ה
 הנ"ל,

ומריבוי הארה שלישתן נעשה הת"ת שלה, גם זה נעשה בתיבת וזוכר חסדי אבות,
וימשך שארית' לנו"ה שלה, למקומן, ומ"ש שארתים פי' הארתם, כי מדובר על הארתן
 בלבד במשך כוונה זו, או שר"ל שרשם כמ"ש בספר טוב שם (עמ' ה) כנ"ל,

והארת כללות הה"ג ליסוד שלה, כי ליסוד אין לא גבורה משל עצמו אלא הארה
 הנקראת "כללות הה' גבורות", כמ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער לד, פרק ב, כלל כ) "וירדו
 ה"ג הרושם שלהם והארתם שם ביסוד שלה דוגמת הארת ה"ח ביסוד דז"א", ועוד
 כמ"ש הוא ז"ל שם (שער לד, סוף פרק ו) "ואח"כ יורדין הארות הה"ג אחר שנשאר שרשם
 שם בדעת שבה ומתפשטין הארות אותן הה"ג מחדש עד הוד שבה, ואחר כך יצאו הארת
 אלו הה"ג שנתפשטו בה"ק והארתן לבד נכללת ביסוד שלה", כך ששרשן של הה'
 גבורות נמצא בדעת דנוק' וענפיהן שהם הה' גבורות עצמן מתפשטות בחג"ת נו"ה שבה,
 וכללות פי' הארה מקובצת מה' קצוות (פתח עינים, תיבת קונה הכל, אות ו, דף לה ע"א), דהיינו
 הארה מקובצת מה"ק בהיותם עוד כלולים בחו"ג דדעת (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רה) או
 הארת אלו הה' גבורות שנתפשטו בה"ק והארתן לבד נכללת ביסוד שלה (פתח עינים החדש,
 ח"ה, עמ' ריט, ועיין מה שהבאנו בענין כללות החסדים שביסוד דז"א בליקוטי ביאורים על קונה הכל חלק ג).

ומכאן מתייחס לסדר הכוונה של תיבת ומביא גואל וכו' דידן,
ויכוין לעשות ולחקן ג' פרצופי נה"י, מבחי' נקודת מלכות שלהם,
דמ"ה וב"ן, הכללים, ופי' ב' בחי' שאנחנו עוסקים בהן עד כאן,
דרחל, כ"א כלול מי"ס, כל א' מדה שלמה, כי עי"ז נעשית נה"י דרחל מנקודות לספי'
 הכלולות מי' נקודות,

מבירווי אורות דמ"ה וב"ן דחלקה, כי מאותם בירורים נעשים נה"י דנוק',

כאופן זה, חוזר ומפרט בהמשך פרטות בניין נה"י דרחל ע"י אותיות של א"ב דאטב"ח.

תיקון נה"י דרחל

לאחר הכתובת הכללית הקודמת עוברים לכתובת מעשית של תיקון ג' ספי' נה"י דרחל, כשכל א' מהן נבנית ע"י אותיות שונות של א"ב דאטב"ח (ונציין כי הנוסח בסידור היר"א שונה מהנוסח כאן, בפרט מוסיפים שם הקדמות לכל כוונה מג' כוונות הבאות).

מ"ס, בנצח, פי' נקודה א' מהנוק' עצמה והיא נקודת מלכות דנצח, עם הגבורה של הוד שעוברת דרך ספי' נצח שבה בדרך למקומה, דוגמת מ"ש בת"ת כמבואר בסדר הכוונות של תיבת וזוכר חסדי אבות, כי נו"ה הם תרי פלגי דגופא "אחים ולא יתפרדו", והם עוד דמיון זכר ונקבה, כשהזכר נצח נוטל תרין עטרין, פי' לוקח גם רושם גבורת ההוד. ובנוסף לב' נקודות הנ"ל לוקחת הנוק' עוד ב' נקודות עבור בנית ספי' נצח שבה – לבוש מפרק התחתון דנצח של ז"א ולבוש מפרק התחתון דנצח של אימא, הרי הם ד' נקודות ונגדלות עוד ו' אחרים ע"י המים המגדילין – כאן הגבורה דנצח. וכנ"ל בתיבת וזוכר חסדי אבות נבנית הנוק' ע"י הגבורות המגדילות מאד, לכן חשבונם בעשירות, הרי הוא מ"ס, וב"ה נעבור עתה לפרטי הכתובת.

להמשיך ב' גבורות דנו"ה, גבורה דנצח למקומה וגבורה דהוד בדרך למקומה, וזה כאן עבורה כמין תחנה,

ופרק אחרון דנצח דז"א, בחי' לבוש של אותו פרק התחתון דנצח דז"א, וכנגדו מצויר חצי הראשון של שם צבאות שהוא שם של כלי החיצון של נצח דז"א, **ונצח דאימא**, בחי' לבוש מפרק התחתון נצח דאימא, וכנגדו מצויר שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א,

ולכנות ולתקן ספי' הנצח דרחל, מבחי' נקודת מלכות בלבד לעשותה עי"ז **כלולה מ"ס**, מדה שלמה, כי עי"ז נעשה נצח דרחל מנקודה לספי' הכלולה מי' נקודות.

מצוירים ב' שמות הוי"ה בניקוד חיריק וקבוץ כנגד ב' גבורות דנצח והוד, שם הוי"ה בניקוד חיריק נוסף עבור נקודת מלכות דנצח של עצמה (ואינו מצויר בסידור היר"א ובסידור רחובות הנהר), חצי הראשון של שם צבאות כנגד הלבוש מפרק התחתון דנצח דז"א, שם אהי"ה במילוי יודי"ן בגי' קס"א כנגד הלבוש מפרק התחתון דנצח דאימא, כולם מעל ג' כלי נצח דרחל שמבקשים להגדיל ולהשלים.

ק"ץ, בהוד, והוא דוגמת ב' אותיות שבדעת שהם ד"ו, כי אות הראשונה שהיא ק' היא המחודש ואות השניה י' היא העיקרית. ספי' הוד אין לה רק גבורה א' ואינה נכנסת לחשבון כמו באותיות הקודמות – י"צ כ"פ ל"ע מ"ס – כי היא בחי' המים המגדילין, אלא מונים כאן ג' נקודות – נקודת מלכות דהוד של הנוק' עצמה, ועוד לבוש הוד דאימא ולבוש דפרק תחתון דהוד דז"א, ושלתן בהצטרפותן יחד הן דינים קשים מאד בסוד קו השמאל בסופו, כאן ג' קצוות התחתונים של ג' קוין השמאלים דאימא ז"א

ונוק', ובהתחברם יחד הם מכים זה בזה ונגדלים ונרחבים עד אין קץ, נכללים זה בזה עד שמג' נעשה ט', כ"א כלול מג', וגברו עד שהיו בסוד מאות כך שמהוד ולמטה הוא בסוד מאות, כי האחדים הם בראש והעשיריות הם בגוף והמאות הם מהוד ולמטה, והרי אות ק' סופית שהיא בגי' ט' מאות. עוד מגדילים אותן המים – גבורה דהוד, חלק א' נוסף והוא ק', הרי ק"ץ, וב"ה נעבור עתה לפרטי הכתובת.

להמשיך גבורה דהוד, מספ"י נצח דנוק', כי אותה גבורה דהוד מוכרחת לעבור שם כנ"ל לעיל בתיקון ספ"י נצח דנוק' ע"י אותיות מ"ס דאטב"ח, וכנגדה מצויר שם הוי"ה בניקוד קובוץ,

והארת הוד דז"א ודאימא שבתוכו, בחי' לבוש מפרק התחתון דהוד דז"א ולבוש הוד דאימא, שכנגדם מצוירים חצי השני של שם צבאות שהוא השם של כלי החיצון של הוד דז"א, ושם אהי"ה במילוי אלפי"ן העולה בגי' קמ"ג,

[ונקודת הוד שבה (סידור היר"א)], נקודת מלכות דהוד של הנוק' עצמה, הרי הן ביחד ג' נקודות, שהן דינים קשים לאין תכלית המצטרפים שלשתם יחד,

ולהכותם זכ"ז, כי הן דינים קשים, ובהתחברם יחד מכים אורותיהם זה בזה, מתרבים ונגדלים ונכללים זה בזה, עד שכל א' מהנקודות הנ"ל נעשית כלולה מג', וכך נגדלות באופן שמג' נעשה ט', וכך גברו עד שהיו בסוד מאות, הרי ט' מאות שהם אות ק' סופית, **ולבנות ולתקן**, ספ"י הוד דרחל מבחי' נקודת מלכות בלבד, ע"י גבורה דהוד שהיא המים המגדילין אותן חלק א' נוסף והוא ק', על אותם ק' חלקים שהם ט' מאות, הרי ק"ץ, ועי"ז לעשותה

עשר ספ"י דהוד דרחל, מדה שלמה, כי עי"ז נעשית הוד דרחל מנקודה לספ"י הכלולה מי' נקודות.

מצוירים ב' שמות הוי"ה בניקוד קובוץ, א' מהם עבור הגבורה דהוד ולא ברור עבור מי מצויר השני (באותיות מ"ס לעיל לא מצוירים שמות הוי"ה אלא עבור ב' גבורות דנו"ה, ולא מצויר עבור נקודת מלכות דנצח של הנוק' עצמה שם הוי"ה נוסף, לכן נראה שהשם הוי"ה השני המצויר כאן אינו עבור נקודת מלכות דהוד של הנוק' עצמה. בסידור רחובות הנהר מצויר א' מב' שמות הוי"ה בניקוד קובוץ בסוגרים, וכוונתם שאין לכיין אותו. ועיין מ"ש בספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' רח-ריט), ולשונו מובא בליקוטי ביאורים). עוד מצוירים חצי השני של שם צבאות כנגד הלבוש מפרק התחתון דהוד דז"א, ושם אהי"ה במילוי אלפי"ן העולה בגי' קמ"ג כנגד הלבוש מפרק התחתון דהוד דאימא. וכולם מצוירים מעל ג' כלי הוד דרחל שמבקשים להגדיל ולהשלים.

ד"ף, ביסוד. כנ"ל בביאור לסדר הכוונות של תיבת וזוכר חסדי אבות, ירדה נקודת מלכות דת"ת של הנוק' ליסודה ושם התחברה עם נקודת המלכות שלו, והרי הן ב' נקודות, ועוד נגדלות ח' אחרות נוספות ע"י המים המגדילין – כאן כללות ה' גבורות שביסוד. הנוק' נבנית ע"י הגבורות המגדילות מאד מאד, וקיבוץ כל הה' גבורות הם ביסוד, לכן חשבונם אינו בעשיריות אלא במאות, הרי ר"ף, והוא בגי' ה' גבורות מנצפ"ך, וב"ה נעבור עתה לפרטי הכתובת.

להמשיך, מה' קצוות דנוק',

כללות ה"ג, הארה מקובצת מהה' גבורות שנתפשו בה' קצוות דנוק' ונכללת ביסודה, כי ליסוד אין לא גבורה משל עצמו אלא הארה מקובצת מהה' גבורות כנ"ל, והיא נקראת "כללות ה' גבורות",

ונקודת הת"ת דנוקבא, שהמשכנו מת"ת דנוק' ליסודה בתיבת וזוכר חסדי אבות, ויש להוסיף כאן

[ונקודת יסוד שלה (סידור רחובות הנהר)], בחי' נקודת מלכות דיסוד של עצמה, ולמעשה באותו סידור רחובות הנהר יש גם להוסיף ולצייר כנגדה שם הוי"ה במילוי ו"ו שורוק כנגד אותה נקודה של עצמה, כמו שמצויר בסידור המודפס ובסידור היר"א (ואח"כ ראיתי שבהדפסות מאוחרות של סידור רחובות הנהר הוסיפו אותו), ביחד הן ב' נקודות – נקודת מלכות דיסוד ונקודת מלכות דת"ת, והן במאות, הרי ר', ועל ידן

ולבנות ולתקן יסוד דרחל, מבחי' נקודת מלכות בלבד, ע"י אותה כללות ה"ג הנ"ל הנמצאת בספי' יסוד שבה והמגדילה ח' אחרות נוספות, הרי ר"ף, ועי"ז לעשות ספי' יסוד דנוק'

כלול מ"ס, מדה שלמה, כי עי"ז נעשה יסוד דרחל מנקודה לספי' הכלולה מי' נקודות.

כנגד כללות הה' גבורות מצוירים ה' שמות הוי"ה בניקוד חג"ת נה"י – סגול שבא חולם חיריק וקובוץ, עוד מצויר שם הוי"ה בניקוד חולם כנגד נקודת מלכות דת"ת, כנ"ל יש להוסיף עוד שם הוי"ה במילוי ו"ו שורוק כנגד אותה נקודת מלכות דיסוד של עצמה, וכולם מצוירים מעל ג' כלי יסוד דרחל שמבקשים להגדיל ולהשלים.

המשך בנין הכתר דרחל

המשכת הרביעי הג' של שליש חסד דת"ת דז"א

לאחר שבתיבת קונה הכל חלקנו השליש התחתון מכפל החסד דת"ת דז"א לד' רביעים, ואח"כ העלינו אותם מעל כתר דנוק' שיעמדו שם בסוד אור מקיף, ואז המשכנו רביעי א' לכתר דרחל, ואח"כ המשכנו רביעי ב' בתיבת וזוכר חסדי אבות, וכעת באים להמשיך רביעי ג' לכתרה (עץ חיים, שער לד, פרק ו; תורת חכם, דף קכט ע"ג).

להמשיך חלק הרביעי השלישי, מד' חלקים, הא' נמשך בסוף קונה הכל, הב' בתיבת וזוכר חסדי אבות, וכעת ממשיכים הרביעי הג', ויישאר הרביעי האחרון מעל רישא דרחל בסוד או"מ עד שנמשיך אותו לכתרה בתיבת למען שמו, שאז משלימים לתקן הכתר דרחל ע"י אותיות א"ט דאטב"ח,

דשליש או"ח דחסד דת"ת דז"א, משליש תחתון של הכפל דחסד דת"ת דז"א, שכנגדו מצויר שם הוי"ה בניקוד חולם שהוא כנגד בחי' ת"ת,

העומד ע"ג הכתר דרחל, מאז סוף תיבת קונה הכל בסוד או"מ, לתוך הכתר שלה, להגדילו ולבנותו.

כנגד רביעי השלישי משליש תחתון של כפל החסד דת"ת דז"א מצויר שם הוי"ה בניקוד חולם שהוא כנגד ת"ת, מעל ג' כלי דכתר דרחל שמבקשים לתקן.

רמזים נוספים

ג"ר חב"ד נקר' אבות, כי ה"ס אברהם יצחק ויעקב כמבו' לעיל במלת אלהי אברהם כו', והג' אמצעיות חג"ת הם בנים שלהם, ונקר' חסדי אבות כנ"ל שהם חסדים נמשכים מן האבות כנז', והג' אחרונות נה"י נק' בני בניהם של האבות (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).
.

ובמלת גואל תכוין אל היסוד דיעקב ורחל, לפי שהיסוד הוא נק' מגדל הפורח באויר, לפי שאין כנגד היסוד דיעקב ורחל שום אחיזה בז"א כנודע, לז"א ומביא גואל לבני בניהם, כי הוא הבאה מחדש ממש [...] , ונודע כי סוד גאולה הוא ביסוד (שער הכוונות, שם).

היסוד דרחל אע"פ שגם בו שייך לשון גאולה, עכ"ז תכוין באופן אחר, והוא במה שנודע כי נקוד' ציון שבנקבה – פטר רחם שבה, הוא בחי' היסוד שבה, והוא בחי' מם סתומה שה"ס הרחם שבה העשוי בצורת מ סתומה, בסוד כי לא סגר דלתי בטני (איוב ג, י), כי שני דלתות רחמה הם מצויירות בצויר חיבור מם סתומה כזה – מ, והנה גואל הוא בגי' ארבעים כמנין מם סתומה (שער הכוונות, שם).

מבחי' ההארה שקבל יסוד דז"א מן אימא נעשו נה"י של הנוק', וזהו ומביא גואל לבני בניהם, כי בחי' הגואל מצד אימא הוא, ובני בניהם הם נצח הוד שבנוק' (שער הכוונות, דרושי העמידה, סוף דרוש ד).

הגואל הוא היסוד, בסוד (רות ג, יג) אם יגאלך טוב יגאל (פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק טו).

ליקוטי ביאורים

בעניין תיקון נה"י דיעקב ורחל

כנ"ל בחלק על תיבת וזוכר חסדי אבות, בסדר הכוונות של תיבת טובים תיקנו ב' מוחין דחור"ב דיעקב ורחל מהארת נו"ה דמוחין דאו"א, ושם מצוירים בחי' מוחין עם עוד בחי' נרנח"י נשמת המוח שהיא ב' שמות אה"ה הוי"ה מנוקדים.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' פט) כותב ר' ששון מזרחי על פרטי כוונה של תיקון חג"ת ונה"י דיעקב ורחל, וז"ל: קצת קשה שלא צייר בהם המשכת הויות מנוקדות כמו בחור"ב שלהם שבחסדים טובים וי"ל, עכ"ל.

בעניין תיקון נו"ה דיעקב

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת ומביא גואל, אות א, דף לו ע"א) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ומביא גואל לתקן נו"ה דיעקב לפני נו"ה דנה"י דז"א ויסודו מאור יסוד דאבא היוצא מיסוד דנה"י דז"א ע"כ. נתבאר בשער הכוונות דרוש ב' דעמידה יע"ש, פע"ח פט"ו. אמנם לא ידעינן תיקון הנו"ה דיעקב ע"י מה בחינת אור נתקן, דלעיל במלת וזוכר חסדי היה ע"י ע"ב קס"א, אמנם כאן לא פורש, עכ"ל.

בעניין תיקון יסוד דיעקב

מקום סיום יסודות דאבא וז"א

כידוע מתלבש היסוד דאבא ביסוד דז"א, והוא מתפשט עד סיום היסוד דז"א כולו, עד שיעור פי היסוד דז"א שוה בשוה (עץ חיים, שער יח, פרק ד; שם, שער לא, סוף פרק ג; שם, שער לב, ריש פרק א; שער הכוונות, דרושי כוונות קריאת שמע, דרוש ח; ועוד).

בספר שמן ששון על שער הכוונות (דרושי עמידה, דרוש ב, תיבת ומביא גואל, אות ב, דף מב ע"ב) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם שאין כנגד היסוד דיעקו"ר שום אחיזה בז"א כנודע ע"כ. עיין בס' יפה שעה ד' קע"ג ע"א ד"ה וט"ס נפל שם ועירב הלשונות כאחד וז"ל, לפי שהיסוד נק' מגדל וכו' שאין שום אחיזה בז"א כנודע, ובשער יעקב ולא פ"ג כתב רבינו ז"ל, ואח"כ העטרה של יסוד דז"א היא כנגד יסוד עצמו דיעקב, עכ"ל [מהרח"ח], עכ"ל.

ובספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' ריז – ריט) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ומ"ש ויסודו מאור יסוד דאבא היוצא מיסוד דנה"י דז"א. בשעה"כ ל"ב ע"א מבואר, דמיסוד דאבא המלוכבש ביסוד דז"א יוצא אור גדול לעשות פרצוף יעקב. אך לא ביאר שם, שבפרטות זה קאי האור הגדול הזה דוקא, על היסוד דיעקב. ובע"ח שער ל"ז פרק ג' מבואר שיסוד דאבא נתלבש בת"ת דז"א ועטרת יסוד דאבא ביסוד דז"א, וכנגד יסוד זה דז"א ועטרת היסוד דז"א מבחוץ, נעשה דת"י דיעקב וא"כ לא שייך לומר דיסוד דאבא הוא מוציא ליסוד דיעקב, דהא אפילו עטרה דאבא נגמרת בדעת ות"ת דיעקב, (שכנגד יסוד דז"א שבתוכו עטרת יסוד דאבא) אך הכוונה היא, דיוצא אור גדול מיסוד דז"א מאור יסוד דאבא שבתוך ז"א וממנו נעשה יסוד יעקב.

אך עדיין צ"ע, כי אמנם בשעה"כ ל"ב ע"א כתב כן, אך שם כתב בסתמא, שיוצא האור לצורך פרצוף יעקב בכללו ולא רק לצורך היסוד דיעקב. ובעיקר ההתלבשות של היסודות דאבא וז"א ויעקב יש בזה איזה סתירות, דכאן בשעה"כ כתב דיסוד דיעקב אין לו שום אחיזה בז"א, ומשמע שאף בעטרה דז"א אין לו אחיזה, כי היסוד דז"א מתלבש בדעת יעקב והעטרה בת"ת יעקב. אמנם בע"ח שם שער ל"ז פ"ג כתב, שהיסוד דז"א הוא כנגד ת"ת ודעת דיעקב ועטרת היסוד דז"א כנגד היסוד דיעקב. א"כ יש ליסוד דיעקב לכהפ"ח עטרה דז"א. ובענין סיום יסוד אבא כתב שם שעטרה דאבא מסתיימת

ביסוד דז"א, ותוך כדי דיבור כתב שיסוד דז"א מתחלק כנגד דת"י דיעקב. וקשה דיסוד אינו אלא כנגד ד"ת, כפי שכתב שם אח"כ וצ"ע בכל זה. וע"ע בבית לחם יהודה שער ל"ז, פרק ג' בד"ה ואח"כ העטרה. ועיי"ש ביפה שעה.

ולסיכום הדברים יש לומר, דיש לנו ג' דיעות בענין סיום יסוד ועטרת ז"א במקום שכנגדו ביעקב. כפי שעה"כ כאן – הרי יסוד דז"א כנגד דעת יעקב, ועטרה כנגד ת"ת יעקב. וכפי עה"ח שם – יסוד דז"א כנגד ד"ת דיעקב, ועטרת היסוד כנגד יסוד דיעקב. וכפי לשון שני שם – הרי יסוד דז"א כנגד דת"י דיעקב, ועטרה כנגד עטרה, וה' יוה"א.

ועכשיו מצאתי עוד לשון בשעה"כ מ"ב ע"ג, ששם כתב דדעת יעקב כנגד היסוד דז"א, ושאר התפשטות גופא דיעקב והת"ת שלו אין לו אחיזה וסמיכה כנגדו בז"א. ומשמע לכאורה דסיום יסוד ועטרה ביחד הוא בדעת דיעקב, מדכתב דת"ת אין לו אחיזה וסמיכה, ומשמע דאף בעטרה דז"א אין לת"ת דיעקב סמיכה. ואולי יש לתרץ כל זה דקאי בבחינות שונות שבהם מתלבש אבא בז"א וז"א ביעקב, כפי בחי' הזמנים והמצבים, עכ"ל.

בעניין כתובת הזמנת סדר כוונת תיקון נה"י דנוק'

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת ומביא גואל, אות א, דף לו ע"א) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסידאו, וז"ל: שם. יכוין להמשיך הב' גבו' התחתונים דנו"ה דו"ק מיסוד דז"א שבדעת דנוק', ולהמשיכם דרך ת"ת שלה, ולהשאיר שם שורשם, לחברם עם הגבורה השלישית שבת"ת שלה, ומריבוי הארת שלשתם נעשה לת"ת שלה, וימשיך שאריתם לנו"ה שלה, והארת כללות ה"ג ליסודה ע"כ. הנה כל הקדמה זאת היא מקשה, גם בספרים ישנים ראיתי שאינה כתובה, ובודאי דאין כאן מקומה, אלא שייך לעיל במלת וזוכר חסדי אבות לצורך תיקון הת"ת, ולא נכתב כאן אלא אגב הסדר של הירידה הב' הגבו' דנו"ה, עכ"ל.

ובספר טוב שם (עמ' ה) מעתיק ר' שם טוב הכהן-חסיד אותה כתובת ומוסיף, וז"ל: והמכוונים הי"ו הרגישו בזה מה זאת ההקדמה בלבני בניהם, מאחר שכבר נעשה הת"ת בוזוכר חסדי אבות, אלא מוכרח שהקדמה הלזו שייך לשם ולא כאן.

ולדידי נראה לע"ד בכוונה מכוונת כתבו הרב שר שלום עוד בכאן, וכמו כן כתבו בהקדמתו לנהר שלום (דף מ"ז ע"א) [בנד"מ דף כ"ט ע"א] שבתחילה כתב: ל"ע לפרצוף הת"ת, יכוין להוציא ג' ספירות מאור גבורה דת"ת הכלולה מג', ומאור שורשי ב' גבורות דנצח והוד שבה הכלולה [כל אחת] מג', ושבעה ספירות אחרות וכו', ע"כ. ואח"כ כתב: ומביא גואל לבני בניהם ד"ה ויכוין להמשיך הב' גבורות [התחתונות] דנו"ה [דנוק'] הכלולות כל אחת מג', מיסוד דז"א שבדעת, והארת [כללות] השלושים בבורות ליסוד שלה, עכ"ל [הרש"ש], עכ"ל לענייננו כאן, ואת המשך דבריו נביא ב"ה בפסקה הבאה.

בעניין תיקון נה"י דרחל

ע"י הארת הגבורות ולא עצמות

בסידור כתוב כאן "יכוין להמשיך הב' גבורות התחתונות דנו"ה נוק' מיסוד דז"א שבדעת דנוק' ולהמשיכם ...", כשבסדר הכוונות של תיבת וזוכר חסדי אבות היה כתוב "להמשיך הארת ג' גבורות ...".

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת ומביא גואל, אות ב, דף לו סע"א) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: ואבאר מה שיש לדקדק כאן. א', דלא נקט הארת הב' גבורות תחתונים כמ"ש לעיל בתיקון החג"ת במלת וזוכר וכו', עכ"ל.

לעומת זה מבאר ר' שם טוב הכהן-חסיד בספר טוב שם (עמ' ה), ובזה מפרש את דברי הרש"ש שהוא ז"ל מביא בראשית דבריו כנ"ל בפסקה הקודמת, וז"ל: ונראה לע"ד שכוונתו היא כיון שהבנין של הת"ת היא מהארת נו"ה אשר בדעת שבה ולא עצמותם, כמ"ש במבוא שערים (דף קל"ה ע"א) וכו', יעו"ש. ובלבני בניהם אנו מורידים עצמותם של נו"ה אשר בדעת שבה לנו"ה שלה, ומוכרח לעבור דרך הת"ת, ושם נמצא הארתם שלהם, ונתערב עמהם, ואם כן נשאר הת"ת בגבורה שלה לבד, ובמה נעשה הת"ת. ועל זה כתב יכוין להמשיך הב' גבורות תחתונות מיסוד דז"א וכו', ולהמשיכם דרך הת"ת שלה, ולהשאיר שם שורשם (נראה שהוא ט"ס, שבמקום שורשם צריך לומר הארתם, או שורשם ר"ל הארתם שבאו בתחילה נקרא שורש שלהם, ועיין עץ חיים שער ל"ה פרק ה' וז"ל: אך הת"ת צריך ליקח אותם הג' גבורות להשרישם בו וכו' ע"כ, וזהו כוונתו ודו"ק), ולחברם עם גבורה השלישית שבת"ת שלה, ומרבויו הארת שלשתם נעשה הת"ת. ואחר כך כתב ולהמשיך שאריתם, ר"ל שורשם, לנו"ה שלה וכו', ואח"כ בלמען שמו כתב להמשיך הב' גבורות תחתונות מנו"ה דרחל ליסודה הם הב' גבורות עצמם, ולא הארתם, ונמשכים לת"ת שהארתם נשארים שם לצורך הת"ת. עיין מבוא שערים (דף קל"ב ע"ב) יעו"ש. ואם כן בזה אזלו כל ההרגשות שלהם, כן נראה לי אם יסכימו בזה, ודי בהארה הזאת ודו"ק, עכ"ל.

ובספר מבוא שערים (שער ו, ח"א, דרוש ה, דף נב רע"א) כותב מהרח"ו, וז"ל בדילוג לשון: והנה הב' גבורות של חסד וגבורה אלו נשארים שם בתוך היסוד דז"א, והארת שלהם בלבד נמשכו בדרך הסתום בחסד וגבורה דנוק' ... ואותם הארות הם מתפשטות בשני זרועות ... ואח"כ נשארו ב' גבורות האחרות של נ"ה ואלו ירדו למטה בסיום הת"ת ... ואלו הבש' גבורות לבדם יורדות ביסוד שלה, עכ"ל.

בעניין תיקון נה"י דרחל

המשכת הגבורות דנו"ה דנוק'

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת ומביא גואל, אות ב, דף לו רע"ב) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו בעניין המשכת ב' גבורות דנו"ה דרחל, וז"ל: ועוד מ"ש ולהמשיכם דרך

הת"ת שלה ולהשאיר שם שורשם וכו', הלא שורשם אינם אלא בדעת ולא נמשך מהדעת, וגם בת"ת רק הארתם, וכן כתב לעיל גבי תיקון החג"ת, וכן מבואר בע"ח בכ"מ, ועיין של"ד פ"ה באותיות ל"ע, ובשל"ד פ"ו, ובספר מבו"ש דף קל"ו, שער ההקדמות דס"ז וז"ל, ואלו הב' שהם גבו' נו"ה שצריכים לעבור דרך הת"ת בהכרח, שם מניחים הארתם שלהם ועם הגבורות דת"ת עצמם הם ג' גבורות יע"ש, ועיין בספר נה"ש דף מ"ז ע"א [דכ"ב], עכ"ל.

בעניין סדר ציור פרטי כוונת תיקון נצח דרחל

בספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' ריח) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: י-ה-ו-ה בניקוד חיריק היא גבורת הנצח, ובניקוד קובוץ גבורת הוד, הויה שתחתיה בניקוד חיריק הוא אור נצח דאימא, ואח"כ הלבוש דכלי ז"א שהוא מפ"ת דנצח דו"א, והוא שם הכלי החיצון דנצח דז"א, כע"ח שער מ"ד פ"ג, ואח"כ לבוש נצח דאימא שהוא קס"א, כי קס"א הוא בנצח דאימא, כדאיתא בשעה"כ ק"ג ע"א, וכל זה נכנס לנצח דרחל כע"ח שער מ"ד פ"ד. אך קשה לי למה לא הקדים מקודם לבוש דאימא, ואח"כ לבוש דז"א, דהרי נה"י דאימא בתוך נה"י דז"א, וצ"ע, עכ"ל.

בעניין תיקון נצח דרחל

אור מכלים דנצח ולא אור דנצח

בספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' ריח) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ויש להעיר כי בע"ח בדרוש אטב"ח כתב בסתם שלוקחת מנצח דז"א ומנצח דאימא, והיה אפשר להבין שלוקחת מהאור דנצח, אבל בשעה"ק דף פ"ב ע"ב כתב להדיא שזה מכלים דנצח דז"א ודאימא, עכ"ל.

בעניין תיקון נצח דרחל

בעניין ב' שמועות

בספר פאת השד"ה (כ"ב, עמ' שא) מובא מכתבי הרס"א – ר' סלימאן אליהו בעמ"ס כרם שלמה על ספר עץ חיים, שבהם מביא ביאור על כוונת תיקון נצח דנוק' בשם השד"ה – ר' שאול דוויך הכהן, וז"ל: [ע' ע"א] ד"ה לכני בניהם מס וכו'. נ"ב, מ"ש בדרוש אטב"ח בסידור בבנין הנצח שהוא מ"ס, והלא הסדר של הסידור לא כסברא א' ולא כשניה דמוהר"ח וז"ל, דסוף פ"ז דשער ל"ד ובפרק ה' דשער ל"ה, דאם כשמועה א' לא היה לו להנצח לקבל הב' גבורות שלו ושל ההוד, והיה לו לההוד לקבל גבורתו מן הת"ת, ואם כשמועה ב' היה לו לחסד לקבל מן הדעת כל הה' גבורות, וכן הגבורה ד', ולמה לא קבלו כל אחד כי אם גבורה אחת לבד בסוד י"ץ. אלא לעולם כב' השמועות.

וא"נ אם כבר קבל חסד ה"ג כשמועה ב' היה לו להיות ו"ץ ולא י"ץ, זה כבר תירץ מוהר"ח וז"ל בפ"ה דשער ל"ה, לפי שבלאו הכי היה לו נקודה שורשית בו, וכן לגבורה

לא נשרשו שם הה"ג בחסד כי אין צריך לקחת בסוד שורש, לא כן הת"ת שלא היה לה נקודה, אבל הדעת שאני לפי שורשה ולכן עלו שמה בחשבון, והנצח לקח ב' ואח"כ הוא נתן להוד.

ואם כשמועה ראשונה מה שקיבל הנצח ב' גבורות זה כבר נתן טעם מוהרח"ו ז"ל בשער ל"ה פ"ה, לפי שהם אחים שלא יתפרדו, וב' פלגי גופא וזכר ונקבה וכו'.

והסידור יתפרש על כל הב' שמועות, ומה שכתב גבורה א' לחסד, פירוש השייכא אליו להגדילו, וכבר יש לו נקודה א' שלו. ומ"ש בתחילה להמשיך ג' גבורות עליונות לחג"ת, פירוש השייך לחג"ת. והראיה מן הת"ת, שהרי בהת"ת המשיך ג' גבורות ועם החו"ב נעשה ה', ואיך קורא אותם שלשה, אלא פירוש שלשה מה ששייך להם. ובזה אזלא לה קושיית הרב עלי נהר על הגהות סידור הארוך, שהקשה למה לא סידר הרש"ש ז"ל כפי שמועה ב' כי כן הסכים בשער ל"ה פ"ה, שד"ה (מכתבי הרס"א), עכ"ל.

בעניין תיקון הוד דרחל

זהות פרטי הכוונה

בספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' ריח – ריט) מבאר ר' שריה דבליצקי, וז"ל: ק"ץ. כאן הוא להיפך בהוד, כי איתא שם גבורת ההוד והוד דאימא והוד דז"א (דהיינו כלי הוד, כשעה"ק שם) וכולם היכו זה בזה ונעשו ט' במקום ג', והגדילו עוד נקודה אחת כע"ח שער ל"ה פ"ה. וא"כ ההויה הראשון הוא גבורת ההוד, והשני הוד דאימא ודז"א, ואח"כ מלבושים דז"א ודאימא, וכלים דרחל שנתבאר מקומם כבר כנ"ל. וגם פה הויה שניה דהוד דאימא או דז"א מיותרת. אמנם צ"ע כי בסידור היר"א היא כן מופיעה. ובסידור היר"א לשבת דף 181 באמת ליתא הויה שניה זאת, עכ"ל.

למען שמו

הקדמה

בסדר הכוונות של תיבת למען שמו משלימים בניית ב' פר' יעקב ורחל עם תיקון ספי' מלכות שבהם – בחי' העטרה אשר ביסוד שבהם הנקראת שמו, כי בחי' מלכות נקראת שם. היות ואין לב' ספי' מל' דיעקב ורחל אחיזה כנגדן בז"א, אין כאן שום המשכה וכדומה מז"א לבנותן, וזה מה שאומרים למען שמו בלבד כמבואר בספר שער הכוונות וספר פרי עץ חיים.

בפרט נעשה תיקון ספי' מל' דרחל ע"י אותיות ש"ן של א"ב דאטב"ח, כמבואר בספר עץ חיים (שער לה, פרק ה), ועוד בספר שער ההקדמות (דף פג ע"א) ובספר מבוא שערים (שער ו, ח"א, דרוש ז).

עוד כוונה מכוונים בתיבת למען שמו – סיום תיקון ספי' כתר דנוק' ע"י "הדלקת המנורה", כי המנורה היא רחל נוקבא דז"א כמבואר ספר עץ חיים (שער לד, פרקים ה, ז; שער לה, פרק ב), ועוד בספר שער ההקדמות (דף פ ע"ד), ספר שער המצות (פר' בהעלותך), ספר ליקוטי תורה (טעמי המצות, פר' בהעלותך) וספר הליקוטים (פר' תצוה).

תיקון כתר דנוק' נשלם ע"י אותיות א"ט דאטב"ח, כמבואר בדרוש א"ב דאטב"ח שבספר עץ חיים (שער לה, פרק ד), ועוד בספר שער ההקדמות (דף פא ע"ג) ובספר מבוא שערים (שער ו, ח"א, דרוש ז). ובחלק זה של סדר הכוונות של תיבת למען שמו מרכיב ומשלב הרש"ש זי"ע מדברי מהרח"ו בספר שער הכוונות, ספר שער המצות ומדרושים מספר עץ חיים.

בסוף סדר הכוונות של תיבת למען שמו מכוונים עוד ב' כוונות, והן כמין תמונת מצב: הכתרת זר"ן ע"י נה"י החדשים דאימא, ועשיית החותם הראשון ביסוד דנוק', כשהחותם השני יעשה בהמשך בתיבת באהבה.

מקורות

שער הכוונות

(דרושי העמידה, דרוש ב, דף לב ע"ג)

למען שמו. עתה נשלם בחי' המל' שביעקב ושברחל, והם בחי' העטרה אשר ביסוד שבהם ונק' שמו, יען שכל בחי' המל' נקרא שם כנודע, ולפי שאין שום אחיזה כנגדם

בז"א, ולכן לא נזכר בה שום המשכה לא בלשון הבאה ולא בלשון זכירה כמ"ש ומביא גואל כו' וזוכר כו', אמנם אמר למען שמו בלבד.

ומה שצריך לכוין עתה הוא, כי הנה עד עתה המשכנו כל אלו הפרצופים, ואין אנו מזכירים של מי הם, ועתה ביאר כי כל אלו ההמשכות הם למען שמו, ר"ל לצורך עשי' פרצוף יעקב ורחל, אשר כל אחד מהם נק' שמו באופן זה, כי הנה ענין יעקב ה"ס משה שהוא בגי' קפ"ד אחוריים דהויה דיודין וקס"א פנים דאהיה דיודין, לפי שיעקב נמשך מיסוד דאבא ע"י יסוד דאימא, שה"ס קפ"ד וקס"א הנו' שהם בגי' שמו, וגם רחל פשוט הוא שנקרא שם ה'.

(דרושי יום הכיפורים, דרוש ה', דף קב ע"ד – קג ע"ד)

ובנעילת יוה"כ אז אנו מזכירין ענין החתימה, כמ"ש חתמנו לחיים וכיוצא בזה, והוא כי עתה נעשה חותם דרחל אשר עיקר החותם הוא בה כנ"ל. וענין החותם הזה הוא בחי' היסוד שברחל שהוא הכלי של הרחם שבה, העשוי לקבל בתוכו הה"ג הנקר' מ"נ שלה, וגם לקבל בתוכו טיפת מ"ד בעת הזווג. והנה ענין החותם הזה הוא כי נודע כי כל בנין י"ס דרחל הם נעשים ונבנים מן נה"י עצמם דז"א, ומן החסדים אשר בתוכם מן הפנימיות עצמו של ז"א. והנה בנצח והוד דז"א יש בכל א' מהם ג' פרקין, ומהם נעשין ג' ספי' דקו ימין וג' ספי' דקו שמאל של רחל, אבל היסוד דז"א אינו ארוך ומתפשט כשיעור נז"ה. והנה חצי התחתון דת"ת דז"א ממנו נעשה כתר של רחל, ומן היסוד שלו שאין בו אלא ב' פרקין, והם היסוד והעטרה שבו, נעשים הדעת והת"ת של רחל. ונמצא כי יסוד דז"א מסתיים עד סיום הת"ת של רחל.

והנה היסוד והמל' אשר ברחל, אין להם על מה שיסמכו כנגדם בקו האמצעי דז"א, וא"כ מהיכן יעשו בחי' יסוד ומלכות. ואמנם בדרוש אלפא ביתא דאטב"ח כו', ביארנו כי בהיות המל' שהיא רחל בסוד נקודה קטנה כלולה מ', אותה הנקודה מתחלקת לעשר נקודות, ואח"כ מתחברין בה הארות אחרות עד שנשלמה ליי"ס. ונמצא כי כבר יש בה מבחי' עצמה משרשה ב' נקודות, א' לצורך היסוד שבה וא' לצורך המל' שבה. ושם נתבאר כי נקודת הת"ת מתחברת עם נקודת היסוד שבה, וממנו נעשה היסוד שבה.

גם בדרוש קטנה נערה ובוגרת נתבאר ענין היסוד והמל' שבה, מאיזה בחי' נעשו. ונמצא כי החותם הזה הנו' אינו בחי' היסוד שלה ממש, אבל הענין הוא בסוד גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום (שה"ש ד, יב), והענין הוא כי מפחד החיצונים שלא יתאחזו שם לב' טעמים. האחד הוא לפי שהנקבה כולה דינים, אשר החיצו' אין להם אחיזה אלא בדינין. ועוד לפי שרחל היא העשירית התחתונה שבכל עולם האצילות, ולכן היה יכולת אל החיצונים להתאחזו ביסוד שלה שהוא פתחה של רחל, שמשם יוצא כל השפע בסוד לפתח חטאת רובץ, ולכן הוצרך להנתן ביסוד ההוא שבה חותם א' לשמור המקום ההוא מן החיצונים שלא יכנסו שם, כדרך כל האדם השומר איזו דבר ע"י החותם הנחתם בו, וזמ"ש גן נעול אחותי כלה, כי זאת הכלה הנקרא רחל היא נעולה, והמעייין שבה שהוא

היסוד הממשיך מ"ג, הוא חתום ע"י חותם, א' כדרך הכלה דאוגרת פתח' לבעלה לבל ישלוט שם זר בה עד שתזדווג בבעלה בעת ליל ח' עצרת כנ"ל.

והנה החותם הזה ניתן ביסוד שבה מן אימא עצמה מנה"י שבה כמו שיתבאר, ולכן נקרא חותם לכמה טעמים. הא' הוא אותיו' תחום, לרמוז כי הוא תחום הקץ וסיום המל', ועד שם יכולים החיצונים להתאחז, ומן התחום ההוא ולפנים אינם יכולים לכנס. והב' הוא כי הוא אותיות חמו"ת, ר"ל כי אימא עילאה היא אימ' דז"א בעלה של רחל, ונמצא כי היא חמותה, ובא לרמוז כי חותם זה נעשה בה מן נה"י דאימא הנק' חמות שלה. והג' הוא לסיבה הנ"ל, כי זהו כעין החותם הנחתם באיזה מקום לשמרו שלא יגעו בו זרים. והד' הוא כי הוא אותיות חומת, כי הוא כעין חומת העיר העשויה לשמירה כדי שלא יכנסו בתוכו זרים. והה' הוא כי כמו שהחותם אינו העיקר רק הטבעת שבו חותמין על השעוה, אבל החותם הנחתם והנרשם בשעוה אינו דבר ממש רק דמות ותמונת הטבעת, כך היסוד והמלכות של הנקבה אינם כמו שאר הספיר' שבה לטעם הנ"ל, כי הנה שאר ספירותיה יש להם על מה שיסמכו בנה"י דז"א, חוץ מן היסוד והמלכות אשר בה אשר אינם רק הארה בעלמא וחותם הנחתם בהם מן ספי' הא' כנודע, כי היסוד נק' כ"ל לפי שבו מתקבצים כללות כל האורות העליונות ואינם הארות בפני עצמם, כי הנה ה"ג לבדם הם ומתפשטים בחסד עד הוד שבה, וכללות חותם הנחתם מן הארתם הוא הניתן ביסוד, וכעד"ז במל' כי היא מן הארת חותם היסוד נחתם חותם ב' גרוע מן הא' וניתן במלכות שבה, כי לכך נקרא כל"ה – כ"ל ה', כי בה מתקבצי' כללות האורות עליונות שביסוד שבה. והנה בטעם ה' הזו יתבאר משז"ל ד' דברים צריכים חותם בתוך חותם וסימנם חבי"ת, ואין אנו בביאור ארבעתם זולתי ענין אות י' של חביות שהוא יין.

והענין הוא כי ה"ג שביסוד שבה נקרא יין וצריכין חותם ע"ג חותם לשמור מן החיצו', כי אין החיצו' נאחזים אלא בגבו', לפי שהקלי' הם שמרי היין כנודע. והנה ב' החותמות הם אלו, א' ביסוד שלה אשר הוא נעשה מהארת כללות האורות שבה' קצוות הגוף, וזהו חותם הפנימי, ועליו יש חותם יותר חיצוני והו' המלכו' שבה הנעשה מהארת כללות כל האורות שביסוד. ונמצא כי חותם הב' הארתו גרועה מהארת החותם הא', כי ממנו נחתם. ובערך שיש מן האורות שבגוף אל חותם היסוד, כך יש מחותם היסוד אל חותם המלכות שבה, והרי זו כדמיון הטבעת החותם צורתו ע"ג השעוה, וחזרה השעוה להיות כדמיון הטבעת, ובלי ספק כי חותם השעוה הוא תולדות הטבעת, והוא גרוע מאד ממנו. ואח"כ נותנים דיו שחורה על החותם הנחתם בשעוה עצמה, ובה חותמים חותם ב' ע"ג הקלף והנייר, ונמצא כי חותם הנייר היא תולדת חותם השעו', ודבר זה נאמר בהקדמת התיקונים בענין שינוי ד' עולמו' אבי"ע בענין מראות יחזקאל.

ודע כי חותם היסוד נקרא ציון וחותם המל' נק' ירושלם כנודע, כי היסוד נק' נקודת ציון שהוא יותר רחמי' מירושלם שהוא דין כנו' בס"ה, וז"ס חומת בת ציון הורידו כנחל דמעה כו' (איכה ב, יח) ועל חומתיך ירושלם הפקדתי שומרים כו' (ישעי' סב, ו) כנ"ל, כי חותם הם אותיות חומת, ונמצא כי יש חומת ציון וחומת ירושלם, והם סוד חותם בתוך

חותם הנז' בדברי רז"ל. והטעם הששי יתבאר לך כמה שנבאר לך ענין החותמות האלו, מה ענינם ומהיכן נמשכין.

הנה נודע כי המוחין דז"א הם בחינת אורות בלבד, והם מתלבשין תוך הכלי של נה"י דאימא, כי האורות של נה"י דאימא עלו למעלה כנו' בסוד פסוק אדם כי ימות באהל (במדבר יט, יד), וארז"ל (ברכות, דף סג ע"ב) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ואח"כ נכנסין נה"י דאימא תוך הכלים דחב"ד דז"א הנקרא תלת חללי גולגתא, והנה אימא נק' אהי"ה, וכל ספירה מי' ספירות יש בה שם אהי"ה, וג' אהי"ה אשר בג' ספי' קו ימין שבה שהם חח"ן הם במילוי יודין העול' קס"א, ושל קו שמאל שבה שהם בג"ה הם במילוי אלפין העולה קמ"ג, ושל קו אמצעי שהם דת"י הם בההי"ן העולה קנ"א. ונמצא כי בנה"י שלה יש ג' אהי"ה דיודין ואלפין ודההי"ן, ונמשכ' הארה מן ג' אהי"ה האלו ביסוד דרחל ונעשה בה בחי' החותם הנז', כי הנה ג' שמות אהי"ה הנז' במילוי יודין אלפין וההי"ן הם בגי' חותם. והרי נתבאר טעם ו' למה נקרא חותם, והענין הוא כי להיות כי הארה זו היא מנה"י דאימא עילאה, ונודע שאין החיצונים נאחזים בג"ר מבינה ולעילא, ולכן הארה זו הניתנת ביסוד שבה נעשה חותם (דאימא) השומר את החיצונים מלכנס שם.

אמר הכותב פקח עיניך בענין החותם הזה, והנלע"ד בזה הוא כי כמו שנתבאר שאין ז"א יכול לקבל את הנפש והרוח והנשמה שבו הנק' אורות ועצמות בלא כלים, כי עשר ספירות הם הכלים והגוף, ובתוכם מתפשטים האורות שהם נר"ן, והם נקראים בשם מוחין דעיבור ויניקה וגדלות, כי הנפש נכנסת בזמן העיבור והרוח בזמן היניקה והנשמה אחר היותו גדול ואיש בן י"ג שנה ויום א', וכמו שאיננו יכול לקבל אורותיו הנז' עד שבתחילה יתלבשו תוך הכלים דנה"י דאימא, ואח"כ נכנסים תוך ג' ספירות ראשו' דז"א שהם חב"ד שלו בבחי' כלים, והם נק' תלת חללי גולגתא. ונמצא כי המוחין הם אורות ולא כלים, בין בעיבור בין ביניקה בין בגדלות. והנה הכלים של נ"ה דאימא הם ארוכים ומתפשטים בב' הקוים דז"א, אבל כלי היסוד דאימא הוא קצר ואיננו מגיע רק עד החזה דז"א, וכשאח"כ מתגלים אורות החסדים למטה מהחזה, מוכרח הוא שאין נשמה בלא גוף ואין אור בלי כלי, ולכן אעפ"י שהכלי עצמו אינו יורד למטה, עכ"ז נמשכת הארתו למטה להלביש את אורות החסדים. וכן כללות החסדים שביסוד דז"א ושבמל' שבו, אינם בלתי לבוש אלא ע"י הארה הנמשכת מן הכלים של אימא כנו', וכלי ספק כי הארה זו היא איזו בחי' חיצונה שבכלים שלה, והיא היורדת להלביש את אורות היסוד ומלכות דז"א, וחיצוניות הכלי הזה ודאי שהיא גרוע מן הכלים העליונים, ולכן נקרא בחי' חותם בעלמא.

והנה כך בנוק' דז"א, כי האורות שבה הם גבו' והכלים שבה הם י"ס עצמן, ואינה יכולה לקבל אורותיה עד שיתלבשו תחילה בכלים החיצונים הנק' אחוריים דנה"י דז"א, ואח"כ מתלבש' בכלים שלה, וזהו ענין הנסירה כנ"ל. והנה ביסוד ומלכות שבה לא הגיע המשכת הכלים דנה"י דז"א כנ"ל, ולכן כדי שלא ישלטו בה החיצוני' באורות שבב' ספי'

האלו שהם גבו', לכן ירדו בחי' חיצוניות כלים דנה"י דאימא והלבישום, ונכנסו תוך הכלים שלה עצמה, והם נק' חותם. ובוזה יובן כי החותם דבר א' והיסוד דבר א' ואין הכל א', ואם נרצה להרחיב הביאור יותר נוכל לומר כי גם הארת הכלים דז"א ירדו ביסוד ומלכות שבה, וגם בתוך הכלי' האלו דז"א יש החותם הנז' שהוא כלים דאימא, ואין נקרא חותם רק הכלים דאימא כי הם המונעים את החיצונים לכנס שם כנז'.

פרי עין חיים

(שער העמידה, פרק טו, דף נו ע"א)

למען שמו. עתה נשלם בחינת המלכות של יעקב ורחל, והם סוד העטרה שבהם כנודע, כי לעולם בחינת המלכות נקראת שם, ולפי שאין אחיזה כנגדה בז"א, לא נזכר בה שום המשכה כנ"ל וזוכר חסדי וכו' ומביא גואל וכו', רק הזכיר אותם לבד.

אמנם מה שראוי לכויין בכאן הוא, כי הלא עד עתה המשכנו כל אלו הפרצופים, ואין אנו מזכירין של מי הם. ועתה ביאר ואמר כי כל אלו המשכות הם למען שמו. פירוש, לעשות פרצוף יעקב ורחל, כי כל א' מהם נקרא שמו באופן זה, כי הלא רחל פשוט הוא שנקראת שם כנודע בזוהר (תיקוני זוהר, דף יא ע"ב), וגם יעקב נקרא שמו שהוא משה – קפ"ד קס"א, כי הלא יעקב נמשך מן יסוד אבא ע"י יסוד אמא, שהם קפ"ד וקס"א גי' שמו.

עין חיים

(שער כג, פרק ב, ח"א, דף קו ע"ב-ג)

ועתה נבאר מהיכן נעשה בחי' הכתר הזה. והנה הוא נעשה מבחי' חצי התחתון של הת"ת דאמא הנקרא תבונה, וזהו ענינו, כי הנה כתבנו לעיל כי לסבת הכנסת נה"י דאמא הראשונים תוך ז"א בבחי' המוחין, הוצרכה להתגדל ולעשות לה נה"י חדשים אחרים. ושם בארנו איך היה הענין, ואמרנו כי האורות של נה"י דאמא עלו בחצי ת"ת התחתון של תבונה לדחות את הולד שיוולד ויצא לחוץ, ואז אותן האורות הוציאו שם נה"י אחרים חדשים, כי בעלות האורות הנ"ל האירו ונתנו כח לכלי ההוא של מחצית הת"ת התחתון והגדילו ממנו ג"כ נה"י חדשים. ואז האורות הראשונים שנסתלקו נתלבשו תוך אלו הנה"י החדשים, כי הנה"י הראשונים הוצרכו להתרוקן לכמה סבות הנ"ל, אם לצורך לידת המוחין דז"א, ואם להעשות לבושיין למוחיין דז"א עצמו כנ"ל, אבל אלו שהם תשלום י"ס של תבונה עצמה חזרו האורות להתלבש בהם. והנה מזה המחצית התחתון של הת"ת ומן הנה"י בבחינת כלים ובחינת אורות ג"כ שלהם עצמן, הם הנעשיין כתר של ז"א.

(שער כג, פרק ג, ח"א, דף קו ע"ד)

ועתה נבאר ענין הכתר הזה, איך נעשה מחצי ת"ת התחתון ומנה"י חדשים דתבונה, ובו יתבאר מ"ש למעלה, כי אמא יורדת ומשפלת עצמה למטה להיותה כתר על ראשו, ואם

כפי הנ"ל א"צ להשפיל עצמה. אבל הענין, כי הנה עיקר בחי' הכתר דז"א אינו רק חצי התחתון של ת"ת לבד של התבונה, והיא ממש שורה ע"ג מוחין שלו הנקרא חב"ד. [...]

הנה האמת הוא שחצי ת"ת תחתון של התבונה, הוא לבדו נעשה כתר והוא חונה ושורה ויושב ע"ג המוחין ממש. [...]

ואמנם הנה"י החדשים של התבונה, אינם נכנסין תוך פנימית דז"א כאשר נכנסו הנה"י הראשונים. אמנם הם נכפפין ומתפשטין ויורדין בצד האחוריים של ז"א, כאדם הארוך הכופף קומתו ונשען ע"ג ראש האדם הקצר קומה העומד לפניו, ואחורי הנס נגד פני הארוך, ואז הארוך כופף קומתו ומשים גופו שבמקום טבורו ע"ג ראש הנס ורגליו ניתלין לאחוריו דננס. נמצא שראש האדם הארוך וחצי קומה העליונה זקופה מעומד למעלה וחצי גוף נכפף ונסמך ע"ג ראש הנס, והרגלים שלו יורדין ומתפשטין מאחורי הננס. וכן הענין באמא עם ז"א, כארוך ע"ג הננס ממש, והיא עומדת ממש על הז"א כעין ציור הלמד כזה – ל.

נמצא חצי ת"ת התחתון דתבונה כפוף על ראש ז"א, כעין כתר על המוחין דז"א, ורגלי אמא שהם נה"י החדשים יורדין ונתלין מאחורי ז"א עד למטה, באופן שהת"ת עצמו דתבונה הוא דבוק ממש ועומד ע"ג מוחין דז"א, והוא נעשה כתר אליו.

(שער כג, פרק ד, ח"א, דף קז ע"א-ב)

והנה שיעור אורך והתפשטות והשתלשלות נה"י החדשים הנ"ל באחורי ז"א, הוא עד סיום שלישי עליון דת"ת דז"א, שהוא נגד החזה שלו, אשר משם ולמטה יוצאת רחל נוקבא דז"א באחורי ז"א כנ"ל, כי מקום שמסתיים היסוד דתבונה שנכנס בתוך פנימית ז"א, שם כנגדה מבחין מסתיימין נה"י דתבונה החדשים החיצונים.

ואע"פ שנה"י דתבונה החדשים שיעורם כשיעור אורך נה"י הראשונים, עכ"ז אינו דומה התפשטות בפנים ביושר אל החיצונים שנכפפין ומתעקמין ונכפלים ומתפשטין באחורי עורף ז"א, לכן הנה"י הראשונים הנכנסין תוך ז"א מתפשטין עד סיום רגלי ז"א, והנה"י החדשים אשר נכפפין ועקומים לאחור אינן מגיעין רק עד החזה לבד. [...]

ובזה תבין משארז"ל שאמרה הירח לפני הקב"ה רבש"ע, א"א לב' מלכים שישתמשו בכתר א', פי' כי הנה הת"ת דתבונה הוא עצמו נגדל ונתארך ונעשו נה"י החדשים ממנו כנ"ל, אשר סיומם הוא כתר רחל הנקרא ירח ולבנה, באופן כי הת"ת דתבונה נעשה בהתחלתו כתר לזעיר אנפין ובסופו כתר דרחל.

(שער כה, פרק ה, ח"ב, דף יא ע"ג – יב ע"א)

ולכן נצייר ענין זה, ונבארהו והנה צורתו הוא באופן זה – ל. והענין כי הנה אותו שלישי תחתון דת"ת הוא נעשה בחי' כתר לז"א ורובין ע"ג מוחין שלו, ושאר הגוף דתבונה זקוף למעלה, ונה"י החדשים שלה מתפשטין אחורי ז"א, כאדם הגדול בערכו הנסמך ע"ג נער קטן אשר כופף טבורו להסמיך על ראש הנער, וראש אדם זקוף למעלה ורגליו תולין אחורי הנער ונמשכין למטה כנודע, כי ז"א לגבי אמא הוא נער קטן בן ג' כנס תחת הענק. [...]

ודע כי אלו הנה"י החדשים הם סוד חוורתי דקדלי הנז' באדרא קל"ב, כי כל בחי' אמא לובן ורחמי בערך ז"א, ורישא חוורא דגלגלתא הוא לבנונית ת"ת דתבונה וחוורא דקדלא הוא התפשטות נה"י החדשים. [...]

והנה מסיום האי חוורתא הנעשים מן הנה"י החדשים המגיעין עד החזה, מסופם נעשה כתר של רחל המתחלת מכנגד החזה, לכן לאה הנסתר' שם היא נחשבת לכתר דרחל ממש והבן זה, וז"ס ב' מלכים שמשמשין בכתר א', כי הנה אלו הנה"י החדשים מהכלי של ת"ת דתבונה שהגדילו נעשה כנ"ל, וא"כ כולם נקרא ע"ש ת"ת דתבונה. והנה מראשיתו נעשה כתר לז"א, ומסופו כתר לרחל, והם ב' מלכים שמשמשין בכתר אחד.

(שער לד, פרק ה, ח"ב, דף מח ע"ד – מט ע"א)

והנה אנו צריכין להגדיל הכתר שבה, ולכן הוצרך שאלו הב' גבורות דנ"ה שירדו עד היסוד שבה שכאשר חוזרין לעלות יתקבצו שניהן ויעלו דרך קו האמצעי הם בלבד, עד שיעלו אל הכתר ויגדילוהו. וא"ת הרי עתה כשחוזרות אלו הגבורות לעלות דרך קו האמצעי להגדיל כתר שבה, הם מתלבשין תוך הלבושים הנ"ל שהם לבושי נה"י דאמא ונה"י דז"א, וא"כ הרי הם סתומים כמתחלה ומה הועילו בגילויין למטה, והרי אחר שהם לא התחזקו והוסיפו כח כדי שיוכלו להגדיל רק מחמת הגילוי שנתגלה ע"ד הנ"ל בחסדים דז"א, וא"כ עתה שחוזרין לעלות ונכנסין כבראשונה דרך פי היסוד דז"א ממקום שיצאו וחוורין ומן[ת]כסין ומתלבשים, הרי חזר אורם להחליש ולהתמעט, ואיך יוכלו לעלות אל הכתר שבה.

אך התשובה הוא ע"ד מ"ש בחסדים דז"א, כי כאשר יצאו מהיסוד דאמא ונתגלו קנו הארה גדולה בעצמן, והארתן שהיה תחלה נעלמה בהם מחמת צרות המקום נתפשטה והאירה בהם, ולכן אף אם עתה יחזרו להתכסות כבר שיעורם גדול מבראשונה, וכאשר נכנסין ביסוד דאמא המקום מתרחב יותר ממה שהיה בתחלה, וגם החסדים המכוסים קונים הארה גדולה ועי"כ מתגדלין כי אין המקום יכול לסובלן, וכן היה הענין הזה כאן בגבורות הנוקבא.

ואמנם טעם הדבר למה אנו צריכין יותר התגדלות הכתר משאר בחי' שבה, הוא כי בב' הקרוין ימין ושמאל שבה הם מאירין שם ב' מוחין חו"ב של ז"א המתפשטין בכל אורך ב' קוי, אמנם בקו האמצעי אין שום מוח דז"א מתפשט בו, רק בחי' חצי שליש אור של חסד של ת"ת דז"א שנכנס בכתר שלה כנ"ל, לכן מוכרח שיעלה הארת אלו הגבורות עד הכתר כדי שיהיה שם בחי' מוחין דכתר, דאל"כ יהיה הכתר גרוע מחו"ב ע"ד שנתבאר בענין עליית החסדים בכתר ז"א. ולטעם זה, כדי שיספיקו הארתן לעלות עד כתר שבה, לכן לא נתפשטו בדרך עלייתן רק בקו האמצעי בלבד דרך יסוד ז"א אשר שם, כי ממנו יצאו ודרך בו עלות עד הכתר ומגדילות אותה.

ודע כי עיקר הסיוע והעזר אל ההמצאה הזאת שיתקבצו יחד ויעלו דרך קו האמצעי, הוא ע"י יסוד אבא אשר מתפשט תוך ז"א, והוא יסוד זכר והוא ארוך עד יסוד דז"א, והוא מכוון נגד קו האמצעי של הנוקבא ומאיר בה, ומכח הארה ההוא מקבץ אותן הגבורות יחד בקו האמצעי שלה ועולין דרך שם עד הכתר שבה, וז"ס ה' בחכמה יסוד ארץ (משלי ג, ט), כי ע"י יסוד אבא תיקן ויסד ארץ שהיא הנוקבא.

וכבר נתבאר ענין זה בפרשה בהעלותך, כי הנה נצטווה שמתחלה כאשר היה מדליק אותן נרות המנורה יהיה מכוין ככוונתו, שכאשר ירדו הגבורות למטה בדרך ירידתן, שאז הוא זמן הדלקתן והארתן, וכמו שכתב (במדבר ח, ב) יאירו שבעת הנרות, ואז יכוין באותן ב' הגבורות שיהיו נוטים אל מול פני המנורה שהוא קו אמצעי בלבד. וז"ש רז"ל (שבת, דף כ ע"א; כא ע"א) המתן עד שתהא שלהבת עולה מאליה, ר"ל עד שתחזור לעלות שלהבת אור אותן ב' גבורות למעלה, אבל בעת שכבר מתחילין לעלות לא נצטווה בכך, והוא הוסיף על מה שנצווה לפי שאמר בלבו, אחר שהגבורות נתגלו למטה ונפרדו איש מעל אחיו ודאי שכשיעלו יעלו ג"כ נפרדות דרך ב' קוין, לכן המתין יותר ככוונתו, ולא אז משם ככוונתו עד שעלו הגבורות ממטה למעלה דרך קו אמצעי לבד הנקרא (במדבר ח, ב) אל מול פני המנורה, וז"ש (שם ח, ג) ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה וגו', ולא אמר האיר את ז' נרותיה אלא העלה.

אמנם אחר שכבר התחילו לכנוס דרך קו האמצעי א"צ להמתין עוד, כי אין חשש כיון שחזור (ונתחברו) כבראשונה והם עולין דרך מחיצות, כי ודאי לא יוכלו להטות ימין ושמאל, ועי"כ יעלו עד כתר ויגדילו אותו. וזה שארז"ל (עפ"י ספרי, פ"ה בהעלותך, פ"סקא ב) ויעש כן אהרן מגיד שבחו שלא שינה, ר"ל כי אע"פ שנצטווה שיאירו ז' נרות אל מול פני המנורה, שהוא בעת ירידתן הנקרא הארה והוא אל מול פני המנורה העלה ג"כ ולא הארה בלבד, וא"כ זהו התוספת שבח הוא לטעם הנ"ל ואינו נקרא שינוי, א"כ ראוי לשבחו.

וטעם היות ענין זה ע"י אהרן, כי אהרן היה כהן בסוד החכמה שהוא אבא, וחסד ביה תלייא, ואהרן הוא יסוד אבא המלוכש תוך ז"א, שכן הוא גימטריא של אהרן – ע"ב קפ"ד שהם אחוריים דע"ב דיודיין שבחכמה, והוא בחי' אחוריים דיסוד אבא, ומשם

שורש בחי' אהרן כנודע במקומו, כי בחינת אהוריים הם מתגלין בו, כי פנימיות היסוד שתום ואינו נראה רק חיצוניותו לבד שהוא נקרא אהוריים שלו, והוא גורם קיבוץ הגבורות שבנוקבא לעלות דרך קו האמצעי, כי זהו ענין ה' בחכמה יסוד ארץ (משלי ג, יט).

(שער לד, פרק ו, ח"ב, דף מט ע"ב-ג)

ונבאר ענין כל הנ"ל עד עתה, איך נמשך בהמשך י"ב שנה ויום א', אשר כל זמן זה נקראת קטנה כנ"ל, והנה כניסת חצי שלישי אור החסד ת"ת דז"א בכתר שלה כנ"ל הוא שנה א'. ואח"כ תחלה נכנס פרק תחתון דנצח ז"א בראשה בחכמה שבה, הרי שנה ב'. ואח"כ נכנס פ"ת דהוד ז"א בבינה שבה, הרי שנה ג'. ואח"כ אלו הב"פ תתאין יורדין עד ח"ג שבה, ונכנסים במקומן פרק אמצעי דנצח בחכמה ופרק אמצעי דהוד בבינה, והרי ה' שנים. ואח"כ הב"פ תתאין יורדין לנצח הוד שבה, וב' אמצעים בח"ג שבה, ונכנסים במקומן פ"ע דנצח בחכמה ופ"ע דהוד בבינה, הרי ז' שנים, והרי נגמרו הכתר וכל הב' קוין, וכ"ז ע"י אורות של החסדים.

וכבר נת"ל שהגבורות אינן נכנסים בה עד שייגמרו כל החסדים לכנוס בה, לכן עתה בשנה ח' יצאו הה"ג מן היסוד ז"א ונכנסו בדעת שלה מכוון נגד היסוד כנ"ל. ואחר כך בשנה ט' נשאר שורש הגבורות בדעת שלה, והאורות שלהם נתפשטו דרך קו האמצעי עד הת"ת שבה. ואח"כ ירדו ירידה אחרת עד היסוד שבה דרך קו האמצעי, וירידה זו עד היסוד שבה, וירידה זו היא במקום גילוי שאין שם מחיצות היסוד דז"א מגעת, כי כבר נסתיים בסיום הת"ת, וכיון שכך הוא א"צ זמן, כי תכף ומיד יורדות שאין שם מחיצות לעכב ירידתן. ועכ"ז זמן מועט הזה נבאר אותו באחרונה כמה הוא, ואח"כ חזרו ועלו הגבורות להגדיל הכתר כנ"ל, ונסעו ג' מסעות, והם א' מן היסוד לת"ת, ב' מן ת"ת אל הדעת, ג' מן הדעת אל כתר, והרי הם ג' שנים, ועם ט' הראשונים הרי י"ב שנים, ועדיין חסר עתה יום א' יותר על י"ב שנים כדי שתהיה נערה.

ונבאר עניינו, דע כי אע"פ שלמעלה ביארנו כי חצי שלישי אור של חסד דת"ת דז"א הניתן בכתר של הנוקבא הוצרך שנה א' לכנוס, עכ"ז לא נכנס כולו ביחד בשנה ראשונה אלא בכמה פעמים, והוא כי נחלק חצי שלישי ההוא בד' חלקים, וכאשר נכנסו ב"פ תחתונים דנ"ה דז"א בתוכה אז נכנס חלק א' מן חסד בכתר שבה, וכשנכנסו ב"פ אמצעים נכנס חלק ב', וכשנכנסו ב"פ ראשונים אז נכנס חלק ג', וכניסת ג' חלקים אלו היה שנה א' כנ"ל.

והנה נת"ל כי א"א להגבורות לכנוס בה עד שיכנסו כל החסדים, לכן נכנסו תחלה כל החסדים ונתפשטו בכל קו ימין ובכל קו שמאל ובכתר שבה כנ"ל, ואח"כ נכנסו הגבורות בדעת, וירדו וחזרו ועלו עד הכתר כנ"ל. ולהיות כי א"א לעולם שיתוקן הכתר עד שיתוקן כל פרצוף, לכן נתאחר חלק הד' מן החסד הנכנס בכתר שלה לכנוס כנ"ל עד שיעלה שם הגבורות בכתר שלה, והרי נשלם תיקונה ואז נכנס חלק הד' ההוא באחרונה ואז נגמר כל תיקונה.

באופן שנתקיימו ב' דברים, כי לא נכנסו כל הגבורות עד שיכנסו כל החסדים, וגם שלא נגמר הכתר ליתקן עד באחרונה ע"י חלק הד' מחסד בלבד שנכנס באחרונה. ועכ"ז צריך לתת טעם בענין איך נתפשטו הגבורות בה, כיון שעדיין נשאר חלק ד' של חסד לכנסו בכתר. אבל הענין כי לא היה אותו החלק עדיין בתוך גוף ז"א, אמנם כבר יצאו ממנו והיה על ראש הנוקבא בסוד או"מ ככתחלה, ולכן יוכלו הגבורות להתפשט בה, ואחר שנגמרו או"מ כ נכנס בה גם חלק הד' הנ"ל בכתר שלה.

ועתה נבאר יום א' היותר על י"ב שנים מה עניינו, כי הנה נת"ל כי שם בז"א היה זמן ירידת החסדים אל היסוד שבגילוי שיעור יום א', כי אע"פ שהם בגלוי עכ"ז המקום גבוה ב"ש הת"ת מן החוזה שמשם התחלת ירידתם בגלוי, אבל כאן בנוקבא תכף כשיוצאין מן היסוד דז"א הנשלם בסיום ת"ת שלה הם נכנסים ביסוד שבה, ומקום התחלת ירידתן בגלוי הוא שיעור מועט מאד, לכן אין צריך יום א' לירידתו בלבד, אבל בהצטרפות ירידה זו הקטנה עם ירידת חלק ד' שהיה מקיף אל הכתר, ושם ג"כ לא היה צריך זמן לכניסתו בכתר, והצטרפו' שניהן יהיה יום א', והרי נתבאר ענין י"ב שנים ויום א'.

נמצא כי ביום א' של שנת הי"ג היותר על י"ב שנים נגמרת תיקונה כולה, ונגמרת כניסת החסד בכתר שלה לגמרי. ועתה כבר יכולה להתתקן ולהקראת נער חסר ה' כמ"ש למטה, אבל עדיין בכל הי"ב שנים ויום א' לא היתה נקרא אלא קטנה.

(שער לד, פרק ז, ח"ב, דף נ ע"ב-ג)

ועתה צריך לבאר דרך פרט סדר ירידת אלו הגבורות וסדר התפשטות שלהן בגוף הנקבה, ואח"כ סדר עלייתן למעלה עד הכתר שבה. ונבאר דרוש זה על מצות העלאת המנורה, כמ"ש פ' בהעלותך את הנרות (במדבר ח, ב), מה ענין מצוה זו הגדולה ומה ענין שבחו של אהרן שלא שינה וכמארז"ל (ספרי, פר' בהעלותך, פיסקא ב).

והנה הענין כי המנורה היא רחל, נוקבא דז"א העומדת באחור ז"א, וז' נרותיה הם שבעה קצוותיה מחסד עד המלכות שבה, וכמו שהחסדים המתפשטין בו"ק דז"א הם נקראים ה' אורות מאירין, שהם ה' אור דיום א' דפ' בראשית, כן הה"ג המתפשטין בנוקבא בז"ק שלה הם ג"כ אורות שבה המאירין בז' נרות המנורה שהם ז"ת, כי הם בחי' ששלהבת הנר המאירה, אלא שהאורות של ז"א נקרא מאורי יום ושל נוקבא נקראת מאורי לילה.

וקודם שנבאר ענין העלאתן שהוא חזרת הגבורות ממטה למעלה עד הכתר כנ"ל, נבאר ענין הדלקתם שהוא ירידת אורות הגבורות מלמעלה מן הדעת שבה עד היסוד שבה, כמ"ש (במדבר ח, ב) יאירו שבעת הנרות, אך החזרה נזכר במש"ה (שם ח, א) בהעלותך וכמ"ש בע"ה.

והנה בסדר ירידתן אני מסופק בב' אופנים אלו איזה מהם הוא. ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה שניהם, אלא שאין בידי לישבן יחד כמו שהקדמתי בהקדמת הספר שאיני רוצה להוסיף ולגרוע נקודה אחת מכל מה ששמעתי ממורי זלה"ה. א' כי בעת צאת הגבורות

מן הדעת שלה, יוצאות ב' גבורות ביחד, א' אל החסד שבה וא' בגבורה שבה, לכן אין החסד צריך אל הגבורה שבה ואין הגבורה צריך אל החסד שבה, וגם ת"ת א"צ לא לחסד ולא לגבורה, כי אור גבורה שלו מתפשט מן הדעת ויורד אליו דרך קו האמצעי. והנה נ"ה א"צ זה לזה, וגם אין צריך אל ח"ג אשר למעלה מהם. אמנם נ"ה הם צריכין אל הת"ת, כי ב' אורות הגבורות שלהם יוצאין מן הת"ת ונחלקים, זה לימין וזה לשמאל בנ"ה, אח"כ כולם הם מתקבצין הארתן ביסוד כנ"ל.

ואופן אחר, נ"ל ששמעתי בודאי כי החסדים של ז"א וגבורות של נוקבא יורדין מדרגה אחר מדרגה מן החסד עד הוד, כי מתחלה כולן יורדין בחסד ביחד, ואח"כ נשארה גבורה שלו שם ויורדין הד' גבורות אל גבורה, ונשארה גבורתה שם ויורדין ג' גבורות בת"ת, ונשאר שם גבורתו ויורדין ב' גבורות בנצח שלה ונשאר שם גבורתו, ויורדת גבורה אחרונה בהוד, ואח"כ הארת כל אחד יורדין ביסוד, ואח"כ הארת הארתן במל' שבה, אלו הב' אפנים נלע"ד ששמעתי גם שניהם כנ"ל.

(שער לה, פרק ב, ח"ב, דף נא ע"ד)

ונבאר עתה ענין זה שאמרנו, כי הגבורות [דנו"ה דנוק] עולין ג' עליות מן יסוד עד הכתר, שהם כד"ת. וטעם הענין בארנו בדרוש פרשה בהעלותך, כי אינו דומה עליות הגבורות בנוקבא כמו עליית החסדים בדכורא, כי בדכורא מתפשטין החסדים בכל הג' קוין ועולין עד כח"ב שבו, אמנם בנוקבא אינן עולין רק דרך קו האמצעי שבה, שהוא סוד אל מול פני המנורה (במדבר ח, ב-ג), שהוא קו האמצעי כמ"ש במקומו.

וטעם הדבר שנודע שיסוד דכורא אינו כמו הנוקבא, כי הוא יותר ארוך, לכן יסוד אמא שהוא נוקבא מסתיים בחזה דז"א. ונמצא שיש לזעיר אנפין ב"ח וב"ש מגולין, ולכן כשעולין מן היסוד אחר הכאתן, יש להם כח והסתפקות לעלות עד הכתר שבו, אך הנוקבא כל הת"ת שבה הוא מכוסה מן היסוד שבז"א, כי הוא ארוך ומגיע עד כנגד כל הת"ת דנוקבא, ואין שם מגולה רק ב' גבורות נו"ה לבד, כי זהו הטעם שבארנו למעלה כי ירידת הגבורות ביסוד שבה אינם אפילו יום אחד, לפי שהגבורות ירדו בשנה ט' מן הדעת עד סיום הת"ת, כי כולו סתום. אח"כ בצאתם מסיום הת"ת לכנוס ביסוד המגולה א"צ רק רגע אחד, אך שם בז"א אינו כן, כי יש מקום מורד ב"ש המגולין מסיום היסוד אמא עד סיום יסוד דז"א, לכן צריך יום אחד גמור, משא"כ בנוקבא.

ונחזור לענין לפי שאין בנוקבא רק ב' גבורות מגולות לבד, הנה אם היו מתפשטות ועולות בכל הג' קוין, לא היה בהם כח והסתפקות לעלות עד הכתר שבה, והוא מוכרח שיעלו עד שם, לפי שבכתר שלה לא יש רק חצי שלישי אור לבד כנ"ל, וצריך הארת הגבורות בהכרח, לכן הוצרך שלא יעלו רק דרך הקו האמצעי לבד, כדי שייספיקו ויהיה בהם כח לעלות עד הכתר שבה, לכן אינם עולות רק בדרך קו האמצעי לבד.

(שער לה, פרק ג, ה"ב, דף נב ע"ב – נג ע"א)

אמנם ענין נערה מ"כ אצל מורי זלה"ה בלשון זה משננסרה, והיא לוקחת המוחין לבדה חוץ מג"ר נתוספה בה ה' דנערה. וביאור אומרו חוץ מג"ר לא יכולתי להבין, אך ביאור של שאר הלשון הוא זה. וצריך אני לבאר עתה ב' הנקודות הנמצאין בנוקבא שהם ציון וירושלם, מה ענינם.

ומצינו שציון הוא ביסוד וירושלים הוא במל', וכן הוא הדבר כי נקודת היסוד בנוקבא הוא נקודה הנקרא ציון, ונקודת ירושלים היא נקודת מל' שבנוקבא. וכן אמרו באדר"ז כי ציון כסותא דנוק' כבית רחם לאתתא, ואמנם במקום ערותה יש בשר תפוח והיא נקראת עטרה, והוא בשר תפוח בולט בין הירכיים, והבשר זה הוא סוד מלכות שבנוקבא, ולפנים מזה הבשר שם סוד בית הרחם שהוא חדר אחד לפנים מזאת המלכות, וזה נקרא יסוד שבנוקבא.

וסוד הענין כמארז"ל כי הנוקבא נקרא מלכות, וא"כ א"צ להיות בה בעצמה בחי' מלכות כי כל עצמה היא מלכות, לכן לא נמצא מהנוקבא רק ט"ס שהם מכתר שלה עד היסוד שבה ממש כדמיון הזכר בחי' גמורות, אך המלכות שבה אינה רק דרך רמז קצת באותו עובי הבולט מן היסוד לחוץ, ואע"פ שלא היה צריך עכ"ז. וזו"ס שאמרז"ל (עבודה זרה, דף לא ע"א) כדי לשמור החבית של יין צריך חותם בתוך חותם, וזהו ר"ת חבי"ת שהוא הסימנים שצריכין חב"ח [חותם בתוך חותם], והם חתכת בשר יין תכלת.

והענין כי היסוד חותם א' והמל' חותם ב' כנ"ל. וביאור הדברים כי יין משומר הוא סוד הגבורות הניתנין אל המלכות, וצריך להיותן שמורים מן החצונים שלא יתאחזו בהם כי יניקתן מגבורות, ולכן היין צריך לשומרו שהם הגבורות, לא כן החסדים שהם המים. ואמנם החצונים הם יושבין תחת המלכות, וקרובים אליה בסוד רגליה יורדת מות (משלי ה, ה), ואינן נאחזין בה אלא בסופה בתחתיה כנודע, ובמה שיוצא מן היסוד שלה, משם יונקים. ולפעמים אותן גבורות נעשין דם שהם דינין גמורים, ואז הוא דם נדות שיונקים החצונים, אך בהיותן שמורים הם יין, כי יין מורה על גבורה המתמתקת בסוד ויין ישמח (תהלים קד, טו).

והנה אלו הה"ג הם נשמרות ע"י אלו הב' חותמות, א' הוא היסוד שבו ניתנים הה"ג, והב' הוא המלכות והוא אותו הבשר המקיף מבחוץ. וז"ס מלת חותם, לפי שהיסוד דנוקבא כל עצמו לא נעשה אלא מהארת הגבורות, שנחתם ונגלף בו דרך ירידה והכאה כנ"ל, כי היסוד בעצמו אין לו מקום להסמך בזכר כנ"ל וע"ש, ולכן נקרא חותם. וכן המלכות במכ"ש, שאפי' הארת המלכות אינה אלא מהארת היסוד, הרי כי הוא חותם נמשך מחותם אחר, לכן חותם הוא אותיות חומ"ת, ואלו הם סוד הנזכר בפסוק (איכה ב, ח; ב, יח) חומת בת ציון חומת ירושלים, פי' לציון חומה א' ולירושלים חומה אחרת, שהם סוד החומות השומרות את היין מן החיצונים.

גם אותיות חותם הוא תחום, לומר ע"כ תחום של הקדושה ומשם ולהלאה הקליפות, ולכן אסור לצאת חוץ לתחום בשבת, כי התחום הוא מלכות אחרונה. גם חותם אותיות חמו"ת, ופי' הענין שכל עיקר חותמות אלו נמצאו מן חמות העליונה שהיא בינה (כי מל' היא בת הבינה וז"א חתן בינה ובינה היא חמותו), ואמנם למטה נבאר איך חותם זה נמשך מבינה שנקרא חמות.

מ"ב. חותם הוא בדדים, ואשר הצרופים תחו"ם חומ"ת הוא ביסוד, וחותם הוא בדדים שלו שהוא בת"ת שלו הנקרא אמת, וחותמו של הקב"ה אמת, מפני שהוא מכריע בין ח"ב ובין ח"ג ובין נ"ה, לכן נקרא חותם שבו נחתמין כל שאר מדות. וזהו אמת שמבריח מן הקצה אל הקצה, א' ראשונה לאותיות ת' אחרונה מ' אמצעי, כי הם חותם כולם, הרי חותם בדדים שלו, דהיינו שליש ת"ת, ואמא נקרא חמות כנזכר בזוהר שממנה יוצאים הה"ג שהם מנוקדים פתוחי חותם, ולעולם נקרא חותם (ות"ח העוסקים בתורה הם שומרי העיר בכ"ב אתוון).

ועתה נבאר מציאת אלו החותמות. והענין כי הלא אמרו בגמרא (בכורות, דף מה סע"א; עבודה זרה, דף מז רע"א) שיש דלתות ברחם האשה, כמ"ש (איוב ג, י) כי לא סגר דלתי בטני, ויש צירים לאשה כמ"ש (שמואל א ד, יט) כי נהפכו עליה ציריה. והענין כי כמו שבחומת העיר יש דלתות וצירים, כן בחומת המלכות הנקרא חותם יש שם צירין ודלתות, והענין הוא כמ"ש ביחוד ה' ע"ש. והענין כי האדם מזריע טפת לובן בנוקבא, והנוקבא מקבלת בבית רחם שלה, ושם נעשית צורת הולד. ואמנם מנין יש כח באשה לקבל אותה טפה ברחם שלה, ושתתעכבת שם ולא תפול ותצא לחוץ, והיאך תוכל לצייר שם הולד.

אך הענין הוא, כי הלא כל האברים כולם השאור שבעיסתן הם כ"ב אתוון, שהם סוד האבנים שמהם נבנית הבית (ספר יצירה, פרק ד), וכבר ידעת שיש בתורה כ"ז אותיות, שהם כ"ב אותיות וחמשה כפולות. ואמנם כשנצטיירה המלכות, ונתן בה הכ"ב אותיות, הנה האירו ונחתמו הכ"ב אותיות ביסוד שלה ושם נשאר רשומן, ועל דרך זה כ"ב אתוון דדכורא נרשמים ביסוד שלו, כמו שכתב (בראשית כח, יא) וישכב במקום ההוא – וי"ש כ"ב אותיות כנזכר בזוהר (תיקוני זוהר, דף לד ע"א, קלב ע"ב), ומשם הטפה יוצאה כלולה מכ"ב אתוון.

גם ביסוד דנוקבא נרשמיין כ"ב אתוון דידה, וע"כ יש כח ביסוד שלה לקבל שם הטפה ולציירה שם. ואמנם מן הכ"ב אתוון נעשין דלתות שבאשה של בית הרחם, והוא כי צורת ד' צורתה י' וב' ווי"ן כזה – ד, כי הי' הוא באמצע הב' ווי"ן ומחברם, ואות י' הוא עוקץ שאחורי הד'. ואמנם הדלתות שברחם האשה הוא סוד זאת הדל"ת שבארנו, ואות י' שבין ב' ווי"ן הוא סוד ציר הדל"ת, שכל הדל"ת סובבת עליו, כי אין קיום לב' ווי"ן אלא באות י' שהוא הציר שעליו סובבין ב' ווי"ן. וציר גימטריא ש', שהוא ג' קוין שיש באותו ש', כי ברחם הנוקבא נרשמו כל הג' קוין שהם חג"ת כנודע, וזה נמשך אליה מהאבות עליונים שהם חג"ת, צורת ש'. וז"ס באר חפרוה שרים (במדבר כא, יח) וכמבואר

שם, והוא סוד היסוד שבה המעלה מ"נ הנקרא באר ולא בור, והוא עשוי כחפירה ולא בולטת כעין יסוד הזכר, רק כחפירה שקוע כדי שיקבל טפת הזרע בתוכו.

ואמנם המ"ן נעשה ע"י שרים והנדיבים, שהם האבות שחקקו בה חותמם שהוא צורת ש'. וזהו (איוב כב, כה) והיה שדי בצריך, אל תקרא בצריך אלא בצריך, כי היסוד נקרא שדי שהוא שד"י, ונעשה ע"י הצירים שבו, ועל שמו נקרא שד"י, כי ציר נקרא ש' דשדי וד"י אותיות י"ד, פ"י מן הידים עליונים שהם יד חזקה יד הגדולה יד הרמה שהם חג"ת, מהם נעשה שם שדי שהוא ש' י"ד. וז"ס מקדש אדני כוננו ידך (שמות טו, יז), כי הכוננות של אדנ"י שהוא המלכות. הנה בנין יסוד שלה שהוא עיקר כוננותה נעשה ע"י הידים העליונים, והוא סוד יצחק מיעך באצבע (פרקי דרבי אליעזר, פרק טו), ואין להאריך בזה.

נהגה. ונלעד"ח שאפשר שזהו כוונת הפסוק (ישעי' מח, יג) אף ידי יסדה ארץ, ר"ל ידי שהם ג' ידים העליונים כנ"ל, והם ג' אבות הם עשו לנוקבא הנקרא ארץ בסוד באר חפרוה שרים (במדבר כא, יח), אינון אבות].

וז"ס שמרני מידי פח יקשו לי (תהלים קמא, ט), שכבר הודעתין שמ"ד הם מ"ב א' דהוי"ה, ומ"ן הם ב' שמות מ"ב, כי אין טפה יורד מלמעלה שאין טפיים עולה כנגדן, וב' טפין הם ב' מ"ב שהם גימטריא פ"ד שהם סוד המ"ן, ועם ד' שברחם הרי פ"ח. וז"ס שמרני מידי"י פ"ח, כי אלו הידים העליונים הם שהמשיכו המ"נ למטה, וכשאוחזין בהם החצונים נקרא יד"י פ"ח.

ונחזור לענין כי ב' צירין וב' דלתות יש באשה כמ"ש, כי לא סגר דלתי בטני (איוב ג, ט), וכן כי נפהכו עליה ציריה (שמואל א ד, יט), וסוד הענין הוא שאלו כ"ב אתוון הנ"ל הם נעשין דל"ת וציר א'. והנה אלו האתוון הם כפולין כמ"ש בע"ה, ולכן יש ב' צירים וב' דלתות, וכשתחברם יחד יהיו צורתם מ' סתומה כזה – ס', של לסרבה המשרה (ישעי' ט, ט), ואלו הם סוד מ' יום של יצירת הולד, וכאשר נקודת היסוד שלה היא סתומה והולד הוא בתוכה, אז הוא צורת מ' סתומה, וכשילודת נפתח רחמה ואותן הב' דלתות שהיו דבוקות זו בזו ונעשו צורת ס' סתומה, נפתחין ואז הולד יוצא משם, ובהיותה ס' סתומה אז נקרא גן נעול מעיין חתום (שה"ש ד, יב), והמ"נ של המעיין חתומים שם וסתומים.

הרי בארנו סוד דלתות שברחם, שהם סוד הכלי המקבל בתוכו אל הולד, ובתוך כלי זה נתונין המ"נ, כי המ"נ אינו הכלי עצמו אבל הם סוד ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות. באופן כי הכ"ב אותיות הם דלתות, וה' אותיות מנצפ"ך הם המ"נ, ולכן יש הפרש בין כ"ב אותיות לאלו ה' מנצפ"ך הכפולים, וכאשר מעלה מ"נ הם אלו ה' דמנצפ"ך, ואח"כ בציור הולד נצטייר ע"י כל הכ"ב אתוון, לכן אין ציור הולד עד מ' יום כנגד מ' סתומה הנ"ל, ואלו ה' אותיות מנצפ"ך הם סוד ה"ג שבה שיורדין ביסוד שלה ונרשמות שם, וידוע שהגבורות נמשכין לה מבינה הנקרא חמות דז"א, וזהו חותם כנ"ל.

ועתה נבאר איך הם ב' דלתות, והענין כי מתחלה נמשכו המוחין בה ונתנו בה הה"ג, וכ"ז ע"י ז"א, כי היו עוברים מאחורי ז"א ולחוץ אליה, ואז נרשמו ביסוד שלה דל"ת א'

וציר א' והמ"נ שהם המנצפ"ך, כי כל אלו הדל"ת והציר והמ"ן הם סוד הכ"ב אתוון וה' של מנצפ"ך שקבלה המלכות ע"י ז"א. עוד יש לה בחי' אחרת, והיא כשנסרה המלכות מאחורי ז"א.

וכבר כתבתי בתפלת ר"ה ענין הנסירה, ושם בארנו שהוא סוד הסתלקות המוחין מז"א ויוצאין לחוץ על ראשו, ונכנסין הנה"י של אמא עם מוחין בראש הנוקבא מאחוריו, ואז ננסרת הנוקבא דז"א מאחוריו, כי מתחלה כשהיתה מקבלת על ידו היתה דבוקה עמו אב"א, אבל עתה כשלוקחת המוחין מאמא עצמה היא ננסרת ונפרדת מן הז"א. ואמנם אז בעת הנסירה לוקחת המוחין פעם ב', בהארה יותר גדולה מבתחלה עד אין קץ, כי מתחלה היה תמצית האור ע"י מחיצות, ועתה לוקחת המוחין עצמן, ואז נגמרת לתקן וחוזרת לקחת פ"ב אותן כ"ז אותיות התורה, ואז יש לה ב' דלתות וב' צירין וב' מנצפ"ך.

וענין ב' צירין ושתי דלתות, כבר בארנו למעלה שהם צורות ס' סתומה, אבל ענין ב' מנצפ"ך הם סוד י' דמים שבאשה, ה' טמאים וה' טהורים, ואלו המנצפ"ך שלוקחת עתה ע"י אמא הבינה הם ה' טהורים שהם הגבורות ממותקות, אבל אותן שלקחה מתחלה ע"י ז"א הם דינין גמורים. ואלו הב' בחי' הם ציון וירושלים, כי ציון הם השניים שלוקחם ע"י בינה, ולכן ציון הוא רחמים וירושלים הוא דין, והם הראשונים שקבלה ע"י ז"א.

וכבר ידעת כי הבינה, הנה"י שלה שבהם ניתנין המוחין של ז"א, הם ג' אהי"ה – אחר דיודיין קס"א והוא בנצח, וא' דאלפיין קמ"ג והוא בהוד, וא' דההיין קנ"א ביסוד, ושלשתן הם תנ"ה, והוא גימטריא חותם ע"ה. ולפעמים נעשה נד"ת דותה ואין להארין. אמנם עתה שקבלה פ"ב המוחין ע"י בינה, אז קבלה הארה ג"כ מן לבושים שלה שהם ג' אהי"ה הנ"ל, שהם גימטריא חותם. וז"ס מלכות שבנוקבא שהוא סוד החותם החיצון, כי כל עיקרה מן הלבושים של נה"י דאמא, וכשאדם מזדווג עם אשתו אז נקרא חתן וכלה, כי ג' אהי"ה במלואן עם ג' שמות עצמן הם גימטריא חת"ן כי עתה נכנס בהם, וכן היא נקרא כלה שהם ה' אותיות מנצפ"ך שהוא אות ה' מכלה, וכל א' כלול מ' הרי נ', וזהו כ"ל מכלה.

ונחזור לענין, כי כבר בארנו כי תחלה מקבלת מנצפ"ך א' ודל"ת א' ע"י ז"א, ואח"כ כשנסרה לוקחת מנצפ"ך ב' ודל"ת ב', וז"ס האשה בהיותה נערה, אמנם לפעמים נקרא נער חסר ה'. והענין כי תחלה כשלוקחת מנצפ"ך א' סוד דינין כנ"ל, אז נקרא נער כמ"ש כי נער שהוא גימטריא ש"ך דינין, וכשלוקחת המנצפ"ך הב', נתוספו בה ה' ונקרא נערה שהם ה' אותיות מנצפ"ך הב', וזהו ההפרש שבין נער לנערה.

וכבר ידעת כי זמן הנערה ו' חדשים שיש בין נערות לבגרות, והם סוד אלו הה' אותיות מנצפ"ך, ועוד הדל"ת שלוקחת עמה מחדש, הרי הם ו' חדשים של זמן הנערות. אמנם מ"ש למעלה שמ"כ אצלי זה הלשון, כשנסרה והיא לוקחת המוחין לבדם חוץ מג"ר נתוסף ה' דנערה, והם ו' חדשים דנערות כו', אפשר לפרש כי הכוונה היא כי המלכות כשנסרת ולוקחת המוחין היא לבדה, אז ודאי כשהיא גדלה באחורי ז"א, דוגמת הז"א כי

היא נוגעת בבינה. ואמנם אינה עולה עד ראשה ממש, רק נגד המלכות (נ"א ה"א) דבינה שהוא נגד הדעת דז"א. נמצא כי גדלת הנוקבא, ויש לה עתה גדלות ו' מידות, כי ז"א ט"ס חוץ מן המלכות שהיא הנוקבא, והיא נגדלת עד ו' ספירות התחתונים חוץ מג"ר, ואלו הם סוד ו' חדשים נערו, כך אפשר לפרש לשון הנ"ל, אמנם כשחוזרת פב"פ נקרא אז בוגרת. והענין כי בוגרת גימטריא תורה, כי אז מלכות פנים בפנים עם זעיר אנפין, ואז נקרא תורה שבעל פה המתחברת עם תורה שבכתב.

(שער לה, פרק ד, ח"ב, דף נג ע"א-ב)

[מקבילות: שער ההקדמות, דף פא ע"ג; מברא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ז, דף נב ע"ד]

דרוש אטב"ח, והוא לבאר מציאות אלפא ביתא דאטב"ח על תיקון הנוקבא מלכות. דע כי הנוקבא שהיא שיעור שלה מדה א' מן המדות של ז"א, ונמצא שהיא עשירית, כי אין בה רק מדה א' מי' מדות דז"א, אמנם כשנגדלת ונעשית פרצוף גמור מי"ס, אז נחלקה אותו מדה לי' חלקים נגד י"ס, וכל נקודה מהם גדלה ונעשית מדה א' שלימה, וזה סדרה.

א"ט הוא כתר דמלכות, ב"ח הוא חכמה, ג"ז בינה, ד"ו דעת, י"צ חסד, כ"ף גבורה, ל"ע ת"ת, מ"ס נצח, ק"ץ הוד, ר"ף יסוד, ש"ן מלכות. ופי' הענין כשהנוקבא נבנית ונתקנית פרצופה מב' חסדים ומב' שלישים שיש בתנ"ה דז"א, ומהה"ג שיש ביסוד דז"א כמבואר בדרוש הקודם לזה ע"ש.

ונתחיל עתה מן הכתר, כי כתר נקודה א' מי' נקודות שנתחלקה מדת מלכות, אמנם זאת הנקודה של כתר צריכה לקבל עוד ט' נקודות אחרות כמותה, ואז יושלם הכתר שלה ויהיה בה מדה שלימה בי' נקודות, כי מה שהיתה המלכות עד עתה בחינת מדה א' בת י' נקודות, הנה עתה אחר ההגדלה צריכה שכל נקודה מהם יעשה מדה א' בת י' נקודות, ולהיות שמתחלה לא היתה בכתר שלה רק נקודה אחת מן המדה, ועתה נתוסף בה עוד ט' נקודות כמותה, ונעשית מדה גמורה כמו שהיתה מתחלה כל המלכות בכללותיה, נמצא כי תחלה היתה בחלקה נקודה א' ועתה בהגדלה נתוסף בה ט' נקודות, וזהו א"ט – שחלקה היא א' ונתנו לה ט' אחרות כדי להשלימה.

ואמנם לבאר זה יותר צריך לומר, כי הלא מי שמגדל את הכתר שבנוקבא אינו אלא אותו החסד שבת"ת דז"א, כי בקו האמצעי אין שם שום מוח רק החסדים לבד, אך בב' קוין דז"א ימין ושמאל שם מתפשטת אמא, ב' ירכותיה עם ב' מוחין שבה חו"ב כנודע, אבל בקו האמצעי לא יש מוח, כי כבר נשלם יסוד דאמא בחוזה. נמצא כי בקו ימין ושמאל יש מוחין גמורים עד סיום רגליה דז"א, אך בקו אמצעי אין בו בחי' מוח רק עד החוזה, ומשם ולמטה לא יש רק חסדים מגולין, וכפי מה שיש בז"א כך יניקת המלכות משם, כי כשתינק מן קו האמצעי לא תינק אלא מהחסדים, כי לא יש דבר אחר לינק משם, אבל כשתינק מקו הנצח או יונקת ממוח חכמה המתפשט בו, וגם מן החסד הא' מן הה"ח המתפשט שם, וכעד"ז בהוד.

ועתה נבאר הענין יותר, ודע ג"כ כי לעולם המגדיל המלכות הם החסדים (המתפשטים שם), שהם סוד המים המגדילין האילן ואת הנטיעות, והוא סוד והוכן בחדסד כסא (ישעי"טז, ה). והנה כשהמים הולכין בשרשי האילן ומגדילין אותו, אין המים חוזרין להיות גוף האילן עצמו, כי המים גורמין ההגדלה, אבל המים עצמן אינן גוף ההגדלה, וזה מבואר למבין. וכן הענין בחסדים אלו, אינו נעשה גוף ההגדלה רק שגורם להגדיל, לכן בכל הא"ב לא הזכיר את החסד עצמו רק ההגדלה לבדה, והנה החסד שבת"ת ז"א גורם הגדלה בט' נקודות בכתר דנוקבא דז"א, שלא היה בה רק נקודה א' ונעשית י', וזהו א"ט.

(שער לה, פרק ה, ח"ב, דף נד ע"ד)

[מקבילות: שער ההקדמות, דף פג ע"א; מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ז, דף נג סע"ד]

ש"ן במלכות, זה תבין כמ"ש בדרוש העבר שהמלכות שבנוקבא אין לה שום סמך בז"א, ואפי' נקודה ממש אין לה, ואינה רק הארה בעלמא והוא סוד החותם ששם בארנו שהם ג' שמות אהי"ה דיודי"ן דאלפי"ן דההי"ן הנמשכין אליה שם מן נה"י דאמא, שהם גימטריא חותם, ואינם רק הארה וחותם בעלמא, ואלו הג' שמות שהם ש' ונתוסף בהן ן' שהם ז' מדות אחרות, הרי ש"ן.

הרי כל אל"ף בי"ת דא"ט ב"ח חוץ מב' אותיות אחרות ת"ם שלא שמעתי פי' ממורי זלה"ה, והיא אומר (כי הם ת"ם) שהם למטה בסוד המלכות, ולא ביאר אותם.

שער ההקדמות

(דף פ ע"ד)

ועתה נבאר בעליית אלו הב' גבורות [דנו"ה דנוק] למעלה, ע"ד שנתבאר בחסדים של ז"א, כדי להגדילה. והנה בפרשת בהעלותך את הנרות וגו', ביארנו השינוי שיש בין עליית החסדים בז"א לעליית הגבורות בנוקביה, כי בז"א עולים ג' חסדים פחות שלישי, ובנוק' אינם עולים רק ב' גבורות לבד.

עוד שינוי אחר, כי החסדים דז"א כשעולים למעלה מן היסוד, מתפצלות ומתחלקות לג' קוים בנצח ות"ת ויסוד (א"ש נלע"ד לומר בנצח והוד ויסוד), ומשם נמשכות ומתפשטות ועולות דרך קוים עד כתר ח"ב שבו ולהגדילו. אבל הגבורות של הנקבה אינם מתפשטות במקומם, בנצח והוד שבה בקו ימין ושמאל, ומשם עולות למעלה, אמנם ב' הגבורות אלו המגולות, עולות יחד דרך קו אמצעי שהוא הת"ת שבה.

וזהו סוד אל מול פני המנורה יאירו (במדבר ח, ב-ג), שהוא קו האמצעי של המנורה שהיא הנקבה כנודע. והטעם הוא לפי שהחסדים המגולים היו ג', והיה די ויכולת בהם להתפשט ולעלות בג' הקוים עד הכתר שבו להגדילו. אבל הגבורות הם ב' לבד, ואם היו עולות דרך ב' הקוים ימין ושמאל, או אף גם אם יעלו דרך ג' הקוים, לא יהיה בהם יכולת וספוק לעלות עד הכתר שבה להגדילו. והנה הדבר מוכרח לעלות שם, לפי שהכתר שלה

הוא כלי גדול ואורו מועט כמו שיתבאר, וצריך בהכרח שיעלו הגבורות להאיר בו. ולכן אינם עולות רק דרך קו אמצעי בלבד, כדי שיהיה בהם ספוק לעלות עד הכתר שבה. ואמנם נמצא כי ג' מסעות נוסעים אלו הב' גבורות עד שיגיעו אל הכתר דרך קו אמצעי, ואלו הם: מן היסוד לת"ת, ומשם אל הדעת, ומשם אל הכתר.

(דף פא ע"ג)

דרוש ג' בענין עשר נקודות של הנקבה בנויות על אלפא ביתא דא"ט ב"ח.

ונבאר עתה דרך פרט ענין י' נקודות של הנקבה שהיו תחלה כולם מדה א' בלבד, ואח"כ הגדילו ונעשו י' מדות שלימות ונקראים פרצוף א' שלם, ונסמוך ונרמוז הדרוש הזה על אלפא ביתא דא"ט ב"ח וכו', כי כולה נרמזת בדרוש בנין הנקבה כסדר הנז"ל.

הנה נתבאר כי הנקבה בזמן היניקה היתה מדה א' מן י"ס שבז"א, וכשנגדלו ונעשת פרצוף שלם ב"ס, הוא שנתחלקה אותה המדה לי"ס, וכל נקודה מהם גדלה ונעשת מדה א' שלימה.

והנה ב' אותיות א"ט הם בכתר שבה, ב"ח בחכמה, ג"ז בבינה, ד"ו בדעת, י"ץ בחסד, כ"פ בגבורה, ל"ע בת"ת, מ"ס בנצח, ק"ץ בהוד, ר"ף ביסוד, ש"ן במלכות שבה.

וכבר נתבאר כי המים המגדילים את ז"א הנק' אילנא דחיי, הם החסדים הנק' מים. ואמנם המגדילים את הנקבה הם ג' חסדים פחות שלישי המגולים אשר בתנ"ה דז"א, וזהו סוד פסוק והוכן בחסד כסא (ישעי' טז, ה), שהיא הנקבה הנקראת כסא, וגם נגדלת ע"י הה' גבורות אשר בתוך היסוד דז"א כנז"ל. וצריך ג"כ שתדע כי אין המים עצמם נעשים גוף עצמות האילן, אמנם הם גורמים את האילן, שיגדל ע"י המים הנכנסים בתוכו, וכמו שתראה בביאורינו את האלפא ביתא הנז', שאין אנו כוללים את החסדים עצמם מכלל גוף ההגדלה עצמה.

גם צריך שתדע, כי בז"א ב' הקוים שלו הימין והשמאל, מתלבשים נצח והוד דאימא עם ב' מוחין חו"ב אשר בתוכם עד סיום הקוים. אבל בקו אמצעי, שהיסוד דאימא נגמר בחזה דז"א, לא יש בחי' מוח הדעת רק עד החזה, ומשם ולמטה לא יש מוח כלל רק בחי' החסדים המתפשטים בו כנודע. ונמצא כי עד"ז גם ההארה היוצאת מן הז"א לנוק' להגדילה אינו שוה, כי מה שמאיר בה מן ב' הקוים שהם נצח והוד שבו, היא לוקחת ב' מיני אור, א' מן מוח החו"ב אשר בתוכם, והב' מן החסדים המתפשטים ג"כ שם, אבל כשלוקחת מן קו האמצעי, אינה לוקחת אלא אור החסדים בלבד.

ונתחיל לבאר ב' אותיות א"ט שהם בכתר. אות א' היא הנקודה הא' שבי' נקודותיה שנתחלקה כנזכר. והנה בתחלה לא היה הכתר אלא שעור נקודה א', עשירית מ' נקודות שבמדה אחת, ועתה ע"י אור החסד שבת"ת דז"א שנכנס בה כנז"ל, נתוספו בה ט' נקודות אחרות, כ"א מהם כשעור הנקודה הראשונה שהיה בה, ונעשה הכתר שבה מדה

א' שלימה ב' נקודות, כשעור שהיתה כל הנקבה כלה בכללותה בתחלה בזמן היניקה, וזהו א"ט.

(דף פג ע"א)

ש"ן הם במלכות. וזה יתבאר עם מה שנתבאר למעלה, כי אין למלכות הנקבה שום סמך כלל בז"א, ואפילו נקודה ממש בה לא יש, כי אינה אלא הארה בעלמא הנקראת חותם על גבי חותם.

וכבר יתבאר לקמן בענין זמן הה' הנקראת נערה, כי חותם הזה נעשה במלכות שבה מהארה היוצאת מג' שמות אהי"ה דיודי"ן ואלפי"ן וההי"ן שיש בנה"י דאימא שבתוך ז"א, ושלתם בגימטריא חות"ם, וגם זה להורות כי אינו רק הארה בעלמא הנחתם בה בסוד חותם. והנה ג' שמות אלו הם עיקריים ביסוד, ונתוספו לה מחדש ז' הנקודות אחרות, הרי ש"ן.

[א"ש. גם זה לא הבנתי ונעלמה ממני, כי הנה הג' שמות העיקרים נרמזו באות ש', אמנם מה שאמרנו אח"כ, ונתוספו לה מחדש ז' נקודות האחרות, היה לו למימר ה' כמנין ה'. ואולי הכוונה היא לומר עם מה שביארנו לעיל, כי ה' פשוטה היא בסוד ז' מאות, ולכן אמר ז' נקודות ולא ה', כנלע"ד והאמת יורה דרכו. אמר עוד שמואל, מדברי רבותי ז"ל למדתי לומר כי לפי שבמלכות נכללים אח"כ כל הגבורות כנודע באותיות כל"ה, כ"ל ה', לכן גם אותיותיה הם בכח"י מאות, ע"ד הנו"ל באותיות ק"ץ ואותיות ר"ף, כנלע"ד].

אותיות ת"ם, שמעתי ממורי זלה"ה שהם בסוד המלכות שבה, ולא קבלתי פירושם.

(דף פג ע"ב – פד ע"ב)

זמן הה' של הנקבה היא אות נ' של נקבה, והיא הנקראת נערה. כבר ידעת כי יש בתורה נער חסר ה' ונערה מלא בה' אחרונה, ויש הפרש בין זה לזה כנזכר בספר הזהר בפר' בא דף ל"ח ע"ב. גם נודע כי עד שיהיה אל הבת י"ב שנים ויום אחד נקראת קטנה, ואח"כ נקראת נערה עד שתהיה בת י"ב שנים וששה חדשים ויום א', ואח"כ נקראת בוגרת, כי אין בין נערות לבגרות אלא ו' חדשים בלבד.

ודע כי בהיות הבת קטנה, אלא שכבר המוחין נכנסו בה להגדילה, נקראת קטנה. וכשנעשו בה ונתקנו היסוד והמלכות שבה לגמרי, אז נקראת נער חסר ה', לפי שאינה נקראת נערה בה"א עד תשלום י"ב שנים ויום א', ומשם ואילך נק' נערה, כי אז הוא זמן נסירת הצלע מן האדם העומדים אחר באחור כנודע.

ולכן נבאר בתחלה זמן הד' הנקראת קטנה, כאשר כבר נתקנו בה היסוד ומלכות שבה, כי אז נקראת נער חסר ה' כנזכר. ולכן צריך שנבאר ג"כ ענין ב' בחי' אלו הנק' יסוד ומלכות שבה, מה ענינם. והנה בביאורינו בענין חג הסוכות וליל הוש"ר, הארכנו בענין זה וע"ש, אמנם נבאר עתה קצת מענינם.

הנה באדרת האזינו מצינו כי ב' דרגין אינון, חד ציון וחד ירושלים. והנה ציון הוא יסוד של הנקבה, וירושלים היא המלכות שבה, וזהו שאמר שם דציון בנוקביה, איהו כבית הרחם לאתתא. ועניינם הוא כי החדר הפנימי שהוא בית הרחם, שבו נכנס טיפת הזרע, זהו היסוד שבה. והנה מחוץ היסוד הזה יש בחי' בשר תפוח בולט לחוץ בין ב' היריכים, והוא עגול מקיף סביב כמין עטרה בפתח בית הרחם, הנק' יסוד הנזכר. וזו העטרה של הבשר היא המלכות שבנקבה. והנה לכאורה לא היתה הנקבה צריכה אל זו העטרה הנק' מלכות שבה, לפי שכל כללות הנקבה נק' מלכות כנודע, כי זהו הטעם שאין בנקבה רק ט' ספירות גמורות בלבד, שהם כח"ב חג"ת נה"י, והם גמורות כדמיון הט' שבז"א, אבל המלכות שבה אינה ספירה ממש רק הארה מועטת, נרמזת באותו הבשר הבולט כנזכר.

ואמנם מה שהוצרכה הנקבה לבחי' המלכות שבה, יובן במה שאמרו רז"ל (עבודה זרה, דף לא ע"א) כי ד' דברים צריכים חותם בתוך חותם, וסימנם חבי"ת, ואות י' הוא יין. וביאור הענין הוא, כי החסדים נק' מים והגבורות יין, ולפי שהם גבורות יש פחד פן יתאחזו בהם הקליפות. ולא עוד אלא שעיקר יניקת הקליפות דאצילות הוא בנוק' דז"א, לפי שמדור שלהם הוא למטה ממנה בסוד רגליה יורדות מות (משלי ה, ה), ואין יניקתם אלא בסופה שהוא מפתח היסוד שבה, אשר שם נתונים ה"ג הנקבה כנודע. והנה לפעמים אלו הגבורות נעשים דם, שהיא בחי' דינים קשים גמורים, ואז נעשים דם נדה ויונקים מהם הקלי'. אמנם בהיותם נשמרים מן הקלי' נק' יין ולא דם, כי הדם הוא גבורה קשה בלתי מתוק, והיין המשומר הוא בהיותם גבורות נמתקות, כי אז הם בסוד יין המשמח. ונודע כי הה' גבורות הם אורות ואינם כלים, ולכן צריכות אלו האורות של הגבורות, שיונחו תוך ב' הכלים, זה לפנים מזה. ואלו הב' כלים הם הנק' חותם בתוך חותם, והם כלי הנקרא היסוד שבה וכלי הנקרא מלכות שבה, ועי"כ נשמרים מן הקליפות.

ואמנם טעם היות שני הכלים האלו נק' חותם בתוך חותם יובן עם הנז"ל, והוא כי חותם הם אותיות חומת, כי הם כדמות חומות המקיפות את אורות הגבורות שבתוכם לשמורם מן הקליפות. ולכן תמצא כי נזכר בתורה על חומותיך ירושלם וגו' (ישעי' סב, ו), גם נזכר בתורה חומת בת ציון הורדי כנחל דמעה וגו' (איכה ב, יח), לרמוז אל ב' כלים שביסוד ומלכות, הנק' חומת ציון וחומת ירושלם.

גם אותיות חות"ם הם תחו"ם, לרמוז כי עד הכלים ההם הוא תחום הקדושה, ומשם ולחוץ הם מקום הקלי' כנז"ל. וזהו סוד מה שאסרו לצאת חוץ לתחום בשבת, כי מלכות שבנקבה היא התחום החצון, ומשם ואילך הוא מדור הקליפות.

גם חותם אותיות חמות, כי הנה כל החותמות האלו נמשכים בה מן אימא שהיא חמות של ז"א, בעל הנקבה בת אימא עילאה, ולהלאה יתבאר איך חותם זה נמשך מן אימא.

גם טעם היותם נק' חותם הוא ממה שנתבאר למעלה, כי היסוד פורח באויר ואין לו מקום ליסמך בז"א כדי להתבונן, וכל בניינו לא נעשה אלא מן הארת האורות של ה"ג שנחתמו ונגלפו בו, ואינם הגבורות עצמם רק חותם הארתם, ועי"כ נגדל כלי היסוד

כנז"ל בב' אותיות ד"ו שבדעת שבה, ולכן כלי היסוד שבה נקרא חותם. גם כלי המלכות נק' חותם כמו שנבאר, כי מהארת חותם הגבורות אשר ביסוד נמשכה הארה אחרת וניתנה במלכות, ונגדל הכלי שבה, ולכן זה הכלי נק' חותם הנמשך מחותם היסוד, ונק' חותם ע"ג חותם.

ונחזור עתה לבאר ב' החותמות הנז', שהם כלי היסוד וכלי המלכות אשר בנקבה בדרך פרט, מה עניינם. ונבאר תחלה הכלי של היסוד שבה הנק' חותם הפנימי. הנה נתבאר כי חותם הם אותיות חומת, והנה כמו שבחומת העיר יש דלתות וצירים, כך יש ביסוד הנקבה שהוא חומת העיר שהם הה"ג שבתוכה, יש דלתות וצירים. וכמו שארז"ל בגמרא מסכת תענית (בכורות, דף מה סע"א; עבודה זרה, דף מז רע"א) יש צירים באשה, שנאמר (שמואל א ד, ט) כי נהפכו עליה ציריה, ויש דלתות באשה, שנאמר (איוב ג, י) כי לא סגר דלתי בטני.

וביאור צירים ודלתות אלו נתבאר אצלנו בשער רוח הקודש, ביחוד החמישי של שם שדי דף מ"ט ע"א וע"ש. והענין הוא כי הנה האיש מזריע טיפת לובן תוך רחם הנקבה, ושם מצטייר ציור העובר. וצריך לידע איך מתעכבת שם הטיפה ואינה נופלת דרך פי הרחם, שהוא בתחתית הרחם, וגם איך יש כח ברחם האשה לצייר מן אותה הטיפה צורת ולד אחד גמור.

אבל הענין הוא במה שנתבאר בספר יצירה (פרק ד) כי הכ"ב אותיות הם האבנים, שמהם נבנה הבית, והם השאור שבעסה. פירוש, כי מן הכ"ב אותיות נעשה ציור כל האיברים שבאדם. והנה כל הכ"ב אותיות שמהם נעשו כל האיברים דז"א, ירדה ההארה הנחתמת מהם ונתנה תוך היסוד שבו, ושם נחתמו ונרשמו ממש. וז"ס מה שאמרו בזוהר בפרשת ויצא (תיקוני זוהר, דף לד ע"א, קלב ע"ב) על פסוק (בראשית כח, יא) וישכב במקום ההוא, ועל פסוק (שם ל, טז) וישכב עמה בלילה הוא, כי וישכב – הם אותיות וי"ש כ"ב.

וכאשר טיפת מ"ד שהם הה' חסדים שביסוד, יוצאת היא כלולה מכל הכ"ב אותיות, הנרשמות שם ביסוד. וכן עד"ז כאשר נצטיירו האיברים של הנקבה ע"י הכ"ב אותיות, האירו אותם הכ"ב אותיות ויצאה כללות הארתם הנק' חותם שלהם, ונחתמו ביסוד שבה ושם נשאר הרושם שלהם קבוע. ועי"כ יש כח ביסוד הנקבה לצייר את הטפה ההיא ברמ"ח איברים בכח כ"ב אותיות אשר שם.

והנה כ"ז אותיות יש בא"ב, ואמנם מן הכ"ב אותיות נעשה בחי' הדלתות והצירים שברחם הנק' יסוד, שהוא הכלי הנק' חותם הפנימי. והה' אותיות מנצפך הם האורות שבתוך הכלי הזה, והם ה' גבורות אשר שם כנודע, והם הנק' מ"ן שביסוד של הנקבה. וזהו החלוק שיש בין ה' אותיות מנצפך לשאר הכ"ב אותיות.

ונבאר עתה איך מן הכ"ב אותיות נעשים דלתות וצירים בכלי היסוד שבה. דע כי מן הכ"ב אותיות אינה נעשית רק דלת אחת וציר א' ביסוד שבה, וזה הוא בזמן היותה נקראת נער חסר ה', שהוא כשבאים לה מוחין דגדלות. ואחר שננסרה שנק' נערה בה"א, נעשת בה הדלת הב' והציר הב'.

ונבאר עתה הדלת והציר הא' שבזמן היותה נער. הנה אות ד' ציורה שני ווי"ן ויו"ד באמצעם כזה – ד, כי היו"ד היא העוקץ שיש באחור הדלת המחבר ב' הווי"ן ביחד. והנה הדלת שברחם הנקבה היא צורת הדלת עצמה, שהיא בחי' ב' הווי"ן כנוכר. וציר שהדלת סובבת עליו היא היו"ד שבאמצע ב' הווי"ן, וב' הווי"ן שהם הדלת סובבים סביב היו"ד שבאמצעם שהיא הציר שלהם. והנה הדלת עם הציר שהם הב' ווי"ן ואות י', הם בגימטריא כ"ב. הרי כי מן כ"ב אותיות נעשו הדלת והציר הא'.

ונבאר ענין הציר מה עניינו. הנה ציר בגימטריא ש', והם בחי' ג' קוים שהם ג' ווי"ן שבציור אות ש'. וכבר נתבאר עניינם בפסוק (כמדבר כא, יח) באר חפרוה שרי"ם וגו', כי היסוד שבה שמעלה מ"נ לגבי דכורא נק' באר הנובע, ואינו נקרא בור. ולכן היסוד של הנקבה הוא שקוע כעין חפירת הבאר, ואינו בולט כעין היסוד של הזכר, כדי שיקבל בתוכו טפת זרע הזכר. והיסוד הזה נעשה ע"י השרים נדיבי העם דאינון ג' אבהן, שהם ג' קוים חג"ת, וחקקו אותם הארתם ביסוד הזה, שהוא צורת ש' בג' קוים.

וזהו ג"כ סוד פסוק (איוב כב, כה) והיה שדי בצריך, אל תקרי בצריך אלא בצריך. פירוש כי היסוד נקרא שד"י כנודע, ונעשה ע"י הצירים אשר בו, ועל שמם נקרא היסוד שד"י, כי אות ש' שבו הוא בגימטריא צי"ר, וב' אותיות האחרות שהם י"ד מן שד"י, רומז כי מן הידים העליונים שהם חג"ת, הנקראים יד הגדולה יד החזקה יד רמה באמצעיתא, מהם נעשה היסוד הנק' שד"י שהוא אותיות ש' י"ד, ששלשה הידים העליונים החתימו ג' קויהם ביסוד בבחי' ג' הקוים של אות ש'.

גם זהו סוד מקדש ה' כוננו ידיך (שמות טו, יז), כי היסוד שבנקבה הנקרא אדנ"י, אשר הוא עיקר תיקון וכונניות הכלה, הנעשה ע"י ידיך שהם חג"ת כנוכר. גם זהו סוד מה שאמרו חז"ל (פרקי דרבי אליעזר, פרק טו) כי יצחק מיעך באצבע את רבקה, והבן זה.

גם זהו סוד שמרני מידי פח יקשו לי (תהלים קמא, ט), במה שהודעתך ריש פרשת בראשית מספר הזוהר, כי טפת מ"ד הוא מ"ב אותיות של ההוי"ה בפשוט ומלוי ומלוי המלוי. וטיפת מ"ן היא כפולה, בסוד אין טפה יורדת מלמעלה שאין טיפיים עולות כנגדה, והיא ב' פעמים מ"ב שהם בגימטריא פ"ד, ואלו הם המ"ן. ואמנם הכלי שלהם היא דלת הנעשה מן הכ"ב אותיות כנז"ל, והנה ד' ופ"ד הם פ"ח, והנה אלו הפ"ח נמשכו שם ע"י הידים העליונים חג"ת שהמשיכו את המ"ן ההם למטה ביסוד כנוכר. והנה כשהקליפות נאחזות בהם נקראים ידי פח, וזהו מה שאמרו שמרני מידי פח. והרי נתבאר ענין דלת אחד, וציר אחד.

ונבאר איך הם ב' דלתות וב' צירים, כי הנה בהכרח הוא שהם כפולים כנוכר כדי שיהיה כלי אחד שלם, לפי שכשתחבר שני הדלתות וציריהם יחד כזה – ם, יהיו צורת ם שתומה, והיא כלי אחד שתום מד' רוחותיו, ובתוכו האורות הנקראים מ"ן שהם מנצפ"ך ה' גבורות, אשר מאלו המ"ן מצטייר העובר שבתוך הכלי. וכל זמן שהעובר בתוכו, אז הכלי שתום בסוד אות מ' שתומה של פסוק לסרבה המשרה (ישעי' ט, ו).

והם סוד מ' יום של יצירת הולד, לפי שהמ"ן הם ה'ה' אותיות מנצפ"ך, וכשמצטייר אח"כ העובר אז מצטייר ע"י כל הכ"ב אתוון של הכלי שהם הדלתות הנעשים בצורת מ' סתומה, ולכן אין נגמר ציור הולד עד אחר מ' יום, והבן זה. ואז נקראת גן נעול מעין חתום (שה"ש ד, יב), כי מעיין אלו הם המ"ן הם חתומים תוך ס סתומה הנזכר. ואמנם כשמגיע לידת הולד, אז מתפרקת הם' זו לב' דלתות נפרדות ונפתחות, והולד יוצא משם ונולד.

ועתה צריך לבאר אימתי נעשות בה הב' דלתות הנז'. דע כי בזמן שנקראת נער, כי אז היו המוחין נכנסים בה ומגדילים אותה, גם נכנסו בה ה'ה' גבורות. אמנם כל זה היה נמשך לה ע"י ז"א בעלה, כי היא היתה דבוקה אחור באחור, והיו אורות המוחין ההם אשר לה בתוך ז"א, נוקבים דרך אחור ז"א ויוצאים לחוץ וניתנים אליה, ונתפשטו בכלה עד אשר הגיעו ביסוד שלה, ואז נרשמו שם כל הכ"ז אותיות שלה שהיו בתחלה בז"א, ומהם נעשו הדלת והציר הא' מן הכ"ב אותיות, ומן ה'ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות נעשו מ"ן, שהם ה' גבורות אשר ביסוד. והנה אלו ה'ה' גבורות הם דינים גמורים, ולכן ניתנים לה בסוד האחור, ולכן אז היא נקראת נער חסר ה', כי הוא בגימטריא ש"ך ניצוצים הנודעים. ואחר שנשלם כל פרצופה ע"י ז"א כנזכר, אז הגיע זמן הנסירה, להפרידה מאחור ז"א, ולהחזירה אפין באפין.

וכבר נתבאר ענין הנסירה בתפלת ר"ה. והענין בקצור הוא כי בעודה מקבלת האורות שלה ע"י ז"א, כי בו היו כלולים בתחלה כנודע, הנה אז היתה דבוקה עמו אחור באחור, כדי שהאורות יהיו נמשכים ממנו ונכנסים בה. ואח"כ כדי להפרידם הפיל המאציל העליון ית' תרדמה על האדם ז"א, והוא שנסתלקו הנה"י של אימא עם המוחין שבתוכם שהם נשמת חיי ז"א, ויצאו על ראשו לחוץ ונשאר ישן. ועי"כ נפרדו חלקי האחור שלה מאחור שלו וננסרו, ואח"כ נכנסו הנה"י דאימא עם המוחין של הנקבה שבתוכם לתוך הנקבה, ע"ד שנכנסו תחלה בז"א, ואז לוקחת המוחין שלה עצמם ע"י אימא, כי תחלה שהיתה מקבלתם ע"י ז"א, היתה לוקחת תמצית האור של המוחין שלה אחר שנתעבו בעברם דרך כמה מחיצות, של אימא ושל ז"א ושלה עצמה. אך עתה שהנה"י דאימא נכנסים בתוכם, היא לוקחת שרש המוחין עצמם ממש, ועתה הם מאירים בה הארה עצומה לאין קץ, ועתה הוא תכלית תיקון גדלותה האמיתית. ואלו המוחין העיקריים חוזרים להתפשט מחדש בכל גופה, זולת הארתם הראשונה שנתפשטה בה ע"י ז"א, והגיע זה ההתפשטות בסיום גופה עד היסוד בה.

וגם שם חזרה לקחת הכ"ז אותיות שלה האמיתיות בשרשם, ונעשת מהם דלת אחרת וציר א' ומנצפ"ך אחרים. ואלו הם העיקריים, ולכן אינם כל כך דינים קשים. ואלו ה'ה' אותיות מנצפ"ך העיקריים השניים הם אות ה' שנתוסף בנער ונעשת נערה.

והנה ה' פעמים די"ן שבאדניי בגימטריא ש"ך דינים, שהם מנצפ"ך הראשונים שהיו מתמצית אור המוחין, וכשלקחה הה' מנצפ"ך עצמם, אז נתוספו ה' אלפין בה' פעמים די"ן, ונעשו חמשה שמות אדניי, כמבואר אצלינו בפרשת בא אל פרעה וע"ש.

והנה נתבאר כי ב' דלתות האלו, הראשון והב', נעשו צורת ס סתומה, והיא הכלי עצמו של היסוד הנק' רחס שבו מונח הולד. וב' פעמים מנצפ"ך הנז' הם המ"ן, שהם הולד בעצמו בבחי' אור, ומצטיירים רמ"ח איברי גופו מן הכלי שהם הדלתות הנעשות מן שאר כ"ב אותיות כנז"ל.

ונודע כי הולד נעשה מן המ"ן הנק' טפת אודם, והנה הם שם ביסוד שבה בבחי' י' פעמים דם, וזהו סוד מה שאמרו רז"ל י' דמים שיש באשה, ה' טהורים וה' טמאים, כי הה' גבורות השניות העיקרים הם ממותקות, ואין הקלי' נאחזות בהם, ולכן הם טהורים. אבל חמשה גבורות הראשונות, שהיו דינים גמורים בלי מתוק, נאחזים בהם הקליפות, והם ה' דמים טמאים. ודע כי אלו הגבורות שלוקחת בראשונה נק' ירושלם, שהם דין, והשנים הם ציון, שהיא רחמים כנזכר באדרת האזינו. ולפי שאלו הגבורות כלם הם נמשכות מן אימא כנודע, כי ממנה עיטרא דגבורה, הנה אימא היא חמות ז"א, בעל בתה שהיא נוק', לכן היסוד נקרא חותם הפנימי שהוא אותיות חמות כנז"ל.

ונבאר עתה החותם החצון שהיא המלכות שבה, כי הנה עתה אחר הנסירה נכנסו בה נה"י דאימא עם המוחין, וכמו שקבלה המוחין והגבורות שהם האורות, כך קבלה הארת הכלים דנה"י דאימא המלבישים המוחין בכל התפשטות גופה, וכאשר הגיע אל המלכות שבה מאותה הארה נעשה מלכות שבה, לפי שהנה"י דאימא הם ג' שמות אהי"ה, האחד שבנצח הוא ביודי"ן, והשני שבהוד באלפי"ן, והג' שביסוד בההי"ן, ושלשתם בגימטריא חותם עם הכללות, ולכן המלכות שבה, שכל עיקר בחינתה היא מן הארת הכלים של נה"י דאימא, נקרא חותם החצון.

ובזה תבין ענין חתן וכלה, כי כשז"א מזדווג עם נוק' אז הוא נקרא חתן, שהם ג"פ אהי"ה בשלשה מלויים הנז' עם כללות ג' שמות עצמם, כי עתה נכנס בהם. ואשתו נק' כלה שהם ה' גבורות מנצפ"ך שבה הרמוזות באות ה' של כלה, ובהיותם כלולים כ"א מחמשים יהיו בגימטריא כ"ל של כל"ה.

הרי נתבאר כי בזמן הנסירה שנעשה בה ביסוד שבה ה' אותיות מנצפ"ך שניות העיקריות, ודלת הא' עם ציר שלה, נקראת נערה מליאה בה', שהם ה' פעמים מנצפ"ך האלו. והנה מן הקטנות הנק' נער עד שתקרא נערה גמורה, יש הפרש ו' חדשים אחרים כנז"ל, והוא שיעור כניסת ה' גבורות ודלת א', הרי ו' חדשים. והנה היא עתה בת י"ב שנים וששה חדשים ויום א' אחר שננסרה.

ואח"כ בא זמן הששי הנק' אז בוגרת, והיא אות ב' של נקבה, והיא כאשר חוזרת עמו פנים בפנים, כי אז כבר יכולה להזדווג עמו זווג גמור של פנים בפנים, והנה אז ז"א נקרא

תורה שבכתב ונוק' נקראת תורה שבעל פה, המתחברים יחד ומזדווגים, ולכן בוגרת בגי' תורה. והרי נשלם דרוש זה של ו' זמנים שיש אל הבת נקבה עד שתנשא ותהיה בוגרת.

ודע כי הדרוש הנז' כתבתיו בקצור נמרץ בראשי פרקים בעת ששמעתיו ממורי ז"ל, ועתה בבואי להעתיקו ולהרחיבו נעלם ממני הבנת ראשית דבריו בענין זמן הנערה, ולכן רציתי להעתיקו כמו שהוא שם וז"ל, וכאשר ננסרת והוא כשלוקחת המוחין שלה לבדה חוץ מג"ר, נתוסף בה ה' דנערה, ואלו הם זמן ו' חדשי זמן הנערות. והנלע"ד עתה בכיבור לשון זה הוא כי בעת הנסירה יוצאים המוחין שלה עם הנה"י דאימא מחוץ ג"ר של ז"א, ואח"כ נכנסים בתוכה לבדה ומקבלת מוחין שלה שלא ע"י ז"א, אלא היא לבדה ע"י אימא עצמה, וזה נלע"ד יותר פשוט.

או אפשר לפרש, כי נודע שכשננסרת שאז נכנסים בה לבדה המוחין שלה ע"י נה"י דאימא, הנה אז נגדלת יותר, כי תחלה היתה ראשה בחזה דז"א, לפי שמשם יציאת האורות שלה כנודע, ועתה נגדלה יותר עד הדעת דז"א ששם מקום התחלת לאה, ונמצא שעור קומתה עתה ו"ק ז"א כלם זולת הג"ר שבו, שלא נגדלה באחור. וזהו שעור זמן ו' חדשי הנערות, כנודע כי ז"א אין בו רק ט' ספירות, ונוק' משלימתו לעשר.

מבוא שערים

(שער ו, ח"א, דרוש ז, דף נג ע"ד – נד ע"א)

ש"ן בנקו' מלכות שבה. והנה גם לנקו' זו אין לה מקום בז"א לסמוך בו, ואמנם כיון שבכל פרצוף הזה נק' מלכות, וזו הנקו' היא מלכות שבמלכות הזאת, וע"כ אין צורך בה זולתי לבחי' חותם ע"ג חותם, ולכן אינה אלא הארה בעלמא דחותם ע"ג חותם דיסוד, כמ"ש עניינם לקמן בבחי' ה' הנקרא נערה וע"ש.

ולכן בהארה מועטת יספיק לה, וענין ההארה הזו דחותם נמשך בה מהארת שלשה שמות אהיה דיודין ודאלפין ודהיין שיש בנה"י דאימא, שהם בגי' חותם, שאינם רק הארת חותם בעלמא כמ"ש בע"ה בדרוש הנערה. ונמצא כי הארת שלשה שמות הנזכרים הם בחי' אות ש', וניתוסף בהם ז' אורות שהם ז' מאות.

ונשארו אותיות ת"ם והם למטה בבחי' המלכות, ולא קבלתי פירוש בפרטות.

שער המצות

(ריש פר' תצוה, דף יח ע"א)

הדלקת המנורה כתיב ויקחו אליך שמן זית זך וכו' (שמות כז, כ). הנה המנורה היא נוק' דז"א העומדת אב"א עמו, וכל עיקר תיקונה ובניינה הוא ע"י ב' החסדים שבנו"ה דז"א שהם אורות מגולים. וכבר ביארנו עניינם, כי כשירידים החסדים במרוצה בעת יציאתם מיסוד דאימא אשר בחזה, יורדים בכח ובמרוצה גדולה עד היסוד דז"א, ובכח ההכאה חוזר לעלות בסוד אור חוזר מתתא לעילא, ומכח האור חוזר הוא אז יוצא הארה ההיא

לחון באחורי הנו"ה וניתנים בנוקבא כנודע. כי אין הנקבה נבנית אלא בסוד אור חוזר ולא באור ישר.

והנה שני הזיתים הם ב' חסדים אשר בנו"ה, בסוד ושנים זיתים עליה וגו' (זכר' ד, ג), ואלו ברדתם ביסוד נכתשים שם ונעשים כתית בכח מרוצת הכאתם שם, כנזכר בזהר ובתיקונים דכתית איהו מסטרא דצדיק, ומכח הכאתם שם נכתתין ומתפררין ונעשין פירורין, ואז נטחנים שם ויוצא מהם השמן זך שהוא האור הניתן אל הנוק', וז"ש כתית למאור (שמות כז, כ).

וביאר הכתוב, כי טעם כתישה זו להעלות נר תמיד, ר"ל שהמלכות הנקראת נר ימשך לה האור הזה דרך עליה בסוד אור חוזר, ואם לא היה כתית לא היה האור חוזר ממטה למעלה. וכבר נתבאר שאי אפשר להאיר אליה אלא בסוד אור חוזר. ובענין שמן זית זך, שמעתי פעם א' ממורי זלה"ה כי אותם הז' שמהן הנזכרים בפרשת יתרו בר"מ בענין השבת שיוצאים משני שמות אהי"ה יה"ו, וכבר ביארנו עניינם בשער התפלות בענין ז' ברכות שבכל תפלה דיום שבת. והנה אלו הם מז' תחתונות דז"א, והד' שמות היוצאים מד' אותיות אהיה הם בגי' תבל, וכשהמלכות מקבלת אורם נקרא תבל, וג' שמות היוצאים מג' אותיות יה"ו הם גי' זית. והנה הזית הזה הוא כללות ג' שמות האלו היוצאים משם יה"ו כנזכר, ובהיותו כתית יוצא ממנו שמן זך, ולכך שמן זך הוא ג"כ גי' כמנין זי"ת.

(פר' בהעלותך, דף כח ע"ב – כט ע"ב)

ענין המנורה, כתיב בהעלותך את הנרות וגו' (במדבר ח, ב). כבר נתבאר קצת ענין המנורה בפרשת תצוה ע"ש. ודע כי המנורה היא רחל, נוק' דז"א העומדת עמו אחר באחור, ושבעה נרותיה הם שבעה ספירות תחתונות, מחסד עד מלכות שבה הנקרא גוף שלה, מצויירים כעין שלשה קני מנורה – ימין ושמאל ואמצע.

ונודע שהחמש גבורות שבדעת שבה הם מתפשטים בז' תחתונות שבה, ע"ד התפשטות הה' חסדים בגופא דז"א, כי החמשה חסדים מתפשטות מחסד עד הוד, וכללות הארתם מתקבצים ביסוד, וכללות הארת היסוד מתקבצים במלכות שבה, בסוד חותם בתוך חותם כמבואר אצלינו בדרוש הו"ר. ואמנם חמש חסדים דז"א הם ה' פעמים אור דיום ראשון, ונקרא מאורי אור היום, והחמש גבורות דנוקבא מאירים בה ונקרא אורות הלילה המאירים ע"י הנרות. ונמצא כי ז' הנרות שהם הכלים הם שבעה ספירות תחתונות שבנוק', וז' מאורות המאירים בהם בסוד אור האש והשלהבת הנתלה בנר ובפתילה הם הגבורות שהם האורות המאירים בכלים.

וכבר נתבאר אצלינו בדרוש החסדים דז"א, כי הם נחלקים לשתי בחינות, כי עד החזה הם אורות מכוסים תוך כלי היסוד דאימא המתפשט עד שם, ומן החזה ולמטה הם אורות מגולים, והם שני שלישי אור שבב' שלישים תחתונות דת"ת מהחזה ולמטה, ועוד ב'

אורות שלמים דנו"ה, והם ג' אורות פחות שלישי. ואלו הג' אורות פחות שלישי המגולים להיותם בלי מחיצות המגבילות אותם, לכן הם יורדים במרוצה עד היסוד, ואח"כ חוזרים לעלות בסוד אור חוזר ממטה למעלה, ומתפשטים דרך שלשה קוים דז"א, ועולים עד הכתר שבו ומגדילין את ז"א. וכדוגמא זו הוא ג"כ בנקבה, כי הנה כאשר אלו הגבורות יוצאין מתוך ז"א ולחוץ לצד האחוריים להכנס בנוק' העומדת שם, (מוכח) [מוכרח] הוא שאינם יוצאים אורות הגבורות לבדם, אמנם יוצא עמהם גם קצת מן הכלים והדפנות דז"א עצמו ומלבישות אותם. ונמצא כפי זה, כי כמו שיש בז"א מקום מכוסה ומגולה, כך הנוקבא יש מקום מכוסה ומגולה, כי הכיסוי של הכלים דז"א מכסין אותם.

והנה בז"א שהכיסוי שלו הוא יסוד דאימא, ולהיותו קצר מסתיים בחזה שלו, אבל כיסוי הגבורות שבנוק' הם מיסוד דז"א שהוא ארוך, ולכן מתארך עד סיום ת"ת כולו של הנקבה. ונמצא כי בז"א ג' חסדים פחות שלישי מגולים בו, ובנקבה מתגלים ב' גבורות דנו"ה שבה בלבד, והרי זה חילוק אחד בענין הגבורות עצמן, כמה הם מכוסים וכמה הם מגולים.

עוד יש חילוק ב' בענין גובה המקום עצמו, והוא כי בז"א אשר מתגלה מן החזה ולמטה, המורד שבו יורדים החסדים הוא גבוה מאד, אבל בנוקבא כמעט שאין בה מקום מורד גבורותיה כלל כי אם מסיום הת"ת שבה, נכנסים תכף ביסוד שלה. ונודע כי עיקר הגדלת החסדים את ז"א היא מחמת ירידתם בחוזק ובמרוצה גדולה עד היסוד כנראה בחוש העין, שאם תפול אבן אחת שיעור גובה עשר אמות, תחזור האבן אח"כ חזרת שנית לעלות למעלה אמה אחת או שתים, ואם תפול מגובה עשרים אמות יהיה עליית חזרה כפלי כפלים. ולכן בז"א שהיה גובה המורד גדול היה כח בחסדים לחזור ולעלות בסוד אור חוזר עד שיעור כל קומתו, ונתפשטו דרך ג' קוים שבו ועלו עד הכתר שבו. אבל בנוקבא שיש שני מיני גירעון, אם במספר הגבורות שהם ב' גבורות לבד מגולים, אבל חסד הז"א מגולים ג' חסדים פחות שלישי, ואם בגובה המורד שבה שכמעט אין בה בחינת ירידה ונפילה כנזכר, ולכן אין כח בגבורות שבה המגולות היורדות ביסוד לחזור עד הכתר שבה ולהתפשט בג' קוים שבה, כמו שעושים החסדים בז"א כנזכר. ולכן כדי שיוכלו לעלות עד הכתר שבה, לא נתפשטו בכל ג' קוים שבה רק עלו עד הכתר שבה דרך קו האמצעי שבה בלבד, ולא נתמעטה הארתם ע"י התפשטותם בשני הקוים.

ואמנם טעם הדבר למה אין אנו חוששים רק אל הארת קו האמצעי שבה בלבד, הוא לפי שבשני קוים שלה יש שם שני מוחין דילה חו"ב המתפשטים דרך שני הקוים הנזכרים, אבל בכתר שבה אין בה מוחין וא"א שהכתר שלה יהיה גרוע מחו"ב שבה, ולכן הוצרכו הגבורות לעלות עד הכתר להאיר בו בבחינת מוחין בכתר שבה עצמו, ע"ד שנתבאר בז"א בטעם צריכות עליית החסדים שבו עד הכתר שבו.

וא"ת והרי כיון ששני גבורות אלו חוזרות לעלות מן היסוד שבה דרך קו האמצעי שבה, והנה הת"ת שבה כולו אור מכוסה, א"כ איך מגדילות אותם והרי הם חוזרות להתעלם ככתחילה.

והתשובה היא, כי מאחר שכבר נגלו בראשונה נתפשטה הארתם אשר היתה מקובצת ומצומצמת בתוך הכיסוי בצמצום דחוק, ולכן אף אם תחזור להתעלם אינם חוזרות להתצמצם כבראשונה, ואדרבא הם מרחיבות המקום והכלי של הכיסוי שלהם, וגם הגבורות המכוסות קונים הארה גדולה ועי"כ הם מתגדלות, כי אין המקום יכול לסובלן, וע"ד שנתבאר בענין החסדים דז"א כנוזר שם במקומו.

ובזה נבוא אל ביאור הדלקת נרות המנורה, כי הנה ירידת אורות הגבורות מלמעלה למטה עד היסוד בה נקרא הדלקת הנרות והארתם. ואל זה רימזו באומרו (במדבר ה, ב) יאירו שבעת הנרות, ולא אמר יעלו, וכמ"ש מקודם בהעלותך, ועלייתם וחזרתם ממטה למעלה מהיסוד עד הכתר שבה, זה נקרא בחינה אחרת והיא העלאת הנרות באומרו (שם) בהעלותך את הנרות, ולזה רמזו באומרם (שבת, דף כ ע"א; כא ע"א) המתן עד שתהא שלהבת עולה מאליה. ואמנם אהרן עשה יותר ממה שנצטוה, והוא כי הנה הוא לא נצטוה אלא שיהיו נוטים אל מול פני המנורה שהוא קו האמצעי בעת ירידתם מלמעלה בלבד, וכמ"ש (במדבר ה, ב) אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, כי מתחלת הארתם שהיא ירידתם יהיו נוטים דרך קו האמצעי לבד, והוא הוסיף על מה שנצטוה והמתין שאף בחזרת עלייתם ממטה למעלה יעלו דרך קו האמצעי לבדו כנוז"ל. וזה אומרו (שם ה, ג) ויעש כן אהרן וגו' העלה (את) נרותיה, ולא אמר האיר כמו שאמר לו הקב"ה (שם ה, ב) יאירו שבעת הנרות.

וטעם כוונת אהרן להוסיף ענין זה, הוא לפי שהנה אחר שירדו שני גבורות אלו המגולות למטה ביסוד, ואז נתפזרו האחת מחברתה שאין להם כיסוי שיחברם, ובפרט כי הם מנו"ה שהם בחינת שני קוים ימין ושמאל, ולכן בחזרת עלייתם ודאי שהיו נפרדות ופונות כל אחת לדרכה בקו שלה, ובזה היה מתמעט אורם מלעלות עד הכתר שבה כנו"ל, ולכן המתין עד חזרת עלייתן שתהא שלהבת עולה מאליה, ותכנס דרך קו האמצעי לבדו הנקרא פני המנורה, ואחר שנכנס שם אין לה דרך לנטות ימין ושמאל, כי יש שם מחיצות מעכבות מן הצדדין, ובהכרח יעלו דרך מישור קו האמצעי עד הכתר שבה.

והיות ענין זה נעשה ע"י אהרן, יתבאר לך במ"ש לעיל בפרשת תזריע בענין מראות נגעים, דכתיב (ויקרא יג, ט; יד, ב) והובא אל אהרן הכהן, כי אהרן הוא מבחינת האחוריים דיסוד דאבא המתלבש תוך ז"א, הפנים שלו הוא הוי"ה דע"ב דיודי"ן, והאחוריים הפשוטים הם ג"כ גי' ע"ב, והמילואים קפ"ד, וכן אהרן גי' ע"ב קפ"ד. והנה היסוד דאבא מתפשט דרך כל קו האמצעי דז"א עד היסוד שבו, והוא מכוון ממש כנגד קו האמצעי דרחל, נוקבא דז"א העומדת עמו אחור באחור, ומשם נמשכת הארתו לחוץ ומאיר בקו אמצעי דרחל ומקבץ אותם הגבורות ומיחדם, וגורם להם שיעלו דרך מישור בקו אמצעי

שבה עד הכתר שבה, ולטעם זה נקרא אהרן שושבינא דמטרוניא כנזכר בזוהר (ח"א, דף רסו ע"ב; ח"ג, דף כ ע"א, נג ע"ב, קפ ע"ב, ערה ע"ב), לפי שהוא גורם תיקונה ובנינה והגדלתה כנזכר. וז"ס ה' בחכמה יסד ארץ (משלי ג, יט), כי יסוד דחכמה הוא המייסד המלכות הנקרא ארץ ומכונן אותה.

ליקוטי תורה

(פר' בהעלותך, טעמי המצות, דף פב ע"א – פג ע"ב)

מצות הדלקת נרות. דע כי המנורה היא סוד רחל, נוקבא דזעיר העומדת מאחוריו, וז' נרות המנורה הם ז' קצוות שלה, שהם גופא מחסד עד המ"ל דילה, וכבר ידעת שהה"ג שבדעת המ"ל מתפשטים בז' קצוות שלה, ע"ד התפשטות החסדים בז' התחתונ' דזעיר. כיצד, ה"ג מחסד עד הוד ואח"כ התקבצות (הה"ג מתקבצות הארה) שלהם ביסוד שלה, ומהארה זו יוצא ג"כ אל המלכות שבה, בסוד חותם בתוך חותם כמבואר אצלינו.

והנה כמו שה"ח שבזעיר נקרא ה' אורות, ה"פ אור בפ' בראשית, כן אלו הה"ג הן ה' אורות שבנוק', רק של הזכר הם אורות היום והשמש ושל הנוק' הם אורות של לילה.

והנה אלו הה"ג המתפשטים בנוק' הם אורות המאירים בז' נרות המנורה, כי הם שלהבת האש הגדולה המאירה ועולה, וכבר בארתי לך ענין העלאת הגבורות, איך הם כי הם דוגמת העלאה החסדים בזעיר, רק יש ביניהם הפרש והוא כי הזעיר הוא מכוסה עד החזה שלו ע"י יסוד הבינה אשר שם, ומן החזה ולמטה הוא נגלה, ואז ברדת החסדים דרך שם נמצא ב' שלישי' וב' חסדים שלמים מגולים וב"ח ושליש א' מכוסים, ואותם החסדים המגולים להיותם מגולים הם יורדין במרוצה עד היסוד דזעיר, ומשם חוזרין לעלות עד ראש הזעיר, ומתפשטים בג' קוים של הזעיר עד הכתר שבו כנודע.

ואמנם הנוק' ג"כ כשיוצאין הגבורות מזעיר לנוק' להנתן בה, הנה הם עוברים דרך מחיצות הז"א המפסקת בינו לבינה, כי היא עומדת מאחוריו, ואז כמו שבעת היות אלו הגבו' תוך הז"א היו נתונים ומכוסים תוך הז"א עצמו, כך בצאת הארת אלו הגבורות דרך מחיצות גופא דז"א ליכנס אל הנוק', הם באים ג"כ דרך הארת דופני' ז"א ומחיצותיו עמהם, ונמצא כי יוצאי' הארת ה"ג אלו עם הארת מחיצת גופא דז"א המלבשת אותם עמהם, וא"כ נמצא כי עד מקום שמגיע יסוד דז"א, הנה כנגדו הוא מקום מכוסה בנוק', כי יוצא אור אותו לבוש של יסוד דדכורא ומכסה ומלביש את הגבורות עד נגד המקום שהוא כלה ונפסק, והנה שיעור אורך יסוד דדכורא הוא כנגדו מכוסה בנוק' בכל הת"ת שלה, כנודע אצלינו בסדר ציור הנוק' שאחורי ז"א. ונמצא שלא יש גילוי לנוק' רק ב"ג לבד שהן נ"ה שבה, וז"ס ההפרש שיש בה מן הז"א, כי הז"א יש לו ג' חסדים מגולים ובנוק' לא יש רק ב' גבורות לבד, וזהו כשיעור הג' עצמן.

גם יש הפרש הזה בענין המקום עצמו, כי בז"א נופלים החסדים ממקום גבוה מאד, שהוא מן החסד עד היסוד, אך בנוק' כמעט אין ירידה ונפילה ניכרת בה, כי הלא מקום

התחלת גלויים הוא מסוף סיום הת"ת שלה, ונמצא יסוד שלה דבוק שם ממש בסיום הת"ת, ונמצא שלא יש כמלא נימא במקום ירידה ונפילה, הרי יש שינוי.

וכבר בארנו לך כי הגדלת החסדים הם עיקר מחמת אורך מקום מרוצתם וירידתם כנודע, כי אם יפול אבן ממקום גבוה עשר אמות למטה בקרקע, יחזור אח"כ לעלות למלעה ב' אמות או ג', ואם יהיה הגובה עשרים אמה יחזור האבן לעלות כפל כפלים, וזהו פשוט כי כפי מדת הירידה כך חזרת עלי' אח"כ, ולכן שם בז"א שהיה המרחק גדול היה יכולת בחסדים לעלות, והיה כח בהם להתגדל ולהתפשט בכל ג' קוים דז"א עד כתר שבו כנודע. אך בנוק' שמקום הירידה הוא דבר מועט עד מאד, עד שכמעט אינו נכנס בגדר נפילה, ובפרט שיש בה שלישי א' פחות, כי בז"א הם ג"ח פחות שלישי מגולים, ובנוק' הם ב' גבורות לבד, ונמצא שאין כח באלו גבורות לחזור ולעלות למעלה עד הכתר דנוק' כדי להגדילה, ולכן אם היו עולים דרך כל הג' קוים ומתפשט כחם בכל הג' קוים, לא היו יכולים לעלות עד הכתר, רק עד ח"ב לבד, ולכן היה הענין הזה באופן שלא יעלו גבורות אלא דרך קו אמצעי לבד, ועיי'ז יהיה כח לעלות עד הכתר שבה ולהגדילה.

וטעם הדבר למה אין אנו חוששין אלא על הכתר, ולא אל הב' קוים האחרים, הענין הוא כי הלא כבר בארנו כי בב' קוין שלה יש ב' מוחין שמתפשטים בב' הקוין ההם, אך בכתר לא יש שום מוח, ולכן מוכרח שיעלו הארת אלו הגבורות בכתר שלה, כדי שיהיו בסוד המוחין בכתר עצמו, שאל"כ כתר שלה גרוע מחו"ב שלה כמבואר אצלינו בחסדים דז"א עצמו העולים עד הכתר. ונמצא עתה כי כשהיו אלו הב' גבורות חוזרים ועולים מן היסוד, היו חוזרים ליכנס במקום שיוצאים ממש דרך קו אמצעי, והיו עולים עד הכתר שבה ומגדלות אותו.

וא"ת אחר שהם חוזרות להתעלם בדרך שיצאו, אם כן הם חוזרים להתמעט כפי שהיה תחלה, ואיך הם מגדילים אותה. אך זה יובן במ"ש בענין עליות החסדים דז"א ג"כ, ואמרנו כי הענין הוא כי אחר שכבר נתגלו פעם א', אז האירו החסדים הארה גדולה ונתפשט הארתם ונתגלה מה שהי' תחלה מכונס בדוחק גדול, ולכן בעת שחוזרת להכנס כבר שיעורה רב משהיה בתחלה, וכשנכנסת בתוכו ומתרחב יסוד דאמא וגם החסדים פנימים המכוסים קונים הארה גדולה, ועיי"כ הם מתגדלים כי אין המקום יכול לסובלן, וכן הענין כאן בנוק'.

גם יש תירוץ אחר שם בחסדים דז"א, והוא כי כשחוזרים לעלות אין חוזרים תוך היסוד כמו שהוא בנוק', אך הם חוזרים מחוץ לדופני היסוד דאמא באותו חלל שיש בין יסוד דאמא לגופא ודופני ז"א כנו' בדרוש ופרוס, לכן עולי' בב' קוים האחרים שאין שם מחיצות ומאירים מבחוץ של נה"י דאמא המתפשטים שם כנודע, ואז זו הארה דחסדים מקיף מבחוץ לנה"י דאמא, והארת המוחין וחסדים עצמן שיש תוך נה"י דאמא הם מכים ומאירים זה בזה, ואז ניתוסף הארתם מאד ונגדלה. ואמנם טעם זה לא שייך אלא בז"א

לפי שעולים בכל הג' קוים, אך בנוק' שאינם עולים רק ממקום שבאו לא שייך בו רק תירוץ הא'.

עתה נבאר כ"ז בסוד הדלקת נרות המנורה, ונאמר כי הלא הורדת הגבורות ממעלה למטה עד יסוד דנוק', זה נק' הארת הנרות, כמ"ש הכתוב (במדבר ח, ב) יאירו שבעת הנרות, ועליו' האורות וחזרתם ממטה למעלה בסוד הגדלה נק' העלאת הנרות, וזשרז"ל (שבת, דף כ ע"א; כא ע"א) המתן עד שתהא שלהבת עולה מאליה. והנה אהרן עשה יותר ממה שנצטוה, והוא כי הלא לא נצטוה שיהיו נוטים אל פני המנורה אלא בעת הורדתם, ושיכוין שאותם ה"ג מתחלת הארתם יכוין שיהיו נוטים אל פני המנורה אל קו אמצעי כנ"ל ולא יותר. אמנם הוא הוסיף על מה שנצטוה, כי המתין הוא בכוונתו עד שהעלה נרותיה וחזרו לעלות למעלה, וזהו (במדבר ח, ג) אל מול פני המנורה העלה, פ"י כי המתין אפי' עד שעת העלאתן, שיהיו אל מול פני המנורה – שלא יכנסו אלא דרך קו האמצעי כנ"ל, ובזה נמצא פשט הכתוב וסודו כולו בדרך אחד ממש.

ונבאר ענין כוונת אהרן מה היתה, והוא כי אע"פ שבעת ירידתם יהיו אל מול פני המנורה, עכ"ז בשעת חזרתם למעלה אחר שכבר נתגלו ונתפרדו אחת מחברתה, הנה ודאי שיהיו עולין נפרדות זו מזו, זו לקו ימין וזו לקו שמאל, ולכן המתין אהרן עד שעת חזרתם לעלות אחר שכבר נתגלו, שאז יעלו דרך קו האמצעי דוקא שהוא אל מול פני המנורה, ואז אחר שיכנסו שם משם ולהלאה אין צורך יותר, כי מעצמן עולים דרך קו אמצעי עד כתר שלה, אחר שעולים במקום מחיצות הם עולין דרך מישור ואין חשש שינטו לכאן ולכאן.

והנה היות זה ע"י אהרן, כבר בארתי לך בענין חטא נדב ואביהוא, כי אהרן הוא סוד יסוד דאבא שבתוך הז"א, שהוא גי' ע"ב קפ"ד – פנים ואחורי' דיסוד דאבא, והוא מכוון נגד קו אמצעי דנוק' ממש בכיון, והוא מאיר לקו אמצעי דרחל, והוא מקבץ אותן גבורות באותו קו ועולים דרך שם, באופן כי לולי הארת יסוד אבא שהוא אהרן, לא היו עולין דרך קו ההוא דוקא, ולכן נק' אהרן שושבינא דמטרונית' (ספר הזוהר, ח"א, דף רסו ע"ב; ח"ג, דף כ ע"א, נג ע"ב, קפ ע"ב, ערה ע"ב), כי הוא הגורם בנין מטרונית' והארתה, וז"ס ה' בחכמה יסוד ארץ (משלי ג, יט), כי ע"י חכמה תיקן ויסד ארץ העליונה שהוא המ"ל [ע' בכל זה מ"ש בשעה"מ].

ספר הליקוטים

(פר' תצוה, דף לט ע"ד)

ויקחו אליך שמן זית זך (שמות כז, כ). נודע כי המלכות היא המנורה הטהורה, שהוא אחורי' ז"א, וכל עיקר בנינה ותיקונה ע"י אותם השני חסדים המגולים של נ"ה דדכורא. והענין כי הנה ביארנו איך נופלים ויורדים אלו החסדים במרוצה תוך היסוד, ובכח ההכאה ההיא חוזרים לעלות ממטה למעלה.

והענין הוא כי הלא אור של הנקבה אינו אור ישר, אלא אור חוזר ממטה למעלה, כי בעת עליתה ממטה למעלה אז יוצאה הארתה לחוץ מאחורי החזה וניתן לנוקבא, ואם לא היה באופן זה לא היה שום בנין אל הנוקבא כלל.

וזהו אומרו (ש) כתית למאור, פירוש כי זתים אלו שהם אלו השני החסדים דנ"ה, הם נכתשים תחלה ביסוד, ולכן כתית מסטרא דצדיק כנו' בזוהר (ח"ג, דף ט ע"ב, רמז ע"א-ב), כי שם נכתשים בכח ההכאה והירידה, ושם מתפריין לפירורין רבים, ועי"כ יוצא השמן הראוי אל המנורה והיא הנוקבא. וז"ש כתית למאור, פי' למאור המנורה.

וביאר עוד ואמר (ש) להעלות נר תמיד, פי' כי בנין הנוקבא אי אפשר לעשותו אלא באור חוזר מתתא לעילא כנו', ולכך הוצרך להיות כן. ולכן אמר להעלות נר, פירוש שהנר שהיא המלכות תעלה אור ממטה למעלה, וזהו להעלות.

נהר שלום

(דף כט ע"א)

למען שמו. שן' ת"ם לפרצוף מלכות, עתה יכוין להמשיך כללות הכללות השלשים גבורות לפרצוף המלכות דרחל הנק' שם, ויכוין כו', ואח"כ יכוין השני גבורות התחתונות מנו"ה דרחל הכללות כל א' משלש ליסודה כו'.

(דף מד ע"ג, אות ה)

הכלי דמ"ן דנוק' הוא בחי' כ"ב אתוון, וה"ג מנצפך הם המ"ן, וכשזו"ן אב"א אז נתן לה כ"ב אתוון ומנצפ"ך אחד, ומהם נעשו דלת אחד וחצי הכלי דמ"ן וחצי המ"ן, ובנסירה לוקחת כ"ב אתוון אחרות ושורש המנצפ"ך עצמן ולא הארתם, והם ה' דמים טהורים גבורות ממותקות, ונשלמו דלת הב' וחצי הכלי וחצי המ"ן, וצ"ע מה נתחדש בביאה א' שכבר נשלם הכלי והמ"ן בעת הנסירה. עיין שער מ"ד מ"ן פי"ב.

סידורים

סידור תפלה להרש"ש – "המודפס" חלק ב, דף ע ע"ב – עא ע"ב.
 סידור היר"א כתב יד "נהר שלום" חלק א, עמ' 628.
 סידור היר"א כתב יד "כוונות הרש"ש" חלק א, עמ' 353 – 355.

מפרשים

אמת מאר"ץ עמ' קכח, אותיות ג-ד.
 באתי לגני חלק א, עמ' פט – צ.
 דע"ה והשכל דע"ה ו, סימן טז, דף פח ע"א-ד.

הגהות לסידור תפלה להרש"ש "המודפס".

טוב שם	הגהות על הסידור, אותיות ג – ד, עמ' מז.
נהר שלום	דף כט ע"א.
סידור כוונות התפילות בקצרה לר"י צמח, עמ' לג – לד.	
פתח עינים	דף לו ט"ב-ד.
פתח עינים החדש	חלק ה, עמ' ריט – רכא.

ביאור סדר הכוונות

תיקון מלכות דיעקב

באים כעת להשלים בניית פר' יעקב עם תיקון ספי' מלכות שבו, לאחר שתיקנו את כתרו בתיבת א"ל עליון, ב' מוחין חו"ב בתיבת טובים, מוח דעת בתיבת קונה הכל, ספי' חג"ת בתיבת וזוכר חסדי אבות, וספי' נה"י בתיבת ומביא גואל לבני בניהם.

יכוין

לעשות ולחקן מל' דיעקב, ועם זה נשלם ומסתיים תהליך בנייתו של פר' יעקב, ואין למל' דיעקב אחיזה כנגדה בז"א, לכן לא נזכר בה שום המשכה מז"א, **היוצאת מאחורי ע"ב דאבא**, כי פר' יעקב נבנה מאורות דאבא, ומ"ש אחור דע"ב פי' ריבוע של שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קפ"ד, והוא כנגד בחי' יסוד דאבא, **ופנים דקס"א דאי'**, שם אהי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' קס"א, והוא כנגד בחי' יסוד דאימא, כי פר' יעקב נמשך מיסוד דאבא ע"י יסוד דאימא, כמ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים כי "יעקב ודור המדבר שתייהן יוצאין מן יסוד דאבא שמתעלם תוך יסוד דאימא" (שער יד, פרק ג), ו"ביעקב יש קצת אורות נה"י דאימא" (שער לב, פרק א), כי "ביציאת אורות [מיסוד] דאבא דרך פני ז"א ולחוץ להאיר ביעקב, פוגע באורות אימא מה שכנגד פנים ומוציאן עמו לחוץ ביעקב ודור המדבר, באופן כי גם ביעקב יש קצת אורות דאימא" (שער לב, פרק ד),

גי' שמו, שביחד – קפ"ד וקס"א – העולים בגי' משה ועוד בגי' שמו עם הכולל, כי יעקב נקרא שמו שהוא משה, בסוד משה מלגאו ויעקב מלבר (עץ חיים, שער הכללים, פרקים ג, י, יא).

מצוררים ב' שמות הנ"ל – ריבוע של שם הוי"ה במילוי יודי"ן ושם אהי"ה במילוי יודי"ן, מעל ג' כלי מלכות דיעקב שמבקשים לתקן.

תיקון מלכות דרחל

באים כעת לסיים בניית פר' רחל עם תיקון ספי' מלכות שבה ע"י אותיות ש"ן ות"ם דאטב"ח, לאחר שבמקביל לבניית פר' יעקב תיקנו את כתרה בתיבת א"ל עליון, ב'

מוחיין חו"ב בתיבת טובים, מוח דעת בתיבת קונה הכל, ספי' חג"ת בתיבת וזוכר חסדי אבות, וספי' נה"י בתיבת ומביא גואל לבני בניהם.

הה' גבורות שבנוק' מתפשטות בה' קצוות שלה, הארתן נכללת ביסודה כי אין לו גבורה משל עצמו, והארה של אותה הארת הה' גבורות שביסוד יוצאה ונכללת במלכות שבה בסוד חותם בתוך חותם, כי חותם הוא הארתה שנתקבצה ביסוד, והארת החותם ההוא נתקבצה במלכות שבה (עץ חיים, שער לד, סוף פרק ו).

המלכות דנוק' אין לה שום סמך בז"א, אפילו נקודה ממש אין לה ואינה רק הארה בעלמא – סוד החותם על גבי חותם כנ"ל. חותם זה נעשה במלכות שבה מהארה היוצאת מג' שמות אהי"ה במילוי יודי"ן אלפי"ן וההי"ן הנמשכים אליה שם מנה"י דאימא שבתוך ז"א, ושלשתם עולים יחד בגי' חות"ם, להורות כי אינו רק הארה בעלמא הנחתמת בה בסוד חותם (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב; עיין גם שם, דרושי יוה"כ, דרוש ה, בעניין החתימה; עץ חיים, שער לה, פרק ג; שם, שער טל, דרוש יא, כלל יג; ועוד).

להמשיך כללות דכללות ה"ג, כללות דכללות פי' הארה של הארה הנקראת כללות, וכללות ה"ג היא הארה מקובצת מהה' גבורות שנתפשטו בה' קצוות והיא נכללת ביסוד (עיין מ"ש בפירוש סדר הכוונות של תיבת ומביא גואל לבני בניהם), כי ליסוד אין לו גבורה משל עצמו אלא הארה מקובצת מהה' גבורות, **למל' דרחל**, כי גם למלכות אין לה גבורה משל עצמה, אלא אותה כללות דכללות ה"ג, ואין למל' דרחל אחיזה כנגדה בז"א, לכן לא נזכר בתיקונה שום המשכה מז"א, **[הנקראת שם (סידור היר"א)]**, פי' ב' אותיות ש"ם של תיבה שמו.

ולהמשיך הארת ג' שמות [אהי"ה (סידור היר"א)], במילויים שונים

[דיודי"ן (סידור היר"א)], העולה בגי' קס"א,

[דאלפי"ן (סידור היר"א)], העולה בגי' קמ"ג,

[דדהי"ן (סידור היר"א)], העולה בגי' קנ"א, וביחד הם העולים

[כגי' תנ"ה], פי' גי' של אותם ג' שמות אהי"ה הנ"ל יחד, וכן עולים גי' חותם ע"ה,

כלבושי נה"י דאי', כי אותם ג' שמות אהי"ה מלאים נמשכים מנה"י דאימא, ומהם נעשה בנוק' בחי' חותם שביסודה (שער הכוונות, דרושי יום הכיפורים, דרוש ה; עץ חיים, שער לה, פרק ג; שם, שער טל, דרוש יא, כלל יג; ועוד),

[ולהוציא מהארת שלושתם ג' ספירות (סידור היר"א)], ג' נקודות עיקריות,

[ולהוציא עוד ז' ספירות (סידור היר"א)], ז' נקודות אחרות נוספות מחודשות. למעשה

שורות אלו שייכות לתיקון מלכות דרחל ע"י אותיות ש"ן דאטב"ח (עץ חיים, שער לה, פרק ה;

שער ההקדמות, דף פג ע"א; מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ז), אמנם בסידור המודפס מצוירים ג'

שמות אהי"ה הנ"ל מעל ב' אותיות ת"ם דאטב"ח ולא מעל ב' אותיות ש"ן דאטב"ח,

וביסוד היר"א מצוירות אותיות ש"ן ות"ם דאטב"ח יחד מעל ציור כללות דכללות ה"ג

וג' שמות אהי"ה הנ"ל (מזה משמע שאין ללמוד מסדר ציור הכוונה בסידור המודפס כי ג' שמות אהי"ה

שייכים דווקא לב' אותיות ת"ם דאטב"ח ולא לב' אותיות ש"ן דאטב"ח), ועוד כמ"ש בספר פתח עינים החדש (ח"ה, עמ' ריט) "צ"ע למה לא סודרה כוונה זו גם מקודם בשעת הארה ליסוד גופא", **למל' דרחל**, שהיא בכחי נקודת מלכות שבה, ועי"ז **ולבנותה ולתקנה כלולה מי"ס**, מדה שלמה, כי עי"ז נעשית מל' דרחל מנקודה לספי' הכלולה מי' נקודות.

ש"ן, במלכות, ופי' ג' שמות אהי"ה מלאים הנ"ל שמקבלת הנוק' מנה"י דאימא, והם אות ש' (ג' מאות), ונתוסף בהן ו' (ו' מאות) שהם ז' מדות אחרות, הרי ש"ן.

ת"ם, את פירושן לא קיבל מהרח"ו מרבו הארזי"ל הקדוש, אלא שמע שהן למטה בסוד המלכות. ומובא בשם ר' ישראל בנימין, שביסוד דמלכות יש ב' צירין וב' דלתות, לכן יש לה ד' עיקרית שהם ת', ועוד הוסיפו וחדשו ו' אחרים שהם ת"ר, הרי הם אלף כחושבן ת"ם (פתח עינים, כוונת סדר העמידה, תיבת למען שמו, אות ב, דף לו ע"ב; מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ז, הגוב"י, אות א, דף נד ע"א). פירוש נוסף: ב' אותיות ת"ם במילוי הן תי"ו מ"ם — גי' מלכות (אמת ליעקב, מערכת האלף, אות רס).

מצוירים ה' שמות הוי"ה בניקוד חג"ת נה"י כנגד הכללות דכללות ה' גבורות, מעל ב' אותיות ש"ן דאטב"ח.

עוד מצוירים ג' שמות אהי"ה במילוי יודי"ן אלפי"ן וההי"ן העולים בגי' קס"א קמ"ג קנ"ה, וכיחד עולים בגי' תנ"ה, מעל ב' אותיות ת"ם דאטב"ח. וכולם מצוירים מעל ג' כלי מלכות דרחל שמבקשים להגדיל ולהשלים.

סיום תיקון הכתר דנוק'

סוד הדלקת המנורה

הכוונה הבאה סידר הרש"ש זי"ע מדברי מהרח"ו במספר מקומות, ומהם: עניין המשכת שלישי חסד דת"ת דז"א לכתר דנוק' (עץ חיים, שער לד, פרקים א, ו; שער לה, פרק ב), עניין עלית ב' גבורות נו"ה דנוק' לכתרה בסוד הדלקת המנורה (עץ חיים, שער לד, פרקים ה, ז; שם, שער לה, פרק ב; שער ההקדמות, דף פ ע"ד; שער המצות, פר' בהעלותך; ליקוטי תורה, טעמי המצות, פר' בהעלותך; ספר הליקוטים, פר' תצוה), ועוד עניין תיקון כלי של הכתר דנוק' ע"י ב' אותיות א"ט דאטב"ח (עץ חיים, שער לה, פרק ד; שער ההקדמות, דף פא ע"ג; מבוא שערים, שער ו, ח"א, דרוש ז).

בתיבת א"ל עליון התחלנו לתקן בחי' כתר לרחל, ואח"כ בתיבה קונה הכל העלינו מעל ראשה שלישי חסד דת"ת דז"א הנחלק שם לד' רביעים, וכבר המשכנו מהם ג' רביעים לכתרה בתיבות הקודמות. כעת באים להעלות ב' גבורות דנו"ה מיסודה לכתרה, להמשיך הרביעי האחרון של שלישי חסד דת"ת דז"א הנ"ל העומד מעל ראשה בסוד או"מ לכתרה, ועוד להגדיל כתרה ע"י אותיות א"ט דאטב"ח, ובזה נשלם תיקון אותו כתר דרחל.

בב' קוי ימין ושמאל שבנוק' מאירים ב' מוחין חו"ב דז"א, אמנם בקו האמצעי שבה אין מתפשט שום מוח דז"א אלא רק אותו שלישי חסד דת"ת דז"א הנכנס בכתרה בד' פעמים כנ"ל, לכן מתקבצות הגבורות דנו"ה ביסודה שבקו האמצעי, ועולות ג' עליות מיסודה עד כתרה, דרך קו האמצעי שבה בסוד אל מול פני המנורה (במדבר ה, ב-ג), כדי שיהיה שם בחי' מוחין דכתר, כי המנורה היא רחל, נוק' דז"א העומדת עמו אחר באחור.

עוד סיבה לכך שמתקבצות אותן גבורות דנו"ה בקו האמצעי, היא שבנוק' מתגלות רק ב' גבורות דנו"ה בלבד, כי היסוד דז"א ארוך ומתלבש עד סוף ת"ת דנוק', לעומת ג' חסדים מגולים שבז"א כפי שראינו בתיבת קונה הכל. ועוד המורד שבו יורדים החסדים בז"א הוא גבוה מאד ומכח מרוצת הכאתם ביסוד עלו חזרה עד הכתר שבו, אבל בנוק' כמעט שאין בה מקום מורד גבורותיה כלל רק כמלא נימא, כי מסוף סיום הת"ת שבה נכנסות הגבורות תיכף ליסודה הדבוק בסיום הת"ת, ולכן אין כח בהם לחזור ולעלות עד הכתר שבה ולהתפשט בג' קוים שבה, וכדי שיוכלו לעלות עד הכתר שבה להגדילו, לא מתפשטות הגבורות בג' קוים, אלא רק יעלו עד הכתר דרך קו האמצעי בלבד, וזה ע"י הארה מיסוד דאבא.

הכוונה הראשונה שהיא הכנה להמשך סדר הכוונה, היא המשכת הב' גבורות דנו"ה דנוק' ממקומן ליסודה הנמצא בקו האמצעי, וירידת הגבורות עד היסוד בה נקראת הדלקת הנרות המנורה.

ויכוין להמשיך הב' גבורות [התחתונות] (סידור היר"א) מנו"ה דרחל, לפי פשט הדברים משמע כי מדובר על עצמותן הבאות מספי' נו"ה, אמנם מדברי מהרח"ו בספר עץ חיים (שער לה, פרק ב) משמע כי הן נמשכות מת"ת דנוק', ישנן כאן הרבה קושיות ויתכן שמדובר על הארתן בלבד (עיי' מה שמובא בליקוטי ביאורים), ורק אותן ב' גבורות בלבד כי היסוד דז"א ארוך ומגיע עד כנגד כל הת"ת דנוק', לכן אין שם רק ב' גבורות מגולות לבד – אותן ב' גבורות דנו"ה,

ליסודה, ענין הכוונה זו הוא שיעמדו אותן ב' גבורות בקו האמצעי דנוק', כדי שבהמשך יתקבצו ויעלו שניהן משם דרך קו האמצעי בלבד, ויספיקו עי"ז לעלות עד לכתרה ויגדילוהו, כי אינן נופלות ליסודה ממקום גבוה כמו שהיה עם ירידת החסדים המגולים ליסוד דז"א,

ולהמשיך להם הארה מיסוד דאבא שביסוד דז"א, כפי שנראה בהמשך.

כנגד ב' גבורות דנו"ה מצוירים ב' שמות הוי"ה בניקוד חיריק וקבוץ, מעל ג' כלי יסוד של הנוק' שאליו נמשכות אותן ב' גבורות.

בתיבה קונה הכל העלינו שלישי חסד דת"ת דז"א מעל הכתר דנוק', ולאחר שנחלק לד' רביעים, המשכנו ג' רביעים לתוכו בתיבות קונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גאול לבני בניהם, וכעת באים להמשיך הרביעי האחרון לכתרה.

כנ"ל נתקן כתר דנוק' ע"י ב' גבורות דנו"ה שלה העולות מיסודה לכתר שבה כדי שיהיה שם בחי' מוחין, לפי שהכתר שלה הוא כלי גדול ואורו מועט. אותן גבורות עולות דרך קו האמצעי שהוא הת"ת שבה, כי הן ב' גבורות לבד, ואם היו עולות דרך ג' קוים לא היה בהם יכולת וספוק לעלות עד הכתר שבה להגדילו, לכן נוסעות אלו ב' גבורות ג' מסעות עד שיגיעו אל הכתר בסוד בהעלותך את הנרות (במדבר ח, ב): מן היסוד לת"ת, ומשם אל הדעת, ומשם אל הכתר, דרך קו אמצעי בסוד אל מול פני המנורה (שם).

היות ומכוונים כוונה הבא מתתא לעילא, נפרש הכתובות לפי סדר הכוונה ולא לפי סדר הופעתן בסידור.

(א) **להמשיך**, הארה בקו האמצעי דנוק',

מאחור ופנים דיסוד דאבא, ומיד מבאר מה ומאיפה,

שביסוד דז"א, כי שם מתלבש אותו יסוד דאבא היותו ארוך ככל יסוד זכר,

שהוא ריבוי ופשוט דשם ע"ב, פי' שם הוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב ואחור של אותו שם שהוא העולה בגי' קפ"ד, וביחד הם עולים גי' אהרן שהוא יסוד דאבא המתלבש תוך ז"א, ומכוון כנגד קו האמצעי דנוק' העומדת אחר באחור עם ז"א, **ליסוד דרחל**, שבה נמשכו הב' גבורות דנו"ה,

שמכח הארה זו, דיסוד דאבא המתפשט מתוך ז"א ליסודה,

הוא מקבץ את הב' גבורות, ומייחדן, והן הב' גבורות דנו"ה דנוק' שהמשכנו ממקומן ליסודה ושם היו נפרדות, ומכח אותה הארה מיסוד דאבא מתקבצות אותן גבורות הנ"ל יחד בקו האמצעי שלה, שלא יתפרדו אחת מחברתה, יתפזרו ויפנו כל אחת לדרכה בקו שלה בחזרת עלייתן, וכך יעלו נפרדות זו מזו וע"י יתמעט אורם מלעלות עד הכתר, אלא ישארו יחד בכדי שנוכל

להעלותם עד הכתר דנוק', דרך קו האמצעי בלבד דוקא כנ"ל, שהוא סוד אל מול פני המנורה (במדבר ח, ב).

(ב) **להעלות הב' גבורות מיסודה**, ב' גבורות דנו"ה,

ולהעלותם מחוברים יחד, שהם ב' פלגי גופא,

דרך קו אמצעי, בלבד הנקרא אל מול פני המנורה (במדבר ח, ב-ג), ולא יתפשטו בדרך עלייתן לב' קוי ימין ושמאל דרחל, וזה כדי שיספיקו לעלות עד כתר שבה,

[ליסוד דז"א (סידור היר"א)], נכנסות אותן ב' גבורות דנו"ה דרך פי היסוד דז"א ליסודו הארוך ומגיע עד כנגד כל הת"ת דנוק', כדי שיעלו הגבורות דרכו דרך קו האמצעי בלבד, הכוונה לתוך הנרתיק של אותו יסוד דז"א שלקחו הגבורות עמהם מן היסוד דז"א ביציאתן ממנו והמתפשט תוך קו האמצעי דנוק' עד סיום הת"ת שלה (עץ חיים, שער לד, פרק ה) והמשמש כשביל להעלותן דרך קו האמצעי, כי היותן מעתה בתוך מחיצות היסוד דז"א המעכבות נטייתן אל הצדדים, כבר אין להן אפשרות להטות ימין ושמאל, ועי"כ יעלו דרך מישור קו האמצעי עד כתר דרחל ויגדילו אותו,

לתפארת שלה [סידור היר"א: **שבתפארת שלה**]. פי' הנרתיק של יסוד דז"א המלוכש בתוך קו האמצעי דנוק' עד סוף החזה שלה כדרך שמסתיים היסוד דאימא בחזה דז"א (עץ חיים, שם).

(ג) **נומשם לדעת שלה** (סידור היר"א), פי' להמשיך להעלות ב' גבורות דנו"ה הנ"ל מהיסוד דרך הת"ת עד מוח דעת דנוק', והיותן עולות דרך היסוד דז"א הן מעצמן עולות דרך קו האמצעי, אחר שעולות במקום מחיצות ואין להן אפשרות לנטות ימין ושמאל אלא רק לעלות דרך מישור קו האמצעי לדעת דנוק',

(ד) **נומשם לכתר שלה** (סידור היר"א), פי' להמשיך להעלות ב' גבורות דנו"ה הנ"ל ממוח דעת לכתר דנוק', דרך היסוד דז"א כנ"ל, ולכן עולות דרך קו האמצעי בלבד לכתר דנוק',

(ה) **ויכוין להמשיך רביע ד'**, והוא הרביע האחרון משליש חסד דת"ת דז"א שהעלינו בתיבת קונה הכל מעל כתר דנוק' ועומד שם מאז בסוד אור מקיף, ובתיבות הקודמות חילקנו אותו לד' רביעים וכבר המשכנו ג' רביעים לתוך הכתר דנוק',

[או"ח (סידור היר"א) **דחסד דת"ת**, דז"א, וכנגדו מצויר שם הוי"ה בניקוד חולם, **העומד ע"ג הכתר שלה** (סידור היר"א)], כנ"ל מאז סוף סדר הכוונות של מתיבת קונה הכל,

לכתר שלה [סידור היר"א: **לתוך הכתר שלה**], להשלימה, כי אותו רביעי הד' נכנס לכתר דרחל אחר עלית ב' גבורות דנו"ה כמ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער לד, פרק ו).

א"ט, ב' אותיות א"ט של א"ב דאטב"ח, והן בכתר. אין הגבורות נכנסות כאן לחשבון, אלא אות א' היא כנגד נקודת המלכות דכתר של הנוק' עצמה, הנגדל ט' נקודות נוספות אחרות ע"י אותו שלישי חסד דת"ת דז"א שנכנס לכתרה דנוק' בכוונה הקודמת, והוא הגורם להגדיל הכתר דנוק' בסוד המים המגדילין האילן, ועל ידו נשלם הכתר דנוק'.

(ו) **ולהמשיך עוד ט"ס** [סידור רחובות הנהר: **ואז נגדלה עוד ט"ס**], אחרות נוספות אחרות ע"י שלישי חסד דת"ת דז"א כנ"ל, כי בקו האמצעי אין שם שום מוח רק החסדים לבד, **עם הנקודה שבה**, נקודת מלכות דכתר של הנוק' עצמה, ועי"ז **נשלם כתר שלה ליי"ס**, ונעשה מדה שלמה, כי עי"ז נעשה כתר דרחל מנקודה לספי' הכלולה מ"י נקודות, ומפרט מקומו של אותו כתר דנוק' הנמצא **מאחורי כ"ש דתפארת דז"א**.

למעשה, צריך כנ"ל לכוין כוונה זו מלתתא לעילא:

להתחיל עם אותו שם דהוי"ה במילוי יודי"ן העולה בגי' ע"ב ואחוריו העולה בגי' קפ"ד, ועולים ביחד בגי' אהרן, והם הארה מיסוד דאבא המקבצת ב' גבורות דנו"ה דנוק' שביסודה,

כנגד אותן ב' גבורות דנו"ה דנוק' מצוירים ב' שמות הוי"ה בניקוד חיריק וקבוץ מעל ג' כלי יסוד דרחל,

ויש לכּוּיִן להעלות ב' גבורות הנ"ל מאותו יסוד דרחל לת"ת שבה, ומצוירים שוב אותם ב' שמות הוי"ה מנוקדים הנ"ל המציינים את הב' גבורות דנו"ה מעל ג' כלי ת"ת דנוק'.

אח"כ יש לכּוּיִן להעלותן מת"ת לדעת, ומצוירים שוב אותם ב' שמות הוי"ה הנ"ל המציינים את הב' גבורות דנו"ה מעל ג' כלי דעת דנוק'.

אח"כ יש לכּוּיִן להעלותן מדעת לכתר, ומצוירים ג' כלי כתר דנוק', אמנם לא חזרו כאן לצייר ב' שמות הוי"ה מנוקדים עבור הב' גבורות דנו"ה.

מעל ג' כלי דנוק' מצויר עוד שם הוי"ה בניקוד חולם, והוא כנגד הרביעי הד' של שלישי תחתון דכפל דחסד דת"ת דז"א שיש להמשיך לתוך אותו כתר דנוק' להשלימו, ויש לכּוּיִן שע"י אותו חסד דז"א נשלם הכתר דנוק' ע"י אותיות א"ט דאטב"ח, ופי' א' – נקודת מלכות דכתר דנוק' עצמה, הנגדל ט' נקודות נוספות, ועי"ז נעשה מנקודה לספי' הכלולה מי' נקודות.

הכתרת זו"ן

ע"י נה"י החדשים דאימא

תמונת מצב

הכוונה הבאה עניינה סיום עשיית הכתרים דזו"ן ע"י המשכת נה"י החדשים של ישור"ת ע"ג זו"ן, כמבואר בספר עץ חיים (שער כג, פרקים ב-ד; שער כה, פרק ה) וספר שער ההקדמות (דף לד ע"ג – לה ע"ד), שבזה נעשים אותם נה"י דישור"ת כתר לנוק' וחצי ת"ת תחתון שלהם כתר לז"א.

העניין הוא כי עם הכנסת נה"י דאימא הראשונים תוך ז"א בבחי' מוחין, הוצרכה אימא להתגדל ולעשות לה נה"י חדשים אחרים ע"י שהאורות של נה"י עלו בחצי ת"ת התחתון של תבונה לדחות את הולד שיוולד ויצא לחוץ, ואז הוציאו שם נה"י אחרים חדשים, כי בעלות האורות הנ"ל האירו ונתנו כח לכלי ההוא של מחצית הת"ת התחתון והגדילו ממנו ג"כ נה"י חדשים (עץ חיים, שער כג, פרק ב). אז יורדת אימא ומשפלת עצמה למטה להיותה כתר על ראשו דז"א, חצי ת"ת תחתון של התבונה הוא לבדו נעשה כתר לז"א, ונה"י החדשים של התבונה נכפפים ומתפשטים ויורדים בצד האחוריים של ז"א (שם, שער כג, פרק ג), עד סיום שלישי עליון דת"ת דז"א, כנגד החזה שלו אשר משם ולמטה יוצאת רחל נוקבא דז"א מאחוריו, וסיומם של אותם נה"י החדשים הוא הכתר של רחל, באופן כי הת"ת נעשה בהתחלתו כתר לז"א והנה"י בסופם כתר דרחל, בסוד ב' מלכים שמשותפים בכתר א' (שם, שער כג, פרק ד).

כוונה זה מתחלקת להמשכת נה"י החדשים דישור"ת ולהמשכת המוחין דאימא, ובספר פתח עינים (סדר כוונת העמידה, תיבת למען שמו, אות ז) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו כי החלק הראשון של סדר כוונה זה הוא המשכת בחי' כלים, והחלק השני המשכת בחי'

אורות. כוונה זו מכוונים מתתא לעילא, לכן נפרש הכתובות לפי סדר הכוונה ולא לפי סדר הופעתן בסידור.

(א) מתחילים עם המשכת בחי' כלים (פתח עינים, שם),

להמשיך סיום הנה"י חדשים [דת"ת (סידור היר"א)] דישסו"ת, ב' בחי' דישסו"ת בפעם ורגע א', של ב' בחי' אח' ופנים דאח', וכנגדם מצויר בחי' נרנח"י – ג' זוגות של שמות אהי"ה הוי"ה בניקוד חיריק קובוץ ו' שורוק שהוא כנגד ספי' נה"י, **שנמשכו לכתור דו"א דרך אחוריו, והגיעו לכנגד כ"ש העליונים דת"ת שלו**, ששיעור כתר דרחל הוא כנגד ב' שלישים התחתונים דת"ת דו"א מאחוריו, **והוא סוד החיוורתי דרישא דיליה, עתה ימשיך סיומם (סידור היר"א)**, כי אלא נה"י החדשים הם סוד חיוורתי דרישא דו"א כמ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער כה, פרק ה), **לתוך כתר שלה [העומד שם כנגד סיומם (סידור היר"א)]**, פי' הנה"י חדשים דישסו"ת מתפשטים מאחורי ז"א, שם מגיעים עד ראש של הנוק' ומסיומם נעשה כתרה, ותחת אותה בחי' נרנח"י הנ"ל מצוירים ג' כלי כתר דרחל.

(ב) לאחר המשכת בחי' כלים עוברים להמשכת בחי' אורות (פתח עינים, שם),

ולהמשיך, ר"ל לכתור דרחל (פתח עינים החדש, ח"ה, עמ' רכ),

הארת המוחין דאימא, ועבורם מצויר בחי' נרנח"י – ב' שמות אהי"ה הוי"ה בניקוד קמץ שהוא כנגד ספי' כתר,

שבכתור דו"א [הוי"ה ואהי"ה בניקוד קמץ (סידור היר"א)], כי עיקר אורות שבכתור דו"א הם דאימא (עץ חיים, שער כה, דרוש ה; פתח עינים החדש). באותו רגע מכתירה אימא את ז"א ונוק', שנמשכים יחד נה"י החדשים דאימא באחור ז"א ות"ת דאימא על גבי ז"א, נה"י מעל ראשה דנוק' ות"ת מעל ראשו דו"א.

עשיית החותם הא' שבנוק'

לאחר בניית פר' נוק' ע"י א"ב דאטב"ח, מכוונים כמין תמונת מצב וסיכום, ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' ז) כותב ר' ששון מזרחי – "רוצה אני הדל להבין לפקוד' שצלם המו' דנוק' והכ"ב ומנצפ"ך הנז' וא"ב דאטב"ח הכל, דבר א' הוא, ואינם ענינים שונים".

פר' נוק' נוצר ע"י כ"ב אתוון, וגם יש בה ה' אותיות מנצפ"ך שהם ה"ג היוצאות מז"א אליה ועי"ז נגמר פרצופה (עץ חיים, שער ה, ריש פרק ג), כל אבריה נעשים ומצטיירים מהארת כ"ב אתוון שבז"א, והאותיות נקראים גוף (שם, שער ה, פרק ה), כשמהתקבצותם הנקראת כללותן ביסוד שבה נעשה כלי יסודה, ומהארת ה' אותיות מנצפ"ך היתרות שהן ה' גבורות נעשה בחי' מ"ן שבתוך יסודה, וכך נעשים ביסודה דלת א' וציר א' מהכ"ב אתוון דילה ומ"ן פשוטים ממנצפ"ך ביסוד שלה – חצי כלי וחצי מ"ן, ועל ידם נעשה החותם הראשון ביסודה, כל זה קודם הנסירה כשזו"ן עומדים אחור באחור. אח"כ בעת הנסירה שבתבת באהבה לוקחת הנוק' מאימא (שלא ע"י ז"א), כ"ב אתוון אחרים ועי"ז נשלם כלי

יסודה, ועוד לוקחת אז מאימא מ"ן שניים – שרש הה' גבורות מנצפ"ך עצמן ולא הארתם, וכך נשלם יסוד דנוק' ע"י ציר ודלת ב' ומ"ן ב', ועי"ז נעשה חותם שני ביסודה, ומתפשט החותם הראשון שהיה ביסודה למלכות שבה, ואז נקראת נערה (שם, שער לד, פרק ב, כלל כ; שם, שער לה, פרק ג; שם, שער טל, דרוש יב; שער ההקדמות, דף פג ע"ג-ד; נהר שלום, דף מד ע"ג).

ולוקחת הנוק' כ"ב אתון מז"א, אותן אותיות א"ב שקיבלה הנוק' מז"א ע"י בניין א"ב דאטב"ח (באתי לגני, חלק א, עמ' ז),

ומהם נעשין רמ"ח אברים, אברי גופה,

ומכללותם, כללות הארתם הנקראת חותם שלהם והנחתמת ביסוד (שער ההקדמות, שם), **נעשה כלי יסודה**, כיון שהיסוד דנוק' אין לו על מה לסמוך כנגדו בקו האמצעי דז"א, לכן אין לו משלו אלא אותה הארה שהיא כללות שאר אברי גופה, ואותו יסוד שברחל הוא הכלי של הרחם שבה העשוי לקבל בתוכו הה' גבורות הנקראות מ"ן שלה כפי שנראה בהמשך הכוונה, וגם לקבל בתוכו טיפת מ"ד בעת הזווג (שער הכוונות, דרושי יום הכיפורים, דרוש ה), ומצוירות כאן כ"ב אתון א"ב.

ע"י אותן כ"ב אתון שמקבלת הנוק' מז"א נעשים ביסודה ב' בחי' **ציר ודלת**, הראשונים, שהם אות ד' המצוירת מאותיות יו"ד וב' ווי"ן, זה שוכב מעל זה בצורת דלת,

שביסודה גי' כ"ב, יו"ד וב' ווי"ן עולים יחד גי' כ"ב, כנגד אותן כ"ב אתון שמקבלת הנוק' מז"א (עץ חיים, שער לה, פרק ג), ומצוירים אותם ציר ודלת ע"י האותיות הנ"ל – יו"ד וב' ווי"ן.

לאחר שהזכיר מקור בחי' כלי היסוד שבנוק', עובר לעניין בחי' אורות שבו, **וג"כ לוקחת**, בנוסף לכ"ב אתון שמהן נעשים אבריה,

ה"ג, ה' גבורות שהן ה' אותיות

מנצפ"ך, ה' אותיות סופיות היתרות על כ"ב אתון,

והם המוחין שבה, כמ"ש מהרח"ו בספר עץ חיים (שער לה, פרק ג), כי ז"א נבנה מחסדים והנוק' נבנית מגבורות, בחי' אורות, ולעיל הזכיר כי כלי יסודה נעשה מכללות רמ"ח אבריה,

וכללותם, פי' הארה מקובצת מה' קצוות,

שביסוד, כי אין ליסוד גבורה משל עצמו אלא אותה הארה מקובצת,

הם המ"ן שבה, אותיות מנצפ"ך הנ"ל הנקראות מ"ן שביסוד דנוק' (עץ חיים, שער לד, פרק ב, כלל כ; שם שער לה, פרק ג; שער ההקדמות, דף פג ע"ג),

ועתה נעשה החותם הא' שבה, כי היסוד אשר בנוק' אינו רק הארה בעלמא כנ"ל – בחי' חותם הנחתם בהם מן הספ"י שלה, לפי שבו מתקבצים כללות כל האורות העליונות ואינם הארות בפני עצמם,

הנוק' ירושלים, והוא החותם הנעשה בראשונה ביסודה כנ"ל.

ואח"כ בתיבת באהבה לוקחת הנוק' כ"ב אתוון ומנצפ"ך שנית – מאימא, ועי"ז נעשה ביסודה חותם השני הנקרא ציון, שאז הנוק' תקבל ציר ודלת נוספים, וירד החותם הא' שהיה ביסודה עד המלכות שבה – אז יהיה החותם הפנימי שביסוד נקרא ציון וחותם החיצון שבמל' נק' ירושלם. כך שיעשה לה יסוד ורחם כצורת מ"ם סופית ויהיה יסודה סתום, מפחד החיצונים שלא יתאחזו שם, כי הנוק' כולה דינים, והחיצונים אין להם אחיזה אלא בדינים, ועוד לפי שהיא התחתונה שבכל עולם האצילות, ולו אותו חותם היתה יכולת אל החיצונים להתאחו ביסודה שהוא פתחה של רחל שמשם יוצא כל השפע, ואותו חותם שומר שחיצונים לא יכנסו שם, כי הוא נעשה מנה"י דאימא עילאה שאין החיצונים נאחזים בה (עץ חיים, שער כה, דרוש ב, כלל ד; שם, שער לה, פרק ג; שער ההקדמות, דף פג ע"ב – פד ע"ב; שער הכוונות, דרושי יום הכיפורים, דרוש ה).

ותחת לכותרת זו עוד מצוירות ה' אותיות

מנצפ"ך, כנגד ה' גבורות שהם בחי'

מ"ן שביסודה, ועוד מצוירות ה' אותיות מנצפ"ך בתוך אות דלת הרומזת על ב' בחי' ציר ודלת הא' שביסודה כנ"ל.

ונציין כי כל עניין זה של עשית החותמות אינו נמצא בסידור היר"א כלל, לא כאן ולא בהמשך בתיבת באהבה.

רמזים נוספים

למען שמו. עתה נשלם בחי' המל' שביעקב ושברחל, והם בחי' העטרה אשר ביסוד שבהם ונק' שמו, יען שכל בחי' המל' נקרא שם כנודע (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב).

למען שמו, כלומר כי כל התיקו' הנו' עתה שהם הנה"י הנרמזים בתיבות גואל לבני בניהם הם לצורך הנקבה, וזהו למען שמו, כי לשון שם הוא במלכות כנודע (שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ג).

ליקוטי ביאורים

בעניין המשכת ב' גבורות דנו"ה דנוק' ליסודה

בספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' ריט – רכ) כותב ר' שריה דבליצקי, וז"ל: להמשיך ב' גבורות מנו"ה דרחל (דרחל השני נמחק) ליסודה. זוהי כוונה אחרת חדשה, ואינה מכללות כוונות הורדת הגבורות בנוק', דהרי בדף ע' ע"א כבר המשכנו כללות הה"ג ליסודה, וכעת הרי המשכנו גם כללות דכללות למלכות שבה, אלא כוונה זו היא אחרת והיא נתבארה בע"ח בשער ל"ד פ"ה, והתוכן הוא, כי כתר דנוק' עדיין אינו מתוקן כל צרכו וצריכים שהגבורות שנתפשטו בה יעלו להגדילו אבל רק דרך הקו האמצעי, ולכן צריכות כעת גבורות הנו"ה להתקבץ ביסוד שלה, כדי שיעלו משם, ויסוד דאבא מלובש

ביסוד דז"א שהוא כנגדו מאחורנית הוא בכח הארתו מקבץ את גבורות הנוק' לקו האמצעי שלה, ולפי"ז יובן הכל מ"ש כאן בהקדמה להמשיך ב"ג וכו'. והם ב' הגבורות הנמשכות לכלי היסוד שלה, ואין כוונתו במ"ש להמשיך דהיינו מלמעלה למטה, אלא פשוט כאילו אמר לקבץ הגבורות דנו"ה לתוך היסוד, וק"ל, עכ"ל.

בעניין המשכת ב' גבורות דנו"ה דנוק' ליסודה

עצמות או הארתן, סדר התפשטותן

בספר מבוא שערים (שער ו, ח"א, דרוש ו, דף נב ע"א) מבאר מהרח"ו, וז"ל: ואח"כ נשאר ב' גבורות האחרו' של נ"ה ואלו ירדו עד למטה בסיום הת"ת, לפי שהלבוש שלהם הנמשך מיסוד דז"א מתפשט עד שם כנ"ל, ולכן אינם יכולים להתגלות עד סיום הת"ת שלה, ואלו הב' גבורות לבדם יורדות ביסוד שלה, וגם הם לבדם מגולות לסבה הנז' של אורך התפשטות היסוד שהוא זכר, משא"כ בז"א שנתגלו ב' חסדים וב' שלישים.

ואמנם ודאי שהה' גבורות מתפשטות בחג"ת נ"ה שבה, אמנם מן הארת ה' גבורות המתפשטות נתקבצה הארה א' מכולם יחד, וזו הבחינה היא שירדה ביסוד ונשארה שם קבועה וכמש"ל בע"ה. וכן עד"ז מהארת אלו הגבורות שביסוד נתקבצה הארה אחרת מכולם, ונכללו במלכות שבה, וכל זה ע"ד התפשטות החסדים בז"א כנודע במקומו, אבל מש"ל כי ב' הגבורות דנ"ה ירדו ביסוד הם אותם של התפשטות ה' קצוות עצמן בבחי' נ"ה שבהם, לפי שהם לבדם יצאו מגולות הנזכר.

וצ"ע כי כאן אומר ששני גבורות האלו ירדו ביסוד, וגם אח"כ נאמר כי בעלייתם עולות דרך קו האמצעי בלבד, א"כ אימתי הן נכנסות בנ"ה, וא"ת שאינם נכנסות הרי לעיל אמרנו הפך מזה, וגם בדרוש אטב"ח באותיות ל"ע ומ"ס אמרנו להפך וצל"ע, עכ"ל.

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת למען שמו, אות ג, דף לו ע"ג) כותב ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: וצ"ל דאלו הב' גבורות העולים עד הכתר, אימתי חוזרים לנו"ה דידה ע"ד שמצינו בענין ב' חסדים דנו"ה דז"א, כנז' בע"ח שכ"ה פ"ו וכנז' לעיל בכוונת קונה הכל בסדור יע"ש, דלא מצינו בהם שחזרו, כן הקשה הרב אור זרוע בע"ח של"ד פ"ד בענין דמנורא יע"ש. עיין בספר מבו"ש דקל"ב ע"ב [דף נב ע"א] צ"ע של רבינו, ובדף קל"ג שם כתב שאינם חוזרים ונשארים לה בסוד מוחין יע"ש, שער המצות דל"ה פ' בהעלותך [עיין בס' מבו"ש שם, דנראה דהכפל הם העולים, והיינו הארות ולא הם עצמם יע"ש], עכ"ל.

ושם בהמשך (שם) מוסיף הוא ז"ל, וז"ל: אך צ"ל דאיך נשארים נו"ה בלא גבו', ואם נאמר דהכפל של הגבורות הם עולים ע"ד החסדי', לא מצאתי מפורש וצ"ע, ועיין מבו"ש דקל"ג ע"א, עכ"ל.

בספר מזכיר שלום (מערכת הגימ"ל, אות יב, עמ' פ – פא) כותב ר' אליהו סלימאן מאני, וז"ל: גבורה. ב' גבורות דנצח והוד עולים דרך קו האמצעי בכתר דנוק'. עץ חיים שער תיקון

הנוק' פרק ה'. ועיין מבוא שערים שער דרושי הנוק' פרק ה' שכתב: צריך עיון אימתי נכנסות בנצח והוד. ואם תאמר שאינם נכנסות, הרי בדרוש אטב"ח באותיות ל"ע אמרינן להיפך, יעויין שם. ועיין בסידור רבינו הרש"ש זיע"א על העמידה שכתב בכוונת ומביא גואל לבני בניהם וז"ל: יכוין להמשיך השני גבורות התחתונות דנצח והוד דנוק' מיסוד דז"א שבדעת דנוק', ולהמשיכם דרך תפארת שלה וכו'. וימשיך שאריתם לנצח והוד שלה וכו'. ובכוונת למען שמו כתב: ואחר כך יכוין להמשיך השני גבורות התחתונים מנצח והוד דרחל ליסודה וכו', שהיא כוונת עלייתם לכתר. משמע שקודם שנמשכים ליסוד נמשכים לנצח והוד. ואם תאמר והרי בשער הנוק' פרק ו' נתן טעם לשבח שבירידתם ליסוד אינם צריכים זמן, לפי שסיום התפארת קרוב ליסוד, ואם כן משמע שסיום התפארת נמשכים ליסוד, ולא בתחילה ואחר כך ליסוד. ואפשר לומר כיון שהנה"י כולה בשורה אחת אם כן אין צריך. ושאיני בשליש התפארת לפי שהוא למעלה. אכן בסידור הר"מ ז"ל ראיתי שינוי, שבכוונת ומביא גואל תפש בסידור רבינו הרש"ש זיע"א, ברם בתיבת למען שמו כתב: ועתה יכוין להמשיך שני גבורות המגולות דנצח והוד היוצאות מפי היסוד דז"א מסתיים בסיום התפארת דנוק' ליסוד דנוק' וכו'. ואם כן לכאורה משמע שמבירא ליה שיוצאות מהיסוד דז"א ליסוד דמלכות. ואולי שכוונתו על תחילתם, ולרוחב ביאור תפש לשון זה כלשון רז"ל. אמנם אכתי קשה שכתוב גם כן בסידור הר"מ ז"ל, שאחר שנתן הכתר יכוין להחזיר השני גבורות דנצח והוד למקומם. וזה לא יש בסידור רבינו הרש"ש זיע"א, ברם בתיבת למען ומהיכן יצא לו זה, ובשלמא מה שכתב רבינו הרש"ש זיע"ע שקודם שהולכות ליסוד מתפשטין במקום נצח והוד, הוא כפי הכרח דרוש אטב"ח. אבל שאחר כך חוזרות, מהיכן ודוחק לומר שהוא מסברא, שמסתמא חוזרין למקומם. וה' יאר עינינו בתורתו וא"ש את"ם, עכ"ל.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' פט - צ) מבאר ר' ששון מזרחי, וז"ל: (ע, ב) למען שמו להמשיך ב"ג מנו"ה דרחל ליסודה. בע"ח ובכל המקומות כרוז"ל במפורש שמהת"ת שלה ירדו הב"ג דנו"ה ברגע עד היסוד בה (עי' של"ה פ"ב דנ"א סו"ע ד), ולא נו' כלל שבאו מהנו"ה. ובכ"ז נו' שם בהגדלת הנו"ה ענין הב"ג. וכ"כ בפ"ו דשל"ד וכמו שהה"ג מתפשטות בכל הו"ק שבה ע"ש.

ומוכרח לו' שהם הארה לבד, דוגמת הג"ג חג"ת שבודאי לא יצאו הם עצמם מיסוד דז"א לחג"ת שלה, אלא הארה דרך מסך היסוד, וגם בנו"ה י"ל כך. ועצמותם ירדו מהת"ת ליסוד. (ונודע משרו"ל ברפ"ג דשכ"ה על צלם המו' דז"א, שהה"ח מתפשטים בה"ק שלו קודם כניסת המו' בז"א, והיינו הארה כמ"ש המפ' ז"ל. ואולי כעין זה גם בצלם דנוק' כך הוא וא"ש את"ם).

אלא דק"ק שא"כ מהו זה שכ' במבו"ש דנ"ב ע"ב וז"ל, וצ"ע כי כאן או' שב"ג האלו ירדו ליסוד וגם אח"כ נא' כי בעלייתם עלולות דרך קו האמצעי בלבד, א"כ אימתי הן נכנסות בנו"ה. וא"ת שאינם נכנסות הרי לעי' אמרנו היפך מזה וגם בדרוש אטב"ח באותיות ל"ע ומ"ס אמרנו להיפך וצל"ע, עכ"ל [מהרח"ן].

ולפ"ה אין הפרש בין חג"ת ונו"ה. אמנם ידוע שמהרח"ו זיע"א מק' לפי פשט הדברים, והצ"ע שלו הכוונה שצריך לעיין ולשים לב על הדבר לידע אמיתות הענין, ואולי גם כאן כך הוא, עכ"ל.

בעניין בחי' אהרן

בספר באתי לגני (חלק א, עמ' ז) מבאר ר' ששון מזרחי, וז"ל: (עא, א) ולהמשיך מאחור' ופני' דיסוד דאבא. צ"ע לע"ע שמסופ"ה של של"ד נראה שהם ב' אחור' דפשוט ומלא דע"ב. שנתן טעם שנעשה זה ע"י אהרן וכו' וכו' ע"ש.

ועי' באמצע פ"ז דשל"ח שבהדיא כרוז"ל שאהרן הוא אחור' הפשוטים והמלאים [כיוונתו לאחור של שם הוי"ה פשוט ואחור של שם הוי"ה במילוי יודיין]. ובסי' אחר כ"י מצאתי שכ' להמשיך להם (לב' הגבו') הארה מיסוד דאבא שביסוד דז"א, ומצוייר רבוע מלא דע"ב לבד. ונראה שג"י זו יותר נכונה (וחסר עוד ריבוע פשוט), עכ"ל.

בעניין תיקון הכתר דנוק'

עיין ההקדמה הארוכה שחיבר ר' שריה דבליצקי בעניין הכתר דנוק' בספר פתח עינים החדש (חלק ה, עמ' קצה – קצז), והבאנו אותה בליקוטי ביאורים של תיבת א"ל עליון.

בעניין המשכת הכתרת זו"ן

הנה"י החדשים דיסו"ת

בספר פתח עינים (כוונת סדר העמידה, תיבת למען שמו, אות ד, דף לו ע"ג-ד) מבאר ר' ששון בכ"ר משה פרסיאדו, וז"ל: שם להמשיך סיום הנה"י החדשים דת"ת דיסו"ת שנמשכו לכתר דז"א דרך אחוריו וכו' עד הת"ת שלו ע"כ. לעיל בכוונת קונה הכל סוף אות ז', שם כתבתי דבחינת נה"י החדשים הנז' הם מישסו"ת, אפילו שלא נזכר בע"ח בשכ"א ושכ"ה פ"ה רק מתבונה, עד"ז ממש הוא מי"ס שכבר גילה סודו רבינו במ"א, כי כשאנו אומרים שלוקח ז"א המוחין מלובשים באמצעות נה"י דתבו', ר"ל וגם מיש"ס, וכשאנו אומרים שלוקח ע"י הבינה, ר"ל וגם מאבא עילאה, ואין אנו מדברים אלא בצלם דאימא וממנו ית' צלם דאבא, וזכור ואל תשכח ע"כ. א"כ פשיטא דיש נה"י החדשים ביש"ס ע"ד התבונה כמ"ש בע"ח, וע"כ הרב ש"ש זלה"ה כתב בסדור לכוין להמשיך נה"י החדשים דיסו"ת לזו"ן, ועיין מ"ש בע"ח שכ"א פ"א בזה יע"ש, עכ"ל.

ובספר באתי לגני (חלק א, עמ' ז ע"א) מבאר ר' ששון מזרחי, וז"ל: ונמצא כפ"ז שבנה"י החד' ישנם אורות עצמם שהם הויות בני' חש"ק, ואורות ז"א שהם הוי' בקמץ, עכ"ל.

רשימת הספרים

המוזכרים בספר בסדר א-ב

אדרת אליהו	ר' אליהו דוד סלאטקי, ישיבת שער השמים, ירושלים תשל"ד. מפתח על ספר הזוהר, תיקוני זוהר וזוהר חדש.
אהבת השם	ר' יוסף סדבון, ליוורנו תרע"א [צילום: ישיבת החיים והשלום, ירושלים תשל"ו]. נדפס מחדש: ע"י ר' רונן יצחק זר, תשע"ד. פירוש על אדרא זוטא קדישא.
אהבת שלום	ר' יעקב משה הלל, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשל"ז. מהדורה מתוקנת ומורחבת: ירושלים תשס"ב. על הרש"ש זי"ע.
אור הלבנה	ע"י ר' יעקב קצין, ירושלים תרפ"ה. [כוונות ברכת הלבנה ור"ח].
אילת אהבים	ר' איל שהרבני, [בית שמש] תשס"ז – תשע"ג. ביאורים לכתבי הרש"ש, ד' חלקים.
איפה שלימה	ר' חיים שאול דוויך הכהן – השד"ה, בתוך: אוצרות חיים, ר' חיים ויטאל, ירושלים תרס"ז. פירוש על ספר אוצרות חיים.
אם לבינה	ר' משה זכותא. בסוף ספר שערי בינה, חלק ב, שאלוניקי תקע"ג. נדפס מחדש: ע"י ר' משה צוריאל, בני ברק תשע"א; ע"י ר' יצחק נחום בתוך: רמ"ז הרומ"ז, מושב בטחה תשס"ח.
אמת ליעקב	ר' יעקב שאלתיאל ניניו, ליוורנו תר"ג. דפוס צלום: ישיבת החיים והשלום, ירושלים תשכ"ט.
אמת מאר"ץ	ר' שלמה צפדיה, ר' עזרא עלי הכהן טוויל, ר' שמואל מורסיא, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשמ"ח.
אפיקי ים	ר' יצחק אייזיק חבר, ביאורים וחידושים על אגדות הש"ס על דרך הנגלה והנסתר, מכון שערי זיו שע"י ישיבת שער השמים, ירושלים תשנ"ד.
אפר יצחק	ר' אהרן אליהו רפאל חיים משה פירירא, בסוף ספרו תולדות אהרן ומשה. ארבע מאות שקל כסף, ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, קראקא תרמ"ו.
באר יצחק	ר' ראובן נסים סופר, ירושלים תשס"ג. ביאורים עיונים וחידושים במשנת האריז"ל ומהרח"ו וכתבי הרש"ש.
באר משה	ר' משה אליקים בריעה ב"ר ישראל הופשטיין מקאזניץ, יוזעפאף תרמ"ג.
בארות המים "השלם"	ר' צבי הירש הכהן מרימינאב, מכון שפתי צדיקים, ירושלים תשס"ב.
באתי לגני	ר' ששון עבד אל עזיז מזרחי, ה' חלקים, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשל"ט-תשנ"ט.
	חלק א: ביאור לסידור הרש"ש.
	חלק ב: הערות וביאורים לספר עץ חיים, הגהות על שער הגלגולים.

- חלק ג: הערות וביאורים על הקדמת רחובות הנהר.
- חלק ד: הגהות וביאורים לסידור כוונות השבת ופסח ועומר של הרש"ש.
- חלק ה: הגהות וביאורים לשער הכוונות וסידור הרש"ש בחלק המועדים וימים נוראים.
- בגדי ישע** ר' אהרן אליהו רפאל חיים משה פירירא, ירושלים תרמ"ח. נדפס מחדש, עיין: מעיל קודש ובגדי ישע.
- בגדי קודש אשר לאהרן**, ר' אהרן אליהו רפאל חיים משה פירירא, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשנ"ד. נדפס מחדש: ע"י ר' יוסף טבילה, מכון עלי עין, צפת תשס"ח.
- ביאורים לכתבי הרש"ש**, ר' שריה דבליצקי, בני ברק תשנ"ב. [כולל ספר מחשבת בצלאל, פתח עינים החדש (חלקים א – ד), כוונות תיקון ליל שבועות].
- בית מועד** ר' חיים ויטאל – מהרח"ו (עורך ר' בנימין הלוי), ירושלים תשע"א.
- בן איש חי** ר' יוסף חיים ב"ר אליהו מבגדאד. נדפס מחדש מספר פעמים. [הלכות על סדר פרשיות התורה בדרך הפרד"ס].
- בן מכבד אב** ר' מסעוד הכהן אלחדאד, ירושלים תרס"ו. [ספר "בן מכבד אב" הוא חלק ב של ספר "כח מעשיו הגיד לעמו" (ירושלים תרס"ו), ובסופו מובאות "הגהות בש' הכוונות", שעוד צלמו בסוף דפוס צילום של ספר שו"ת שמחת כהן].
- בניהו – בן יהוידע** ר' יוסף חיים ב"ר אליהו מבגדאד – הבן איש חי, ירושלים תרנ"ח – תרס"ד. ביאורים ופירושים על אגדות הש"ס על דרך הנגלה והנסתר.
- בניהו בן יהוידע** ע"י ר' חיים שאול דווין ור' אליהו יעקב לעגימי, ירושלים תרע"א. [תיקוני הנפש].
- ברכי יוסף** ר' חיים יוסף דוד אזולאי – מרן החיד"א, ויין תר"ך [דפוס צילום: וגשל, ירושלים תשמ"ט]. נדפס מחדש: ירושלים תש"ן.
- ברכת אליהו** ר' אליהו סלימאן מני, ירושלים תשכ"א.
- ברכת יצחק** ר' יצחק בן זכרי, ירושלים תשנ"ט. [על כוונות מטבע ברכה עפ"י הרש"ש].
- ברכת מאיר** ר' חיים מאיר ליכטזון.
- חלק א:** על כוונות מאה ברכות ומטבע ברכה, ירושלים תשס"ח.
- חלק ב:** על כוונות ברכות השחר, ירושלים תשע"א.
- גלא עמיקתא** ר' אפרים פאנצ'ירי, מכון זכרון אהרן, ירושלים תשס"ט. העתקות מכתבי האריז"ל ותלמידיו, ע"י תלמיד מהרח"ו.
- גלי הים** ר' יעקב משה הלל, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשמ"ח.
- דברי שלום** ר' רפאל אברהם שלום מזרחי דידיע שרעבי, ירושלים: דפוס ישראל ב"ק, תר"ג ירושלים תר"ח. [פירושו על ספר עץ חיים, ועוד].
- דברי שלום** ר' אבנר עפגין, י' חלקים, ישיבת אמת ושלום, ראש העין תשנ"ט – תשס"ח. [על מנהגים שהנהיג הרש"ש ומקובלי ישיבת בית-אל].

בטוב רשימת הספרים **ירושלם** תרכא

דע"ה והשכל	ר' עובדי' הדאיה, הוצאת מדרש עבדיה שע"י ישיבת המקובלים בית אל, ירושלים תרצ"ב.
הבן בחכמה	ר' יעקב משה הלל, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תש"ס.
הגהות השמ"ש	ר' שלום דידיע מזרחי שרעבי – הרש"ש. [הגהות על ספר עץ חיים].
הגהות וביאורים על סידור הרש"ש, ר' שמעון צבי הורוויץ. עיין: פתח עינים החדש, חלק ט.	
הוראת שעה	ר' שלמה כהן, שאלוניקי תקע"ח. נדפס מחדש: ע"י ר' יוסף טבילה, מכון עלי עין, צפת תשס"ה.
הקדמת רחובות הנהר, עיין נהר שלום.	
וישב הים	עיין: שו"ת וישב הים.
וערך הכהן	ר' יעקב הכהן החסיד, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשמ"ח.
זמרת הארץ	ר' אביגדור עזריאל, ירושלים תרצב.
חוק חיים	ר' וידאל קואינקה, ירושלים תשע"ג. על שער הכוונות ונהר שלום, מחכמי ישיבת בית-אל וראש ישיבת חסד אל.
טוב שם	ר' שם-טוב הכהן-חסיד, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תש"נ.
טעמי המצות	עיין ליקוטי תורה.
יד אליהו	ר' אליהו דוד סלאטקי, ישיבת שער השמים, ירושלים תשכ"ג. הוצאה שניה עם תוספות הגהות והערות, מכון שערי זיו שע"י ישיבת שער השמים, ירושלים תשמ"ז. מפתח לקבלת האריז"ל.
יפה שעה	ר' שלמה כהן,
	פירוש על אדרא רבה, שאלוניקי תקע"ג. נדפס מחדש: ירושלים תשל"ו.
	פירוש יפה שעה על עץ חיים.
	פירוש על שער הכוונות [צילום בסוף ספר שער הכוונות].
כוונות התפילות בקצרה, ר' יעקב צמח, ספרייתי (גיטור), ירושלים תשמ"ו.	
כוונות פרטיות	ע"י ר' חיים שאול דוויך ור' אליהו יעקב לעג'ימי, ירושלים תרע"א.
כנף רננים	ר' אברהם אזולאי, מכון שערי זיו שע"י ישיבת שער השמים, ירושלים תשנ"ב. קיצור כוונות התפלה מהאריז"ל.
כף החיים	ר' חיים פלאגי, שלוניקי תרי"ט. נדפס מחדש.
כף החיים	ר' יעקב חיים סופר, ירושלים תרס"ה – תרצ"ג, י' חלקים. נדפס מחדש: ירושלים תשע"ה.
כרם שלמה	ר' סלמאן אליהו, ו' כרכים, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשכ"ו. נדפס מחדש: תשס"ו.
לימודי אצילות	ר' ישראל סרוק, מונקטש תרנ"ז. ענייני תורת האריז"ל. נדפס לראשונה בשם מהרח"ו בטעות. נדפס מחדש: ישיבת מהרח"ו, ירושלים.
ליקוטי תורה	ווילנא תר"מ. דרושי ר' חיים ויטאל על התנ"ך, ונלוה עליו ספר טעמי המצות.

סידור תפלה – להרש"ש, ב' (או ג') כרכים הכולל ט' חלקים, והוא נקרא כפי הלומדים בקצרה סידור הרש"ש "המודפס" או "הנדפס".

ירושלים: דפוס לעווי ושותפיו, תרע"א-תרע"ב.

ירושלים: דפוס צוקערמאן, תרע"ו.

דפוס צילום: מכון שערי זיו שע"י ישיבת שער השמים, ירושלים תשנ"א, ועוד.

ספר החזיונות ר' חיים ויטאל – מהרח"ו. יומן, חלומות. נדפס מספר פעמים.

ספר הכוונות [הישן], ר' אפרים פנצ'ירי (מלקט), ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשס"ד.

ספר הליקוטים ירושלים תרע"ג [כ"חלק שני" של שער הפסוקים. דרושים מתורת האריז"ל על סדר התנ"ך].

עוד יוסף חי – הלכות, ר' יוסף חיים ב"ר אליהו מבגדאד – הבן איש חי, עם מקורות וצייונים מאת ר' אליהו יאיר בקשי, ירושלים תשמ"ז.

עולת תמיד ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, ירושלים תרס"ז.

עלי נהר ר' נסים הררי רפול, ירושלים תרס"ג. נדפס מחדש: ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשנ"ד.

עמק המלך ר' נפתלי הירץ בכרך, אמשטרדם ת"ח. נדפס מחדש: הוצאת יריד הספרים, ירושלים תשס"ג.

עץ הדעת טוב ר' חיים ויטאל – מהרח"ו.

חלק א, פירוש על התורה: זאלקוויא תרכ"ו, זאלקוויא תרל"א,

ארה"ק תשכ"ח.

חלק ב, דרושים ופירוש על נ"ך: ירושלים תרס"ו.

מהדורה צילום: ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשס"א (חלק א: ארה"ק תשכ"ח;

חלק ב: ירושלים תרס"ו).

עץ חיים ר' חיים ויטאל – מהרח"ו (בעריכת ר' מאיר פאפרש), ווארשא תרנ"א.

פאת השד"ה ר' חיים שאול דוויך הכהן – השד"ה, ב' חלקים, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשנ"ח.

פירוש הרמ"ז ר' משה זכותא, מושב בטחה תשס"א – תשס"ה. פירוש לספר הזוהר ותיקוני זוהר, ו' כרכים.

פרי עץ הגן ר' יעקב קצין, ירושלים תרצ"א.

פרי עץ חיים דובראוונא תקס"ד.

פתח עינים ר' שושן בכ"ר משה פרסיאדו, ירושלים תרמ"ט. [על סידור כוונות הרש"ש].

פתח עינים החדש ר' שריה דבליצקי. על סידור כוונות הרש"ש.

חלק א ביאור מהתחלת הסידור עד אחר ציצית, תשל"ו. וכרוך עוד

בספרו: ביאורים לכתבי הרש"ש, בני ברק תשנ"ב.

חלק ב ביאור וציון מקורות של הכוונות ברכות נר חנוכה [בספריו: ארבעה

ספרים נפתחים, בני ברק, תשל"ח. ביאורים לכתבי הרש"ש, בני ברק תשנ"ב].

תרכד	בטוב	רשימת הספרים	ירושלם
חלק ג	ביאור כוונות קבלת שבת, כוונות תפילין, כוונות סדר פסח וכוונות זמניות, תשל"ט. כרוך עם ספרו: אוצר נחמד, בני ברק תש"ם. ובספרו: ביאורים לכתבי הרש"ש, בני ברק תשנ"ב.		
חלק ד	באור על עננו הגדול של תיקון היסוד בסידור הרש"ש – תיקון היסוד – באור עננו הגדול של תעניות שובבי"ם, תשמ"ח. ובספרו: ביאורים לכתבי הרש"ש, בני ברק תשנ"ב.		
חלק ה	ביאור רחב וציון מקורות על סדר תפילת העמידה דחול, בני ברק תש"ן.		
חלק ו	ביאור כוונות שופר ונסירות ראש השנה ועשיית ויום כפור, בני ברק תשס"ב (עם ר' שמואל ארנפלד).		
חלק ז	ביאור כוונות ספירת העומר וכוונות חג השבועות, בני ברק תשס"ג (עם ר' שמואל ארנפלד). [עייין גם: פתח עינים החדש, חלק ז – חלק עיונים, ע"י ר' שמואל ארנפלד].		
חלק ח	ביאור כוונות הרי"ו שבר"ה, ועל כוונות הנענועים דסוכות, ועל כוונות ברכת אור הלבנה שבסידור הרש"ש, בני ברק תש"ע (עם ר' שמואל ארנפלד).		
חלק ט	ביאור מעקדה עד אחר קדיש קרבנות, בני ברק תשע"א (עם ר' משה בצרי). הכולל בסופו: הגהות וביאורים על סידור הרש"ש מר' שמעון צבי הורוויץ.		
חלק י	ביאור מהודו עד גאל ישראל, בני ברק תשע"ד (עם ר' משה בצרי). הכולל בסופו: תיקונים והוספות לספרי פתח עינים החדש [חלקים א – ט] ומחשבת בצלאל.		
חלק יא	ביאור הכוונות על סדר סעודות שבת לפי סידור כוונות פרטיות, בני ברק תשע"ד.		
	נדפסו מחדש: חלקים א – ו, בני ברק תשס"ח (מהדורה רביעית חדשה ומתוקנת). חלק ז, בני ברק תשס"ז (בעריכה מחודשת ובתוספת מרובה). חלקים ז – ט, בני ברק תשע"ה.		
	פתח עינים החדש – חלק ז – חלק עיונים, ר' שמואל ארנפלד, ביאור כוונות ספירת העומר וכוונות חג השבועות, בני ברק תשס"ט.		
צדק ושלום	ר' אליהו משען, ירושלים: י' עבאדי, תשכ"ב. ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשמ"ט.		
קהלת יעקב	ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשנ"ב.		
קהלת יעקב	ר' יעקב צבי יאליש, לעמבערג תר"ל. נדפס מחדש: ירושלים תשס"א. מפתח לחכמת הקבלה.		
קנין פירות	ר' ידידיה רפאל אבואלעאפייא, ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשמ"ח.		
רב פעלים	עין שו"ת רב פעלים.		

רמ"ז הרומ"ז	ר' משה זכותא, ע"י ר' יצחק נחום, מושב בטחה תשס"ח. [כולל: רמ"ז הרומ"ז (דרשות וחיידושים), אם לבינה, רמ"ז הרומ"ז].	
שו"ת דע"ה והשכל	ע"י: דע"ה והשכל.	
שו"ת וישב הים	ר' יעקב משה הלל, ישיבת אהבת שלום, ירושלים. חלק א: תשנ"ד. חלק ב: תש"ס. חלק ג: תשע"ב.	
שו"ת רב פעלים	ר' יוסף חיים ב"ר אליהו מבגדאד – הבן איש חי, ירושלים תרס"א. נדפס מחדש: ירושלים תשנ"ד. [כולל חלק סוד ישרים – שו"ת בתורת האריז"ל].	
שו"ת שמחת כהן	ר' מסעוד הכהן אלחדאד, ירושלים תרפ"ו (צילום: ירושלים תשנ"ח).	שלום ירושלים
שלום ירושלים	ר' שלום מזרחי עדני, ירושלים: דפוס לונץ, תרנ"ג. ירושלים: דפוס אברהם משה לונץ, תרנ"ט. ירושלים: חברת אהבת שלום, תשד"ם.	
שלום וצדק	ר' שלום הדאיה, ירושלים תש"ח. מודפס בסוף ספר דע"ה והשכל.	שם משמעון
שם משמעון	ר' שמעון אגסי, ירושלים תש"ל.	שמחת יום טוב
שמחת יום טוב	ר' יום טוב ידיד הלוי, ירושלים תרפ"ו (צילום: אהבת שלום, ירושלים תשמ"ב). נדפס מחדש: תל אביב תשס"ח.	
ע"י שו"ת שמחת כהן	ע"י שו"ת שמחת כהן.	שמן זית זך
שמן זית זך	ר' שלמה מולכו, שאלוניקי תקל"ט. נדפס מחדש: יריד הספרים, ירושלים תשס"ב. [על הקדמת רחובות הנהר וספר נהר שלום].	
שמן ששון	ר' ששון בכ"ר משה פרסידאדו.	
חלקים א-ב: פירוש על עץ חיים, ירושלים תרכ"ו.	חלק א: ירושלים תרכ"ט; חלק ב: ירושלים תרמ"ה.	
חלק ג	פירוש על שער הכוונות, ירושלים תרמ"ה.	
חלק ד	פירוש על שער מאמרי רשב"י, ושער מאמרי רז"ל ושער המצות, ירושלים תר"ן.	
חלק ה	פירוש על שער הפסוקים וספר הליקוטים, ירושלים תרנ"ו. פירוש על הקדמת רחובות הנהר להרש"ש זי"ע צולם עוד בסוף ספר עץ חיים שנדפס ע"י ישיבת החיים והשלום.	
שאלות ותשובות, ירושלים תשע"ה	[כולל תשובות לשאלות חכמי תונס המובאות בספר נהר שלום, לשאלות כלליות בעניין החגים והמועדים, לשאלות בעניין התפלות, ועוד. ע"י ר' ישראל שניאור אוראל ב"ר תדהר אזולאי (אילון), לו עמ"].	
התחילו להדפיס מחדש את החלק על ספר עץ חיים: עם הערות ע"י ר' יעקב חי בן שמעון, ישיבת אהבת שלום, ירושלים. חלק א: תשע"א.	ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, ירושלים תרכ"ב, ירושלים תרס"ג.	שער הגלגולים
שער ההקדמות	ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, ירושלים תרס"ט.	שער היחודים
שער היחודים	בראדי תרי"ב (?). נדפס מחדש: עם ביאור הטוב הישר מאת ר' צבי הירש הורוויץ מסטריזוב, ברוקלין תש"ע.	

ירושלם

רשימת הספרים

בטוב

תרכו

שער הכוונות	ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, ירושלים תרס"ב.
שער המצות	ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, ירושלים תרס"ה.
שער הפסוקים	ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, ירושלים תרע"ב.
שער התפלה	ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, אהבת שלום, ירושלים תשס"ח. הוא ספר שער הכוונות היוצא לאור לראשונה מתוך כתב יד המיוחס למהרח"ו.
שער מאמרי רז"ל	ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, ירושלים תרנ"ח (עם שער מאמרי רשב"י).
שער מאמרי רשב"י	ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, ירושלים תרנ"ח (עם שער מאמרי רז"ל).
שער רוח הקודש	ר' חיים ויטאל – מהרח"ו, ירושלים תרכ"ח, ירושלים תרל"ד (עם פירוש ר' יוסף סדבון), ירושלים תרע"ב.
שערי זוהר	ר' דניאל פריש, ירושלים תשס"ה.
שערי דרך חיים	עיינן: שערי רחמים – חלק ג.
שערי רחמים	ר' רחמים בכ"ר דוד שרים, [שו"ת על כתבי וסידור כוונות הרש"ש]. חלק א, ירושלים תרפ"ו. חלק ב, ירושלים תרפ"ח. חלק ג – שערי דרך חיים, ירושלים תרצ"א.
שפע חיים	אדמו"ר ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזענבורג, ברוקלין תשס"ו. כ"ד כרכים.
שפת אמת	ר' אליהו משען, ירושלים תרס"ד. ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשמ"ט.
שר שלום	ע"י ר' חיים שאול דוויך ור' אליהו יעקב לעג'ימי, ירושלים תרע"ב. כוונות זמניות].
שרשי הי"ם	ר' יעקב משה הלל, ישיבת אהבת שלום, ד' חלקים, ירושלים תשס"א-ד. [על ספר עץ חיים].
שרשי השמות	ר' משה זכותא. נדפס מחדש: מכון נזר שרגא, ירושלים תשנ"ט.
תולדות אהרן ומשה, ר' אהרן אליהו רפאל חיים משה פירירא, ירושלים (תר"ל?). מהדורה צילום: ישיבת אהבת שלום, ירושלים תשל"ח. נדפס מחדש: ע"י ר' יוסף טבילה, צפת תשס"ח.	
תורת חכם	ר' חיים די לה רוזה, שלוניקי תר"ח. מהדורה חדשה מתוקנת: ירושלים תשס"ה.
תורת מנחם	אדמו"ר ר' מנחם מענדל שניאורסאהן מליובאוויטש, הוצאת קה"ת, ניו יורק.
תפארת אדם	ר' יעקב צמח, בני ברק תשמ"ב.

התודה והברכה

להצלחת הרה"ג ר' דב משה מילצקי שליט"א

ברכה מציון

להצלחת ר' יוסף חיים צבי שליט"א
להצלחת ר' יצחק הכהן יחזקאל שליט"א
להצלחת ר' יוסף מונחובסקי שליט"א

לרפואת

כל חולי ישראל ובכללם

דוד בן רימה שליט"א
טלי' חנה בת מלכה רגינה הדסה תליט"א

לעילוי נשמת

ר' מרדכי ב"ר אליהו ז"ל
ר' יעקב משה ב"ר שמואל ז"ל
ר' שלמה ב"ר מרדכי דוד ז"ל
מרת תמר ב"ר מרדכי ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

